อาหรับราตรี

อาหรับราตรี

จัดพิมพ์จำหน่ายโดยได้รับอนุญาตจาก

มูลนิธิ
เสถียรโกเศศ-นาคะประทีป

ซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์แต่ผู้เดียว

มูลนิธิ เสถียรโกเศศ นาคะประทีป Sathirakoses-Nagapradipa Foundation สสส. ChangeFusion OPENBASE.in.th TRRM เครือข่ายพุทธกาล

เนื้อหาทั้งหมดใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike 3.0 Unported License ท่านสามารถนำเนื้อหาทุกชิ้นไปใช้และเผยแพร่ต่อได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา ห้ามนำไปใช้เพื่อการค้า และต้องใช้สัญญาอนุญาตชนิดเดียวกันนี้เมื่อเผยแพร่งานที่ดัดแปลง เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

ส ง ว น ลิ ข สิ ท ธิ์

งานประพันธ์ทั้งหมดของเสฐียรโกเศศก็ดี นาคะประ
ก็ดี และ/หรือ เสฐียรโกเศศ—นาคะประทีป ก็ดี มูลนิธิเสฐี
โกเศศ—นาคะประทีป เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ แต่ผู้เดียว ผู้ใ
เอางานประพันธ์ดังกล่าว ไม่ว่าเรื่องหนึ่งเรื่องใด หรือส่วนห
ส่วนใดออกโฆษณา จะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือโดยชัด
จากคณะกรรมการมูลนิธิเสฐียรโกเศศ—นาคะประทีป ก่อ
ครั้ง ทั้งน รวมตลอดถึงการนำงานประพันธ์ดังกล่าว ไม่ว่า
หนึ่งเรื่องใด หรือส่วนหนึ่งส่วนใดไปดัดแปลงให้เป็นรูปแบบ
อย่างอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำซ้ำตามรูปเดิม หรือดัดแ
ขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีลักษณะที่เป็นวรรณกรรมหรือศิลปกรรม
ขึ้นมาใหม่ ก็จะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือโดยชัดแจ้งจากค
กรรมการมูลนิธิเสฐียรโกเศศ—นาคะประทีป ทุกครั้งเช่นกัน

อาหรับราตรี

แปลและเรียบเรียงโดย

เสฐียรโกเศศ–นาคะประทีป

สำนักพิมพ์ คลังวิทยา
เลขที่ ๗๒๔ วังบูรพา พระนคร โทร.๒๒๔๕๔๖

อาหรับราตรี

พิมพ์ที่ ร.พ.เจริญธรรม 160 เสาชิงช้า พระนคร โทร. 229242
นายการุญ สกุลรัตนเจริญ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2514

คำนำ

สำนักพิมพ์คลังวิทยา ได้มาขออนุญาตจัดพิมพ์เพื่อจำหน่ายเรื่อง **'อาหรับราตรี'** อันเป็นงานนิพนธ์ของท่าน *'เสฐียรโกเศศ–นาคะประทีป'* ซึ่งมูลนิธิ 'เสฐียรโกเศศ–นาคะประทีป' เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์แต่ผู้เดียว เพื่อให้เรื่องที่สูงค่าทั้งทางเนื้อหาของเรื่อง และสำนวนเรียบเรียงในภาษาไทยเรื่องนี้ แพร่หลายหาอ่านกันได้ง่ายในปัจจุบัน ทางมูลนิธิ ฯ จึงมีความยินดีอนุญาตให้สำนักพิมพ์คลังวิทยา จัดพิมพ์ออกจำหน่ายได้ดังประสงค์

เรื่องราวอันได้ชื่อว่า **'อาหรับราตรี'** นี้ เป็นนิยายหรือนิทานของชาวเปอร์เซีย ซึ่งต้นฉบับเดิมเป็นภาษาเปอร์เซีย แล้วจึงได้ถ่ายทอดมาเป็นภาษาฝรั่งเศสและอังกฤษโดยชาวฝรั่งเศส ผู้ได้ศึกษาภาษาเปอร์เซียหรืออาหรับจนมีความรู้ความเข้าใจลึกซึ้ง เมื่อถ่ายทอดเป็นภาษาฝรั่งเศสและอังกฤษแล้ว ก็ยังความพึงพอใจให้แก่ชาวฝรั่งเศสและอังกฤษ ตลอดชาวชาติอื่นที่รู้ภาษาทั้งสองอย่างกว้างขวาง

นิยายที่อยู่ในชุดชื่อในภาษาไทย 'อาหรับราตรี' นั้น ชื่อในต้นฉบับภาษาเดิมมีว่า 'พันหนึ่งราตรี' ซึ่งคู่กันกับอีกชุดหนึ่ง ซึ่งชื่อว่า 'พันหนึ่งทิวา' แต่เมื่อถ่ายทอดเป็นภาษาฝรั่งเศสและอังกฤษ ผู้ถ่ายทอดได้เปลี่ยนเป็น 'อาหรับราตรี'

เมื่อท่านเสฐียรโกเศศและนาคะประทีป นำต้นฉบับภาษาอังกฤษมาถ่ายทอดเป็นภาษาไทยบ้าง สมัยเมื่อ ๕๐ ปีมาแล้ว จึงได้ใช้ตามชื่อภาษาอังกฤษและเมื่อโรงพิมพ์ไทยของท่านขุนโสภิตอักษรการ พิมพ์ออกเสนอต่อนักอ่านไทยเป็นครั้งแรก ก็ได้รับการแซ่ซร้องสดุดีว่าเป็นเรื่องยอดเยี่ยมเรื่อยมาจนปัจจุบันนี้

มูลนิธิ
เสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป

๗๓ ซอยอนุมานราชธน กรุงเทพฯ ๕
วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

สารบัญ

เรื่องที่ ๑	ชาห์เรียร์กับชาห์เซนัน	๑
,, ๒	ลาโคกับชาวนา	๒๔
,, ๓	พาณิชกับผีน้ำ	๔๒
,, ๔	ชายชรากับอ้ายเนอทราย	๕๑
,, ๕	ชายชรากับสุนัขดำ	๕๙
,, ๖	คนหาปลา	๖๖
,, ๗	กษัตริย์กรีกกับนายแพทย์ดูบัน	๗๘
,, ๘	สามีกับนกแก้ว	๘๔
,, ๙	วิเซียร์ผู้ต้องโทษ	๘๘
,, ๑๐	กษัตริย์หนุ่มแห่งประเทศเกาะดำ	๑๑๔
,, ๑๑	นักพรตทั้งสามกับนางทั้งห้า	๑๓๔
,, ๑๒	นักพรตองค์แรก	๑๕๗
,, ๑๓	นักพรตองค์ที่สอง	๑๖๕
,, ๑๔	นักพรตองค์ที่สาม	๑๙๕
,, ๑๕	เรื่องนางโซบิเด	๒๒๕
,, ๑๖	เรื่องนางอมินา	๒๓๕
,, ๑๗	สินบัทผู้เดินเรือ	๒๕๕

เรื่องที่ ๑๘ การเดินเรือเที่ยวที่หนึ่งของสินบัท ๒๖๒
,, ๑๙ การเดินเรือเที่ยวที่สองของสินบัท ๒๗๒
,, ๒๐ การเดินเรือเที่ยวที่สามของสินบัท ๒๘๖
,, ๒๑ การเดินเรือเที่ยวที่สี่ของสินบัท ๓๐๘
,, ๒๒ การเดินเรือเที่ยวที่ห้าของสินบัท ๓๓๒
,, ๒๓ การเดินเรือเที่ยวที่หกของสินบัท ๓๔๕
,, ๒๔ การเดินเรือเที่ยวที่เจ็ดของสินบัท ๓๕๘
,, ๒๕ เรื่องผลสาลี่ ๓๖๙
,, ๒๖ เรื่องของชายหนุ่ม ๓๗๙
,, ๒๗ เรื่องนูระดินและเชมเชดดิน ๓๘๙
,, ๒๘ เรื่องของชายหลังค่อม ๔๕๐
,, ๒๙ เรื่องของพ่อค้าคริสเตียน ๔๖๓
,, ๓๐ เรื่องของคนตัดเครื่องสุลต่าน ๔๘๗
,, ๓๑ เรื่องของนายแพทย์ยิว ๕๑๑
,, ๓๒ เรื่องของช่างตัดเสื้อ ๕๒๔
,, ๓๓ เรื่องของช่างโกนผม ๕๕๑
,, ๓๔ เรื่องพี่ชายคนที่หนึ่งของช่างโกนผม ๕๕๕
,, ๓๕ เรื่องพี่ชายคนที่สองของช่างโกนผม ๕๖๓
,, ๓๖ เรื่องพี่ชายคนที่สามของช่างโกนผม ๕๗๐

เรื่องที่ ๓๗ เรื่องพี่ชายคนที่สี่ของช่างโกนผม ๕๗๗
,, ๓๘ เรื่องพี่ชายคนที่ห้าของช่างโกนผม ๕๘๔
,, ๓๙ เรื่องพี่ชายคนที่หกของช่างโกนผม ๖๐๒
,, ๔๐ เรื่องนูระดินกับเอนิสเอลเชลิส์ ๖๑๓
,, ๔๑ เรื่องเจ้าชายไตเอลมูลุค ๖๘๓
,, ๔๒ เรื่องอชิชกับอชิเชห์ ๗๐๘
,, ๔๓ เรื่องเจ้าหญิงดุนยะ ๗๙๐
,, ๔๔ เรื่องเจ้าชายกามาระเอชเชมาน
และเจ้าหญิงบุดูร ๘๕๖

อาหรับราตรี

๑. ชาห์เรียร์กับชาห์เซนัน

ครั้งเมื่อพระเจ้าเชมเดษดินโมหมัด เสวยราชสมบัติในแคว้นอิหร่าน พระองค์ทรงเดชานุภาพใหญ่ยิ่ง มีอาณาเขตไพศาลไปถึงแดนดินอินเดียและจีน บ้านเมืองเป็นสุขปราศจากศึกสงคราม ทวยอาณาประชาราษฎรอยู่เย็นเป็นปกติสุขมาช้านาน พระเจ้าเชมเษดดินโมหมัด มีโอรสสององค์ องค์ใหญ่ทรงพระนามว่าชาห์เรียร์ องค์เล็กว่าชาห์เซนัน เมื่อพระองค์สิ้นพระชนม์แล้ว ชาห์เรียร์โอรสองค์ใหญ่ได้สืบสันตติวงศ์ดำรงอาณาจักรอิหร่านแทนพระบิดาต่อไป พระเจ้าชาห์เรียร์มีนิสัยน้อมไปในโทสะจริตฉุนเฉียว แต่ยังทรงคุณสมบัติความดีอยู่มาก โปรดปรานรักชาห์เซนันอนุชายิ่งนัก เมื่อพระองค์ได้เสวยราชย์ประเทศอิหร่านแล้ว โปรดให้อนุชาไปครองประเทศตาต ฝ่ายพระเจ้าชาห์เซนันก็ได้ปกครองบ้านเมืองตามเยี่ยงอย่างพระเจ้าทรงธรรม ไพร่บ้านพลเมืองได้รับความร่มเย็นเป็นสุขปราศจากความเดือดร้อน เพราะฉะนั้นเดชานุภาพของกษัตริย์ทั้งสอง จึงเป็นที่ยำเกรงต่อหมู่ปัจจามิตรและประเทศราชใหญ่น้อยทั่วไป

ล่วงมาประมาณสิบปี พระเจ้าชาห์เรียร์มีประสงค์จะใคร่พบอนุชา จึงให้วิเซียร์คืออมาตย์เป็นราชทูตไปเชิญอนุชามาราชสำนักพระองค์ พระเจ้ากรุงตาตทราบประสงค์พระเชษฐาแล้ว จึงรับสั่งกับวิเซียร์ว่า "เรามีความยินดีเป็นอันมากที่ท่านได้มาถึงนครนี้ ตัวเราเองก็ระลึกถึงพระเชษฐาอยู่เหมือนกัน บัดนี้บ้านเมืองเราก็เป็นสุขสงบราบคาบดีอยู่ เราจะตระเตรียมเดินทางไปนครอิหร่านภายในกำหนดสิบราตรี ท่านจงพักผ่อนเสียให้สบายก่อนเถิด"

ครั้นถึงกำหนดพระเจ้ากรุงตาตเสด็จออกจากพระราชวังมาตั้งกระโจมพักแรมอยู่ใกล้กับกระโจมราชทูตกรุงอิหร่าน พระองค์ประทับตรัสประภาษกับราชทูตอยู่จนเวลาเที่ยงคืน แล้วเสด็จกลับเข้าในพระราชวังแต่ลำพัง เพื่อจะลามเหสีที่โปรดอีกสักครั้ง เมื่อเสด็จถึงที่ข้างใน ก็ตรงเข้าสู่ห้องมเหสีโดยพลันดำริว่าจะได้เห็นนางดีใจด้วยความพิสมัยในพระองค์ แต่การณ์หาได้เป็นดังที่ทรงคาดหมายไม่ กลับเห็นนางเข้าอยู่ในวงแขนของทาสกายกำยำ กำลังกอดกระหวัดพลอดสนทนากันอยู่บนพระแท่นบรรทม พระองค์แทบจะมิเชื่อพระเนตรของพระองค์เอง พลางตรัสว่า "เออหนอ นางที่รัก เรายังมิทันจะจากเมืองสมาคันท์ไป ก็มาเป็นได้ถึงเพียงนี้ ทำความอดสูให้แก่ราช

สกุณเราเยี่ยงนี้ ตรัสแล้วก็ชักพระแสงดาบพิ้นคอคนทั้งสองขาดกลางอยู่กับที่ด้วยความโกรธ แล้วเสด็จจากพระนครเข้าป่าพร้อมด้วยข้าราชบริพาร มุ่งตรงไปกรุงอิหร่าน

เมื่อเสด็จมาใกล้กรุงอิหร่าน สุลต่านชาห์เรียร์พร้อมด้วยหมู่ราชเสวกามาตย์ เสด็จออกต้อนรับอนุชาด้วยความยินดี พระเจ้าชาห์เรียร์เสด็จเข้าใกล้ก็ตรงเข้าสวมกอดอนุชาไว้ พลางตรัสปราศรัยถามถึงความทุกข์สุขฉันพี่น้อง แล้วพากันเสด็จเข้าพระนคร พระเจ้ากรุงตาตมีทุกข์ถึงมเหสีผู้นัก หาบันเทิงพระหฤทัยไม่ พระพักตร์หม่นหมองไม่เป็นอันเสวยและบรรทม ฝ่ายพระเจ้าชาห์เรียร์ก็มิรู้ที่จะระงับความเศร้าโศกของอนุชาได้ด้วยประการไร ถึงแม้พระองค์ทรงพยายามทุกอย่างที่จะให้อนุชามีความบันเทิงรื่นเริงก็ดี แต่พระเจ้าชาห์เซนันก็หารู้สึกสนุกสนานด้วยไม่ ดูซ้ำจะเพิ่มความระทมทุกข์ถึงมเหสีผู้เป็นที่รักยิ่งขึ้น

อยู่มาวันหนึ่ง พระเจ้าชาห์เรียร์เสด็จออกประพาสป่าล่าเนื้อ เป็นหนทางไกลจากพระนครราวสองราตรี ตรัสชวนอนุชาไปด้วย พระเจ้าชาห์เซนันทูลบิดพลิ้วว่า ประชวรมิสามารถจะโดยเสด็จได้ จึงประทับอยู่ในพระราชวัง ทั้งนี้ก็เพราะเป็นทุกข์ไม่สบายพระทัย พระที่นั่งที่พระเจ้าชาห์เซนัน

ประทับอยู่นั้น ตรงข้ามกับตำหนักมเหสีพระเจ้ากรุงอิหร่าน ในระหว่างกลาง มีอุทยานอันตระการด้วยพรรณไม้ต่าง ๆ น่าพิงชม เสียงนกแซ่ซ้องร้องขรมด้วยเป็นเวลาเย็น ลมชวยพวยพุ่งกลิ่นดอกไม้เข้ามาทางพระแกลหอมตลบ ขณะเมื่อพระเจ้าชาห์เซนันประทับอยู่ริมบานพระแกล ผินพักตร์ไปทางอุทยาน เพื่อทอดพระเนตรสิ่งต่าง ๆ ให้สร่างทุกข์ระทมที่คลุ้มคลั่งถึงมเหสี พอทอดพระเนตรไปทางพรรณพฤกษาน้อยใหญ่เพลินอยู่ ทันใดนั้น ทวารพระตำหนักมเหสีด้านอุทยานก็เผยออกทั้งสองบาน สุลตานาคือพระราชินีผู้ทรงโฉมเสด็จเข้ามาในอุทยาน พร้อมด้วยนางกำนัลในยี่สิบนาง สุลตานาสำคัญใจว่า พระเจ้าชาห์เซนันโดยเสด็จประพาสป่าล่าเนื้อกับพระสวามีนึกอุ่นใจว่าไม่มีใครจะล่วงรู้เห็นความลับ จึงพากันเล่นคะนองอยู่ใกล้พระที่นั่งที่พระเจ้าชาห์เซนันประทับอยู่ ลำดับนั้น เหตุการณ์สำคัญได้เกิดขึ้นต่อพระเนตรพระเจ้าชาห์เซนัน พระองค์แอบทอดพระเนตรเห็นความเป็นไปสิ้นทุกประการ ที่แรกคิดว่าเป็นนางกำนัลในทั้งยี่สิบ แต่พอเปลื่องเครื่องแต่งกายและผ้าคลุมออกแล้ว กลายเป็นชายสิบหญิงสิบครบคู่กันพอดี ฝ่ายสุลตานาเงยพักตร์ขึ้นไปทางต้นไม้ใหญ่ พลางตบ

หัตถ์เรียกว่า มะสูด มะสูด ทันใดนั้นชายดำร่างกำยำล่ำสันก็ไต่ต้นไม้ลงมาหานาง ต่อจากนั้นไปสุลตานาพร้อมด้วยกำนัลในทั้งสิบเข้าจับคู่กับชู้รัก พากันเล่นคะนองหยอกเอินกันอยู่แล้วก็เข้าแฝงสุมทุมพุ่มไม้เป็นหมู่ ๆ สักครู่ใหญ่ชายผู้ชื่อว่ามะสูดพร้อมทั้งชายชู้ของนางกำนัลทั้งสิบก็ผลุดออกทางประตูสวนโดยด่วน รีบขึ้นข้ามกำแพงพระราชวังไป

เหตุการณ์ซึ่งเป็นไปต่อพระเนตร ทำให้พระเจ้าชาห์เซนันทรงใคร่ครวญอยู่เป็นครู่ พระองค์ตรัสว่า "เออน่าอดสูที่เรามัวเศร้าใจว่าตัวของเราเคราะห์ร้ายแต่ผู้เดียว ทุกข์กองนี้เป็นสิ่งหนักใจของชายสามีทั่วไปเป็นแน่แท้ แต่สุลต่านเชษฐาของเราเป็นเจ้าเป็นใหญ่แก่ประเทศราชทั้งปวง ยังมิสามารถจะพ้นไปได้ อะไรกับตัวเราเป็นผู้น้อยจะห้ามไม่ให้เมียนอกใจได้ กระนั้นเราจะเศร้าเสียใจด้วยข้ออะไร เลิกทุกข์เสียเถิด แต่นี้ต่อไปเราจะระวังมิให้บังเกิดเรื่องเช่นนี้มีมากวนใจได้อีก" ตรัสเท่านั้นแล้วกลับมีพระหฤทัยเบิกบาน รับสั่งให้หมาดเล็กยกกระยาหารมาเทียบที่ เสวยได้เป็นอันมาก ตั้งแต่ออกจากกรุงสมาคันท์มาเป็นเวลานาน เพิ่งเสวยกระยาหารได้มากในวันนั้น และทรงฟังดนตรีเป็นที่เพลิดเพลินยิ่งนัก พระพักตร์ก็กลับมีมละไม มีหฤทัยอิ่มเอิบเป็นปกติเหมือนแต่ก่อน

พอพระองค์ได้ข่าวว่าพระเจ้าชาห์เรียร์เสด็จกลับจากประพาสป่าล่าเนื้อ ก็เสด็จไปเฝ้า ในขั้นต้น พระเจ้าชาห์เรียร์มิทันสังเกตการเปลี่ยนแปลงของอนุชา จึงตรัสปราศรัยว่าน่าเสียดายที่น้องรักมิได้ไปเที่ยวป่าล่าเนื้อกับพี่ เพราะสนุกสนานมาก พระเจ้าชาห์เซนันได้ฟังตรัสพลางทูลตอบตามฉันที่น้องกันด้วยความยินดีปรีดาเป็นที่ยิ่งเริง

ฝ่ายสุลต่านชาห์เรียร์เห็นอนุชาร่าเริงก็ดีพระทัย แต่ทรงสงสัยว่าเหตุไรมาเป็นไปดังนั้น จึงตรัสว่า "พี่ขออนุโมทนาคุณพระอ้าหล่า ซึ่งบันดาลให้เจ้ามีความร่าเริงบันเทิงใจ พระองค์ได้ทรงกำจัดความเศร้าของเจ้าให้สิ้นไป ในชั่วขณะที่พี่ไม่อยู่ พี่มีความยินดีมาก แต่จะขอถามสักข้อ ซึ่งเจ้าคงจะไม่มีพรางที่ ตั้งแต่วันแรกที่เจ้ามาถึงพระนครนี้ พี่เห็นหน้าเจ้าไม่สบาย ดูหม่นหมอง พี่ก็อุตส่าห์จัดหาสิ่งซึ่งชวนสนุก เพื่อปลดเปลื้องความทุกข์ของเจ้าให้เสื่อมคลายหายไป แต่ก็ไม่สำเร็จ และสังเกตดูมีแต่จะเศร้าลงทุกที พี่เข้าใจว่าชะรอยเจ้าจากเมืองมาทางไกล จะเป็นห่วงหลังถึงมเหสี หรือจะเป็นด้วยมีข้อขุ่นข้องประการใดที่พี่มิรู้ แต่ครั้นจะซักถามเอาความแต่แรกมาถึงเกรงจะเป็นที่ขัดใจ พอพี่กลับจากเที่ยวป่าสิ เห็นเจ้ามีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ความทุกข์ใจของเจ้า

หายสูญไป ผิดกว่าแต่ก่อน ไฉนมาเป็นดังนั้นละน้องรัก พี่อยากให้เจ้าเล่าให้ฟัง"

พระเจ้ากรุงตาตได้ฟังดังนั้น ก็นิ่งรำพึงสักครู่เพื่อคิดหาคำตอบที่สบพระทัย ครั้นแล้วทูลฉลองว่า "ขอเดชะพระองค์เป็นเจ้านายของข้าพเจ้าก็จริง แต่เรื่องนี้เป็นความในใจยากที่จะกราบทูลได้ ขอพระองค์อย่าทรงบังคับให้เล่าถวายเลย" สุลต่านชาห์เรย์ได้ฟังดังนั้น ซ้ำตรัสด้วยพระสุรเสียงอันดังขึ้นว่า "น้องรักของพี่ เจ้าอย่าขัดพี่เลย จงเล่าให้พี่ฟังเถิด" พระเจ้าชาห์เซนันมิอาจขัดพระราชบัญชาได้ ก็ทูลฉลองว่า "เมื่อพระองค์มีประสงค์จะทราบเรื่อง ข้าพเจ้าจะเล่าถวายมิให้เป็นที่ขุ่นเคืองพระอัธยาศัย" แล้วก็เริ่มเล่าเรื่องมเหสีของพระองค์ ถวายพระเชษฐาทุกประการ แล้วทูลต่อไปว่า "เหตุผลทั้งนี้เป็นความทุกข์ของข้าพเจ้า ขอพระองค์จงทรงสันนิษฐานดูเถิด ว่าเป็นข้อที่ข้าพเจ้าควรเศร้าหรือไม่ พระเจ้าข้า ?"

สุลต่านชาห์เรย์ได้ทรงฟังดังนั้น มีความสงสารอนุชายิ่งนัก พลางตรัสว่า "เจ้าผู้เพื่อนยากของพี่ เรื่องที่เจ้าเล่านี้เป็นสิ่งที่น่าเศร้าเสียใจมาก พี่ไม่มีความสงสัยอีกแล้ว พี่ฟังเจ้าเล่าด้วยความเร่งร้อนใจ เพราะใคร่จะรู้โดยด่วน เหตุทั้งนี้

ก็ควรอยู่แล้วที่เจ้าได้ฆ่าพี่น้องทั้งสองคน ชอบด้วยทำนองคลองธรรมดีแล้ว ไม่มีใครจะล่วงติฉินนินทาเจ้าได้ว่าทำการดุร้าย ถ้าพี่เป็นตัวเจ้าแล้ว ก็จะไม่ฆ่าแต่เพียงสองคนเท่านั้น จะต้องฆ่าเสียทั้งพันจึงจะหายความโกรธ พี่เห็นความทุกข์ของเจ้าแล้วว่าใหญ่หลวงและร้ายแรงยิ่งนัก พระอาหล่าผู้เป็นเจ้าเหตุการณ์เช่นนี้ก็ช่างอุบัติได้ พี่เชื่อว่าคงเป็นแต่เจ้ารายเดียวเท่านั้น บัดนี้พระอาหล่าผู้เป็นเจ้าได้บันดาลให้เจ้าสร้างทุกข์แล้ว แต่พระองค์ได้บันดาลด้วยประการไร เจ้าจงเล่าให้พี่ฟังด้วยเถิด" พระเจ้าชาห์เซนนั้นอักอ่วนพระทัยอยู่ ครั้นจะปฏิเสธก็ไม่ชอบ ด้วยพระเชษฐากำลังอยากจะทราบเรื่องต่อไป และทั้งเป็นการบังคับอยู่ ก็เป็นการจำใจที่จะต้องกราบทูลตามประสงค์ จึงเริ่มกราบทูลว่า "เมื่อประสงค์จะทราบให้ได้แล้ว ก็ต้องฟังพระบัญชา เกรงแต่ว่าการปฏิบัติตามประสงค์ในเรื่องนี้ จะเป็นที่สลดพระทัยแก่พระองค์มิใช่น้อย แต่พระองค์บังคับให้เล่าถวาย พระองค์ต้องประทานโทษแก่ข้าพเจ้า"

พระเจ้าชาห์เรย์รตรัสว่า "ที่เจ้าพูดเช่นนี้ ทำให้พี่อยากรู้มากขึ้นกว่าแต่ก่อน เจ้าจงเล่าให้ฟังโดยเร็วเถิด เรื่องเป็นอย่างไรจงเล่าไปแต่บัดนี้ พี่จะขอฟังจงได้"

พระเจ้ากรุงตาตไม่สามารถจะงำความไว้ได้ ก็เล่าเรื่องถวายตามที่ได้ประจักษ์แก่พระองค์ แต่ต้นจนอวสานเสร็จสิ้นทุกประการ คือเริ่มกราบทูลเรื่องของนางข้าหลวงผู้บริวารสุลตานาปลอมแปลงกายออกมาเชยชิดพิศวาสกับชู้ในสวน แล้วเล่าถึงมะสูดตัวการกับพระพี่สะใภ้ กราบทูลต่อไปว่า "เมื่อข้าพเจ้าได้เห็นการลามกเช่นนั้นแล้ว ก็นึกในใจว่า หญิงทั่วไปคงจะมีนิสัยน้อมไปในทางชั่วมัวเมาในราคะ ไม่สามารถพักอารมณ์ข่มความใคร่ไม่ให้น้อมไปในทางนี้ได้ ข้าพเจ้าคิดว่า ชายเรามีความบกพร่องอยู่เป็นอันมาก ที่มาลุ่มหลงงงงวยในความไม่ซื่อตรงของสตรี ด้วยประการฉะนี้ ข้าพเจ้าจึงตัดความทุกข์ระทมใจได้"

พระเจ้าชาห์เรียร์ไม่สามารถระงับความโกรธได้ พลางตรัสว่า "ดูหรือ สุลตานา ราชินีแห่งอินเดีย ช่างมีราคะจริตประพฤติลามกถึงเพียงนี้ พี่จะพิสูจน์ให้เห็นเท็จและจริงด้วยตัวเอง" พระเจ้าชาห์เซนันกราบทูลว่า "ถ้ามีประสงค์จะทอดพระเนตรก็ไม่เป็นการยากนัก ขอพระองค์จงสั่งให้เตรียมการประพาสป่า ณ บัดนี้เถิด เมื่อเราทั้งสองออกจากราชวังแล้ว เวลากลางวันพักอยู่เสียในพลับพลา ต่อมาพลบค่ำจึงลอบมาตำหนักที่ข้าพเจ้าพักอยู่ พอวันรุ่งขึ้นก็จะได้ทอดพระเนตรเห็นเหตุการณ์ตามที่กราบทูลมาแล้ว"

สุลต่านชาห์เรียร์ทรงเห็นชอบด้วย จึงตรัสสั่งให้เตรียมการประพาสป่าโดยพลัน และให้จัดพลับพลาที่ประทับแรมใกล้กับพระนครเสด็จในวันนั้น ณ วันรุ่งขึ้น สุลต่านทั้งสองพร้อมด้วยราชบริพารเสด็จออกจากพระนคร ครั้งถึงพลับพลาสุลต่านทั้งสองก็จเสด็จประทับอยู่ พอเวลาพลบค่ำตรัสสั่งวิเซียร์มิให้รู้แยบคายว่า "ท่านจงแทนตัวเราอยู่ ณ ที่พลับพลานี้ ระหว่างที่เราไม่อยู่จงบังคับกันให้กวดขัน อย่าให้ผู้ใดหลบหนีออกจากพลับพลาได้จนกว่าเราจะกลับมา" ครั้นสั่งเสร็จแล้วสุลต่านทั้งสองก็ขึ้นทรงม้าเสด็จกลับยังพระนคร เข้าซ่อนอยู่ในพระที่นั่งสำหรับเป็นที่ประทับของพระเจ้าชาห์เซนัน แล้วบรรทมหลับไปในราตรี พอจวนจะรุ่งแจ้ง สุลต่านทั้งสองตื่นบรรทม เสด็จเข้าแฝงกายอยู่ริมบานพระแกลที่พระเจ้ากรุงตาตทอดพระเนตรเห็นเหตุการณ์ในคราวก่อน ขณะที่ประทับสนทนากันอยู่นั้น พลางคอยชายพระเนตรไปทางประตูลับเนือง ๆ ในไม่ช้าประตูนั้นก็เผยออก สุลตานาก็เข้ามาในสวนพร้อมด้วยข้าหลวงทั้งสิบ และชายชู้แขกคำของนางทั้งสิบด้วย เมื่อสุลตานาตบหัตถ์ตรัสเรียกมะสูดมาพร้อมแล้ว ต่างก็เข้าจับคู่กัน เหตุการณ์ต่อไปก็เหมือนที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น ขณะนั้น สุลต่านชาห์เรียร์เสียพระทัยแทบจะทรงพระกายไว้ไม่อยู่

พลางตรัสเป็นเชิงสารภาพว่า "เรื่องเป็นจริงอย่างเจ้าว่า" แล้วตรัสต่อไปว่า "โอ้พระอ้าหล่าผู้เป็นเจ้าบนสวรรค์ น่าอดสูเป็นนักเป็นหนา อนิจจา เมื่อการณ์มาเป็นดังนี้ ก็ชายใดเล่าจะพึงกล่าวได้ว่า ตัวของตัวมีความสุข" พลางหันเข้ากอดอนุชาแล้วตรัสด้วยความเศร้าสลดพระทัยว่า "น้องรักของพี่เราพากันสละราชสมบัติเสียเถิด อันสมบัติใดในโลกนี้ไม่มีสิ่งที่เที่ยงแท้มั่นคง มิหนำซ้ำความสัตย์สุจริตต่อกันก็สูญสิ้นด้วยประการง่ายดายฉะนี้ ก็เมื่อความสัตย์มีต่อกันไม่ได้ หรือโดยจะมีได้ก็เพียงแต่ครู่หนึ่งคราวเดียว ไม่เป็นของยั่งยืน และทั้งความเป็นเจ้าใหญ่ในดินแดนประเทศราชน้อยใหญ่ ก็มิพ้นความอดสูได้ด้วยสตรีฉะนี้แล้ว เราจะอยู่ในราชย์เพื่อประโยชน์อันใด สู้สละความร่าเริงอันเป็นของไม่เที่ยงของเราเสีย แล้วพากันหนีซ่อนเร้นหน้า ไปอาศัยครองชีวิตอยู่ในแดนไกลจะได้ความสุขดีกว่า ทั้งจะได้ปกปิดความอัปยศอดสูของเราเสียด้วย เจ้าจะเห็นอย่างไร ?"

พระเจ้าชาห์เซนันไม่ทรงเห็นในพระราชดำริข้อนี้ แต่เห็นว่าพระพี่เจ้ากำลังเศร้าโศกอยู่ ก็มิอาจทูลทัดทาน จึงคล้อยตามพระโองการว่า "ข้าพเจ้าก็เห็นเช่นเดียวกับพระองค์ ถ้าพอพระหฤทัยจะเสด็จแห่งใด ก็จะขอโดยเสด็จด้วยทุกแดนดิน

มิให้เป็นที่ระคายเคืองเบื้องพระบาท แต่ขอกราบทูลว่า ความทุกข์นี้เพราะเราเคราะห์ร้าย เพราะฉะนั้น ขอพระองค์จงประทานคำมั่นสัญญาสักข้อหนึ่งว่า ถ้าเราไปพบคนที่เคราะห์ร้ายยิ่งกว่าเราอีกไซร้ ขอเชิญพระองค์เสด็จกลับคืนเข้าเมือง เพราะว่าพอที่จะเป็นเครื่องเตือนสติได้แล้วว่า สตรีภัยอันใหญ่หลวงนี้หาเกิดมีแต่เฉพาะเราทั้งสองไม่ ความจริงย่อมจะเกิดได้แก่บุรุษทั่วไปเช่นเดียวกัน เมื่อกระนั้น มิพอที่เราจะลงโทษถึงกับเนรเทศตนเอง”

พระเจ้าชาห์เรียร์ตอบว่า “พี่ยอมสัญญาให้เจ้าตามที่ว่านั้น แต่พี่ยังแคลงใจว่าเราจะไม่ได้พบคนเช่นนั้นเลยสักคนเดียว” พระเจ้าชาห์เซนันทูลตอบว่า “ข้าพเจ้าเห็นไปอย่างหนึ่ง ซึ่งน่าจะทำให้การเดินทางของเราไม่ไกลนัก แต่ก็เป็นการดีแล้ว ที่ความเห็นของข้าพเจ้ามิต้องด้วยพระดำริของพระองค์ หาไม่สัญญาก็คงมิเกิดเป็นสัญญาขึ้นได้”

ครานั้น สุลต่านทั้งสองก็ลอบเสด็จออกจากพระราชวังบ่ายพระพักตร์เข้าป่าไปอีกทางหนึ่ง มิใช่ทางที่มาจากพลับพลา เสด็จไปเป็นระยะทางไกล เวลาเย็นก็พักอาศัยใต้พุ่มไม้บรรทมหลับไป รุ่งขึ้นเริ่มเสด็จต่อไปจนถึงทุ่งราบหญ้าแห่งหนึ่ง อยู่ชายทะเลใหญ่ ในบริเวณที่ใกล้กับชายทะเลนั้น มีหมู่ไม้ใหญ่

ใบหนาขนเรียงราย แลสล้างเป็นแถวแนวไปตามชายฝั่ง สุลต่านทั้งสองพากันเข้าประทับพักผ่อนให้หายเหนื่อยเมื่อยล้าอยู่ใต้ร่มไม้ใหญ่ เมื่อหายน้ำเสวยได้สร่างกระหายแล้ว พลางสนทนากันถึงความหลังในเรื่องอสัตย์ของมเหสีทั้งสอง

ขณะปรับทุกข์ถึงสตรีภัยใต้ร่มไม้ไม่นานนัก ได้ยินเสียงกัมปนาทกึกก้องในท้องทะเลใหญ่ บัดเดี๋ยวก็มีเสียงเหมือนคนร้องไห้ครวญคร่ำร่ำไรพึงวังเวง ทำให้สองพระองค์หวาดหวั่น ทันใดห้วงน้ำกลางทะเลอันกว้างใหญ่ก็เกิดเป็นวงวนเวียนนูนขึ้น แล้วแยกออกโดยพลัน สองกษัตริย์เฝ้าตะลึงทอดพระเนตรพระกายสั่นขวัญหาย ครั้นแล้วเห็นรูปประหลาดดำเป็นลำ ผุดขึ้นมาจากพื้นน้ำสูงขึ้นเป็นลำดับ เงื่อมตระหง่านเทียมเมฆแลดูลิบตา สองกษัตริย์ไม่กล้าสะกดหฤทัยฝืนเฝ้าทอดพระเนตรอยู่ได้ต่อไป ก็พากันรีบเสด็จหนีขึ้นไปแฝงพระองค์อยู่บนค่าคบไม้ใหญ่ สักประเดี๋ยวรูปดำเป็นลำใหญ่นั้น ก็เริ่มคลี่คลายขยายออกเป็นรากษสตนหนึ่ง เลื่อนลอยเร็วรี่เข้ามาใกล้ชายหาด สองกษัตริย์ทั้งกลัวทั้งอยากรู้ เพ่งเล็งอยู่เป็นครู่จึงตระหนักว่า รากษสตนนั้นทูนผอบแก้วใบใหญ่อยู่เหนือหัว มีกุญแจดอกใหญ่ ๔ ดอกล่ามอยู่รอบผอบแก้ว ครั้นขึ้นบนหาดทรายแล้ว ก็เดินตรงเข้ามาที่ต้นไม้ซึ่งสองกษัตริย์

แผ่งพระองค์อยู่ ถึงสุลต่านทั้งสองจะหวาดกลัวสักเพียงไร ก็เห็นว่าจะหนีให้พ้นภัยไปยังไม่ได้ จึงจำใจทอดอาลัยในชีวิตและร่างกายดูประหนึ่งว่ามิหวาดหวั่น ประทับนิ่งอยู่บนค่าคบไม้

ยักษ์ร้ายวางผอบลงใต้ต้นไม้ พลางทรุดนั่งลงข้างผอบแล้วไขกุญแจเปิดผอบนั้นโดยด่วน ทันใดนั้น ปรากฏเป็นหญิงรูปงามแน่งน้อยนางหนึ่งก้าวออกจากผอบแก้ว ยักษ์ทรุดลงข้างนางพลางชำเลืองดูด้วยความรักและปราศรัยว่า "ดูก่อนนางผู้งามเลิศหาผู้เสมอเหมือนมิได้ เพราะความรักเจ้าจึงอุ้มพามาในวันเจ้าวิวาห์ ความรักที่มีอยู่กับเจ้าตั้งแต่นั้นมาจนวันนี้ ถึงแม้ว่าเป็นเวลานานวันแล้วก็ดี ยังไม่รู้เสื่อมคลายลงเลย บัดนี้เราเหนื่อยนัก จะขอพักใต้ต้นไม้นี้ให้สำราญสักครู่" พูดแล้วยักษ์ก็เอาศีรษะพาดลงกับตัก นางก็ผ่อนปรนตามประสาคู่ชู้เชยรัก ยักษ์เหยียดมือและเท้ายาวยื่นออกไปจรดนั่น ไม่ช้าก็หลับกรนดังก็กก้อง ประหนึ่งว่าพายุพัดต้องพฤกษ์ใหญ่และบันดาลให้เกิดคลื่นกระทบฝั่ง เป็นระลอกกระฉอกฉานดังสนั่นหวั่นไหว

ขณะยักษ์หลับอยู่ นางเงยหน้ามองดูไปบนต้นไม้ เห็นสองกษัตริย์แอบพระกายอยู่ก็เกิดเสน่หาขึ้นทันใด พลางควักมือเป็นสัญญาณให้สองกษัตริย์ลงมาหา สองพระองค์ไม่ทรงระแวง

ว่านางจะเกิดความรักขึ้นได้ในเวลาอันสั้น วิตกว่านางจะปลุกยักษ์ขึ้นฆ่าพระองค์ ก็เกิดความกลัวขึ้นอีกเป็นเอนกประการ ทรงพยายามใช้ใบ้เป็นเชิงสัญญาณวิงวอน ขอให้นางเมตตาได้แอบอยู่บนกิ่งไม้ต่อไป ทันใดนั้น นางเจ้าเล่ห์เอามือค่อย ๆ ช้อนศีรษะยักษ์ออกจากตักวางลงกับพื้นดิน พลางลุกขึ้นปราศรัยกับสองกษัตริย์ด้วยเสียงกระเส่าว่า "เชิญท่านทั้งสองลงมาเถิด ข้าพเจ้าจะไม่ปลุกยักษ์" สองสุลต่านไม่วางพระทัยพยายามใช้ใบ้ให้นางทราบว่าลงไปไม่ได้ ด้วยคร้ามสหายของนางผู้มีร่างกายน่ากลัวยิ่งนัก

นางงามไม่พึงภาษาใบ้ของสองสหาย พูดยืนคำเป็นเสียงบังคับว่า "ลงมาเถิดท่าน ลงมาเสียไว ๆ ถ้ายังรีรออยู่ ข้าพเจ้าจะปลุกยักษ์ลุกขึ้นแล้วจะสังหารท่านเสียทั้งสองคน" สองกษัตริย์ฝืนพระทัยลองพยายามวอนนางอีก เผื่อว่าจะมีเมตตา แต่การณ์กลับตรงกันข้าม นางแสดงสีหน้าโกรธเคือง ทำเป็นทีว่าจะปลุกยักษ์ขึ้นเดี๋ยวนั้น แล้วกล่าวเป็นครั้งสุดท้ายว่า "ดีแล้วท่าน ข้าพเจ้าเกรงอยู่อย่างเดียวที่ร่างของท่านสวยงามแน่งน้อยราวกับสตรีจะไม่พอมื้อของยักษ์"

สุลต่านทั้งสองเห็นนางไม่ปรานีจริงแล้ว ก็จำเป็นหักความกลัวลงมาหานางโดยดี แต่พระกายสั่นเทา ๆ อยู่ นางตรง

เข้าจับข้อพระกรสองกษัตริย์เดินผัดเข้าพุ่มไม้ พลางแสดงความข้อหนึ่งซึ่งเป็นความประสงค์ของนาง ในขั้นต้นสุลต่านสองพระองค์ไม่ปฏิบัติตามความปฏิพัทธ์ของนาง แต่นางใช้อุบายบังคับโดยยึดเอาอำนาจของยักษ์ขึ้นเป็นข้อตัดสิน สองพระองค์หมดสติไม่รู้ที่จะเบี่ยงบ่ายประการไร จำใจปฏิบัติตามนาง ครั้นเสร็จกิจตามปรารถนาแล้ว นางเห็นพระธำมรงค์นั้นพระหัตถ์สองกษัตริย์ จึงทูลขอไว้ดูต่างพระพักตร์องค์ละวง แล้วนางเปิดกล่องหยิบพวงร้อยแหวนออกมาชูให้ดู ถามว่านี่อะไร ท่านทั้งสองทราบหรือไม่ สองกษัตริย์ตอบว่า ไม่ทราบ เจ้าจงเล่าให้เราฟังเถิด นางจึงเล่าว่า ผู้ที่ได้อวยเออเกอหนุนความประสงค์ของข้าพเจ้าได้ให้แหวนเหล่านี้คนละวง ในพวกนี้มีอยู่เก้าสิบแปดวงแล้ว ถ้าได้จากท่านอีกสองวงก็รวมเป็นร้อยวงด้วยกัน ครั้นสองกษัตริย์ถอดแหวนให้แล้ว นางพูดต่อไปว่าดูสิท่าน ถึงแม้ยักษ์ใจร้ายมันจะระวังมากสักเพียงไร ข้าพเจ้าก็ยังลอบคบชู้ได้ถึงร้อยคน ณ บัดนี้ แม้จะกักไว้ในผอบแก้ว และเอาถ่วงไว้ในสะดือทะเลก็ดี ข้าพเจ้าก็ยังทำลายความระวังของมันได้ง่ายดาย ท่านพึงทราบเถิดว่าเมื่อสตรีมีเจตนาจะทำอะไรแล้วเป็นต้องสำเร็จจนได้ ชายชู้หรือสามีไม่สามารถจะป้องกัน หรือทำลายความโลภของหญิงได้ด้วยการระวัง ดังนั้น

ชายทั่วไปไม่ควรจะบังคับบัญชาหญิงนัก อย่างไรก็ดี จะตัดความโลภของหญิงที่เกิดขึ้นแล้วให้เหือดหายโดยการบังคับบัญชาหาสำเร็จไม่ ถ้าสตรีใดพอใจจะรักษาความบริสุทธิ์แล้วก็ไม่ต้องระวังให้เสียเวลาเลย พูดแล้วนางก็เอาพระธำมรงค์สองวงร้อยรวมเข้าในพวงนั้น แล้วกลับไปที่ใต้ต้นไทรใหญ่ช้อนศีรษะยักษ์ขึ้นใส่ตักและชี้บอกให้สองกษัตริย์รีบหนีไป

สุลต่านชาห์เรียร์กับอนุชารีบเสด็จกลับทางเก่า ครั้นลับตานางร้อยผัวและสหายยักษ์ของนางแล้ว จึงตรัสกับอนุชาว่า อันเหตุการณ์ที่เกิดแก่เรานี้ น้องคิดเห็นอย่างไรบ้าง ยักษ์ผู้มีอิทธิฤทธิ์เป็นที่ยำเกรงแก่มนุษย์ทั่วไป แต่กระนั้นมันก็ยังมีคู่ที่สัตย์ซื่อต่อมันไม่ได้ เจ้าเห็นด้วยหรือไม่? อะไรไม่เท่าเทียมความชั่วของสตรี ไม่มีอำนาจยิ่งใหญ่ของบุรุษชั้นใดที่จะบังคับความมีใจออกหากของสตรีเพศได้

พระเจ้ากรุงตาตการาบทูลว่า ข้าพเจ้าเห็นด้วยพระองค์ และขอโอกาสอันนี้กราบทูลว่า ยักษ์ยังเคราะห์ร้ายมากกว่าเรา และถ้ามันจะบ่นว่าได้รับสตรีภัย ก็คงจะมีเรื่องที่จะบ่นมากกว่าเรา เพราะฉะนั้น ขอเชิญพระองค์เสด็จกลับคืนเข้าเมืองเถิด เพราะเราได้พบผู้เคราะห์ร้ายในเรื่องสตรีมากกว่าเราแล้ว ต่อไปขอพระองค์ จงอย่าได้เอาความไม่มีสัตย์ของสตรีถือเป็นอารมณ์

ให้เกิดความระทมพระหฤทัยเลย ส่วนมเหสีผู้ซึ่งอสัตย์นั้นพระองค์จะลงพระราชอาญาหรือไม่สถานไร ก็แล้วแต่จะโปรด แต่สำหรับการที่พระองค์จะอภิเษกสมรสกับหญิงคนใหม่ จะทรงป้องกันสถานไรก็สุดแล้วแต่พระองค์ ส่วนข้าพเจ้าทราบวิธีจะรักษาความสุจริตของสตรีที่จะมาเป็นภริยาได้แล้ว แต่จะไม่กราบทูลให้ทรงทราบในบัดนี้ สุลต่านชาห์เรียร์ทรงเห็นด้วยในข้อที่จะเสด็จคืนเข้าพระนคร จึงพากันเสด็จกลับถึงพลับพลาที่ประทับในไพร ในตอนค่ำวันที่สาม นับจากวันที่รับสั่งให้วิเซียร์รักษาไว้

ฝ่ายอมาตย์มนตรี ครั้นทราบว่าสองกษัตริย์เสด็จมาถึงพลับพลาไพรแล้ว ก็พากันเข้าเฝ้าในตอนเช้าพร้อมหน้ากัน สุลต่านตรัสแก่หมู่ข้าเฝ้าถ้วนหน้า มีพระอิริยาบถร่าเริงกว่าแต่ก่อน แล้วรับสั่งให้เคลื่อนกระบวนประพาสป่าเสด็จคืนเข้าสู่พระนิเวศน์

พอเสด็จเข้าพระราชวัง ก็มีรับสั่งให้มหาดเล็กมัดสุลตานาผู้สัตย์ มอบตัวให้แกรนด์วิเซียร์นำไปสำเร็จโทษเสียทันที แกรนด์วิเซียร์รับราชโองการ นำเอาเทวอุบาทว์ไปทุบเสีย ทั้งเป็น โดยมิได้รู้ว่านางมีโทษทัณฑ์สถานไร เมื่อให้สำเร็จโทษพระมเหสีแล้ว พระเจ้าชาห์เรียร์ก็ยังไม่คลายพิโรธ ตั้งแต่เสด็จกลับมาถึงเห็นหน้ามเหสีแล้วก็กริ้วโกรธ ทรงพ่นข้าหลวงของเทวีเสียด้วยพระแสง นอนตายเกลื่อนอยู่ทั้งสิบนาง

ครั้นเมื่อเสร็จประหารสตรีอุบาทว์แล้ว พระเจ้าชาห์เรียร์ทรงดำริว่า ตั้งแต่บัดนี้ไป เวลาค่ำเราจะอยู่ร่วมกับชายา แต่พอรุ่งขึ้นจะให้ฆ่านางนั้นเสีย แล้วจะเสกสมรสสกับหญิงสาวพรหมจารีณีคนใหม่ ในคืนวันรุ่งขึ้นแล้วให้ฆ่าเสียทำนองนี้ทุกวันไป ด้วยประการฉะนี้เราจะมีชายาที่เป็นผู้บริสุทธิ์ได้ พระองค์ดำริแล้วทรงสาบานว่าจะปฏิบัติการณ์นี้ให้เป็นนิตย์ไป

ฝ่ายพระเจ้าชาห์เซนัน ประทับอยู่กับพระเชษฐาไม่กี่วันก็ถวายบังคมลากลับกรุงตาต

เมื่ออนุชาเสด็จกลับแล้ว พระเจ้าชาห์เรียร์รับสั่งให้แกรนด์วิเซียร์นำตัวบุตรีนายพล เข้ามาเป็นบาทบริจาริกาของพระองค์คนหนึ่ง ชั่วราตรีเดียวดังดำริไว้ แกรนด์วิเซียร์รับพระโองการปฏิบัติตามพระราชประสงค์ พระราชาบรรทมกับนางตลอดราตรีแล้ว รุ่งเช้าก็มอบตัวนางให้เอาไปประหารเสียและรับสั่งให้หานางอื่นมาใหม่ เป็นอันว่า ณ สมัยนั้น ในแผ่นดินอิหร่านมีนางสาวพรหมจารีณี ได้เป็นมเหสีพระเจ้าแผ่นดินวันละนาง และก็มเหสีพระเจ้าแผ่นดินถูกประหารชีวิตวันละคนเช่นเดียวกัน ในเรื่องนี้เป็นที่ขัดเคืองใจของวิเซียร์ใหญ่น้อยและประชาชนพลเมืองเป็นหนักหนา แต่เดิมทวยราษฎรประชาราษฎรมีความจงรักภักดี กตัญญูกตเวทีในสุลต่านของตน แซ่

ชร้องสรรเสริญอยู่เนืองนิตย์ ด้วยว่าต่างก็พากันอาศัยพึ่งพระโพธิสมภาร ได้รับความร่มเย็นเป็นสุขปราศจากข้อเดือดร้อนใด ๆ บัดนั้น ข่าวทารุณกรรมอันมหันต์ร้ายกาจลือกระฉ่อนทั่วพระนคร ราษฎรพากันสะดุ้งหวาดหวั่นใจ ในบ้านหนึ่งก็มีบิดากำลังร้องไห้อาลัยถึงบุตรที่รัก ในบ้านหลังอื่น ๆ ต่อไปเล่า มารดากำลังนั่งร้องไห้สงสารลูกสาว หวาดหวั่นใจมิรู้ว่าราชภัยจะมาถึงเมื่อไร มหาชนกำลังเหงาเศร้าใจไปตามกัน แต่ก่อนเคยยกย่องซร้องศัพท์สาธุการพระบารมีสุลต่าน บัดนั้ กลายเป็นเสียงติเตียนความทารุณโหดร้ายของพระองค์ทั่วไป แต่ถึงข้าแผ่นดินจะได้รับความเดือดร้อนทุกเส้นหญ้า ก็จำเป็นต้องคล้อยตามประสงค์ของสุลต่าน ไม่มีวิเซียร์คนใดกล้าทูลขัดทัดทาน การณ์ได้เป็นไปตามนั้ คนหนึ่งแล้วก็คนหนึ่งอีก ราตรีที่สอง แกรนด์วิเซียนำบุตรีนายทหารช[redacted]น้อยเข้าถวาย พอรุ่งเช้าขนนางนั้นก็ถูกเอาตัวไปประหารตามเคย บาทบริจาริกาคนที่สามเป็นบุตรชาวเมืองชั้นพลเรือน การณ์เป็นไปดังนั้นต่อไป

บัดนั้ จะกล่าวถึงแกรนด์วิเซียร์ผู้มีหน้าที่นำสตรีสวยเข้าถวาย ท่านผู้นั้มีบุตรียอดรักสองคน พี่ชื่อเชเฮอร์ซาเด น้องชื่อดินาซาเด นางผู้น้องมีคุณสมบัติและความงามอย่างยอดเยี่ยมยากที่จะหาผู้เสมอเหมือน ส่วนนางเชเฮอร์ซาเดผู้พี่ใช่

จะหย่อนในคุณสมบัติและความงามก็หามิได้ นางมีความกล้าหาญผิดปกติสตรีเพศ มีความรู้และสติปัญญาสามารถในวิชาต่าง ๆ นอกจากคุณสมบัติที่กล่าวนี้แล้ว นางมีสิริลักษณ์งามน่าพิงชม มีนิสัยกอปรด้วยความเมตตาปรานีในหมู่ชนทั่วไป คุณสมบัติของนางทั้งนี้ สมที่จะเชิดชูนางไว้ในตำแหน่งอันที่จะเปรียบปานมิได้ และก็สมศักดิ์สกุลที่นางเป็นบุตรีของท่านแกรนด์วิเซียร์ผู้ดำรงตำแหน่งอันสูงในราชการแผ่นดิน

ท่านวิเซียร์ผู้ใหญ่มีความรักใคร่นางดั่งดวงใจ อยู่มาวันหนึ่ง ขณะเมื่อบุตรีกับบิดาสนทนากันอยู่ บุตรีพูดว่า ลูกมีความประสงค์จะขอความกรุณาบิดาสักอย่างหนึ่ง และขออ้อนวอนว่าอย่าได้ปฏิเสธลูกเลย แกรนด์วิเซียร์ได้ฟังดังนั้นจึงพูดว่า ถ้าสิ่งที่เจ้าขอนั้นเป็นไปตามชอบธรรมและควรแล้วพ่อจะไม่ขัดเจ้าเลย บุตรีพูดต่อไปว่า ความคิดของลูกประสงค์จะตัดรอนเสียซึ่งความทารุณโหดร้าย ซึ่งสุลต่านทำแก่ชาวประชาชนเสมอ ความคิดอันนี้ลูกเห็นว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรมและควรอย่างยิ่ง บิดาจะเห็นอย่างไร? แกรนด์วิเซียร์รู้สึกฉงนใจฉะว่า ความคิดของเจ้านั้นน่าชมเชยอยู่ แต่พ่อเกรงว่าภัยซึ่งเจ้าตั้งใจจะบำบัดนั้น ไม่มีหนทางที่จะแก้ไขเสียเลยทีเดียว เจ้าคิดจะทำประการไร? จงว่าให้พ่อฟังหน่อย?

นางเชเฮอร์ซาเดตอบว่า บิดาเป็นเจ้าหน้าที่นำหญิงสาวเข้าไปถวายสุลต่านทุกวัน ในวันต่อไปขอให้นำตัวลูกเข้าไปถวายเป็นบาทบริจาริกาของสุลต่านเถิด ด้วยอุบายนี้เท่านั้น ลูกจึงจะตัดรากเหง้าความทารุณโหดร้ายของสุลต่านได้

แกรนด์วิเซียร์ได้ฟังบุตรีบอก จะทนนิ่งต่อไปอีกไม่ได้ จึงรีบขัดขึ้นโดยพลัน พลางแหงนหน้าขึ้นทางอากาศกล่าวว่า พระอะหล่าเจ้า บุตรีของข้าพเจ้าเสียสติเสียแล้วหรือ แล้วหันหน้ามาทางบุตรีพลางพูดว่า ลูกรักของพ่อ เหตุไฉนเจ้าจึงมีความคิดวิปลาสไปเช่นนี้ ที่เจ้าอ้อนวอนให้พ่อทำการทั้งนี้เจ้าไม่รู้หรือว่าสุลต่านได้ทรงสาบานไว้ว่า พระองค์จะมีชายาร่วมพระที่บรรทมเพียงราตรีเดียวเท่านั้น แต่พอรุ่งขึ้นก็ให้ประหารชีวิตนางนั้นเสียพระองค์ไม่บรรทมกับหญิงใดถึงสองคืนเป็นอันขาด เจ้าก็รู้เรื่องนี้ดีแล้ว ใจแล้ว ควรหรือเจ้าจะคิดทำการผ่าอันตรายถึงเพียงนี้ จงตริตรองใคร่ครวญดูเสียให้ดี

นางเชเฮอร์ซาเดตอบว่า ลูกใคร่ครวญดูถ้วนถี่แล้วแลเห็นภัยอันใหญ่หลวงจะเกิดแก่ลูกเหมือนกัน แต่เห็นว่าความกลัวภัยอันใหญ่หลวงนี้ไม่สามารถจะขัดขวางความคิดได้ ลูกจะต้องทำ ถ้าตายก็จะได้ชื่อว่าตายอย่างมีเกียรติยิ่งถ้าทำการสำเร็จก็จะได้ชื่อว่าเป็นผู้ทำคุณอันใหญ่ยิ่งแก่ประเทศชาติของตน

แกรนด์วิเซียร์กล่าวยืนคำว่า ไม่ได้ ไม่ได้ เจ้าจะพยายามชี้แจงกับพ่ออย่างไร ก็อย่าหมายเลยว่าจะยอมอนุญาตให้การเป็นไปตามความปรารถนาของเจ้า พ่อจะปล่อยให้เจ้าตกอยู่ในภยันตรายอันน่าขนพองสยองเกล้านั้นไม่ได้เป็นอันขาด อนิจจาเจ้าผู้เป็นลูกรักของพ่อจงตริตรองดูให้ดีว่า เมื่อสุลต่านรับสั่งให้พ่อเองเป็นผู้ฆ่าเจ้า พ่อจะขัดได้หรือ ถึงเจ้าจะไม่หวาดหวั่นต่อความตายก็ทำเนา แต่ต้องหยุดยั้งชั่งใจใคร่ครวญดูก่อน ว่าภาระของพ่อนั้นหนักเพียงไรที่จะต้องเป็นผู้ฆ่าเจ้าผู้เป็นลูกยอดรักด้วยดาบของตนเอง พ่อจะฝืนใจทนความสยดสยองอย่างแสนสาหัสนั้นไม่ได้แน่แล้ว ฝ่ายนางเชเฮอร์ซาเดก็ไม่เห็นตามบิดาอ้อนวอนครั้งที่สุดว่าขอบิดาโปรดพาไปถวายตัวให้ได้ตามความปรารถนาเถิด แกรนด์วิเซียร์บันดาลโทสะขึ้นเล็กน้อย แต่ยังไม่ถึงจะกลบเกลื่อนความรักในบุตรี จึงกล่าวว่า ความดื้อดึงถือดีของเจ้าชั่วโ[redacted]ยิ่งนักเหตุไฉนหนอ เจ้าจึงไม่มีความเฉลียวฉลาดพอที่จะหลีกเลี่ยงความหายนะ จะวิ่งเข้าไปหาความตายเสียอีก ผู้ใดไม่ตริตรองดูภัยในการที่ตนจะทำเสียให้รอบคอบ มักจะเป็นผู้ประกอบภัยให้เกิดแก่ตนเองเสมอ พ่อเกรงอยู่ว่าเจ้านี่จะเข้าทำนองลาตัวหนึ่งเหตุอันเกิดแก่ลาตัวนั้นฉันใด ภัยก็จะพึงอุบัติแก่ตัวเจ้าฉันนั้นเช่นเดียวกัน

นางเชเฮอร์ซาเดถามว่า เหตุซึ่งอุบัติแก่ลานั้นอย่างไร ?
แกรนด์วิเซียร์ตอบว่า เจ้าจงฟัง พ่อจะเล่าให้ฟังบัดนี้

๒. ลา โค และชาวนา

ในเมืองไกล ณ กาลนานมา ชาวนามั่งมีคนหนึ่งมีที่บ้านเรือนเรือกสวนไร่นาหลายตำบล มีข้าทาสคนใช้ทำการเพาะปลูกและบำรุงเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ มากมาย ทั้งลาโคและเป็ดไก่ก็มีหลายพันธุ์ ครั้งหนึ่งชาวนาผู้นี้สบช่องรับใช้ยักษ์ตนหนึ่งยักษ์จึงบอกวิชารู้จักภาษาสัตว์พูดทั่วไป ให้เป็นสิ่งตอบแทนชาวนาที่ปฏิ[illegible] แต่วิชารู้ภาษาสัตว์พูดกันให้ผู้อื่นฟังหาได้ไม่ ถ้าฝืนคำม[illegible]เมื่อใด ตนจะถึงความตายเมื่อนั้น

อยู่ต่อมา ชาวนาพาครอบครัวออกไปค้างอยู่ที่นาชั่วคราวเพื่อควบคุมดูแลการงาน เย็นวันหนึ่งเมื่อจะเกิดเหตุการณ์นี้ขึ้น ชาวนาเดินตรวจดูปศุสัตว์ บังเอิญได้ยินโคพูดกับลาว่า กันเห็นเกลอมีความสุขน่าอิจฉามาก การงานสิ่งไรก็ไม่ต้องทำลำบาก มีหน้าที่จะต้องทำเพียงแต่เวลานายมีธุระไปทางไหนก็ให้ขี่ไปเท่า

นั้น ถึงแม้เกลอจะมีงานเป็นบางวันนาน ๆ ครั้งเล็กน้อยเท่านั้น ทำเนา ยังมีคนคอยเลี้ยงดูระวังรักษาไม่ให้อดอยากเหมือนตัวข้า มีทาสคอยเฝ้าขัดถูชำระล้างกายไม่ให้สกปรก อาหารที่เขาให้กินก็ล้วนแต่ของดีมีโอชารสทั้งหญ้าสด และข้าวที่ผัดแล้วเหลือเฟือทุกค่ำเช้า น้ำกินก็จืดสนิทและใสสะอาด คอกของเกลอหรือก็สะอาดแสนสบาย สารพัดที่นายจะอบรมให้ได้รับความสุข นอกจากหน้าที่ที่ให้นายขี่แล้วก็ไม่เห็นจะต้องทำอะไรอีก แทบจะกล่าวได้อย่างเต็มปากว่า เกลอมีความสบายตลอดชาติ ส่วนกันสิเขาเลี้ยงดูผิดกับเกลอผู้เป็นสุขนักหนา ความเป็นไปในชีวิตของกันมีแต่ความทุกข์ยากลำบากแสนเข็ญอยู่เต็มเปี่ยม เท่ากับชีวิตของเกลออุดมด้วยความสนุกสบาย กระนั้นยังมิทันจะสว่างเขาก็เอาเข้าเทียมไถใช้งานเสียวันยังค่ำ ความเหนื่อยยากปางตาย เจ้าคนไถก็ดุร้ายกาจนัก ทุบตีไม่ปรานี เกลอจงดูคอของ[redacted] ว่าขนเหยินเกรียนเพราะไถอันหนักมันขูดสี เหลือแต่หนังเปลือหรือมิใช่ บางคราวถึงกับหนังปอกด้วยความที่คอมันถูกถูเสียดจนร้อนฉ่า ครั้นเสร็จการงานที่กรากกรำทำมาแต่เช้าตรู่จนตะวันชาย เขาก็ให้อาหารอันมีรสแห้งแล้งหยาบคายผิดคอหอย กันก็จำใจต้องอุตส่าห์กินตามมีตามเกิด ครั้นจะเลือกอยู่ก็เห็นท่าจะอดตายเป็นแน่แท้ น้ำที่จะดื่มกลั้วความผิดคอแก้กระหายก็แสนจะขุ่นข้น

สกปรก ใช่แต่จำใจจำต้องกินอาหารอันเลวทรามเท่านั้นเมื่อไรมี เขายังให้นอนในคอกเลอะเทอะโสโครก ไม่มีความอบอุ่นสบายเลยสักเล็กน้อย ดังนี้แหละ กันไม่มีเหตุผลพอที่จะนึกอิจฉาเกลอหรืออย่างไร ?

ลานิ่งฟังโคพูดขาดคำลงแล้ว จึงเอ่ยขึ้นว่า ที่จริงตามที่คนเรียกเกลอว่าสัตว์เขลาก็ถูกของเขาแล้ว เพราะเกลอครองตัวอยู่ใต้อำนาจของเขา ปล่อยให้เขาเขกสับทำเล่นตามชอบใจ ช่างไม่รู้จักขวนขวายคิดหาความสุขใส่ตัวเสียเลย ได้แต่เผ้าร้องบอกว่าตัวลำบาก นี่แหละเกลอโง่เขลาด้วยข้อนี้ เหยียดตัวต่ำอยู่อย่างนี้ เพื่อประสงค์ประโยชน์อันใด มิหนำซ้ำยังหักเรี่ยวหักแรงทำงานให้แก่คนซึ่งไม่รู้จักคุณจนตัวจะล้มตายลงมีกำลังร่างกาย[redacted]เปล่า จะมีมานะสักเล็กน้อยก็หามิได้ ถ้าประสงค์จะหาความ[redacted] จะต้องมีมานะให้เท่าเทียมกับกำลังกายนั้นแหละ เห็นว่าจะได้ความสุขอยู่ .นายคงจะไม่ทำเช่นเป็นอยู่ทุกวันนี้ เมื่อเขาเอามาเข้าคอกแล้วทอดหญ้าให้น้ำเกลอ ทำให้เขารู้สึกบ้างหรือเปล่าว่า เขาทั้งคู่ของเกลอมีพิษเคยแสดงความโกรธกระทืบดินบึงบึ้งบ้างหรือเปล่า ทำไมไม่แผดเสียงให้เขาคร้ามบ้าง จงเชื่อกันเถอะ ถ้าเขาเอาอาหารไม่ดีมาให้กินก็อย่ากิน เพียงแต่เข้าไปดมกลิ่นแล้วเบือนหน้าไปเสีย แสดงว่าไม่พอใจกิน เมื่อ

เวลาเขาจะเอาเข้าเทียมไถก็คำรามให้ดัง และทำพยศประหนึ่งจะสังหารเขาเสียด้วยเขาทั้งสองอันแหลม ถ้าเกลอดำเนินตามอุบายของกันได้ ไม่ช้าเขาจะให้อาหารที่ดี และเกลอก็จะได้รับความสุขขน

โคเชื่อคำแนะนำของลาทุกประการ แล้วพูดว่า เกลอที่รักเอ๋ย กันขอบใจมาก จะทำตามอุบายตั้งแต่วันพรุ่งนี้เดียว จะเห็นได้ว่ากันทำได้อย่างดีเพียงไร เมื่อเสร็จการสนทนากันแล้ว สองสัตว์ก็เงียบหลับไป ชาวนาผู้เจ้าของจำถ้อยคำไว้ได้สิ้นแต่ต้นจนปลาย จึงกลับไปสั่งแก่คนใช้ว่า ถ้าพรุ่งนี้เช้าโคพยศไม่เข้าเทียมไถโดยดีก็ให้เอาลาเข้าเทียมไถใช้งานแทน

ครั้นรุ่งเช้าตรู่คนงานเข้ามาจะเอาโคเข้าเทียมไถใช้งานตามเคย โคไม่ยอมและทำพยศต่าง ๆ เป็นที่ว่าจะขวิดเ[redacted]งาน และทำตามคำแนะนำของลาทุกประการ คนงานนั้นสั่งของนาย หันเข้าไปหาลาจูงออกมา แล้วเทียมไถแทนโคเสียวันยังค่ำ ใช่แต่เท่านั้น คนงานเฆี่ยนตีเสียอย่างถึงใจ ลาต้องถูกกรากกรำลำบากเหลือประมาณ เหน็ดเหนื่อยแทบจะพยุงตัวเดินกลับคอกไม่ไหว ครั้นมาถึงคอกแล้วก็ไม่เห็นมีฟางรองนอนตามเคย เหลียวไปดูรางอาหารซึ่งเคยมีข้าวอย่างดีอยู่เต็มเปี่ยม บัดนี้แต่ถั่วหยาบ ๆ ไม่ชะล้างให้สะอาดสักหยิบมือ

เดียว ถึงแม้ว่าลาหิวโหยมาซึ่งไม่น่าจะเลือกอาหาร แต่กระนั้นก็มิทำให้ลากินได้โดยง่าย

ฝ่ายโคได้หยุดงานมีความสบายตลอดวัน ข้าวหญ้าอาหารที่ทอดไว้ในราง ก็เป็นอาหารอย่างดีซึ่งเคยเห็นลากินมาแต่ก่อน บัดนี้กลับมาเป็นอาหารของโคกินอยู่อย่างอิ่มหนำสำราญ แล้วก็ล้มตัวลงนอนเป็นผาสุก รู้สึกปลาบปลื้มใจที่ได้ทำตามคำแนะนำของสหายลาเป็นอันมาก นอนนึกอวยชัยให้พรแก่สหายอยู่ตลอดเวลา โดยความขอบใจที่ได้เออเพื่อแนะอุบายให้ พอเห็นลากลับจากงาน โคก็กล่าวคำขอบใจยกยอคุณของเพื่อน ลาได้รับความกรากกรำลำบากเหน็ดเหนื่อยยิ่งนัก รู้สึกโกรธไม่ตอบว่ากระไร นึกอยู่แต่ในใจว่าความเขลาของเราเอง นำเอาความทุกข์มาใส่ตัวหาพอที่ไม่ แต่ก่อนเราอยู่เป็นสุขสบาย นายมีเมตตา[illegible]นสารพัดที่จะเป็นสุข ที่ได้รับทุกข์ทรมานสมน้ำหน้าเมื่อ[illegible]มสุขสบายดีอยู่ เราก็หารักษาไว้ได้ไม่ เมื่อกระนั้นเราจะครวญเอาความสุขอันใดอีกเล่า อนิจจา ตัวเราช่างโง่เขลาเสียนี่กระไร ความสุขสนุกสบายที่เราปราศจากเสียแล้วครั้งนี้มิใช่อื่นไกลเลย เพราะเราอยากเข้าไปยุ่งเกี่ยวข้องในกิจการอันมิใช่ธุระของเราแท้ ๆ ถ้าว่าเราจะหาอุบายหลีกเลี่ยง แก้ไขความโง่เขลาของเราไม่ได้ก็เห็นจะต้องทนลำบากอยู่เช่นนี้ ไม่ช้าก็คงตายเป็นมั่นคง

พอแกรนด์วิเซียร์ เล่ามาถึงเพียงนี้จึงพูดกับเชเฮอร์ซาเดว่า ลูกเอ๋ย เจ้าก็ทำนองเดียวกับลาตัวนั้น ไม่มีผิดลักษณะอะไรกันเลย อยู่เฉยๆ สิไม่พอใจ ขวนขวายหาภัยใส่ตัว ทั้งนี้ก็เพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เหมือนดังลาที่โง่เขลานั่นเอง

นางเชเฮอร์ซาเดได้ฟังดังนั้น จึงตอบว่า นิยายซึ่งบิดาชักมาเล่าเทียบให้ฟังนี้ จะไม่สามารถเปลี่ยนความจำนงจงใจของลูกได้ ลูกขอวิงวอนให้บิดาโปรดกรุณาพาตัวลูกไปถวายเป็นบาทบริจาริกาของพระเจ้าแผ่นดินด้วยเถิด

แกรนด์วิเซียร์เห็นบุตรียังผ่าฝืนคำ จะให้พาตัวเข้าไปถวายจงได้ จึงบันดาลโทสะขึ้น กล่าวว่า อีลูกหัวดื้อ ไม่มีอะไรจะแก้ได้ดีเท่าไม้เรียว ถ้าเจ้ายังขืนดื้อถือดีอยู่เช่นนี้ ข้าก็จะต้องตีเอ็งอย่างชาวนาตีเมีย ดังมีเรื่องต่อไปนี้:—

ฝ่ายชาวนา ครั้นได้ทราบว่าลามีอาการป[redacted]ก็อยากจะรู้ความคิดลากับโคต่อไปอีก เพราะฉะนั้น [redacted]อาหารค่ำแล้ว ก็ชวนภรรยาออกเดินเล่นนอกบ้านสักครู่ แล้วพากันมานั่งอยู่ข้างคอกสัตว์ พอดีได้ยินลาพูดกับโคว่า เกลอแก้วพรุ่งนี้เวลาเช้า เมื่อคนเลี้ยงเอาหารมาให้เกลอกินเกลอคิดจะทำอย่างไรบ้างหรือไม่? ขอจงเล่าให้กันฟังบ้าง

โครีบตอบทันทีว่า ก็จะอะไรเสียอีกล่ะสหายรัก กันก็จะทำอย่างที่เกลอสอนไว้นะสิ อย่ากลัวเลย จะทำตามความคิด

ของเกลอเสมอ ในชั้นต้นกันจะต้ออย่างวันวานนี้เล่นไม้พยศให้คนงานขยาดระอาสิน่า ถ้าอาหารไม่วิเศษพอใจก็จะไม่ปรารถนาแตะต้อง ถ้าขืนจะใช้งานให้ได้ก็จะขยายไส้พุงคนงานออกเสีย

ลาพูดสอดขึ้นตามอุบายที่คิดไว้ว่า สหายเอ๋ย จงระวังตัวให้ดี น่ากลัวว่าสหายจะทำลายตนเองเสียแน่แล้ว กันเข้าใจว่าสหายคงฉลาดพอที่จะเปลี่ยนความคิดเสียใหม่ ในเมื่อสหายได้ยินกันขยายความลับให้ฟัง เมื่อเย็นวานนี้เวลากันเดินกลับมาคอกบังเอิญได้ยินนายของเราสั่งกับคนงานข้อหนึ่ง เล่นเอากันอกสั่นขวัญหายกลัวว่าภัยจะมาถึงเกลอ

ฝ่ายโคเขลาไม่รู้ทันลาก็ตกตะลึง คะยั้นคะยอถามลาว่าได้ยินมาอย่างไร ? ขอจงเล่าให้ฟัง ลาได้ทีเห็นว่าทำความตื่นตกใจให้[redacted]พอแล้ว จึงทำเป็นทีว่าสงสารเพื่อน แล้วเล่าให้ฟังว่า น[redacted]งคนงานว่า ถ้าเกลอไม่กินหญ้ากินน้ำยังมีอาการป่วยอยู่[redacted]ก็ให้คนงานฆ่าเกลอเสียในวันพรุ่งนี้ แล้วจะเอาเนื้อแจกจ่ายให้เป็นทานแก่คนเข็ญใจ เพราะจะเลี้ยงไว้ก็ไม่เป็นประโยชน์ ซ้ำกำชับคนงานให้ตามตัวนายโคฆาตมาในวันพรุ่งนี้ด้วย นี่แหละเกลอแก้ว พอกันได้ยินดังนั้นก็ให้เกิดความสมเพชเวทนาเกลอยิ่งนัก ค่าที่เราเป็นเพื่อนกันมานาน รักใคร่กันมาเป็นอย่างดี มิพอที่จะตายจากกันเสียแต่บัดนี้เลย ยิ่งได้มาเห็น

หน้ากันเข้าแล้ว ให้เกิดความสงสารมากขึ้น เหลือที่จะอดกลั้นงำความลับข้อนี้ไว้ได้ แต่อย่างไรก็ดี กันได้พยายามตรองหาอุบายที่จะช่วยเหลือเกลออยู่ และบัดนี้ก็คิดได้แล้ว แต่ไม่แน่ใจว่าเกลอจะต้องการความแนะนำของกันหรือไม่ ?

ฝ่ายโคไม่รู้เท่าอุบายลา พอรู้ว่าเขาจะล้มตัวเสียด้วยเหตุที่ไม่กินหญ้ากินน้ำ แสร้งทำเป็นมีอาการป่วยหนักปางตายด้วยความเพทุบายนั้น ก็เกิดความกลัวยิ่งนัก อ้อนวอนขอให้ลาช่วยขยายอุบายที่คิดไว้ให้ฟัง ลาได้ทีชี้แจงว่า พรุ่งนี้ เมื่อคนเลี้ยงนำอาหารมาให้เกลอก็จงกินเสียโดยดี พอนายรู้ก็จะเข้าใจว่าเกลอหายเจ็บแล้ว เขาก็จะกลับคำสั่งมิให้ฆ่าฟัน ความเห็นของกัน ถ้าไม่ปฏิบัติตามเขา ๆ คงไม่ไว้ชีวิตเกลอเป็นแน่

คำของลามีแยบยลสมมุ่งหมาย โคไม่รู้ที่ใน[redacted]เชื่อ ในคืนนั้นโคไม่สบายใจเลย มีความตระหนกตกใจกลัวความตายนอนครวญครางอยู่ แต่ก็มีความเบาใจหน่อยที่พอมีเวลาทันกระทำตามคำแนะนำของเพื่อน ครั้นแล้วสองสัตว์ก็หลับ

ฝ่ายชาวนาได้ฟังลากับโคสนทนากันแต่ต้นจนปลายมีความยินดีพอใจในความฉลาด มีเล่ห์กอปรด้วยความขบขันของลายิ่ง

นัก และนึกถึงความโง่เขลาของโคที่หลงเชื่ออุบายเพื่อนเจ้าเล่ห์ชาวนาอดกลั้นหัวเราะไม่ได้ ก็หัวเราะดังขึ้นทำให้ภรรยาไม่รู้ต้นสายปลายเหตุสงสัย จึงถามว่า ท่านหัวเราะอะไร จงบอกฉันบ้างสิ? สามีไม่รู้จะตอบประการไรจึงบอกว่า หล่อนจงฟังฉันหัวเราะเท่านั้นเถิด ภรรยาหายอมที่จะไม่รู้เรื่องไม่ พยายามเซ้าซี้ถามถึงเหตุที่ทำให้สามีหัวเราะสามีก็บอกแต่เพียงว่า หัวเราะขบขันลากับโค ส่วนการนอกนั้นเป็นความลับถ้าขืนบอกตัวจะตาย

ชาวนาบอกความจำเป็นโดยสัตย์จริง ทั้งนึกหวังว่าภรรยาจะเลิกรบเร้าซักถาม แต่ก็หาเป็นเช่นนั้นไม่ กลับทำให้ภรรยาเพิ่มความประหลาดใจยิ่งขึ้นอีก ครั้นนางพยายามอ้อนวอนเท่าไรสามีก็ไม่บอก นางจึงว่าข้าพเจ้าไม่เชื่อว่า ท่าน[redacted]ำเป็นถึงกับบอกไม่ได้ ท่านอยู่ดี ๆ ก็หัวเราะขึ้นการ[redacted]ที่หัวเราะให้พึงนั้นมิใช่เรื่องคอขาดบาดตาย นอกจากนั้นท่านยังพยายามหลอกลวงให้ข้าพเจ้าหลงเชื่อว่า ท่านขบขันลากับโค ดูไม่เป็นข้อที่น่าจะเชื่อได้เลย ถ้าไม่บอกให้ทราบ ข้าพเจ้าขอสาบานต่อพระอ้าหล่าผู้เป็นเจ้าบัดนี้ว่าเราจะไม่อยู่กินด้วยกันยืดไป เพราะถ้าสามีภรรยาปกปิดความจากกันและกันแล้ว ก็ไม่ควรจะอยู่กินด้วยกันต่อไป พูด

แล้วก็ลุกขึ้นเดินสะบัดขัดใจกลับไปบ้าน เข้าห้องปิดประตูลงกลอน นอนร้องไห้สะอึกสะอื้นตลอดคืน

ฝ่ายสามีของนาง ต้องนอนอยู่นอกห้องคนเดียว ครั้นวันรุ่งขึ้นเห็นภรรยายังไม่คลายโกรธ จึงปลอบว่าไม่ควรจะร้องไห้เศร้าโศกให้มัวหมองไปเปล่า ๆ เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่ควรจะรู้ จึงงำความไว้ ถ้าขืนบอกเป็นต้องตายแน่ ไม่สงสารพี่บ้างหรือ จะต้องตายเพราะเหตุการณ์เล็กน้อยเท่านี้ ถ้าสงสารก็อย่าถามถึงเรื่องนี้อีกเลย และขอให้สร่างโศกเสียแต่บัดนี้เถิด

ภรรยาเจ้าจริตแสนงอน เห็นสามีปลอบได้ใจหนักขึ้น กล่าวว่า ถ้าไม่บอกเป็นไม่ยอม สามีปลอบว่า ได้บอกแล้วไม่ใช่หรือว่าถ้าบอกตัวฉันก็ต้องตาย

นางตอบว่า ถึงท่านจะอยู่หรือจะตาย ก็[redacted]ะ อะหล่าผู้เป็นเจ้าเป็นประธานจะบันดาล เพราะฉะ[redacted]ก ให้รู้จงได้ ไม่บอกเป็นไม่ยอม

ชาวนาผู้สามีเห็นว่าเหลือที่จะทำให้ภรรยารู้ผิดและชอบความเห็นของนาง มีอำนาจเหนือคำปลอบโยนของตนเสียแล้ว จึงให้คณาญาติฝ่ายตน พร้อมด้วยญาติมิตรบ้างฝ่ายภรรยามาพร้อมกันชี้แจงเหตุผลให้ฟัง แล้วอ้อนวอนให้ช่วยชี้แจงแก่นางว่าที่นางขืนจะอยากรู้ให้จงได้นั้นเป็นความโง่เขลาของผู้หญิงแท้ ๆ

ถึงบิดามารดา และญาติมิตรทั้งหลายจะพากันพูดชี้แจงเท่าไรนางก็ไม่เชื่อ จึงกล่าวว่า ถึงจะฆ่าให้ตายก็ไม่ยอม จะต้องขอรู้ความในใจของสามีให้ได้ พวกผู้ใหญ่ก็จนใจไม่รู้ที่จะทำประการไร

ครั้นบุตรของนางเห็นมารดาร้องไห้คร่ำครวญอยู่ ไม่พึงเสียงใครชี้แจงทั้งสิ้นก็จนปัญญา ไม่รู้ที่จะช่วยเหลือมารดาอย่างไร เลยพากันร้องไห้ตามมารดาบ้าง ชาวนาผู้บิดาหมดสติไม่รู้ที่จะหันไปดูหน้าใคร ได้ยินแต่เสียงร้องไห้คร่ำครวญอยู่รอบข้าง มีความรำคาญใจยิ่งนัก ครั้นต่อจากเวลานั้นมาสักครู่ ชาวนาออกไปนั่งอยู่ที่ประตูบ้าน ตรึกตรองการว่าจะควรบอกนางเพื่อช่วยแก้ให้หายเศร้าโศกหรือไม่ แต่ถ้าบอกความจริงแล้วตนก็จะถึงแก่ความตายโดยปฏิญาณ ครั้นจะไม่[redacted]อาจจะเศร้าโศกหนักจนถึงแก่ชีวิตก็เป็นได้

[redacted]กรนด์วิเชียร์พูดกับนางเชเฮอร์ซาเดต่อไปว่า ลูกเอ๋ย พ่อได้บอกกับเจ้าแล้วว่า ชาวนาผู้นั้นเลี้ยงสัตว์ไว้หลายอย่างหลายชนิด นอกจากสัตว์อื่น ๆ แล้ว ยังมีไก่ตัวเมีย ๕๐ ตัว ไก่ตัวผู้ตัว ๑ และสุนัขสัตย์ซื่อรู้จักคุณนายตามนิสัยของมัน ขณะเมื่อชาวนานั่งรำพึงอยู่ว่า จะทำอย่างไรดีนั้น ได้ยินสุนัขพูดปรับทุกข์กับพ่อไก่ว่า พี่ไก่ขา พี่ไก่ พี่นี่อายุจะไม่ยืนเสียละกระมัง ช่างไม่มีความอับอายขายหน้า เฝ้าแต่กรีดกรอ ป่อ

ตัวเมียอยู่ร่ำไปไม่เป็นหน้าไม่เป็นฤดู เพลินอยู่แต่ในตัณหา แม้แต่ในวันนี้ก็เป็นได้ ดูทีหรือ?

ไก่ได้ฟังสุนัขพูดถากถางดังนั้น จึงตอบเพื่อนรักด้วยท่วงทีมีสง่าว่า ก็ใครเล่าจะมาห้ามปรามเราได้ เรามีความพอใจจะทำอะไรต่ออะไรอันเป็นสิ่งที่เราชอบแล้ว ก็ไม่เห็นว่าใครจะมีอำนาจหน้าที่ว่ากล่าวห้ามปรามได้ทั้งในวันนี้และวันอื่น

สุนัขตอบว่า ที่พี่ไก่พูดเช่นนี้ เห็นทีจะไม่รู้ว่าวันนี้นายของเรามีทุกข์หนักหนา นายผู้หญิงท่านจะให้นายผู้ชายไขความลับข้อหนึ่ง ความลับข้อนั้นถ้าท่านไขเมื่อไรก็จะต้องเสียชีวิตตามคำปฏิญาณ ข้าเกรงว่าท่านจะเสียอ้อนวอนเมียไม่ได้ พี่ไก่ขา น่ากลัวนายของเราจะต้องตายแน่ในคราวนี้ ไหนเลยท่านจะขัดเมียได้ เพราะเวลานี้น้ำตาของแม่ยอดรักของท่าน ทำให้ท่านกระอักกระอ่วนใจเต็มประดาอยู่แล้ว ไม่ช้าท่านก็คงตกลงใจยอมตายเพื่อเอาใจเมียไว้ [redacted]ผ้า แต่กรีดกรายปอดตัวเมียอยู่ได้ เราเป็นทุกข์ออกจะตายไป พี่ช่างไม่นึกกระดากอายแก่ใจบ้างเลยหรือ?

ไก่ตอบเป็นทีเยาะนายของมันว่า นายของเรามีความรักใคร่ในเมียสมเป็นเจ้าชู้จริงหนอ ถึงกับจะยอมตายเพื่อน้ำตาของเมียทีเดียว น่าสรรเสริญท่านที่เอาใจเมีย แต่ข้ายังคงสงสัยอยู่ว่า การเอาใจเมียชนิดนี้ หากว่าท่านมีเมียคนเดียว

ก็พอทำได้ แต่ถ้ามีเมียอย่างน้อยสัก ๒ คน ท่านจะเอาชีวิตที่ไหนมาตายแทนความเศร้าใจของเมียได้ถึงสองคราว แต่ว่ากันที่จริงแล้ว ท่านมีเมียคนเดียวเท่านั้น ยังว่ากล่าวกันไม่ได้ ฝ่ายข้างข้าดูสิมีเมียถึง ๕๐ ก็ยังเลี้ยงให้อยู่ในโอวาทได้ ถ้าท่านเลี้ยงภรรยาอย่างข้าเลี้ยงเมียแล้ว ท่านก็จะพ้นความลำบากยากใจเสียได้โดยง่าย ไม่ต้องมานั่งทุกข์ร้อนดังนี้เลย

สุนัขชักว่า ความคิดของพี่ไก่จะให้นายท่านทำอย่างไรกับนายผู้หญิงเล่า ไก่ตอบว่า ก็เอาไม้ตะพดอันเขื่อง ๆ สักหน่อยนวดเสียให้เต็มรักเท่านั้น รับประกันได้ว่า ภรรยาของท่านจะรู้ผิดและชอบขึ้นมากกว่าเก่า เท่านั้นก็ไม่กล้ารบเร้าให้ท่านไขความลับอีกต่อไป

ฝ่ายชาวนานั่งฟังได้สติขึ้นมา ลุกไปฉวยได้ไม้ตะพด[redacted] แล้วเดินเข้าไปหาภรรยาซึ่งยังกำลังร้องไห้สะอึกสะอื้นอยู่ในห้องนอน พอใส่กลอนเสร็จแล้วก็เริ่มวางยาขนานไม้ตะพดอันศักดิ์สิทธิ์นั้นทันที ภรรยาทนความเจ็บปวดไม่ไหว ร้องขอโทษเสียงขรมว่า พอทีเถิดพ่อทูนหัว ฉันจะไม่ซักไซ้ถามเอาความอีกแล้ว

เมื่อชาวนาได้ฟังนางร้องขอโทษดังนั้น ก็หยุดมือพลางเปิดประตูห้องให้ครือญาติเข้ามาดู ญาติพี่น้องบิดามารดาของ

นางพากันดีใจที่ได้เห็นนางหย่อนพยศลง พากันชมปัญญาสามีของนางยิ่งนัก

ท่านวิเซียร์หันมาพูดกับลูกสาวว่า เชเฮอร์ซาเด เจ้าก็ควรถูกพ่อเฆี่ยนเสียบ้าง อย่างภรรยาของชาวนา

นางเชเฮอร์ซาเดตอบว่า ถึงแม้ลูกยังมีข้อผิดในเรื่องนี้อยู่ ลูกก็จำเป็นจะต้องขอเสียที บิดาอย่าได้มุ่งลงโทษลูกเลย นิยายเรื่องภรรยาของชาวนานี้ หาทำให้ความตั้งใจของลูกรวนเรไปได้ไม่ ลูกก็พอจะชักนิยายเรื่องต่าง ๆ ให้บิดาได้ฟังบ้าง ซึ่งจะทำให้บิดาเห็นได้ทันทีว่า ไม่พอที่จะขัดขวางทางการของลูก แต่ลูกขออภัยไม่เล่าละ จะขอเพียงแต่กล่าวว่าที่บิดาคัดค้านห้ามปรามนั้นเป็นอันไม่สำเร็จเด็ดขาด ลูกอาจไปถวายตัวแก่พระเจ้าแผ่นดินด้วยตนเองก็ได้ ที่ลูกบังอาจกล่าวดังนี้ ต้องขอโทษบิดาเสียด้วยเถิด ขออย่าขัดเคืองมากไปเลย

ในที่สุด แกรนด์วิเซียก็ต้องจำใจเข้าไปเฝ้าพระเจ้าชาห์เรียร์กราบทูลความว่า ขอเดชะ ในคืนพรุ่งนี้ เชเฮอร์ซาเดบุตรีของข้าพเจ้า จะเข้ามาถวายตัวเป็นเกือกทองรองพระบาท พระเจ้าชาห์เรียร์นึกประหลาดพระหฤทัยยิ่งนัก ที่แกรนด์วิเซียร์ยอมถวายบุตรีเป็นราชพลี จึงตรัสว่า ท่านยอมสละบุตรีได้ทีเดียวหรือ แกรนด์วิเซียร์กราบทูลว่า บุตรีของข้าพเจ้า

ยินดีจะเป็นผู้รับราชภัยโดยพลการตนเอง ภัยอันน่าขนพองสยองเกล้าซึ่งจะเกิดแก่นางในวันรุ่งขึ้นนั้น มิได้ทำให้นางหวั่นหวาดแต่อย่างใดอย่างหนึ่งหามิได้ นางรบเร้าเฝ้าคำนึงแต่จะฉลองพระเดชพระคุณด้วยชีวิตอินทรีย์ แม้แต่เพียงราตรีเดียวก็ทำเนา

พระเจ้าชาห์เรียร์ได้ฟังแกรนด์วิเซียร์กราบทูลดังนั้น ก็หาวายสงสารไม่ ทรงนิ่งดำริอยู่ครู่หนึ่ง จึงรับสั่งเป็นทางเตือนว่า เราจะให้โอกาสท่านตรึกตรองดูอีกครั้งก่อน ถ้าท่านยังไม่กลับใจเราก็ไม่ปฏิเสธ แต่ท่านอย่ามีหวังเลยว่า ถึงได้เชเฮอร์ซาเดบุตรีท่านมาเป็นชายาแล้ว เราก็จะลืมคำปฏิญาณของเราเสีย ส่วนท่านก็ต้องลืมไม่ได้ว่าวันรุ่งขึ้น เราจะมอบตัวเชเฮอร์ซาเดให้นำไปประหารชีวิต ถ้าท่านขัดรับสั่งก็จะต้องถูกตัดหัว[illegible]ลูกสาวท่าน

แกรนด์วิเซียร์กราบทูลว่า ข้าพเจ้ารู้สึกพระเดชพระคุณของพระองค์เป็นอย่างยิ่ง ที่มีพระหฤทัยสงสารข้าพเจ้าและบุตรี แต่ข้าพเจ้าได้ตรึกตรองแล้วไม่เห็นมีทางจะแก้ไขได้ ถึงแม้ว่าใจข้าพเจ้าจะไม่ดี มีความหวาดหวั่นและสงสารบุตรี ในเมื่อพระองค์มีพระราชบัญชาสั่งก็อาจเป็นได้ แต่จะไม่ขัดพระราชบัญชาเลย ขอถวายวาจาสัตย์ว่า มือของข้าพเจ้าจะ

ปฏิบัติการตามพระราชบัญชาเสมอ พระเจ้าชาห์เรียร์ได้สดับคำกราบทูลของแกรนด์วิเซียดังนั้น จึงรับสั่งว่า ท่านจะนำตัวลูกสาวมาเวลาไรก็ตามใจ เราจะรับนางไว้เป็นชายาในคืนนั้น

เมื่อแกรนด์วิเซียร์ออกจากที่เฝ้ากลับบ้าน นำข่าวไปเล่าให้เชเฮอร์ซาเดฟัง นางก็ยิ้มแย้มแจ่มใจด้วยความหรรษา กล่าวคำชมเชยคุณของบิดาเป็นนักหนา ครั้นนางเห็นบิดามีหน้าตาเศร้าโศก ก็พูดเอาใจต่าง ๆ ว่า บิดาอย่าโศกเศร้าไปนักเลย การที่ลูกจะเข้าไปเป็นบาทบริจาริกา ของพระเจ้าแผ่นดินณครั้งนี้นับว่าบิดาจะมีความผ่องแผ้วเบิกบานสำราญสุข และขอให้บิดาจงนอนใจเถิดว่าน่าจะได้รับความสุขอันนี้ ตลอดอายุของบิดา

นางตระเตรียมตัวจะไปพระเจ้าแผ่นดิน แต่ก่อนที่จะออกจากบ้านไปในพระราชวัง นางเรียกดินาซาเดผู้น้องสาวเข้ามาสั่งว่า น้องรักของพี่ พี่ต้องการความช่วยเหลือของน้องมาก น้องจงตั้งใจช่วยเหลือพี่ อย่ามีความวิตกหวาดหวั่นพรั่นพรึงเลย เมื่อบิดาพาพี่เข้าไปถวายตัวเป็นบาทบริจาริกาในพระเจ้าแผ่นดินเสร็จแล้ว พี่จะกราบทูลขอให้ได้รับน้องไปค้างอยู่ในตำหนักที่ทรงทำการ พระราชพิธีอาวาห์ด้วยกับพี่สักราตรีเดียว ทั้งนี้เพื่อที่จะได้มีโอกาสเห็นหน้าน้องรักเป็นคราวที่สุด ถ้าพี่ได้รับพระอนุญาตตามที่คาดหมายไว้เจ้า จงคลานเข้าไปปลุกพี่ ณ พระที่ในเวลาชั่วนาฬิกาก่อนรุ่งอรุณให้จงได้ แล้วน้องจงกำหนด

จดจำไว้ให้ดีว่า เมื่อปลุกพี่แล้วจงปราศรัยกับพี่ว่า คุณพี่เจ้าขา ถ้าคุณพี่ตื่นอยู่ จงเอ็นดูเล่านิยายที่สนุกให้น้องฟังสักเรื่องหนึ่งเถิด ก่อนเวลาจะรุ่งสว่าง ครั้นแล้วพี่จะตั้งต้นเล่าให้เจ้าฟัง ถ้าน้องทำได้ดังนี้ พี่หวังใจว่าจะกำจัดความตกใจไหวหวั่นของท่านบิดาและอาณาประชาราษฎร ให้สูญสิ้นไปเสียได้ด้วยอุบายของพี่ เจ้าจะรับช่วยเหลือพี่ได้หรือไม่ และถ้ารับได้ขออย่าให้น้องรักลืมปลุกพี่ตามเวลาที่ว่าไว้

นางดินาซาเด รับคำพี่สาวว่าจะปฏิบัติตามสั่งทุกประการ ครั้นได้เวลา พระเจ้าแผ่นดินเสด็จเข้าข้างใน แกรนด์วิเซียร์ก็พาบุตรีเข้าไปในพระราชวัง นำส่งถึงห้องบรรทมแล้วก็ถวายบังคมลากลับ แต่พอแกรนด์วิเซียร์กลับออกไปและว่างข้าใช้แล้ว พระเจ้าแผ่นดินมีพระราชดำรัสให้นางเปลื้องผ้าคลุมออก พระองค์เห็นสิริลักษณ์ของนางงามเลิศหญิง ก็พอพระทัยยิ่งนัก แต่ทอดพระเนตรเห็นนางร้องไห้ฟูมฟายน้ำตานองแก้มอยู่จึงตรัสถาม

นางเชเฮอร์ซาเดทูลฉลองว่า ข้าพเจ้ามีน้องสาวอยู่คนหนึ่ง มีความรักใคร่และเป็นห่วงข้าพเจ้ามาก ข้าพเจ้าอยากจะทูลขอพระราชานุญาต ให้เข้ามาค้างอยู่ด้วยสักราตรี เพื่อจะได้เห็นหน้าและอำลากันเป็นครั้งสุดท้าย ขอพระองค์จงมี

พระกรุณาแก่ข้าพเจ้าด้วยเถิด เพื่อจะได้แสดงความรักความอาลัยในน้องสาวครั้งที่สุดเมื่อก่อนที่เขาจะเอาตัวไปฆ่า

พระเจ้าชาห์เรียร์ทรงโปรดยอมตามคำที่นางทูล จึงรับสั่งให้ข้าหลวงไปพาตัวนางดินาซาเดมาโดยพลัน แล้วพระองค์ก็เสด็จร่วมอภิรมย์กับนางเชเฮอร์ซาเด บนพระแท่นไสยาสน์ตามขัตติยประเพณีกษัตริย์ในบูรพาทิศ ส่วนนางดินาซาเดนั้นอนหลับอยู่แทบพระแท่น

เวลาก่อนประมาณ ๑ นาฬิกา นางดินาซาเดก็ปลุกพี่สาวว่า คุณพี่เจ้าขา ถ้าคุณพี่ตื่นอยู่จงเอ็นดูชักนิยายที่สนุก ๆ เล่าให้น้องฟังสักเรื่องหนึ่งเถิด ก่อนเวลาจะสว่าง ครั้นจะเป็นคราวที่สุดที่น้องจะได้ฟังนิยายอันน่าเพลิดเพลินของคุณพี่แล้ว

ฝ่ายนางเชเฮอร์ซาเด มิได้ตอบประการไร นางทูลพระเจ้าแผ่นดินว่า ข้าแต่พระองค์ พระองค์จะทรงโปรดอนุญาตให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามคำขอของน้องสาวที่รักได้หรือไม่ พระราชาตรัสด้ายสุรเสียงเฉื่อยฉ่ำว่า เราก็ชอบนิยายที่สนุกอยู่ ถ้านิยายที่เจ้าจะเล่านั้นเป็นเรื่องสนุกจริงแล้วเราก็อยากจะฟัง เจ้าจงเล่าไปเถิด

นางเชเฮอร์ซาเดมีความปีติยินดีมาก ที่หวังว่าจะทำการสำเร็จดังอุบายที่หมายมุ่งไว้ นางกราบทูลพระสวามีว่า

ถ้านิยายที่ข้าพเจ้าจะเล่าถวาย ณ บัดนี้ มิเป็นเรื่องที่สนุกพอพระราชหฤทัยแล้ว พระราชอาญาก็ไม่พ้นเกล้าพ้นกระหม่อม ครั้นแล้วนางก็เริ่มเล่าว่า

๓. พาณิชกับผีป่า

ข้าแต่พระราชา ในการก่อนมีพาณิชชาวอาหรับผู้หนึ่งอุดมด้วยทรัพย์ศฤงคาร มีบ่าวไพร่บริวารชายหญิงเป็นอันมาก พาณิชผู้นั้นทำการค้าขายใหญ่โต มีสาขาทั่วไปในหัวเมืองใกล้ไกล จึงต้องเดินทางไปตรวจตราดูแลการค้าขายของตนตามหัวเมืองต่าง ๆ และทำการติดต่อกับพ่อค้าต่างเมืองอยู่เสมอ เพราะฉะนั้น จึงต้องนอนค้างอ้างแรมอยู่ต่างบ้านคราวละหลาย ๆ คืน วันหนึ่งพาณิชมีกิจสำคัญจะต้องเดินทางไกลไปจากบ้านซึ่งจะต้องผ่านที่กันดาร จึงเตรียมย่ามใบใหญ่ใส่ขนมแห้ง และผลอินทผลัมเป็นเสบียงกรังสำหรับเดินทาง เสร็จแล้วขึ้นหลังม้าควบขับไป ในระหว่างเดินทางไปเป็นหลายวัน พาณิชถูกแดดเผามีอาการเพลียนัก จึงหยุดอาศัยพักผ่อนกายอยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่ในแถวละเมาะไม้ ห่างไกลกับหนทางเดิน ที่โคนต้นไม้ใหญ่นั้นมีน้ำพุใสสะอาด เกิดขึ้นโดย

ธรรมชาติหามีผู้ใดตกแต่งทำไว้ไม่ พอพาณิชเหลือบเห็นบ่อน้ำพุก็ให้รู้สึกเย็นสบาย ความร้อนที่ถูกแดดเผามาแทบทั้งวันดูเหมือนหายสูญไปทั้งยังมิทันได้ลิ้มรสน้ำ รีบลงจากหลังม้าและผูกไว้ให้กินหญ้าเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็มานั่งลงที่ปากบ่อน้ำ พลางควักผลอินทผลัม และเสบียงกรังอย่างอื่นออกมากินกินพลางขว้างเม็ดอินทผลัมเล่นรอบ ๆ ข้างอย่างเย็นใจ ครั้นเสร็จกิจกินอาหาร ก็ชำระล้างมือ หน้าและเท้าตามลัทธิแล้วคุกเข่าลงเริ่มสวดมนต์

ในขณะเมื่อคุกเข่าสวดมนต์อยู่ไม่ทันจบ เหลือบแลไปเห็นผีป่าชราตนหนึ่งมีขนและผมยาวไปทั้งตัว รูปร่างกำยำล่ำใหญ่มหึมา เดินโย่ง ๆ แลดูสูงตระหง่านตรงรี่เข้ามาหา มือถือดาบเล่มใหญ่ปลายงออย่างง้าว แต่พอบีศาจเข้ามาใกล้พาณิช มันก็ตวาดก้องร้องว่า เจ้าฆ่าลูกของเราตายเป็นโทษผิดหนัก จงยืนขึ้นให้ข้าฟันเสียด้วยดาบเดียวนี้ พูดพลางก็เงื้อดาบ ปากก็คำรามเสียงกระหึ่มดังอย่างน่ากลัว

ฝ่ายพาณิชพอเห็นรูปร่างบีศาจ ก็ตกใจกลัวตัวสั่นซ้ำได้ยินคำกรรโชกขู่ของมันดังนั้น ก็ยิ่งหวาดกลัวแทบหมดสติ พลางถามด้วยเสียงสั่นว่า ข้าพเจ้าทำผิดคิดร้ายประการไรหรือท่านผู้มีอำนาจ ที่ว่าฆ่าลูกท่านนั้นหาเป็นความจริงไม่ บีศาจ

คำรามเสียงดังขึ้นกว่าเก่าว่า เจ้ายังกล้าปฏิเสธอีกเล่า เจ้ามิได้ขว้างเม็ดอินทผลัมอยู่รอบ ๆ บ้างร่ำไปดอกหรือ พาณิชทั้งกลัวทั้งประหลาดใจรับว่า ได้ขว้างเม็ดอินทผลัมเล่นจริง แต่สงสัยว่าเม็ดอินทผลัมเล็ก ๆ จะฆ่าลูกยักษ์ได้อย่างไร ทั้งไม่ได้เห็นหน้าเห็นตาและรู้จักยักษ์เลย ยักษ์จึงบอกว่าเมื่อกินผลอินทผลัมแล้วขว้าง เม็ดไปโดยคะนองนั้น ถูกลูกตาของลูกยักษ์แตกตาย ยักษ์จะฆ่าพาณิชเสียแก้แค้นแทนลูก พาณิชลุแก่โทษอ้อนวอนขอชีวิตว่า ที่ทำให้ลูกยักษ์ตายนั้นมิได้มีเจตนาร้าย ยักษ์หายอมยกโทษให้ไม่ เข้าจับแขนพาณิชกระชากมาแล้วเหวี่ยงลงไปนอนราบอยู่กับพื้น มือเงื้อดาบขึ้นจะฟันคอให้ศีรษะขาดกระเด็นไป

ระหว่างนั้นพาณิชเงยหน้าร้องไห้ฟูมฟาย วิงวอนขอชีวิตต่าง ๆ นานา พลางคร่ำครวญถึงบุตรภรรยาที่บ้านว่าต่างก็จะพากันคอยหาย เมื่อตัวตายเสียในขณะนี้แล้วไหนเลยจะมีเวลาสั่งความ ทั้งจะค้นหาซากศพก็จะไม่พบ แม้จะพยายามใช้ความ อ่อนหวาน พูดขอความ กรุณา สักเท่าไร ไม่เป็นผล สำเร็จบิศาจร้ายกลับขู่ตะคอกว่า ถึงจะร้องไห้จนน้ำตาเป็นเลือดก็ไม่ยกโทษให้เป็นอันขาด อย่างไรเสียก็จะต้องฆ่าให้ตายไปตามลูกของมัน

ฝ่ายพาณิช เห็นหมดทางที่จะอ้อนวอนขอชีวิตได้แล้ว จึงพูดกับยักษ์ว่า ที่จะเอาชีวิตให้ได้นั้นก็จะยอมตาย แต่ขอผัดพอได้ไปสั่งเสียบุตรภรรยา และจัดการทรัพย์สมบัติเสียก่อนแล้วจะกลับมาให้ฆ่า ยักษ์ยังไม่ไว้ใจ พาณิชก็พยายามอ้อนวอนอีกว่า ท่านผู้มีอำนาจอันใหญ่ อันชีวิตของข้าพเจ้านี้อยู่ในเงื้อมมือและคมอาวุธของท่าน ท่านจะฆ่าเสียเมื่อไรนั้นก็ไม่เห็นว่าจะมีอำนาจอันใดมาทัดทานท่านได้ และบัดนี้ข้าพเจ้าก็ยอมตายแล้ว แต่ที่ขอความกรุณาท่านทั้งนี้เพื่อจะขอผัดเวลาพอได้เห็นหน้าบุตรภรรยาจะได้สั่งเสียกันเท่านั้น ข้าพเจ้าขอสาบานต่อพระพักตร์ พระอาหล่า ว่าจะ กลับมา ให้ ท่าน ฆ่า ตาม กำ หนด ขอให้ท่านผู้มีอำนาจจงได้กรุณาผ่อนเวลาให้ด้วยเถิด

ยักษ์เกิดความทะนงใจว่า เราก็มีอิทธิฤทธิ์ใครเลยจะบังอาจช่วยเหลือพาณิชให้พ้นมือไปได้ ครั้นจะไม่ผ่อนเวลาให้ตามที่ขอร้องต่างก็จะพากันเข้าใจว่าเราไม่มีฤทธิ์เดช จำจะยอมผ่อนเวลาให้พาณิช จึงถามพาณิชว่า จะขอผัดเวลาช้านานสักเพียงไร พาณิชตอบว่าขอผัดเวลาสัก ๑ ปีเท่านั้น พอวันครบกำหนด ๑ ปีแล้ว จะมาที่ใต้ต้นไม้นี้นอนคอยให้ฆ่าโดยดี ยักษ์อนุญาตให้แล้วก็หายตัวไป

ฝ่ายพาณิชเห็นยักษ์หายวับไปต่อหน้า ก็ค่อยคลายความตกใจกลัว รีบขึ้นม้าออกเดินทางกลับบ้าน พอกลับถึง

บ้านบุตรภรรยาและวงศ์ญาติพากันต้อนรับด้วยความยินดี แต่พอพาณิชเล่าความที่สัญญากับยักษ์ไว้ ให้บรรดาบุตรภรรยาและพวกพ้องพี่น้องฟังแล้วต่างคนพากันร้องไห้เป็นทุกข์แทนเป็นหนักหนา เสียงครวญคร่ำร่ำพิไรอยู่เซ็งแซ่ไปทั้งบ้าน ตัวพาณิชเองถึงแม้ว่าได้ร้องไห้อ้อนยักษ์มาเสียเป็นก่ายกองแล้ว แต่เมื่อเห็นบุตรใหญ่น้อยร้องไห้กันก็กลั้นน้ำตาไว้ไม่ได้ เลยร้องไห้กับบุตรภรรยาอีก

วันรุ่งขึ้น พาณิชตั้งต้นชำระสะสางหนี้สินแจกจ่ายให้ปันสิ่งของแก่บรรดาเพื่อนฝูงที่รักใคร่ และทำบุญให้ทานแก่ยาจกปล่อยผู้คนข้าทาสหญิงชายเสียเป็นอันมาก เหลือไว้แต่ที่พอจะใช้สอยไปชั่วเวลา ๑ ปี ส่วนทรัพย์สมบัติที่เป็นนาก็แบ่งปันยกให้แก่บุตรทั่วถึงกัน ส่วนบุตรที่ยังเยาว์ก็ตั้งผู้ปกครองทำพินัยกรรม มอบทรัพย์ให้เป็นส่วนเรียบร้อย ข้างฝ่ายภรรยาก็จัดแบ่งสินสมรส ปันทรัพย์สมบัติอื่น ๆ ให้อีกเป็นการเสร็จสิ้นไปทุกราย ตัวพาณิชก็ถือศีลกินบวชสำรวมใจรอเวลาความตายอยู่

ครั้นเวลาล่วงได้ ๑ ปี พาณิชจำใจต้องจากบ้านลาบุตร ภรรยา คณาญาติด้วยความเศร้าสลด บุตรภรรยาก็พากันร้องไห้เสียงขรมไม่ใคร่ยอมให้จากไปเลย พาณิชผู้สัตย์ซื่อ

จึงปลอบบุตรภรรยาว่า เป็นความจำเป็นจำใจที่จะต้องจากเมีย รักและลูกรักทั้งหลายไปตาย ถึงจะพากันเศร้าโศกสักเพียงไร ก็ไม่มีหนทางจะแก้ไขได้แล้ว เพราะการที่จะต้องไปตายครั้งนี้ ด้วยเกรงบัญชาของพระอะหล่าเป็นใหญ่ เพราะได้สาบานไว้ต่อพระพักตร์ของพระองค์มิสามารถจะหลีกเลี่ยงได้ โดยอันพระอะหล่าเจ้าจะบันดาลให้บังเกิดแก่ตน เพราะความเสียสัตย์ยิ่งใหญ่หลวงกว่าที่จะยอมตายด้วยอาวุธของยักษ์ สั่งสอนบุตรให้เอาเยี่ยงอย่างเขา สู้ก้มหน้าไปสู่กรรมด้วยความไม่หวั่นไหวสะทกสะท้าน ในเมื่อถึงความจำเป็นจะต้องถือความสัตย์ธรรมดามนุษย์เกิดมาแล้วก็จะตาย เพราะฉะนั้นจึงควรตายเสียดีกว่าจะเสียสัตย์ เพราะว่าถึงยอมเสียสัตย์แล้วใช่จะหนีความตายได้ก็หาไม่ สั่งเสร็จแล้วพาณิชหักใจกระโดดขึ้นหลังม้าควบหนีบุตรภรรยาที่โศกเศร้าร่ำจะติดตามไปตายด้วยนั้น ครั้นถึงที่ใต้ต้นไม้ตามวันกำหนดที่ปฏิญาณไว้แล้ว ก็ลงจากหลังม้านั่งรอท่ายักษ์อยู่ริมขอบบ่อน้ำพุที่ ๆ กำหนดไว้

ขณะนั่งรอความตายอยู่นั้น มีชายชราคนหนึ่งจูงเนื้อเดินเข้ามาหา พอชายชราเดินเข้ามาถึงพาณิช ต่างฝ่ายทำการเคารพกันตามประเพณีนิยม ชายชราถามพาณิชว่าเหตุไรจึงมานั่งอยู่ที่นั่น และบอกต่อไปว่าในบ่านมีผีร้ายอาศัยอยู่เป็น

อันมาก ถ้าขืนอยู่นี่ต่อไปน่าจะไม่รอดชีวิต ฝ่ายพาณิชก็เล่าเรื่องให้ฟังแต่ต้นจนปลาย ชายชรานั่งฟังอยู่ด้วยความพิศวงและสงสารยิ่งนัก ชายชราจึงสรรเสริญพาณิชในข้อที่รักษาสัตย์ปฏิญาณต่อมารร้ายไว้ได้ และว่าเขาสงสารพาณิชนักจะคอยดูอยู่ด้วยจนปีศาจร้ายจะมาฆ่า

ขณะเมื่อชายทั้ง ๒ นั่งสนทนากันอยู่ มีชายชราอีกคนหนึ่งเดินมา มีสุนัขดำ ๒ ตัวเดินตามมาด้วย พอเดินเข้ามาใกล้ ชายชราคนมาใหม่ก็ทำความเคารพชายทั้ง ๒ ตามธรรมเนียมแล้วปราศรัยไต่ถามว่าเหตุไรท่านทั้ง ๒ จึงมาอยู่ที่นี่ ชายชราคนมาก่อนก็เล่าเรื่องของพาณิชให้ฟัง โดยถ้วนถี่เท่าที่ได้ฟังมา แล้วจึงพูดต่อไปว่า วันนี้เป็นวันกำหนดที่ปีศาจจะมาฆ่าพาณิช เขาจึงอยากจะอยู่ดูเหตุการณ์ด้วย

ครั้นชายชราคนมาที่หลัง ได้ฟังเรื่องประหลาดดังนั้น จึงตกลงใจจะคอยอยู่ดูผลที่สุดของเหตุการณ์นั้นด้วย พลางก็นั่งลงใต้ต้นไม้ใหญ่ ทั้งสองคนก็สนทนาปรับทุกข์สังสารพาณิชอยู่

ในเวลาประเดี๋ยวใจ คนทั้งสามแลไปทางท้องทุ่งแถบชายละเมาะ ทันใดนั้นเห็นควันพลุ่งขึ้นเป็นลำสูงเลื่อนลอยลิ่วตรงเข้ามาหาคนทั้งสาม บัดเดี๋ยวก็อันตรธานสูญไป พอควันสูญไปก็ปรากฏเป็นยักษ์ถือดาบใหญ่เดินเข้ามาหา พาณิชได้

เหลียวดู ๒ เฒ่าพลางจับมือนายพาณิชและคำรามว่า ลุกขึ้น ข้าจะเอาชีวิตเจ้าเสียในบัดนี้เพราะเจ้าฆ่าลูกของข้า สองเฒ่าชราและนายพาณิชพากันตกใจกลัวยิ่งนัก ต่างคนก็ร้องไห้โอดครวญด้วยความกลัวเสียงแซ่ไปทั้งป่า ชายชราผู้จูงเนื้อแข็งใจตรงเข้าคุกเข่าคลานเข้าไปเกาะตีนยักษ์ไว้ แล้วร้องขอโทษให้ยักษ์ปล่อยนายพาณิช แกอ้อนวอนรำพันว่า ขอท่านจงระงับโทษไว้สักครั้งเถิด จงยับยั้งความโกรธปล่อยพาณิชเสียและฟังข้าพเจ้าก่อน อยากจะชักนิยายเรื่องของข้าพเจ้าและเรื่องของเนื้อทรายตัวนี้ให้ท่านฟัง นิยายเรื่องนี้สนุกสนานพอจะชักชวนให้ท่านเพลิดเพลินใจได้เป็นแน่ ปีศาจได้ฟังดังนั้นจึงปล่อยพาณิชและลดมือที่เงื้อดาบลงเสียพลางพูดกับชายชราว่า ถ้าเรื่องที่จะเล่านั้นสนุกสนานยิ่งกว่าเรื่องของพาณิชนั้นแล้ว ก็จะผ่อนผันยกโทษให้ หาไม่แล้วดาบที่ลดลง ณ บัดนี้จะเงื้อขึ้นอีก และไม่มีวันลดลงเลย จนกว่าศีรษะพาณิชจะกระเด็นออกจากคอ

พอนางเชเฮอร์ซาเดเล่ามาถึงเพียงนี้ นางสังเกตเห็นว่าแสงทองเริ่มเรื่อฟ้า เป็นเวลาที่สุลต่านจะตื่นจากบรรทมขึ้นเจริญโมหมัดมนต์ตามคัมภีร์โกหร่าน ก็หยุดเล่านิยายลงทันที ดินาซาเดก็ชมเชยว่า นิยายที่พี่นางสรรเอามาเล่านั้นประหลาด

และสนุกสนานยิ่งนัก นางเชเฮอร์ซาเดได้ทีจึงพูดว่า ตอนต่อไปของนิยายนี้มีเนื้อความประหลาดมหัศจรรย์ยิ่งกว่าตอนต้นเป็นอันมาก ถ้าใครได้ฟังแล้วก็เหลือที่จะอดชมความสนุกสนานและจะเว้นความเพลิดเพลินใจเสียมิได้เลย แล้วนางกล่าวเปรย ๆ ให้เจ้าชาห์เรียร์ได้ทรงสดับด้วยว่า จะเล่าให้จบได้หรือไม่นั้นก็สุดแล้วแต่สุดต่านจะทรงโปรด ถ้าทรงพระกรุณาให้นางมีอายุยืนยาวต่อไปได้ถึงวันพรุ่งนี้เช้า ก็จะเล่าถวายต่อไปให้น้องฟังอีก

ฝ่ายพระเจ้าชาห์เรียร์ได้ทรงนิยาย รู้สึกเพลิดเพลินพระหฤทัย และเนื่องทั้งทรงกรุณาโปรดปรานในความสวยงามของนางเชเฮอร์ซาเดเจ้าของเรื่องด้วย พระองค์ทรงดำริว่าจะให้นางมีอายุต่อไปอีก ๑ วัน จนกว่าจะเล่าเรื่องนั้นจบลง แล้วจึงจะให้ฆ่าเสียในวันรุ่งขึ้น ทรงดำริแล้วก็เสด็จออกจากพระที่บรรทมครั้นเสร็จการเจริญมนต์ในโกษ์ฐาน ก็เสด็จออกขุนนางข้างหน้าตามราชประเพณี

ระหว่างนั้น แกรนด์วิเซียร์มีความอัดอ่วนขื่นใจให้วิตกเป็นอันมาก ในคืนวันนั้นไม่เป็นอันหลับนอนเฝ้าแต่เป็นห่วงผูกพันถึงลูกรักอยู่มิได้ขาด นอนระทมทุกข์ถึงเหตุการณ์อันจะเกิดแก่บุตรีในวันรุ่งขึ้น และยิ่งเป็นทุกข์หนักใจในข้อที่จะต้อง

เป็นผู้ฆ่าบุตรที่รักใคร่ด้วยมือของตนเอง พอรุ่งเช้าได้เวลาเข้าเฝ้า สุลต่านให้มีความเกรงกลัวตัวสั่นอยู่ แว่วอยู่เสมอว่าพระองค์ครับสั่งให้ฆ่าตัวบุตรี ไปฆ่าเสีย แต่ครั้นสุลต่านเสด็จออขุนนางไม่ได้ตรัสสั่งประการไรถึงเรื่องนั้น แกรนด์วิเซียร์ก็ค่อยคลายใจลง

เมื่อสุลต่านออกว่าราชกิจการเมืองตามเคย เสร็จแล้วก็เสด็จขึ้น ครั้นตกเวลากลางคืนพระองค์ก็เสด็จเข้าสู่ห้องเชเฮอร์ซาเดผู้ชายา นางก็เข้าร่วมพระที่บรรทมกับพระองค์อีกคืนหนึ่ง พอเวลาจวนสาง ดีนาซาเดก็คลานเข้าไปปลุกพี่เหมือนอย่างคืนก่อน พลางปราศรัยอย่างเคย

สุลต่านมิทันให้เชเฮอร์ซาเดกราบทูลขออนุญาต ตรัสว่าเรื่องเป็นอย่างไรต่อไปก็ให้เล่าเสียให้จบ นางเชเฮอร์ซาเดก็เริ่มชักนิยายต่อไปว่า ข้าแต่พระราชาเมื่อยักษ์ตกลงยอมให้ชายชราเล่าเรื่องของแกกับเนื้อทรายของตน ชายชราจึงเล่าให้ยักษ์ฟังว่า

•

๔. ชายชรากับเนื้อทราย

•

ข้าแต่ท่านบัณฑิตย์ ขอจงเงี่ยหูฟังเรื่องของข้าพเจ้า ณ บัดนี้เถิด เนื้อทรายซึ่งท่านเห็นอยู่ต่อหน้านี้เป็นภรรยาข้าพเจ้า

ท่านคงจะสงสัยว่าเนื้อทรายจะเป็นภรรยาได้อย่างไร ข้อนี้จะได้ดังจะเล่าต่อไป คือเดิมทีเมื่อข้าพเจ้าแต่งงานกับนาง อายุนางเพิ่งได้ ๑๒ ปี นางมีความรักใคร่นับถือข้าพเจ้าเสมือนบิดาเป็นที่พึ่งของนาง ข้าพเจ้าก็มีความรักใคร่เอ็นดูนางมาก

ข้าพเจ้ากับภรรยา อยู่กินด้วยกันเป็นสุขล่วงกาลมาประมาณ ๓๐ ปี หามีบุตรด้วยกันไม่ ถึงกระนั้นก็หาได้เสื่อมคลายความรักใคร่สงสารนางไม่ พูดกับนางว่าเราควรจะมีบุตรไว้เพื่อสืบสกุลสักคนหนึ่ง นางก็เห็นดีด้วย จึงได้ช่วยทาสีคนหนึ่งมาเป็นภรรยาข้าพเจ้า ข้าพเจ้าอยู่กับทาสีไม่นานเท่าไรก็ได้บุตรคนหนึ่ง รูปร่างลักษณะผิวพรรณน่ารักน่าเอ็นดู

ภรรยาเก่าของข้าพเจ้าก็แสดงความอารีอารอบรักใคร่ทาสีและบุตรเป็นอย่างดี มิได้แสดงให้เห็นว่าเคยอิจฉา มีความหึงประการไร ข้าพเจ้าตายใจเชื่อถือในนางเรื่อยมา จนกาลล่วงได้กว่า ๑๐ ปี บุตรของข้าพเจ้าเจริญวัยใหญ่ขึ้นเป็นที่รักใคร่และทำให้ข้าพเจ้ามีความสุขยิ่งนัก

อยู่มาวันหนึ่ง ข้าพเจ้ามีกิจจำเป็นไปทางไกล ก่อนหน้าที่จะออกจากบ้าน ได้ฝากฝังนางทาสีผู้ภรรยาน้อยและบุตรไว้กับภรรยาหลวง ด้วยเห็นว่าทั้งสองมีความสามัคคีกันดี ข้าพเจ้ามิได้มีความระแวงอย่างไร ไว้ใจภรรยาหลวงว่าจะปรานีนางทาสี ก็ออกจากบ้านไป

ล่วงเวลามาได้สัก ๑ ปี ข้าพเจ้าเสร็จธุระเมืองไกลแล้วกลับบ้าน พอมาถึงไม่เห็นภรรยาน้อยกับบุตรก็ถามหา นางบอกว่าทั้งสองได้ตายเสียแล้ว ข้าพเจ้ามีความเสียใจอาลัยถึงเป็นอันมาก แต่เวลานั้นเป็นคราวจวนตรุษ จึงต้องอดกลั้นความโศกเศร้าเสียใจเสีย จัดเตรียมข้าวของที่จะทำบุญในพิธีตรุษ พอถึงวันจ่ายข้าพเจ้าสั่งให้หัวหน้าคนใช้เลือกสรรแม่โคตัวอ้วน ๆ มาให้ลูกเพื่อแต่งอาหารเซ่นสังเวยตามประเพณี

ครั้นคนใช้นำแม่โคมามัดไว้เสร็จเรียบร้อยดีแล้วข้าพเจ้าก็จะลงมือประหารทำพิธีบูชายัญ ทันใดนั้นแม่โคก็ร้องขึ้นเสียงน่าสมเพชนักหนา น้ำตาไหลนองลงมาเป็นทางทั้งสองตาข้าพเจ้าเห็นก็สมเพชยิ่งนักไม่กล้าจะฆ่าลงได้ จึงสั่งให้คนใช้เอาแม่โคตัวนั้นกลับไป แล้วให้นำเอาตัวอื่นมาแทน

ในเวลานั้นภรรยาหลวงของข้าพเจ้าอยู่ที่นั่นด้วย นางเป็นโกรธเป็นแค้นนัก กล่าวยุยงคัดค้านว่า แม่โคตัวนี้อ้วนพีดี จะหาตัวไหนมาแทนเป็นไม่ดีเท่า ไม่เห็นมีข้อจำเป็นอันใดที่จะยกเว้น ข้าพเจ้าจะยากจะตามใจภรรยาที่รัก จึงให้คนใช้จูงแม่โคกลับมาอีก แล้วก็เข้าไปใกล้แม่โค เตรียมการจะฆ่าอีกครั้งหนึ่ง แม่โคก็ร้องเสียงโศกเศร้าเป็นที่น่าสังเวชขึ้นอีก

น้ำตาไหลลงพรากๆ ข้าพเจ้าไม่อาจทนต่อสู้ความเวทนาได้ จึงส่งอาวุธเครื่องประหารให้แก่คนใช้สั่งให้เขาฆ่าแทน

คนใช้ไม่กล้าขัดขืนจึงฆ่าแม่โคตัวนั้นทันที แต่พอแล่หนังออก จึงเห็นประจักษ์แก่ตาว่า ถึงแม้แม่โคตัวนั้นอ้วนพีเป็นนักหนา แต่ก็มีแต่หนังหุ้มกระดูก ไม่สมควรที่จะแต่งเป็นเครื่องสังเวย ข้าพเจ้านึกเห็นเป็นอัศจรรย์ยิ่งนัก

เมื่อเนื้อแม่โคตัวที่ฆ่านั้นไม่พอใช้การ ข้าพเจ้าจึงสั่งให้คนใช้นำลูกโคตัวอ้วนๆ มาแทน คนใช้ก็จูงลูกโคงามอ้วนพีตัวหนึ่งมาให้ พอข้าพเจ้าเหลือบเห็นเข้าก็ให้นึกสมเพชขึ้นทันที ข้างฝ่ายลูกโคนั้นเล่า พอเหลือบเห็นข้าพเจ้าเข้า ก็ดิ้นรนจะเข้ามาหาให้ได้ พอเชือกที่จูงมาขาด มันก็นอนอยู่แทบเท้า ทอดศีรษะลงเกยเกลือกอยู่กับเท้า ทำทีจะให้สงสาร ดูราวกับจะอ้อนวอนว่า นายท่านจงอย่าได้มีใจโหดร้ายเอาชีวิตเสียเลย จงมีความปรานีบ้างเถิด

อาการที่ลูกโคกระทำเช่นนี้ ยิ่งทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกสงสารมากกว่าแม่โค มีความเอ็นดูกรุณามันยิ่งขึ้น ไม่สามารถฆ่าได้ จึงสั่งให้คนใช้เอามันไปเสีย และด้วยความสังหรณ์ในใจประการใดประการหนึ่งก็บอกไม่ถูก จึงได้สั่งกำชับให้คนใช้เลี้ยงดูลูกโคตัวนั้นให้ดี แล้วสั่งให้นำลูกโคตัวอื่นมาแทน

ภรรยาของข้าพเจ้าได้ฟังดังนั้น ก็กล่าวคัดค้านขึ้นจะให้ฆ่าลูกโคตัวนั้นให้ได้ ว่าไม่มีตัวอื่นที่อ้วนพีเท่าตัวนี้อีกแล้ว ตัวไหน ๆ ก็ต้องฆ่าเหมือนกัน ถ้าไม่ฆ่าแล้วจะเอาอะไรทำบุญเล่า นางอ้อนวอนหนักข้าพเจ้าก็เสียไม่ได้ จึงตกลงว่าจะต้องฆ่าให้ได้ แล้วให้คนใช้นำเอากลับมาอีก แต่ครั้นพอข้าพเจ้าถือมีดใหญ่ตรงเข้าไปจะแทงคอมัน ทันใดนั้นมันแลดูข้าพเจ้าทำตาปรอย ๆ น้ำตาหยดย้อยลงโชมหน้า ข้าพเจ้าเห็นดังนั้นอดกลั้นความสงสารไม่ได้ ก็ฆ่าไม่ลงอีก เป็นอันให้คนใช้นำเอาลูกโคตัวนั้นกลับไปเสียทันที ซึ่งข้าพเจ้าทำดังนั้นภรรยาของข้าพเจ้าไม่พอใจเลย พยายามว่าขานต่าง ๆ จะให้ฆ่าลูกโคตัวนั้นให้จงได้ ข้าพเจ้าไม่เชื่อฟังคำนาง เป็นอันฆ่าโคตัวอื่นทำพิธีบูชายัญแทนเป็นการเสร็จไป

วันรุ่งขึ้นเวลาเช้า หัวหน้าคนใช้อยากจะพบสนทนาด้วย ข้าพเจ้าจึงไปที่อยู่ของคนใช้ เขาบอกว่าเขามีบุตรีคนหนึ่งรู้มนต์อาคมต่าง ๆ เมื่อวันวานนี้นางเห็นเหตุการณ์ทั้งหลายทุกประการ ก็ร้องไห้สงสารแม่โคที่ถูกฆ่าเป็นอันมาก และเมื่อนางเห็นบิดาจูงลูกโคกลับเป็นอันไม่ฆ่าแล้ว นางแสดงสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสอยู่ ข้าพเจ้าได้ฟังดังนั้น มีความสงสัยสังหรณ์ในใจว่าชะรอยจะมีเรื่องราวพิสดารอยู่ จึงให้คนใช้นำบุตรีของตนมาหา พอนางออกมา ข้าพเจ้าก็ซักไซ้ไล่เลียงได้ความว่า

ระหว่างเมื่อข้าพเจ้าไม่อยู่บ้าน ภรรยาหลวงได้เรียนเวทมนต์กับบิศาจตนหนึ่ง พอนางเรียนได้แล้ว ก็ใช้วิชากระทำให้ภรรยาน้อยและบุตรของข้าพเจ้า กลายเป็นโคเสียทั้งสองคน แล้วมอบให้คนใช้เลี้ยงดูไว้ ซึ่งนางทำทั้งนี้ด้วยความริษยาหึงหวง แต่หากซ่อนความหึงพยาบาทไว้ในใจ ข้าพเจ้าจึงไม่ได้กินแหนงแคลงใจมาแต่เดิม

ครั้นข้าพเจ้าได้ทราบความดังนี้ก็ตกตะลึง จึงถามบุตรีคนใช้ว่า จำโคแม่ลูกได้หรือไม่ และจะมีหนทางแก้ไขอย่างไรได้บ้าง นางตอบว่า จำโคแม่ลูกนั้นได้ดี แต่ตัวแม่ถูกฆ่าเสียเมื่อวันวานแล้ว ตัวลูกคือตัวที่ข้าพเจ้าสงสารฆ่าไม่ลงนั่นเอง

จึงนึกดูเฉดท่านบิศาจ ว่าข้าพเจ้ามีความเศร้าสลดสงสารภรรยาน้อยและบุตรเพียงไร ภรรยาหลวงซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่ารักใคร่ปรานีกันดีนั้นเป็นแต่กิริยาภายนอก ส่วนความในใจของมันนั้น เต็มไปด้วยความหึงหวงพยาบาทแรงกล้า มันมีใจโหดร้ายทำได้ถึงเพียงนั้น ข้าพเจ้ามิได้ระแวงสงสัยเสียเลย ก็เพราะด้วยมารยาของหญิงยากแท้ที่บุรุษจะล่วงรู้ถึง ครั้นแล้วข้าพเจ้าก็ซักถามบุตรีคนใช้ว่า จะช่วยแก้ไขลูกของข้าพเจ้าให้ฟื้นกลับจากสาปได้หรือไม่ นางตอบว่าได้ แต่ขอให้ข้าพเจ้ายอมให้นางทำตามความประสงค์ของนางสองประการ ข้าพเจ้า

รีบตอบทันทีว่า ซึ่งจะประสงค์สิ่งไรนั้นยอมทุกประการขอแต่แก้บุตรให้พ้นคืนรูปเดิมเถิด นางแจ้งความประสงค์ว่าประการที่ ๑ ขอให้ข้าพเจ้ายกบุตรชายให้เป็นสามีนาง ประการที่ ๒ ขอให้ข้าพเจ้าอนุญาตให้นางลงโทษภรรยาหลวงคนผิดตามโทษานุโทษที่ควร

ข้าพเจ้าตอบว่า ประการที่ ๑ ซึ่งนางประสงค์จะได้บุตรชายของข้าพเจ้าเป็นสามีนั้น ยอมด้วยความยินดีและจะยกทรัพย์สมบัติให้เป็นอันมาก ส่วนภรรยาของข้าพเจ้านั้นเป็นผู้หยาบช้าทารุณ ร้ายยิ่งนัก สมควรจะได้รับโทษทัณฑ์จงหนัก ซึ่งนางจงลงโทษประการไรนั้น ยอมมอบตัวให้ทุกประการ ขอแต่อย่าได้ล้างชีวิตเท่านั้น นางจึงตอบว่า ที่จะล้างชีวิตนั้นหามิได้ แต่จะขอลงโทษคนผิดตามเหตุที่ควรเท่านั้น ครั้นข้าพเจ้ายอมตกลงทุกประการแล้ว บุตรีคนใช้ก็เริ่มอ่านอาคมทำน้ำมนต์ พอเสร็จแล้วก็เดินไปที่ลูกโคตัวที่ถูกสาปพลางพูดว่า ลูกโคเอ๋ย ถ้าแหละว่าเจ้ามีกำเนิดเป็นโคก็จงรักษาร่างโคนี้ไว้ ถ้าเป็นมนุษย์แต่หากถูกสาปแล้ว ขอคุณพระอะหล่าเป็นใหญ่ จงมาช่วยแก้เจ้าให้คงคืนรูปเดิม ณ กาลบัดนี้ ด้วยอานุภาพของพระองค์ด้วยเถิด พูดดังนั้นแล้วก็เอาน้ำมนต์รดราดลงทั่วตัว ทันใดนั้นลูกโคก็คลายกลับจากร่างโคเป็นมนุษย์ขึ้นอย่างเดิม

พอข้าพเจ้าเห็นดังนั้น มีความดีใจยิ่งนัก รีบตรงเข้าไปกอดลูกไว้กล่าวว่า ลูกที่รักของพ่อ! เจ้าควรขอบคุณพระอะหล่าเป็นอันมาก พระองค์เป็นเจ้าเป็นใหญ่ ใช้ให้นางนั้นลงมาช่วยลูกให้พ้นจากมนต์สาป และจะได้แก้แค้นแทนแม่ของลูก ทั้งนี้ลูกควรจะมีกตเวทีรู้สึกบุญคุณของนาง และจงรับนางผู้มีคุณนี้ไว้เป็นภรรยาตามที่พ่อได้ให้คำมั่นสัญญาไว้กับนางเถิด ลูกชายข้าพเจ้ายินยอมด้วยความยินดี แต่ก่อนที่ทั้งสองจะได้แต่งงานกันตามประเพณี บุตรีคนใช้ได้สาปภรรยาหลวงของข้าพเจ้าให้เอารูปเป็นเนื้อทรายนั่นแหละ เนื้อทรายตัวที่ท่านเห็นอยู่ในเฉพาะหน้าท่าน ณ บัดนี้ คือภรรยาของข้าพเจ้า

ครั้นแล้ว บุตรชายของข้าพเจ้าก็ได้อยู่กินเป็นสามีภรรยากับบุตรีของคนใช้ ล่วงกาลนานมา บุตรสะใภ้ของข้าพเจ้าได้ถึงแก่กรรมลง สามีของนางมีความเสียใจเป็นอันมาก ละบ้านช่องหายไปหลายปีแล้ว ข้าพเจ้าออกเที่ยวติดตามหาก็ยังไม่พบที่ข้าพเจ้าต้องเอาภรรยาคือเนื้อทรายตัวนี้เดินทางมาด้วย ก็เพราะว่าไม่ไว้วางใจบ่าวไพร่ เกรงว่านางจะไม่ได้รับความสุข เรื่องราวของข้าพเจ้ากับเนื้อทรายก็จบลงเพียงแต่เท่านี้ ท่านพญามารยังจะเห็นว่ามีอะไรเรื่องใดบ้าง ซึ่งมีเนื้อความประหลาดยิ่งกว่านี้

สุลตานาเชเฮอร์ซาเด เล่านิยายถวายพระเจ้าชาห์เรียร์มาได้ถึงเพียงนี้แล้ว จึงทูลว่า ข้าแต่พระราชสวามี บัดนี้ศาจยังมิทันตอบประการไร กับชายชราคนที่ ๑ ที่เล่านิทานจบลง ชายผู้เฒ่าคนที่ ๒ จึงเอ่ยปราศรัยกับบัดศาจทันทีว่า ข้าแต่พญาผีข้าพเจ้าจะขอเล่าเรื่องของข้าพเจ้ากับสุนัขดำสองตัวนี้ให้ท่านฟัง เชื่อว่าเรื่องนี้ประหลาดอัศจรรย์ยิ่งกว่าเรื่องของชายชราคนที่ ๑ ซึ่งท่านได้ฟังแล้ว การที่ขอชิงเล่าให้ท่านฟังก่อนที่ท่านจะตอบว่าท่านจะยกโทษให้นายพาณิชหรือไม่นั้น ก็เพราะข้าพเจ้าเกรงว่าท่านจะยังไม่เพลิดเพลินใจ ในความประหลาดอัศจรรย์ในเรื่องต้น พอที่จะยกโทษให้นายพาณิชและถ้าการณ์เป็นเช่นนั้น ข้าพเจ้าขอให้ท่านฟังเรื่องของข้าพเจ้าก่อนเถิด ว่าเท่านั้นแล้ว ชายชราคนที่ ๒ ก็เอ่ยเล่านิยายต่อไปว่า:—

•

๕. ชายชรากับสุนัขดำ

•

ข้าแต่พญาผี สุนัขดำสองตัวซึ่งอยู่ต่อหน้าท่านนี้ บัดนี้เป็นน้องร่วมท้องบิดาเดียวกันกับข้าพเจ้า เมื่อบิดาของเราถึงแก่ความตายมีมรดกเหลืออยู่สักสามพันสิกวิน แบ่งกันคนละพันสิกวิน ภายหลังได้เอาทรัพย์นั้นรวมกันเข้าเป็นก้อนเดียวลง

ทุนทำการค้าขาย เมื่อเริ่มลงมือทำนับว่าพอจะหาความเจริญได้ในภายหน้า แต่ยังไม่มีท่าทางว่าจะร่ำรวยได้โดยเร็วพลันทันใจนัก อยู่ต่อมาไม่ช้าน้องชายคนรองข้าพเจ้าลงมา เกิดมีความโลภขึ้นคิดจะค้าขายหากำไรให้ร่ำรวยโดยรวดเร็ว ซึ่งจะทำการค้าขายได้กำไรเล็ก ๆ น้อย ๆ อย่างที่เราแรกลงมือทำนั้นเขาไม่เห็นด้วย เขาบอกความประสงค์ว่าจะไปค้าขายตามหัวเมืองไกล ข้าพเจ้ายอมแบ่งทรัพย์ส่วนของเขาให้ไป เขาจัดซื้อสินค้าที่เหมาะกับพื้นเมืองที่จะไปค้าเสร็จแล้วก็ออกเดินทางนำสินค้าไปแต่ลำพัง ส่วนข้าพเจ้ากับน้องชายอีกคนหนึ่ง ยังคงออกร้านค้าขายอยู่ตามเดิม ได้กำไรทีละเล็กน้อยแล้วก็ซื้อสินค้าเข้าเพิ่มเติมอีก ทำอยู่ดังนั้นจนได้กำไรเพิ่มทุนเดิมเข้าอีกสักสองพันสิกวินเศษ

อยู่ต่อมาอีกสักปีหนึ่ง น้องชายของข้าพเจ้ากลับจากค้าขายเมืองไกล แต่กลายเป็นยาจกเข็ญใจ มีเครื่องแต่งตัวขาดวิ่น ข้าพเจ้าดูแต่ไกลจำไม่ได้ คงเข้าใจเพียงว่าคนขอทานคนหนึ่ง พอเดินเข้ามาใกล้เขานั่งลงที่หน้าร้าน ข้าพเจ้าสงสัยว่าคนขอทานจึงพูดโดยความสงสารครั้นแล้วเขากล่าวว่า ขอเดชะ พระอะหล่าจงช่วยท่านด้วยเถิด ท่านจำข้าพเจ้าไม่ได้หรือ ครั้นได้ยินและเพ่งดูหน้า จำได้ว่าน้องชายก็ตรงเข้ากอดแล้วกล่าวว่าน้องรักตอกหรือ ทำไมจึงมีอาการผิดแปลกไปถึงเพียงนี้ แต่แรกพี่จำเจ้า

ไม่ได้ ครั้นแล้วข้าพเจ้าก็รับเขาเข้าไปในร้านได้ถามถึงเหตุการณ์และผลแห่งการค้าขายว่าเป็นอย่างไร จึงทำให้กลายเป็นยาจกเข็ญใจถึงเพียงนั้น เขาตอบว่า ซึ่งจะให้เล่าความหลังให้ฟังนั้นเหลือที่จะกลั้นความทุกข์โศกได้ ข้าพเจ้าสงสารจึงจัดแบ่งทรัพย์ให้เขาอีกพันสิกวิน แล้วพูดเอาใจด้วยความปรานีว่า น้องรักเจ้าจงรับเอาเงินพันสิกวินนี้แล้วจงลืมความเสียหายของเจ้าเสียเถิด เขารับเอาเงินนั้นทำทุนค้าขายอยู่กับบ้านเมืองอย่างเดิม

อยู่มาไม่นาน น้องชายคนสุดท้องเกิดอยากจะแสวงหากำไรในการไปค้าขายเมืองไกลอีก ข้าพเจ้ากับพี่คนที่สองห้ามปรามก็หาฟังไม่ จำเป็นต้องขายสินค้าที่เป็นส่วนของเขาเสียสิ้น เอาเงินซื้อสินค้าต่าง ๆ ซึ่งจะเอาไปค้าหัวเมืองที่เขาจะไป ครั้นจัดสินค้าเสร็จก็ออกเดินทางไปกับพวกคาราวานพอล่วงเวลามาสัก ๑ ปี เขาก็ยากจนกลับมาเช่นเดียวกับพี่ชายของเขา ข้าพเจ้าสงสาร จึงจัดเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายให้ แล้วแบ่งเงินให้เป็นทุนอีกพันหนึ่งเหมือนกับน้องคนแรก พอได้เงินไปเขาก็เปิดร้านค้าหากำไรเล็ก ๆ น้อย ๆ ตามอย่างข้าพเจ้า ต่อมาเลิกคิดขวนขวายหากำไรโดยความโลภอยู่นาน

อยู่มาหลายปี น้องชายทั้งสองชวนข้าพเจ้าไปค้าขายต่างเมืองกับเขา ขั้นต้นข้าพเจ้าปฏิเสธไม่เห็นด้วย ทั้งสอง

ก็พยายามชักชวนให้เธอไปดูสักครั้ง ชวนอยู่เป็นเวลาหลายเดือน ในที่สุดข้าพเจ้ายอมตามความเห็นของเขา ในระหว่างเวลาที่เตรียมการและจัดหาสินค้าไปขายนั้น ได้ความว่าน้องชายทั้งสองได้ค้าขายขาดทุนแทบหมดตัว ข้าพเจ้าก็ไม่ดูดำว่ากล่าวเขาประการใด กลับจัดรวบรวมทุนกำไรของข้าพเจ้าทั้งสิ้นได้หกพันสิกวิน แบ่งให้น้องทั้งสองคนละหนึ่งพัน ส่วนของข้าพเจ้าพันหนึ่ง เหลืออีกสามพันสิกวินเก็บฝังไว้ในที่ลับ เผื่อไปค้าขายทางหัวเมืองไกลขาดทุน จะได้เอาทุนที่ฝังไว้ทำการค้าขายหากำไรเลี้ยงตัวไปเหมือนแต่ก่อน

ครั้นเราทั้งสามพี่น้องจัดซื้อสินค้าได้ครบแล้ว ก็เอาลงบรรทุกเรือ พอมีลมมาก็ใช้ใบไปโดยสวัสดิภาพ แล่นเรือไปประมาณเดือนหนึ่งมาถึงท่าเมืองแรก ขายสินค้าได้กำไรงามดีครั้นแล้ว ก็จัดหาสินค้าพื้นเมืองนั้นลงบรรทุกเรือจะเอากลับมาค้าเมืองเรา ขณะที่เตรียมจะออกเรือจากท่าเมืองนั้น ข้าพเจ้าบังเอิญเดินไปพบหญิงสาวคนหนึ่งนั่งอยู่ริมชายฝั่งทะเล ในที่ใกล้กับที่เราจอดเรือ นางมีรูปร่างงดงาม แต่มีเครื่องแต่งกายเก่าสกปรกขาดวิ่น พอนางเหลือบเห็นข้าพเจ้าก็ลุกขึ้นเดินตรงเข้ามาจับมือข้าพเจ้าจูบพลาง ทักทายปราศรัยเหมือนอย่างรู้จักกันมาแต่ก่อน วิงวอนขอให้ข้าพเจ้าแต่งงานกับนาง ข้าพเจ้าตกลงว่าจะรับเลี้ยงนางเป็นภรรยา จึงจัดหาซื้อเสื้อใหม่ๆ ทั้งงามให้ แล้วก็

ทำการวิวาห์กันตามประเพณี นางก็ลงเรือใช้ใบออกทะเลใหญ่มากับเราสามพี่น้อง

ระหว่างที่เรือแล่นเดินทางมาในทะเลใหญ่ ข้าพเจ้าได้เห็นคุณงามความดีของภรรยาหลายประการ ทำให้รู้สึกรักใคร่นางมากขึ้นทุกวัน ฝ่ายน้องของข้าพเจ้าทั้งสองนั้น ถึงแม้ค้าขายได้กำไรรุ่มรวยเช่นเดียวกับข้าพเจ้า แต่ก็หาหมดความโลภไม่ มีความริษยาข้าพเจ้าในข้อที่ได้โชคลาภดีกว่าเขามากขึ้นเป็นลำดับตั้งแต่ออกเรือมา ในที่สุด คิดจะเอาชีวิตข้าพเจ้าเสีย เพื่อจะเอาทรัพย์สมบัติแบ่งกันสองคน

คืนหนึ่งข้าพเจ้ากำลังนอนหลับอยู่กับภรรยา พี่น้องทั้งสองช่วยกันจับข้าพเจ้ากับนางโยนทิ้งลงในทะเล แต่เราทั้งสองไม่เป็นอันตราย ด้วยว่าภรรยาของข้าพเจ้าเป็นนางพราย มีอำนาจเหนือกว่ามนุษย์สามัญ เมื่อน้องชายจับเราทิ้งสองโยนลงมาจากเรือนั้น ภรรยาของข้าพเจ้าฉวยรับข้าพเจ้าไว้ได้มิทันให้แตะต้องน้ำทะเลเลย แล้วอุ้มพาข้าพเจ้าตรงไปเกาะแห่งหนึ่ง นางวางลงแล้วเราพากันนอนหลับไป พอเวลารุ่งสาง นางปราศรัยว่า ท่านคงจะเห็นแล้วว่าข้าพเจ้าได้ช่วยชีวิตท่านไว้ในคราวนี้ทั้งนี้เป็นการทดแทนบุญคุณที่ท่านรับข้าพเจ้าไว้เป็นภริยา ข้าพเจ้าเป็นนางพรายหาใช่มนุษย์ไม่ เมื่อท่านแรกพบนั้นเป็นเวลาที่

ข้าพเจ้าขึ้นไปเที่ยวเล่นบนบก แต่พอข้าพเจ้าเห็นก็รักใคร่ท่านมาก และท่านก็ได้รับรักสมความปรารถนาจึงรู้สึกบุญคุณท่านเป็นอันมาก คอยหาโอกาสจะตอบแทนคุณท่านอยู่ พูดพลางหยอกเอินกันนอนหลับไป ตื่นขึ้นนางก็อุ้มพาข้าพเจ้าเหาะจากเกาะนั้นมาขึ้นเรือน พอนางวางข้าพเจ้าลงแล้วก็หายวับไป

ในวันนั้นข้าพเจ้าขุดเงินสามพันสิกวันที่ฝังไว้ แล้วเปิดร้านค้าขายเหมือนแต่ก่อน อยู่ต่อมาไม่ช้าข้าพเจ้าเห็นสุนัขดำสองตัวนั้นเดินตรงรี่เข้ามาหาทำท่าอ่อนน้อมตามนิสัยสัตว์ ยังมิทันที่ข้าพเจ้าจะนึกประการไร นางพรายซึ่งหายตัวไปตั้งแต่วันนำข้าพเจ้าเหาะมาส่งบ้าน ก็แสดงกายปรากฏขึ้นโดยพลันแล้วกล่าวว่า สามีที่รักของข้าพเจ้าขออย่าได้ประหลาดใจเลย สุนัขดำสองตัวนั้น คือน้องชายผู้เนรคุณท่าน ข้าพเจ้าโกรธแค้นเขายิ่งนักซึ่งมิได้ขอตรงรู้คุณท่าน พอข้าพเจ้าอุ้มท่านมาส่งแล้วกลับไปคุมเรือมา แต่ครั้นจะเอาเขาโยนทะเลเสียก็สงสารอยู่จึงได้สาปเสีย เขาจะต้องเอารูปเป็นสุนัขดำอยู่เช่นนี้กำหนด ๑๐ ปี แล้วข้าพเจ้าจึงจะแก้คำสาป ทั้งนี้เป็นการลงโทษเขาสำหรับความไม่ซื่อสัตย์กตัญญู ตลอดเวลา ๑๐ ปีนี้จะต้องอาศัยให้ท่านเลี้ยงดูเขาคงจะรู้สึกบุญคุณของพี่ และไม่ลืม ต่อไปจะได้ไม่เนรคุณอีก ส่วนเรือสินค้าและข้าวของ ๆ

ท่านนั้นอยู่ที่ท่าเมื่องนี้ ท่านจงไปรับเอาเถิด พูดเท่านั้นแล้ว นางก็หายวับไป

บัดนี้กาลล่วงมาได้ ๑๐ ปีแล้ว ข้าพเจ้าจึงเที่ยวออกค้นหานาง เพื่อจะขอให้นางแก้คำสาป เมื่อเดินผ่านมาทางนี้พบนายพาณิชนั่งสนทนาอยู่กับผู้เฒ่าผู้จูงเนื้อทราย จึงได้หยุดทักถามความดู เมื่อเขาเล่าให้ข้าพเจ้าฟังก็นึกสงสารเขายิ่งนัก จึงคอยดูความตายของเขาอยู่ ต่อจากนั้นไปท่านก็ทราบความอยู่แล้ว นิยายของข้าพเจ้าอย่างเล่านี้แหละ ท่านไม่เห็นเป็นเรื่องประหลาดหรือ

สุลตานาเซเฮอร์ซาเดทูลสุลต่านว่า ข้าแต่พระองค์ผู้ฝ่าโบมดไพรยืนฟังนิยายของชราเพลินอยู่ ครั้นได้ยินคำถามดังนั้น จึงพลันตอบโดยไม่ทันคิดว่า นิยายเรื่องนี้ประหลาดมาก เรายอมยกโทษพาณิชให้ ครั้นว่าเท่านั้นแล้ว โบมดไพรก็หายวับไป นายพาณิชพ้นความตาย ดังนั้น จึงพูดยกบุญคุณของสองเฒ่าเป็นอันมาก ครั้นสองเฒ่าอำลาไปแล้วนายพาณิชก็เดินทางกลับบ้านอยู่เป็นสุขสำราญกับบุตรภรรยาของตนจนตลอดอายุ

ตอนนี้เป็นเวลาจวนรุ่งแล้ว สุลตานาทูลว่า ข้าแต่พระองค์ อันนิยายที่ข้าพเจ้าเล่าถวายมาแล้วนั้น จะสนุกเท่าเทียมกับเรื่องคนหาปลาก็หามิได้ พระเจ้าชาห์เรียร์ตรัสว่า เจ้า

จงเอาไว้เล่าคืนนี้เถิด แล้วเสด็จจากที่บรรทมทรงเจริญมนต์ตามคัมภีร์โกหร่าน เสร็จแล้วเสด็จออกขุนนางเพื่อทรงว่าราชกิจตามเคย ท่านแกรนด์วิเซียร์และบรรดาเสนาวกามาตย์ตลอดจนไพร่ฟ้าประชาชนทั่วไปมีความยินดี ด้วยพระองค์มิได้รับสั่งให้ประหารสุลตานา

ครั้นเวลาราตรี พระเจ้าชาห์เรียร์ก็เสด็จเข้าร่วมพระแท่นที่บรรทมด้วยสุลตานาเชเฮอร์ซาเดตามเคย เมื่อได้เวลาจวนใกล้รุ่งสุลตานาเชเฮอร์ซาเด ก็เล่านิยายถวายดังต่อไปนี้

๖. คนหาปลา

ข้าแต่พระราชา แต่กาลก่อนมีชาวประมงชราผู้หนึ่งยากจน ต้องออกจากบ้านเที่ยวทอดแหหาปลามาเลี้ยงบุตรภรรยาทุกเช้า เมื่อยังหนุ่มอยู่ได้ปฏิญาณไว้ด้วยความจำเป็นว่าในวันหนึ่งจะต้องทอดแหหาปลาไม่ให้เกินสี่ครั้ง ชาวประมงชราถือสัญญาอันนี้เคร่งครัดนัก ต่อมามีครอบครัวบุตรหญิงชายหลายคนหาปลามาได้น้อยไม่ใคร่จะพอเลี้ยงกัน แต่ก็หาล่วงละเมิดเหวี่ยงแหให้เกินสี่โครมไม่ และมักจะรู้สึกเสียใจบ่อย ๆ ที่ต้องจำเป็นถือสัตย์ปฏิญาณข้อนี้

วันหนึ่ง ชาวประมงทอดแหตั้งแต่เวลาเช้าตรู่ พอแบกแหมาถึงชายทะเลสาบ ก็เปลื้องเครื่องแต่งกายชั้นนอกออกกองไว้แล้วก็เหวี่ยงแหลงไปเป็นครั้งที่หนึ่ง เมื่อค่อย ๆ ลากแหขึ้นมารู้สึกว่ามีน้ำหนักมาก ก็คิดใจว่าคราวนี้เห็นจะได้ปลามากมาย ครั้นสาวแหขึ้นมาบนตลิ่งหามีกุ้งปลาติดแหไม่ มีแต่ซากศพขึ้นมา ชาวประมงชราเสียใจบ้างเล็กน้อยที่ไม่สมคาด แต่ยังมีความหวังอยู่ว่าจะทอดแหได้อีกถึงสามคราว จึงเดินขยับเลื่อนออกไปจากที่เก่า ได้ทำเลก็เหวี่ยงแหลงไปอีกเป็นครั้งที่สอง พอลากแหขึ้นมาเห็นมีแต่ตะกร้าใบใหญ่เต็มไปด้วยทรายและตมเลน หามีปลาสักตัวไม่ ครั้นเสียใจมากขึ้นพูดกับตัวเองเสียงกระเส่า ๆ ว่า โอลาภเอ๋ยลาภ ช่างเกิดวิบัติขัดข้องแก่เราเสียนี่กระไร จงอย่ามีเช่นนี้เสียทีเถิด อย่าแกล้งปล่อยให้คนอนาถาอดตายเสียเลยจงเอ็นดูบ้าง ข้าพเจ้าทำการทงนกเพื่อเลี้ยงชีวิตตัว หามุ่งหมายจะเอาปลาไปค้าขายหวังความร่ำรวยประการไรมิได้ นอกจากหนทางนี้แล้วก็ไม่มีทางจะทำกินอย่างอื่น ชาวประมงชราบ่นพึมพำอยู่คนเดียวต่อไปอีกมากมาย ปากบ่นไปพลางมือก็เหวี่ยงตะกร้าใบใหญ่ทิ้งไปเสีย แล้วจับแหส่ายไปมาบนน้ำล้างโคลนเลนเสร็จแล้ว ก็ขยับเลื่อนที่ทำเลออกไปใหม่เห็นเหมาะดี จึงเหวี่ยงแหลงอีกเป็นครั้งที่สาม ครั้นก็ไม่ได้ปลา มีแต่สรรพก้อนหินหอยและกิ่งไม้

ต่าง ๆ ชายชราแทบหมดสติ มีความเสียใจเป็นอันมากเหลือที่จะกล่าวถูก เพราะได้ทอดแหลงถึงสามครั้งแล้วยังไม่ได้ปลาสักตัวเดียว เหลืออีกหนหนึ่งเท่านั้นไหนเลยจะได้ปลาเลี้ยงบุตรภรรยาและท้องของตนเพียงพอ แต่ถึงจะคิดเช่นนั้นก็ใช่ว่าจะไม่ทอดแหให้ครบสี่ครั้งก็หามิได้ เพราะถึงว่าจะได้กุ้งปลาบ้างสักเล็กน้อย ก็ยังดีกว่าไม่ได้เสียเลย ต้องแบกแหกลับบ้านและทนความหิวโหยไปวันยังค่ำจนกว่าจะรุ่งขึ้นอีกวันหนึ่ง

ขณะเมื่อกำลังรำพึงอยู่นั้น พอดีได้เวลาพระอาทิตย์ขึ้น ชาวประมงชราก็วางแหลงสวดมนต์ตามลัทธิผู้นับถือกราบไหว้พระอาทิตย์ พอสิ้นบทสวดมนต์ลงก็กล่าวเพิ่มต่อไปอีกว่า พระอาหล่าผู้เป็นเจ้าเป็นใหญ่ พระองค์ก็ทรงทราบดีอยู่แล้วว่า ข้าพเจ้าทอดแหได้เพียงวันละสี่ครั้งเท่านั้น วันนี้ข้าพเจ้าทอดลงไปสามครั้งแล้วหาได้กุ้งปลาสักตัวเดียวไม่ ยังเหลืออีกครั้งเดียวเท่านั้น ถ้าพระองค์ไม่โปรดบันดาลผลบ้างแล้ว ก็เห็นว่าข้าพเจ้าและครอบครัวจะอดเป็นแน่ เพราะฉะนั้น ขอพระองค์จงโปรดสัตว์ผู้ยากด้วยเถิด

เสร็จคำอ้อนวอนแล้ว ชาวประมงชราก็ทอดแหลงไปเป็นครั้งที่สี่ด้วยความระมัดระวังนักหนา เพราะฉวยพลาดพลั้งครั้งนี้น่าที่จะต้องทนความหิวไปเป็นแน่ จึงบรรจงสาวแหขึ้นมารู้สึกหนักมือ สำคัญใจว่าติดกุ้งปลามากมายเหมือนอย่างที่ดีใจ

เมื่อหนแรก แต่ครั้นก็อกแหละ ควรที่จะเห็นมีกุ้งปลาแม้แต่ตัวเดียว กลับเห็นมีหม้อทองแดงใบหนึ่งติดขึ้นมาด้วย ฝาหม้อปิดสนิทแน่นมีรอยลงเลขยันต์ประทับตราไว้เป็นสำคัญ สังเกตเอาตามน้ำหนักดูเหมือนว่าจะมีอะไรอยู่ภายใน จึงรีบเปิดฝาออกทันที หวังว่าจะได้พบสิ่งของที่มีราคาบ้าง แต่ครั้นเปิดออกแล้วให้นึกประหลาดใจเป็นอันมากที่ไม่เห็นมีอะไรในหม้อเลย ชาวประมงค์ชราก็โยนหม้อทิ้งเสียทอดสายตาดูด้วยความวิตกเป็นทุกข์ถึงครอบครัวและท้องของตน ขณะนั้นมีควันพลุ่งออกมาจากหม้อ ชาวประมงค์ชราตกใจตะลึงเพ่งอยู่ ควันค่อย ๆ ลอยสูงขึ้นเป็นลำดับสูงเทียมเมฆ แล้วกระจายออกเป็นหมอกมืดไปทั่วทิศ พอควันพลั่ง ๆ ออกมาจากหม้อสิ้นเชิงลงในไม่ช้า ก็ติดต่อรวมกันเข้าปรากฏเป็นรูปยักษ์ใหญ่ ชายชราคนหาปลาตกใจกลัวจนตัวสั่นสั้นสติอยากจะออกวิ่งหนี แต่โดยความตกใจกลัวจึงไม่สามารถวิ่งหนีไปได้ ยืนตัวสั่นเทิมอยู่กับที่ ยักษ์ใหญ่นั้นร้องว่า โซโลมอน โซโลมอน มหาบัณฑิตจงโปรดเอ็นดูยกโทษให้ข้าพเจ้าเถิด ข้าพเจ้าจะไม่ขัดขืนพระองค์อีกต่อไปแล้ว ตั้งแต่บัดนี้ไปจะฟังบังคับบัญชาของพระองค์โดยดี

คนหาปลาพอได้ยินถ้อยคำอ้อนวอนของยักษ์ใหญ่ ก็ค่อยมีสติคืนมาพูดออกได้ว่า เจ้ายักษ์ใหญ่จองหอง เจ้าร้องว่ากระไร พระ

เจ้าโซโลมอนผู้เป็นปราชญ์ในพระอาหล่านั้น ได้สั่นพระชนม์ไปเป็นเวลากว่า ๑๘๐๐ ปีแล้ว ไฉนเจ้ามาร้องเรียกหาอยู่อีกเล่า เจ้ามีเรื่องราวอย่างไรหรือ ไหนเจ้าลองว่าให้เราฟังที่เถิด และด้วยเหตุผลประการไร เจ้าจึงต้องถูกกักขังอยู่ในหม้อทองแดงและถูกถ่วงทะเลดังนี้

ปีศาจหันมาดูคนหาปลาด้วยตาดุ หน้าถมึงทึงโหดร้าย แล้วตอบว่า เจ้ามนุษย์น้อยนี่บังอาจเรียกข้าได้ว่าปีศาจจองหอง เจ้าไม่รู้หรือว่า ชีวิตของเจ้าจะพลันดับลงในบัดเดี๋ยวนี้แล้ว ก่อนที่ข้ายังมิฆ่าเจ้าเสียนี้ เจ้าจงพูดกะข้าให้สุภาพสักหน่อย เพื่อเวลาหายใจของเจ้าจะได้มีนานไปบ้างสักเล็กน้อย คนหาปลาผื่นใจทำเป็นพูดอย่างไม่สะทกสะท้านว่า เจ้าจะฆ่าฟันข้าด้วยเหตุไร ข้าช่วยให้เจ้าพ้นจากถูกกักขังอยู่เดี๋ยวนี้เอง ลืมเสียแล้วหรือ ? ปีศาจใจร้ายตอบว่า ข้อนั้นข้าไม่ลืม เหตุที่ไม่ลืมนั่นเอง ข้าจึงจำได้ว่า ข้าจะฆ่าเจ้าเสีย บัดนี้ข้าเอ็นดูเจ้าที่ช่วยข้า เพราะฉะนั้นข้าให้เจ้าเลือกเอาว่าเจ้าจะตายสถานไร เป็นการตอบแทนคุณ คนหาปลาเถียงว่า ซึ่งเจ้าจะฆ่าข้าเสียบัดนี้ ข้ามีเรื่องผิดพ้องหมองใจอันใดหรือ ข้าเห็นมีแต่บุญคุณอยู่แก่เจ้าเป็นอันมาก ที่ช่วยให้เจ้าออกจากหม้อทองแดงได้ หาไม่บัดนี้เจ้ายังคงจมอยู่ในท้องทะเลตามเดิม นี่หรือเป็นรางวัลที่เจ้าจะตอบแทนข้าผู้ให้

ความอิสระแก่เจ้า หรือเจ้าจะเนรคุณฆ่าข้าเสียด้วยข้อที่ข้าช่วยเจ้าให้พ้นภัยนั้นเอง บีศาจพูดว่า ข้าจะทดแทนคุณเจ้าอย่างอื่นไม่ได้ เพื่อเจ้าจะทราบเค้ามูลว่าเรื่องราวเป็นอย่างไร ข้าจึงจะต้องฆ่าเจ้าเสียดังนี้ เจ้าจงฟังเรื่องราวของข้าเถิด

ตัวข้านี้เป็นบีศาจผู้ทรยศ คิดขบถต่อพระผู้เป็นเจ้าบนสวรรค์ ปวงบีศาจทั้งหลายพากันเกรงกลัวนับถือพระเจ้าโซโลมอนผู้โปรเฟตของพระเจ้าสิ้นทั้งนั้น แต่สาคาและตัวข้าไม่อ่อนน้อมเฝ้าแต่ทำการขัดขืนพระเจ้าโซโลมอนด้วยประการต่าง ๆ พระเจ้าโซโลมอนผู้มีอานุภาพ ใช้ให้อาสาพผู้บุตรของพารฆยาเสวกของพระองค์มากุมตัวข้าไปถวาย พระเจ้าโซโลมอนตรัสบังคับให้ข้าทั้งทางที่ชั่วเสีย หันเข้าอยู่ทางสัมมาปฏิบัติตามวินัยที่พระองค์ตราไว้ ข้าไม่ยอมอยู่ในบังคับของเธอ ขืนดื้อดึงอยากจะเป็นพาลขัดอำนาจพระเจ้า เธอจึงจับเอาตัวข้าใส่หม้อทองแดงใบหนึ่ง แล้วลงยันต์จารึกพระนามของพระผู้เป็นเจ้า กับประทับตราของพระองค์ปิดปากหม้อไว้ เพื่อมิให้ข้าหนีออกไป ครั้นแล้วเธอตรัสสั่งบีศาจผู้บริวารของเธอตนหนึ่ง นำตัวข้ามาถ่วงเสียในทะเลสาบนี้

ในยุคต้นที่ตัวข้าถูกกักขังอยู่นั้น ข้าได้สาบานไว้ว่าถ้าผู้ใดช่วยให้หลุดพ้นออกจากหม้อทองแดงได้ ภายในเวลารอบ ๑๐๐ ปีแรก ข้าจะให้ผู้นั้นร่ำรวยเป็นเศรษฐี เวลา ๑๐๐ ปีแรกล่วง

ไปแล้ว ก็หามีผู้ช่วยไม่ ข้าต้องถูกกักขังอยู่ก้นทะเลเป็นเวลา ๑๐๐ ปี ครั้นในระยะร้อยปีที่ ๒ ข้าสาบานไว้ว่า ถ้าผู้ใดช่วยได้ ข้าจะชุบมทรัพย์ต่าง ๆ ที่มีอยู่บนพื้นแผ่นดินให้แก่ผู้นั้นจนสิ้น แต่ก็หามีผู้ใดมาช่วยไม่ ในระยะร้อยปีที่ ๓ ข้าได้สาบานไว้ว่า ถ้าผู้ใดช่วยได้ ข้าจะบันดาลให้ผู้นั้นเป็นพระมหากษัตริย์ทรงเดชานุภาพใหญ่ยิ่ง แล้วตัวข้าจะเป็นวิญญาณรับใช้ผู้นั้นอยู่ป้องกันอันตรายไม่ให้มีมาแผ้วพานผู้นั้นได้ และนอกจากนั้นยังจะยอมให้ผู้นั้นปรารถนาของที่ต้องประสงค์ ได้วันละ ๓ ประการทุก ๆ วันไปจนตลอดชีวิตของผู้นั้น ปรารถนาสิ่งไรบ้างก็จะคอยบันดาลให้ ร้อยปีที่ ๓ นี้เล่าก็ล่วงไปเช่นเดียวกับเมื่อ ๒๐๐ ปีที่แล้วมา ข้าต้องตรากตรำลำบากอดอู้อยู่ในหม้อทองแดงนี้ถึง ๓๐๐ ปี

ในระยะ ๑๐๐ ปีต่อ ๆ มา ข้ายิ่งเพิ่มคำปฏิญาณยิ่งขึ้นทุกที ถ้าผู้ใดมาช่วยได้ในระหว่างนั้นจะอุดมด้วยโชคลาภสักการะใหญ่หลวงนัก แต่ก็ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดโชคดีที่จะพบหม้อทองแดงนี้ ในที่สุดเมื่อเวลาล่วงมาได้กว่าพันปีแล้วก็ไม่มีผู้ใดช่วยข้า ปล่อยทิ้งให้ถูกกักขังลำบากตรากตรำอยู่คนเดียว ข้าก็เกิดโทสะขึ้นสาบานไว้ว่า แต่นี้ต่อไปในวันหน้า ถ้าผู้ใดมาช่วยให้หลุดพ้นได้ก็จะฆ่าผู้นั้นเสีย จะปรานีแต่เพียงยอมให้เลือกเอาว่าจะตายด้วยประการไรตามชอบใจเขาเท่านั้น เหตุด้วยคำสาบาน

ดังได้เล่าให้เจ้าฟังนั้นแหละ เมื่อเจ้าเป็นผู้เคราะห์ร้ายมาช่วยข้าออกจากหม้อทองแดงได้วันนี้ ข้าก็จะต้องเอ็นดูเจ้าตามปฏิญาณ จงเลือกเอาความตายเสียโดยเร็วว่าจะตายอย่างไรก็ตามใจชอบของเจ้าเถิด

เมื่อชาวประมงชราได้ฟังปีศาจเล่าเรื่องของมันจบลง ให้เศร้าใจกลัวความตายตัวสั่น เป็นทุกข์ถึงบุตรภรรยาว่าจะลำบากยากแค้นนักหนา พยายามอ้อนวอนปีศาจด้วยถ้อยคำต่าง ๆ แต่มันก็หากรุณาจะให้ชีวิตไม่ มันยืนคำอยู่ว่าจะต้องฆ่าเสียให้ได้ตามคำปฏิญาณ คนหาปลานึกแค้นใจตัวเองว่า พุทโธ่เอ๋ย เราน่าช่างเคราะห์ร้ายนักหนา มาช่วยไอ้ผีอกตัญญูเช่นนี้ไว้ได้ พลางพูดรำพันอ้อนวอนขอชีวิตกับปีศาจว่า ท่านปีศาจผู้มีอำนาจ จงคิดดูบ้างเป็นไรว่าคำสัตยาธิษฐานของท่านนั้นเป็นความอยุติธรรมโหดร้ายโดยแท้ ไม่พอที่เลยจะสาบานไว้เช่นนั้น ขอท่านจงโปรดให้ชีวิตข้าเถิด ข้าเป็นคนอนาถาต้องเลี้ยงบุตรภรรยาหาเช้ากินค่ำเสมอเป็นนิตย์ ถ้าท่านฆ่าข้าเสียแล้ว เห็นว่าบุตรภรรยาก็จะพากันอดตายเป็นแน่ ความจริงซึ่งแต่ส่วนชีวิตข้านั้นหาเสียดายไม่ ถึงคราวเคราะห์แล้วก็จำต้องสนองกรรมไปตามกาล สงสารแต่ภรรยากับบุตรจะคอยหาและหิวโหยอยู่ตลอดวัน ไม่กี่วันก็จะ

พากันอดตายสิ้น ขอท่านจงไว้ชีวิตข้าเถิด พระอาหล่าก็จะอดโทษแก่ท่านเช่นเดียวกัน

ปีศาจใจร้ายไม่พึงเสียงวิงวอน ตอบว่า ไม่ได้ ไม่ได้ เจ้าต้องตาย จะตายอย่างไรก็จงรีบตกลงใจเสียเดี๋ยวนี้ จึงคิดอยู่แต่ในใจว่า เราทำคุณแก่มัน แต่มันไม่รู้คุณ เราก็ย่อมได้รับโทษเป็นกรรมตามสนองเช่นนี้เสมอไป แต่เราจะไม่มีทางแก้ไขแล้วหรือ เมื่อพยายามอ้อนวอนให้ปีศาจไว้ชีวิตโดยละม่อมไม่เป็นการสำเร็จแล้ว ก็จำเป็นจะต้องคิดหาอุบายหลีกเลี่ยงความตายให้จงได้ ขณะนั้นคิดอุบายได้อย่างหนึ่ง ทั้งนี้เพราะความจำเป็นเป็นเครื่องบังคับให้เกิดปัญญานั่นเอง ครั้นแล้วจึงพูดกับปีศาจว่า ถ้าข้าจะหนีความตายไม่พ้นแล้วก็จะยอมตายโดยดี สุดแล้วแต่พระลิขิตแห่งพระอาหล่าเป็นเจ้าจะบันดาลให้เป็นไป แต่ก่อนที่จะเลือกว่าจะตายอย่างไรนั้น ข้าอยากจะถามความเจ้าสักข้อหนึ่ง ข้าเชื่อว่าเจ้าจะต้องตอบโดยจริงต่อหน้าพระนามของพระเจ้า ซึ่งตราจารึกอยู่บนปากหม้อทองแดง และต่อหน้าพระนามของพระเจ้าโซโลมอนผู้โอรสดาวิด อันพระนามที่กล่าวนี้เจ้าย่อมเกรงกลัวเดารพนับถือ

พอปีศาจใจร้ายได้ยินออกพระนามพระอาหล่า และพระเจ้าโซโลมอนดังนั้น ก็เกิดความหวาดกลัวจนตัวสั่นเทา ไม่กล้าจะมีเสียงดุร้ายต่อไปอีก จึงตอบกับคนหาปลาว่า เจ้าจะถามอะไรก็ให้ว่าไป ขอให้ถามไว ๆ เท่านั้น ต่อหน้าพระนามของพระเจ้าข้าจะตอบเจ้าตามความจริงเสมอ คนหาปลาได้ฟังคำมั่นสัญญาดังนั้นจึงพูดว่า นี่แน่ะปีศาจ ตามเรื่องราวของเจ้าที่เล่าให้ฟังว่าเจ้าอยู่ในหม้อทองแดงนี้ ข้ายังสงสัยอยู่ เพราะไม่เชื่อว่าเจ้าจะเข้าไปอยู่ในหม้อทองแดงใบเล็กนิดเดียวได้อย่างไร ตัวเจ้าใหญ่โต เพียงแต่คืนอย่างเดียวก็แน่นหม้อเสียแล้ว ปีศาจตอบว่า ข้าสาบานได้ว่าเรื่องราวของข้าที่เล่าให้เจ้าฟังนั้นจริงทั้งสิ้น ข้าถูกขังอยู่ในหม้อทองแดงใบนี้จริง ๆ คนหาปลายั่วให้เหลิงว่า ข้าไม่เชื่อหรอก ตัวเจ้าใหญ่จะเข้าไปอยู่ในหม้อใบเล็กนิดได้อย่างไร เรื่องอย่างนี้ถ้าข้าเห็นด้วยตาเองนั่นแหละจึงจะเชื่อได้ ปีศาจโง่ไม่ทันคิดหลงอุบายชาวประมง จึงพูดว่า เจ้าไม่เชื่อก็คอยดู

ทันใดนั้น รูปของปีศาจก็กลายกลับเป็นหมอกควันกระจายกลบไปทั่วท้องฟ้าอย่างที่กล่าวแล้วแต่ก่อน ค่อย ๆ เริ่มผ่อนเลื่อนลอยเข้าหม้อทองแดง จนหมอกควันภายนอกหมดสิ้นไป ทันทีนั้น มีเสียงร้องออกมาจากในหม้อว่าทีนี้แหละเจ้าเฒ่าชาวประมง เจ้าเชื่อหรือยังว่า ข้าสามารถเข้าอยู่ในหม้อได้

คนหาปลาไม่โต้ตอบว่ากระไร วิ่งไปเอาฝาหม้อปิดลง แล้วจึงกล่าวกะปีศาจว่า เฮ้ยเจ้าผีใจร้าย ทีนี้เป็นคราวที่เจ้าจะต้องอ้อนวอนข้าบ้างละ แต่เจ้าจะอ้อนวอนอย่างไรข้าก็จะตอบเจ้าอย่างที่เจ้าตอบข้ากระนั้น จะผิดกันอยู่แต่ข้าไม่ยอมให้เจ้าเลือกเอาว่าจะตายสถานไร เพราะข้าเห็นว่าเอาเจ้าถ่วงน้ำไว้ตามเดิมจะดีกว่าฆ่าเจ้า ข้าจะมาปลูกเรือนอยู่ที่ชายทะเลตรงนี้ เพื่อคอยบอกกับชาวประมงทั้งหลายว่า ถ้าใครเคราะห์หามยามร้ายพบเจ้าเข้า ก็อย่าได้เปิดฝาหม้อปล่อยให้เจ้าออกได้เป็นอันขาด ใครพบปะเจ้าเข้าก็ให้เอาถ่วงลงไว้ตามเดิม เพราะเจ้าเป็นผีอุบาทว์ปฏิญาณไว้ว่า จะฆ่าผู้ช่วยความทุกข์ร้อนของเจ้าให้ตายตกไป

เมื่อปีศาจรู้สึกตัวว่าหลงกลมนุษย์ และได้ฟังถ้อยคำปรามาสดังนั้น ก็นึกโกรธ พยายามจะกลับออกมาจากหม้ออีก แต่จะดันรนประการไรไม่สมปรารถนา เพราะดวงตราของพระเจ้าโซโลมอนผู้ศาสดาพยากรณ์โอรสพระเจ้าดาวิด ป้องกันไว้มิให้มันออกได้ มันรู้สึกนึกรู้ตัวว่าคนหาปลาเป็นต่ออยู่ จึงกลั้นโทสะเสียเปลี่ยนเสียงพูดเป็นอ้อนวอนว่า ท่านผู้ใจดีขอจงเปิดฝาหม้อออกเถิด ข้าจะไม่ทำอันตรายท่าน ที่พูดเมื่อตะกี้นี้เป็นเพียงล้อเล่น

เท่านั้น ไม่ควรจะเชื่อเอาเป็นจริงเป็นจัง คนหาปลาได้ฟังจึงตอบว่า เจ้าปีศาจร้ายผู้เนรคุณ เมื่อสักครู่แสดงอิทธิฤทธิ์ประหนึ่งว่าเป็นพญาผีผู้ทรงอำนาจ เวลานี้พูดเสียงอ่อนน้อมเป็นผีไม่มีศาล เจ้าอย่าหมายเลยว่าข้าจะเชื่อถ้อยคำของเจ้า ถ้าข้าโง่เขลาหลงเชื่อเจ้า ก็เห็นว่าจะเอาชีวิตไม่รอดแน่แล้ว มีอยู่ทางเดียวเท่านี้ที่ข้าควรจะทำ คือถ่วงเจ้าเสียบัดนี้ ปีศาจร้ายยังพยายามอ้อนวอนอยู่อีกว่า ท่านจงสงสารเอ็นดูเปิดฝาหม้อให้ออกได้เถิด จะสมณาคุณท่านให้ถึงใจ จะปรารถนาสิ่งใดจะบันดาลให้ได้ทั้งสิ้น ชาวประมงค์ตอบว่าเจ้าปีศาจผู้ทรยศ อย่าอ้อนวอนให้เสียเวลาเลย เป็นไม่เชื่อฟังเจ้าเป็นอันขาด ข้ารู้สัญชาติของเจ้าอยู่ว่าเป็นผีไม่รู้จักคุณคน ถ้าช่วยเจ้าก็คงจะต้องทำแก่ข้าอย่างเดียวกับที่กษัตริย์กรีกทำแก่นายแพทย์ดูบันกระนั้น

ปีศาจถามว่าเรื่องเป็นอย่างไร ชาวประมงว่า ข้าจะเล่าให้ฟังก่อนก็ได้ แล้วจึงจะเอาเจ้าถ่วงลงท้องทะเลเสีย ชาวประมงจึงเริ่มเล่านิยายเรื่องกษัตริย์กรีกกับนายแพทย์ดูบันว่า

□ ในตอนต่อ ๆ ไป เมื่อถึงคราวจบนิยายเรื่องเดิมจะขึ้นเรื่องใหม่ มีถ้อยคำของสุลตานาเชเฮอร์ซาเดกราบทูลสุลต่านชาห์เรียร์ และมีความกล่าวเท้าถึงเวลาอุสาโยคเข้ามาแทรกแทบทุก ๆ นิยาย ชวนให้เสียรสแห่งความเพลินในนิยายไป ผู้เขียนจึงได้ตัดออกเสีย เขียนให้นิยายเล่าติดต่อกันไปโดยมากทีเดียว เพราะฉะนั้น ตอนไหนที่มีคำพูดสำหรับจะเชื่อมให้นิยายติดต่อกัน ถ้ามิได้มีความบ่งชัดไว้ว่าใครเป็นผู้กล่าว ก็ขอให้ผู้อ่านจงเข้าใจว่า เป็นถ้อยคำของสุลตานาเชเฮอร์ซาเดเถิด

๗. กษัตริย์กรีกกับนายแพทย์ดูบัน

มีกษัตริย์ชาวกรีก ครองราชสมบัติในแคว้นซูมานแห่งประเทศอิหร่าน พระองค์มีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาล อมาตย์ราชบริพารและทวยนาครล้นหลามล้วนแล้วด้วยชนชาติกรีก แต่พระองค์มีโรคเรื้อนเบียดเบียนพระกายอยู่ เป็นเวลานับได้หลายปี แพทย์หลวงประจำพระองค์ พยายามประกอบโอสถถวายทุกขนานแล้ว พระอาการก็หาทุเลาลงไม่ ใช่แต่เท่านั้น แพทย์หลวงยังใช้วิธีอาคมเสกเป่า แต่หาเป็นประโยชน์ไม่ พระอาการมีแต่ทรงกับทรุดลงเสมอ แพทย์หลวงต่างคนจนปัญญามิรู้ที่จะทำประการไร เป็นอันหมดหวังที่จะรักษาให้หายได้ พระราชาก็ทอดอาลัยในพระชนม์ เฝ้าแต่รอคอยเวลาอยู่ว่า วันไหนจึงจะถึงซึ่งลิขิตพระอาหล่าผู้เป็นเจ้าทรงตราไว้ จะได้รอดพ้นจากการทรมานพระกายอยู่ด้วยความลำบาก

ครั้นนั้นมีหมอวิเศษชื่อดูบันเข้ามาสู่ราชสำนักกษัตริย์กรีก ดูบันได้เรียนรู้คัมภีร์แพทย์ภาษาต่าง ๆ มีกรีก ละติน อิหร่าน อาหรับ ตุรกี และยิว เพราะฉะนั้น จึงเป็นผู้มีความรู้ในทางแพทย์ศาสตร์อย่างวิเศษ พอทราบข่าวประชวรของพระราชาและแพทย์หลวงไม่สามารถรักษาให้หายได้ ก็ขออนุญาตเฝ้าและ

ทราบทูลว่า ข้าพเจ้าทราบกิตติศัพท์ว่าพระองค์ประชวรหนัก แพทย์หลวงทั้งหลายไม่สามารถบำบัดพระโรคให้หายได้ ถ้าพระองค์ทรงกรุณา ข้าพเจ้าจะขอฉลองพระบาท ครั้นแล้วนายแพทย์ดูบันก็ตรวจดูพระอาการ เห็นว่าพอจะรักษาหายจึงกราบทูลว่า พระอาการของพระองค์ ซึ่งเหลือสติปัญญาความสามารถของแพทย์หลวงนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่หนักหนักมิได้พอจะอาสาบำบัดพระโรคให้หายเป็นปกติโดยรวดเร็ว โดยมิพักต้องประกอบพระโอสถถวายภายในหรือภายนอกประการไร

พระราชาดีพระหฤทัย ตรัสกับนายแพทย์ดูบันว่า ถ้าท่านมีความชำนาญและรักษาเราให้หายได้อย่างว่าแล้ว จะปูนบำเหน็จให้ถึงขนาด ครั้นแล้วนายแพทย์ดูบันถวายบังคมลาออกจากที่เฝ้ากลับไปเตรียมทำไม้ตีคลีอันหนึ่ง มีด้ามกลวงยาว ภายในด้ามมียาบรรจุไว้ที่ตรงมือถือ ทำบางคอดเพื่อให้พิษยาแล่นออกได้ เสร็จแล้วก็นำเข้าไปถวายกราบทูลว่า ขอเชิญเสด็จออกมาตีคลี ณ บัดนี้เถิด พระราชาปฏิบัติตาม นายแพทย์ดูบันก็ถวายไม้ตีคลีด้ามยาพลางทูลว่า ขอพระองค์จงทรงเล่นตีคลีสักพักใหญ่ ให้พระเสโทไหลซาบอาบไปทั้งพระกายแล้วจึงค่อยเลิก เพราะข้าพเจ้าได้บรรจุยาไว้ภายในด้ามไม้คลี เมื่อยาได้รับไอความร้อนจากพระหัตถ์พิษยาก็จะซาบซ่านเข้าไปในกาย เมื่อพระองค์

เสร็จการกฐินแล้ว จึงรีบกลับไปสรงน้ำชำระพระกายด้วยน้ำอุ่น แล้วเสด็จเข้าที่บรรทม รุ่งขึ้นพรุ่งนี้พระองค์จะหายเป็นปกติ

พระราชา ก็ปฏิบัติ ตามคำแนะนำของนายแพทย์ดูบันทุกประการ ครั้นเมื่อตื่นจากบรรทมในเวลาเช้าวันรุ่งขึ้นหาเห็นร่องรอยโรคเรื้อน ที่เบียดเบียนพระองค์มาเป็นเวลาหลายปีนั้น รู้สึกพระองค์ราวกับว่ามิได้เคยมีโรคภัยสิ่งไรมายายี มีความสำราญกายเป็นผาสุก ครั้นพระองค์ทรงเครื่องกษัตริย์เสร็จเสด็จออกขุนนางข้างหน้า ข้าเฝ้าน้อยใหญ่ถวายบังคมแล้วก็พากันชมบุญบารมีเจ้าของตนเอง นึกประหลาดมหัศจรรย์ใจชมความสามารถของนายแพทย์ดูบัน และต่างก็แสดงความร่าเริงใจตามกัน

ขณะนั้น นายแพทย์ดูบันคลานเข้าไปกราบลงแทบฝ่าพระบาท แล้วก็หมอบคอยฟังรับสั่งอยู่ พระราชาเหลือบเห็นเข้าก็ตรัสเรียกให้ขึ้นนั่งร่วมอาสน์ พลางตรัสชมเชยมากมายต่อหน้าเสนาข้าราชการ ในวันนั้นพระองค์ได้รับสั่งให้จัดโต๊ะเลี้ยงกันเป็นขนานใหญ่ในพระราชวัง เป็นเกียรติยศแก่นายแพทย์วิเศษ ตรัสเรียกให้ดูบันเข้านั่งร่วมโต๊ะเสวยด้วย ครั้นเสร็จการเลี้ยงแล้ว ก็พระราชทานเครื่องยศให้นายแพทย์ดูบันเป็นอมาตย์ผู้ใหญ่ และพระราชทานเงินทองสิ่งของเครื่องอุปโภคเป็นอันมาก ต่อจากนั้นมานายแพทย์ดูบันก็ได้เป็นอมาตย์ที่

โปรดปรานของกษัตริย์กรีก เข้านอกออกในได้เสมอ พระราชาก็แสดงความเมตตาปรานี โปรดปรานยิ่งขึ้นทุกวัน ถึงกับบางครั้งพระองค์ทรงเข้าสวมกอดด้วยความยินดีต่อหน้าพวกข้าราชการ ด้วยทรงเห็นทรัพย์สมบัติและยศศักดิ์ที่พระราชทานเป็นรางวัลนั้น ถึงจะมากมายสักเพียงไรก็ยังไม่เพียงพอแก่ที่จะสนองคุณความดีฉะนั้น พระองค์จึงแสดงความเมตตารักใคร่รู้คุณอยู่ทุกวัน เหล่าขุนนางน้อยใหญ่มีความนอบน้อมยำเกรงนายแพทย์ดูบันตัวโปรดของพระราชาอยู่ทั่วกัน

ในราชสำนักพระราชากรีกคนนั้น มีแกรนด์วิเซียร์คนหนึ่งเป็นคนอิจฉาพยาบาทอาฆาตจองเวรต่าง ๆ เมื่อเห็นพระราชาโปรดปรานพระราชทานรางวัลแก่ดูบันครั้งไร ก็นึกอิจฉาอยู่ทุกครั้งมิได้ขาด ส่วนพระราชาเล่าก็มีพระหฤทัยอ่อนแอทรงเชื่อคำยุโยงโดยง่าย นึกจะโปรดผู้ใดก็มิพักที่จะทรงดำริให้รอบคอบ พระนิสัยอันนี้เป็นปัจจัยให้บังเกิดเหตุการณ์ร้ายขึ้น ฝ่ายแกรนด์วิเซียร์ของพระองค์ก็ตั้งความพยาบาทมุ่งร้ายเฝ้ายุยงให้พระองค์เกลียดชังดูบัน ถ้ามีช่องกราบทูลยุยงประการไร ก็ขอเข้าเฝ้าเฉพาะพระองค์เสมอ วันหนึ่งกราบทูลพระองค์ราชาว่า พระองค์งวยงงหลงรักใคร่โปรดปรานแพทย์ดูบัน พระราชทานยศศักดิ์เงินทอง แต่งตั้งให้เป็นใหญ่เป็นโต มีอำนาจว่าการโดยเด็ดขาด เท่ากับเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินแทนพระองค์นั้น

พระองค์มิเคยทรงระแวงบ้างหรือว่านายแพทย์ผู้นี้มีวิชาวิเศษรักษาพระองค์ให้หายได้โดยง่ายดาย เมื่อกระนี้ยังจะมีข้อสงสัยประการไรที่จะมิให้ชวนคิดว่า จะให้ใช้วิชาวิเศษปลงพระชนม์แย่งราชสมบัติของพระองค์เสียด้วย

ในชั้นต้น พระราชามิได้ทรงเชื่อคำยุยงของแกรนด์วิเซียร์ ตรัสเชิงพิโรธว่า ทำไมเจ้าบังอาจมาพูดเช่นนี้ วิเซียร์จงเข้าใจนะว่าเวลานี้เจ้าพูดกับใคร ถ้าขืนพูดเช่นนี้ต่อไป เราจะลงโทษเจ้า แกรนด์วิเซียร์เห็นพระราชากริ้วอยู่ก็ยับยั้งเสียครั้นอยู่ต่อมาไม่นานนัก ก็หาช่องเพ็ดทูลได้อีกครั้งหนึ่ง คราวนี้กราบทูลว่าตำแหน่งหน้าที่ข้าพเจ้าสำหรับจะคอยป้องกันมิให้เกิดเหตุเภทภัยแด่พระองค์ได้ ถ้าและเมื่อไรข้าพเจ้าเพิกเฉยมินำพาเอาใจใส่สอดส่องดูความเป็นไปในพระองค์ และถ้ามีเหตุภัยเกิดขึ้นแด่พระองค์โทษข้าพเจ้าต้องถึงตาย บัดนี้ข้าพเจ้าเห็นเหตุการณ์ร้ายกาจจะเกิดแด่พระองค์ จึงได้พยายามกราบทูลครั้งหนึ่งแล้วพระองค์ทรงคาดโทษไว้ แต่ข้าพเจ้าก็ยอมสละชีวิตเลือดเนื้อเป็นราชพลี ขืนกราบทูลพระองค์อีกครั้งหนึ่ง ทนพระราชอาญาไม่พ้นเกล้า ฯ ยอมถวายชีวิตในข้อที่พยายามกราบทูลให้พระองค์ทรงเห็นภัยอันตราย ดีกว่าที่จะต้องตายเพราะความเพิกเฉยละเลยไม่นำพาในพระองค์ ข้อที่จะกราบทูลคราวนี้เช่นเดียวกับคราวก่อน ขอพระองค์อย่าได้ทรงไว้วาง

พระหฤทัยนายแพทย์ดูบันให้มากนัก ถ้าพระองค์ไม่ทรงเชื่อแล้ว เห็นว่าภัยจะเกิดแต่พระองค์เป็นแม่นมั่น

แม้พระราชามีพระหฤทัยอ่อนแอ กอปรด้วยพระนิสัยเชื่อง่าย ดังที่กล่าวแล้วก็ดี แต่พระองค์ก็ยังหาเชื่อถ้อยคำแกรนด์วิเซียร์ของพระองค์ไม่ ดำรัสว่า เรายังไม่เห็นมีเหตุผลอันใดพอที่จะเชื่อฟังคำของท่านได้ นายแพทย์ดูบันคนนี้มีบุญคุณอยู่กับเราอย่างไร ท่านก็ย่อมเห็นแล้ว ไฉนท่านยังจะขึ้นกล่าวว่าเขาจะคิดคดทรยศต่อเราเล่าเห็นจะเป็นไปไม่ได้ ถ้ามีใจคิดร้ายต่อเราไซร้ เหตุไฉนจึงช่วยชีวิตเราไว้ เราหาเชื่อท่านไม่ ตั้งแต่บัดนี้ไป เราจะไม่ฟังคำของท่านในเรื่องหมอดูบันอีก ถ้าเราขืนฟังและเชื่อถือถ้อยคำของท่าน เราก็จะมีลักษณะไม่แปลกอะไรกับชายสามี นางผู้นอกใจทำโทษนกแก้วของตนฉะนั้น

พระดำรัสของพระราชากริกตอนนี้ ทำให้แกรนด์วิเซียร์นึกฉงนอยู่ ใคร่จะทราบเรื่องชายสามีกับนกแก้ว จึงได้ทูลถามว่าข้าพเจ้าใคร่จะทราบว่า เรื่องราวที่ชายสามีของนางภรรยาผู้นอกใจได้ทำโทษนกแก้วเป็นอย่างไร ขอพระองค์จงได้กรุณาเล่าให้ข้าพเจ้าฟังบ้าง พระราชาจึงเริ่มเล่าเรื่องสามีกับนกแก้ว,

๘. สามีกับนกแก้ว

ชายผู้หนึ่งมีภรรยางาม หลงรักไม่ใคร่จะออกจากบ้านไปห่างไกลเลย ชายผู้นั้นมีนกแก้วตัวหนึ่ง ฝึกสอนให้พูดภาษาคนได้ชัดเจน เจ้าของรักใคร่นกแก้วของตนยิ่งนัก

วันหนึ่งสามีต้องออกจากบ้านไปธุระเป็นหนทางไกลทั้งไปทั้งมาสามคืน จึงตระเตรียมสิ่งของและเสบียงอาหารสำหรับเดินทางไว้พร้อมก็เข้าไปหาภรรยาในห้อง ครั้นลาภรรยาเสร็จแล้วก็เดินทางออกจากบ้านไป

ฝ่ายนางภรรยารูปงาม เมื่อสามีลงเรือนไปก็คบชู้ทำนอกใจสามีตลอดทั้งสามคืน พอสามีกลับบ้านนางก็ออกมาต้อนรับด้วยอาการชื่นบานมีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส พลางปราศรัยกับสามีว่าตั้งแต่เธอออกจากบ้านไป ฉันเป็นทุกข์อยู่เสมอรู้สึกว่าเหว่ใจมาก นั่งนอนนับวันนับคืนคอยอยู่มิได้ขาด บัดนี้เธอก็กลับมาแล้ว ฉันมีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง

สามีได้ฟังดังนั้น ก็ยิ่งเพิ่มความรักใคร่ขึ้นอีกเป็นอันมาก ถ้อยทีปราศรัยกันด้วยความรัก ครั้นถึงเวลาราตรีสามีกับนางเข้านอนตามเคย รุ่งขึ้นสามีตื่นตั้งแต่เช้าออกมาที่กรงนกแก้ว ๆ พลอดบอกความทำชู้นอกใจของนางให้นายฟังสิ้นทุก

ประการ สามีจึงตัดพ้อต่อว่านางด้วยประการต่าง ๆ แต่นาง ปฏิเสธเถียงว่า เหตุไฉนเธอจึงพาซื่อหลงเชื่อนกแก้วสัตว์เดรัจฉาน ไม่รู้เดียงสา ฉันหรือรักเธอดังดวงใจ ที่จะนอกใจนั้นหาเป็นไปได้ไม่

สามีได้ฟังดังนั้นก็เชื่อ ครั้นอยู่ต่อมาไม่นานต้องเดินทางออกจากบ้านไปค้างคืนที่อื่นคืนหนึ่ง นางภรรยาคิดแค้นผูกใจพยาบาทนกแก้วอยู่ เมื่อได้ช่องดังนั้นตกเวลากลางคืนจึงใช้ให้ทาสคนหนึ่งเอาโม่มานั่งโม่อยู่ใต้กรงนกแก้ว ให้อีกคนหนึ่งเอาน้ำสาดลงเหนือกรงนกทำเป็นเหมือนฝนตกให้คนที่สามเอากระจกเงาส่องเข้ากับดวงเทียนฉายแสงให้สะท้อนกลับแวบวาบอยู่รอบ ๆ กรงนกแก้ว ทาสทั้งสามก็ทำตามคำสั่งของนางตลอดคืน นกแก้วสำคัญว่าฝนตก แต่ก็หาผู้ใดเก็บเลื่อนกรงเข้าเองมันเข้าร่มไม่ ต้องทนตากฝนกลัวฟ้าอยู่ตลอดคืนไม่เป็นอันหลับนอน

ครั้นวันรุ่งขึ้น ชายผู้สามีกลับมา ก็ถามนกแก้วว่าระหว่างเมื่อข้าไม่อยู่บ้าน มีเหตุการณ์สิ่งไรเกิดขึ้นบ้างหรือไม่ นกแก้วได้ยินนายถามดังนั้นจึงพลอดตอบว่า ระหว่างเมื่อท่านไม่อยู่บ้านนั้น เกิดฝนตกฟ้าแลบและคะนองเสียงดังลั่น ข้าพเจ้าต้องอยู่กลางฝนทั้งคืน ได้รับความลำบากเหลือที่จะพรรณนาได้

นายผู้หญิงไม่มีความสมเพชเวทนาข้าพเจ้าเลย ปล่อยให้ต้องทนความลำบากทั้งความหนาวความกลัวอยู่คืนยังรุ่ง

ชายผู้สามีนางรู้อยู่ดีว่าในคืนวันนั้นหามีฝนไม่ แต่เหตุไฉนนกแก้วจึงแสร้งลงโทษภรรยาของตนว่าไม่มีความกรุณาปรานี ปล่อยให้ตากฝนอยู่ทั้งคืน จึงมาคำนึงอยู่แต่ในใจว่า นกแก้วตัวนี้มิได้กล่าวความจริงแน่แล้ว เช่นครั้งนกเห็นอยู่ชัดเจนว่ามันแกล้งกล่าวเท็จ นี่หากว่าเราใจหนักแน่น หาไม่ก็คงเกิดเหตุการณ์ใหญ่โตเสียตั้งแต่ครั้งเมื่อมันฟ้องหาว่าภรรยาเราทำนอกใจครานั้นแล้ว นกตัวนี้ชั่วช้ามาก ขืนเลยไว้ก็จะทำให้เราผิดพ้องหมองใจกับภรรยาเราสักครั้งหนึ่ง จักต้องสังหารมันเสียจึงจะชอบ เมื่อนึกตกลงใจเช่นนั้นก็สอดมือเข้าไปจับนกแก้วออกมาจากกรงไม่รีรอฟาดลงกับพื้น นกแก้วก็ถึงแก่ความตาย

อยู่ต่อมา ภรรยาของชายผู้นั้นลอบทำชู้นอกใจสามีอยู่เนืองๆ ครั้นสามีรู้ตระหนักแน่จึงรู้สึกว่า ตนใจเร็วหุนหันพลันแล่นเบาความคิด ฆ่านกแก้วที่รักและซื่อสัตย์เสีย มีความเสียใจเป็นอันมาก

พอชาวประมงเล่านิยายมาถึงเพียงนี้แล้ว จึงพูดกับบิศาจว่า เมื่อกษัตริย์กรกทรงเล่านิยายเรื่องนกแก้วจบลงแล้ว จึงตรัสกับแกรนด์วิเซียร์ว่า ท่านอิจฉาดูบัน ซึ่งมิได้มุ่งร้าย

ต่อเราเลย อยู่ดี ๆ ก็ยุให้ฆ่าเขาเสีย เราหาเชื่อไม่ เราจะต้องระวังตัวสะกดใจให้จงมาก หน่อยจะเป็นเช่นเดียวกับชายผู้สามซึ่งพอกลับคิดได้ว่า ได้ทำผิดเสียจนแก้ไขไม่ได้แล้ว

ฝ่ายแกรนด์วิเซียร์พยายามเพ็ดทูลต่อไปว่า เรื่องนี้ขอพระองค์จงทรงพิจารณาใคร่ครวญดูให้ถ่องแท้เถิด ซึ่งข้าพเจ้ากราบทูลเตือนพระสติทั้งนี้ หาใช่ว่าจะมีความอิจฉาริษยานายแพทย์ดูบันประการไรมิได้ แต่หากความจริงเป็นเช่นนั้น จึงต้องกราบทูลให้ทรงทราบ เพื่อเป็นหนทางป้องกันภัยอันตรายอันจะบังเกิดแด่พระองค์ ที่พระองค์ทรงชักนิยายเรื่องนกแก้วมาเทียบเคียง ให้เห็นโทษความมีใจเร็วเบาความคิดนั้น ก็เป็นพระกรุณาอย่างยิ่ง แต่ข้อความที่ข้าพเจ้ากราบทูลนี้เป็นความจริง ขอพระองค์อย่าทรงระแวงพระทัยเลย การที่ข้าพเจ้ากราบทูลเตือนพระสติอยู่มิรู้วายฉะนี้ ก็เพราะเกรงว่าจะได้รับโทษอันใหญ่หลวง เช่นเดียวกับวิเซียร์ผู้หนึ่งได้รับแล้วในสมัยก่อน

กษัตริย์กรกตรัสถามว่า วิเซียร์ผู้นั้นมีความผิดเป็นประการไร จึงต้องเป็นโทษ แกรนด์วิเซียร์จึงกราบทูลว่า ขอพระองค์จงทรงสดับนิยายซึ่งข้าพเจ้าจะเล่าถวาย ณ บัดนี้เถิดพระเจ้าข้า.

๙. วิเชียร์ผู้ต้องโทษ

ณ ประเทศที่ใกล้เคียงกับราชอาณาจักรของพระองค์มีพระราชาองค์หนึ่งเลื่องลือพระนาม พระองค์ชอบการประพาสป่าล่าเนื้อ เวลาเสด็จออกล่าเนื้อคราใดพาโอรสไปด้วยเนือง ๆ ครั้นโอรสเจริญวัยขึ้น ก็มีพระนิสัยติดไปทางพระชนกด้วย เมื่อพระราชาทรงชราลงโอรสก็ออกล่าเนื้อโดยลำพัง อยู่ต่อมาพระราชาทรงระแวงไปว่า ภัยจะเกิดแก่โอรส จึงกำชับแกรนด์วิเชียร์ให้ติดตามไปล่าเนื้อด้วยทุกครั้ง มิให้ห่างไกลลับตาเป็นอันขาด

เช้าวันหนึ่ง พระโอรสเสด็จออกประพาสป่าล่าเนื้อพร้อมด้วยแกรนด์วิเชียร์ผู้เป็นองครักษ์ และทหารม้ากองหนึ่ง ทหารม้าไล่ต้อนเนื้อออกจากป่า เจ้าชายก็ควบม้าไล่ตามเนื้อไป สำคัญพระหฤทัยว่า แกรนด์วิเชียร์ควบม้าติดตามมาด้วย เธอควบม้าไล่ตามกวางไปเป็นเวลานาน จึงรู้สึกว่าไม่มีผู้ใดติดตามมา นึกวิตกห่วงพระหฤทัยด้วยว่าควบม้าถลำเข้าไปในดงลึก จึงชักม้าหยุดลงทันใดแล้วควบกลับวกเวียนอยู่ในป่าหลายตลบก็หาพบแกรนด์วิเชียร์และพวกทหารไม่ เธอพยายามควบม้าเสาะหาหนทางกลับพระราชวังอยู่จนสาย ก็ไม่พบทาง หลงอยู่แต่

โดยลำพังพระองค์เดียว ในขณะที่เจ้าชายชักม้าวนเวียนไปมาอยู่บังเอิญพบนางคนหนึ่ง รูปร่างงดงามนั่งร้องไห้ฟูมฟายน้ำตาอยู่ในป่า เจ้าชายจึงหยุดม้าไต่ถามว่านางเป็นใคร เหตุไรจึงมานั่งร้องไห้อยู่ในป่าเปลี่ยวแต่ผู้เดียว นางตอบว่า ข้าพเจ้าเป็นธิดาของกษัตริย์อินเดีย ออกเที่ยวขี่ม้าเล่น ม้าพยศพามาในป่านี้จะรั้งเอาไว้ไม่อยู่ จนตกจากหลังม้า ๆ ก็วิ่งหนีหายไปในดง ข้าพเจ้าหมดปัญญาไม่รู้ที่จะทำประการไร จึงนั่งร้องไห้อยู่ด้วยความกลัว เจ้าชายมีความสงสารและทั้งนึกรักใคร่นางงามเป็นอันมาก จึงบอกกับนางว่า อย่าร้องไห้ไปเลย เราจะรับนางให้ขึ้นหลังม้าไปกับเรา เจ้าชายก็อุ้มนางให้ขึ้นนั่งอยู่ข้างหลังเธอแล้วควบม้าต่อไป

เจ้าชายชักม้าพานางวิ่งไปไม่นานนัก ก็มาถึงบ้านร้างหลังหนึ่งอยู่ชายป่า นางพูดว่าม้าพาวิ่งมาเหนื่อยนัก ขอลงจากหลังม้าพักพอหายเหนื่อยก่อนเถิด เจ้าชายก็อุ้มนางลงและทั้งตัวเธอก็ลงจากหลังม้าด้วย นางเดินมุ่งตรงเข้าไปในบ้านคร่ำคร่ารกร้าง เจ้าชายก็จูงม้าเดินตามไป แต่พอเดินเข้าไปใกล้บ้านร้าง เจ้าชายตกใจเป็นอันมาก เพราะได้ยินนางพูดว่าจงดีใจเถิดลูกเอ๋ย แม่พาเอาชายหนุ่มอ้วนพีมีเนื้อมากมาให้พวกเจ้า เสียงจากข้างในบ้านร้างร้องออกมาพร้อมกันเซ็งแซ่ว่าไหนแม่ มนุษย์นั้นอยู่ไหน เอามาให้เสียโดยเร็ว หิวเต็มทีแล้ว

ฝ่ายเจ้าชายได้ยินดังนั้น ก็รู้ได้ทันทีว่า ตกเข้ามาในอันตรายอันใหญ่หลวง นางงามผู้มีมายานั้นมิใช่อื่นไกล คือเมียของยักษ์ร้ายซึ่งท่องเที่ยวอยู่ในราวป่า ทำมายาล่อลวงกินคนเดินทางมาเสียมากมายแล้ว เจ้าชายกลัวจนพระกายสั่น หันกลับมาเผ่นขึ้นหลังม้าทันที นางแปลงเหลือบมาเห็นเข้าก็รู้สึกว่าเสียการ มันก็แสร้งปราศรัยว่า ท่านจะหนีข้าพเจ้าไปข้างไหนดูหรือน้ำใจช่างทิ้งไปได้ ไม่มีความสงสารเลย ขอท่านจงลงจากหลังม้ามาพูดจากันก่อนเถิด เจ้าชายรู้ทันว่านางแสร้งทำลวงก็หาลงจากหลังม้าไม่ อุตส่าห์ตอบนางว่า ข้ารู้แล้วว่าเจ้าแสร้งมายาล่อลวงพาข้ามาจะกินเสีย นี่หากพระอาหล่าเป็นเจ้าทรงคุ้มครองรักษาอยู่ จึงมิตกอยู่ในอำนาจของเจ้า ว่าแล้วก็ประสานหัตถ์ทั้งสองขึ้นอภิวาทพระอาหล่าผู้เป็นเจ้าเป็นใหญ่ในสรวงสวรรค์ชั้นฟ้า พลางประกาศว่า ข้าแต่พระอาหล่าผู้ทรงอานุภาพเลิศล้ำเหนือสัตว์ทั้งปวงในพิภพ ขอพระองค์จงช่วยข้าพเจ้า ให้พ้นจากเงื้อมมือของอีผีร้ายด้วยเถิด เมื่อประกาศคำวิงวอนแล้ว ก็ชักม้าหันกลับควบไปโดยเร็ว บังเอิญในไม่ช้าก็มาพบทาง จึงตีพระหฤทัยรีบควบม้าเข้าพระนคร ครั้นถึงก็ตรงเข้าเฝ้าพระราชบิดาทูลให้ทรงทราบเหตุการณ์ตั้งแต่ต้นจนจบสิ้นทุกประการ

แกรนด์วิเซียร์ของกษัตริย์กรีกจึงทูลว่า ซึ่งเจ้าชายหนีมาได้โดยปราศจากภัยดังนั้นก็ดี แต่พระราชบิดาของเธอก็หาวายทรงพระโกรธงดโทษแกรนด์วิเซียร์ผู้เลินเล่อเสียได้ไม่ รับสั่งว่ามันมิระวังเจ้านายของมัน ให้เอามันไปฆ่าเสียจึงจะควร แกรนด์วิเซียร์ผู้นั้นก็ถูกประหารชีวิต เรื่องราวมีเป็นตัวอย่างอยู่ดังกราบทูลแล้ว หน้าที่ของข้าพเจ้าจึงต้องคอยระมัดระวังมิให้มีเหตุร้ายภัยพาลมาต้องฝ่ายยุคลบาท แม้แต่เพียงมีความระแวงสงสัยว่าจะมีภัยก็ต้องรีบปัดเป่า แต่เรื่องนายแพทย์ดูบันนี้ไม่ใช่แต่ว่าเพียงระแวงสงสัยมิได้ ข้าพเจ้าทราบว่าเขาเป็นผู้มาปองร้ายพระองค์โดยตรงทีเดียว ราชศัตรูของพระองค์แต่งให้มาปลงพระชนม์เสียเพื่อจะแย่งชิงราชสมบัติและขอบขัณฑสีมาอาณาจักร เข้ามาในแว่นแคว้นดินแดนของพระองค์ ขอพระองค์จงเชื่อฟังข้าพเจ้าเถิดที่กราบทูลเตือนพระสติครั้งนี้ก็ด้วยเกรงว่า จะต้องได้รับภัยอย่างแกรนด์วิเซียร์ผู้เป็นโทษในนิยายที่ได้เล่าถวายแล้ว

กษัตริย์กรีกผู้หย่อนในปัญญา มีพระนิสัยหันเหเรรวนเชื่อฟังคำคนยุยงง่าย ๆ ไตร่ตรองไม่เห็นซึ่งความอิจฉาริษยาของแกรนด์วิเซียร์ จึงตรัสว่า วิเซียร์ท่านกล่าวชอบ เรานึกได้แล้วว่า ดูบันเป็นคนมีวิชาวิเศษผิดกว่าคนธรรมดา อาจเอาชีวิตเราเสียเมื่อไรก็ได้ เพียงแต่ให้ดมยาวิเศษอะไรสักอย่างหนึ่ง เรา

ก็จะตายโดยง่ายดาย ที่วิเซียร์เตือนสติเราครั้งนี้ขอบใจมาก ขอให้ท่านจงไตร่ตรองดูว่า จะทำประการไรดี จึงจะกำจัดดูบันไปเสียจากบ้านเมืองของเราได้

เมื่อแกรนด์วิเซียร์เห็นว่า พระราชาหลงเชื่ออุบายของตนแล้ว จึงกราบทูลว่า ซึ่งจะกำจัดตัดรากคนเช่นหมอดูบันนี้ เห็นมีอุบายอยู่ทางเดียว คือให้หาตัวเข้ามาเฝ้าแล้วก็สั่งให้ประหารชีวิตเสียนั่นแหละจึงจะพ้นภัย ถ้าแต่เพียงจะให้เนรเทศไปเสียจากพระนครเท่านั้น เห็นว่าจะมีภัยอยู่ ต่างว่ามันมิได้มีเจตนาปองร้ายมาแต่เดิมแล้ว เมื่อถูกเนรเทศถอดถอนเสียจากยศศักดิ์ลาภสการ ก็จะเป็นเหตุให้เริ่มคิดร้ายขึ้น น่าจะไม่มีทางแก้ไขภายหลัง

พระราชารับสั่งว่า ดีแล้ว เราจะต้องตัดความคิดของมันเสียก่อน รับสั่งเท่านั้น ก็ใช้ให้นายทหารคนหนึ่งไปตามตัวนายแพทย์ดูบันเข้ามา ฝ่ายนายแพทย์ดูบันเมื่อทราบว่ามีรับสั่งให้หากรีบเข้ามาเฝ้า พอพระราชาเหลือบเห็นดูบันเข้ามา จึงรับสั่งถามว่า เจ้ารู้หรือไม่ว่าเราให้ตามตัวมาทำไม ดูบันได้ฟังรับสั่งถาม จึงกราบทูลว่าไม่ทราบมิได้ ข้าพเจ้าเข้ามาเฝ้าพระองค์ก็เพื่อจะฟังกระแสรับสั่งใช้ พระราชาตรัสตอบว่า ข้าจะไม่ใช้เจ้าอีกแล้ว ที่ให้หาตัวมาบัดนี้เพื่อจะให้ฆ่าเจ้าเสีย ข้าจะได้ปลดตัวหนึ่งรอดพ้นจากแร้วที่เจ้าวางไว้ดักข้า

ฝ่ายนายแพทย์ดูบันได้ฟังรับสั่งดังนั้น มีความประหลาดใจเป็นอันมาก เหลือที่จะบอกให้ถูกได้ว่าเพียงไร ทูลถามว่า ซึ่งพระองค์จะให้ประหารชีวิตข้าพเจ้าเสียทั้งนี้ ข้าพเจ้ามีความผิดคิดร้ายประการไรพระเจ้าข้า พระราชาตำรัสตอบว่า ข้ารู้อยู่ว่าเจ้าเป็นศัตรูของข้า ที่เจ้ามาถึงพระนครและเข้าสู่สำนักของข้านี้ ก็เพราะศัตรูของข้าใช้ให้มาเอาชีวิตข้าเสีย เพื่อจะแย่งชิงราชสมบัติ เพราะเหตุนี้ จึงต้องฆ่าเจ้าเสียก่อน เพื่อป้องกันชีวิตของข้า แล้วก็รับสั่งกับนายทหารรักษาพระองค์ซึ่งยืนเฝ้าอยู่ในที่นั้นว่า ฟันคอมันเสีย อย่าเอามันไว้ให้นานนักเลย อ้ายจัณฑาลคนนี้มันเป็นคนเจ้าเล่ห์ ปล่อยให้มีชีวิตอยู่นานนักไม่ได้ ประเดี๋ยวมันจะแผลงฤทธิ์เอาข้าเข้า

เมื่อนายแพทย์ดูบันได้ฟังดังนั้น ก็คิดอยู่ในใจว่า ชะรอยยศศักดิ์ทรัพย์สมบัติซึ่งพระราชาพระราชทานให้แก่เรามากมายนี้เอง เป็นเหตุส่อให้เกิดมีศัตรูขึ้นในหมู่อมาตย์ทั้งหลาย ฝ่ายพระราชาเล่า ก็เบาพระหฤทัยเชื่อฟังคำยุยงของอมาตย์ผู้ทรยศเป็นพาลสันดานชั่วช้า เราเป็นผู้หาความคิดมิได้ที่ช่วยรักษาโรคแก้ชีวิตของพระองค์ไว้ การรับราชการอยู่ในเจ้าผู้หย่อนปัญญาให้โทษแก่เราถึงเพียงนี้เจียวหนอ แต่เมื่อรู้สึกสิ้นการเสียแล้ว นึกเช่นนั้นแล้วก็ทูลพระราชาว่า พระองค์ตอบแทนบุญคุณ

ของข้าพเจ้าผู้ช่วยชีวิตของพระองค์ไว้ ด้วยประการฉะนี้หรือพระเจ้าข้า

พระราชาแกล้งทำเป็นไม่ได้ยิน นายแพทย์ดูบันก็ทูลวิงวอนว่าขอจงได้ไว้ชีวิตข้าพเจ้าเถิด พระอาหล่าเป็นเจ้าก็จะไว้ชีวิตพระองค์ให้ทรงเจริญยืนยาวนาน ขอพระองค์จงอย่าให้ประหารข้าพเจ้าเสียเลยพระเจ้าข้า เกลือกว่าพระอาหล่าจะทรงกระทำแก่พระองค์เช่นเดียวกัน

พอชาวประมงเล่าให้บัณฑิตฟังมาได้ถึงเพียงนี้ จึงพูดว่า เจ้าเห็นหรือไม่ว่าการทำคุณแก่คนพาลสันดานชั่วย่อมให้โทษเสมอ หากจะมีคุณอยู่บ้างก็ชั่วขณะครั้งหนึ่งคราวเดียว ในที่สุดคุณนั้นก็กลายเป็นโทษทำนองเดียวกับนายแพทย์ดูบันทำคุณแก่กษัตริย์กรีกผู้เขลาปัญญา ตนก็ต้องถึงซึ่งความตาย เรื่องราวก็ไม่ผิดอะไรกับที่เจ้าจะสนองบุญคุณข้าผู้ช่วยเจ้าออกจากหม้อทองแดงฉะนั้น

แล้วคนหาปลาก็เล่าให้บัณฑิตฟังต่อไปว่า กษัตริย์กรีกก็หาทรงพระกรุณาไว้ชีวิตนายแพทย์ดูบัน ผู้ซึ่งกราบทูลวิงวอนขอชีวิตในนามของพระอาหล่านั้นไม่ พระองค์ตรัสว่า ไม่ได้เจ้าต้องตาย หาไม่เจ้าก็จะเอาชีวิตข้าเสียง่าย ๆ ยิ่งกว่าที่เจ้าได้รักษาข้าให้หายนั้นอีก

ระหว่างนั้นนายแพทย์ดูบันมีน้ำตาซุ่มอยู่ทั้งสองตา พูดปรับทุกข์ตัวเองว่า อนิจจา ควรหละหรือความดีของเรา ที่ได้ทำไว้ มากลับกลายเป็นโทษใหญ่หลวงไปได้ถึงเพียงนี้ แล้วก็เตรียมตัวที่จะคอยรับคมดาบของนายเพชฌฆาตอยู่ นายทหารผู้เพชฌฆาตก็เอาผ้าผูกตานายแพทย์ดูบัน แล้วก็มัดมือทั้งสองข้างอยู่เบื้องหน้า นายแพทย์ดูบันก็วิงวอนพระอาหล่าอยู่ ทันใดนั้นก็ถึงอุบายสำคัญขึ้นได้อย่างหนึ่ง จึงทูลพระราชากรีกว่า ซึ่งพระองค์จะไม่ทรงกรุณาพระราชทานชีวิตข้าพเจ้าแล้วก็ทำเนา แต่ข้าพเจ้าขอรับพระราชทานพระกรุณาเพียงเลื่อนวันไปอีกสักวันหนึ่ง พอได้กลับไปบ้านลาบุตรภรรยาและญาติทั้งหลาย และจะได้สั่งเสียให้เตรียมการศพของข้าพเจ้าด้วย นอกจากนั้นข้าพเจ้ายังมีตำราวิเศษเล่มหนึ่ง ซึ่งจะขอถวายไว้ในพระองค์ ตำราเล่มนั้นเป็นของประหลาดมีค่าหายาก สมควรที่พระองค์จะรักษาไว้

พระราชารับสั่งถามว่า ตำราอะไรของเจ้ามีค่าอย่างไร? นายแพทย์ดูบันจึงทูลว่า ตำราที่ข้าพเจ้าจะถวายพระองค์นั้นประหลาดมาก ข้อสำคัญที่ควรจะพิศวงยิ่งกว่าอื่นก็คือ เมื่อศีรษะของข้าพเจ้ากระเด็นออกจากกายแล้ว ขอให้พระองค์เปิดตำราเล่มนั้นดูที่หน้า ๖ แล้วทรงอ่านความในบรรทัดที่ ๓ ศีรษะของข้าพเจ้าจะตอบรับสั่งถามของพระองค์ได้ทุกประการ พระ

ราชาได้ฟังทูลดังนั้น ก็ใคร่จะเห็นข้อเท็จและจริง จึงรับสั่งให้เลื่อนกำหนดการประหารไปวันรุ่งขึ้น แล้วให้ผู้คุม ๆ ตัวนายแพทย์ดูบันไปบ้านเรือนตน

ครั้นวันรุ่งขึ้นผู้คุมนำตัวนายแพทย์ดูบันกลับมาเฝ้า นายแพทย์ดูบันทูลวิงวอนขอชีวิตต่อพระราชาอีกครั้งหนึ่งว่า ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงอำนาจ ขอจงทรงกรุณาพระราชทานโทษข้าพเจ้าด้วยเถิด ข้าพเจ้าหาความผิดคิดร้ายประการไรมิได้ ใช่แต่เท่านั้น พระองค์ควรจะรำลึกถึงเมื่อครั้งพระองค์ประชวรพระโรคเรื้อนบ้างเถิด พระราชาตรัสตอบว่า เจ้าอย่าอ้อนวอนให้เสียแรงเลย จงเอาเวลาที่เหลืออยู่รีบหายใจเสียเถิด ข้าจะไม่ฟังวิงวอนของเจ้าจะพูดอย่างไรก็เปล่าประโยชน์ ข้าจะไม่ถอนคำสั่งเป็นอันขาด ต่างว่าถ้าไม่มีเหตุการณ์อื่น ๆ ก็ดี เพียงแต่ข้ารู้ว่าจะได้ยินเจ้าพูดได้เมื่อหัวของเจ้ากระเด็นออกจากตัวแล้วเท่านั้น ข้าก็จะฆ่าเจ้าเสียเช่นเดียวกับมีเหตุการณ์อื่นเหมือนกัน เพราะว่าข้ารู้สึกว่ามันเป็นการประหลาดอยู่ ที่คนหัวขาดแล้วยังพูดได้

ฝ่ายนายแพทย์ดูบันเห็นหมดหนทางจะแก้ไขชีวิตรอดได้แล้ว จึงทูลว่า ขอพระองค์จงรับตำราเล่มนี้ไว้ พอศีรษะของข้าพเจ้าหลุดออกจากกายเมื่อไร ขอให้นายทหารหยิบขึ้นวางไว้บนปกของตำราเล่มนี้ แล้วโลหิตจะหยุดโดยพลัน ต่อจากนั้น

ขอเชิญพระองค์เปิด ตำราออกดูศีรษะ ของข้าพเจ้า จะตอบคำถามได้ทุกประการ ต่อนั้นมาเพชฌฆาตก็จัดทำการตามหน้าที่ ศีรษะของนายแพทย์ดูบันก็พลันหลุดออกจากคอด้วยคมดาบ ครั้นแล้วนายทหารผู้หนึ่งก็ยกเอาศีรษะไปตั้งไว้บนปกตำรา สักประเดี๋ยวใจหนึ่งโลหิตก็หยุด พอโลหิตหยุด ศีรษะนั้นลืมตาอ้าปากพูดว่า ในบัดนี้ขอพระองค์จงเปิดตำราสิพระเจ้าข้า พระราชาก็ทรงพลิกตำราดู ครั้นเห็นใบแรกติดกับใบที่ ๒ จึงยกนิ้วพระหัตถ์ขึ้นแตะพระเขฬะ เพื่อจะทรงเปิดหน้ากระดาษตำรานั้นโดยสะดวก พระองค์ต้องแตะพระเขฬะพลิกเปิดหน้ากระดาษทุกหน้าไป พลิกมาถึงหน้า ๖ ก็หาเห็นมีลายลักษณ์อักษรในหน้ากระดาษทั้ง ๖ นั้นไม่ จึงตรัสกับศีรษะว่า อย่างไรกันนายแพทย์ผู้ประหลาด ไม่เห็นมีตัวหนังสืออะไรเลย ศีรษะพูดว่า ขอพระองค์จงพลิกต่อไปสักสองสามหน้าเถิดพระเจ้าข้า พระราชาก็ทรงพลิกต่อไป ต้องใช้นิ้วพระหัตถ์แตะพระเขฬะเรื่อยไปทุกหน้ากระดาษ ครั้นแตะซ้ำหลายครั้งเข้า พิษยาเบื่อซึ่งนายแพทย์ดูบันอาบไว้ที่หน้ากระดาษทุก ๆ หน้า ก็ซ่านเข้าในเส้นโลหิตกลายเป็นพิษขึ้น พระราชาก็รู้สึกเสียวซ่านด้วยยาพิษ พระเนตรทั้งสองฝ้ามืดมัวแลไม่เห็นอะไรทันที ทรงพระกายไว้ไม่อยู่ ก็ล้มผางลงกลิ้งอยู่กับฐานบัลลังก์แล้วก็ชักดิ้นทุรนทุรายไปมา

ฝ่ายศีรษะของนายแพทย์ดูบันเห็นพิษยากำเริบ รู้ว่าพระราชาจะมีลมหายใจอยู่ได้อีกสักครู่หนึ่ง ศีรษะจึงพูดว่าพระราชาผู้โหดร้าย ได้รับโทษพอสมควรกับความมีสันดานพาลหยาบช้าของพระองค์แล้ว ณ บัดนี้ จงประจักษ์เถิดว่า พระราชาใช้อำนาจในทางที่มิเป็นธรรมล้างผลาญคนซื่อสัตย์สุจริต หาความผิดมิได้ ย่อมได้รับโทษดังนี้แหละ พระอาหล่าเป็นเจ้าไม่ทรงโปรดมิเร็วก็ช้า พระองค์จะต้องลงโทษเช่นนั้นสักคราวหนึ่งจนได้ แต่พอศีรษะดูบันพูดขาดคำลง พระราชาก็สิ้นพระชนม์และในเวลาเดียวกันนั้น ส่วนน้อยแห่งชีวิตในศีรษะหมอดูบันก็พลันดับไปตามพระราชา

สุลตานาเชเฮอร์ชาเด ชักนิยายถวายต่อไปว่า นี่แหละพระเจ้าข้า เป็นอวสานนิยายเรื่องกษัตริย์กรีกและนายแพทย์ดูบัน บัดนี้ข้าพเจ้าจะกลับกล่าวเล่าถวายถึงเรื่องคนหาปลากับปีศาจต่อไป

พอคนหาปลาเล่านิยายเรื่องกษัตริย์กรีกกับนายแพทย์ดูบันจบลงแล้ว จึงกล่าวเทียบเรื่องให้ปีศาจฟังว่า เจ้าเห็นหรือไม่ว่าถึงแม้นายแพทย์ดูบันไม่สามารถจะเอาชีวิตรอดได้ ก็ยังพยายามลงโทษพระราชาอธรรมไม่รู้จักคุณผู้อุปการะได้ ส่วนตัวข้ากับเจ้านี้ ก็ไม่ผิดอะไรกับนายแพทย์ดูบันกับพระราชาองค์นั้น ผิดกันอยู่หน่อยที่ข้าลวงให้เจ้าอยู่ใต้อำนาจข้าได้ เป็นอันว่าไม่ต้องถึง

ความตายด้วยความทรยศของเจ้า แต่กลับจะเอาเจ้าถ่วงลงทะเล เสียตามเดิม ณ บัดนี้

ปีศาจตอบว่า เกลอเอ๋ย กันขอกล่าววิงวอนอีกสักครั้งเถิด ขออย่าได้มุ่งร้ายหมายพยาบาทกันเลย จงจำใส่ใจไว้ว่า ความพยาบาทย่อมเป็นสิ่งที่พระอาหล่าเป็นเจ้าไม่ทรงโปรด พระองค์ทรงห้ามขาดมิให้สัตว์มีความพยาบาทมาดร้ายกัน เพราะฉะนั้น เกลออย่าได้ทำแก่กันทำนองเดียวกับอิมมาทำแก่อาเดคาเลย คนหาปลาซักถามว่า เรื่องราวเป็นอย่างไรกัน ปีศาจตอบว่า พุทโธ่ จะเล่าเรื่องให้ฟังเมื่อยังอยู่ในหม้อทองแดงได้อย่างไร กับถูกกักขังอุดอู้อยู่เช่นนี้จะเอาความสนุกใจที่ไหนมาเล่านิยายให้ฟังไงได้เล่า ถ้าอยากจะรู้เรื่องอันสนุกเพลิดเพลินก็จงเปิดยันต์ปิดปากหม้อให้ออกหน่อยสิ จะเล่าให้ฟังให้เพลินใจทีเดียว

ชาวประมงไม่ไว้ใจ ตอบว่า ไม่ได้ละ ข้าไม่อยากฟังนิยายของเจ้าหรอก เจ้าอย่าลวงเลย จะถ่วงเจ้าลงไว้ใต้ทะเลเสียเดี๋ยวนี้แหละ ปีศาจเห็นจวนตัวจึงพูดว่า ช้าก่อนขอพูดสักคำเถิดเกลอแก้ว กันจะบอกอุบายให้เจ้ามั่งมีเหลือล้นทีเดียว ขอสาบานต่อพระพักตร์พระอาหล่าว่า กันจะไม่ทำร้ายเจ้าเลยเป็นอันขาด

เมื่อชาวประมงได้ยินคำสาบานต่อพระพักตร์พระอาหล่าผู้เป็นเจ้าดังนั้น ก็ค่อยคลายวิตกประกอบกับทั้งไม่อยากจะเป็นคนขัดสนเข็ญใจอีกต่อไป จึงเปิดฝาหม้อออกทันที ควันพลั่งออกจากหม้อเหมือนอย่างกับคราวก่อน เมื่อปีศาจออกจากหม้อทองแดงได้แล้วก็เตะลงทะเลไป ซึ่งปีศาจทำกิริยาอุกอาจเช่นนั้นกระทำให้ชาวประมงตกใจเป็นอันมาก แต่ยังฝืนใจกล่าวกับปีศาจว่า นี่เจ้าปีศาจใจร้ายจะเล่นกับข้าสถานไร เหตุไฉนเจ้าจึงบังอาจกระทำเช่นนี้ เจ้าจะไม่รักษาคำสาบานที่เจ้าได้ทำต่อพระพักตร์พระอาหล่าเป็นเจ้ากระนั้นหรือ หรือเจ้าจะให้ข้าพูดกับเจ้าอย่างนายแพทย์ดูบันทูลพระราชากรีกว่า ขอพระองค์จงอย่าให้สังหารข้าพเจ้าเสียเลย พระเจ้าข้า เกลือกว่าพระอาหล่าจะทรงกระทำแก่พระองค์เช่นเดียวกัน

อันความกลัวของชาวประมงนั้นก็เกิดขึ้น แต่ปีศาจกล่าวรับรองว่า สหายอย่าตกใจเลย เราไม่ได้ทำร้ายดอก จะแสดงให้สหายเห็นว่ากันรักษาคำสัตย์ปฏิญาณ ขอให้สหายแบกแหตามมาเถิด สองเกลอพากันเดินข้ามภูเขาไปตกท้องทุ่งกว้างแล้วก็มาถึง สระน้ำใหญ่คล้าย ทะเลสาบแห่งหนึ่ง อยู่ระหว่างเนินเขาเป็นสี่เสา แล้วปีศาจพูดกับชาวประมงว่า จงทอดแหที่นี่เถิด แต่จงถือเป็นคำปฏิญาณว่าจะต้องทอดแหลงครั้งเดียว

ชายผู้หาปลาก็ทำตามบีศาจสั่ง ทอดแหลงไปโครมหนึ่ง กู้ขึ้นมาได้ปลาสี่ต่างกันสี่ตัว ตัวหนึ่งขาว ตัวหนึ่งแดง ตัวหนึ่งเขียวคราม และอีกตัวหนึ่งสีเหลือง บีศาจเห็นดังนั้น จึงพูดกับชาวประมงว่า จงนำเอาปลาสี่ตัวนี้ไปถวายพระราชาในบ้านเมืองของเกลอ พระองค์จะพระราชทานเงินทองให้มากกว่าที่เกลอได้พบตั้งแต่เกิดมา ต่อไปวันหน้าจะมาทอดแหที่สระน้อกก็ได้ แต่ต้องระวังอย่าทอดให้มากกว่าวันละครั้ง ถ้าละเมิดต่อคำปฏิญาณภัยจะมีมาถึงตัว พูดดังนั้นแล้วบีศาจก็หายวับไป

ฝ่ายชาวประมงชรานำปลาทั้งสี่กลับมาในบ้านเมืองนำเข้าไปถวายสุลต่านผู้ครองนคร สุลต่านทอดพระเนตรปลาประหลาด ทรงหยิบขึ้นมาพิจารณาทีละตัวจนถ้วนสี่ ก็พอพระหฤทัยเป็นอันมาก รับสั่งให้พระราชทานเหรียญทองคำ ๔๐๐ เหรียญแก่คนหาปลา แล้วให้วิเซียร์นำปลาไปให้ชาวเครื่องทำเครื่องถวายในวันนั้น

เมื่อพ่อครัวรับปลาจากแกรนด์วิเซียร์ไว้แล้ว ก็ล้างทำชำระหมดจดดีทั้งสี่ตัว เอาขึ้นใส่กระทะทอด เมื่อทอดสุกไปข้างหนึ่งเตรียมจะพลิกข้างบนลง ทันใดนั้นฝาผนังห้องเครื่องแยกออกเป็นช่อง มีนางงามถือคทาทำด้วยไม้หอมเดินตรงมาที่กระทะ เอาคทาเคาะลงที่กระทะทอดปลา พลางกล่าวว่า

ปลาเอ๋ยปลา เจ้าทำกิจในหน้าที่ของเจ้าหรือ ปลาทั้งสี่ชูหัวขึ้นพร้อมกัน แล้วตอบอย่างชัดถ้อยชัดคำว่า ถูกแล้ว ถ้าท่านนับเราก็นับ ถ้าท่านชำระหนี้ของท่าน เราก็ชำระหนี้ของเรา ถ้าท่านหนี เราชนะ และเรามีความพอใจ พอปลาพูดดังนั้นนางงามก็คว่ำกระทะแล้วเดินกลับเข้าไปทางช่องผนังที่แยกออกในทันทีนั้นเองฝาผนังก็กลับติดสนิทกันเข้าตามเดิม

ฝ่ายคนทำเครื่องต้นของสุลต่าน ตกตะลึงอยู่เป็นนานพอคลายความตกใจ ก็ลุกไปหยิบปลาทั้งสี่ตัวออกมาจากเตา เห็นปลาไหม้ดำเป็นเถ้าถ่านไฟไปสิ้น ไม่รู้ที่จะทำประการไร เพราะจะเอาปลานั้นทำเครื่องไปถวายสุลต่านไม่ได้ นั่งหน้าเศร้ากลัวความผิดอยู่ ครั้นถึงเวลาเชิญเครื่องขึ้น สุลต่านไม่เห็นปลาก็รับสั่งให้แกรนด์วิเซียร์สืบพ่อครัวดู แกรนด์วิเซียร์ได้เข้ามาเตือนถึงในห้องเครื่อง พ่อครัวก็เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ฟัง แกรนด์วิเซียร์ประหลาดใจเป็นอันมาก แต่ก็หาได้นำความขึ้นกราบทูลให้สุลต่านทรงทราบความจริงไม่ ทั้งนี้น่าจะเป็นด้วยเกรงว่า พระองค์จะไม่ทรงเชื่อเรื่องเช่นนั้น ทั้งแกรนด์วิเซียร์เองเล่าก็ยังไม่แน่ใจนัก จึงใช้ปัญญาอุบายทูลบ่ายเบี่ยงไปเสียทางหนึ่ง ครั้นแล้วก็ใช้ให้หาตัวชาวประมงชรามาโดยเร็ว พอชาวประมงมา แกรนด์วิเซียร์จึงสั่งให้ไปหาปลามาให้อีกสี่ตัวและให้กำชับให้เอาสี่สันอย่างเดียวกับที่ถวายสุลต่านนั้น

ชาวประมงไม่เล่าเหตุผลความขัดข้อง ซึ่งไม่สามารถจะไปหาปลามาให้ได้ในวันนั้น จึงให้คำมั่นสัญญาว่า วันรุ่งขึ้น จึงจะหาปลามาให้ตามความประสงค์ของแกรนด์วิเซียร์ ครั้นวันรุ่งขึ้นแต่เช้าตรู่ ชาวประมงก็รีบด่วนออกจากบ้านตรงไปสระใหญ่หรือทะเลสาบนั้น พอถึงก็เหวี่ยงแหลงไปครั้งหนึ่ง ครั้นลากแหขึ้นมาก็ได้ปลาสีต่าง ๆ กันสี่ตัวอย่างวันก่อน แล้วนำมาให้แกรนด์วิเซียร์ทันตามเวลาที่ได้สัญญาไว้

ครั้นแกรนด์วิเซียร์ได้รับปลาสี่ตัวจากชาวประมงแล้ว ก็ตรงไปห้องเครื่องต้น พบพ่อครัวอยู่คนเดียว ก็สั่งให้ปิดประตูครัวเสีย แล้วให้ปรุงแต่ปลาอย่างวันที่แล้วมา ครั้นทอดปลาสุกข้างหนึ่งแล้ว พ่อครัวก็กลับเอาอีกข้างหนึ่งลง ทันใดนั้น ผนังครัวก็แยกออกเป็นช่องอย่างที่เคยเป็นมา นางงามเหมือนคนเก่าก็เดินออกมา มือกุมคทาตามเคย พอนางงามเดินมาถึงกระทะก็เอาคทาเคาะปลาแล้วปราศรัยอย่างที่ได้กล่าวมาแล้ว ปลาทั้งสี่ก็พลันชูหัวขึ้นพร้อมกัน แล้วตอบกับนางอย่างที่ได้กล่าวแล้วแต่เบื้องต้น นางงามก็ว่ากระทะเสียด้วยคทาแล้วก็เดินกลับเข้าไปในช่องผนังตึก ฝ่าผนังตึกก็พลันปิดสนิทดังกล่าวโดยเร็ว

แกรนด์วิเซียร์ได้เห็นเหตุการณ์ด้วยตนเอง มีความประหลาดใจอย่างเหลือล้น แลตะลึงดูนางงามอยู่ มิพูดว่า

ประการไร ครั้นนางกลับหายเข้าไปในฝาผนังครัวแล้ว จึงกล่าวว่า เหตุการณ์อันนี้ประหลาดนักหนา จำเราจะต้องกราบทูลสุลต่านให้ทรงทราบ ก็รีบขึ้นเฝ้าสุลต่านกราบทูลตามความที่ได้เห็นมาทุกประการ

สุลต่านประหลาดพระหฤทัยเป็นอันมาก อยากจะเห็นเหตุการณ์อัศจรรย์นั้นด้วยพระเนตรของพระองค์ให้จงได้ จึงได้รับสั่งให้หาชาวประมงเข้ามา พอชาวประมงเข้ามาเฝ้าจึงตรัสว่า จงไปหาปลามาให้เราอีกสักสี่ตัวเถิด ให้ได้อย่างเดียวกับที่นำมาให้เมื่อวานนี้

คนหาปลาทูลว่า ถ้าพระองค์ประทานเวลาให้แก่ข้าพเจ้าสักวันหนึ่ง ก็พอจะไปหาปลามาถวายได้ ครั้นวันรุ่งขึ้นชายชราคนหาปลาก็ออกจากบ้านแต่เช้าตรู่ตามเคย ทอดแหจับปลามาได้อีกสี่ตัวต่างสีกันอย่างวันก่อน แล้วก็นำปลาเข้ามาถวายสุลต่านโดยพลัน และได้รับพระราชทานรางวัลอีก ๔๐๐ เหรียญ

ฝ่ายสุลต่านเมื่อได้รับปลามาจากชาวประมงแล้ว ก็รีบสั่งให้แกรนด์วิเซียร์จัดปรุงปลานั้นในท้องพระโรง พอเสร็จก็สั่งให้พ่อครัวนำกระทะและเตาไฟเข้ามา ครั้นแล้วพระองค์ก็เอาปลาลงทอดเช่นเดียวกับแกรนด์วิเซียร์ได้ทำเมื่อวันวานก่อน พอเห็นว่าข้างหนึ่งสุก ก็กลับอีกข้างหนึ่งลง ทันใดนั้น ฝาผนังห้อง

พระโรงแยกออกทันที ครานั้นหาเห็นนางงามเลิศตามเคยไม่ กลับกลายเป็นชาย รูปดำ รูปร่างใหญ่โต มีท่วงทีเป็นทาส แสดงสีหน้าว่าโกรธขึ้ง มือคุมคทาสีเขียวเดินตรงเข้ามาที่กระทะปลา แล้วเอาคทาเคาะหัวปลาตัวหนึ่ง พลางพูดว่า ปลาเอ๋ยปลา เจ้าทำการตามหน้าที่ของเจ้าหรือ ปลาทั้งสี่ชูหัวขึ้นพร้อมกัน แล้วตอบว่า เออ เราทำการตามหน้าที่ของเรา ถ้าเจ้านับ เราก็นับ ถ้าเจ้าใช้หนี้ของเจ้าเราก็ใช้หนี้ของเรา ถ้าเจ้าหนีไปเราก็ชนะ และเราก็มีความพอใจ แต่พอปลาพูดขาดคำลง ผีดำล่ำสันใหญ่โตก็เอาคทาของมันตีกระทะคว่ำลงกลางอยู่กลางท้องพระโรง แล้วก็บันดาลให้ปลาทั้งสี่กลายเป็นเถ้าไปสิ้น เสร็จแล้วไอ้ผีดำทมิฬก็ออกเดินกลับไปยังช่องฝาผนัง พอมันเดินหายหัวเข้าไป ฝาผนังก็กลับปิดสนิทลงอย่างเก่าโดยเร็ว

เมื่อสุลต่านได้สติจากตะลึง จึงรับสั่งกับแกรนด์วิเซียร์ว่า เมื่อเราได้เห็นเหตุการณ์ประหลาดมหัศจรรย์ดังนี้แล้ว อย่าพึงหมายเลยว่าเราจะนิ่งอยู่ได้ จำจะต้องพิสูจน์ดูให้รู้แน่ว่าเรื่องปลาประหลาดนี้เป็นอย่างไร พระองค์รับสั่งให้หาชาวประมงชราเข้ามาแล้วตรัสถามว่า ปลาที่เอามานั้นประหลาดมาก เจ้าไปได้มาจากไหน คนหาปลากราบทูลว่า ข้าพเจ้าได้มาจากสระใหญ่ระหว่างเนินสี่เสาใกล้กับพระนครนี้ สุลต่านได้ฟังดังนั้นจึงหันพระพักตร์มารับสั่งถามแกรนด์วิเซียร์ของพระองค์ว่า ท่าน

รู้จักสระนั้นหรือไม่ แกรนด์วิเซียร์ทูลพระกรุณาว่า ข้าพเจ้าไม่เคยทราบไม่เคยได้ยินผู้ใดกล่าวถึงมาก่อนเลย ข้าพเจ้าเคยไปตีปลาล่าเนื้อในบริเวณภูเขานั้นเป็นเวลาหลายปีมาแล้ว ก็หาพบสระนั้นไม่

สุลต่านรับสั่งถามคนหาปลาว่า ระยะทางตั้งแต่พระราชวังไปยังสระใหญ่นั้นจะใกล้ไกลเพียงไร คนหาปลากราบทูลว่า ระยะทางเดินเท้าอยู่ในราวหนึ่งชั่วโมง เมื่อสุลต่านได้ฟังดังนั้น จึงรับสั่งให้แกรนด์วิเซียร์เตรียมขบวนเสด็จประพาส ครั้นวิเซียร์ออกมาเตรียมขบวนเสด็จแล้ว ชาวประมงก็นำเสด็จไปยังสระใหญ่ ขบวนเสด็จได้ดำเนินพาสักครู่หนึ่งก็ข้ามภูเขาใหญ่ไปตกท้องทุ่งกว้างแห่งหนึ่ง พวกที่โดยเสด็จพระราชาไปครั้งนั้นพากันนึกประหลาดใจทุกคน เพราะแต่ก่อนในบริเวณนี้เคยมีแต่ป่าดงพงทึบ หามีท้องทุ่งดังที่เห็นอยู่นี้ไม่ ครั้นขบวนเสด็จมาถึงสระใหญ่อยู่กลางแปลงระหว่างเนินสี่เขา ก็พากันหยุดดูอยู่ สุลต่านประทับขอบสระทอดพระเนตรฝูงปลานานาพันธุ์ด้วยความหรรษา น้ำในสระก็ใสสะอาดมีลมพัดมาเรื่อย ๆ เย็นสบาย พระองค์ตรัสถามอำมาตย์ทั้งหลายที่ตามเสด็จว่า แต่เก่าก่อนได้เคยมีผู้ใดพบปะสระนี้บ้างหรือไม่ พวกข้าราชการกราบทูลว่า ถึงแม้สระนี้จะอยู่ใกล้พระนครก็ดี แต่ไม่เคยได้ยินใครกล่าวถึง แต่ไหนแต่ไรมาก็ไม่มีผู้ใดเคยพบเห็นเลย

สุลต่านกล่าวว่า เรามีความประหลาดใจเป็นอันมาก ที่ไม่เคยได้ยินใครกล่าวถึงสระนี้ ชะรอยจะมีเรื่องประหลาดมหัศจรรย์เป็นแน่ เราตั้งใจว่าจะยังไม่กลับพระนครจนกว่าจะสืบได้เรื่องราวว่า ด้วยเหตุผลประการไร จึงเกิดมีสระและพันธุ์ปลาทั้งสองสีอยู่ที่นี่ ตรัสแล้วก็รับสั่งให้ตั้งชุมนุมพักแรมกันอยู่ ณ ที่นั้น ข้าราชบริพารที่ตามเสด็จก็ปลูกพลับพลาสำหรับสุลต่าน และสร้างทำเนียบสำหรับข้าในพระราชสำนักพักอาศัยอยู่ที่ขอบสระ

ครั้นตกเวลาค่ำสุลต่านเสด็จเข้าประทับในพลับพลาแรม ไพร รับสั่งให้หาแกรนด์วิเซียร์เข้าไปเฝ้า ตรัสว่า เรามีความฉงนสนเท่ห์ใจ อยากรู้เหตุการณ์ว่า เหตุไรจึงมาอุบัติมีสระนี้ขึ้นที่นี่ ไอ้บ้าศาจดำล่ำใหญ่ซึ่งสำแดงกายให้เราเห็นในท้องพระโรงนั่นเล่าก็ประหลาด ทั้งปลาก็พูดภาษามนุษย์ได้ เหตุการณ์ประหลาดมหัศจรรย์เหล่านี้เราได้เห็นได้ยินเอง เร้าให้เราอยากรู้เหตุการณ์โดยตลอด ไม่สามารถจะผ่อนใจเลิกความใคร่รู้เสียได้ เพราะฉะนั้นเราตั้งใจจะทำการอันหนึ่งที่คิดไว้ แต่จะไม่บอกว่าจะทำประการไร คืนวันนี้เราจะออกไปจากพลับพลาแต่ผู้เดียว ท่านต้องอยู่แทนตัวเราและจงปกปิดความความไว้อย่าให้แพร่งพรายไปว่าเราไม่อยู่ พรุ่งนี้เช้าเมื่อเวลาเข้าเฝ้าเหล่าเสนาพากันมาในพลับพลาจงบอกว่าเราป่วยจะอยู่ลำพัง ไม่ประสงค์ให้ใครรบกวน จงทำอย่างเราสั่งทุกวัน จนกว่าเราจะกลับมา

แกรนด์วิเซียร์พยายามทูลขัดทัดทานด้วยประการต่าง ๆ เพื่อมิให้สุลต่านทรงทำตามที่ดำริ ด้วยเกรงภัยจะเกิดขึ้นแก่พระองค์ แต่สุลต่านก็หาเชื่อฟังกลับความคิดเสียไม่ เตรียมการที่จะออกเดินทางทันที พระองค์ทรงเครื่องประพาสไพรทรง พระแสงดาบปลายงอนเป็นอาวุธคู่พระหัตถ์ พอเวลาข้าราชบริพารนอกพลับพลาเงียบสงัด ก็เสด็จออกจากพลับพลาไปโดยลำพัง ตรงไปยังเนินเขาตรงไปที่เสาหนึ่ง ทรงขึ้นขึ้นไปได้ไม่ลำบากมากมายนัก แล้วเสด็จลงไหล่เนินอีกข้างหนึ่งไป เมื่อลงจากไหล่เนินแล้วก็เดินทางกลางทุ่งต่อไปจนได้อรุณ เวลานั้นพระองค์แปรพระพักตร์ไปในระยะทางข้างหน้า ทอดพระเนตรเห็นตึกใหญ่หลังหนึ่ง ก็ดีพระทัยเป็นอันมาก หวังว่าจะได้ทรงทราบเรื่องราวที่พระองค์มีพระประสงค์อยู่ ณ บัดนั้น ครั้นเสด็จเข้าไปใกล้ก็ทรงทราบว่า บ้านใหญ่นั้นเป็นพระราชวังสวยงามสร้างด้วยศิลาดำ หุ้มด้วยเหล็กกล้าขัดขึ้นเป็นเงาวาววับราวกับกระจกเงา กระนั้น พระองค์หยุดประทับที่ประตูพิศดูวังโดยถ้วนถี่ แล้วตกลงพระหฤทัยว่าจะเสด็จเข้าประตูไป ครั้นทรงรำพึงว่า ไม่บังควรจะเข้าไปลำพัง โดยมิบอกกล่าวให้คนข้างในรู้เสียก่อน จึงเอาพระหัตถ์เคาะกับบานประตู ทำอยู่ดังนั้นถึงสามคราว ก็หาเห็นมีผู้คนออกมาไม่ สุลต่านให้นึกฉงนในพระทัยยิ่งนัก เวียงวังอันกว้างใหญ่ รโหฐาน เช่นนี้ไม่น่าจะเป็นสถานที่ร้างว่าง

เปล่าเลย แต่ก็เป็นไปได้ ไม่เห็นผู้คนพลเมืองที่ไหนทั้งนอกประตูและในประตู จำเราจะต้องเข้าไปดูให้รู้ว่าร้ายดีประการไรจึงได้ ถ้าไม่มีผู้คนอยู่ข้างในเราก็ไม่ต้องหวาดกลัวอะไร ถึงหากจะมีผู้คนอยู่เราก็มีอาวุธพอป้องกันตัวได้ สุลต่านรำพึงแล้วก็เสด็จก้าวเข้าทวารไป ครั้นมาถึงหน้าห้องใหญ่พระองค์ตรัสด้วยพระสุรเสียงอันดังว่า ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดในสถานที่อันโอฬารนี้จะต้อนรับเรา ผู้เป็นแขกมาแต่หนทางไกลเจียวหรือ ตรัสซ้ำอยู่อย่างนี้ถึงสามครั้ง พระสุรเสียงดังก้องสนั่นไปทั้งสถานที่ แต่ไม่มีเสียงขานรับ มีแต่เสียงของพระองค์เองสะท้อนมาเข้าพระโสตอยู่กึกก้อง ความเงียบสงัดทวีความประหลาดมหัศจรรย์พระทัยยิ่งขึ้น เสด็จตรวจดูไปในห้องใหญ่ ๆ อันวิจิตรงดงามหลายห้อง ล้วนแล้วแต่ที่ปูลาดด้วยพรมเจียมไหมมีค่า มีเก้าอี้และยี่ภู่อันปูลาดด้วยแพรต่วนอย่างดี มุ้งม่านและบังตาก็ล้วนแล้วไปด้วยแพรอินเดียอย่างวิเศษ มีลวดลายเป็นทองและเงินหลายหลากมากสีแลดูตระการตาไปทุกห้อง สุลต่านทรงดำเนินต่อไปจนถึงห้องใหญ่อีกห้องหนึ่ง ห้องนี้ประหลาดและวิจิตรกว่าห้องอื่น ๆ ท่ามกลางห้องมีถังน้ำ ที่มุมถังน้ำทั้งสี่มุมมีรูปสิงโตทองคำโตใหญ่อยู่มุมละตัว มีน้ำไหลริน ๆ ออกจากปากสิงโตทั้งสี่ตกลงมาต้องพื้นหินอ่อนกระจายเป็น ประกายแวววาวราวกับรุ้งน้ำเพชร

อยู่มิรู้สิ้น กลางถังน้ำใหญ่มีน้ำพุพ่นออกกระเซ็นเป็นฝอยฝนสูงแทบถึงเพดาน มีลวดลายต่าง ๆ อันน่าจะสันนิษฐานว่าเขียนด้วยนายช่างผู้มือเอกแห่งชาติอาหรับ สรุปความว่าทั่วทั้งห้องโถงแลดูงดงามตระการตาเพลิดเพลินใจ

ราชฐานร้างว่างเปล่านั้น มีอุทยานล้อมอยู่สามด้าน ในอุทยานเล่าเต็มไปด้วยพรรณไม้ดอก น้ำพุถ้ำและสิ่งที่งาม ๆ น่าพิงชมอีกเป็นเอนกประการเหลือที่จะพรรณนา มีฝูงนกนานาพันธุ์พากันแซ่ซ้องพึ่งร้องวังเวงใจ ณ สวนนั้นเป็นสถานที่เลยงคณานกไว้ชมเล่น มีข่ายขึงคลุมยอดไม้ในอุทยานทั่วถึงกันตลอดไปไม่มีช่องว่าง นกทั้งหลายจะบินหนีไปไม่ได้ จึงยึดถือเอาเป็นที่ทำรังรวงอยู่อย่างสบายชั่วกาลนาน

สุลต่านเสด็จออกจากห้องนี้ไปห้องอื่นต่อไปเป็นหลายห้อง สิ่งต่าง ๆ ที่ทอดพระเนตรก็ล้วนแล้วแต่งามวิจิตรตระการตาน่าเพลิดเพลินชมสารพัดทุกสิ่งทุกอย่าง พระองค์ดำเนินพลางชมพลางเพลิดเพลินพระทัย จนกระทั่งรู้สึกเหนื่อยจึงหยุดประทับอยู่ในห้องแห่งหนึ่งหันหน้าแลออกไปทางยุทยาน กำลังเพลินพระทัยคำนึงสิ่งต่าง ๆ ที่ได้ทอดพระเนตรมาแล้ว ทันใดนั้นเสียงพิลาปร่ำไรรำพันแว่วมากระทบพระกรรณ สุลต่านเงี่ยโสตฟังอยู่ด้วยความตั้งพระทัย ก็ได้สดับคำครวญดังต่อไปนี้

โอ้โอ่ตูข้าช่างอาภัพ ระยำยับทนทุกข์ขุกเข็ญ
รันทดหมดสุขทุกเช้าเย็น ไม่เว้นชอกช้ำระกำกาย
ข้าผิดนางงามก็ลงโทษ นานแล้วไยโกรธไม่เหือดหาย
แม้นสังหารผลาญข้าให้ตาย ยังสบายกว่าเป็นอยู่เช่นนี้
โอโฉมตรูผู้ยอดชีวา กรุณาบ้างเถิดโฉมศรี
ผิดพลั้งครั้งเดียวครั้งนี้ ควรปรานียกโทษโปรดอภัย

เมื่อสุลต่านได้สดับคำรำพันถึงสารทุกข์ออ้นวอนขอโทษดังนั้น ก็ให้รู้สึกเศร้าสลดทระทัยเป็นอันมาก พลันผุดลุกขึ้นเดินไปยังเสียงที่แว่วมา ครั้นไปถึงห้องใหญ่ห้องหนึ่งมีม่านกนอยู่ พระองค์ก็เปิดม่านออก ทอดพระเนตรเห็นชายหนุ่มผู้หนึ่งนั่งอยู่บนบัลลังก์เตี้ย ๆ ท่วงทีเป็นคนรูปร่างหมดจดงดงาม แต่งกายด้วยเครื่องมีค่าดูสง่า แต่สีหน้าแสดงว่ามีความทุกข์ร้อนอันใหญ่หลวง สุลต่านเสด็จเข้าไปใกล้แล้วทำความเคารพตามประเพณี ชายหนุ่มก้มศีรษะ ทำความเคารพตอบ แต่ก็หาได้ลุกขึ้นยืนให้ถูกต้องธรรมเนียมไม่ พลางปราศรัยกับสุลต่านว่า ข้าพเจ้าควรจะลุกขึ้นทำความเคารพต้อนรับท่าน จึงจะชอบด้วยขนบธรรมเนียม แต่ข้าพเจ้าลุกขึ้นยืนไม่ได้ มีเหตุสำคัญยิ่งสิ่งหนึ่งขวางไว้ เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าอ้อนวอนท่านว่าอย่าได้ถือโทษในข้อนี้เลย

สุลต่านได้ฟังดังนั้นจึงตอบว่า ที่ท่านแสดงเออเพื่อแก่ข้าพเจ้าเพียงนี้ ก็รู้สึกว่าให้สัมมาคารวะแก่ข้าพเจ้าเป็นอย่างดีอยู่แล้ว เหตุที่ขัดขวางมิให้ท่านลุกขึ้นยืนนั้นจะเป็นประการใดก็ตามที ข้าพเจ้าก็หาถือโทษท่านในข้อนั้นไม่ แต่ข้าพเจ้าได้มาพบเห็นสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ทำให้มีความฉงนสนเท่ห์ใจยิ่งนัก ทั้งได้ยินเสียงโอดครวญของท่านเข้าอีก ก็ยิ่งมีความสงสารและประหลาดใจยิ่งขึ้นเป็นอันมาก ข้าพเจ้ามาที่นี่เพื่อจะช่วยท่านและเพื่อทราบความเป็นไปของท่าน และของราชฐานอันนี้ด้วย ข้าพเจ้าจะช่วยเหลือท่านได้อย่างไรบ้าง ขอให้แจ้งให้ทราบเถิด

ชายหนุ่มหาได้ตอบประการไรไม่ กลับตั้งต้นโอดครวญไปใหม่อีก และรำพันความอย่างที่ได้รำพันมาแล้วว่า

โอ้โอ่ข้าช่างอาภัพ ระยำยับทนทุกข์ขุกเข็ญ
รันทดหมดสุขทุกเช้าเย็น ไม่เว้นชอกช้ำระกำกาย
ข้าผิดนางงามก็ลงโทษ นานแล้วไยโกรธไม่เหือดหาย
แม้นสังหารผลาญข้าให้ตาย ยังสบายกว่าเป็นอยู่เช่นนี้
โอโฉมตรูผู้ยอดชีวา กรุณาบ้างเถิดโฉมศรี
ผิดพลั้งครั้งเดียวครั้งนี้ ควรปรานียกโทษโปรดอภัย

สุลต่านก็ซักถามอีกว่า ท่านมีทุกข์อย่างไร ร้องขอโทษจากใคร ขอให้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังเถิด เผื่อจะช่วยเหลือท่าน

ได้บ้าง แต่ขันต้นนี้ถ้าท่านยังจะไม่ให้ช่วยเหลือประการไรก่อน ก็ขอจงช่วยชี้แจงให้ทราบซึ่งความฉงนสนเท่ห์ใจว่าเหตุไรจึงมาเกิดมีสระใหญ่อยู่ที่นี่ และไฉนจึงมีปลาสีสวยอยู่เต็ม ส่วนพระราชวังนี้เล่า เหตุไฉนจึงมาอยู่ที่นี่อันไม่เคยมีมาแต่ก่อนแต่ไร เหตุไฉนตัวท่านจึงมาอยู่ในพระราชวังนี้แต่ผู้เดียว สิ่งเหล่านี้ข้าพเจ้ารู้สึกประหลาดใจอย่างยิ่ง ชายหนุ่มก็เผ้าแต่โอดครวญรำพันถึงความทุกข์ของตน หาได้ตอบประการไรไม่ สุลต่านมีความสงสาร ซ้ำอ้อนวอนให้เล่าเรื่องราวสารทุกข์ให้พังอยู่หลายคราว ในที่สุดชายหนุ่มตอบว่า พุทโธ่เอ๋ยท่าน ข้าพเจ้าจะวายโศกคร่ำครวญได้อย่างไร พูดแล้วก็เปลื้องเครื่องแต่งกายชั้นนอกออก สุลต่านจึงเห็นว่าชายหนุ่มเป็นมนุษย์อยู่ครึ่งตัวเพียงสะเอวเท่านั้น เบื้องตั้งแต่สะเอวลงไปเป็นศิลาอ่อนสีดำ

สุลต่านทอดพระเนตรมนุษย์ประหลาดดังนั้น ก็ยังเพิ่มความประหลาดใจยิ่งขึ้นเป็นอันมาก เพ่งพระเนตรดูร่างอันน่าทุเรศของชายหนุ่มอยู่ด้วยความสงสารเวทนา พลางตรัสว่า อนิจจา เหตุไฉนร่างของท่านจึงมาพิกลเช่นนี้ ข้าพเจ้าไม่เพียงแต่เพิ่มความประหลาดใจขึ้นมากกว่าแต่ก่อนเป็นเอนกประการ แต่ให้รู้สึกขนพองสยองเกล้าด้วย เมื่อร่างอันน่าทุเรศของท่านเพิ่มความประหลาดของข้าพเจ้าขึ้นอีกมากเพียงไร ข้าพเจ้ายิ่งร้อนใจอยากรู้เรื่องราวของท่านขึ้นอีกมากเท่านั้น เชื่อว่าเรื่อง

ราวของท่านจะแปลกประหลาดมาก ขอให้ท่านตั้งต้นเล่าเสียแต่บัดนี้เถิด เผื่อบางทีเมื่อข้าพเจ้าทราบเหตุการณ์แล้วจะมีหนทางช่วยเหลือให้พ้นทุกข์ได้บ้าง

ชายหนุ่มตอบว่า ซึ่งจะให้เล่าเรื่องนั้นข้าพเจ้าจะไม่ขัดท่าน ข้าพเจ้าจะแก้ความสงสัยสนเท่ห์ใจท่าน ในเรื่องสระใหญ่อันมีปลาสี่สีอยู่เต็ม และเรื่องพระราชวังนั้นด้วยพร้อมกัน เพราะเรื่องเกี่ยวเนื่องกันอยู่ แต่อย่างไรก็ดี ก็คงฟังความโศกของข้าพเจ้าขนอีกคราวหนึ่ง ชายหนุ่มก็เริ่มเล่าเรื่องดังต่อไปนี้

๑๐. กษัตริย์หนุ่มแห่งประเทศเกาะดำ

เดิมทีพระราชบิดาข้าพเจ้าทรงพระนามว่ามหนุท เป็นพระราชาปกครองประเทศ อันมีนามว่า เกาะดำ ตามชื่อเกาะทั้งสิ้นบัดนี้กลายเป็นภูเขาน้อยๆ ล้อมรอบสระสี่เส้า พระนครหลวงกลายเป็นสระใหญ่ หรือทะเลสาบที่เห็นอยู่ทางโน้น เหตุที่สถานต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปดังนี้มีเรื่องราวพิสดารดังข้าพเจ้าจะเล่าให้ท่านฟังต่อไป

พระราชบิดาของข้าพเจ้า มีพระชนม์มายุได้ ๗๐ พรรษา ก็สิ้นพระชนม์ลง ข้าพเจ้าขึ้นเสวยราชย์แทนทำการอภิเษกสมรสตามขัตติยประเพณีกับเจ้าหญิงซึ่งเป็นลูกเรียงพี่เรียงน้อง นาง

รักใคร่ปฏิบัติข้าพเจ้าเป็นที่พอใจทุกอย่าง แสดงให้เห็นว่ามีความเสน่หาอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าก็มีความพิสมัยในนางดุจเดียวกัน ครั้นสืบต่อมาได้ ๕ ปี รู้สึกว่านางจืดจางสันรักลง เย็นวันหนึ่งเมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้ว ข้าพเจ้ารู้สึกง่วงนอนจึงทอดตัวลงบนเก้าอี้ข้าหลวงของนางสองคนเข้ามาอยู่งานพัด คนหนึ่งอยู่หัวนอน อีกคนหนึ่งอยู่ปลายเท้า ข้าพเจ้านอนหลับตา นางข้าหลวงสำคัญว่าหลับแล้ว จึงพูดกระซิบกระซาบกัน ข้าพเจ้าแสร้งทำหลับเพื่อฟังความ ข้าหลวงคนหนึ่งพูดว่า ดูท่าหรือพระราชาของเรามีพระโฉมงดงามถึงเพียงนี้ พระราชินียังไม่มีความเสน่หาในพระองค์ น่าเสียดายหรือไม่ อีกคนหนึ่งตอบว่า น่าเสียดายเป็นหนักหนา ไฉนพระราชินีจึงทิ้งพระองค์เสด็จออกนอกปราสาทไปทุกราตรี พระองค์ไม่ทรงทราบหรือว่าการเป็นเช่นนี้ นางคนแรกตอบว่า พระองค์จะทรงทราบอย่างไรได้ พระราชินีเอายางไม้ชนิดหนึ่งปนลงไปในพระสุธารสถวายให้เสวยทุกราตรี เมื่อเสวยแล้วบรรทมหลับสนิทไม่รู้สึกพระองค์ ฝ่ายพระราชินีก็เสด็จไปเที่ยวตามอำเภอใจ จนสาง ๆ จึงกลับมาเอายาชนิดหนึ่งรอใต้พระนาสิกปลุกบรรทม

ขอให้ท่านนึกดูเถิดว่า เมื่อข้าพเจ้าได้ยินถ้อยคำเช่นนั้น จะมีความพิศวงและรู้สึกโกรธแค้นเพียงไร แต่ยังฝืนใจสงบ

โทสะอยู่ ในที่สุด แสร้งทำตื่นขึ้นเป็นทีว่าไม่ได้ยินถ้อยคำที่ข้าหลวงทั้งสองพูดกัน

ต่อไม่ช้านัก มเหสีของข้าพเจ้าก็เข้ามารับประทานอาหารว่างด้วย ก่อนเข้านอนนางได้นำน้ำเย็นมาให้ถ้วยหนึ่งตามเคย คราวนี้ข้าพเจ้าหาได้ดื่มน้ำนั้นไม่ เลี่ยงไปยืนใกล้หน้าต่างแล้วเทน้ำเสียไม่ให้นางเห็น ครั้นแล้วก็ส่งถ้วยเปล่าคืนให้นาง ทำให้เข้าใจว่าดื่มน้ำนั้นหมดแล้ว นางเข้านอนร่วมที่กับข้าพเจ้าสักครู่หนึ่งสำคัญว่าข้าพเจ้าหลับแล้ว จึงผุดลุกขึ้นโดยไม่ระวังตัวมากนัก มิหนำซ้ำยังพูดด้วยเสียงอันดังว่า จงนอนหลับเสียอย่าตื่นขึ้นมาเลย พูดแล้วก็แต่งตัวออกจากห้องไป

พอนางออกไปพ้นห้อง ข้าพเจ้าลุกขึ้น แต่งตัวโดยรวดเร็วคว้าดาบคู่มือถือเดินสะกดรอยตามไป ไว้ระยะห่างพอได้ยินเสียงฝีเท้านาง แต่ข้าพเจ้าเดินเบาๆ มิให้นางรู้สึกว่ามีคนตามไปด้วย นางภาวนาคาถาสะเดาะประตูตามทางที่ไปให้เปิดออกหลายประตูออกไปในสวน ข้าพเจ้าหยุดแอบอยู่ข้างประตูเพื่อมิให้เห็น ในขณะที่นางเดินข้ามสนามหญ้าซึ่งมีแสงโคมขมุกขมัวจากประตูส่องไปถึงข้าพเจ้า ข้าพเจ้าแลตามไปเห็นนางเดินเลยหายเข้าไปในสุมทุมซึ่งมีต้นไม้ล้อมรอบ ข้าพเจ้าเดิน

อ้อมไปอีกทางหนึ่งเข้าไปที่ใกล้สุมทุมนั้น และซ่อนตัวอยู่ริมรั้วต้นไม้ใกล้ทาง เห็นนางกำลังเดินคลอไปกับชายผู้หนึ่ง

ข้าพเจ้าได้ยินนางพูดว่า ไม่ควรที่ท่านจะตัดพ้อข้าพเจ้าว่าเกียจคร้านไม่หมั่นมาหา ท่านไม่แน่ใจหรือว่าข้าพเจ้ารักท่านซึ่งตามที่บำเรอท่านด้วยความเสน่หามาแล้วนั้น ยังไม่เป็นเครื่องพิสูจน์ให้เห็นว่ารักท่านโดยน้ำใสใจจริงแล้ว จะพิสูจน์ให้ท่านเห็นโดยวิธีอื่นใดอีก ขอให้สั่งมาเถิดว่าจะให้ทำอย่างไร ข้าพเจ้าจักกระทำทุกอย่างท่านก็ย่อมรู้จักฤทธิ์เดชของข้าพเจ้าอยู่แล้ว มาตรว่าท่านมีความประสงค์จะให้พระนครอันใหญ่หลวงและพระราชวังอันงามนี้ชำรุดทรุดโทรม มีแต่สุนัขป่านกเค้าแมว และแร้งกาอาศัย ข้าพเจ้าก็จักสาปให้เห็นประจักษ์ก่อนพระอาทิตย์ขึ้น หรือจะให้ขนหิน ซึ่งเป็นกำแพงเหล่านี้ไปทิ้งในภูเขาคอเคซัสโน้น หรือให้ไกลพ้นดินแดนอันมนุษย์อาศัยก็ทำได้ ขอให้พูดออกมาคำเดียวเท่านั้นสถานที่นี้จักเปลี่ยนรูปไปหมดด้วยฤทธิ์เดชของข้าพเจ้า

พอพูดขาดคำลง นางกับชายชู้ก็มาถึงหัวถนน และเลี้ยวเดินข้ามถนนที่ข้าพเจ้าซ่อนอยู่ ข้าพเจ้าชักดาบคอยทีอยู่แล้ว พอได้ทีก็จ้วงฟันถูกคอชายชู้ล้มลง ข้าพเจ้าเชื่อว่ามันตาย รู้สึกพอใจอย่างยิ่ง แล้วรีบหนีไปไม่ให้นางเห็นเกรงจะเป็นที่อดสูละอายใจ ที่ทำดังนี้ก็เพราะมีความประสงค์จักตั้ง

นางไว้ในตำแหน่งมเหสีตามเดิม ด้วยว่านางเป็นน้อง เมื่อข้าพเจ้าเดินข้ามสวน กลับคืนเข้าสู่วัง ได้ยินนางร้องไห้คร่ำครวญอย่างเศร้าโศก คืนวันนั้นข้าพเจ้ากลับมานอนอย่างสบาย ยินดีที่ลงโทษชายชู้ของนางลงได้ ถึงแม้ว่านายชู้ถูกบาดเจ็บมีอาการควรตายเช่นนั้น นางยังมีเล่ห์ใช้วิชาอาคมอันศักดิ์สิทธิ์ชุบมันให้มีชีวิตอยู่ได้ แต่เป็นคนมีชีวิตอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งจะเรียกว่าเป็นหรือตายไม่ถนัด มีอาการคล้ายหลับหรือสลบไป ครั้นรุ่งเช้าตื่นขึ้นเห็นนางนอนอยู่แนบข้าง ข้าพเจ้าไม่สามารถบอกได้ว่า นางหลับจริงหรือแสร้งทำหลับ แต่ก็ไม่สนใจจะรบกวนไต่ถามนาง ลุกขึ้นแต่งตัวและออกว่าราชการแผ่นดินตามเคย! เมื่อกลับเข้าข้างในนางแต่งกายด้วยเครื่องทุกข์สยายผมออก แสดงความตรมตรอมใจเป็นหนักหนา เข้ามาหาข้าพเจ้าแล้วพูดว่า ข้าพเจ้าขออ้อนวอนพระองค์ว่า ขออย่าทรงขุ่นข้องพระทัยในการที่ทรงเห็นมีอาการเช่นนั้นเลย ทั้งนี้เป็นเพราะได้ทราบข่าวร้ายถึงสามเรื่องกระทำให้เศร้าโศกแสนสาหัส จนรู้สึกว่าแทบมิอาจกราบทูลให้ทรงทราบได้ ข้าพเจ้าถามว่า เรื่องอะไร นางตอบว่า พระราชมารดาที่รักสิ้นพระชนม์ พระราชบิดาสวรรคตในที่รบ พระเชษฐาตกเขา

ข้าพเจ้าไม่รู้สึกเสียใจเลย เพราะทราบอยู่ว่านางได้บันเรืองขึ้น เพราะปิดบังเหตุอันแท้จริงที่ทำให้นางเศร้าโศก

เมื่อเห็นว่านางมิได้สงสัยว่าข้าพเจ้าเป็นผู้ทำร้ายชู้ของนาง จึงพูดกับนางว่า ซึ่งเจ้าร้องให้โศกเศร้าไว้อาลัยในบิดามารดาของเจ้านั้น เราจะติเตียนก็หาไม่กลับเป็นข้อพิสูจน์ให้เห็นน้ำใจเจ้าว่าเป็นคนกตัญญู ใจอ่อนน่ารักใคร่ยิ่งนัก แต่อย่างไรก็ดี ถ้าคิดได้ว่า เป็นธรรมดาโลก ต่อไปก็คงลืม และความชื่นบานจะกลับคืนมาสู่เจ้าตามเดิม

นางกลับไปสู่ห้อง เฝ้าโศกเศร้าโสกาดูรถึงชู้รักอยู่ตลอดปี ครั้นสิ้นปีแล้วนางขออนุญาตสร้างหอกลางพระราชวังแจ้งว่าตั้งใจจะอาศัยอยู่ในหอตลอดชีพ ข้าพเจ้าหาได้ปฏิเสธคำขอของนางไม่ นางจึงสร้างหออันงามตระหง่านขึ้นแห่งหนึ่ง ซึ่งอาจแลเห็นได้จากปราสาทนั้น และขนานนามว่า วังน้ำตา

เมื่อสร้างวังน้ำตาเสร็จแล้ว นางได้ย้ายร่างกายชายชู้จากที่ซึ่งซ่อนไว้เมื่อคืนที่ข้าพเจ้าฟันมัน ไปไว้ในวังน้ำตา ชายชู้มีชีวิตอยู่ได้ต่อมาด้วยว่านางประกอบโอสถให้กินอยู่ทุกวัน

อย่างไรก็ดี วิทยาคมของนางหาเป็นประโยชน์มากมายนักไม่ เพราะชายชู้เดินยืนพูดจาหรือทำท่าอย่างคนมีชีวิตอยู่ไม่ได้ มีแต่ร่างเป็นปกติเหมือนคนมีชีวิต นางก็ได้แต่ดูหน้าชู้และกล่าวคำประเล้าประโลมให้ชู้ฟัง กระนั้นนางก็ไปเยี่ยมมันเป็นเวลานาน ๆ ทุกวัน ข้าพเจ้าทราบเรื่องนี้แต่แรกจึงทำเป็นไม่รู้เสีย

อยู่มาวันหนึ่ง ข้าพเจ้าไปแอบฟังอยู่ในวังน้ำตา ได้ยินนางพูดกับชู้ว่า เห็นท่านมีอาการดังนี้ ข้าพเจ้าเสร้าใจนักพลอยทนทุกข์ด้วยท่านเป็นหนักหนา ข้าพเจ้าพูดกับท่านอยู่เสมอแต่ท่านมิได้ตอบเลย จะทรมานข้าพเจ้าด้วยอาการนิ่งเฉยไปนานสักเพียงไรหนอ พูดออกมาแม้แต่คำเดียวก็จะพอใจอนิจจา เวลาซึ่งอยู่กับท่าน และพยายามกู้ชีพท่านให้คืนดีเท่านั้นเป็นเวลาที่ได้รับความสุขที่สุดในชีวิต จากท่านไปไม่ได้แล้วพอใจที่จะได้รับความสุขในการที่มาเยี่ยมท่านเสมอยิ่งกว่าที่จะได้ราชอาณาจักรทั่วทั้งโลก

นางรำพันพลางร้องไห้สะอึกสะอื้นอยู่ ในที่สุดเหลือที่ข้าพเจ้าจะทนนิ่งซ่อนตัวอยู่ต่อไปได้ จึงออกมาให้นางเห็นแล้วร้องว่า เจ้าร้องไห้พอแล้ว บัดนี้ถึงเวลาที่จะพูดกันว่าการที่เจ้าเสร้าโศกรักชู้นั้น ทำให้เสียเกียรติยศของเราอย่างยิ่ง เจ้าลืมหน้าที่อันจะต้องปฏิบัติเรา และลืมบำรุงตัวเจ้าเอง นางตอบว่าถ้าพระองค์ยังทรงอาลัยในข้าพเจ้าแล้ว ขออ้อนวอนให้พระองค์ทรงพระกรุณาปล่อยให้เสร้าโศกไปตามลำพังเถิด เพราะความโศกอันนี้จะไม่มีเวลาสร่างและไม่มีผู้ใดจะช่วยได้

ข้าพเจ้าพยายามชี้แจงให้นางกลับตัวเป็นสตรีรู้จักหน้าที่ของนางแต่หาเป็นผลไม่ ยิ่งพูดไปก็ยิ่งทำให้นางเกิดมีทิฐิมานะ

หนักขึ้น ต่อนั้นมานางไปเยี่ยมชู้ทุกวันโดยไม่พักต้องปกปิดตลอดเวลาสองปี

ข้าพเจ้าไปยังวังน้ำตาอีครั้งหนึ่ง ขณะนั้นนางอยู่ที่นั่น ข้าพเจ้าจึงซ่อนตัวอยู่อย่างคราวก่อน ได้ยินนางพูดว่าท่านไม่ได้พูดกับข้าพเจ้ามาถึง ๓ ปีแล้ว ข้าพเจ้าเฝ้ารำพันประโลมประเล้าเอาใจท่านด้วยความเสน่หา ท่านไม่มีความรักใคร่ตอบบ้างเลย ทั้งนี้เป็นเพราะท่านไม่มีความรู้สึกหรือว่าเบื่อหน่ายข้าพเจ้าเสียแล้ว จะหลับตาอันเต็มไปด้วยอาการไว้อาลัยในความรักอยู่เป็นนิรันดรหรือ ข้าพเจ้าไม่คิดว่าน่าจะเป็นเช่นนั้นเลย ขอบอกว่า ท่านเป็นเสน่หาสมบัติมีค่าอันหายากยิ่งกว่าสิ่งใดๆในโลก

ข้าพเจ้าขอสารภาพต่อท่านว่า เมื่อได้ยินถ้อยคำเหล่านั้นแล้วให้บังเกิดโทสะ เพราะความจริงไอ้ชู้ซึ่งนางพะนอและชะลอชีวิตไว้นั้น จะสวยงามสักนิดก็เปล่า มิหนำซ้ำเป็นชาวอินเดียผิวดำ ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากคนพื้นเมืองของประเทศนี้ เหตุที่รู้สึกโกรธแค้นเป็นหนักหนา จึงออกจากที่ซ่อนแล้วทำเสียงเช่นนางกล่าวรำพันว่า โอ! ที่ผัวสพ ไฉนเจ้าไม่กลืนไอ้สัตว์ร้ายอันน่าเกลียดซึ่งสิงร่างกายมนุษย์นี้เสียหนอ เหตุใดเจ้าจึงไม่กลืนเสียให้หมดทั้งไอ้ชู้และอสัตรีอุบาทว์ด้วยเล่า

พอกล่าวเท่านั้น นางตัวดีซึ่งนั่งอยู่ใกล้อ้ายแขกดำก็ผุดลุกขึ้นรวดเร็วดุจเปลวไฟ ร้องกล่าวว่า อ้ายจัณฑาล เจ้านี่เองเป็นผู้ทำให้ข้าเศร้าโศก อย่านึกเลยว่าข้าจะไม่รู้เท่า เจ้าเป็นผู้ทำให้ชายซึ่งข้ารักดั่งชีวิตต้องรับทุกข์ทรมานเห็นปานดังนี้ ยังมิใจโหดร้ายกล่าวคำสบประมาทเล่นเช่นนอกเล่า ข้าพเจ้าร้องตอบไปด้วยความโกรธแค้นว่า เออ ข้าเองแหละ ข้าได้ลงโทษอ้ายสัตว์น่าเกลียดนั้นตามโทษานุโทษของมัน ในฐานะที่มันทำชู้ด้วยภรรยาข้า ข้าควรจะลงโทษเจ้าให้ตายตกไปตามกัน ยังมาติดใจในภายหลังว่า ได้ปล่อยเจ้าไว้ไม่ฆ่าเสียนั้นเป็นเหตุให้เจ้าทำลายเกียรติยศของข้านักหนา พูดแล้วก็ชักดาบออกจะฟัน มันพูดด้วยอาการยิ้มเย้ยว่า จงระงับโทสะไว้ก่อน ต่อมาบัดเดี๋ยวใจ มันได้ภาวนาคาถาสองสามคำ ซึ่งฟังไม่เข้าใจ แล้วพูดต่อไปอีกว่า ด้วยเดชะพระเวทอันศักดิ์สิทธิ์ ข้าสาปเจ้าให้กลายเป็นหินอ่อนครึ่งตัว ณ บัดนั้น ทันใดนั้น ข้าพเจ้าก็กลายร่างไปตามคำสาปของมัน อย่างที่เห็นอยู่เดี๋ยวนี้ ราวกับว่าตายแล้ว แต่ก็ยังมีชีวิตทนทรมานอยู่

พออีหญิงโหดร้ายผู้เชี่ยวชาญอาคมสาปข้าพเจ้าและพามาไว้ในห้องนี้ด้วยอานุภาพของมันแล้ว ก็สาปพระนครหลวงอันงามวิจิตรมีผู้คนพลเมืองคับคั่ง พระราชวังตึกร้านบ้านเรือนราษฎรให้กลับกลายเป็นทะเลสาบไปสิ้น บันดาลให้ราชอาณา

จักรของข้าพเจ้ากลายเป็นถิ่นร้างดังท่านได้เห็นประจักษ์อยู่ ณ บัดนี้ บรรดาประชาชนพลเมืองทั้งหลายก็ถูกคำสาปกลับกลายเป็นปลาชนิดต่าง ๆ ตามลัทธิศาสนาที่ถือต่างกัน ปลาสีขาวคือพวกมุสลมานนับถือศาสนามหมัด ปลาสีแสดงคือชาวอิหร่านนับถือพระเพลิง ปลาสีเหลืองคือพวกยิว เกาะดำทั้งสี่ซึ่งเป็นนามของประเทศนี้ก็กลับกลายเป็นภูเขาน้อย ๆ ซึ่งนางได้ทำลายราชอาณาจักรของข้าพเจ้าและสาปตัวให้รับทุกข์ทรมานเห็นปานดังนี้แล้ว ก็หาคลายความโกรธไม่ นางมาทวนข้าพเจ้าด้วยเชือกหนังจนโลหิตไหลอาบวันละร้อยทีทุกวัน ครั้นเสร็จแล้วก็เอาผ้าขนแพะเนื้อหยาบมาห่มให้ แล้วเอาฉลองพระองค์สำหรับกษัตริย์ซึ่งทำด้วยแพรต่วนดอกห่มซ้อนออกชั้นหนึ่ง ที่มันกระทำเช่นนี้ใช่ว่าจะกระทำเพื่อให้เกียรติยศก็หาไม่ แต่ทำเพื่อเยาะเย้ยข้าพเจ้า พระราชาหนุ่มแห่งประเทศเกาะดำตรัสแล้วก็ทรงกันแสง

เมื่อสุลต่านได้ฟังเรื่องตลอดแล้วให้รู้สึกสลดพระทัยอย่างยิ่ง อยากแก้แค้นแทนพระราชาหนุ่มผู้ได้รับทุกข์ทรมานยิ่งนัก จึงตรัสว่า ขอให้บอกว่า อีนางกาลีมวาจาสิทธิ์อสัตย์นั้นมันอยู่ที่ไหน มันเก็บไข้ชู้ผีดิบไว้แห่งใด พระราชาหนุ่มตอบว่า ซากไอ้ชายชู้อยู่ในที่เก็บศพที่วังน้ำตาตามที่ได้เล่าให้ฟังแล้ว วังนั้นมีรูปกลมเหมือนฌฆป มีทางเดินติดต่อกับปราสาทนทาง

ประตูแต่จะบอกให้เป็นที่แน่นอนไม่ได้ ว่านางวาจาสิทธิ์มันอยู่ไหน ทราบแต่ว่าเวลาเช้าตรู่ เมื่อมันมาทำโทษข้าพเจ้าอย่างเคยแล้วก็ไปเยี่ยมชู้ของมันทุกวัน ท่านย่อมเห็นได้โดยง่ายว่าข้าพเจ้าหมดหนทางที่จะป้องกันตนให้พ้นภัยของอีนางอมนุษย์นี้ มันใช้เหล้าหวานชนิดหนึ่งเป็นยาชะลอชีวิตของชู้ไว้ และมันพูรณนาตัดพ้อต่อว่าอยู่เสมอ ในข้อที่ชายชู้ของมันนิ่งเฉยไม่พูดจาตั้งแต่วันถูกฟันมาจนบัดนี้

สุลต่านกล่าวตอบว่า ไม่เคยเห็นใครที่น่าสงสารเหมือนท่าน และก็ไม่มีใครที่เขาจะเห็นอกท่านไปยิ่งกว่าข้าพเจ้า ไม่มีบุคคลใดที่เคราะห์ร้ายยิ่งกว่าท่านอีกแล้ว เรื่องราวของท่านประหลาดมหัศจรรย์ยิ่งกว่าเรื่องอื่น ยังขาดอยู่อีกตอนเดียวเท่านี้ ประวัติของท่านก็จะจบบริบูรณ์ไม่บกพร่อง ตอนนั้นคือการแก้แค้น ซึ่งข้าพเจ้าเองจักไม่ละความพยายามที่จะช่วยกระทำการนี้

เมื่อสุลต่านได้บอกพระนาม และอิสริยยศของพระองค์ตลอดจนเหตุที่ได้เข้ามาสู่ปราสาทนั้นแก่พระราชาหนุ่มแล้ว ก็ปรึกษาหารือกันจะทำการแก้แค้นต่อไป ในที่สุดทรงเห็นอุบายอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นหน้าที่ของพระองค์ที่จะต้องทำการนี้โดยลำพังทั้งสององค์ทรงตกลงกันที่จะกระทำการเป็นลำดับไปตามที่จำเป็น และเพื่อความสำเร็จอันแน่นอน แต่จะลงมือทำการ

ตามอุบายนั้นในวันรุ่งขึ้น เวลานั้นดึกมากแล้ว ฉะนั้นไม่ช้าสุลต่านก็บรรทมหลับไป แต่พระราชาหนุ่มหาหลับไม่ พระองค์บรรทมไม่หลับเป็นปกติมาตั้งแต่ถูกสาป บัดนี้ถึงไม่หลับก็ยังค่อยทรงสบายพระทัยขึ้น เพราะมีความหวังมั่นอยู่ว่าจะมีผู้ช่วยให้พ้นทุกข์ในไม่ช้า

พอรุ่งขึ้นสุลต่านตื่นบรรทม เปลื้องฉลองพระองค์ซ่อนไว้ในห้องนอน เพื่อจะได้ทำการสะดวกและคล่องแคล่ว แล้วพลันเสด็จสู่วังน้ำตา ครั้นเข้าไปภายในเห็นสถานที่นั้นสว่างด้วยแสงเทียนตระหลบอบอวลไปด้วยกลิ่นกำยาน และเนื้อไม้ซึ่งเผาไว้ในหม้อทองคำอันงาม มีทรวดทรงสัณฐานหลายอย่างต่างชนิด ตั้งอยู่เป็นระเบียบเรียบร้อย พระองค์รีบค้นคว้าหาชากชายชู้ ครั้นพบแล้วก็ชักพระแสงออกประหารชีวิตอันร่อแร่อยู่แล้วนั้นให้ถึงความตายโดยมิได้รั้งรอ แล้วลากศพไปทิ้งลงในบ่อน้ำแห่งหนึ่ง พอเสร็จกิจอันนี้แล้วรีบเสด็จกลับมานอนแทนที่ชายชู้ ซ่อนพระแสงไว้ข้างพระองค์ คอยทำการแก้แค้นให้สำเร็จตามที่มุ่งไว้ ต่อมาไม่ช้านางวาจาสิทธิ์ฤทธิ์ขลังก็มาถึง กิจแรกที่นางกระทำคือ เข้าไปในห้องพระราชสามี ทวนพระราชสามีด้วยเชือกหนัง ปราศจากความปรานีตามเคย พระราชาหนุ่มทรงกันแสงสะอึกสะอื้นด้วยความเจ็บปวด และกล่าวคำวิงวอนขอความกรุณาอย่างน่าสมเพชเวทนาเป็นที่สุด แต่นางผู้มี

วาจาสิทธิ์ผู้โหดร้ายจะสงสารก็หาไม่ ตีเรื่อยไปจนครบร้อยที แล้วจึงพูดว่า เจ้าสิไม่มีความสงสารคนที่ข้ารัก เพราะฉะนั้นเจ้าอย่าหมายเลยว่าข้าจะสงสารเจ้าแม้แต่เล็กน้อย พูดแล้วก็เอาผ้าขนแพะเนื้อหยาบคลุมพระราชาหนุ่ม แล้วเอาฉลองพระองค์สำหรับกษัตริย์คลุมซ้อนข้างบน ครั้นเสร็จทารุณกิจนั้นแล้วก็ตรงเข้าวังน้ำตาเข้าไปใกล้แท่น ซึ่งเข้าใจว่าชายชู้นอนอยู่ แล้วก็โหยไห้กล่าวคำรำพันว่า การทรมานสตรี ซึ่งเคยมีใจอันเต็มไปด้วยความร่าเริง และความเสน่หาอย่างตัวข้า ให้ได้รับความเศร้าโศกถึงเพียงนี้ นับว่าเป็นทารุณกรรมอันโหดร้ายยิ่งนัก แล้วนางเบือนหน้ามาทางพระราชาถูกสาปกล่าวว่า ดูก่อนพระราชาผู้ปราศจากความกรุณาปรานี เจ้ากระทำแก่ข้าด้วยอาการอย่างอมนุษย์ ที่ข้าลงโทษเจ้าเพื่อตอบแทนความเหี้ยมโหดของเจ้านั้น พอสมควรกันแล้วมิใช่หรือไฉนคนทรยศ ที่เจ้าทำลายชีวิตของผู้ที่ข้ารักและบูชานั้นเท่ากับทำลายชีวิตของข้าเองมิใช่หรือ ภายหลังนางพูดกับสุลต่านซึ่งสำคัญว่าชายชู้ว่า ท่านผู้เป็นแสงสว่างแห่งชีวิตของข้าพเจ้าจะนิ่งเฉยอยู่เช่นนี้เป็นนิตย์หรือ อยากจะให้ข้าพเจ้าตายไปทั้งรัก โดยมิได้พึงฉ้อคำน้ำเสียงของท่านกล่าวตอบว่า ท่านรักข้าพเจ้าอีกละหรือ ขอบังคับท่านด้วยวิทยาคมว่า จงพูดออกมาสักคำเถิด

สุลต่านทำที่เป็นฟันขบ พูดตอบนางด้วยเสียงอันแผ่วเบา และตัดให้แปลงเป็นสำเนียงชาวยินเดียว่า อันว่ากำลังและอำนาจย่อมไม่มีอยู่ในผู้ใดนอกจากพระอาหล่าผู้เป็นเจ้าเป็นใหญ่เรืองฤทธิ์มหิทธิศักดิ์ พอนางวาจาสิทธิ์ได้ยินถ้อยคำเหล่านั้นก็เปลื้องอุทานวาจาออกมาด้วยความดีใจ แล้วพูดด้วยเสียงอันดังว่า พ่อทูนหัว ท่านหลอกข้าพเจ้าหรือหูข้าพเจ้าได้ยินถ้อยคำเหล่านั้นจริง ๆ ท่านเป็นผู้พูดแน่ละหรือ สุลต่านกลับตอบว่า นางจันทาล เจ้าเป็นผู้ควรที่ข้าจะตอบเจ้าละหรือ นางร้องว่า อะไรนี่ ท่านตัดพ้อข้าพเจ้าเทียวหรือ ชู้ปลอมตอบว่า เสียงร้องไห้ครวญครางและน้ำตาของผัวเจ้าซึ่งถูกเขี่ยนตีอย่างโหดร้ายเป็นเครื่องขัดขวางมิให้เราพักผ่อนอารมณ์ได้ ถ้าเจ้าแก้คำสาปและเลิกเขี่ยนตีเขาเราคงหายเป็นปกติ และพูดได้เสียนานแล้ว กรรมอันนี้แหละกระทำให้เราพูดไม่ได้จนเจ้าต้องมาคร่ำครวญอยู่เนืองๆ นางวาจาสิทธิ์พูดว่า จักทำตามคำบังคับของท่านให้เป็นที่พอใจ ท่านอยากจะให้เขากลับมีรูปร่างอย่างเดิมหรือ สุลต่านตอบว่า อย่างนั้นสิเจ้าจงรีบไปแก้เขาโดยเร็วเถิด เสียงร้องไห้ของเขาจะได้ไม่รบกวนอีกต่อไป

นางได้ฟังก็ออกจากวังน้ำตาไปโดยเร็ว เอาน้ำมาเสกเป่าอาคมสองสามคำนักเดือดทันที ดุจตั้งไว้บนไฟแล้วเข้าไปยัง

ห้องพระราชสามีเอาน้ำมนต์รดลงบนร่างพระราชาหนุ่ม พลางกล่าวว่าถ้าพระผู้รังสรรค์สิ่งทั้งมวลได้ทรงสร้างเจ้าให้มีรูปร่างอย่างที่เจ้าเป็นอยู่บัดนี้ หรือว่าพระองค์ทรงพิโรธบันดาลให้เจ้าเอารูปนี้ไซร้ รูปเจ้าจงอย่ากลายเป็นอย่างอื่น แต่ถ้ารูปของเจ้าเป็นเช่นนี้โดยเดชะพระเวทของข้าแล้ว จงกลับกลายเป็นรูปเดิมของเจ้าเสียเดี๋ยวนี้เถิด พอนางกล่าวขาดคำลงพระราชาหนุ่มก็กลายร่างเป็นมนุษย์ปกติอย่างเดิม ผุดลุกขึ้นโดยความโสมนัสกล่าวคำขอบคุณพระผู้เป็นเจ้า นางวาจาสิทธิ์ปราศรัยกับพระราชาหนุ่มว่า จงรีบไปให้พ้นพระราชวัง อย่ากลับมาให้ข้าเห็นหน้าอีก มิฉะนั้นเจ้าจะถึงตาย พระราชาหนุ่มจำใจไปจากนางโดยมิได้กล่าวคำโต้เถียง ไปซ่อนอยู่ในที่อันปราศจากภัย รอคอยความสำเร็จตามอุบายของสุลต่าน ซึ่งเห็นผลขั้นแรกปานดังนี้แล้ว

ส่วนนางวาจาสิทธิ์กลับคืนไปสู่วังน้ำตา พูดกับสุลต่านซึ่งนางยังสำคัญว่าเป็นชู้รักว่า ท่านที่รัก ข้าพเจ้าได้ทำตามคำสั่งของท่านแล้ว ฉะนั้นบัดนี้อุปสรรคจากสิ่งที่จะขัดขวางกางกั้นมิให้ท่านลุกขึ้นมาเชยชมข้าพเจ้าให้สมใจ ชดเชยที่ได้ร้างสวาทมาช้านาน สุลต่านตอบนางด้วยเสียงแปร่งอย่างแขกคำอีกว่า จะเป็นเช่นนั้นยังไม่ได้ก่อน เพราะกิจที่เจ้าได้กระทำแล้วนั้นบำบัดอุบาทว์กรรมเพียงส่วนเดียวเท่านั้น เจ้า

จะต้องตัดรางเหง้าของมันเสียให้สั้นเชิง เราจึงจะพ้นทุกข์ นาง ถามว่า ที่ท่านพูดนั้นหมายความว่ากระไร สุลต่านตอบว่า ซึ่ง พระนครผู้คนพลเมืองและเกาะทั้งสถูกสาปนั้น ก็เป็นรากเหง้าแห่ง อุบาทว์กรรม เวลาเที่ยงคืนพวกปลาโผล่หัวสลอนขึ้นมาบนปากสระ ด่าแช่งแสดงความอาฆาตมาดร้ายเราทั้งสองอยู่ทุกคืน เราต้องทน ทุกข์ทรมานอยู่ช้านาน ก็เพราะเหตุนี้โดยแท้จึงรีบไปแก้สาปให้ ทุกสิ่งทุกอย่างกลับเป็นอย่างที่มันเป็นอยู่เดิมเสียก่อน แล้วจึงค่อย กลับมาเราจึงจะยื่นมือให้จับประคองลุกขึ้น

นางมีความยินดีเป็นล้นพ้น ที่ชู้ได้บอกต้นเหตุสำคัญให้ จึงร้องตอบด้วยความดีใจว่า พ่อยอดชีวิต ถ้าเช่นนั้น ท่าน จะหายเป็นปกติในไม่ช้า เพราะข้าพเจ้าจักไปทำตามคำสั่ง เดี๋ยวนี้แหละ พูดแล้วก็รีบไป ครั้นถึงชายทะเลสาบ นางเอา มือวักน้ำสาดไปในทิศต่าง ๆ พลางร่ายพระเวทอยู่พึมพำ บัดเดี๋ยวใจ ปลา สระและพระนครก็กลับเข้าสู่สภาพเดิม กล่าว คือปลากลายเป็นชายหญิงผู้ใหญ่เด็ก รวมสี่ประเภทคือ มหมัด และคริสตศาสนิกชน ชาวอิหร่านและพวกยิว บ้านเรือน และร้านโรงคับคั่งไปด้วยอิสรบุคคลและข้าทาส ซึ่งกลับกลาย จากเพศปลามาเอารูปเดิมของตน และมีฐานะอย่างเดียวกับ เมื่อยังไม่ถูกสาป ผู้ใดเคยเป็นนายก็คงเป็นนาย ผู้ใดเคยเป็น

ทาสก็คงเป็นทาส เสนามาตย์ราชบริพารของสุลต่าน ซึ่งตั้งค่ายพักแรมอยู่ที่หนทางสี่แพร่งใหญ่แห่งหนึ่ง รู้สึกพิศวงที่อยู่ในท่ามกลางพระนครหลวง อันงดงามกอปรด้วยนาครราษฎร์ คับคั่งในทันทีทันใดไม่ทันรู้ตัว

ฝ่ายนางวาจาสิทธิ์ครั้นเสร็จแก้สาปแล้ว ก็รีบกลับมายังวังน้ำตา เพื่อรับรางวัลตอบแทนความเหน็ดเหนื่อยยาก พอมาถึงก็ร้องว่า ท่านที่รักเจ้าขา ข้าพเจ้ากลับมาเพื่อร่วมความรื่นเริงบันเทิงใจกับท่าน จงหายเป็นปกติเถิด ข้าพเจ้าได้ทำการตามความประสงค์ของท่านแล้ว จงยื่นมือมาให้ข้าพเจ้าจับพยุงท่านลุกขึ้นเถิด สุลต่านพูดดัดสำเนียงให้แปร่งอย่างชาวอินเดียตามเดิมว่า จงเข้ามาให้ใกล้ นางก็กระเถิบเข้าไปอีก สุลต่านร้องว่า เข้ามาอีกหน่อย นางก็เข้าไปจนชิดตัว สุลต่านได้ที่ลุกขึ้นรวบแขนนางไว้โดยรวดเร็ว มิทันที่นางจะมีโอกาสพอที่จะรู้สึกว่าสุลต่านจะทำอย่างไรแก่นาง แล้วฟันด้วยพระแสงตัวขาดออกเป็นสองท่อนกระเด็นไปท่อนละทาง ครั้นเสร็จสังหารนางตัวอุบาทว์แล้วก็ทิ้งศพให้กลิ้งอยู่ รีบไปหาพระราชาแห่งประเทศเกาะดำ ซึ่งซ่อนตัวคอยอยู่ด้วยความเกรียนร้อนพระทัย แล้วเข้าสวมกอดพระราชาหนุ่มพลางพูดว่า ขอให้มีความสบายใจเสียเถิด ท่านไม่ต้องกลัวอะไรอีก ศัตรูโหดร้ายของท่านตายแล้ว

พระราชาหนุ่มขอบพระคุณสุลต่านด้วยอาการอันแสดงให้เห็นได้ว่า มีพระทัยเต็มไปด้วยความกตัญญูและกล่าวคำถวายพระพรสุลต่านให้เจริญในพระชนมายุและเกียรติศักดิ์เป็นเครื่องตอบแทน การที่สุลต่านทรงช่วยเหลือกิจอันสำคัญยิ่ง สุลต่านตรัสตอบว่า ขอท่านจงทรงสำราญและมีความปกติสุขอยู่ในพระนครของท่านอย่างเดียวกับข้าพเจ้า พระนครของข้าพเจ้าก็อยู่ใกล้ ๆ นี่เอง ถ้าท่านมีความประสงค์จะไปเยี่ยมเมื่อไรจะต้อนรับท่านด้วยความยินดี และท่านจักได้รับความเคารพและเกียรติยศเช่นเดียวกับอยู่ในราชอาณาจักรของท่าน พระราชาหนุ่มตอบว่า ข้าแต่พระมหากษัตริย์ผู้ทรงอานุภาพ ผู้ซึ่งมีพระคุณอันข้าพเจ้ายังมิได้ตอบแทน พระองค์เข้าพระทัยว่า เวลานี้พระองค์อยู่ใกล้ราชอาณาจักรของพระองค์หรือ สุลต่านตรัสตอบว่า แน่เทียว ข้าพเจ้าคะเนว่า ถ้าจะเดินทางจากที่นี่ไปถึงราชอาณาจักรของข้าพเจ้า คงกินเวลาไม่เกินกว่าสี่หรือห้าชั่วโมง พระราชาหนุ่มทูลว่า น่าจะต้องกินเวลาหนึ่งปี เมื่อครั้งพระองค์เสด็จมาที่นี่นั้น อาจกินเวลาเพียงสี่หรือห้าชั่วโมงจริง แต่เวลานั้นเป็นเวลาที่บ้านเมืองนี้ถูกสาป เมื่อพ้นคำสาปแล้วการก็ย่อมเปลี่ยนไปทุกอย่าง อย่างไรก็ดี ทางไกลอันนี้จักไม่ขัดขวางมิให้ข้าพเจ้าโดยเสด็จพระองค์ไป อย่าว่าแต่ไกลเพียงนี้เลย มาตรว่าพระองค์จำเป็นต้องเสด็จ

ไปจนสุดเขตโลก ข้าพเจ้าก็จะตามเสด็จได้ พระองค์เป็นผู้มีพระคุณแก่ข้าพเจ้ามาก ข้าพเจ้าจักต้องกระทำการอันแสดงให้เห็นว่า มีความกตัญญูต่อพระองค์จนตลอดชีพ จักสละราชสมบัติยอมถวายตัวเป็นโอรสติดตามพระองค์ไปโดยไม่มีความเสียใจอาลัยเลย

เมื่อสุลต่านทรงทราบว่า พระองค์อยู่ห่างไกลราชอาณาจักรก็ให้ทรงหลากพระหฤทัยอย่างยิ่ง ว่าจะเป็นเช่นนั้นได้อย่างไร แต่พระราชาหนุ่มแห่งประเทศเกาะดำทูลชี้แจงความจริงจนพระองค์คลายความสงสัย สุลต่านตรัสตอบว่า ถึงหนทางจะไกลปานใด เราก็หาเป็นทุกข์ไม่ ความพอใจที่เราได้ช่วยเธอ และได้เธอไว้เป็นโอรสนั้น คุ้มความลำบากในการเดินทางกลับราชอาณาจักรของเราอยู่แล้ว เพราะการที่เธอให้เกียรติแก่เราถึงกับติดตามไปนั้น ทำให้ต้องระวังระไวเธอประดุจโอรส และทั้งเราก็ไม่มีโอรสและธิดาด้วย จึงขอตั้งให้เธอเป็นรัชทายาท ผู้สืบสันตติวงศ์ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป เมื่อตรัสโต้ตอบกันแล้ว ก็เข้าสวมกอดกันด้วยความเสน่หา ถ้อยทีปราศรัยกัน ครั้นแล้วพระราชาหนุ่มหรือพระยุพราช ก็เตรียมการเสด็จออกจากพระนคร เสร็จภายในสามสัปดาห์ ทรงเวนราชสมบัติให้พระญาติสนิทองค์หนึ่งครอบ

ครองแทนพระองค์สืบไป เหตุนี้กระทำให้เสนามาตย์ราชบริพาร และราษฎรของพระองค์โศกเศร้าอาลัยในพระองค์ยิ่งนัก

ครั้นเสร็จการเวนราชสมบัติแล้ว สุลต่านกับพระยุพราช เสด็จออกจากพระนคร ในขบวนเสด็จอันมีอูฐร้อยตัวบรรทุกของอันมีค่า ซึ่งเลือกสรรจากท้องพระคลังของพระราชาประเทศเกาะดำ กับมีขุนนางรูปงามแต่งตัวเต็มยศ ขี่ม้าถืออาวุธแซงขบวนเป็นคู่ ๆ ดูสง่าพร้อมสรรพ การเดินทางครั้งนี้ได้มีเหตุเภทภัยประการไรจนบรรลุที่ใกล้พระนคร สุลต่านจึงรับสั่งให้นำข่าวไปแจ้งแก่อัครมหาเสนาบดีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และแจ้งเหตุที่เสด็จกลับช้านานเกินสมควร ให้ทราบสิ้นทุกประการ

ลำดับนั้น ประมุขอมาตย์ผู้สำเร็จราชการเมืองออกมารับเสด็จเข้าสู่พระนคร กราบทูลความว่า มิได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างใดในระหว่างที่พระองค์นิราศจากพระนคร ฝ่ายพวกนาครราษฎร์ก็พากันมาแซ่ซร้องถวายชัยด้วยความยินดี และได้มีการสมโภชอยู่หลายทิวาราตรี

รุ่งขึ้นสุลต่านรับสั่งให้ประชุมข้าราชการ แล้วตรัสเล่าเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับพระองค์ ในระหว่างที่ไม่ได้ประทับอยู่ในพระนครให้ฟังแต่ต้นจนอวสาน ครั้นแล้วก็ประกาศตั้งพระราชฯ แห่งประเทศเกาะดำเป็นรัชทายาท กับพระราชทานรางวัลแก่

บรรดาข้าราชการที่ทำความชอบในแผ่นดิน และส่วนพระองค์ทั่วหน้า

ส่วนคนหาปลา ผู้เป็นต้นเหตุให้สุลต่านได้ทำการช่วยเหลือพระราชาหนุ่มให้พ้นภัย ก็ได้รับพระราชทานรางวัลเหลือหลาย ทรงอุปถัมภ์ครอบครัวให้ได้รับความสุขความเจริญจนตลอดชีพทั้งโคตร

•

๑๑. นักพรตทั้งสามกับนางทั้งห้า

ในรัชสมัยกาหลิบฮารุน อัลราษจิด มีคนรับจ้างขนของคนหนึ่งอาศัยในพระนครแบกแดด ถึงชายผู้นี้มีอาชีวะต่ำก็จริงก็ยังเป็นคนมีเชาวน์ไวอารมณ์ชันชอบสนุก วันหนึ่งเวลาเช้าชายรับจ้างยืนถือกระบุงใหญ่คอย ณ ที่ ๆ เคยรับจ้างขนของส่ง มีหญิงหนึ่งรูปร่างหมดจดงดงามคลุมหน้าด้วยผ้ามัสลินผืนใหญ่เดินตรงเข้ามาหา บอกให้ชายรับจ้างถือกระบุงตามไป ชายรับจ้างได้ยินเสียงอันอ่อนหวานก็ดีใจ พลันยกกระบุงใหญ่ขึ้นทูนหัวเดินตามไปเดินพลางพูดพลางว่า เออ วันนี้มีความสุข วันนี้โชคดี

เดินไปได้สักครู่ นางหยุดที่ประตูบ้านแห่งหนึ่งแล้วเคาะประตู มีชายชรานับถือศาสนาคริสตังเคราหงอกขาวยาว ท่า

ทางเป็นสง่าเปิดประตูออกมา นางเอาเงินใส่ในมือคนชราโดยมิได้พูดจาว่ากระไร ชายชราผู้นั้นรู้ที จึงเดินเข้าไปข้างในสักครู่ แล้วกลับออกมา ถือคนโทเหล้าองุ่นมาส่งให้คนโทหนึ่ง นางพูดกับชายรับจ้างว่า จงเอาคนโทนี้ใส่กระบุงไป ชายรับจ้างก็เอาคนโทเหล้าองุ่นใส่กระบุง แล้วนางก็ออกเดินและบอกให้ชายรับจ้างตามไป ชายรับจ้างเดินพลางพูดพลางว่า เออวันนี้มีความสุข เออวันนี้ทั้งสนุกทั้งอัศจรรย์ใจ

นางแวะที่ร้านขายผลไม้ ซื้อดอกไม้ผลไม้หลายอย่างแล้วสั่งให้เอาใส่ลงในกระบุงแบกเดินตามต่อไป มาถึงร้านเนื้อวัว นางซื้อเนื้อวัวหนัก๒๕ปอนด์ใส่ลงในกระบุงอีก แล้วแวะซื้อของกินอีกมากมายหลายอย่างต่างชนิดเหลือที่จะจาระไนประชดใส่ลงในกระบุงนั้นจนชายรับจ้างรู้สึกหนักเต็มที ต้องร้องออกมาว่า นางไม่บอกให้ข้าพเจ้าทราบล่วงหน้าเสียก่อนว่าจะซื้อของมากมายถึงเพียงนี้จะได้เตรียมม้าเตรียมลามาบรรทุกของที่อยู่ในกระบุงเวลานี้หนักพออยู่แล้ว ถ้าเพิ่มลงไปอีกน่ากลัวจะเดินไม่ไหว นางได้ฟังดังนั้นก็หัวเราะ แล้วบอกให้เดินตามต่อไป นางแวะที่ร้านขายเครื่องเทศอีก ซื้อน้ำหอม กานพลู ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ พริกไทย ขิง และเครื่องเทศชนิดอื่นอีกหลายอย่าง ใส่ลงในกระบุงจนเต็มปรี่ แล้วบอกให้ชายรับจ้างเดินตามต่อไป จนถึงบ้านใหญ่งดงามแห่งหนึ่ง

มีเสาและบานประตูฝังด้วยงาช้าง นางหยุด ณ ที่นั้นแล้วค่อย ๆ เคาะประตู ขณะที่ยืนคอยคนเปิดประตูอยู่นั้น ชายรับจ้างคิดไปต่างๆ นึกประหลาดใจว่าเหตุไรนางผู้มีรูปร่างงดงามแต่งกายโอ่อ่าเช่นนี้ จึงมาทำหน้าที่จ่ายตลาดอย่างทาส จะว่าเป็นทาสก็ใช่ที่ เพราะเครื่องแต่งกายล้วนแต่ดี ๆ มีค่า กอปรด้วยท่าทางมีสง่าราศีถึงกับเดาว่า นางคงเป็นสตรีที่สูงศักดิ์ หรือมิฉะนั้นก็เศรษฐีนี ชายรับจ้างใคร่จะทราบฐานะและอาชีพของนาง แต่พอจะปรึปากถามก็พอดีหญิงอีกคนหนึ่งเปิดประตูออกมา รูปร่างงดงามคมคายต้องตาต้องใจยิ่งนัก ความงามของนาง ทำให้ชายรับจ้างตะลึงแลจนเคลิ้มสติ เกือบจะปล่อยกระบุงให้หลุดจากศีรษะ ตะลึงไปเป็นครู่ คำนึงแต่ในใจว่าตั้งแต่เกิดมายังไม่เคยเห็นสตรีงามถึงเพียงนี้ เพิ่งมาเห็นเป็นขวัญตาในวันนี้

หญิงที่จ้างเห็นสีหน้าชายรับจ้างวิปลาส ก็นึกรู้เหตุผล นางจ้องมองดูหน้าอันวิปริตของชายรับจ้างเพลินไป ลืมนึกว่าประตูเปิดแล้ว จนนางคนที่เปิดประตูรับเตือนจึงรู้สึก พอนางกับชายรับจ้างเข้าไปข้างใน นางคนที่เปิดประตูให้ก็ปิดโดยพลัน สามคนเดินผ่านมุขไปทางห้องใหญ่ มีทางเดินถึงห้องอื่น ๆ ชั้นล่างของห้องใหญ่นี้ มีห้องน้อย ๆ ห้องหนึ่งตกแต่งไว้งดงาม ท่ามกลางมีแท่นทำด้วยอำพันปูลาดแพรต่วนพื้นแดงปักทองผืนอ

ชาวอินเดียงามชวนดู ฐานของแท่นประดับไข่มุกเม็ดเขื่อง ๆ สวยประหลาด มีอ่างน้ำก่อด้วยศิลาอ่อนสีขาว มีน้ำพุใสสะอาดพวยพุ่งออกจากปากสิงห์อันหล่อด้วยทองบรอนซ์

เมื่อชายรับจ้างเห็นความงาม และความสะอาดหมดจดของสถานที่ก็ชมเพลิน พอเห็นหญิงอีกคนหนึ่งมีรูปโฉมงามกว่าคนที่สอง นั่งอยู่บนแท่นอำพันกลางห้อง ก็ยิ่งเพลินชมมากขึ้นอีก หญิงที่นั่งอยู่ลงจากแท่นเดินตรงเข้ามาหานางทั้งสอง ชายผู้รับจ้างพิเคราะห์ดูแล้วเดาว่า นางคนที่สามคงเป็นผู้ใหญ่ในสถานที่นั้น นางคนนี้ชื่อ โซบิเด คนที่เปิดประตู ชื่อสาพี่ คนที่ไปจ่ายตลาดชื่อ อมินา

นางโซบิเดปราศรัยกับสองนางว่า เจ้าเห็นหรือไม่ว่าชายรับจ้างทูนของหนักอยู่ ราวกับว่าจะทับให้ตัวย่นลงไปแล้ว เหตุใดเจ้าจึงไม่ช่วยรับลงมาเล่า สองนางได้พึ่งก็เข้าช่วยกันรับกระบุงวางลงยังพื้นแล้วถ่ายของในกระบุงออกหมด เสร็จธุระเรื่องนี้แล้ว นางอมินาก็ให้เงินแก่ชายรับจ้างมากกว่าธรรมดา

ชายรับจ้างดีใจที่ได้ค่าจ้างมาก ควรจะออกจากบ้านไปแต่หาไปไม่ ด้วยติดใจรูปโฉมของนางอันงามยั่วสวาทละม้ายคล้ายคลึงกันทั้งสามนาง ส่วนนางอมินาเล่าบัดนี้เปลื้องผ้าคลุมหน้าออก จึงเห็นว่านางก็งามเสมอสองนางนั้น ชายรับจ้างมีความพิศวงยิ่งนัก ที่มิได้เห็นมีชายอยู่ในบ้านนั้นสักคนเดียว

ส่วนอาหารนางจัดชื้อมามากมาย ราวกับว่าจะเลี้ยงแขกตั้งหลายคน ทั้งล้วนแต่เป็นของที่ต้องใจนักเลงสุราทั้งสิ้น

นางโชบิเดเห็นว่าชายรับจ้างยังไม่ไป เข้าใจว่าจะพักพอหายเหนื่อย แต่ครั้นเห็นว่านั่งอยู่นานนัก จึงถามว่า จะต้องการอะไรอีก ค่าจ้างที่ให้ไม่เป็นที่พอใจหรือ แล้วหันไปพูดกับนางอมินาว่า ให้อีกสักเล็กน้อยจะได้พอใจ ชายรับจ้างชี้แจงว่า ค่าจ้างที่ให้นั้นมากแล้ว หาได้อยู่เกี่ยงเอาค่าจ้างเพิ่มเติมไม่ แต่ที่ยังรอก็รู้อยู่ว่าไม่มีธุระอะไร ย่อมเป็นการน่าเกลียด ขอได้โปรดกรุณายกโทษด้วยเถิด แต่ที่ยังไม่ไปนั้นเป็นเพราะมีความสงสัยว่า เหตุใดท่านจึงอยู่กันตามลำพังสตรีหามีบุรุษอยู่ด้วยไม่ ท่านก็ย่อมทราบตระหนักอยู่ว่า หมู่สตรีใดไร้บุรุษอยู่ย่อมเงียบเหงาเปล่าเปลี่ยว ดุจหมู่ชายไร้สตรีอยู่ร่วมฉะนั้น ชายรับจ้างพูดชี้แจงเหตุที่ยังไม่ออกไปจากบ้านอีกหลายข้อ ล้วนแต่ขบขันน่าหัวเราะ ในที่สุดกล่าวภาษิตติดปากของชาวพระนครแบกแดด

ที่ประชุมเลี้ยงอาหารสำราญจิต
ต้องมีมิตรนั่งล้วนจำนวนสี่
แล้วชายรับจ้างแต่งเติมขึ้นใหม่ว่า
เมื่อบ้านมีแต่สามนารี
คงจะต้องการคนที่สี่เป็นแน่นอน

นางทั้งสามหัวเราะขันถ้อยคำที่ชายรับจ้างชี้แจงเพื่อให้ชวนกินอาหารด้วย แต่ภายหลังนางโซบิเดกลับขนาบว่า เจ้าลวนลามนัก เราจะไล่เจ้าออกจากบ้านเสียเฉย ๆ ไม่ต้องชี้แจงอะไรก็ได้ แต่เห็นว่าสู้ชี้แจงให้เข้าใจเสียบ้างไม่ได้ จึงขอชี้แจงว่า เราทั้งสามเป็นพี่น้องร่วมมารดากัน เราทำกิจของเราโดยลับไม่ต้องการให้ผู้ใดผู้หนึ่งล่วงรู้ เพราะปราชญ์กล่าวว่าจงปกปิดความลับของสูเจ้าไว้ อย่าขยายให้ใครรู้ ถ้าผู้ใดขยายความลับของตนให้ผู้อื่นรู้แล้วไซร้ อย่าหมายเลยว่าจะปกปิดความลับนั้นไว้ได้ ผิทรวงอกของตนเองรักษาความลับไว้ไม่ได้แล้ว ทรวงอกของผู้ซึ่งสูเจ้าขยายให้ฟังนั้นจะรักษาความลับไว้ได้อย่างไร ชายรับจ้างตอบว่า ข้าพเจ้าขอกล่าวคำของปราชญ์ให้นางฟังบ้าง เพราะได้อ่านตำรับตำราภาษิตมามากเหมือนกัน ยังจำภาษิตได้แม่นยำอยู่บทหนึ่งว่า จงปกปิดความลับของตนไว้ อย่าให้คนโง่และคนที่ไม่ควรไว้วางใจล่วงรู้เป็นอันขาด แต่อย่าปิดบังคนมีสติปัญญาและคนที่วางใจได้เลย บุคคลชนิดนี้รู้จักรักษาความลับไว้ได้ เพราะฉะนั้น ความลับอันใดซึ่งข้าพเจ้าล่วงรู้ เสมือนความลับนั้นอยู่ในห้องที่ลั่นกุญแจลูกกุญแจห้องหาย และบานประตูผนึกตราเรียบร้อยไม่มีรอยบุบสลาย

นางโซบิเด เห็นว่าชายรับจ้างมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด แต่ไม่ต้องการให้เกี่ยวข้อง จึงพูดตัดบทว่า เจ้าพึงรู้เถิดว่า เรา

จัดสิ่งของเหล่านี้มาเพื่อเลี้ยงดูกันในหมู่พี่น้อง เจ้าจะพลอยมากินด้วยโดยไม่ต้องออกทรัพย์สินนั้น ดูกระไรอยู่ นางสาพี่ช่วยพูดอีกว่า เจ้าไม่เคยได้ยินบ้างหรือ ท่านย่อมว่า ถ้าสูเจ้ามีของติดมือมาสูเจ้าย่อมได้ของติดมือกลับไป ถ้าหากว่าสูเจ้ามิได้มีสิ่งใดติดมือไซร้ สูเจ้าจะต้องกลับไปมือเปล่า

แม้ชายรับจ้างจะฉลาดพูดจาโต้เถียงสักเพียงไร ก็หมดท่าที่จะอยู่ต่อไป และจะต้องออกจากบ้านนางไป ด้วยความอดสูเป็นแน่แท้ แต่นางอมินาพูดอ้อนวอนสองนางว่าขอให้ชายรับจ้างกินด้วยสักคนเถิด คงทำให้เราร่าเริงบันเทิงใจได้บ้าง น้องเคยฟังคารมมาตลอดทางแล้ว พูดขบขันพอใช้ อีกประการหนึ่ง ถ้าชายคนนี้ไม่แข็งแรงว่องไวและเต็มใจขนของมาแล้ว ที่ไหนน้องจะได้กลับบ้านเร็วดังนี้

พอนางอมินาพูดขาดคำลง ชายรับจ้างก็ทรุดตัวคุกเข่าลงจุบพื้นแทบเท้านาง แล้วลุกขึ้นพูดว่า นางผู้ทรงโฉม วันนี้ท่านได้นำโชคลาภมาให้ข้าพเจ้าแล้ว ยังเออเพื่อในครั้งนอก สามารถจะกล่าวสรรเสริญคุณความดีของท่านให้เพียงพอได้ซึ่งทั้งสามให้เกียรติยศแก่ข้าพเจ้านั้น ใช่ว่าข้าพเจ้าจะทะนงยกตนเสมอก็หามิได้ ย่อมถือตนเป็นดุจทาสอยู่เสมอ พูดแล้วก็เอาเงินที่ได้ให้เป็นค่าจ้างออกคืนให้ นางโซบิเดไม่รับ พูดว่าเราให้อะไรแก่ใคร

แล้วไม่เคยเอากลับคืน แต่ซึ่งเจ้าจะกินอาหารร่วมโต๊ะกับเราในบ้านนั้น เราต้องห้ามเจ้าว่าเห็นอะไรต้องนิ่ง ไม่รู้ ไม่เข้าใจก็ไม่ต้องถาม ข้อบังคับนี้มีอยู่ก่อนแล้ว หาได้ตั้งขึ้นในปัจจุบันเพื่อบังคับแต่ตัวเจ้าเท่านั้นไม่ จงดูหนังสือที่จารึกไว้ที่บานประตูเถิด

ชายรับจ้างหันไปที่บานประตู เห็นตัวหนังสือทองจารึกว่า ถ้าผู้ใดพูดสิ่งซึ่งไม่เกี่ยวกับคนผู้นั้นจงได้ประสบซึ่งไม่พอใจตน ชายรับจ้างอ่านแล้วพูดว่า ข้าพเจ้าขอสาบานว่าจักไม่พูดเรื่องที่เกี่ยวกับนาง หรือเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับข้าพเจ้าเป็นอันขาด

ครั้นตกลงให้ชายรับจ้างกินอาหารด้วย นางอมินาก็จัดตั้งอาหารต่าง ๆ ตามที่ เผาไม้หอมส่งกลิ่นตระหลบอบอวล พอเริ่มกินอาหาร นางอมินาก็เริ่มรินเหล้าองุ่นใส่ถ้วยทองดื่มก่อนผู้อื่นตามธรรมเนียมชาวอาหรับ แล้วจึงรินให้นางอีกสองคนกับชายรับจ้าง ชายรับจ้างรับถ้วยเหล้าองุ่นแล้วจุบมือนางตามประเพณีก่อนยกถ้วยขึ้นดื่มและขับเพลงขึ้นว่า

อันว่ากลิ่นบุบผามาลีฟุ้ง ซึ่งลมชวยข้ามทุ่งจากสวนศรี
หอมชื่นใจฉันใดเหล้าถ้วยนี้ รสคงดีกว่าเก่าเพราะสาวริน

ครั้นสามนางได้ยินเพลงขับของชายรับจ้างก็ชอบใจ นึกสนุกต่างขับเพลงกันคนละบท การกินเลยครึงนจึงเป็นที่ร่าเริงบันเทิงใจของคนทั้งสี่อย่างเต็มที่ ภายหลังนางสาพี่พูดกับชาย

รับจ้างว่า จงกลับไปเถิด ถึงเวลาแล้ว ชายรับจ้างไม่อยากจากนางทั้งสามไป จึงพูดอ้อนวอนว่า ขอให้ข้าพเจ้านอนค้างอยู่ที่นี่สักคืนหนึ่งเถิด กรุณาให้ตลอดไปเถิด นางอมินาช่วยชายรับจ้างอ้อนวอนนางทั้งสอง จนนางโซบิเดใจอ่อนตอบว่า ที่ยอมให้อยู่เพราะเสียอ้อนวอนเจ้าไม่ได้ แล้วหันไปกำชับว่า เจ้าอย่าลืมคำสาบานของเจ้า ชายรับจ้างก็รับคำ ทั้งสี่คนจึงขับเพลงและสรวลเสเฮฮากันต่อไปอีก ขณะนั้นมีเสียงคนมาเคาะประตูบ้าน นางสาวผู้มีหน้าที่เป็นพนักงานเปิดประตูวิ่งออกไปสักครู่ใหญ่จึงกลับเข้ามาบอกว่า มีนักพรตสามรูปมาอยู่ที่ประตูบ้าน น่าประหลาดที่เธอเสียจักษุข้างขวาเหมือนกันหมด โกนผมหนวดเคราและคิ้วเกลี้ยง เธอเล่าว่าเธอเพิ่งมาถึงกรุงแบกแดดในเวลาพลบค่ำ โดยการที่ไม่ทราบว่าจะไม่พำนักนอนที่ไหน เพราะไม่เคยมาพระนครแบกแดดเลย เธอเห็นว่าบ้านเราใหญ่โตงดงาม จึงเคาะประตูเรียกเพื่อขอความกรุณาเข้ามาพักนอน จะให้อยู่ที่ไหนเต็มใจทั้งสิ้นขอให้พอเป็นที่กำบังตามสมควรก็แล้วกัน เธอยังหนุ่มแน่นรูปร่างหมดจด น้องเห็นแล้วอดหวั่นไหวไม่ได้ เพราะเห็นละม้ายคล้ายคลึงกันทุกรูปขอให้เธอเข้ามาเถิด เธอคงจะทำให้เราบันเทิงใจได้ เราไม่ต้องเสียอะไรมาก เธอจะพักอาศัยอยู่คืนนี้คืนเดียวเท่านั้น พอรุ่งเช้าก็ลาไป นางโซบิเดตอบว่า ถ้ากระนั้นจงไป

อาราธนาเข้ามา แต่ต้องให้อ่านคำจารึกที่บานประตูเสียด้วย สาวี่ดีใจวิ่งออกไปรับนักพรตเข้ามา ครั้นนักพรตทั้งสามย่างเข้ามาในห้อง นางทั้งสามก็ลุกขึ้นต้อนรับไต่ถามความทุกข์สุข และแสดงความยินดีที่จะให้นักพรตผู้เดินทางมาแต่ไกล มีความเหนื่อยล้าพักผ่อนตามความประสงค์ แล้วอาราธนาให้นักพรตนั่งร่วมวงเดียวกัน ส่วนนักพรตทั้งสามเมื่อได้เห็นความงามสง่าของเคหสถานและนางทั้งสามต้อนรับอันดี ก็ยิ่งเกิดความโสมนัส และสำรวมมารยาทยิ่งขึ้น ในขณะที่เธอเตรียมตัวจะนั่ง เหลือบเห็นชายรับจ้างแต่งกายอย่างเดียวกับเธอ จึงคิดไปว่าคงจะเป็นนักพรตเหมือนกัน แต่หากต่างกันด้วยลัทธิจึงมิได้ปลงผมและหนวดเครา นักพรตองค์หนึ่งพูดขึ้นว่า ข้าพเจ้าเชื่อว่าเธอคงเป็นนักบวชอาหรับซึ่งปลีกตัวจากคณะเช่นเดียวกับพวกเรา ฝ่ายชายรับจ้างกำลังเมาสุราเต็มที่ได้ฟังดังนั้นก็โกรธ ร้องตอบไปอย่างฉุนเฉียวว่า จงนั่งลงเถิดอย่าเกี่ยวข้องกับสิ่งซึ่งไม่เกี่ยวกับท่าน ไม่ได้อ่านคำจารึกที่ประตูดอกหรือ อย่ามาละเมิดกล่าวว่าข้าพเจ้าเป็นเพศเดียวกับท่านเลย ข้าพเจ้าก็ถือเพศของข้าพเจ้า มิได้เอาเยี่ยงอย่างท่านผู้ใด นักพรตองค์นั้นตอบว่า อย่าโกรธเลย ข้าพเจ้าเสียใจที่พูดให้ท่านโกรธ ขออภัยโทษสักครั้งเถิด ท่านจะบังคับบัญชาอย่างไรจักทำตามคำสั่งของท่านทุกประการ นาง

ผู้เป็นเจ้าบ้านเห็นว่าจะทุ่มเถียงกันมากมายใหญ่โตขึ้น จึงห้ามปรามทั้งสองฝ่ายให้เลิกวิวาทกัน ครั้นนักพรตทั้งสามเข้านั่งโต๊ะตามที่แล้ว นางทั้งสามก็ช่วยกันปฏิบัติให้เธอฉันอาหารเมื่ออิ่มหนำสำราญแล้ว จึงบอกกับสามนางผู้เป็นเจ้าบ้านว่าเธอมีความชำนาญในการสังคีตก็ขอให้นำมาให้ จะบรรเลงให้ฟัง นางเอาขลุ่ยอาหรับหนึ่ง ขลุ่ยอิหร่านหนึ่ง กับรำมะนาเสียงทุ้มหนึ่ง มาให้นักพรตทั้งสามพลัน เธอต่างเลือกเอาสิ่งซึ่งตนสันทัด แล้วบรรเลงบทหนึ่ง สามนางร้องขับประสานเสียงเพราะเสนาะโสต แล้วก็พากันสรวลเสเฮฮา ด้วยเพลงที่ขับนั้นมีถ้อยคำขบขันเป็นที่รื่นรมย์ทั่วหน้ากัน ในขณะที่กำลังบันเทิงเริงรมย์กันอยู่เต็มที่นั้น ได้ยินเสียงเคาะประตูดังสนั่น

สุลต่านฮารูนอัลราษจิด ย่อมปลอมพระองค์เสด็จเที่ยวในเวลากลางคืน เพื่อสอดส่องเหตุการณ์และทุกข์สุขแห่งนาครราษฎร์อยู่เป็นนิตย์ ค่ำวันนั้นพระองค์พร้อมด้วยกัยฟาร์แกรนด์วิเซียร์และเมสเรอขันทีผู้ใหญ่ ปลอมตัวเป็นพาณิชเที่ยวไปในแบกแดดมหานคร เมื่อเสด็จผ่านบ้านสามนาง พระองค์ได้ยินเสียงสังคีต เสียงเพลงขับและเสียงสรวลเฮฮา จึงตรัสกับแกรนด์วิเซียร์ว่า เราอยากรู้ว่า บ้านนั้นมีงานรื่นเริงอะไรกัน เสียงสังคีตและเสียงขับร้องอึงมี่ เจ้าจงเคาะประตูให้เปิดรับ

กัยฟาร์กราบทูลว่า ข้าพเจ้าคิดว่า เป็นเสียงร่าเริงรมย์ด้วยฤทธิ์สุรา ไม่ควรที่พระองค์จะเสด็จเข้าไป เพราะสตรีกำลังเมาอยู่นั้นย่อมไม่มีสติ อาจกล่าวคำสบประมาทให้เป็นที่เสื่อมเสียพระเกียรติยศ ทั้งเป็นเวลาดึกดื่นเกินควรแล้ว กาหลิบตรัสว่า ข้อนั้นช่าง เจ้าจงไปเคาะประตูเถิด กัยฟาร์ไม่สามารถจะขัดพระราชโองการได้ ก็เดินเข้าไปเคาะประตู นางสาวีออกมาเปิดประตู กัยฟาร์เห็นนางมีโฉมงดงามจึงกล่าวว่านางผู้ทรงโฉม เราสามสหายเป็นพ่อค้าเมืองโมสูล ได้เข้ามาอยู่ในเมืองนี้ประมาณสิบวันแล้ว พักแรมอยู่ ณ ที่พักคนเดินทาง ฝากสินค้าไว้ ณ ที่นั้น แล้วไปกินเลี้ยงที่บ้านเพื่อนพาณิชด้วยกัน ภายหลังเราเมาสุราจึงหานางระบำมาฟ้อนให้ดู เป็นที่สนุกสนานยิ่งนัก เวลาก็ดึกมากแล้ว แต่เรายังเพลิดเพลินอยู่จึงยังมิได้ออกจากบ้านนั้น เผอิญมียามตรวจการผ่านมาทางนั้นบังคับให้เราเปิดประตู แล้วเข้ามาจับพวกเราไปได้ทั้งสามคน เราสามคนนี้ปีนกำแพงหนีรอดมาได้ แต่ยังมืนเมาสุรา ทั้งเป็นคนแปลกถิ่น ไม่ทราบว่าจะไปแห่งหนใด หนทางที่จะไปยังที่พักเดินทางก็ไกลมาก เกรงว่ายามตรวจการณ์จะมาพบเข้าอีก มาตรว่าจะพยายามไปจนถึงที่พักเขาก็ไม่เปิดประตูรับ ด้วยดึกดื่นผิดเวลาแล้ว กระนั้นจะต้องนั่งเจ่ากำน้ำค้างทนหนาวจนจะรุ่งเช้า

เพราะฉะนั้น จึงเข้ามาเคาะประตูเพื่อขออาศัยพักนอนอยู่จนกว่าจะรุ่งสว่าง เราทราบว่าเจ้าบ้านยังไม่นอน เพราะได้ยินเสียงสังคีตและขับร้องอยู่ ถึงกระนั้นก็ต้องขอโทษที่มาเคาะเรียกดึกดื่นผิดเวลาเช่นนี้ ถ้าไม่มีความรังเกียจเราจะช่วยเล่นอะไรเสริมความสนุกจนสุดความสามารถ เพื่อทดแทนที่ต้องหยุดกลางคันเพราะมาเคาะประตูเรียก แต่ถ้านางไม่ยอมให้เราผสมวงด้วย ก็เพียงอนุญาตให้เข้าไปอาศัยนอนในร่มชายคาเท่านั้น ก็จะขอบบุญคุณไม่ลืมเลย นางสาวิจารณาดูชายทั้งสามเห็นว่ามีลักษณะเป็นคนดีมิใช่คนพาล จึงตอบว่าข้าพเจ้ามิใช่เจ้าบ้าน จะต้องเข้าไปบอกเจ้าบ้านเสียก่อน ขอให้ท่านรอสักครู่ พูดแล้วกลับเข้าไปเล่าให้พี่นางฟังทุกประการ นางทั้งสามมีใจกอปรด้วยเมตตา ดั่งได้อนุญาตให้นักพรตทั้งสามอาศัยพักนอนฉะนั้น เมื่อปรึกษาหารือกันแล้ว ก็ตกลงยอมให้รับพ่อค้าทั้งสามไว้ นางสาวิออกไปนำสามสหายเข้ามา ผู้ซึ่งอยู่ในที่นั้นลุกขึ้นคำนับต้อนรับตามธรรมเนียม แต่หามีใครรู้จักกาหลิบไม่ นางโซบิเดปราศรัยว่า เชิญท่านทั้งสามพักผ่อนให้สบาย แต่ข้อสำคัญในชั้นต้นข้าพเจ้าต้องขอท่านสักอย่างหนึ่ง แกรนด์วิเซียร์ตอบว่าพวกข้าพเจ้าไม่ขัดข้อง นางโซบิเดจึงบอกว่า ถ้าท่านเห็นสิ่งใดหรือการใดในสถานที่นี้ ท่านต้องนิ่งดูนิ่งฟัง อย่าพูดอย่าซักไซ้ไล่เลียงเอาเหตุผล และอย่ากล่าวเรื่องซึ่งมิได้เกี่ยวแก่ตัวท่านเป็น

อันขาด ถ้าท่านไม่ปฏิบัติตาม ข้าพเจ้าเกรงว่าท่านจักได้สบสิ่งซึ่งไม่เป็นที่พอใจ กัยฟาร์ตอบว่า เรายอมปฏิบัติตาม จะไม่วุ่นวายในกิจการของผู้อื่น พูดแล้วต่างคนก็ทรุดตัวลงนั่ง ณ ที่ซึ่งเจ้าบ้านจัดให้ พวกที่อยู่ก่อนก็ดีใจเหล้าอวยพรต้อนรับพวกที่มาใหม่ ขณะที่กัยฟาร์ออกท่าสนุกเพลินอยู่นั้น กาหลิบเพลินชมจริตกิริยามารยาทและรูปโฉมอันงามของสามนาง ซึ่งมีนิสัยใจคออารี ครั้นทอดพระเนตรไปเห็นนักพรตตาบอดข้างเดียวทั้งสามให้รู้สึนขันพระทัยยิ่งนัก พระองค์อยากทราบเรื่องราวอันแต่ทรงระลึกถึงข้อบังคับของนาง จึงมิได้เผยพระโอษฐ์ถามประการไร นอกจากนี้พระองค์ยังทรงเห็นว่ามีเครื่องภาชนะใช้สอยและเครื่องประดับประดาห้องงามยิ่ง ถึงกับทรงสงสัยว่าที่นี่น่าจะเป็นสถานอันเทพนิมิตไว้เป็นแน่

ลำดับนั้น ต่างก็สนทนากันถึงเรื่องที่เกี่ยวกับความบันเทิง ส่วนนักพรตตาเดียวทั้งสามลุกขึ้นเต้นรำทำเพลงของตน ต่างคนต่างไปคนละท่าหาเหมือนกันไม่ ทำให้กาหลิบและสองอำมาตย์หัวเราะด้วยความขบขัน และตบมือแสดงความพอใจ พอนักพรตทั้งสามหยุด นางโซบิเดลุกขึ้นและจับมือของนางอมินาฉุดให้ลุกขึ้นพลางพูดว่า เรามาทำกิจของเราตามที่ได้เคยทำมาเถิด ท่านทั้งหลายคงไม่กีดขวางเราเลย นางอมินาเข้าใจความประสงค์

ของนางโซบิเด จึงลุกขึ้นเก็บโต๊ะ จาน ขวด และถ้วยแก้วรวมทั้งเครื่องสังคีต ที่นักพรตทั้งสามเล่นไปไว้เสีย ส่วนนางสาฬีก็ไม่ดูดายจัดแจงแต่งไส้ชวาลาให้สว่างขึ้น และเติมกำยานเนื้อไม้ลงในกระถางสุมควัน ครั้นเสร็จแล้วนางบอกให้นักพรตทั้งสามย้ายไปนั่งที่เก้าอี้ยาวทางหนึ่ง ให้กาหลิบกับอำมาตย์ทั้งสองนั่งอีกทางหนึ่งแล้วพูดกะชายรับจ้างว่า จงลุกขึ้นช่วยเราทำงานบ้าง ชายรับจ้างได้ฟังจึงตอบว่า ข้าพเจ้าคอยรับใช้อยู่ทุกเมื่อจะใช้ให้ทำอะไรโปรดบอกมาเถิด นางสาฬีพูดว่า ทำงานเสียงบ้างดีหาไม่ก็นั่งซึมเซาอยู่กระนั้น ต่อมานางอมินาใช้ให้ชายรับจ้างยกม้านั่งมาตัวหนึ่งมาตั้งไว้กลางห้อง นางเข้าไปในห้องเล็กข้างห้องรับประทานอาหารแล้วจูงสุนัขดำสองตัวออกมา สุนัขสองตัวนี้มีโซ่ร้อยติดกับปลอกคอ และมีรอยถูกโบยตีไปทั้งตัว นางให้ชายรับจ้างจูงสุนัขทั้งสองไปส่งให้นางโซบิเดกลางห้อง นางโซบิเดลุกขึ้นพลางถอนใจใหญ่แล้วพูดว่า เราจงทำการตามหน้าที่กันเถิด พูดแล้วถลกแขนเสื้อขึ้นถึงข้อศอกยื่นมือไปรับแส้ที่นางสาฬีนำมาส่งให้ แล้วพูดว่า ชายรับจ้างจูงสุนัขไปให้นางอมินาตัวหนึ่งให้เราตัวหนึ่ง ชายรับจ้างจูงสุนัขไปส่งให้อมินาแล้ว นางโซบิเดสั่งให้ชายรับจ้างจับสุนัขไว้ ส่วนสุนัขหันหน้ามาทางนางโซบิเด ทำกิริยาดุจอ้อนวอนให้นางปรานี แล้วร้องหอนเสียง

เยือกเย็นน่าสงสารยิ่งนัก แต่นางโซบิเดจะมีความปรานีก็หาไม่ กลับเอาแส้เฆี่ยนสุนัขจนร้องเสียงเอ็ดอึงไปทั้งบ้าน ครั้นนางเหนื่อยหอบแล้ว ก็โยนแส้ทิ้งแล้วรับโซ่ล่ามสุนัขมาจากชายรับจ้าง แล้วจับเท้าสุนัขยกขึ้น สุนัขและนางต่างมองดูหน้ากันแล้วร้องไห้อยู่ครู่หนึ่งนางโซบิเดจึงเอาผ้าเช็ดหน้าเช็ดตาให้และจูบสุนัข แล้วส่งโซ่ให้ชายรับจ้างจูงกลับไปขังไว้ในห้องตามเดิม และสั่งให้นำอีกตัวมาให้ นางก็ทำแก่สุนัขตัวนั้นอย่างตัวก่อนแล้วให้ชายรับจ้างเอากลับไปขังไว้อย่างเดิม

ซึ่งนางโซบิเดเฆี่ยนสุนัขทั้งสอง แล้วร้องไห้และเช็ดน้ำตาให้สุนัข นักพรตทั้งสามกับกาหลิบและอำมาตย์มีความฉงนสนเท่ห์ยิ่งนัก ด้วยว่าในศาสนามุสลุมานมีบัญญัติว่าสุนัขเป็นสัตว์ลามก ห้ามมิให้ผู้ใดจับต้องตัวมัน ถ้าสัตว์นั้นอยู่ในที่ใดเทพเจ้าย่อมเว้นเสียไม่เข้าสู่สถานที่นั้น ครั้นเกิดความสงสัยขึ้นแล้ว ต่างคนต่างซุบซิบไต่ถาม กาหลิบอดรนทนอยู่ไม่ได้ พยักพระพักตร์ให้แกรนด์วิเซียร์ถามนาง แกรนด์วิเซียร์ระลึกถึงข้อห้ามของนางจึงได้เบือนหน้าไปเสียทางอื่น หาทำตามพระประสงค์ไม่ ครั้นกาหลิบกระตุ้นเตือนอีก แกรนด์วิเซียร์จึงหันมากราบทูลว่า เวลานี้ยังปฏิบัติตามพระราชโองการไม่ได้ ส่วนนางโซบิเดครั้นสุนัขเหนื่อยแล้วก็นั่งพักอยู่กลางห้อง จนกระทั่ง

นางอมินาเตือนว่าโปรดกลับไปที่ของพี่เถิด น้องจะได้ทำกิจของน้องบ้าง นางโซบิเดได้ฟังก็ตอบว่า มาสิน้อง แล้วลุกขึ้นไปนั่งบนเก้าอี้ มีกาหลิบกัยฟาร์และเมสเรอนั่งเบื้องขวา นักพรตทั้งสามกับชายรับจ้างนั่งเบื้องซ้าย นิ่งอยู่ไม่พูดจากันเลย ส่วนนางสาพีขึ้นไปนั่งบนเก้าอี้กลางห้องแล้วพูดกับนางอมินาว่า จงลุกขึ้นเถิด น้องก็รู้อยู่แล้วว่าเราจักต้องทำกิจของเรา นางอมินาจึงลุกขึ้นเดินเข้าไปในห้องน้อยแล้วถือหีบคลุมด้วยแพรต่วน ปั๊กไหมทองออกมา เบิดเฉพาะหน้านางสาพี่ พลางหยิบพิณในหีบออกส่งให้ นางสาพีรับพิณไปดีดเป็นทำนองไพเราะวังเวงใจอยู่ครู่หนึ่ง แล้วขับเพลงประสานเสียงพิณว่า

๏ อันความเหงาเศร้าใจไร้คู่ครอง ย่อมมัวหมองเศร้ากำสรดสลดศรี

ความบันเทิงเริงร่าของนารี หากจะมีก็ไม่ยวนชวนปรีดา
จำต้องมีชายพนอคลอเคียงคู่ จึงจะชูความสำราญและหรรษา
ให้ถึงขีดสมหวังดังจินตนา โอ้อนาถวาสนาอาภัพจริง
กามเทพเทวัญในชั้นฟ้า ผู้มีทิพย์นัยนาเห็นอกหญิง
จงอวยพรให้ยุพินสิ้นประวิง ได้ประสบพบสิ่งที่หวังเอย ฯ

นางขับเพลงไพเราะจับใจยิ่งนัก จนกาหลิบและคนทั้งหลายเคลิบเคลิ้มสติ ดุจได้ฟังทิพยดนตรี ครั้นนางขับขาดเสียงลง ก็ส่งพิณให้นางอมินาแล้วพูดว่า เสียงพี่เครื่องเสียแล้วน้องช่วย

ร้องให้ฟังบ้างสิ นางอมินารับพิณมาแล้วตอบว่าได้สิพี่ นางนั่งลงบนเก้าอี้ร้องเพลงประสานเสียงพิณ มีเนื้อความคล้ายกับเพลงที่นางสาวีร้อง และน้องก็ร้องไพเราะเสนาะโสตเช่นเดียวกัน จนกาหลิบออกพระโอษฐ์ชมเชย ขณะนั้นนางอมินาเป็นลมสลบไป นางสาวีเข้ามาแก้ไขขยายเสื้อตรงหน้าอก คนทั้งหลายเห็นมีรอยถูกเฆี่ยนลายไปทั้งนั้น พอนางโซบิเดขมีขมันลุกขึ้นจากเก้าอี้ไปช่วยกันแก้ไข นักพรตองค์หนึ่งพูดขึ้นว่า เรานอนกลางแจ้งทนกำน้ำค้างยอมหนาวเสียยังดีกว่าเข้ามาพบมาเห็นเช่นนี้ กาหลิบได้ทรงฟังดังนั้น จึงกระเถิบเข้าไปใกล้แล้วถามว่านี่เป็นด้วยเหตุไร นักพรตอบว่า ข้าพเจ้าก็ไม่ทราบ กาหลิบตรัสถามว่าท่านไม่ได้อยู่ในบ้านนี้ดอกหรือ ซึ่งนางได้เฆี่ยนตีสุนัขดำทั้งสองนั้นท่านก็ไม่ทราบเหตุผลต้นปลายอดอกหรือ นักพรตตอบว่า ข้าพเจ้าหาได้เป็นคนอยู่ในบ้านนี้ไม่ เพิ่งย่างเข้ามาก่อนหน้าที่ท่านมาถึงไม่นานนัก กาหลิบได้ทรงฟังก็ประหลาดพระทัยยิ่งขึ้น จึงตรัสว่า ชายที่นั่งอยู่ข้างท่านจะเล่าให้ฟังได้บ้างกระมัง นักพรตพยักหน้าให้ชายรับจ้างกระเถิบเข้ามาใกล้แล้วถามว่า เหตุไรสุนัขสองตัวจึงถูกตี และเหตุไรหน้าอกและหลังไหล่ของนางนางอมินา จึงมีรอยถูกเฆี่ยนลายไปทั้งนั้น ชายรับจ้างตอบว่าข้าพเจ้าขอสาบานต่อพระพักตร์พระอาหล่าผู้เป็นเจ้าได้ว่า ข้าพ-

เจ้าไม่ทราบเหตุผลต้นปลายอย่างไรเลย ข้าพเจ้าเป็นชาวเมืองนี้ก็จริงอยู่ แต่ทว่าเพิ่งย่างเข้ามาในบ้านนี้วันนี้เอง เมื่อข้าพเจ้าเข้ามาไม่เห็นมีชายอยู่สักคนเดียว ต่อมาท่านก็เข้ามาทีละพวก ซึ่งนางต้อนรับพวกท่านผู้ไม่รู้จักมักคุ้นกับนางเป็นอย่างดีนั้น ข้าพเจ้ามีความประหลาดใจยิ่งนัก และท่านก็คงประหลาดใจเหมือนกันที่ทราบว่า ข้าพเจ้าผู้เข้ามาพลอยกินเลี้ยงอิ่มหนำสำราญใจอยู่ด้วยนี้ก็ไม่รู้จักกับเจ้าบ้านมาแต่เดิม กาหลิบได้ทรงฟังก็ยิ่งมีความสงสัยมากขึ้น จึงตรัสว่า นี่แน่ท่านทั้งหลาย เราทั้งเจ็ดคนเป็นผู้ชาย มีพวกเจ้าของบ้านเพียงสามคนก็เป็นผู้หญิงทั้งสิ้น เราจะมัวเกรงกลัวด้วยเหตุใดหากเราถามนางไม่บอก ข่มขี่เอาด้วยพลการนางก็คงต้องบอกเป็นแม่นมั่น แกรนด์วิเซียร์กับกัยฟาร์ไม่เห็นด้วย แกรนด์วิเซียร์เกรงว่าจะมีผู้ล่วงรู้จักกาหลิบ จึงกราบทูลทัดทานอย่างพูดกับเพื่อนพ่อค้าว่า ซึ่งท่านคิดดังนั้นข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย เมื่อแรกเราปฏิญาณว่าเราจะไม่ไต่ถามในเรื่องอันไม่ใช่กิจของเรา นางจึงต้อนรับเลี้ยงดูเป็นอันดี ถ้าหากเราไต่ถามขึ้นนางจะว่าเราไม่มีสัตย์ ไม่รักเกียรติยศชื่อเสียง อีกประการหนึ่งซึ่งนางห้ามและให้เราปฏิญาณนั้น นางต้องสามารถอาจลงโทษเราได้ ในเมื่อเราละเมิดข้อห้ามเป็นแม่นมั่น แกรนด์วิเซียร์พูดแล้วก็สะกิดกาหลิบ ให้กระเถิบออกไปห่างนักพรตทั้งสามแล้ว

กระซิบว่า เวลานี้ดึกนักหนาแล้ว ขอได้สะกดพระทัยไว้ก่อน พอรุ่งสว่างข้าพเจ้าจะนำนางทั้งสามนั้นไปเฝ้า เวลานั้นจะทรงถามนางอย่างไรก็ได้ตามพระประสงค์ ซึ่งแกรนด์วิเซียร์กราบทูลเตือนพระสติทั้งนั้น กาหลิบหาทรงเชื่อฟังไม่กลับตอบว่า นิ่งเสียเถิด อย่าวุ่นวายเลย ไม่รอจนถึงรุ่งสว่างละ อยากรู้เดี๋ยวนี้ให้จงได้ ใครจะเป็นคนถามเล่า กาหลิบขอให้นักพรตทั้งสามถามนางแต่นักพรตทั้งสามก็ปฏิเสธว่า ขอเสียเถิด อย่าให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ถามเลย ครั้นกาหลิบทรงบังคับให้ผู้ใดถามไม่ได้แล้ว ก็พยายามอ้อนวอนชายรับจ้างจนรับคำว่าจะถามให้ แต่ยังมิทันที่จะถาม นางโซบิเดแก้ไขนางอมินาพันขึ้น แล้วกลับมาถามขึ้นก่อนว่า ท่านโต้เถียงกันเรื่องอะไร ชายรับจ้างตอบว่า ท่านทั้งหกนี้รบเร้าให้ข้าพเจ้าอ้อนวอนถามว่า ที่นางเฆี่ยนตีสุนัขแล้วร้องไห้และจูบสุนัขราวกะว่ารักหรือสงสาร และนางอมินาผู้มีรอยเฆี่ยนที่หน้าอก ขับเพลงแล้วสลบไปเพราะเหตุไร นางโซบิเดได้ฟังก็โกรธ จึงหันไปถามชายทั้งหกว่า ท่านใช้ให้ชายรับจ้างถามจริงหรือประการไร นักพรตทั้งสามรับว่าจริง แต่กาหลิบกับอำมาตย์ทั้งสองนั้นอยู่มิได้พูดอย่างไร นางพูดด้วยเสียงอันดังว่า ดูก่อนท่านทั้งหลาย แต่เดิมข้าพเจ้าได้ชี้แจงและให้ท่านปฏิญาณแล้วว่าจักไม่พูดหรือซักถามเรื่องใดที่ไม่เกี่ยวกับท่าน เราจึงได้ต้อนรับเลี้ยงดูท่านถึงขนาดปานดังเห็นฉะนี้ ครั้นท่านอิ่มหนำ

สำราญแล้วหารู้จักคุณไม่ กลับทำลายคำปฏิญาณซักถามเรื่องที่ตนไม่เกี่ยวข้องขึ้นอีก เสียทีที่เกิดเป็นชาย พูดจาไม่มีสัตย์ปราศจากความอดทนดุจหญิงแพศยาและเด็กน้อย อีกประการหนึ่ง ข้าพเจ้าก็ได้ชแจงให้ทราบแล้วว่า ซึ่งท่านไม่รักคำปฏิญาณนั้น ย่อมประสบสิ่งอันไม่พึงใจ เพราะฉะนั้น จำต้องลงโทษท่านทั้งเจ็ดตามโทษานุโทษ พูดแล้วก็กระทืบเท้าสามครั้งอันเป็นธรรมเนียมชาวอาหรับเรียกคนใช้ แล้วร้องว่า จงเข้ามาโดยเร็ว พูดขาดคำลง ประตูก็พลันเปิด มีทาสผิวดำเจ็ดคนกรูกันเข้ามาผลักผู้ซึ่งอยู่ในที่นั้นล้มลงกับพื้นลากตัวไปกลางห้อง แล้วเงื้อดาบจะสังหารชีวิตเสีย

กาหลิบตกพระทัย รู้สึกเสียพระทัยที่แกรนด์วิเซียร์ทูลทัดทานแล้ว พระองค์หาทรงเชื่อฟังไม่ พลอยให้อมาตย์ทั้งสองกับนักพรตทั้งสาม และชายรับจ้างผู้หาความผิดมิได้จะต้องเสียชีวิตไปด้วย แต่การณ์ได้ล่วงเลยมาถึงเพียงนี้ มิรู้ที่จะแก้ไขประการไรจึงนิ่งอยู่ ยังมิทันที่จะลงดาบ ทาสผู้หนึ่งถามนางว่า ซึ่งท่านจะให้ข้าพเจ้าฆ่านั้น จะต้องได้สวนความผิดเสียก่อนหรือไม่ นางโซบิเดจึงพูดกับนักโทษว่า จงเล่าเรื่องราวส่วนตัวให้ฟัง หาไม่จะต้องตายบัดนี้ พวกนี้น่าจะเป็นคนเสเพล หากเป็นพ่อค้าหรือคนดีมีชื่อเสียงแล้ว ไหนเลยจะประพฤติเลวทรามไม่มีสัมมาคารวะเห็นเป็นดังนี้

กาหลิบได้ทรงฟังก็ค่อยคลายวิตกคาดว่า ถ้านางทราบว่าพระองค์เป็นกษัตริย์ครอบครองประเทศนี้แล้ว คงไม่กล้าปลงพระชนม์ชีพ จึงตรัสกระซิบกะแกรนด์วิเซียร์ให้บอกกะนางตามจริง ฝ่ายแกรนด์วิเซียร์เกรงว่าจะเป็นที่เสื่อมเสียพระเกียรติยศหาปฏิบัติตามพระราชประสงค์ไม่ กลับพูดกะนางว่า ซึ่งนางเห็นว่าเราเป็นผู้ผิดเราก็ยอมรับโทษทุกสถาน นางโซบิเดหาตอบประการไรไม่ หันไปถามนักพรตทั้งสามว่า ท่านทั้งสามนี้เป็นพี่น้องกันหรือ นักพรตองค์หนึ่งตอบว่า เราทั้งสามหาได้เป็นพี่น้องกันไม่ แต่เป็นนักพรตถือลัทธิอย่างเดียวกัน ชอบพออัธยาศัยกัน จึงนับถือกันเหมือนพี่น้อง ตั้งใจว่าเป็นตายจะไม่ทิ้งกัน นางถามอีกว่า ท่านเสียจักษุมาแต่กำเนิดหรือ นักพรตตอบว่า ข้าพเจ้าหาได้เสียจักษุมาแต่กำเนิดไม่ ซึ่งข้าพเจ้าเสียจักษุข้างขวานั้น มีเรื่องราวแปลกประหลาดมหัศจรรย์ยิ่งนัก นางจึงถามนักพรตองค์อื่นเรียงตัวไป ก็ตอบอย่างเดียวกันทุกองค์ แต่องค์สุดท้ายพูดต่อไปว่า ข้าพเจ้าทั้งสามนี้แต่เดิมก็เป็นโอรสกษัตริย์ แต่คราวนี้เป็นคราวเคราะห์กรรม ตกทุกข์ได้ยากซัดเซพเนจรมา ขอนางได้มีความเมตตาปรานีบ้าง โทษยังไม่ร้ายแรงถึงตาย ก็ขอไว้ชีวิตสักครั้งเถิด ข้าพเจ้าจะไม่ลืมบุญคุณเลย

นางโซบิเดได้ฟังดังนั้นก็คลายโกรธ จึงพูดกะทาสว่าปล่อยให้พวกนั้นนั่งตามสบายบนพื้น เจ้าจงยืนคอยระวังอยู่อย่าให้หนีได้ ผู้ใดเล่าประวัติของตนแต่ต้นจนปลายแล้วจงปล่อยตัวไป ผู้ใดขัดขืนไม่เล่าให้ฟัง จงประหารชีวิตเสียทีเดียว คนทั้งเจ็ดนั่งเรียบร้อยอยู่บนพื้น ส่วนทาสทั้งเจ็ดถอยออกไปยืนคุมอยู่ห่าง ๆ ฝ่ายชายรับจ้างดีใจที่ได้รอดชีวิต จึงเล่าประวัติของตนขึ้นก่อนว่า ข้าพเจ้าเป็นคนรับจ้างขนของอยู่นานแล้ว วันหนึ่งนางอมินาจ้างข้าพเจ้าตามหลังไปจ่ายตลาดจึงตามไปด้วย นางซื้อของต่าง ๆ ใส่กระบุงให้ทูนศีรษะตามมาถึงบ้านนี้ แล้วได้เลี้ยงดูข้าพเจ้าจนอิ่มหนำสำราญ เป็นบุญคุณแก่ข้าพเจ้าอย่างยิ่ง ประวัติของข้าพเจ้ามีเพียงเท่านี้ ครั้นชายรับจ้างเล่าจบลง นางโซบิเดจึงพูดว่า เป็นอันว่ารอดตายไปที จงออกไปให้พ้นบ้านเดี๋ยวนี้ อย่ามาให้เห็นหน้าอีก ชายรับจ้างอ่อนวอนว่า ท่านทั้งหลายสิ้นประวัติของข้าพเจ้าเสียสนุกใจแล้ว ส่วนข้าพเจ้ายังหาได้พึ่งประวัติของท่านผู้ใดไม่จะมิเสียเปรียบหรือ ขอได้โปรดกรุณาให้อยู่ต่อไปพอได้ฟังประวัติของท่านทั้งหลายทั่วทุกคนแล้วก็จะกราบลา และจะไม่ลืมบุญคุณเลย นางโซบิเดมีความสงสารก็อนุญาตตามขอชายรับจ้างจึงมานั่งลงข้างเก้าอี้คอยฟังผู้อื่นต่อไป

๑๒. นักพรตองค์แรก

นักพรตองค์แรกก็เล่าว่า ข้าพเจ้าเป็นโอรสกษัตริย์พระราชบิดามีอนุชาองค์หนึ่ง ครองราชสมบัติอยู่ในประเทศใกล้เคียง พระเจ้าอามีโอรสองค์หนึ่ง ชันษารุ่นราวคราวเดียวกันกับข้าพเจ้า กับพระธิดาองค์หนึ่งชันษาเยาว์กว่าเล็กน้อยเมื่อข้าพเจ้าศึกษาศิลปศาสตร์สำหรับกษัตริย์เจนจบแล้ว พระราชบิดาทรงอนุญาตให้ไปเที่ยวนอกราชอาณาจักร จึงทูลลาไปเยี่ยมพระเจ้าอาปีละครั้ง แล้วพักแรมอยู่ ณ พระราชสำนักนั้นคราวละเดือนหนึ่งหรือสองเดือน แล้วจึงกลับคืนไปบ้านเมือง ซึ่งข้าพเจ้าไปเยี่ยมพระเจ้าอาเนือง ๆ นั้น ได้พบปะกับน้องชายผู้เป็นโอรสของพระเจ้าอาจนชอบพอรักใคร่สนิทสนมกัน แต่ยังไม่พบหน้าน้องหญิงเลย มาคราวหนึ่งน้องชายเชิญไปกินเลี้ยง ครั้นอิ่มหนำแล้วเธอพูดกับข้าพเจ้าว่า น้องจะบอกความลับสักอย่างหนึ่ง ขอพี่อย่าได้บอกเล่ากับใครต่อไปเลย คือน้องได้สร้างตึกไว้หลังหนึ่งเพิ่งแล้วเสร็จ หมายว่าจะหลบหนีพระราชบิดาไปซ่อนตัวหาความสุขอยู่ ณ ที่นั้น ซึ่งน้องของข้าพเจ้าเล่าความลับให้ฟังนี้ ข้าพเจ้าไม่ทันไตร่ตรอง เห็นว่าไม่ชั่วร้ายสลักสำคัญประการไร ทั้งเธอก็ชอบพอสนิทสนมกับข้าพเจ้าจึงรับคำมั่นสัญญาไว้ ว่าจะไม่เล่าให้ผู้ใดฟังเป็นอันขาด ต่อมาเธอบอกให้รออยู่ ณ ที่นั้นสักครู่ จะ

ออกไปข้างนอก เธอออกไปไม่ช้าก็เดินกลับมา เดินเคียงกันมากับสตรีผู้หนึ่งรูปร่างงามแช่มช้อย แต่งกายยวยสวยสะอ้าน เธอมิได้บอกว่านางคือผู้ใด ครั้นจะถามก็ดูไม่สมควร จึงหาได้ถามไม่ เธอพานางเข้าร่วมโต๊ะเสพสุราสนทนากันอยู่ช้านาน จึงพูดกับข้าพเจ้าว่าเราจะอยู่ช้าไม่ได้ พี่ช่วยพานางไปคอยน้องอยู่ที่ตึกรูปคล้ายมณฑปที่เพิ่งสร้างเสร็จใหม่ ๆ ทางโน้น ประตูตึกเปิดอยู่ แล้วจงเข้าไปเถิดอย่ากลัวเกรงผู้ใดเลย ไม่ช้าน้องจะตามไป

เวลานั้นเป็นเวลาค่ำคืนแล้ว แต่อาศัยแสงจันทร์ส่องทางให้พานางไปสู่ที่มุ่งหมายโดยสะดวก สักครู่ใหญ่น้องชายข้าพเจ้ามาถึง มือหนึ่งถือถังน้ำเล็ก อีกมือหนึ่งถือย่ามกับชะแลง ในย่ามมีปูนขาวเคล้าทรายและน้ำอ้อย เธอเอาชะแลงกระทุ้งอนุสาวรีย์น้อยซึ่งตั้งอยู่ท่ามกลางตึกทลายลง งัดศิลาขึ้นทีละแผ่น ยกเอามาเรียงไว้ข้าง ๆ ครั้นเอาศิลาขึ้นหมดแล้วก็ขุดลงไปจนถึงประตูกล แล้วเปิดประตูกลขึ้น มีบันไดเวียนลงไปข้างล่าง ครั้นแล้วเจ้าชายผู้เป็นน้องของข้าพเจ้า หันไปพูดกับนางว่า ทางนี้เป็นทางลงไปสู่ที่ที่พี่ได้บอกน้องไว้แล้ว นางได้พังก็เดินลงบันไดเวียนไป เจ้าชายหันมาพูดกับข้าพเจ้าว่า ซึ่งพี่ได้ช่วยน้องครั้งนี้ น้องมีความขอบใจยิ่งนักน้องขอลาก่อน นานไปภายหน้า ยังไม่

สันวาสนาคงจะได้พบกันอีก ข้าพเจ้าถามว่าเรื่องเป็นอย่างไร เธอตอบว่า ซึ่งน้องจะเล่าเรื่องให้พี่ฟังนั้นไม่มีประโยชน์อันใด เชิญพี่กลับไปเสียเถิด น้องลาก่อน พูดดังนั้นแล้วก็ลงบันไดหายไป ข้าพเจ้าไม่รู้ที่จะทำประการไร จำใจจำกลับคืนเข้าสู่ที่พักภายในพระราชฐาน คืนนั้นเสพสุรามึนเมามาแล้วเลยหลับไป หาได้นึกถึงเรื่องนั้นอีกไม่ ครั้นรุ่งเช้าตื่นขึ้น ระลึกขึ้นได้คิดว่าฝันไป จึงให้มหาดเล็กรับใช้ไปสืบถามดู มหาดเล็กกลับมาบอกว่าเจ้าชายหายไปจากตำหนักตั้งแต่เมื่อคืนนั้น พากันเป็นทุกข์เป็นร้อนไปทั้งพระราชฐาน เมื่อได้ทราบดังนั้นก็เศร้าใจยิ่งนัก จึงลอบไปยังสุสานของชาวเมือง เห็นอนุสาวรีย์ใหญ่น้อยเป็นอันมาก คล้ายกับที่ได้เห็นในคืนที่แล้วมา เที่ยวค้นหาอยู่วันยังค่ำ ถึงสี่วัน หาพบประตูกลไม่ เลยหมดความพยายามมิได้ค้นหาต่อไป แกรนด์วิเซียร์มาซักถามถึงเรื่องนั้น ข้าพเจ้าก็กล่าวคำเท็จตอบว่าไม่รู้ไม่เห็น อนึ่งในระหว่างนั้น พระเจ้าอาหาได้ประทับอยู่ในพระนครไม่ เสด็จไปประพาสป่าล่าเนื้อหลายเวลาแล้วยังหากลับไม่ ครั้นข้าพเจ้าจะอยู่ต่อไปเกรงว่าพระองค์เสด็จกลับจะซักถาม ก็จะต้องเอาความเท็จขึ้นกราบทูลอีก จึงสั่งแกรนด์วิเซียร์ของพระองค์ไว้ ว่าข้าพเจ้ากราบถวายบังคมลาด้วยได้มาอยู่ช้านานแล้ว มีความคิดถึงพระราชบิดา แล้วก็เดินทางกลับคืนสู่บ้านเมือง

เดิม ครั้นถึงประตูพระราชวังทหารกองรักษาการก็ตรูกันเข้ากุมตัวไว้ทันที ข้าพเจ้าถามทหารว่าจับด้วยเหตุใด นายทหารผู้หนึ่งตอบว่า พระราชบิดาของพระองค์สวรรคตเสียหลายเวลาแล้ว ราชฎรอัญเชิญแกรนด์วิเซียร์ขึ้นเสวยราชย์แทน ข้าพเจ้าจึงจับพระองค์ไว้ตามราชโองการของพระราชาองค์ใหม่ พูดดังนั้นแล้วก็พาตัวข้าพเจ้าไปเฝ้าพระราชาผู้แย่งราชสมบัติ ข้าพเจ้ามีความโกรธแค้นแต่มิรู้ที่จะทำประการไร

อนึ่งแกรนด์วิเซียร์ผู้นี้มีสาเหตุกับข้าพเจ้าอยู่แต่เดิม คือเมื่อข้าพเจ้ายังเยาว์ชอบยิงธนูยิ่งนัก มาวันหนึ่งถือธนูขึ้นไปบนหลังคาปราสาท เห็นนกตัวหนึ่งบินมาจึงยิงธนูไปหมายใจจะให้ถูกนก แต่หาถูกไม่ไปถูกจักษุของแกรนด์วิเซียร์เข้าถึงจักษุบอด ด้วยเวลานั้น แกรนด์วิเซียร์เผอิญเดินตากลมเล่นอยู่บนหลังคาบ้าน ข้าพเจ้าไปขอขมาแกรนด์วิเซียร์ถึงบ้านก็หาคลายความโกรธไม่ หาช่องที่จะแก้แค้นอยู่เสมอ ครั้นเมื่อกลับมาตกอยู่ในเงื้อมมือมันเช่นนี้ พอมันเหลือบเห็นก็เดินตรงเข้ามาควักจักษุข้าพเจ้าออกเสียข้างหนึ่ง เพราะฉะนั้นจึงมีตาข้างเดียวมาจนทุกวันนี้ ซึ่งแกรนด์วิเซียร์ได้ทำการแก้แค้นถึงเพียงนี้แล้วยังหาคลายความโกรธไม่ สั่งให้เพชฌฆาตนำตัวข้าพเจ้าไปประหารชีวิตเสียในป่านอกเมือง แล้วให้ทิ้งศพเป็นเหยื่อแก่แร้งกา เพชฌฆาตจึงนำตัวข้าพเจ้าออกไปถึงนอกเมือง

แล้วจะฆ่าเสีย ข้าพเจ้าอ้อนวอนขอชีวิตไว้ เพชฌฆาตมีความสงสารจึงปล่อยตัว แล้วกำชับไม่ให้กลับเข้าไปในประเทศนั้นอีกจะพลอยให้เพชฌฆาตถึงแก่ความตายไปด้วย ข้าพเจ้าแสดงความขอบคุณเขาแล้วก็รีบหนีไปหลายทิวาราตรี จนบรรลุถึงประเทศของพระเจ้าอา จึงเข้าไปเฝ้ากราบทูลประพฤติเหตุทั้งมวลให้ทรงทราบทุกประการ พระองค์ตรัสว่า อนิจจาเอ๋ย เสียโอรสแล้วมิหนำซ้ำเสียพระเชษฐาที่รักไปอีกพระองค์หนึ่ง ยังเหลือหลานอยู่อีกคนเดียวก็เสียจักษุ ตกระกำลำบากพลัดพรากจากบ้านเมืองน่าเวทนายิ่งนัก ส่วนโอรสที่หายไปก็ได้ให้อมาตย์ราชบริพารค้นคว้าหาอยู่ทุกวัน แต่ยังหาพบไม่ ไม่รู้ว่าจะเป็นตายร้ายดีประการไร ตรัสแล้วก็ทรงกันแสง ข้าพเจ้าไม่สามารถจะกลั้นความโศกไว้ได้ ก็ร้องไห้ด้วยพระองค์ แล้วเล่าความตามที่ได้ปฏิญาณไว้กับน้องชายว่า จะไม่เปิดเผยความลับให้ผู้ใดฟังให้พระองค์ทรงทราบทุกประการ พระองค์ได้ทรงฟังดังนั้นก็คลายความเศร้าโศก จึงตรัสว่า อารู้ระแคะระคายเรื่องนี้อยู่บ้าง หลานจงไปช่วยค้นหาอีกสักพักเกลือกจะพบบ้าง ข้าพเจ้าได้ฟังดังนั้นก็มีความยินดี กราบทูลว่าข้าพเจ้าจักช่วยค้นคว้าเสาะหาจนสุดความสามารถ

ในวันนั้น พระเจ้าอากับข้าพเจ้า ได้ปลอมตัวเป็นชาวเมืองพากันออกไปทางประตูอุทยาน ด้วยพระองค์เกรงเนื้อความ

จะแพร่งพรายรู้ ถึงราชฎรจะเกิดการอัคคีภัยขึ้น พอเดินไปถึงทุ่งนาแห่งหนึ่งพบอนุสาวรีย์ที่เสาะหา ข้าพเจ้าจำได้จึงพากันเดินเข้าไปถึงประตู เห็นประตูปิดสนิทแน่นจึงช่วยกันกระทุ้งอยู่เป็นเวลาช้านานจึงเปิดออกได้ แล้วลงบันไดไปในอุโมงค์ได้ห้าสิบขั้นก็ถึงห้องน้อย มีควันเหม็นตระหลบมืดคลุ้มบังประทีปแก้วจนมัวลง แต่ยังพอเห็นหนทาง จึงเดินต่อไปจนถึงห้องใหญ่ มีแก้วสว่างต่างดวงไฟประดับอยู่ที่เสาใหญ่ภายในห้องทุก ๆ เสา มีอาหารเก็บไว้ในตู้และตั้งไว้นอกตู้บ้างแต่หามีผู้คนอยู่ไม่ มีเตียงใหญ่ก่ออิฐถือปูนมีบันไดขึ้นไปบนเตียงนั้น และมีม่านกั้นอยู่หุ่นำเตียง พระเจ้าอาเสด็จขึ้นไปบนเตียงแล้วแหวกม่าน แลเห็นโอรสกับนางนอนเคียงกันอยู่ แต่สิ้นพระชนม์เสียแล้ว มีร่างกายดำดุจถ่านไฟ ซึ่งได้ทรงเห็นโอรสตายทุเรศฉะนี้พรองค์จะแสดงความโทมนัสก็หาไม่ กลับถ่มเขฬะรดหน้าศพแล้วตรัสว่า จงดูสิ โทษในเมืองมนุษย์ยังร้ายแรงถึงเพียงนี้ โทษในเมืองนรกจะร้ายแรงสักเสียงไหน ตรัสดังนั้นแล้วก็ถอดฉลองพระบาทออกตบหน้าศพโอรสเป็นหลายที ซึ่งโอรสของพระองค์สิ้นพระชนม์แล้ว พระองค์ยังทำแก่ศพอีกนี้ ข้าพเจ้ามีความพิศวงยิ่งนักจึงทูลถามว่า พระเจ้าอา ก็พระองค์ค้นหาโอรส จนมา พบเห็น สิ้น พระชนม์ อยู่นี้ แล้ว ควร ที่จะ สงสาร และเศร้าโศกกลับทำแก่ศพดังนี้อีก ด้วยโอรสมีโทษทัณฑ์สถานไร

พระเจ้าอาตรัสตอบว่า เมื่อโอรสและธิดาของอายังเยาว์อยู่ อาได้สั่งสอนตามประเพณีว่า พี่น้องจงรู้จักรักกัน มั่นรักกัน สนิทสนมตามคำสั่งสอน ครั้นจำเนียรกาลมา เจริญวัยเติบโตขึ้น กลายเป็นรักกันเชิงชู้สาว อาเกรงว่าจะเกิดความเสื่อมเสียขึ้นแก่ราชสกุลจึงสั่งสอนโดยดีว่า ซึ่งพี่น้องร่วมอุทรจะร่วมรสสวาทกันนั้นผิดขัดตติยราชประเพณี แต่มันหาเชื่อฟังไม่ยังลอบรักสู่สมชมเชยกันอีก อามีความโกรธเป็นอันมาก จึงพรากให้ไปอยู่เสียคนละแห่ง ระวังไม่ให้ไปมาหาสู่กันได้ ต่อมาอาไม่อยู่ออกไปล่าเนื้อ มันได้โอกาสจึงพากันหลบหนีมาซ่อนอยู่ในนี้ หวังว่าจะได้รับความเพลิดเพลินในกามารมณ์ตามลำพังไม่มีผู้ใดขัดขวางโดยตลอดชีพ แต่พระอาหล่าผู้เป็นเจ้าไม่ยอมให้สองพี่น้อง ตัวอุบาทว์ ทำกรรม ลามก อยู่ได้นาน พระองค์ให้มฤตยู ราชมา สังหาร ผลาญชีวิต เสียทั้งคู่ ตามโทษานุโทษของมันแล้ว พระองค์ตรัสดังนั้นก็ชวนข้าพเจ้าขนจากอุโมงค์และปิดประตูไว้อย่างเดิมพากันกลับพระราชฐาน ครั้นมาถึงสักครู่ อมาตย์เข้ามากราบทูลว่า แกรนด์วิเซียร์ชิงชิงราชสมบัติของข้าพเจ้า ยกกองทัพตีหักเข้ามาถึงพระนครแล้ว ไม่ทันรู้ตัวหาได้เตรียมการต่อสู้ข้าศึกไม่ พระเจ้าอาได้ทรงฟังดังนั้นก็ตกพระทัยยิ่งนัก แต่พระองค์มีขัตติยมานะชวนข้าพเจ้าพร้อมด้วยทหารรักษาพระองค์ ให้เตรียมตัวต่อสู้ข้าศึก ขณะนั้น

ทหารของข้าศึกกรูกันเข้าเมืองได้ ตรงมาล้อมพระราชฐานไว้ พระองค์กับข้าพเจ้าได้ต่อสู้ฆ่าฟัน ทหารข้าศึกล้มตายลงเป็นอันมาก แต่พวกเรานั้นน้อยตัวกว่า เหลือที่จะหักออกจากที่ล้อมได้ในที่สุด พระองค์ต้องอาวุธสวรรคตในที่รบ ข้าพเจ้าเห็นดังนั้นก็ตกใจยิ่งนัก ไม่มีใจที่จะสู้รบ แข็งใจตีหักออกจากที่ล้อมได้หนีไปอาศัยซ่อนตัวอยู่ในบ้านนายทหาร ซึ่งไว้เนื้อเชื่อใจได้ผู้หนึ่ง แล้วโกนผมโกนคิ้วและหนวดเคราเสีย นุ่งห่มเครื่องแต่งกายนักบวชหนีเล็ดลอดออกจากเมืองเอาชีวิตรอดได้ เดินทางมาถึงประเทศอิหร่านทราบว่า พระเจ้ากาหลิบฮารูน-อันราษจิทผู้เป็นกษัตราธิราชปกครองประเทศนี้ มีเกียรติยศและเดชานุภาพลือชาปรากฏไปทั่วทิศานุทิศ และมีพระหฤทัยโอบอ้อมอารี เมตตากรุณาแก่ไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ทั้งปวง ข้าพเจ้าจึงหมดความหวาดกลัวข้าศึกว่าจะติดตามมาจับกุมตัวไปฆ่า หมายใจจะเข้ามาเฝ้ากราบฝ่ายุคลบาทของพระองค์ณ พระนครแบกแดด กราบทูลประพฤติเหตุแต่หนหลังให้ทรงทราบทุกประการ หวังในพระกรุณาว่าพระองค์คงจะทรงพระเมตตา ชุบเลี้ยง ข้าพเจ้าผู้ตกยากได้รับความทุกข์ยากลำบากยากแค้นแสนสาหัสเห็นปานดังนี้เป็นแม่นมั่น กระนั้นจึงเดินทางเข้ามาสู่พระนครแบกแดด ครั้นพลบค่ำลงไม่ทราบว่าจะไปข้างไหนดีจึงนั่งพักอยู่ริมทางเดิน ขณะนั้นนักพรตองค์หนึ่งเดินตรงเข้ามา

คำนับทักทายข้าพเจ้า พูดกันได้สองสามคำ นักพรตรูปนั้นก็ตรงเข้ามาหาอีก เราสามคนสนทนาเล่าเรื่องของตนสู่กันฟัง ต่างก็ทราบว่า ล้วนแต่เป็น ผู้แปลกถิ่น เพิ่งมาถึง พระนครแบกแดด ค่ำวันนั้นทั้งนั้น จึงสัญญาว่าเราจะรักกันอย่างพี่น้องร่วมอุทร ไปไหนไปด้วยกัน เป็นตายร้ายดีจักไม่ทิ้งกันเลย เราพากันเดินทางต่อมาจนเวลาดึกดื่น มิรู้ที่จะไปพักนอนแห่งใด เป็นบุญนักที่มาเคาะประตูบ้านนี้ นางก็เปิดให้และต้อนรับเลยงดูจนอิ่มหนำสำราญใจ เป็นบุญคุณอย่างยิ่งหาที่สุดมิได้ เรื่องของข้าพเจ้าก็จบลงเพียงเท่านี้

โซบิเดตอบว่า ซึ่งท่านเล่าเรื่องของท่านให้ฟังพิสดารถึงเพียงนี้ ขอบใจมาก ท่านจะออกไปจากบ้านเราเวลาไรก็สุดแท้แต่ใจ นักพรตรูปนั้นขออยู่ฟังเรื่องของผู้อื่นบ้าง นางอนุญาตแล้วขอให้นักพรตรูปที่สองเล่านิยายของเธอต่อไป

๑๓. นักพรตองค์

นักพรองค์ที่สองหันหน้ามาทางโซบิเดแล้วเล่าว่า เมื่อข้าพเจ้ายังเยาว์อยู่ พระราชบิดาเห็นว่าปัญญาไว จึงทรงเป็นธุระให้ศึกษาศิลปวิทยาอย่างกวดขัน พระองค์ได้รวบรวมนักปราชญ์ ราชบัณฑิต ผู้ฉลาม ทาง วิทยาศาสตร์ และ จิตร กรรม

มาสอนความรู้ให้ ครั้นอ่านเขียนได้ จึงว่าสูตรต่าง ๆ ในพระคัมภีร์โกหร่านและทรงจำไว้ได้จนสิ้นเชิง ต่อมาอุตส่าห์อ่านหนังสือซึ่งบัณฑิตทั้งหลายร้อยกรองไว้ นอกจากนั้นยังได้ศึกษาพงศาวดารและโบราณคดีต่อไป จนรอบรู้ขนบธรรมเนียมมีความชำนิชำนาญในการแต่งคำประพันธ์ทุกชนิด อนึ่งข้าพเจ้าพอใจหัดลายมือยิ่งนัก จนเขียนหนังสือได้งามหาตัวจับไม่ได้ในบ้านเมืองของข้าพเจ้า ครั้นเจริญวัยใหญ่โตขึ้น ชื่อเสียงก็ปรากฏไปทั่ว พระราชอาณาจักรของพระราชบิดา และราชอาณาจักรอื่น มีประเทศอินเดียเป็นอาทิ จนสุลต่านประเทศอินเดียให้ทูตจำทูลพระราชสาส์น กับเครื่องบรรณาการมาเฝ้าพระราชบิดาขอข้าพเจ้าไปดูตัว พระราชบิดาทรงเห็นว่า ซึ่งข้าพเจ้าจะไปเฝ้าสุลต่านประเทศอินเดียนั้นเป็นการสมควรยิ่งนัก จะได้เป็นสัมพันธมิตรสนิทสนมกันสืบไป

ข้าพเจ้าเดินทางไปกับทูต มีข้าราชการที่เคยใช้สอยใกล้ชิดติดตามไปด้วยเล็กน้อย เดินทางไปได้เดือนหนึ่งไม่มีอันตรายประการไร มาวันหนึ่งแลไปข้างหน้าเห็นผงคลีตระหลบอยู่สักครู่ใหญ่ แล้วเห็นโจรพวกหนึ่งประมาณห้าสิบคนมีอาวุธครบมือควบม้าตรงเข้ามา พวกเรามีจำนวนเพียงสิบคนเท่านั้น เห็นว่าจะต่อสู้ไม่ได้จึงบอกกับโจรว่า เราเป็นทูตานุทูตของสุลต่านประเทศอินเดีย ซึ่งบอกไปทั้งนั้น ก็หวังว่ามันจะเกรง

กลัวพระบารมี แต่มันหาเกรงกลัวไม่ กลับตอบว่า เจ้าจะให้ข้ากลัวสุดต่านผู้เป็นเจ้านายของเจ้าด้วยหรือ ข้าหาใช่ทาสอาศัยอยู่ในดินแดนของสุลต่านไม่ พูดดังนั้นแล้วก็ชักม้าเข้าล้อมทำร้ายเราโดยสามารถ พวกเราต่อสู้ป้องกันตัวอยู่ครู่หนึ่งก็อ่อนกำลังลง ข้าพเจ้าแลไปเห็นทูตและข้าราชการที่ติดตามมาต้องอาวุธตกม้าลง ทั้งตัวก็ต้องอาวุธบาดเจ็บเห็นว่าจะสู้ต่อไปจะเสียทีแก่พวกโจรเป็นมั่นคง จึงชักม้าหักออกจากที่ล้อมหนีไปโดยเต็มกำลัง ส่วนม้าก็ถูกอาวุธบาดเจ็บหลายแห่งโลหิตไหลอาบเหมือนกัน ครั้นห้อมาได้พักหนึ่งก็สิ้นกำลังขาดใจตาย ข้าพเจ้าจึงซุ่มซ่อนอยู่ในป่า มิได้เห็นพวกโจรติดตามมา จึงนึกแต่ในใจว่า ชะรอยโจรจะเป็นห่วงทรัพย์สินเงินทองเครื่องราชบรรณาการอยู่

ครั้นพันบาดแผลที่ต้องอาวุธเสร็จแล้ว ก็ออกเดินทางไปจนเวลาตะวันชาย มาถึงชายเขาแห่งหนึ่งมีชวากผาคล้ายถ้ำ ข้าพเจ้าหาผลไม้กินแก้หิวเสร็จแล้ว ก็เข้าไปอาศัยค้างกายอยู่ในชอกผานั้น รุ่งขึ้นออกเดินทางมาหลายเวลา หาที่พักอาศัยมิได้ ครั้นกาลล่วงเวมาได้เดือนหนึ่งบรรลุถึงพระนครใหญ่ มีผู้คนพลเมืองหนาแน่นตั้งอยู่ในชัยภูมิอันงาม มีลำน้ำหลายสายวกเวียนวนรอบพระนคร ดินฟ้าอากาศในแถบนั้นชุ่มชื้นด้วยหยาดน้ำ ธัญญาหารผลาหารอุดมดี ด้วยมีฝนเชยเป็นนิตย์

ซึ่งได้มาเห็นเมืองอันงามนี้ก็มีความปลื้มใจ ลืมความลำบากกรากกรำ แต่หน้าตาร่างกายมอเกรียมเพราะถูกแดดแผดเผาขณะที่เดินทางมา รองเท้าก็คร่ำคร่าสึกร่อยย่อยยับ จึงถอดทิ้งเสีย เดินเท้าเปล่าเรื่อยมา มีเสื้อผ้าเก่าขาดวิ่นร่างกายขมุกขมอม ข้าพเจ้าอยากทราบว่า พลเมืองประเทศนี้พูดภาษาอะไร จะได้กำหนดรู้ได้ว่าตนมาถึงเมืองอะไรแล้ว พอพบช่างเย็บคนหนึ่งกำลังทำงานอยู่ในร้าน จึงปราศรัยไต่ถามดู ช่างเย็บเชิญให้เข้าไปนั่งใกล้ แล้วถามชื่อถิ่นฐานบ้านช่องและเหตุที่มาสู่เมืองนี้ ข้าพเจ้าก็เล่าให้ฟังแต่ต้นจนจบ บอกชื่อของตนและนามบิดาให้ทราบถ้วนถี่ พอพูดขาดคำลงช่างเย็บพูดว่า ท่านต้องระมัดระวังตัวให้ดี อย่าได้ไปเล่าให้ผู้อื่นฟัง เพราะพระราชผู้เป็นเจ้าครอบครองประเทศนี้ เป็นราชศัตรูคู่พยาบาทของพระราชบิดาของท่าน ถ้าพระองค์ทรงทราบว่าท่านตกมาอยู่เมืองนี้ จะมีภัยแก่ท่านเป็นมั่นคง ข้าพเจ้าได้ฟังดังนั้นจึงตอบว่า ซึ่งท่านให้สติเก่าข้าพเจ้านั้น จะไม่ลืมบุญคุณเลย ช่างเย็บคาดว่าข้าพเจ้าคงหิวโหยอดอยากมา จึงจัดอาหารให้บริโภค และจัดที่ให้นอนพักอาศัยอยู่ในบ้าน

กาลล่วงมาได้สองสามเวลา ช่างเย็บเห็นว่าข้าพเจ้าหายเหน็ดเหนื่อนเมื่อยล้าแล้วจึงถามว่า ท่านมีคุณวิชาอะไรเป็นอาชีวะที่พอจะเลี้ยงปากท้องได้ ไม่ต้องให้หนักอกผู้อื่น

ข้าพเจ้าตอบว่า เรียนคดีโลกคดีธรรมชำชอง ชำนาญในภาษาศาสตร์ รู้ไวยากรณ์ดี เป็นจินตกวีแต่งโคลงฉันท์กาพย์กลอนได้ และมีผู้มอเขียนหนังสือจามหาผู้เสมอยาก ช่างเย็บตอบว่า ซึ่งท่านมีวิชาชนิดนี้ ในบ้านเมืองเราหามีใครต้องการไม่ จะใช้เป็นเครื่องหาเลี้ยงชีพไม่ได้เป็นแน่แท้ ท่านก็ยังหนุ่มแน่น มีกำลังแข็งแรงอยู่ ถ้าจะให้ดีจงหาเสือกักสักตัวหนึ่ง ไปป่าหาฟืนมา ขายคงจะได้เงินมาเลี้ยงชีวิต ไม่ต้อง อาศัย ผู้อื่น กินเป็นมั่นคง และซึ่งแนะนำทั้งนี้ ขอท่านอย่าได้ถือโกรธเลย พูดด้วยน้ำใสใจจริงทั้งสิ้น จงกัมหน้าเลี้ยงชีวิตไปก่อนเถิด จนกว่าพระอาหล่าบนสวรรค์จะทรงโปรด ในชั้นต้นนี้จะจัดหาเชือกให้ท่านเส้นหนึ่งกับขวานเล่มหนึ่ง ข้าพเจ้ามิรู้ที่จะหาเลี้ยงชีพทางไร จึงตกลงทำตามคำแนะนำของช่างเย็บ

รุ่งขึ้นช่างเย็นนำเอาขวานเล่มหนึ่ง เชือกเส้นหนึ่งกับเสือกตัวหนึ่งมาให้ และฝากฝั่งข้าพเจ้ากับชายอนาถาหลายคนซึ่งหาเลี้ยงชีพทางหาฟืนให้พาไปหาฟืนด้วย ตั้งแต่วันนั้นมา ข้าพเจ้าก็แบกฟืนเอามาวันละมัด ขายฟืนได้เงินมาซื้ออาหารบริโภคประทังชีวิตเรื่อยมา ป่าที่ไปตัดไม้ทำฟืนนั้นอยู่ไม่สู้ไกลจากเมืองนัก แต่ชาวเมืองเกียจคร้านไม่ใคร่ไปหาฟืนมาขาย ฟืนจึงมีราคาแพง เพราะฉะนั้นไม่ช้าข้าพเจ้าก็มั่งมีขึ้นจนพอสามารถตอบแทนบุญคุณช่างเย็บที่ได้อุปการะมาแต่ก่อน

ข้าพเจ้าตัดฟืนขายเลี้ยงชีวิตมาได้ปีเศษ อยู่มาวันหนึ่ง เดินไปในป่าลึกกว่าธรรมดาที่เคยไปทุกวัน ครั้นเดินมาถึงที่สงัดเงียบ ก็ลงมือโค่นต้นไม้ทำฟืน พอต้นไม้ล้มลงเห็นมีปลอกเหล็กและประตูเหล็กอยู่ใต้รากไม้นั้น จึงคุ้ยดินแล้วเปิดประตูนั้นออก เห็นบันไดเวียนลงไปใต้ดิน ข้าพเจ้าเดินลงบันไดไปและถือขวานคู่ชีวิตไปด้วย เมื่อลงไปถึงเชิงบันไดเห็นเป็นพระราชวังสว่างไสว ไปด้วยดวงประทีปชวาลาราวกับกลางวัน ข้าพเจ้าเดินไปตามเฉลียงมีเสาหินโมราฐานเป็นทองคำ ตาดูไปพลางเหลือบเห็นนางหนึ่ง รูปร่างแน่งน้อยท่าทางเป็นสง่าผ่าเผยงามล้ำสตรีเมืองมนุษย์ ข้าพเจ้ามีความประหลาดใจยิ่งนัก จึงรีบสาวเท้าเข้าไปหาแล้วคุกเข่าลงคำนับ นางถามว่าท่านคือผู้ใด เป็นมนุษย์หรือบัศาจ ข้าพเจ้าได้ฟังดังนั้นจึงลุกขึ้นตอบว่า ข้าพเจ้าเป็นมนุษย์หาใช่ภูตผีหรือยักษ์มารไม่ นางถอนใจใหญ่แล้วพูดว่า เหตุใดท่านจึงลงมาถึงที่นี่ได้ ข้าพเจ้าอยู่นี่มากว่าสิบห้าปีแล้ว ไม่เห็นมีมนุษย์ผู้แววมาแล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่านางพูดจาไม่ตัดรอน จึงเล่าประวัติให้ฟังตามจริงตั้งแต่ต้นจนจบ แล้วพูดกับนางว่า ข้าพเจ้าเป็นโอรสกษัตริย์ ต้องวิบัติพลัดพรากมาจนพบนางอยู่ในพระราชวังใต้ดินนี้ นับว่าเป็นบุญวาสนายิ่งนัก นางมีทุกข์ร้อนอย่างไร ขอให้บอกเถิด ข้าพเจ้าจักช่วยเหลือ หรือว่านางอยู่เดียวเปลี่ยวใจก็จะอยู่เป็น

เพื่อนร่วมทุกข์ให้เป็นที่สนุกสนานเบิกบานใจนางสืบไป นางได้พังดังนั้นก็ร้องไห้แล้วพูดว่า ข้าพเจ้าต้องขังอยู่ในพระราชวังนานแล้ว มีความเบื่อหน่ายยิ่งนัก มาตรว่าสถานที่จะงดงามใหญ่โต ใช่ว่าจะมีความนิยมชมชื่นก็หาไม่ รู้สึกคับใจเป็นที่สุด ข้าพเจ้าเป็นธิดาของพระเจ้าเอบีติมารุสผู้เป็นกษัตริย์ครอบครองเกาะเอบอน เดิมทีพระราชบิดาได้จัดการอภิเษกสมรสข้าพเจ้ากับเจ้าชายผู้เป็นลูกเรียงพี่เรียงน้องกัน ครั้นคืนวันงานมงคล ชาวประชากำลังมาดูงานการสมโภชในพระนคร ยังมิทันที่จะส่งตัวข้าพเจ้าตามประเพณี มีปีศาจตนหนึ่งไปลักพาข้าพเจ้ามาไว้ในสถานที่นี้ ต้องระกำลำบากเศร้าใจอยู่ช้านาน มิรู้ที่จะทำประการไรจำใจอยู่เป็นคู่ครองของปีศาจจนกาลล่วงมาได้สิบห้าปีเศษแล้ว อนึ่งตั้งแต่วันที่มาอยู่ที่นี่จะต้องการสิ่งใด สิ่งนั้นก็พลันมีมาตามความปรารถนาทั้งเป็นของดีมีค่าสมศักดิ์เจ้าทุกอย่าง ปีศาจมันมาอยู่ร่วมหลับนอนด้วยมีกำหนดสิบวันต่อครั้งเป็นนิตย์ แต่ระหว่างที่มันไม่อยู่ต้องการให้มันมาหา ก็จับต้องแก้วิเศษที่แขวนไว้ข้างประตู มันก็จะมาทันที นี่มันไปได้สี่วันแล้วอีกหกวันจึงจะมาอีก ถ้าท่านยินดีจะอยู่เป็นเพื่อนในระหว่างห้าวันนี้ จักเล่นดูท่านให้สมเกียรติยศ ข้าพเจ้าได้พังดังนั้นมีความยินดียิ่งนักรับว่าจะอยู่กับนาง นางจึงพาไปอาบน้ำที่ห้องสรงงามวิจิตร ครั้นอาบน้ำชำระกายเสร็จแล้ว

ก็ออกจากห้องสรงจะมาแต่งกาย หาเห็นเครื่องแต่งตัวตัดพื้นสำรับเก่าไม่ เห็นแต่เครื่องทรงอย่างดีวางอยู่ จึงเอาเครื่องทรงนั้นแต่ง แล้วมานั่งลงบนเก้าอี้ลาดแพรต่วนอย่างดี นางยกอาหารมาตั้งโต๊ะแล้วนั่งลงรับประทานด้วยกันเป็นที่อิ่มหนำสำราญ ครั้นค่ำลงนางชวนนอนร่วมที่ มีความบันเทิงเริงรมย์ยิ่งนัก

ความอารีของกันยาจะหาไหน มาเปรียบได้เป็นไม่มีในใต้หล้า
งามจริตงามโฉมประโลมตา ช่างยั่วยวนเสน่หาน่าชมเชย
แต่เวราหนหลังมาตามทัน ให้นางนั้นร่วมเรียงเคียงเขนย
กับข้าเจ้าหนึ่งราตรีหมดที่เชย แล้วก็เลยล่วงลับดับชีวัน

รุ่งขึ้นนางเอาเหล้าองุ่นอย่างดีมาให้กิน นางรินสุราใส่แก้วแล้วดื่มพร้อมกันกับข้าพเจ้าหลายแก้ว เป็นการยั่วยวนชวนสนุก ข้าพเจ้าเสพสุราจนมึนเมาจึงขับเพลงชมนางว่า

น้องเอ๋ยน้องรัก งามพักตร์ผ่องเพียงศรีไข
ต้องจำทนทุกข์ระทมตรมตรอมใจ กรรมใดซัดให้เป็นไปเช่นนี้
ไปกับพี่พี่จะพาน้องคลาดลาด ให้พ้นจากอำนาจปีศาจผี
อย่าห่วงใยไปเลยนะเทวี บนบัฐพีเมืองมนุษย์สุดสบาย

นางได้ฟังดังนั้นก็ยิ้มแล้วตอบว่า ขอเสียทีเถิดท่านอย่าได้พูดชักชวนเช่นนี้อีกต่อไปเลย ถ้าแลว่าท่านยินดีที่จะร่วมอยู่กับข้าพเจ้าเก้าวัน ยกเว้นที่สิบให้แก่ปีศาจมาเสียวันหนึ่ง เราก็จะอยู่ครองกันเป็นสุขลำราญตลอดชีพ ข้าพเจ้าตอบว่า ซึ่งนางพูดห้ามเด็ดขาดดังนั้น เพราะเกรงอิทธิฤทธิ์ขุนมาร ส่วน

ข้าพเจ้าไม่กลัวมันเลย ตั้งใจว่าจะทุบแก้วิเศษของมันให้แตกละเอียดจงได้ เชิญให้มันมา จะอยู่รอท่ามัน มันจะเก่งกล้าสามารถร้ายกาจสักเสียงไรก็ไม่กลัว ได้ลั่นวาจาไว้แล้วว่าจะปราบปีศาจในโลกให้สิ้นเชิงมิให้หลงเหลืออยู่ได้ นางได้ฟังดังนั้นจึงอ้อนวอนว่า ขอท่านอย่าทำลายแก้วิเศษเลย ถ้าท่านทำลายแก้วเสียแล้ว ท่านและข้าพเจ้าจะต้องเสียชีวิตเป็นแม่นมั่น ข้าพเจ้ารู้นิสัยใจคอปีศาจดี ข้าพเจ้ากำลังเมาสุราไม่มีสติหาเชื่อฟังนางไม่ เอาเท้าเตะแก้วแตกบ้นหาชิ้นดีไม่ได้ พอแก้วิเศษแตกแล้วสักประเดี๋ยวใจ มหาสถานนั้นก็ไหวราวกับจะพังทลายเป็นภัสม์ธุลลง มีเสียงกัมปนาทกึกก้องดังฟ้าร้องแล้วมีแสงวาวขึ้นราวกับฟ้าแลบ แล้วหายวับไป ทำให้มหาบาดาลสถานนั้นมืดไปครู่หนึ่ง ข้าพเจ้ารู้สึกตัวกลัวความตายยิ่งนัก แต่กาลล่วงเลยมาถึงเพียงนี้แล้วมิรู้ที่จะทำประการไร จึงถามเจ้าหญิงว่า ซึ่งเกิดกัมปนาทไหวสะท้านทั่วมหาสถานนี้ด้วยเหตุอันใด นางตอบว่า จงหนีเอาตัวรอดเถิด ขืนอยู่จะถึงตาย ข้าพเจ้าได้ฟังดังนั้นก็มีความกลัวยิ่งนักรีบออกจากห้องลืมขวานและเชือกสำหรับมัดพื้นไว้ แต่พอขึ้นบันไดไปถึงช่องที่จะสู่พื้นดิน พื้นดินก็แยกรับพญาผีครั้นปีศาจลงไปถึงนางจึงร้องถามด้วยความโกรธว่า เจ้าเรียกเรามาด้วยเหตุใด เจ้าหญิงตอบว่า ข้าพเจ้าป่วยมีอาการจุกแน่น เที่ยวค้นหาขวดเหล้า

ยามารับประทานไปสองสามแก้ว และบังเอิญเท้าก้าวพลาด จึงได้ล้มถูกแก้ววิเศษพลัดตกลงมาแตกบ่นปี๋ หามีเหตุอย่างใดไม่ พญาผีได้ดังนั้นก็โกรธร้องตวาดด้วยเสียงอันดังว่า อีตัวดีมึงนี่หน้าด้านสันยางอายอุบายมาก ขวานเล่มนี้กับเชือกเส้นนี้มาอยู่ที่นี่ด้วยเหตุใด นางตอบว่าข้าพเจ้าไม่ทราบเพิ่งได้เห็นเดี๋ยวนี้ แต่ก่อนแต่ไรก็ไม่เห็นมีเลย บางทีท่านรีบมาจะไปพานเอามันติดมาด้วย ในขณะที่ท่านลัดป่าผ่าพงมาก็เป็นได้ ปีศาจยิ่งโกรธมากขึ้น ร้องด่าว่าและตีนางด้วยกระบอง ข้าพเจ้าได้ยินเสียงนางร้องคร่ำครวญก็มีความสงสารยิ่งนัก ขณะนั้นข้าพเจ้าสวมเครื่องแต่งกายสำรับเก่า ซึ่งเห็นไปกองอยู่ที่ปากช่องทางออกปลายบันไดที่จะเดินขึ้นสู่พื้นดิน นึกแต่ในใจว่า เราช่างชั่วช้าติจริง ควรหรือมาทำให้นางได้รับความทุกข์เวทนาแสนสาหัสปานดังนี้แล้วหนีเอาตัวรอด คิดพลางปิดประตูกลขนดินมาปิดทางเข้า ก็ฉวยพื้นสองสามดุ้นขึ้นวางเหนือป่า เดินกลับมาที่อาศัย ใจทุกข์ถึงนางไม่วายเลย ฝ่ายช่างเย็บครั้นเห็นข้าพเจ้ากลับมาก็มีความยินดี จึงพูดว่าซึ่งท่านไปป่าหาฟืน แล้วหายไปไม่กลับมาบ้านตามเวลานั้น ข้าพเจ้าเป็นทุกข์ยิ่งนัก นึกระแวงไปว่า จะมีผู้รู้จักท่านจับตัวไปเสียแล้ว ซึ่งท่านกลับมาถึงบ้านได้ ก็ด้วยพระมหากรุณาของพระอาหล่า ข้าพเจ้ามีความยินดียิ่งนัก ข้าพเจ้ากล่าวคำขอบใจ

ช่างเย็บที่ได้มีเมตตารักใคร่ห่วงใยข้าพเจ้า แต่มิได้เล่าประพฤติเหตุให้พี่ฟัง ทั้งไม่ได้ชี้แจงว่าเพราะเหตุไรจึงมิได้เอาขวานและเชือกติดมือมาด้วยตามเคย เลยเข้าห้องที่อาศัย นึกติโทษตัวเองแต่ในใจว่าเรามันโง่นัก ถ้าไม่ทำลายแก้วิเศษของบีศาจ์ เราก็จะสำราญเริงรมย์ชมเชยเจ้าหญิงได้ชั่วกาลนาน เมื่อไรจะได้มีโอกาสดีอย่างนี้อีก ขณะที่นอนนั่งเป็นทุกข์ระทมอยู่นั้นช่างเย็บเข้ามาในห้องบอกข้าพเจ้าว่า มีชายชราคนหนึ่ง นำเอาขวานและเชือกของท่านมา บอกว่าเก็บสิ่งนี้ได้ตามทาง ชายชราทราบจากเพื่อนหาพี่นด้วยกันว่าท่านอาศัยอยู่บ้านข้าพเจ้าจึงได้นำเอามาให้ ท่านจงออกไปพูดจากับชายชราเถิด ข้าพเจ้าได้ฟังดังนั้นก็ตกใจยิ่งนัก สีหน้าสลดตัวสั่นเทิ้มด้วยความกลัว ช่างเย็บเห็นดังนั้นจึงถามว่าเหตุไรจึงมีความสะทกสะท้าน ยังมิทันที่จะตอบประการไร พี่นห้องก็แยกออกไป ชายชราโผล่ขึ้นมาจากช่องพื้นที่แยกออกนั้นมือถือขวานและเชือกยืนอยู่ตรงหน้า ผู้เฒ่านี้คือพญาผีจำแลงตัวมามันร้องตวาดด้วยเสียงอันดังว่า นี่ไม่ใช่ขวานและเชือกของเจ้าหรือ พูดแล้วก็คว้าสะเอวข้าพเจ้าลากตัวออกจากห้องพาเหาะขึ้นบนอากาศ แล้วเหาะลงยังพื้นดิน กระทืบเท้าสองสามทีพื้นดินก็แยกออก มันพาข้าแรกลงไปยืนอยู่เฉพาะหน้าเจ้าหญิงเอบอนี่ผู้ทรงโฉม บัดนี้เธอมีอาการน่าเวทนายิ่งนัก ร่างเปลือย

และโลหิตอาบตัวนอนแช่วอยู่ ราวกับว่าหมดลมหายใจแล้ว น้ำตาไหลนองทั้งสองปราง ปีศาจชี้ตัวข้าพเจ้าให้นางดูแล้วพูดว่า นี่ชายชู้ของมึงใช่หรือไม่ นางชำเลืองตาแลดูอย่างละห้อยแล้วตอบว่าไม่รู้จักเพิ่งได้เห็นเดี๋ยวนี้ ปีศาจได้ฟังโกรธนักร้องตวาดด้วยเสียงอันดังว่า อะไรมึงกล้ายืนยันว่ามึงไม่รู้จักมักคุ้นกัน ซึ่งมึงถูกโบยตีเจ็บช้ำถึงเพียงนี้เพราะผู้ใดเล่า นางตอบว่า ซึ่งท่านจะให้ข้าพเจ้ากล่าวคำเท็จนั้นท่านอยากจะให้ชายหนุ่มผู้หาความผิดมิได้ พลอยตายไปด้วยกระนั้นหรือ ปีศาจพูดว่าถ้าดังนั้นก็ดีแล้ว พูดแล้วก็ยื่นดาบให้นางพูดว่าถ้ามึงไม่เคยเห็นมัน มึงจงเอาดาบเล่มนี้บั่นศีรษะให้ขาดกระเด็นไป นางตอบว่า ข้าพเจ้าจะทำตามบัญชาของท่านหาได้ไม่ ด้วยหมดแรงยกแขนไม่ขึ้น มาตรว่าจะยกแขนขึ้นได้ ท่านสำคัญว่าข้าพเจ้าจะฆ่าผู้หาความผิดมิได้กระนั้นหรือ ปีศาจพูดว่า ซึ่งมึงปฏิเสธไม่ยอมทำทั้งนี้ ส่อให้เห็นว่ามึงพิรุธ แล้วหันมาทาข้าพเจ้าพูดว่าง เจ้าก็ไม่รู้จักนางเหมือนกันหรือ ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าจะพูดตามตรงก็เหมือนไม่รักนาง จึงตอบไปว่าหารู้จักไม่ เพิ่งได้มาเห็นเดี๋ยวนี้ ปีศาจพูดว่าถ้าจริงอย่างว่าเจ้าจงเอาดาบเล่มนี้ตัดศีรษะนางเสีย ข้าจึงจะเชื่อ แล้วจะยกโทษปล่อยตัวไป ข้าพเจ้าตอบว่า เต็มใจที่จะฆ่านาง พูดดังนั้นแล้วก็รับดาบเดินกรายเข้าไปใกล้นาง ซึ่งข้าพเจ้าทำดังนี้หา

ใช่จะฆ่าพี่น้องไม่ ไหน ๆ จะตายแล้วอยากเข้าไปใกล้ชิดชมโฉมนางอีกสักครั้ง ถึงแม้ว่านางมีความเจ็บปวดรวดเร้าทั่วสรรพางค์ก็ยังแสดงกิริยาให้เห็นว่ายินดีและเต็มใจที่จะตาย ขอแต่ให้ข้าพเจ้าฆ่านางเสียเถิดจะได้รอดชีวิตไป ข้าพเจ้าก็แสดงกิริยาให้นางเห็นเหมือนกันว่า ยินดีและเต็มใจที่จะตายตามนางไป สักครู่หนึ่งข้าพเจ้าทิ้งดาบใหญ่ลงยังพื้นดินแล้วพูดว่า นางไม่มีสาเหตุขัดเคืองกับข้าพเจ้า ซึ่งท่านจะให้ฆ่านางนั้นทำหาได้ไม่ ข้าพเจ้าตกอยู่ในน้ำมือของท่านแล้ว จะทำอย่างไรก็ตามทีเถิด บิศาจพูดว่า เจ้าทิ้งสองนั่วโทสะข้า ข้าจะต้องทำโทษเจ้าให้ถึงขนาด พูดแล้วก็ฉวยดาบใหญ่พื้นแขนนางขาดข้างหนึ่ง นางบอบช้ำและโลหิตตกมากอยู่แล้วก็ขาดใจตายทันที หาได้ทันยกมือทั้งสองอีกข้างหนึ่งลาข้าพเจ้าไม่ ข้าพเจ้าเห็นดังนั้นก็สมประดีไปครู่หนึ่ง ครั้นได้สติแล้วจึงพูดกับบิศาจว่า จงฆ่าข้าพเจ้าเสียด้วยเถิด อย่าให้ทนทุกข์ต่อไปเลย แต่บิศาจหาทำไม่ กลับพูดว่า ซึ่งเจ้าทำให้ข้าขัดเคืองใจทั้งนี้ ถ้าปรากฏว่าเจ้าข่มขืนใจนางแล้ว ข้าจะฆ่าเจ้าเสียเดี๋ยวนี้ แต่นี้ข้าเห็นว่าเมียของข้ามันสมยอมเป็นใจด้วย ข้าจึงไม่ฆ่าเจ้า แต่จะสาปเจ้าให้เป็นสัตว์ เจ้าอยากจะเป็นสุนัข เป็นลา เป็นราชสีห์ เป็นนก หรือเป็นสัตว์อะไรก็ได้แล้วแต่จะเลือกเอาข้าไม่บังคับ ข้าพเจ้า

ได้ฟังดังนั้นจึงอ้อนวอนปีศาจว่า ท่านพญาปีศาจผู้มีอานุภาพ ขอท่านจงระงับโทสะเสียบ้างเถิด ท่านก็ไม่มีเจตนาจะเอาชีวิตข้าพเจ้าแล้ว ขอท่านจงได้กรุณาอย่าสาปให้เป็นสัตว์เสียเลย จะระลึกถึงบุญคุณของท่านอยู่เป็นนิจ ชื่อเสียงของท่านก็จะปรากฏไปว่า เป็นผู้มีใจกรุณาปรานี ไม่อาฆาตมาดร้ายเหมือนกับชายประเสริฐผู้หนึ่งไม่ถือโทษเพื่อนบ้านผู้ริษยาอาฆาต ปีศาจถามว่าเรื่องเป็นอย่างไร ข้าพเจ้าตอบว่า ถ้าท่านอดใจได้จะเล่าให้ฟัง ปีศาจพูดว่าเล่าไปเถิด ข้าจะฟัง แต่ถึงเจ้าเล่าแล้วข้าก็จะไม่ยกโทษให้

เรื่องคนใจดี

ยังมีชายคนหนึ่งชื่อ ฮัสสันอาลี เป็นคนซื่อสัตย์สุจริต อัธยาศัยสุภาพและมีใจโอบอ้อมอารี เป็นที่รักใคร่และนับถือของเพื่อนบ้านทั้งปวง มีเพื่อนบ้านคนหนึ่งนิสัยใจคอเลวทรามเห็นว่าเพื่อนบ้านทั้งปวงนับถือรักใคร่ยำเกรงฮัสสันอาลี ก็มีความริษยารู้สึกเกลียดชังฮัสสันอาลีอยู่เนือง ๆ ฝ่ายฮัสสันอาลีเห็นดังนั้นก็หาโกรธตอบไม่ ยิ่งทำใจดีเอื้อเฟื้อเพื่อนบ้านผู้นั้นมากขึ้นประสงค์จะให้คลายความเกลียดชัง แต่หาได้ผลตามความประสงค์ไม่ กลับเป็นเครื่องยุให้ชายผู้นั้นเกลียดชังมากขึ้นอีก ถึงกับพยายามจะกระทำร้ายด้วยประการต่าง ๆ ฮัสสันอาลีมิรู้ที่จะทำประการใด จึงอพยพหนีไปอยู่เมืองอื่น ต่อมามีความเบื่อหน่าย

ในเพศฆราวาส เลยถือเพศเป็นนักบวชจำศีลภาวนามีความสุขสบายตลอดมา ภายหลังนักบวชและประชาชนเห็นว่าฮัสสันอาลีเป็นผู้ตั้งมั่นอยู่ในศีลในธรรม มีใจโอบอ้อมอารีก็มีความนับถือยกขึ้นเป็นคณาบดีแห่งนักบวชในเมืองนั้น ซึ่งฮัสสันอาลีได้เป็นใหญ่นั้นใช่จะมีความเย่อหยิ่งไว้ยศก็หาไม่ คงประพฤติตนสุภาพอ่อนโยนอยู่ดังเดิม คนทั้งปวงจึงรักใคร่เคารพนับถือยิ่งขึ้น พากันสรรเสริญเกียรติคุณอยู่เป็นนิตย์ กิตติศัพท์อันนี้เลื่องลือกำจรไปตามหัวเมืองใกล้เคียง ความทราบถึงชายผู้ริษยา ก็เกิดอิจฉาผูกใจเป็นโกรธเป็นแค้นเหลือที่จะระงับ ได้รีบลอกจากบ้านเที่ยวเสาะหาฮัสสันอาลีตั้งใจจะฆ่าเสีย ครั้นค่ำวันหนึ่งมาถึงที่อยู่ของฮัสสันอาลี ไต่ถามได้ความแน่แล้วตรงเข้าไปหมายจะทำร้าย แต่เวลานั้นมีผู้คนอยู่มากทำการไม่ถนัด จึงทำเป็นเคารพนบนอบไต่ถามถึงทุกข์สุขตามธรรมเนียม ฮัสสันอาลีต้อนรับและพูดจาปราศรัยอันดี แต่พอได้ช่องชายผู้ริษยาจึงกระซิบบอกว่า อยากจะพูดความลับเกรงคนที่อยู่ในที่นี้จะล่วงรู้ขอให้ลงไปพูดกันในสวนสองต่อสอง ฮัสสันอาลีพาซื่อตามลงไป ชายผู้ริษยาชวนพูดจาล่อมาจนถึงบ่อแห้งแห่งหนึ่ง เห็นได้ทีจึงผลักฮัสสันอาลีตกลงไปในบ่อลึก ดีใจหมายว่าคงถึงแก่ความตายเป็นแน่ ครั้นแล้วเดินอิ่มใจกลับไปที่อยู่ของตน

คนดีเทพยดาย่อมคุ้มครอง เพราะฉะนั้น เมื่อฮัสสันอาลีตกลงไปในบ่อ หมู่เทพยดาซึ่งสิงสถิตอยู่ในบ่อต่างช่วยกันรับไว้ หาเป็นอันตรายอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ ฮัสสันอาลีมีความประหลาดใจยิ่งนักคำนึงอยู่แต่ในใจว่า เราตกลงมาในบ่อแห้งลึก ข้าง ๆ และก้นบ่อมีหินขรุขระเช่นนี้เหตุใดจึงหาเป็นอันตรายไม่ ขณะนั้นได้ยินเสียงเหมือนคนพูดเล่าเรื่องของตนแต่ต้นจนปลาย และสรรเสริญคุณความดีต่าง ๆ ฮัสสันอาลีเหลียวดูรอบ ๆ ว่าจะมีผู้ใดอยู่ในบ่อนี้บ้าง แต่หาพบปะผู้ใดไม่ จึงทราบได้ในทันทีนั้นว่าเทพยดาช่วยตนไว้ ต่อมาได้ยินเสียงพูดอีกว่า พรุ่งนี้สุลต่านจะเสด็จมาหาฮัสสันอาลี ให้ช่วยรักษาพระธิดาซึ่งประชวรหนัก มีเสียงถามขึ้นว่า พระธิดาประชวรพระโรคอะไรจึงต้องให้ฮัสสันอาลีรักษา มีเสียงตอบว่า บีศาจเข้าสิง ซึ่งจะรักษาให้หายก็ไม่ยากนัก ในที่อยู่ของฮัสสันอาลีมีแมวดำหางดอกอยู่ตัวหนึ่ง ถอนขนสีขาวที่ปลายหางเจ็ดเส้นเอามาเผารมพระธิดา บีศาจก็จะหนีไปไม่กลับมาอีก ฮัสสันอาลีจำคำเทพยดาไว้ ครั้นรุ่งเช้าก็ขึ้นจากบ่อไปที่อยู่ พอแมวเข้าเคลียตามเคยก็จับถอนขนยาวที่ปลายหางออกเก็บไว้ ต่อมาไม่ช้าสุลต่านเสด็จมาพร้อมด้วยเสวกามาตย์ราชบริพาร ฮัสสันอาลีต้อนรับพระองค์ตามสมควรแก่พระเกียรติยศ สุลต่านตรัสเล่าอาการประชวรของพระธิดาให้ฟัง ฮัสสันอาลีรับว่าจะ

รักษาให้หายได้ ขอให้เชิญเสด็จพระธิดามา ครั้นพระธิดาเสด็จมาฮัสสันอาลีจึงเอาขนแมวเผาไฟให้เป็นควันรม บีศาจร้องครวญครางอยู่ครู่หนึ่งแล้วหนีไป พระธิดาก็หายประชวรเป็นปกติสุดต่านดีพระหฤทัยโปรดปรานฮัสสันอาลียิ่งนัก จึงทรงจัดการอภิเษกสมรสพระราชธิดากับฮัสสันอาลีให้อยู่ครองกัน ครั้นสุลต่านสวรรคตแล้วหามีโอรสสืบสันตติวงศ์ไม่ ฮัสสันอาลีจึงเป็นกษัตริย์ปกครองประเทศนั้น

ครั้นพระเจ้าฮัสสันอาลีขึ้นเสวยราชย์แล้ว บรรดาราษฎรในหัวเมืองใหญ่น้อยทั้งปวง พากันมาเฝ้าชมบุญบารมีตามประเพณี ชายผู้ริษยาเดินปนฝูงประชาชนเข้ามาด้วย พอเห็นผู้ที่ตนเกลียดชัง และสำคัญว่าตกบ่อถึงแก่ความตายแล้วนั้นยังมีชีวิตอยู่ และกลับมาเป็นเจ้านายของตนอีกให้ตะลึงยิ่งนัก ขณะนั้นสุลต่านเสด็จออกต้อนรับราษฎรซึ่งพากันมาเฝ้าล้นหลามตามถนน ทอดพระเนตรเห็นเพื่อนบ้านเก่าของพระองค์เข้า ก็ตรัสสั่งให้ราชบุรุษพาตัวเข้ามาเฝ้า ชายผู้นั้นตกใจกลัวพระอาชญายิ่งนัก มิรู้ที่จะทำประการไร จึงหมอบตัวสั่นคอยพึ่งกระแสรับสั่งอยู่ แต่สุลต่านหาได้ลงอาชญาอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ กลับพระราชทานแก้วแหวนเงินทองของมีค่าเป็นอันมากให้แก่ชายผู้นั้น แล้วตรัสด้วยพระ

สุรเสียงอันอ่อนโยนว่า ซึ่งเจ้ามีความริษยาเกลียดชัง พยายามประทุษร้ายต่อชีวิตเรามาแต่ก่อนนั้น เราไม่ถือโทษ เจ้ายิ่งคิดประทุษร้ายเรา เรายิ่งมีเกียรติยศสูงขึ้นเห็นปานดังนี้ เพราะฉะนั้น แต่นี้ต่อไปเจ้าจงกลับใจเสียเถิด อย่าคิดประทุษร้ายเราเลย เจ้าจะได้ประสบความสุขความเจริญสืบต่อไป

ครั้นข้าพเจ้าเล่าเรื่องคนใจดีจบลงแล้ว จึงอ้อนวอนบิศาจว่า ข้าแต่พญาบิศาจ ท่านคงเห็นแล้วสิว่า พระเจ้าฮัสสันอาลีมีน้ำพระทัยอันประเสริฐเพียงไร พระองค์มิได้ทรงอาฆาตชาญผู้คิดประทุษร้ายต่อพระองค์ ซ้ำยังพระราชทานทรัพย์สินเงินทองให้อีก พระเกียรติยศจึงลือชาปรากฏไปในทิศานุทิศชั่วกาลนาน แม้ว่าท่านจะลงเอาว่าข้าพเจ้าเป็นคนผิดก็ขอได้โปรดเอาเยี่ยงอย่างพระเจ้าฮัสสันอาลี อย่ามีความอาฆาตมาดร้าย กรุณาปล่อยข้าพเจ้าไปเถิด จักไม่ลืมบุญคุณจนวันตาย ข้าพเจ้าอ้อนวอนแล้วอ้อนวอนเล่า ใจของบิศาลก็หาอ่อนลงไม่ คงยืนคำอยู่ว่า ผู้ที่ทำผิดควรได้รับโทษเพื่อจะได้รู้สำนึก ในที่สุดมันจับตัวข้าพเจ้าชำแรกดินขึ้นมาพาไปถึงยอดเขาแห่งหนึ่ง จึงวางข้าพเจ้าลง ทันใดนั้นบิศาจก็ดินขึ้นมาเสกอาคมสักครู่หนึ่ง จึงเอาดินซัดหน้าข้าพเจ้า แล้วพูดว่า ด้วยเดชะอาคมอันศักดิ์สิทธิ์ เจ้าจงกลายเป็นลิง ณ บัดนี้ พูดเท่านั้นแล้วมันก็อันตรธานหายไป

ข้าพเจ้ากลายเป็นลิงอ้างว้างอยู่บนยอดเขา มีความเศร้าโศกเสียใจเหลือที่จะพรรณนา เป็นทุกข์ด้วยไม่ทราบว่าจะกลับบ้านเมืองทางไหน จะอยู่บนเขาหรืออยู่ตามป่าต่อไปก็มีความหวาดหวั่นเกรงกลัวสัตว์ร้ายต่าง ๆ จะทำอันตราย จึงลงจากเขาเพื่อหาทางไปบ้านเมืองมนุษย์ ราวเดือนหนึ่งมาถึงที่ราบจึงเดินทางต่อไปถึงชายทะเล ขณะนั้นเป็นเวลาสงัดคลื่นลมอากาศปลอดโปร่ง แลเห็นเรือกำปั่นลำหนึ่งจอดอยู่ห่างฝั่งราวห้าสิบเส้นได้ถนัด มีความดีใจหมายจะอาศัยเรือกลับไปบ้านเมือง ข้าพเจ้าหักกิ่งไม้กิ่งใหญ่กิ่งหนึ่งมาทำต่างเรือ หักกิ่งไม้เล็ก ๆ ทำเป็นพาย พายออกจากฝั่งเข้าหาเรือกำปั่น บรรดาคนที่อยู่ในเรือพากันมาดูแน่นที่แคมเรือล้วนแต่แสดงความไม่พอใจ ด้วยถือว่าที่มีสัตว์บ้าเข้าหาเรือนั้นเป็นลางร้าย ข้าพเจ้าจำใจรีบพายเข้าไปถึงเรือกำปั่น ควานเชือกข้างเรือได้ขึ้นไปได้ คราวนั้นคนบนเรือยิ่งแตกตื่นกันเป็นโกลาหลที่ขลาดกลัวหนีที่กล้าก็เข้ามาจะทำร้าย บางคนจะเอาไม้พลองตี บางคนจะฟันด้วยดาบ บางคนจะเอาธนูยิง ข้าพเจ้าจวนเจียนจะเสียชีวิตอยู่แล้ว หากแลเห็นชายผู้หนึ่งท่าทางเป็นผู้ใหญ่ สังเกตดูรู้ว่าเป็นนายเรือ จึงตรงเข้าไปกราบซบอยู่ที่เท้า นายเรือเห็นดังนั้นก็มีความสมเพช ห้ามมิให้คนทั้งหลายทำร้าย แล้วเลยไว้บนเรือ ข้าพเจ้าประพฤติเรียบร้อย

ไม่ชุกชนเหมือนลิงธรรมดาจึงได้รับความสุข เพราะนายเรือมีความรักใคร่เลี้ยงดูดีนัก

เรือใช้ใบมาในราวห้าสิบวัน บรรลุถึงราชอาณาจักรใหญ่ มีเรือรบและเรือสินค้าจอดออยู่คับคั่ง พอเรือที่ข้าพเจ้าโดยสารทอดสมอเรียบร้อย มีนายทหารสองสามคนขึ้นมาบนเรือ พูดกับนายเรือว่า แกรนด์วิเซียร์ถึงแก่กรรมแล้วเมื่อเร็วๆ นี้ สุลต่านเศร้าโศกเสียพระทัยยิ่งนัก ด้วยแกรนด์วิเซียร์มีความรู้อักษรศาสตร์อย่างยอดเยี่ยม เขียนหนังสืองามไม่มีผู้ใดในประเทศสู้เสมอเหมือน สุลต่านมีพระกระแสรับสั่งว่าถ้าผู้ใดเขียนหนังสืองามเหมือนแกรนด์วิเซียร์ที่ตาย จะตั้งให้เป็นแกรนด์วิเซียร์แทน ข้าราชการ และราษฎรทั่วทั้งราชอาณาจักรเขียนหนังสือไปถวายทอดพระเนตรแล้ว ยังหาโปรดลายมือของผู้ใดไม่ บัดนี้ทราบว่าเรือของท่านเพิ่งมาถึง จึงมาบอกให้ทราบ เพื่อจะได้ให้พวกพ่อค้าในเรือลองเขียนหนังสือไปถวายทอดพระเนตร เผื่อว่าจะเป็นวาสนาของท่านผู้ใดจะได้เป็นแกรนด์วิเซียร์บ้าง นายเรือและพ่อค้าทั้งหลายได้ฟังดังนั้นก็มีความยินดียิ่งนัก รับกระดาษจากนายทหารมาเขียนหนังสือคนละวรรคสองวรรคตามถนัด ข้าพเจ้าเห็นดังนั้น จึงเข้าไปดึงกระดาษมาจากมือนายทหารแผ่นหนึ่ง พวกพ่อค้าพากันตกใจร้องเอ็ดอึงขึ้น พากันกลัวว่าข้าพเจ้าจะฉีก

กระดาษเล่น บางคนเข้ามาจะแย่งกระดาษ แต่ข้าพเจ้าจับกระดาษเข้าท่วงทีถูกต้อง และทำท่าทางใช้ใบ้ให้เห็นว่าข้าพเจ้าอยากจะอวดลายมือบ้าง นายเรือเข้าใจท่าทางจึงพูดกับพ่อค้าทั้งหลายว่าอย่าวุ่นวาย ลองปล่อยให้มันเขียนดู ถ้าทำเหลวไหลไม่ได้เรื่องเราจะลงโทษมันเอง ถ้ามันเขียนหนังสือได้จริงจะรักมันเหมือนบุตร ข้าพเจ้าบรรจงเขียนหนังสืออย่างที่ใช้กันอยู่ในประเทศอาหรับ ๖ ชนิด เป็นโคลงยอพระเกียรติสุลต่านชนิดละสี่บาท นายทหารเรือและพ่อค้าทั้งหลายเห็นดังนั้นก็มีความพิศวงพากันชมเปาะว่าข้าพเจ้าเขียนหนังสืองามหาผู้เสมอมิได้ ครั้นนายทหารนำลายมือของข้าพเจ้าไปถวายทอดพระเนตร สุลต่านโปรดปรานลายมือข้าพเจ้ายิ่งนัก จึงรับสั่งว่า จงผูกม้าต้นไปรับเจ้าของลายมือนี้เข้ามา นายทหารผู้ใหญ่หัวเราะ กราบทูลว่าลายมือนี้หาใช่ลายมือมนุษย์ไม่ เป็นลายมือวานร สุลต่านตรัสว่าท่านพูดไม่น่าเชื่อ เรายังไม่เคยเห็นลิงเขียนหนังสือเลย นายทหารผู้ใหญ่กราบทูลว่า ข้าพเจ้าได้เห็นกับตา ถ้าไม่จริงขอรับพระอาชญา สุลต่านตรัสว่า ลิงตัวนี้ประหลาดมากเจ้าจงไปรับเอาตัวมันมาเดี๋ยวนี้ นายทหารพากันกลับมายังเรือ เล่าความให้พ่องตามกระแสรับสั่งทุกประการ นายเรือจึงแต่งกายข้าพเจ้าด้วยเสื้อผ้าอย่างงาม แล้วอุ้มขึ้นไปวางบนหลังม้าต้นของสุลต่านขบวน

แห่ที่ไปรับเคลื่อนออกเดิน มีผู้คนพากันมาดูเบียดเสียดเยียดยัดสองฟากทาง ต่างพูดกันเซ็งแซ่ว่า สุลต่านจะทรงตั้งลงเป็นแกรนด์วิเซียร์ ครั้นถึงพระราชฐาน นายทหารผู้ใหญ่พาข้าพเจ้าขึ้นเฝ้าทันที เห็นพระองค์ประทับอยู่บนราชบัลลังก์งามสง่า มีราชบริพารล้อมตามตำแหน่งประดุจดาวล้อมเดือน จึงก้มศีรษะซบลงที่พระบาทสามครั้ง และถอยออกมานั่งลงที่อันสมควร บรรดาข้าราชการที่เฝ้าอยู่เห็นข้าพเจ้ารู้จักขนบธรรมเนียมเข้าเฝ้าสุลต่าน ก็พากันชื่นชมด้วยความขบขันและซุบซิบชมเชยข้าพเจ้า ครั้นได้เวลาสุลต่านเสด็จขึ้น รับสั่งให้ข้าพเจ้าตามเข้าไปข้างในอยู่ใกล้ชิดพระองค์ ต่อมาถึงเวลาเสวย พระองค์โปรดให้ข้าพเจ้ากินอาหารร่วมโต๊ะเสวยด้วย ข้าพเจ้าระวังมารยาทไม่กินมูมมามเหมือนลิง จนเสวยเสร็จ ขณะนั้นแลเห็นโต๊ะเขียนหนังสือจึงทำท่าทางใช้ให้มหาดเล็กยกมาให้ แล้วเขียนคำถวายชัยมงคลและคำขอบพระเดชพระคุณที่ได้ทรงชุบเลี้ยงถวายสุลต่าน พระองค์มีความพิศวงและโปรดมาก จึงให้มหาดเล็กรินสุราพระราชทานเป็นรางวัลถ้วยหนึ่ง ครั้นข้าพเจ้าดื่มสุราหมดแล้ว จึงเขียนคำชมพระนครและยอพระเกียรติสุลต่าน พระองค์ทรงรับไปทอดพระเนตรแล้วตรัสชมว่า มนุษย์ผู้ใดมีสติปัญญาเฉลียวฉลาดแต่งหนังสือได้อย่างลึงตัวนี้นับว่าดีเลิศ สมควรตั้งเป็นอมาตย์ผู้ใหญ่รับราชการต่างหูต่างตาได้ ต่อมาสุลต่านรับสั่งให้มหาดเล็ก

เอาโต๊ะหมากรุกมาตั้ง แล้วตรัสถามข้าพเจ้าว่า เจ้าเขียนหนังสือก็งาม แต่งหนังสือก็ดี เจ้าเล่นหมากรุกเป็นหรือไม่ ข้าพเจ้าได้ฟังดังนั้นก็จูบลงที่พื้นแล้วเอามือจับศีรษะเพื่อแสดงให้พระองค์ทรงทราบว่า ซึ่งทรงชวนนั้นเป็นพระมหากรุณาล้นเกล้า ฯ กระดานแรกพระองค์ชนะ กระดานที่สองที่สามแพ้ติด ๆ กัน สังเกตดูเห็นพระพักตร์บึ้ง ทราบได้ว่าไม่พอพระหฤทัยที่แพ้ ข้าพเจ้าจึงเขียนคำกลอนถวาย เพื่อกล่อมพระหฤทัยว่า

ธรรมดาเกิดมาเป็นชาย ซึ่งเป็นนายโยธาเข้าราวี
เวลากลางวันเข้ารบ ฟันตลบเป็นตายไม่หนี
มุทะลุดื้อถือดี อวดฝีมือล้ำลำพอง
ครั้นค่ำหยุดรบสงบทัพ คืนกลับค่ายตนไม่หม่นหมอง
ไม่แค้นเคืองอารมณ์ตรมตรอง สรวลเสขับร้องเริงรมย์

สุลต่านทรงอ่านแล้วพอพระหฤทัยยิ่งนัก ความจริงไม่ว่าข้าพเจ้าจะเขียนเรื่องใดถวายดูเป็นที่พอพระหฤทัยไปทั้งสิ้น

สุลต่านมีพระธิดายอดสวาทอยู่องค์หนึ่ง มีพระรูปพระโฉมงามหาผู้ใดเสมอมิได้ ถึงกับราษฎรขนานนามว่า พระนางทรงโฉม ทรงเห็นว่าข้าพเจ้าเป็นลิงประหลาดกว่าลิงทั้งหลาย ควรที่จะให้พระธิดามาทอดพระเนตรบ้าง จึงรับสั่งให้หาพระธิดาเข้ามา ไม่ช้าพระธิดาเข้ามาเฝ้า แต่หาเปิดผ้าคลุมพระพักตร์ไม่

ซ้ำกราบทูลสุลต่านว่า เหตุไรพระราชบิดาจึงให้ข้าพเจ้าเข้ามาเฝ้าต่อหน้าชายหนุ่ม หรือพระสติเผลอลืมขัตติยประเพณีเสียสุลต่านตรัสตอบว่า สติของบิดาดีอยู่หาเผลอไม่ เจ้าชิเผลอพูดเพ้อไปเปล่า ๆ ที่นี่มีแต่มหาดเล็กเด็กชาสำหรับใช้ตามเคย นั่นก็ขันทีผู้ใหญ่ผู้เป็นพี่เลี้ยงเจ้ามาตั้งแต่ยังเยาว์ นอกจากนั้นก็คือบิดาไม่มีใครแปลกปลอมเข้ามาเลย เจ้าไม่เปลื้องผ้าคลุมหน้าออกจะเห็นชัดอย่างไรได้ แล้วพูดเดาเอากระนั้น ชายหนุ่มที่เจ้าว่าคือคนไหน ชี้ตัวให้พ่อดูที่เถิด พระธิดากราบทูลว่าพระอาชญาไม่พ้นเกล้า ฯ ข้าพเจ้าจะเข้าใจผิดนั้นหามิได้พระราชบิดานั่นแหละไม่ทรงทราบความจริง ลิงใหญ่ซึ่งนั่งอยู่ตรงพระพักตร์หาใช่ลิงธรรมดาไม่ ข้าพเจ้าทราบแน่ชัดว่าเป็นเจ้าชายโอรสของสุลต่านประเทศหนึ่ง ถูกปีศาจผู้บุตรของบุตรีพญาปีศาจเอบลิส สาปด้วยเวทมนต์ให้กลายเป็นลิง ทั้งมันได้ปลงประชนม์พระธิดาของพระเจ้าเอติปีมารุสเสียด้วย สุลต่านได้ทรงฟังดังนั้นก็นิ่งอยู่ครู่หนึ่งแล้วตรัสถามข้าพเจ้าว่าจริงอย่างลูกเราบอกหรือไม่ ข้าพเจ้าอยากกราบทูลด้วยวาจาเป็นที่สุด แต่จนใจที่พูดไม่ได้ จึงหมอบลงแล้วยกมือขึ้นวางบนศีรษะ เพื่อแสดงให้ทรงทราบว่า จริงดังพระธิดารับสั่งทุกประการ สุลต่านเข้าพระหฤทัยในท่าทางของข้าพเจ้าจึงตรัสถามพระธิดาว่า ซึ่งเจ้าว่าเจ้าชายถูกปีศาจสาปกลายเป็น

ลิงนั้นเจ้ารู้ได้อย่างไร พระธิดากราบทูลว่า ข้าพเจ้ามีคนใช้อยู่คนหนึ่งเป็นหญิงชรา หญิงผู้นี้สอนวิทยาคมให้รวมเจ็ดสิบสองอย่างข้าพเจ้าจำได้แม่นยำชำนาญ อาจสาปแผ่นดินให้กลายเป็นมหาสมุทรได้โดยพลัน และอาจแก้สาปให้ลิงกลับคืนเป็นเจ้าชายให้พระบิดาเห็นประจักษ์ก็ได้ สุลต่านตรัสว่าเจ้าอย่าเพิ่งโกรธบิดาก่อน ที่บิดาแคลงใจก็เพราะยังไม่รู้ว่าเจ้ามีวิทยาคมขลังถึงเพียงนี้ เหตุไรเจ้าจึงไม่บอกให้พ่อรู้บ้างเลย พระธิดากราบทูลว่า ผู้มีความรู้จริงย่อมไม่โอ้อวดความรู้เมื่อไม่มีผู้ใดถามด้วยเหตุนี้ เมื่อพระบิดาไม่รับสั่งถาม ข้าพเจ้าจะกราบทูลขึ้นเองกระไรได้ สุลต่านตรัสว่าถ้าเช่นนั้นเจ้าจงแก้ให้เจ้าชายกลับเป็นมนุษย์ตามเดิมเถิด พ่อจะมีความยินดีเป็นอันมาก ด้วยพ่อมีความประสงค์จะตั้งให้เธอเป็นแกรนด์วิเซียร์ และอภิเษกให้เป็นคู่ครองของเจ้าสืบไป พระธิดากราบทูลว่าข้าพเจ้าจะปฏิบัติตามพระประสงค์ทุกประการ ครั้นแล้วพระธิดาเชิญเสด็จพระบิดาและรับสั่งให้ข้าพเจ้าพร้อมทั้งขันทีผู้ใหญ่ และมหาดเล็กไปที่เฉลียงหน้าห้องลับแห่งหนึ่งในพระราชฐาน แล้วให้ยืนรายรอบเธอ พระราชบุตรียืนอยู่ท่ามกลาง ทำทักษิณาวัตรอบหนึ่ง แล้วเขียนอักษรอาหรับโบราณ และอักษรของอียิปต์ครั้งพระนางคลีโอพัตราทรงลงที่พื้นเป็นวง แล้วเข้าไปนั่งกลางวง ภาวนา

คาถาในพระคัมภีร์โกหร่านเป็นหลายบทบันดาลให้ท้องฟ้าค่อย ๆ มืดลงประดุจเวลาพลบค่ำ สักครู่หนึ่งปรากฏรูปสิงโตใหญ่มหึมาขึ้น นางเห็นดังนั้นจึงร้องด้วยเสียงอันดังว่า อ้ายปีศาจควรที่เจ้าจะเข้ามาคำนับข้า กลับบังอาจแปลงตัวมาเป็นสัตว์ร้ายจะให้ข้าตกใจกระนั้นหรือ ปีศาจตอบว่าเหตุใดนางจึงไม่รักษาสัญญาซึ่งได้มีไว้ต่อกันว่าต่างฝ่ายจะไม่ทำร้ายกันและกันเล่า นางพูดว่า อ้ายถ่อย เจ้าประพฤติแต่ความชั่ว ทำแต่การโหดร้าย ไม่ตั้งอยู่ในทำนองคลองธรรมข่มเหงผู้มีกำลังน้อยกว่า ข้าจะรักษาสัญญาไว้ก็มีแต่จะได้รับความติฉินนินทา ปีศาจพูดว่า ถ้าเช่นนั้นเราจะได้เห็นกันในวันนี้ พูดแล้วก็อ้าปากกว้างตรงเข้าไปจะกัด นางกระโดดถอยหนีออกห่าง และถอนเส้นผมออกเส้นหนึ่งเสกคาถาขว้างไป กลายเป็นเคียวใหญ่ไล่บั่นหัวสิงห์ขาดออกจากตัว ตัวสิงห์อันตรธานหายไปแต่หัวกลายเป็นแมลงป่องใหญ่ นางกลายเป็นงูใหญ่ไล่กัดแมลงป่อง แมลงป่องต่อสู้อยู่ช้านานครั้นจวนจะเสียทีกลายเป็นนกอินทรีบินหนีไป งูใหญ่กลายเป็นนกอินทรีบินติดตามไปโดยเร็ว นกทั้งสองบินไล่กันไปจนลับตา สักครู่หนึ่งพันที่อยู่ตรงหน้าพวกเราแยกออก มีแมวดำตัวหนึ่งโผล่ขึ้นมาขนพองชัน ร้องเสียงน่ากลัว บัดเดี๋ยวใจก็มีสุนัขป่าตัวหนึ่งโผล่ตามขึ้นมาด้วยตรงเข้ากัดแมว แมวกลายเป็นด้วงเจาะผลทับทิมผลหนึ่งซึ่งหล่นอยู่โคนต้นข้างคลอง แล้วเข้าไปซ่อนตัวอยู่ในนั้น

ต่อมาผลทับทิมพองใหญ่ขึ้นทุกที จนโตเท่าผลน้ำเต้าขนาดใหญ่ แล้วลอยขึ้นไปถึงเฉลียงปราสาท ลอยไปลอยมาอยู่สักครู่ก็ตกลงยังพื้นดินแตกเป็นชิ้น ๆ ครานั้นสุนัขป่ากลายเป็นไก่เข้าจิกกินเม็ดทับทิม ครั้นไม่เห็นมีเหลืออยู่แล้วก็เดินกรีดกรายเข้ามาหาพวกเรา กระพือปีกทำท่าทางราวกับจะถามว่าท่านทิ้งหลายเห็นเม็ดทับทิมหลงหูหลงตาอยู่ที่ไหนบ้าง เม็ดทับทิมยังหลงตาอยู่ข้างคลองเม็ดหนึ่ง พอไก่เห็นเข้าก็วิ่งรี่เข้าไปจะจิกกิน แต่เม็ดทับทิมนั้นกลิ้งลงคลองกลายเป็นปลาน้อยว่ายน้ำดำหนีไป ไก่บินตามลงไปในคลองกลับกลายเป็นปลากระทุงเหวไล่กัดปลาน้อยตัวนั้น ทั้งสองฝ่ายต่อสู้กันอยู่ในน้ำเป็นเวลาราวสองชั่วนาฬิกา ครั้นแล้วมีเสียงร้องกึกก้องน่ากลัวยิ่งนัก พอขาดเสียงลงเห็นนางกับปีศาจพ่นไฟต่อสู้กัน ไฟไหม้ร่างกายของนางและปีศาจรุ่งโรจน์โชติช่วงแล้วเลยไหม้ลามไปถึงสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในบริเวณนั้นเป็นจุณไป ไม่ช้าปีศาจผละหนีพระธิดาตรงมาหาพวกเราแล้วพ่นไฟ นางถลันมาป้องกันไว้แล้วตวาดด้วยเสียงอันดัง ปีศาจจึงถอยหนีไปไม่พ่นไฟใส่พวกเราได้เต็มที่ ถึงกระนั้นเปลวไฟยังแลบมาต้องพระพักตร์สุลต่านไหม้พอง เมสเรอร์บันทีผู้ใหญ่ต้องเปลวไฟตายอยู่กับที่ ส่วนข้าพเจ้าเป็นแต่เพียงเสียตาขวาไปข้างเดียว พอไฟสงบเห็นปีศาจถูกไฟผลาญเป็นเถ้าไป ได้ยินเสียงพระธิดาร้องด้วยเสียง

อันดังว่า ชนะแลว ชนะแล้ว เดินเข้ามาขอน้ำถ้วยหนึ่ง มหาดเล็กที่รอดตายผู้หนึ่งจัดน้ำมาถวาย นางรับถ้วยน้ำไปร่ายมนต์อยู่สักครู่หนึ่ง แล้วเอาน้ำนั้นรดข้าพเจ้าพลางพูดว่า ถ้าหากว่าเจ้ามีรูปเป็นวานรด้วยอำนาจคำสาปไซร้ จงกลับกลายเป็นรูปมนุษย์ดังเดิมด้วยอานุภาพแห่งมนต์ของข้า พอนางพูดขาดคำข้าพเจ้าก็กลับกลายเป็นมนุษย์ดังเดิมแต่ตาขวานั้นบอดแลไม่เห็นทีเดียว

ข้าพเจ้าจะแสดงความขอบใจนาง แต่นางหันไปกราบทูลสุลต่านพระราชบิดาของนางว่า ข้าพเจ้ามีชัยแก่พญาผีดังประจักษ์แก่พระองค์และคนทั้งหลายแล้ว แต่ตัวข้าพเจ้าเองก็จะมีชีวิตอยู่ต่อไปอีกครู่เดียวเท่านั้น ซึ่งพระองค์ตั้งพระหฤทัยไว้ว่าจะเสกสมรสให้เจ้าชายกับข้าพเจ้าอยู่ครองกันนั้น คงจะไม่เป็นผลสำเร็จตามพระประสงค์ เพราะเมื่อต่อสู้กับผีศาจพ่นไฟใส่ข้าพเจ้ารู้สึกว่า ไฟจะเผาผลาญข้าพเจ้าเป็นจุณไปในไม่ช้า แต่ถ้าข้าพเจ้าจักเม็ดทับทิมกินเสียได้ ๆ มดเมื่อมีรูปเป็นไก่อยู่นั้น การณ์คงจะไม่เป็นได้ถึงเพียงนั้น ซึ่งผีศาจได้หนีเข้าแฝงกายอยู่ในเม็ดทับทิม ก็เพื่อยึดเอาสิ่งนั้นเป็นที่กำบัง หวังเอาชัยชนะในปลายมือ ข้าพเจ้าสะเพร่าไม่พิจารณาให้ดี จึงในที่สุดต้องพ่นไฟต่อสู้กัน อันเป็นการต่อสู้อย่างสุดฤทธิ์ พระองค์ย่อมทรงเห็นแล้วว่า ถึงแม้พญาผีจะมีฤทธิ์ และความเชี่ยวชาญในการยุทธอย่างน่าขนพองสยองเกล้าก็ดี ข้าพเจ้าก็แสดงให้มันเห็น

แล้วว่าข้าพเจ้ามีความรู้ดีกว่ามัน ในที่สุดได้หักมันลงด้วยกำลังจนมันย่อยยับเป็นจุณไป แต่ข้าพเจ้าเองก็ไม่สามารถเลี่ยงหนีมรณภัยซึ่งรู้สึกว่าใกล้เข้ามาแล้ว พอพระธิดาพูดจบลงสุลต่านตรัสว่า ลูกเอ๋ย จงดูบิดาเถิดว่าได้รับความเจ็บปวดเพียงไร แต่ยังเคราะห์ดีที่ไม่ถึงตาย ส่วนหัวหน้าขันทีผู้พิเลยง ของเจ้านั้นตายแล้ว เจ้าชายก็ตาบอดเสียข้างหนึ่ง พระองค์ตรัสได้เท่านั้นก็ทรงกันแสงสะอึกสะอื้นไม่สามารถตรัสต่อไปได้ พระธิดาและข้าพเจ้ารู้สึกเศร้าใจยิ่งนักไม่อาจกลั้นน้ำตาไว้ได้

ขณะที่กำลังร้องไห้อยู่นั้น พระธิดาร้องโอดครวญด้วยเสียงอันดังว่า ร้อนนัก ร้อนนัก แล้วก็ล้มลง ประเดี๋ยวใจร่างกายของนางก็ย่อยยับเป็นเถ้าไปอย่างพญาผี ข้าพเจ้าแลเห็นแล้วรู้สึกสลดใจยิ่งนัก อยากกลับเป็นลิงหรือสุนัขเสียดีกว่าที่ได้มาเห็นผู้มีคุณแก่ข้าพเจ้ามีการณ์อันเป็นถึงสิ้นชีวิต อย่างน่ากลัวดังนี้ ฝ่ายสุลต่านก็ทรงโทมนัสเป็นล้นพ้น ทรงพระโศกาดูรโหยไห้น่าสงสาร พระองค์เอาพระกรชกพระเศียร และค่อนทรวงด้วยความเสียพระทัยจนสลบไป ข้าพเจ้าเป็นทุกข์เกรงว่าพระองค์จะพลอยสิ้นพระชนม์ตามพระธิดาไปด้วย

ฝ่ายพวกนายทหาร และขันทีได้ยินเสียง ทรงกันแสงแล้วเงียบไป จึงพากันเข้ามา เห็นพระองค์สลบอยู่ก็เข้าช่วยกันแก้ไข

จนคืนได้สมปฤดีแต่ทรงพระกายเสด็จโดยลำพังมิได้ ราชบริพารต้องพยุงพระองค์เข้าห้องบรรทม

ครั้นราษฎรในเมืองนั้นทราบว่าเจ้าหญิงผู้ทรงโฉมสันพระชนม์ ก็พากันโศกเศร้าเสียใจยิ่งนัก พากันไว้ทุกข์ให้เจ็ดวัน สุลต่านก็เสียพระหฤทัยมีอาการประชวรหนักขึ้น อยู่มาวันหนึ่งรับสั่งให้ข้าพเจ้าเข้าเฝ้าตรัสว่า นี่แน่ะเจ้าชาย เราเคยอยู่เป็นสุขสบายมาช้านาน มิได้เคยมีเหตุเภทภัยประการใด พอท่านมาอยู่ก็บังเกิดอุบาทว์ภัยขึ้น ถึงกับเสียธิดาอันเป็นที่รักและเมสเรอร์หัวหน้าขันที ตัวเราเองก็เจ็บป่วยปางตาย หากพระอาหลุ่ยังทรงพระกรุณาคุ้มครองเราอยู่ จึงยังไม่เป็นอันตรายแก่ชีวิต เราเห็นว่าถ้าจะให้ท่านอยู่ในบ้านเมืองเราต่อไป คงจะทำให้เกิดอุบาทว์ภัยแก่ตัวเราและไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินขึ้นอีก เพราะฉะนั้นท่านจงออกไปจากบ้านเมืองเรา ณ บัดนี้เถิด อย่ากลับมาอีกเลยถ้าขืนกลับมาเราจะประหารชีวิตเสีย ข้าพเจ้าได้ฟังดังนั้นก็เผยอปากจะกราบทูล แต่สุลต่านไม่ยอมให้ชี้แจงอย่างไรเลย ขอแต่ให้ออกไปเสียจากบ้านเมืองของพระองค์เท่านั้น

ข้าพเจ้าจำใจออกจากเมืองนั้นเดินเซซังไป เกรงจะเกิดมีภัยแก่ตนขึ้นในระหว่างทาง จึงโกนหนวดเคราแต่งกายเป็นนักบวช เดินทางผ่านมาหลายเมือง มิได้แพร่งพรายให้ผู้ใดรู้ว่าเป็นเชื้อพระวงศ์กษัตริย์ จนในที่สุดตั้งใจจะมาเที่ยวกรุง

แบกแดด เพื่อหาโอกาสเข้าเฝ้ากาหลิบผู้เป็นศาสนูปถัมภกแห่งศาสนาโมฮำหมัดแล้วเล่าเรื่องราวถวายพระองค์ มั่นใจว่าพระองค์มีพระกรุณาชุบเลี้ยงเป็นมั่นคง เพิ่งมาถึงพระนครแบกแดดเวลานี้เอง ต่อมาได้พบนักพรตผู้นี้ แล้วพากันมาถึงบ้านนางจนได้เข้านั่งร่วมวงโต๊ะ กับท่านทั้งหลาย อย่างเดียวกับที่ นักพรต องค์ก่อนได้เล่าให้ฟังนั้นแล้ว

ครั้นนักพรตองค์ที่สองเล่าจบลง นางโซบิเดจึงพูดว่าท่านเล่าสนุกดี อนุญาตให้ท่านไปจากบ้านนี้ได้ ไม่เอาโทษทัณฑ์แต่จะไปเมื่อไรก็แล้วแต่ใจ นักพรตองค์นั้นขอฟังเรื่องของผู้อื่นเสียก่อนจึงจะไป

๑๔. นักพรตองค์ที่สาม

นักพรตองค์ที่สามเล่าว่า เรื่องของข้าพเจ้าประหลาดกว่าบรรดาเรื่องที่นางได้ฟังมาแล้วทั้งสิ้น ซึ่งเจ้าชายทั้งสององค์เสียจักษุนั้นล้วนแต่เป็นไปโดยบาปเคราะห์ ส่วนข้าพเจ้าเสียจักษุด้วยความผิดของตนเองแท้ ๆ จะโทษผู้ใดหาได้ไม่ ดังข้าพเจ้าจะเล่าให้ฟังต่อไปนี้

ข้าพเจ้าชื่อ อายิบ เป็นโอรสกษัตริย์ผู้ทรงพระนามว่าคาสสิบ ครั้นพระราชบิดาสวรรคต ข้าพเจ้าได้ครองราชสมบัติ

สืบสันตติวงศ์ จึงคุมกองทัพเรือออกเลียบเกาะและหัวเมืองชายทะเลตามราชประเพณี ครั้นเมื่อกลับมาแล้วไม่นานนักนึกสนุกอยากไปเที่ยวทะเลอีก จึงจัดเรือรบสิบลำออกจากนครหลวงไป

ใช้ใบไปได้สี่สิบวันไม่มีภัยอย่างไร ครั้นถึงวันที่สี่สิบเอ็ดเวลากลางคืนเกิดพายุ ต่างคนตกใจว่าเรือจะอับปางลงเสียในคืนนั้นแล้ว แต่ก็มิได้เป็นอันตราย ครั้นรุ่งเช้าพายุสงบท้องฟ้ากระจ่าง ปราศจากเมฆหมอกมีลมพัดเฉื่อย ๆ อย่างแต่ก่อน แต่เพียงที่ได้ถูกพายุใหญ่เข้าครั้งเดียว นึกขยาดไม่กล้าเดินเรือต่อไป จึงสั่งให้ใช้ใบกลับนครหลวง ต่อมาอีกสี่สิบวันหวังว่าจะแลเห็นฝั่งก็ยังหาเห็นไม่ จึงรู้สึกว่านายเรือพาหลงทางเสียแล้ว ขณะนั้นยามคอยเหตุที่หัวเรือเข้ามารายงานว่ามีเงาดำ ๆ คล้ายเกาะอยู่ตรงหน้า ส่วนทางอื่นเห็นแต่ฟ้ากับน้ำ พอนายเรือได้ฟังดังนั้นสีหน้าก็สลดลงทันทีมือหนึ่งทึ้งผ้าโพกทิ้งลง อีกมือหนึ่งตีอกชกศีรษะพลางร้องบอกข้าพเจ้าว่า ไม่เป็นการเสียแล้วพระเจ้าข้า เราพากันมาหาที่ตายแท้ ๆ ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าเคยชินกับอันตรายในทะเลมามากต่อมากแล้วก็จริง แต่ก็หมดปัญญาที่จะช่วยชีวิตผู้ใดไว้ได้ บรรดาคนในเรือได้ฟังต่างพากันตื่นตกใจกลัวยิ่งนัก ร้องไห้รักชีวิตกันอยู่อึงมี ส่วนข้าพเจ้าไม่ทราบเหตุผลต้นปลายจึงถามนายเรือว่าเหตุใดจึงจะเป็นดังนั้น นายเรือตอบว่า พายุพัดพาเรือหลงทาง

เข้ามาสู่เขตภยันตรายอย่างใหญ่หลวง ที่เห็นเป็นเงาดำ สูงใหญ่อยู่ข้างหน้านั้นคือภูเขาใหญ่มีกำลังดูดดุจแม่เหล็ก ตามธรรมดาเรือนั้นมีเครื่องประกอบที่ทำด้วยเหล็กเป็นอันมาก ภูเขาจึงดูดเรือเข้าไปใกล้ทุกที พรุ่งนี้ราวเวลาเที่ยงภูเขาจะดูดเรือเข้าไปใกล้ที่สุด จนตะปูหลุดจากเรือปลิวไปติดภูเขานั้น เรือจะต้องย่อยยับอับปางลงเป็นแน่ อนึ่งภูเขานี้สูงชัน บนยอดมีศาลาใหญ่รูปคล้ายมณฑปทำด้วยทองบรอนซ์ บนหลังคามีรูปมนุษย์ขี่ม้า ทำด้วยทองบรอนซ์เหมือนกัน ที่หน้าอกรูปมนุษย์มีแผ่นตะกั่วจารึกอักษรโบราณทาบอยู่ ท่านผู้เฒ่าเล่าสืบกันมาว่า รูปมนุษย์ขี่ม้านี้ทำให้ภูเขามีกำลังดูดดุจแม่เหล็ก บรรดาเรือมาอับปางลง ณ ที่นั้นมากมายเหลือที่จะนับแล้ว ต่อเมื่อมีผู้มาทำลายรูปมนุษย์ขี่ม้านั้นลง ภูเขาจึงจะหมดกำลังดูด และเรือทั้งหลายจะไปมาสะดวกปราศจากภยันอันตราย นายเรือเล่าจบลง แล้วก็ร้องไห้คร่ำครวญอยู่ บรรดาคนในเรือก็เศร้าโศกเป็นทุกข์ด้วยกันทุกคน ต่างคนต่างหาอุบายที่จะรักษาชีวิตของตนไว้ ส่วนข้าพเจ้าคิดว่าสุดแต่บุญแต่กรรมเถิด

ครั้นรุ่งเช้าแลเห็นภูเขาดำนั้นชัดเจน คนทั้งหลายยิ่งพากันหวาดหวั่นมากขึ้น ราวเวลาเที่ยงเรือเข้าไปใกล้จนแลเห็นตะปูขึ้นเหล็กใหญ่น้อยเป็นอันมากติดอยู่ที่ภูเขานั้น ทันใดนั้น

ตะปู และเครื่องเหล็กในเรือ ก็หลุดถอน จากตัวไม้ ปลิวว่อนเข้าไปติดภูเขาเสียงดังสนั่นหวั่นไหวน่ากลัวยิ่งขึ้น เรือก็พลันแตกกระจายจมลงยังท้องทะเลลึก ได้ยินเสียงบริวารของข้าพเจ้าร้องไห้อื้ออึงอยู่ในน้ำ แล้วก็จมหายตามๆ กันไป ไม่เหลือสักคนเดียว พระอาหล่าผู้เป็นเจ้า ยังทรงกรุณาบันดาลให้ข้าพเจ้าเกาะกระดานแผ่นหนึ่งไว้ได้ คลื่นซัดเข้าไปติดอยู่ ณ ทางที่มีบันไดขึ้นภูเขา นอกจากทางนี้ไม่มีทางขึ้นอีกเลย แม้แต่จะหาที่ยืนให้เต็มฝ่าเท้าก็ไม่ได้ มีแต่เหล็กติดภูเขาอยู่ขรุขระไปทั้งนั้น ข้าพเจ้าระลึกถึงคุณพระอาหล่า แล้วก็ไต่ภูเขาขึ้นไป ทางที่ขึ้นนั้นแคบและชันมาก ถ้าขณะที่ไต่ขึ้นไปมีลมพัดมาแรงๆ คิดว่าคงตกลงไปอยู่ในทะเลตามเดิมอีกเป็นแน่ พยายามแข็งใจไต่ขึ้นไปจนถึงยอดเขา แล้วเข้าไปอาศัยอยู่ในศาลาพลางกราบลง แล้วกล่าวคำขอบพระคุณพระอาหล่าที่ได้ทรงกรุณาช่วยชีวิตไว้ และทรงชี้ทางอาศัยให้

ข้าพเจ้ารู้สึกเหนื่อยอ่อนเป็นกำลัง พอพลบค่ำก็หลับไป ฝันว่าเฒ่าชราผู้หนึ่งมายืนอยู่เฉพาะหน้า แล้วพูดว่า ดูก่อนอายิบ เมื่อเจ้าตื่นนอนแล้วจงขุดดินลงตรงที่เราชี้ จะได้ธนูทองเหลืองกับลูกธนูตะกั่วสามลูก จงเอาลูกธนูสามลูกนั้นยิงรูปมนุษย์ขี่ม้าซึ่งอยู่บนหลังคา รูปมนุษย์จะกระเด็นลงทะเลไป ส่วนรูปม้าจะตกลงมาข้างล่าง จงฝังรูปม้า ณ ที่ซึ่งเจ้าได้ธนู เมื่อฝังเสร็จแล้วจะ

เกิดพายุใหญ่ น้ำทะเลจะท่วมขึ้นมาถึงเชิงศาลา แล้วเจ้าจะเห็นเรือน้อยลำหนึ่งแล่นตรงมาหา มีพลกรรเชียงร่างกายเป็นทองเหลืองนั่งมาในเรือนั้นคนหนึ่ง เจ้าจงลงเรือกรรเชียงนั้นไป ชั่วเวลาสิบวันจะถึงแผ่นดินใหญ่แล้วจงหาหนทางกลับไปบ้านเมืองเถิด เจ้าจะมีชื่อเสียงปรากฏไปว่าได้ช่วยระงับภัยในมหาสมุทรส่วนหนึ่ง แต่ขณะที่เจ้ายังอยู่ในเรือน้อย ต้องระวัง อย่าออกนาม พระอาหล่าเป็นอันขาด

พอผู้เฒ่าพูดเช่นนี้ข้าพเจ้าก็ตกใจตื่น มีความยินดียิ่งนัก รุ่งขึ้นเช้ารีบขุดดินลงไปไม่ช้าก็พบธนูและลูกธนูตามความฝัน จึงเอาธนูนั้นยิงรูปมนุษย์ขี่ม้า พอครบสามลูกรูปมนุษย์ก็ตกลงในทะเลจมหายไป ส่วนรูปม้าตกลงมากลางอยู่ริมเท้าข้าพเจ้าจึงฝังไว้ ณ ที่ๆ ขุดธนูขึ้น ขณะนั้นเกิดพายุน้ำทะเลสูงขึ้นมาทุกทีจนถึงเชิงศาลา ข้าพเจ้าแลไปเห็นเรือน้อยลำหนึ่งแล่นตรงเข้ามา รู้สึกขอบพระคุณอาหล่าเป็นล้นพ้น พอเรือน้อยเข้าเทียบท่าเห็นมนุษย์ทองเหลืองนั่งอยู่ในเรือ ข้าพเจ้าก็ลงไปในเรือ ระวังตัวมิให้พลั้งปากออกพระนามพระอาหล่า ครั้นนั่งเรียบร้อยแล้ว มนุษย์ทองเหลืองก็ลงมือตีกรรเชียงบ่ายหัวเรือออกจากศาลาไป ข้าพเจ้าไม่เห็นมนุษย์ทองเหลืองกินอาหาร หรือพักผ่อนหลับนอนเลย ตลอดเวลาที่เดินเรือมา ส่วนข้าพเจ้ากินอาหารที่มีอยู่ในเรือ และ

พักผ่อนหลับนอนตามสบายเป็นปกติ จนเวลาล่วงไปได้แปดวัน ครั้นรุ่งขึ้นวันที่เก้าแลเห็นหมู่เกาะแต่ไกลมีความยินดียิ่งนัก ลืมคำที่ผู้เฒ่าได้สั่งไว้ร้องออกมาว่า ขอบพระคุณพระอาหล่าผู้เป็นเจ้า พอพูดเท่านั้นเรือกรรเชียงกับมนุษย์ทองเหลืองก็จมหายไป ข้าพเจ้าต้องว่ายน้ำอยู่ช้านาน ทั้งเป็นเวลาจวนพลบค่ำอยู่แล้ว ให้รู้สึกอิดโรยเหนื่อยอ่อนแทบสิ้นแรงลง มิได้หวังเลยว่าจะมีชีวิตรอดมาได้ สำคัญว่าคงจะตายอยู่ในทะเลเสียครั้งนั้นเอง เดชะบุญคุณพระอาหล่ายังคุ้มครองอยู่ บังเกิดมีคลื่นซัดหนุนเข้าถึงฝั่งตะเกียกตะกายขึ้นบกได้ เปลื้องเครื่องแต่งตัวออกบิดน้ำผึ่งลมไว้ที่หาดทรายซึ่งยังอบอุ่นด้วยไอแดดแล้วก็เลยหลับอยู่ที่นั่น

รุ่งขึ้นพอเครื่องแต่งตัวแห้งแล้ว จัดแจงแต่งตัวออกเดินตรวจภูมิประเทศ เพราะอยากทราบว่าตกมาอยู่ในประเทศใด ไม่ช้าก็ทราบว่าตกมาอยู่ในเกาะน้อยไร้ผู้คน แต่เป็นที่สบายมีผลไม้หลายชนิด แลเห็นแผ่นดินใหญ่อยู่ไม่ไกลนัก ในไม่ช้าแลไปเห็นเรือลำหนึ่งใช้ใบออกจากฝั่งแผ่นดินใหญ่ บ่ายหัวเรือตรงมายังเกาะ ข้าพเจ้ายังไม่ทราบว่าผู้ที่มาในเรือจะเป็นคนดีหรือร้าย ถ้าหากว่าเป็นคนร้ายน่าจะมีภัยแก่ตัว จึงขึ้นไปซ่อนอยู่บนค่าคบไม้ พอเรือเข้ามาจอดที่อ่าวน้อย มีทาสสิบคนถือจอบเสียมและพลั่วขึ้นจากเรือเดินไปยังที่แห่งหนึ่งพากันเริ่มลงมือขุดดินอยู่ช้านานแล้ว ดูเหมือนว่าพยายามยกประตูกลขึ้น ครั้นยกขึ้น

ได้เล้วพากันเดินกลับมาที่เรือช่วยกันแบกหามสิ่งของเครื่องใช้และเสบียง เดินหายลงไปทางประตูกลนั้นแล้วเดินกลับมาที่เรืออีกแวดล้อมตามผู้เฒ่าและชายหนุ่มรูปร่างงดงามคนหนึ่ง คะเนอายุระหว่างสิบสี่ถึงสิบห้าปี พากันลงไปใต้ดินทางประตูกลสักครู่หนึ่งกลับขึ้นมา และปิดประตูกลเอาดินกลบแล้วกลับลงเรือแล่นออกจากเกาะไป แต่ไม่เห็นชายหนุ่มกลับขึ้นมาด้วยข้าพเจ้าเห็นดังนั้นมีความประหลาดใจยิ่งนัก

ครั้นเห็นว่าเรือใช้ใบไปไกลจากเกาะ จนคนในเรือจะมองไม่เห็นตัว ข้าพเจ้าจึงลงจากต้นไม้เดินตรงไปยังที่ ๆ พวกทาสขุดและกลบดินนั้น ข้าพเจ้าขุดลงไปบ้าง เห็นศิลาสี่เหลี่ยมจตุรัสแผ่นหนึ่งกว้างประมาณสองหรือสามฟุต ครั้นยกศิลาขึ้นเห็นบันไดหินลงไปข้างล่าง จึงเดินลงบันไดไปถึงชั้นล่าง ที่นั่นเป็นห้องใหญ่ลาดพรมเจียมมีเก้าอี้นอนและเครื่องใช้งดงามพร้อมสรรพ แลเห็นชายหนุ่มอยู่แต่ผู้เดียวในห้องนั้น พอชายหนุ่มเหลือบมาเห็นข้าพเจ้า ก็มีความตกใจเป็นกำลัง ข้าพเจ้าเห็นดังนั้นจึงปราศรัยว่า ท่านอย่าได้มีความตกใจเลย ข้าพเจ้าเป็นกษัตริย์จะมาทำร้ายท่านเพื่อประโยชน์อันใด ซึ่งลงมาถึงนี่ก็เพื่อจะช่วยท่านออกจากหลุม เพราะเข้าใจว่าท่านถูกฝังทั้งเป็น ข้าพเจ้าได้เห็นเหตุการณ์แต่ต้นจนปลายแล้วยังนึกประหลาดใจว่า เหตุใด

ท่านจึงยินยอมให้คนเหล่านั้นฝังท่านทั้งเป็นไม่ต่อสู้บ้างเลย ชายหนุ่มได้ฟังดังนั้นก็คลายความกลัว จึงเชื้อเชิญให้ข้าพเจ้าเข้าไปนั่งใกล้แล้วพูดว่า ข้าแต่พระราชา ข้าพเจ้าจะเล่าเรื่องถวายบิดาของข้าพเจ้าเป็นพ่อค้าเพชรพลอย มั่งคั่งด้วยทรัพย์สมบัติและมีข้าทาสชายหญิงเป็นอันมาก อยู่กับมารดาข้าพเจ้ามาช้านาน หามีบุตรชายและบุตรหญิงด้วยกันไม่ อยู่มาคืนหนึ่งฝันว่าจะมีบุตรเป็นชายแต่อายุของบุตรจะไม่ยืน ต่อมามารดาของข้าพเจ้ามีครรภ์แล้วคลอดบุตรชายคนหนึ่งคือตัวข้าพเจ้า บิดาและญาติทั้งหลายมีความยินดียิ่งนัก จึงให้ผู้ชำนาญทางโหราศาสตร์ ทำนายชะตาข้าพเจ้าว่าจะมีอายุสั้นเหมือนความฝันจริงหรือไม่ หมอดูตรวจวันเดือนปีเกิดของข้าพเจ้าแล้วก็ทำนายว่า บุตรชายของท่านจะโตวันโตคืน ปราศจากโรคภัยไปจนอายุสิบห้าปี ชะตาจะถึงฆาต ถ้าพ้นนั้นไปอายุจะยืน แต่เมื่ออายุย่างเข้าสิบห้าปีนั้น จะประจวบกับสมัยที่เจ้าอายิบโอรสสุลต่านคาสสิบ สังหารรูปมนุษย์ขี่ม้าบนยอดภูเขาแม่เหล็กด้วยศรวิเศษ ต่อจากนั้นมาสิบห้าวัน บุตรชายของท่านจะตายด้วยหัตถ์เจ้าชายอายิบ ท่านบิดามีความตกใจเป็นกำลัง แต่ก็มิได้เพิกเฉยขวนขวายหาความรู้ให้แก่ข้าพเจ้าตลอดมาจนอายุครบสิบห้าปี พอได้ทราบข่าวว่าเจ้าชายอายิบได้สังหารรูปมนุษย์ขี่ม้าล่วงมาได้เกือบสิบวันแล้ว ก็ร้องไห้

และตกใจยิ่งนัก จนหน้าตาซูบซีดผิดปกติไปมาก หาอุบายที่จะผ่านพ้นคำพยากรณ์ดวงชะตาของข้าพเจ้า พยายามจะรักษาชีวิตของข้าพเจ้าไว้มิให้เป็นอันตราย จึงได้สร้างที่อยู่ใต้ดินเตรียมไว้ก่อน ครั้นครบกำหนดที่เจ้าชายอายิบได้สังหารรูปมนุษย์ขี่ม้าล่วงมาได้สิบวัน ก็นำตัวข้าพเจ้ามาซุ่มซ่อนอยู่ในนั้น และสัญญาว่าครบสี่สิบวันจะมารับข้าพเจ้าคืนไปบ้าน ส่วนข้าพเจ้ามั่นใจเทียวว่าเจ้าชายอายิบจะไม่มาพบข้าพเจ้าที่นี่ เพราะเป็นที่ลับอยู่ในเกาะเปลี่ยว ความจริงเป็นดังนั้น ข้าพเจ้าหาได้ถูกฝังทั้งเป็นอย่างที่ทรงเข้าพระหฤทัยไม่ ครั้นข้าพเจ้าฟังเรื่องแล้วอดหัวเราะไม่ได้ เพราะรู้สึกตัวและมั่นใจอยู่ว่า จะไม่ทำลายชีวิตชายหนุ่มตามคำของหมอดูเป็นอันขาด จึงร้องออกไปด้วยความดีใจว่าอย่าเชื่อหมอดูเลย จงไว้ใจเราเถิด ไม่ต้องหวาดกลัวอะไรทั้งสิ้น ซึ่งท่านต้องมาตกทุกข์ได้เวทนาอยู่ในที่นี้ จงนึกเสียว่ามาใช้เวรกรรมที่ได้ทำไว้ในหนหลัง ตั้งแต่นี้สืบไปขอให้ท่านวางใจเถิดว่าท่านไม่มีภัยแล้ว เราจักไม่ทิ้งท่านและจักคอยป้องกันมิให้ใครทำร้ายท่านเป็นอันขาด จักอยู่กับท่านตลอดเวลาสี่สิบวัน ครั้นแล้วจะขอความช่วยเหลือท่านและบิดาให้ช่วยพาไปส่งถึงแผ่นดินใหญ่ เพื่อจะได้เดินทางกลับไปบ้านเมือง เวลานี้เราพลัดบ้านเมืองมา ด้วยเรือถูกพายุใหญ่อับปางลงแทบจะไม่รอดชีวิต ถ้า

ท่านช่วยเหลือเราในยามทุกข์ยากเช่นนี้แล้ว จักไม่ลืมบุญคุณเลย จักจดจำไว้สมนาคุณท่านให้ถึงขนาด ชายหนุ่มได้ฟังดังนั้นก็ดีใจ รับว่าจะช่วยเหลือข้าพเจ้า และยอมให้อยู่อาศัยใต้ดิน จนว่าจะครบสี่สิบวัน ตลอดเวลาสามสิบเก้าวัน เราทั้งสองมีความสุขสบายดี และมีความรักใคร่กันยิ่งนัก ด้วยได้ร่วมทุกข์สุขกันในยามเปล่าเปลี่ยว ข้าพเจ้านึกอยู่ในใจเนือง ๆ ว่า หมอดูผู้ทำนายว่าข้าพเจ้าจะฆ่าชายหนุ่มนั้นเป็นคนลวงโลก

ครั้นถึงวันที่สี่สิบ พอตื่นนอนขึ้น ชายหนุ่มพูดว่า วันนี้เป็นวันที่สี่สิบครบกำหนดที่หมอดูได้ทำนายไว้แล้ว ข้าพเจ้าหาเป็นอันตรายไม่ ด้วยพระองค์ได้อยู่คุ้มครองป้องกัน ขอบพระคุณพระอาหล่าผู้เป็นเจ้า ครั้นรอดตายแล้ว เมื่อบิดาของข้าพเจ้าทราบเรื่องจะต้องขอบคุณพระองค์เป็นอันมาก และคงจัดเรือพาพระองค์ไปส่งถึงบ้านเมืองของพระองค์เป็นแน่ บ่านนบิดาของข้าพเจ้าคงเดินเรือมารับข้าพเจ้าแล้ว ควรที่จะอาบน้ำชำระกายให้สะอาด เพื่อต้อนรับท่าน ขอพระองค์ช่วยต้มน้ำให้สักหม้อเถิด ข้าพเจ้าได้ฟังดังนั้นก็จัดการต้มน้ำให้เขาอาบ และช่วยขัดสีชำระกายให้ ครั้นอาบน้ำแล้ว ชายหนุ่มก็หลับไปพอตื่นขึ้นก็พูดว่าช่วยหยิบแตงโมกับน้ำตาลทรายให้ด้วย อยากจะกินของเย็น ๆ ให้ชื่นใจ ข้าพเจ้าเอาแตงโมใส่จานมาให้เขาแต่หามีดผ่า

ไม่ได้ จึงถามเขาว่า มีดอยู่ที่ไหนบ้าง ชายหนุ่มตอบว่า มีเล่มหนึ่งเห็นอยู่ที่ฝ่าผนังเหนือศีรษะข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงเงยขึ้นไปดูเห็นมีดเล่มนั้นอยู่สูงมาก ต้องเขย่งจนสุดเอื้อมจึงหยิบมีดเล่มนั้นถึง บังเอิญเท้าไปพันกับผ้าห่มนอนทรงตัวไว้ไม่อยู่เลย พลาดล้มทับชายหนุ่ม มีดปักตรงหัวใจ เขาก็ขาดใจตายทันที

เมื่อข้าพเจ้าเห็นการณ์เป็นไปดังนั้น ก็เสียใจร้องไห้คร่ำครวญ เอามือตีอกชกศีรษะ ฉีกทึ้งเสื้อผ้า แล้วทอดกายลงบนพื้นดิน พลางรำพันว่า อนิจจา อีกสองสามชั่วนาฬิกาก็จะพ้นเคราะห์ที่หมอดูทำนายไว้ ควรหรือตัวเรามาเป็นผู้ฆ่าชายหนุ่มตายสมกับคำทำนายดังนี้ ขอพระอาหล่าจงได้ทรงยกโทษให้ด้วยเถิด ข้าพเจ้าไม่มีเจตนาจะล้างชีวิตชายหนุ่มเลยหากกรรมบันดาลการณ์จึงเป็นไปได้ถึงเพียงนี้ ก็แค้นใจตัวอยากจะตามไปเป็นที่สุด แต่ตามธรรมดาคนเราปรารถนาสิ่งใดมักจะไม่ได้ตามความปรารถนา ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงหาได้ตายเสียในคราวนั้นไม่

ขณะที่ร้องไห้คร่ำครวญอยู่นั้น คิดขึ้นได้ว่าถึงจะร้องไห้สักเท่าไร ชายหนุ่มก็หาฟื้นคืนชีวิตได้ไม่ วันนั้นเป็นวันครบกำหนดสี่สิบวันแล้ว กลัวว่าบิดาและพรรคพวกของผู้ตายจะมาพบตัวข้าพเจ้าเข้า ก็จะฆ่าเสียในฐานฆ่าชายหนุ่มผู้นั้นตาย ถึงหากว่าจะชี้แจงความจริงสักเท่าไรไหนเลยพวกนั้นจะเชื่อถือ คิดแล้ว

ก็รีบขนจากที่อาศัยใต้ดินเอาแผ่นศิลาปิดทางเข้า แล้วเกลี่ยดินกลบเสียอย่างเดิม พอเสร็จก็เห็นเรือลำหนึ่งใช้ใบออกจากแผ่นดินใหญ่มุ่งมาสู่เกาะ เข้าใจว่าคงเป็นเรือของบิดาชายหนุ่มมารับบุตรกลับคืนไปเป็นแน่ จึงรีบหนีขึ้นต้นไม้โดยเร็ว ไม่ทันที่คนในเรือจะแลเห็น พอเรือนั้นเข้าเทียบชายเกาะก็มีชายชรากับพวกทาสขึ้นจากเรือ เดินตรงไปยังประตูที่อาศัยใต้ดิน ครั้นเห็นพื้นดินเป็นรอยกลบใหม่ๆ ต่างคนตกใจมีสีหน้าสลดไปตามกัน ครั้นคุ้ยดินขึ้นแล้วทาสยกแผ่นศิลาขึ้น พวกนั้นจึงพากันเดินลงบันไดไปพลางกู่เรียกชายหนุ่มเสียงออึง ไม่มีเสียงขานรับ คนเหล่านั้นยิ่งตกใจมากขึ้น เข้าไปค้นในห้องคงพบซากศพชายหนุ่มนอนตายอยู่ในที่นอน มีมีดปักตรึงอยู่ตรงหัวใจ จึงพากันร้องไห้น่าสงสารได้ยินมาถึงข้างบน จนข้าพเจ้ากลั้นน้ำตาไว้ไม่ได้ ชายชราผู้บิดาร้องไห้คร่ำครวญจนสลบไป พวกบ่าวไพร่ช่วยกันหามออกมาวางไว้ที่โคนต้นไม้ ที่ข้าพเจ้าซ่อนตัวอยู่ แก้ไขอยู่สักครู่จึงฟื้นคืนสมปฤดี เมื่อชายชราฟื้นขึ้นแล้ว บ่าวไพร่ก็ลงไปหามศพบุตรชายขึ้นมาจัดการฝัง ครั้นฝังเรียบร้อยแล้ว ก็อุ้มชายชราขึ้นเปลหามไปลงเรือ ใช้ใบแล่นออกจากเกาะกลับไป

ข้าพเจ้าอาศัยอยู่ในเกาะเปลี่ยวนั้นแต่ผู้เดียว เป็นเวลาเกือบเดือน พอถึงปลายเดือนน้ำทะเลลดน้อยลงไปมาก คราวนี้

เห็นได้ว่าเกาะนั้นใหญ่กว่าที่ได้มาเห็นครั้งแรกเป็นอันมาก และฝั่งแผ่นดินใหญ่ก็อยู่ไม่ไกลนัก มีร่องน้ำแคบคั่นอยู่ ลองหยั่งดูลึกเพียงแข้งเท่านั้นจึงลุยข้ามไป ต้องเดินบุกทรายเหลวอยู่ช้านาน จนรู้สึกเหนื่อยเมื่อยล้ามากจนถึงทรายแข็ง เดินไปจวนจะถึงแผ่นดินใหญ่ แลไปข้างหน้าเห็นแสงไฟโพลงอยู่หย่อมหนึ่ง นึกอุ่นใจมาก สำคัญว่าคงจะพบผู้คนเป็นแน่ เพราะตามธรรมดาไฟจะลุกโพลงขึ้นเองไม่ได้ แต่เมื่อเข้าไปใกล้เห็นเป็นมหาสถานทำด้วยทองแดง ถูกแสงแดดเผาวะวาวราวกับแสงไฟโพลง

ข้าพเจ้าทรุดตัวลงนั่งอยู่ริมมหาสถาน เพื่อชมความงามและพักให้หายเหนื่อย ยังมิทันที่จะชมมหาสถานถ้วน ก็เห็นชายหนุ่มรูปร่างงดงามสิบคน กับชายชรา ท่าทางเป็นสง่าผ่าเผยคนหนึ่งเดินออกจากมหาสถาน ท่วงทีประหนึ่งว่าจะไปเดินเที่ยวเล่น ข้าพเจ้าเห็นชายหนุ่มทั้งสิบคนนั้น เสียตาขวาทุกคน ก็มีความประหลาดใจยิ่งนัก ไม่ทราบว่าเหตุใดคนตาบอดข้างขวาจึงมาชุมนุมกันอยู่ที่นี่มากมายนัก ครั้นคนเหล่านั้นเห็นข้าพเจ้าก็พากันเข้ามาทักทายปราศรัย และแสดงความยินดีเป็นอันมาก แล้วถามว่าท่านมาถึงที่นี่ได้อย่างไร ข้าพเจ้าตอบว่า เรื่องราวของข้าพเจ้ายืดยาวมาก ถ้าอยากจะฟังก็ขอให้นั่งลง จะเล่าให้ฟังตามความปรารถนา พวกนั้นพากันนั่งล้อมเป็นวง ข้าพเจ้าก็เล่าเรื่องตั้งแต่

หนหลังตามความจริงที่เป็นมาให้พวกนั้นฟังจนจบลง ครั้นแล้วพวกนั้นก็พากันเชื้อเชิญให้เข้าไปพักอาศัยในมหาสถาน ข้าพเจ้าเดินตามเข้าไปผ่านห้องน้อยใหญ่ไปหลายห้อง ล้วนตกแต่งไว้งดงามน่าดูยิ่งนัก จนมาถึงห้องโถงใหญ่กว้างมีเก้าอี้นอนเล็ก ๆ ทาสีเขียวสิบตัว จัดวางไว้เป็นวงกลมได้ระยะห่างกันพอดีทุกเก้าอี้ ถามดูได้ความว่าสำหรับนั่งเล่นเวลากลางวัน และสำหรับนอนในเวลากลางคืน ท่ามกลางวงเก้าอี้นวมมีเก้าอี้นอนอีกตัวหนึ่งต่ำกว่าเก้าอี้ทั้งสิบตัว สีเขียวอย่างเดียวกัน มีชายชราหนึ่งนั่งอยู่บนเก้าอี้ตัวกลาง ส่วนชายหนุ่มทั้งสิบคนนั่งลงโดยรอบ ชายหนุ่มคนหนึ่งพูดกับข้าพเจ้าว่า ดูก่อนสหาย เชิญท่านนั่งบนพรมเจียมท่ามกลางวงสนทนากันให้เป็นที่สบายใจเถิด แต่ขอให้ถือข้อบังคับของเราอย่างหนึ่งคือ ห้ามมิให้ไต่ถามเหตุการณ์ที่เป็นอยู่แล้ว และเหตุการณ์ที่จะเกิดมีขึ้นเป็นอันขาด ข้าพเจ้ารับคำชายผู้นั้นแล้วเข้าไปนั่งกลางวง ฝ่ายชายชราลุกออกไปยกเอาอาหารออกมาแจกให้ชายหนุ่มสิบคนและข้าพเจ้า เมื่อกินอาหารเสร็จแล้ว ชายชรานำเหล้าองุ่นมาส่งให้คนละถ้วย ต่อนั้นมาเราทั้งสิบสองคน นั่งสนทนากันเป็นที่เพลิดเพลินจนดึก ขณะนั้นชายหนุ่มผู้หนึ่งพูดกับชายชราว่าได้เวลาแล้ว ยังไม่นำเอาสิ่งของสำหรับใช้ในธุระของเราเข้ามาให้ ชายชราได้

พึ่งดังนั้นก็เดินเข้าไปในห้องเล็ก ยกอ่างสิบอ่างออกมาวางเรียงไว้เฉพาะหน้าชายหนุ่มทั้งสิบคน และนำคบมาส่งให้คนละดวง ชายหนุ่มทั้งสิบเปิดผ้าคลุมอ่างออก ในอ่างนั้นมีครามปนเถ้าถ่านปั้นและเขม่า ชายหนุ่มเคล้าของสี่อย่างจนเข้ากันแล้วเอาทาหน้าจนดำน่าเกลียด ครั้นมอมหน้าเสร็จพากันร้องไห้ เอามือตีอกชกศีรษะพลางร้องว่า จงดูผลแห่งความเกียจคร้านและกามตัณหา เขากระทำอากัปกิริยาอยู่ดังนั้น จนจวนรุ่งสว่างจึงหยุด ครั้นแล้วชายชราตักน้ำมาให้พวกนั้นล้างหน้า และมือแล้ว ก็ผลัดเสื้อผ้าใหม่ เพราะสำรับเก่าถูกทิ้งจนฉีกขาดวิ่นหมด ข้าพเจ้ามีความสนเท่ห์แกมกลัว อยากจะถามเรื่องราวยิ่งนัก แต่พวกนั้นได้ห้ามไว้เสียแล้ว จึงไม่อาจถามต้องอดใจอยู่ตลอดคืนมิได้หลับนอน

รุ่งเช้า ข้าพเจ้ากับพวกชายหนุ่มพากันออกไปเดินเล่นข้างนอก ข้าพเจ้าเอ่ยขึ้นว่า ดูก่อนท่านทั้งหลาย ข้าพเจ้าไม่อาจปฏิบัติตามข้อบังคับของท่านต่อไปได้แล้ว เพราะเห็นว่าท่านพูดจาเฉลียวฉลาด ส่อให้รู้ว่าเป็นคนมีความรู้กว้างขวางจึงมานึกฉงนใจว่า เหตุใดจึงทำการดั่งคนวิกลจริตผิดวิสัยคนมีความรู้ เอาเขม่าเถ้าถ่านทาหน้าแล้วร้องไห้คร่ำครวญ ซึ่งจะเดาเอาว่าเป็นด้วยเหตุผลกลใดก็เห็นไม่คู่ควร และเหตุใดจึงเสียตาขวาเหมือนกันทุกคน ข้าพเจ้ามีความประหลาดใจยิ่งนัก เหลือที่จะอดกลั้น

ความอยากรู้ไว้ได้แล้ว ชายสิบคนได้ฟังดังนั้นก็นิ่งเสีย หาตอบประการไรไม่ ข้าพเจ้าวิงวอนอยู่ช้านาน ชายผู้หนึ่งจึงพูดว่า หาใช่กิจการของท่านไม่ ท่านไม่มีเรื่องเกี่ยวข้องกับพวกเรา เราจะเล่าเรื่องส่วนตัวให้ท่านฟังไม่ได้จงอดใจเสียเถิด เมื่อเห็นว่าพวกนั้นไม่บอกแน่แล้ว ข้าพเจ้าก็ฝืนอดใจไม่ถามเช่นนั้นอีก

ต่อมา ชายสิบคนทำพิธีประหลาดนั้นทุก ๆ คืน จนข้าพเจ้าเหลือที่จะอดใจต่อไปอีกได้ จึงพูดกับพวกนั้นเป็นคำขาดว่า ถ้าท่านไม่เล่าเรื่องของท่านให้ฟังแล้ว จงชี้ทางให้ข้าพเจ้ากลับไปบ้านเมืองเถิด จะอยู่ร่วมกับท่านต่อไปไม่ได้ ชายคนหนึ่งพูดว่า เหตุที่เราไม่บอกเรื่องของเราแก่ท่านก็เพราะพวกเราไม่รู้จักมักคุ้นกับท่านมาแต่ก่อน ไหน ๆ ท่านก็ได้วิงวอนอยากทราบมาหลายครั้งหลายหนแล้ว ก็อยากจะบอกท่านเสียที แต่เมื่อท่านทราบแล้วจะไม่เกิดประโยชน์อันใด ซ้ำจะทำให้ท่านต้องเสียตาเหมือนพวกเราทั้งสิบคนด้วย ข้าพเจ้ารับว่าจะเป็นอย่างไรก็ตามที ขอแต่ให้ทราบเหตุผลเป็นแล้วกัน ชายหนุ่มพูดซ้ำว่าใคร่จะเตือนท่านให้คิดดูให้ดีอีกครั้ง หาไม่เมื่อท่านได้รับทุกข์แล้วจะโทษว่าไม่ตักเตือน ข้าพเจ้ารับรองว่ามาตรว่าข้าพเจ้าจะได้รับทุกข์เวทนาแสนสาหัส ก็จะถือว่าเป็นความผิดของตนเองไม่ติโทษผู้ใดเป็นอันขาด ชายหนุ่มนั้นยังพูดอีกว่า เมื่อท่านเสียตาแล้ว

ท่านจะมาอยู่ร่วมกับพวกเราในสถานที่นี้ต่อไปอีกก็ไม่ได้ ข้าพเจ้าตอบว่าซึ่งจะต้องจากท่านทั้งหลายไป ก็มีความเสียใจยิ่งนัก แต่เมื่อเป็นการจำเป็นแล้ว ก็ต้องยอมให้เป็นไปตามยถากรรม ขอแต่ได้โปรดให้ทราบเรื่องของท่านโดยเร็วเถิด

ชายหนุ่มทั้งสิบคนไม่พูดว่ากระไรอีกต่อไป คนหนึ่งออกไปจับแกะมาฆ่า และช่วยกันชำแหละหนังออกเสร็จแล้วส่งมีดให้ข้าพเจ้าพลางพูดว่า ท่านจงรับมีดนี้ไว้ พวกเราจะเอาหนังแกะเย็บหุ้มรอบตัวท่านให้มิดชิด แล้วจะนำไปทิ้งไว้ในที่แจ้ง ไม่ช้านกรอคตัวใหญ่มหึมาจะบินมา และมันสำคัญว่าท่านเป็นแกะ ก็จะเฉี่ยวตัวท่านไป ถึงกระนั้นก็อย่ากลัวเลยไม่ช้านกจะพาลงวางบนยอดเขา พอรู้สึกตัวว่าถึงพื้นดิน จงใช้มีดเล่มนี้แหวะหนังแกะโผล่มาให้นกรอคเห็นตัว นกจะตกใจบินหนีไป ครั้นแล้วจงเดินทางต่อไป จะพบมหาสถานงดงาม ทำด้วยทองคำประดับด้วยมรกตและเพชรพลอยสีต่าง ๆ จงเข้าไปในประตูมหาสถานนั้นแล้ว จะทราบเรื่องราวได้ตลอด พวกเราได้ไปสู่มหาสถานนั้นแล้ว และในที่สุดก็เสียตาขวาทุกคน ถึงข้าพเจ้าได้ฟังดังนั้นแล้วก็ยังหามีความเกรงกลัวไม่ รีบเอาหนังแกะหุ้มตัว พวกนั้นช่วยกันเย็บเรียบร้อย พาไปทิ้งไว้กลางแจ้ง สักครู่หนึ่งรู้สึกว่ามีนกมาเฉี่ยว

พาบินไป พอรู้สึกว่ามันวางลงยังพื้นดิน จึงรีบเอามีดกรีดหนังแกะโผล่ออกมา นกเห็นดังนั้นก็ตกใจบินหนีไป นกตัวนั้นสีขาวใหญ่โตมากอาจเฉี่ยวช้างไปกินได้โดยง่าย

อารามร้อนใจอยากจะทราบเรื่องราวของคนตาบอด จึงรีบเดินทางต่อไปไม่ถึงครึ่งวันก็พบมหาสถานนั้น เห็นประตูใหญ่เปิดอยู่จึงเดินเข้าไป เห็นเป็นห้องกว้างใหญ่สี่เหลี่ยมจตุรัส มีประตูทำด้วยไม้จันทน์และไม้หอมต่าง ๆ รวมด้วยกันเก้าสิบประตู อีกประตูหนึ่งทำด้วยทองคำ พอเดินเข้าประตูใหญ่ไปแล้ว เห็นประตูชั้นในอีกบานหนึ่งเปิดอยู่ จึงเดินต่อเข้าไปอีกจนถึงห้องโถงใหญ่ เห็นสตรีนั่งอยู่เป็นอันมาก ล้วนแต่มีรูปร่างงามเลิศทั้งสิ้น ยากที่จะหาสตรีอื่นในเมืองมนุษย์เปรียบได้ แต่งกายด้วยเครื่องงดงามชวนพิศ พอพวกนางเห็นข้าพเจ้าก็ลุกขึ้นพร้อมกันหน้าตาแจ่มใสร่าเริง นางคนหนึ่งพูดว่าท่านผู้กล้าหาญ เชิญเข้ามาข้างในนี้เถิด พวกข้าพเจ้าคอยท่าท่านอยู่นานแล้ว ท่วงทีกิริยารูปร่างของท่านมีศักดิ์สูง เป็นที่พอใจของพวกเรายิ่งนัก ไหน ๆ ท่านก็มาถึงที่นี่แล้ว ยังรังเกียจสิ่งใดจึงรีรออยู่อีกเล่า ส่วนข้าพเจ้ายังไม่กล้าเข้าไปจึงยืนนิ่งอยู่ จนพวกนางพากันมาฉุดให้เข้าไปนั่งบนแท่นที่สูงกว่า นางกลับพูดว่า แต่บัดนี้สืบไป มหาสถานนี้เป็นของท่าน ท่านเป็นนาย มีอำนาจเหนือพวกข้าพเจ้า ข้าพเจ้า

ยอมเป็นทาสีของท่านทั้งสิ้น จะใช้สอยอย่างไรได้ตามความประสงค์ ตั้งแต่ข้าพเจ้าเกิดมาก็เคยได้พบสิ่งที่แปลกประหลาดมามากกว่ามากแล้วแต่ยังไม่เคยมีความประหลาดใจเหมือนกับที่ได้มาพบเห็นความเป็นไปในวันนั้นเลย ขณะนั้นนางหนึ่งเข้ามาล้างเท้าข้าพเจ้า อีกนางหนึ่งเอาเครื่องแต่งกายมาให้ผลัด บางคนจัดโต๊ะอาหาร บางคนรินเหล้าองุ่นส่งให้ ต่างทำการเป็นหน้าที่โดยเรียบร้อยทุกคน ข้าพเจ้ารู้สึกงวยงงหลงรักนางเหล่านั้นเป็นกำลัง ครั้นกินอาหารเสร็จแล้ว นางพากันมานั่งแวดล้อมแล้วขอให้เล่าประวัติให้ฟัง ข้าพเจ้าก็เล่าให้ฟังแต่ต้นจนจบสิ้นทุกประการ ครั้นถึงเวลาพลบค่ำ บางคนยกประทีปขวาลามาตั้งส่องแสงสว่างจ้าราวกับเวลากลางวัน บางคนยกผลไม้ขนมและเหล้าองุ่นมาให้รับประทาน ครั้นรับประทานเสร็จ บางคนขับร้องไพเราะจับใจ ที่ไม่ได้ขับร้องและบรรเลงสังคีตก็ฟ้อนรำให้ดูเป็นที่เพลิดเพลินใจจนเวลาสองยามเศษจึงหยุด นางคนหนึ่งพูดว่า ท่านผู้เป็นใหญ่ ท่านเดินทางมาไกลมีความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า เชิญพักผ่อนหลับนอนเสียเถิด และขอให้ท่านเลือกพวกเราไว้ปฏิบัติคนหนึ่ง ข้าพเจ้าได้ฟังดังนั้นจึงพูดว่า ดูก่อนนางผู้ทรงโฉม เรารักนางเสมอกันทุกคน มิรู้ที่จะเลือกเอาคนไหน นางจึงพูดว่า

ท่านอย่าเกรงว่าพวกเราเหล่าทาสีของท่านจะหึงหวงกันเลย เพราะได้ตกลงแบ่งปันเวรกันอยู่ปฏิบัติท่านคืนละคน เมื่อครบสี่สิบคนแล้วจึงตั้งต้นคนแรกใหม่แล้วเวียนไปตามเดิม โปรดเลือกคนหนึ่ง ณ บัดนี้เถิด เพราะเวลาก็ดึกมากแล้ว ท่านจะได้รีบพักผ่อนร่างกาย ข้าพเจ้าได้ฟังดังนั้น จึงเลือกได้นางที่พูดจาโต้ตอบกับข้าพเจ้าเข้าไปสู่ห้องนอน นางทั้งหลายนอกจากนั้นพากันไปหลับนอนตามที่ของตน

ครั้นรุ่งเช้าตื่นนอน นางงามทั้งสี่สิบพากันเข้ามาในห้องข้าพเจ้าถ้วนหน้า แต่งกายงดงามยิ่งกว่าวันวานถามถึงความสุขที่ข้าพเจ้าได้รับเมื่อเวลาหลับนอน แล้วก็พาข้าพเจ้าไปห้องอาบน้ำช่วยกันขัดสีร่างกายข้าพเจ้า และปฏิบัติการทุกอย่างไม่ต้องออกปากเตือน เมื่ออาบน้ำเสร็จแล้วก็รับประทานอาหารและสนทนากันจนเวลาพลบค่ำ ต่อมาก็พ้อนรำขับร้องตามเคยครั้นถึงเวลานอน ข้าพเจ้าก็เลือกนางคนใหม่ไว้นอนร่วมคนหนึ่งอย่างคืนก่อน

อันความสุขที่เรียกกันว่าทิพยบนเมืองแมน ซึ่งข้าพเจ้ายังไม่เคยได้ลิ้มชิมรสนั้น จะทัดเทียมกับความสุขซึ่งข้าพเจ้าได้รับอยู่ในเวลานั้นละหรือ ข้อนี้สงสัยนัก ความสุขสำเริงบันเทิงใจซึ่งคิดว่าเมืองสวรรค์ก็เห็นจะสู้ไม่ได้นั้น ข้าพเจ้าได้รับมาโดย

มิได้มีสิ่งใดขัดขวางเป็นเวลาจวบปีหนึ่ง ครั้นถึงวันสิ้นปีนางทั้งสี่สิบร้องไห้เข้ามาหาแล้วพูดว่า ท่านผู้เป็นใหญ่พวกข้าพเจ้าขอกราบลาท่าน เป็นการจนใจแท้ ๆ จะอยู่กับท่านต่อไปได้ พอได้ฟังดังนั้นมีความประหลาดใจยิ่งนัก ไม่ทราบเหตุผลต้นปลาย เห็นนางพากันร้องไห้คร่ำครวญ ก็มีความสงสารแทบจะกลั้นน้ำตาไว้มิได้ จึงถามว่า ดูก่อนนางทั้งหลายอันเป็นที่รักของเรา นางมีทุกข์ร้อนอย่างไรจงบอกมาเถิด เราเต็มใจที่จะช่วยเหลือจนสุดกำลังปัญญา นางหาเล่าความทุกข์ร้อนให้ฟังไม่ กลับร่ำพันว่า ถ้าแม้ว่าไม่ได้พบได้เห็นท่าน คงไม่โศกเศร้าเสียใจปานดังเห็นฉะนี้ เมื่อก่อนนี้มีบุรุษมาอยู่ร่วมกับพวกข้าพเจ้าหลายคนแล้ว แต่ไม่มีผู้ใดที่มีความดีปฏิบัติความรักให้ถูกใจเหมือนท่านสักคนเดียว ด้วยเหตุนี้จึงพากันเป็นทุกข์ร้อนแสนสาหัส วิตกว่าถ้าหาท่านไม่แล้ว พวกข้าพเจ้าจะดำรงชีวิตอยู่ต่อไปไม่ได้ ข้าพเจ้าพูดว่า ดูก่อนนางผู้ทรงโฉมมีทุกข์ร้อนอย่างไรก็เล่าไปเถิด นางตอบว่า พวกข้าพเจ้ามีความทุกข์ร้อนอยู่ข้อเดียว คือเกรงว่าระหว่างเวลาที่พวกข้าพเจ้าไม่อยู่ จะเกิดเหตุใหญ่หลวงขึ้นกลับมาจะไม่ได้พบท่าน แต่ถ้าท่านหักใจได้ก็จะไม่เกิดเหตุอย่างไร กลับมาก็จะได้พบกันอีกเป็นแน่ ข้าพเจ้าพูดว่า ซึ่งนางพูดเช่นนั้นเราไม่เข้าใจเลย เพราะนางหาได้ตอบข้อที่เราถามไม่ เราถามว่ามีเหตุอย่าง

ไร จึงจะต้องจากเราไป เพื่อว่าเราช่วยได้จะได้แก้ไขมิให้ต้องจากกันไป นางพูดว่าข้าพเจ้าจะเล่าให้ท่านฟัง ครั้นแล้วนางคนหนึ่งจึงเริ่มเล่าเรื่องว่า ข้าพเจ้าเป็นธิดากษัตริย์ทุกคน ดังท่านเห็นอยู่แล้วว่า เครื่องใช้และที่อยู่สมศักดิ์สกุลเจ้าหญิงทุกประการ แต่เมื่ออยู่ครบปีหนึ่งแล้วต้องออกจากมหาสถานนี้ไป เพื่อทำกิจอย่างหนึ่งซึ่งบอกไม่ได้ ครบสี่สิบวันจึงจะกลับมาปฏิบัติท่านดังเดิมอีก อนึ่งขอมอบกุญแจห้องทั้งร้อยห้องไว้กับท่าน ระหว่างที่พวกข้าพเจ้าไม่อยู่ ท่านจะไขเข้าไปชมสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในห้องเหล่านั้นได้ตามชอบใจ แต่ขอกำชับไว้ว่าอย่าไขเข้าไปในห้องประตูทองคำเป็นอันขาด ถ้าขืนไขเข้าไปไซร้จะมีอันตราย และจะไม่ได้พบกับพวกข้าพเจ้าอีกต่อไปชั่วนิรันดร ที่พากันร้องไห้เป็นทุกข์นั้นเพราะเกรงว่าจะอดใจไม่ได้ อยากจะเอาลูกกุญแจไปเสียด้วยซ้ำ แต่มาปรึกษากันแล้วเห็นว่าถ้าทำเช่นนั้น ก็ดูประหนึ่งว่าไม่ไว้ใจและดูหมิ่นท่าน เพราะฉะนั้น ขอจงได้เห็นแก่ข้าพเจ้าด้วยเถิด พยายามอดใจอย่าละเมิดข้อห้ามเป็นอันขาด จะได้อยู่ร่วมกันเป็นสุขสำราญตลอดไป ข้าพเจ้ารับกุญแจมาแล้วพูดว่า ซึ่งนางต้องจากไปครั้งนี้มีความเสียใจยิ่งนัก จักปฏิบัติตามคำเตือนของนางทุกประการจนกว่าจะกลับ ต่อไปนางเข้ามา

กราบลาทีละคน ข้าพเจ้ากอดนางตามธรรมเนียม ครั้นนางพากันไปหมดแล้วก็อ้างว้างอยู่แต่เดียวดาย

เมื่อครั้งนางยังอยู่ นางเล่นสังคีตฟ้อนรำขับร้องกล่อมให้เพลิดเพลินใจ ทั้งยั่วยวนชวนสวาทอยู่เสมอ จึงหาได้นึกว่าจะไปเที่ยวดูสิ่งใดไม่ ครั้นนางพากันไปหมดรู้สึกเงียบเหงาเปล่าใจอยากจะไปดูสิ่งแปลกประหลาดต่าง ๆ เพื่อแก้รำคาญข้อที่นางเตือนไว้นั้นยังจดจำไว้เสมอไม่ประมาทเลย ครั้งแรกเอากุญแจไขห้องที่หนึ่ง เดินเข้าไปเห็นอุทยานงดงาม จะหาอุทยานใดในสกลโลกเปรียบมิได้ ถึงแม้อุทยานในเมืองสวรรค์ตามที่กล่าวไว้ในคัมภีร์ก็ไม่งามเท่านี้ มีต้นไม้ผล และไม้ดอกปลูกเรียงรายได้ระยะแลสล้างน่าชม ออกผลออกดอกมากมายหลายพันธุ์จนไม่รู้จักชื่อทั่ว ยามลมโชยก็ส่งกลิ่นหอมระรื่นตระหลบอบอวล พื้นที่สะอาดเตียนราบรื่นประดุจมีคนปัดกวาดแผ้วถางอยู่เสมอ มีร่องน้ำก่อด้วยศิลาอย่างประณีตสำหรับหล่อเลี้ยงต้นไม้ทั้งหลาย ต้นไม้ที่กำลังแตกใบอ่อน กำลังออกช่อผลิดอกออกผล ก็ได้รับน้ำระบายไปหล่อเลี้ยงพอที่จะทำให้ผลสุก ส่วนต้นที่มีผลสุกแล้วก็มีน้ำระบายหล่อเลี้ยงพอดีกับที่จะทำให้ผลสุกคงที่อยู่มิให้เน่า หรือร่วงหล่นได้ ทั้งขนาดของผลไม้ก็ใหญ่กว่าขนาดของผลไม้ธรรมดา ที่ได้เคยเห็นมาแล้ว เป็นที่น่าพิศวงยิ่งนัก ข้าพเจ้าใคร่จะ

เที่ยวชมสวนนี้ให้ทั่ว แต่หากยังมีที่ซึ่งจะไปเที่ยวชมอีกหลายแห่ง จึงเดินออกจากสวนนั้น ปิดประตูลั่นกุญแจเสียอย่างเดิมแล้วไปประตูที่สองต่อไป

ที่ใหม่นี้เป็นสวนไม้ดอกล้วน น่าชมเสมอกับสวนแรก จัดปลูกไว้เป็นหมู่ ๆ มีถนนน้อย ๆ โรยกรวดลดเลี้ยวไปโดยรอบทุกแปลง มีร่องน้ำงดงามหล่อเลี้ยงต้นไม้เหล่านั้นให้งามและออกดอกทุกฤดูกาล มีครบทุกชนิด ซึ่งส่งกลิ่นต่าง ๆ ระคนกันหอมอบอวลน่าเพลินชม

ต่อจากนั้นไปเข้าประตูที่สาม เห็นเป็นอุทยานเลี้ยงนกไว้ดูเล่น สวนนี้งดงามยิ่งนัก ถนนหนทางและฐานกรงนกใหญ่ๆ ก่อด้วยศิลาต่างสี กรงนกทำด้วยไม้จันทน์แดงและไม้หอม ในกรงมีนกไนติงเกล นกคีรีบูน และนกชนิดอื่น ๆ อีกมากมายหลายอย่าง ทำรังรวงออกฟองพักลูกอยู่ในกรงสูงใหญ่นั้นเสร็จ เสียงร้องขรมพึ่งเพราะจับใจประดุจเสียงดนตรี สวนกว้างใหญ่เช่นนี้จะต้องมีคนดูแลทำความสะอาด ไม่ต่ำกว่าร้อยคนจึงจะพอ แต่ก็หาแลเห็นผู้ใดไม่ ถึงกระนั้นสถานที่ก็สะอาดเตียนราบรื่นเย็นสบายไม่มีหญ้าขึ้นรก

ขณะนั้นเป็นเวลาใกล้ค่ำ นกพากันบินเข้าสู่รัง ข้าพเจ้าจึงกลับไปห้องนอน ตั้งใจว่าวันต่อไปจะไปดูให้ทั่วทุกห้อง เว้น

แต่ห้องที่นางห้ามไว้ ครั้นรุ่งขึ้นรับประทานอาหารแล้วก็ไขประตูที่สี่เข้าไป ในนั้นมีลานหญ้าใหญ่ มีตึกงดงามตั้งอยู่สองแถว ตึกทั้งสองแถวนั้นมีประตูสี่สิบบานปิดอยู่ เป็นคลังสำหรับเก็บของมีค่า คูหาที่หนึ่งมีไข่มุกเม็ดเขื่องขนาดฟองนกพิราบอยู่มากมายเหลือที่จะนับ คูหาที่สองมีเพชรพลอยและทับทิม คูหาที่สามมีมรกต คูหาที่สี่มีทองคำล้วน คูหาที่ห้ามีเหรียญทอง คูหาที่หกมีเงินล้วน คูหาที่เจ็ดกับที่แปดมีเงินตรา คูหานอกจากที่กล่าวแล้วมีหยกสีเขียวสีเหลือง บุษราคำโอปอล์ พลอยตุรกี พลอยสีม่วง และสีอื่น ๆ ที่ไม่เคยเห็น ข้าพเจ้าเห็นแล้วต้องร้องออกมาว่าทรัพย์สมบัติของกษัตริย์ทั้งหมดในสกลโลกรวมกันก็ไม่เท่าทรัพย์กองนี้ ซึ่งข้าพเจ้ามาได้ทรัพย์สมบัติ และได้นางผู้ทรงโฉมสี่สิบคนเป็นบาทบริจาริกาด้วยนั้น เป็นบุญลาภเหลือล้นมีความยินดีปรีดาดังได้ผ่านเมืองสวรรค์

ครั้นจะเล่าให้ละเอียดก็จะช้าไป จึงขอลัดเอาว่าข้าพเจ้าได้ไขประตูเข้าไป และชมของประหลาดมหัศจรรย์ต่าง ๆ จนครบเก้าสิบห้องแล้ว ยังเหลือห้องที่นางห้ามอีกห้องเดียว และตั้งแต่นางจากไปก็ครบสี่สิบวัน ๆ นึกรรมบันดาล ให้อยากไขประตูทองเข้าไปดูเป็นกำลัง มาคิดดูว่า ถ้าหากเปิดออกมีสิ่งร้ายกาจจะรีบปิดประตูเสีย คิดดังนั้นแล้วก็เปิดประตูทองออก ทันใดนั้นได้กลิ่นหอมฉุนจัดจนต้องสั่งสั่นสมปฤดีไป ครั้นพ้นขนควรที่

จะรีบปิดประตูลั่นกุญแจไว้ตามเดิม กลับขึ้นเข้าไปในนั้นอีก เพราะเวลานี้กลิ่นหอมกระจายออกไปข้างนอกจนมีกลิ่นอ่อนลงแล้ว ข้างในมีหญ้าฝรั่นกองเกลื่อนอยู่บนพื้น มีหม้อทองคำเผาไม้หอมและอำพัน ลุกโพลงรุ่งเรือง และมีตะเกียงเงินตะเกียงทองคำอีกหลายดวง ใช้น้ำมันหอมหลายชนิดตามไฟอยู่ ในห้องจึงสว่างไสวปานกลางแจ้ง และมีกลิ่นหอมแรง นอกจากนี้ มีม้าสีดำงดงามยิ่งนัก ไม่เคยเห็นม้าใดงามเช่นนี้ จึงเดินเข้าไปชมใกล้ ๆ พิจารณาดูถ้วนถี่ มีอานและบังเหียนทำด้วยทองคำฝังไว้เสร็จ มีข้าวสาลีและเม็ดงาอยู่ในรางข้างหนึ่ง รางอีกข้างหนึ่งมีน้ำกุหลาบเต็ม บนข้างฝามีแส้น้อยแขวนอยู่ หยิบแส้คว้าบังเหียนจูงม้าออกมาข้างนอก ขึ้นลองขี่ดูเตือนสีข้างให้เดินม้าก็ไม่เดินจึงลงแส้ พอม้าถูกแส้ก็ร้องดังน่ากลัว ทันใดนั้นม้าก็กางปีกบินขึ้นไปสูงจนแลไม่เห็นพื้นดิน ข้าพเจ้ามีความกลัวยิ่งนักสิ้นสติมิรู้ที่จะทำประการใด ได้แต่เกาะไว้แน่นเพื่อไม่ให้พลัดตกตาย สักครู่หนึ่งม้าก็ค่อย ๆ ร่อนลง พอถึงหลังคามหาสถาน ก็สลัดข้าพเจ้าตกจากหลัง พอดีหางม้าตวัดเอาลูกตาขวาของข้าพเจ้าหลุดออกจากกระบอกตา กระเด็นไปแล้วม้าบินลับตาไป ขณะนั้นข้าพเจ้าระลึกคำของชายเสียตาสิบคนได้ก็เสียใจ ที่แส่ไปหาเคราะห์ รู้สึกปวดยิ่งนัก เอามือกุมไว้พลางเดินพล่านอยู่บนหลังคาสักครู่ใหญ่

ครั้นค่อยทุเลาความเจ็บปวดก็ลงบันไดเข้าไปในห้องแห่งหนึ่ง มีเก้าอี้นอนสิบตัวตั้งเป็นวง ตรงกลางมีเก้าอี้ตัวหนึ่งเตี้ยกว่าตัวอื่น ๆ ก็จำได้ว่า ตนกลับมาสู่สถานที่อาศัยของชายเสียตาสิบคนนั้นแล้ว

สักครู่หนึ่งชายเสียตาสิบคนกับชายชราเข้ามาในห้อง มีกิริยาเป็นปกติ หาได้พิศดูข้าพเจ้าว่าเสียตาขวาหรือไม่ ทั้งนี้เพราะเขารู้ความเป็นไปอยู่เต็มใจตลอดแล้ว พวกนั้นพูดว่าซึ่งท่านต้องรับทุกข์ครั้งนี้ พวกข้าพเจ้ามีความเสียใจเป็นอันมาก จะทำอย่างไรได้ท่านเข้าไปหาเคราะห์เองไม่มีใครชักนำท่าน ข้าพเจ้าตอบว่า ดูก่อนท่านทั้งสิบ ข้าพเจ้าหาภัยใส่ตัวเอง หาติโทษท่านแต่อย่างหนึ่งอย่างใดไม่ พวกนั้นพูดว่า พวกเราก็ได้ไปอยู่เป็นสุขสำเริงบันเทิงใจมาแล้วนี่นั่นเป็นเวลาปีหนึ่ง ถ้าห้ามใจไว้ได้ไม่ไขประตูนี่นางห้ามเข้าไป ก็จะได้รับความสุขสำราญตลอดมา ไหนเลยจะได้รับทุกข์ปานดังฉะนี้เล่า ถึงตัวท่านก็ไม่ฉลาดกว่าพวกเรา ในที่สุดก็ต้องเสียตาขวาเหมือนกัน เราอยากจะรับท่านไว้ทำทุกรกิริยาด้วยกัน ณ บัดนี้ แต่จนใจที่ทำเช่นนั้นไม่ได้ ได้แต่ช่วยเหลือท่านสถานหนึ่ง คือแนะนำให้ท่านไปกรุงแบกแดด แล้วท่านจะพบบุคคลผู้หนึ่งซึ่งสามารถทำนุบำรุงเลี้ยงดูหรือลงโทษทัณฑ์ท่านได้และจะเป็นที่พึ่งแก่ท่านสืบไป พูดแล้วก็ชี้ทางให้ ข้าพเจ้าจึงลาเขาเดินทางมา

ระหว่างที่เดินทางมานั้น เกรงว่าจะมีผู้ทำร้ายจึงโกนหนวดโกนคิ้วแต่งกายเป็นนักพรต เดินทางมาหลายวันเพิ่งมาถึงพระนครแบกแดดเย็นวันนี้เอง ครั้นมาพบนักพรตสององค์แต่งกายคล้ายข้าพเจ้า ทราบว่าเป็นคนแปลกถิ่นด้วยกัน จึงเดินร่วมทางปรึกษาหารือกัน นึกมีความพิศวงอยู่เหมือนกันว่าเหตุใดนักพรตอีกสององค์ จึงเสียจักษุข้างขวาเหมือนข้าพเจ้า แต่ยังมิทันที่จะซักถามให้ได้ความละเอียด เพิ่งมาทราบความจริงที่นี่ ส่วนเรื่องต่อจากนั้นจนเข้ามาอยู่ในนี้นั้น นักพรตองค์ก่อนได้เล่าให้ฟังแล้ว เรื่องของข้าพเจ้าจึงจบลงเพียงนี้

ครั้นนักพรตองค์ที่สามเล่าเรื่องจบลง นางโซบิเดจึงพูดว่าท่านพ้นโทษแล้ว อนุญาตให้ออกจากบ้านได้ แต่นักพรตยังหาไปไม่ ขออยู่ฟังเรื่องของผู้อื่นให้หมดทุกคนก่อนจึงจะไปนางก็อนุญาต แล้วหันมาสั่งให้กาหลิบกับแกรนด์วิเซียร์และเมสเรอเล่าเรื่องเป็นลำดับไปทีละคน

แกรนด์วิเซียร์ผู้มีปัญญาเล่าว่า อันเรื่องของพวกเรานั้นเหมือนกันทั้งสามคน ฉะนั้นข้าพเจ้าขอเล่าแทนพ่อค้าอีกสองคนนั้นด้วย แท้จริงก็ได้เล่าเรื่องของพวกเราให้นางผู้เปิดประตูฟังครั้งหนึ่งแล้ว เมื่อนางบังคับให้เล่าอีกก็จำต้องเล่าอีกครั้งหนึ่ง ถ้อยคำย่อมจะคลาดเคลื่อนกันบ้างเป็นธรรมดา แต่เนื้อความคงเป็นอย่างเดียวกัน

เราทั้งสามคนเป็นพ่อค้าเมืองโมสุล นำสินค้าเข้ามาขายในกรุงแบกแดด เอาสินค้าฝากไว้ที่พักคนเดินทางแล้วพากันไปกินเลี้ยงบ้านเพื่อนผู้เป็นพ่อค้าในเมืองนั้น ครั้นเลี้ยงกันอิ่มหนำแล้วจึงจ้างหญิงมาฟ้อนรำและหาสังคีตมาเล่นให้เป็นที่เพลิดเพลิน ยังมียามตรวจการณ์เดินมาทางนั้นได้ยินเสียงอื้ออึงผิดเวลา จึงเข้าไปจับพวกเพื่อนไปได้หลายคน ส่วนเราสามคนนั้นหนีรอดมาได้ ขณะนั้นเป็นเวลาดึกมากแล้ว ที่พักคนเดินทางปิดหมดทุกแห่งไม่ยอมรับ มิรู้ที่จะไปพักหลับนอนแห่งใดจึงพากันเดินต่อมา ครั้นมาถึงหน้าบ้านนาง ได้ยินเสียงสังคีตและขับร้องอยู่ในภายในจึงเคาะประตูบ้าน หวังจะขออาศัยพักผ่อนหลับนอนจนกว่าจะรุ่งสว่าง เรื่องของพวกข้าพเจ้าจบเท่านี้

นางโซบิเดได้ฟังเรื่องแล้วก็นิ่งอยู่ นักพรตทั้งสามเห็นดังนั้น เกรงนางจะไม่พอใจ จะฆ่าชายทั้งสามเสียก็มีความสงสาร จึงอ้อนวอนนางขอให้ปล่อย นางได้ฟังนักพรตทั้งสามอ้อนวอนจึงพูดว่า ดีแล้วท่านทั้งหลายจงออกไปจากบ้านข้าพเจ้า ณ บัดนี้

ลำดับนั้น กาหลิบ แกรนด์วิเซียร์ เมสเรอ นักพรตทั้งสามและชายรับจ้างมิได้โต้ตอบประการใด ด้วยกลัวทาสทั้งเจ็ดซึ่งเงื้อดาบเป็นที่ไล่อยู่จะพลันลงดาบ จึงรีบออกจากบ้านไปโดย

เร็ว ครั้นออกมานอกบ้านแล้วประตูกบดสนิทดังเดิม ขณะนั้น กาหลิบตรัสกับนักพรตทั้งสามว่า ท่านก็พลัดบ้านเมืองมา เวลานี้ยังไม่รุ่งสว่างจะทำอย่างไรจะไปแห่งใดเล่า นักพรตตอบว่า ข้าพเจ้ามีความวิตกอยู่มิรู้ที่จะไปอาศัยแห่งใด สุลต่านตรัสว่า ถ้ากระนั้นจงตามเราไป เราจะช่วยเหลือตามสมควร ครั้นแล้วพระองค์กระซิบสั่งแกรนด์วิเซียร์ ให้พาไปพักที่บ้าน รุ่งเช้าให้นำเข้าเฝ้า ด้วยมีพระประสงค์จะจดประวัตินักพรตทั้งสามไว้ แกรนด์วิเซียร์ก็พานักพรตทั้งสามไปบ้าน ชายรับจ้างลากลับไปบ้านของตน ฝ่ายกาหลิบเสด็จกลับพระราชวังพร้อมด้วยเมสเรอ

ครั้งรุ่งเช้า กาหลิบเสด็จออกขุนนางตามราชประเพณี พระองค์ตรัสกับแกรนด์วิเซียร์ว่า วันนี้ไม่มีราชการเร่งร้อน เราอยากจะรู้เรื่องนางทั้งสาม จงไปพาตัวนางทั้งสาม และนักพรตทั้งสามมาบัดนี้ แกรนด์วิเซียร์จึงรีบออกจากที่เฝ้าตรงไปยังบ้านนางโซบิเด บอกกับนางว่า ตนเป็นผู้ถือรับสั่งกาหลิบจะนำนางทั้งสามเข้าไปเฝ้า นางจึงแต่งตัว เอาผ้าคลุมหน้าเดินตามแกรนด์วิเซียร์ไป ครั้นผ่านหน้าบ้านแกรนวิเซียร์ แกรนด์วิเซียร์ก็แวะรับนักพรตทั้งสามไปด้วย เมื่อนางกับนักพรตเข้าเฝ้าแล้ว กาหลิบสั่งให้นางอยู่ทางหนึ่ง ให้นักพรต

อยู่อีกทางหนึ่ง ขณะนั้นคนทั้งหกจึงทราบว่า เมื่อคืนนี้กาหลิบปลอมพระองค์เข้าไปในบ้านนางโซบิเด

ครั้นคนทั้งหกนั่งลงเรียบร้อยแล้ว กาหลิบหันพระพักตร์ไปทางนางทั้งสามแล้วตรัสว่า ดูก่อนนางทั้งสาม เมื่อคืนนี้เราปลอมตัวเป็นพ่อค้าเข้าไปในบ้านนาง ซึ่งนางได้กระทำแก่เราในคืนนั้นเราไม่ถือโทษ เพราะขณะนั้นเราถือว่าเราเป็นพ่อค้าเมืองโมสุล ขอขอบใจที่ยกโทษให้เราผู้กระทำผิดละเมิดสัญญา แต่บัดนี้เราเป็นฮารูนอัลราษจิด กษัตริย์องค์ที่เจ็ดในวงศ์อาบบาสผู้ครองราชย์แทนพระนาบี ซึ่งให้หานางเข้ามาบัดนี้ด้วยอยากจะรู้ว่า นางเป็นใครเหตุใดนางจึงเย็บสุนัขดำแล้วร้องไห้ และอีกนางหนึ่งมีแผลเป็นถูกเย็บที่หน้าอก ครั้นกาหลิบรับสั่งดังนั้นแล้ว แกรนด์วิเซียร์กล่าวทวนราชดำรัสตามขัตติยประเพณี นางโซบิเดจึงเล่าเรื่องถวายดังกล่าว

๑๕. เรื่องนางโซบิเด

ข้าแต่พระมหาราชเจ้า ข้าพเจ้าชื่อโซบิเด บิดาเป็นพ่อค้าเมืองนี้ มีภรรยาสองคนเกิดบุตรด้วยกันเป็นหญิงทั้งห้าคน คือที่เป็นพี่รวมมารดากับข้าพเจ้าสองคน บัดนี้กลายเป็นสุนัขดำที่พระองค์ได้เห็นที่บ้านแล้ว นางคนนี้ชื่ออมินา นางคนนั้นชื่อ

สาพี่ สองนางนี้เป็นพี่น้องร่วมบิดากัน แต่ต่างมารดากับข้าพเจ้า เมื่อบิดาถึงแก่กรรมลง ได้รับส่วนแบ่งทรัพย์เป็นมรดกเท่า ๆ กัน ครั้งนั้นอมินากับสาพียังเล็กจึงคงอาศัยอยู่กับมารดา ส่วนข้าพเจ้าอยู่กับพี่ชาย ต่อมาพี่ชายสองมีสามีจึงต้องอยู่ตามลำพัง และเลี้ยงตัวไหมเป็นอาชีพ การก็เจริญมีกำไรมากเป็นลำดับมา

อยู่มาไม่ถึงปีพี่ชายสองกลับมาหาข้าพเจ้า มีสีหน้าเศร้าและเสื้อผ้าเก่าขาดวิ่น ถามดูได้ความว่า สามีผลาญทรัพย์เสียสิ้นเนื้อประดาตัวแล้วขับไล่ออกจากบ้าน ข้าพเจ้ามีความสงสารมากจึงให้พี่ชายสองอยู่ด้วย ช่วยกันเลี้ยงไหม แล้วแบ่งผลประโยชน์ให้เท่า ๆ กัน

กาลล่วงมาได้ปีหนึ่ง การเลี้ยงไหมเจริญขึ้นเป็นลำดับ เห็นว่ามีทรัพย์มากพอควรแล้ว ก็คิดไปค้าขายเมืองอื่น จึงพากันไปเมืองบัสโสระ ซื้อเรือกำปั่นได้ลำหนึ่งเอาสินค้าลงบรรทุกเพียบแล่นออกจากอ่าวเปอร์เซียตรงไปประเทศอินเดีย ใช้ใบไปได้สิบวันถึงเมืองท่าแห่งหนึ่งในประเทศอินเดีย

ครั้นทอดสมอเรียบร้อยแล้ว ข้าพเจ้าขึ้นบกให้พี่ชายสองอยู่เฝ้าเรือ เมื่อเดินไปถึงประตูเมืองเห็นทหารยามรักษาการณ์รูปร่างหน้าตาน่ากลัว ยืนถือกระบองนิ่งอยู่กับที่ไม่ขยับเขยื้อนจนชั้นตาก็ไม่กะพริบ เมื่อเดินเข้าไปใกล้ พิจารณาดูเห็นว่า

ทหารเหล่านั้นเป็นศิลาทั้งสิ้น น่าพิศวงยิ่งนัก ข้าพเจ้าเดินเข้าไปในเมืองเห็นรูปมนุษย์ทำด้วยศิลา ทำท่าจะเดินบ้าง ยืนบ้าง นั่งบ้าง เกลื่อนกลาดอยู่ตามถนนหนทางและหน้าบ้าน ในตลาดมีรูปมนุษย์ศิลาทำท่าซื้อขายกันอยู่ ข้าพเจ้าคิดอยู่แต่ในใจว่าบางทีคนเมืองนี้จะถูกสาปให้เป็นศิลาไปหมด มาถึงกลางเมืองเห็นประตูใหญ่ทำด้วยทองคำเปลวอยู่ มีม่านงดงามห้อยหน้าประตู มีตะเกียงดวงหนึ่งแขวนอยู่ภายใน เมื่อพิศดูก็ทราบว่าเป็นพระราชวัง จึงเดินเข้าไปจนถึงตึกงดงามแห่งหนึ่ง เข้าใจว่าเป็นปราสาทราชมนเทียร ภายหลังเหลือบเห็นรูปมนุษย์ชายหนึ่งหญิงหนึ่ง แต่งกายด้วยเครื่องสำหรับกษัตริย์จึงทราบว่าเป็นพระราชากับพระราชินี นอกจากนี้ยังมีราชบริพาร กำนัลขันทีและทาสผิวดำอีกเป็นอันมาก ข้าพเจ้าเที่ยวชมสมบัติในพระราชฐานเพลินอยู่ช้านาน จนค่ำไม่รู้ตัวและไม่เห็นทาง ครั้นจะกลับไปเรือก็เกรงว่าจะหลงทาง ขณะนั้นเห็นห้องหนึ่งมีแสงไฟสว่าง คาดว่าจะมีคนอยู่ในนั้นจึงเข้าไปก็หาเห็นผู้ใดไม่ เห็นแต่แท่นงดงามแท่นหนึ่ง มีที่นอนและหมอนลาดด้วยแพรต่วนอย่างดีจึงขึ้นไปพักนอนอยู่บนแท่น ตั้งใจว่ารุ่งเช้าจะกลับไปเรือ เมื่อต้องตกมาอยู่ในพระราชฐานร้างไม่มีผู้คนเช่นนี้ ใจคอก็หวาดหวั่น นอนหาหลับไม่จนถึงราวเที่ยงคืน ได้ยินเสียงคนอ่านคัมภีร์โกหร่านก็มีความยินดียิ่งนัก ลุกขึ้นคว้าตะเกียง

ดวงหนึ่งออกจากห้องเที่ยวค้นหาตัวผู้ที่อ่านคัมภีร์โกหร่านมาถึงห้องหนึ่ง มีลักษณะเป็นห้องสวดมนต์ ข้างผนังซุ้มที่บูชามีโคมระย้าแขวนอยู่หลายดวง มีเทียนใหญ่จุดสว่างอยู่คู่หนึ่งแลไปเห็นชายหนุ่มรูปร่างหมดจดงดงามกำลังคุกเข่าสวดมนต์ มีคัมภีร์โกหร่านวางอยู่บนโต๊ะเตี้ยตรงหน้า เห็นดังนั้นก็ดีใจ แต่ครั้นจะเข้าไปไต่ถามชายผู้นั้นตรง ๆ ให้สิ้นสงสัยว่าเหตุใดมนุษย์ในเมืองนี้จึงถูกสาปเป็นศิลาไปหมด เหลืออยู่แต่ผู้เดียวก็ดูกระไรอยู่ อย่าเลยจำเราจะต้องเข้าไปคุกเข่าลงตรงหน้าที่บูชา แล้วสวดมนต์อ้อนวอนพระอาหล่า ชายผู้นั้นคงจะไต่ถามเราขึ้นก่อน คิดแล้วตรงเข้าไปคุกเข่าลงสวดมนต์ด้วยเสียงอันดังว่า ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณพระอาหล่าผู้เป็นเจ้าที่พระองค์ได้ทรงคุ้มครองให้ข้าพเจ้าเดินทางมาถึงที่นี้โดยสวัสดิภาพ ขอพระองค์จงทรงคุ้มครองข้าพเจ้าต่อไปจนกลับลงเรือ และแล่นข้ามทะเลกลับไปเมืองโดยปราศจากภัยอีกครั้งเถิด ขอพระอาหล่าผู้เป็นเจ้าเป็นใหญ่ในสรวงสวรรค์จงฟังคำอ้อนวอนของข้าพเจ้าด้วย

ขณะนั้นชายหนุ่มชายตาดูข้าพเจ้าแล้วพูดว่า นางคือใครเหตุใดจึงเที่ยวมาถึงม่องร้างนี้ ข้าพเจ้าคำนับแล้วจึงเล่าความให้ชายหนุ่มฟังตามที่เป็นจริงทุกประการ แล้วถามชายหนุ่มว่า เหตุใดเมืองนี้จึงร้างผู้คนพลเมืองกลายเป็นศิลาไปหมด เหลือแต่ท่านผู้เดียวฉะนี้เล่า ชายหนุ่มตอบว่าประเดี๋ยวเราจะ

เล่าให้ฟัง พูดแล้วก็ปิดคัมภีร์โกหร่านเอาขึ้นไปเก็บไว้บนที่บูชา แล้วเชิญข้าพเจ้าให้เข้าไปนั่งใกล้ ๆ ครั้นแล้วชายหนุ่มจึงพูดว่า ซึ่งนางสวดมนต์เมื่อครู่นั้น ข้าพเจ้าก็ทราบแน่แล้วว่านางรู้จักพระผู้เป็นเจ้าอันเที่ยงแท้ ฉะนั้นบัดนี้เราจักได้พรรณนามหานุภาพของพระองค์ให้นางฟัง นางจงรู้เถิด ณ บัดนี้ว่าเมืองอันกว้างใหญ่นี้ เป็นนครหลวงแห่งราชอาณาจักรของพระบิดาเรา เป็นเมืองคับคั่งด้วยทวยนาคร อุดมด้วยทรัพย์สมบัติและไพร่พล แต่พระราชบิดาและไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน พากันบูชากูณฑ์ตามลัทธิของมายีและนาร์ทูนจอมมาร ผู้คิดคดต่อพระอาหล่าผู้เป็นเจ้า ฝ่ายข้าพเจ้ามีนางพี่เลี้ยงคนหนึ่งเป็นผู้ถือศาสนาอันเที่ยงแทนาง เป็นผู้คงแก่เรียนทรงจำคัมภีร์โกหร่านได้หมด อาจสวดปากเปล่าและอธิบายอรรถคดีได้อย่างดีทุกข้อ นางมักจะพูดกับข้าพเจ้าว่า พระอาหล่าที่เที่ยงแท้มีแต่องค์เดียวเท่านั้น พระองค์ต้องระมัดระวังอย่าน้อมกายและใจเคารพพระเจ้าองค์อื่น นางสอนพระธรรมในคัมภีร์โกหร่านให้ จนข้าพเจ้าเข้าใจและจำได้แม่นยำชำนาญ ครั้นแล้วนางก็ถึงแก่กรรมไป ข้าพเจ้าก็ได้ปฏิบัติมั่นและนับถือเคร่งครัดตามโอวาทของนาง และมีความเกลียดชังลัทธิบูชากูณฑ์และนาร์ทูนเป็นนักหนา มาวันหนึ่งได้ยินร้องประกาศลงมาจากท้องฟ้า ด้วยเสียงอันดังและชัดถ้อยคำว่า นาครราษฎร์ทั้งหลายเอย จงละทิ้งการบูชานาร์ทูนและ

อัคคี จงบูชาพระเจ้าผู้เมตตาแต่พระองค์เดียวเถิด ประชาชนพลเมืองได้ยินเสียงนั้นทั่วกัน จึงพากันเข้าเฝ้าพระราชบิดากราบทูลหารือเหตุว่าควรจะทำประการไร พระราชบิดารับสั่งกับราษฎรว่า เจ้าอย่ามีความหวาดกลัวเลย จงนับถือบูชากุณฑ์ตามลัทธิเดิมเถิด จะเป็นอันตรายประการไรนั้นหาไม่ทวยนาครเชื่อฟังเจ้านายของตน ครั้นอยู่ต่อมาครบรอบปีหนึ่งได้ยินเสียงเช่นนั้นอีกเป็นเวลาถึงสามปี ไม่มีผู้ใดกลับใจเพราะเชื่อพระเจ้าแผ่นดิน ครั้นถึงวันครบรอบปีที่สาม พระราชบิดามารดาของข้าพเจ้า และไพร่บ้านพลเมืองก็ถูกลงโทษให้มีร่างกายเป็นศิลาไปหมดสิ้น พระอาหล่ามิได้ลงโทษ ก็แต่ข้าพเจ้าผู้เดียวเท่านั้น ตั้งแต่นั้นมาก็มีใจศรัทธาปฏิบัติตามคัมภีร์โกหร่านเคร่งครัดขึ้นทุกวันบ่อนจะรู้สึกแช่เชื่อน ในคำสอนจนพระองค์ทรงพระกรุณาดลใจให้นางมาถึงนี่ทำให้เราอุ่นใจ หายอ้างว้าง ข้าพเจ้าเห็นรูปโฉมเจ้าชายงดงามมารยาทเรียบร้อยและวาจาไพเราะ มีความรักเป็นกำลัง จนแทบลืมตัวว่าเป็นหญิงอยู่เฉพาะหน้าชาย จึงพูดว่า ซึ่งพระอาหล่าดลใจให้ข้าพเจ้ามาถึงเมืองท่าน ก็เพื่อจะช่วยรับพระองค์ไปให้พ้นจากเมืองร้างไปสู่กรุงแบกแดด เมื่อถึงแล้วจงพักอยู่ที่บ้านข้าพเจ้าสักหน่อย พอหาโอกาสเข้าเฝ้าพระมหาราชเจ้าผู้แทนมหาบัณฑิตของเรา พระองค์คงทรงพระกรุณาชุบเลี้ยงพระองค์

ให้สมเกียรติยศเป็นแน่ ข้าพเจ้าจะยอมตัวเป็นสาวใช้ของพระองค์ไปชั่วชีวิตขัย เจ้าชายยินยอมตามคำอ้อนวอน ในคืนนั้นข้าพเจ้าหลับอยู่แทบบาทของเจ้าชาย มีความปลาบปลื้มยินดีเป็นล้นพ้น เปรียบปานได้เสวยทิพย์บนสรวงสวรรค์ ไม่รู้สึกตนว่าเป็นใคร ครั้นรุ่งเช้าข้าพเจ้ากับเจ้าชายพากันออกจากพระราชวัง ไปยังเรือ เห็นพี่ทั้งสองและลูกเรือพากันเป็นทุกข์ถึงอยู่ ครั้นไปถึงก็เล่าประวัติของเจ้าชายให้พี่ทั้งสองฟัง ครั้นแล้วสั่งให้ลูกเรือขนสินค้าขึ้นไปกองทิ้งไว้บนบก แล้วขนทรัพย์สินเงินทองและสิ่งของมีค่าในท้องพระคลัง มาบรรทุกลงเรือใช้ใบออกจากประเทศอินเดียไป ระหว่างที่เดินเรืออยู่ในทะเลนั้น ทั้งเจ้าชายพี่นางทั้งสองและข้าพเจ้าเล่นดูและสนทนากันเป็นที่สนุกสนานทุกวัน แต่ไม่มีผู้ใดจะมีความสุขสำราญยิ่งไปกว่าข้าพเจ้า เพราะได้เจ้าชายมาด้วย เจ้าชายกับข้าพเจ้าก็สนิทสนมกันขึ้นทุกวัน อยู่มาวันหนึ่งพี่นางถามข้าพเจ้าว่า เมื่อถึงบ้านเมืองแล้วจะคิดอย่างไรในเรื่องเจ้าชาย ข้าพเจ้าเข้าใจทันทีว่าพี่จะลองถามความในใจ จึงพูดเป็นทีประชดว่า คิดจะรับเธอให้เป็นสามี ที่พูดดังนี้เพื่อจะได้หัวเราะกันเล่นให้บันเทิงใจตามประสาพี่น้อง แล้วหันไปพูดกับเจ้าชายว่า เมื่อถึงกรุงแบกแดดแล้วข้าพเจ้าจะยอมเป็นทาสรับใช้การงานพระองค์ด้วยความจงรักภักดี เจ้าชายพูดว่าเรา

ขอพูดด้วยความจริงใจว่า ซึ่งนางจะเป็นทาสของเรานั้นหาควรไม่ นางต้องเป็นภรรยาของเราจึงจะสมควร เรารักนางยิ่งกว่าสิ่งใด ๆ ในสากลโลก พี่นางทั้งสองได้ฟังดังนั้นก็มีสีหน้าสลด และแสดงความริษยาหึงหวงจะกีดกันเจ้าชายไว้ แล้วแหนงหน่ายสั่นรักข้าพเจ้า ต่อนั้นมาความอิจฉาของพี่ทั้งสองก็แรงกล้าขึ้นทุกวันเช่นเดียวกับความไมตรีสนิทสนม ระหว่างข้าพเจ้ากับเจ้าชายที่ทวีขึ้นฉะนั้น จนภายหลังเรือมาถึงอ่าวเปอร์เซียเกือบจะถึงเมืองท่าบัสโสระอยู่แล้ว คาดว่าถ้าลมดีคงถึงในวันรุ่งขึ้น ข้าพเจ้ามีความดีใจนอนหลับสนิทอยู่กับเจ้าชายครั้นตกใจตื่นรู้สึกว่าตัวอยู่ในทะเล ก็ว่ายตะเกียกตะกายขึ้นฝั่งได้รุ่งเช้าทราบว่ามาขึ้นที่เกาะน้อยแห่งหนึ่ง ห่างจากเมืองบัสโสระหนทางราวแปดร้อยเส้น จึงเปลื้องเครื่องแต่งตัวออกผึ่งแดดไว้เที่ยวหาผลไม้รับประทานพอประทังชีวิตไป ครั้นแล้วก็เข้าไปนอนพักผ่อนอยู่ใต้ร่มไม้ รู้สึกอ้างว้างกายเปล่าเปลี่ยวใจเป็นนักหนา เหลียวซ้ายแลขวาก็เห็นแต่ทิวไม้ตลอดไปจนสุดสายตา ขณะนั่นเห็นงูมีปีกตัวหนึ่งบินตรงมาหาแลบลิ้นออกมายาวพ้นปาก เข้าใจว่ามันคงมีบาดเจ็บ จึงลุกขึ้นหมายจะพิจารณาดูให้ถนัด เห็นงูอีกตัวหนึ่งใหญ่กว่างูมีปีกมาก กัดหางงูมีปีกไว้แน่น ทำท่าประหนึ่งจะกลืนกิน ข้าพเจ้าเห็นดังนั้นก็มีความสงสาร อย่าเลยจะต้องช่วยชีวิตงูไว้ จึงคว้าหินก้อนหนึ่งทุ่ม

ลงไปที่งูตัวใหญ่สุดแรง งูตัวใหญ่ตาย ส่วนงูตัวเล็กกางปีกบินไป ข้าพเจ้ามองดูจนลับตา แล้วค่อยอาศัยร่มไม้ต้นอื่น เลยนอนหลับไป

ครั้นตื่นขึ้นมา เห็นหญิงผิวดำกิริยามารยาทแช่มช้อย จูงสุนัขดำสองตัวยืนอยู่เฉพาะหน้า จึงถามว่า นางคือใคร นางตอบว่า ข้าพเจ้าคืองูมีปีกที่นางได้ช่วยชีวิตไว้เมื่อครู่นี้ คิดถึงคุณนางจึงทำการตอบแทนบุญคุณ ข้าพเจ้าถามว่าซึ่งนางว่าได้ทำการตอบแทนบุญคุณข้าพเจ้านั้นเป็นสถานใด นางตอบว่าเมื่อคนนี้ พี่น้องทั้งสองของนางคิดทรยศจับนางและเจ้าชายโยนลงทะเลเสีย เจ้าชายสิ้นพระชนม์ในทะเลแล้ว ข้าพเจ้าจึงไปบอกญาติและสหายซึ่งเป็นภูตพรายด้วยกัน ให้ช่วยขนของในเรือของนางไปไว้ที่บ้านนางในกรุงแบกแดดแล้วล่มเรือเสีย สาปพี่ทั้งสองของนางให้เป็นสุนัขดำที่นางเห็นอยู่บัดนี้ ถึงแม้จะถูกสาปเช่นนี้แล้วก็ยังหาสมกับความผิดที่กระทำแก่นางไม่ จะต้องลงโทษอีก และจะลงโทษสถานใดนั้นจะบอกให้นางทราบต่อภายหลัง พูดดังนั้นแล้วนางพรายก็พาข้าพเจ้าและสุนัขเหาะมาถึงกรุงแบกแดด เห็นทรัพย์สมบัติแก้วแหวนเงินทองที่ขนเอามาจากพระคลังของเจ้าชาย กองอยู่ที่บ้านสมคำนางพรายทุกประการ ครั้นแล้วนางพรายพูดว่า โดยเทวบัญชาของพระอาหล่าผู้มีฤทธานุภาพ อาจคว่ำมหาสมุทรและพลิกแผ่นดิน

ได้บัดเดี๋ยวใจ ข้าขอบังคับนางบัดนี้ ให้เฆี่ยนตีสุนัขทั้งสองตัว ๆ ละร้อยที่ทุกคืน ถ้าหากว่านางฝ่าฝืนไม่ทำตามคำบังคับของข้าไซร้ นางจำต้องเป็นเช่นเดียวกับสุนัขทั้งสอง ซึ่งให้ทำดังนี้เพื่อลงโทษมันในฐานที่มันล้างชีวิตเจ้าชาย และทำให้นางตกระกำลำบากปางสิ้นชีวิต ข้าพเจ้าได้ฟังดังนั้นมิรู้ที่จะทำประการใด จึงให้สัตย์สัญญาว่าจะทำตามคำสั่งของนางพรายทุกประการ

ตั้งแต่นั้นมา ข้าพเจ้าต้องเฆี่ยนตีนางสุนัขทั้งสองทุกคืน ดังได้ประจักษ์แก่พระองค์เมื่อคืนนี้แล้ว ครั้นเฆี่ยนตีแล้วก็มีความสงสาร ด้วยนางเป็นพี่จึงร้องไห้แล้วเช็ดน้ำตาให้ เรื่องของข้าพเจ้ายังไม่จบจบลงที่เดียวยังเกี่ยวเนื่องกับเรื่องของนางอมินาผู้เป็นน้องร่วมบิดาอีก นางอมินาจักได้เล่าถวายต่อเนื่องไปกับเรื่องของนาง

ครั้นกาหลิบได้ทรงฟังเรื่องของนางโชบิเดเป็นที่เพลินพระหฤทัยแล้ว จึงรับสั่งกับนางอมินาว่า จงเล่าประวัติของนางบัดนี้เถิดเราจะขอฟัง ข้อที่เรามีประสงค์จะทราบก็คือว่าเหตุใดหน้าอกของนางจึงมีบาดแผลเป็นรอยถูกเฆี่ยนดังนั้น นางอมินาจึงเล่าประวัติของนางถวายดังต่อไปนี้

๑๖. เรื่องนางอมินา

ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นกาหลิบ ข้าพเจ้าได้เล่าถึงแก่กรรม ได้รับส่วนแบ่งมรดกตามที่นางโซบิเดได้เล่าถวายแล้วอยู่ต่อมาได้แต่งงานกับเศรษฐีผู้มีอายุ ครั้นอยู่ด้วยกันสักปีเดียวสามีถึงแก่กรรม ข้าพเจ้าได้รับส่วนแบ่งมรดกตามกฎหมายบัญญัติ เป็นจำนวนเงินมากมายถึงแปดหมื่นเหรียญทอง พอสิ้นการไว้ทุกข์ให้สามีตามประเพณีแล้ว ข้าพเจ้าจ้างช่างฝีมือเอกทำเครื่องแต่งกายสิบสำรับ เป็นราคาสำรับหนึ่งถึงพันเหรียญทอง ความมั่งมีทรัพย์มีข้าทาสหญิงชายไว้ใช้สอยแน่นเนืองย่อมเป็นปัจจัยให้ได้รับความสุขสำราญเป็นอย่างยิ่ง

อยู่มาวันหนึ่งข้าพเจ้ากำลังนั่งอยู่ในบ้าน มีหญิงชรารูปร่างน่ารังเกียจ เครื่องแต่งกายเปื่อนเปรอะโสมมเดินตรงเข้าไปถึงที่ข้าพเจ้านั่งอยู่ กระทำการเคารพแล้วพูดว่า ข้าพเจ้ามีหลานสาวกำพร้าอยู่คนหนึ่งจะแต่งงานในเวลาค่ำวันนี้ นางเป็นทุกข์นักหนาด้วยว่าไม่มีเพื่อนสาว จึงอยากจะขอความกรุณาเชิญท่านไปในการพิธีวิวาห์มงคลในเวลาค่ำวันนี้ด้วย ถ้าท่านยินยอมให้เกียรติยศแก่เราไซร้ หลานสาวของข้าพเจ้าจะรู้สึกเสมือนได้รับพรอันประเสริฐจากพระผู้เป็นเจ้า หญิงชราว่าเท่านั้นแล้วตรงเข้าหมอบลงกับพื้น ร้องไห้กอดจูบเท้าข้าพเจ้าอยู่

ข้าพเจ้ามีความสงสารจึงยอมตกลงรับว่าจะไปในการพิธีวิวาห์ด้วย หญิงชราแสดงความดีใจเป็นล้นพ้น ขอให้ข้าพเจ้าจัดแจงแต่งกายไว้รอท่า แล้วจะกลับมารับต่อเวลาพลบค่ำ พูดเท่านั้นก็ตรงเข้าจูบมือข้าพเจ้าแล้วกลับออกจากบ้านไป

พอหญิงชรากลับไปแล้ว ข้าพเจ้ารีบลุกขึ้นแต่งกาย พอเสร็จก็เป็นเวลาพลบค่ำ หญิงชรากลับมาพูดว่า บัดนี้แขกหญิงผู้ดีในเมืองมาพร้อมกันแล้ว ทราบว่าท่านจะไปด้วย ต่างพากันชื่นชมยินดีคอยท่ารับอยู่ ข้าพเจ้าจึงสวมเครื่องแต่งกายภายนอก เรียกทาสีติดตามไปด้วยหลายคนแล้วก็ออกจากบ้านเดินไปตามถนน หญิงชราพาเดินมาถึงถนนสายหนึ่งมีลมพัดเฉื่อย ๆ เย็นสบาย เดิน ๆ ไปก็หยุดตรงหน้าประตูซุ้มทำด้วยหินงดงาม แลเข้าไปภายในเห็นปราสาทสูงใหญ่เทียมเมฆหญิงชราเคาะประตู ๆ เปิดออก แล้วพาข้าพเจ้ากับทาสีเดินไปบนพรมเจียมอ่อนนุ่ม ซึ่งปูลาดอยู่ตลอดทางตั้งแต่ประตูเข้าไปจนถึงปราสาทสูงงามสองฟากทางมีตะเกียงและเทียนไขจุดประดับสลับสีสว่างไสว หญิงชราพาเดินเข้าไปจนถึงในท้องพระโรงใหญ่งามวิจิตร ตกแต่งด้วยเครื่องมีค่าล้ำวิเศษสารพัดแลดูงามไปทุกหนทุกแห่งตั้งแต่พื้นจดเพดาน มีที่นอนปูลาดด้วยไหมอย่างดีอยู่รอบท้องพระโรง เบื้องบนเพดานมีโคมระย้าประดับด้วยเพชรสีห้อยลงมาเป็นระย้า เบื้องล่างมีเทียนไขจุดอยู่บน

เชิงเทียนทองคำเป็นช่อชั้นไขแสงช่วงโชติสว่างจ้าปานกลางวัน ทางสุดท้องพระโรงมีแท่นทำด้วยหินขาวประดับด้วยไข่มุกและเพชรพลอย มีประกายเป็นรุ้งพราวงามระยับจับกับแสงไฟ มีม่านแพรต่วนอย่างดีที่หนึ่งกันอยู่ หญิงสาวสวยวิไลดวงหน้าปานดวงเดือนนั่งอยู่บนแท่น แต่พอนางเหลือบมาพบข้าพเจ้าก็ลุกออกมาต้อนรับกล่าววาจาว่า ซึงพี่เรา (เรียกพี่หรือน้องเป็นวิธีแสดงความนับถือของชาวอาหรับ) มาถึงที่นี่ความยินดีมากนับว่าเป็นเกียรติยศอันสูงกระทำให้หัวใจน้องชื่นบาน พูดเท่านั้นนางนั่งลงดังเดิมแล้วพูดต่อไปอีกว่า พี่จงฟัง แต่บัดนี้น้องมีชายคนหนึ่งยังหนุ่มอยู่รูปร่างสวยงามเลิศยิ่งกว่าที่พี่เห็นน้องว่างามโดยบุญบันดาลเธอให้พบพี่ครั้งหนึ่งคราวมีงานหลวงในเมือง แต่พอเห็นเข้าครั้งเดียวหัวใจของเธอก็ให้อ่อนรักในตัวพี่อยากจะได้ร่วมเรียงเคียงหมอน ไม่เป็นอันกินอันนอนเฝ้าแต่หลงละเมอเพ้อถึง อยู่มาจึงจ้างหญิงชราเป็นสื่อไปชักนำพี่ให้มาพบกับน้องและขอให้น้องแจ้งความรักของเธอให้พี่ทราบความประสงค์ของเธอ ใช่ว่าจะปองคิดทำให้ผิดอย่างธรรมเนียมก็หามิได้ จะกระทำการวิวาห์มงคลตามแบบอย่างประเพณี มิให้เป็นที่ฝ่าฝืนข้อบัญญัติของพระผู้เป็นเจ้าและกฎหมายบ้านเมือง ซึ่งจะเป็นเครื่องอดสูแก่ตัวพี่ พอข้าพเจ้าได้ยินถ้อยคำดังนั้นก็นึกอยู่แต่ในใจว่าการณ์ได้ล่วงเลยไปมากแล้ว ตนก็ตกเข้าไปอยู่

ในสถานซึ่งเสมอนหนึ่งเป็นที่ล้อมขัง จะหลีกเลี่ยงบิดพลิ้วประการไรเห็นว่าขัดข้องอยู่อย่าเลยจำจะต้องยินยอมเสียโดยดี ๆ กว่าที่จะบิดพลิ้วไปซึ่งในที่สุดก็ต้องยอมตกลงเช่นเดียวกัน คิดดังนั้นแล้วจึงพูดว่า ข้าพเจ้าได้ยินถ้อยคำของนางแล้วและเชื่อฟังคำของนางทุกประการ หญิงผู้อ้างตนว่าเป็นน้องผู้ที่จะเป็นสามีได้ฟังตบมือหัวเราะร่าด้วยความยินดีที่ข้าพเจ้ายินยอมพร้อมใจด้วย ทันใดนั้นเหลียวไปเออมือเปิดประตูหลังแท่นมีชายหนุ่มคนหนึ่งรูปร่างงามยิ่งกว่าความงามของชายอื่น ที่ข้าพเจ้าเคยพบเห็นแล้ว เดินออกจากห้องใน พอข้าพเจ้าเหลือบไปสบหน้าก็บังเกิดความรักใคร่ในรูปโฉมอันงดงามของเธอทันที รู้สึกยินดีว่าเป็นการถูกแล้วที่ตนตกลงจะเป็นภรรยาของเธอ พอชายหนุ่มออกมา ยังไม่ทันจะพูดจาปราศรัยประการไร ก็มีคาดีหนึ่งมานั่งลง กับพยานการวิวาห์สี่คน เดินเข้ามาในท้องพระโรงจากทางเดียวกับชายหนุ่ม คนทั้งห้าเดินตรงเข้ามายืนอยู่เฉพาะหน้าเราทั้งสาม กระทำการเคารพแล้วก็เริ่มลงมือกระทำพิธีวิวาห์อันจะต้องยึดถือว่าเป็นสัญญาระหว่างข้าพเจ้ากับชายหนุ่มที่จะอยู่ครองกันเป็นสามีคู่ทุกข์สุขตามกฎหมายต่อไป พอคนทั้งห้าทำหน้าที่ของเขาเสร็จ ก็กระทำเคารพอีกครั้งหนึ่งแล้วออกจากท้องพระโรงไป

ครั้นเสร็จพิธีวิวาห์ หญิงสาวก็ออกจากห้องพระโรงหายไปด้วย เหลืออยู่แต่ข้าพเจ้ากับสามีใหม่เธอเหลียวมายังข้าพเจ้ากล่าวว่า ขอพระอาหล่าผู้เป็นเจ้าจงประสาทพรให้เราทั้งสองมีความสำราญตลอดคืนด้วยเถิด ว่าเท่านั้นเธอก็ลุกขึ้นไปหยิบคัมภีร์โกหร่านมาบอกว่า นางผู้ภรรยายอดรัก ขอจงสาบานเฉพาะพระคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ ณ บัดนี้ว่า นางจะไม่ยินยอมหรือแม้แต่มีความพอใจรักใคร่ชายอื่นนอกจากตัวเราผู้สามี ข้าพเจ้าให้คำสาบานตามความประสงค์ของเธอ เธอมีความยินดีเป็นล้นพ้นตรงเข้าสวมกอดข้าพเจ้าไว้ด้วยความรัก อันความรักของเธอถึงจะมีอยู่เพียงไรก็ตามที ข้าพเจ้ายอมสารภาพว่าเป็นเจ้าแห่งดวงจิตของข้าพเจ้าโดยแท้จริงตั้งแต่ขณะที่เธอสวมกอดนั้น

เราอยู่ด้วยกันมาด้วยความสุขสำเริงบันเทิงใจเป็นเวลาได้เดือนหนึ่ง ภายหลังข้าพเจ้าขออนุญาตสามีไปตลาด เพื่อหาซื้อผ้ามาทำเครื่องแต่งกาย ครั้นสามีอนุญาตแล้วก็พร้อมด้วยหญิงชรา ออกจากบ้านไปยังร้านขายผ้าแห่งหนึ่ง เจ้าของร้านเป็นชายหนุ่มรู้จักมักคุ้นกับหญิงชรา หญิงชราบอกว่า บิดาของเขาถึงแก่กรรมเมื่อเร็วๆ นี้ ชายหนุ่มจึงได้รับทรัพย์มรดกมากมาย นับว่าเป็นเศรษฐีผู้หนึ่งในจำนวนพ่อค้าด้วยกัน เมื่อเจ้าของร้านทราบความประสงค์ของข้าพเจ้า ก็จัดเอาผ้าแพรอย่างดีออกมาให้เลือกหลายชนิด ในขณะเจ้าของร้านเข้าไป

หยิบของข้างในร้าน หญิงชราก่าวคำยกย่องสรรเสริญเขา ให้บ้าพเจ้าฟังอีกหลายประการ ข้าพเจ้ารำคาญหนักจึงกล่าว ว่า เรามาที่นี่เพื่อที่จะซื้อของแล้วจะกลับบ้าน มิใช่มาสืบสวน ประวัติของเจ้าของร้านหามิได้ เพราะฉะนั้น จงหยุดยกยอเขา เสียทีเถิด จงพูดแต่เฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธุระของเรา ครั้น เลือกของที่ต้องประสงค์ได้แล้วก็มอบให้หญิงชราถือไว้ ข้าพเจ้า หยิบเงินยื่นให้แก่ชายหนุ่มเจ้าของร้านเป็นราคาแพรที่ซื้อ ชาย หนุ่มปฏิเสธเสียไม่ยอมรับเงิน พลางพูดว่า ซึ่งนางมายังร้านของ เราในวันนี้ เรามีความยินดียิ่งนัก ส่วนสิ่งของนั้นเราขอมอบให้ เป็นของขวัญ ตอบแทนความดีที่นางได้มาเยี่ยมร้านของเรา เพราะเราไม่มีโอกาสจะได้ต้อนรับอย่างอื่นให้สมกับเกียรติยศ ข้าพเจ้าไม่พูดจาโต้ตอบกับชายหนุ่มประการไร หันไปยังหญิง ชราพลางบอกว่า บัดนี้เจ้าของเขาไม่รับเงิน ฉะนั้นจงคืนแพร ให้เขาเสีย เราไปหาซื้อเอาที่ร้านอื่นใหม่ หญิงชราได้ฟังจึงยื่น แพรคืนให้เจ้าของร้าน ๆ ไม่รับกลับคืนให้พูดว่า จงเอาสิ่งของ นี้ไปสำหรับนายผู้หญิงของยายเถิด เราหารับคืนไม่ ซึ่งเราไม่ คิดราคาก็เพราะว่าเราคิดให้เป็นของขวัญ และจะขอจูบนาง สักครั้งหนึ่งแทนราคาแพร หญิงชราถามว่า จะเป็นประโยชน์ อันใดแก่ท่านที่จะได้จูบนาง ชายหนุ่มตอบว่า เราเห็นว่ามี ราคาเสียยิ่งกว่าราคาสิ่งของ ๆ เราทั้งร้านอีก หญิงชราหัน

มาพูดกับข้าพเจ้าว่า ได้ยินชายหนุ่มพูดหรือไม่ ความจริงถ้าจะให้เขาจูบสักครั้ง ก็ไม่เห็นว่าจะมีภัยอันตรายอย่างไร ทั้งจะได้สิ่งของที่ต้องประสงค์โดยไม่ต้องเสียเงินด้วย คิดดูราคาค่าจูบแพงอยู่แล้ว ข้าพเจ้าย้อนถามหญิงชราว่า ไม่รู้หรือว่าข้าพเจ้าได้สาบานกับสามีไว้ว่า จะไม่ยินยอมพร้อมใจกับชายอื่น หญิงชราตอบว่า ถ้ากระนั้นก็จงให้ชายหนุ่มจูบโดยไม่ต้องพูดจายินยอมอนุญาต ซึ่งจะจัดเอาว่าผ่าฝืนสัญญาสาบานนั้นหาได้ไม่ อย่างไรก็ดีจงนึกไว้ในใจเสมอว่านางจะได้แพรโดยไม่ต้องเสียเงินซื้อ ทั้งแพรนี้เป็นชนิดดีมีราคามากอยู่ หญิงชรายังได้พูดจาและโลมต่อไปอีกมากมายหลายประการ จนในที่สุดข้าพเจ้ายินยอมตกลง จึงยกผ้าคลุมศีรษะกางออกบังมิให้คนเดินไปมาเห็นหลับตายื่นแก้มให้ชายหนุ่มจูบ ชายหนุ่มจดปากเข้าถึงแก้มข้าพเจ้า แต่ก็หาได้จูบตามธรรมดา กลับอ้าปากกัดแก้มโดยแรงเป็นแผลลึกเลือดไหลโชม ข้าพเจ้ามีความเจ็บปวดเป็นกำลังล้มทั้งยืนนอนสลบอยู่ ครั้นรู้สึกตัวเห็นหญิงชราอุ้มข้าพเจ้าวางอยู่บนตัก ชะรอยจะแก้ไขอยู่นาน ขณะที่ข้าพเจ้าฟื้นขึ้นเห็นร้านของชายหนุ่มปิดเงียบ หญิงชราแสดงสีหน้าว่าเศร้าเป็นทุกข์ใจเป็นอันมาก พลางกล่าวว่า ซึ่งนางได้รับความเจ็บปวดครั้งนี้เพราะด้วยว่า พระอาหล่าผู้เป็นเจ้า

บันดาลให้เป็นไป เราจงพากันกลับบ้านเถิด จะช่วยหายารักษาบาดแผลให้ ไม่ช้านักก็จะหายเป็นปกติ

นับเวลาตั้งแต่ขณะที่ฟันจากสลบ ข้าพเจ้าต้องนอนอยู่บนตักหญิงชราต่อไปอีกนาน จึงมีกำลังทนความเจ็บลุกขึ้นเดินกลับบ้านได้ ในระหว่างทางที่เดินกลับบ้านนั้นให้รู้สึกเจ็บปวดบาดแผลที่แก้มเป็นกำลัง ทั้งมีความกลัวว่าสามีจะรู้เรื่องเข้า ความกลัวสามีทำให้ข้าพเจ้าเป็นทุกข์มากกว่าความเจ็บปวดบาดแผลหลายเท่า ครั้นมาถึงบ้านตรงเข้าห้องเอาผ้าคลุมศีรษะนอนระทมทุกข์อยู่ ใครไต่ถามก็แจ้งว่าเป็นไข้มีอาการหนักออกจากห้องไม่ได้ ความรู้ไปถึงสามีจึงเข้ามาหาในห้องถึงที่นอนพลางถามว่า เป็นอะไรไปหรือภรรยาผู้ยอดรัก ตั้งแต่กลับมาจากซื้อผ้าก็ได้ข่าวว่าป่วยหนัก เรามีความร้อนใจเป็นอันอาก ข้าพเจ้าตอบว่าเป็นไข้มีอาการให้ร้อน ๆ หนาว ๆ และปวดศีรษะเป็นกำลัง สามีเอื้อมมือเลิกผ้าคลุมศีรษะออกเห็นแผลเข้าจึงถามว่า ซึ่งเจ้าว่าเป็นไข้เหตุไฉนจึงมีบาดแผลที่แก้ม เจ้าถูกใครทำร้ายมาหรืออนิจจาจำเพาะเป็นบาดแผลที่ส่วนอ่อนนุ่มน่าพึงชมด้วย ข้าพเจ้าแทบจะจนปัญญา จึงตอบไปด้วยความมุสาอย่างหน้าด้านหมดความละอายแก่ใจว่า เมื่อท่านอนุญาตให้ไปซื้อผ้าวันนั้น ข้าพเจ้าก็ออกจากบ้านเดินไปตามถนน มีอูฐตัวหนึ่งบรรทุกฟืนอยู่บนหลัง

เต็ม วิ่งผ่าฝูงชนเข้ามาชนข้าพเจ้าล้มลง ฟื้นบนหลังอูฐขี้เอาแก้มจึงเป็นแผลดังท่านเห็นอยู่ ณ บัดนี้ สามีของข้าพเจ้าร้องเสียงดังแสดงความโกรธเคืองมากกว่า พรุ่งนี้เช้าเราจะไปหาท่านเจ้าเมืองยื่นคำร้องให้เรียกตัวพวกพ่อค้าขายฟื้นมาแขวนคอเสียให้หมด ให้สมกับความผิดที่ปล่อยให้อูฐทำอันตรายภรรยาเรา หาไม่ก็จะไม่หายความแค้น ข้าพเจ้าตกใจพูดว่า อย่าเลยท่าน อย่าคิดพยาบาทมาดร้ายผู้ใดเลย ความจริงเป็นความผิดของข้าพเจ้าเอง คือข้าพเจ้าขี่ลาไปตลาด ลาตื่นข้าพเจ้าพลัดตกลงแก้มจึงเป็นแผล สามีของข้าพเจ้ากล่าวว่า ถ้าความจริงเป็นเป็นเช่นนั้น พรุ่งนี้แต่เช้าเราจะออกคำสั่งให้แกรนด์วิเซียร์กัยฟาร์ จับตัวพวกขับลารับจ้างมาฆ่าให้หมด ข้าพเจ้าพูดว่า ซึ่งข้าพเจ้าถูกบาดเจ็บครั้งนี้ใช่เป็นความผิดของผู้ใด หากเป็นไปตามเคราะห์ซึ่งพระอาหล่าผู้เป็นเจ้าบันดาลให้เป็น เหตุไฉนท่านจะเอาความผิด แก่ผู้อื่นไม่ควร สามีของข้าพเจ้าพูดว่าไม่ได้ ต้องลงโทษให้สมกับความผิด พูดเท่านั้นแล้วตรงเข้าคว้าตัวข้าพเจ้าจับลุกขึ้นอย่างไม่มีความปรานี และร้องด่าเสียงดังด้วยความโกรธ ทันใดนั้นประตูห้องเปิดออก มีทาสผิวดำเจ็ดคนตรงเข้าคว้าตัวข้าพเจ้าลากออกจากที่นอน แล้วจับเหวี่ยงลงกลางห้อง สามีของข้าพเจ้าพลันออกคำสั่งให้ทาสคนหนึ่งเอามือกดบ่าไว้ แล้วให้นั่งทับบนศีรษะ ให้อีกคนหนึ่งนั่ง

ทับเข่าเพื่อยึดเท้าทั้งสองไว้ไม่ให้ดิ้น ทาสคนที่สามถือดาบตรงเข้ามาพลางพูดว่าข้าแต่ท่านผู้มีอำนาจ ข้าพเจ้าจะฟันนางลงด้วยดาบเล่มนี้ ณ บัดนี้หรือ สามีของข้าพเจ้าตอบว่าดีแล้วเจ้าจงฟันมันให้ขาดเป็นสองท่อนแล้วเอาไปโยนลงในแม่น้ำไตกรีส ให้เป็นอาหารปลาเสียเถิด การลงโทษชนิดเดียวนี้เท่านั้น จึงจะพอสมควรกันกับอิสตรีผู้ไม่มีความสัตย์ซื่อต่อคำสาบาน ทรยศโหดร้ายต่อความรัก เอาใจออกเผื่อแผ่เกื้อกูลแก่ชายอื่นนอกจากสามีของมัน แล้วยังมีหน้าบิ้นถ้อยคำเจรจามุสาสด ๆ ร้อน ๆ สับปลับไม่มีความละอายยอดสู หากกูรู้ทันมันอยู่จึงมิหลงเชื่อ พอทาสได้ฟังบัญชาดังนั้นถือดาบเงื้อง่ามายืนจ้องอยู่ข้าง ๆ พลางกล่าวว่าบัดนี้เป็นวาระที่สุดของนางแล้ว จะมีเวลาครองชีวิตไปได้ก็ชั่วขณะที่ข้าพเจ้ายังไม่ลงดาบนั้น เพราะฉะนั้น ถ้านางมีอะไรจะพูดอีกก็จงว่ามา ณ บัดนี้ แล้วจงตั้งสติอารมณ์ให้เป็นปกติกล่าวคำอ้อนวอนขอให้พระอาหล่าผู้เป็นเจ้ารับดวงวิญญาณของนางไปสู่สุคติภูมิเถิด ข้าพเจ้าตอบขอบใจทาสผู้มีคารวะแล้วกล่าวว่าขอให้ปล่อยตัวเราสักขณะหนึ่งเถิด เพื่อจะได้มีเวลาอันควรก่อนจะตาย พวกทาสที่นั่งทับอยู่ปล่อยให้ข้าพเจ้าลุกขึ้น ข้าพเจ้าโงศีรษะขึ้นแล้วร้องไห้พลางกล่าวคำอ้อนวอนตัดพ้อกับสามีว่าดังนี้

โอ้ว่า อนิจจา ความรัก
พึงประจักษ์ คราน น่าใจหาย
เพราะความรัก ชักนำ ให้จำตาย
หลงรักชาย ชายจงทอด ทั้งทั้งรัก
อุปเท่ห์ เล่ห์ชาย มีหลายคด
ทรยศ โลมเล่น เห็นตระหนัก
ชายได้สุข หญิงสิโทม นสันนัก
ชายตัดรัก หญิงยังหมาย ไม่วายคิด
แม้นตัวตาย ก็ทำลาย ไปแต่ร่าง
จิตไม่สร่าง จะเผ้าสิง ที่สถิต
อันน้ำตา ใช่ว่า ซ่อนรักมิด
ยิ่งร้องไห้ ยิ่งให้คิด คำนึงนึก
เมื่อชีวิต มีอยู่ ดูด้วยตา
คราวชีวิต ถูกคร่า ไปรู้สึก
ดวงวิญญาณ ข้าไปคลาย วายรำลึก
คงจารึก ความรัก ตลอดกาล
อันสัญญา ระหว่างเรา มีทั้งสอง
จะปรองดอง ร่วมรัก สมัครสมาน
แต่ครั้นสม อารมณ์รัก สิระราน
ให้ล้างผลาญ ข้าเสีย ทั้งยังรัก

เหตุไฉน ไม่สงสาร ข้าเจ้าบ้าง
อุตส่าห์นั่ง อ้อนวอน อยู่เป็นหนัก
ทุกข์ทับ รับเคราะห์ ก็เพราะรัก
ถ้าไม่พัก เมตตา ก็จำทน
ข้าวิงวอน ในนาม พระอาหล่า
ขอท่านจง เวทนา เอากุศล
เขียนเสาหิน ฝั่งศพ ครบยุบล
กันฉงน ว่าข้านี้ — "ทาสความรัก"
เผื่อผู้ใด ไปมา ได้พบเห็น
มีลักษณ์เช่น ข้านี้ ก็ประจักษ์
ว่าร้อนรัก คือร้อนใจ ไม่เย็องยัก
เหตุเพราะรัก ถูกมล้าง ให้บรรลัย

เมื่อสามีของข้าพเจ้าได้ฟังดังนั้น และเห็นข้าพเจ้าร้องไห้สะอึกสะอื้นอ้อนวอนอย่างน่าสังเวชแล้ว ใช่ว่าจะมีความสงสารเวทนาสักเล็กน้อยก็หาไม่ กลับมีความโกรธแค้นมากขึ้นพลาง ตอบว่า —

ใช่ว่าข้า จะเบื่อรัก พักรังเกียจ
ขังเคียด โกรธเคือง เรื่องเบื่อหน่าย
อันโทษเจ้า ทำนี้ ถึงที่ตาย
สมความผิด คิดร้าย นอกใจกู

มีผัวหนึ่ง ไม่หนำ ซ้ำหมายสอง
ใจยังจอง จะรักอื่น มาสมสู่
ยินยอมให้ ชายสอง ทดลองดู
จะให้ชู้ แบ่งรัก กับผัวเติม
แต่ข้ารัก เจ้าหนึ่ง ก็เพียงหนึ่ง
มิพักพึง ได้เพื่อน มาส่งเสริม
ไม่ยินดี ให้แบ่งรัก ยักเพิ่มเติม
แต่เจ้าเหิม หาสอง ก็ต้องตาย

ข้าพเจ้ายังร้องไห้สะอึกสะอื้นอ้อนวอนต่อไปอีกว่า ขอท่านอย่าฆ่าข้าพเจ้าเลย ถึงจะหมดรักหมดอาลัยแล้วจะไม่เลี้ยงดูเป็นเมียอีกต่อไป ก็จงไล่ออกจากบ้านเสียเถิด ซึ่งข้าพเจ้าปราศจากความรักของท่านนั้น เปรียบเสมือนมีผู้ฉกลักเอาสมบัติทั้งสิ้นของข้าพเจ้าไปก็ดี แต่ถึงกระนั้นก็ยังดีที่ยังมีชีวิตอยู่ ถ้ากรุณาไม่ฆ่าก็เท่ากับว่าท่านให้ชีวิตใหม่ ชีวิตเท่านั้นซึ่งจะเป็นสมบัติของข้าพเจ้าอีกอย่างเดียวในโลก สามีได้ฟังอ้อนวอนน่าที่จะสงสารมีความกรุณาสักเล็กน้อย กลับร้องเสียงดังด้วยความโกรธสั่งทาสว่า จงฟันมันให้ตัวขาดสองท่อนเดี๋ยวนี้ หญิงคนนี้ไม่มีราคาอะไรกับกูแล้ว ทาสได้ฟังดังนั้นถือดาบกระเถิบเข้ามาใกล้

ข้าพเจ้า เองว่าจวนจะลงตาบอยู่ ขณะนั้นข้าพเจ้ารู้สึกแน่ใจแล้วว่าจะต้องตาย จึงระลึกถึงพระอาหล่าผู้เป็นเจ้าและมอบดวงวิญญาณให้แก่พระองค์ ทันใดนั้นเองหญิงชราเปิดประตูผลุนผลันเข้าไปในห้อง พลางทิ้งตัวลงแทบเท้าของสามีข้าพเจ้าจูบเท้าทั้งสองแล้วกล่าวว่า ดูก่อน ลูกที่รักของแม่ แม่ขอเอาบุญคุณที่ได้ประคับประคองเลี้ยงดูเจ้ามาตั้งแต่น้อยคุ้มใหญ่เป็นข้อขอร้องให้ยกโทษเมียของเจ้า เมียของเจ้ามิได้มีใจออกหากทำผิดคิดร้ายนอกใจผัว ถึงกับจะได้รับโทษทัณฑ์ใหญ่หลวงเพียงนี้เลย เจ้ายังหนุ่มอยู่ แม่เกรงว่าถ้าเจ้าฆ่านางเสียบัดนี้ไซร้ วิญญาณของนางจะไปร้องอุทธรณ์ขอให้พระอาหล่าผู้เป็นเจ้าลงโทษเจ้า ในฐานที่ทำการรุนแรงนัก หญิงชราว่าเท่านั้นแล้วก็ร้องไห้อ้อนวอนด้วยถ้อยคำต่าง ๆ นานา จนในที่สุด สามีของข้าพเจ้าพูดว่า ข้าพเจ้าเห็นแก่แม่ เพราะฉะนั้นจะยกโทษให้ แต่จะต้องทำเครื่องหมายให้ติดตัวไปจนวันตาย เพื่อจะได้ระลึกถึงโทษที่ทำผิดคิดร้ายนอกใจผัว ว่าเท่านั้นแล้วสั่งให้ทาสเปลื้องเสื้อผ้าที่ตัวข้าพเจ้าออก ส่วนสามีของข้าพเจ้าฉวยได้ไม้เรียวขนาดเขื่องอันหนึ่งเฆี่ยนข้าพเจ้าตั้งแต่หลังไปตลอดสีข้างทั้งสอง ข้าพเจ้าทนความเจ็บปวดไม่ไหวต้องสลบไป ครั้นฟื้นสติขึ้นร้องไห้ครวญคราง สามีก็ลงไม้เรียวต่อไปอีก ทำอยู่เช่นนั้นเป็นหลายคราว จนเป็นรอยริ้วไปทั่ว

ตัวจึงหยุด ครั้นแล้วสั่งทาสว่า ตกเวลาค่ำคืนลงจงหามเอานางคนนี้ไปเหวี่ยงทิ้งไว้ในบ้านที่มันเคยอยู่มาแต่ก่อน พอตกเวลาค่ำพวกทาสก็กระทำตามคำสั่งของนาย มีหญิงชราคนที่มาชักจูงข้าพเจ้าพเจ้าไปแต่งงานนั้นนำทางไปด้วย ครั้นพวกทาสหามข้าพเจ้าไปถึงบ้านก็โยนทิ้งไว้ที่หน้าเรือน แล้วก็พากันกลับไป ข้าพเจ้าสั่งให้ทาสจัดหาแพทย์มารักษาบาดแผลอยู่เป็นเวลาสี่เดือนจึงหายเป็นปกติ แต่รอยรั้วแผลที่ถูกเฆี่ยนหาลบเลือนไม่ คงเป็นแผลเป็นอยู่รอบตัวดังที่พระองค์ได้ทรงเห็นแล้ว ตั้งแต่บัดนั้นมาด้วยประการดังเล่าถวายมาฉะนี้

ครั้นเมื่อข้าพเจ้าหายเป็นปกติ ได้ไปดูวังของสามีครั้งหนึ่ง แต่เห็นปรักหักพังถล่มทลายลงสิ้น มีเหลือแต่ซากอิฐ ปูน กระเบื้องปรักหักแตกกองอยู่ จะเป็นด้วยเหตุผลต้นปลายประการไรข้าพเจ้าหาทราบไม่

ด้วยเหตุผลเรื่องราวดังได้เล่าถวายมานี้ อยู่ต่อมาข้าพเจ้าจึงไปอยู่ร่วมบ้านเดียวกันกับนางโชบิเดพี่สาวร่วมบิดาเดียวกัน พอไปถึงบ้านพี่ก็เห็นสุนัขดำสองตัวและข้าพเจ้าเล่าเรื่องเบื้องหลังให้พี่ฟังสิ้นทุกประการ พี่ได้ฟังเรื่องราวของข้าพเจ้าจบลงจึงกล่าว

ว่า ความมีทรัพย์และโชคลาภ (หมายถึงได้ผัวดี) ย่อมนำตนไปสู่กองทุกข์ได้โดยง่ายดายดังที่ได้แก่ตัวน้องแล้ว พี่เองก็ได้รับทุกข์สาหัสอันเนื่องจากลาภชนิดเดียวกัน ฉะนั้นประโยชน์อันใดเล่าที่เราจะพึงประสงค์ผัว ขอบพระคุณพระอาหล่าเป็นล้นพ้น ที่ยังประทานชีวิตน้องไว้ ครั้นแล้วพี่ก็เล่าเรื่องของพี่และของพี่สาวอีกสองคนให้ข้าพเจ้าฟังแต่ต้นจนจบ ตั้งแต่บัดนั้นเรามิได้นึกถึงเรื่องจะมีสามีอีกต่อไป ครั้นอยู่มาได้หน่อย สาพี่น้องสาวก็มาอยู่ร่วมด้วย สำหรับเป็นคนจ่ายตลาด เรื่องของข้าพเจ้าจบลงเพียงเท่านี้

สุลตานาเชเฮอร์ซาเด เล่าเรื่องถวายสุลต่านชาห์เรียร์ต่อไปว่า ครั้นเมื่อนางทั้งสองเล่าประวัติจบลง พระเจ้าฮารูนอัลราษจิดรับสั่งให้อาลักษณ์จดหมายเรื่องราวลงในสมุดเพราะพอพระหฤทัยว่าเป็นเรื่องประหลาดมากจัดเข้าประเภทนิยายชั้นหนึ่ง ให้เก็บรักษาสมุดไว้ในหอสมุดหลวง ครั้นแล้วรับสั่งถามนางโซบิเดว่าเจ้ารู้หรือไม่ว่านางพรายตนที่ช่วยเหลือเจ้า และสาปนางทั้งสองให้เป็นสุนัขนั้นอยู่ ณ ประเทศไหน นางโซบิเดกราบทูลว่าข้าแต่พระราชาผู้ประเสริฐ อันนางพรายนั้นให้มวยผมไว้แก่ข้าพเจ้า

และสั่งว่าถ้าต้องการจะให้นางพรายปรากฏขึ้นเมื่อไรแล้ว ก็ให้เอาเส้นผมสักสองสามเส้นเผาไฟ นางพรายก็จะปรากฏขึ้นโดยพลัน กาหลิบจึงรับสั่งว่าเจ้าจงไปเอาผมนางพรายมา ณ บัดนี้เถิด นางโซบิเดกราบทูลว่าข้าพเจ้าจะไปแห่งใดก็เอาผมนางพรายติดตัวไปด้วยเสมอ ว่าเท่านั้นก็ถวายมวยผมแก่กาหลิบ พระองค์รับไปเผาไฟสักสองสามเส้นส่งกลิ่นตระหลบ ทันใดนั้นพระตำหนักสั่นสะเทือนได้ยินเสียงดุจฟ้าคะนองครั่นครั่น นางพรายก็ปรากฏตนขึ้นเฉพาะพระพักตร์กาหลิบและบรรดาเข้าเฝ้าทั้งหลาย

นางพรายตนนั้นนับถือลัทธิพระโมฮำหมัด จึงกราบทูลทักทายกาหลิบตามลัทธินิยมว่า ขอความสงบลงจงบังเกิดแด่พระองค์ ผู้ทรงดำรงตำแหน่งกาหลิบแห่งพระผู้เป็นพระเจ้า และแล้วกาหลิบก็ได้มีพระดำรัสตอบว่า ขอให้เจ้าได้รับความสงบ พร้อมทั้งพระกรุณาและพระพรทั้งมวลเช่นเดียวกัน ครั้นแล้วนางพรายกราบทูลว่า ขอพระองค์จงทราบเบื้องพระยุคลบาท ณ บัดนี้เถิดว่า นางผู้นี้มีบุญคุณอยู่กับข้าพเจ้าเป็นอันมาก ซึ่งมิสามารถจะทดแทนให้สมได้ด้วยประการใด ๆ ทั้งสิ้น คือนางได้ฆ่าศัตรูของข้าพเจ้าและช่วยชีวิตข้าพเจ้าไว้ให้รอดตาย เพราะเหตุอันนั้น

เมื่อทราบประพฤติเหตุที่พี่สาวทำผิดคิดร้ายนาง จึงได้ทำการแก้แค้นให้เป็นการตอบแทนบุญคุณ ชั้นเดิมคิดว่าจะฆ่าเสียทั้งสองคน เพราะเกรงว่าเบื้องหน้าจะคิดทำร้ายน้องอีก หากยังมีความสงสารเห็นแก่นางโซบิเดอยู่ จึงสาปให้เป็นสุนัข แต่ถ้าบัดนี้พระองค์มีพระประสงค์จะให้นางกลับรูปเป็นมนุษย์อีก ข้าพเจ้าก็จะแก้ไขให้ ซึ่งจะทำทั้งนี้ก็เพราะเห็นแก่นางโซบิเด และเพื่อให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ของพระองค์ ผู้เป็นประมุขแทนพระโมฮำหมัด

กาหลิบทรงพึงพอพระทัยรับสั่งว่า นางพรายเจ้าจงแก้นางทั้งสองให้กลายรูปจากสุนัขเสียเถิด ครั้นแล้วจะได้วินิจฉัยเรื่องราวของนางอมินาต่อไป ซึ่งนางต้องถูกโบยตีจนเป็นบาดแผลทั่วร่างนั้นเป็นการลงโทษอย่างทารุณร้ายกาจ เรามีความสงสารนางนัก ถ้าหากว่าเรื่องราวเป็นจริงตามที่นางเล่า ใครจะสืบสวนเอาผู้กระทำผิดมาลงโทษแก้แค้นแทนนางจึงจะควร นางพรายทูลว่า ข้าแต่พระองค์ ซึ่งจะสืบสวนเอาตัวผู้โบยตีนางอมินานั้นไม่ยากนัก ข้าพเจ้าขออาสาทูลแนะให้พระองค์ทรงทราบตัวผู้ทำการทารุณร้ายกาจนั้นได้ เพราะไม่ใช่อื่นไกลที่ไหน เป็นเชื้อ

พระวงศ์อันสนิทที่สุดของพระองค์ ว่าเท่านั้น นางพรายเอาน้ำใส่ถ้วยเสกอาคมสักประเดี๋ยวใจ เอาน้ำมนต์พรมลงที่หน้าสุนัขดำทั้งสองพลางกล่าวว่า ถ้าเจ้าทั้งสองได้รับพรของพระอาหล่าผู้เป็นเจ้าให้ลงมาเกิดเป็นมนุษย์ แต่หากถูกสาปให้กลายเป็นสุนัขดำด้วยพระเวทอันศักดิ์สิทธิ์ของข้าไซร้ จงคืนร่างให้เป็นมนุษย์ตามเดิมให้ครบลักษณะ เหมือนอย่างที่พระอาหล่าทรงสร้างเจ้านั้นมา ณ บัดนี้เถิด พอนางพรายพูดขาดคำลง สุนัขดำสองตัวก็กลับกลายร่างกายเป็นหญิงสาวสองคน นางพรายเห็นดังนั้นจึงหันหน้าไปยังกาหลิบทูลว่า บัดนี้ได้แก้ไขนางทั้งสองให้เป็นมนุษย์ตามเดิมแล้ว ส่วนตัวผู้ทำทารุณกรรมแก่นางอมินานั้น คือเจ้าชายเอมินพระราชบุตรของพระองค์ ครั้นแล้วนางพรายก็เล่าเรื่องถวายว่า เดิมที เจ้าชายเอมินได้ยินข่าวเล่าลือถึงความสวยงามของนางอมินา จึงบังเกิดความลุ่มหลงรักใคร่ยิ่งนัก ยิ่งเมื่อได้เห็นรูปโฉมของนางอมินาเข้า ก็ยิ่งเพิ่มความใฝ่ฝันยิ่งขึ้น จึงคิดอ่านล่อลวงนางมาเป็นชายา (เรื่องต่อนี้ไปก็ทำนองเดียวกับที่นางอมินาเล่าแล้ว) พอเล่าเรื่องจบลง นางพรายก็อันตรธานหายไป

กาหลิบได้ฟังดังนั้น มีความประหลาดพระหฤทัยเป็นนักหนา รับสั่งเสียงดังก้องว่า ขอบพระคุณพระอาหล่าผู้เป็นเจ้า

ผู้ทรงพระกรุณาธิคุณยิ่ง ที่พระองค์โปรดให้นางทั้งสองกลับกลายร่างกายเป็นมนุษย์ ครั้นแล้วรับสั่งให้หาเจ้าชายเอมินราชบุตรเข้ามาเฝ้าโดยพลัน พอเจ้าชายเอมินเข้ามาเฝ้า กาหลิบรับสั่งถามว่า เรื่องราวของนางอมินาตามที่นางอมินาและนางพรายว่านั้นมีความจริงอย่างไร เจ้าชายเอมินจึงกราบทูลเรื่องราวแต่หนหลังตามที่เป็นจริง ถวายพระราชบิดาให้ทรงทราบทุกประการ

ครั้งนั้น กาหลิบรับสั่งให้หาคาดีและพยานการวิวาห์เข้าเฝ้า แล้วรับสั่งให้นางโซบิเดและพี่สาวสองคนที่นางพรายแก้สาปให้กลายเป็นมนุษย์ ทำการเสกสมรสกับนักพรตทั้งสามผู้โอรสกษัตริย์ พระราชทานที่อยู่ในพระราชวัง และทรงแต่งตั้งให้นักพรตเป็นเสวก มีตำแหน่งสูงในพระราชวังนั้นสามองค์ พระราชทานเครื่องอุปโภคบริโภคตามสมควร ส่วนนางอมินานั้นเล่าก็รับสั่งให้เป็นชายาอยู่ในเจ้าชายเอมินพระราชบุตรสืบไป พระราชทานแก้วแหวนเป็นอันมาก และรับสั่งให้สร้างวังขึ้นที่เก่าอีกให้สวยงามยิ่งกว่าคราวก่อน ยังมีคนหนึ่งคือนางสาพี่ กาหลิบฮารูนอัลราษจิทรับไว้เป็นชายาในพระองค์รับสั่งเสร็จเท่านั้นแล้วเสด็จเข้าข้างใน พร้อมด้วยนางสาพี่บรรมทมกับนางสาพี่ตลอดคืน ทรงพระสำเริงบันเทิงพระหฤทัยเป็นอย่างยิ่ง รุ่งขึ้นเช้าเสด็จ

ออกขุนนางรับสั่งให้จัดที่ให้พระชายาใหม่ จัดให้มีสาวใช้เฝ้าแหนแน่นเนือง พระราชทานส่วยสาอากรให้ตามตำแหน่งยศพระชายา อยู่มาไม่ช้ารับสั่งสร้างวังให้แห่งหนึ่ง อยู่ในพระนครแบกแดด ตั้งแต่บัดนั้นนางทั้งห้าและนักพรตทั้งสามก็อยู่เย็นเป็นสุขสืบมา

๑๗. สินบัทผู้เดินเรือ

ครั้นกาหลิบอารูน อัลราชจิท เสวยราชสมบัติในนครแบกแดด มีชายอนาถาผู้หนึ่ง ชื่อฮินบัท รับจ้างหาบหามหาเลี้ยงชีพ อาศัยอยู่ในแคว้นแบทบัท ชายพระนครแบกแดด วันหนึ่งเป็นฤดูร้อน พระอาทิตย์ส่องแสงจ้า ฮินบัทออกจากบ้านรับจ้างหาบของหนักไปยังชายเมืองอีกด้านหนึ่ง พอเดินทางผ่านเข้ามาถึงในเมือง เห็นตามถนนหนทางประโปรยพรมด้วยน้ำกุหลาบ ส่งกลิ่นหอมฟุ้ง ฮินบัทเดินทางผ่านแดดแผดร้อนมา กำลังเหนื่อยเมื่อยล้า เมื่อมาได้รับกลิ่นหอมและลมพัดเรื่อย ๆ อากาศเย็นสบายดังนั้น ก็ลดหาบอันหนักลงจากบ่า เข้าไปนั่งพักอยู่หน้าบ้านใหญ่หลังหนึ่ง ฮินบัทนั่งสูดกลิ่นน้ำกุหลาบในท้องถนน และอากาศสดชื่น

เย็นสบายใจเพลินอยู่จนเวลาค่ำ จัดแจงจะออกเดินทางต่อไป ทันใดนั้นได้กลิ่นกำยาน และควันไม้หอมส่งกลิ่นฟุ้งออกมาจากหน้าต่างบ้านหลังใหญ่ ตระหลบอบอวลทั่วไปในสถานที่ต่าง ๆ ต่อมา ได้ยินเสียงคนตรีประสานกับเสียงนางนักร้องเจื้อยแจ้วกังวานมาจากในบ้าน รอบ ๆ บ้านก็มีเสียงนกร้องอันเป็นไปตามธรรมดาแห่งแควันแดนแบกแดด ฟังไพเราะจับใจ ฮินบัทไม่ใช่คนใจแข็งพอที่จะออกเดินทางทิ้งกลิ่นหอม และพรากไปเสียจากเสียงขับร้องอันวิเศษได้ จึงนั่งฟังเพลิดเพลินใจอยู่จนเวลาดึกดื่นเสียงบรรเลงก็ยังไม่สงบ แลเข้าไปข้างในบ้านก็เห็นแต่โคมไฟสว่างไสวปานกลางวัน ตามประตูทุกด้านมีคนใช้แต่งตัวสวยงามอย่างองครักษ์เจ้าผู้ครองเมืองยืนประจำอยู่ ฮินบัทสันนิษฐานว่านี่คงเป็นวัง และมีประชุมเลี้ยงอาหารกันขนานใหญ่ ไม่ก็คงเป็นบ้านขุนนางผู้ใหญ่ ฮินบัทอยากจะรู้ให้แน่ว่าเป็นราชฐานหรือบ้านเศรษฐี จึงเดินตรงเข้าไปหานายประตูถามว่า สถานที่อันงดงามดังเมืองสวรรค์นี้เป็นพระราชวังหรือบ้านของท่านผู้ใด นายประตูได้ฟังดังนั้นนึกประหลาดใจกล่าวว่า เหตุไฉนเจ้าชาวเมืองแบกแดดจึงไม่รู้ว่านี่เป็นบ้านของสินบัท ผู้เดินเรือท่องเที่ยวไปทั่วทุกท้องทะเลใหญ่มีชื่อเสียงโด่งดังรู้จักกันอยู่ทั่วไปในพ้าครอบ ฮินบัทได้ฟังดังนั้น

ก็นึกถึงชื่อสินบัทผู้เดินเรือขึ้นได้ สินบัทมีชื่อเสียงเล่าลือกระฉ่อนทั่วไปในหัวเมืองใกล้และไกล เป็นผู้มั่งคั่งสมบูรณ์ด้วยทรัพย์ศฤงคาร เมื่อฮินบัทนึกได้เช่นนั้น และได้มาประสบความจริงตามคำเล่าลือ ก็อดนึกเปรียบเทียบฐานะของสินบัทกับฐานะของตนเองไม่ได้ สินบัทเพื่องฟูอุดมด้วยทรัพย์สมบัติมีความสุขทุกอย่าง เปรียบดั่งอยู่ในสวรรค์ ส่วนฮินบัทสิยากจนค่นแค้นลำบากตรากตรำหาเช้ากินค่ำ มีฐานะอย่างน่าสงสารนักหนา รำพึงพลางก็บังเกิดระทมทุกข์น้อยใจตนเองแหงนหน้าขึ้นดูฟ้า แล้วพูดด้วยเสียงอันดังว่า ตัวเรานี่เป็นไฉนจึงยากจนเข็ญใจเช่นนี้ ชื่อของเราก็ไม่ผิดแผกกับชื่อของสินบัทมากกระไรนัก แต่เหตุไรสินบัทกับตัวเรา คือฮินบัท จึงมีฐานะต่างกันไกลลิบปานฟ้ากับดิน โอ พระอาหล่าผู้เป็นเจ้า พระองค์ทรงสร้างปวงสัตว์และสรรพสิ่งทั้งหลายในพิภพ ขอพระองค์จงทรงพิจารณาความผิดแผกกันระหว่างสินบัทกับข้าพเจ้าด้วยเถิด ข้าพเจ้าต้องทนทุกข์ทรมานวันหนึ่งแล้ววันหนึ่งเล่าตรากตรำลำบากทำการงานหนัก ไม่เลือกว่าหน้าแดดหน้าฝน หาเลี้ยงท้องและครอบครัวกว่าจะได้แต่ละมื้อด้วยแสนยาก ส่วนสินบัทมีโชคงามเป็นคนมั่งคั่งสมบูรณ์ จนใช้จ่ายเงินทองสุรุ่ยสุร่ายราวกับว่าเงินเป็นก้อนกรวด ได้รับความสุขทุกอย่าง ซึ่งสินบัทเกิดมามีโชคดี สินบัทได้ทำความดีอะไรไว้

แต่ก่อนพระองค์จึงสร้างให้มีฐานะดังนั้น ส่วนข้าพเจ้าเล่าซึ่งยากจนอนาถามีแต่ความทุกข์ ได้ทำความผิดคิดร้ายต่อพระองค์ประการไร

ฮินบัทเฝ้ารำพันอยู่ดังนั้นเป็นเวลานาน จนคนใช้ในบ้านออกมาพูดว่า มานี่แน่ะเจ้าจงเดินตามเรามา สินบัทผู้เป็นนายของเรามีความปรารถนาจะพูดกับเจ้า ฮินบัทได้ฟังดังนั้นตกใจกลัวยิ่งนัก คิดว่าชะรอยสินบัทได้ยินถ้อยคำที่ตนกล่าวรำพันอยู่ได้ให้หาตัวไปจะว่ากล่าวติเตียน ฮินบัทกลัวจึงพูดหลีกเลี่ยงขอตัวไม่เข้าไปในบ้าน พูดบ่ายเบี่ยงว่าจะทิ้งหาบสิ่งของไว้กลางถนนไม่ได้ แต่คนใช้รับรองว่าจะรักษาหาบไว้ไม่ให้เสียหาย และพูดจาบังคับให้ฮินบัทเข้าไปหานายจนได้ ฮินบัทมิรู้ที่จะปฏิเสธอย่างไร ก็ต้องจำใจเข้าไปหาสินบัท

คนใช้นำตัวฮินบัทเข้าไปในห้องโถงตกแต่งงดงาม มีคนนั่งล้อมอยู่รอบโต๊ะกลางห้อง บนโต๊ะมีอาหารอย่างดีตั้งไว้เต็มที่เก้าอี้นวมตัวใหญ่ตั้งอยู่หัวโต๊ะมีชายชราหน้าดุนั่งอยู่ รูปร่างของเขาเป็นสง่า ท่าทางมีอำนาจน่านับถือ มีหนวดขาวยาวห้อยมาถึงหน้าอก เบื้องหลังชายชรามีทนายและข้าทาสยืนคอยรับใช้อยู่เป็นหมู่ ฮินบัทถามคนนำได้ความว่าชายชราผู้นั้นคือสินบัทผู้เดินเรือ พอได้ทราบเท่านั้นก็ตะลึงกลัวความมีสง่าของสินบัทและ

ฉงนสนเท่ห์ใจเป็นนักหนา เหตุไฉนสินบัทผู้เดินเรือจึงมีเพื่อนฝูงคนใหญ่คนโต และทนายใช้สอยเป็นอันมาก ทั้งนเป็นด้วยอำนาจเงินหรือ ใช่แต่ว่าสินบัทมีหน้าดุ กิริยาท่าทางองอาจจึงทำให้ฮินบัทตะลึงกลัวอยู่ก็หาไม่ ทั้งสถานที่โอฬาร อันฮินบัทไม่เคยย่างเท้าเหยียบเข้ามาแล้วที่ไหน ตั้งแต่เอากำเนิดมาเป็นมนุษย์ กระทำให้ประหม่าตกใจกลัวตัวสั่นอยู่เทา ๆ ไม่สามารถจะทรงตัวยืนอยู่ได้อีกต่อไป จึงลดตัวหมอบกรานลงกับพื้น สินบัทเห็นดังนั้นจึงร้องเรียกให้เข้าไปใกล้ แล้วบอกให้นั่งลงที่เก้าอี้ข้างขวามือพลางพูดว่า เจ้าเหนื่อยมาจงดื่มเหล้าองุ่นแล้วเลือกอาหารที่พอใจกินให้สำราญเถิด

ในระหว่างเวลาที่นั่งกินอาหารอยู่นั้น สินบัทชักเรื่องพูดให้ฮินบัทคลายความประหม่าตะลึงกลัว เรียกฮินบัทว่าเจ้าน้องชายตามความนิยมของชาวอาหรับ คือถ้าว่าคุ้นเคยกันแล้วก็เรียกกันว่าพี่ชายหรือน้องชายตามอายุ เป็นการแสดงความเคารพประเภทหนึ่ง ครั้นเมื่อเสร็จการกินอาหารแล้ว และฮินบัทก็หายความประหม่าลง สินบัทจึงถามถึงชื่อเสียงและการหากิน ฮินบัทก็ตอบว่า ชื่อฮินบัทรับจ้างหาบของหนักเลี้ยงชีพ สินบัทกล่าวต่อไปว่า เรามีความยินดีนักที่ได้พบเจ้าคืนนี้ เมื่อก่อนหน้าที่เราจะมากินอาหารที่โต๊ะนี้เรายืนอยู่ที่หน้าต่างบ้านทางโน้น ได้ยินน้อง

ชายกล่าวคำอ้อนวอนพระอาหล่าให้ทรงพิจารณาความ เราไม่ใคร่ได้ยินถ้อยคำของเจ้าชัดเจนนัก จึงได้ให้หาน้องชายมาประสงค์จะให้กล่าวให้เราฟังอีกครั้งหนึ่ง

ฝ่ายอินบัทได้ยินดังนั้นมีความกลัวเป็นหนักหนา รู้แน่ใจแล้วว่าที่สินบัทให้เอาตัวไปทิ้งนั้น ก็เพื่อจะลงโทษตนที่กลาวถ้อยคำเสียดสีสินบัท จึงนั่งก้มหน้าอยู่มิพูดจาประการไร สินบัทเตือนซ้ำให้ว่าไปจงได้ อินบัทจึงกล่าวว่า ท่านเจ้าขา ข้าพเจ้าต้องขอสมาโทษท่าน ขอสารภาพว่าถ้อยคำที่ข้าพเจ้ากล่าวนั้นไม่สมควรยิ่งนัก เป็นเหตุด้วยว่ากำลังเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าและหิวโหยมาหนักหนา ไม่มีสติพอจะยับยั้งปากจึงพูดเช่นนั้น ขอท่านจงยกโทษให้ด้วยเถิด สินบัทตอบว่า น้องชายของเราเข้าใจผิดที่คิดว่าเราเป็นพาลถือโทษ มีความพยาบาทจองร้ายในข้อความที่น้องชายกล่าว แท้จริงเราสงสารน้องชายเป็นหนักหนาที่มีฐานะอันน่าเวทนา ซึ่งตัวเรามีฐานะดีกว่าน้องชาย มีความสุขสำราญจนเป็นเหตุให้เจ้าคิดอิจฉานั้น เราจะต้องเล่าประวัติให้ฟัง หาไม่เจ้าก็จะเข้าใจผิดว่า ทรัพย์สมบัติเงินทองของเราที่มีไว้สำหรับซื้อหาความสุขนั้นได้มาอย่างสะดวกง่ายดาย ไม่ต้องประกอบกิจการงานเหนื่อยยาก ข้อนี้เจ้าเข้าใจผิดมากก่อนหน้าที่ตัวเราจะได้ดีเช่นนี้ เราทนทุกข์ฝ่าความยากลำบากมาหนักหนาเป็นเวลาหลายปี ได้

รับความลำบากอย่างแสนสาหัส อันเจ้าจะคาดไม่ถึงว่ามากเพียงไร เพราะเจ้าไม่เคยได้รับความลำบากมากมายเท่าตัวเราเลย เพียงแต่รับจ้างหาบหามทำการหนักเพียงนั้น เจ้าก็ร้องว่าลำบากเสียหนักหนาแล้ว แท้จริงความลำบากของเจ้าจะเปรียบกับส่วนความลำบากของเราสักเล็กน้อยก็ไม่ได้ สินบัทพูดมาถึงเพียงนี้ก็หันไปยังบรรดาแขกที่เชิญมากินอาหารด้วย แล้วกล่าวต่อไปว่า ท่านทั้งหลายที่ข้าพเจ้ากล่าวนี้เป็นความจริงทุกประการ ความทุกข์ยากลำบากกายลำบากใจของข้าพเจ้าใหญ่หลวงยิ่งนัก ซึ่งข้าพเจ้ามีทรัพย์สมบัติได้รับความสุขอยู่ทุกวันนี้ ก็พอสมควรกันกับความทุกข์ยากและอันตรายที่ได้ผ่าจนผ่านพ้นมาแล้ว ถ้าเป็นผู้อื่นไหนเลยจะทนรับทุกข์มาได้ดังข้าพเจ้า ถึงแม้ว่าผู้นั้นจะเป็นคนมักได้ทรัพย์ตระหนี่เหนี่ยวแน่น เมื่อต้องทนรับทุกข์อย่างข้าพเจ้าเข้าก็ต้องสิ้นความมักได้ บางทีท่านทั้งหลายจะได้เคยฟังประวัติที่ข้าพเจ้าได้เผชิญภัยในทะเลทั้งเจ็ดครั้งมาบ้างเป็นเลา ๆ แล้ว บัดนี้ข้าพเจ้าจะเล่าให้น้องชายฮินบัทฟังโดยละเอียดว่า ข้าพเจ้าได้ต่อสู้ความลำบาก เผชิญความเป็นอันตรายมาแล้วอย่างไร จึงมามีเงินทองทรัพย์สมบัติ มีความสุขอยู่บัดนี้ มาตรว่าจะเป็นเรื่องราวที่เล่าซ้ำสำหรับท่านบ้าง ก็เชื่อว่ายังคงประหลาดอัศจรรย์ พึงไม่เบื่อหู ทำให้ท่านเพลิดเพลินได้ ว่าเท่านั้นแล้ว สินบัทก็เริ่มเล่าถึงการเดินเรือเที่ยวที่หนึ่งดังต่อไปนี้ •

๑๘. การเดินเรือเที่ยวที่หนึ่งของสินบัท

เมื่อบิดาตายข้าพเจ้าได้รับทรัพย์มรดกเป็นอันมาก กินอยู่ใช้สอยสุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือยในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ ตามวิสัยของชายหนุ่ม ไม่มีความคิดที่จะทำทรัพย์ให้เพิ่มพูนแม้แต่น้อย จนภายหลังเมื่อเหลือเงินทองอยู่อีกเพียงเล็กน้อย จะใช้จ่ายฟุ่มเฟือยต่อไปอีกไม่ได้ จึงมาได้คิดว่า เรานี่เขลามากความมั่งมีสินทรัพย์จะมีประโยชน์อันใด ถ้าเรามิได้ทำให้สินทรัพย์นั้นเป็นประโยชน์งอกงามขึ้น เผ้าแต่จะทุ่มเทใช้สอยให้หมดเปลืองไปเสียเปล่า ถึงโดยว่าจะได้ประโยชน์อยู่บ้างก็เพียงเล็กน้อยไม่สมกับที่เสียไป ไหนจะเสียทั้งทรัพย์ เสียเวลาเที่ยวเตร็ดเตร่ เปลืองกำลังร่างกายไปทุกวัน ถ้าจะเทียบเวลาที่เสียไปในทางคะนองกับเงินทองที่ใช้สอยไป ก็ยิ่งจะเห็นได้ว่าเวลามีค่าน่าเสียดายมากกว่าทรัพย์สิน เมื่อเกิดมาไม่รู้จักวิธีใช้เวลาของตนให้เป็นประโยชน์ได้แล้วก็น่าเสียดายมาก จะมีทรัพย์มากมายก่ายกองสักเท่าไร ก็ไม่สามารถจะซื้อเวลาที่เปลืองไปกลับคืนมาได้ ส่วนสินทรัพย์มีอยู่เล่าก็ไม่คิดจะเก็บสะสมไว้ใช้สอยวันหน้า ความทุกข์อย่างไรเล่าจะยิ่งไปกว่าความยากจนเมื่อยามชราลง เมื่อมาได้คิดเช่นนั้นจึงเลิกความคะนอง จัดแจงรวบรวมทรัพย์ที่เหลืออยู่เล็ก

น้อยเอาออกขายทอดตลาด ได้เงินแล้วออกจากบ้านไปทำการค้าขายติดต่อกับพวกพ่อค้า ณ เมืองท่าบัสโสระ ไม่ช้านักก็เข้าหุ้นกันหลายคนซื้อสินค้าลงเรือออกไปค้าเมืองไกล

เราพากันลงเรือใช้ใบแล่นออกปากอ่าวเปอร์เซีย บ่ายหัวเรือแล่นมุ่งไปยังเกาะต่าง ๆ แถวแถบอินเดียตะวันตก ข้าพเจ้าไม่เคยทะเล พอเรือแล่นออกปากอ่าวไปได้หน่อยก็เมาคลื่นนอนอาเจียนไปหลายเวลา ในที่สุดพอชินเข้าก็หายเมา เมื่อเรือแล่นไปถึงเกาะน้อยใหญ่ต่าง ๆ เราก็แวะเข้าขายส่งสินค้าบ้าง แลกเปลี่ยนเอาสินค้าเกาะแรกเอาไปขายเกาะอื่นต่อ ๆ ไปบ้าง ออกจากเกาะนั้นไปเกาะโน้นเป็นลำดับไปตลอดทาง มาวันหนึ่งเรือกำลังแล่นลิ่วอยู่กลางทะเลอย่างเต็มที่ แล่นไป ๆ ก็ถึงเกาะน้อย ๆ แห่งหนึ่งโดยเราไม่ทันรู้ตัว พวกเราในเรือพากันดูอยู่แต่ไกลแล เห็นเกาะน้อยนั้นขนรำไรอยู่เหนือระดับน้ำ มีป่าหญ้าเขียวชอุ่ม นายเรือจึงสั่งให้ลดใบ แล้วบอกว่าจะพักเรืออยู่ที่เกาะนั้นก่อน ผู้ใดอยากจะขึ้นไปบนเกาะก็ให้ไปได้ ข้าพเจ้ากับพวกเพื่อนหลายคนพากันขึ้นดินเล่น เดินไปเดินมาเพลิดเพลินอยู่บนเกาะน้อย บางคนจัดหุงหาอาหารกิน ทันใดนั้นเกิดแผ่นดินไหวพวกเราพากันล้มกลิ้งล้มหงายไปตาม ๆ กัน ที่ใครอยู่ใกล้เรือก็วิ่งขึ้นเรือทัน ที่อยู่ไกลก็กระโจนลงทะเลว่ายน้ำไปหาเรือ ส่วนตัว

ข้าพเจ้ายังคงอยู่บนเกาะ พวกในเรือเข้าใจว่าไม่มีใครเหลืออยู่บนเกาะแล้วก็ชักใบแล่นเรือไป ทิ้งข้าพเจ้าไว้คนเดียว ภายหลังจึงทราบว่าเกาะน้อยนั้นเป็นหลังปลาวาฬ แต่ก็ไม่มีทางจะแก้ไขทันเสียแล้ว เรือก็แล่นไปไกลจนลับตา ส่วนเจ้าปลาวาฬก็ว่ายน้ำจมลงทีละน้อย ๆ ข้าพเจ้าเห็นท่าจะไม่รอด ฉวยไม้ท่อนใหญ่ที่เอาลงมาจากเรือหมายจะผ่าฟืนหุงอาหาร พอปลาวาฬจมหายไปก็บังเกิดเป็นคลื่นลม ข้าพเจ้าเกาะไม้ฟืนลอยคอ คลื่นซัดไปมาอยู่กลางทะเลตลอดวัน ค่ำลงก็คงเป็นอยู่เช่นนั้นอีกตลอดคืน มีความหิวโหยเหนื่อยเพลียเป็นหนักหนา หมดทั้งแรงหมดทั้งความหวังที่จะมีชีวิตต่อไปอีก บังเอิญทันใดนั้นคลื่นซัดข้าพเจ้าไปติดอยู่ชายเกาะแห่งหนึ่ง แต่ข้าพเจ้าก็หารู้สึกตัวไม่ เพราะเวลานั้นกำลังหมดสติไม่นึกว่าจะมีชีวิต ทั้งเหน็ดเหนื่อยอดนอนมาจึงม่อยหลับไป

พอตื่นขึ้นให้หิวโหยยิ่งนัก ลุกขึ้นเดินจากชายเกาะไปเที่ยวหาผลไม้กิน เดินกินผลไม้พลางจนมาพบลำธารน้ำเข้า เป็นโชคดีหนักหนาที่ได้ทั้งผลไม้เป็นอาหาร และน้ำในลำธารก็ใสสะอาด พอกินผลไม้ดื่มน้ำอิ่มหนำสำราญมีกำลังขึ้นอีกเป็นอันมากแล้ว จึงออกเดินลึกเข้าไปในเกาะ ไม่ช้านักก็เดินมาตกท้องทุ่ง เห็นมีม้าตัวหนึ่งกินหญ้าอยู่ก็ดีใจ แต่ยังมีความกลัวเจือระคนอยู่

เดินตรงเข้าไปยังม้าตัวนั้น ครั้นเข้าไปใกล้สังเกตเห็นได้ว่าเป็นม้าเมีย รูปร่างสูงใหญ่งดงามนัก มีเชือกล่ามผูกให้กินหญ้าอยู่ ในขณะที่ข้าพเจ้ากำลังดูม้าเพลินนั้น ได้ยินเสียงคนร้องมาจากใต้ดินก็ตกใจ เหลียวดูรอบ ๆ ข้างเห็นชายผู้หนึ่งเดินตรงเข้ามาหาแล้วถามว่า เจ้าชื่อไร ข้าพเจ้าบอกชื่อเสียงแล้ว ก็เลยเล่าถึงเหตุการณ์ที่บังเกิดแก่ตัวให้เขาฟังทุกประการ ชายผู้นั้นจูงมือข้าพเจ้าเข้าไปในถ้ำ เห็นมีชายอยู่ในนั้นหลายคน ต่างผ่ายต่างประหลาดใจที่มาพบกัน พากันแลดูข้าพเจ้าเป็นตาเดียวกันหมด ชายคนที่พบก่อนก็เล่าเรื่องที่ข้าพเจ้าเล่าให้เขาฟังให้พวกเพื่อนฟังอีกต่อหนึ่ง ครั้นแล้วเขาจัดหาอาหารให้ข้าพเจ้ากิน

เมื่อกินอาหารอิ่มหนำสำราญแล้ว ข้าพเจ้าได้ถามเขาว่าเหตุไฉนจึงพากันเข้าไปอยู่ในถ้ำและมีกิจธุระประการไร เขาตอบว่า เขาทั้งหมดเป็นคนเลี้ยงม้ากษัตริย์มิราเยแห่งเกาะนั้น แล้วเล่าให้ฟังต่อไปอีกว่า เมื่อถึงฤดูนั้นเขาก็พากันนำม้าเมียไปที่นั่นทุกปี กษัตริย์มิราเยใช้ให้นำม้าเมียไปผสมกับม้าทะเล เอาม้าเมียผูกไว้ให้กินหญ้าแล้วก็พากันแอบเฝ้าอยู่ในถ้ำ พอม้าทะเลขึ้นมาสมพาสม้าเมียแล้วก็ต้องรีบไล่ไป หาไม่มันจะกินเสีย ครั้นผสมได้แล้วก็นำม้าเมียกลับ เมื่อตกลูกเป็นตัวผู้ก็นำไปถวายเป็นม้าทรงของกษัตริย์เรียกว่าม้าทะเล ชายพวกนั้นบอกว่าวันรุ่งขึ้น

ถึงกำหนดที่พวกเขาจะกลับจากที่นั่น เพราะยังเหลือม้าเมียที่ยังไม่ได้ผสมอีกตัวเดียว ถ้าข้าพเจ้าไม่พบกับพวกเขาวันนั้นก็ต้องอดตายเป็นแน่ ด้วยทางชายเกาะด้านนั้นห่างไกลกับที่คนอยู่ ต้องเดินเข้าป่าไปหลายวันหลายคืนจึงจะพบหมู่บ้านคน ตามระยะทางที่ไปมีแต่สัตว์ป่าดุร้าย ต้องมีอาวุธคอยป้องกันตัวไปด้วยเสมอ

ขณะเมื่อพวกนั้นสนทนาอยู่กับข้าพเจ้า มีม้าทะเลโผล่ขึ้นมาจากน้ำ เผ่นขึ้นชายเกาะวิ่งตรงรี่มายังม้าเมียที่ผูกล่ามไว้ พอมาถึงก็โจนขึ้นสมพาสเสร็จแล้วก็เตะกัดม้าตัวเมียขย่ำหำหั่นจะฉีกเนื้อกินเสีย พวกในถ้ำต่างพากันส่งเสียงอึกทึก ม้าทะเลตื่นตกใจผละจากม้าเมียวิ่งกลับลงทะเลไป

วันรุ่งขึ้น พวกนั้นก็พาม้าเมียที่นำไปทั้งหมดเดินทางกลับไปยังเมืองหลวงของเกาะ ข้าพเจ้าตามไปด้วย พอเดินทางกลับถึงเมือง พวกนั้นก็พาข้าพเจ้าเฝ้ากษัตริย์มิราเย พระองค์มีความประหลาดพระทัย รับสั่งถามชื่อเสียงของข้าพเจ้าและเหตุผลที่ได้มาถึงเกาะนั้น ข้าพเจ้ากราบทูลความแต่หนหลังให้ทรงทราบสิ้นความประหลาดพระทัยทุกประการ กษัตริย์มิราเยทรงกรุณาสงสารข้าพเจ้าที่ได้รับโชคร้าย รับสั่งให้พวกข้าเฝ้าพระองค์เลี้ยงดูข้าพเจ้าให้ได้รับความสุขตามสมควร และรับสั่งว่าถ้าข้าพเจ้าต้องประสงค์สิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ให้จัดหาให้ตามสมควร

ข้าพเจ้าพักอยู่ที่เกาะนั้นหลายเวลา จึงสามารถเล่าให้ท่านทั้งหลายฟังได้ว่า พื้นภูมิประเทศของเกาะนั้นเป็นอย่างไรในเมืองหลวงของเกาะอันเป็นที่ประทับแห่งกษัตริย์มิราเย มีผู้คนพลเมืองล้นหลาม มีทั้งพ่อค้าพาณิชและชาวประมง ชาวไร่ชาวสวน ถึงแม้ว่าเป็นเกาะอยู่กลางทะเลห่างไกลก็ดี พวกชาวเกาะก็มีความเจริญไม่เป็นป่าเถื่อนเหมือนชาวเกาะอื่น ๆ ที่อยู่ไกลแค่ ๆ กัน ทางด้านหน้าของเมืองหลวงลงทะเลใหญ่ มีท่าเรือกว้างใหญ่สร้างไว้งดงาม มีเรือสินค้าชาติต่าง ๆ แวะเข้าขนถ่ายสินค้าซื้อขายทำการติดต่อกับเกาะนั้นอยู่เนือง ๆ ข้าพเจ้าทำความคุ้นเคยกับพวกพ่อค้าต่างเมือง และคอยฟังข่าวถึงชาวเรือที่มาจากนครแบกแดดอยู่เสมอ

วันหนึ่งข้าพเจ้ายืนอยู่ที่ท่าเรือ เห็นเรือใหญ่ลำหนึ่งแล่นมา พอมาถึงท่าเรือลดใบและเข้าทอดสมออยู่ ไม่ช้านักก็มีพ่อค้าในเมืองมาขนถ่ายสินค้าลงจากเรือ ครั้นแล้วต่างขนเอาสินค้าของตนไปเข้าโรงเก็บสินค้า บางพวกขนสินค้าออกจากโรงเก็บสินค้าขึ้นไปบรรทุกเรือ ทำการแลกเปลี่ยนกันอยู่สับสน ข้าพเจ้ายืนดูเขาขนถ่ายสินค้าอยู่ตลอดเวลา มีความหวังอยู่ว่าจะได้พบชาวเรือที่รู้จักบ้าง เวลานั้นมีหีบห่อสินค้ากองหนึ่งมีชื่อข้าพเจ้าเขียนอยู่บนฝาหีบ ข้าพเจ้าตะลึงเพ่งดูอยู่เป็นนานอ่านอักษรทีละตัวกลัวจะผิด

ครั้นแล้วก็ตรงเข้าไปตรวจดู จำได้ว่าหีบห่อเหล่านั้นเป็นของข้าพเจ้า ที่ได้บรรจุสินค้าเก็บเอาลงบรรทุกเรือที่ท่าเรือบัสโสระ เมื่อจำของได้ดังนั้นแล้วจึงขึ้นไปบนเรือ พอแลเห็นนายเรือก็จำได้ จึงตรงเข้าไปหา เขาเหลียวมาดูข้าพเจ้าแต่ก็จำไม่ได้ เพราะคิดว่าตายเสียแล้ว ข้าพเจ้าถามว่า หีบห่อที่มีชื่อสินบัทเขียนอยู่บนฝาหีบนั้นเป็นของใคร เขาตอบว่า ชั้นเดิมมีพ่อค้าชื่อสินบัทชาวนครแบกแดดมาในเรือลำนี้ อยู่มาวันหนึ่งแล่นเรือไปแวะยังเกาะน้อย สินบัทกับเพื่อนคนเรือด้วยกันหลายคนขึ้นไปบนเกาะน้อยนั้น พากันเดินเล่นและเตรียมหุงหาอาหารอย่างสบายใจ แต่แท้จริงสิ่งที่เข้าใจว่าเป็นเกาะ คือปลาวาฬตัวใหญ่มหึมาขึ้นมาลอยตัวนอนหลับอยู่บนพื้นน้ำ พอปลาวาฬได้รับความร้อนจากไฟที่พวกคนเรือหุงหาอาหารเช้า ก็ดิ้นขึ้นขยับตัวส่ายไปมา พวกบนหลังปลาวาฬสำคัญว่าแผ่นดินไหว ต่างพากันขึ้นบ่ายขึ้นเรือตาลีตาลาน บ้างก็โจนลงทะเลจมน้ำตายบ้าง ว่ายมาเกาะขึ้นบ่ายขึ้นเรือได้บ้าง สินบัทเจ้าของสินค้าที่ท่านถามนี้ ก็อยู่ในจำพวกที่จมน้ำตายด้วย ครั้นแล้วเขาก็ออกเรือจากที่นั่นมา บัดนี้เราตกลงใจว่าจะขายสินค้าของสินบัทเสีย เพื่อว่าเมื่อเรากลับไปนครแบกแดดพบปะญาติพี่น้องของสินบัท จะได้เอาเงินที่ขายสินค้าได้มากน้อยเท่าไรให้เป็นมรดกต่อไปพอสมควร เมื่อข้าพเจ้าได้ฟังนาย

เรือว่าดังนั้นจึงบอกว่า ข้าพเจ้าเป็นสินบัทซึ่งท่านคิดว่าจมน้ำตาย แล้วยังมีชีวิตอยู่เดี๋ยวนี้ หีบห่อเหล่านี้เป็นสมบัติของข้าพเจ้า ครั้นนายเรือได้ฟังดังนั้น ก็ตาเขียวกล่าวด้วยเสียงอันดังว่า โอ พระอาหล่าเป็นใหญ่ ข้าพเจ้าจะเชื่อถือผู้ใดได้ อันจะหาความจริงจากคนมีลิ้นเสียจะไม่ได้เสียแล้ว ข้าพเจ้าเห็นสินบัทจมทะเลตายด้วยตาตนเอง ใช่แต่เห็นคนเดียวเท่านั้น พวกบนเรือแทบทั้งสิ้นก็เห็นอยู่ด้วยกัน ไฉนเจ้ากล้ามาลวงว่าเป็นสินบัท ถ้าสิ่งที่ไม่ได้ยินด้วยหู รู้ด้วยตาตนเอง จะไม่เป็นความจริงเสมอไปนั้นก็ช่างเถิด แต่นี่เป็นสิ่งที่เห็นด้วยตาตนเอง เมื่อมากลายเป็นความไม่จริงไปได้แล้ว ก็ต้องไม่มีความจริงอันใดในมนุษย์ ชั้นต้นก็เห็นว่าท่านเป็นคนดีท่าทางน่านับถือ ไม่ทันไรก็ทำลายเกียรติยศพูดจาเหลวไหลแสร้งกล่าวความเท็จ มักได้ในสิ่งซึ่งไม่ใช่ของตน สินค้าเพียงเล็กน้อยเท่านี้ ไม่น่าจะทำให้ท่านบังเกิดความโลภเสกสรรขึ้นความเท็จขนเลย

ข้าพเจ้าทำใจดีต่อ ด้วยเห็นว่าถึงแม้เป็นตัวข้าพเจ้าเองก็ต้องเชื่อว่าคนที่อยู่บนหลังปลาวาฬนั้น ต้องตายจมทะเลไปแล้ว เมื่อข้าพเจ้ารอดชีวิตมาได้อย่างจักแหล่นเช่นนั้น จะเล่าให้ผู้ใดเชื่อง่าย ๆ นั้นเป็นการยากเย็นอยู่ จึงพูดอ้อนวอนกับนายเรือว่า ขอให้ท่านอดใจฟังหน่อยเถิด ข้าพเจ้าเป็นตัวสินบัทแห่งนคร

แบกแดดโดยแท้จริง หาได้ปลอมแปลงด้วยความโลภเห็นแก่สินค้าไม่ เรื่องราวที่รอดตายมาได้ประหลาดนักหนา ว่าเท่านั้นแล้วก็เล่าความเป็นไปให้นายเรือฟังสิ้นทุกประการ เริ่มต้นตั้งแต่เกิดแผ่นดินไหว แล้วต่อมาบังเอิญพบคนเลี้ยงม้าของกษัตริย์มิราเยเข้า จนจบลงตอนเมื่อมาอยู่ในราชสำนักของกษัตริย์มิราเย

นายเรือตั้งใจฟังเล่าจนจบ แต่ก็ยังคงสงสัยถ้อยคำของข้าพเจ้าอยู่ ต่อเมื่อมีคนในเรือจำได้จึงเชื่อว่าไม่ใช่สินบัทตัวปลอม ต่างพากันแสดงความยินดีแก่ข้าพเจ้าที่รอดตาย ครั้นภายหลังตัวนายเรือเองก็จำได้ ตรงเข้ากอดข้าพเจ้าแล้วร้องว่า เราขอขอบพระคุณพระอาหล่าผู้เป็นเจ้าบนสวรรค์ด้วยเถิด พระองค์ทรงพระกรุณาประทานชีวิตให้ท่านรอดพ้นจากอันตรายมาได้อย่างอัศจรรย์ บัดนี้จงเอาสิ่งของที่เป็นของท่านนั่นเถิด ข้าพเจ้าก็ขอบใจและสรรเสริญเขาเป็นอันมาก

เมื่อได้รับสินค้าสิ่งของครบถ้วนแล้ว ก็จัดเลือกหาสิ่งที่แปลกประหลาดมีค่าประเสริฐนำเข้าถวายกษัตริย์มิราเย กษัตริย์มิราเยมีความสงสัยตรัสถามว่า ข้าพเจ้าได้สิ่งของประหลาดหายากเหล่านั้นมาแต่ไหน เพราะพระองค์ก็ทรงทราบว่าข้าพเจ้ามีแต่ตัวรอดตายมาเท่านั้น ข้าพเจ้าจึงกราบทูลความให้ทรงทราบสิ้นทุกประการ กษัตริย์มิราเยเมื่อได้ทรงฟังก็มีพระทัยยินดี ตรัสยกย่องคุณความดีแห่งโชค อันพระอาหล่าเป็นเจ้าเป็นผู้บันดาล

ทรงรับของถวายไว้แล้วก็ประทานสิ่งแลกเปลี่ยนเป็นอันมาก อันมีค่ายิ่งกว่าเป็นหลายเท่า ครั้นเมื่อทูลกระหม่อมออกจากที่เฝ้ามาแล้ว ข้าพเจ้าก็จัดแจงจำหน่ายสินค้าและแลกเปลี่ยนเอาสินค้าพื้นเกาะ มียาดำ ไม้จันทน์ การบูร ลูกจันทน์ กานพลู และเครื่องเทศอื่น ๆ อีกขนสินค้าลงเรือลำเก่าเสร็จแล้ว นายเรือสั่งให้ออกเรือจากเกาะนั้นไป ต่อจากนั้นมาเราก็แวะเรือเข้าซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า ตามเกาะรายทางมาเป็นลำดับ ในที่สุดก็กลับมาถึงเมืองบัสโสระ

การเดินเรือค้าขายเที่ยวนั้น ข้าพเจ้าได้กำไรประมาณแสนสิกวิน เมื่อออกจากเมืองบัสโสระกลับมาถึงบ้านเก่าในนครนั้น พวกญาติพี่น้องพากันต้อนรับแสดงความยินดีเป็นอันมาก ครั้นแล้วข้าพเจ้าจัดซื้อที่ดินทำบ้านเรือนอยู่อย่างใหญ่โตรโหฐาน ซื้อข้าทาสชายหญิงใช้สอยเป็นอันมาก ตั้งแต่บัดนั้นก็อยู่เป็นสุขสมบูรณ์สืบมา ด้วยความอุตสาหะประกอบกิจการงานและทนบากบั่นอันตรายมาแล้วเป็นหนักหนาด้วยประการฉะนี้

เมื่อสินบัทเล่าเรื่องการเดินเรือเที่ยวที่หนึ่งจบลงนั้น เป็นเวลาดึกมากอยู่แล้ว พวกแขกที่มาก็พากันกลับบ้าน สินบัทสั่งให้ทนายนำเงินมาให้ฮินบัทร้อยสิกวิน แล้วพูดว่า น้องชายจงรับเอาเงินร้อยสิกวินนี้เถิด คืนนี้ดึกแล้วจงกลับบ้านเรือน พรุ่งนี้จงค่อยกลับมาใหม่ เราจะเล่าเรื่องการเดินเรือเที่ยวที่สองให้ฟังต่อ

ไป ฮินบัทผู้รับจ้างหาบหามมีความยินดีเจือระคนด้วยความฉงนใจเป็นอันมาก รับเงินรางวัลแล้วก็ออกจากบ้านสินบัทกลับไป พอถึงบ้านก็เรียกลูกเมียมาพร้อมหน้ากัน แล้วก็เริ่มเล่าเรื่องของตนประจำวันนั้นให้ฟังตั้งแต่ต้นออกเดินทางจากบ้านจนจบ ต่างพากันมีความชื่นชมร่าเริงใจเป็นอันมาก ฮินบัทชวนลูกเมียคุกเข่าลงขอบคุณพระอาหล่า ที่ทรงโปรดประทานความสุขอันใหญ่หลวง

เวลาบ่ายวันรุ่งขึ้น ฮินบัทจัดแจงแต่งกายด้วยเสื้อผ้าอย่างดี เสร็จแล้วก็เข้ามาในเมืองตรงไปบ้านสินบัทตามเคย เจ้าของบ้านต้อนรับด้วยความยินดี มีกิริยายิ้มแย้มแจ่มใส พอแขกที่เชิญมาในวันนั้นถึงพร้อมกันแล้ว ต่างก็เข้านั่งล้อมโต๊ะรับประทานอาหารกันอย่างสำราญ ครั้นรับประทานอาหารเสร็จ สินบัทก็เอ่ยขึ้นว่า ค่ำวันนี้ข้าพเจ้าจะเล่าเรื่องการเดินเรือเที่ยวที่สองสหายทั้งหลายจงตั้งใจฟังเถิด เรื่องประหลาดสนุกมาก เมื่อสินบัทพูดดังนั้น พวกแขกก็พากันนั่งนิ่งเงียบอยู่ สินบัทจึงเริ่มเล่าว่า

๑๙. การเดินเรือเที่ยวที่สองของสินบัท

เมื่อข้าพเจ้ากลับจากการเดินเรือเที่ยวที่หนึ่ง ได้กำไรรุ่มรวยซื้อบ้านเรือนอยู่อาศัย มีข้าทาสชายหญิงใช้สอย

หลามบ้าน ได้รับความสุขสบายดังนั้นแล้ว คิดว่าเลิกเดินเรือ อยู่กับบ้านหาความสุขสงบในนครแบกแดดต่อไป ครั้นอยู่ต่อมาได้หน่อย ความปรารถนาที่จะเที่ยวไปพบเห็นบ้านเมืองไกล และทำการค้าขายตามหมู่เกาะน้อยใหญ่นั้น กลับบังเกิดขึ้นอีก จึงจัดเตรียมหาซื้อสินค้าไว้พร้อมสรรพ ชวนพวกพ่อค้าแห่งนครแบกแดดที่เคยเชื่อใจกันได้กันหลายคน ขนสินค้าและสิ่งของเครื่องใช้ลงเรือ มอบชีวิตไว้ในพระอาหล่า พร้อมแล้วก็พากันออกเรือแล่นไปในกลางทะเลใหญ่

เที่ยวเรือนี้ก็ทำการค้าขายได้กำไรงามเหมือนเที่ยวก่อน พอเรือแล่นข้ามทะเลใหญ่ไปไม่กี่วัน ก็ถึงหมู่เกาะน้อยใหญ่แถบอินเดียตะวันตก แวะเรือเข้าขายส่งสินค้าที่เกาะนั้น แล้วออกเรือไปเกาะอื่น ซื้อสินค้าพื้นเกาะหนึ่งเอาไปขายอีกเกาะหนึ่ง แล่นเรือต่อ ๆ ไปอย่างนี้เป็นหลายเกาะ อยู่มาวันหนึ่งแล่นเรือไปถึงเกาะใหญ่ ไกลออกไปจากหมู่เกาะอื่น ๆ เกาะที่มาถึงใหม่นี้มีผลไม้สารพัดเต็มไปทั้งเกาะ แต่ประหลาดที่ไม่มีบ้านเรือนผู้คน พวกคนเรือพากันขึ้นเก็บผลไม้กินแล้วเดินเรื่อยลึกเข้าไปในเกาะ พบลำธารน้ำไหลใสสะอาด พวกเพื่อนพากันเพลินเก็บผลไม้และดอกไม้อยู่ ส่วนข้าพเจ้ามีเหล้าองุ่นและอาหารติดมาจากเรือด้วย จึงเข้านั่งพักใต้ร่มไม้ใบหนาข้างลำธาร มีร่มเงาเย็นสบายเลยดูกันอื่มหนำสำราญดีแล้ว

ก็ให้ง่วงเหงาหาวนอนขึ้นทันที แต่มีความทะนงใจว่าจะไม่หลับ จึงเอนตัวลงนอน ณ ที่ใต้ร่มไม้ข้างลำธารนั้น สองตาแลดูสายน้ำไหลในลำธารเพลินอยู่ ความง่วงที่เพิ่มขึ้นทีละน้อยเป็นลำดับ จนในที่สุดก็หลับไป

บอกไม่ได้ว่าหลับไปเป็นเวลานานเท่าไร พอตื่นขึ้นก็ไม่เห็นมีเรือจอดอยู่ที่ชายเกาะตามเดิม ตอนนี้รู้สึกประหลาดใจเล็กน้อย แต่ก็ยังนึกคาดอยู่ว่าบางทีเรือจะเลื่อนไปจอดที่อื่นใกล้ ๆ กับที่นั้น ครั้นเดินดูต่อไปก็ไม่พบ เหลียวหาเพื่อนฝูงที่ขึ้นไปบนเกาะด้วยกันก็ไม่เห็น เขาพากันลงเรือไปหมดแล้ว คราวนี้ใช่แต่ว่าเพียงจะประหลาดใจ ซ้ำกลายเป็นความกลัวขึ้นเป็นอันมาก แลดูออกไปกลางทะเล จึงแลเห็นเรือกางใบแล่นลิ่วไปโดยเร็ว ครั้นจะตะโกนเรียกก็หมดหวังเพราะเรือแล่นออกจากเกาะไปไกลสุดเสียงเสียแล้ว ในไม่ช้าเรือก็ลับตาไป ปล่อยข้าพเจ้าไว้บนเกาะเปลี่ยวไม่มีบ้านเรือนผู้คนนั้นแต่ลำพังผู้เดียว

ท่านทั้งหลายน่าจะคาดถูกว่า ความคิดของข้าพเจ้าเป็นอย่างไร ในเมื่อตกอยู่ในฐานะอันน่าสังเวชเช่นนั้น ใจคอหายคิดว่าจะต้องตายด้วยความทุกข์เป็นมั่นคง นึกแช่งด่าตัวเองเป็นหลายพันครั้งที่โง่เขลา กอปรด้วยความโลภไม่พอใจในทรัพย์สมบัติที่ตนมีอยู่แล้ว และไม่เข็ดหลาบที่ต้องได้เผชิญภัย

จนหวุดหวิดจะเอาชีวิตไม่รอด เมื่อคราวเดินเรือเที่ยวที่หนึ่ง ความจริงเงินทองที่มีอยู่แล้ว ก็พอจะเลี้ยงตัวหาความสุขอยู่กับบ้านเรือนได้อยู่ มิพอที่จะโลภจนต้องได้มารับความทุกข์ถึงเพียงนั้นเลย ความลำบากยากเข็ญในการเดินเรือก็ได้เคยชินมาแล้ว น่าที่จะรู้สำนึกหลาบจำบ้าง จะมีสถานใดบ้างที่จะหาความสุขสนุกสบายได้นอกจากบ้านของเรา แต่ความเสียใจทั้งหลายแหล่เหล่านั้น ไม่มีประโยชน์ป้องกันดัดแปลงฐานะอันเป็นอยู่เวลานี้ได้ ถึงจะรู้สำนึกตัวเห็นความโง่เขลาสักเพียงไรก็ใช่ว่าจะแก้ไขป้องกันมิให้สิ่งที่ได้เป็นไปแล้วกลับเป็นอย่างอื่นได้เมื่อไรมี ความคิดเหล่านั้นบังเกิดประดังขึ้นในใจต่าง ๆ นานา ในเมื่อเป็นเวลาเกินการณ์เสียแล้ว มองไม่เห็นช่องทางว่าจะเอาชีวิตรอดด้วยประการไร ยืนจนปัญญาอยู่ ในที่สุดก็ต้องหมดความอาลัยในชีวิตร่างกาย คุกเข่าลงยกมือทั้งสองขึ้นประสาน มอบจิตใจถวายอยู่ในพระอาหล่า พลางกล่าวอ้อนวอนว่า ข้าแต่พระองค์ ที่ต้องตกทุกข์ได้ยากครั้งนี้เพราะความโง่เขลา ผลของความเขลามีสันดานโลภ พระองค์ประทานมาทั้งนี้พอสมควรอยู่แล้ว มาตรว่าพระองค์ไม่โปรดให้ไปพ้นเกาะนี้ได้ ก็ขอแต่เพียงได้ทรงเมตตาปรานีประทานให้มีชีวิตต่อไปเถิด

ว่าเท่านั้นแล้วก็ลุกขึ้นเดินเข้าไปที่ต้นไม้ใหญ่ ปีนขึ้นไปบนยอดเหลียวดูรอบ ๆ เพื่อว่าจะได้เห็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันพอจะให้มีความหวังอยู่บ้าง แลไปเบื้องทะเลอันกว้างใหญ่ ก็เห็นแต่น้ำกับฟ้า ยิ่งดูไปก็ยิ่งรู้สึกว้าเหว่ใจเป็นหนักหนา จะหาว่ามีสิ่งไรอันพอจะพึ่งความช่วยเหลือได้ในความทุกข์ระทมใจสักสิ่งหนึ่งอย่างเดียวก็หามิได้ เห็นแต่คลื่นซัดเข้าหาชายหาดหายไปลูกแล้วก็ลูกเล่าอยู่ไม่รู้สิ้นสุด กระทำให้นึกถึงความเป็นอยู่ของมนุษย์ว่าไม่ผิดแผกอะไรกับลูกคลื่น พระอาหล่าผู้เป็นเจ้าทรงสร้างให้มนุษย์เกิดมามีชีวิต แล้วก็ต้องถึงความแตกดับเช่นเดียวกับพายุทำให้บังเกิดคลื่น แล้วก็พัดเข้าหาดเล็กหายไป ครั้นแล้วเหลียวดูทางหลัง ก็เห็นมีแต่พุ่มไม้ใหญ่น้อยดาษไปทั้งเกาะจนสุดลูกตา หันดูต่อ ๆ ไปเห็นที่แห่งหนึ่งอยู่ไกลออกไปมากเป็นที่ว่างไม่มีต้นไม้ ในระหว่างที่ว่างนั้นมีสิ่งหนึ่งสีขาวกลม พอเห็นดังนั้นก็รีบลงจากต้นไม้ คว้าย่ามอาหารที่เหลืออยู่ใส่บ่าออกเดินมุ่งตรงไปยังสิ่งที่เห็น เดินไปจนเหนื่อยก็ยังไม่ถึง นาน ๆ ขึ้นต้นไม้ดูเสียทีแล้วก็เดินต่อไปจนเวลาตะวันชายก็เข้ามาใกล้ สังเกตเห็นเป็นลูกกลมขาวใหญ่ พอเดินเข้าไปถึงเอามือแตะดูรู้สึกว่าอ่อนนุ่มหยุ่นได้ ข้าพเจ้าเดินวนไปพิจารณาไปก็หาเห็นชองเปิดอยู่แห่งหนึ่งแห่งใดไม่ ส่วนข้อที่จะพยายามปีนขึ้นไปตรวจดูเบื้องบนเป็นไมมีผล เพราะนอกจาก

ลูกกลมนั้นจะอ่อนได้แล้ว ยังเลี่ยนเกลี่ยงกลมเสมอกันหมดทั้งใหญ่โตเหลือที่จะหมุนหันหรือพลิกแพลงประการไรทั้งสิ้น

เวลานั้นพระอาทิตย์จวนจะตกเห็นแสงอยู่รำไร แต่ยังมิทันจะสิ้นแสงลงก็บังเกิดมืดคลุ้มขึ้นทันที ดูราวกับว่ามีก้อนเมฆมาบดบังแสงตะวัน กระทำให้เกิดอัศจรรย์ใจมาก เพราะว่าจะมืดลงตามธรรมดาหรือ พระอาทิตย์ก็ยังหาทันตกลงไปไม่ เมื่อเกิดอาการวิปลาสขึ้นเช่นนั้น กระทำให้เกิดตกใจกลัวเป็นหนักหนา และเมื่อปรากฏว่าอาการเปลี่ยนแปลงของอากาศเป็นเพราะมีนกใหญ่มาบินมาบังแสงตะวันเสีย ก็ยิ่งตะลึงประหลาดมหัศจรรย์มาก นกใหญ่บินพเยิบ ๆ ตรงเข้ามาหาข้าพเจ้า ในทันใดนั้นเอง ข้าพเจ้าระลึกขึ้นมาได้ว่า เคยได้ยินพวกะลาสีที่เป็นเพื่อนเดินเรือมาด้วยกันนั้น ได้เล่าถึงนกยักษ์ชนิดนั้นเรียกกันว่า นกรอค ตัวของมันใหญ่โตเท่าภูเขา พอนึกขึ้นได้ดังนั้น จึงสันนิษฐานเอาว่า ลูกกลมใหญ่สีขาวที่กำลังเดินตรวจอยู่นั้น คงเป็นไข่ของนกตัวใหญ่นั้นเอง ความสันนิษฐานข้อนี้ไม่ผิด พอนกตัวมหึมาบินมาจวนจะถึงลูกกลมใหญ่ มันก็ค่อย ๆ ร่อนถลาลงแล้วกางปีกคลุมลูกกลมใหญ่ทำท่วงทีเหมือนฟักไข่ ขณะนั้นข้าพเจ้ายืนอยู่ข้างไข่ใต้ปีกของมัน ตื่นข้างหนึ่งห้อยอยู่ตรงหน้าข้าพเจ้า ท่านพอจะคาดได้ว่านกตัวนั้นจะใหญ่โตมหึมาเพียงไร เพราะตื่นของมันใหญ่โต

เท่าต้นไม้ใหญ่ ๆ เล็บของมันแต่ละเล็บใหญ่เท่าเสาเรือน เวลานั้นถึงจะยังไม่ค่ำก็จริง แต่ก็เท่ากับอยู่ในถ้ามืดคลุ้มไปทุกด้าน ข้าพเจ้าขยายผ้าพันศีรษะออก เอาชายหนึ่งมัดพันรอบเข้ากับตัว อีกชายหนึ่งผูกไว้กับเล็บของมัน เพื่อว่ารุ่งเช้าขึ้นถ้านกบินไปจะได้พาเอาข้าพเจ้าไปเสียจากเกาะเปล่าเปลี่ยวนั้น ครั้นแล้วข้าพเจ้าก็นอนหลับไป

ความหวังที่จะไปจากเกาะนั้น เป็นผลสำเร็จตามคาดหมาย รุ่งขึ้นเช้านกยักษ์ก็ขยับปีกบินพเยิบ ๆ ไป ข้าพเจ้ายังไม่ไว้ใจเกรงว่าผ้าที่พันไว้รอบตัวจะคลายหลุดออก จึงเอามือทั้งสองจับยึดไว้ที่เหนือบ่มรัด นกพาบินสูงขึ้นเป็นลำดับจนกระทั่งข้าพเจ้าแลดูลงมาไม่เห็นพื้นดิน แลดูเห็นเป็นฟ้าไปทุกด้าน นกบินต่อไปเช่นนั้นนาน ในที่สุดมันก็ร่อนถลาลงโดยเร็ว เร็วจนกระทั่งข้าพเจ้าแทบหมดสติ พอลงมาถึงพื้นดินข้าพเจ้ารีบด่วนแก้ผ้าออกจากเล็บของมัน พอแก้หลุดออกยังมิทันไร มันกระโจนเข้าจิกงูใหญ่ยาวเหลือที่จะวัดได้ ครั้นแล้วมันก็คาบบินไปทิ้งข้าพเจ้าไว้อยู่ที่นั่น

สถานที่ซึ่งนกยักษ์ทิ้งข้าพเจ้าไว้นั้น เป็นทุ่งราบอยู่ในหุบเขามีภูเขาสูงล้อมรอบ บรรดาภูเขาที่ล้อมอยู่โดยรอบนั้นสูงชัน จนยอดเขาขึ้นไปหายอยู่ในก้อนเมฆเหมือนกันไปหมดตลอดทุกทิศ ไม่มีลาดเลาว่าจะปีนป่ายขึ้นไปทางไหนได้ บัดนั้น

ก็บังเกิดความหวั่นหวาดกลัวขึ้นเป็นอันมาก รู้สึกว่าสถานที่ใหม่นี้ไม่ผิดแผกกับเกาะเปลี่ยว เพราะไม่เป็นเหตุจะทำให้ยินดีขึ้นบ้างสักเล็กน้อย ดูราวกับว่าหนีเสือออกจากเกาะเข้าไปตกอยู่ในถ้ำอันเต็มไปด้วยอสรพิษ ฉะนั้น แต่ถึงจะมีความรู้สึกประการไรก็เห็นว่าไม่เป็นข้อที่จะเปลี่ยนฐานะได้ จึงออกเดินเข้าไปใกล้ตีนเขาด้านหนึ่ง สังเกตเห็นว่ามีเพชรสีต่าง ๆ เม็ดเล็กเม็ดใหญ่เกลื่อนกล่นอยู่เป็นพื้นเต็มไปทั้งหุบเขา ถึงหากข้าพเจ้ารู้ดีอยู่แล้วว่า ตนมีฐานะอันไม่มีหวังว่าจะกลับรอดตายมาได้ก็ดี แต่กระนั้นก็ยังไม่วายปลาบปลื้มใจเป็นหนักหนา รู้สึกปีติยินดีคล้ายกับว่าได้พบขุมทรัพย์ในความฝัน เผ้าแต่ตรวจพิจารณาดูเพชรเหล่านั้นเพลินอยู่ด้วยความปรีดาปราโมทย์ตลอดวัน เดินชมไปพลางครั้นถึงที่เหมาะก็นั่งลงพักเสียบ้าง แล้วก็เดินต่อไปอีก แต่ครั้นเดินตรวจพิจารณาต่อ ๆ ไปจนเวลาพลบ พลางเงยหน้าขึ้นแลไปทางเบื้องไกล ทันใดนั้นความชื่นชมยินดีก็พลันหายสูญไปสิ้น กลายเป็นบังเกิดความตระหนกตกใจกลัวตัวสั่นขวัญหนี แทบมิสามารถจะคุมครองสติไว้ได้ เหตุทั้งนี้ ณ เพราะเบื้องหน้านั้นมีฝูงงูพิษเลื้อยอยู่บ้าง นอนเหยียดอยู่บ้างเป็นอันมาก บ้างก็เป็นสีดำสีหม่นต่าง ๆ แต่ละตัวใหญ่ยาวยิ่งนัก ชนิดเล็กที่สุดก็อาจกลืนช้างเข้าไปได้ทั้งตัวโดยสะดวก งูพิษจำพวกนี้ออกหาอาหารกินในเวลากลางคืน ส่วนกลางวัน

เลื้อยเข้าซ่อนอยู่ซอกถ้ำตามเชิงเขาหนึ่นกรอคศัตรูร้ายของมัน บัดนี้เป็นเวลาพลบค่ำแล้ว จึงพากันเลื้อยออกมาหากินบ้าง บางตัวก็นอนเหยียดยาวคอยรับน้ำค้าง

ข้าพเจ้ายืนตัวสั่นเทาอยู่กับที่เป็นเวลานาน พอมีสติคืนมาจึงแฝงตัวเข้าไปในซอกน้อยเชิงเขา กลิ้งเอาก้อนหินใหญ่มาปิดปากช่องไว้ พอป้องกันไม่ให้งูพิษเลื้อยเข้าไปทำร้ายได้ ปล่อยให้มีช่องพอแสงสว่างส่องเข้าไปได้ ครั้นแล้วก็ขยายเอาอาหารในย่ามที่มีเหลืออยู่ออกกินเสียบ้างเล็กน้อย พอหายหิว แบ่งเอาไว้วันหน้าต่อไปอีก พอเสร็จแล้วก็ยกมือขึ้นอภิวาทพระอาหล่าผู้เป็นเจ้า พอให้พระองค์ทรงปกปักรักษาสรรพภัยแล้วก็เอนตัวลงนอน แต่ก็นอนไม่หลับตลอดคืน ได้ยินแต่เสียงขู่ฟูดฟ่อของงูพิษอยู่ไม่รู้จบ ถึงจะแน่ใจว่าปากช่องปิดมิดชิดแล้วก็ดี แต่ก็ยังไม่วายกลัว พอจวนจะหลับเมื่อได้ยินเสียงงูขึ้นเมื่อไรก็ตกใจหายง่วงขึ้นอีกทุกครั้ง ทรมานใจอยู่เช่นนั้นตลอดคืน ครั้นสว่างขึ้นเสียงงูก็เงียบไป ข้าพเจ้าตัวสั่นออกจากถ้ำน้อยเดินชมเพชรต่อไปเหมือนวันก่อนอีก แต่ก็มิได้มีปรารถนาจะอยากได้ เพราะมิได้มีความหวังว่าจะรอดชีวิตมา เพียงแต่เดินดูชมพอชื่นใจ จนกว่าอาหารจะหมดอดตายลงหรือถูกงูกินเสียเท่านั้น ครั้นเดินชมไปจนเวลาสายก็นั่งลงพักแบ่งกินอาหารที่เหลืออยู่ เสร็จแล้วก็เอนตัวลงนอนหวังจะพัก

เพียงพอหายเหนื่อย แต่เพราะเหตุว่าเมื่อคืนที่แล้วมาไม่ได้หลับเลย จึงให้รู้สึกง่วงเป็นอันมาก ทั้ง ๆ ที่มีความกลัวอยู่กระนั้นก็ทำเนา แต่ในไม่ช้าก็ม่อยหลับไป ยังมิทันจะหลับสนิทดีได้ยินเสียงของสิ่งหนึ่งพลัดตกลงมาข้าง ๆ ที่นอนอยู่ ข้าพเจ้าตกใจตื่นขึ้นเหลือบเห็นก้อนเนื้อสดใหญ่ตกลงมากลิ้งอยู่ข้างตัว ทันใดนั้นแหงนขึ้นไปทางเบื้องบน เห็นก้อนเนื้อสดใหญ่กำลังกลิ้งลงมาจากภูเขาอีกเป็นอันมาก

เมื่อได้เห็นความประหลาดเช่นนั้น ก็มานึกได้ว่า เพื่อนเดินเรือด้วยกันและพวกชาวเกาะแถวอินเดียตะวันตกเคยเล่ากันว่ายังมีหุบเขาแห่งหนึ่งมีเพชรเต็มไปทุกด้าน และเล่ากันว่ามีพวกพ่อค้าวานิชเดินเรือไปแวะอยู่ตามแถวเกาะใกล้ ๆ ใช้อุบายเอาเพชรได้คราวละมาก ๆ แต่เดิมข้าพเจ้าไม่เคยเชื่อว่าจะเป็นเรื่องจริง ครั้นบัดนี้ได้ตกอยู่ในหุบเขาเพชร จึงรู้สึกประหลาดเป็นนักหนา ที่เรื่องประหลาดเช่นนี้ก็เป็นเรื่องจริงได้ ครั้นคิดดังนั้นแล้ว จึงระลึกถึงวิธีที่พวกพ่อค้าทำอุบายเอาเพชรได้ คือเมื่อฤดูนกอินทรีพักไข่กกลูกอ่อน พวกพ่อค้าก็พากันไปที่เทือกเขาซึ่งล้อมรอบหุบเขาเพชร ขนไปบนยอดเขาเบื้องนอก ตัดเนื้อสดเป็นก้อนใหญ่ ๆ ทิ้งลงไปในหุบเขา ก้อนเนื้อสดกลงลงมาถูกเม็ดเพชรเข้าก็ติดกันแน่น เมื่อนกอินทรีมาหาเหยื่อไปเลยงูลูกพบก้อนเนื้อเข้าก็คาบบินกลับไปรัง พวกพ่อค้าคอยดักอยู่

ใกล้รังนก พอแม่นกคาบก้อนเนื้อมาถึงรัง พวกพ่อค้าก็ทำเสียงอึกทึกขึ้นไล่แม่นกไปทิ้งก้อนเนื้อไว้ในรัง พ่อค้าเก็บเพชรที่ติดก้อนเนื้อสดได้คราวละมาก ๆ พอข้าพเจ้านึกได้แล้วกลับมีหวังว่าจะรอดชีวิต ซึ่งทอดอาลัยในชีวิตหวังเอาหุบเขาเป็นเรือนตายนั้น บัดนี้มีมานะขึ้นแล้ว กลับเห็นว่าชีวิตของตนยังเป็นของมีค่าอยู่ จึงรีบเก็บเพชรเม็ดใหญ่ ๆ เลือกเอาแต่ที่มีน้ำงาม ๆ บรรจุลงย่ามหนังที่แต่เดิมใช้ใส่เสบียงจนเต็ม ครั้นแล้วก็เอาผ้าพันศีรษะผูกเข้ากับก้อนเนื้อสดชายหนึ่ง อีกชายหนึ่งม้วนเข้ากับตัวจนแน่นดีแล้ว ก็นอนเตรียมอยู่ มือหนึ่งถือย่ามใส่เพชร อีกมือหนึ่งถือผ้าที่มัดตัวไว้แน่น

นอนเตรียมตัวอยู่ในท่าที่กล่าวแล้ว ไม่ช้ามีนกอินทรีเป็นอันมากร่อนลงมาในหุบเขา ต่างโฉบเฉี่ยวจิกเอาก้อนเนื้อไปตัวละก้อน แล้วก็บินกลับข้ามภูเขาไป มีนกอินทรีอีกตัวหนึ่งใหญ่โตกว่าเพื่อน บินตรงรี่เข้ามาจิกเอาก้อนเนื้อสดที่ข้าพเจ้าล่ามติดตัวอยู่แล้วบินไป ข้าพเจ้าก็ถูกมันพาบินไปสู่รังของมัน พอนกอินทรีพาข้าพเจ้ามาถึงรังแล้ว พวกพ่อค้าก็พากันทำเสียงดังขับไล่แม่นกไปจากรัง แม่นกอินทรีที่ทำรังอยู่แถบนั้นได้ยินเสียงคนก็บินหนีไป ทิ้งก้อนเนื้อสดไว้ พวกพ่อค้าต่างก็พากันแยกวิ่งเข้ามาที่รังนกทุก ๆ รัง คนหนึ่งวิ่งเข้ามาถึงรังที่ข้าพเจ้าอยู่ เขาประหลาดใจเป็นอันมาก ในการที่มาพบข้าพเจ้าเข้า

และทั้งแสดงว่ามีความกลัวอยู่ด้วย ในไม่ช้าเมื่อเห็นว่าข้าพเจ้ามิได้มีอาวุธหรือคิดจะทำร้ายเขาประการใดจึงหายกลัว อันที่จริงควรจะไต่ถามว่า เหตุไรจึงมาอยู่ที่นั้น แต่เขาหาถามไม่ กลับแสดงอาการโกรธเคืองกล่าววาจาเป็นเชิงชวนวิวาท ข้าพเจ้าพูดกับเขาโดยดีว่า ท่านไม่พอที่จะโกรธเคืองข้าพเจ้าเลย และเมื่อได้เล่าให้ฟังโดยละเอียดว่าเหตุไรจึงมาอยู่ที่นี่แล้วเห็นท่านจะสงสารข้าพเจ้าเป็นอันมาก จงหายโกรธเสียเถอะ ข้าพเจ้ามีเพชรเม็ดใหญ่ ๆ งาม ๆ มาฝากท่านบ้าง อันเพชรพลอยที่พวกท่านหาได้นั้น ถึงจะเอามารวมกันเข้าทั้งหมดก็ยังไม่มีค่าเท่าที่จะให้ท่าน เพราะพวกท่านไม่มีโอกาสจะเลือกได้ สุดแต่เม็ดไหนติดก้อนเนื้อสดมาก็ได้แต่เม็ดนั้น ส่วนข้าพเจ้าลงไปได้ถึงก้นหุบเขา เลือกเฟ้นเอาแต่เม็ดงาม ๆ มาทั้งสิ้นจนเต็มย่าม ว่าเท่านั้นแล้วก็เอาเพชรในย่ามหนึ่งให้ชายพ่อค้าคนนั้นดู ในขณะเดียวกันนั้นพวกพ่อค้าอื่น ๆ ก็มาถึงพบข้าพเจ้าเข้าอีกต่างชุมนุมกันยืนล้อมรอบ ไม่มีผู้ใดจะเว้นความประหลาดใจ ครั้นแล้วข้าพเจ้าก็เล่าเรื่องตั้งแต่ออกจากนครแบกแดดเดินเรือมายังเกาะเปล่าเปลี่ยวนั้น แล้วได้มาถึงหุบเขาเพชรให้พวกพาณิชฟังสิ้นทุกประการ

ครั้นพวกนั้นฟังข้าพเจ้าเล่าเรื่องจบลงแล้ว ก็นำข้าพเจ้าไปยังที่พักของเขา พอมาถึงที่พักเรียบร้อยแล้วข้าพเจ้าก็เอา

เพชรออกจากย่าม เขาพากันตรวจดูไม่มีผู้ใดจะยกเว้นชมความงามได้ ต่างพากันกล่าวว่าไม่มีใครเคยเห็นเพชรที่ไหนมีขนาดใหญ่และมีน้ำงามอย่างนั้นเลย ครั้นเมื่อเรื่องความประหลาดใจและเรื่องชมเพชรจบลงแล้ว ข้าพเจ้าจึงบอกให้พ่อค้าที่เป็นเจ้าของรังนกอินทรี ตัวที่พาข้าพเจ้ามานั้นเลือกเอาเพชรของข้าพเจ้าตามความพอใจ เพราะก่อนที่พวกพ่อค้าเหล่านั้นจะลงมือทิ้งก้อนเนื้อสดหาเพชร เขาเที่ยวหารังนกอินทรีเสียก่อน ในประเทศนั้นมีนกอินทรีมากกว่านกชนิดอื่นทั้งสิ้น เมื่อต่างคนพบรังที่มีลูกนกยังอ่อน ๆ อยู่ได้คนละรังแล้ว จึงลงมือทิ้งก้อนเนื้อสดลงในหุบเขาเพชร นกอินทรีตัวที่ได้ก้อนเนื้อสดกลับมารังของใครมีเพชรติดมามากน้อยเท่าไร เป็นของคนเจ้าของรังทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงเห็นว่าเพชรที่ข้าพเจ้าเก็บเอามาทั้งหมดนั้น ก็น่าจะเป็นสมบัติของเจ้าของรังนกนั้นด้วย เพราะทั้งเพชรและตัวของข้าพเจ้าก็ติดก้อนเนื้อสดมา จึงยอมให้เขาเลือกเอาเพชรตามมากน้อยแล้วแต่จะพอใจ พ่อค้าเจ้าของรังนกพอใจเลือกเอาแต่เม็ดเดียว และทั้งเป็นเม็ดที่เล็กที่สุดที่ข้าพเจ้าเก็บมาด้วย ข้าพเจ้ากล่าวเป็นเชิงบังคับให้เขาเลือกเอาอีกโดยมิต้องเกรงว่าจะเป็นการอยุติธรรมแก่ข้าพเจ้า เขาปฏิเสธกล่าวว่า เม็ดเดียวนี้พอใจของข้าพเจ้าอย่างเหลือล้นแล้ว มีค่าพอที่จะเลิกเดินเรือต่อไปตลอดชีวิต ถึงแม้ว่าจะเดินเรือค้า

ขายผ้าความลำบากเหน็ดเหนื่อยไปอีกสักกี่เที่ยว ก็เห็นว่าจะไม่ร่ำรวยเท่ากับได้เพชรเม็ดเดียว เพราะฉะนั้น จึงพอใจเอาแต่เม็ดเดียวนั้น

พวกพ่อค้าหาเพชรเล่าให้ฟังว่า ได้มาพักอยู่ที่นั่นหลายเวลาแล้ว และบัดนี้ต่างคนก็เก็บเพชรได้เพียงพอจึงจะออกเดินทางกลับในวันรุ่งขึ้น ต้องเดินทางข้ามเทือกเขาสูง ๆ หลายแห่ง ตามแถบเทือกเขาเหล่านั้นมีงูพิษอาศัยอยู่ชุกชุมเป็นอันมาก พวกเราเคราะห์ดีไม่มีใครเป็นอันตราย เดินทางกลับมาถึงท่าเรือได้โดยสวัสดิภาพ พวกนั้นพาข้าพเจ้าลงเรือที่จอดรอคอยเขาอยู่ ครั้นแล้วก็ได้ออกเรือไปยังเกาะโรหะ ข้าพเจ้าเอาเพชรเม็ดหนึ่งออกแลกได้สินค้าที่มีราคาเป็นอันมาก แล้วขนสินค้าลงเรือแล่นออกจากเกาะโรหะ ไปยังเกาะอื่น ๆ อีกหลายแห่ง โนที่สุดก็กลับมาถึงเมืองท่าบัสโสระ ข้าพเจ้าขึ้นจากเรือกลับมานครแบกแดด ร่ำรวยกว่าคราวเดินเรือเที่ยวที่หนึ่งเป็นอันมาก

กิจอันแรกที่ข้าพเจ้ากระทำในเมื่อกลับมาถึงบ้านเรือนนั้น คือเอาทรัพย์ออกทำทานคนจนอนาถาเป็นจำนวนทั้งสิ้นหลายพันสิกวิน ต่อนั้นมาข้าพเจ้าก็อยู่เป็นสุขสบายมั่งมีเป็นหนักหนา ตลอดทั้งนครแบกแดดไม่มีใครจะมั่งมีสมบูรณ์ด้วยทรัพย์คฤงคารมากเท่าเทียมกับข้าพเจ้า กิตติศัพท์ความเป็นเศรษฐี

ลือกระฉ่อนไปทั่วนคร ทั้งนี้ก็ด้วยข้าพเจ้าต้องทนความเหน็ดเหนื่อยยากลำบากมายิ่งนัก ด้วยประการดังที่ได้เล่ามาแล้วฉะนี้

พอสินบัทเล่าเรื่องการเดินเรือเที่ยวที่สองจบลงก็สั่งให้ทนายนำเงินร้อยสิกวันมาให้แก่ฮินบัท เหมือนดังคราวก่อนอีกแล้วพูดว่า น้องเราจงรับเอาเงินร้อยนี้กลับไปยังบ้านเรือนเถิด ต่อรุ่งขึ้นพรุ่งนี้จึงค่อยมาหาเราใหม่ เราจะเล่าเรื่องการเดินเรือเที่ยวที่สามให้ฟังอีก อันเราหวังว่าประหลาดมหัศจรรย์ยิ่งกว่าเที่ยวที่สองเป็นอันมาก พอสินบัทกล่าวเท่านี้แล้วฮินบัทก็ลากลับไป พวกแขกอื่น ๆ ต่างลากลับบ้านเรือนของตนสิ้น

ในวันรุ่งขึ้นเวลาเดียวกันกับวันก่อน ณ ที่บ้านสินบัท มหาเศรษฐีมีการจัดโต๊ะเลี้ยงอาหารกันตามเคย ฮินบัทชายอนาถาผู้ซึ่ง ณ บัดนี้ได้ลืมความยากจนของตนเสียแล้ว ก็ได้มากินเลี้ยงที่บ้านสินบัทด้วย พอการรับประทานอาหารเสร็จลง สินบัทก็เริ่มเล่าเรื่องการเดินเรือเที่ยวที่สามดังต่อไปนี้

๒๐. การเดินเรือเที่ยวที่สาม

อันความสุขสนุกสบาย ซึ่งทรัพย์สมบัติบันดาลได้นั้น ใช่ว่าจะทำให้มนุษย์เสื่อมหายความโลภก็หาไม่ สำหรับตัว

ข้าพเจ้าเองแล้วกล่าวได้ว่า เพราะการที่ได้เสพความสุขมีชีวิตอยู่อย่างสำราญนั่นเอง เป็นปัจจัยให้ลืมภัยอันตรายที่ได้เผชิญมาแล้ว เมื่อคราวไปเดินเรือทั้งสองเที่ยว หาใช่ว่าจะมีแต่ความโลภอยากร่ำรวยยิ่งขึ้นอย่างเดียวเท่านั้นไม่ ยังมีความคิดว่าตนยังหนุ่มแน่นอยู่ เหตุไรจะไม่ท่องเที่ยวไปให้เห็นภูมิประเทศในแดนไกล มิใช่ว่าแก่เฒ่าแล้วเมื่อไรจะได้รู้สึกเบื่อหน่ายในการที่ต้องเจ่าอยู่กับบ้านเรือนจนตลอดชีวิต ความคิดนี้เมื่อประกอบกับความโลภเข้ากระทำไม่ให้นึกถึงภัยอันอาจมาถึงตนได้ จึงจัดแจงตระเตรียมสินค้าพื้นเมืองที่มีค่าได้มาก เสร็จแล้วออกจากนครแบกแดด ไปยังเมืองท่าบัสโสระพร้อมด้วยพ่อค้าอื่น ๆ ลงเรือไปค้าขายเมืองไกลอีกเป็นครั้งที่สาม

การเดินเรือเที่ยวที่สามนี้ไปไกลกว่าเที่ยวก่อน ๆ แวะเรือเข้าค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าตามเกาะ และเมืองท่าใหญ่ ๆ หลายแห่ง ได้กำไรงามมาก ไม่เลือกว่าจะมีสินค้าชนิดไรไปเป็นขายได้ดีทั้งสิ้น เมื่อสินค้าที่เอาไปจากนครแบกแดนหมดลงก็จัดหาสินค้าพื้นเมืองพื้นเกาะที่ไปถึงใหม่ เอาไปขายและแลกเปลี่ยนกับเกาะอื่นเมืองอื่นต่อไป ทำอยู่เช่นนี้เรื่อยไปเป็นเวลาหลายเดือนและยิ่งนานวันเข้าก็ยิ่งเดินเรือออกไปไกลทุกที อยู่มาวันหนึ่งกำลังใช้ใบแล่นไปในกลางทะเลใหญ่ เกิดพายุหนักคลื่นจัดพัดเอาหลงทางไป เรือถูกคลื่นจวนจะอับปางลงเป็น

หลายคราว ลมสลาตันพัดอยู่เช่นนั้นหลายวันแล้วก็ยังไม่สงบ พวกเพื่อนที่อยู่ในเรือด้วยกัน ไม่มีใครคิดว่าจะมีชีวิตรอดกลับบ้านเรือนได้ ไม่รู้ที่จะแก้ไขทำประการไร ต้องปล่อยให้คลื่นลมซัดเรือไปตามกำลังแรงของมัน สุดแต่เรือจะอับปางลงเมื่อไร ก็ต่างจะยึดถือเอาท้องทะเลเป็นเรือนตาย ในที่สุดคลื่นซัดเอาเรือเข้าไปใกล้เกาะแห่งหนึ่ง พวกเราพากันดีใจเป็นหนักหนาร้องขอบพระคุณพระอาหล่าอยู่องมี ส่วนนายเรือรู้จักเกาะนั้นดี ไม่เต็มใจจะแวะเข้าไปใกล้ แต่เราจำเป็นจะต้องทอดสมอ เพราะเหตุที่ถูกคลื่นลมมาหลายวันแล้ว ทั้งเวลานั้นคลื่นลมก็ยังไม่สงบพัดตึง ๆ เข้ามาทางเกาะ ที่จะออกเรือแล่นทวนพายุไปนั้นเป็นไปไม่ได้ มีอยู่สองทางเท่านั้น คือถ้าไม่แวะเข้าไปที่เกาะก็ต้องทอดสมออยู่นอกเกาะ เป็นอันตกลงลงสมอและลดใบลง ครั้นเรือทอดสมออยู่ที่แล้ว นายเรือบอกว่า เกาะแถวนี้ไม่มีผู้คนอาศัยอยู่ มีแต่คนป่าดุร้ายคอยทำอันตรายชาวเรือที่แวะเข้าไป คนป่าดุร้ายพวกนี้มีขนทั้งตัวเหมือนลิงรูปร่างเตี้ยเป็นคนแคระ ถ้ามนุษย์ต่อสู้มัน ๆ จะพากันมามากมายทำร้ายมนุษย์จนหมดสิ้น ไม่ปล่อยให้เหลือรอดชีวิตกลับไปจากเกาะนั้นได้ เพราะฉะนั้นนายเรือจึงไม่เต็มใจแวะเรือเข้าไป และยังได้สั่งกำชับพวกเราว่า ถ้าพวกคนป่ามันลงมาทำอะไรเรา ก็อย่าให้เราต่อสู้เลย มันมีจำนวนมากมาย

เหลือที่จะนับ ต้องยกกองทัพใหญ่ ๆ มานั่นแหละจึงจะปราบมันได้ ข้อความที่นายเรือบอกนี้กระทำให้พวกเราหวาดหวั่นตกใจกลัวเป็นอันมากถึงกับบางคนไม่อยากจะเชื่อ เพราะฟังดูเป็นเรื่องประหลาดอยู่ทั้งเชื่อเข้าก็น่ากลัวมากนัก แต่จะอย่างไรก็ดี ภายในเวลาอันไม่ช้า พวกเราต่างพากันเชื่อว่านายเรือพูดความจริง เพราะเราได้เห็นพวกคนบ่าด้วยตาตนเอง ทุกคนมันพากันลงมาที่ชายเกาะเป็นอันมาก ล้วนแล้วแต่มีขนแดงไปทั้งตัว รูปร่างมันพิลึกน่ากลัว สูงประมาณเกือบแขนหนึ่ง พอมันพากันมาถึงชายเกาะเป็นจำนวนมากแลดูเต็มพื้นไปแล้ว มันพากันกระโจนลงทะเลหนุนเนื่องกันมายังเรือของเราไม่ขาดสาย อีกสักครู่หนึ่งก็มาลอยคออยู่รอบเรือตั้งสามสิบคน ครั้นแล้วมันก็พากันปีนป่ายขึ้นมาบนเรือตามเชือกที่ล่ามไว้ มันปีนป่ายคล่องแคล่วรวดเร็วหนักหนา ดูราวกับว่าตีนมันแทบมิได้กระทบเชือกเลย สักประเดี๋ยวใจก็พากันห้อมล้อมแน่นไปทั้งเรือ

ท่านพอจะนึกเดาถูกว่า พวกเรามีความหวาดกลัวตัวสั่นเพียงไร ในขณะเมื่อตกอยู่ในที่คับขันนั้น ถึงแม้ว่าพวกเรามีจำนวนมากอยู่และมีอาวุธพอจะต่อสู้มันได้ และทั้งประจันหน้าศัตรูร้ายกาจอยู่อย่างเปิดเผย ดังนั้นก็จริงแต่ก็ไม่มีใครในจำพวกเราสามารถมีใจจะต่อสู้ป้องกันตัว เพียงแต่ใครจะบริภาษพูดว่ากระไรก็ไม่มี พากันตะลึงกลัวยืนตัวสั่นพูดไม่ออกคล้ายถูกสาป

ช่างไม่มีใครพยายามจะแก้ไขภัยอันตรายใหญ่หลวงนั้นเสียเลย ทั้งนี้นอกจากประหม่าตกใจกลัวแล้วยังเป็นเพราะเราเชื่อฟังคำกำชับของนายเรือด้วย ยอมให้สัตรูมันทำเอาตามความพอใจพอมันขึ้นมาบนเรือเต็มไปทุกหนทุกแห่งแล้ว ต่างก็ช่วยกันกางใบเข้าแล้วตัดสายสมอ ปล่อยให้พายุพัดพาเรือเข้าไปยังชายเกาะ มันกระทำสัญญาณให้เราขึ้นจากเรือ เราต้องกระทำตามทุกคน ครั้นแล้วมันห้อมล้อมหน้าหลังพาพวกเราข้ามน้ำไปยังอีกเกาะหนึ่ง ซึ่งเราเข้าใจว่าเป็นเกาะที่พวกมันอยู่ เกาะนี้พวกเดินเรือกลัวนัก ไม่มีเรือลำใดกล้าแล่นเข้าไปใกล้ เพราะเหตุอันใดนั้นจะรู้ได้จากท้องเรื่องต่อไปนี้ ส่วนพวกเรานั้นถึงจะรู้กันอยู่เต็มใจแล้วก็ต้องจำใจยอมตามพวกศัตรูของเราไป ทอดอาลัยในชีวิตตนตามยถากรรมจะบันดาลให้เป็นไป

ครั้นเมื่อมันพาพวกเราข้ามไปยังอีกเกาะหนึ่งแล้ว มันก็ไล่พวกเราเดินลึกเข้าไปในเกาะ ตามหนทางที่เราเดินไปมีผลไม้บ้างพากันเก็บกิน เพื่อจะยังชีวิตให้ยืดยาวต่อไปอีกเท่าที่สามารถถึงแน่ใจอยู่แล้วว่าชีวิตของเราจะไม่ยืดไปอีกนานนัก ถ้าไม่ถูกบูชายัญหรือกินทั้งเป็น ก็คงจะตายโดยประการใดประการหนึ่งก็ทำเนา แต่ความหิวบังคับให้เราเห็นว่า ชีวิตเป็นของมีค่าประเสริฐแม้เพียงแต่จะยืดยาวไปสักวันหนึ่งสองวันและเพื่อความแตกดับเป็นมั่น

คง เราก็สงวนนัก เดินลึกเข้าไปในเกาะเป็นเวลานาน แลไปข้างหน้าเห็นมีเรือนหลังใหญ่มหึมา หลังคาเป็นยอดปล้องสูงใหญ่ตั้งอยู่ห่างไกล เราพากันรีบเดินตรงเข้าไป ครั้นเข้าไปใกล้ก็รู้ได้ว่าเป็นวังโบราณมีกำแพงล้อมรอบ มีบานประตูทำด้วยไม้ดำปิดอยู่ทั้งสี่ด้าน เราช่วยกันดันประตูทางด้านหน้าเข้าไป พอเข้าประตูไปแล้วมีสนามหญ้ากว้างใหญ่ เดินข้ามสนามหญ้าไปถึงมุขหน้าห้อง ข้างมุขด้านหนึ่งมีกะโหลกศีรษะ และกระดูกมนุษย์กองอยู่เป็นอันมาก อีกด้านหนึ่งมีเหล็กสำหรับเสียบมนุษย์ย่างไฟบูชายัญอยู่หลายสิบอัน พอเห็นสิ่งเหล่านั้นเข้าเราพากันกลัวตัวสั่นเทิ้มย่างเท้าก้าวออกเดินต่อไปไม่ได้ ต่างพากันสิ้นสติสมปฤดีล้มลงทั้งยืนกับพื้นดินไม่ได้สติก้าวขาไม่ออก นอนมือตายตีนตายอยู่ด้วยความกลัวเช่นนั้นเป็นเวลานาน พอค่อยได้สติขึ้นเป็นเวลาพระอาทิตย์ยอแสงจวนจะตกอยู่รำไร ในเวลาเดียวกันนั้นเองประตูในวังโบราณทางด้านหน้าเปิดออก เสียงดังโครมใหญ่พวกเราที่ได้สติอยู่ต่างก็เหลียวไปทางเสียงดังนั้นเป็นตาเดียวกันหมด เห็นมนุษย์ตัวดำล่ำใหญ่ รูปร่างน่าสยดสยองออกจากประตูมายังหน้ามุข อมนุษย์ตนนั้นรูปร่างสูงตระหง่านแค่ต้นตาลสูง ๆ มีตาข้างเดียวอยู่ตรงกลางหน้าผาก ลุกแดงโพลงเหมือนก้อนถ่านหินที่กำลังไหม้โชนอยู่ฉะนั้น พื้นของมันยาวคมยื่นออกมาจากปาก แต่ละซี่กว้างใหญ่เท่าพื้นม้า ริมฝีปาก

ข้างล่างถูกพื้นข้างบนตันเสียจนห้อยย้อยลงมาที่หน้าอก มีหูเหมือนหูช้างห้อยลงมาปกไหล่ทั้งสองข้าง มือแต่ละข้างใหญ่โตหนักหนา มีเล็บยาวงอนโง้งเหมือนเล็บเหยี่ยว อสูรยักษ์สูงตระหง่านเดินโย่งตรงรี่เข้ามายังพวกเรา พอเห็นดังนั้นพวกเรากลับสลบสิ้นสมปฤดีนอนนิ่งแน่ว เหมือนคนตายอยู่กับพื้นดินอีกต่อไปเป็นเวลานาน

ครั้นพวกเราฟื้นคืนสติขึ้นมา เห็นยักษ์นั่งอยู่ที่หน้ามุขตาลุกโพลงเป็นถ่านไฟข้างเดียวของมันชำเลืองมาทางเรา มันเขม้นแลดูพวกเราถ้วนถี่ทุก ๆ คน แล้วลุกขึ้นเดินตรงรี่เข้ามาอีกทันใดนั้น มันยื่นมืออันยาวใหญ่มีเล็บน่ากลัวมาคว้าข้าพเจ้า พอมือของมันแตะเข้าที่คอ ดูเหมือนยังมิทันรอบตัวข้าพเจ้าก็ลอยปลิวไปตามมือของมัน มันจับข้าพเจ้าหมุนดูรอบ ๆ คล้ายกับคนฆ่าแพะพลิกไปมา อมนุษย์พอเห็นข้าพเจ้าผอมแทบจะว่าได้ว่ามีแต่หนังหุ้มกระดูก หาเนื้อมิได้มันปล่อยข้าพเจ้าพลัดลง แล้วคว้าคอคนอื่น ๆ ตรวจดูแล้วปล่อยพลัดลงเหมือนกับที่มันทำกับข้าพเจ้า ทำอยู่ดังนั้นมาจนถึงนายเรือซึ่งเป็นคนอ้วนที่สุดในจำพวกเรา ยักษ์พอใจจับตัวนายเรือไว้มือหนึ่งคล้ายกับว่าเราจับนกกระจอกก็เช่นเดียวกัน อีกมือหนึ่งมันคว้าได้เหล็กแหลมเสียบแทงตั้งแต่ก้นตลอดหัว มันก่อไฟย่างนายเรือสุกดีแล้วเอาเข้าไปห้องใน กินเสียสิ้นเป็นอาหารค่ำของมัน เสร็จการกินอาหาร

ของมันแล้ว ก็ออกมายังหน้ามุขเอนตัวลงนอนสักประเดี๋ยวก็หลับ กรนครอกดังสนั่นไปทั้งป่า เสียงกรนของมันดังยิ่งกว่าเสียงฟ้าร้อง ยักษ์นอนหลับทอดเดียวตลอดรุ่ง ส่วนพวกเราไม่มีความผาสุกใจถึงกับจะนอนหลับได้เลย ทั้งหนาวทั้งสะดุ้งสยองกลัวตัวสั่นเทาอยู่ทั้งคืน ทนทุกข์เวทนาน่าสังเวชใจยิ่งนัก ครั้นเช้าตรู่ขึ้นยักษ์ตื่นนอนออกจากสถานโบราณนั้นไป ปล่อยเราไว้ตามลำพังในวังโบราณนั้น

พอคะเนว่ายักษ์ร้ายไปไกลแล้ว เราพากันโอดครวญคร่ำร่ำไรเป็นหนักหนา เสียงคราง ขรมไปทั้งวัง ความจริงเราควรจะคร่ำครวญครางเสียตั้งแต่กลางคืนจนคืนยังรุ่งแล้ว แต่กลัวยักษ์เราทนอดกลั้นมาได้จนรุ่งเช้า ถึงแม้ว่าเราตกอยู่ในฐานะอันน่าสังเวชเป็นหนักหนาก็ดี เมื่ออยู่ต่อหน้ายักษ์เรามิได้ปริปากประการไร น่าประหลาดใจอยู่ที่พวกเราเป็นหลายคนมีศัตรูอยู่เพียงคนเดียวเท่านั้น เหตุไฉนจึงไม่มีใครคิดที่จะช่วยกันฆ่ายักษ์เพื่อหนีเอาชีวิตรอด ทั้งนี้เห็นจะเป็นด้วยพวกเพื่อนของข้าพเจ้าและรวมทั้งตัวข้าพเจ้าด้วย มีความอำเภอใจหวาดกลัวยักษ์คล้ายกับว่า เราทั้งหมดมีความยินดีเต็มใจมอบเลือดเนื้อให้เป็นภักษาหารของยักษ์ฉะนั้น เมื่อไม่มีใครจะเป็นคนต้นคิดข้าพเจ้าจึงกล่าวกับพวกเพื่อนว่า เหตุไรเราจึงพากันยอมตายมอบเลือดเนื้อให้เป็นอาหารของยักษ์ร้าย เราควรจะช่วยกันคิดหาหนทางแก้

ไขเอาชีวิตรอดให้จงได้ ถึงการจะลำบากเพียงไร ก็ยังควรลงมือกระทำทันทีทีเดียว ดีกว่าจะต้องเป็นเวรให้ยักษ์ย่างกินวันละคน

พวกเพื่อนได้ฟังดังนั้นต่างคนมีมานะขึ้น พากันปรึกษาหารือคิดค้นหาวิธีที่จะหนีให้พ้นยักษ์ แต่นอกจากจะคิดฆ่ายักษ์ไม่สำเร็จ เพราะกลัวว่าภัยจะมาถึงตัวเป็นอันมากในภายหลัง แล้วหนทางแก้ไขอย่างอื่นก็คิดยังไม่ได้ด้วย มีหลายคนออกความคิดว่าควรกระทำดังนั้นดังนี้ แต่เมื่อไตร่ตรองดูทางหนีทีแก้ถ้วนถี่แล้ว ก็เห็นว่าไม่สำเร็จได้สักวิธีหนึ่ง เป็นอันหมดปัญญาพากันคุกเข่าลงมอบชีวิตแด่พระอาหล่า สุดแล้วแต่พระองค์จะโปรดบันดาลให้เป็นสถานไร ครั้นแล้วเราพากันออกจากวังเดินไปมาอยู่ตลอดวัน หาผลไม้กินเป็นภักษาหารเพื่อครองชีวิตต่อไปซึ่งจะสำหรับเป็นเหยื่อของยักษ์ อันว่าพวกเราเสมอนหนึ่งรู้วันตายอยู่แล้วก็ดี ก็ไม่มีใครจะไม่รักชีวิตไปจนถึงวันตายนั้น ครั้นหาผลไม้พอประทังความหิวโหยไปได้ชั่ววันหนึ่งแล้ว ดังนั้นแล้ว เราก็พากันเที่ยวค้นหาว่าจะมีที่พักพออาศัยนอนได้บ้างหรือไม่ เที่ยวค้นหาอยู่จนเวลาจวนพลบก็ไม่ได้ร่มเงาพอจะอาศัยพักนอนพอพ้นภัยได้ในเวลากลางคืน เราจำเป็นต้องพากันบ่ายหน้ากลับเข้าวังตามเดิม

พอเวลาค่ำลงยักษ์ก็กลับมาที่สถานของมัน เลือกเอาคนอ้วนที่สุดในจำนวนพวกเราได้คนหนึ่ง แล้วมันก็เสียบเหล็กย่างไฟ

กินเป็นอาหารค่ำเสีย เช่นเดียวกับเมื่อคืนก่อน ครั้นเสร็จกิจการกินอาหารแล้ว มันก็นอนลงที่ห้องหน้ามุขกรนเสียงดังกึกก้องไปทั้งบ้า รุ่งเช้ามันตื่นนอนออกจากวังไปทิ้งเราไว้ในวังโดยลำพังเช่นวันก่อน ที่ยักษ์ทำเช่นนี้ดูราวกับว่ามันไม่เป็นห่วงเป็นใยพวกเรา จะอยู่จะไปกันอย่างไรก็แล้วแต่เรา เมื่อมันกลับมามีคนเหลืออยู่ให้มันกินก็กิน ถ้าเราหนีไปหมดก็แล้วไปเช่นนั้น เพราะมันไม่ระวังระไวเราเลย แต่ทั้งนี้จะมิใช่เพราะว่ามันรู้อยู่ว่าเราจะหนีไปให้พ้นมันไม่ได้ดอกหรือ ข้าพเจ้ายังสงสัยอยู่ เรื่องต่อไปจะแก้ไขความสงสัยข้อนี้

ในวันรุ่งขึ้น เราออกจากวังโบราณเที่ยวหาผลไม้กินตามเคย ครั้นแล้วมีเพื่อนคนหนึ่งกล่าวว่า ซึ่งพวกเราจะเอาชีวิตรอดไปจากยักษ์ได้นั้นเป็นไม่มีหวังแน่แล้ว เมื่อเป็นเช่นนี้เราจะมีชีวิตอยู่ต่อไปด้วยความประสงค์อันใด สู้กระโจนลงทะเลตายเสียดีกว่า ที่จะทนความสังเวชใจดูเพื่อนกันถูกยักษ์เอาเหล็กเสียบอย่างไฟกินวันละคน อันเป็นความสยดสยองแสนสาหัสในที่สุดก็จะถึงตัวเราสักวันหนึ่ง มาเถอะพวกเราจงกระโจนลงทะเลตายกันเดี๋ยวนี้แหละ

พวกเราได้ฟังยังไม่แน่ใจว่าจะทำตามคำแนะนำของเขาดีหรือไม่ประการไร พอดีมีเพื่อนอีกคนหนึ่งกล่าวคัดค้านว่าไม่ได้ พระอาหล่าบัญชาห้ามมิให้มนุษย์ฆ่าตนเอง และถึงแม้ว่าพระองค์

จะมิได้ทรงห้ามดังนั้น ข้าพเจ้าก็ยังไม่เห็นด้วยว่าเราควรจะพากันเป็นคนโง่เขลา ยอมตายตามคำแนะนำของเพื่อนเรา เห็นว่าพวกเราควรจะพยายามฆ่ายักษ์ร้ายเสียให้จงได้ เพราะเมื่อเราแน่ใจอยู่แล้วว่ามันดุร้ายจะเอาชีวิตเราเช่นนี้ เราก็ต้องพยายามหาหนทางล้างผลาญมันเสียนั่นแหละ เห็นว่าเราจะมีปัญญาฉลาดสักหน่อย

ความที่ข้าพเจ้าเป็นผู้เริ่มคิดถึงการที่จะหาอุบายเช่นนั้นอยู่แล้วเมื่อได้ฟังเพื่อนคนที่สองว่าดังนั้น จึงกล่าวกับพวกเพื่อนตกยากด้วยกันว่า สหายทั้งหลาย มีไม้อยู่บนเกาะนี้เป็นอันมาก เหตุไฉนเราจึงไม่คิดทำเป็นแพเข้าเล่า เมื่อเราช่วยกันทำเป็นแพได้แล้ว จงเอาซ่อนเตรียมไว้ตอนเมื่อมีโอกาสจึงค่อยพากันหนีไป ในขณะเมื่อทำแพเตรียมไว้เสร็จแล้ว ขอให้ท่านทั้งหลายทำตามความคิดของข้าพเจ้า ซึ่งจะยังไม่บอกในเวลานี้ ถ้าทำตามอุบายนั้นสำเร็จเราจะคอยอยู่บนชายเกาะนี้ก่อน จนกว่าจะมีเรือผ่านมาที่พอจะขออาศัยโดยสารหนีไปจากเกาะนี้ได้ แต่ถ้าคอยนานวันไปไม่มีเรือผ่านมาหรือเกิดการณ์ฉุกละหุกอย่างไร เราก็จะใช้แพปล่อยให้ลอยไปตามกระแสน้ำทะเล เชื่อว่าไม่ช้าก็จะพบปะเรือเข้าบ้างเป็นแน่ พวกเพื่อนเห็นดีด้วยคำแนะนำของข้าพเจ้า เรา

จึงช่วยกันหาไม้มัดเข้าเป็นแพเป็นอันมาก แพหนึ่งๆ พอบรรจุได้สามคน เสร็จแล้วก็เอาซ่อนไว้ในที่ลับชายทะเล พอพลบลงก็พากันกลับเข้าวังตามเคย

พอค่ำลงยักษ์ร้ายตาเป็นไฟก็กลับเข้ามาในวัง มาถึงไล่ๆ กันกับพวกเรา พอมันเลือกได้คนอ้วนที่สุดคนหนึ่ง มันก็เอาเหล็กแหลมเสียบแต่ก้นตลอดหัวย่างไฟกินเสียอีก เมื่อเสร็จการกินอาหารแล้วก็กลับออกมานอนยังห้องหน้ามุขตามเคย ไม่ช้าก็กรนดังกึกก้อง ทันทีนั้นข้าพเจ้าชวนเพื่อนที่กล้าหาญได้เก้าคน รวมทั้งข้าพเจ้าด้วยเป็นสิบ หยิบเหล็กแหลมที่ใช้สำหรับเสียบคนอย่างไฟได้คนละอันเอาปลายเผาไฟจนร้อนแดง ได้ที่พร้อมกันทีมแทงตายักษ์พร้อมกันทั้งสิบอัน ยักษ์ดิ้นรนหลุดออกได้ แต่ตาบอดแล้วไม่เห็นอะไร มันร้องคำรามดังลั่นเสียงกึกก้องดูประหนึ่งว่ากระเทือนไปทั้งเกาะ มันลุกขึ้นเอื้อมมือยาวทั้งสองคว้าไขว่อยู่รอบข้าง ค้นหาพวกเราเผื่อว่าจับได้ก็จะฉีกเนื้อกินเสียด้วยความโกรธ แต่เราทั้งสิบคนหนีออกมาหลบอยู่ในที่กำบังทัน หาไม่คงถูกมันฉีกเนื้อเสียทั้งสิบคนเป็นแน่ ยักษ์ตาบอดโอดครวญด้วยความเจ็บปวด เดินพล่านไปมาเอื้อมมือคว้าไขว่หาพวกเราก็ไม่พบ ในที่สุดมันคลำออกมาพบประตูเข้า กระชากเปิดออกด้วยความโกรธแค้นแล้วเดินโย่งๆ ออกไป เสียงร้องคร่ำครวญดังไกลออกไปเป็นลำดับ

พอยักษ์ออกประตูไปแล้ว เราพากันรีบออกจากวังไปยังชายทะเลที่ซ่อนแพไว้ พลางช่วยกันเข็นแพลงทะเลเตรียมไว้พร้อม ครั้นแล้วนั่งเฝ้าอยู่จนกว่าจะรุ่งสว่างขึ้น และถ้ายักษ์กลับมาตามเราพบ เราจึงจะลงแพเสือกออกทะเลหนีไป แต่ถ้าหากว่าจนรุ่งเช้ายักษ์ไม่กลับมาแล้วไซร้ หรือเสียงคำรามคร่ำครวญครางของยักษ์ ซึ่งเวลานั้นดังก็กก้องสะท้อนลั่นอยู่บนอากาศเงียบหายไปเมื่อไร เราก็พอจะสันนิษฐานได้ว่ามันตายแล้ว และเราจะรอคอยอยู่บนเกาะตามที่คิดไว้จนกว่าจะมีเรือผ่านมา หรือหาอุบายพอที่จะหนีไปจากเกาะนั้นได้ โดยไม่น่ากลัวเป็นอันตรายเหมือนเช่นต้องลอยแพเป็นการเสี่ยงโชคไปในท้องทะเลใหญ่ด้วยความจำเป็น

พวกเรานั่งอยู่ที่ชายทะเลตลอดคืน มิได้มีใครหลับนอนเลย พอจวนสางเสียงโอดครวญของยักษ์หายเงียบไป เราพากันดีใจว่ามันคงตายแล้ว แต่ครั้นพอเช้าตรู่ยังมิทันพระอาทิตย์จะขึ้นเต็มดวงดี ไอ้ยักษ์ศัตรูดุร้ายกาจของเรา ซึ่งเราคิดว่ามันตายแล้วนั้นกลับมาอีก มียักษ์ร่างกายกำยำใหญ่โตน่ากลัวเหมือนมัน เดินนำหน้ามาสองยักษ์ข้างหลังสามยักษ์ใหญ่ มียักษ์ขนาดเล็กกว่าตามมาเป็นอันมาก พอมันเห็นพวกเราเข้าต่างก็ขบเขี้ยวเคี้ยวฟันตาลุกเป็นไฟวิ่งตรงรี่เข้ามา เราก็ไม่อยู่ช้ารีบกระโจนลง

แพ ๆ ละสามคน พุ้ยน้ำกรรเชียงออกจากชายเกาะหนีไป พวกยักษ์เห็นดังนั้นต่างตนคว้าก้อนหินขว้างปามายังเราเป็นห่าฝน นางยักษ์ถึงกับกระโจนลงทะเล จะไล่ตามจับเอาตัวพวกเราให้จงได้ พวกบนบกก็ประเดขว้างปาก้อนหินลงมาเป็นนักหนา ในที่สุดพวกข้าพเจ้าถูกก้อนหินทุ่มตายบ้าง บางคนก็จมน้ำตายหมดเหลืออยู่แต่แพที่ข้าพเจ้าอยู่ เพราะฉะนั้นจึงรอดตายมาได้เพียงสามคนเท่านั้น เราที่เหลือตายอยู่อีกสามคนช่วยกันเอาท่อนไม้พุ้ยน้ำเป็นกรรเชียงหนีไกลออกจากชายเกาะไปจนพ้นชายเกาะได้

ครั้นออกทะเลใหญ่มา แพของเราก็ถูกคลื่นซัดไปมาอยู่ตลอดวัน มิรู้ที่จะทำประการไร เสี่ยงชีวิตไปกลางทะเลว่าแล้วแต่คลื่นลมจะบันดาลให้เป็นไป ประเดี๋ยวเราขึ้นไปลอยอยู่บนลูกคลื่นสูงแลเห็นเกาะที่เราออกแพมานั้นรำไร ประเดี๋ยวจมดิ่งลงแลเห็นแต่คลื่นอยู่ทั้งข้างหน้าข้างหลัง บางครั้งบางคราวเราพลัดจากแพกระเด็นไป ครั้นแล้วก็ถูกคลื่นซัดเข้าไปหากันได้อีก เป็นอยู่เช่นนั้นอีกตลอดคืน เราทั้งสามหิวโหยเหน็ดเหนื่อยเป็นหนักหนา มีอาการหนาวเย็นเฉียบไปทั้งตัว มือเท้าชาไปสิ้นหนักเข้าก็ไม่สามารถจะรู้สึกตัวได้ต่อไป เดชะบุญพระอาหล่าเป็นเจ้าทรงโปรดไว้ชีวิตแก่พวกเราอีก รุ่งขึ้นวันที่สอง พอข้าพเจ้ารู้สึกตัวขึ้นก็เห็นพวกเราทั้งสามคนขึ้นติดอยู่กับชายเกาะอีกเกาะหนึ่ง ชะรอยคลื่นซัดเอาขึ้นมาในขณะเมื่อเราสลบอยู่

ข้าพเจ้าปลุกเพื่อนอีกสองคนขึ้นแล้ว ต่างยินดีขอบคุณพระอาหล่าเป็นอันมาก พากันเดินไปบนเกาะหาผลไม้กินพอประทังความหิวโหย เยียวยาให้มีชีวิตต่อไปอีก

ครั้นเวลาพลบค่ำลงเราก็กลับลงมานอนที่ชายทะเล พอล้มตัวลงนอนมิช้ามินานก็ม่อยเคลิ้มจะหลับไป ทันใดนั้นได้ยินเสียงเพื่อนคนหนึ่งร้องโวยวายขึ้น เราก็ตกใจตื่นแลเห็นงูใหญ่ตัวยาวเท่าต้นตาล เลื้อยเข้ามารัดเอาเพื่อนคนนอนริมทางที่มันมาไว้ เมื่อขณะที่เราอีกสองคนตื่นขึ้นนั้น ก็พอดีมันกินเพื่อนเข้าไปเกือบครึ่งตัวแล้ว ในชั้นต้นเขาก็คงจะได้ร้องให้ช่วยและดิ้นรนไม่น้อย แต่หากว่าเราต่างก็เหน็ดเหนื่อยอิดโรยมามากจึงไม่รู้สึกทันทีที่พอจะช่วยเหลือกันได้ เมื่อเป็นการเหลือความสามารถที่จะแก้ไขได้ดังนั้น เราอีกสองคนก็จำเป็นต้องหนีไป ข้าพเจ้าวิ่งหนีไปพลางร้องว่า ข้าแต่พระอาหล่าเป็นเจ้า โชคของพวกข้าพเจ้าช่างกระไรเลยจึงน่าสยดสยองถึงเพียงนี้ เมื่อเช้าวานนี้ใจที่หนีรอดพ้นยักษ์ร้ายมาได้ตลอดวันนั้น และแถมอีกทั้งคืน ต้องทนทุกข์ทรมานชีวิตจะพลันสูญไปในกลางทะเลใหญ่ ครั้นรุ่งเช้าขึ้นวันนี้ ด้วยพระมหากรุณาของพระองค์ยังมีชีวิตรอดมาได้ถึงเกาะนี้ แต่ที่พระองค์ทรงโปรดครั้งนี้ เพื่อจะได้มาประสบความพินาศด้วยประการฉะนี้หรือพระเจ้าข้า ยักษ์ภัย ชลภัย และอสรพิษภัยทั้งสามประการนี้ ซึ่งสิ่งไหนจะยิ่งหย่อนกว่ากัน

นั้น ข้าพเจ้ามิเล็งเห็นได้ ถ้ามีกรรมอันใดตามสนองคอยให้ได้รับภัยอันมีลักษณะเช่นนี้อยู่ร่ำไปแล้ว เห็นว่าภัยอันแรกซึ่งจะไม่ทรมานกายมาผจญภัยต่อ ๆ ไปอีก เป็นภัยที่ควรจะเลือกเอาเสีย

รำพันพลางเดินพลางมาจนถึงต้นไม้ใหญ่ สองคนก็ปีนขึ้นไปนอนอยู่บนค่าคบเบื้องสูง รุ่งเช้าหาผลไม้กินเหมือนวันก่อน ตกเวลากลางคืนเราก็ปีนขึ้นไปนอนบนต้นไม้ต้นนี้อีก หวังว่าจะพ้นอันตรายเหมือนเมื่อคืนก่อน คืนนี้เรายังมิทันหลับได้ยินเสียงงูร้ายเลื้อยมา ต้นไม้เล็กหญ้าน้อยล้มราบดังลั่นมาทางที่เราอยู่ สักครู่หนึ่งเสียงงูร้ายขู่พี่ออยู่ใต้ต้นไม้ที่เรานอน ครั้นแล้วมันยกหัวขึ้นมายังคาคบไม้ที่เพื่อนของข้าพเจ้านอนอยู่ อ้าปากคาบเอาตัวพลัดตกลงไปกินเสีย แล้วมันก็เลื้อยกลับไป

คืนนั้นข้าพเจ้านอนไม่หลับ รู้สึกว่าเหว่ใจมาก มาด้วยกันทั้งลำเรือเป็นหลายคน แต่ก็สิ้นชีวิตไปอย่างน่าอนาถใจจนหมดสิ้น เหลืออยู่อีกก็แต่ข้าพเจ้าคนเดียว ไหนเลยจะมีชีวิตรอดกลับบ้านเมืองได้ นึก ๆ ขึ้นมาก็น่าน้อยใจตนเอง ไม่พอที่เลยที่จะต้องมาทนทุกข์ยาก เผชิญภัยอันน่าสยดสยองถึงเพียงนี้ ทรัพย์สมบัติเงินทองมีอยู่อย่างเหลือเฟือ อุดมด้วยความสุขประการต่าง ๆ แล้วก็ยังไม่วายมีความโลภ มิใช่ว่าไม่เคยได้ทนทุกข์

ฝ่าความยากลำบากจวนเจียนจะสิ้นชีวิตแล้วตั้งสองครั้งเมื่อไร แต่ก็ยังไม่หราบจำ คราวนี้จะต้องตายเป็นแน่แท้แล้ว

ชีวิตมนุษย์เป็นของควรสงวน ผู้อื่นที่ไม่ได้ตกทุกข์ได้ยากเช่นข้าพเจ้าสงวนชีวิตของเขาเพียงไร ข้าพเจ้าก็สงวนชีวิตเพียงนั้นหรือยิ่งกว่านั้นอีก เพราะเข้าขัดคับขันหนักหนา หน้าที่จะต้องป้องกันจนสุดสิ้นความสามารถ เพราะฉะนั้น ในวันนั้นเมื่อได้หาผลไม้กินเป็นภักษาหารอิ่มหนำดีแล้ว ก็เริ่มหาไม้มาเป็นอันมาก ทำเป็นรั้วหลายชั้นล้อมรอบต้นไม้ใหญ่ที่สำหรับจะนอนในเวลากลางคืน ตัวข้าพเจ้าเข้าอยู่ในรั้ว แล้วเอาไม้สุมทับทางเบื้องศีรษะ ป้องกันไม่ให้งูขบกัดกินเสียได้ พอทำค่ายไม้พื้นเสร็จแล้ว นั่งนึกกระหยิ่มใจแกน ๆ อยู่ว่าจะพ้นภัยเป็นมั่นคง ตกเวลาพลบค่ำ. ข้าศึกดุร้ายคืองูใหญ่ก็มายังต้นไม้ใหญ่นั้นอีก มันรู้อยู่ว่ายังเหลืออาหารอยู่อีกคนหนึ่งจึงจะมากินเสียให้สิ้นไป แต่ครั้นยกหัวขึ้นชูขู่พ่ออยู่รอบ ๆ ค่ายไม้พื้น พยายามจะฉกกัดข้าพเจ้า ไม่สำเร็จ มันก็เฝ้าอยู่ที่นั่นตลอดคืน พอจวนเวลาสางงูก็กลับไป ข้าพเจ้าไม่กล้าออกจากบ้อมจนกว่าพระอาทิตย์อุทัย

วันรุ่งขึ้นรู้สึกอิดโรยนัก เพราะมิได้หลับนอนคืนยังรุ่งเฝ้าแต่ป้องกันตัวกลัวงูจะพังรั้วค่ายเข้ามาได้ นอกจากอิดโรยเพราะเฝ้ายามอยู่ตลอดคืนแล้ว ยังรู้สึกอ่อนเพลียแทบจะไม่มี

แรงสูดลมหายใจ ทั้งนี้เป็นเพราะสูดเอากลิ่นไอพิษงูเข้าไปเป็นอันมาก นึกถึงว่าจะต้องทนทรมานอยู่เช่นนี้ไม่มีที่สิ้นสุดแล้ว ตายเสียจะดีกว่า จะได้พ้นทุกข์ทรมานเสีย ชีวิตเป็นของมีค่าควรจะสงวนอยู่มากก็จริง แต่ถ้ามีชีวิตอยู่เช่นข้าพเจ้าในบัดนี้จะมีประโยชน์อันใด ชีวิตที่ต้องทนทุกข์ทรมานกอปรทั้งความเหน็ดเหนื่อยอดอยากหิวโหยอิดโรยเช่นข้าพเจ้าในเวลานั้น ไม่น่าจะมีความเห็นว่าดีกว่าความแตกดับเลย ข้าพเจ้าคิดกลัดกลุ้มใจว่าไหน ๆ ก็จะต้องตายเป็นแน่แล้ว อย่าเลยตายเสียเดี๋ยวนี้จะดีกว่า จึงวิ่งตรงไปยังชายทะเล ตั้งใจจะกระโจนลงละเลตายเสีย ทรงตัววิ่งมาจวนถึงชายทะเล ก็คิดขึ้นได้ว่าการทำลายชีวิตตนเองเป็นของต้องห้าม นอกจากจะเป็นการกระทำอันขลาดปราชญ์ไม่สรรเสริญแล้ว พระอาหล่ายังทรงห้ามปรามเป็นเด็ดขาด ชีวิตของสรรพสัตว์ทั้งหลายจะสั้นยาวเพียงไร ต้องเป็นไปตามพระลิขิตของพระองค์ทั้งสิ้น คิดได้เท่านั้นแล้วก็ยังสติหยุดอยู่ทันใดนั้นแลออกไปทางทะเลกว้างใหญ่ เห็นเรือลำหนึ่งแล่นใบมาลิบ ๆ รู้สึกยินดีเป็นล้นพ้น พลางร้องออกมาด้วยความดีใจจนสุดเสียงว่า โอพระอาหล่าทรงพระเมตตาปรานีแล้ว พลางจึงเอาผ้าพันศีรษะออกแล้วผูกปลายไม้ชูขึ้นแกว่งไกวไปมา พวกในเรือเห็นเข้าจึงเอาเรือเล็กกรรเชียงเข้ามารับเอาข้าพเจ้าไปจากเกาะ

พอข้าพเจ้าขึ้นไปบนเรือใหญ่ พวกคนเรือและพ่อค้าวาณิชบรรดาที่มาในเรือ พากันกลุ้มรุมห้อมล้อมเข้ามาพึ่งเรื่องราวของข้าพเจ้า ต่างคนร้อนใจอยากจะรู้ความว่า เหตุไรข้าพเจ้าจึงตกมาอยู่ที่เกาะกันดารนั้น ข้าพเจ้าเริ่มเล่าตามที่เป็นมาให้เขาฟังตั้งแต่ต้นจนจบสิ้นทุกประการ บรรดาผู้ที่ได้ฟังพากันกล่าวขอบคุณพระอาหล่าที่บันดาลให้ข้าพเจ้ารอดพ้นภัยประการต่าง ๆ มาได้ ครั้นแล้วเขาจัดหาอาหารที่ดีมาให้กินเป็นอันมาก นายเรือจัดเอาเสื้อผ้าของเขามาให้ข้าพเจ้าเปลี่ยนพอกินอิ่มหนำสำราญแล้วจึงล้มตัวลงเอนหลับมาในเรือวันยังค่ำ ตื่นขึ้นในเวลาเย็นพอกินอาหารค่ำเสร็จก็นอนหลับไปอีกคืนหนึ่ง ต่อจากนั้นมา ก็ค่อยอาการดีขึ้นจากความอิดโรยทุกวันจนเป็นปกติ

แล่นเรือมากลางทะเลใหญ่หลายวันหลายคืน ช้า ๆ นาน ๆ จึงแวะเข้าทำการค้าขายตามเกาะรายทางมาหลายแห่ง ในที่สุดมาถึงเกาะสาลาหัท พวกพ่อค้าขนสินค้าขึ้นขาย ทำการแลกเปลี่ยนบนเกาะนั้นเป็นอันมาก เรือจอดเทียบท่าอยู่ยังเกาะสาลาหัทหลายวัน อยู่มาวันหนึ่งนายเรือเรียกข้าพเจ้าไปหาพูดว่าน้องชายเรา ข้าพเจ้าเห็นว่าท่านไม่มีธุระอะไร จึงคิดว่าจะหางานให้ทำ แก้รำคาญที่เห็นคนอื่นเขาทำงานการค้าขายตลอดทางมาทุก ๆ เกาะ ส่วนท่านไม่มีสินค้าจะทำ

บัดนี้มีสินค้าอยู่หลายหีบหลายมัด ซึ่งเป็นของพ่อค้าที่ลงเรือมากับเราคนหนึ่ง แต่พ่อค้าคนนั้นตายเสียแล้ว จึงคิดว่าจะขายสินค้านั้นเสียได้เงินมากน้อยเท่าไร จะได้คิดให้ญาติพี่น้องผู้รับมรดกของเขา เวลานี้ได้จัดให้คนขนของนั้นขึ้นบนดาดฟ้าเรือแล้ว มาไปดูด้วยกัน พูดเท่านั้นนายเรือพาข้าพเจ้าขึ้นไปบนดาดฟ้า พอถึงที่มัดสินค้ากองอยู่ นายเรือพูดว่า ของเหล่านี้คิดจะให้ท่านเป็นผู้จัดการขาย แล้วจะคิดค่าเหน็ดเหนื่อยเป็นรางวัลท่านจะว่าประการไร ข้าพเจ้าตกลงตามคำนายเรือว่า กล่าวขอบใจเขาเป็นอันมาก ที่อุตส่าห์หาหนทางให้มีโอกาสได้ทำงานเหมือนกับผู้อื่น

ตามธรรมเนียม เมื่อผู้ใดจะขนสินค้าขึ้นจากเรือ เสมียนประจำเรือ จะต้องจด จำนวนหีบห่อสินค้า และลงชื่อเจ้าของไว้ในบัญชีเสมอ ส่วนสินค้ารายที่ข้าพเจ้าจะรับภาระจัดการนั้นเสมียนถามนายเรือว่าจะลงชื่อใคร นายเรือตอบว่า ลงชื่อสินบัทผู้เดินเรือเป็นเจ้าของ แล้วขอลงชื่อท่านผู้นี้เป็นผู้จัดการ พอข้าพเจ้าได้ยินชื่อของตนเองดังนั้น ให้รู้สึกประหลาดใจเป็นอันมาก พลางเหลียวจ้องมองดูหน้านายเรืออยู่ขณะหนึ่ง ก็จำได้ว่า เป็นนายเรือคนเดียวกันกับนายเรือลำที่ข้าพเจ้าไปค้าขายด้วยเมื่อครั้งเดินเรือเที่ยวที่สอง . คราวที่นอนหลับถูกปล่อยอยู่บน

เกาะ เขาได้ออกเรือหนีไปเสีย ปล่อยข้าพเจ้าไว้คนเดียวได้รับความยากลำบากเป็นนักหนา ดังได้เล่าให้ฟังเมื่อคืนวานนี้แล้ว ชั้นต้นจำเขาไม่ได้เพราะเค้าหน้าเขาเปลี่ยนไปมาก ผิดแปลกไปกว่าครั้งเมื่อเราเห็นกันคราวก่อน ส่วนเขานั้นไม่ต้องสงสัยคงจำข้าพเจ้าไม่ได้แน่ เพราะนอกจากจะคิดว่าตายไปแล้ว ข้าพเจ้าต้องตรากตรำโฉมหน้าและร่างกายเปลี่ยน แปลงไปมาก ทีเดียว ข้าพเจ้าถามว่า สินค้าเหล่านี้เป็นของสินบัทแห่งนครแบกแดดหรือ นายเรือตอบว่าถูกแล้ว เขาลงเรือมากับข้าพเจ้าจากเมืองท่าบัสโสระแล่นเรือไปค้าขายด้วยกันหลายแห่ง อยู่มาวันหนึ่งเขาพร้อมด้วย พวกเพื่อนหลายคน ขึ้นไปหาน้ำจืด บนเกาะ จะเป็นด้วยเหตุไรไม่ปรากฏ ครั้นเขากลับลงเรือสินบัสหายไปแต่ไม่มีใครสังเกต จนเราออกเรือแล่นออกจากเกาะนั้นมาตั้งสี่ชั่วโมง จึงรู้ว่าสินบัทไม่ได้มาในเรือด้วย แต่ครั้นจะกลับเข้าไปตามที่เกาะนั้นอีกก็ไม่ได้เสียแล้ว เพราะมีลมพัดสวนมาทางเกาะจะกลับเรือไม่ได้ ข้าพเจ้าได้ฟังดังนั้นจึงซักถามนายเรือว่า ท่านเชื่อว่าเขาตายแล้วกระนั้นหรือ ข้อนี้ไม่ต้องสงสัย นายเรือย่อมตอบได้ประการเดียว เขาเชื่อเช่นนั้น ข้าพเจ้าจึงบอกว่า ขอนายเรือจงเปิดตาเพ่งดูข้าพเจ้าให้ถ้วนถี่เถิด แล้วท่านจะจำได้ว่า สินบัทผู้ที่ท่านทิ้งไว้บนเกาะกันดารนั้นยืนอยู่เฉพาะหน้าท่าน

เมื่อได้ฟังถ้อยคำเช่นนั้น นายเรือจ้องดูหน้าข้าพเจ้าอยู่พักใหญ่ ชั้นต้นแสดงสีหน้าสงสัยคล้ายกับจะว่าข้าพเจ้าแสร้งพูด ครั้นสังเกตดูเค้าหน้าและลักษณะถ้วนถี่แล้ว ก็จำได้พลางตรงเข้ากอดข้าพเจ้าไว้ แล้วร้องด้วยเสียงอันดังว่า โอพระอาหล่าเป็นเจ้า ขอพระองค์จงรับคำสรรเสริญจากข้าพเจ้าด้วยเถิด พระองค์โปรดบันดาลให้ข้าพเจ้าได้มีโอกาสทำการแก้ตัวลบล้างความผิดอันใหญ่หลวงได้ ทั้งนี้เป็นพระกรุณาธิคุณของพระองค์อย่างล้นพ้น พลางพูดกับข้าพเจ้าว่า สินค้าเหล่านี้เป็นของท่านทั้งสิ้น ข้าพเจ้าได้ระวังรักษามาตลอดทางมิให้เสียหาย บัดนี้ขอคืนให้ท่านทั้งหมดจงรับเอาเถิด และข้าพเจ้าขออ้อนวอนให้ท่านยกโทษให้แก่ข้าพเจ้าในข้อที่ท่านไว้บนเกาะนั้นเสียด้วย ความสัตย์จริงข้าพเจ้ามิได้ถือโทษโกรธแค้นนายเรือและเพื่อนฝูงประการใดเลย ได้เล่าให้ฟังแล้วว่าเป็นความผิดของข้าพเจ้าโดยแท้ จึงตอบกับนายเรือว่า ข้าพเจ้าหาถือโทษไม่ อันสิ่งทั้งหลายจะเป็นไปประการไรนั้น แล้วแต่พระอาหล่าจะบันดาลทั้งสิ้น ครั้นแล้วนายเรือขอให้ข้าพเจ้าเล่าให้ฟังว่า เหตุไฉนจึงรอดชีวิตมาได้ ข้าพเจ้าเล่าให้ฟังสิ้นทุกประการ ตามท้องเรื่องดังที่เล่าให้ฟังเมื่อคืนวานนี้

ครั้นออกจากเกาะสาลาหัท เราได้แวะเรือเข้าตามเกาะรายทางอีกหลายแห่ง ข้าพเจ้าขายสินค้าหมดได้กำไรดี แล้ว

จัดซื้อกระวาน อบเชย และของพื้นเกาะมาเป็นอันมาก ในที่สุด กลับมาถึงเมือง ท่าบัสโสระ จึงขนของขึ้นจากเรือ กลับนครแบกแดด การเดินเรือเที่ยวที่สามนี้ได้กำไรงามจนไม่รู้เป็นจำนวนเงินเท่าไร ครั้นมาถึงบ้านเรือนแล้ว ก็แบ่งทรัพย์ออกแจกจ่ายให้ทานคนจนเป็นอันมาก นอกนั้นเอาซื้อที่ดินได้เป็นหลายแปลง ตั้งแต่วันนั้นต่อมาข้าพเจ้าก็อยู่เป็นสุขสำราญยังนครแบกแดดนี้ การเดินเรือเที่ยวที่สามสิ้นเรื่องลงเพียงเท่านี้

พอสินบัทเล่าเรื่องจบลง ก็สั่งให้ทนายนำเงินมาให้ฮินบัทอีกร้อยหนึ่ง และเชื้อเชิญให้กลับมาใหม่ในวันรุ่งขึ้น สัญญาว่าจะเล่าเรื่องการเดินเรือเที่ยวที่สี่ให้ฟังต่อไป ฮินบัทพร้อมด้วยแขกอื่น ๆ ลาสินบัทกลับบ้านเรือนตน ครั้นวันรุ่งขึ้นได้เวลาตามเคย ฮินบัทและบรรดาแขกทั้งหลายมาประชุมพร้อมกันที่บ้านสินบัทอีก กินเลี้ยงกันเสร็จแล้ว สินบัทเริ่มเล่าเรื่องการเผชิญภัยของเขาเมื่อคราวเดินเรือเที่ยวที่สี่ให้ฟังต่อไปนี้

๒๑. การเดินเรือเที่ยวที่สี่ของสินบัท

ขึ้นชื่อว่าเงินเป็นของประเสริฐ อาจซื้ออะไร ๆ ได้ทุกสิ่งทุกอย่าง หรืออย่างน้อยก็จะซื้อความสุขความสำราญได้ แต่ความสุข ความสำราญที่ข้าพเจ้าเสพอยู่เป็นเอนกประการ เมื่อกลับ

มาจากการเดินเรือเที่ยวที่สามนั้น ใช่จะเป็นเสน่ห์มีอำนาจพอเหนี่ยวรั้งไม่ให้ข้าพเจ้าออกท่องเที่ยวไปในท้องทะเลและถิ่นไกลอีกได้ก็หาไม่ ความมั่งคั่งสินทรัพย์แวดล้อมด้วยความเริงรมย์ประการนานา ไม่เป็นเหตุทำลายให้เลิกรักการท่องเที่ยวเผชิญภัยเสียได้ ความสุขความสำราญมีอำนาจดูดดึงหัวใจให้อยู่กับเหย้ากับเรือนได้ก็แต่ต้นมือ มินานวันเสน่ห์นั้นก็พลันหาย แต่ความรักการท่องเที่ยวไปในแดนไกลยิ่งนานวันยิ่งเพิ่มทวีมากขึ้น แม้ว่าเคยได้รับทุกข์ภัยป่างตายมาหลายครั้งหลายคราวแล้วก็ทำเนา ใช่ว่าจะรู้หลาบจำเข็ดขยาดต่อภัยนั้น ๆ ก็หาไม่ ว่ากันที่จริงแล้วการที่ได้รับทุกข์ภัยต่าง ๆ นั้นเอง เป็นปัจจัยให้รักการท่องเที่ยวเผชิญภัย ดังนั้นเมื่อจัดการทางบ้านเรียบร้อยแล้ว เตรียมสินค้าที่เหมาะกับพื้นภูมิประเทศที่จะไปค้าได้เพียงพอ ออกจากนครแบกแดดเดินทางไปยังประเทศอิหร่าน ทำการค้าขายตามเมืองรายทางไปหลายแห่ง ครั้นเมื่อมาถึงเมืองท่าแห่งหนึ่ง ลงเรือแล่นไปทางแถบทิศตะวันออก แวะขึ้นตามเมืองท่าและเกาะต่าง ๆ หลายแห่ง ทำการค้าขายได้กำไรงามดี อยู่มาวันหนึ่งเรือกำลังแล่นคว้างอยู่กลางทะเลใหญ่ เกิดพายุพัดมาต้องใบเรือขาดสะบั้นเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยตั้งร้อยชิ้นพันชิ้น ปลิวว่อนอยู่ทั่วไปในท้องเวหา เมื่อเรือขาดใบลงเช่นนั้นแล้ว ก็มิสามารถจะบังคับ

อยู่ ต้องถูกพายุพัดซัดเซโคลงเคลงไปมา ในที่สุดพายุตีเข้าไปเกยหาดทรายแตกละเอียดไม่มีชิ้นดี แล้วคลื่นก็พัดพากวาดเอาลงทะเลไปอีก พวกพ่อค้าวานิชและคนเรือจมทะเลตายเสียเป็นอันมาก ส่วนสินค้าเครื่องอาหาร และเครื่องเรือเป็นเหยื่อแห่งลูกคลื่นหมดสิ้น

ข้าพเจ้ากับพวกพ่อค้าและคนเรืออีกหลายคนโชคดี ควว้าไม้กระดานเรือได้แผ่นหนึ่ง อาศัยเกาะไปได้พอไม่จมน้ำตาย พวกเราเกาะไม้กระดาน ลอยคออยู่กลางทะเลเป็นเวลานาน ปล่อยตัวให้ลอยไปตามคลื่นและพายุ ในที่สุดกระแสน้ำพัดเอาไปติดอยู่กับเกาะแห่งหนึ่ง ซึ่งเราเห็นอยู่เบื้องหน้าลิบ ๆ เมื่อเรืออับปาง เราขึ้นไปบนเกาะหาผลไม้และน้ำกินพอเป็นกำลังไปได้บ้าง ตกเวลาเย็นกลับลงมาชายเกาะนอนหลับอยู่ที่นั่นตลอดคืน รุ่งขึ้นเช้าเราพากันเดินลึกเข้าไปในเกาะ เดินพลางหาผลไม้กินพลางต่อไปจนเวลาจวนเที่ยง เห็นมีบ้านเรือนคนอยู่เป็นหย่อม ๆ เราดีใจเดินตรงเข้าไป พอเข้าไปใกล้บ้านหย่อมแรก มีคนดำออกมาหาเราเป็นอันมาก มันพากันล้อมหน้าล้อมหลังเรารอบ ๆ ควบคุมเราเป็นเยี่ยงเชลย ครั้นแล้วมันจัดแจงแบ่งสรรปันส่วนพวกเชลยของมันเท่า ๆ กัน ควบคุมเอาพวกเราแยกทางไปเป็นพวก ๆ เพื่อจะไปยังบ้านเมืองของมัน ข้าพเจ้ากับเพื่อนอีกห้าคน

ถูกพาไปในบ้านเดียวกัน พอไปถึงพะเพิงที่เป็นเรือนของพวกคนดำ มันก็ให้เรานั่งลงแล้วเอาผักชนิดหนึ่งออกมากองไว้ที่เรานั่ง ทำสัญญาณให้เรากิน พวกเพื่อนข้าพเจ้าไม่ทันคิดหน้าคิดหลัง ฉวยผักกินโดยอารามหิว ส่วนข้าพเจ้าคิดว่าพวกคนดำไม่กินผักนั้นด้วย จึงบังเกิดความสังหรณ์ในใจว่า ชะรอยจะเป็นพิษให้ผลร้ายแก่ผู้กินเป็นแน่ คิดดังนั้นจึงปฏิเสธเสียไม่แตะต้องลิ้มรสเลย ที่ทำเช่นนั้นเป็นผลดี ข้าพเจ้าคิดถูก เพราะเมื่อพวกห้าคนกินผักเข้าไปสักประเดี๋ยวใจ ก็พากันมึนเมาเคลิบเคลิ้มหลงสติ หนักเข้ากลายเป็นคนวิกลจริตลืมสติ ไม่มีความจำสิ่งไรได้ แม้แต่พูดจาอะไรก็ไม่ได้ศัพท์สำเนียง ตัวของผู้พูดเองก็ไม่รู้ว่าตนพูดอะไร พอพวกคนดำเห็นดังนั้นมันยกข้าวคลุกน้ำมันมะพร้าวออกมา เพื่อนของข้าพเจ้าไม่รอรั้งตรงเข้าพุ้ยข้าวกินอย่างจะกละ แต่จะมีสติรู้ว่าตนทำอะไรไปแล้วหรือทำอะไรอยู่ก็หาไม่ ส่วนข้าพเจ้าแบ่งเอาข้าวมารับประทานบ้างเล็กน้อยพอบรรเทาความหิวโหย

คงได้ความว่า พวกคนดำให้หญ้าชนิดนั้นเรากินก่อน เพื่อจะให้เราเคลิ้มคลั่งไม่ได้สติ หลงลืมความเป็นไปอันน่าสังเวชของเราเสีย เมื่อไม่มีสติแล้วเราจะได้ไม่มีความเสียใจในข้อที่ไปตกยากลำบากเช่นนั้น ครั้นแล้วมันจึงเอาข้าวมาให้กิน ผู้ที่ไม่มีสติก็กินข้าวเข้าไปมากมาย ไม่ช้าก็จะอ้วนพีมีเนื้อมาก แล้วมัน

ก็คือพวกอมนุษย์ชอบกินเนื้อมนุษย์ จะได้กินเราได้เต็มอิ่ม น่าสงสารพวกเพื่อนทั้งห้าเป็นอันมาก พากันหลงใหลไม่ได้สติตกเป็นเหยื่อของพวกอนารยชน มันเลือกได้คนไหนอ้วนกว่าเพื่อนก็ฆ่าเสียวันละคน ฉีกเนื้อแบ่งกันกินเป็นภักษาหาร เป็นที่น่าสังเวชใจยิ่งนัก ส่วนตัวข้าพเจ้านั้นเมื่อตกอยู่ในฐานะอันน่าเวทนาเช่นนั้น มีความโศกเศร้าเป็นอันมากพออยู่แล้วที่จะทำให้ซูบผอมลงได้ ครั้นยิ่งได้เห็นพวกเพื่อนถูกมันกินเป็นเหยื่อเกิดความสังเวชใจ และคิดว่าไม่ช้าตนก็จะต้องได้รับภัยเช่นเดียวกัน น่าที่จะอ้วนพีให้สมดังประสงค์ของพวกคนดำ ความกลัวตายกับความสังเวช ทำให้ตรมตรอมใจกลับผอมซีดลงทุกวัน ข้าวคลุกน้ำมันมะพร้าวที่คนดำเอามาให้กินนั้น กลายเป็นคล้ายกับเจือด้วยยาพิษ คือความกลัวตายอันเข้าครอบสถิอยู่เป็นเนืองนิตย์ หาเป็นประโยชน์แก่ร่างกายไม่ ซูบผอมลงทุกวันๆ ในที่สุดก็แทบมีแต่หนังหุ้มกระดูก แต่การณ์นี้เป็นประโยชน์ยิ่งแก่ข้าพเจ้า ในที่สุดคือ เมื่อพวกคนดำฉีกเนื้อพวกเพื่อนทั้งห้ากินรายเรียงตัวกันหมดแล้ว มันจะกินข้าพเจ้า แต่เห็นว่าไม่มีเนื้อพอสมควร จึงปล่อยไว้ก่อนจนกว่าจะอ้วนพีมีเนื้อมากพอกินอีก

ระหว่างนั้น มันปล่อยให้ข้าพเจ้าไปไหนๆ ได้ตามชอบใจ ข้าพเจ้าออกไปเที่ยวหาผลไม้ในป่ากินบ้าง ตกเวลา

เย็นก็กลับมา แต่จะไปไหนมาไหนเวลาไร ทำอะไรมันก็ไม่ค่อยสังเกต ด้วยโอกาสอันนี้ วันหนึ่งข้าพเจ้าออกจากบ้านเรือนของคนดำแต่เช้าตรู่เข้าป่าหนีไป เดินไปวันยังค่ำไม่พักผ่อน ตกเวลาเย็นขึ้นนอนบนค่าคบไม้ รุ่งขึ้นออกเดินหนีต่อไปอีกคอยระวังหลีกเลี่ยงไม่เข้าไปใกล้หมู่บ้านของพวกคนดำ ซึ่งช้า ๆ นาน ๆ ก็มีอยู่เป็นหย่อม ๆ ตามรายทางไป เดินเข้าป่าหนีไปเช่นนั้นตลอดเจ็ดวัน กินแต่มะพร้าว ใช้เป็นทั้งอาหารทั้งน้ำตลอดทอดทาง ตกวันที่แปดมาถึงยังชายฝั่งทะเล ที่นั่นมีพริกขึ้นอยู่ดกดื่น พบพวกคนผิวขาวเก็บพริกอยู่ที่ชายฝั่งทะเลพวกหนึ่ง พอเขาเห็นข้าพเจ้าก็ประหลาดใจ ตรงมาหาถามเป็นภาษาอาหรับว่า มาแต่ไหน เหตุไรจึงมายังชายทะเลนั้น ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีเป็นล้นพ้นที่ได้ยินภาษาพื้นเมืองขึ้นอีกครั้งหนึ่งก่อนตาย เพราะได้คิดไว้แล้วว่าคงจะต้องตาย โดยถูกพวกคนดำใจอำมหิตฉีกเนื้อกินเสีย ข้าพเจ้าเล่าเรื่องให้พวกนั้นฟังตั้งแต่ต้นจนปลาย เขาก็สิ้นความประหลาดใจ

ข้าพเจ้าพักอยู่ที่ชายเกาะกับพวกนั้นหลายเวลา ครั้นเขาเก็บพริกได้มากพอใจแล้ว เราก็พากันลงเรือแล่นออกจากฝั่งไป แล่นเรือไปไม่นานนัก มาถึงอีกเกาะหนึ่ง ซึ่งเป็นที่อยู่ของพวกนั้น เขาพาข้าพเจ้าขึ้นไปเฝ้าพระราชา พระองค์ตรัสถามถึงมูลเรื่องว่า เหตุไรข้าพเจ้าจึงได้มาพบกับพวกเก็บพริก ข้าพเจ้า

เล่าถวายให้ทรงทราบสิ้นทุกประการ ในขณะที่เล่าเรื่องถวายนั้น พระองค์สดับพลางทรงประหลาดพระหฤทัยยิ่งนัก ครั้นแล้วรับสั่งให้มหาดเล็กจัดหาเสื้อผ้ามาให้ข้าพเจ้า แล้วแถมรับสั่งให้จัดที่พักให้ และว่าข้าพเจ้ามีความประสงค์สิ่งไรก็ให้จัดมาให้อย่าให้ขาดแคลนได้

ข้าพเจ้าออกจากที่เฝ้าไปพักอยู่ที่บ้านขุนนางผู้ใหญ่ได้รับความผาสุกยิ่งนัก มิได้รู้สึกขาดแคลนทุกข์ร้อนประการไร นอกจากจะจัดหาสิ่งของที่พอใจให้ตามความประสงค์ทุกเมื่อทุกขณะแล้ว พวกบ้านนั้นยังพยายามทำความสนุกรื่นเริงให้เพลิดเพลินใจ ลืมโชคร้ายที่ตนได้รับมาหรือแทบจะกล่าวได้เต็มปากว่าลืมบ้านเก่าเมืองเดิมเสียทีเดียวด้วยซ้ำไป เพราะตั้งแต่พระราชาตลอดลงมาจนพลเมืองชาวเกาะ ไม่ว่าหญิงหรือชายต่างก็ชอบพอรักใคร่ข้าพเจ้าคอยู่ทั่วหน้า ทั้งนี้เพราะข้าพเจ้าเป็นตัวโปรดปรานของพระราชานั่นเอง ก็เมื่อพระราชาทรงพระเมตตาโปรดปรานนัก ทรงเอาเป็นภาระเลี้ยงดูดังนี้แล้ว ไฉนจะไร้ซึ่งความสุข เพราะภาษิตย่อมว่า สิบเศรษฐีก็ไม่เท่าหนึ่งพญาเลี้ยง

ณ เกาะนั้นเป็นสถานที่เจริญแล้ว อุดมด้วยสิ่งสินค้านานาพรรณ มีผู้คนพลเมืองชายหญิงล้นหลามอุ่นหนาและคับคั่งด้วยสินทรัพย์สมบัติทั้งปวง นอกจากนนกษัตริย์แห่งเกาะนั้นยัง

ทรงตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม อาณาประชาราษฎรปราศจากความเดือดร้อนรำคาญ เพราะพระองค์ทรงประพฤติแต่ในทางที่ชอบที่ควร เป็นไปในคลองธรรมทุกสิ่งทุกประการ อันราษฎรแห่งประเทศดินแดนใด กอปรด้วยความมีลักษณะเช่นราษฎรแห่งเกาะนั้นแล้ว ก็ยากที่จะหาความทุกข์ได้ว่ามีอยู่ในพลเมืองชั้นใดหมู่ใด

ข้าพเจ้าอยู่ที่เกาะนั้นนานมา สังเกตสิ่งประหลาดใจได้ข้อหนึ่ง คือไม่เคยเห็นชาวเกาะคนใดรวมทั้งพระราชาด้วย ขี่ม้ามีอานมีบังเหียน หรือเหล็กเตือนข้างม้าเลย ขี่กันไปตัวเปล่า ๆ ไม่ใช้อานและบังเหียน อยู่มาวันหนึ่งข้าพเจ้าเข้าเฝ้าพระราชาแล้วทูลถามเรื่องนี้ว่า เหตุไฉนในบ้านเมืองแห่งเกาะนี้ จึงไม่ใช้อานบังเหียน และเหล็กเตือนข้างม้า พระองค์ตรัสตอบว่าไม่เคยได้ยินชื่อสิ่งของเหล่านั้นเลย

ข้าพเจ้าออกจากที่เฝ้าตรงไปหาช่างไม้ทันที ออกแบบให้จัดทำอานไม้ให้อานหนึ่ง พอช่างไม้ทำเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าเอาหนังฟอกหุ้มอีกชั้นหนึ่ง ภายในระหว่างหนังกับไม้ตัวอานยัดด้วยขนสัตว์อ่อนนุ่ม ตามขอบหนังรอบอานภายนอก แต่งด้วยทองคำงามตา เสร็จแล้วออกแบบให้ช่างเหล็กทำเหล็กผ่าปากม้าและเหล็กเตือนข้างม้าให้อีกหนึ่งสำรับ ประกอบกันเสร็จแล้วก็นำเข้าไปถวายพระราชา พระองค์รับสั่งให้จัดผูกม้าถวาย แล้ว

ขึ้นทรงม้าพอพระทัยเป็นอันมาก ประทานของรางวัลอันมีค่ายิ่งหลายสิ่ง ต่อนั้นมาข้าพเจ้าก็ไม่มีเวลาว่างเว้นแต่ทำเครื่องม้าให้แก่เสนาบดีและขุนนางใหญ่น้อยตลอดไป ท่านที่ได้รับเครื่องม้าไป ให้รางวัลแก่ข้าพเจ้าด้วยสิ่งของและเงินทองเป็นอันมาก ถัดจากพวกขุนนางลงมา ยังมีพวกเศรษฐีคหบดีสั่งให้ข้าพเจ้าทำเครื่องม้าให้อีก ได้รับรางวัลเงินทองสิ่งของมีค่าคราวนั้นเป็นเอนกประการ และเพิ่มความคุ้นเคยชอบพอรักใคร่ ที่พวกขุนนางประชาชนพลเมืองมีอยู่แก่ข้าพเจ้าแล้วขึ้นอีกเป็นอันมาก

ตามปกติ ข้าพเจ้าเข้าเฝ้าพระราชาอยู่เป็นเนืองนิตย์ อยู่มาวันหนึ่งพระองค์รับสั่งแก่ข้าพเจ้าว่า สินบัท เรารักเจ้าและเชื่อว่าพลเมืองของเราทุกคน ก็ชอบพอรักใคร่เจ้าอยู่ถ้วนหน้า ผู้ใดได้รู้จักและทำการเกี่ยวข้องกับเจ้าด้วยหนทางใดๆ แล้ว ไม่น่าที่จะเว้นนับถือเจ้า บัดนี้เรามีความประสงค์อันหนึ่งอยากจะร้องขอ เจ้าต้องไม่ปฏิเสธเรา จะได้หรือไม่ประการไร ข้าพเจ้าทูลตอบว่า ไม่มีสิ่งไรที่ข้าพเจ้าจะไม่กระทำตามพระราชประสงค์ สิ่งไรที่ต้องพระราชประสงค์นั้น ถ้าไม่พ้นความสามารถของข้าพเจ้าแล้ว จะรับสนองพระเดชพระคุณให้เป็นที่พอพระราชหฤทัยเสมอ แม้แต่หยดโลหิตสุดท้ายของข้าพเจ้าก็จะยอมเสียสละถวายเป็นราชพลี เพราะพระองค์โปรดปรานมีความเมตตาปรานี

ข้าพเจ้าเป็นอันมาก เป็นพระคุณหาที่เปรียบมิได้ ทั้งพระองค์ก็เป็นเจ้าชีวิตเหนือข้าพเจ้าอยู่แล้วด้วย

เมื่อพระราชาได้ทรงสดับดังนั้น จึงดำรัสว่าเราอยากจะให้เจ้าแต่งงาน เพื่อว่าจะได้เป็นเครื่องรัดกุมเจ้าให้แน่นอยู่กับประเทศเกาะนี้ต่อไป ไม่คิดกลับบ้านเมืองเดิมอีก เจ้าจะคิดเห็นเป็นประการไร

เป็นความจำใจอยู่เอง ที่จะต้องรับปฏิบัติตามพระราชประสงค์ในข้อนี้ ถึงมาตรว่าจะมีความลังเลใจเป็นห่วงบ้านเกิดเมืองนอนอยู่ก็จริง แต่ได้กราบทูลพระราชาเสียเต็มปากว่า จะกระทำตามพระราชประสงค์เสมอทุกข้อ ก็เมื่อพระราชประสงค์อันนี้ไม่เป็นที่ลำบากเดือดร้อนอย่างไร ไฉนจะกล้าปฏิเสธได้ จึงทูลสนองว่า ซึ่งทรงพระเมตตาโปรดถึงเพียงนี้เป็นพระคุณยิ่งหาที่เปรียบมิได้

พระราชาประทานหญิงสาวชาววังบุตรีขุนนางผู้ใหญ่ให้เป็นภรรยา นางมีสิริร่างงดงามตาอุดมด้วยทรัพย์สมบัติ และกอปรด้วยความงามหลายประการ เมื่อได้ทำพิธีการวิวาห์กันตามประเพณีชาวประเทศเกาะนั้นเสร็จเรียบร้อยแล้ว ข้าพเจ้าก็ไปอยู่ที่บ้านภรรยา มีความรักใคร่กันเป็นอย่างดี ได้รับความผาสุกสำราญด้วยกันทั้งสองฝ่าย แต่ถึงแม้ว่าจะได้รับความสุขสำราญเพียงไร ใช่ว่าข้าพเจ้าจะลืมนครแบกแดดที่รักยิ่งก็หาไม่ ใช่แต่

เท่านั้นครั้นกาลนานมาความรักระหว่างคู่สามีหนุ่มภรรยาสาว ก็ย่อมจืดจางลงเป็นธรรมดา หรืออย่างน้อยบ้างฝ่ายข้าพเจ้าจะรู้สึกจางข้างเดียวก็เป็นได้ จึงคอยหาช่องทางจะหลบหนีกลับนครแบกแดดบ้านเมืองเดิมอยู่เสมอ

ระหว่างที่ข้าพเจ้า คอยหาช่องทาง จะหนีจากเกาะนั้นอยู่ ภรรยาของเพื่อนบ้านซึ่งคุ้นเคยชอบพอกันกับข้าพเจ้า ป่วยหนักลงถึงแก่ความตาย ข้าพเจ้าไปเยี่ยมเยือน เพื่อแสดงความเสียใจกันตามประเพณี เห็นสามีโศกเศร้าหนักผิดกับที่สามีจะโศกเศร้าไว้ทุกข์ในภรรยาผู้ตายตามที่ได้เคยเห็นมาได้ จึงพูดเพื่อเอาใจให้สร่างโศกว่า ขอพระอาหล่าเป็นเจ้าจงประทานพรให้ท่านมีชีวิตอยู่ยืนนานเถิด ชายผู้สามีตอบว่า อนิจจา พระอาหล่าจะให้ข้าพเจ้ามีชีวิตอยู่ยืนนานได้อย่างไร แต่ถ้าจะว่าเวลาชั่วโมงเดียวเป็นเวลามีชีวิตยืนนานสำหรับข้าพเจ้าแล้วก็น่าจะจริงอยู่ ข้าพเจ้ายังไม่รู้ต้นสายปลายเหตุ อันเป็นประเพณีของประเทศเกาะนั้น จึงมิได้ชวนให้เข้าใจไปอย่างอื่น นึกเสียว่าเป็นคราวระทมทุกข์หนักหนาของสามีของผู้ตาย จึงพูดไปกำลังโศกเศร้าฉะนั้น ข้าพเจ้าพูดเอาใจเขาต่อไปว่า จงสร่างโศกเสียทีเถิด อย่าปล่อยให้ความคิดอันน่าระทมทุกข์เข้าครอบงำดวงจิตของท่านเลย ข้าพเจ้ามีความหวังว่า เราจะได้อยู่เป็นเพื่อนบ้านกันต่อไปอีกเป็น

เวลานานหลายปี เขาตอบว่า ข้าพเจ้าก็มีประสงค์จะอยู่เป็นเพื่อนบ้านกับท่านต่อไปเช่นเดียวกัน และขอขอบใจท่านผู้เป็นเพื่อนบ้านมีความหวังดีต่อข้าพเจ้า แต่ความประสงค์ที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไปนั้นจะสำเร็จเป็นผลจริงได้อย่างไร ขอแต่ให้ท่านมีชีวิตอยู่ต่อไปจงยืนนานเถิด ส่วนข้าพเจ้านั้นถึงกำหนดตามพระลิขิตของพระผู้เป็นเจ้าแล้ว และในวันนี้จะต้องถูกฝังทั้งเป็นพร้อมกับศพภรรยา ข้าพเจ้ามีความประหลาดใจจึงซักถามเขาว่า เหตุไฉนจะต้องกระทำเช่นนั้น เขาตอบว่า เป็นประเพณีของเกาะนี้แต่ดั้งเดิมครั้งปู่ย่าตายายมาแล้ว ว่าสามีจะต้องถูกทั้งเหวทั้งเป็นตามศพภรรยาไป และถ้าสามีตายก่อนภรรยาก็ต้องกระทำเช่นเดียวกัน จนกระทั่งบัดนี้เราก็ยังถือกันอยู่อย่างเคร่งครัด มีความยำเกรงนับถือเป็นกฎหมายบ้านเมือง ไม่มีผู้ใดจะกล้าขัดขืนได้ ข้าพเจ้าจะต้องนับถือประเพณีนี้ ไม่มีสิ่งไรในโลกจะช่วยเหลือได้

ขณะที่ชายสามีเล่าประเพณีน่าเกลียดให้ข้าพเจ้าฟังอยู่นั้น พวกญาติพี่น้องเพื่อนฝูงของเขา พากันมาจัดเตรียมการศพมากหน้าหลายตา แต่ก็ไม่เห็นมีผู้ใดสงสารชายสามีผู้ระทมใจสักคนเดียว ทั้งนี้ก็เพราะว่าเป็นประเพณีแต่โบราณนานไกลไม่เห็นเป็นการแปลกประหลาด ส่วนข้าพเจ้ารู้สึกสยดสยองเป็นอย่างยิ่ง และมีความสงสารไม่กล้าจะแลดูหน้าชายผู้สามีได้ พวกญาติจัดการ

แต่งศพด้วยเครื่องแต่งกายอันมีค่ายิ่ง เช่นเดียวกับเมื่อวันทำพิธีแต่งงาน เอาเครื่องเพชรนิลจินดาของผู้ตายทั้งหมดออกมาประดับแต่งให้จนสิ้นเชิง แล้วยกศพขึ้นคานหามเปิดโล่งโถงไม่มีอะไรปกคลุมกำบัง เห็นจะเป็นด้วยต้องการจะประกวดเครื่องประดับ

กระบวนแห่ศพไม่แปลกพิสดารไปอย่างไร มีคนเดินนำหน้าศพบ้างเล็กน้อย ถัดมาคือสามีผู้ตายแต่งกายไว้ทุกข์เดินตามศพถัดสามีไปมีพวกญาติพี่น้องเพื่อนฝูงเดินตามกันเป็นแถวข้าพเจ้าพลอยติดตามไปด้วย คนเดินนำหน้าเดินมุ่งตรงไปยังภูเขาใหญ่ พากระบวนขึ้นไปบนยอดเขาสูง ครั้นกระบวนมาพร้อมกันก็เปิดก้อนหินใหญ่ที่ปิดปากเหวลึกออก ทั้งศพลงไปในเหวพร้อมทั้งเพชรพลอยเครื่องประดับประดาทุกสิ่งทุกประการ ทันใดนั้นสามีของผู้ตายกล่าวคำล่ำลาพวกญาติพี่น้องเพื่อนฝูงทั้งหลายบรรดาที่แห่ศพมาส่งเสร็จแล้ว ก็ไม่บิดพลิ้วอิดเอื้อนประการไร ตรงเข้านั่งในที่สำหรับถ่วงทำเป็นรูปโลงผีเล็ก ๆ สี่เหลี่ยมเฉพาะนั่งได้ในหีบใบนั้นมีขนมปังก้อนเล็ก ๆ อยู่เจ็ดก้อนกับเหยือกน้ำใบหนึ่ง พวกญาติพี่น้องช่วยกันถ่วงชายสามีลงในเหวตามศพภรรยาไปแล้วเลื่อนก้อนหินใหญ่กลับปิดปากเหวไว้ตามเดิม

ภูเขาทั้งศพลูกนั้นสูงใหญ่มีเขตยื่นไปจนจรดชายทะเล เพราะฉะนั้น เหวที่สำหรับถ่วงทั้งศพก็คงจะลึกมาก พอเสร็จ

พิธีการทั้งศพและถ่วงคนเป็นแล้ว พวกที่ไปก็ต่างคนต่างกลับบ้านเรือน ข้าพเจ้าบอกไม่ถูกว่าความรู้สึกเกลียดชังสยดสยองพิธีนั้นมีเพียงไร ไม่สามารถจะเก็บความรู้สึกนึ่งไว้ได้ พอเข้าเฝ้าพระราชาจึงกราบทูลถามว่า ข้าพเจ้ามีความประหลาดมหัศจรรย์ใจเป็นหนักหนา เหตุไฉนประเทศเกาะอันเจริญของพระองค์นี้ จึงมีประเพณีประหลาด ถ่วงคนเป็นกับคนตาย ข้าพเจ้าได้เที่ยวไปในดินแดนไกลหลายประเทศแล้ว ยังไม่เคยได้ยินว่ามีพิธีอันชั่วร้ายสาหัสเช่นนี้ที่ไหนเลย พระราชาดำรัสตอบว่าจะให้เราทำสถานไรได้เล่าสินบัท พิธีเช่นนี้มีแต่ตกตำบรรพ์บุรมบุราณ ประชาชนพลเมืองทุกชั้นถือว่าเป็นกฎหมายอันสืบเนื่องมาจากโบราณประเพณี ไม่มีใครกล้าดัดแปลงได้ เพราะได้นับถือติดแน่นอยู่ในนิสัยสันดานมาหลายชั่วคนแล้ว ถึงตัวเราเองก็ต้องเคารพนับถือกฎประเพณีนี้ ถ้ามเหสีของเราถึงแก่ความตายก่อน ตัวเราก็ต้องถูกถ่วงเหวทั้งเป็นเช่นเดียวกับคนสามัญ ข้าพเจ้าทูลถามต่อไปว่าผู้ที่เป็นแขกแปลกเมืองมาอาศัยอยู่ในเกาะนี้จะต้องนับถือประเพณีนี้หรือหาไม่ พระราชาดำรัสตอบว่า ไม่มีข้อยกเว้นว่าจะเป็นชนชาติใด ภาษาใดหรือมาแต่ไหน ถ้าได้มาแต่งงานอยู่ในเกาะนี้แล้ว ก็ต้องเคารพนับถือกฎประเพณีนี้เช่นเดียวกันเหมือนกับคนพื้นเมือง

ข้าพเจ้าออกจากที่เฝ้าเดินเศร้าใจกลับบ้าน เดินพลางคิดพลางว่าหาหนทางหลีกเลี่ยงสถานไรดี ความกลัวว่าภรรยาอาจจะตายก่อน และข้าพเจ้าจะต้องถูกถ่วงเหวทั้งเป็นกระทำให้มีความทุกข์ร้อนหนัก ไม่เห็นมีหนทางหลีกเลี่ยงสถานไรได้ มีอยู่หนทางเดียวก็ที่จะหลบหนีออกจากเกาะนั้นมาเสีย อยู่ต่อมาอีกมิช้ามินาน ความกลัวที่ว่าภรรยาจะตายก่อนนั้นก็สมจริง นางเป็นโรคบั่จจุบันพลันถึงแก่ความตายลง ภายในชั่วเวลาสักสองสามวันข้าพเจ้ามีความกลัวตายเป็นอันมาก เหลือที่จะระงับสติอารมณ์ให้เป็นปรกติอยู่ได้ อันความหวาดกลัวเมื่อครั้งจะถูกพวกคนป่าพล่าฉีกเนื้อกินคราวก่อนนั้นว่าร้ายนัก ยังพอเห็นช่องอุบายที่จะหลีกเลี่ยงและแล้วก็หลบหนีมาได้ แต่ซึ่งจะต้องถูกฝังทั้งเป็นคราวหลังนี้ มองไม่เห็นหนทางที่พอจะหลีกเลี่ยงได้เลย ความน่ากลัวสยดสยองใจทั้งสองคราวไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันอย่างไรนัก

พระราชาพร้อมด้วยข้าราชบริพาร เสด็จเข้ากระบวนแห่ศพภรรยาของข้าพเจ้าด้วย ขุนนางข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยตลอดจนเศรษฐีคหบดีพลเมืองสามัญมาเข้ากระบวนแห่ เพื่อแสดงความนับถือข้าพเจ้าพร้อมกัน อันการให้เกียรติยศแก่ข้าพเจ้าชนิดนี้เห็นว่าพากันมาช่วยฆ่าข้าพเจ้าโดยแท้ พอจัดตระเตรียมพิธีเสร็จพวกญาติพี่น้องของผู้ตายจัดแจงแต่งศพด้วยผ้าอย่างงาม ประดับ

ด้วยเครื่องเพชรนิลจินดาสารพัน เครื่องประดับกายของนางมีอยู่เท่าไรก็เอาออกมาประเดแต่งให้จนหมดสิ้น ครั้นแล้วยกศพขึ้นคานหาม กระบวนแห่ก็เคลื่อนออกจากบ้านมุ่งตรงไปยังภูเขาใหญ่ ข้าพเจ้าแต่งกายไว้ทุกข์ตามตำแหน่งผู้เป็นสามีเดินติดตามศพไป มีความทุกข์หนักน้ำตาไหลออกอาบนองตาทั้งสองข้าง แต่ซึ่งมีทุกข์หนักหนาทั้งนี้ ใช่ว่าจะเป็นด้วยเสียดายภรรยาที่ตายไปนั้นอย่างเดียวก็หาไม่ ถ้าจะพูดให้ถูกแล้ว ก็เพราะเสียดายชีวิตของตนเองมากกว่า คิดอยู่ว่าตั้งแต่นี้ไป จะไม่มีชีวิตรอดกลับคืนมาเห็นหน้าบุตรภรรยาที่บ้านเก่าอีกแล้ว ชีวิตอันมีค่าจะพลันแตกดับสูญสิ้นไปในเหวลึกในยอดเขาอันแลเห็นอยู่ข้างหน้า เมื่อรู้ตัวอยู่ว่าตนกำลังเดินเข้าไปหาที่ตายก็น่าจะยับยั้งเสีย แต่จะกระทำเช่นนั้นไม่ได้ มีความจำเป็นบังคับอยู่เสมอเป็นปฏิกรุนหลังให้วิ่งเข้าไปหาความตาย ยิ่งเดินใกล้ภูเขาใหญ่เข้ามาก็ยิ่งมีความกลัวตายหนักขึ้น เหลียวหน้าไปพบพวกขุนนางผู้ใหญ่มีตำแหน่งสูงในหน้าที่ราชการ มีอำนาจเด็ดขาดเข้าครั้งไร ก็อ้อนวอนให้เขาช่วยเหลือ แต่ก็ไม่เป็นผล น่าที่เขาจะช่วยเหลือให้รอดตายสิกลับเห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนเลวทราม พยายามจะฝ่าฝืนกฎประเพณีที่เขาเคารพยำเกรงนับถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ในที่สุดข้าพเจ้าร้องทูลฎีกากับพระราชาว่า ข้าแต่พระองค์ขอวินิจฉัยให้ถ่องแท้อีก

สักครั้งเถิด ว่าข้าพเจ้าเป็นแขกต่างเมืองมา ไม่น่าที่จะอยู่ในบังคับกฎหมายอันร้ายกาจของประเทศเกาะนี้ด้วย ถึงมาตรว่าจะไม่ทรงวินิจฉัยเช่นนั้นก็ขอจงมีพระเมตตาบ้าง อีกประการหนึ่ง ข้าพเจ้ามีภรรยามีบุตรหญิงชายด้วยกัน ณ บ้านเมืองของข้าพเจ้าก่อนภรรยาคนนี้ เพราะฉะนั้น ไม่น่าที่จะต้องถือกฎประเพณีนี้ด้วย อันถ้อยคำร้องทุกข์ของข้าพเจ้าจักกล่าวด้วยสุ้มเสียงอันน่าสังเวชเพียงไรก็ดี แต่ก็ไม่มีใครสงสาร กระบวนแห่ยิ่งรีบเร่งขึ้นยอดเขาไป พอเปิดก้อนหินใหญ่ปากเหวออกแล้ว ก็ยกศพทิ้งลงไปในเหวโดยพลัน พลางหันมาหาข้าพเจ้าเห็นยังอิดเออนอยู่ จึงพากันจับใส่ลงในหีบสี่เหลี่ยมที่สำหรับถ่วง มีเหยือกน้ำอยู่หนึ่งใบกับขมมปังก้อนย่อม ๆ อยู่เจ็ดก้อน ครั้นแล้วปล่อยข้าพเจ้าลงในเหว เป็นอันเสร็จพิธีฝังคนเป็นให้ไปอยู่กับคู่ครอง

พอข้าพเจ้าถูกถ่วงลงมาถึงก้นเหว สังเกตได้โดยมีแสงสว่างสลัว ๆ ส่องลงมาจากปากเหว ว่าปล่องศพนั้นมีรูปเป็นถ้ำเวิ้งว้างกว้างใหญ่ มีศพซับซ้อนกันอยู่เป็นอันมาก กลิ่นเหม็นร้ายแรงตระหลบแทบหายใจไม่ออก ข้าพเจ้ารู้สึกได้ยินเสียงคล้ายคนครางเมื่อจวนจะสิ้นใจ เข้าใจว่าคงเป็นผู้ที่ถูกถ่วงลงมาเมื่อครั้งหลังที่สุดก่อนหน้าข้าพเจ้าคนหนึ่ง ยิ่งได้ยินดังนั้นกระทำให้ขนลุกซ่า นึกถึงตัวว่าจะต้องถึงซึ่งวาระครวญครางอันสังเวช

อยู่ในถ้ำผีดิบเช่นเดียวกัน พลางร้องปรับทุกข์กับตัวเอง อนิจจา สินบัทเอ๋ย เจ้าไม่พอที่เลยที่จะมาถึงที่ตายอย่างน่าทุเรศเช่นนี้ แต่เหตุการณ์ทั้งนี้เป็นความผิดของเจ้าเอง ที่มีโลภเจตนาทรัพย์สมบัติของเจ้ามีอยู่มากล้นพ้นประมาณ ทั้งศฤงคารบริวารก็มากมี แล้วยังมิพอใจ อนึ่งภัยอันตรายได้เคยรับมาแล้วอย่างแสนสาหัส ก็ยังไม่สาจิตเจ้าควรจะได้ชื่อว่า ไอ้โลภจัณฑาล นี่แหละโทษของความที่เจ้าโลภมาก ไม่รู้จักพอใจในความสำราญที่เจ้าได้มีอยู่แล้ว โอ้พระอาหล่าเป็นเจ้า ลิขิตของพระองค์เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์แท้ เห็นทีพระองค์จะได้ทรงตราไว้ให้ข้าพเจ้ามาตายในถ้ำผีดิบนี้เป็นแน่แท้แล้ว หาไม่พระองค์ก็คงจะให้ข้าพเจ้าตายเสียเมื่อคราวเดินเรือเที่ยวก่อน ๆ แล้ว ความจริงถ้าได้ตายเสียแต่ครั้งกระโน้นก็จะดีมิน้อย บ่านนี้ก็จะได้สำเร็จพ้นทุกข์พ้นร้อนไป ไม่ต้องมาทรมานชีวิตอยู่เช่นนี้ อนิจจาสินบัทผู้น่าสงสาร เจ้าเห็นวิบากของความโลภเจตนาหรือยัง

ข้าพเจ้าติโทษตัวเองอยู่ในหมู่ผีดังนั้นเป็นเวลานาน ครั้นแล้วก็ออกจากหีบ เดินเอามีดอุตจมูกออกไปไกลพ้นจากซากศพทั้งตัวกับพื้นนอนกลิ้งเกลือกทุกข์ร้อนอยู่ แต่ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะทุกข์ร้อนครวญคร่ำรำพันแช่งด่าตัวเองสักเพียงไรก็ดี ก็ยังไม่อยากจะตายเสียทีเดียว ยังนึกว่าชีวิตเป็นของควรสงวนอยู่เสมอ

จึงรู้สึกเสียดายอยู่ทุกชั่วลมหายใจเข้าออก ซึ่งมีความทุกข์แสนสาหัส น่าที่จะอัญเชิญมฤตยูให้มาช่วยบลัดชีวิตไปให้พ้นทุกข์กลับหวาดหวั่นความตายอาลัยชีวิตอยู่เป็นอันมาก เป็นปัจจัยให้มีมานะบำรุงชีวิตไว้ให้ได้นานจนกว่าจะสิ้นสุดความสามารถครั้นมีมานะขนเช่นนั้นก็ค่อย ๆ คลำทางกลับไปยังหีบที่เขาหย่อน ข้าพเจ้าลงในปล่องผี เพื่อเอาขนมปังและน้ำกินบำรุงชีวิตไว้ ส่วนกลิ่นผีที่เหม็นฟุ้งตระหลบกลบถ้านั้น บัดนี้เคยชินกันแล้วพอทนกินอาหารเสร็จแล้วกลับคลำหาทางหนีออกจากซากศพ ไปเที่ยวดูพื้นภูมิในถ้าเอาอาหารที่เหลือติดตัวไปด้วย สังเกตได้ว่ามันกว้างใหญ่ยิ่งกว่าเมื่อแรกคิด ยังมีที่ว่างเปล่าพอหลบหลีกกลิ่นเหม็นออกไปได้อีกไกล ส่วนซากศพคงมีอยู่แต่บริเวณที่ตรงปากปล่องเท่านั้น

ข้าพเจ้าเลี้ยงชีวิตอยู่ได้ด้วยขนมปังเจ็ดก้อนเป็นหลายเวลา ครั้นหมดเสบียงลงก็สำคัญใจว่าคงตายแน่แล้ว เตรียมข้อรอท่ามฤตยูราชอยู่ ทันใดนั้นแสงสว่างทางปากปล่องก็ส่องวาบลงมาเบื้องล่างเป็นสายสว่างอยู่ช้านาน แหงนหน้าขึ้นไปดูก็รู้ได้ว่าเขาเอาผีมาผึ่งคือทิ้งถ้ำ ในขณะนั้นบังเกิดมีความคิดอันหนึ่งซึ่งท่านทั้งหลายจะทราบในบัดนี้ จึงคอยจ้องดูอยู่อย่างไม่วางตาผีที่เขาทิ้งลงในถ้ำเป็นผู้ชาย สักประเดี๋ยวนางภรรยาของผู้ตายก็ถูกหย่อนลงในถ้ำตามศพของสามี ย่อมเป็นธรรมดาอยู่เอง เมื่อ

ถึงคราวคับขันจวนแจจะถึงแก่ชีวิต คนเราจะต้องใช้พลการเข้าหักหาญ ทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อจะยังชีวิตอยู่ ทำนองเดียวกันกับสุนัขจนตรอก พอเขาหย่อนหิบของนางลงมาถึงก้นบึ้ง แสงสว่างก็หายวับไป เป็นอันเข้าใจว่าทางเบื้องบนเขาปิดปากถ้ำแล้ว ข้าพเจ้าย่องเข้าไปใกล้นางคนนั้น เอากระดูกผีอันใหญ่ใช้เป็นอาวุธ ตีศีรษะของนางลงโดยเต็มแรงสองสามที นางก็สลบนิ่งแน่ไป แต่ถ้าจักต้องพูดเสียตามตรง ก็ต้องว่าข้าพเจ้าฆ่านางตาย ที่กระทำการชั่วร้ายทั้งนี้ ก็เพื่อจะได้ขนมปังและน้ำไว้สำหรับจะเลี้ยงชีวิตต่อไปเท่านั้น อาหารของนางได้กลับมาเป็นอาหารของข้าพเจ้าต่อไปหลายเวลา เมื่อเสบียงจวนจะหมดลง เขาก็หย่อนศพและคู่ครองสัตย์ของศพลงถ้ำอีก คราวนี้ผู้ตายเป็นหญิง ถูกทิ้งลงก่อนตามเคย สักประเดี๋ยวสามีของนางก็ถูกหย่อนตามลงมา ข้าพเจ้าฆ่าสามีผู้นั้นตายอีก เช่นเดียวกับที่เคยทำมาแล้วกับหญิงคนก่อน เป็นอันได้อาหารเลี้ยงท้องครองชีวิตต่อไปอีกระหว่างที่ข้าพเจ้าอยู่ในถ้ำ เสมือนดังตกนรกทั้งเป็นนั่นนับว่าเป็นคราวเคราะห์ดีที่จะไม่อดตาย บังเอิญเกิดความไข้ใหญ่ขึ้นในนครนั้น มีศพกับคู่ครองสัตย์ทิ้งลงมาไม่หยุดหย่อน ข้าพเจ้าไม่ต้องกลัวอดตาย มีข้าวน้ำเหลือเฟือไม่อดอยาก แต่ก็ได้ด้วยฆาตกรรมอันเป็นการกระทำชั่วร้ายดังได้เล่ามาแล้ว

วาระหนึ่งซึ่งเป็นคราวสุดท้ายที่จะต้องทำฆาตกรรม ข้าพเจ้ากำลังสังหารหญิงผู้หนึ่ง ทันใดนั้นได้ยินเสียงคล้ายเสียงหายใจและเสียงฝีเท้า จึงเดินตรงไปทางที่เสียงนั้นแว่วมา พอเข้าไปใกล้ได้ยินเสียงหายใจดังขึ้นกว่าเก่า กับทั้งแลเห็นอะไรตะคุ่มๆ คลานหนีไป ข้าพเจ้าเดินสะกดตามเงาตะคุ่มไปสักประเดี๋ยว เห็นมันหยุดนิ่ง พอเดินเข้าไปใกล้ มันก็พ่นลมหายใจออกดังเหมือนอย่างเสียงงูใหญ่ขู่ แล้วก็หนีออกต่อไปอีก เป็นอยู่แต่อย่างนั้นหลายคราว ข้าพเจ้าทั้งกลัวทั้งอยากทราบว่ามันอะไร และทั้งเห็นว่ามันไม่ต่อสู้อย่างไร จึงสาวเท้าก้าวตามกระชั้นเข้าทุกที เดินตามอยู่เช่นนั้นเป็นเวลานาน ในที่สุดแลตรงไปข้างหน้าเห็นแสงสว่างส่องเข้ามาเป็นสายคล้ายกับแสงดาว ส่วนรูปตะคุ่มเป็นเงาดำที่คลานหนีข้าพเจ้านั้นหายวับไป ข้าพเจ้าเดินตรงเข้าไปที่แสง ยิ่งเข้าไปใกล้แสงนั้นก็ยิ่งใหญ่ขึ้นทุกที จนในที่สุดพอเดินเข้าไปถึงจึงรู้ได้ว่า เป็นปากช่องระหว่างก้อนหินกว้างพอตัวคนลอดเข้าออกได้

เมื่อมาได้พบทางออกเช่นนั้นแล้ว ให้รู้สึกดีใจเป็นอันมาก หยุดพักเสียครู่ใหญ่เพื่อให้หายเหนื่อยที่วิ่งตามเงาดำตะคุ่มมา ครั้นแล้วก็คลานออกไปพร้อมด้วยความยินดี พอโผล่ออกจากปากช่อง ก็แลเห็นทะเลกว้างใหญ่ ด้วยความดีใจล้นพ้น กระทำให้สติลอย สำคัญใจว่าตัวผึ่นไป ยืนงวยงงสนเท่ห์

ใจนึงอยู่เป็นครู่ใหญ่ ครั้นรู้สึกแน่ใจตัวว่าอารมณ์ของตนยังเป็นปกติดีอยู่ สิ่งที่พบเห็นอยู่เฉพาะหน้า ณ บัดนั้น คงจะเป็นความจริงแท้ ทะเลจริง ที่ๆ ตนยืนอยู่เป็นชายทะเลจริง มิใช่ความฝันสักสิ่งหนึ่งสิ่งไรเลย จึงเกิดความสนนิษฐานเอาว่าสิ่งที่เห็นเป็นเงาดำตะคุ่มๆ เดินไปข้างหน้านั้น คงเป็นสัตว์ทะเลชนิดหนึ่งเข้าไปกินเนื้อผีในถ้ำ

ท่านทั้งหลายพึงเห็นด้วยหรือไม่ว่า ข้าพเจ้าไม่รู้จะบอกได้อย่างไรถูกว่า ความดีใจในเวลานั้นเปรียบเหมือนได้ของวิเศษอะไร ถ้าจะกล่าวให้ถูกแท้แล้ว ก็คือได้ชีวิตใหม่นั่นเอง ไม่ผิดอะไรกับคนตายแล้ว ถ้าได้เกิดใหม่จะดีใจเป็นอันมาก เช่นข้าพเจ้าดีใจในเวลานั้น ข้าพเจ้าคุกเข่ากราบลงกับพื้นทรายชายทะเลแล้ว ประสานมือทั้งสองขึ้นอภิวาทพระอาหล่า กล่าวคำอนุโมทนาพระคุณของพระองค์ว่าดังนี้

แหล่ฮิลแลฮิลลาลหล่า แหล่ฮิลแลฮิลลาลหล่า
แหล่ฮิลแลฮิลลาลหล่า ตูข้าสินบัท ขอน้อม
เศียร พระผู้เทพเธียร ฮิลลาลหล่า (รับแหล่
ฮิลแลฮิลลาลหล่า สามจบ)

พระคุณเลิศล้ำที่จะหาคำกล่าว ทรงช่วยข้าพเจ้าให้พ้นมรณาฯ (รับแหล่ฮิลแล ฯลฯ สามจบ)

ชีวิตของข้าอยู่ใต้เบื้องบาท สองมือจะอภิวาทจนจวบวันมรณะฯ (รับ ฯลฯ)

พอเสร็จจากการอนุโมทนาคุณพระอาหล่า ผู้เป็นเจ้าแล้ว ข้าพเจ้ากลับเข้าไปในถ้ำ พอมาถึงกองซากศพก็คลำหาเพชรนิลนิลจินดา เครื่องประดับศพทั้งหลายที่สามารถจะค้นหาได้ ใส่ผ้าห่มเอาออกซ่อนไว้ที่ซอกเขาชายทะเล แล้วกลับเข้าไปเลือกค้นใหม่อีก กระทำอยู่เช่นนั้นหลายเวลา เก็บได้เพชร ทับทิม ไข่มุก กำไล ทอง และของรูปพรรณอันมีค่าอื่น ๆ อีกเป็นอันมาก ครั้นเก็บได้ของมีค่าจนสิ้นเชิงแล้ว ก็เอาลงบรรจุหีบที่สำหรับถ่วงคนเป็นลงในถ้ำ แต่ชันต้นต้องทำลายออกเป็นชิ้นเสียก่อน หาไม่ก็เอาออกปากช่องไม่ได้ แล้วทำลายใบอื่นประกอบเป็นฝา เอาเชือกที่ใช้หย่อนคนลงในถ้ำ ซึ่งมีอยู่เกลื่อนกลาดที่กองศพนั้นมัดหีบเรียบร้อย ต่อจากนั้นก็นั่งรอคอยอยู่จนกว่าจะมีเรือผ่านไปมา

ข้าพเจ้าเฝ้ารอคอยเรืออยู่เช่นนั้นสักสามวัน ก็เห็นเรือสินค้าลำหนึ่งใช้ใบแล่นออกจากท่าเมืองแห่งเกาะนั้นเอง พอเรือแล่นผ่านมาทางข้าพเจ้าอยู่ ข้าพเจ้าเปลื้องผ้าโพกศีรษะออกผูกปลายไม้โบกเป็นอาณัติสัญญาณ โบกผ้าพลางร้องตะโกนพลางจนสุดเสียง คนในเรือแลเห็นอาณัติสัญญาณและได้ยินเสียงของข้าพเจ้าเข้า ก็เอาเรือน้อยเข้าไปรับ เมื่อพวกคนในเรือได้

ถามข้าพเจ้าว่าเหตุไรจึงตกมาอยู่ยังชายทะเลนั้น ข้าพเจ้าอำพรางเขาว่า เรือซึ่งข้าพเจ้าอาศัยมาอับปางลงในบริเวณหน้าเกาะนั้นเมื่อสักสองสามวันที่แล้วมา บรรดาเพื่อนที่มาด้วยกันและสินค้าอื่น ๆ จมหายสิ้นเหลืออยู่แต่หีบใบนี้ ซึ่งข้าพเจ้าอาศัยเกาะว่ายน้ำเข้าถึงได้เดชะบุญทรอดตายมาได้แต่คนเดียว

เป็นโชคของข้าพเจ้าอีกประการหนึ่ง ที่ไม่มีใครสงสัยเรื่องราวที่แต่งขึ้นเล่าให้เขาฟังนั้น ฟังดูไม่น่าจะเชื่อได้เลย เพราะสถานที่นั้นก็ไม่สู้จะห่างไกลกับท่าเมืองนั้นนัก เหตุฉนี้ข้าพเจ้าจึงไม่เข้าไปในเมือง แต่อย่างไรก็ดีเขาก็พากันเชื่อว่าเป็นเรื่องเรือแตกจริง และรับเอาข้าพเจ้าขึ้นเรือไปด้วย ข้าพเจ้าอาศัยเรือล่านั้นมาตลอดทางจนถึงนครแบกแดด ขนหีบเครื่องทองเพชรนิลจินดาขึ้นจากเรือมาถึงบ้านได้โดยสวัสดิภาพ นับว่าเป็นอันเสร็จสิ้นภัยในการเดินเรือเที่ยวที่สี่ ณ บัดนั้น

ถึงบ้านเรียบร้อยแล้ว ก็ทำบุญให้ทานสร้างสุเหร่าและถาววัตถุไว้ในศาสนาเป็นอันมาก เพื่อแสดงว่ามีใจรู้สึกพระคุณพระอาหล่าเป็นเจ้าอย่างยิ่ง ที่ช่วยให้รอดชีวิตกลับมาเห็นหน้าบุตรภรรยาอีกครั้งหนึ่ง ตั้งแต่บัดนั้นต่อมาข้าพเจ้าก็สมาคมอยู่กับญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงเลยดูกันเป็นที่สุขสำราญใจทุกเช้าค่ำ

สินบทเล่าเรื่องการเดินเรือเที่ยวที่สี่จบลงแล้ว ก็สั่งให้ทนายเอาเงินให้ฮินบัทอีกร้อยหนึ่ง แล้วสั่งให้พวกแขกรวมทั้ง

ฮินบัทด้วย กลับมาที่บ้านสินบัทอีกในวันรุ่งขึ้น เพื่อจะได้ฟังเรื่องการเดินเรือเที่ยวที่ห้าต่อไป

ในวันรุ่งขึ้น ถึงเวลาตามเคยฮินบัทและแขกอื่น ๆ ก็มาประชุมพร้อมกันยังบ้านสินบัท ครั้นได้เลี้ยงอาหารกันเสร็จแล้ว สินบัทเริ่มเล่าเรื่องการเดินเรือเที่ยวที่ห้าดังต่อไปนี้

๒๒. การเดินเรือเที่ยวที่ห้าของสินบัท

จริงอยู่ ความสุขความสำราญซึ่งข้าพเจ้าได้เสพอยู่อย่างเต็มที่นั้น ได้กระทำให้เพลิดเพลินใจในไม่ช้าก็ลืมทุกข์ยากภัยอันได้ประสบแต่หนหลัง แต่ใช่ว่าความสุขความสำราญนั้น จะเป็นเครื่องดึงดูดเหนี่ยวรั้ง ให้ข้าพเจ้าอยู่กับบ้านเรือนเลิกคิดที่จะท่องเที่ยวไปเผชิญภัยในท้องทะเลอีกเป็นครั้งที่ห้าหาไม่ ยิ่งทำให้ความจำภัยอันตรายลบเลือนลงได้เร็วเพียงไร ก็ยิ่งริเริ่มคิดที่จะไปเที่ยวในท้องทะเลเร็วเพียงนั้น ในที่สุดตกลงใจตระเตรียมเสบียงอาหาร และสินค้าส่งไปทางบกยังท่าเรือแห่งเมืองที่ใกล้ คราวนี้บังเกิดความคิดขึ้นใหม่ เป็นเหตุด้วยไม่ค่อยไว้ใจนายเรือของผู้อื่นจึงสั่งให้ช่างต่อเรือเป็นส่วนตัวขึ้นลำหนึ่ง ครั้นการต่อเรือเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จัดจ้างนายเรือและกะลาสีด้วยทุนทรัพย์ของตน

แล้วขนสินค้าลงบรรทุกเรือพร้อมสรรพ แต่สินค้าของข้าพเจ้าคนเดียยวน้อยไม่พอเที่ยวเรือ จึงชักชวนพ่อค้าพาณิชในเมืองนั้นลงเรือไปค้าขายเมืองไกลด้วย พวกพ่อค้าชาติต่าง ๆ ขนสินค้าลงบรรทุกเรือของข้าพเจ้า และตัวเจ้าของสินค้าก็ลงเรือคุมสินค้าไปด้วยเป็นอันมาก

พอได้ลมดีเรือก็ใช้ใบแล่นออกจากท่าไป แล่นเรือไปในทะเลใหญ่หลายวันถึงเกาะรกร้างว่างเปล่าแห่งหนึ่ง ข้าพเจ้าสั่งให้นายเรือแวะเรือเข้าไปเพื่อจะหาน้ำจืด ครั้นพวกเราขึ้นไปบนเกาะค้นหาห้วยน้ำลำธาร เลยไปพบไข่นกรอคเข้าฟองหนึ่งใหญ่โตเท่าที่ข้าพเจ้าเคยพบ และเล่าให้ฟังแล้วเมื่อวันก่อนนี้แปลกอยู่หน่อยแต่ที่ไข่ฟองที่พบใหม่นี้ มีลูกนกรอคอยู่ข้างในด้วย ตรวจดูจึงรู้ได้ว่าไข่ฟองนั้นเพิ่งฟักออกเป็นตัวอยู่ใหม่ ๆ ปากลูกนกรอคเพิ่งจะโผล่ออกจากเปลือกเท่านั้น ข้าพเจ้าเตือนพวกเพื่อนว่าอย่าแตะต้องทำลายไข่นั้น เพราะกลัวแม่นกยักษ์จะทำอันตรายเรา แต่เขาก็หาเชื่อฟังไม่ พากันเอาขวานจามทำลายไข่นกรอคแตกละเอียดออก จับลูกนกซึ่งยังอ่อนนั้นหั่นเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยแล้วเอาลงมาในเรือทอดกินเสีย ยังไม่ทันจะกินอาหารลูกนกรอคเสร็จเลย ทันใดนั้นก็บังเกิดเป็นเมฆบดบังแสงตะวันมืดคลุ้มมาสองทิศ เราสังเกตได้แต่ไกล ครั้นหนักเข้า ๆ

ก็มืดคลุ้มไปแถบหนึ่งทางด้านเกาะ ยังสว่างอยู่แต่ทางด้านทะเล นายเรือมีความชำนาญรู้ได้ทันทีว่า พ่อแม่ของลูกนกรอคกลับมาแล้ว จึงร้องบอกให้พวกที่ยังอยู่บนบกรีบลงเรือ เพราะเมื่อพ่อแม่นกรอคมาถึงที่ ๆ พบว่าเราทำลายลูกของมันเสียแล้ว น่าที่มันจะทำอันตรายเราเป็นแน่ ครั้นพวกเราลงเรือกันหมดแล้ว นายเรือสั่งให้ชักใบแล่นเรือออกจากเกาะนั้นไปในทันทีทันใดนั้น

ขณะเมื่อเราแล่นเรือหนีไปกลางทะเล เหลียวหลังแลมาดูทางเกาะ เห็นนกรอคทั้งสองบินใกล้เข้ามา มันส่งเสียงร้องกระหึ่มดังลั่น ครั้นสองนกมาถึงที่รอยไข่แตกและพบลูกของมันถูกสังหารเสียแล้ว ก็ส่งเสียงร้องดังขึ้นกว่าเก่าสักสี่เท่าดังกึกก้องสะท้อน สังเกตว่าเรือที่เราแล่นอยู่นั้นสั่นสะท้อนสะเทือนไหวอยู่ด้วยเสียงของมัน สักประเดี๋ยวหนึ่งมันพากันบินกลับทางเก่าที่มันบินมาตรงไปยังเทือกเขา ซึ่งเราแลเห็นอยู่ลิบ ๆ ทางด้านหลังเกาะ แสงมืดคลุ้มค่อย ๆ จางกลับสว่างไปทีละน้อย จนในที่สุดก็กลับสว่างเป็นธรรมดา เราพากันดีใจว่าคงพ้นภัยไปแล้ว นกรอคคงไม่ทำอันตรายเราสถานไร แต่ถึงจะมีความรู้สึกเช่นนั้นก็ยังไม่ไว้วางอารมณ์นัก พยายามกระทำการทุกสิ่งที่จะให้เรือแล่นหนีไปให้ได้ไกลที่สุดที่ลมจะพาไปได้ สักประเดี๋ยวหนึ่ง แสงสว่างก็กลับมืดคลุ้มลงทีละน้อย ๆ อีกเหมือนคราว

แรก ไม่นานนักก็แลเห็นพ่อแม่นกรอคบินกลับมา คราวนี้เห็นมันเอาเล็บตีนเกาะก้อนหินใหญ่มาด้วยตัวละก้อน ก้อนหินแต่ละก้อนถ้าจะเปรียบก็ใหญ่กว่าเรือของเราอีก มันบินมาลอยตัวร่อนอยู่ตรงเรือเรา สูงพอเบี่ดให้มีแสงสว่างของพระอาทิตย์ส่องเข้ามาได้รำไรแลเห็นราง ๆ พอมันเห็นว่าก้อนหินที่ตีนมันตรงกับเรือพอดี มันก็ทิ้งลงมาก้อนหนึ่งก่อน คนนำร่องมีฝีมือชำนาญคล่องแคล่วในการใช้เรือ พอเห็นนกปล่อยก้อนหินลงมาลิ่ว ๆ จึงหันหัวเรือเลี่ยงหนีพ้นไปเสียอีกทางหนึ่ง หาไม่ก้อนหินก็คงจะทุ่มเอาเรือแตกละเอียด ก้อนหินตกลงที่ใกล้ ๆ เรือเสียงตูมใหญ่ พ้นน้ำแหวกตามก้อนหินลงไปลึกแทบว่าจะแลเห็นกันบาดาลทะเล เป็นคลื่นซัดเอาเรือกระเด็นไปไกลจากที่จวนเจียนจะคว่ำลง พอก้อนหินจมดิ่งหายไป คลื่นที่ตรงเรือก็สงบลงเพราะซัดเลยไป แต่ยังไม่ทันที่เราจะดีใจในเคราะห์ดีของเรา นกตัวที่สองก็ทิ้งก้อนหินลงมาอีกก้อนหนึ่ง คราวนี้เฉพาะตกลงตรงเรือพอดี เรือแตกกระจายเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย คนเรือและคนโดยสารถูกหินทุ่มตายบ้างที่เหลือก็จมน้ำตาย ไม่มีใครรอดชีวิตเว้นแต่ข้าพเจ้าคนเดียวกระโจนลงทะเลจมดิ่งอยู่นาน ครั้นโผล่ขึ้นมาว่ายไปคว้าไม้กระดานเรือแตกได้แผ่นหนึ่ง จึงเกาะว่ายเข้าฝั่ง ว่ายน้ำบ้างเกาะไม้กระดานลอยคอพักเหนื่อยบ้าง มาในกลางทะเลกว้างดวงจิตระลึกถึงพระอาหล่าผู้เป็นเจ้า ขณะนั้นมีลมพัดเข้าฝั่งทิ้

กระแสน้ำก็ไหลไปตามลม ไม่สู้ช้านักจึงมาถึงเกาะแห่งหนึ่งชายเกาะสูงชันขึ้นบ่ายขึ้นลำบาก ถึงกระนั้นก็พยายามไต่ขึ้นไปทีละน้อยจนขึ้นไปถึงที่ราบบนเกาะได้

บนเกาะมีหญ้าเขียวชอุ่มราบรื่น ลมพัดเย็นสบาย ข้าพเจ้าทรุดตัวลงนั่งพัก พอหายเหนื่อยแล้วลุกขึ้นเดินตรงเข้าไปในเกาะเพื่อตรวจดูพื้นภูมิเกาะนั้น มีพันเพทำเลร่มรื่นเย็นสบาย ดูดังเป็นสวนขวัญที่ตกแต่งอยู่เสมอ จะเหลียวมาทางไหนก็เห็นมีแต่ต้นไม้สวยงามขึ้นอยู่สล้าง มีทั้งดอกไม้ผลสุกงอมสีเหลืองสีแดงแลอร่าม มีลำธารไหลวกเวียนอยู่รอบ ๆ น้ำในลำธารใสสะอาดชวนดื่ม ข้าพเจ้าเลือกเฟ้นผลไม้ล้วนแต่ที่งาม ๆ มีรสอร่อยหวานสนิท รับประทานผลไม้แล้วก็นั่งลงโก่งคอดื่มน้ำในลำธารอิ่มหนำสำราญ พอตกเวลาค่ำลงเลือกหาที่นอนได้บนพื้นหญ้าราบ เอนตัวลงนอนหลับไป ถึงแม้ว่าเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้านักซึ่งน่าจะนอนหลับได้มาก แต่จำได้ว่าหลับไปครั้งหนึ่ง ๆ ไม่เกินหนึ่งชั่วโมง ด้วยรู้สึกหวาดกลัวเปล่าเปลี่ยวใจที่ต้องตกอยู่ในที่อ้างว้างบนเกาะแต่คนเดียว จะเหลียวซ้ายแลขวาก็ว้าเหว่ใจเห็นมืดคลุ้มไปทุกทิศ ได้ยินแต่เสียงลมพัดต้องใบไม้อยู่มิได้ขาดเสียง ตื่นขึ้นทีไรอดนึกคิดเตียนตนเองไม่ได้ มิพอที่เลยจะมาต้องตกอยู่ในฐานะอันน่าหวาดเสียวสังเวชใจเช่นนั้น ทรัพย์สินเงินทองหรือเอนกอนันต์อุดม

ด้วยความสุขสำราญทุกประการ มีบ้านเรือนเคหสถานใหญ่โตงดงาม ข้ามีทาสใช้สอยแน่นเนือง จะต้องการความบันเทิงเริงรมย์สถานไรก็มีอยู่พร้อมสรรพ กระนั้นแล้วก็ยังไม่หมดความโลภ อุตริออกจากบ้านท่องเที่ยวทะเลให้ได้รับความทุกข์ยากแทบชีวิตป่างปลิดออกจากร่างเป็นหลายครั้งหลายหน ก็ยังไม่รู้จักเข็ดหลาบ ยิ่งคิดก็ยิ่งเสียใจตัวเป็นหนักหนาถึงกับตกลงใจว่าจะฆ่าตัวตาย กำลังคิดตรึกตรองว่าจะตายโดยวิธีไรดี ยังหาหนทางตายไม่ได้ก็พอดีจวนสว่างกลับหลับไปอีกครั้งหนึ่ง ตื่นขึ้นคราวนี้สว่างจ้า พระอาทิตย์ส่องแสงแจ่มใส จะแลไปทางไหนก็เห็นแต่สิ่งที่ธรรมชาติได้เสกสรร ตกแต่งไว้งดงามทั้งสิ้น กระทำให้ลืมความคิดที่จะล้างชีวิตตนเอง ความคิดกลัดกลุ้มในยามกลางคืน กลายเป็นเบิกบานแจ่มใส มีลักษณะเช่นเดียวกับความมืดในเวลาค่ำคืน กลายเป็นความกระจ่างในเวลากลางวันฉะนั้น

ข้าพเจ้าลุกขึ้นจากพื้นหญ้าอันได้ยึดถือเอาเป็นที่นอนมาตลอดคืน เดินดุ่มไปตามระหว่างต้นไม้ริมธาร เดินพลางชมพลางว่า เออช่างกระไรหนอเกาะนี้ อยู่ห่างไกลถิ่นประเทศแดนมนุษย์หรือสุดไกล ยังมีความสวยงามน่านดังอุทยานรโหฐาน นึกชมไปพลางก็สร่างความระทมทุกข์เปล่าเปลี่ยวใจได้ ครั้นเดิน ๆ ไปได้สักหน่อยเห็นชายชราท่าทางทุพพลภาพ

นั่งอยู่ริมลำธาร ชั้นต้นคิดว่าชายชราคงเป็นคนเรือแตกขึ้นไปอาศัยอยู่บนเกาะเช่นเดียวกับข้าพเจ้า และคงอยู่บนเกาะมานาน เพราะผมและหนวดเครารุงรังยาวเฟื้อย ข้าพเจ้าเดินเข้าไปใกล้ คำนับชายผู้เฒ่าตามธรรมเนียม ชายผู้เฒ่าไม่คำนับตอบ ได้แต่ก้มหัวเล็กน้อย ครั้นข้าพเจ้าถามเป็นภาษาอาหรับว่าเหตุไรเขาจึงตกมาอยู่ในเกาะนั้นก็ไม่ตอบ ได้แต่ทำท่าบอกใบ้ว่าให้ข้าพเจ้าพาขึ้นบ่าข้ามลำธารไปฝั่งข้างโน้น ทำท่าทางว่าอยากจะเก็บผลไม้กิน แต่ข้ามลำธารไปไม่ได้เพราะบ่วยอยู่ ข้าพเจ้าพาซื่อมีใจสงสารคิดว่า คำขอร้องของตาเฒ่าก็ไม่สู้เป็นภาระหนักหนาอะไร ชะรอยแกจะหิวโหยอิดโรยบ่วยหนักอยู่ จึงตรงเข้าไปรับตาเฒ่าขึ้นบ่าพาลุยน้ำข้ามลำธารไป พอข้ามน้ำไปถึงฝั่งลำธารอีกข้างหนึ่ง ข้าพเจ้าก้มลงเพื่อจะให้ตาเฒ่าลงจากบ่า แต่ที่ไหนได้ ตาเฒ่าผู้ที่ดูท่าทางเป็นคนทุพพลภาพนั้นมิใช่มนุษย์ และน่าที่มันจะลงจากบ่าข้าพเจ้า กลับกระโดดแผล็วเอาสองตีนคร่อมบ่า ตีนของมันมีขนเหมือนตีนวัว ไอ้สัตว์ตัวนั้นไม่ใช่อื่นไกลคือคนป่า พอสองตีนมันคร่อมบ่า ข้าพเจ้าก็ทำท่าจะดิ้นรนให้มันพลัดตกลง แต่มันเอามือทั้งสองรวบรัดคอของข้าพเจ้าไว้เสียแน่น แทบว่าจะหายใจไม่ออก ข้าพเจ้ายิ่งดิ้นมันก็ยิ่งเค้นหนักขึ้น จนในที่สุดข้าพเจ้าสลบไป

เมื่อพ้นจากสลบก็เห็นไอ้เบอค่อมบ่า สองมือรวบรัดคออยู่ แต่หย่อนพอหายใจได้ ครั้นมันรู้ว่าข้าพเจ้าฟื้นขึ้นมันก็เลือกตีข้างหนึ่งกระทุ้งมาที่กระเพาะข้าพเจ้า อีกตีหนึ่งมันกระทุ้งสีข้างเตือนให้ลุกขึ้น ข้าพเจ้าจำใจต้องแบกมันขึ้นบ่าพาเดินไปใต้ต้นไม้ มือข้างหนึ่งมันรวบคอข้าพเจ้าไว้ อีกมือหนึ่งเก็บผลไม้กิน นาน ๆ มันก็แบ่งให้ข้าพเจ้ากินบ้าง วันนั้นตลอดวันมันไม่ลงจากบ่า และไม่ปล่อยมือจากคอข้าพเจ้าเลย ข้าพเจ้าจนปัญญามิรู้ที่จะทำประการไร คิดจะสู้ก็ไม่ไหว เพราะนอกจากที่มันได้เปรียบในเชิงชั้นอยู่ทั้งสองสถาน คือคร่อมอยู่บนบ่าและรวบรัดคอไว้แล้ว มันยังมีกำลังวังชามากกว่าข้าพเจ้านัก เพราะฉะนั้นไม่มีหนทางอื่น นอกจากต้องยอมเป็นข้าให้มันขี่ไปตามเรื่อง ตกเวลาค่ำมันปล่อยให้ข้าพเจ้านอน แต่มือมันไม่ละจากคอเลย มันคอยคุมอยู่ตลอดคืน รุ่งขึ้นเวลาเช้ามันปลุกให้ลุกแล้วมันขึ้นบ่ามือกุมคอ ตีนทั้งสองกระตุ้นสีข้างให้ข้าพเจ้าเดินพามันไปเหมือนวันก่อนอีก ข้าพเจ้าจำใจต้องกระทำตามบัญชาของมันต่อไปอีก ตลอดวันที่สองมิได้พักผ่อน ท่านทั้งหลายคงเดาถูกว่า ข้าพเจ้ามีความโทมนัสและรู้สึกรำคาญเพียงไร ที่มีไอ้ตัวอุบาทว์มาเกาะอาศัยอยู่ที่คอตลอดไปไม่มีเวลาว่าง ไม่มีอุบายท่าไรที่จะล้างชีวิตมันเสียได้

อันจะหาอุบายสู้รบตบมือไอ้เบืออุบาทว์นั้น เป็นไม่สำเร็จ แต่ที่จะทนทุกข์ทรมานให้มันเกาะหลังอยู่ทั้งกลางวันกลางคืนตลอดไปนั้น ก็เป็นการเหลือทน ไม่รู้ว่ามันจะเค้นคอให้ตายเสียเมื่อไรอย่าเลยจำต้องคิดหาอุบายสังหารชีวิตมันให้ได้ก่อนที่มันจะเอาชีวิตตนเสีย วันหนึ่งข้าพเจ้าพาตัวเบื่อขนบ่าเดินวนเวียนไปมาบนเกาะ ไปพบน้ำเต้าแห้งใบใหญ่ผลหนึ่ง เอามือทะลุตรงขั้วควักเม็ดออกมาหมดแล้วคั้นน้ำในผลอุ่นบ่าใส่ลงเต็มผลน้ำเต้า ไอ้เบื่อเห็นก็ไม่ทำการขัดขวางอย่างไร ครั้นแล้วเอาวางไว้โคนต้นไม้ในสวนอุ่นบ่า ล่วงเวลามาได้สองสามวัน ข้าพเจ้าพาไอ้เบื่อขนบ่าไปทางเก่าอีก หยุดลงชิมรสอุ่นบ่าที่ดองไว้ในผลน้ำเต้า รู้สึกว่าฉุนได้ที่ดีเหมือนเหล้าอุ่น ข้าพเจ้าดื่มเข้าไปสองสามอึก สักประเดี๋ยวรสซ่านกระทำให้ลืมความทุกข์ร้อนไปชั่วขณะหนึ่ง พอสร่างความโทมนัสก็หันมายกผลน้ำเต้าดื่มเข้าไปอีกหลายอึก คราวนี้รู้สึกสนุกใจ ถึงกับขับรำทำเพลงกระโดดโลดเต้นได้

ไอ้เบื่อตัวอุบาทว์นั่งอยู่บนบ่าข้าพเจ้า เห็นข้าพเจ้าคะนองนึกประหลาดใจ อยากจะลองชิมรสของวิเศษที่ทำให้ข้าพเจ้าคะนองนั้นบ้าง จึงใช้ใบ้ให้ส่งเหล้าอุ่นให้มัน ทันทีนั้นเอง ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะรู้สึกมึนเมาอยู่ก็ดี แต่ความคิดที่จะสังหารไอ้เบื่อจัญไรแล่นเข้าสู่สมอง ข้าพเจ้าส่งผลน้ำเต้าให้มัน

มันยกขนดมทอดเดียวหมดกระติกน้ำเต่าไม่มีเหลือสักหยดเดียว สักครู่หนึ่งฤทธิ์เหล้าซ่านเข้าสู่สมอง มันจึงทำท่าทางเต้นโลดโผนแกว่งไกวไปมาอยู่บนบ่าข้าพเจ้า ส่งเสียงคะนองไปตามภาษาคนบ้า หนัก ๆ เข้ามือตีนที่มันเกาะข้าพเจ้าอยู่ก็ค่อย ๆ คลายลง ข้าพเจ้าเห็นได้ทีจึงสลัดมันหล่นผลุงลงจากคอลงไปนอนฟุบนิ่งไม่กระดุกกระดิกอยู่กับพื้นดิน ข้าพเจ้ามิได้รั้งรอ ฉวยหินก้อนใหญ่ทุ่มเข้าไปตรงหัวสมองมันเต็มแรง หัวไอ้เบอตัวอุบาทว์แตกแยกยับเยิน มันก็ขาดใจตายอยู่ที่นั่น

เสร็จการสังหารชีวิตไอ้เบอเฒ่าตัวร้ายแล้ว มีความดีใจหาสิ่งไรเปรียบปานมิได้ ครั้นแล้วก็เดินไปที่ชายเกาะ พบกะลาสีหมู่หนึ่งพากันขึ้นไปหาน้ำจืดบนเกาะนั้น เพื่อเอาไปใช้ในเรือ เมื่อพวกนั้นเหลือบมาเห็นข้าพเจ้าพากันนึกประหลาดใจใต่ถามว่าเหตุไรข้าพเจ้าจึงอยู่บนเกาะนั้นแต่ผู้เดียว ข้าพเจ้าเล่าเรื่องแต่หนหลังดังเดิมให้พวกกะลาสีฟัง จนกระทั่งสังหารไอ้เบอเฒ่านั่นเสีย พวกกะลาสีต่างคนต่างตะลึงพูดกันว่า เฒ่าชรานั่นเรียกตามภาษาของพวกเรือว่า มนุษย์เฒ่าแห่งทะเลที่ข้าพเจ้าไปอยู่ในเงื้อมมือมันและฆ่ามันเสียได้นั่นเป็นบุญนักหนา มันฆ่าคนเสียมากต่อมากแล้ว จนพวกพ่อค้าพาณิช และคนเรือทั้งหลายไม่กล้าขึ้นไปบนเกาะนั่นคนเดียว ต้องขึ้นไปเป็นหมู่ใหญ่ ๆ พร้อมกัน ถ้า

ไอ้เฒ่าเห็นคนไปมากมันก็ซ่อนตัวเสีย ไม่ออกมาทำร้ายคน แต่ถ้ามันเห็นพลัดไปคนสองคน มันก็ออกมาล่อลวงแล้วชนขี่คอดังข้าพเจ้าได้เล่ามาในตอนต้นแล้ว ถ้าคนสู้มันๆ ก็จะบีบคอให้ตายเสีย นับว่าข้าพเจ้าเป็นคนเคราะห์ดีมากที่รอดตายและฆ่ามันเสียได้

พวกกะลาสีเล่าเรื่องหนหลังถึงตัวเบอให้ข้าพเจ้าฟังเสร็จแล้วก็พาข้าพเจ้าไปเรือ นายเรือมีความกรุณาต้อนรับข้าพเจ้าด้วยมรรยาทเรียบร้อย ข้าพเจ้าต้องเล่าเรื่องต้น หนหลังของข้าพเจ้าให้นายเรือฟังอีก ครั้นแล้วก็ใช้ใบเรือแล่นไปในทะเลกว้างล่วงเวลามาได้อีกสักสามวัน เรือแล่นมาถึงท่าเมืองใหญ่งดงามแห่งหนึ่ง บ้านช่องของประชาชนพลเมืองนครนั้นสวยงามล้วนแต่ก่อสร้างด้วยศิลาแลดูสล้าง

พ่อค้าคนหนึ่งซึ่งมาในเรือลำที่ข้าพเจ้าโดยสาร ทำสัญญาตกลงเข้าหุ้นทำการค้าขายกับข้าพเจ้า พอเรือเทียบท่าเรียบร้อยแล้ว เขาพาข้าพเจ้าไปยังห้างขายของแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ชุมนุมของเหล่าพ่อค้าต่างเมือง ชั้นต้นเขาแนะนำให้ข้าพเจ้ารู้จักกับพ่อค้าในเมือง แล้วจัดหากระสอบใหญ่ให้ใบหนึ่ง สั่งให้ข้าพเจ้าไปกับเพื่อนพ่อค้ากันหลายคน มีกระสอบหรือถุงใหญ่คนละใบสำหรับใส่มะพร้าว แล้วพูดว่า ท่านจงไปกับพวกพ่อค้าเหล่านี้ เราได้พูดจาฝากฝั่งเขาแล้ว และถ้าท่านเห็นเขาทำอะไรจง

ทำตามเขา เขาไปทางไหนก็จงไปด้วยอย่าทิ้งพวก หาไม่จะมีอันตราย สั่งเสร็จแล้ว เพื่อนผู้ทำสัญญาเป็นหุ้นส่วนของข้าพเจ้าโดยมิต้องออกแรง ก็จัดเสบียงอาหารให้ข้าพเจ้ากินไปตามทางครันแล้วข้าพเจ้าก็ออกเดินทางตามพวกเพื่อนพ่อค้าไป

เราพากันเดินทางไปถึงสวนมะพร้าวใหญ่กว้าง มีต้นมะพร้าวขึ้นอยู่สลอนเป็นแถวไปสุดสายตา ล้วนแต่สูงชะลูดสุดปัญญาความสามารถของมนุษย์จะปีนป่ายขึ้นไปเอาผลลงมาได้ ในสวนมะพร้าวนั้นมีลิงฝูงใหญ่หลายร้อยหลายพันตัวอาศัยอยู่ แต่มันพอเห็นพวกเราไปถึง ก็เกรียวกรูวิ่งหนีขึ้นต้นมะพร้าวไป เมื่อเดินไปตามทาง พวกเราเตรียมหาก้อนหินติดตัวไปคนละถุง พอมามาถึงสวนมะพร้าวแยกกันออกเป็นสองพวก พวกหนึ่งคอยปาขว้างพวกลิงบนยอดมะพร้าว อีกพวกหนึ่งคอยเก็บผลมะพร้าวซึ่งลิงปลิดปาตอบลงมา ไอ้พวกลิงบ้ายักคิ้วหลิ่วตาหลอกหลอนอยู่บนยอดมะพร้าวแสดงว่าโกรธขึงนักหนา เราก็พอใจกระทำให้มันโกรธหาไม่มันก็จะไม่ปาผลมะพร้าวแน่ พวกเราปาลิงพลางเก็บมะพร้าวพลาง ออกรู้สึกสนุกครึกครันเฮฮา ครันได้ผลมะพร้าวเต็มถุงครบถ้วนทุกคนพอความต้องการแล้ว พวกเราต่างก็พากันแยกกลับเข้าไปในเมือง ข้าพเจ้ามอบถุงมะพร้าวให้แก่พ่อค้าคนที่ใช้ให้ข้าพเจ้าไป เขารับมะพร้าวไว้คิดเงินให้ตามราคาที่ซื้อขายกันใน

พ้นเมือง ครั้นแล้วเขาพูดว่า ท่านจงไปป่าหามะพร้าวมาขาย ทุกวันเถิด จนกว่าจะได้เงินพอเป็นโสหุ้ยเดินทางกลับบ้านเมือง

เรือลำที่ข้าพเจ้าโดยสารมาจากเกาะ บรรทุกมะพร้าวเต็มแล้วใช้ใบออกจากท่าไป ส่วนข้าพเจ้าไปป่าหามะพร้าวทุกวันได้มะพร้าวมาวันละถุงใหญ่ แต่ไม่ได้ขายให้แก่พ่อค้าคนนั้นตามเคย รวบรวมไว้ได้มากมาย พอมีเรือสินค้าแวะเข้ามาอีกลำหนึ่ง ข้าพเจ้าจึงขนสินค้ามะพร้าวบรรทุกเรือลาพ่อค้าผู้อุปถัมภ์แล้วก็กลับลงมาเรือใช้ใบแล่นออกจากท่าไป เรือแวะเกาะต่าง ๆ ตามระยะทางเรื่อยมา ขายส่งสินค้ามะพร้าวขนหมดแล้ว ก็ซื้อสินค้าพื้นเกาะนั้นไปขายเกาะโน้นเรื่อยมาจนถึงเกาะโคมารี ในเกาะนี้มีกฤษณาอย่างดีเป็นสินค้า

อนึ่งขอเล่าว่าชาวเกาะโคมารีเป็นผู้ปฏิบัติเคร่งครัดตามกฎหรือวินัยสองข้อ คือเว้นจากการเสพสุราเมรัย และเว้นจากกาเมสุมิจฉาจาร แต่จะเนื่องด้วยเหตุไรข้าพเจ้าหารู้ไม่

ข้าพเจ้าและพวกพ่อค้า เอาสินค้าที่มีมาแลกเปลี่ยนกับกฤษณาได้มากมาย และที่ชายทะเลเกาะนั้นอุดมด้วยไข่มุกอย่างดีมีค่ายิ่ง ข้าพเจ้าและพวกเพื่อนพ่อค้าจึงจ้างงมไข่มุกได้มาเป็นอันมาก ครั้นแล้วออกจากเกาะโคมารีแล่นเรือมุ่งตรงมายังเมืองบัสโสระ ออกจากเมืองบัสโสระแน่วมาถึงกรุงแบกแดด

อันเป็นถิ่นฐานบ้านเกิดเมืองนอน ขนเอากฤษณาและไข่มุกอออก จำหน่ายได้เงินมากมายหลายพัน ข้าพเจ้าแบ่งเอาเงินส่วนหนึ่งในสิบของทรัพย์ที่ไปค้าขายรุ่มรวยมานั้น ให้ทานแก่คนเข็ญใจ แล้วก็อยู่เป็นสุขสนุนสบายในหมู่ญาติพี่น้องเพื่องฟู และครอบครัว การเดินเรือเที่ยวที่ห้าของข้าพเจ้าก็ยุติลงเพียงเท่านี้แล

พอเล่าจบลงสินบัทสั่งให้คนใช้นำเงินร้อยหนึ่งมาให้แก่ฮินบัท และเชิญให้มาฟังนิยายในวันรุ่งขึ้น บรรดาแขกทั้งหลายคำนับกลับไปบ้าน ครั้นวันรุ่งขึ้นพอเสร็จการกินอาหารตามเคย สินบัทผู้เจ้าบ้านก็เอ่ยการไปทะเลครั้งที่หกขึ้นดังต่อไปนี้

•

๒๓. การเดินเรือเที่ยวที่หกของสินบัท

•

เมื่อข้าพเจ้ากลับจากทะเลครั้งที่ห้า มาอยู่บ้านด้วยบุตรภรรยาสำราญแล้ว ก็ลืมความเพลิดเพลินถึงเมื่อครั้งท่องเที่ยวไปในท้องทะเลและถิ่นไกล วันหนึ่งข้าพเจ้านั่งเล่นอยู่ด้วยความบันเทิงใจ มีพ่อค้าพวกหนึ่งว่าจะไปค้าขายแวะมาหาจึงเป็นเหตุให้ระลึกถึงยามที่อยู่ในหมู่พวกเพื่อนพ่อค้าขึ้นได้ นึกถึงความอิ่มเอิบใจที่ได้ไปเห็นภูมิประเทศถิ่นฐานเมืองไกล ใจก็หวนกลับอยากจะท่องเที่ยวไปค้าขายยังแดนต่าง ๆ อีก ความ

สุขสำราญที่อยู่ร่วมบุตรภรรยา ไม่สามารถจะเหนี่ยวรั้งข้าพเจ้าไม่ให้ออกเที่ยวได้ จะเป็นได้บ้างก็แต่เมื่อตอนต้น ๆ คือที่กลับมาพบเห็นกันใหม่ ๆ และเมื่อยังไม่ลืมความลำบากยากเข็ญที่ได้ทนทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัสเท่านั้น แต่ครั้นแล้วก็จดจางลงทั้ง ๒ ประการนี้ จึงปลงใจออกเดินทางทันที รับจัดซื้อของมีค่าและสินค้านานาพรรณผูกมัดเสร็จ แล้วออกเดินทาง พร้อมด้วยพวกเพื่อนพ่อค้าคนโดยสารจากพระนครแบกแดดตรงไปยังเมืองท่าบัสโสระ ขนสิ่งของขึ้นบรรทุกเรือสินค้าลำใหญ่ แล่นออกจากน่านน้ำเมืองบัสโสระไปโดยร่าเริงสวัสดิภาพ นาน ๆ แวะเรือเข้าขายสินค้าตามเมืองท่าและเกาะต่าง ๆ ไปตลอดทาง ตามบรรดาเมืองท่าทุกแห่งที่แวะเรือเข้าไปนั้น พวกเราชอบง่ายขายคล่องได้กำไรงามเป็นโชคลาภเสมอ ครั้นขายบรรดาสินค้าที่มีไปหมดแล้ว จัดซื้อสินค้าพื้นเมืองไปขายต่อไป

วันหนึ่ง เรือกำลังแล่นคว้างไปในกลางทะเลใหญ่ ณ เบื้องหน้าแลเห็นภูเขาสูงชันอยู่ตระง่าน ทันใดนั้นนายเรือวิ่งร้องตะโกนลงมาจากดาดฟ้า วิ่งพล่านไปมาอยู่ด้วยความตกใจ แสดงกิริยาอาการต่าง ๆ พวกพ่อค้าและคนโดยสารไม่รู้เหตุผลต้นปลายต่างพากันล้อมหน้าล้อมหลังนายเรือถามถึงเหตุการณ์ได้ความว่าเดินเรือผิดทางเข้าไปในห้วงทะเลร้าย กระแสน้ำทะเล

จะพัดดูดเอาเรือเข้าไปกระทบเขาแตกภายในไม่ช้านัก ถ้าพระผู้เป็นเจ้าบนสวรรค์มิทรงพระเมตตาบันดาลให้พ้นทะเลร้ายนั้นไปได้แล้ว พวกเราจะถึงความตายหมดสิ้น ไม่มีหวังที่จะมีชีวิตรอดพ้นกลับคืนไปยังบ้านเมืองได้ ว่าแล้วนายเรือก็สั่งให้บ่ายหัวเรือกลับ พลางขึ้นขนเสากระโดงตั้งใจจะหย่อนใบลง แต่ลมกำลังแรง กระแสน้ำก็จัดพัดเอาเรือถอยหลัง หางเสือหักสะบั้นลง เสาใบหักล้มขาดกระจัดกระจายไม่เป็นส่ำคุมเรือไม่อยู่ แล่นเคว้งคว้างตรงลิ่วไปยังภูเขาใหญ่ พวกคนโดยสารต่างร้องไห้ครวญคร่ำร่ำรักตัว พลางลากันในยามที่ความตายกระชั้นใกล้เข้ามา อีกภายในชั่วพริบตาเดียวกระแสน้ำก็พัดเอาเรือกระทบภูเขาแตกพินาศย่อยยับเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยจมหายไปในทะเล พวกเราบ้างก็จมน้ำตาย บ้างก็กระเด็นขึ้นบนเชิงเขา เกาะไว้ได้

ข้าพเจ้าอยู่ในจำพวกที่กระเด็นขึ้นบนเชิงเขา ณ ที่นั้น เป็นเกาะใหญ่ ส่วนหนึ่งแห่งเกาะใหญ่คือภูเขาลูกที่เราอาศัยอยู่เวลานั้น ตามบริเวณภูเขามีซากเรือหลายลำรอยแตกยับอยู่ สิ่งของต่าง ๆ กระจัดกระจายเรี่ยรายอยู่บนชายฝั่งเชิงเขาเป็นเอนกพร้อมทั้งซากศพ และกระดูกเก่าใหม่ของพวกคนโดยสารในเรือเหล่านั้นที่เหลือจากจมน้ำตายกองก่ายกันอยู่เกลื่อนกลาด แลดูเป็นที่อนาถใจยิ่งนักเหลือที่จะพรรณนา

พอหยุดพักยังเชิงเขาเป็นปรกติแล้ว ข้าพเจ้าลุกขึ้นเดินเรื่อย ๆ ขึ้นไปบนเกาะ มาถึงลำธารสายหนึ่ง กระแสน้ำไหลมาจากทะเล เข้ามาสู่ภูเขาไหลลอดเขามาในหุบเขาอีกฟากหนึ่ง บรรดาเพื่อนที่รอดชีวิตมาด้วยกันนั้น พากันเที่ยวเตร็ดเตร่ไปบนเกาะสืบเสาะแสวงหาอาหารและที่พัก สิ่งของที่ได้พบได้เห็นล้วนเป็นของหาเจ้าของมิได้ ที่เงอมผาในลำธารมีเพชรพลอย แร่ธาตุ และไข่มุกเบื่อง ๆ ควรแก่ราชอาภรณ์ เป็นอยู่ตามธรรมชาติเกลื่อนกลาดดาษดา ดูดุจพรายน้ำซึ่งไหลซาบอาบไปบนพื้นน้ำส่องแสงเป็นประกายเลื่อมพรายประภัสสร พวกเราพากันเดินชมต่อไปได้พบเห็นของดี ๆ มีค่า อันพระเจ้าได้สร้างสมไว้บนเกาะนั้นตลอดทางพอกระทำให้คลายความทุกข์ระทมใจในยามตกยากได้บ้าง

พวกเราสะสมเสบียงอาหารซึ่งเก็บมาจากทะเลได้คนละเล็กละน้อย พอรับประทานไปวันหนึ่ง ๆ บางคราวถึง ๒ วัน จึงได้รับประทานครั้งหนึ่งกิน อยู่มาเสบียงอาหารร่อยหรอลง พวกเราพากันหิวโหยอิดโรยเป็นกำลัง อดอาหารล้มตายไปจวนเกือบหมด พวกเราช่วยกันชำระล้างศพของผู้ที่ตายก่อน มัดห่อด้วยผ้าและเครื่องนุ่งห่มที่หามาได้จากฝั่งทะเลชายเกาะ แล้วฝังไว้ตามประเพณี พวกที่ยังเหลืออยู่ก็ตายตามกันไปวันละคน ๒ คนหมด เหลือแต่ข้าพเจ้าผู้เดียวซึ่งมีชีวิตอยู่บนเกาะนั้น

อันความทุกข์เวทนา ระหว่างที่ดูเพื่อนตายจากไปจนเหลือข้าพเจ้าผู้เดียวนั้นมีปริมาณมากมายเพียงไรเหลือที่จะกล่าวถูก ถ้าชีวิตไม่เป็นของมีค่าควรสงวนตามพระราชบัญญัติของพระอาหล่าไซร้ ข้าพเห็นจะไม่สามารถครองชีวิตอยู่ดูเพื่อนตายจากไปได้เป็นแน่แท้

ในยามอยู่คนเดียว ข้าพเจ้าร้องไห้และปรับทุกข์กับตัวเองว่า ควรละหรือมาเป็นดังนี้ อยู่บ้านเมืองหรือแสนจะอุดมด้วยความสุขสำราญ มิพอที่จะมาทนทุกข์ระกำลำบากแล้วมิช้าก็จะต้องอดอาหารตาย มิได้เห็นหน้าญาติมิตรเพื่อนฝูงยามจะตายจนชั้นบุตรภริยาก็คงจะมิได้สั่งเสีย อนิจจาเอ๋ยชั้นเดิมหวังจะฝากผีฝากไข้กับเมียและลูกรัก ใครเล่าที่มีความมั่งคั่งเหมือนสินบัทจะคาดคะเนได้ว่าตนจะต้องตายอยู่คนเดียวในถิ่นต่างแดน อนิจจาในโลกนี้ล้วนมีแต่ความไม่เที่ยง บัดนี้ข้าพเจ้าจะต้องตายอยู่แต่ผู้เดียวแล้ว ซึ่งก่อนหน้านี้หน่อยจะฝากผีเพื่อนให้เขาช่วยชำระล้างมัด และฝังพอเป็นประเพณี แต่ก็ไม่มีใครแล้ว ไม่เห็นหน้าผู้ใดแล้ว มีก็แต่พระผู้เป็นเจ้าองค์เดียวเท่านั้น พระองค์อยู่เบื้องบน พระองค์เป็นใหญ่

พอสร่างโศกลงขณะหนึ่งจึงคิดว่า จะรอช้าอยู่มิได้ จึงรีบไปที่ชายฝั่งขุดหลุมให้พอดีกับตัวเตรียมไว้ เผื่อว่าถึงเวลาป่วยลงรู้สึกตัวว่าจะตายจะได้ลงไปนอนตายอยู่ในหลุม ลมจะ

พัดเอาทรายกลบหลุมนั้นเอง ตุจ่าได้มีผั่งตามประเพณีเหมือนกัน

ครั้นขุดหลุมสำหรับจะฝั่งตัวสำเร็จแล้ว กลับมานั่งระทมใจ กลับหวนนึกแช่งด่าตัวขึ้นอีกว่า ตัวเราช่างคิดสั้นเสียนี่กระไร ละทิ้งลูกเมียบ้านเกิดเมืองมารดาเที่ยวเตร็ดเตร่มาต่างเมืองโดยได้รู้รสความยากแค้นแสนเข็ญในครั้งที่ ๑, ๒, ๓, และ ๔, และครั้งที่ ๕ แล้วด้วยซ้ำว่าเป็นอย่างไร ครั้งนี้ยังซ้ำร้ายไปกว่าครั้งก่อน ๆ อีก ไม่มีหวังจะรอดชีวิตกลับคืนไปดูหน้าลูกเมียพี่น้องเพื่อนฝูงได้อีกแล้ว ยิ่งคิดยิ่งตรอมใจทอดอาลัยในชีวิตมิได้บริโภคอาหารเป็นหลายมื้อกระทำให้อาหารที่กระเหม็ดกระแหม่ยังคงเหลือ รวมทั้งอาหารของเพื่อนที่ตายไปแล้วทิ้งไว้ให้อีก พอจะพูดได้ว่าเหลือเฟือ

ความคิดทอดอาลัยในชีวิต ที่จะให้อดอาหารตายไปเองนั้น เป็นอยู่ชั่วขณะหนึ่งที่ยังไม่หิวโหยจัด ครั้นถึงคราวหิวจัดจะทนอยู่ต่อไปไม่ไหว ความอาลัยรักชีวิตบังเกิดขึ้น คราวนี้กินอาหารเพื่อให้คงชีวิตต่อไปเป็นของควรกระทำ ครั้นกินอาหารอิ่มบังเกิดความคิดขึ้นว่า แม่น้ำที่แลเห็นอยู่นี้ โดยธรรมชาติของมันย่อมมีต้นน้ำและปลายน้ำ น่าจะต้องไหลไปสู่ประเทศที่มีคนอาศัย เมื่อเช่นนั้นข้าพเจ้าจะยอมอยู่ในที่ ๆ ต้องจำตายด้วยเหตุอันใดเล่า อย่าเลยทำแพบวบเล็ก ๆ พอทาน

น้ำหนักตัวได้ ขนนั่งบนนั้นแล้วปล่อยให้ลอยไปตามกระแสน้ำ ถ้าโดยพระเป็นเจ้าบันดาลให้ได้พบถิ่นฐานที่มีมนุษย์ คงรอดอันตราย ถ้าไม่มีหนทางที่จะรอดพ้น ก็เป็นอันยอมตายเสียในน้ำ ดีกว่าที่จะปล่อยตนนอนตายอยู่ที่นี้ โดยไม่พยายามเอาชีวิตรอด เมื่อกระนั้นจะมาย่อท้ออยู่ด้วยเหตุใด คิดพลางมีมานะขึ้นมา จึงเดินไปเที่ยวหาไม้มาผูกมัดเป็นแพ เก็บเอากระดานซากเรือแตกที่ทิ้งอยู่ตามชายทะเลมาปูเสร็จเที่ยวหาเพชรพลอย และของมีค่าต่าง ๆ ได้พอจุใจ กับเสบียงอาหารที่เหลืออยู่ลงบรรทุกแพ แล้วเข็นออกจากที่ตื้นให้ลอยตัว

ขนชื่อว่าถิ่นฐานที่เคยอยู่เคยนอน แม้จะกันดารแร้นแค้นสักเพียงไร ก็ยังได้ชื่อว่าเป็นที่พักร่มเมื่อยามร้อน และยามฝนจะละทิ้งไปเสียให้คิดเสียดาย รู้สึกพะว้าพะวังใจอาลัยรัก ไม่อยากจะพราก แต่ก็จำใจ พลางจับกรรเชียงทั้งคู่ขยับไปในน้ำ ปากก็พร่ำกลอนนิราศเข้าจังหวะกรรเชียงว่า

"นิราศลับอับโอ้อนาจจิต คะนึงคิดคูหาเคยอาศัย
นิจจาเอ๋ยจำพรากจากถิ่นไป โอ้ถิ่นเอ๋ยจะไร้มนุษย์นาน
อันวิโยคโศกศัลย์สิ่งอุบัติ ย่อมนิวัตเวียนว่ายในสงสาร
หนึ่งชีวิตคิดหมายว่าวายปราณ มิถึงกาลแล้วคงรอดตลอดเอย"

ข้าพเจ้าเหลียวมองจนลับตา แพก็ลอยล่องไปตามยถากรรมจนกระทั่งถึงใต้หุบเขาลำธารแคบเข้า ๆ จนในที่สุดทึบไป

ทุกด้านไม่เห็นอะไร กระแสน้ำไหลเชี่ยวพัดพาเอาแพไปปะทะแง่หินเบื้องซ้าย ประเดี๋ยวบ่ายไปเบื้องขวา นาน ๆ รู้สึกว่าหินเบื้องบนต่ำมากครือ ๆ กับศีรษะ หนัก ๆ เข้าศีรษะก็กระทบกับแง่หินดูคล้ายกับมีช่องทางที่จะไปได้ นึกหมดหวังอยู่แล้ว นั่งเป็นทุกข์และโทษตัวเองด้วยประการต่าง ๆ ตามเคย ลำธารนั้นเล็กลงจนแพไม่สามารถไหลเลื่อนลอยไปได้ หรือจะถอยกลับก็ไม่ได้ มืดก็มืดจนไม่รู้ว่าเป็นกลางวันหรือกลางคืน นั่งแบ่งอาหารกินพลางเป็นทุกข์พลางอยู่เป็นเวลานาน คะเนดูว่าตั้งแต่ออกแลลอยมาจนบัดนั้นเวลา ๓ คืนได้ ในที่สุดเอนตัวนอนกัมหน้าฟุบลงบนแพมอบชีวิตถวายแด่พระเป็นเจ้าแล้วก็หลับไป จะเป็นเวลานานสักเท่าไร คะเนไม่ถูก ครั้นตื่นขึ้นรู้สึกว่าตนตกออกไปอยู่ในที่เกาะแห่งหนึ่ง มีพวกแขกและชาวอาบิสซีเนียล้อมอยู่รอบข้างพอเขาเห็นข้าพเจ้าตื่นขึ้น ก็พากันมาไต่ถามตามภาษาของเขา ซึ่งข้าพเจ้าไม่เคยรู้จักเลย ข้าพเจ้ายังไม่เชื่อว่าการณ์จะเป็นได้ตามที่นัยน์ตาเห็นในเวลานั้น คิดว่าเป็นความฝันอันเกิดจากความอ่อนเพลียหรือจิตวิปลาส โดยบริโภคสำส่อนไม่เป็นเวลาอด ๆ อยาก ๆ นั่งฉงนใจอยู่ว่า นี่เป็นความจริงแน่หรือความฝัน จนกระทั่งคนหนึ่งในจำพวกนั้นเดินเข้ามาถามข้าพเจ้าเป็นภาษาอาหรับว่า ขอท่านจงมีไมตรีเถิด ท่านคือใคร ? มาจาก

ไหน ? มานี่เพื่อประสงค์อะไร ? พวกเราเป็นชาวเกาะนี้ เป็นเจ้าของพันธนี้ เรามาที่นี่เพื่อหว่านพืชและรดน้ำพันธุ์ เห็นท่านหลับอยู่บนแพจึงช่วยกันจูงเข้ามาผูกไว้ที่ริมฝั่ง เฝ้าคอยอยู่จนท่านตื่นขึ้น ขอท่านจงโปรดแจ้งให้เราทราบ ข้าพเจ้าแน่ใจแล้วว่าสิ่งที่ข้าพเจ้าเห็นนั้นเป็นความจริง จึงตอบว่าพระอาหล่าบัญชาใช้ให้มา จงเลี้ยงดูข้าพเจ้าให้อิ่มหนำก่อนเถิด แล้วจึงค่อยถามข้าพเจ้าตามแต่ประสงค์ บัดนี้ข้าพเจ้ายังหิวโหยอ่อนเพลีย มิสามารถจะเล่าให้ท่านฟังได้ พวกเขารีบไปจัดหาอาหารมาให้ข้าพเจ้ารับประทานอาหารอิ่มหนำสำราญแล้ว ก็บังเกิดความกล้าหาญหายกลัวภัยต่าง ๆ พลางรู้สึกขอบพระคุณพระผู้เป็นเจ้า ผู้ทรงบันดาลให้รอดพ้นห้วงมหาภัยตลอดมาได้ จนพบปะกับพวกชาวเกาะนี้ ข้าพเจ้าเลยบรรยายถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้ประสบมาแล้วแต่หนหลังให้เขาฟังสิ้นทุกประการ เขาหันไปซุบซิบหารือกัน นัยว่าจะพาข้าพเจ้าไปถวายตัวกษัตริย์ของเขา ตกลงกันแล้วเขาช่วยกันแบกเอาแพ พร้อมทั้งเครื่องสัมภาระและเพชรพลอยต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าบรรทุกแพมา พาข้าพเจ้าเข้าไปในเมืองหลวงแห่งเกาะนั้น เข้าถวายตัวต่อกษัตริย์ของเขา ผู้ทรงพระนามว่ากษัตริย์สรันทีป (*เรียกพระนามตามชื่อเกาะ*) กราบทูลเหตุการณ์ที่พบและพาข้าพเจ้ามา พระองค์ทรงปฏิสันถารแล้ว ตรัสถามถึง

ฐานะและการเผชิญภัยต่าง ๆ ของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าทูลประวัติการณ์โดยละเอียดสั้นเชิง แล้วพระองค์ก็บังเกิดอัศจรรย์พระหฤทัยเป็นอย่างยิ่ง ประทานพรแก่ข้าพเจ้าในการที่ได้รอดพ้นอันตรายมาได้โดยสวัสดิภาพ ข้าพเจ้ารู้สึกพระกรุณาธิคุณจึงลุกขึ้นนำเอาแร่ธาตุเพชรพลอยไม้หอมและโมราขึ้นถวาย พระองค์ทรงรับจากมือข้าพเจ้าและประทานเกียรติยศเป็นอย่างดี ประทานที่ให้พักอยู่ในบริเวณพระราชวังของพระองค์ ต่อนั้นมาข้าพเจ้าได้คบหาสมาคมด้วยคนสำคัญ ๆ และมีชื่อเสียงหลายคน เขาพากันยกย่องนับถือข้าพเจ้ามาก ข้าพเจ้าก็เลยพึ่งพระบารมีพระราชานั้นสืบมา

เกาะสรันทีป (*เกาะลังกา*) ตั้งอยู่ภายใต้เส้นศูนย์สูตรของโลก กลางคืนมี ๑๒ ชั่วโมง และกลางวันก็มี ๑๒ ชั่วโมงเท่ากัน มีอาณาเขตกว้างขวาง จดภูเขาสูงด้านหนึ่ง จดหุบเขาอีกด้านหนึ่ง ภูเขาลูกนี้สูงมากอาจมองเห็นได้จากระยะทางไกลตั้ง ๓ วัน มีเพชร พลอย ธาตุต่าง ๆ พรรณไม้มีค่าทุกชนิด ภายนอกภูเขาเกิดหินคมชนิดที่เราใช้เจียระไนเพชรและแก้ว ตามลำแม่น้ำมีเพชรและไข่มุกออกดาษดื่น ข้าพเจ้าขึ้นไปบนยอดเขาได้ตรวจพบเห็นของต่าง ๆ เหลือที่จะพรรณนา ฝูงปักษาก็มากมายหลายพันธุ์ อันไม่เคยเห็นในประเทศอาหรับ บางชนิดก็แม้น

เหมือนกับตัว ที่พวกพ่อค้าบางคนเขาเลี้ยงไว้ในพระนครแบกแดด เป็นเหตุให้หวนคิดถึงหน้าบุตรและภรรยาที่อยู่หลัง จะผืนใจชมต่อไปก็หมดสนุกจึงกลับมาสู่ที่พัก อยู่มามีนานข้าพเจ้ากลับมีกำลังแข็งแรงขึ้น ร่างกายบริบูรณ์โดยพระกรุณาของพระราชาสรันทีป พระองค์ประทานเครื่องอุปโภคและบริโภคมิให้ขัดสน ข้าพเจ้าจึงได้รับความผาสุกสบมา ตั้งแต่วันที่ขึ้นไปเที่ยวบนภูเขานั้น ข้าพเจ้าคิดถึงบุตรภรรยาญาติมิตรมิได้ขาด คอยหาโอกาสที่จะทูลลากลับ ครั้นได้ช่องจึงทูลว่า ข้าแต่พระองค์ ข้าพเจ้าได้มาพึ่งพระมหากรุณา มีความผาสุกเป็นอย่างยิ่ง ดุจพระองค์ได้ชุบชีพประทานแก่ข้าพเจ้า พระกรุณาธิคุณนี้จะฝังแน่นอยู่ในใจข้าพเจ้ามิรู้ลืม อนึ่งข้าพเจ้าจากบุตรและภรรยามาค้าขายก็นานปีมิได้ส่งข่าวทุกข์สุขถึงกันเลย น่าที่จะพากันตั้งตาคอยทุกเวลามิว่างเว้น บัดนี้พวกพ่อค้าจะไปค้าขายยังประเทศอาหรับ ข้าพเจ้าขอทูลลาไปกับเรือลำนั้น พระองค์ทรงฟังก็ไม่ขัดขวาง ประทานสิ่งของในท้องพระคลังเป็นรางวัลแก่ข้าพเจ้าเป็นอันมาก แล้วรับสั่งใช้ให้นำเครื่องราชบรรณาการ และพระราชสาส์นไปถวายกาหลิบฮารูนอัลราชจิท แล้วพระองค์ก็ทรงพระอักษรลงบนหนังสัตว์ชนิดหนึ่งเป็นใจความว่า

"ขอพระองค์จงรับไมตรีจากข้าพเจ้า ผู้เป็นกษัตริย์แห่งด้าวแดนอินเดีย ผู้มีคชหัตถีนับได้จำนวน ๑,๐๐๐ เป็นราชฤ

พาหนะ มีปราสาทแล้วไปด้วยเพชรรามรณ์ ขอพระองค์จงมีพระทัยมาดหมายนับถือเสมือนหนึ่งประยุรวงศ์ หรือมิตรอันสนิท และความสัมพันธมิตรจงมีในกมลสันดานแห่งเราทั้ง ๒ โดยแน่นแฟ้นยืนนาน ข้าพเจ้าขอถวายเครื่องราชบรรณาการอันเล็กน้อยไม่สมแด่เกียรติยศและศักดิ์ศรี แต่จงเห็นแก่ไมตรีทรงรับไว้ใช้สอยแล้วประทานตอบด้วยเทอญ"

เครื่องราชบรรณาการที่ส่งไปนั้น เป็นถ้วยทับทิมเจียระไนฝังด้วยไข่มุก ๑ ราชอาสน์ปูด้วยหนังงูใหญ่มีเกล็ดเท่าเหรียญทอง ถ้าผู้ใดได้ใช้สอยนั่งนอนไซร้ โรคภัยมิพึงตามเบียดเบียนได้เลย ๑ กฤษณาอย่างดีหนัก ๑๐,๐๐๐ กรัม ๑ และนางบำเรอคนหนึ่ง มีดวงพักตร์งดงามเปรียบประดุจดวงจันทร์เมื่อวันเพ็ญ ๑ รวม ๔ สิ่งด้วยกัน

ครั้นประทานพรแก่ข้าพเจ้าแล้ว ทรงฝากฝังมอบหมายกับนายเภตรา พอได้กำหนดเรือก็เคลื่อนจากท่าแล่นตรงไปยังแบกแดด ถึงบ้านพบบุตรและภรรยาญาติพี่น้องอยู่พร้อมมูล ต่างก็เพิ่มพูนปรีดาพากันมาต้อนรับด้วยยินดี ถามถึงทุกข์สุขตามวิสัย ข้าพเจ้าก็บรรยายโดยละเอียดไม่ปิดบัง ทำเอาผู้ที่นั่งฟังสลดใจน้ำตาร่วงเผาะ ๆ สงสารข้าพเจ้าเมื่อเรือแตก ต้องอาศัยอยู่บนเกาะที่ไม่มีมนุษย์ จนรอดไปได้ถึงเกาะลังกา ครั้นสำเร็จธุระ

กังวลด้วยพี่น้องเพื่อนฝูงแล้ว ข้าพเจ้าขนเผ้าถวายราชสาส์นและเครื่องราชบรรณาการ แต่พระเจ้าฮารูนอัลราษจิท พระองค์ทรงรับด้วยความพอพระหฤทัยยิ่ง แล้วตรัสซักไซ้ไล่เลียงข้าพเจ้าอ้าสินบัท ผู้ที่ให้สาส์นเจ้ามานเป็นกษัตริย์มีศักดิ์สูง สมจริงดังความในสาส์นกล่าวทุกประการหรือ ข้าพเจ้าหมอบลงจุบพื้น และสนองพระโองการว่าข้าพเจ้าได้ประจักษ์ด้วยตนเองแล้ว และยิ่งกว่าที่ได้กราบทูลมาในราชสาส์น กษัตริย์พระองค์นั้น มีศักดิ์สูงสมบูรณ์ ตัวอย่างเช่น ในวันราชพิธีใหญ่คราวหนึ่ง เจ้าพนักงานจัดที่ประทับไว้บนหลังช้างพระที่นั่ง สูงประมาณ ๑๑ ศอก แวดล้อมไปด้วยเหล่าราชบริพาร [illegible] ๒ แถว เบื้องซ้ายและเบื้องขวาเบื้องหน้านั้น มีบุรุษหนึ่งถือทวนทองเบื้องหลังมีอีกผู้หนึ่ง ถือคทาทองอันมียอดเป็นโมรา หนาได้ ๑ นิ้ว โดยประมาณ เมื่อเสด็จขนคชาธาร พลอัศวนิกร ๑,๐๐๐ สวมเสื้อผ้าแล้วล้วนไปด้วยแพร ประดับด้วยทองอร่ามงามระยับ ขณะเมื่อช้างพระที่นั่งย่างเท้า บุรุษผู้อยู่เบื้องหน้าก็ร้องประกาศด้วยคำว่า มหาราชผู้สืบสุริยวงศ์เป็นปิ่นมงกุฎ ทรงศักดานุภาพใหญ่ยิ่งกว่าท้าวสุเฉมานหรือท้าวมหาราช พอขาดคำลง บุรุษผู้อยู่เบื้องหลังก็ขานว่า กระนั้นพระองค์ก็คงทำลายชีพเมื่อถึงกาล ดังนี้ ๓ ครั้ง บุรุษอีกผู้หนึ่งจึงเฉลยว่า ขอความถาวรจิรังยั่งยืนจงมีแด่มหาราช

ผู้มิรู้ตาย แล้วช้างพระที่นั่งก็เยื้องกรายไปตามวิถี พลม้าพลช้างก็เดินเป็นขนัด ๒ ฟากทาง ดูแออัดไปด้วยพลเมืองคอยเฝ้าชมพระบารมี พระองค์ทรงทศพิธราชธรรมสอดส่องความสุขทุกข์ของราษฎรอยู่เป็นนิจ ในอาณาจักรของพระองค์ไม่มีผู้พิพากษาตุลาการ ไม่มีคนพาลทุจริต ดูเป็นมิตรกันไปแทบทั่วทั้งเมืองและรู้จักรักษาหลักธรรมด้วยกันดีถ้วนทั่วทุกตัวคน

กาหลิบได้ทรงฟังก็อัศจรรย์พระราชหฤทัยยิ่งนัก ดำรัสว่า ออกระนั้นเจียวหรือ บ้านเมืองของเขาก็เป็นสุขปราศจากการเดือดร้อน เป็นบุญของพวกราษฎรที่ได้กษัตริย์ทรงปัญญาสามารถเฉียบแหลม ถ้าจะสังเกตข้อความในสาส์นที่มีมา ก็ควรจะผูกไมตรีเป็นมิตรด้วย เพราะฉะนั้น เราจะต้องพึ่งเจ้าให้เป็นทูตไปสักคราวหนึ่งในวันหน้า ตรัสแล้วก็พระราชทานเสื้อผ้าข้าวของเป็นเอนกแก่ข้าพเจ้า ครั้นเสด็จขึ้นข้าพเจ้าก็กลับบ้าน อยู่เป็นสุขสโมสรพร้อมด้วยบุตรและภรรยาสืบมา

๒๔. การเดินเรือเที่ยวที่เจ็ดของสินบัท

วันหนึ่งข้าพเจ้านั่งอยู่บนเรือน ใจคอเบิกบานอิ่มเอิบในลาภสฤงคารและของแปลก ๆ ต่าง ๆ มิรู้เบื่อ สิ่งของเหล่านี้ ไม่มีใครในพระนครแบกแดดเคยได้พบได้เห็นก็มีมาก เป็นต้นว่า

หอยต่าง ๆ เพชรพลอยโมราอย่างงาม ๆ ที่ได้มาจากเกาะและทะเลมหากันดารโน้น ติดตั้งไว้ตามฝาเรือนบ้าง ประดับภาชนะบ้าง ดูน่าเพลิดเพลินเจริญตายิ่งนัก อันวิสัยบุคคลที่ตกยากแล้วมาได้ความสุข ย่อมระลึกถึงความหลังฉันใด ข้าพเจ้าก็ฉันนั้น มิได้ลืมความบันเทิงใจ และเผชิญภัยที่ได้ประสบมาแล้วแต่หลังครั้งเมื่อร่วมเรือด้วยพวกเพื่อนพาณิชต่างสรวลเสเฮฮากัน ใจยังทะเยอทะยานกระหยิ่มอยากจะไปเที่ยวอีกเป็นนิตย์ แต่หวนคิดถึงความลำบากต้องกรากกรำมาแล้วอย่างเหลือแสน ถึงคราวอาหารขาดก็อดจริง ต้องเที่ยวจับหอยปูมาเผากินพอครองชีพไปได้มื้อหนึ่ง เมื่อคิดเช่นนี้ใจคอก็ห่อเหี่ยวถอยหน้าถอยหลัง เสียงลมพัดต้องยอดไม้และใบไม้อันทผาลัมดังซู่ ๆ หูยังหวั่นแว่วว่าเสียงระลอกกระทบหิน เมื่อคราวเรือแตกนี่กเสียว ๆ มิรู้หาย ชีวิตจักแหล่นจะตายไปในคราวเรือแตกแทบทุกครั้ง

ในที่สุดนี่กปรารภว่า สังขารก็ทรุดโทรมลงเพราะอายุย่างเข้าปูนชรา จะต้องประจันหน้ากับมัจจุราชในวันหนึ่งเป็นแน่ ด้วยเหตุนี้แหละจึงปลงใจว่า อย่าเลยเราควรจะเลิกการค้าขาย เลิกท่องเที่ยวเตร็ดเตร่ไปทางทะเลเสีย หาความสุขสนุกสบายอยู่บ้านเรือนในเมืองจะดีกว่า พอเอ่ยปากจะปฏิญาณก็พอดีมีคนมาเคาะประตูเรียก

ราชบุรุษผู้หนึ่งเข้ามาบอกว่ากาหลิบมีพระโองการให้หา ข้าพเจ้าจึงรีบแต่งตัวเสร็จ เดินไปพร้อมกับราชบุรุษผู้นั้น ครั้นถึงก็ขึ้นเฝ้าทันที หมอบลงจูบพื้นตามประเพณี แล้วคอยฟังพระโองการอยู่

กาหลิบรับสั่งว่า อ้อ สินบัท เรามีธุระจะต้องใช้เจ้าสักอย่างหนึ่ง ตามที่พูดไว้วันก่อนว่า เราจะรับไมตรีของพระราชาสรันทีป บัดนี้จะให้เจ้านำหนังสือและบรรณาการไปถวายเป็นการตอบแทน เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่าง ๒ ประเทศให้สนิทแน่น ในการที่จะไปครั้งนี้ เจ้าจะหนักอกหนักใจอย่างไรบ้างหรือไม่

ข้าพเจ้าได้ยินรับสั่งดังนี้ รู้สึกไม่สบายใจกลัวจะไปประสบอันตรายได้รับความลำบากอีก แต่แข็งใจกราบทูลไปว่า ข้าพเจ้าได้ออกทะเลรากกรำลำบากมามากมาย จนแทบจะเอาชีวิตรอดมาไม่ได้ ร่างกายก็บอบช้ำด้วยความชรา กำลังวังชาก็เสื่อมถอย ซ้ำข้าพเจ้าก็ได้ปฏิญาณว่าจะมิขอออกไปจากกรุงแบกแดด แต่เมื่อไม่มีผู้อื่นข้าพเจ้าจำต้องสนองพระเดชพระคุณ แล้วข้าพเจ้าก็เล่าประวัติการท่องเที่ยวทะเลรวมทั้ง ๖ ครั้ง ตั้งแต่ต้นจนอวสาน ให้ทรงทราบสิ้นทุกประการ

กาหลิบมีความพิศวงตรัสว่า เออสินบัท เรายังไม่เคยได้ยินเลย ว่าใครพบเหตุการณ์อย่างเจ้านี้ เราก็เห็นอกเจ้า

อยู่บ้าง แต่ก็มองไม่เห็นใครที่จะใช้สอยให้ได้ราชการดีอย่างเจ้าสินบัทเอย จงเห็นแก่เราเถิดในครั้งนี้ เจ้าจงนำหนังสือและบรรณาการไปถวายพระราชาสรันทีปผู้อุปการะเจ้า ขอเดชะอำนาจคุณพระเป็นเจ้าบนสวรรค์ จงอภิบาลรักษาเจ้าให้เป็นสุขสวัสดีตลอดไปจนกลับมาเถิด

ข้าพเจ้ากราบทูลรับ กาหลิบก็ประทานราชสาส์นและเครื่องราชบรรณาการ พร้อมกับเงินทองค่าเดินทาง ยื่นพระหัตถ์ประทานให้ข้าพเจ้าจุมพิตแล้วก็เสด็จขึ้น

ข้าพเจ้ากลับบ้านตระเตรียมข้าวของ สั่งบุตรภรรยาลาญาติมิตรแล้ว ออกเดินทางจากพระนครแบกแดดไปลงเรือที่เมืองท่าชายทะเล ได้เวลาเรือก็ถอนสมอกางใบแล่นลิ่วไปตามทาง รอนแรมมาในทะเลหลายทิวาราตรี ก็บรรลุถึงเกาะสรันทีป ครั้นแล้วก็นำราชสาส์นและเครื่องราชบรรณาการ เข้าไปยังพระนครขึ้นถวายพระราชาสรันทีป ข้าพเจ้าหมอบลงจุมพนถวายเคารพตามประเพณี

พอพระองค์ทอดพระเนตรเห็นก็ทรงปฏิสันถารอย่างสนิทสนมว่า อ้าสินบัท เราคิดถึงเจ้าและตั้งตาคอยอยู่เสมอ เดชะอำนาจคุณพระเป็นเจ้า จึงดลบันดาลให้เจ้ามาพบกับเราอีกเป็นคำรบ ๒ รับสั่งเสร็จเสด็จมาจูงมือข้าพเจ้าไปนั่งบนราชอาสน์เคียงข้างกับพระองค์ แสดงพระอัธยาศัยวิสาสะเสมอนหนึ่งเป็นพระ

ญาติตรัสไต่ถามถึงเหตุผลที่ข้าพเจ้ากลับมาเฝ้าอีก ข้าพเจ้าจุมพิตพระหัตถ์แล้วกราบทูลว่า พระเจ้าฮารูนอัลราษจิทรับสั่งใช้ให้ข้าพเจ้านำเครื่องราชบรรณาการ และพระราชสาส์นมาถวายพระองค์ทรงรับไปทอดพระเนตรด้วยความยินดียิ่ง

เครื่องราชบรรณาการนั้น มีม้าอาหรับ ๑ ม้า ราคา ๑๐,๐๐๐ เหรียญทอง พร้อมด้วยเบาะอานเครื่องประดับล้วนแต่เพชรพลอย พระคัมภีร์เล่ม ๑ ฉลองพระองค์ค่าควรเมือง ๑ ผ้าไหมอียิปต์และสุเอสต่าง ๆ ๑๐๐ ชนิด พรมอาเล็กซันเดรียและกรีกชนิดต่าง ๆ ผ้าลินิน ๑๐๐ พับ ถ้วยแก้วเจียระไนจำหลักรูปสิงห์กับบุรุษเขม่นยิงอยู่ตรงหน้า ๑ และโต๊ะทรงพระอักษรของท้าวสุลมันราชโอรสท้าวดาวิท ๑ และสิ่งของมีค่าอื่น ๆ อีกเป็นอันมาก

ความในพระราชสาส์นนั้นว่า ข้าพเจ้ากษัตริย์อารูนอัลราษจิทผู้ทรงเดชานุภาพ ขอเจริญพระราชไมตรีมายังกษัตริย์สรันทีป เป็นการตอบแทนพระราชสาส์นและราชบรรณาการที่ประทานไป ข้าพเจ้าขอถวายคัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์กับสิ่งของต่าง ๆ อันมีค่า เพื่อแสดงฉันทไมตรีให้ถาวรสืบไป

เมื่อราชาสรันทีปทรงอ่านพระราชสาส์นสิ้นกระแสความข้าพเจ้าสังเกตเห็นผิวพระพักตร์ผุดผ่องขึ้นด้วยความปลาบปลื้มพระหฤทัย ส่วนตัวข้าพเจ้าได้รับพระราชทานเกียรติยศและเครื่อง

อุปโภคเป็นรางวัลมากมาย จึงถวายพระพรชัยแด่พระองค์ให้ทรงพระเจริญยืนนาน

ข้าพเจ้าพักอยู่ ๓—๔ วัน พอหายเหนื่อยเมื่อยล้าแล้ว ขนเผ้าทูลลากลับ เมื่อได้รับพระอนุญาตก็โดยสารเรือพาณิชบ่ายหน้ากลับประเทศอาหรับ การเดินทางคราวนี้ไม่ได้ตั้งใจจะชมนกชมไม้หรือซื้อขาย มีความมุ่งแต่จะกลับให้ถึงบ้านอย่างใจจิตใจจ่อ ไม่มีใจที่จะนึกสนุกสนานเพราะมาโดยราชการมีอาจขัด จิตยังหวั่นถึงภัยอยู่เสมอ มองเห็นตะวันรอน ๆ ให้นึกหวาดด้วยเคยเข็ดขยาดมาหลายครั้งแล้ว ครั้งนี้ขอให้คลาดแคล้วอันตราย ขอมอบชีวิตถวายแด่พระอาหล่าเป็นเจ้า ขอเอาบารมีของกษัตริย์ทั้ง ๒ ปกเกล้าให้ถึงพระนครแบกแดดโดยสวัสดิภาพ ข้าพเจ้าสวดอ้อนวอนพระเป็นเจ้าตามบัญญัติ มิได้ขาดตลอดทางมา

ตั้งแต่ออกจากเกาะสรันทีป เรือแล่นเรื่อย ๆ มาโดยเรียบร้อยมิได้ประสบเหตุภัยอย่างไร พวกเราพากันร่าเริงใจตลอดทั้งลำเรือ จนล่วงทางอีกครึ่งหนึ่งจะถึงประเทศอาหรับ มีโจรสลัดพวกหนึ่งคุมเรือหลายสิบลำ แล่นออกก้าวสกัดไล่ล้อมกระชั้นชิดเข้ามาทุกที ๆ พอเทียบข้างเข้าพวกโจรก็กรูกันขึ้นบ่ายขนเรือเรา ไล่ทุบตีฆ่าฟันคนเป็นอลหม่าน ผู้ใดอ่อนน้อมยอมภักดีมันก็งดเว้น ผู้ใดขัดขวางต่อสู้มันก็ฆ่าเสีย ที่เหลืออยู่

มันพาไปยังเกาะแห่งหนึ่งพร้อมทั้งเรือและสินค้า ขายพวกเราเป็นทาสเป็นราคาต่ำ ๆ ส่วนตัวข้าพเจ้านั้นตกไปเป็นทาสของท่านเศรษฐีผู้หนึ่ง ซึ่งเป็นคนใจบุญให้เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และใช้งานแต่พอควรไม่เหลือบ่ากว่าแรง นับว่าพอค่อยได้รับความสุขบ้างเล็กน้อย

วันหนึ่งท่านเศรษฐีถามข้าพเจ้าว่า มีคุณวุฒิในทางหัตถกรรม หรือพาณิชยการอย่างไรบ้าง

ข้าพเจ้าตอบว่า เคยเป็นพ่อค้า มีความรู้แต่ในเชิงเดินเรือเท่านั้น

เศรษฐีกลับย้อนถามอีกว่า เจ้ารู้จักใช้ธนูและหน้าไม้หรือไม่

ข้าพเจ้าตอบว่า ใช้ได้ ท่านจึงมอบธนูและหน้าไม้ให้คันหนึ่ง แล้วเรียกให้ขึ้นท้ายช้างตัวที่ท่านนั่งพากันเข้าป่าไป ครั้นถึงต้นไม้สูงใหญ่ต้นหนึ่ง ท่านส่งข้าพเจ้าขึ้นไว้บนค่าคบแล้วสั่งว่า ถ้าเห็นโขลงช้างผ่านมาทางนี้ในเวลาก่อนค่ำจงยิงด้วยธนู ถ้ามันล้มลงสักเชือกหนึ่งก็จงรีบกลับไปบอกแล้วท่านก็ไสช้างกลับไป

ข้าพเจ้าต้องค้างคืนอยู่บนต้นไม้นั้นจนตะวันขึ้น ช้างนำโขลงมาทางนั้น ข้าพเจ้าคอยจ้องเล็งหน้าไม้อยู่ พอได้ทีก็ลั่นไปต้องช้างเชือกหนึ่งล้มลงนอกนั้นหนีเข้าป่าไป ข้าพเจ้า

จึงเดินกลับไปบอกเศรษฐี ท่านมีความยินดีมากออกปากยกยอต่าง ๆ แล้วก็ชวนกันไปลากซากศพช้างนั้นย้ายที่ไปอื่นกระทำดังนี้ทุกวัน ๆ

วันหนึ่งข้าพเจ้านั่งโบ่งแอบอยู่บนต้นไม้ ได้ยินเสียงช้างร้องกระหึ่มราวกับว่าแผ่นดินจะถล่ม บัดเดี๋ยวใจมันก็พากันเข้าล้อมต้นไม้ไว้ จ่าโขลงเชือกหนึ่งสูงใหญ่มากเอางวงกระหวัดรัดรอบต้นไม้ที่ข้าพเจ้านั่งโบ่งอยู่ โยกไปโยกมาถอนขึ้นแล้วฟาดลงกับดิน ข้าพเจ้าตกลงมานอนฟุบอยู่กับพื้นดินแทบสลบ จ่าโขลงเอางวงช้อนตัวพาไปถึงที่แห่งหนึ่งวางลง แล้วก็นำโขลงไปหากินในที่ ๆ ช้างพาข้าพเจ้าไปทิ้งไว้นั้น เกลื่อนกลาดไปด้วยกระดูกกราม และบ่าช้า เข้าใจว่าเป็นบ่าช้าของช้าง ซึ่งมันมีประสงค์จะให้รู้ว่าสิ่งเหล่านั้นมันยกให้มิหวงกัน

ครั้นแล้ว ข้าพเจ้าก็บุกบ่าผ่าหนามทั้งกลางคืนกลางวันมาจนถึงบ้านเศรษฐี ท่านเศรษฐีเห็นหน้าข้าพเจ้าเศร้าสลดมีความสงสาร ร้องขึ้นมาด้วยความดีใจว่า ข้าดีใจเหลือเกินที่เจ้ากลับมาได้ เมื่อข้าไปเห็นต้นไม้ที่เจ้านั่งโบ่งนั้นหักยับลงด้วยรอยเท้าช้าง ข้าพลอยเป็นทุกข์ใจถึงเจ้า คิดว่าเจ้าตายเสียแล้ว นี่เจ้ากลับมาอย่างไรได้ เล่าไปซิ

ข้าพเจ้าบรรยายเรื่องราวให้ฟังโดยถี่ถ้วน

ท่านถามว่า เจ้ายังจำตำบลนั้นได้หรือ

ข้าพเจ้าตอบรับว่า จำได้ ท่านจึงให้ขนช้างพาท่านไปยังตำบลนั้น เมื่อท่านเศรษฐีได้เห็นกรามและกระดูกช้างเกลื่อนกล่นมีความปีติยินดีเต้น ปลงช้างลงเก็บงาช้าง บรรทุกหลังช้างเต็มระวางแล้ว เราทั้ง ๒ พากันกลับบ้าน

แต่นั้นมาท่านเศรษฐีรักใคร่นับถือข้าพเจ้ายิ่งขึ้น ท่านปราศรัยแก่ข้าพเจ้าว่า ลูกเอ๋ย เจ้าทำคุณไว้แก่พ่อหนักหนา พ่อได้เกิดมูลพูนผลเพราะเจ้า เพื่อบูชาพระคุณของพระเป็นเจ้า พ่อยุบสารกรมให้เจ้า เจ้าเป็นไทแล้วแต่บัดนี้ พ่อจะเล่าให้ฟังช้างโขลงนี้เคยทำร้ายทาสของพ่อเสียหลายคนแล้ว ส่วนตัวเจ้านั้นเป็นบุญนักพระเจ้าคุ้มครองรักษาเจ้า จึงมิเป็นอันตราย ยังนำเอาประโยชน์เหลือหลายมาให้แก่พ่ออีก

ข้าพเจ้าตอบท่านว่า เป็นพระคุณที่สุดแล้ว แต่ข้าพเจ้าอยากจะขอความกรุณารบกวนสักอย่างหนึ่ง คืออยากขอลากลับบ้านเมือง

ท่านเศรษฐีกล่าวว่า ได้ซิ พ่อไม่ขัดข้อง ยินดีอำนวยตามเจ้าทุกประการ แต่พ่อจะใคร่ให้เจ้าอยู่ก่อนเวลานี้จวนจะถึงเทศกาลขายกรามช้างงาช้างอยู่แล้ว พ่อค้าต่างเมืองเคยพากันมาซื้อที่เราทุกปี พ่อจะฝากเจ้าไปกับเขาจนถึงบ้านเมือง ข้าพเจ้านึกขอบบุญคุณท่านเศรษฐี และพักอยู่กับท่านต่อมา

ในไม่ช้านัก มีพวกพ่อค้ามาซื้อขายแลกเปลี่ยนกรามช้างงาช้างดุจที่ท่านเศรษฐีได้พูดไว้ ครั้นซื้อขายตกลงกันเสร็จแล้ว ท่านเศรษฐีจึงบอกแก่ข้าพเจ้าว่า พวกพ่อค้าเตรียมการจะออกเรือเร่งให้ข้าพเจ้าจัดข้าวของเพื่อโดยสารเรือไปกับเขา ท่านเศรษฐีเสียค่าโดยสารและค่าใช้สอยต่าง ๆ สำหรับข้าพเจ้าให้แก่นายเรือ และยังให้ทรัพย์สิ่งของอีกเป็นอันมาก พอได้เวลาเรือแล่นออกจากท่าสู่ทะเลหลวง ผ่านเกาะน้อยใหญ่ตามทางมาจนกระทั่งถึงท่าเรือนครบัสโสระ บรรดาสินค้าต่าง ๆ ที่บรรทุกมาในระหว่างเรือ พวกพ่อค้าขายกันหมดสิ้น ส่วนของข้าพเจ้ามีมากจะแบกหามข้ามทะเลทรายไปบ้านเมืองนั้น ดูเป็นการลำบากมาก จึงขายเสียสิ้นเชิง ได้ราคาสูงแล้วเลือกซื้อแต่สิ่งของโบราณงาม ๆ ไปฝากบุตรภรรยาและพวกชาวบ้าน นอกนั้นข้าพเจ้าซื้ออูฐอีกตัวหนึ่งใช้เป็นพาหนะ เดินทางมาในทะเลทรายจนกระทั่งถึงพระนครแบกแดด

ครั้นถึงขึ้นเฝ้ากาหลิบ ถวายวันทนาการและจุมพิตพระหัตถ์แล้ว กราบทูลบรรยายเหตุการณ์ที่ได้ผจญมาตั้งแต่ต้นจนอวสาน พระองค์อมอาบไปด้วยความปรีดาปราโมทย์ รับสั่งให้จารึกเรื่องราวลงไว้ด้วยตัวทอง แล้วเสด็จขึ้น ข้าพเจ้ากลับบ้านเชยชมบุตรและภรรยา ที่ห่างถนอมไปเสียนมนาน ญาติมิตรและบริวารก็เอิกเกริกล้อมหน้าล้อมหลัง พร้อมพรั่งอวยชัยให้พร

อยู่เป็นสุขสถาพรสืบมา อันนิทานการเผชิญภัยของบ้าพเจ้าที่ได้รับแล้วแต่หนหลัง ๗ ครั้ง ก็ยุติลงแต่เพียงนี้ ขอความสรรเสริญจงมีแด่พระเป็นเจ้า พระองค์เป็นผู้สร้างเป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทแต่พระองค์เดียว

เมื่อสินบัทเล่านิยายจบลงแล้ว จึงให้เงินแก่ฮินบัทอันนับถือเสมือนน้องชาย ๑๐๐ เหรียญทอง พลางให้โอวาทว่าเจ้าเคยได้ยินได้ฟังบ้างหรือแต่ปางก่อนว่า ใครเคยได้รับความวิโยคทุกข์ยากเหมือนพี่ บัดนี้ถึงพร้อมซึ่งความสุขสำราญและลาภยศนี่แหละ เป็นบำเหน็จแห่งความยากลำบากของพี่ เจ้าพึงจำไว้เถิดว่า ลาภยศและทรัพย์สมบัติจะบังเกิดได้ด้วยมีความเพียรพยายาม ฮินบัทผู้น้องรับโอวาทโดยดุษณีภาพแล้วกล่าวว่า ข้าแต่พี่ผู้เจริญ น่าสงสารพี่ต้องทุกข์ทรมานมาหนักหนา ขอคุณพระอาหล่าจงบันดาลผล ให้ประสบแต่ผลความเจริญมีอายุยืนยาวนานเทอญ แต่นั้นมาฮินบัทก็ได้รับอุปการะเลี้ยงดูจากสินบัทดำรงชีวิตเป็นสุขตลอดกาลนาน

ชเลงอรรถสุภวาท เฉลิมบาทพระทรงธรรม์
ทรงเดชะอนันต์ สุรฤทธิเรืองรณ
สรวงสวรรค์ธนิมิต ธสฤษดิสากล
พิภพสุธาดล สมุทรทั้งชโลธร

๒๕. เรื่องผลสาลี

สุลตานาเชเฮอร์ซาเดเล่าเรื่องถวายพระราชสามีต่อไปว่า เมื่อพระเจ้าฮารูนอัลราษจิททรงสำราญพระราชหฤหัยในคราวที่ทรงปลอมพระองค์เป็นพ่อค้าเมืองโมสุล เสด็จสืบสวนความเป็นอยู่ของไพร่บ้านพลเมือง จนกระทั่งได้ชายาใหม่องค์หนึ่งดังเรื่องที่ได้เล่ามาตอนต้นแล้ว คืนวันหนึ่งมีประสงค์จะเสด็จตรวจราชกิจเช่นเคย รับสั่งกับแกรนด์วิเซียร์กัยฟาร์ว่าคืนนี้เรามีความปรารถนาจะไปเที่ยวตรวจดูเหตุการณ์ อันเป็นไปตามที่ต่าง ๆ ในพระนครแบกแดดเช่นคราวก่อนอีก เพื่อจะได้รู้ดูให้เห็นชัดเจนว่า เจ้าหน้าที่ซึ่งเราแต่งตั้งให้รับราชการต่างหูต่างตาเรานั้น ประพฤติตนให้เป็นที่นับถือแก่ทวยนาครอย่างไรบ้าง ถ้าความปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ผู้ใดผู้หนึ่งปกครองบังคับบัญชาการเมืองมิได้เป็นไปตามคลองยุติธรรม เป็นเหตุให้ประชาชนพลเมืองได้รับความเดือดร้อนยากเข็ญประการไรไซร้ เราจะลงโทษทัณฑ์ตามโทษานุโทษ และไล่ออกเสียจากตำแหน่งหน้าที่ จัดหาคนอื่นซึ่งจะทำหน้าที่ได้เรียบร้อยส่งเสริมราชการงานเมืองให้เจริญดียิ่งเป็นที่พอใจแก่เราเข้าแทน หากเจ้าหน้าที่ผู้ใดได้รับความสรรเสริญจากพลเมืองทำการปกครองตามแบบอย่างที่เป็นธรรม ราษฎรของเราได้รับความร่มเย็นเป็นสุข

เราจะให้รางวัลให้สมแก่ความชอบ ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ข้าราชการอื่น ๆ ต่อไปในเบื้องหน้า เจ้ากับเมสรอจงไปกับเราด้วย

แกรนด์วิเซียร์กัยฟาร์คำนับรับพระราชบัญชาว่า ข้าพเจ้าทราบเกล้า ฯ แล้ว และขออนุวรรตตามพระโองการ

คืนวันนั้น พระจันทร์ส่องแสงสว่างจ้า ครั้นกาหลิบทรงปลอมพระองค์เพื่อมิให้ผู้คนพลเมืองจำพระองค์ได้เสร็จแล้ว ลอบเสด็จออกจากพระราชวังไปพร้อมกับคนสนิททั้งสอง ผ่านถนนหลวงและท้องตลาดไปหลายแห่ง ครั้นมาถึงถนนซอยเล็ก กาหลิบทอดพระเนตรเห็นชายชราผู้หนึ่งรูปร่างสูง หนวดเคราหงอกขาว ทูนแหอยู่บนศีรษะ มีตะกร้าทำด้วยใบปาล์มแขวนอยู่ในมือข้างหนึ่ง อีกมือหนึ่งถือไม้เท้า เดินทอดอารมณ์เรื่อยไปตามถนนน้อยซอยเล็ก ปากร้องบ่นพึมพำด้วยถ้อยคำเหล่านี้ไปตลอดทางว่า

“ข้าแต่พระอาหล่าผู้เป็นเจ้า มีคนกล่าวกันว่า ด้วยพระปรีชาของพระองค์ซึ่งตรัสรู้แล้ว พระองค์เปรียบเสมือนพระจันทร์ส่องแสงสดใสกระจ่างจ้า บันดาลให้ปวงมนุษย์ได้รับความผาสุกบันเทิงเริงใจ ปานดังแสงจันทร์อันกระจ่างในค่ำคืนวันนี้ ข้าพเจ้าเชื่อในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ตามที่กล่าวกันนี้อยู่เสมอ ทั้งคำสอนที่ว่า ความสุขจะบังเกิดได้ก็

ด้วยอาศัยความรู้ดังเช่นพระองค์ตรัสรู้แล้ว บันดาลความสุขให้ปวงสัตว์ฉะนั้น ข้าพเจ้าก็เชื่อแล้วแต่ยังมีความสงสัยว่าน่าจะไม่มีความรู้อันใดให้ผลสมจริงดังคำสอน หากความรู้นั้นปราศจากอำนาจที่ข้าพเจ้ากล่าวทั้งนี้ก็เพราะว่า ถ้าบุตรภรรยาจะเอาตัวข้าพเจ้าพร้อมทั้งความรู้ทั้งมวลที่ข้าพเจ้ามีอยู่ รวมทั้งกระดาษหนังสือดินสอและกระปุกหมึกด้วยไปเที่ยวจำนำจำจองเพื่อแลกเอาอาหารพอมื้อสักวันหนึ่ง น่าจะไม่มีใครรับ นี่แหละความเป็นคนจน ฐานะของคนจน และชีวิตของคนจนเต็มไปด้วยความลำบากยากแค้นปานดังเห็นได้ฉะนี้ ไม่มีสถานที่อันใดจะเหมาะที่สุดสำหรับคนจนนอกจากหลุม"

ฝ่ายกาหลิบได้สดับดังนั้น รับสั่งกับแกรนด์วิเซียร์และเมสเรอว่า เจ้าทั้ง ๒ จงฟังถ้อยคำของชายชรานี้เถิด ชะรอยจะมีความลำบากยากจนแสนสาหัส แต่ก็ไฉนจึงเดินทอดอารมณ์ราวกับว่าไม่มีทุกข์ร้อน อย่าเลยเราจะต้องไถ่ถามให้ได้ความรับสั่งเท่านั้นแล้วก็เสด็จตรงเข้าไปยังชายชรา พลางรับสั่งถามด้วยพระสุรเสียงอันเจือด้วยความกรุณาว่า เพื่อนเอ๋ย ท่านเป็นใคร

ชายแก่ตอบว่า ข้าแต่ท่าน ข้าพเจ้าเป็นชาวประมง แต่เป็นชาวประมงที่ยากจน และหาเลี้ยงชีพได้อย่างฝืดเคืองที่สุด ข้าพเจ้าออกจากบ้านเพื่อไปหาปลาแต่เช้า และตั้งแต่เวลานั้

มาจนเวลาเดี๋ยวนี้ ยังไม่ได้อะไรเลย ข้อที่ร้ายยิ่งนักคือ ข้าพเจ้ามีภรรยาคนหนึ่ง และบุตรเล็ก ๆ อีกหลายคน วันนี้ยังไม่มีอาหารเลี้ยงคนเหล่านั้นเลย

กาหลิบมีพระทัยสงสารมาก รับสั่งกับชาวประมงว่า เจ้าจงกลับไปทอดแหอีกครั้งหนึ่ง ไม่เลือกว่าเจ้าจะทอดได้อะไรขึ้นมา เราจะให้รางวัลแก่เจ้า ๑๐๐ สิกวิน เป็นมูลค่าสำหรับสิ่งที่เจ้าทอดแหขึ้นมาได้

ชาวประมงได้ฟังจำนวนเงิน ๑๐๐ สิกวิน ลืมความลำบากประจำวันเสียสิ้น พลางรับคำพากาหลิบกลับไปยังแม่น้ำไตกริสพร้อมทั้งกัยฟาร์และเมสเรอ พอถึงริมฝั่งแม่น้ำชายชาวประมงทอดแหลงไป คราวนี้ไม่ผิดหวัง ลากเอาหีบขึ้นมาหีบหนึ่งมีฝาปิดสนิทและหนักมาก

กาหลิบรับสั่งให้แกรนด์วิเซียร์นับเงินให้แก่ชาวประมง ๑๐๐ สิกวิน แล้วรับสั่งให้เมสเรอแบกหีบขึ้นบ่า พระองค์ร้อนรนพระทัยนัก อยากทราบว่ามีอะไรบรรจุอยู่ในนั้น ทั้ง ๓ ก็พากันรีบกลับไปยังพระราชวังทันที พอถึงเมสเรอกับกัยฟาร์ช่วยกันเปิดหีบขึ้น แลเห็นตะกร้าใหญ่ทำด้วยใบปาล์ม ปากตะกร้าเย็บติดด้วยด้ายสีแดง เพื่อจะให้ทันพระทัยกาหลิบอำมาตย์ทั้ง ๒ รีบตัดเชือกออก แล้วลากเอาห่อเสื่อเก่า ๆ ผูกรัดด้วยเชือกออกมาจากตะกร้านั้น แก้เชือกออกแลเห็นสิ่งหนึ่ง

ซึ่งทำให้ตกใจมาก สิ่งนั้นเป็นร่างกายของหญิงสาว ผิวเนื้อคล้ายสีเงินหลอม ถูกตัดเป็นท่อน ๆ ความพิศวงพระหฤทัยของกาหลิบในเรื่องลึกลับข้อนี้ ไม่สามารถจะกล่าวให้ชัดเจนได้ พอพระองค์ทอดพระเนตรเห็นดังนั้นให้ทรงสงสารยิ่ง น้ำพระเนตรไหลพรากลงมานองทั้งสองพระปราง แต่บัดเดี๋ยวความประหลาดพระหฤทัยได้เปลี่ยนเป็นโทสะโดยเร็ว พระองค์เพ่งพระเนตรอันขุ่นดูแกรนด์วิเซียร์ด้วยความเกรี้ยวกราดแล้วตรัสว่า ไอ้ชาติข้าสารเลว นี่หรือเป็นวิธีที่เจ้าตรวจตราความทุกข์สุขพลเมืองของข้า มีเหตุอุกฉกรรจ์เกิดขึ้นโดยคนร้ายไม่ได้ถูกลงโทษภายใต้ความปกครองข้า พลเมืองของข้าถูกฆ่าตัดเป็นท่อนโยนลงในแม่น้ำไตกริส คนเหล่านี้จะลุกขึ้นแก้แค้นข้าในวันชำระความเมื่อสิ้นโลก ถ้าเจ้าไม่รีบจัดการลงโทษผู้ที่กระทำฆาตกรรมหญิงนี้โดยเร็วไซร้ ข้าสาบานว่า ข้าจะเสียบเจ้าเสียทั้งเป็นทั้งโคตรของเจ้าอีก ๔๐ คน

แกรนด์วิเซียร์ทูลว่า ข้าแต่พระราชาผู้รับสิทธิมาแต่พระอาหล่าเจ้า ข้าพเจ้าวิงวอนขอพระราชทานเวลาสำหรับสืบสวนค้นหาคนร้ายในคดีนี้ กาหลิบกำลังกริ้วจัดรับสั่งว่า ข้าให้เวลาเจ้า ๓ วัน จงสืบสวนให้ได้ตัวคนร้ายมา ถ้าไม่ได้ภายใน ๓ วัน เจ้าทั้งโคตรจะต้องรับโทษแทนมัน

แกรนด์วิเซียร์กัยฟาร์กลับไปบ้าน มีความทุกข์ร้อนเป็นอย่างยิ่ง คิดอยู่แต่ในใจว่า อนิจจาเอ๋ย ในเมืองอันกว้างใหญ่ไพศาลเช่นนครแบกแดดนี้ จะสามารถสืบสวนค้นหาตัวผู้กระทำฆาตกรรมได้อย่างไร ไม่ต้องสงสัยเลยฆาตกรรมรายนี้ต้องได้กระทำลงโดยมิดชิดและโดยลำพัง และบ่านนี้คนร้ายก็คงจะหนีออกจากเมืองไปเสียลิบลับแล้ว

กัยฟาร์ออกคำสั่งแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายนคราภิบาล และฝ่ายรักษาบทพระอัยการ ซึ่งอยู่ในบังคับบัญชาให้สืบสวนหาตัวคนร้ายอย่างกวดขัน เจ้าหน้าที่เหล่านั้นต่างก็สั่งคนในบังคับบัญชาของตนออกไปกระทำการสืบสวนโดยเต็มกำลัง แต่ถึงแม้พวกกองสืบสวนจะได้ยอมลงแรงของตนพยายามสืบสวนโดยเต็มความสามารถอย่างไร วันหนึ่งแล้วอีกวันหนึ่งเล่าก็ไม่สามารถจะหาร่องรอยจับกุมคนร้ายได้ แกรนด์วิเซียร์ลงความเห็นว่ามีสวรรค์เท่านั้นที่จะปรานีเขา ถ้ามิฉะนั้นความตายของเขาก็เป็นอันเหลือวิสัยที่จะหลบหลีกพ้น

ในวันที่ ๔ เจ้าพนักงานคนหนึ่งของสุลต่านมายังบ้านอำมาตย์ผู้ปราศจากสุข เพื่อนำตัวไปเฝ้าพระเจ้าแผ่นดิน แกรนด์วิเซียร์มิได้ขัดขืนยอมไปตามรับสั่ง มีใจเป็นปกติ เมื่อพระเจ้าแผ่นดินทรงเรียกร้องเอาตัวผู้ร้าย แกรนด์วิเซียร์ได้แต่ทูลตอบ

ในขณะที่ตาคลอไปด้วยน้ำตาว่า ข้าแต่พระราชาผู้รับสิทธิมาแต่พระอาหล่าเจ้า ข้าพเจ้าไม่เห็นใครเลยที่จะให้สติปัญญาแก่ข้าพเจ้าในการจับคนร้ายรายนี้ได้ พระราชอาชญาไม่พ้นเกล้าฯ

กาหลิบทรงติเตียนกัยฟาร์ด้วยถ้อยคำอันรุนแรง แล้วรับสั่งว่า เจ้าจะต้องถูกเสียบตรึงมือตีนตายเฉพาะหน้าทวารวังพร้อมทั้งโคตรของเจ้าอีก ๔๐ คน แล้วรับสั่งให้พวกเพชฌฆาตจัดเตรียมที่สำหรับประหาร และให้ออกพวกไปจับพวกญาติทั้ง ๔๐ คนของแกรนด์วิเซียร์

ฝ่ายเจ้าพนักงานโฆษณาก็ได้รับคำสั่งของกาหลิบ ให้เที่ยวร้องประกาศทั่วทุกถนนในเมืองว่า ผู้ใดผู้หนึ่งปรารถนาจะดูการประหารชีวิตแกรนด์วิเซียร์กัยฟาร์และครอบครัวทั้ง ๔๐ คน ให้เป็นที่บันเทิงใจ ก็ให้ไปยังทวารหน้าพระราชวัง

เจ้าพนักงานก็มัดแกรนด์วิเซียร์และญาติของเขาทั้ง ๔๐ คนไว้ใต้เสาสำหรับตรึงมือตรึงเท้านักโทษ ทุกคนมีเชือกพันคออยู่โดยรอบ เตรียมพร้อมที่จะมัดเข้ากับเสา

ประชาชนชาวเมือง พากันเบียดเสียดยัดเยียดแย่งกันดูเต็มไปทั้งหน้าพระลาน ต่างพากันร้องไห้สงสารแกรนด์วิเซียร์และญาติเป็นอันมาก เพราะแกรนด์วิเซียร์และพวกญาติเป็นผู้มีความยุติธรรม พร้อมทั้งความโอบอ้อมอารีเป็นที่รักใคร่ของชาวเมืองทั่วไป ไม่แต่นครแบกแดดเท่านั้น ยังมีชื่อเสียงลือ

กระเดื่องว่าเป็นผู้ผดุงความยุติธรรมตลอดไปทั้งพระราชอาณาจักรของพระเจ้าฮารูนอัลราษจิทด้วย

เมื่อเตรียมการพร้อมเสร็จ เจ้าพนักงานจึงกราบทูลกาหลิบว่า บัดนี้จัดการที่ประหารชีวิตนักโทษตามรับสั่งพร้อมแล้วยังรอพระโองการอยู่ ต่อจากนั้นไปอีกสักหน่อยจะได้ดูการประหารชีวิตพลเมืองซึ่งมีค่าที่สุดในประเทศ โดยวิธีตรึงมือตรึงเท้ากับเสา

ทันใดนั้นชายหนุ่มผู้หนึ่ง รูปลักษณะงดงามแต่งกายอย่างดีแหวกฝูงชนเข้ามาถึงแกรนด์วิเซียร์ จูบมือกัยฟาร์แล้วร้องว่า ท่านแกรนด์วิเซียร์ผู้ปกครองประเทศ ท่านผู้เป็นหัวหน้าแห่งอีเมอร์ในอาณาจักรนี้ ท่านที่พึ่งพำนักของคนจน ท่านไม่ควรรับโทษสำหรับความผิดอันใหญ่หลวง ซึ่งท่านกำลังจะได้รับนี้ให้เขาฆ่าข้าพเจ้าใช้โทษที่ฆ่าหญิงผู้นั้นตาย และโยนลงในแม่น้ำไตกริสเถิด ข้าพเจ้าเป็นผู้ฆ่านาง ข้าพเจ้าเป็นผู้ควรได้รับอาชญาแต่ผู้เดียว

ถึงแม้คำที่กล่าวนี้จะทำให้เกิดความยินดีแก่แกรนด์วิเซียร์เป็นที่ยิ่งก็ดี แต่ถึงกระนั้นเขาก็ยังรู้สึกสงสารชายหนุ่มผู้ซึ่งมีรูปร่างหน้าตาแสดงว่าเป็นผู้ดี ไม่น่าที่จะชวนให้คิดว่าเป็นคนทำความผิดร้ายแรงนั้น แกรนด์วิเซียร์ยังไม่ทันจะตอบว่ากระไร

ในขณะนั้น มีชายชรารูปร่างสูงวิ่งผ่าหมู่คนเข้ามาหาแกรนด์วิเซียร์อีกคนหนึ่ง ชายชราตรงเข้าพูดกับแกรนด์วิเซียร์ว่า ท่านมหาอมาตย์ อย่าเชื่อถ้อยคำของชายหนุ่มคนนี้เลยไม่มีใครฆ่าหญิงนั้น นอกจากข้าพเจ้าคนเดียว ข้าพเจ้าผู้เดียวสมควรได้รับอาญา ในนามพระอาหล่าเจ้า ขอท่านอย่าได้ลงโทษผู้ที่ไม่ได้กระทำผิดแทนผู้ที่ได้กระทำเลย

ชายหนุ่มพูดขัดขึ้นว่า ท่านแกรนด์วิเซียร์ ข้าพเจ้าขอยืนยันว่า ข้าพเจ้าเองเป็นผู้กระทำการชั่วร้ายนี้ และไม่มีใครอีกเลยที่จะเป็นผู้ร่วมคิดของข้าพเจ้า

ชายแก่พูดกับชายหนุ่มว่า อนิจจาลูกเอ๋ย เจ้ายังหนุ่มแน่นอยู่ ยังจะมีเวลาชมโลกอันเต็มไปด้วยความสนุกสนานอีกนาน หากความเศร้าโศกนำเจ้ามาถึงที่นี่ เจ้าจึงปรารถนาที่จะรับเคราะห์อันไม่สมควรแก่เจ้า สำหรับพ่อแก่แล้ว ได้อยู่มาในโลกนี้เป็นเวลานานพอเบื่อได้ จงยอมให้พ่อสละชีวิตเพื่อช่วยเจ้าและแกรนด์วิเซียร์กับญาติไว้เถิด แล้วพูดกับแกรนด์วิเซียร์ต่อไปว่า ขอได้โปรดเถิดท่าน ข้าพเจ้าคือตัวไอ้คนร้าย จงประหารข้าพเจ้าเสีย ณ บัดนี้ ท่านจงรับราชกิจพยุงให้ความยุติธรรมดำเนินไปในทางอันควรเถิด

ข้อโต้เถียงระหว่างชายชรากับชายหนุ่ม ทำให้แกรนด์วิเซียร์ประหลาดใจมาก ต้องจำใจนำคนทั้ง ๒ เข้าไปเฝ้าเฉพาะ

พระพักตร์พระเจ้าฮารูนอัลราษจิท แต่ก็ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายประหาร ซึ่งพวกนั้นรู้สึกยินดีอยู่แล้วในการที่จะได้มีโอกาสทำคุณแก่แกรนด์วิเซียร์

เมื่อเข้าไปถึงเฉพาะพระพักตร์กาหลิบ แกรนด์วิเซียร์ก้มลงกราบพื้นดิน ๗ ครั้งแล้วกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นใหญ่ ข้าพเจ้านำชายแก่และชายหนุ่มนี้มาถวายใต้ฝ่าพระบาท คนทั้ง ๒ นี้ต่างกล่าวโทษตนเองว่าได้ฆ่าหญิงนั้น

กาหลิบได้ทรงฟังจึงรับสั่งถามคนทั้ง ๒ คนว่า คนไหนเป็นผู้ฆ่าหญิงสาวด้วยอาการโหดร้าย แล้วโยนศพลงในแม่น้ำไตกริส ชายหนุ่มยืนยันว่าเป็นผู้กระทำการนั้น ชายแก่ก็โต้แย้งว่าเป็นความผิดของตน ต่างคนเถียงว่าตนเป็นคนร้าย

กาหลิบจึงรับสั่งกับแกรนด์วิเซียร์ว่า ไปเถิด ออกคำสั่งให้เสียบคนทั้ง ๒ นี้

แกรนด์วิเซียร์ทูลแย้งว่า ข้าแต่กาหลิบ ถ้าผู้กระทำมีแต่ผู้เดียวไซร้ ซึ่งจะให้ประหารชีวิตอีกคนหนึ่งเสียด้วย ก็หาเป็นการยุติธรรมไม่ ขอพระองค์จงดำริดู

พระเจ้าฮารูนอัลราษจิททรงได้สติ จึงหันพระพักตร์มารับสั่งถามชายทั้ง ๒ ว่า เจ้าทั้ง ๒ จงบอกเราแต่ตามจริงว่า ใครเป็นผู้ฆ่าหญิง

ชายหนุ่มกราบทูลว่า ข้าพเจ้าขอสาบานต่อพระพักตร์พระผู้เป็นเจ้าผู้ทรงสร้างสวรรค์และแผ่นดินว่า ข้าพเจ้าเป็นผู้ฆ่าหญิงนั้น เป็นผู้ตัดนางเป็นท่อน ๆ แล้วโยนลงในแม่น้ำไตกริสได้ ๔ วันมาแล้ว ข้าพเจ้าผู้ควรถูกลงโทษ

กาหลิบประหลาดพระหฤทัยในคำสาบานอันแรงนั้น ซึ่งทำให้พระองค์ค่อนข้างจะทรงเชื่อ เหตุฉะนั้นจึงรับสั่งถามชายหนุ่มว่า ไอ้ชาติไพร่ใจร้ายสารเลว ด้วยเหตุผลกลใดเจ้าจึงทำความผิดอันน่าชังยิ่งดังนี้

ชายหนุ่มตอบว่า ข้าแต่กาหลิบผู้แทนอาหล่าเจ้า ถ้าเขียนเรื่องราวทั้งหมดซึ่งเป็นไปในระหว่างหญิงสาวคนนั้นกับข้าพเจ้าลงเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว จะเป็นพงศาวดารอันเป็นประโยชน์แก่มนุษย์ต่อไป

กาหลิบรับสั่งซ้ำว่า ข้าบัญชาให้เจ้าเล่าเรื่องนี้

ชายหนุ่มจึงตั้งต้นเล่าเรื่องราวของเขาตามพระโองการของกาหลิบดังต่อไปนี้

๒๖. เรื่องของชายหนุ่ม

ข้าแต่กาหลิบ ขอพระองค์จงทรงทราบเถิด ว่าหญิงผู้ถูกฆ่าตายนี้เป็นภรรยาของข้าพเจ้า นางเป็นบุตรีของลุง ชาย

ชราผู้นี้ เป็นบิดาของนาง และเป็นลุงของข้าพเจ้า เราต่างงานอยู่กินด้วยกัน มีความสุขมาเป็นเวลานาน จนมีบุตรด้วยกัน ๓ คน นางรักข้าพเจ้าและปรนนิบัติเป็นอย่างดี เป็นที่ไว้เนื้อเชื่อใจตลอดมา ครั้นอยู่ต่อมาเมื่อต้นเดือนนี้นางป่วยหนัก ได้หาแพทย์มารักษาพยาบาลจนค่อยทุเลาขึ้น การที่นางป่วยหนักมิได้อาบน้ำมาหลายวัน แพทย์จึงจัดให้นางอาบน้ำ แต่นางบอกข้าพเจ้าว่า นางต้องการอะไรสักอย่างหนึ่งก่อนจะอาบน้ำ ด้วยว่านางกระหายมานานแล้ว

ข้าพเจ้าถามว่า ต้องการอะไร

นางตอบว่า อยากได้สาลี่สักผลหนึ่ง เพื่อจะได้กินพอแก้กระหาย

พอได้ฟังนางว่าดังนั้น ข้าพเจ้าก็ออกจากบ้านทันที ไปค้นหาซื้อสาลี่ในพระนคร ถึงราคาจะแพงถึงผลละเหรียญทองหนึ่งก็ยินดีจะซื้อไปให้นาง แต่พยายามค้นหาสักเท่าไรก็ไม่ได้ผลสาลี่ กลับบ้านมานอนก็ถึงนางอยู่ตลอดคืน รุ่งขึ้นข้าพเจ้าออกจากบ้านแต่เช้าตรู่เที่ยวไปหาซื้อผลสาลี่อีก ทั่วทุกสวนในเขตแขวงพระนคร ไปสวนหนึ่งแล้ว และอีกสวนหนึ่งเล่าก็หาได้ไม่ ไปถึงสวนหนึ่งพบชายเจ้าของสวนแสดงว่ามีความสงสารข้าพเจ้า จึงพูดว่าลูกรักเอ๋ย เจ้าจะค้นหาผลสาลี่ในพระนครนี้เห็นจะหาไม่ได้ จะมีอยู่ก็แต่สวนเจ้าผู้ครอง

เมืองบัสโสระ ซึ่งเคยจัดส่งมาถวายเป็นราชบรรณาการแห่งกาหลิบ ข้าพเจ้ากลับบ้านเล่าความให้นางฟัง เสร็จแล้วบอกว่าด้วยความที่รักนาง เราจะเตรียมตัวออกเดินทางไปยังเมืองบัสโสระในวันนี้ รุ่งขึ้นข้าพเจ้าลานางแล้วก็ออกเดินทัง กลางวันกลางคืนเป็นเวลา ๗ วัน ถึงเมืองบัสโสระ ตรงไปยังสวนแห่งเจ้าผู้ครองเมือง ซื้อได้สาลี่ ๓ ผล เป็นราคา ๓ เหรียญทอง ครั้นแล้วก็เดินทางกลับ เป็นเวลาทั้งไปมา ๑๕ วัน ๑๕ คืน กลับถึงบ้านก็เอาสาลี่ทัง ๓ ผลให้นาง แต่เวลานั้นนางป่วยหนักลงมิได้รับประทานผลสาลี่ นางรับเอาไปวางไว้ข้างที่นอน มิได้แสดงว่ามีความพอใจที่ได้ผลสาลี่มา นางเจ็บหนักอยู่เช่นนั้นอีกเป็นเวลา ๑๐ วัน

ครั้นนางทุเลาขึ้น ข้าพเจ้าก็ออกจากบ้านไปทำการค้าขายที่ร้าน วันหนึ่งเป็นเวลาเที่ยง มีทาสผิวดำเดินผ่านมาทางหน้าร้าน มือถือสาลี่มาผลหนึ่ง

ข้าพเจ้าถามว่า นี่เจ้าไปได้ผลสาลี่ที่ไหนมา เรารู้อยู่ว่าในนครแบกแดดนี้จะหาผลสาลี่ได้โดยยากนัก

พอได้ฟังถามดังนั้นทาสผิวดำหัวเราะ แล้วตอบว่าข้าพเจ้าได้มาจากชู้รัก

ข้าพเจ้าถามซ้ำว่า ชู้รักของเจ้าอยู่ที่ไหน

ทาสตอบว่า ชู้รักของข้าพเจ้าอยู่ใกล้ๆ นี่เอง ข้าพเจ้าไม่อยู่เสียหลายวัน พอกลับมาก็ทราบว่านางป่วยจึงไปเยี่ยมเห็นนางมีสาลี่อยู่ ๓ ผล บอกว่าผัวของนางผู้หลับตาไม่สงสัยถึงความนอกใจของนางได้เดินทางไปยังเมืองบัสโสระ ซื้อสาลี่มาได้ ๓ ผล เป็นราคา ๓ เหรียญทอง นางให้ข้าพเจ้ามาผลหนึ่ง

ข้าแต่กาหลิบผู้ประเสริฐ เมื่อข้าพเจ้าได้ฟังถ้อยคำของทาสดังนั้น ก็ให้รู้สึกว่าโลกอันเต็มไปด้วยความสว่างนี้กลับกลายเป็นสิ่งที่มืดดำอยู่เฉพาะหน้า ข้าพเจ้าปิดร้านรีบกลับมายังบ้านตรงเข้าไปหาภรรยา เห็นสาลี่หายไปผลหนึ่งจึงถามนางว่าสาลี่หายไปไหนผลหนึ่ง

นางตอบว่า หายไปทางไหนก็ไม่ทราบ

อันความโกรธของข้าพเจ้าจะมีอยู่แต่ก่อนแล้วมากน้อยเพียงไรกราบทูลไม่ถูก แต่ครั้นเมื่อได้ฟังถ้อยคำนางดังนั้นแล้วก็เหลือที่จะอดกลั้นโทสะไว้ได้ เชื่อแน่แท้ว่าถ้อยคำของทาสผู้ที่ได้ผลสาลี่ไปนั้นเป็นความจริงสิ้น มิทันได้คิดหน้าคิดหลังลุกขึ้นหยิบมีดกระโจนเข้าคร่อมหน้าอกนาง จับนางพลิกเป็นท่อนตลอดหัวจนเท้าแล้วเอาซากศพใส่ตระกร้ามัดห่อด้วยเสื่อใบปาล์มบรรจุหีบ รีบเอาขึ้นลาไปโยนทิ้งในแม่น้ำไตกริส ดังนั้นการฆ่านางตั้งแต่ลงมือจนโยนซากศพลงน้ำ เป็นการกระทำด้วยมือของข้าพเจ้าเองทั้งสิ้น

ชายหนุ่มเล่าเรื่องถวายต่อไปอีกว่า ข้าแต่กาหลิบผู้เจริญบัดนี้ขอพระองค์จงรีบรับสั่งให้ประหารชีวิตข้าพเจ้าเสียเถิด เพราะยิ่งมีชีวิตอยู่นานไปเพียงไร ก็ยิ่งมีความรู้สึกแค้นตัวเอง และเกรงอยู่ว่านางจะไปอุทธรณ์ร้องขอความแก้แค้นในวันชำระเมื่อสิ้นโลก อันชีวิตอยู่ไปก็สำหรับจะเต็มไปด้วยความแค้นใจและหวาดกลัว ที่ข้าพเจ้ากราบทูลทั้งนี้เพราะว่า เมื่อได้กระทำการฆ่านางเอาซากศพลงทิ้งในแม่น้ำไทกริส โดยมิได้มีผู้รู้เห็นแล้วก็กลับบ้าน พบลูกชายคนใหญ่นั่งร้องไห้อยู่ดูประหนึ่งว่ารู้เหตุการณ์ที่ข้าพเจ้าได้ฆ่ามารดาของเขา ข้าพเจ้าสงสัยจึงถามว่าเหตุไรเจ้าจึงร้องไห้

ลูกชายตอบว่า ลูกเอาสาลี่ของแม่ไปผลหนึ่ง แล้วออกไปเล่นกับน้องชายทั้ง ๒ ริมถนนหน้าบ้าน มีทาสผิวดำร่างสูงแย่งเอาไปจากลูก แล้วถามลูกว่า เจ้าได้ผลสาลี่มาแต่ไหน ลูกตอบกับทาสตามความจริงว่าบิดาได้เดินทางไปยังเมืองบัสโสระเพื่อซื้อผลสาลี่มาให้มารดาซึ่งกำลังป่วยอยู่ บิดาซื้อมา ๓ ผล เป็นราคา ๓ เหรียญทอง ลูกบอกเขาแล้วก็อ้อนวอนขอคืน แต่เขาไม่ให้และยังตีลูกด้วย แล้วทาสก็เดินไป ลูกกลัวว่าแม่จะเฆี่ยนด้วยเรื่องผลสาลี่จึงนั่งร้องไห้

ครั้นได้ฟังเรื่องราวของบุตร รู้สึกขึ้นได้ว่าเจ้าทาสนั้นเรื่องมุสาให้ร้ายบุตรีของลุง คือภรรยาของข้าพเจ้า เป็นอันว่า

ข้าพเจ้าหูเบาฟังความข้างเดียว เป็นทาสแห่งโทสะฆ่านางตาย เสียอย่างอยุติธรรมโดยแท้ พอคิดได้เท่านั้นก็บังเกิดความโทมนัสน้อยใจนัก นั่งลงร้องไห้อาลัยถึงนางอยู่ละล่ำละลัก พอดีชายชราผู้นั้นคือลุงของข้าพเจ้าและบิดาของนางมาถึงพบเข้า จึงเล่าความตามที่เป็นจริงทุกประการให้ฟัง ลุงได้ทราบความก็นั่งลงข้างข้าพเจ้าร้องไห้อาลัยถึงบุตรีอีกคนหนึ่ง ข้าพเจ้ากับลุงนั่งร้องไห้อยู่จนเที่ยงคืนวันคำรบ ๔ นับจากวันที่ฆ่านางมา จนกระทั่งเดียวนี้เราทั้ง ๒ ก็ยังหาวายโศกเศร้าคิดถึงนางไม่ พอวันนี้ได้ทราบประกาศว่า พระองค์จะประหารแกรนด์วิเซียร์ผู้ตายอยู่ในสัตย์ธรรมเป็นที่รักใคร่ของพลเมืองทั่วไป ข้าพเจ้าจึงรีบมา เพื่อจะให้ประหารชีวิตข้าพเจ้าแทน เพราะข้าพเจ้าเป็นผู้กระทำผิด ส่วนชายชราผู้บิดานางทราบว่าข้าพเจ้าคิดจะให้ประหารตัว มีความสงสารอ้อนวอนให้ข้าพเจ้าคงมีชีวิตอยู่เลี้ยงบุตรต่อไป แต่ครั้นจะไม่มีใครมารับสารภาพ ท่านแกรนด์วิเซียร์ผู้หาความผิดมิได้ก็จะต้องตายแทนทั้งโคตร ลุงจึงอาสาตายแทนข้าพเจ้า แต่ความจริงข้าพเจ้าเป็นคนผิดคนเดียว เพราะฉะนั้น ขอพระองค์ผู้เป็นกษัตริย์อันประเสริฐ พระองค์ผู้รับสิทธิต่อเนื่องมาจากพระโมฮำหมัดหลายชั่วอดีตกาลิบแล้วนั้นจงได้โปรดรับสั่งให้ประหารชีวิตข้าพเจ้าเสีย ณ บัดนี้เถิด เพื่อจะได้

เป็นการแก้แค้น แทนนางผู้เป็นพลเมือง ของพระองค์ ซึ่งได้ถูก ฆ่าอย่างอยุติธรรม

กาหลิบได้ทรงฟังเรื่องราวของชายหนุ่มให้นึกประหลาดหฤทัยเป็นอันมาก ตรัสว่า ในพระนามแห่งพระอาหล่าเจ้า ข้าจะไม่ประหารชีวิตผู้ใดในเรื่องนี้ นอกจากไอ้ทาสชั่วช้าคนนั้น พลางหันพระพักตร์มาทางชายหนุ่มตรัสว่า เรายกโทษให้เจ้าไปได้ ครั้นแล้วรับสั่งกับแกรนด์วิเซียร์ว่า เจ้ายังไม่พ้นโทษ แต่บัดนี้เราจะให้เวลาเจ้าอีก ๓ วัน เพื่อไปสืบจับตัวไอ้ทาสชั่วช้าผู้นั้นความเท็จให้เกิดฆ่ากันครั้งนี้ ถ้าเจ้านำตัวมันมาให้ข้าไม่ได้ภายกำหนด ๓ วัน เจ้าจะต้องตายแทนที่มัน รับสั่งแล้วก็เสด็จขึ้น

แกรนวิเซียร์ออกจากที่เฝ้า เดินร้องไห้กลับบ้านตลอดทางพลางพูดปรับทุกข์กับตนเองว่า นี่เราจะสืบเอาตัวทาสผู้กระทำผิดมาได้แต่ไหน อันว่าตัวเรานี้เปรียบเสมือนตุ่มเมื่อถูกต่อยน้อยนักที่จะหนีความแตกร้าวไปได้ ทั้งตัวเราหรือก็ไม่มีเชาวน์ในทางสืบจับผู้ร้าย แต่ยังมั่นใจอยู่ในพระอาหล่าเท่านั้นที่จะช่วยให้รอดตาย พระเจ้าองค์ใดที่ได้ทรงช่วยข้าพเจ้าไว้ในครั้งที่ ๑ พระเจ้าองค์นั้นก็คงจะทรงช่วยข้าพเจ้าในครั้งที่ ๒ อีก ข้าพเจ้าขอมอบชีวิตไว้ในพระองค์ด้วยเถิด ตลอด ๓ วันนี้

ข้าพเจ้าจะไม่ออกจากบ้าน ปล่อยให้เทพเจ้าผู้ทรงธรรมโดยเที่ยงแท้ บัญชาการไปตามพระหฤทัยเถิด

เมื่อแกรนด์วิเซียร์ตกลงใจเช่นนั้น ก็พอดีเดินมาถึงบ้าน อยู่แต่ในบ้านตลอดทั้ง ๓ วัน มิได้ออกสืบสวนหาตัวทาสผู้กระทำผิดประการไร ครั้นถึงวันที่ ๔ จึงจัดแจงเตรียมตัวคอยเจ้าหน้าที่จะนำไปประหารชีวิต เตรียมตัวเสร็จก็ลาลาบุตรภรรยา ต่างร้องไห้รักกันอยู่เสียงออึงไปทั้งบ้าน พอได้กำหนดเจ้าพนักงานผู้ถือรับสั่งกาหลิบก็มาจะเอาตัวแกรนด์วิเซียร์ไป

ผู้ถือรับสั่งแจ้งแก่แกรนด์วิเซียร์ว่า บัดนี้กาหลิบกริ้วมาก รับสั่งให้มาเอาตัวท่านไป พระองค์ทรงสาบานว่า ถ้าท่านไม่นำตัวทาสผู้กระทำผิดไปถวายวันนี้แล้ว ซึ่งท่านจะรอดพ้นความตายไปนั้นเป็นไปไม่ได้เป็นอันขาด

พวกบุตรภรรยาได้ฟังดังนั้น พากันเข้ามากอดแกรนด์วิเซียร์ร้องไห้ร่ำรักกันมิยอมให้พรากไป แกรนด์วิเซียร์ฝืนใจลุกขึ้นออกเดินแล้วหวนกลับมากอดบุตรน้อย ซึ่งเป็นที่รักของท่านยิ่งกว่าบุตรอื่น ๆ อีกครั้งหนึ่ง อุ้มบุตรขึ้นแนบไว้กับทรวงอกพลางรำพันว่า ลูกเอ๋ย พ่อต้องจากเจ้าไปตายเสียแล้ว เจ้าจงอยู่ดีเถิด ตั้งแต่วันนี้ไปเจ้าจะไม่ได้เห็นหน้าพ่ออีก ร้องไห้พลางพูดพลาง ดูเป็นที่น่าสลดใจยิ่งนัก

ขณะที่แกรนด์วิเซียร์อุ้มบุตรน้อยไว้แนบทรวง รู้สึกว่าในกระเป๋าเสื้อของบุตรมีสิ่งหนึ่งกลม ๆ จึงถามว่า ลูกมีอะไรกลม ๆ อยู่ในกระเป๋าเสื้อ

บุตรตอบว่า ผลสาลี่ รีแฮนทาสของเราเอามาขายให้เมื่อ ๔ วันที่แล้วมา เป็นราคา ๒ เหรียญทอง

พอแกรนด์วิเซียร์ได้ฟังบุตรกล่าวถึงทาสและผลสาลี่ก็ได้สติขึ้นทันที มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งแหงนหน้าขึ้นร้องเสียงดังว่า ข้าแต่พระอาหล่าเจ้า พระองค์เป็นผู้ปลดเปลื้องทุกข์ของปวงสัตว์ ว่าเท่านั้นแล้วออกคำสั่งให้นำตัวรีแฮนทาสของตนเข้ามาโดยพลัน พอรีแฮนเข้ามาถึงแกรนด์วิเซียร์ถามว่า เจ้าได้ผลสาลี่มาแต่ไหน

รีแฮนตอบว่า ข้าแต่นายที่รัก เมื่อ ๕ วันที่แล้วมานี้ ข้าพเจ้าออกจากบ้านไปยังตรอกเล็กในเมือง พบเด็ก ๆ เล่นกันอยู่เป็นหมู่ เด็กคนหนึ่งถือสาลี่ผลนี้อยู่ ข้าพเจ้าแย่งเอาเสียแล้วตีเด็กเจ้าของสาลี่ด้วย เด็กคนนั้นร้องไห้บอกว่าสาลี่ผลนี้เป็นของมารดา มารดากำลังป่วยหนักอยู่บิดาของเด็กได้เดินทางไปหาซื้อถึงเมืองบัสโสระ จึงได้สาลี่มา ๓ ผล เป็นราคา ๓ เหรียญทอง มารดากำลังนอนป่วยอยู่ เด็กได้ลักเอาผลสาลี่ที่วางไว้ข้างที่นอนมาเล่น แล้วเด็กคนนั้นร้องไห้อ้อนวอนขอคืน แต่ข้าพเจ้าไม่ฟังเสียงออกเดินกลับบ้าน นายน้อยเห็นผลสาลี่อยากจะได้ ข้าพเจ้า

จึงขายให้เป็นราคา ๒ เหรียญทอง เรื่องเป็นเช่นนี้ ผลสำลีจึงได้ตกมาอยู่กับนายน้อย

แกรนด์วิเซียร์ได้ฟังดังนั้น จึงนึกอยู่แต่ในใจว่า อนิจจา คนร้ายที่ทำให้เป็นเหตุเกิดฆ่าหญิงผู้นั้น มิใช่คนอื่นไกลที่ไหน ทาสของเราอยู่ในบ้านเรานี่เอง น่าประหลาดนัก คิดแล้วนำตัวทาสเข้าไปถวายพระเจ้าแผ่นดิน กราบทูลความให้ทรงทราบสิ้นทุกประการ

พระเจ้าแผ่นดินทรงประหลาดพระหฤทัยยิ่งนัก รับสั่งให้จดหมายบันทึกเรื่องราวอันพิสดารไว้ ส่วนทาสผู้กระทำผิดให้ประหารชีวิตตามโทษานุโทษ

แกรนด์วิเซียร์กราบทูลต่อไปว่า ข้าแต่พระองค์ ไม่น่าที่พระองค์จะทรงพิศวงในเรื่องนี้นัก ถึงจะเป็นเรื่องราวประหลาดสักเพียงไร ก็ยังหาสู้เรื่องวิเซียร์นุระดินกับเชมเชดดินพี่ชายของเขามิได้

กาหลิบรับสั่งถามว่า เรื่องเป็นอย่างไรยังประหลาดมหัศจรรย์ยิ่งกว่าเรื่องนี้อีกหรือ

แกรนด์วิเซียร์ทูลว่า เป็นความจริงเช่นข้าพเจ้ากราบทูล หาไม่ข้าพเจ้ายอมถวายศีรษะ แต่ข้าพเจ้าจะขอพระราชทานโทษทาสผู้กระทำผิดนี้ไว้ ถ้าพระองค์ทรงโปรดนิยายเรื่องที่ข้าพเจ้าเล่าถวาย

กาหลิบรับสั่งว่า เล่าไปเถอะ เราอยากฟังนักว่าเรื่องราวจะประหลาดกว่าเรื่องนี้อย่างไร ถ้าไม่ประหลาดจริงดังเจ้าว่า นักโทษที่ต้องถูกประหารชีวิตก็เป็น ๒ คนขน แกรนด์วิเซียร์รับสัญญากาหลิบจึงเริ่มเล่าเรื่องถวายดังต่อไปนี้

๒๗. เรื่องนูระดินและเชมเชดดิน

ข้าแต่กาหลิบ ขอพระองค์จงทรงทราบเถิดว่า ในพระนครไคโร มีสุลต่านองค์หนึ่ง เลื่องลือนามว่าเป็นเจ้าทรงธรรมโอบอ้อมอารี ไพร่พลเมืองจงรักภักดียิ่งนัก พระองค์มีวิเซียร์ผู้หนึ่งฉลาดเฉลียวในกรณีทุกประการ มีความรู้เรื่องราวความเป็นไปของโลก และปกครองดี บ้านเมืองอยู่เย็นเป็นปกติ วิเซียร์ผู้นั้นมีอายุล่วงเข้าเบตชราแล้ว แต่มีบุตรชาย ๒ คนเป็นที่รักของวิเซียร์ผู้เป็นบิดายิ่งนัก เปรียบประหนึ่งว่าดวงพระจันทร์ส่องความสว่างให้บิดา ผู้พี่ชื่อเชมเชดดิน ผู้น้องชื่อนูระดิน ว่าข้างฝ่ายความสวยงามแล้ว นูระดินผู้น้องเป็นเด็กหนุ่มที่อุดมด้วยศุภสมบัติ คือความงามอย่างยอดเยี่ยมไม่มีชายหนุ่มคนใดในพระนครไคโรสวยงามทัดเทียม ข่าวความงามของนูระดินลือกระฉ่อนทั่วไปในเขตแขวงที่ใกล้และไกล มีผู้งคนที่อยู่ต่างแดนอุตส่าห์เดินทางนอนค้างอ้างแรมมาจนถึงนครไคโร เพื่อจะดู

นูระดิน พอได้เห็นนูระดินต่างคนมีความพอใจนัก ย่อมกล่าวกันว่า มิเสียทีที่ได้อุตส่าห์เดินทางข้ามป่าผ่าเขาและทะเลทรายมายังนครไคโร ได้เห็นความงามของนูระดินสมจริงดังข่าวเล่าลือไป

อยู่มาวิเซียร์ผู้บิดาถึงแก่กรรมลง สุลต่านทรงสลดพระหฤทัยอาลัยยิ่งนัก ถึงกับทรงกันแสงด้วยความโศกเสียดาย พอสร่างกันแสงสุลต่านทรงระลึกถึงบุตรชายทั้ง ๒ ของวิเซียร์ จึงรับสั่งให้หาเข้าไปเฝ้า พระองค์ทรงแต่งตั้งไว้ในหน้าที่สำคัญทั้ง ๒ คน ประทานเสื้อยศให้แล้วตรัสว่า เจ้าทั้ง ๒ จงรับราชการแทนพ่อของเจ้าตั้งแต่บัดนี้ ขุนนางใหม่ทั้งสองมีความยินดีรู้สึกพระมหากรุณายิ่งนัก จึงคุกเข่าลงจูบพื้นแทบพระบาทสุลต่าน ตั้งแต่บัดนี้นมา เชมเซดดินกับนูระดินก็รับราชการอยู่ในตำแหน่งวิเซียร์ ผลัดเปลี่ยนเวรกันรับราชการอยู่ใกล้ชิดพระองค์คนละ ๑ สัปดาห์ ทั้ง ๒ คนรับราชการตามหน้าที่เรียบร้อยเป็นที่พอพระหฤทัยสุลต่าน เมื่อสุลต่านจะเสด็จแห่งใดคน ๑ ในพี่น้อง ๒ คนนี้ต้องโดยเสด็จแห่งนั้นด้วยเสมอ

คืนวันหนึ่งก่อนวันที่สุลต่านจะเสด็จประพาส และเป็นเวรของวิเซียร์หนุ่มผู้พี่จะต้องโดยเสด็จ วิเซียร์ ๒ พี่น้องสนทนากัน

เชมเชดดินผู้พี่กล่าวว่า นี่แน่ะ น้องรักของพี่ พี่อยากจะใคร่แต่งงานเสียพร้อมกับน้องในคืนเดียวกัน เจ้าจะเห็นอย่างไร

นูระดินผู้น้องตอบว่า ข้าพเจ้ามีความเห็นพ้องด้วยพี่ทุกประการ การปรึกษาหารือกันเป็นอันตกลง

เชมเชดดินกล่าวต่อไปว่า ถ้าพระเป็นเจ้ามีประกาศิตดังนั้นแล้ว เราก็จะได้หมั้นกับหญิงสาวคนละคน และแต่งงานเสียในวันเดียวกัน พระเป็นเจ้าคงประทานบุตรชายแก่เจ้าบุตรหญิงแก่พี่ เราจะได้ปลูกผังให้ทั้ง ๒ เป็นสามีภรรยากัน ไหน ๆ ก็เป็นญาติกันแล้ว

นูระดินถามว่า พี่จะเรียกสินสอดของหมั้นสำหรับลูกสาวของพี่ด้วยหรือ

เชมเชดดินตอบว่า แน่ละ พี่กำหนดสินสอดของหมั้นดังนี้ เงินตรา ๓,๐๐๐ เหรียญทอง สวน ๓ ขนัด กับนาอีก ๓ แปลง ถ้าและชายไปแต่งงานกับหญิงอื่นอีกไซร้ ทรัพย์เหล่านี้เป็นอันว่าไม่คืนให้

นูระดินได้ยินดังนี้จึงร้องขึ้นว่า พี่กำหนดสินสอดของหมั้นแก่บุตรชายข้าพเจ้าถึงเพียงนี้เชียวหรือ พี่ลืมเสียแล้วหรือว่าเราเป็นพี่น้องกัน เราเป็นขุนนางในตำแหน่งเดียวกัน อันที่จริงเป็นหน้าที่ของพี่ที่จะต้องยกบุตรสาวให้บุตรชายของข้าพเจ้า

โดยมิต้องเรียกร้องอย่างใดอย่างหนึ่งเลย พี่ก็รู้ดีแล้วว่าบุรุษย่อมมีเกียรติยศสูงกว่าสตรี บุตรข้าพเจ้าเป็นชาย และเป็นฝ่ายที่จะปกครองวงศ์สกุลสืบไป ส่วนบุตรหญิงของพี่ไม่ใช่เป็นผู้จะดำรงยศและสกุลของเรา

เชมเษดดินค้านขึ้นว่า ที่เจ้าว่าเช่นนั้นเป็นการดูหมิ่นบุตรสาวของพี่ และยกย่องบุตรชายของเจ้าโดยอคติ เพราะฉะนั้น พี่ขอสาบานต่อพระอาหล่าว่า ถึงเจ้าจะเอาทองคำหนักเท่าตัวมาให้ พี่ก็จะไม่ยอมยกบุตรสาวให้แก่บุตรชายของเจ้า

นูระดินได้ฟังดังนั้นก็โกรธจึงพูดว่า ข้าพเจ้าก็จะไม่ยอมยกบุตรชายให้แก่บุตรสาวของพี่

เชมเษดดินตอบว่า พี่ก็จะไม่ยอมรับบุตรชายของเจ้ามาเป็นบุตรเขยของพี่เช่นเดียวกัน ถ้าพรุ่งนี้พี่ไม่ติดเวรตามเสด็จแล้ว จะทำให้เจ้ารู้สึกเสียสักคราวว่าความจองหองของเจ้าจะได้รับผลอย่างไร แต่ถึงพี่ไม่อยู่ก็ดี พระเป็นเจ้าคงจะลงโทษเจ้าเอง

เมื่อนูระดินได้ยินดังนั้น ก็บันดาลโทสะเป็นกำลัง แต่พยายามหักห้ามความโกรธไว้ มิได้แสดงให้ปรากฏ สองพี่น้องต่างก็แยกกันไป รุ่งขึ้นสุลต่านเสด็จประพาสทางพระเจดีย์ เชมเษดดินก็ตามเสด็จด้วย

คืนวันนั้นนูระดินเฝ้ากลัดกลุ้มอยู่ด้วยโทสะ มิได้เป็นอันหลับนอน ครั้นรุ่งสว่างทำวัตรเช้าตามเคยแล้วกลับถึงเรื่องที่ทะเลาะกับพี่ชายต่อไป จึงคิดว่า อย่าเลยเราจะหลบหนีหน้าเสีย คิดแล้วก็เอาเงินบรรจุลงในกระเป๋าหิ้ว พลางเฉลยคำโคลงขึ้นว่า

บัณฑิตผู้หมั่นแล้ว จากถ้าวสู่แดน
เสมือนสีหราชไป่ร้าง จักได้รักษา
เฉกธนูหน้าไม้ จึงต้องที่หมาย
แร่ทองเกิดแทบพื้น กฤษณาเกิดแต่ใน
ก่อนพบจักมีใคร ถึงตลาดแล้วจึ่งแจ้ง

บ่ห่อนนิราสแคล้ว ต่างแล
ถิ่นถ้ำสู่บ่ากว้าง ใคฤๅ
สลัดพ้นแล่งไชร้ แลนา
ชลาไลย บ่าแห้ง
คาดว่า ดีเฮย ค่าไม้และทอง

แล้วก็สั่งทาสให้ผูกลาตัวหนึ่งด้วยเครื่องอานอันวิจิตรงดงาม และสั่งไว้ว่า ข้าจะไปเที่ยวทางมณฑลกัลยัปเพื่อความสำราญสัก ๓ คืน พวกเจ้าไม่ต้องติดตามข้าไปด้วย

นูระดินขึ้นลาขับออกจากเมืองไป จนเกือบเที่ยงถึงเมืองบิลเบียส์ ก็ลงจากหลังลาเพื่อพักร้อนและรับประทานอาหารที่มิดตัวไป ครั้นหายเหนื่อยเมื่อยล้าแล้วขึ้นลาเดินทางต่อไปจนถึง

เมืองเยรูซาเล็มในวันรุ่งขึ้น จึงหยุดรับประทานอาหารและให้ข้าวให้น้ำสัตว์เลี้ยงดูลา นูระดินพักแรมอยู่ในเมืองนั้นคืนหนึ่ง เฝ้าครุ่นคิดถึงคำบริภาษของพี่ชายจนนอนหลับไป รุ่งเช้าก็ขึ้นลาเดินทางต่อไปถึงเมืองอาเลปโป เข้าหยุดอาศัยอยู่ในที่พักคนเดินทาง ๓ วัน เพื่อพักร่างกายและลา แล้วเดินทางต่อไปอีก การเดินทางนั้นนูระดินจะได้รู้หรือมุ่งหมายว่าจะไปแห่งใดก็หาไม่ หากด้วยความโกรธจึงมีมานะเดินทางไป ค่ำลงก็พักนอนรุ่งเช้าก็เดินทางต่อไปจนถึงเมืองบัสโสระ จึงหยุดพักมอบลาให้นายประตูช่วยเลี้ยงดูรักษาไว้

ขณะนั้นวิเซียร์แห่งเมืองบัสโสระนั่งอยู่ที่หน้าต่าง โผล่หน้าออกมาแลดูเห็นลาของนูระดินผูกเครื่องอานอันวิจิตรดังนั้นจึงคิดว่า ลาตัวนี้น่าจะเป็นของวิเซียร์หรือของราชาเป็นแน่ อย่าเลยเราจะต้องสืบดู ท่านวิเซียร์จึงใช้ทนายผู้หนึ่งไปตามนายประตูเข้ามา นายประตูเข้าไปถึงหมอบลงจุบดินตามประเพณี แล้วนั่งพับบัญชาอยู่

ท่านวิเซียร์เฝ้าถามว่า ลาตัวนั้นเป็นของใคร เจ้าของมีฐานะอย่างไร

นายประตูตอบว่า ข้าแต่ท่านผู้เป็นใหญ่ เจ้าของลาตัวนี้เป็นชายหนุ่ม เขาบอกว่าเป็นบุตรพ่อค้า แต่ดูลักษณะเป็นผู้มียศถาบรรดาศักดิ์

ท่านวิเซียร์เฒ่าได้ฟังดังนั้น จึงขึ้นม้าขับไปยังที่พักของชายหนุ่มเจ้าของลา ชายหนุ่มเห็นท่านวิเซียร์มาจึงลุกขึ้นแสดงความเคารพ

ท่านวิเซียร์เฒ่าลงจากหลังม้าเดินเข้าไปนั่งใกล้ เห็นนูระดินรูปร่างสวยงามมีความรักใคร่พลางปราศรัยว่า ลูกเอ๋ย เจ้าอยู่ที่ไหน มาทำเพื่ออะไร

นูระดินตอบว่า ข้าแต่ท่านผู้เป็นใหญ่ ข้าพเจ้าเป็นชาวกรุงไคโร บิดาเป็นวิเซียร์อยู่ในราชสำนักของสุลต่าน แล้วนูระดินบรรยายเรื่องตั้งแต่ต้นจนปลาย ตามที่เป็นจริงให้ท่านวิเซียร์ฟัง และบอกความจำนงว่าการที่เดินทางมาถึงเมืองนี้โดยมีประสงค์จะใคร่เที่ยวไปให้ทั่วหัวเมืองทุกประเทศ

ท่านวิเซียร์ตอบว่า ลูกเอ๋ย เจ้าอย่าเพ่อคิดเช่นนั้น เป็นการเสี่ยงอันตรายมาก เปรียบเหมือนเจ้าพาตัวเข้าไปสู่ความพินาศประเทศบ้านเมือง อันเป็นที่กันดารแร้นแค้น มีมากมาย ไม่พอที่เจ้าจะนำร่างกายอันงามของเจ้าไปเสี่ยงอันตราย และทั้งพ่อเกรงว่าเจ้าจะมีอายุไม่พอกับเวลาที่จะไปเที่ยวให้ทั่วได้ ว่าแล้วก็ชวนนูระดินขึ้นลาพาไปบ้าน อุปการะเลี้ยงดูดุจบุตรของตน มีความรักใคร่บำเรอทั้งเครื่องอุปโภคบริโภค จัดที่ให้อยู่แห่งหนึ่ง นูระดินก็อาศัยอยู่เป็นสุขสืบมา

อยู่มาวันหนึ่ง ท่านวิเชียร์ปรารภกับนูระดินว่า ลูกเอ๋ย พ่อก็ชราลงแล้ว ลูกชายสักคนหนึ่งก็หามีไม่ มีแต่ลูกสาวคนเดียว รูปร่างสะสวยละม้ายคล้ายคลึงกับเจ้า มีชายมาสู่ขอหลายรายแล้ว แต่พ่อมิปลงใจด้วย บัดนี้พ่อเห็นเจ้าเข้ามีจิตรักใคร่ จะขอฝากลูกสาวของพ่อด้วย ถ้าหากว่าเจ้ายินยอมพร้อมใจด้วยไซร้ พ่อจะขึ้นเฝ้าสุลต่านแห่งบัสโสระ กราบทูลว่า เจ้าเป็นบุตรของน้องชาย และจะทูลขอให้ พระองค์ ทรงชุบเลี้ยงเจ้าเป็นวิเชียร์ใน ตำแหน่งของพ่อ รับราชการแทนพ่อสืบไป ส่วนพ่อจะทูลลาออกจากราชการ พักผ่อนร่างกายอยู่ที่บ้านเพราะแก่แล้ว

เมื่อนูระดินได้ฟังดังนั้น ก็ก้มศีรษะลงแล้วตอบว่า ข้าพเจ้าทราบและจะปฏิบัติตาม

ท่านวิเชียร์มีความยินดีเป็นอันมาก สั่งให้บ่าทาสปลูกโรงพิธี ตกแต่งสถานที่และห้องรับแขกเตรียมไว้สำหรับผู้มีบรรดาศักดิ์ แล้วเชิญบรรดาเพื่อนฝูงข้าราชการในราชสำนักและพ่อค้าในเมืองบัสโสระมาประชุมพร้อมกัน ครั้นพร้อมแล้ว ท่านวิเชียร์ยืนขึ้นกล่าวในที่ประชุมว่า ข้าพเจ้ามีน้องชายคนหนึ่งเป็นวิเชียร์อยู่ในราชสำนักแห่งประเทศอียิปต์ มีบุตรชาย ๒ คน ผู้พี่นั้นบิดาได้จัดให้มีภรรยาแล้ว ส่วนคนน้องชายบิดามาสู่ขอบุตรีของข้าพเจ้าไว้ ข้าพเจ้าเห็นดีด้วย ทั้งบุตรีก็มีอายุสมควร

จะเป็นแม่เรือนได้ บัดนี้เขาก็อยู่ในที่ประชุมของเราด้วยแล้ว ข้าพเจ้ามีประสงค์จะให้เขาปฏิบัติตามหน้าที่ของเขา คือทำการแต่งงานต่อหน้าที่ประชุม และเจ้าบ่าวเจ้าสาวจะอยู่ครองกันในบ้านข้าพเจ้าสืบไป

ที่ประชุมจึงขานขึ้นพร้อมกันว่า ดีแล้ว บรรดาแขกทุกคนต่างก็ยกถ้วยน้ำตาลแช่ขึ้นดื่มอวยพรให้แก่เจ้าบ่าวเจ้าสาว พนักงานพิธีก็ประพรมน้ำดอกไม้เทศเพื่อความสิริมงคล เสร็จพิธีแล้วต่างก็ลากลับไป

ท่านวิเซียร์จึงสั่งให้ทาสนำนูระดินไปอาบน้ำ *(กระทำบุรพกิจตามลัทธิโมฮำหมัด)* เมื่อนูระดินชำระกายเสร็จ แต่งกายด้วยเครื่องนุ่งห่มใหม่ มีผิวพรรณผุดผ่องประดุจดวงจันทร์ในวันเพ็ญ แล้วมาขึ้นลาออกจากโรงพิธีกลับไปบ้านท่านวิเซียร์ ครั้นถึงจึงลงจากลาตรงเข้าหมอบจุมพิตผ่ามือท่านวิเซียร์ตามประเพณี

ท่านวิเซียร์ต้อนรับเชื้อเชิญอย่างดี บอกว่าลูกขึ้นเถิดลูก คืนนี้พ่อจะพาเข้าไปมอบตัวเจ้าสาว ภายหลังจึงจะพาขึ้นเฝ้าสุลต่าน ขอพระเป็นเจ้าจงอวยชัยให้พรเจ้าและภรรยา ให้มีความสุขความเจริญเถิด

นูระดินเดินตามท่านวิเซียร์ไปหาภรรยา พอส่งตัวกันเสร็จ ท่านวิเซียร์ก็กลับ นูระดินจึงกระทำปฏิสันถารทอดสวาท

ฝากกายใจด้วยนางบุตรีท่านวิเชียร์ พลางนึกเป็นโคผงโดยความปลื้มใจว่า

เชยชมชูปากบ้อน ถะเกิงกามรสข้อน
สวาทเคล้าคลึงสมร

ขอพักเรื่องของนูระดินไว้เพียงนี้ก่อน จะย้อนกล่าวถึงเชมเชดดิน ซึ่งตามเสด็จสุลต่าน ครั้นกลับมาบ้านไม่พบน้องชาย จึงเรียกทาสมาไต่ถามดู ได้ความว่า นูระดินได้ออกจากบ้านไปเสียตั้งแต่วันที่สุลต่านเสด็จ บอกกับทาสว่า จะไปเที่ยวทางมณฑลกัลยัป ห้ามมิให้ใครติดตามไปด้วย แล้วก็หายไปไม่ได้ข่าวคราวประการไร

เมื่อเชมเชดดินได้ฟังดังนั้น ให้รู้สึกรันทดใจ อาลัยรักน้องชายที่ต้องจากไปโดยไม่มีเหตุ นอกจากได้เถียงกันเล็กน้อยในคืนวันก่อนสุลต่านเสด็จเท่านั้น ทั้งนูระดินเห็นจะแค้นใจเชมเชดดิน จึงขึ้นเฝ้าสุลต่านกราบทูลแถลงเหตุการณ์ทั้งมวลให้ทรงทราบ

สุลต่านรับสั่งให้มีท้องตราบอกไปทุกมณฑลว่า ถ้าใครพบนูระดินให้พาตัวกลับมา แต่ในระหว่างเวลาที่สุลต่านยังเสด็จประพาสอยู่นั้น นูระดินได้เดินทางไปพ้นจากอาณาจักรของพระองค์เสียแล้ว จึงมิได้ตัวนูระดินมาเฝ้าตามพระโองการ

เชมเชดดินมีความเสียใจเป็นอันมาก พูดกับตัวเองว่า การณ์เป็นไปทั้งนี้เพราะตัวเองเป็นผู้ก่อเหตุ คิดจะแต่งงานลูกหลานให้ครองกันเป็นสามีภรรยา แล้วเลยกลายเป็นโทสะจิตไป จึงจำต้องรับความตรอมใจ อยู่มาไม่ช้านัก เชมเชดดินก็กระทำการวิวาห์กับบุตรีพ่อค้าชาวกรุงไคโร บังเอิญเป็นคืนเดียวกันกับที่นูระดินได้วิวาห์กับบุตรีท่านวิเซียร์แห่งเมืองบัสโสระ ทั้งนี้โดยลิขิตของพระเป็นเจ้า ที่ทรงพระเมตตามิได้ทรงถือโทษพี่น้องทั้งสอง และปวงสัตว์ทั้งหลาย

อันเหตุการณ์ทั้งหลาย ย่อมจะต้องเป็นไปตามลิขิตของพระผู้เป็นเจ้า เพราะฉะนั้น จำเนียรกาลนานมา หญิงภรรยาของพี่น้องทั้ง ๒ ก็มีครรภ์ ครั้นถ้วนทศมาส ภรรยาของเชมเชดดินวิเซียร์แห่งอียิปต์ คลอดบุตรเป็นหญิงทรงโฉมล้ำเลิศกว่าหญิงทั้งหมดในถิ่นประเทศอียิปต์ ฝ่ายภรรยาของนูระดินเล่า ก็คลอดบุตรเป็นชาย มีรูปร่างสะสวยไม่มีใครเทียมทัน ดังมีกาพย์อยู่บทหนึ่งกล่าวชมโฉมว่า

อันดวงจันทร์จรัสเขจรอยู่กลางเวหา ฉายแสงรัศมีกลบแสงดาราห่อนกลบโสภาแห่งชายนี้เอย

พ่อแม่จึงให้ชื่อว่า หะซัน ซึ่งแปลว่า งาม พออายุได้ ๗ วันก็ตั้งพิธีทำขวัญ อันเป็นพิธีใหญ่โตดุจโอรสกษัตริย์ ต่อภายหลังท่านวิเซียร์พานูระดินขึ้นเฝ้าสุลต่านถึงหน้าพระที่นั่ง ต่าง

ก็หมอบลงจูบพื้น นูระดินผู้มีความเชี่ยวชาญในเชิงพูดจึงไม่สะทกสะท้านอุธัจประหม่า มารยาทงามละมุนละม่อม กราบทูลเป็นคำฉันท์ว่า

อ้าองค์พระวรนาถ สุรชาติราชา
ทรงเมตต์กรุณา กลดวงสุริยัน
พระเกียรติกระเดื่องภพ จรจบนิคมขันฑ์
ข้าขอถวายวันท นธุลีบทมาลย์

สุลต่านได้ทรงฟัง ก็พอพระหฤทัยในคำสรรเสริญพระบารมี ผันพระพักตร์มาตรัสถามท่านวิเซียร์ว่า ชายหนุ่มนั้นคือใคร

ท่านวิเซียร์กราบทูลบรรยายเรื่องแต่ต้นจนจบ แล้วอ้างว่าเป็นบุตรของน้องชาย

สุลต่านทรงซักถามว่า เป็นหลานท่านโดยสายไหน เราไม่เคยได้ยินชื่อเสียงมาแต่ก่อนเลย

ท่านวิเซียร์กราบทูลว่า ข้าแต่ราชะ ข้าพเจ้ามีน้องชายคนหนึ่ง เป็นวิเซียร์อยู่ในราชสำนักแห่งประเทศอียิปต์ บัดนี้ถึงแก่กรรมเสียแล้ว เหลือแต่บุตรชายอยู่สองคน คนพี่ได้รับราชการเป็นวิเซียร์อยู่ในประเทศอียิปต์แทนบิดา ส่วนคนน้องนั้นมาอยู่ประเทศนี้ และได้ทำการสมรสกับบุตรีของข้าพเจ้า

อนึ่งข้าพเจ้านี้ชราลงมากแล้ว หูตาไม่ดีเหมือนแต่ก่อน สติก็ฟั่นเฟือ จะใคร่ขอพระอนุญาตให้ชุบเลี้ยงหลานซึ่งเป็นบุตรเขยเป็นวิเชียร์แทนข้าพเจ้า อันตัวเขานั้นยังหนุ่มอยู่ เกิดในสกุลวิเชียร์ มีคุณวุฒิเฉลียวฉลาดกอปรด้วยวิริยภาพ ทั้งเป็นบุตรของน้องชายและเป็นบุตรเขยของข้าพเจ้าด้วย

สุลต่านทรงฟังก็สบพระหฤทัย จึงทรงตงนูระดินขึ้นเป็นวิเชียร์ในตำแหน่งท่านวิเชียร์เฒ่า พระราชทานเสื้อผ้าอาภรณ์อันเป็นของประดับเกียรติยศชั้นวิเชียร์กับลางามตัวหนึ่ง และเครื่องอุปโภคบริโภคอีกพร้อมมูล นูระดินกัมลงจุมพิตพระหัตถ์สุลต่าน แล้วทูลลากลับไปบ้านพร้อมกับท่านวิเชียร์เฒ่าผู้พ่อตามีความอิ่มเอมเปรมใจด้วยกันทั้งสองคน ต่างชมบุญหะซันลูกน้อยว่าเกิดมาให้คุณเป็นมงคล

รุ่งขึ้น นูระดินขึ้นเฝ้าสุลต่านตามตำแหน่งโดยลำพัง สุลต่านรับสั่งให้เริ่มลงมือกระทำการสะสางเรื่องราวที่คั่งค้างอยู่ในหน้าที่ แล้วตรวจตัดสินคดีพิพาทของราษฎรตามหน้าที่ของวิเชียร์ นูระดินก็กระทำการตามหน้าที่โดยเรียบร้อย สุลต่านมีความพิศวงพระหฤทัย ที่เห็นนูระดินเฉลียวฉลาดกระทำการได้พิจารณาพิพากษาถูกต้องคลองธรรม เป็นที่พอพระหฤทัยยิ่งนัก จึงปูนบำเหน็จรางวัลและเงินเดือนเลื่อนทวีขึ้น พอถึงเวลาปิด

ที่ว่าการ นูระดินก็กลับบ้านเล่าให้ท่านวิเซียร์เฒ่าฟังว่าได้กระทำการไปอย่างไร ๆ ท่านวิเซียร์เฒ่าได้ฟังก็มีความยินดี

อันเมืองบัสโสระตั้งแต่ได้นูระดินเป็นวิเซียร์ ไพร่บ้านพลเมืองได้รับความปกติสุข ส่วนตัวนูระดินเล่าสุลต่านก็โปรดปรานยิ่งขึ้น ปูนบำเหน็จและเงินเดือนสำหรับความชอบที่กระทำไปจนเป็นที่เชิดหน้าชูตา ภายหลังนูระดินเป็นคนมั่งคั่ง มีเรือใหญ่ ๆ เดินไปมาค้าขายต่างเมือง มีสวนและไร่นาหลายขนัด หลายแปลง และมีโรงงานอีกหลายโรง นูระดินตั้งหน้าทำราชการ และค้าขายมาจนหะซันบุตรอายุได้ ๔ ขวบ ส่วนวิเซียร์เฒ่าผู้พ่อตาชราหนักก็ตายลง จึงจัดการฝังศพตามประเพณีเป็นพิธีเอิกเกริก

อยู่มานูระดินเห็นว่าบุตรเติบโตขึ้นแล้ว จึงจ้างครูมาสอนวิชาหนังสือที่บ้าน ครูได้เอาใจใส่สั่งสอนหะซันให้ร่ำเรียนวิทยาศาสตร์ และความรู้เบ็ดเตล็ดอันจะพึงใช้เป็นประโยชน์ต่อไปในภายหน้า หะซันเป็นเด็กปัญญาไวเรียนความรู้ต่าง ๆ และคัมภีร์โกหร่านแตกฉาน ครั้นเจริญวัยขึ้นความสวยงามและน่ารักยิ่งเจริญมากขึ้นตามส่วนอายุ เอาใจใส่ในการเล่าเรียนตลอดไปจนถึงความรู้ต่าง ๆ ในหน้าที่ของบิดาด้วย

วันหนึ่งนูระดินจัดแจงแต่งตัวบุตรด้วยเสื้อผ้าอันงดงามพาขึ้นเฝ้าสุลต่าน เมื่อสุลต่านทอดพระเนตรเห็นหะซันเบดระเอดิน

บุตรวิเชียร์นูระดินมีรูปโฉมงดงาม มีพระหฤทัยพิสมัยยิ่งนัก จึงตรัสกับนูระดินว่า วิเชียร์ ท่านต้องพาหะซันขึ้นมาหาฉันทุก ๆ วัน

นูระดินกราบทูลพระราชโองการว่า ข้าพเจ้าทราบแล้ว และจะปฏิบัติตามพระโองการ แต่นั้นมาหะซันก็ขึ้นเฝ้าสุลต่านพร้อมกับบิดาทุก ๆ วัน จนเป็นหนุ่มอายุได้ ๑๕ ปี

ต่อมานูระดินป่วยลง จึงเรียกหะซันผู้บุตรเข้าไปใกล้ แล้วร่ำพันว่า ลูกเอ๋ย เจ้าพึงรู้เถิดว่า เกิดมาในภพนี้แล้วก็ต้องตาย ไม่เหมือนภพอันจะมาข้างหน้าซึ่งเป็นของจีรังยั่งยืนพ่ออยากจะให้โอวาทเจ้าสักหน่อย จงตั้งใจฟัง ว่าแล้วนูระดินก็สั่งสอนให้รู้ขนบธรรมเนียม และกิริยามารยาทในการคบหาสมาคมกับเพื่อนฝูง และให้รู้รักษาหน้าที่ราชการ พอพูดมาถึงเพียงนี้ หวนระลึกถึงความหลังที่แตกร้าวจากพี่ชายมา ความสลดรันทดใจก็ดันดันขึ้นมาเต็มอก มิอาจพูดออกได้ น้ำตาก็หลั่งไหลลงโซมหน้า อุตส่าห์กลืนกลั้นความโศกไว้แล้วร่ำพันต่อไปว่า ลูกเอ๋ย พ่อจะบอกให้รู้ พ่อมีพี่ชายคนหนึ่งอยู่ในกรุงไคโร เรื่องต่อไปพ่อจะเขียนให้เจ้าเป็นลายลักษณ์อักษร ว่าแล้วก็หยิบเอากระดาษแผ่นหนึ่ง เขียนข้อความกล่าวถึงปฐมเหตุที่พลัดพรากจากพี่ชายมาตั้งแต่ต้นจนปลาย บันทึกวันคืนเดือนปีที่ได้ย่างเข้ามาสู่เมืองบัสโสระ จนวันที่ได้มาพบท่านวิเชียร์เฒ่า และวันแต่งงาน แล้ว

กำชับว่า เจ้งจงรักษาหนังสือนี้ไว้ให้ดี เพราะเป็นหลักฐานของเจ้าที่กล่าวถึงกำเนิดสกุลยศ และความเป็นไปของเจ้าต่อไปภายหน้า ถ้าเจ้าได้รับความคับแค้นเข้า เจ้าจงกลับไปกรุงไคโรสืบหาลุงของเจ้า พบแล้วจงบอกว่า พ่อตายเสียแล้ว และตั้งใจจะพบเขาเสมอ หะซันรับหนังสือมาจากบิดาพับผนึกประจำครั้งสอดเข้าไว้ในผ้าโพกศีรษะ แล้วเย็บผนึกแน่นหนา ร้องไห้ร่ำไรที่จะต้องเป็นกำพร้าพ่อแต่ยังเยาว์

นูรุดดินกล่าวตักเตือนบุตรอีกว่า เจ้าจงอย่าได้คบหาสมาคมจนสนิทสนมด้วยผู้อื่นนัก การต่างคนต่างอยู่เป็นการไม่นำมาซึ่งความร้อนใจ ดังภาษิตท่านกล่าวไว้ว่า

“เพื่อนกินหาง่าย เพื่อนตายหายาก” เจ้าต้องฝึกหัดนิสัยของเจ้า ไม่เป็นคนพูดมากปราศจากหลักธรรม ตัวของเจ้าจะเป็นที่พึ่งแก่ตัวเจ้าเอง ดังท่านกล่าวไว้ว่า

“วาจาเป็นอาภรณ์เครื่องประดับ ขันติเป็นสิ่งนำมาซึ่งความสุข”

เจ้าต้องระวังไม่เสพสุรา ด้วยว่าสุราเป็นบ่อเกิดแห่งโทษหลายประการ เพราะ

“สุราเป็นของชั่วร้าย อาจนำมาซึ่งความเดือดร้อนและโทษเป็นเอนกประการ”

เจ้าต้องไม่ชิงชังและลบหลู่ผู้อื่น เพราะ

"การลบหลู่ผู้อื่นเป็นเหตุให้เกิดความอาฆาตจองเวรกัน"

เจ้าต้องไม่เห่อเหิมในความมั่งมีของเจ้า แต่ให้รู้รักษาเกียรติยศชื่อเสียงของเจ้า ความมั่งมีทรัพย์ ถ้าเจ้ารู้จักใช้ก็อาจบริบูรณ์พูนเพิ่ม ถ้าเจ้าเหลวไหลความหายนะจักพังมาสู่เจ้า และเจ้าจะร้องเรียนขอความช่วยเหลือเกื้อหนุนจากใครไม่ได้ ดังท่านว่าไว้ว่า

"ถึงยามจนคนหน่ายหนี ถึงยามมีคนล้อมหน้า โบราณท่านว่ามา ไม่มีผิดสักนิดเดียว"

นูระดินพร่ำสั่งสอนบุตรอยู่จนสิ้นเสียง ลมปราณสว้านขึ้นก็เลยดับชีพไป บ้านเรือนก็เงียบเหงา ครอบครัวเต็มไปด้วยความทุกข์โศก เมื่อข่าวนี้ทรงทราบถึงสุลต่าน พระองค์สลดพระหฤทัยอาลัยนูระดินยิ่งนัก โปรดให้จัดการฝังศพตามประเพณี ในระหว่างไว้ทุกข์สองเดือน หะซันหาได้ไปทำราชการหรือขึ้นเฝ้าสุลต่านไม่ จนสุลต่านทรงพิโรธตั้งอำมาตย์ผู้ใหญ่ผู้หนึ่งขึ้นเป็นวิเซียร์แทนวิเซียร์นูระดิน แล้วรับสั่งให้วิเซียร์คนใหม่ไปยึดทรัพย์สมบัติของนูระดิน ตลอดทั้งที่บ้านเรือนสรรพพัสดุบรรดามี และให้ปิดประตูบ้านผูกตราประจำครั่งตามวิธีราชการ

วิเชียร์รับราชโองการ แล้วกราบถวายบังคมลาออกไป พร้อมด้วยอำมาตย์และเจ้าพนักงาน เพื่อไปจัดการตามรับสั่ง และจับตัวหะซันมาถวายเพื่อให้ทรงปรึกษาโทษ ในพวกเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ไปจัดการยึดทรัพย์นั้น มีผู้หนึ่งเคยเป็น ข้าพุงบุญอยู่ในนูระดินผู้ล่วงลับไปแล้ว มีความสงสารหะซันผู้บุตร จึงรีบไปแจ้งเหตุให้ทราบ

หะซันจึงย้อนถามว่า ท่านจะหน่วงเวลาจัดการยึดทรัพย์ให้ช้าไปสักหน่อย พอข้าพเจ้าเข้าไปหยิบหนังสือสำคัญสำหรับตัวจะได้หรือไม่

เจ้าพนักงานตอบว่าได้ แล้วจงรีบหนีเอาตัวรอดไปเถิด ภัยจะมาถึงแล้ว หะซันได้ยินดังนั้นจึงเข้าไปหยิบหนังสือแล้วออกมาเอาเสื้อขนคลุมศีรษะหนีออกจากเมืองไป

ราษฎรชาวเมืองทราบข่าวว่า สุลต่านให้เจ้าพนักงานไปยึดทรัพย์และจะจับตัวหะซันไปฆ่า ต่างมีความสงสารยิ่งนัก ด้วยหะซันเป็นเด็กดี มีรูปร่างงดงาม และกิริยาอัชฌาศัยเรียบร้อยน่ารักใคร่ พากันซุบซิบสนทนา หะซันได้ยินดังนั้นยิ่งบังเกิดความเสียวสยองมีความกลัวเป็นกำลัง รีบเดินไปโดยเร็วมิรู้แห่งหนตำบลใด พอดีมาพบลงที่หลุมศพบิดา

เมื่อหะซันเดินไปถึงบ่ำชำ จึงอ้อมไปที่หลุมศพบิดา ชักผ้าคลุมศีรษะแล้วก็นั่งลง

ขณะนั้น มีชนชาติยิวคนหนึ่ง เดินเข้าไปถามหะซันว่า ท่านจะไปไหนเวลาค่ำมืดป่านนี้ ข้าพเจ้าเห็นท่านมีอาการแปลกผิดปกติ

หะซันตอบว่า เมื่อกี้นี้เอง ข้าพเจ้ากำลังนอนอยู่เห็นบิดาข้าพเจ้ามาตัดพ้อต่อว่า ว่าละเลยเสียไม่หมั่นมาเยี่ยมศพด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงตกใจตื่นขึ้นรีบมา โดยเกรงว่าจะเนิ่นช้าไปและด้วยเหตุนี้เอง ที่กระทำให้ข้าพเจ้าเศร้าซึมสลดไป

ยิวผู้นั้นพูดว่า บิดาของท่านเมื่อก่อนถึงแก่กรรม ได้จัดเรือไปค้าขายหลายลำ บัดนี้เรือเหล่านั้นบรรทุกสินค้าเต็มกลับมาถึงแล้ว ข้าพเจ้าจะขอซื้อบรรดาสินค้าที่มีอยู่ในเรือเหล่านั้นเป็นเงินตรา ๑,๐๐๐ เหรียญทอง พลางนับเงินให้แก่หะซันแล้วพูดว่าท่านจงเขียนสัญญาซื้อขายให้ข้าพเจ้าฉบับหนึ่ง หะซันหยิบกระดาษแผ่นหนึ่งมาเขียนเป็นใจความว่า ข้าพเจ้าหะซัน เบดระเอดีน บุตรวิเซียร์นูระดีน ขอทำสัญญาให้ไว้แก่ผู้ถือหนังสือฉบับนี้ว่าข้าพเจ้าได้ขายบรรดาสินค้าต่าง ๆ ที่บรรทุกมาในเรือของบิดาข้าพเจ้า ซึ่งจะมาถึงท่าตามกำหนด เป็นราคาเงิน ๑,๐๐๐ เหรียญทอง ข้าพเจ้าได้รับราคาสินค้าล่วงหน้าไว้แล้ว นูระดีนเก็บหนังสือไว้ฉบับหนึ่งยิวผู้นั้นก็ลากลับไป

ฝ่ายหะซัน เมื่อระลึกถึงความเดิมของตนขึ้นมาก็ร้องไห้ครั้นค่ำลงก็เลยอาศัยนอนอยู่บนปากหลุมศพบิดาหลับนอน จนพระจันทร์ขึ้น หะซันพลิกตัวตกลงไปยังพื้นราบนอนหงายอยู่ จันทร์ส่องต้องหน้าหะซันเป็นนวลใย

บัดนั้นนางบีศาจตนหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่ในป่าช้า เห็นหะซันนอนหลับมีดวงหน้างดงาม ก็ตะลึงแลด้วยความพิศมัย ร้องขึ้นว่า หนุ่มน้อยผู้นี้สวยหาที่เปรียบมิได้ เว้นแต่เทพบุตรเท่านั้นจะทัดเทียมกัน พลางเหาะขึ้นไปในอากาศ กระทำทักษิณาวัตเวียนรอบ ๆ ตามจริตของบีศาจ ครั้นแล้วแลไปพบบีศาจตนหนึ่งก็แสดงความเคารพแล้วถามว่า สูเจ้าไปไหนมา

บีศาจตนนั้นตอบว่า ตูข้ากลับจากนครไคโร

นางบีศาจจึงชวนลงไปดูหะซัน แล้วบอกว่า ยังไม่เคยพบเคยเห็นผู้ที่สะสวยกว่าผู้นี้เลย แต่อ้อ ตูข้านึกได้แล้ว มีคนหนึ่งอยู่ในประเทศอียิปต์ มีรูปร่างละม้ายเหมือนชายหนุ่มคนนี้ ผู้นั้นเป็นบุตรีของท่านวิเซียร์ สุลต่านพอพระทัยรักใคร่นางมาก ขอต่อท่านวิเซียร์หลายคราว แต่ท่านวิเซียร์ทูลทัดทานขัดขวางไว้ไม่ยอมถวาย โดยอ้างว่านูระดินน้องชายที่เคยเป็นคู่เวรรับราชการมาด้วยกัน พลัดพรากจากกันไปมิได้พบปะกันเลย เหตุเนื่องด้วยความไม่พอใจทุ่มเถียงเกี่ยงงอนกัน ในเรื่องสินสอดของหมั้น นูระดินจึงได้หลบหนีไปเสีย วิเซียร์ทูลบรรยายเรื่องตั้ง

แต่ต้นจนปลายให้สุลต่านทรงทราบ แล้วกราบทูลว่าได้กระทำสัตย์สาบานไว้ว่า จะไม่ยอมยกบุตรสาวให้แก่ใคร นอกจากบุตรชายของนูระดินผู้เดียวเท่านั้น บัดนี้ได้ทราบข่าวว่านูระดินไปอยู่ในเมืองบัสโสระ ได้แต่งงานกับบุตรีของท่านวิเซียร์แห่งเมืองนั้น เกิดบุตรชายด้วยกันคนหนึ่ง จึงตั้งใจจะรอคอยบุตรของนูระดิน เรื่องนี้ภรรยาของวิเซียร์ก็ยินยอมพร้อมใจที่จะยกลูกสาวให้แก่บุตรชายของนูระดินด้วยเหมือนกัน ในที่สุดวิเซียร์กราบทูลแนะนำสุลต่านว่า หญิงสาวสวย ๆ ในพระนครก็มีมาก ขอให้พระองค์ทรงเลือกตามพอพระหฤทัยเถิด

เมื่อสุลต่านได้ทรงฟังดังนั้น ทรงพระพิโรธเป็นกำลัง รับสั่งว่า เคยมีตัวอย่างบ้างหรือว่า เมื่อพระเจ้าแผ่นดินโปรดจะให้ใครเป็นบริจาริกาแล้ว บิดาของหญิงนั้นยังบังอาจมาขัดขวางมิยอมถวาย ดีแล้วข้าจะทำตามอำเภอใจ ข้าไม่ปรารถนาจะเลี้ยงดูลูกสาวของเอ็ง แต่ข้าจะยกให้กับผู้หนึ่งซึ่งมีฐานะต่ำลงไปกว่าข้า ให้สมกับความจองหองเย่อหยิ่งของเอ็ง แล้วสุลต่านก็รับสั่งแก่ชายหลังค่อม ผู้มีโหนกทั้งข้างหน้าและข้างหลังว่า ข้ายกลูกสาวให้วิเซียร์ให้เจ้า คืนนี้จงไปหามันเถิดพูดจาและโลมเอาเอง เจ้าจงเอาทหารไปด้วย เพื่อได้กระทำพิธีแต่งงานอย่างเอิกเกริก และฉวยเกิดเหตุการณ์อย่างไรก็ให้เจ้าจัดการตามความพอใจของเจ้าได้ทีเดียว รับสั่งแล้วเสด็จขึ้น

ฝ่ายชายหลังค่อม ครั้นได้เวลาก็เดินไปบ้านบุตรีท่านวิเชียร์ มีทหารแห่นำหน้าและตามหลัง พอไปถึงเห็นบุตรีท่านวิเชียร์นั่งร้องไห้ พี่เลี้ยงกำลังเฝ้าปลอบอยู่ ต่างพากันหัวเราะเยาะชายหลังค่อม บ้างล้อเลียนต่าง ๆ นานาจนต้องระอาใจกลับไปเสียคราวหนึ่งก่อน แล้วปีศาจพูดต่อไปอีกว่า บุตรีท่านวิเชียร์ช่างสวยจริง แลดูละม้ายคล้ายคลึงกับหนุ่มน้อยคนนั้ แต่ยังสวยกว่า

นางปีศาจเถียงว่าหะชันสวยกว่า เจ้าปีศาจก็เถียงว่าบุตรีเชมเชตดินสวยกว่า

ภายหลังเจ้าปีศาจก็อนุโลมตามพูดว่า ที่จริงตูข้าเห็นว่านางนั้นสวยกว่าชายหนุ่มคนนั้ แต่ก็ดูละม้ายเหมือนกันมาก ชะรอยจะเป็นพี่น้องกันเป็นแน่ ส่วนชายหลังค่อมนั้นไม่คู่ควรกันเลย

นางปีศาจจึงท้าว่า ถ้ากระนั้นเราพากันไปเปรียบกันดูหรือว่าใครจะงามกว่ากัน ว่าแล้วเจ้าปีศาจก็เข้าช้อนเอาหะชันเหาะไปในอากาศ นางปีศาจเหาะเคียงข้างไปด้วย พอถึงเมืองไคโรก็วางหะชันลงบนแท่นหินแห่งหนึ่งพลางปลุกให้ตื่น

หะชันลืมตาขึ้นรู้สึกว่า ตนหาได้นอนอยู่บนหลุมศพบิดาในเมืองบัสโสระไม่ ให้นึกพิศวง พอจะร้องขึ้น เจ้าปีศาจก็จุดเทียนมาส่งให้เล่มหนึ่งแล้วบอกว่า ข้าพเจ้าพาท่านมาที่นี่ ก

โดยเหตุอย่างหนึ่ง บัดนี้พวกนางพนักงานพิธีการวิวาห์นำชายหลังค่อมเดินกลับมาโน่นแล้ว ท่านจงถือเทียนเล่มนี้เดินปะปนไปกับพวกนั้น เมื่อถึงบ้านท่านวิเซียร์แล้วจงเดินตรงเข้าไปไม่ต้องกลัวเกรงใคร เพราะเราจะคอยป้องกันอันตรายอยู่เสมอ พอเข้าไปในห้องใหญ่แล้ว จงนั่งลงเบื้องขวาของชายหลังค่อม ถ้าเห็นว่านางพี่เลี้ยงนางบำเรอเดินเข้ามาจะทำการขัดขวาง จงล้วงกระเป๋าหยิบเหรียญทองโปรยแจก ไม่ต้องวิตกว่าจะหมดเปลือง เพราะเหรียญทองมีขึ้นได้ โดยอำนาจแห่งพระผู้เป็นเจ้าคราวใดที่ท่านล้วงมือลงในกระเป๋า ท่านจะพบเหรียญเต็มอยู่เสมอ

หะซันได้ฟังดังนั้น มีความยินดีกล่าวคำขอบบุญคุณบิดาจนเป็นอันมาก ครั้นพวกพนักงานพิธีเดินมาใกล้จึงลุกขึ้นเดินปะปนไปกับพวกผู้หญิง ผ่านชายหลังค่อมเข้าไปจนถึงพวกนางบำเรอขับร้อง หะซันควักกระเป๋าหยิบเหรียญทองออกโปรยแจกทุก ๆ คนไปตลอดทาง จนกระทั่งถึงบ้านท่านวิเซียร์ เจ้าพนักงานรักษาประตูเห็นชายแปลกปลอมมาด้วย จึงออกมาห้าม นางบำเรอและนางพนักงานจึงพูดว่า ถ้าท่านมิยอมให้ชายหนุ่มผู้นี้เข้าไปด้วย พวกเราก็จะไม่เข้าไปด้วยเหมือนกัน เจ้าพนักงานมิอาจขัดขวางได้ พวกนางบำเรอนำหะซันเข้าไปจนถึงแท่นเจ้าบ่าวบรรดาพวกเพื่อนเจ้าสาว และนางบำเรอขับร้องพากันลุกขึ้นยืน

เรียงกันเป็นสองแถว มือถือเทียนใหญ่คนละคู่ เปิดผ้าคลุมออกเห็นหะซันมีรูปร่างงดงามน่ารัก ดวงพักตร์แจ่มกระจ่างดังดวงจันทร์เมื่อเต็มดวง ต่างพากันตะลึงดูไม่วางตา ดวงจิตเคลิ้มหลงใหลหวั่นไหวร้อนผ่าวรักใคร่หะซันอยู่ถ้วนหน้า บางนางถึงกับออกปากพูดว่าพระผู้เป็นเจ้าเหตุไฉนทรงสร้างชายให้มีรูปงามเป็นที่น่าอิจฉาแก่ปวงหญิงเช่นนี้ ความงามของเขาใช่จะเพียงแต่เป็นที่น่าอิจฉาแก่พวกมนุษย์เท่านั้นก็หาไม่ ถึงแม้นางฟ้าก็คงต้องอิจฉาเช่นเดียวกัน แต่ถึงพวกนั้นจะอิจฉาความงามของหะซันสักเพียงไรก็ดี ยังมิเว้นที่จะหลงรักใคร่ ทุกนางต่างคิดว่าถ้าได้มีโอกาสอยู่แนบอกหะซันสักปี ๑ หรือสักเดือน ๑ หรือแม้แต่ชั่วโมง ๑ แล้วไซร้ ถึงพระผู้เป็นเจ้าจะปลิดชีวิตออกไปจากร่างก็ไม่รู้สึกเสียดายขอแต่ให้ได้มีโอกาสสมหวังดังคิดเถิด

พวกนางพนักงานพิณนางขับร้องและนางบำเรอ หลงละเมอเพ้อชมความงามของหะซันอยู่มิวาย ยิ่งพิศยิ่งพากันรู้สึกเสียวซ่านพิสวงงงงวยอยู่ ครั้นได้เวลานางพนักงานตีกลองสัญญาณขึ้น พวกเจ้าสาวจึงพาตัวเจ้าสาวเข้ามาสู่ห้องใหญ่ ต่างประพรมนางด้วยน้ำหอมนานาชนิด ส่งกลิ่นหอมฟุ้งตลบอบอวลอยู่ทั้งห้อง อันความงามของเจ้าสาวเล่าใช่จะแพ้ความงามของหะซันก็หาไม่ กระนั้นจะไม่ให้เจ้าบ่าวจากับนางบ่าวเกิด

ทุ่มเถียงกันได้อย่างไร ขณะที่นางเดินเข้ามาในหมู่พวกเพื่อนเจ้าสาว แลดูงามเสมือนดวงพระจันทร์เมื่อวันเพ็ญ ส่องแสงกระจ่างจ้าปราศจากเมฆบดบังรัศมี แวดล้อมไปด้วยเหล่าสาวพี่เลี้ยงและนางบำเรอ แลดูเหมือนดาวล้อมเดือนเตือนให้พิศยิ่งนัก ครั้นชายหลังค่อมคือตัวเจ้าบ่าว เห็นนางเดินผ่านมาก็ตรงเข้าจะจุมพิต นางเบือนหนีเสีย เดินไปยืนอยู่ตรงหน้าหะซัน พวกนางพนักงานพากันหัวเราะเยาะชายหลังค่อม ซึ่งยืนเก้ออยู่แต่ผู้เดียวดูคล้ายลิง เจ้าสาวเปิดผ้าคลุมหน้าออกแลเห็นหะซันก็ให้ตะลึงต่างคนต่างตะลึงด้วยกันทั้ง ๒ ฝ่าย มีความรู้สึกไม่ผิดอะไรกับพวกนางพนักงานและนางบำเรอทั้งหลาย แต่ยิ่งไปกว่านั้นที่เจ้าสาวไม่สามารถจะหักห้ามความรู้สึกในใจได้ นางตะลึงพิศหะซันพลางยกมือชูขึ้นประสานแหงนหน้าขึ้นพูดว่า ข้าแต่พระอาหล่า ขอพระองค์จงประทานชายผู้นี้เป็นสามีข้าพเจ้าเถิด จงโปรดปลดเปลื้องให้ข้าพเจ้าพ้นทุกข์จากมือชายหลังค่อมนั้นเถิด

ฝ่ายนางพเลียงได้พังดังนั้น จึงตรงเข้าไปเปลี่ยนเครื่องแต่งกายเจ้าสาวถึงคำรบ ๗ ต่อหน้าหะซันตามประเพณีวิวาห์แล้วเป็นอันเสร็จพิธี พวกนางพนักงานต่างพากันกลับหมด เหลืออยู่แต่หะซันกับชายหลังค่อมและนางพเลียง นางพเลียงจึงพาเจ้าสาวเข้าห้องชั้นในเพื่อเปลื้องเครื่องแต่งตัวชั้นนอกออกคอยเจ้าบ่าว

ฝ่ายชายหลังค่อมครั้นเห็นนางเดินเข้าห้องเสียเช่นนั้นจึงตรงมาหาหะซันแล้วพูดว่า ที่ท่านและพวกของท่านกระทำให้เราได้รับความสนุกสนานในคืนนี้ ก็เป็นบุญคุณมากอยู่. นี่ก็เสร็จพิธีแล้ว เหตุใดท่านจึงยังมิกลับเล่า

หะซันได้ยินดังนั้น มิได้ตอบประการใด เดินออกประตูจะกลับไป แต่เจ้าบีศาจมาห้ามไว้ว่า หะซันท่านจงอยู่ก่อน ถ้าชายหลังค่อมเดินเข้าไปในห้องลับนั้นแล้ว ท่านจงไปนั่งอยู่ในห้องเจ้าสาว เมื่อเจ้าสาวเดินเข้ามา ท่านจงบอกแก่นางว่า ตัวของท่านเป็นผู้ที่สุลต่านประทานมาให้เป็นสามี แล้วท่านจงเปิดผ้าคลุมหน้านางนั้นเถิดไม่ต้องเกรงว่าจะมีใครเห็น

เมื่อหะซันกำลังสนทนากันอยู่กับบีศาจ ชายหลังค่อมเดินเข้าไปนั่งอยู่ในห้องลับ บีศาจก็จำแลงตัวเป็นหนูกระโดดลงมาจากรางน้ำในห้องลับนั้น

ชายหลังค่อมจึงถามว่า เอ็งเข้ามาทำไม

หนูตัวนั้นก็นิมิตตัวให้ใหญ่ขึ้นเท่าแมว แล้วกลายเป็นสุนัข บัดเดี๋ยวใจกลายเป็นลา แล้วกลายเป็นกระบือ

ชายหลังค่อมเห็นดังนั้นก็ตกใจกลัวเป็นกำลัง ร้องเรียกให้คนช่วย ตัวสั่นดังลูกนก

เจ้าบีศาจจึงตะคอกขู่ว่า แผ่นดินเล็กเท่าใบพุทราแล้วหรือ เจ้าจึงเลือกหาคนอื่นไม่ได้ มาเจาะจงเอาหญิงคนนี้ตอบเร็ว มิฉะนั้นข้าจะจับเจ้าโยนลงไปเสียกลางฝุ่น

ชายหลังค่อมแข็งใจตอบว่า ทั้งนี้หาใช่ความผิดของข้าพเจ้าไม่ ข้าพเจ้าถูกบังคับให้กระทำโดยมิรู้ว่านางมีคู่รักเป็นกระบือ ดังนั้นข้าพเจ้าขอถอนตัวคืน

บีศาจพูดว่า ดีแล้ว แต่ถ้าเจ้าหนีไปในคืนนี้ หรือพูดอะไรแม้แต่คำเดียวก่อนพระอาทิตย์ขึ้น ข้าจะพื้นคอเจ้าเสีย ต่อเมื่อรุ่งเช้าขึ้นแล้ว เจ้าต้องไปให้พ้นและไม่ต้องกลับมาบ้านนอก พลางจับชายหลังค่อมผลักลงจนหกคะเมนแล้วสั่งว่า เจ้าต้องอยู่ที่นี่จนกว่าจะรุ่งสว่าง ข้าจะคอยเฝ้าระวังเจ้า

ฝ่ายหะซัน ครั้นบีศาจและชายหลังค่อมไปแล้วก็ไปนั่งคอยอยู่ในห้องเจ้าสาว สักครู่หนึ่งเจ้าสาวเดินเข้ามาพร้อมด้วยหญิงแก่ผู้หนึ่ง พอถึงประตูหญิงแก่หยุดร้องว่า ข้าแต่ท่านอาบูชิหับ (*ในนามสมมติ*) ข้าพเจ้าขอมอบตัวเจ้าสาวไว้ในความอภิบาลของพระอาหล่ำ ขอท่านจงมารับไว้เถิดว่าแล้วก็กลับไป

เจ้าสาวผู้มีนามว่าซิสเอลโฮสน์ เดินเข้าไปในห้องเห็นหะซันนั่งอยู่ก็กล่าวปฏิสันถารว่า ท่านผู้เป็นที่รักยังนั่งคอยอยู่

อีกหรือ ใจยังเป็นทุกข์อยู่ว่า จะต้องเป็นภรรยาร่วมของท่านและชายหลังค่อม

หะซันจึงตอบว่า ไม่มีเหตุผลอะไรที่จะคิดว่าเป็นเช่นนั้น

เจ้าสาวจึงย้อนถามอีกว่า เหตุใดเขาจึงได้เข้าร่วมกับท่านด้วย และก็ใครแน่เล่าจะมาเป็นสามีข้าพเจ้า

หะซันตอบว่า ข้าพเจ้าเองจะเป็นสามีของนาง แต่การที่กระทำดังนั้น ก็เพื่อความสนุกสนานล้อเลียนชายหลังค่อมเล่นเท่านั้น

เมื่อนางชิสเอลโฮสน์ได้ฟังดังนั้น มีความขวยเขินยิ่งนัก ผินหน้ามาแล้วกล่าวว่า ท่านดับความทุกข์ร้อนของข้าพเจ้าเสียได้ เป็นพระเดชพระคุณยิ่ง ข้าพเจ้าขอฝากกายฝากชีวิตแก่ท่านตามแต่จะใช้สอยเถิด

หะซันปลื้มใจตรงเข้าสวมกอดรับขวัญแนบไว้กับอก

ฮาซันภิรมย์ดิสวาท ดนุบุตรีวิเซียร์ลุง
แรกรู้สิเนหรสปรุง มธุเปรียบบ่ปูนปาน
ครั้งถึงเวลาใกล้รุ่งสว่าง อันเป็นเวลาที่ปีศาจจะอยู่มิได้แล้ว นางปีศาจจึงเข้าอุ้มหะซันกำลังหลับอยู่เคียงข้างนางชิสเอลโฮสน์ พาเหาะไป เจ้าปีศาจเหาะคลอเคียงข้างบ่าย หน้าไปสู่เมืองบัสโสระ เป็นคราวเคราะห์ร้ายของปีศาจทั้งสอง

เผอิญให้พระเป็นเจ้าทรงพิโรธมีเทวบัญชาให้เทพยดาเปล่งแสงอัคนีเพื่อสังหารบีศาจทั้ง ๒ นั้นเสีย เจ้าบีศาจก็ถูกเพลิงไหม้เป็นภัสมธุลีลง ส่วนนางบีศาจหนีเอาตัวรอดไปได้ แต่มิสามารถจะพาหะชันไปส่งยังหลุมศพนูระดินได้ เพราะด้วยความกลัวภัย จึงวางหะชันลงไว้ในที่ ๆ เจ้าบีศาจถูกเพลิงไหม้ ซึ่งใกล้กับประตูเมืองดามัสกัสแล้วก็หนีไป

พอรุ่งสว่างขึ้น ประตูเมืองเปิด พวกราษฎรชาวเมืองสัญจรไปมาเห็นหะชันนอนหลับอยู่ มีความพิศวงสนทนาโต้เถียงมิตกลงกัน บ้างว่าหะชันหลงทางมา บ้างว่ามากิจธุระแต่มาค่ำลงและประตูเมืองปิดเสีย จึงนอนค้างอยู่ภายนอก

เมื่อหะชันตื่นขึ้นรู้สึกตัวว่ามานอนอยู่ที่ประตูเมืองหนึ่ง มีความสนเท่ห์ใจยิ่งนัก จึงร้องถามว่า ข้าแต่ท่านผู้มาขี่นล้อมข้าพเจ้าอยู่นี้ ขอท่านได้โปรดบอกด้วยว่า ที่นี่เป็นเมืองอะไร และโดยเหตุผลอันใด ท่านจึงพากันมาล้อมข้าพเจ้า หรือมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นกับข้าพเจ้าและท่าน

พวกชาวเมืองตอบว่า เราเห็นท่านนอนหลับอยู่จนกระทั่งเวลาทำวัตรเช้า นอกจากนี้เรามิรู้เรื่องอะไรเลย ท่านนอนอยู่ที่นี่ตลอดคืนเจียวหรือ

หะชันตอบว่า ข้าแต่ท่านชาวเมืองทั้งหลาย เมื่อคืนนี้ข้าพเจ้ายังนอนอยู่ในกรุงไคโร

พวกชาวเมืองได้ฟังดังนั้นก็พากันเห็นขบขัน บ้างถามว่าท่านได้กินกัญชาเข้าไปมากกระมัง บ้างว่าหรือท่านเกิดพิกลจริตไป เมื่อคืนนี้นอนอยู่ในกรุงไคโร แต่พอสว่างขึ้นท่านมานอนอยู่ที่ประตูเมืองดามัสกัสเป็นไปได้อย่างไร

หะซันตอบว่า ข้าพเจ้ากล่าวตามความเป็นจริงแท้มิได้ปรนปรุงด้วยคำเท็จเลย เมื่อคืนนี้ข้าพเจ้านอนอยู่ในกรุงไคโร ในตอนกลางวันข้าพเจ้ายังอยู่ในกรุงบัสโสระ

ชาวเมืองต่างพากันตบมือเย้ยเยาะ บ้างกล่าวหาว่าเป็นบ้า บ้างว่าเป็นคนประหลาด บ้างตักเตือนให้ระลึกดูความหลังให้ดี

หะซันก็ยังยืนอยู่ว่า เมื่อคืนนี้ข้าพเจ้ายังได้เป็นตัวเจ้าบ่าวในพิธีแต่งงานในกรุงไคโร

คนที่ฟังบ้างออกความเห็นว่า เป็นความฝันที่จดจำเอามาเล่าให้ฟัง

หะซันเถียงว่า ไม่ใช่ความฝัน แต่เป็นเสียงน้อย มิอาจเอาชนะชาวเมืองได้ จะลุกขึ้นออกเดินไปตามถนนใหญ่น้อย พวกราษฎรชาวเมืองตามล้อเป็นกลุ่ม ๆ ไป หะซันจึงแวะร้านขายอาหารแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นร้านพวกคนพาล เป็นที่เกรงขามของผู้คนชาวเมืองทั่วไป

เมื่อพ่อครัวเห็นรูปร่างหะซันงดงามเป็นที่น่ารักใคร่ให้มีความสงสาร ร้องถามว่า พ่อหนุ่มน้อย พ่อไปไหนมา ถ้าไม่รังเกียจขอได้โปรดบรรยายเรื่องให้ฟังจนตลอดเถิด

หะซันก็เล่าเรื่องของตนตั้งแต่ต้นจนจบปลายให้พ่อครัวฟัง พ่อครัวได้ฟังดังนั้นก็มีความสงสารรับเลี้ยงดูหะซันดังลูกตัว จัดหาเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มให้เปลี่ยนใหม่ แล้วไปแจ้งแก่ตุลาการเมืองว่าหะซันเป็นลูกเลี้ยงของเขา ข่าวอันนี้กระจายไปทั่วเมืองตามมักสหะซันก็เลยตกอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูเป็นอันดีของชายพ่อครัวนั่นเรื่อยมา

ฝ่ายนางซิสเอลโฮสน์ครั้นตื่นขึ้นมิเห็นหะซัน ก็นั่งคอยอยู่ ขณะนั้นบิดาของนางเดินเข้าไปในห้องโดยความมาดร้ายอันเกิดจากความเข้าใจผิด คิดว่านางปลงใจยินยอมเป็นภรรยาชายหลังค่อมตามโองการสุลต่าน คิดจะฆ่าเสีย ครั้นถึงจึงร้องเรียกว่าซิสเอลโฮสน์ พ่อมาแล้ว

นางซิสเอลโฮสน์ ก็เดินเข้าไปหมอบจูบพื้นตรงหน้าบิดามีหน้าผุดผ่องร่าเริง

เชมเซดดินหลากใจที่เห็นนางมีลักษณะ และอาการเช่นนั้น จึงถามว่า นี่เจ้าเป็นมนุษย์อะไรเช่นนี้ เจ้าพอใจชายหลังค่อมนั่นหรือ

ซิสเอลโฮสน์มีความละอายตอบว่า เท่าที่ได้กระทำมาก็เป็นเครื่องกระทำให้ลูกได้รับความอับอายพอแล้ว ขออย่าได้เอ่ยชื่อชายหลังค่อมให้เจ็บช้ำน้ำใจลูกอีกเลย ผัวของลูกเป็นอีกคนหนึ่งต่างหาก ลูกยังได้รับความชื่นชมยินดีเหมือนลูกได้ร่วมภิรมย์ด้วยผัวของลูกเมื่อคืนนั้นเลย

เชมเชดดินจึงถามว่า นี่เจ้าพูดอะไรอย่างนั้น ก็ชายหลังค่อมไปไหนเสียเล่า ไม่ได้ค้างอยู่นี่กับเจ้าดอกหรือ

นางตอบว่า ขอพ่อจงอย่าได้เย้ยหยันลูกด้วยการกล่าวชื่อชายหลังค่อมอีกเลย เพราะความจริงเขาจ้างเป็นเงิน ๑๐ เหรียญ เพื่อให้เป็นหุ่นมาในพิธีแต่งงานเท่านั้น เมื่อรับค่าจ้างแล้วก็กลับไป ส่วนผัวของลูกนั้นยังได้นั่งร่วมที่กันต่อหน้านางพี่เลี้ยงและนางบำเรอ เขาเป็นคนใจดีมีทรัพย์มาก แจกจ่ายเงินทองแก่นางบำเรอคนละกอบคนละกำตลอดทุกคนทั่วถึงกันและเป็นคนสวย ประกอบด้วยรูปร่างลักษณะเป็นที่น่ารักใคร่ยิ่ง อันความงามของเขาเหลือที่จะพรรณนา เป็นต้นว่าตาดำเป็นสีนิล คิ้วต่อและงามอย่างอื่นอีกทั่วกาย

เชมเชดดินได้ฟังดังนั้นก็ตวาดว่า นี่เจ้าพูดอย่างไร มีเหตุผลกลใดจึงเป็นเช่นนั้น นางซิสเอลโฮสน์พิไรตอบว่า พ่อจ๋าอกลูกจะทำลายลงเสียด้วยว่าพ่อไม่ฟังลูกชี้แจงบ้าง ลูกเชื่อว่าเขาคงจะยังอยู่ในห้องลับนั้นเอง

เชมเชดดินมีความสงสัยจึงเดินเข้าไปในห้องลับ พบชายหลังค่อมนอนห้อยหัวอยู่ ก็ร้องต่อว่าลูกว่า นี่ไม่ใช่ชายหลังค่อมหรือ แล้วหันมาปราศรัยกับชายหลังค่อม แต่มิได้รับตอบอย่างไร เพราะเข้าใจว่าเจ้าบิศาจมาตะคอกหลอกหลอนอีก

ท่านวิเซียร์จึงตวาดด้วยเสียงอันดังว่า กูจะตัดหัวมึงเสียด้วยดาบเล่มนี้

ชายหลังค่อมอ้อนวอนว่า ข้าแต่ท่านบิศาจ ข้าพเจ้ายังมิได้เงยศีรษะขึ้นพ้นที่ตามบัญชาของท่านเลย ขอความกรุณาต่อท่านเถิด

ท่านวิเซียร์ได้ฟังชายหลังค่อมกล่าวชื่อดังนั้นจึงบอกว่า กูเอง กูเป็นพ่อเจ้าสาว ไม่ใช่ผีสางที่ไหน

ชายหลังค่อมกล่าวว่า ถ้ากระนั้นท่านก็ไม่ใช่ผู้มีอำนาจเหนือชีวิตของข้าพเจ้า คือท่านไม่สามารถจะพรากวิญญาณของข้าพเจ้าไปจากตัวได้ ดังนั้น ขอท่านจงออกไปให้พ้นเถิด ก่อนที่ผู้ทรมานข้าพเจ้าจะมาพบเข้า อนึ่งเจ้าบิศาจก็ไม่ยอมให้ข้าพเจ้าแต่งงานกับใคร นอกจากนางควายนางผี ขอพระเป็นเจ้าจงติโทษผู้จะแต่งงานข้าพเจ้ากับนางเจ้าสาวนั้น และผู้ที่ก่อการนี้ให้จงหนัก

วิเซียร์พูดว่า ลุกขึ้นเถิด และจงไปเสียให้พ้นจากที่นี่ก็แล้วกัน

ชายหลังค่อมตอบว่า กระผมข้าพเจ้ามิได้บ้าหรือ ที่จะไปเสียก่อนได้รับคำสั่งของเจ้าบิศาจ เพราะเขาสั่งไว้ว่า ต่อเมื่อพระอาทิตย์ขึ้นแล้วข้าพเจ้าจึงจะพ้นสาป นี่พระอาทิตย์ขึ้นแล้วหรือยัง ขอท่านได้โปรดแจ้งให้ทราบด้วยเถิด

วิเซียร์ถามว่า ใครพาเอ็งมานี่เล่า

ชายหลังค่อมตอบว่า วานนี้ข้าพเจ้าเข้ามาอยู่ในห้องน้ำบัดเดี๋ยวใจก็มีฝุ่นก้อนหนึ่งลอยขึ้นมาจากรางน้ำ แล้วก็ขยายร่างออกโตขึ้น ๆ จนกลายเป็นควายใหญ่ตัวหนึ่ง คำรามตะคอกขู่ข้าพเจ้าด้วยถ้อยคำอันยังปรากฏอยู่แจ้ว ๆ ในหูข้าพเจ้า ท่านจงออกไปเสียเถิด ขอพระอาหล่าเจ้าจงติโทษเจ้าสาวและผู้ที่จะแต่งข้าพเจ้าให้ครองกัน

วิเซียร์จึงเข้าฉุดคร่าผลักไส ชายหลังค่อมก็วิ่งออกจากบ้านตรงไปเฝ้าสุลต่านกราบทูลเหตุการณ์ ซึ่งเจ้าบิศาจได้ทรมานและสาปตนให้ทรงทราบทุกประการ

ครั้นชายหลังค่อมไปแล้ว ท่านวิเซียร์ก็กลับเข้าไปหาลูกสาวอีก เคี่ยวเข็ญให้บรรยายเรื่องราวที่เกิดขึ้นให้ฟังโดยตลอด

นางซิสเอลโฮสน์ตอบว่า เมื่อบิดาไม่เชื่อเชิญดูผ้าโพกศีรษะนี่เถิด ยังไม่มีใครได้คลี่ออกเลย และกระเป๋าที่วางอยู่ใต้เตียงนอนนั้น เชื่อว่าคงมีของบรรจุอยู่ในนั้นด้วย

วิเซียร์จึงเดินเข้าไปในห้องของนาง หยิบเอาผ้าโพกศีรษะของหะซันคลี่ออกดู แล้วพูดว่า หมวกใบนี้น่าจะเป็นของวิเซียร์ผู้หนึ่ง หรือมิฉะนั้นก็เป็นหมวกชนิดเศรษฐีสวม พลางพิจารณาต่อไป เห็นที่ตะเข็บเป็นที่สงสัย จึงเลาะออกดู พบธนบัตรเป็นเงินตรา ๑,๐๐๐ เหรียญทองอยู่ในซอง เย็บซ่อนไว้ในหมวก กับมีกระดาษแผ่นหนึ่ง ปรากฏว่าเป็นสัญญาซื้อขายที่ทำให้ไว้แก่คนยิวผู้หนึ่งมีนามหะซันเบดระเอดดิน บุตรนูระดินแห่งพระนครไคโร พร้อมด้วยธนบัตรอีก ๑,๐๐๐ เหรียญทอง วิเซียร์อ่านทราบข้อความในหนังสือตลอดแล้วร้องขึ้นได้คำเดียวก็สลบไป ครั้นได้สติฟื้นขึ้นใคร่ครวญไปมาเห็นแจ้งในเรื่องเหล่านั้น จึงร้องขึ้นด้วยความดีใจว่าพระเป็นเจ้าพระองค์เดียวเท่านั้น ที่สามารถบันดาลสิ่งในโลกให้เป็นไปตามประสงค์ ลูกเอ๋ย เจ้ารู้จักผัวของเจ้าหรือไม่

นางชิสเอลโฮสน์ตอบปฏิเสธ

วิเซียร์จึงเล่าให้ฟังว่า ผัวของเจ้าเป็นบุตรของอาเจ้า และเงินตรา ๑,๐๐๐ เหรียญทองนี้เป็นสินสอด พลางตรวจค้นต่อไปพบกระดาษอีกแผ่นหนึ่ง จำได้ว่าเป็นลายมือของนูระดินน้องชายผู้เป็นบิดาของหะซันเบดระเอดดิน ก็พาให้ใจตนจำรำพันเป็นคำโคลงว่า

เผื่อเห็นลายลิขิตเจ้า จิตกระสันโศกเศร้าหลั่งน้ำเนตรนอง

องค์ใดปองพรากข้า ขอองค์พระปิ่นหล้าสฤษดิ์ให้พบน้อง หน่อยรา

แล้วตรวจดูหนังสือนั้นต่อไป พบวันเดือนปีที่นูระดินแต่งงานจับบุตรสาววิเซียร์แห่งเมืองบัสโสระ เหตุผลที่ได้รู้จักมักคุ้นกัน อายุของนูระดินเมื่อจวนจะตาย และวันคืน เดือน ปีเกิดของหะซันเบดระเอดดินดังนั้น ร่างกายของเขาก็สั่นเทิ้มไปด้วยปีติยินดี จึงยกขึ้นเทียบกันดูกับเรื่องของตนเองบ้าง เห็นว่าวันแต่งงานก็ตกในวันเดียวกัน ความเป็นไปตั้งแต่รู้จักตัวหญิงจนกระทั่งได้แต่งงานก็เป็นไปโดยลักษณะอันเดียวกัน และวันเกิดของหะซันเบดระเอดดินบุตรของน้องชาย กับวันเกิดของซิสเอลโฮสน์บุตรสาวของเขาตกวันเดียวกัน เขามีความยินดียิ่งนัก จึงนำกระดาษทั้ง ๒ แผ่นไปถวายสุลต่าน กราบทูลเหตุการณ์ที่เป็นมาแต่ต้นจนอวสาน

สุลต่านได้ทรงฟังก็พิศวงในพระหฤทัย จึงรับสั่งบันทึกเรื่องราวของเขาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

ฝ่ายท่านวิเซียร์ มีความพะวงแต่จะพบกับหะซันเท่านั้น ยิ่งคอยก็ยิ่งหายไม่มีข่าวคราวเลย จึงหาช่างเขียนรูปเครื่องใช้

ไม้สอยต่าง ๆ ในบ้านอันตั้งอยู่ตามที่ เป็นต้นว่ากระเป๋าเงิน ม่าน และของทุกสิ่งทุกอย่าง ตามที่ปรากฏในวันแต่งงานบุตรสาวนั้น แล้วก็พับกระดาษรูปเก็บไว้ บรรดาเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ได้วาดรูปไว้แล้วให้เก็บรักษาไว้ในที่เก็บของ ส่วนหมวกและผ้าโพกศีรษะซองเงินของหะซันนั้นเขาเก็บรักษาไว้เอง

อยู่ต่อมานางซิสเอลโฮสน์มีครรภ์ถ้วนกำหนด ก็คลอดบุตรเป็นชายมีผิวพรรณผุดผ่องเปรียบประดุจดวงเดือน รูปร่างงดงามคล้ายบิดาเป็นที่น่ารักใคร่ยิ่งนัก พวกญาติพี่น้องจึงรับมาจากมารดา ชำระล้างและแต้มขอบตาให้ดำแล้วส่งให้พี่เลี้ยง นางนมประคับประคองต่อมา ได้ศุภฤกษ์จึงให้ชื่อเด็กน้อยนั้นว่าอาชิบ ครั้นอาชิบเจริญวัยใหญ่กล้ามีอายุได้ ๗ ขวบ ท่านตาจึงส่งไปโรงเรียน อาชิบเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียนได้ ๔ ปี เคยวิวาทกับเพื่อนนักเรียนเสมอ ครั้งหนึ่งกำลังเล่นอยู่ด้วยกันกับเพื่อน อาชิบกล่าวบริภาษพวกนั้นว่า พวกเจ้านะหรือสกุลไม่ถึงข้าดอก ข้าเป็นลูกวิเซียร์แห่งกรุงไคโรแน่ะ เด็กเหล่านั้นก็พากันฟ้องหัวหน้านักเรียนว่า อาชิบกล่าวคำหยาบช้าต่อพวกเขาถึงสกุลวงศ์

หัวหน้าจึงพูดว่า นี่แน่ะข้าพเจ้าจะสอนให้ พรุ่งนี้พวกท่านจงนั่งล้อมอาชิบไว้แล้วจงพูดว่า ใครอยากจะเล่นกับเรา

ต้องบอกชื่อบิดามารดาให้ถูก ถ้าใครไม่รู้จักชื่อบิดามารดาก็ต้องเป็นลูกกลางถนน ดังนี้ อาชิบคงไม่กล้าเล่นกับพวกท่านอีก

ครั้นรุ่งเช้า พวกเด็กมาโรงเรียนกันตามเคย เห็นอาชิบนั่งอยู่ จึงตรงเข้านั่งล้อมแน่น แล้วคนหนึ่งกล่าวขนตามที่หัวหน้าได้สอนไว้

เด็กเหล่านั้นรู้กันอยู่แล้ว คนหนึ่งจึงตอบว่าข้าพเจ้าชื่อมาชิด มารดาชื่ออะลาวี บิดาชื่ออิชเช็ดดิน ต่างก็ว่าเรื่อยไปจนรอบวง

พอถึงตัวอาชิบจึงตอบว่า ข้าพเจ้าชื่ออาชิบ มารดาชื่อซิสเอลโฮสน์ บิดาชื่อเชมเษดดิน วิเซียร์แห่งกรุงไคโร

เด็กเหล่านั้นพากันหัวเราะแล้วว่า ท่านวิเซียร์ไม่ใช่พ่อของเจ้า

อาชิบก็เถียงว่าเป็นบุตรของวิเซียร์ เด็กเหล่านั้นจึงชวนกันตบมือเยาะเย้ยอาชิบแล้วว่า เจ้าไม่รู้จักชื่อพ่อของเจ้า เจ้าจะเล่นกับเราไม่ได้ ไปเสีย ออกไปให้พ้น คนที่ไม่รู้จักพ่อจะเล่นกับเราไม่ได้ ต่างช่วยกันเยาะหยันล้อเลียนอาชิบเสียจนมองดูหน้าใครไม่ได้

หัวหน้านักเรียนจึงพูดกับอาชิบว่า ท่านเข้าใจว่าท่านวิเซียร์เป็นบิดาของท่านหรือ แท้จริงเป็นบิดาของมารดาท่านต่างหาก ส่วนพ่อของท่านนั้น ไม่มีใครรู้จักเลย เพราะสุลต่าน

ทรงแต่งงานแม่ของท่านให้กับชายหลังค่อมผู้หนึ่ง ซึ่งขณะนั้นบิดาจมาป้องกันเสียมิให้ได้แต่งงานกัน เพราะฉะนั้น ถ้าท่านไม่รู้จักบิดาท่านตราบใด พวกเด็กนักเรียนเหล่านั้นคงนับท่านเป็นลูกกลางถนนอยู่ ท่านไม่รู้หรือว่าผัวของแม่ท่านคือใคร ท่านวิเซียร์แห่งไคโรเป็นตาท่านต่างหาก ส่วนพ่อของท่านนั้นไม่มีใครรู้จัก จงกลับไปตรึกตรองใต่สวนดูเถิด

เมื่ออาชิบได้ฟังดังนั้น ก็วิ่งกลับไปหามารดาร้องไห้สะอึกสะอื้นมิสามารถจะพูดออกมาได้ ชิสเอลโฮสน์เห็นบุตรร้องไห้เช่นนั้น หัวอกตันตันสงสารบุตร จึงค่อยปลอบถามว่าลูกเอ๋ยทำไมเจ้าจึงร้องไห้ ใครทำให้เจ็บเนื้อร้อนใจหรือ จงเล่าไปเถิดแม่จะคอยฟัง

อาชิบก็พิไรบอกว่า เพื่อนนักเรียนเขาพากันล้อ และหัวหน้ายังพลอยซ้ำเติมอีก แม่จ๋า โปรดบอกลูกด้วย ว่าพ่อของลูกชื่ออะไร

นางจึงตอบว่า พ่อของเจ้าเป็นวิเซียร์แห่งกรุงไคโร

อาชิบจึงตอบว่า แม่ช่างปกปิดความจริงลูกได้ วิเซียร์แห่งกรุงไคโรไม่ใช่พ่อของลูก ท่านเป็นตาต่างหาก ถ้าแม่มิบอกความจริงแก่ลูกไซร้ ลูกจะแทงตัวตายเสียด้วยดาบเล่มนี้เพื่อให้พ้นความอาย นางชิสเอลโฮสน์ได้ยินบุตรถามถึงบิดาและเช่นนั้น มิสามารถจะหักห้ามความโศกไว้ได้ ด้วย

ความคิดถึงหะซันขึ้นมา ก็พลอยร้องไห้ไปด้วยกับบุตร พลางก็ร่ำพันเป็นคำฉันท์ว่า

เขามอบสวาทแม่ ประดิพัทธผูกพัน
หลัดหลัดฤพลัดกัน มละให้คนึงหา
สาเหตุมิปรากฏ ณกมลมารดา
เขาร้างนิราสคลา ขณะแม่สนิทนอน

แล้วก็กอดบุตรเข้าร้องไห้ ปิมว่าจะขาดใจ ขณะนั้นท่านวิเซียร์เดินเข้ามาได้ถามทราบความแล้ว ร้อนใจคิดถึงน้องขึ้นมาทันที จึงรีบตรงไปเฝ้าสุลต่าน กราบทูลเหตุการณ์ที่เป็นมา และขอพระอนุญาตไปตามหลานชายยังเมืองบัสโสระกับทูลขอให้สุลต่านประทานท้องตราไปยังหัวเมืองต่าง ๆ ในพระราชอาณาจักร ซึ่งวิเซียร์จะผ่านไป ว่าถ้าพบบุตรของน้องชายที่ใด ให้รับมาได้โดยสะดวก

สุลต่านทอดพระเนตรเห็นวิเซียร์ ร้องไห้สะอึกสะอื้น ดังนั้น มีพระหฤทัยสงสารจึงทรงอนุวรรตตามที่วิเซียร์ทูลขอทุกประการ

วิเซียร์ทูลลากลับบ้าน รีบตระเตรียมข้าวของเงินทองที่จะใช้สอยตามทางเสร็จ ออกเดินทางไปพร้อมบุตรสาว และหลานชาย รอนแรมมาหลายคืนหลายวันจึงบรรจุถึงเมือง

ดามัสกัส มองเห็นทิวไม้และลำธารงดงามน่าชมดังนักประพันธ์ชอบผูกเป็นกาพย์กลอน ท่านวิเซียร์หยุดพักอยู่ที่ตำบลมีแดนเอลเฮสบา ให้ทาสกางกระโจมออก ตั้งใจจะพักอยู่นั่นสัก ๒ วัน พวกทาสตั้งกระโจมลงเสร็จแล้วพากันเข้าไปในเมืองคนหนึ่งนำของไปขาย คนหนึ่งไปเที่ยวหาซื้อของ คนหนึ่งไปเที่ยวยังที่อาบน้ำ อีกคนไปนมัสการพระในโบสถ์เบนีอุเมยี ซึ่งไม่มีโบสถ์ใดในโลกเทียม อาชิบถือแส้อันหนึ่งชวนพี่เลี้ยงเข้าไปเดินเล่นในเมืองด้วย

พวกชาวเมืองเห็นอาชิบมีรูปร่างทรงกะทัดรัด ผิวพรรณงดงามน่ารักใคร่ กอปรด้วยกิริยามรรยาทละมุนละม่อมเป็นที่ต้องตาพากันตะลึงดูและเดินล้อมหน้าล้อมหลัง บ้างไปนั่งดักคอยดูตามที่อาชิบจะเดินไป อาชิบเดินต่อไปจนถึงร้านขายกับข้าวซึ่งเวลานั้นเป็นของหะซัน ด้วยพ่อครัวคนเก่าตาย และมอบทรัพย์สมบัติเหล่านั้นให้แก่หะซัน ในฐานะที่ได้เลี้ยงไว้เป็นบุตรบุญธรรม

ฝ่ายหะซันครั้นออกมาเห็นบุตรของตน ให้มีใจประดิพัทธ์รักใคร่ ด้วยเป็นวิสัยแห่งบิดากับบุตร แม้จะมิรู้จักกัน ความรักความเมตตาย่อมบังเกิดเองเป็นธรรมชาติ จึงต้อนรับแล้วเชื้อเชิญด้วยถ้อยคำไพเราะว่า ข้าพเจ้าได้เห็นก็ให้นึกรักใคร่ในรูปโฉมและกิริยาอัชยาศัยยิ่งนัก ท่านเดินทางมาเหนื่อย

แล้ว ขอเชิญหยุดพักในร้านรับประทานอาหารให้ข้าพเจ้าชื่นใจก่อนแล้วจึงค่อยไป พอพูดได้เพียงนั้นน้ำตาก็ไหลลงอาบหน้าด้วยหวนคิดถึงความหลังขึ้นมา

เมื่ออาชีบได้ฟังดังนั้น หัวใจเต็มตื้นด้วยความยินดีอันเจือกับความสงสาร จึงหันหน้ามาบอกกับพี่เลี้ยงว่า ข้าพเจ้าให้นึกสงสารในถ้อยคำของเขาเหลือล้น ดูทีเขาจะพลัดพรากจากบุตรละกระมัง มาเราพากันเข้าไปสักครู่หนึ่งเถิด รับประทานอาหารที่เขาจัดหาให้สนองศรัทธาของเขาสักหน่อย เรากระทำเช่นนี้บางทีพระผู้เป็นเจ้าจะบันดาลให้ได้พบบิดาบ้างเป็นแน่ แต่พวกพี่เลี้ยงคัดค้านว่า เห็นจะไม่เป็นการแน่นอนนัก เราจะกระทำดังนั้นได้หรือผู้ที่มีสกุลเชื้อสายวิเซียร์ย่อมไม่รับประทานอาหารในโรงขายข้าวแกง

อาชิบตอบว่า เราจะขัดคำเชื้อเชิญของเขาอย่างไรได้ เราไล่พวกคนเหล่านั้นไปเสียก็แล้วกัน ใครเล่าจะมาเห็น

หะซันได้ยินดังนั้น ก็เกิดความสงสัยในใจ ยิ่งพินิจดูน้ำตายิ่งไหลลงอาบหน้า จึงพูดกับพวกพี่เลี้ยงว่า จงปล่อยให้เข้ามาเถิด ข้าพเจ้ามีจิตรักใคร่ภักดีในท่านเป็นอันมาก

พวกพี่เลี้ยงกล่าวว่า เราไม่อยากได้ยินถ้อยคำเช่นนั้นขอท่านจงอย่าได้กล่าวอีกเลย

หะซันจึงพูดว่า ท่านพี่เลยง ท่านจะไม่เออเฟอในคำเชื้อเชิญของข้าพเจ้าบ้างเจียวหรือ ถึงแม้ท่านจะมีผิวดำก็จริง แต่น้ำใจของท่านคงขาวบริสุทธิ์ผุดผ่อง ข้าพเจ้าได้เชิญท่านด้วยถ้อยคำอันอ่อนหวานสุภาพไพเราะแล้ว ไม่พอที่จะขัดขืนอยู่

พวกพี่เลยงพากันหัวเราะแล้วกล่าวว่า ท่านว่ากระไรหนา พูดใหม่ซิ อย่าให้มันเยิ่นเย้อนัก

หะซันยกเอาสุภาษิตขึ้นกล่าวเป็นคำโคลงว่า

นรชนผิว่าไร้ ภักดี
เขาย่อมจักไป่มี ที่เผ้า
อันเตปุระบาลดี กอปรรูป วิไลแฮ
เวหาสพระเป็นเจ้า จัดไว้คอยเธอ

พี่เลยงพอใจในคำต้อนรับเชื้อเชิญอันนมาก จึงจูงมืออาชิบข้าไปในโรงข้าวแกง รับประทานอาหารและผลไม้อันเอมโอช

อาชิบจึงเชิญหะซันว่า เชิญท่านนั่งรับประทานร่วมกันกับข้าพเจ้าเถิด บางทีพระผู้เป็นเจ้าจะสงเคราะห์ข้าพเจ้าให้ได้พบกับผู้ซึ่งตั้งใจคอยหา

หะซันได้ฟังมีความสงสัย จึงถามว่า ท่านก็พลัดพรากจากญาติของท่านเหมือนกันหรือ

อาชิบตอบว่า ข้าพเจ้ามีความร้อนใจเป็นที่สุด เพราะพลัดพรากจากบิดาที่รักมาแต่น้อย ๆ ซึ่งบัดนี้และข้าพเจ้ากำลังเที่ยวเสาะสืบแสวงหาทุกหนทุกแห่ง ว่าแล้วก็ถอนใจใหญ่ร้องไห้สะอึกสะอื้น หะซันมิอาจอดกลั้นความสงสารไว้ได้ และสมทบกับเหตุที่หวนคิดถึงบิดามารดาของตนก็ร้องไห้ พี่เลี้ยงมีใจสลดพลอยร้องไห้ไปด้วย

ครั้นเลี้ยงดูกันอิ่มหนำสำราญแล้ว อาชิบลากลับไปฝ่ายหะซันก็ยังผูกพันพิศวาสอยู่ ประหนึ่งว่าดวงใจลอยตามอาชิบไปด้วย มิอาจยับยั้งอยู่ได้ จึงบีดร้านเสีย เดินตามไปทันอาชิบที่ประตูพระนคร

พี่เลี้ยงหันหน้ามาถามว่า ท่านต้องการอะไรหรือ

หะซันตอบว่า เมื่อท่านมาเสียจากร้าน ประหนึ่งว่าหัวใจของข้าพเจ้าจะลอยออกจากร่าง เผอิญข้าพเจ้ามีธุระในแถบโน้น ดังนั้นขออาศัยไปกับท่านด้วยเถิด สิ้นธุระแล้วจะลาท่านกลับ

พี่เลี้ยงได้ฟังดังนั้นก็มีความโกรธ จึงพูดกับอาชิบว่า ความอัปรีย์จัญไรจะมาถึงแล้ว เนื่องด้วยเรารับคำสรรเสริญเยินยอของเขา ดูซิเขาเดินตามเราแทบทุกฝีก้าว

อาชิบได้ฟังพี่เลี้ยงพูดดังนั้นก็โกรธหะซัน จึงบอกพี่เลี้ยงว่า ไล่เขาให้ไปเดินทางถนนมุสเลมโน้นก็แล้วกัน เราจะได้เลี้ยวกลับกระโจมที่พักของเรา

หะซันเดินตามไปจนถึงตำบลมีแดนแอลฮัสบา ครั้นใกล้จะถึงกระโจมที่พัก อาชิบเหลียวหลังมาเห็นเข้า กลัวว่าพี่เลี้ยงจะนำความไปฟ้องท่านวิเซียร์ ว่าไปแวะที่ร้านข้าวแกงและพ่อครัวติดตามมาด้วย ดวงตาอาชิบประสานดวงตาบิดาซึ่งขณะนั้นเปรียบประดุจว่า เป็นคนปราศจากวิญญาณ เผอิญให้เห็นบิดาเป็นยาจกทุจริต จึงมีความโกรธแค้นหยิบเอาก้อนหินขว้างถูกหน้าผากล้มลงแน่นิ่งไป เลือดไหลอาบหน้า อาชิบเลยไปที่พักเสียมิไยดี

หะซันนอนแน่นิ่งโดยปราศจากความอุปการะ เป็นที่น่าสงสารยิ่งนัก ได้อุตส่าห์ติดตามลูกไปด้วยความพิศวาส แต่ด้วยอำนาจเคราะห์กรรมของตนมาบ่องกันเสีย - จึงมิรู้จักกันครั้งได้สติขึ้นมา ฉีกผ้าโพกศีรษะออกคาดพันแผลแล้ว คิดถึงตัวว่า หะซันเอ๋ย เสียแรงเจ้าปิดร้านหยุดการค้าขาย อุตส่าห์ติดตามเขามาด้วยความรักภักดีโดยสุจริต เขากลับตอบให้สาสมใจ สมน้ำหน้า ควรหรือมาเป็นดังนี้ จะโทษใครได้ตัวเองกระทำไม่ดี เขาจึงเห็นเป็นยาจกทุจริตคอยเบียดเบียน เขาตอบแทนพอสมโทษแล้ว จงกลับเถิด คิดแล้วก็เดินกลับไปร้าน เปิดการค้าขายตามเดิม มีใจห่วงอาลัยอยู่ในมารดา ซึ่งอยู่เมืองบัสโสระยิ่งนัก

ฝ่ายท่านวิเซียร์พักอยู่ในเมืองดามัสกัส ๓ วัน เที่ยวสืบหาหลานชาย มิได้ข่าวประการใด จึงออกเดินทางต่อไปแวะที่เมืองฮิมส์ เมืองมาริดิน เมืองโมซิล และเมืองดิยาร์เบอร์ก็ยังมิพบหะซัน จึงเดินทางต่อไปจนกระทั่งถึงเมืองบัสโสระ ครั้นจัดที่พักเสร็จแล้วก็ขึ้นเฝ้าสุลต่านแห่งเมืองบัสโสระ สุลต่านทรงปฏิสันถารทักทายและดำรัสถามถึงการที่วิเซียร์มาเฝ้า ท่านวิเซียร์เล่าเรื่องที่พลัดพรากจากกันกับน้องชาย ต้องมาเที่ยวสืบหา แล้วกราบทูลว่า วิเซียร์นูระดินแห่งบัสโสระเป็นน้องชาย

สุลต่านทรงทราบดังนั้น มีความสงสารตรัสว่า พระองค์ก็รักใคร่นูระดินมากเหมือนกัน เขามีบุตรชายคนหนึ่ง แต่ไม่ทรงทราบว่าหายไปทางไหน มารดาหะซันนั้น พระองค์ยังทรงเลี้ยงไว้ โดยเห็นว่าเป็นบุตรของวิเซียร์เฒ่าของพระองค์

เมื่อได้ยินว่าภรรยาของน้องชายยังมีชีวิตอยู่ วิเซียร์เชมเชดดินมีความยินดียิ่งนัก จึงกราบทูลว่า ข้าพเจ้าขอโอกาสพบกับภรรยาของวิเซียร์นูระดิน สุลต่านประทานอนุญาตวิเซียร์จึงทูลลาไป ครั้นถึงบ้านนูระดินก้มลงสัมผัสธรณีประตูแล้วเดินเข้าซุ้มประตูซึ่งประดับด้วยศิลาเข้าไปในบ้าน เห็นผนังฝังหินอ่อนสีต่าง ๆ งดงามมาก พลางทอดตาไปข้างฝาผนังเห็นอักษรจารึกเป็นลายทองว่านูระดิน จึงเดินเข้าไปใกล้หยุดจุมพิตร้องไห้อยู่พักหนึ่งแล้ว ก็เข้าไปหาภรรยานูระดินในห้องรับแขก

ฝ่ายมารดาของหะซันนั้น ตั้งแต่หะซันหายไปจากบ้าน มิได้มีความสุขสำราญ เฝ้าแต่ร้องไห้คิดถึงลูกทั้งกลางวันกลางคืน นางสั่งให้ช่างสลักหินทำรูปหะซันมาตั้งไว้กลางห้องรับแขก และมิได้ห่างรูปของลูกชายนั้นเลย

วิเซียร์เข้าไปกระทำความเคารพแล้วเล่าให้ฟังว่า เขาเป็นพี่ชายของนูระดิน พลางเล่าประวัติให้ฟังแต่ต้นจนปลาย และบอกว่า หะซันบุตรของนูระดินได้ไปแต่งงานกับบุตรีของเขา นอนค้างอยู่คืนหนึ่ง พอรุ่งขึ้นก็หายไปมิรู้เหตุผลประการใด เกิดบุตรชายด้วยกันคนหนึ่ง ซึ่งเวลานี้ตามมาด้วย

นางได้ฟังดังนั้นก็มีความยินดีค่อยคลายโศกลงบ้างพลางก้มลงจูบเท้าทั้ง ๒ ของพี่ผัว แล้วกล่าวขึ้นเป็นคำฉันท์ว่า

ข้อยทราบระบิลสาร มนะชื่นเกษมใน
ฮาซันมิบรรไลย จะนิวัตนครคืน
ผิว่าเขามิหวนกลับ ชิวะข้าฤยาวยืน
ความโศกนิสุดฝืน อุระพ่างพินาศลง

วิเซียร์จึงให้ทาสไปรับเอาอาชีบเข้ามา ย่าเห็นก็ตรงเข้าสวมกอดไว้ร้องไห้คิดถึงบุตร

เชมเซดดินจึงปลอบโยนเอาใจว่า การจะนั่งร้องไห้อยู่เช่นนี้ ไหนเลยจะได้บุตร อย่าเลยเราควรจะไปช่วยกันสืบ

เสาะหา คงจะพบเป็นแน่ นางก็เห็นด้วย จึงรีบไปจัดข้าวของเงินทองข้าทาสตระเตรียมไว้รอท่าเชมเชดดิน ซึ่งกำลังกลับไปเฝ้าทูลลาสุลต่าน ครั้นพร้อมกันแล้วออกเดินทางกลับ ไปถึงเมืองดามัสกัสหยุดพักอยู่ที่นั่นสัปดาห์หนึ่ง เพื่อหาซื้อของไปถวายสุลต่านแห่งอียิปต์ อาชิบจึงชวนพี่เลี้ยงไปเดินเที่ยวเล่นในเมือง แล้วเลยไปเยี่ยมพ่อครัวเจ้าของร้านข้าวแกง ผู้ซึ่งอาชิบขว้างหน้าผากแตกแต่วันก่อนนั้น ครั้นไปถึงเป็นเวลากลางวัน เห็นพ่อครัวออกมายืนอยู่หน้าร้านแสดงอัธยาศัยเช่นเคยปราศจากความอาฆาตคุมแค้นกลับร้องเชิญด้วยคำหวานว่า ขอความเป็นไมตรีจงมีแก่ท่าน ข้าพเจ้ายังระลึกถึงท่านอยู่เสมอ

แต่เดิมทีหะซันตั้งใจว่าจะกล่าวตัดพ้อต่อว่าอาชิบ ถึงการที่อาชิบได้กระทำร้ายแก่ตนในวันก่อนนั้น แต่ครั้นเห็นหน้าอาชิบเข้า มิสามารถจะพูดออกได้ จึงผงกศีรษะขึ้นพลางแลดูหน้าอาชิบด้วยความนบนอบแล้วกล่าวขึ้นเป็นโคลงว่า

ยามเมื่อตูพบเจ้า ระทมทุกข์อกเศร้า
สร่างสิ้นทั้งมวล
หวนคิดต่อเกียรติยศ กำสรดโศกซ่อนไว้
ความลับบ่ห่อนให้
ขวนขวายคำพูดพร้อม ทั้งพยาน
มุ่งมาดจะว่าขาน นึกไว้
พบท่านจิตเราลาน ลืมหมด
คำหนึ่งจำบ่ได้ อกตื้นตันกมล

หะซันพูดต่อไปว่า เชิญท่านรับประทานอาหารและผลไม้ เพื่อความสนุกสำราญเถิด

อาชิบตอบว่า ขอบใจท่าน เราเห็นแล้วว่าท่านรักเราจริง ขอแต่ท่านจงอย่าได้แพร่งพรายให้ใครทราบว่าเรามารับประทานอาหารกับท่าน ถ้าแพร่งพรายไปแล้วเราจะมาที่นี่อีกไม่ได้ เพราะท่านวิเซียร์ตาของข้าพเจ้าพักอยู่นอกเมือง ตั้งใจจะพักอยู่สักสัปดาห์หนึ่ง เพื่อจัดหาซื้อของไปถวายสุลต่านแห่งไคโร

หะซันตอบว่า ข้าพเจ้าขอปฏิญาณว่าจะกระทำตามประสงค์ของท่านทุกประการ อาชิบจึงเข้าไปในร้านพร้อมกับพเลยง ทันใดนั้น หะซันจึงหยิบเมล็ดทับทิมแช่อิ่มจานหนึ่งออกมาตั้งรับประทานพร้อมกัน ดวงตาเพ่งจับอยู่แต่ที่หน้าอาชิบผู้เดียว

อาชิบเห็นดังนั้นจึงบอกว่า ข้าพเจ้าไม่พอใจในการที่ท่านจ้องดูหน้าข้าพเจ้านัก

หะซันก็กล่าวขอโทษ แล้วตักเมล็ดทับทิมป้อนอาชิบช้อนหนึ่ง และพเลยงช้อนหนึ่ง ครั้นอิ่มหนำแล้วหะซันจึงชำระล้างมืออาชิบ และพเลยงเช็ดด้วยผ้าแพร ประพรมด้วยน้ำดอกไม้เทศ แล้วเชิญให้ดื่มน้ำลูกไม้ อาชิบและพเลยงบริโภคเป็นสุขสำราญรื่นเริงตลอดกัน

ครั้นเลี้ยงดูกันอิ่มหนำแล้ว อาชิบก็ลากลับไปที่พัก พอถึงก็วิ่งตรงไปหาย่า สำออยอวดว่าได้ไปเที่ยวในเมืองมาสนุกมาก ท่านย่าพิศวาสกอดรัดแล้วรับขวัญ นำเอาเมล็ดทับทิมแช่อิ่มจานหนึ่ง กับของว่างเล็กน้อยมาเลี้ยงอาชิบและพี่เลี้ยง ซึ่งในเวลานั้นยังอิ่มอยู่ด้วยเพิ่งได้รับประทานมา หากเกรงใจและกลัวจะรู้เรื่อง ว่าไปแวะที่โรงข้าวแกงจึงจำใจรับประทาน อาชิบหักเอาขนมปังชิ้นหนึ่ง จิ้มลงในน้ำเชื่อมแล้วเอามารับประทาน ให้รู้สึกเบื่อ เพราะอิ่ม แล้วแกล้งพูดว่าขนมอะไรไม่อร่อยเลย

มารดาหะซันจึงพูดว่า แช่อิ่มนั่นเป็นอะไรไปหรือจึงไม่อร่อย ย่าปรุงเอง นอกจากพ่อของเจ้าแล้ว ไม่มีใครจะทำได้อย่างนี้อีกละ

อาชิบตอบว่า แช่อิ่มนี้ทำไม่ดี หลานได้ไปรับประทานในร้านข้าวแกงแห่งหนึ่งของเขาช่างอร่อยลูกคอเหลือเกิน ชุ่มอกชื่นใจ นี่อะไรไม่เป็นเรื่อง สู้โน่นไม่ได้

ท่านย่าได้ฟังดังนั้น นึกโกรธหันมาถามพี่เลี้ยงว่า ทำไมเจ้าจึงชักจูงหลานข้าให้กระทำสิ่งที่มิชอบเช่นนั้น เจ้าพาเข้าไปในร้านขายข้าวแกงหรือ

พี่เลี้ยงมีความกลัวเป็นกำลังตอบว่า หามิได้ เป็นแต่เดินผ่านหน้าร้านไปเท่านั้น แต่อาชิบสารภาพตลอดว่า ได้เข้าไป

ในร้านข้าวแกง รับประทานแช่อิ่มและอาหารต่าง ๆ ล้วนอร่อยดีกว่าที่ย่าปรุงมาก มารดาหะซันจึงนำความไปบอกแก่เชมเชดดิน ๆ เรียกพี่เลี้ยงไปไต่สวนอีก ก็ได้ความตามที่มารดาหะซันได้ไต่สวนมาแล้ว คืออาชีบสารภาพ แต่พี่เลี้ยงปฏิเสธ

ท่านวิเซียร์ยิ่งโกรธมากขึ้น จึงพูดกับพี่เลี้ยงคนหนึ่งว่า ถ้าคำปฏิเสธของเจ้าเป็นจริงทั้งหมดแล้ว เจ้าจงกินขนมปังก้อนนี้ต่อหน้าข้าให้หมด

พี่เลี้ยงพยายามจะรับประทานให้หมด หากอิ่มเสียแล้วรับประทานมิได้ จึงโยนขนมก้อนนั้นเสีย

ท่านวิเซียร์จึงสั่งทาสให้มัดพี่เลี้ยงไว้ แล้วเฆี่ยนถามเอาความจริง

พี่เลี้ยงทนอาชญาไม่ได้ ก็ให้การรับสารภาพว่าได้เข้าไปในร้านข้าวแกงจริง พบพ่อครัวกำลังปรุงแช่อิ่มเมล็ดทับทิมอยู่ ยังไม่เคยรับประทานเมล็ดทับทิมแช่อิ่มอร่อยเกินกว่าที่พ่อครัวคนนั้นปรุงเลย ถึงแม้ในจานนักสู้ไม่ได้

มารดาหะซันได้ฟังดังนั้นโกรธยิ่งนัก จึงว่าเจ้าจงไปซื้อมาจานหนึ่ง ให้ท่านวิเซียร์ลองชิมดูว่าของใครจะอร่อยกว่ากัน พลางส่งเงินให้พี่เลี้ยงครึ่งเหรียญทอง พี่เลี้ยงรับเงินมาแล้วรีบไปที่ร้านหะซัน แจ้งว่าเขาท้าพนันกับพวกของเขาใน

เรื่องเมล็ดทับทิมแช่อิ่ม ซึ่งหะซันปรุงขึ้นกับที่พวกของเขาปรุง ว่าข้างไหนจะอร่อยกว่ากัน ว่าแล้วก็ส่งเงินให้ครึ่งเหรียญทอง เป็นค่าเมล็ดทับทิมแช่อิ่ม

หะซันยิ้มแล้วพูดว่า การทำเมล็ดทับทิมแช่อิ่มแล้ว ไม่มีใครจะทำให้ดีกว่าข้าพเจ้าและมารดา ซึ่งเวลานี้อยู่ไกลคนละบ้านคนละเมือง ว่าแล้วก็ปรุงให้จานหนึ่ง พี่เลี้ยงรับนำไปให้แก่มารดาหะซัน พอมารดาหะซันลองชิมดูก็สู้สึกว่าอร่อยจำรสมือได้ว่าใครเป็นผู้ปรุง ร้องออกมาได้คำเดียวก็ล้มลงแน่นิ่งไป

วิเซียร์เห็นดังนั้นก็ตกใจ จึงเอาน้ำหอมมาประพรมร่างกายนาง พอค่อยมีสติฟื้นแล้วก็กล่าวว่า ถ้าบุตรชายของข้าพเจ้ายังมีชีวิตอยู่แล้ว ผู้ปรุงแช่อิ่มนี้ใช่ใครอื่นเลย เป็นหะซันเบดระเอดดิน บุตรของข้าพเจ้า เพราะนอกจากเขากับข้าพเจ้าแล้ว ไม่มีผู้อื่นจะทำแช่อิ่มอร่อยเช่นนี้ได้

เมื่อท่านวิเซียร์ได้ฟังดังนั้นมีความยินดียิ่งนัก ประดุจได้พบกับหะซัน พลางเรียกทาส ๒๐ คนมาสั่งว่า เจ้าจงไปที่ร้านขายข้าวแกงนั้น ทำลายลงเสียแล้วมัดมือพ่อครัวไว้หลังด้วยผ้าโพกศีรษะ แล้วฉุดคร่าพามาที่นี่ แต่ระวังอย่าทำให้เป็นบาดเจ็บแม้แต่เล็กน้อย ส่วนตัววิเซียร์เองรีบไปหาท่านอุปราชแห่งเมืองดามัสกัส วางท้องตราของสุลต่าน

อุปราชแสดงความเคารพต่อท้องตรา ยกขึ้นทูนไว้บนศีรษะแล้วถามว่า ผู้ที่ท่านตามตัวอยู่นั้นคือใคร

วิเซียร์แจ้งว่า เป็นพ่อครัวในร้านข้าวแกงแห่งหนึ่ง จะขอรับตัวไป

ท่านอุปราชจึงให้เจ้าพนักงานไปจัดการตามคำขอของวิเซียร์ เจ้าพนักงานไปถึงเห็นแต่ข้าวของต่าง ๆ ในร้านนั้นถูกทำลายหมด เพราะทาสของวิเซียร์ไปถึงก่อนและนำตัวหะซันไปเสียแต่เมื่อวิเซียร์ยังพูดจาขอร้องอยู่กับอุปราช พวกเจ้าพนักงานจึงต้องรอคอยพบวิเซียร์เมื่อขากลับจากบ้านอุปราช เพื่อแจ้งความให้ทราบ

เมื่อวิเซียร์ได้รับอนุญาตตกลงให้นำหะซันออกไปจากเมืองดามัสกัสได้แล้ว จึงกลับเดินมาพบพวกพนักงานที่ไปตามจับตัวหะซัน และให้ความว่าพวกทาสของวิเซียร์เอาตัวไปแล้ว วิเซียร์จึงรีบกลับที่พัก พอถึงเบิกตัวหะซันออกมาซักถาม

หะซันร้องไห้พูดว่า ข้าแต่ท่านผู้เป็นนาย ข้าพเจ้ามีผิดด้วยสิ่งใด

วิเซียร์ย้อนถามว่า เจ้าหรือที่เป็นคนปรุงเมล็ดทับทิมแช่อิ่ม

หะซันรับว่า ข้าพเจ้าเอง ท่านพบสิ่งร้ายเจือปนอยู่ด้วยอันจะกระทำให้ถึงโทษประหารชีวิตเจียวหรือ

วิเซียร์ตอบว่า แน่ละ นี่เป็นแต่เพียงส่วนหนึ่งกระทงหนึ่งของโทษเจ้าเท่านั้น

หะซันจึงว่า ขอให้ท่านแจ้งข้อหาก่อนว่า ข้าพเจ้ามีผิดโทษอะไร

ท่านวิเซียร์กล่าวว่า มีเจ้าทำผิด พลางสั่งทาสให้เตรียมอูฐไว้ เพื่อจะเดินทางกลับนครไคโร

ครั้นตระเตรียมเสร็จแล้ว ก็ออกเดินทางไป ส่วนหะซันนั้น ถูกขังมาในระหว่างตลอดทาง พอค่ำลงหยุดเลยอาหารและพักนอนกัน รุ่งขึ้นก็เดินทางต่อไป คืนหนึ่งพอรับประทานอาหารกันเสร็จแล้ว วิเซียร์เบิกเอาหะซันไปไต่สวนอีกว่า เจ้าหรือที่เป็นผู้ปรุงเม็ดทับทิมแช่อิ่ม

หะซันตอบว่า ข้าพเจ้าเอง และข้าพเจ้าได้ตอบท่านแล้ว วิเซียร์มิได้กล่าวว่าอะไรต่อไป สั่งให้ล่ามโซ่หะซันไว้ เอากลับไปขังไว้ยังที่เดิมแล้วแล้วก็เดินทางต่อไป ครั้นมาถึงตำบลเอรรีตายินีในกรุงไคโร วิเซียร์ให้ทาสไปตามช่างไม้คนหนึ่งมาสั่งว่าเจ้าจงทำไม้กางเขนใหญ่อันหนึ่งสำหรับชายคนนี้ พลางชี้ไปที่หะซัน

หะซันจึงถามว่า ท่านทำเพื่ออะไร

วิเซียร์ตอบว่า ข้าจะตรึงเจ้าไว้แล้วตระเวนไปรอบพระนคร

หะซันถามว่า ข้าพเจ้ามีโทษผิดอย่างไร ท่านจึงจะกระทำโทษถึงเพียงนั้น

วิเซียร์แกลงว่า เพราะเจ้าปรุงเมล็ดแช่อิ่มทับทิมอันปรากฏว่ามีพริกไทยเจือปนอยู่ด้วย

หะซันถามว่า เพราะเหตุเท่านั้นเองหรือ ท่านจึงได้กักขังข้าพเจ้าไว้ให้รับประทานอาหารเพียงวันละมื้อเท่านั้น และทำโทษเท่านั้นยังไม่พอหรือ

วิเซียร์ตอบว่า อันความผิดของเจ้านั้นควรรับโทษไม่น้อยกว่าต้องประหารชีวิต

หะซันได้ยินดังนั้นให้รู้สึกสลดใจยิ่งนัก

วิเซียร์ถามว่า เจ้าเป็นทุกข์ถึงอะไรหรือ

หะซันตอบว่า เป็นทุกข์ถึงความโง่เขลาของมนุษย์เหมือนอย่างท่าน เพราะท่านเป็นผู้ถือปรดัวยความรู้รอบคอบบ้างแล้ว ท่านคงจะไม่ลงโทษข้าพเจ้าถึงเพียงนี้ ซึ่งเป็นการเกินควรแก่ความผิด เพียงเจือปนพริกไทยลงในแช่อิ่มเท่านั้น

วิเซียร์ตอบว่า นั่นเป็นหน้าที่ของเราที่จะลงโทษเจ้า

หะซันพูดว่า จริงอยู่ แต่อาชญาอย่างเบาที่สุดก็พอสมควรแก่โทษของข้าพเจ้าแล้ว

วิเซียร์ยังยืนยันอยู่ว่า อันโทษของเจ้านั้นไม่มีอาชญาอย่างอื่นจะลงนอกจากประหารชีวิต

ต่างคนก็คัดค้านกันอยู่จนค่ำ วิเซียร์จึงสั่งให้พาตัวหะซันไปขังไว้อย่างเดิม พลางเตือนว่า พรุ่งนี้เช้าเป็นวันตายของเจ้าแล้ว จงตั้งอกตั้งใจให้ดีเถิด ครั้นรออยู่จนหะซันหลับสนิทแล้ว วิเซียร์เดินทางไปบ้าน ครั้นถึงจึงแจ้งแก่บุตรสาวว่า ขอความสรรเสริญจงมีแต่พระเจ้าเถิด บัดนี้เราตามพบบุตรชายของอาเจ้าและได้พาตัวมาด้วยแล้ว เราจักตกแต่งบ้านช่องให้เหมือนคืนเมื่อเจ้าแต่งงาน พูดเท่านั้นแล้ววิเซียร์ก็หยิบเอาแผนผังที่วาดไว้แต่วันก่อนนั้นออกมาดู จัดตั้งโต๊ะเก้าอี้และสิ่งต่าง ๆ จนครบถ้วนไม่ผิดเพี้ยนที่ทาง ตลอดจนผ้าโพกศีรษะกระเป๋าเงินของหะซัน แล้วให้นางซิสเอลโอสน์แต่งตัวเหมือนวันแต่งงานไปนั่งคอยเจ้าบ่าวอยู่บนแท่นกลางห้อง

วิเซียร์สั่งว่า ถ้าหะซันเดินเข้ามาจงตัดพ้อต่อว่า ว่าทิ้งร้างไว้ตั้งแต่วันแต่งงาน แล้วชวนพูดหน่วงเหนี่ยวไว้จนสว่าง เมื่อจัดสรรเสร็จแล้ว จึงถอดหะซันออกจากที่คุมขังถอดโซ่จองจำ และถอดเสื้อชั้นนอกออกเสียเหลือไว้แต่ชั้นใน แล้วพามาไว้ในห้องโถง กำลังหะซันหลับสนิทอยู่

เมื่อหะซันตื่นขึ้น รู้สึกตัวว่านอนอยู่ในห้องโถงอันสว่างไสวด้วยแสงเทียนรุ่งโรจน์งดงามตระการตา พลางคิด

พิศวงพูดแก่ตัวเอง นี่เราฝันหรือตื่นหนอ พลางลุกขึ้นเดินไปในห้อง พอเห็นผ้าโพกศีรษะเสื้อผ้าของตนก็จำได้ ยิ่งตะลึงสงสัยหนักขึ้น จึงกระเถิบกระชั้นเข้าไปก้าวหนึ่งแล้วก็ถอยหลังด้วยความมืดมนในใจไม่แน่ชัดว่าฝันหรือตื่น ขยี้ตาพลางตะโกนร้องขึ้นด้วยความพิศวงว่า คุณพระช่วยแน่แล้ว นี่เป็นบ้านของเจ้าสาวที่ข้าพเจ้ามาแต่งงานเมื่อวันนั้นเอง เอ แต่ตัวเรายังอยู่ในที่คุมขัง เหตุใดจึงพบเห็นเช่นนี้เล่า พอทอดสายตาไปก็พบนางซิสเอลโฮสน์ ลุกออกมาจากมุมเตียงนอนในห้อง ว่ากล่าวตัดพ้อว่าท่านผู้เป็นสามี ควรหรือช่างละทิ้งข้าพเจ้าเสียตั้งแต่วันแต่งงานมิได้เหลียวหลัง

หะซันได้ฟังดังนั้น มองดูหน้านางซิสเอลโฮสน์พลางหัวเราะแล้วร้องขึ้นว่า แน่แล้ว นี่เป็นความฝันทั้งสิ้น ยิ่งคิดไป ก็ยิ่งมืดมนมองไม่เห็น หวนคิดถึงอาชญาอันตนจะต้องรับให้ระทดใจยิ่งนัก ครั้นได้หยิบต้องผ้าโพกศีรษะและกระเป๋าอันบรรจุเงินตรา ๑,๐๐๐ เหรียญทอง ก็ยิ่งแน่ใจว่าเป็นความฝันไม่ผิดเพี้ยน แต่เป็นความฝันตอนไหน ข้าพเจ้าฝันว่าได้กลับมาพบภรรยาและบ้านนอกหรือ หรือฝันว่าได้จากภรรยาไปในคืนวันแต่งงานแล้วได้ไปเป็นพ่อครัว จนถูกจับคุมขังมาจะลงโทษถึงประหารชีวิต หะซันนึกฉงนสนเท่ห์อยู่

นางซิสเอลโฮสน์เห็นดังนั้นอดกลั้นหัวเราะมิได้ จึงชวนสนทนาด้วย ครั้นหะซันได้ฟังถ้อยคำน้ำเสียงนางอีก จึงแน่ใจว่าคงฝันตอนหลัง แล้วถามว่านี่พี่จากเจ้าไปกี่ปีแล้ว นางร้องขึ้นว่า คุณพระช่วย ท่านจำมิได้หรือ ช่างตัดอาลัยไม่มีเยื่อเลย

หะซันให้นึกละอายยิ่งแล้วตอบว่า พี่จำได้ว่าเมื่อจากไปนั้นกำลังหลับสนิท ฝันว่าได้ไปเป็นพ่อครัวอยู่ในร้านข้าวแกงในเมืองดามัสกัส ๑๒ ปี และมีเด็กมีสกุลคนหนึ่งไปรับประทานอาหารในร้านของพี่พร้อมด้วยพี่เลี้ยง และหะซันก็เล่าถึงเรื่องราวอันเป็นมาระหว่างอาชิบกับเขา ครั้นเอามือลูบหน้าผากพบรอยแผลถูกกว้างด้วยก้อนหินแต่วันก่อนนั้น ก็ร้องขึ้นว่า เอ นี่ผิดไปอีกแล้ว เป็นความฝันตอนต้นกระมัง รอยแผลที่ข้าพเจ้าถูกขว้างยังปรากฏอยู่ ก็เมื่อความตอนนี้เป็นจริง ข้าพเจ้าก็ไม่เห็นนางจริงสิ กลบเป็นฝันตอนต้นไปอีกแล้ว ตายจริง คุณพระอาหล่า ข้าพเจ้าจำได้ว่า ได้ปรุงเมล็ดทับทิมแช่อิ่มเจือปนพริกไทยลงเล็กน้อยเท่านั้น

นางซิสเอลโฮสน์นึกขบขันนิ่งฟังอยู่จนจบจึงถามขึ้นว่า หมดเท่านั้นหรือ ท่านฝันเห็นอะไรอีกบ้าง โปรดเล่าต่อไปซิ

หะซันบรรยายต่อไป จนกระทั่งตนถูกคุมขังมานครไคโร และบอกว่าถ้าข้าพเจ้ายังไม่ตื่น เขาก็คงจับข้าพเจ้าไปตรึงเสียบนไม้กางเขนใหญ่เป็นแน่

นางซิสเอลโฮสน์ถามว่า เรื่องอะไรกันล่ะท่าน

หะซันตอบว่า เขาหาว่าข้าพเจ้าเจือปนพริกไทยลงในแช่อิ่มเมล็ดทับทิม ข้าพเจ้าคิดว่า บ่านนี้เขาคงไปร้อร้านและทำลายภาชนะข้าวของเสียหายหมด แล้วจับข้าพเจ้าขังพามานี่ ให้ช่างไม้ทำกางเขนสำหรับตรึงข้าพเจ้า ขอความสรรเสริญจงมีแด่พระผู้เป็นเจ้าเถิด พระองค์บันดาลสิ่งเหล่านี้ให้เป็นความฝัน ไม่ใช่เป็นความจริงในเวลาตื่น

ซิสเอลโฮสน์กลั้นยิ้มไม่ได้ ก็ผวากอดหะซันเข้าไว้ด้วยความรักอันเจือไปด้วยความสงสาร สบเชิงหะซันก็กอดนางไว้ดุจกัน หวนคิดขึ้นมาหะซันก็ยังสงสัยอยู่พูดว่า ดูเหมือนจะเป็นความจริงละกระมัง แต่ก็คลำหาเหตุผลไม่ได้ ยังเชื่อว่าเป็นความฝันอยู่บ้าง เดียวก็พูดว่า ข้าพเจ้าเห็นและได้สัมผัสในเวลาตื่นดังนี้ วนเวียนอยู่จนสว่าง

พอท่านวิเซียร์เดินเข้าไปหา หะซันก็ร้องขึ้นว่า ท่านหรือเป็นผู้ออกคำสั่งให้เขามัดมือข้าพเจ้าไพล่หลัง และบีดร้านข้าพเจ้าโดยหาว่าเจือปนพริกไทยลงในแช่อิ่มเมล็ดทับทิม

วิเซียร์ตอบว่า ลูกเอ๋ย นั่นเป็นความจริงทั้งสิ้น อนความลึกลับซ่อนเร้นแต่ก่อนนั้น บัดนี้กระจ่างแจ้งสิ้นแล้ว เจ้าเป็นบุตรของน้องชายของพ่อ ความจริงพ่อไม่รู้เลยว่าเจ้ามาแต่งงานกับบุตรีของพ่อ พ่อเพิ่งรู้เมื่อได้เห็นผ้าโพกศีรษะกางเกง

และหนังสือที่พ่อของเจ้าเขียนไว้ฉบับหนึ่ง อีกประการหนึ่ง พ่อไม่เคยเห็นเจ้ามาแต่ก่อนเลย จึงไม่รู้จักกัน ส่วนมารดาของเจ้านั้น พ่อก็พามาจากเมืองบัสโสระด้วยพร้อมกัน พูดดังนั้นแล้ว ตรงเข้ากอดหะซันไว้แล้วร้องไห้ หะซันก็แปลกใจเจือปนกับความดีใจจนพลอยผสมร้องไห้ไปด้วย วิเซียร์บรรยายเรื่องเดิมอันเป็นเหตุให้พลัดพรากจากกันกับน้องชาย ตั้งแต่ต้นจนจบให้หะซันฟัง พลางสั่งให้พี่เลี้ยงพาอาซิบเข้ามา

หะซันได้เห็นบุตรของตนก็ร้องขึ้นว่า เด็กคนนี้เองขว้างศีรษะข้าพเจ้าแตก

วิเซียร์จึงชี้แจงให้ฟังว่า นี่แหละบุตรของเจ้า

หะซันจึงอุ้มอาซิบกอดเข้าไว้แล้ว กล่าวกลอนว่า

เวรใดแกล้งขัดให้พลัดพราก แสนระกำลำบากหนักหนา
ชลเนตรนองเนตรโสกา ปางว่าจะสิ้นสุดปราณ
แต่นี้สืบไปภายหน้า ตัวข้าขอตั้งอธิษฐาน
จะไม่นิราศวงศ์วาน ตลอดกาลจวบสิ้นชีวี
เนตรเอ๋ยเจ้าเคยหลั่งชล ยามดลวิโยกโศกศรี
ครั้นประสบเกษมเปรมปรีดิ์ ไฉนยังมีแต่น้ำตา

ครั้นมารดาของหะซันเข้ามาเห็นบุตร ก็ผวาเข้าสวมกวดพลางรำพันเป็นคำฉันท์

ยามเดราะห์ระทมทุก ขทเวศนิสุดแสน
คาบนกัดลแดน นฤโศกวิบัติพลัน
ความสุขประสานซ้ำ บิยะบุตรก็คืนผัน
เฮย้ทาสตระเตรียมกัน จะเฉลิมฉลองชัย

แล้วนางก็พิไรเล่าถึงความทุกข์ร้อนของนาง ตั้งแต่บุตรได้พลัดพรากจากกันไป ฝ่ายบุตรก็เล่าให้มารดาฟังดุจกัน ต่างซร้องสาธุการ ขอบคุณพระอาหล่าผู้เป็นเจ้าที่ทรงบันดาลให้ได้กลับมารวมญาติกัน

ส่วนวิเซียร์ก็ขนเผ่าสุดต่านกราบทูลเหตุการณ์ที่ได้เป็นมาโดยตลอด

สุลต่านอัศจรรย์พระหฤทัย รับสั่งให้บันทึกลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นจดหมายเหตุสืบไปภายหน้า

ตั้งแต่นั้นมา วิเซียร์เชมเชดดิน หะซันเบดระเอดดินบุตรของนูระดิน มารดาของหะซัน ภรรยาและบุตรของหะซัน อยู่กันมา ณ บ้านของเชมเชดดิน เป็นสันติสุขสืบมาจนถึงกำหนดอายุขัย

ข้าแต่ราชา อันเรื่องราวของวิเซียร์เชมเชดดิน และนูระดิน เป็นมาดังที่กราบทูลบรรยายนี้

กาหลิบฮารูนอัลราษจิทเปล่งพระวาจาว่า เออเรื่องสนุกขบขันแปลก ๆ ดี พลางประทานหญิงหนึ่งซึ่งเป็นบาทบริจาริกาของพระองค์แก่ชายหนุ่มผู้ฆ่าภรรยาของตน และประทานพระมหากรุณาให้ทาสของวิเซียร์มีชีวิตสืบไป ชายผู้นั้นก็ได้ถวายตัวเป็นข้าอยู่ในใต้ฝ่าพระบาทในขณะนั้นเอง

•

๒๘. เรื่องของชายหลังค่อม

•

คืนต่อมา สุลตานาเชเฮอร์ชาเดเล่านิยายถวายพระราชสามีว่า ครั้งโบราณนานมามีช่างตัดเสื้อคนหนึ่งอยู่ในเมืองบัสโสระ เขามีโชคดีในการที่มีภรรยารูปงาม ในระหว่างนางผู้ภรรยากับช่างตัดเสื้อนั้น ต่างมีความรักใคร่กันมาก ช่างตัดเสื้อเป็นคนชอบสนุก วันหนึ่งพาภรรยาไปเที่ยวเล่น เพื่อแสวงหาความรื่นเริงพบชายค่อมคนหนึ่ง มานั่งอยู่ที่ประตูร้านขายของ เขาขลุ่ยร้องรำทำเพลงอย่างสนุกสนาน ช่างตัดเสื้อพอใจในการเล่นของชายนั้นมาก จึงตั้งใจว่าจะพาเอาไปบ้านด้วย เพื่อให้ร้องรำเล่นดนตรีให้ภรรยาและตัวเขาฟังให้สนุก คิดดังนั้นแล้วจึงบอกความประสงค์นั้นแก่ชายค่อม ชายค่อมยอมรับคำชักชวนด้วยความเต็มใจ ช่างตัดเสื้อก็พาชายค่อมไปบ้าน

ไม่ช้าคนทั้ง ๓ ก็พากันมาถึงบ้าน ช่างตัดเสื้อให้ภรรยาจัดหาอาหารให้แขกรับประทาน ภรรยายกเอาจานปลาซึ่งนางได้ทำขึ้นเองมาวางลงเฉพาะหน้าคนทั้ง ๒ แล้วทั้ง ๓ คนก็นั่งรับประทานด้วยกัน ขณะที่กำลังรับประทานอาหารอยู่ เผอิญเป็นคราวเคราะห์ร้ายของชายค่อม กลืนก้างปลาชิ้นใหญ่เข้าไปขัดแน่นในคอหอย เป็นเหตุให้ชายค่อมถึงแก่ความตายลง มิทันที่ช่างตัดเสื้อหรือภรรยาจะช่วยเหลือแก้ไขได้ ทั้ง ๒ คนตกใจมาก เพราะเหตุร้ายนี้เกิดขึ้นในบ้านของตน เกรงว่าถ้าข่าวนี้ล่วงรู้ไปถึงเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย เขาอาจถูกลงโทษฐานคนร้ายว่าฆ่าคน

ในที่สุดภรรยาออกอุบายให้เอาศพไปทิ้งให้พ้นตัว จึงพูดกับสามีว่า จำเราจะคิดหาอุบายหลีกเลี่ยงโทษรายนี้ให้จงได้ บัดนี้ข้าพเจ้าคิดได้ว่า มีแพทย์ชาติยิวคนหนึ่งอยู่ใกล้ ๆ กับบ้านของเรา อย่าเลยเราช่วยกัน ๒ คนผัวเมียหามศพไปที่บ้านแพทย์นั้นเถิด ส่วนอุบายอย่างอื่นข้าพเจ้าจะกระทำเอง ครั้น ๒ คนหามศพไปถึงประตูบ้านนายแพทย์ จึงเคาะประตูเปิดเข้าไปเห็นบันไดแคบสูงชัน เป็นทางเดินไปยังห้องนายแพทย์

ในขณะนั้นสาวใช้คนหนึ่งลงมารับรอง แต่มิได้ถือเทียนลงมาด้วย ถามว่าต้องการอะไร

ช่างตัดเสื้อบอกว่า ขอได้โปรดกรุณาบอกกับนายของท่านด้วยว่า เรานำคนไข้หนักมาหาคนหนึ่ง ประสงค์จะขอความช่วยเหลือให้ตรวจดูคนไข้สักหน่อย พูดแล้วก็หยิบเงินส่งให้สาวใช้และพูดต่อไปว่า ช่วยนำเงินนี้ไปให้แก่นายแพทย์เป็นค่าบ่วยการล่วงหน้าด้วย เพื่อจะได้ทำให้เขาเชื่อใจได้ว่าเราไม่ได้ตั้งใจจะให้เขาช่วยเหลือโดยไม่ได้รับประโยชน์

ในขณะที่หญิงคนใช้กลับไปบอกนายแพทย์ ช่างตัดเสื้อและภรรยาก็ช่วยกันยกศพชายค่อมขึ้นบันได ไปวางพิงไว้กับประตูบนบันได แล้วรีบกลับออกจากบ้านนั้นโดยเร็ว

ในเวลาเดียวกันนั้น สาวใช้กลับเข้าไปบอกนายแพทย์ว่า มีชายหญิงคู่หนึ่งมาคอยอยู่ที่ประตู นำคนเจ็บมาด้วยจะมาขอให้ตรวจ แล้วส่งเงินที่ตนได้รับจากช่างตัดเสื้อให้แก่นายแพทย์ มีความยินดีที่ได้รับเงินล่วงหน้า คิดว่าคนไข้คงจะเป็นคนมั่งมีมาก ไม่ควรที่เราจะเพิกเฉยเสีย จึงร้องสั่งเด็กสาวใช้ว่า เอาเทียนตามฉันมาเร็ว ๆ เมื่อพูดดังนั้นแล้วเขารีบลงบันไดไปโดยรีบร้อนมิได้คอยแสงไฟ จึงสะดุดศพชายค่อม และเตะศพนั้นตกจากบันไดขั้นบนลงไปยังขั้นล่าง เขาร้องตะโกนเรียกสาวใช้ให้รีบเอาไฟมาโดยเร็ว พอสาวใช้ถือเทียนวิ่งมาถึง ทั้ง ๒ คนก็พากันวิ่งลงบันไดไป เมื่อนายแพทย์ก้มลงมองดูเห็นว่าผู้ที่ตกลงมาจากบันไดนั้นตายเสียแล้ว ก็ตกใจสุดลอย รู้สึกตัวเสมือนหนึ่งว่า

เห็นมีขุนศาลตุลาการมายืนอยู่เฉพาะหน้าเป็นอันมาก พลางร้องขึ้นว่า ตัวเรานี้ชั่วจริง ๆ ทำไมจึงไม่คอยแสงไฟ อนิจจา ดูเถอะฆ่าคนเจ็บซึ่งเขานำมาให้เสียแล้ว นี่มิเป็นคนร้ายฆ่าคนหรือ ตายจริง ข้าพเจ้าเป็นคนไม่มีชีวิตแล้ว อนิจจาเอ๋ย เขาจะมาคร่าเอาตัวไปลงโทษฐานเป็นคนร้ายฆ่าคน

ครั้นได้สติขึ้นมา นายแพทย์รีบยกศพนั้นขึ้นบ่าแบกเข้าไปยังห้องของภรรยา พอภรรยาเห็นศพก็แทบจะสลบล้มลง

นางร้องขึ้นว่า ตายจริง เราจะต้องถึงความอับจนแน่ทีเดียว ไม่ได้ เราต้องคิดหาอุบายนำศพนี้ไปให้พ้นตัวเราก่อนเวลาเช้า หาไม่จะต้องถูกประหารชีวิต อนิจจา ช่างเคราะห์ร้ายอะไรเช่นนี้ นี่เหตุไรท่านจึงไปฆ่าเขาเล่า

ชายชาติยิวผู้สามีพูดว่า อย่าเพ่อเอาใจใส่เลยว่าเรื่องมันเกิดขึ้นอย่างไร ธุระของเราในบัดนี้คือรีบแก้ไขอันตรายอย่างน่ากลัวนี้ให้พ้นตัวก่อนเท่านั้น

นายแพทย์และภรรยาปรึกษาหารือกันเป็นเวลานาน คิดหาอุบายที่จะปลีกตัวให้พ้นจากการเกี่ยวข้องกับศพ ในที่สุดภรรยาพูดว่า ข้าพเจ้าคิดขึ้นได้แล้ว เราจงนำศพนี้ไปที่ระเบียงเรือนหย่อนลงทางปล่องไฟ แล้วศพก็จะไหลลงไปในโรงเครื่องของสุลต่าน ซึ่งมีคนต้นเครื่องเฝ้าอยู่

นายแพทย์ยิ้มเห็นชอบตามอุบายของภรรยา จึงช่วยกันยกศพชายค่อมไปยังระเบียงเรือน เบื้องล่างเป็นหลังคาบ้านของคนต้นเครื่อง เอาเชือกมัดศพเข้าช่วยกันค่อย ๆ หย่อนลงในปล่องไฟ เขาพยายามกระทำการนี้อย่างฉลาด จนกระทั่งวางศพให้พิงกำแพงเรียบร้อยดี แลดูเหมือนว่ายังมีชีวิตอยู่ เมื่อเห็นศพนั้นถึงพื้นแล้ว ก็กระตุกเงื่อนเชือกสาวกลับขึ้นมาปล่อยให้ศพยืนอยู่ในมุมปล่องไฟ พากันรีบกลับมายังที่อยู่ของตน

ในขณะนั้น พอดีคนต้นเครื่องกลับจากการเลี้ยงในพิธีแต่งงาน เดินถือโคมหิ้วมาด้วย พอเข้ามาในห้องเครื่องแสงโคมส่องไปเห็นชายคนหนึ่งยืนอยู่ในปล่องไฟ เขารู้สึกประหลาดใจเป็นอันมาก แต่หากเป็นคนกล้า คิดว่าผู้บังอาจบุกรุกเข้ามานี้เป็นผู้ร้าย จึงฉวยไม้ท่อนใหญ่วิ่งไปที่ชายค่อมร้องว่า ชิ ชิ ที แรกข้าคิดว่าหนูหรือแมวมาลักเนยและไขเนื้อของข้ากิน เดี๋ยวนี้ข้าเห็นแล้วว่า เจ้าขึ้นลงมาทางปล่องไฟจะขโมยของของข้า ข้าหวังว่าต่อไปเจ้าคงไม่คิดที่จะมาเยี่ยมข้าอีกเป็นแน่ พูดเท่านี้ก็เอาท่อนไม้ตีชายค่อมโดยแรง จนในที่สุดศพนั้นล้มหน้าคว่ำลงกับพื้น คนต้นเครื่องก็ยังตีซ้ำลงไปอีกหลายที จนในที่สุดสังเกตเห็นว่าคนที่ถูกตีนั้นไม่กระดุกกระดิก จึงก้มลงตรวจดูศีรษะของเขา

ใกล้ ๆ เมื่อเห็นว่าตายแล้ว ความโกรธก็เปลี่ยนกลับเป็นความตกใจกลัว ร้องว่าตายจริง นี่เราทำอะไรลงไป ดูเอาเถอะ ช่างเป็นคนเคราะห์ร้ายจริงเจียวหนอ อนิจจา ข้าพเจ้าลงโทษเขารุนแรงเกินไป ขอพระอาหล่าได้โปรดกรุณาด้วยเถิด หาไม่เห็นจะไม่รอดพ้นกฎหมายแน่ เขายืนขนหน้าซีดและรู้สึกเป็นทุกข์ใจอย่างยิ่งจนเคลิ้มไปขณะหนึ่ง นึกเห็นไปว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมายกำลังจะมาจับตัวไปประหารชีวิต และเขาไม่รู้จะทำอย่างไรดี

เมื่อคนต้นเครื่องของสุลต่านแห่งเมืองบัสโสระกำลังตีศพชายค่อมอยู่นั้น เขาไม่ได้สังเกตเห็นหลังค่อมของศพ เมื่อได้แลเห็นเข้าแล้วให้นึกเกลียดชัง ได้สติขึ้นเขาร้องว่า โอ เจ้าหลังโกงอุบาทว์ เจ้าสุนัขพิการ ในนามของสวรรค์ ข้าขอพูดว่าถ้าเจ้าจะขโมยเนื้อสัตว์และสิ่งของของข้าไปเสียให้หมดก่อน ก็ยังจะดีกว่าที่จะให้ข้าได้มาพบเจ้าอย่างนี้ ข้าฆ่าเจ้าตายก็สมแก่ความผิดของเจ้าแล้ว พลางก็ยกศพชายค่อมขึ้นบ่าออกจากห้องเครื่องเดินไปยังถนน เอาศพนั้นวางที่ร้านแห่งหนึ่งแล้วรีบหนีกลับมาโดยเร็วไม่เหลียวหลัง

ร้านนั้นเป็นของพ่อค้าคริสเตียนมั่งมีทรัพย์มาก มีหน้าที่จัดส่งสิ่งของที่ต้องใช้ในพระราชวังของสุลต่าน คืนวันนั้นเจ้าของร้านไปในการเลี้ยงอาหารสนุกสนานรื่นเริงแห่งหนึ่ง เมื่อกลับ

มาจากการกินเลี้ยงเวลาจวนรุ่งสว่าง พอเดินมาใกล้จะถึงร้าน เห็นศพพิงอยู่ คิดว่ามีผู้ร้ายดักมาจะกระทำโจรกรรมก็ตรงเข้าไปต่อยศีรษะศพทีหนึ่ง พอต่อยถูกตัวศพก็ล้มทับพ่อค้าทำให้นึกว่าผู้ร้ายต่อสู้ทำร้ายเขา เขาจึงตีซ้ำออกไปอีกหลายทีเหตุเพราะกำลังมึนเมาสุราอยู่ด้วย แล้วร้องตะโกนขึ้นว่าขโมย ขโมย

คนยามตรวจการอยู่ใกล้ ๆ กับที่เกิดเหตุ เมื่อได้ยินเสียงร้องก็วิ่งตรงมาทันที เห็นพ่อค้ากำลังตีชายคนอยู่

คนยามถามว่า นี่ทำไมท่านจึงทำกับผู้ที่นับถือศาสนาโมฮำมัดด้วยอาการโหดร้ายเช่นนี้

พ่อค้าตอบว่า เขาจะขโมยของข้าพเจ้าแล้วยังย่องมาข้างหลังจะบีบคอต่อสู้ด้วย

คนยามพูดว่า ท่านแก้ตัว แล้วจับมือพ่อค้าฉุดไปเสียทางหนึ่ง พลางพูดต่อไปว่า จงปล่อยให้เขาไปเดียวนี้ เมื่อคนยามพูดดังนั้นแล้วก็ยื่นมือให้แก่ชายคนเพื่อจะให้เขาลุกขึ้น แต่ชายคนนอนนิ่งอยู่ จึงสังเกตเห็นว่าเขาตายแล้ว

คนยามตกใจร้องขึ้นว่า ดูเถิด นี่คนคริสเตียนมีใจบังอาจทำให้เป็นเหตุถึงแก่เสียชีวิตของคนโมฮำมัดหรือ พูดดังนั้นแล้วก็นำตัวพ่อค้าไปส่งเจ้าหน้าที่ ๆ ออกคำสั่งให้เอาตัวคนโทษไปขังคุกไว้ รอจนกว่าผู้พิพากษาจะตื่นจึงจะได้จัดการต่อไปตามระบบ

เมือง ต่อมาอีกสักครู่หนึ่งพ่อค้าสร้างจากเมาเขารำพึงถึงเหตุร้ายที่มีแก่ตน ไม่เข้าใจว่าการที่ตีลงไปแต่เพียงทีเดียวเท่านั้น เหตุไรจึงทำให้ชายค่อมถึงตาย

รุ่งขึ้นเช้า เจ้าหน้าที่ทำการชันสูตรพลิกศพผู้ตายเสร็จแล้ว ยื่นฟ้องคดีต่อศาล ผู้พิพากษาซักไซ้ไล่เลียงพ่อค้าถึงแม้จำเลยมิได้กระทำผิดนั้นเลย ก็ไม่สามารถจะปฏิเสธความผิดซึ่งบ่งมายังตัวได้ กับทั้งโดยเหตุที่ชายค่อมเป็นตลกหลวงในสุลต่าน ผู้พิพากษาจึงตัดสินชี้ขาดให้ลงโทษพ่อค้าถึงตาย สั่งให้เจ้าหน้าที่จัดทำเสาสำหรับแขวนคอ

ฝ่ายพนักงานโฆษณาก็เที่ยวประกาศให้ราษฎรทราบทั่วกันว่า จะมีการแขวนคอพ่อค้าคริสเตียน เพราะโทษผิดที่ฆ่าคนโมฮำหมัดตาย

พอได้เวลากำหนด เจ้าหน้าที่นำตัวพ่อค้าออกมาจากคุกพาเดินไปยังตะแลงแกง เพชฌฆาตเอาเชือกมัดรอบคอพ่อค้าคอยเวลาที่จะสาวเชือกขึ้น

ทันใดนั้น คนต้นเครื่องของสุลต่านวิ่งฝ่าฝูงคนเข้ามาพลางร้องว่า หยุดก่อน หยุดก่อน นักโทษไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดนี้ ข้าพเจ้าทำเอง

ผู้พิพากษาได้ยินดังนั้นก็ให้พาตัวเข้ามาซักถาม ชายซึ่งมาใหม่บอกว่า ตนเป็นผู้ฆ่าชายค่อม แล้วเล่าเรื่องตลอดไป

จนถึงนำศพไปทิ้งไว้ที่หน้าร้านของพ่อค้า ณ ที่ซึ่งพ่อค้าได้ไปพบเข้า เขาพูดต่อไปว่า ท่านกำลังจะฆ่าผู้ที่ไม่มีความผิดเสียแล้ว พ่อค้าผู้นี้จะฆ่าคนตายแล้วอย่างไรได้ ควรที่จะลงโทษข้าพเจ้าสำหรับความผิดที่ได้ฆ่าเขาตาย ความรู้สึกผิดชอบกระทำให้ข้าพเจ้าไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงอาญาได้ ข้าพเจ้าจะยื่นใจยอมทนให้ชายคริสเตียนผู้หาความผิดมิได้นี้ ถูกประหารชีวิตเพราะความผิดที่ข้าพเจ้ากระทำนั้นไม่ได้

เมื่อคนต้นเครื่องของสุลต่านแห่งเมืองบัสโสระ รับสารภาพความผิดของตนในท่ามกลางประชุมชนว่า ได้เป็นผู้ทำลายชีวิตชายคอมดังนั้น ผู้พิพากษาไม่สามารถจะจัดการอย่างอื่นได้ จึงออกคำสั่งแก่นายเพชฌฆาตว่า จงปล่อยตัวพ่อค้าไปบัดนี้ แล้วแขวนคนชายคนนี้แทน เพราะคำสารภาพของเขาแสดงให้เห็นชัดอยู่แล้วว่า เขาเป็นผู้กระทำความผิด

เพชฌฆาตแก้พ่อค้าออกแล้วมัดนักโทษคนใหม่เข้าแทน แต่ขณะที่เขากำลังจะชักเชือกขึ้นก็พอดี ได้ยินเสียงนายแพทย์ยิวร้องตะโกนมาบอกให้หยุด แล้ววิ่งเข้ามาที่ตะแลงแกงแพทย์ยิวเข้ามายืนอยู่เฉพาะหน้าผู้พิพากษาแล้วพูดว่า ข้าแต่ท่านผู้ตุลาการ ชายผู้ที่กำลังจะประหารชีวิตอยู่นี้ ไม่เป็นผู้สมควรที่จะต้องถูกลงโทษถึงตาย ข้าพเจ้าผู้เดียวเป็นผู้ที่ควรต้องโทษ คือเมื่อคืนนี้เวลาประมาณเที่ยงคืน มีชายหญิงคู่หนึ่งซึ่งข้าพเจ้าไม่

รู้จักหน้ามาเคาะเรียกที่ประตูบ้าน คนทั้งสองนำคนเจ็บมาด้วย เด็กสาวใช้ของข้าพเจ้าออกมารับรองเขามีต ๆ คนหนึ่งให้เงินล่วงหน้าแก่สาวใช้ ให้นำมาให้ข้าพเจ้า ขอให้ออกไปตรวจดูคนเจ็บ ขณะที่สาวใช้เข้ามาบอกข้าพเจ้า คนทั้งสองได้นำคนเจ็บมาไว้ที่ประตูจะก้าวลงบันไดชั้นบน แล้วก็กลับไปเสีย ข้าพเจ้ารีบวิ่งออกมาโดยเร็ว ไม่ทันรอให้สาวใช้จุดเทียนเสียก่อน จึงสะดุดคนเจ็บในที่มืด คนเจ็บตกจากบันไดชั้นบนลงมาถึงชั้นล่าง ภายหลังข้าพเจ้าเห็นว่าคนเจ็บนั้นได้ถึงแก่ความตาย เขาเป็นคนโมฮำหมัดหลังค่อม คนเดียวกันกับคนตายที่ท่านกำลังจะลงโทษผู้ฆ่าอยู่ ณ บัดนี้ ข้าพเจ้ากับภรรยาช่วยกันหามศพไปที่หลังคาบ้าน แล้วหย่อนคนลงในปล่องไฟบ้านของชายผู้กำลังจะถูกประหาร ที่แท้นั้นข้าพเจ้าเป็นผู้กระทำการอุกฉกรรจ์นี้ และถึงแม้ว่าข้าพเจ้าไม่ได้กระทำโดยเจตนาก็ตาม แต่ตกลงใจยอมรับโทษดีกว่าจะยอมทนมีชีวิตฝืนความรู้สึกผิดอยู่ เพราะฆ่าคนแล้วมีหน้ายังซ้ำจะให้ท่านประหารชีวิต คนต้นเครื่องของสุลต่านเสียอีก เป็นการเหลือฝืนเหลือทน เพราะฉะนั้นขอจงโปรดปล่อยตัวเขาไป และขอให้ข้าพเจ้าแทนที่เขาเถิด

เมื่อมีเหตุผลพิสูจน์ให้เห็นตระหนักว่าแพทย์ยิวเป็นผู้ร้ายตัวจริงแล้ว ตุลาการก็ออกคำสั่งให้เพชฌฆาตจับตัวไว้ แล้วปล่อยคนต้นเครื่องของสุลต่านไป ครั้นแล้วเจ้าหน้าที่ก็เอาเชือก

มัดรอบคอแพทย์ยิว ต่อจากนั้นไปอีกสักครู่หนึ่งแพทย์ยิวก็จะถูกประหารชีวิต

ทันใดนั้น มีเสียงของชายช่างเย็บเสื้อร้องตะโกนขอให้เพชฌฆาตหยุด พลางวิ่งแหวกคนเข้ามาที่ตุลาการ พูดว่าท่านเกือบจะฆ่าคนที่ไม่มีความผิดเสียสามคนแล้ว ถ้าท่านจะกรุณาฟังเรื่องที่ข้าพเจ้าจะเล่าให้ฟังไซร้ ท่านจะรู้ว่าใครเป็นผู้ฆ่าชายนั้นก่อน อันว่าความตายของเขานั้น ถ้าจะต้องถูกโทษชีวิตคนอีกคนหนึ่งแล้ว ข้าพเจ้าเป็นผู้สมควรจะตายยิ่งกว่าผู้อื่น เพราะมีเรื่องจริงอยู่ดังนี้ พูดแล้วช่างเย็บเสื้อจึงให้การว่า เมื่อเย็นวานนี้ข้าพเจ้าพาภรรยาไปเที่ยวเดินเล่นในเมือง พบชายค่อมผู้นั้นดูเหมือนว่าเมาอยู่ด้วย เขานั่งร้องรำทำเพลงอยู่อย่างสนุกสนาน ข้าพเจ้าพอใจ จึงชวนให้เขาไปที่บ้าน เมื่อเป็นการตกลงกันแล้วก็พากันไป พอถึงบ้านข้าพเจ้าจัดอาหารให้เขารับประทาน ขณะที่รับประทานอยู่พร้อมทั้งภรรยาของข้าพเจ้าด้วย เผอิญก้างปลาติดคอชายค่อม ข้าพเจ้ากับภรรยาจัดการช่วยเหลือไม่ทัน เขาทนความเจ็บไม่ไหวก็ตายลง ข้าพเจ้ากับภรรยาตกใจเป็นทุกข์ด้วยเหตุนี้อย่างยิ่ง กลัวจะถูกลงโทษฐานฆ่าคน จึงช่วยกันสองผัวเมียหามศพไปที่ประตูบ้านนายแพทย์ยิว ข้าพเจ้าเคาะประตูมีสาวใช้มาเปิดประตูรับ จึงลวงให้เขาไปบอกนายแพทย์มาโดย

เร็ว อุบายว่าขอให้เขาลงมาดูคนเจ็บที่นำมาด้วย และเพื่อไม่ให้นายแพทย์ปฏิเสธ ข้าพเจ้าเอาเงินมอบให้สาวใช้เพื่อนำไปให้เขาเป็นการล่วงหน้า พอสาวใช้เข้าไปแล้ว ข้าพเจ้าช่วยกันยกศพชายค่อมไปวางทิ้งไว้ริมประตูบนบันไดชั้นบน ครั้นแล้วข้าพเจ้ากับภรรยาก็รีบหนีกลับบ้าน เมื่อแพทย์ยิวออกมาจากห้องจะลงบันได คงสะดุดศพนั้นตกลงมาข้างล่างเลยทำให้เขาเข้าใจว่าตนเป็นผู้ฆ่าชายค่อมตาย ขอท่านได้โปรดพิจารณาดูเหตุการณ์โดยถ่องแท้แล้วปล่อยแพทย์ยิวผู้นั้นไป ลงโทษข้าพเจ้าแทนเขาเถิด

ตุลาการ และคนดูทั้งหมดต่างพากันประหลาดใจเป็นอันมาก อันเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งศพของชายค่อมเป็นกรณีให้บังเกิดขึ้นนั้นประหลาดและพิสดารยิ่งนัก แล้วตุลาการสั่งว่าจงปล่อยยิวผู้นั้นไป แขวนคอช่างตัดเสื้อแทน เพราะเขาเป็นผู้สารภาพอยู่ว่าเขากระทำความผิด เพชฌฆาตก็ปล่อยแพทย์ยิวออกจากมัด เอาเชือกมัดรอบคอช่างตัดเสื้อเข้าแทนที่

อันชายค่อมในเรื่องนี้ เป็นตลกหลวงประจำราชสำนักสุลต่านแห่งเมืองบัสโสระ เป็นคนโปรดปรานของสุลต่านนักวันใดไม่เข้าเฝ้าสุลต่านเป็นต้องรับสั่งให้หาตัวเสมอ และขณะที่เหตุการณ์กำลังดำเนินไปอย่างประหลาด จนกระทั่งถึงเวลาที่เพชฌฆาตกำลังเตรียมจะแขวนคอช่างตัดเสื้อนั้น สุลต่านเห็นตลกหลวง

ของพระองค์หายไป มีพระประสงค์จะเห็นหน้า จึงรับสั่งให้หาตัวเข้าไปเฝ้า

มหาดเล็กผู้หนึ่งทูลว่า ตลกหลวงซึ่งพระองค์มีพระประสงค์จะให้มาเฝ้านั้น เมื่อวานนี้เมาสุราหนีไปจากพระราชวังเที่ยวเตร่ไปในเมือง ครั้นรุ่งเช้าวันนี้มีผู้ทราบว่าตายเสียแล้ว ชายคนหนึ่งถูกจับนำมายังตุลาการสารภาพว่า ตนเป็นผู้ฆ่าตลกหลวงของพระองค์ตาย ตุลาการจึงจัดการจะแขวนคอนักโทษ แต่ยังมีชายอีกคนหนึ่งไปที่ตะแลงแกงสารภาพผิดว่าเป็นผู้ฆ่า แล้วก็มีคนที่ ๓ ที่ ๔ มาอีก ต่างคนสารภาพว่าตนเป็นผู้ฆ่า และเถียงว่าอีกผู้หนึ่งเป็นผู้ที่ไม่มีความผิด เวลานั้นตุลาการกำลังตัดสินลงโทษคนที่ ๔ ซึ่งรับว่าเขาเป็นผู้ร้ายตัวจริง

เมื่อสุลต่านได้ทรงสดับเรื่องราว รับสั่งให้มหาดเล็กรีบไปยังที่ประหารชีวิตโดยเร็ว สั่งให้ตุลาการส่งผู้ที่รับสารภาพผิดทุกคนไปเฝ้า และให้นำศพชายค่อมไปด้วย พระองค์มีพระหฤทัยปรารถนาจะทอดพระเนตรอีกสักครั้ง เจ้าพนักงานรีบไปโดยเร็ว ขณะนั้นเพชฌฆาตกำลังจะชักเชือกแขวนคอช่างเย็บเสื้ออยู่แล้ว ผู้ถือรับสั่งร้องห้ามเต็มเสียงให้งดไว้ก่อน เพชฌฆาตจำมหาดเล็กได้ก็งดรออยู่ ครั้นตุลาการทราบรับสั่งจึงนำช่างตัดเสื้อ แพทย์ยิว คนต้นเรื่อง และพ่อค้าคริสเตียนไปยังพระราชวัง และสั่งให้คน ๔ คนหามศพชายค่อมไปด้วย

พอมาถึงก็พากันเข้าเฝ้าเฉพาะพระพักตร์สุลต่าน ผู้พิพากษากราบลงแทบพระบาท แล้วทูลเรื่องที่เกิดขึ้นแก่ชายค่อมโดยพิสดารตามที่เป็นมา พระองค์ประหลาดพระหฤทัยเป็นอันมาก รับสั่งแก่ผู้ที่เฝ้าอยู่ว่า ยังมีใครเคยได้ยินเหตุการณ์ที่ประหลาดยิ่งกว่าเรื่องที่เกิดขึ้นแก่ตลกของเราบ้างหรือ

พ่อค้าคริสเตียนก้มกราบลงกับพื้นแล้วทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเดชานุภาพยิ่ง ข้าพเจ้าคิดว่า เคยมีเรื่องที่ประหลาดยิ่งกว่านอก ถ้าพระองค์จะประทานพระอนุญาต, ข้าพเจ้าจะขอเล่าถวาย สุลต่านทรงอนุญาต พ่อค้าก็ตั้งต้นเล่าเรื่องดังต่อไปนี้

๒๙. เรื่องของพ่อค้าคริสเตียน

ข้าแต่กาหลิบ ข้าพเจ้าได้เข้ามาพึ่งพระบารมี ข้าพเจ้าเกิดในกรุงไคโรในสกุลชาวสคอปต์ อันสืบเนื่องมาแต่ชาติอียิปต์โบราณ บิดาหาเลี้ยงชีพในทางเป็นนายหน้าซื้อขาย พอข้าพเจ้าเติบโตขึ้นบิดาถึงแก่กรรม ข้าพเจ้าก็รับเอาภาระอันนั้นเป็นอาชีพสืบมา

วันหนึ่งข้าพเจ้ากำลังนั่งอยู่ มีชายหนุ่มรูปร่างสะสวยสวมเครื่องแต่งกายอันมีค่า ขี่ลามาหยุดตรงหน้า แล้วแสดงความเคารพ ข้าพเจ้าก็ตอบปฏิสันถาร

ชายหนุ่มผู้นั้นยื่นเมล็ดงาให้ห่อหนึ่ง พลางถามว่าท่านรู้หรือไม่ว่าราคางาหนักหาบ ๑ เป็นเงินเท่าไร

ข้าพเจ้าตอบว่า เป็นราคา ๑๐๐ เหรียญ

ชายผู้นั้นสั่งว่า ท่านจงไปพักเอลซะวาลีในแขวงบาบะเอนนาสร แปลว่าประตูชัย เอาเครื่องตวงและจ้างคนหาบหามไปด้วย ท่านจะพบข้าพเจ้าที่นั่น พูดเท่านั้นแล้วชายหนุ่มก็กลับไป

ข้าพเจ้านำตัวอย่างงานั้นไปบอกขาย ได้ราคาหาบละ ๑๒๐ เหรียญ ครั้นแล้วข้าพเจ้าก็ไปยังตำบลที่ชายนั้นบอกไว้ พบเขานั่งคอยอยู่แล้วจึงตรงเข้าไปหา ชายนั้นนำไปที่ฉางงาเปิดออกชั่งตวงดู ได้งามีจำนวน ๕๐ หาบ ชายนั้นให้สัญญาแก่ข้าพเจ้าว่า ถ้าท่านจัดขายงานี้ได้ จะให้ค่านายหน้าหาบละ ๑๐ เหรียญ และขอให้ท่านเก็บเงินราคางาทั้งหมด ๕,๐๐๐ เหรียญ ซึ่งหักเป็นค่านายหน้าของท่านเสีย ๕๐๐ เหลืออีก ๔,๕๐๐ เป็นส่วนของข้าพเจ้าไว้ ต่อเมื่อข้าพเจ้าจำหน่ายของได้หมดฉางนี้แล้ว จึงจะไปขอรับเงินนั้นจากท่าน ตกลงตามคำขอของเขาแล้วข้าพเจ้าก็ลามา วันนั้นจำหน่ายงาได้รวมราคา ๑,๐๐๐ เหรียญ ซึ่งหักค่านายหน้าแล้ว

อยู่มาเดือนกว่า ชายผู้นั้นกลับมาหาข้าพเจ้าถามว่าเงินค่างาของข้าพเจ้าอยู่ที่ไหน

ข้าพเจ้าตอบว่า ข้าพเจ้านับเตรียมไว้พร้อมแล้ว

ชายผู้นั้นพูดผัดว่า ขอให้ท่านเก็บไว้ก่อนเถิด วันหลังจึงจะมารับเอา แล้วก็หายหน้าไปเดือนกว่า กลับมาถามถึงเงินค่างาอีก ข้าพเจ้าก็ตอบเขาอย่างครั้งก่อน และชวนให้รับประทานอาหาร เขาปฏิเสธไม่ยอมรับเชิญ กลับฝากให้เก็บเงินไว้ต่อไปอีก ข้าพเจ้าจึงเป็นผู้เฝ้าทรัพย์คอยเขาอยู่เดือนแล้วเดือนเล่าเขาก็ไม่มารับไป เวลาล่วงไปอีกเดือนกว่า เขากลับมาทวงเงินอีกและว่าวันหลังข้าพเจ้าจะมารับเอาแน่ละ ว่าแล้วก็หายหน้าไปอีก ข้าพเจ้าตั้งตาคอยเขาอยู่ รำพึงถึงความไว้วางใจของเขาในตัวข้าพเจ้า พอดีเห็นเขากลับมาอีก แต่งตัวงดงามกว่าคราวก่อน ๆ ผิวพรรณผุดผ่องประดุจจันทร์ในวันเพ็ญ ข้าพเจ้าต้อนรับเชื้อเชิญเขาด้วยดีว่า ข้าแต่ท่านผู้ไว้ใจท่านจะมารับเงินของท่านคืนไปหรือยัง

เขาตอบว่า ได้โปรดเมตตาเถิด ขอฝากไว้ก่อนจนกว่าข้าพเจ้าจะจัดธุระอื่น ๆ เสร็จ จึงจะมาขอรับไป พูดแล้วก็ลากลับไป ข้าพเจ้านั่งนึกอยู่ว่า ถ้าเขากลับมาคราวนี้ข้าพเจ้าจะต้อนรับเขาอย่างชั้นแขกรับเชื้อเชิญ โดยคิดถึงบุญคุณของเขาที่เอาเงินไว้ให้ข้าพเจ้าหมุนทำประโยชน์ได้กำไรงอกงามมาก

พอจวนจะสิ้นปีเขากลับมาอีก คราวนี้แต่งตัวงดงามกว่าครั้งก่อนขึ้นไปอีก ข้าพเจ้าต้อนรับเขาเป็นอย่างดีประดุจเขาเป็น

แขกที่เชื้อเชิญมา และแสดงความขอบบุญคุณแก่เขาในการที่ข้าพเจ้าได้ผลกำไร อันเกิดแต่เงินทุนของเขาที่ฝากไว้ เขากลับตอบปฏิเสธคัดค้านว่า ข้าพเจ้าหาได้โดยทุนของข้าพเจ้าเอง มิใช่ได้จากส่วนของเขา แล้วข้าพเจ้าเชิญให้เขานั่งโต๊ะรับประทานอาหารพร้อมกัน เขาเลื่อนเก้าอี้เข้ามาใกล้ลงมือรับประทาน แต่ใช้มือซ้ายหยิบอาหาร ข้าพเจ้านึกแปลกใจมากเพราะเขาทำผิดมรรยาทแห่งชนชาติอาหรับ พอรับประทานเสร็จเขาชำระล้างมือ ข้าพเจ้าส่งผ้าเช็ดมือให้แล้วนั่งสนทนากัน

ข้าพเจ้าจึงพูดขึ้นว่า ข้าแต่ท่านผู้ใจดี ขอท่านได้โปรดเปลื้องปลดความประหลาดใจของข้าพเจ้าสักหน่อยเถิด การที่ท่านใช้มือซ้ายหยิบอาหารรับประทานนั้นเป็นดังฤา มือขวาของท่านเจ็บป่วยพิการหรือ เมื่อได้ฟังดังนั้น เขาก็ยื่นมือขวาออกพ้นแขนเสื้อจึงเห็นว่ามือด้วน ไม่มีผ่ามือ ข้าพเจ้าก็ตะลึงสงสัยยิ่งนัก เขาพูดว่า ท่านไม่ต้องสงสัยหรือแหนงใจในการที่ข้าพเจ้าใช้มือซ้ายหยิบอาหารในเวลารับประทานร่วมโต๊ะกับท่าน แต่ก็เป็นที่น่าสงสัยอยู่ว่า เหตุใดมือขวาของข้าพเจ้าจึงขาด ดังข้าพเจ้าจะเล่าให้ท่านฟังต่อไปนี้

ครั้นแล้วชายผู้นั้นก็เล่าเรื่องว่า ข้าพเจ้ามาแต่กรุงแบกแดด บิดาเป็นคนมีชื่อเสียงคนหนึ่งในเมืองนั้น เมื่อข้าพเจ้าเติบโตมีอายุ ได้ยินได้ฟังพวกอาคันตุกะและพ่อค้าสนทนากันถึง

เรื่องประเทศอียิปต์บ่อย ๆ ถ้อยคำเหล่านั้นตรึงตราจารึกแน่นอยู่ในใจข้าพเจ้า จนถึงเวลาปิดาถึงแก่กรรมลง ข้าพเจ้าจึงรวบรวมเงินตราจัดซื้อสินค้าต่าง ๆ อันเป็นของพื้นเมืองแบกแดดและเอลโมซิล และของเครื่องเพชรพลอยเทียมราคาถูก ๆ ผูกมัดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ออกเดินทางจากกรุงแบกแดดมา โดยพระบารมีแห่งพระเจ้าคุ้มเกรงรักษาถึงเมืองนี้โดยสวัสดิภาพ

พูดถึงตอนนี้เขาก็ร้องไห้ แล้วกล่าวต่อไปว่า ข้าพเจ้าเข้าสู่กรุงไคโรฝากฝั่งสินค้าไว้ในที่พักของเมสเรอร์ แก้ห่อผูกมัดจัดวางไว้ในร้านเรียบร้อย เสร็จแล้วให้คนใช้ไปซื้ออาหารมารับประทานแล้วก็กลับมานอนหลับไปตลอดคืน ครั้นรุ่งสว่างขึ้นข้าพเจ้าแก้มัดผ้าออกคิดจะเที่ยวเร่ขายตามถนนใหญ่ ๆ และจะได้ตรวจดูความเป็นไปของตลาดสินค้าด้วย คิดดังนั้นแล้วจึงเลือกเอาผ้าต่าง ๆ มัดห่อให้คนใช้แบกตามไปเที่ยวเร่ขายตามถนนจนกระทั่งถึงตลาดใหญ่ชะหารกัส ได้พบกับนายหน้าขายผู้หนึ่ง ซึ่งรู้ข่าวว่าข้าพเจ้าจะไปที่นั่น ก็มาคอยดักซื้อผ้าจากข้าพเจ้าเพื่อเอาไปเร่ขายเอากำไรอีกต่อ เนื่องด้วยเหตุนี้หัวหน้านายหน้ามาหาข้าพเจ้าและพูดว่า นี่แน่ะนาย ข้าพเจ้ามองเห็นทางที่ท่านจะหากำไรได้มากกว่านี้คือ ท่านควรจะกระทำอย่างที่พ่อค้าทั้งหลายเขากระทำกัน คือขายของเชื่อมีกำหนดเวลาใช้เงินจ้างนายหน้า

การเงินเขียนเอกสารสัญญาลงชื่อพยาน ผู้รับแลกเปลี่ยนเงิน และรับส่วนผลกำไรทุก ๆ วันพฤหัสบดีและวันจันทร์ โดยวิธีนี้ท่านจะได้ผลกำไรถึง ๒ เท่า นอกจากนั้นท่านยังจะได้มีเวลาหาความเพลิดเพลินเจริญใจ เที่ยวชมภูมิภาพแห่งประเทศอียิปต์และแม่น้ำไนล์ด้วย

ข้าพเจ้าตอบเขาว่า คำแนะนำของท่านควรฟังได้ แล้วพานายหน้าไปที่พัก พวกนั้นรับสินค้าผ้าไปขาย ทำหนังสือสัญญาลงนามให้ไว้ ครั้นแล้วข้าพเจ้าก็นำหนังสือสัญญาไปให้แก่ผู้รับแลกเปลี่ยนเงิน รับเอาตั๋วสำคัญจากเขามารักษาไว้แล้วกลับมาพักอยู่ที่พัก จนล่วงไปได้เดือนหนึ่งซึ่งเป็นกำหนดตามสัญญาที่ข้าพเจ้าจะไปรับเงินกำไรนั้นได้แล้ว ข้าพเจ้าจึงไปตามร้านขายของ ๆ ลูกค้าทุก ๆ วันพฤหัสบดีและวันจันทร์ นายหน้าการเงินและผู้รับแลกเปลี่ยนเงิน ก็นำเงินมาชำระให้ข้าพเจ้า

การณ์เป็นดังนี้เรื่อยมา วันหนึ่งข้าพเจ้ากลับจากการชำระมลทิน ถึงที่พักนั่งรับประทานเหล้าองุ่นถ้วยหนึ่งในเวลาเช้าแล้วก็เข้านอน พอตื่นขึ้นรับประทานไก่ต้ม และประพรมน้ำหอมแล้วก็เดินไปหาพ่อค้าคนหนึ่งชื่อว่า เบดระเอดดิน พอเขาเห็นเข้า ก็เชื้อเชิญให้เข้าไปในร้าน นั่งสนทนากันอยู่สักครู่หนึ่ง มีหญิงคนหนึ่งเดินมานั่งลงใกล้ข้าพเจ้า ทำให้ข้าพเจ้า

ปั้นบ่วนด้วยความกำหนัดในรูปโฉมอันงดงามน่ารักใคร่ ขณะเมื่อนางเปลื้องผ้าคลุมศีรษะลงเห็นดวงตาดำขลับ นางแสดงความเคารพเบดระเอดดิน และเขาก็กระทำตอบพลางปฏิสันถารทักทายกัน เมื่อข้าพเจ้าได้ยินน้ำเสียงของนาง ความเสน่หาก็ซาบซ่านเสียวกระสันรัดรึงตรึงแน่นอยู่ในหัวใจ

นางถามเบดระเอดดินว่า ท่านมีผ้าซึ่งทอด้วยไหมทองขายหรือไม่

เบดระเอดดินตอบว่า มี แล้วหยิบเอามาให้ดูผืนหนึ่ง

นางถามว่า จะขอเอาไปดูก่อนได้หรือไม่ ถ้าชอบใจจะส่งเงินมาให้ภายหลัง

เบดระเอดดินตอบว่า ให้ไม่ได้ เพราะข้าพเจ้าเป็นแต่นายหน้าได้ส่วนแบ่งกำไรเล็กน้อยเท่านั้น นั่นแน่ะท่านเจ้าของนั่งอยู่นี่

นางไม่พึงเสียงพูดว่า ข้าพเจ้าเคยทำเช่นนั้นเสมอ ขอเอาไปอย่างละผืนก่อน แล้วจะคิดกำไรให้ท่านอย่างงาม

เบดระเอดดินตอบว่า ถ้ากระนั้นก็ได้ แต่ขอให้ส่งเงินมาใช้ในวันนี้เดียว

นางโกรธ หยิบผ้าโยนกลับมาที่หน้าอกเบดระเอดดิน แล้วพูดว่า คนชั้นท่านช่างไม่รู้จักยกย่องบุคคลให้สมฐานะเสียเลย ว่าแล้วก็ลุกขึ้นเอาผ้าคลุมศีรษะขยับจะกลับไป

จิตใจข้าพเจ้าดูประหนึ่งว่าจะลอยตามนางไปด้วย จึงยืนขึ้นพูดกับนางว่า จงเห็นแก่ข้าพเจ้าเถิด เชิญกลับมาก่อน

นางหันกลับพลางพูดด้วยกิริยาอันแช่มชื่นว่า เพราะเห็นแก่ท่าน ข้าพเจ้าจึงกลับมาอีก ว่าแล้วนั่งลงตรงหน้าข้าพเจ้า ข้าพเจ้าถามเบดระเอดดินว่าผ้าผืนนี้ท่านตกลงราคาเท่าไร

เขาตอบว่า ๑,๑๐๐ เหรียญ

ข้าพเจ้าพูดว่า ท่านเห็นจะได้กำไร ๑๐๐ เหรียญ ขอกระดาษสักแผ่นหนึ่งเถิด ข้าพเจ้าจะเขียนใบรับใช้เงินให้แก่ท่านเป็นราคาค่าผ้าผืนนี้ ครั้นแล้วข้าพเจ้าจึงหยิบผ้ามาจากเขา แล้วเขียนใบรับใช้เงินให้แล้วส่งผ้าให้แก่นาง พลางพูดว่าจงเอาผ้าผืนนี้เถิด ถ้าตกลงจะซื้อขอได้โปรดนำเงินไปใช้ข้าพเจ้าที่ตลาด แต่ถ้าจะพอใจรับด้วยความไมตรีจิตแล้วข้าพเจ้าขอมอบให้เป็นของกำนัล

นางตอบว่า ขอพระเป็นเจ้าจงประทานบำเหน็จแก่ท่าน และประทานพรแก่ท่าน พร้อมด้วยทรัพย์สมบัติของข้าพเจ้า และประสิทธิประสาทท่านมาเป็นสามีข้าพเจ้าด้วย ขอพระผู้เป็นเจ้าจงรับคำอธิษฐานวิงวอนนี้เถิด

ข้าพเจ้ากล่าวว่า ขอยกผ้าผืนนี้ให้เป็นสิทธิแก่หล่อน และผ้าอื่น ๆ อีกโดยอาการเช่นเดียวกัน ขอให้ข้าพเจ้าได้ชม

ดวงหน้าสักหน่อยเท่านั้น นางก็เลิกผ้าคลุมหน้าใหม่ ข้าพเจ้าได้เห็นเต็มตา บังเกิดความกระสันเสียวสะท้อนถอนใจตั้งหลายครั้ง รัญจวนปั่นป่วนไปด้วยความเสน่หามิสามารถจะข่มใจไว้ได้

นางเลื่อนผ้าคลุมหน้าลงพลางหยิบผ้าผืนที่จะรับไปขึ้นถือไว้แล้วพูดว่า ขอท่านจงอย่าได้ทอดทิ้งข้าพเจ้าให้ว้าเหว่ พูดเท่านั้นแล้วก็เดินออกไป

ข้าพเจ้านั่งสติลอยอยู่ที่นั่นจนบ่าย มีจิตพรุ่งพล่านกำเริบรักเป็นกำลัง จึงซักถามเบตระเอดดิน ได้ความว่านางเป็นคนมั่งมี เป็นบุตรีขุนนางผู้หนึ่งซึ่งถึงแก่กรรมไปแล้ว ละมรดกไว้ให้แก่นางเป็นอันมาก

ข้าพเจ้าลาเขากลับไปที่พัก ซึ่งคนใช้ได้จัดเทียบอาหารเย็นไว้พร้อม แต่เป็นห่วงหวนคิดถึงนางขึ้นมา เลยพาให้รับประทานมิลง จึงหักใจไปนอน แต่ไม่หลับตลอดรุ่ง ครั้นสว่างลุกขึ้นแต่งตัวสวมเสื้อผ้าสำรับใหม่แปลกกว่าที่แต่งในวันก่อน เมื่อได้ดื่มเหล้าองุ่นถ้วยหนึ่งและรับประทานอาหาร ๒—๓ คำแล้ว ก็ออกเดินตรงไปนั่งอยู่ในร้านขายผ้าร้านเก่าอีก

สักครู่หนึ่งมีหญิงมาบอกกับข้าพเจ้าว่า นี่แน่ะนาย จงรับหมายนัดของคุณนายข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าได้ฟังให้นึกแปลกใจจึงตอบว่า ในเมืองนี้ไม่มีใครรู้จักข้าพเจ้าเลย

หญิงนั้นพูดว่า ท่านลืมคุณนายเสียแล้วหรือ หญิงคนที่มาซื้อผ้าไปจากร้านเบดระเอดดินเมื่อวันก่อน บัดนี้นางจะชำระเงินให้แก่ท่าน เชิญตามข้าพเจ้ามาเถิด ข้าพเจ้าก็เดินตามหญิงคนใช้ไปจนถึงร้านรับแลกเปลี่ยนเงิน พบนางคอยอยู่

พอนางเห็นข้าพเจ้าก็จูงมือเข้าไปใกล้ พูดว่า ท่านผู้ยอดรักของข้าพเจ้า ตั้งแต่วันที่ได้เห็นท่านกลับไปแล้วไม่เป็นอันกินอันนอนเลย อกแทบจะเป็นหนองเพราะความรัก

ข้าพเจ้าตอบว่า ข้าพเจ้ารู้สึกระทมตรมใจเสียยิ่งกว่านั้นอีก แล้วเรานั่งสนทนากันต่อไป ในที่สุดตกลงยินยอมจะทำการวิวาห์กัน

นางถามว่า ท่านจะให้ข้าพเจ้าไปหาท่านหรือท่านจะมาหาข้าพเจ้าเอง เพราะการแต่งงานของเราจะต้องกระทำกันเงียบ ๆ

ข้าพเจ้าตอบว่า ข้าพเจ้าเป็นแขกแปลกเมืองมา ไม่มีที่ทางจะต้อนรับแขก มีแต่ที่พักเท่านั้น เพราะฉะนั้นถ้านางจะกรุณาให้ไปจัดการในบ้านของนางจะเป็นการสะดวกมาก

นางตอบว่าชอบแล้ว แต่คืนนี้เป็นวันศุกร์วันสำคัญของเราจะต้องรออยู่จนถึงพรุ่งนี้ เมื่อท่านกระทำพิธีสวดมนต์

เช้าแล้ว จงขนลาไปที่ตำบลหับบะนียถามถึงบ้านกาอาบารากัด หรือตามที่เขาเรียกกันว่า อาบูชามี พบแล้วจงรีบเข้าไปเถิด ข้าพเจ้าจะตั้งใจคอยท่านอยู่

ได้ฟังดังนั้น ข้าพเจ้ารู้สึกเต็มตื้นไปด้วยความยินดีต่างก็ลาลาแยกกันไป ข้าพเจ้ากลับที่พักคืนนั้นนอนไม่หลับตลอดคืน พลิกตัวไปมาผุดลุกผุดนั่งอยู่จนสว่าง จึงลุกขึ้นแต่งตัวประพรมน้ำหอมหยิบเงิน ๕๐ เหรียญทองห่อผ้าเช็ดหน้าออกเดินจากที่พักของเมสเรอร์มุ่งตรงไปยังประตูซูเวลี ซึ่งเป็นประตูเมืองด้านใต้แห่งกรุงไคโร เช่าได้ลาตัวหนึ่งขึ้นขี่ไป บอกให้เจ้าของลานำไปที่ตำบลหับบะนีย พักหนึ่งถึงถนนชื่อดารบเอลมุนัคกีรจึงหยุดอยู่ให้คนนำเข้าไปถามหาบ้านที่นางบอกไว้ เขาหายไปสักครู่หนึ่งแล้วกลับออกมาบอกว่า เชิญลงจากลาเถิด ข้าพเจ้าจึงให้เขาเดินนำหน้าเข้าไปบ้านนั้น ข้าพเจ้าเดินตามเขาไปจนถึงเรือน หยุดสั่งเขาให้กลับมารับในวันรุ่งขึ้นเขายอมปฏิบัติตาม ข้าพเจ้าจึงให้ค่าจ้างเขาเสียวเหรียญทองแล้วต่างก็แยกทางกันไป ข้าพเจ้าเคาะประตูเรียกคนข้างในให้เปิดรับ ขณะนั้นมีหญิงสาว ๒ คน สะสวยประดุจดวงเดือนทั้งคู่ เดินออกมาเชิญให้เข้าไปข้างใน บอกว่าคุณนายตั้งใจคอยอยู่คืนยังรุ่งมิเป็นอันหลับนอนเลย เพราะความรักที่มีในท่าน ข้าพเจ้าเดินไปชั้นบน เป็นห้องรับแขกมี

ประตูถึง ๗ คูหา และมีหน้าต่างรอบด้าน ซึ่งมองเห็นสวนอันเขียวรดาษไปด้วยต้นไม้ตกผลต่าง ๆ นานา มีนกเกาะอยู่ตามกิ่งก้านสาขาส่งเสียงร้องขรม และมีลำธารไหลผ่านมาใกล้ ๆ ทำให้ภูมิภาพน่าดูยิ่งนัก บนพื้นดินโรยด้วยหินเงาชนิดหนึ่ง ซึ่งอาจมองเห็นเงาหน้าดังกระจกฉาย หลังคาบ้านเคลือบด้วยสีทอง มีตัวอักษรจารึกอยู่โดยรอบ สง่างามจับสายตาผู้ที่ได้ทัศนายิ่งนัก พื้นเรือนปูด้วยหินอ่อนที่ตรงกลางห้องมีน้ำพุทำเป็นรูปปูทองแดง ๔ ตัวพ่นน้ำออกจากปากเป็นฝอยฝน ประดุจเม็ดไข่มุกและเพชรพลอยร่วงหล่นลงพรู ๆ ตามขอบสระห่างออกไป ก็ปูด้วยพรมไหมสีต่าง ๆ ตระการตา

ข้าพเจ้าเข้าไปนั่งอยู่ด้วยความสงบเสงี่ยม มีหญิงคนหนึ่งเดินเข้ามาใกล้ สวมมงกุฎรัดเกล้าประดับด้วยไข่มุกและเพชรพลอย มือและเท้าสวมกำไล หน้าอกประดับด้วยเครื่องทอง

เมื่อนางเห็นข้าพเจ้า ก็ยิ้มละไมตรงเข้ากอดรัดแล้วกล่าวว่า นี่ท่านมาหาข้าพเจ้าจริงหรือ หรือเป็นเพียงความฝัน

ข้าพเจ้าตอบว่า ข้าพเจ้ามาจริง ๆ นี่ตัวของข้าพเจ้าคือทาสของนาง

นางพูดว่า กระนั้นก็เชิญเถิด ตั้งแต่ข้าพเจ้าได้พบกับท่านแล้วแต่วันนั้น ก็มิได้นึกอันอื่นนอนเลยเป็นความจริง เพราะความรักรึงรัดอยู่มิได้คลาย

ข้าพเจ้าตอบว่า ข้าพเจ้าก็เป็นเช่นนั้น แล้วเราก็นั่งลงสนทนากัน ข้าพเจ้านั่งก้มศีรษะสำรวมมรรยาทมิให้เผลอ สักครู่หนึ่งคนใช้สาว ๆ สวย ๆ ออกมาเทียบสำรับอาหารมีเนื้อไก่ และอาหารต่าง ๆ ดี ๆ ข้าพเจ้ารับประทานพร้อมกับนางจนอิ่มหนำ พอคนใช้ยกที่ล้างมือมาให้ เราก็ชำระล้างมือ และประพรมร่างกายด้วยน้ำดอกไม้เทศ เสร็จแล้วเริ่มสนทนากันต่อไป ต่างก็สำแดงความรักต่อกันและกันมิรู้จืดหู่ อันความรักที่มีในนางหนักยิ่งกว่าชีวิต หรือความสุขของข้าพเจ้าบรรดามีทั้งสิ้น เผ้าแต่เคลียคลอพะนอรักกันอยู่จนค่ำลง หญิงสาวใช้ก็เทียบอาหารเย็นบริบูรณ์ พร้อมทั้งเหล้าองุ่น เราได้ตะบิดตะบอยรับประทานกันอยู่จนเที่ยงคืน แล้วนางพาข้าพเจ้าเข้านอน ข้าพเจ้าไม่เคยมีความสุขสนุกเหมือนคืนนั้นเลย รู้สึก—

เย็นซาบกมลระศะสิเน่ห์ กลทิพย์พิโตรดวง

ซ่าซ่านกระศัลย์หทัยทรวง ฤดิดัษสุกามา

พอรุ่งแจ้งข้าพเจ้าลุกขึ้นมอบผ้าเช็ดหน้า ซึ่งห่อเหรียญทองอยู่เต็มไว้แก่หล่อนแล้วก็ลามา

นางร้องไห้ร่ำรักวอนว่า อนิจจาเอ๋ย เมื่อไรเล่าจะได้เห็นหน้าท่านอีก อยู่ด้วยกันหลัด ๆ ก็มาละทิ้งไปเสีย

ข้าพเจ้าปลอบว่า อย่าโศกาดูรไปเลย คำวันนี้ข้าพเจ้าจะกลับมาหาอีก แล้วข้าพเจ้าก็เดินออกจากห้องไป พบเจ้าของลาซึ่งพาข้าพเจ้ามาส่งเมื่อวันวานนี้ คอยอยู่ที่หน้าประตู ข้าพเจ้าก็ขึ้นลากลับไปที่พักของเมสเรอร์ พอถึงลงจากลาส่งเงินให้แก่เจ้าของลาครึ่งเหรียญทองแล้วสั่งให้เขามารับอีกในเวลาพลบ เขาก็ยอมรับปฏิบัติด้วยความนบนอบนับถือ

ข้าพเจ้าเดินเข้าไปสู่ที่พัก รับประทานอาหารเช้าเสร็จแล้วออกเที่ยวเก็บเงินค่าผ้าที่ขายเชื่อไว้ และทำกิจประจำวันอันเกี่ยวกับการค้าขายเสร็จธุระแล้ว เตรียมหาลูกแกะย่างตัวหนึ่งกับผลไม้แช่อิ่มไว้ฝากภรรยา พอพลบค่ำเจ้าของลานำลาเช่ามาคอยอยู่ ข้าพเจ้าจึงหยิบเงิน ๕๐ เหรียญทองห่อผ้าเช็ดหน้าขึ้นลาไปถึงบ้านนางก็ตรงเข้าไปในเรือน ซึ่งเขาได้เช็ดถูพื้นศิลาอ่อนและขัดเงาภาชนะทองแดงและทองเหลืองไว้รอท่า แลดูอร่าม โคมกิ่งโคมระย้า ตามด้วยเทียนส่องแสงสว่างไสวไปทั้งห้อง โต๊ะรับประทานก็เทียบไว้เพียบพร้อมด้วยอาหารและเหล้าองุ่น

เมื่อภรรยาเห็นข้าพเจ้า ก็ตรงเข้าตระหวัดรัดรอบคอพลางพะนอกล่าวว่า ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเหว่เหลือล้นในขณะเมื่อไม่เห็นหน้าท่าน ข้าพเจ้าก็ตอบหล่อนด้วยการจุมพิต คนใช้เลื่อนอาหารคาวมา เราก็รับประทานพร้อมกัน พออิ่มก็มีเหล้าองุ่น

และของหวานผลไม้แห้งเลื่อนติด ๆ กันเข้ามา ข้าพเจ้าได้เสพทั้งรสอาหารอันโอชากลั้วปนไปกับรสแห่งความรัก และความสุขเพลิดเพลินอยู่จนเที่ยงคืน จึงเข้านอนพร้อมกัน พอรุ่งแจ้งข้าพเจ้าตื่นขึ้นมอบเงินไว้ให้เจ้าหล่อน ๕๐ เหรียญทองแล้วก็ลามาดุจวันก่อน

การณ์เป็นดังนี้มานาน วันหนึ่งข้าพเจ้าตื่นขึ้นรู้สึกว่าเงินทองร่อยหรอไปหมดไม่มีเหลือเลยแม้แต่เหรียญเดียว จึงรำพันแก่ตัวเองว่า โอ้อนาถนัก นี่เป็นกรรมอันชั่วร้ายของเราแท้เพราะ—

ความจนอุบัติให้ นรชาติถึงทราม
เฉกเช่นรพี่งาม ขณะลับศิขรินทร์
สิ้นแสงบ่ใครคิด รวิเยี่ยมบ่ใครผิน
มรรคาบ่ใครยิน ชลเนตระนองทราย
คราวไร้ธนาทรัพ ยพิบัติหมองหมาย
หมู่ญาติมิวุ่นวาย ธุระเกื้อนุกูลพูน

เมื่อหวนคิดถึงตัว นึกถึงความจนเช่นนั้น รู้สึกกลุ้มใจออกไปตามถนนหลวง เห็นพวกราษฎรชาวเมืองยืนแน่นเยียดยัดกันอยู่ที่ประตูเมือง จนมิสามารถจะผ่านไปมาได้ ในหมู่นั้นมีทหารม้าผู้หนึ่งปนอยู่ด้วย ขณะนั้นข้าพเจ้ายืนอยู่ใกล้เขา บังเอิญ

มือของข้าพเจ้าไปแนบเข้ากับกระเป๋าเสื้อของเขา พบซองเงินอยู่ข้างใน จึงหยิบขึ้นมา ทหารผู้นั้นรู้สึกว่ากระเป๋าเสื้อของตนเบาขึ้นจึงล้วงมือลงในกระเป๋า ไม่พบซองเงินก็เหลียวมาทางข้าพเจ้า พลางยกแส้หวดลงถูกศีรษะข้าพเจ้าก็ล้มลง พวกราษฎรต่างกลุ้มรุมกันเข้าพยุงข้าพเจ้า บางคนจับบังเหียนม้าไว้ร้องตวาดว่าเหตุใดเจ้าจึงบังอาจทำร้ายเขา เพราะการเสียดสีเล็กน้อยในขณะผู้คนชุลมุนแน่นเช่นนี้ ทหารผู้นั้นก็ร้องประกาศว่า มันเป็นขโมย ข้าพเจ้าได้ยินดังนั้น ให้รู้สึกตัวกลัวผิดเป็นกำลัง พวกราษฎรบางคนก็เชื่อบางก็ไม่เชื่อ โต้แย้งกัน พวกหนึ่งฉุดคร่าข้าพเจ้าเพื่อให้ไปเสียให้พ้น บังเอิญขณะนั้นมีลูกขุน และเจ้าพนักงานอำเภอกำลังเดินเข้าประชุม มาเห็นคนล้อมรอบข้าพเจ้าและทหารผู้นั้น

ลูกขุนจึงถามว่า นั่นเรื่องอะไรกัน

ทหารตอบว่า ข้าแต่ท่านลูกขุน ผู้นี้เป็นผู้ร้ายลักซองใส่เงิน ๒๐ เหรียญทอง ซึ่งข้าพเจ้าสอดไว้ในกระเป๋าเสื้อในขณะผู้คนชุลมุนแย่งกันเข้าประชุม

ลูกขุนถามว่า มีใครรู้เห็น

ทหารตอบว่า หามิได้ แต่เข้าใจว่าคงค้นของกลางได้ที่ผู้นี้ ลูกขุนจึงออกคำสั่งให้ทนายของเขาจับตัวข้าพเจ้าไว้ ทนาย

ตรงเข้าจับข้าพเจ้า พวกที่เอาใจช่วยเหลือป้องกันก็ถอยห่างออกไปทุกที

ลูกขุนสั่งทนายว่าจงเปลื้องผ้าออกให้หมดแล้วตรวจค้นดู ทนายก็กระทำตามบัญชา ตรวจค้นพบซองเงินซ่อนอยู่ในเสื้อข้าพเจ้า ลูกขุนรับเอาไปเปิดออกนับได้เงิน ๒๐ เหรียญทองเท่าที่ทหารกล่าวหา ลูกขุนมีความโกรธยิ่งนัก ให้นำตัวข้าพเจ้าไปเฉพาะหน้าเขาแล้วถามว่า เจ้าหนุ่มน้อย จงบอกความจริงเถิดว่าเจ้าลักซองเงินของเขาหรือ ข้าพเจ้าก้มหน้าลงเสีย ตรึกตรองว่าถ้าจะปฏิเสธว่ามิได้ขโมยเล่า เขาก็ค้นของกลางได้ในตัวเรา ครั้นจะสารภาพความจริงก็จะได้ความลำบากหนักหนา แต่ก็จนใจ จึงเงยหน้าขึ้นแล้วรับว่า จริงข้าพเจ้าลักซองเงินของเขาจริง ลูกขุนได้ยินดังนั้นก็แปลกใจจึงนำตัวข้าพเจ้าไปส่งตุลาการ ฝ่ายโจทก์ก็เบิกความประกอบคำรับสารภาพของข้าพเจ้า จนเป็นที่เชื่อถือได้ว่าเป็นความจริง ตุลาการจึงสั่งให้มัดมือซ้ายของข้าพเจ้าไว้ แล้วตัดมือขวาที่ล้วงนั้นเสีย เมื่อทรมานตอนต้นแล้วออกคำสั่งให้เพชฌฆาตนำตัวไปประหารชีวิต แต่ทหารผู้นั้นยังมีความสงสารข้าพเจ้าอยู่บ้าง จึงร้องขอบรรเทาโทษ อย่าให้ถึงแก่ประหารชีวิตตุลาการอนุญาตให้แล้วก็กลับไป ราษฎรก็พากันเข้าล้อมข้าพเจ้า บ้างหาเหล้าองุ่นมาให้ดื่ม ส่วนทหารผู้นั้นยื่นซองใส่

เงินให้แก่ข้าพเจ้าแล้วพูดว่า รูปร่างของท่านก็สะสวยไม่สมกับที่ประพฤติตัวเป็นขโมยเลย ข้าพเจ้ารับเอาซองใส่เงินพลางกล่าวขึ้นเป็นคำโคลงว่า

โดยพระอาหล่าเจ้า ตูจักขอบอกเล่า
แต่ล้วนความตรง ฯ
วงศ์วานตูใช่เชื้อ โจรไพร
ตูก็มีคนใน นับหน้า
การณ์หากเป็นไป โดยเคราะห์
ความขัดดลจิตกล้า สุดสั้นเกรงกลัว ฯ
ตัวข้านี้ใช่ตั้ง ใจทำ ผิดเลย
เกรงผิดกลัวบาปกรรม ชั่วช้า
หากพระเจ้าผู้ดำ รงชีพ
ลงโทษเสริมผิดข้า เสกให้เป็นไป ฯ

เมื่อทหารผู้นั้นไปแล้ว ข้าพเจ้าก็เอาผ้าผูกพันมือซ่อนมือเจ็บไว้ในอกเสื้อ ฐานะของข้าพเจ้าเปลี่ยนแปลงไปจากรูปเดิม หน้าตาผิวพรรณเศร้าซีดมัวหมอง เพราะเนื่องจากต้องทนทุกข์ทรมานความเจ็บปวด อุตส่าห์เดินไปจนถึงบ้านภรรยา พอถึงข้าพเจ้าทอดตัวลงบนเตียง มือก่ายหน้าผากด้วยความโทมนัสใจ

ภรรยาเห็นมีอาการผิดปกติดังนั้น จึงถามว่าท่านเจ็บป่วยเป็นอะไรไปหรือ ดูหน้าตาเปลี่ยนแปลกไป

ข้าพเจ้าตอบว่า ปวดศีรษะไม่ใคร่สบาย ภรรยาได้ยินดังนั้น มีความร้อนใจประดุจเป็นไข้ด้วยความสงสารข้าพเจ้า พูดว่า อกของเมียจะไหม้เกรียมลงด้วยข่าวไข้ของท่านแล้ว โปรดลุกนั่งเถิด จงเงยหน้าขึ้นบอกเล่าให้เมียทราบบ้างว่า วันนี้เกิดเรื่องอะไรขึ้น เมียเห็นหน้าก็พอจะเห็นเค้าเรื่อง

ข้าพเจ้าห้ามว่า จงงดไว้ก่อนเถิด อย่าเพ่อถามเอาเวลานี้เลย

นางก็ร้องไห้คร่ำครวญพลางกล่าวว่า เมียเห็นแล้วว่าดูเหมือนท่านจะหน่ายรัก สังเกตดูกิริยาอัธยาศัยเปลี่ยนแปลงไปจากเคย นางเฝ้าวอนถาม ร้องไห้พลางพิไรรำพัน แต่ข้าพเจ้าก็ไม่บอกนางตามตรง ครั้นค่ำลงนางเทียบสำรับอาหาร แต่ข้าพเจ้ามิกล้ารับประทาน เพราะเกรงว่าจะเห็นข้าพเจ้าใช้มือซ้ายหยิบอาหาร จึงอุบายพูดว่า ข้าพเจ้ายังไม่หิว ขอให้พักไว้ก่อนเถิด

นางเฝ้าวิงวอนถามอีกว่า ข้าพเจ้าเป็นอะไรไปหรือ ดูกิริยาอาการร้อนรนและโทมนัสยิ่งนัก ข้าพเจ้าผัดนางว่าจะเล่าให้ฟังในเวลาหลัง นางส่งเหล้าองุ่นมาให้ถ้วยหนึ่ง พลางพูดว่า เชิญรับประทานเสียเถิด จะได้ดับความกระวนกระวาย

เชิญเถิด เชิญรับประทาน แล้วโปรดเล่าประวัติการให้เมียฟังหน่อย

ข้าพเจ้าตอบว่า ถ้ากระนั้นจงยกถ้วยให้ข้าพเจ้าดื่มด้วยมือของนางเอง นางก็รินใส่ในถ้วยดื่มหมดแล้วรินอีกถ้วยหนึ่งส่งให้ข้าพเจ้ารับถ้วยจากนางด้วยมือซ้ายมองดูหน้าภรรยาแล้วให้บังเกิดความสะท้อนใจ มิสามารถจะกลั้นน้ำตาไว้ได้ จึงกล่าวขึ้นว่า

พระปองใสผิดผู้ พระปกปิดสิ่งรู้
ซ่อนเร้นเงื่อนงำ

พระกำบังโศรต ครอบจิตโมหะตั้ง
กลัดกลุ้มลืมตน

จนสมพระเจตน์ไซร้ จึงพระประสาทให้
กลัดกลุ้มลืมตน

พอจบลงข้าพเจ้าก็ร่ำไห้ไปอีก นางเห็นดังนั้นตกใจถามข้าพเจ้าว่า เหตุไฉนท่านจึงร้องไห้ เมียมีความร้อนใจ อกจะแยกออกเป็นเสี่ยง ๆ เสียแล้ว แล้วเพราะเหตุไรเล่าท่านจึงใช้มือซ้ายหยิบถ้วยเหล้าองุ่นขึ้นดื่ม

ข้าพเจ้าตอบนางว่า ข้าพเจ้าเป็นผีทำมือขวา นางพูดว่าจงแก้ผ้าพันเสียเมียจะชำระล้างให้

ข้าพเจ้าตอบว่า ยังก่อน ยังไม่ถึงเวลาอันควรจะแก้ออก ขอจงงดการไต่ถามไว้ก่อนเถิด ว่าแล้วข้าพเจ้าก็ดื่มเหล้าองุ่นหมดไปถ้วยหนึ่ง แล้วนางส่งมาจากถ้วยหนึ่งเล่า ข้าพเจ้าก็ดื่มอีก จนมึนเมาหมดสติ เลยนอนเคลิ้มอยู่บนที่ ๆ นั่งอยู่นั่นเอง นางจึงแหวกเสื้อข้าพเจ้าดู เห็นแขนขวาขาดเพียงข้อมือ นางค้นต่อไป พบซองซึ่งบรรจุเหรียญทองอยู่ในกระเป๋าเสื้อด้วย อนิจจาเอ๋อ หญิงใดเล่าจะมีความทุกข์ระทมตรอมใจเท่านาง ที่ต้องตกเป็นภรรยาคนมือด้วนเช่นข้าพเจ้า ดูไม่เทียมหน้าเพื่อนบ้าน

ครั้นรุ่งเช้าข้าพเจ้าตื่นขึ้น รับประทานอาหารเช้าอันนางได้ตระเตรียมเทียบสำรับไว้ มีไก่ต้ม ๔ ตัว และเหล้าองุ่น เสร็จแล้วข้าพเจ้าหยิบซองเหรียญทองใส่กระเป๋าเสื้อ เตรียมตัวจะลานางไป

นางจึงถามข้าพเจ้าว่า ท่านจะไปละหรือ

ข้าพเจ้าตอบว่า ขอลาละ เพื่อจะได้ปลดเปลื้องความร้อนอกร้อนใจอันบีบคั้นหัวใจทั้งข้าพเจ้าและนางเสียบ้าง

นางห้ามว่า อย่าไปเลย อยู่ที่นี่ดีกว่า ข้าพเจ้ากลับนั่งลง นางก็กล่าวว่า การซึ่งท่านเสียมือขวาครั้งนี้ เป็นด้วยท่านยอมสละความสุขความสำราญของท่าน เพื่อความรักในตัวข้าพเจ้า

มิใช่หรือ เมื่อเช่นนั้น ขอพระผู้เป็นเจ้าจงเป็นพยานข้าพเจ้าด้วย เถิดว่า ข้าพเจ้าจะไม่ทอดทิ้งท่าน ท่านจงเห็นความสัตย์ของข้าพเจ้าบ้างเถิด ทันใดนั้นนางจึงให้คนใช้ไปตามกาดีและพยานหลายคน เมื่อพวกนั้นมาถึงนางพูดว่า ท่านจงเขียนหนังสือสัญญาแต่งงาน ระหว่างชายหนุ่มคนนี้กับข้าพเจ้า และแจ้งไว้ว่าข้าพเจ้าได้รับของหมั้นเสร็จแล้ว เขาก็กระทำตามประสงค์ของนาง แล้วนางกล่าวต่อไปว่า ขอท่านจงรู้เห็นเถิดว่าบรรดาทรัพย์สมบัติ ซึ่งอยู่ในตู้พร้อมทั้งข้าทาสชายหญิงของข้าพเจ้า เป็นของชายหนุ่มผู้นี้หมด กาดีและพยานก็ยอมเป็นพยานให้ตามคำประกาศของนาง ข้าพเจ้าได้ทรัพย์สมบัติทั้งสิ้น เมื่อกาดีและพยานได้รับสินจ้างแล้วพากันลากลับไปหมด นางจูงมือข้าพเจ้าไปที่ตู้เปิดออกแล้วชี้ให้ดูพลางพูดว่า ขอท่านจงดูเถิดว่านั่นอะไร ข้าพเจ้าดูเห็นตู้นั้นเต็มไปด้วยผ้าเช็ดหน้าของข้าพเจ้า

นางกล่าวว่า นี่แหละเป็นทรัพย์ที่ข้าพเจ้าได้รับจากท่าน ส่วนเงินทองที่ท่านส่งให้คราวละ ๕๐ เหรียญทอง ข้าพเจ้าก็ห่อเก็บไว้ในตู้นี้ทุกคราวมิได้ใช้สอยเลย ท่านจงรับเอาเถิด ในการที่ท่านยอมเสียสละทั้งทรัพย์สมบัติ และทั้งกาย จนถึงได้เสียมือขวาไป ก็เพราะท่านรักข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามิสามารถที่จะหาบำเหน็จอันใดมาทดแทนให้เพียงพอ ถึงแม้จะสละชีวิต

ออกบูชาพระเป็นเจ้าก็ยังเป็นสิ่งเล็กน้อยไป มิเพียงพอแก่ความรักของท่านที่มีอยู่ต่อข้าพเจ้า ขอจงรับเอาซึ่งทรัพย์สมบัติเหล่านี้ ข้าพเจ้าก็ปฏิบัติตามความประสงค์ของนาง เป็นอันว่านางได้มอบทรัพย์ต่าง ๆ ให้แก่ข้าพเจ้า ซ้ำคืนเงินที่ข้าพเจ้าให้นางไว้แต่ก่อนนั้นด้วย ข้าพเจ้ามีความปลื้มใจยิ่งนัก หมดทุกข์หมดความร้อนใจจึงเดินเข้าไปจุมพิตนาง แล้วก็ชวนกันนั่งดื่มเหล้าองุ่นเป็นผาสุกสนุกสบาย สรรพยอกหยอกเย้าสนทนากัน นางกล่าวเยินยอยกย่องความรักของข้าพเจ้าอีกมาก ภายหลังนางเขียนพินัยกรรมฉบับหนึ่ง ยกเสื้อผ้าเครื่องแต่งตัวแก้วแหวนเงินทอง บ้านเรือนและบรรดาสิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของนางให้แก่ข้าพเจ้าหมด คืนวันนั้นข้าพเจ้าเล่าประวัติเหตุอันทำให้ข้าพเจ้าตกต่ำยากจนค่นแค้นลงถึงเพียงนั้นให้นางฟัง นางพลอยเศร้าโศกไปด้วยข้าพเจ้าเป็นอันมาก

ข้าพเจ้ากับภรรยา อยู่เป็นสุขสโมสรด้วยกันมาไม่ทันถึงเดือน นางล้มป่วยแล้วเลยกระเสาะกระแสะเรื่อยมามิบรรเทาอยู่ได้ราว ๕๐ วันก็ถึงแก่กรรมลง ข้าพเจ้าจัดการฝังศพทำบุญ และนิมนต์พระมาอ่านคัมภีร์โกหร่านตามประเพณี แล้วบริจาคทานเป็นจำนวนเงินมากมายอุทิศส่วนกุศลไปให้

อันทรัพย์สมบัติของนางนั้นมีอยู่มาก รวมทั้งบ้านเรือนที่ดินกับงาอีกเต็มฉาง ซึ่งข้าพเจ้าขายให้แก่ท่านเวลานี้ข้าพเจ้า

ยังกำลังวุ่นจัดการขายของอื่น ๆ อยู่ จึงยังไม่ได้รับเงินไปจากท่าน แต่บัดนี้ข้าพเจ้าอยากจะขอร้องท่านสักอย่างหนึ่ง ขอท่านอย่าขัดขวางข้าพเจ้าเลย คือตั้งแต่ขณะที่ข้าพเจ้ารับประทานอาหารของท่านและสนทนาด้วยแล้ว ให้รู้สึกชอบใจท่านมาก ข้าพเจ้ายกเงินค่างาซึ่งท่านรักษาไว้นั้น ให้แก่ท่านทั้งหมดอันเรื่องที่ข้าพเจ้าใช้มือซ้ายหยิบอาหารรับประทาน ดังที่ข้าพเจ้าได้พรรณนามาฉะนี้

ข้าพเจ้ากล่าวว่า ท่านกรุณาแก่ข้าพเจ้าเหลือล้น เขาไม่ตอบประการไร สักประเดี๋ยวเขาพูดว่า ท่านต้องไปเมืองข้าพเจ้าพร้อมกันเถิด ข้าพเจ้าได้ซื้อสินค้าเมืองไคโรและอาเล็กซานเดรียไว้มาก ท่านจะเต็มใจไปด้วยหรือไม่

ข้าพเจ้าตอบรับว่าเต็มใจ และสัญญาว่าจะเตรียมให้พร้อมในต้นเดือนหน้า ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงขายทรัพย์สมบัติของข้าพเจ้าที่มีอยู่ทั้งหมด เอาเงินซื้อสินค้าพื้นเมือง แล้วออกเดินทางมายังประเทศนี้ ครั้นถึงเขาก็ขายสินค้าที่มีมาหมดได้กำไรงาม หาซื้อสินค้าเมืองใหม่เอากลับไปค้ายังประเทศอียิปต์ ส่วนข้าพเจ้าคงตกอยู่ในประเทศนี้เรื่อยมา จนได้ประสบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อคืนนี้ ข้าแต่กาหลิบผู้ทรงธรรม อันเรื่องนี้ยังมีสนุกกว่าเรื่องของชายหลังค่อมอีกหรือ

สุลต่านรับสั่งว่า ไม่สนุก พวกเจ้าต้องถูกแขวนคอหมด

คนต้นเครื่องของสุลต่านได้ยินดังนั้น จึงคลานเข้าไปกราบลงแล้วทูลว่า ถ้าพระองค์จะโปรดประทานอนุญาตแล้ว ข้าพเจ้าขอเล่าเรื่องถวายสักเรื่องหนึ่ง ถ้าเรื่องราวสนุกสนานกว่าเรื่องอื่น ๆ ขอพระองค์ประทานชีวิตแก่ข้าพเจ้าด้วย สุลต่านรับสั่งอนุญาต

๓๐. เรื่องของคนต้นเครื่องสุลต่าน

พระมหาราช เมื่อวานนี้ชายผู้มีเกียรติยศสูงเชิญข้าพเจ้าไปในการเลี้ยงอาหาร เนื่องจากพิธีวิวาห์บุตรีของเขา เมื่อถึงเวลานัดข้าพเจ้าก็รีบไป พอไปถึงเห็นมีแขกอยู่เป็นอันมาก ล้วนแต่เป็นผู้มีบรรดาศักดิ์ และคนมีชื่อเสียงทั้งสิ้น เมื่อพิธีวิวาห์สำเร็จแล้ว เจ้าของบ้านเชิญพวกแขกรับประทานอาหาร โต๊ะอาหารจัดเทียบไว้อย่างประณีต จานอาหารใบหนึ่งใส่ปลาปรุงด้วยกระเทียมโอชะมาก ชวนให้ทุกคนพอใจรับประทานมากกว่าอาหารจานอื่น ขณะที่รับประทานอยู่ สังเกตเห็นแขกคนหนึ่งดูเหมือนจะไม่ชอบปลา ถึงแม้ว่าจานปลานั้นวางอยู่ตรงหน้าเขาก็ดี เขาก็หารับประทานไม่ ได้เชื้อเชิญให้เขาลองรับประทานดูบ้าง แต่เขาปฏิเสธไม่ยอมแตะต้องปลา พูดว่า ขอท่านทั้งหลายอย่าได้บังคับข้าพเจ้าเลย ข้าพเจ้าระวังตัวให้มาก เพราะยังไม่ลืม

โทษอันเกิดจากการที่ข้าพเจ้ารับประทานอาหาร ซึ่งปรุงด้วยกระเทียมเมื่อครั้งสุดท้ายนั้นเลย ข้าพเจ้ากับคนอื่น ๆ ประหลาดใจซักถามถึงเหตุผลที่เขาไม่ชอบกระเทียม แต่เจ้าของบ้านไม่รอให้เขาตอบคำถาม รีบกล่าวขึ้นว่า ท่านจะไม่ให้เกียรติยศแก่โต๊ะอาหารของข้าพเจ้าหรือ อาหารจานนี้ปรุงดีมาก เพราะฉะนั้นขอจงอย่าปฏิเสธที่จะรับประทานเลย ท่านควรต้องสำแสดงไมตรีกับข้าพเจ้าเหมือนกับคนอื่น ๆ

แขกผู้นั้นพูดว่า ข้าแต่ท่าน ถ้าท่านร้องขอเช่นนั้น ข้าพเจ้าก็ต้องยอมทำตามความพอใจของท่าน แต่ว่าข้าพเจ้าจำเป็นจะต้องขอร้องท่านสักสิ่งหนึ่ง คือถ้าจะให้ข้าพเจ้ารับประทานอาหารจานนี้ ท่านต้องอนุญาตให้ข้าพเจ้าล้างมือด้วยน้ำด่าง ๔๐ ครั้ง และด้วยเถ้าถ่าน ๔๐ ครั้ง แล้วจึงล้างด้วยสบู่อีก ๔๐ ครั้ง รวมเป็น ๑๒๐ ครั้งด้วยกันเสียก่อน ข้าพเจ้าหวังว่าท่านคงจะไม่ขัดขวางความประสงค์ข้อนี้ เพราะมันเป็นโทษผิดที่ข้าพเจ้าต้องปฏิญาณไว้ ไม่สามารถจะทำลายล้างข้อปฏิญาณนั้นเสียได้ ถ้าท่านปรารถนาจะให้ข้าพเจ้ารับประทานอาหารจานนี้จริง ๆ แล้วก็จงอนุญาตให้ข้าพเจ้าทำพิธีดังกล่าวเสียก่อนเถิด

เจ้าของบ้านประสงค์จะให้ชายผู้นั้นรับประทานอาหารจานนั้นให้จงได้ จึงสั่งให้คนใช้จัดหาน้ำละลายกับด่างอ่างหนึ่ง

ละลายเถ้าถ่านอ่างหนึ่ง และละลายด้วยสบู่อ่างหนึ่ง สำหรับจะให้แขกของเขาทำพิธีล้างมือตามพอใจ ครั้นคนใช้เอาน้ำ ๓ อ่างออกมาพร้อมแล้ว เจ้าของบ้านจึงพูดกับแขกของเขาว่า เชิญทำพิธีล้างมือเสียเถิด แล้วจึงรับประทานให้พอใจ

ดูเหมือนว่าผู้นั้นรู้สึกโกรธด้วยข้อที่ถูกบังคับขืนใจ แต่ถึงกระนั้นก็จำต้องกระทำตาม เมื่อเขาทำพิธีล้างมือเสร็จแล้ว ก็รับประทานอาหารจานที่รังเกียจ มีอาการประหม่ามือสั่นเทิ้ม แสดงให้เห็นว่ามีความหวาดกลัวและไม่พอใจอย่างยิ่ง คนทั้งปวงพากันประหลาดใจมาก ใช่แต่เท่านั้น ยังมีสิ่งที่ประหลาดใจยิ่งกว่านั้นอีก กล่าวคือเมื่อเขากำลังรับประทานสังเกตเห็นว่ามือขวาของเขามีเพียง ๔ นิ้วไม่มีนิ้วหัวแม่มือ แต่แรกไม่มีใครสังเกต เมื่อเห็นเช่นนั้นจึงพากันประหลาดใจ นึกว่าอันเรื่องนิ้วมือขาดกับเรื่องไม่ชอบกระเทียมคงเป็นเรื่องติดต่อกัน

เจ้าของบ้านกระหายที่จะทราบหนัก จึงถามขึ้นทันทีเขากำลังรับประทานอาหารอยู่ว่า นี่แน่ะท่าน ดูเหมือนนิ้วหัวแม่มือของท่านขาดไปไม่ใช่หรือ ท่านเป็นมาแต่กำเนิดหรือว่ามีอุบัติเหตุอะไรเกิดขึ้นแก่ท่าน ข้าพเจ้าคิดว่าคงจะเป็นเรื่องติดต่อกันกับข้อที่ท่านรังเกียจปลาจานนี้ ถ้าท่านจะเล่าสู่พวกเราฟัง คงจะทำให้เป็นที่พอใจแก่ที่ประชุมเป็นอันมาก ชายผู้นั้นตอบว่าใช่แต่ข้าพเจ้าไม่มีนิ้วหัวแม่มือข้างขวานั่นก็หาไม่ มือซ้ายก็เป็น

เช่นเดียวกัน ยังแถมเสียนิ้วหัวแม่เท้าทั้ง ๒ ข้างด้วย ที่ข้าพเจ้ามีนิ้วทั้ง ๔ พิการเช่นนี้ มีเรื่องราวเป็นเหตุแปลกประหลาดในชีวิตของข้าพเจ้ามาก ซึ่งท่านทั้งหลายจะพึงนั่นข้าพเจ้าไม่ขัดขวางยินดีจะเล่าให้ฟัง แต่ต้องขออนุญาตให้ข้าพเจ้าล้างมือเสียก่อนเถิด เมื่อเขาพูดดังนั้นแล้วก็อมข้าวลุกขึ้นจากโต๊ะเดินไปที่อ่าง ๓ ใบล้างมือ ๑๒๐ ครั้งเป็นลำดับกันไป เสร็จพิธีล้างมือแล้วเขาเข้ามานั่งที่โต๊ะตั้งต้นเล่าเรื่องว่า

ข้าแต่ท่านทั้งหลาย ท่านจงทราบเถิดว่า ข้าพเจ้าเกิดในนครแบกแดด ในสมัยเจ้าฮารูนอัลราชจิทเสวยราชย์ บิดาของข้าพเจ้าเป็นพ่อค้า เดิมทีเป็นคนมั่งมีกว่าพ่อค้าอื่น ๆ ในนครนั้น คนทั้งปวงพากันให้ชื่อว่าเป็นพ่อค้าเศรษฐีหัวหน้าพ่อค้าทั้งหลาย แต่เมื่อชราลงกลับเป็นคนชอบดื่มสุราจนติด พอใจในความสนุกสนานใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย หนัก ๆ เข้าละทิ้งการค้าขายและธุระการงานอื่น ๆ เสียสิ้นจึงยากจนลง ด้วยเหตุนี้เมื่อบิดาตายแล้ว ข้าพเจ้าจึงไม่ได้รับมรดกอะไรเลย บิดากลับทิ้งหนี้สินไว้เป็นจำนวนมาก ข้าพเจ้าจำเป็นต้องกระเหม็ดกระแหม่อดออมการใช้จ่าย ตั้งหน้าทำการงานหาเงินใช้หนี้สินแทนบิดา ได้รับความยากแค้นแสนสาหัส ในที่สุดใช้หนี้แทนบิดาหมด ต่อจากเวลานั้นไป ฐานะของข้าพเจ้าก็ดีขึ้นทีละน้อย จนมีทุนรอนเปิดร้านทำการค้าขายได้

อยู่มาวันหนึ่ง เวลาเช้าข้าพเจ้ากำลังเปิดร้าน มีสตรีผู้หนึ่ง ขี่ลาผ่านมาทางหน้าร้าน มีขันทีตามมาด้วยคนหนึ่ง และมีทาสเดินนำหน้าคนหนึ่ง ตามหลังคนหนึ่ง นางมาหยุดอยู่ตรงหน้าร้านข้าพเจ้า

ขันทีช่วยกันพยุงนางลงจากหลังลาพลางพูดว่า ข้าพเจ้าเกรงว่าท่านมาเช้าเกินไป เพราะยังไม่มีใครมาตลาดเลย อนึ่ง ข้าพเจ้าขอเตือนว่า ขอท่านอย่าได้แพร่งพรายให้ผู้ใดทราบว่าท่านเป็นใครเลย หาไม่จะมีเหตุร้ายบังเกิดขึ้นแก่พวกเรา

นางลงจากหลังลาแล้วยืนดูรอบ ๆ เมื่อเห็นว่ายังไม่มีร้านอื่นเปิด นอกจากร้านของข้าพเจ้า จึงหันมาพูดกับข้าพเจ้าว่า ท่านเจ้าของร้านขา ข้าพเจ้าขออนุญาตนั่งอยู่หน้าร้านท่านสักครู่เถิด พอพ่อค้าอื่น ๆ เปิดร้านขายของ ข้าพเจ้าก็จะไป

ข้าพเจ้าตอบว่า ร้านของข้าพเจ้าเป็นสถานที่ต้อนรับนางตามความประสงค์ แล้วเชิญให้นางเข้าไปนั่งในร้าน สตรีผู้นั้นเข้ามาในร้านแล้วนั่งลง นางสังเกตเห็นว่าไม่มีใครในตลาดนอกจากขันทีและข้าพเจ้า นางจึงเปลื้องผ้าคลุมหน้าออกเพื่อรับอากาศ ข้าพเจ้าตะลึงดูนางไม่วางตา เพราะไม่เคยเห็นหญิงใดงามเช่นนั้น ยิ่งพิศยิ่งเห็นงามจนกระทำให้เกิดความรักขึ้น ในทันใดนั้นข้าพเจ้าจ้องพิศนางด้วยความตะลึงหลง เหมือนคิดว่า การที่ข้าพเจ้าตื่นเต้นพิศดูรูปโฉมอันงามของนางนั้นไม่เป็นเหตุทำให้

นางไม่พอใจ เพราะนางมิได้คลุมผ้าคลุมหน้าเสีย เพื่อปิดบังดวงหน้าอันงามจากสายตาของข้าพเจ้า ภายหลังเห็นทีนางจะเกรงว่าจะมีผู้อื่นแลเห็นหน้า จึงจำเป็นคลุมหน้าเสีย กระทำให้ข้าพเจ้าเสียดายนักหนา ประสบกับเหตุที่กำลังละเมอหลงในรูปโฉมงามของนาง กับทั้งความรักก็หนักแน่นจิต เหลือที่จะหักห้ามได้ ข้าพเจ้าจึงกล่าวเป็นคำฉันท์ว่าดังนี้

ยลโฉมวิมลพักตร์ วรลักษณ์สง่าครัน
แฝงพักตร์ซ่อนกัน ดุจเดือนละหลบเงา
อกเรียมระทมทุก ขทเวศมิสร่างเซา
เหมือนมัจจุคร่าเอา ชีวเรียมพินาศลง
อ้าแม่ผะเชิญช่วย อนุกูลเถอะโฉม
ชีพเรียมจะคืนคง ก็เพราะนุชเยี่ยมกราย
กรคอยตระกองโอบ อรองคะโฉมฉาย
เผยหน้าเถอะอย่าอาย จะประคับประคองชม

เมื่อข้าพเจ้ากล่าวจบลง นางกล่าวตอบว่า

ยินถ้อยตระหนักโสต ดุจโลดละเหลิงลม
จิตน้องนิเตรียมตรม ระอุรักสลักทรวง
พี่รักกรักตอบ บ่มีอุบายลวง
ชายชาติทั้งปวง ฤดีเด็ดบ่ไยดี

พอว่าเช่นนั้น นางรู้สึกว่าขันทีที่ติดตามมาด้วยไม่พอใจ จึงเปลี่ยนเรื่องเสีย พูดกับข้าพเจ้าว่า นางมาที่ตลาดเพื่อจะหาซื้อสิ่งของที่งาม ๆ ดี ๆ นางบอกรายชื่อสิ่งของให้ข้าพเจ้าฟังแล้วถามว่า ท่านมีของอย่างที่ข้าพเจ้าต้องการบ้างหรือไม่

ข้าพเจ้าตอบว่า คุณนาย ข้าพเจ้าเป็นพ่อค้าที่ยากจน เพิ่งตั้งตัวได้ยังทำการค้าขายไม่นานเท่าไร ไม่มีทรัพย์สินพอจะทำการค้าขายด้วยทุนรอนเป็นจำนวนมากมายนัก ข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจมากที่ไม่มีสิ่งของที่คุณนายต้องประสงค์ แต่เพื่อจะช่วยให้คุณนายลำบากที่จะต้องไปเที่ยวเดินหาซื้อของตามร้าน เมื่อพวกพ่อค้าเปิดร้าน จงอนุญาตให้ข้าพเจ้าไปเที่ยวหาซื้อสิ่งของที่คุณนายต้องการ นางยอมตกลงตามคำของข้าพเจ้าๆ กับนางจึงนั่งสนทนากันต่อไปอีกเป็นเวลานาน ถ้อยทีมีฉันทไมตรีต่อกันเป็นอย่างดี

อันความรู้สึกของนางในขณะที่เรานั่งสนทนากันอยู่นั้นจะเป็นอย่างไร ข้าพเจ้ามิสามารถจะกล่าวได้ ส่วนข้าพเจ้ารู้สึกว่าตลอดทั้งกายใจและเวลา จมดิ่งอยู่ในทะเลแห่งความรักมีความหลงใหลในถ้อยคำน้ำเสียงความน่ารักและรูปโฉมอันมีเสน่ห์ของนาง ลืมตัวว่าได้พูดจาอะไรบ้าง และไม่รู้สึกว่าเป็นเวลานานเท่าไร ในที่สุดเมื่อพ่อค้าอื่น ๆ เปิดร้าน ข้าพเจ้าก็ออกจากร้าน

ไปเที่ยวหาซื้อสิ่งของที่นางต้องการ ได้ครบแล้วก็พากลับมา จัดห่อสิ่งของเหล่านั้นแล้วก็ส่งให้ขันทีรับไป รวมราคาสิ่งของทั้งหมดเป็นจำนวนเงิน ๑,๐๐๐ เหรียญ ครั้นนางสั่งทาสขนสิ่งของออกจากร้านไปแล้ว นางก็ลุกขึ้นกล่าวคำอำลาข้าพเจ้าจากร้านขึ้นลากลับไป ข้าพเจ้ามองตามจนกระทั่งนางออกจากประตูตลาดไป

เมื่อสตรีผู้นั้นไปลับตาแล้ว ข้าพเจ้าจึงรำลึกขึ้นได้ว่าความลุ่มหลงรักใคร่ในนางนั้น เป็นเหตุให้ข้าพเจ้ากระทำผิดลงอย่างใหญ่หลวง กล่าวคือแขกผู้มีรูปงดงามนั้น ไม่แต่กระทำให้ข้าพเจ้ามีความพอใจหลงรักใคร่อย่างเดียว ยังทำให้หลงโหลจนลืมเรียกร้องเอาเงินราคาสิ่งของเอาไว้ ซ้ำไม่ได้ถามด้วยว่านางคือใคร และอยู่ที่ไหน ด้วยเหตุนี้ทำให้ข้าพเจ้าต้องตกเป็นลูกหนี้พวกพ่อค้าเจ้าของสิ่งของที่นางเอาไปทั้งสิ้นเป็นจำนวนเงิน ๑,๐๐๐ เหรียญ พอได้สติขึ้นมาข้าพเจ้าจึงต้องรีบไปขอโทษตนเองกับพ่อค้าเหล่านั้น บอกกับเขาว่าข้าพเจ้ารู้จักสตรีผู้นั้นอย่างดี ขอผ่อนผันเป็นชำระสิ่งของเหล่านั้นไปก่อน ครั้นแล้วข้าพเจ้ากลับบ้านมีความร้อนใจในเรื่องหนี้ และร้อนรักเท่าที่รักแรกเมื่อเห็นนางมีความกระวนกระวายมืนเมาด้วยความรักไม่เป็นอันกินอันนอนเป็นอยู่เช่นนั้นเวลาราว ๑ สัปดาห์

ครั้นต่อมา พ่อค้าเจ้าหนี้มาทวงถาม ข้าพเจ้าจำต้องร้องขอให้เขารออีกสักสัปดาห์หนึ่ง พวกนั้นยอมตามข้าพเจ้า พอถึงกำหนดผัดเขาก็พากันมาทวงเงินอีก ข้าพเจ้าต้องขอความกรุณาผัดเพี้ยนเขาต่อไปอีก ครั้นเช้าวันรุ่งขึ้นขณะเมื่อข้าพเจ้ากำลังนั่งรำพึงถึงฐานะอันคับขันอยู่ที่ร้าน และเห็นสตรีผู้นั้นนั่งมาบนหลังลาตัวเก่าและมีขันทีคนเก่าติดตามมาด้วยเหมือนคราวก่อน นางตรงมาที่ร้านข้าพเจ้าแล้วพูดว่า ข้าพเจ้าทำให้ท่านคอยนานไปสักหน่อย บัดนี้ข้าพเจ้านำเงินค่าสิ่งของที่ซื้อไปวันก่อนมาชำระให้ท่าน ครั้นแล้วนางก็นั่งลงสนทนากับข้าพเจ้า กระทำให้ข้าพเจ้ามีความสุขเป็นอันมากในการที่ได้พบสนทนากับนางอีกเป็นเวลานาน

พอเวลาสายหน่อย พวกพ่อค้าเปิดร้าน ข้าพเจ้าจึงเอาเงินที่เป็นหนี้อยู่ไปชำระเขาตามจำนวนที่ได้ซื้อเชื่อสิ่งของไว้แล้ว กลับนำของอย่างอื่นซึ่งสตรีผู้นั้นต้องการใหม่ มีผ้าไหมเป็นลวดลายดอกไม้ และสิ่งของอื่น ๆ มีราคาสูงอีกมากมายให้แก่นางอีก รวมสิ่งของทั้งสิ้นเป็นราคาเท่ากับทอง ๑,๐๐๐ ลิ่ม ครั้นนางได้รับสิ่งของครบถ้วนตามต้องการแล้ว ก็ลากลับไป ข้าพเจ้าไม่ได้พูดถึงเรื่องเงินราคาสิ่งของอีกเหมือนดังคราวก่อน และทั้งนางก็ไม่ได้บอกด้วยว่า นางคือใคร และอยู่ที่ไหน

พอนางไปแล้ว ข้าพเจ้าจึงมารำพึงแก่ตัวเองว่า การณ์ที่เป็นไปแล้วนั้น ๒ คราวนี้เพราะอะไรหนอ มิใช่เพราะข้าพเจ้าหลงรักนางหรือ อนิจจา นี่เป็นความรักชนิดไร ข้าพเจ้าเกรงว่าความรักชนิดนี้จะทำให้ข้าพเจ้าล้มละลายแน่ และไม่แต่จะระยำลำบากแต่ผู้เดียว ยังจะเป็นเหตุให้พ่อค้าผู้อื่นต้องเสียทรัพย์สินโดยใช่เหตุบังควรไม่ ยิ่งคิดยิ่งรู้สึกผิดเสียใจตัวเองเป็นอันมาก อนิจจา นี่เราเป็นบ้าหรือ เราเป็นไปได้เช่นนี้เพราะอะไร มิใช่เพราะหลงในรูปร่างอันงดงามของสตรีหรือ และความน่ารักของสตรีกระทำให้คนบ้า และความเป็นบ้าของเรา เป็นบ่อเกิดแห่งความหายนะ เมื่อกระนี้แล้วรูปงามของสตรีก็ไม่ใช่อื่นไกล คือสิ่งชั่งลวงชายให้ลุ่มหลงนั่นเอง นางเจ้าของความงามเห็นว่าข้าพเจ้าเป็นหนุ่มจึงนึกว่าง่ายแก่การลุ่มหลงนัก นางใช้ความงามเป็นเครื่องต่อล่อให้เราหลง แล้วนางจะมิหัวเราะเยาะให้หรือ

ขนาดว่าความรักแล้ว ย่อมมีอำนาจเหนือสิ่งทั้งปวงเพราะฉะนั้น ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะรู้สำนึกตัวแล้วว่า เหตุที่จะต้องถึงความหายนะล่มจมครั้งนี้ มิใช่อื่นไกล เพราะด้วยหลงใหลในความงามของสตรี โดยแท้ก็จริงอยู่ แต่ข้าพเจ้าก็ยังไม่วายรัก เพราะจะวายกระไรได้ การณ์ได้ล่วงเลยถลำรักมาเสียมากแล้ว ตัวข้าพเจ้าเวลานี้เปรียบเสมือน.....

เรือน้อยลอยวนกลางชลเชี่ยว ยามจะเลี้ยวเหลือลำบากยากหนักหนา
ต้องปล่อยตามกระแสชลวนพัดพา แม้นหากว่าขืนจะเลี้ยวเปลี่ยวใจเอย

เมื่อกระนั้น จึงจำเป็นต้องตกอยู่ในฐานะที่เฝ้าแต่ลุ่มหลงรำพึงถึงแม่รูปสวยชวนสวาทอยู่มิรู้วาย ความร้อนใจในเรื่องถูกเจ้าหนี้รบกวนก็ยิ่งทวีมากขึ้น ความร้อนรักก็ทับถม จนเวลาล่วงมาได้เดือนกว่า พวกพ่อค้าต่างพากันหมดความไว้วางใจ จึงจัดการขายทอดตลาดสิ่งของ ๆ ข้าพเจ้าที่มีอยู่ทั้งสิ้น ในวันนั้นเวลาเช้าข้าพเจ้ากำลังนั่งสติลอย ดูพวกเจ้าหนี้จัดการยึดทรัพย์จะขายทอดตลาดอยู่หน้าร้าน เห็นสตรีผู้นั้นเดินตรงมายังร้านข้าพเจ้า พร้อมด้วยคนติดตามเหมือนอย่างเคยอีก พอข้าพเจ้าแลเห็นนาง ความทุกข์ยากลำบากใจก็พลันหายไปสิ้น ครั้นนางเดินมาถึงหน้าร้านจึงเอ่ยพูดขึ้นด้วยน้ำเสียงอ่อนหวานว่า ท่านจงเอาตาชั่งมาชั่งทองซึ่งเป็นราคาสิ่งของที่ข้าพเจ้าซื้อไปนั้นเถิด ครั้นแล้วนางก็สั่งให้ขนที่ชำระเงินราคาสิ่งของให้แก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงชำระใช้พวกเจ้าหนี้ไปอีกต่อหนึ่ง เป็นการสิ้นเสร็จธุระเรื่องหนี้สิน

นอกจากราคาค่าสิ่งของแล้ว นางยังมอบเงินให้ข้าพเจ้าอีกเป็นอันมาก แล้วนางนั่งลงสนทนากับข้าพเจ้าต่อไป เวลานั้นข้าพเจ้ารู้สึกเสมือนว่าแทบจะคุมชีวิตอยู่ไม่ติด ด้วยความชื่นชมยินดีเป็นอันมาก นั่งสนทนากันไปได้หน่อย นาง

เอ่ยถามขึ้นว่า ท่านมีภรรยาแล้วหรือยัง ข้าพเจ้าแสดงความประหลาดใจในคำถาม แล้วตอบว่าหามิได้ ข้าพเจ้ายังไม่คุ้นเคยกับหญิงสาวคนใดเลย พูดได้เท่านั้นข้าพเจ้าก็ร้องไห้

นางจึงถามว่า เหตุไรเจ้าจึงร้องไห้

ข้าพเจ้าจึงตอบว่า บังเกิดมีความคิดอันหนึ่งแล่นเข้าสู่หัวใจทำให้ร้องไห้ พูดพลางข้าพเจ้าส่งเหรียญทองให้แก่ขันทีกระซิบบอกกับเขาว่า ท่านจงอนุญาตให้เราสนทนากันเฉพาะสองคนกับนางเถิด เขาหัวเราะพูดว่าทำไมท่านจึงไม่กล้าพูดกับนางตามตรงหนอ ข้าพเจ้ารู้แล้วว่าท่านมีความปรารถนาอย่างไร รู้มากยิ่งกว่านั้นอีก คือรู้อยู่ว่า นางมีความรักท่านยิ่งกว่าที่ท่านรักนาง การที่นางมาที่นี่ถึง ๒–๓ ครั้งแล้วนั้นก็เพราะความรักใคร่ท่าน มิได้มีความประสงค์จะซื้อสิ่งของเป็นข้อใหญ่ เพราะฉะนั้น ถ้าท่านกล้าพอ เพียงแต่บอกความปรารถนาแก่นางเท่านั้น นางก็จะไม่ขัดข้องประการไร

ข้าพเจ้าพูดว่า นี่ท่านรู้เรื่องดีถึงเพียงนั้นเชียวหรือ เมื่อกระนั้นข้าพเจ้าก็บอกความจริงแก่ท่านได้ว่า ข้าพเจ้ารู้สึกว่าบังเกิดความรักใคร่นายของท่านมาตั้งแต่เมื่อพบกันครั้งแรก ตั้งแต่บัดนั้นมาความรักก็ทวีขึ้นทุกวัน จนพูดได้อย่างจริงใจว่าชีวิตและร่างกายของข้าพเจ้าเป็นของนางสิ้นแล้ว ถ้าการณ์

สำเร็จสมดังความรักของข้าพเจ้าเมื่อไร เป็นไม่ลืมบุญคุณความเอื้อเฟื้อซึ่งท่านได้มีแก่ข้าพเจ้าเลยเป็นอันขาด

เมื่อข้าพเจ้าจัดการกับขันทีและทาสของนางเสร็จแล้ว ก็หันไปหานางพูดว่า ข้าพเจ้ามีความรักใคร่นางเป็นอันมาก เหลือที่จะบอกถูกว่ามากมายเพียงไร ครั้นแล้วก็บอกความในใจให้นางฟังจนสิ้นเชิง

นางยินยอมรับรัก พูดว่า ขันทีผู้นี้จะนำหนังสือของข้าพเจ้ามา เขาว่าอย่างไรท่านจงทำตามเขาทุกประการเถิด ว่าเท่านั้นแล้วนางก็ลุกขึ้นลากลับ

อยู่ต่อมาอีก ๒—๓ วัน ขันทีของนางมาหาข้าพเจ้า ข้าพเจ้าต้อนรับอย่างดี แล้วถามถึงนายเขา เขาตอบว่า นางเจ็บอยู่ ข้าพเจ้าพูดต่อไปว่า ขอท่านจงบอกเรื่องราวของนายท่านให้ฟังหน่อยเถิด

เขาตอบว่า พระนางโซบิเด ชายาแห่งกาหลิบฮารูนอัลราษจิท เป็นผู้รับเลี้ยงดูนางผู้นี้มาตั้งแต่เด็ก นางเป็นข้าหลวงตัวโปรดของพระนางไปมาแห่งใดได้ตามพอใจ จนมาพบกับท่านบังเกิดความรักใคร่ขึ้น นางจึงขอให้พระชายาอนุญาตให้นางแต่งงานอยู่กินเป็นสามีภรรยากับท่าน พระชายาก็โปรด แต่จะขอดูตัวท่านเสียก่อน ถ้าเห็นสมควรและแน่ใจว่าท่าน

รักใคร่ประสงค์จะแต่งงานกับนางจริงก็จะจัดการให้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงจะมานำท่านไปในวัง ท่านจะว่าอย่างไร

ข้าพเจ้าจึงรีบตอบว่า ดีแล้ว ข้าพเจ้าพร้อมอยู่เสมอที่จะตามท่านไป ไม่ว่าจะไปแห่งใด ขอแต่ให้ไปพบนางเถิด

ขันทีตอบว่าเอาเป็นตกลง แต่ท่านต้องเข้าใจว่าไม่เคยมีชายใดที่จะได้รับอนุญาตให้เข้าไปถึงที่อยู่ของสตรีในพระราชวัง ท่านจะเข้าไปที่นั้นได้ก็โดยวิธีเดียวเท่านั้น ซึ่งท่านจะต้องปกปิดไว้เป็นความลับอย่างลึกซึ้ง นายของข้าพเจ้าจะเป็นผู้คิดหาอุบายที่ทำการนี้ ท่านต้องทำการเพื่อให้การนี้สำเร็จง่ายเข้า แต่สิ่งที่สำคัญที่สุด ท่านจะต้องเป็นผู้ฉลาดรู้ผิดชอบปกปิดความไม่ให้ใครล่วงรู้ หาไม่ชีวิตของท่านเท่านั้นจะเป็นสิ่งใช้ทดแทนกับความผิดนี้ได้

ข้าพเจ้าให้คำมั่นสัญญาแก่เขาว่า ข้าพเจ้าจะเชื่อฟังคำแนะนำของเขาอย่างเคร่งครัด

เขาพูดต่อไปว่า ถ้ากระนั้นเย็นวันนี้จะต้องไปที่โบสถ์ซึ่งพระนางโซบิเดได้จัดสร้างขึ้นบนฝั่งแม่น้ำไตกริส และท่านจะต้องคอยอยู่ที่นั่นจนกว่าเราจะมา

ข้าพเจ้ายอมรับคำว่าจะกระทำตามที่เขาปรารถนาทุกประการ แล้วนั่งคอยเวลาอยู่ด้วยความร้อนใจ จนกระทั่งถึง

เวลาเย็น ข้าพเจ้าก็ไปที่โบสถ์ คอยอยู่ที่นั่นจนคนกลับจากโบสถ์หมด ในทันใดนั้น แลเห็นเรือลำใหญ่ติดกรรเชียงตรงมาที่ฝั่งพร้อมด้วยพวกขันที คนเหล่านั้นขนจากเรือหาบหิ้วมาด้วยหลายใบแวะเข้ามาที่โบสถ์แล้วต่างคนก็กลับออกไป เว้นแต่อีกคนหนึ่งซึ่งข้าพเจ้าจำได้ว่าเป็นคนที่มากับนางเสมอ คือเป็นคนที่พูดกับข้าพเจ้าเมื่อเช้านั้น ในขณะนั้นข้าพเจ้าแลเห็นนางเดินเข้ามาข้างใน ข้าพเจ้าตรงเข้าไปชี้แจงให้นางฟังว่า ได้เตรียมพร้อมที่จะทำตามคำสั่งของนางทุก ๆ อย่าง

นางตอบว่า เราไม่มีเวลาที่จะยอมให้เสียไปในการสนทนากัน แล้วก็เปิดหีบใบหนึ่งขนสิ่งให้ข้าพเจ้าลงไปในนั้น พลางพูดว่า เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำดังนั้น เพื่อให้ท่านและข้าพเจ้ารอดอันตราย ไม่ต้องกลัวอะไรทั้งหมด การณ์ต่อจากนี้ไปจงปล่อยให้ข้าพเจ้าเป็นผู้จัดทั้งสิ้น เมื่อข้าพเจ้าได้ปล่อยตัวให้เป็นทาสทำตามใจนาง มาจนเกินกว่าที่จะถอยหลังได้ฉะนี้แล้ว จำเป็นต้องทำตามที่นางบอกต่อไป แล้วนางก็ปิดฝาหีบและลั่นกุญแจ ขันทีคนสนิทของนางเรียกขันทีคนอื่น ๆ ที่เป็นผู้นำหีบมา ให้ยกหีบกลับลงบรรทุกในเรือแล้วนางและพวกขันทีก็ลงเรือติดกรรเชียงตรงไปยังตำหนักของพระนางโซบิเด

เมื่อข้าพเจ้านอนอยู่ในหีบ มีเวลาตริตรองกิจการอันสำคัญนาน จึงรู้สึกกลับใจใหม่ ไม่พอใจที่จะนำตัวเข้าไปสู่อันตรายพยายามคิดหาทางหนีแต่ไม่มีประโยชน์เสียแล้ว การณ์ได้ล่วงเลยไปมาก มิสามารถจะกลับใจได้ สักครู่หนึ่งรู้สึกว่าเรือจอดเข้าที่ประตูพระราชวัง พวกขันทีจึงช่วยกันขนหีบขึ้นจากเรือ แล้วคงจะหามเข้าไปยังที่อยู่ของพวกผู้หญิงข้างในในทันใดคนเหล่านั้นวางหีบลงบนพื้นดิน ข้าพเจ้าได้ยินเสียงร้องว่า กาหลิบ กาหลิบเสด็จมา เวลานั้นข้าพเจ้ารู้สึกเหมือนจะสิ้นชีวิตลงด้วยความตกใจ พอกาหลิบเสด็จมาถึงรับสั่งถามว่าเจ้านำหีบอะไรมา

นางทูลตอบว่า ข้าแต่พระองค์ ในหีบนี้มีของซึ่งพระนางต้องประสงค์จะทอดพระเนตร แต่ส่งมาถึงช้าไป

กาหลิบรับสั่งว่า จงเปิดขึ้น ข้าจะดูมัน

นางพยายามบิดพลิ้ว โดยทูลตอบว่า ข้าแต่พระองค์อันของสิ่งนี้เป็นของที่ควรดูแต่เฉพาะผู้หญิง

กาหลิบรับสั่งซ้ำว่า จงเปิดขึ้น ข้าบอกแก่เจ้าดังนี้ข้าสั่งเจ้า

เมื่อเช่นนั้น จึงเป็นการจำเป็นที่นางจะต้องทำตามข้าพเจ้าตัวสั่นสะท้าน จนกระทั่งเดี๋ยวนี้เมื่อระลึกถึงขณะที่มีอันตรายอย่างคับขันนั้นขนคราวใด ก็ให้หวาดกลัวอยู่เสมอ

ทุกครั้ง กาหลิบประทับลง นางก็สั่งให้เปิดหีบทั้งหมดขนทีละใบ นำสิ่งของที่บรรจุขนมาให้ทอดพระเนตร นางแกล้งทูลชแจงถึงเรื่องสิ่งของอันงดงามประหลาดนั้น ๆ ทีละสิ่ง เพื่อจะหน่วงเวลาให้นานที่สุด และด้วยความปรารถนาที่จะทำให้พระองค์เบื่อหน่าย แต่อุบายอันนี้มิได้เป็นไปสมดังความต้องการ

กาหลิบรับสั่งให้เปิดหีบออกตรวจทีละใบ จนเหลือแต่ใบที่ข้าพเจ้าซ่อนอยู่ รับสั่งว่า มาเถอะ เราจะรีบทำธุระอันนี้เสียให้เสร็จไป เดี๋ยวนี้เป็นแต่เพียงจะต้องดูหีบใบสุดท้ายเมื่อได้ยินรับสั่งดังนี้ ข้าพเจ้าเกือบจะไม่รู้สึกว่าตนมีชีวิตอยู่หรือตายแล้ว เพราะหมดหวังที่จะหนีจากอันตรายใหญ่หลวงนั้นได้

เมื่อนางเห็นว่ากาหลิบตงพระหฤทัยอย่างจริงจัง ที่จะเปิดหีบที่ข้าพเจ้าซ่อนอยู่ให้จงได้แล้ว จึงทูลว่า มีของบางสิ่งอยู่ในหีบนั้นที่หม่อมฉันไม่สามารถจะนำถวายทอดพระเนตรได้ เว้นเสียแต่เฉพาะพระพักตร์พระชายา

กาหลิบรับสั่งว่า ถ้ากระนั้นก็ให้เป็นไปดังประสงค์ของนางเถิด

พวกขันทีจึงยกหีบขึ้น หามเข้าไปวางในห้องประทับของโซบิเด ซึ่งเป็นที่ที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสหายใจอย่างรอดอันตรายอีกครั้งหนึ่ง

เมื่อพวกขันทีที่หามหีบเข้ามาพากันกลับออกไปหมดแล้ว นางเปิดหีบขึ้นบอกให้ข้าพเจ้าออกมา แล้วชี้ให้ดูบันไดซึ่งทอดขึ้นไปข้างบน แล้วพูดว่า จงขึ้นไปคอยฉันอยู่ที่นั่น พูดแล้วนางก็ออกไปจากห้อง ข้าพเจ้าขึ้นไปคอยอยู่ในห้องชั้นบนตามที่สั่ง เมื่อนางเสร็จธุระแล้ว กลับเข้ามาขอโทษในการที่ทำให้ข้าพเจ้าตกใจเมื่อสักครู่นี้ พูดต่อไปว่า ความกลัวและความร้อนใจของฉันก็มีมากเท่ากับท่าน ฉันคิดว่ามีน้อยคนนักเมื่อได้ตกเข้าไปในที่คับขันอย่างเช่นฉันแล้ว จะดิ้นรนให้รอดพ้นไปได้ ความรักของฉันซึ่งมีต่อท่าน เป็นเครื่องช่วยให้มีปัญญาคิดช่วยตัวให้พ้นอันตรายอันน่ากลัว ถึงแม้จะมีความจนใจอย่างไรก็ดี ก็ย่อมบังเกิดปัญญาขึ้นด้วยความรัก บัดนี้จงนอนใจเถิดว่าไม่มีอะไรที่จะต้องกลัวอีก ต่อจากนี้ไปข้าพเจ้ากับนางก็ได้กระทำปฏิญาณต่อกันด้วยความรักแล้วนางพูดว่า ท่านคงต้องการหยุดพักเพราะฉะนั้น ควรนอนเสียที่นี่ฉันจะนำท่านไปเฝ้าพระชายาในวันพรุ่งนี้ ซึ่งเป็นธุระง่ายนิดเดียว เพราะกาหลิบไม่ได้ประทับที่นี่ ข้าพเจ้าค่อยบรรเทาความกลัวก็นอนหลับไปในที่นั้น

เช้าวันรุ่งขึ้น นางข้าหลวงคนสนิทแห่งโซบิเดได้นำข้าพเจ้าเข้าไปในห้องหนึ่ง ประดับประดาด้วยเครื่องตกแต่งอย่างงดงามเมื่อเข้าไปสักครู่หนึ่ง มีข้าหลวง ๒๐ คนแต่งกาย

ด้วยเครื่องมีค่าออกมาจากห้องโซบิเด มายืนอยู่เฉพาะบัลลังก์เป็น ๒ แถว แล้วมีข้าหลวงอีก ๒๐ คนเดินออกมาอีก แต่งกายเหมือนกันกับพวกก่อน ต่างกันอยู่ก็เพียงงดงามยิ่งกว่า แล้วจึงพระนางโซบิเด ผู้มีพระอาการสง่างามเสด็จเข้ามาตรงกลาง พระนางประดับพระกายด้วยเครื่องเพชรพลอยอันมีค่างามวิจิตร ประทับลงบนบัลลังก์ นางผู้เป็นข้าหลวงสนิทก็ตามเสด็จด้วย

ในทันใดที่พระมเหสีกาหลิบประทับลง ข้าหลวงพวกแรกทำอาณัติสัญญาณให้ข้าพเจ้าเข้ามาเฝ้า ข้าพเจ้าเข้ามากราบลงจนศีรษะสัมผัสพรมที่ปูรองอยู่ภายใต้บาทพระนาง พระนางรับสั่งให้ข้าพเจ้าลุกขึ้น ถามชื่อเสียงและหลักฐานครอบครัวของข้าพเจ้าซึ่งนับว่าเป็นเกียรติยศอันยิ่งใหญ่ คำที่ข้าพเจ้าทูลตอบกระทำให้เป็นที่พอพระหฤทัยมาก รับสั่งว่าเรามีความพอใจมากที่ได้เห็นบุตรีของเราได้เลือกคู่ครองอย่างดีแล้ว ที่เรียกว่าบุตรีก็เพราะเราได้อบรมเลี้ยงดูนางมานาน ให้การศึกษา และมีความรักใคร่นางเสมือนบุตรี เราเห็นชอบด้วยและจะอนุญาตให้เจ้าแต่งงานกันได้ เราจะเป็นผู้สั่งให้จัดเตรียมการ แต่ระหว่าง ๑๐ วันก่อนจะถึงวันพิธี เรายังต้องการใช้สอยนางอยู่ และในระหว่างนี้เราจะทูลกาหลิบขอประทานอนุญาต เจ้าต้องพักอยู่ที่นี่ก่อน จะจัดการรับรองเจ้าอย่างดี

ข้าพเจ้าพักอยู่ในวัง ๑๐ วัน ในระหว่างนั้นข้าพเจ้าไม่ได้พบหน้านางเลยแม้แต่ครั้งเดียว ส่วนโซบิเดก็ทูลกาหลิบถึงความประสงค์ของพระนาง ที่จะจัดการตั้งพิธีสมรสข้าหลวงคนสนิท กาหลิบมิได้เพียงแต่ประทานพระอนุญาตเท่านั้น ยังได้ประทานเงินเป็นจำนวนมากมายแก่นาง เพื่อให้ตั้งตัวเป็นหลักฐานต่อไป ในที่สุดก็ถึงวันกำหนด ต่างก็ตระเตรียมการพิธี มีพวกดนตรีและพวกเต้นรำพร้อมถ้วน ในเวลา ๙ วัน มีการเลี้ยงอาหารรื่นเริงทั่วทั้งพระราชวัง วันที่ ๑๐ เป็นวันพิธี พนักงานจึงนำนางกับข้าพเจ้าไปอาบน้ำแต่งกายในห้องคนละห้อง ครั้นเสร็จแล้วนำข้าพเจ้าไปรับประทานที่โต๊ะอาหาร พวกมหาดเล็กตั้งอาหารให้ข้าพเจ้ารับประทาน มีปลาต่าง ๆ ชนิดและอาหารอื่น ๆ อีกเป็นอันมาก ในจำนวนอาหารเหล่านั้นมีอาหารอย่างหนึ่งปรุงด้วยกระเทียม คล้ายกับปลาที่ท่านกำลังบอกให้ข้าพเจ้ารับประทานอยู่ในเวลานี้ พอข้าพเจ้ารับประทานรู้สึกว่ามีรสดีมาก จนไม่ได้รับประทานอาหารอื่น แต่บังเอิญเป็นความเคราะห์ร้ายของข้าพเจ้า เมื่อลุกขึ้นจากโต๊ะเป็นแต่เพียงเช็ดมือเท่านั้น มิได้ชำระล้างให้หมดจน นี่แหละเป็นข้อหนึ่งแห่งความเพิกเฉยซึ่งเชื่อแน่ว่าไม่เคยทำเช่นนี้มาแต่ก่อน

ครั้งถึงเวลากลางคืน ทั่วทั้งตำหนักโซบิเดและที่อยู่ของนางข้างในก็ตกแต่งด้วยประทีปโคมไฟ เสียงไพเราะแห่งดนตรี

ครึกครื้นไปทั่วพระราชฐาน พวกแขกที่ได้รับเชิญก็พากันมาเต้นรำ พระราชวังก็กึกก้องไปด้วยเสียงซึ่งแสดงความยินดี พนักงานนำเจ้าสาวและตัวข้าพเจ้าไปยังห้องโถงใหญ่ แล้วให้นั่งอยู่บนบัลลังก์คู่ หญิงที่ตามเจ้าสาวเข้ามาก็ทำพิธีเปลี่ยนเครื่องแต่งกายของนาง ๗ ครั้งตามประเพณี

เมื่อการพิธีสำเร็จแล้วข้าพเจ้าเข้าไปหาเจ้าสาว เพื่อสวมกอดนาง แต่นางผลักไสข้าพเจ้าโดยแรง และร้องอึงด้วยความขัดเคืองอย่างยิ่ง มีหญิงอยู่นอกห้องหลายคน ได้ยินเสียงก็วิ่งเข้ามาพากันซักถามเรื่องราว แต่สำหรับตัวข้าพเจ้าเองมีความประหลาดใจจนต้องหยุดยืนตะลึง

พวกผู้หญิงเหล่านั้นพากันถามเจ้าสาวว่า มีเหตุไรเกิดขึ้นหรือ โปรดบอกให้ทราบและอนุญาตให้พวกข้าพเจ้าช่วยนางเถิด

นางร้องตอบว่า จงเอาชายชั่วช้านี้ไปให้พ้นสายตาเรา

ข้าพเจ้าร้องว่า อนิจจาเอ๋ย นี่เหตุไรนางจึงขัดเคืองฉะนี้เล่า

นางร้องด้วยโทสะว่า ท่านเป็นคนต่ำช้ามาก กินกระเทียมมาแล้วไม่ล้างมือให้สะอาด ท่านคิดหรือว่าเราจะยอมรับชายที่โสโครกและสะเพร่าเช่นนี้ให้เข้าใกล้ แล้วนางสั่งหญิงพวกนั้นว่า จับให้เขานอนลงและส่งแส้มาให้ฉัน คนเหล่านั้

ส่งแส้ให้และจับข้าพเจ้านอนลง ยึดมือและเท้าไว้แน่น ภรรยาข้าพเจ้าจึงโบยข้าพเจ้าเต็มแรง มิได้มีความปรานีแม้แต่น้อย แล้วนางพูดกับหญิงเหล่านั้นต่อไปว่า เอาตัวไปมอบให้แก่ตำรวจ สั่งให้ตัดมือข้างที่หยิบกระเทียมเสีย

ในขณะนั้นพวกผู้หญิงเข้ามามากหน้าหลายตา เห็นข้าพเจ้าถูกลงโทษอย่างแสนสาหัสเช่นนั้น ก็พากันสงสารเป็นอันมากอยู่แล้ว ยังซ้ำได้ยินนางสั่งให้ตัดมือข้าพเจ้า ก็พากันอ้อนวอนว่า โปรดอย่าลงโทษรุนแรงถึงเพียงนั้นเลย พวกข้าพเจ้าขออ้อนวอนนางให้ยกโทษแก่เขาเสียเถิด

นางตอบว่า เรายังไม่เป็นที่พอใจ อยากจะสอนให้เขารู้จักเสียสักหน่อยว่าควรจะประพฤติอย่างไร และอยากจะให้มีเครื่องหมายแห่งความประพฤติชั่วของเขาติดอยู่ ซึ่งอาจแลเห็นได้ตลอดไป เขาจะได้ไม่ลืมเสียจนตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่ว่าเป็นความเลินเล่อนักที่รับประทานกระเทียมแล้วไม่ล้างมือ

หญิงเหล่านั้นมิได้พึ่งคำที่นางปฏิเสธ พากันทิ้งทอดตัวลงที่เท้าอ้อนวอนว่า นางผู้เพื่อนเทียมนาย ในพระนามแห่งพระอาหล่าโปรดระงับโทษเสียบ้างและจงอนุญาตให้ตามของร้องเถิด

นางไม่ตอบ ลุกขึ้นโบยข้าพเจ้าซ้ำอีก ครั้นแล้วก็ออกไปจากห้อง หญิงเหล่านั้นก็พากันออกไป ทิ้งข้าพเจ้าไว้ในความเศร้าใจแต่ผู้เดียว

ข้าพเจ้าอยู่ที่นั่นอีกสิบวัน มิได้เห็นหน้าใครเลย นอกจากหญิงทาสชราคนหนึ่ง ซึ่งมีหน้าที่นำอาหารมาให้ ข้าพเจ้าถามข่าวคราวเจ้าหญิงแกตอบว่า นางป่วย แล้วหญิงชราถามว่าทำไมข้าพเจ้าจึงไม่ระวังเมื่อได้รับประทานอาหารอันโสโครกเช่นนั้น

วันหนึ่งหญิงชราเข้ามาบออว่า นางหายเป็นปกติแล้ว เดี๋ยวนี้นางกำลังไปอาบน้ำ และนางพูดไว้ว่าจะมาเยี่ยมท่านพรุ่งนี้ เพราะฉะนั้นจงเตรียมตัวของท่านไว้ให้ดีเถิด

รุ่งขึ้นภรรยาข้าพเจ้าเข้ามาเยี่ยมพูดว่า ท่านต้องคิดว่าข้าพเจ้าดีเพียงไรที่มาหาท่านอีก แต่ข้าพเจ้าไม่สามารถจะกลับคืนดีกับท่านได้อีก จนกว่าจะได้ลงโทษท่านให้สมกับความผิดที่ท่านกระทำในเรื่องไม่ล้างมือ เมื่อรับประทานอาหารที่ปรุงด้วยกระเทียม เมื่อนางพูดดังนั้นแล้วก็เรียกหญิงสาวใช้เข้ามา นางสั่งให้ผูกข้าพเจ้าลงนอนบนพื้น เมื่อมัดข้าพเจ้าไว้แน่นแล้ว นางตัดนิ้วหัวแม่มือและหัวแม่เท้าของข้าพเจ้าด้วยมือของนางเอง หญิงคนหนึ่งเอายารากไม้ชนิดหนึ่งใส่ห้ามให้เลือดหยุด ข้าพเจ้าทนความเจ็บปวดไม่ไหวก็สลบไป

เมื่อข้าพเจ้ารู้สึกตัวขึ้น เขาให้ดื่มสุราเพื่อบำรุงกำลัง ข้าพเจ้าพูดกับนางผู้เป็นภรรยาว่า ตั้งแต่บัดนี้ไปจะไม่ขอมีส่วนเกี่ยวข้องกับอาหารที่ปรุงด้วยกระเทียมอีก ข้าพเจ้าขอสาบาน

ว่าถ้าจำเป็นต้องรับประทาน ข้าพเจ้าจะล้างมือ ๑๒๐ ครั้งด้วยน้ำด่างเถ้าถ่านของพันธุ์ไม้ที่ใช้ทำด่างและสบู่อย่างละ ๔๐ ครั้ง

ภรรยาข้าพเจ้าตอบว่า ดีแล้ว เมื่อท่านตั้งข้อปฏิญาณแก่ตนเองเช่นนี้ ข้าพเจ้าจะลืมสิ่งที่เป็นมาแล้วเสียให้สิ้น และจะอยู่กับท่านต่อไปอย่างฉันภรรยา

เรื่องราวมีดังนี้แหละ ซึ่งเป็นเหตุที่ทำให้ข้าพเจ้าต้องปฏิเสธไม่รับประทานอาหารปรุงด้วยกระเทียมซึ่งตั้งอยู่บนโต๊ะนี้

เขากล่าวต่อไปว่า พวกญิงเหล่านั้นไม่แต่เอารากยาไม้ใส่แผลให้ข้าพเจ้าเท่านั้น ยังได้ใส่กำยานแท้ซึ่งได้มาจากเมืองเมกกะให้ด้วย กำยานนี้เก็บไว้ในคลังหลวงของกาหลิบ ด้วยอำนาจของกำยานนี้ข้าพเจ้าค่อยทุเลาในเร็ววัน แล้วอยู่กินกับนางต่อมา พออยู่มาได้หน่อยภรรยาข้าพเจ้าสิ้นชีวิตในชั่วเวลา ๒—๓ วันก็ถึงแก่กรรมลง

ข้าพเจ้าจำเป็นต้องแต่งงานอีกครั้งหนึ่ง และตั้งใจจะอยู่ในกรุงแบกแดดตลอดไป แต่ว่าบังเกิดความคิดอย่างหนึ่งขึ้นคืออยากจะเที่ยวไปเพื่อเห็นความเป็นไปของโลก จึงได้เตรียมตัวออกเดินทางมายังกรุงอิหร่าน แล้วออกจากที่นั่นมายังซามากานท์ ในที่สุดก็ได้มาตั้งทำการค้าขายอยู่ในเมือง

คนต้นเครื่องทูลสุลต่านแห่งบัสโสระว่า ข้าแต่กษัตริย์นี่เป็นเรื่องราวของพ่อค้าแห่งนครแบกแดดได้เล่าให้ฟัง ณ บ้านที่ข้าพเจ้าได้รับเชิญไปเมื่อวานนี้

สุลต่านรับสั่งว่า จริงอยู่ มันเป็นเรื่องราวประหลาดมาก ถึงกระนั้นก็ไม่ประหลาดเท่าเทียมกับเรื่องเจ้าหลังค่อมของข้า เมื่อได้ยินรับสั่งดังนี้แพทย์ยิวกราบลงแล้วทูลว่า ถ้าพระองค์จะทรงรับฟังเรื่องที่ข้าพเจ้าจะเล่าถวาย ข้าพเจ้าจำเป็นจะต้องยกยอตนเองว่าอาจเป็นเรื่องที่พอพระทัยได้

สุลต่านรับสั่งว่า จงเล่าไปเถิด ถ้าเรื่องของเจ้าไม่ประหลาดยิ่งกว่าเรื่องของเจ้าหลังค่อมแล้วอย่าหวังเลยว่าข้าจะปล่อยให้เจ้ามีชีวิตอยู่ นายแพทย์ยิวจึงเริ่มเล่าว่า

•

๓๑. เรื่องของนายแพทย์ยิว

•

เหตุการณ์ประหลาดซึ่งเกิดขึ้นแก่ข้าพเจ้าเมื่อครั้งยังหนุ่ม ๆ มีอยู่ดังต่อไปนี้ เมื่อข้าพเจ้าอาศัยอยู่ ณ เมืองดามัสกัส ได้เล่าเรียนและฝึกหัดวิชาแพทย์จนทำการรักษาพยาบาลได้ วันหนึ่งมีนกการมาจากบ้านผู้ว่าราชการเมือง บอกว่าผู้ว่าราชการเมืองให้มาตามตัวข้าพเจ้าไป เมื่อไปถึงบ้านนั้นเห็นเตียงนอนทำด้วยศิลาขาวบริสุทธิ์หุ้มด้วยทอง ตั้งอยู่มุมห้องชั้นบน

บนเตียงมีชายคนหนึ่งนอนบ่วยอยู่ ชายนั้นเป็นคนหนุ่มรูปร่างยากที่จะหาคนอายุรุ่นราวคราวเดียวกันเปรียบปานได้ ข้าพเจ้านั่งลงข้างหัวนอนเตียงกล่าวคำวิงวอนพระอาหล่า ขอให้ทรงปลดเปลื้องทุกข์ที่เขาได้รับอยู่ เขาชำเลืองดูข้าพเจ้า แต่ไม่พูดว่ากระไร

ข้าพเจ้าพูดว่า ท่านผู้เป็นนาย จงยื่นมือมาให้ข้าพเจ้าตรวจดู เขายื่นมือซ้ายให้ ข้าพเจ้าประหลาดใจนักว่า ชายนั้นช่างเย่อหยิ่งเสียนี่กระไร แล้วตรวจจับชีพจรดูผู้แล้วเขียนใบยาส่งให้ สัญญาว่าจะอยู่รักษาเขา ๑๐ วัน จนกว่าจะค่อยมีกำลังแข็งแรงขึ้น ครั้นครบกำหนด ๑๐ วันคนไข้ก็หายเป็นปกติ

รู้ว่าราชการเมืองมีความยินดี พอใจในความสามารถของข้าพเจ้า จึงมีคำสั่งตั้งให้ข้าพเจ้าเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลในเมืองนั้น ให้เสียศสำหรับตำแหน่ง

เมื่อชายนั้นหายไข้ไปอาบน้ำ ข้าพเจ้าไปด้วย บังเกิดมีความประหลาดใจขึ้น กล่าวคือ เมื่ออยู่แต่ลำพัง ๒ คน คนใช้นำเสื้อเข้ามาให้ แล้วรับเอาเสื้อที่เปลื้องออกนั้นกลับไป ข้าพเจ้าเห็นชายนั้นมีแขนขวาด้วน และเมื่อมองดูร่างกายของเขาก็เห็นมีแผลเป็น ซึ่งถูกโบยยับไปทั้งตัว ทำให้ข้าพเจ้ายิ่งประหลาดใจทั้งรู้สึกสงสารมากขึ้น

ชายหนุ่มนั้นพูดว่า ท่านนายแพทย์ ที่ได้เห็นร่างกายของข้าพเจ้าเป็นดังนี้ ขออย่าได้ประหลาดใจเลย เมื่อเราอาบน้ำแล้วข้าพเจ้าจะเล่าเรื่องให้ท่านฟัง ครั้นอาบน้ำแล้วก็มารับประทานอาหาร นั่งพักอยู่สักครู่เขาพูดว่า ท่านมีความประสงค์จะพักกายในห้องอาหารนี้หรือ

ข้าพเจ้ารับคำ เขาจึงสั่งให้คนใช้เก็บเครื่องอาหารไปเสียแล้วให้นำผลไม้มาให้ เมื่อรับประทานผลไม้แล้ว ข้าพเจ้าเตือนให้เขาเล่า เขาพูดว่า ดีแล้วท่านนายแพทย์ จงฟังเรื่องที่เกิดขึ้นแก่ข้าพเจ้าดังจะเล่าต่อไปนี้

จงทราบเสียก่อนว่า ข้าพเจ้าเป็นชาวเมืองเอลโมซิล ปู่ของข้าพเจ้ามีบุตรชาย ๑๐ คน บิดาของข้าพเจ้าเป็นบุตรคนใหญ่ เมื่อบุตรเหล่านั้นเติบโตขึ้น และมีภรรยาไปทุกคนแล้ว บิดาข้าพเจ้าแต่งงานเกิดบุตรคนหนึ่งคือข้าพเจ้านี้ ส่วนอาทั้ง ๙ คน ไม่มีใครมีบุตรเลย ครั้นข้าพเจ้าโตขึ้นอาเหล่านั้นพากันรักใคร่ข้าพเจ้ามาก วันหนึ่งข้าพเจ้าพร้อมด้วยบิดาไปที่สุเหร่าซึ่งเป็นสุเหร่าสำคัญในเมืองนั้น ครั้นเสร็จการสวดแล้ว คนทั้งปวงพากันกลับ ส่วนบิดากับอาข้าพเจ้ายังนั่งสนทนากันถึงเรื่องประเทศอียิปต์ อาคนหนึ่งพูดขึ้นว่า พวกคนเดินทางพากันกล่าวยืนยันว่าไม่มีเมืองใดบนพื้นโลก จะน่าพึงพอใจยิ่งกว่าอียิปต์อันมีแม่น้ำไนล์งดงามนั้นเลย

บิดาข้าพเจ้าพูดเสริมว่า จริงซี ผู้ใดไม่เคยเห็นกรุงไคโรต้องพูดได้ว่าผู้นั้นไม่เคยเห็นโลก พื้นแผ่นดินเหมือนทองแม่น้ำไนล์ก็งามน่าพิศวง หญิงในเมืองนั้นงามปานนางฟ้าอันมีตาดำงามในสวรรค์ บ้านเมืองก็ราวกับพระราชวัง อากาศอุ่นสบาย ลมโชยอยู่เสมอ พัดพากลิ่นดอกไม้นานาชนิดหอมกรุ่นสิ่งทั้งหลายนั้น กระทำให้หัวใจปวงชนที่ย่างเข้าไปในนครไคโรเบิกบานสำราญรมย์ทุกทิวาราตรี เมื่อกระนั้นนครไคโรจะเป็นอย่างอื่นไปยิ่งกว่าพระนครหลวงแห่งโลกได้อย่างไรเจ้าเคยเห็นสวนในนครนั้นหรือไม่เล่า เวลาเย็นมีเงาปกคลุมไปทั่ว เมื่อเจ้าเห็นแล้วจะต้องยอมรับว่า คำสรรเสริญทั้งหลายนั้นเป็นความจริงสิ้น

พอข้าพเจ้าได้ฟังกล่าวถึงความงามของประเทศอียิปต์ดังนี้ รู้สึกอยากเห็นเป็นกำลัง เมื่อกลับมาถึงบ้านก็เฝ้ารำพึงถึงจนนอนไม่หลับ ทั้งรู้สึกเบื่อหน่ายอาหาร คิดแต่อยากจะเห็นนครไคโรต่อมาอีก ๒—๓ วัน พวกอาพากันเตรียมการจะเดินทางไปอียิปต์ ข้าพเจ้าอ้อนวอนขออนุญาตบิดาจะไปด้วย ร้องไห้ร้องห่มมากมายจึงได้รับอนุญาต บิดาข้าพเจ้าจัดสินค้ามอบให้ไปด้วย สั่งอาให้ปล่อยข้าพเจ้าไว้ที่ดามัสกัสเพื่อจำหน่ายสินค้าที่นำไป ไม่ให้พาไปอียิปต์ด้วย ข้าพเจ้าอำลาบิดาออกจากเมืองเอลโมซิลเดินทางมาถึงเมืองอาเลปโป พักอยู่ที่นั่น ๒—๓ วัน ออกจากอาเลป-

โปเดินทางต่อไปถึงดามัสกัส เมืองนี้นับว่าเป็นเมืองงามเมืองหนึ่ง อุดมด้วยต้นผลไม้ แม่น้ำและวิหคเหมือนเมืองสวรรค์ เราพักอยู่ที่พักคนเดินทางในเมืองนั้น อาข้าพเจ้าพักอยู่จนจำหน่ายสินค้าของเขาและของข้าพเจ้าหมด เราได้กำไรถึง ๕ เท่าของทุน แล้วจัดซื้อสินค้าออกจากดามัสกัสไปอียิปต์ เมื่ออาไปแล้วข้าพเจ้าย้ายไปพักอยู่ที่พักอีกแห่งหนึ่ง ที่พักใหม่นี้งามเหลือที่จะพรรณนาให้ถูกถ้วน ได้คิดค่าเช่าเดือนละ ๒ เหรียญทอง ขณะที่พักอยู่ตามลำพังข้าพเจ้าปล่อยตัวให้สนุกสนานรื่นเริงเต็มที่ มีการรับประทานอาหารและเครื่องดื่มอย่างดี ใช้จ่ายเงินทองฟุ่มเฟือยมิได้ระมัดระวัง

อยู่มาวันหนึ่งข้าพเจ้านั่งอยู่ที่ประตูที่พัก มีหญิงสาวคนหนึ่งมาหาข้าพเจ้า แต่งกายด้วยเสื้อผ้าอันมีค่าสูงจนจะประมาณมิได้ เมื่อได้รับคำเชื้อเชิญนางก็เข้ามาเปลื้องผ้าคลุมหน้าออก พอได้เห็นหน้าอันงดงามประหลาด รู้สึกรักใคร่ขึ้นทันที จึงจัดอาหารและผลไม้มาเลี้ยงดูนางสนทนาเล่นสนุกสนานกัน เป็นที่สำราญใจพลาง ดื่มสุราพลางจนมึนเมา และแล้วกรีฑาภิรมย์ฤดีสวาทดนุเยาวเทพีจนหลับไป

ครั้นรุ่งขึ้นข้าพเจ้าให้เงินแก่นาง ๑๐ เหรียญทอง แต่นางปฏิเสธ กล่าวว่า ท่านที่รัก ต่อไปจากนี้อีก ๓ วัน พอพระอาทิตย์ตก ข้าพเจ้าจะมาหาท่าน จงเอาเงินนี้ซื้อหาจัดเตรียม

อาหารอย่างวันนี้ไว้ แล้วกลับส่งเงินของนางให้ข้าพเจ้า ๑๐ เหรียญลากลับไป ครั้นถึงกำหนด ๓ วัน นางก็มาอีกแต่งกายด้วยผ้าปักเป็นลวดลายดอกไม้ และเพชรพลอยงามยิ่งกว่าวันแรก ข้าพเจ้าจัดเตรียมการเลี้ยงไว้ก่อนแล้ว เรารับประทานอาหารดื่มสุรา และเล่นสนุกอย่างรื่นเริงดังวันก่อน รุ่งเช้าขึ้นนางส่งเงินให้ข้าพเจ้า ๑๐ เหรียญทอง สัญญาจะกลับมาภายหลังกำหนด ๓ วันเช่นเคย เมื่อครบกำหนดนางก็มา แต่งกายงดงามยิ่งกว่าวันก่อน และวันที่ ๒ พูดกับข้าพเจ้าว่า ข้าแต่ท่าน ข้าพเจ้างามหรือไม่

ข้าพเจ้าตอบว่า งามจริงยิ่งกว่านางฟ้า

ครั้นรุ่งเช้าขึ้นนางถามว่า ท่านจะอนุญาตหรือไม่ ถ้าข้าพเจ้าจะนำหญิงซึ่งสาวยิ่งกว่างามยิ่งกว่าข้าพเจ้ามา เพื่อเพิ่มจำนวนให้มากขึ้น เราจะได้สนทนาและเล่นการเล่นด้วยกันให้สนุกสนานยิ่งขึ้น เมื่อนางได้รับคำเชิญคงจะยอมมาด้วย ข้าพเจ้าอนุญาต นางก็มอบเงินให้ ๒๐ เหรียญทอง ขอให้จัดเตรียมอาหารไว้สำหรับหญิงอีกคน ๑ ซึ่งจะมาในคราวหลังแล้วลาไป

ครั้นถึงวันกำหนด ข้าพเจ้าจัดเตรียมสิ่งของที่ต้องการตามเคย เมื่ออาทิตย์ตกแล้ว นางก็มากับหญิงอีกคน ๑ ซึ่งแต่งกายงดงามมีผ้าคลุมตลอดทั้งกาย ข้าพเจ้าจุดเทียน จัดการต้อน

รับด้วยความยินดี หญิงทั้ง ๒ เปลื้องผ้าคลุมชั้นนอกออก ข้าพเจ้าเห็นหน้านางผู้มาใหม่งามเสมือนดวงจันทร์เมื่อวันเพ็ญ จัดได้ว่างามยิ่งกว่าหญิงงามทั้งหลายที่เคยเห็นมาจึงลุกขึ้นจัดอาหาร และเครื่องดื่มมาวางลง ทั้ง ๓ คนก็รับประทานพลางแสดงความร่าเริงยิ่งนัก

อันความรักความพอใจของข้าพเจ้าที่มีอยู่ในนางงามคนก่อนนั้น ถ้าจะกล่าวโดยใจจริงแล้วก็เพียงครึ่งหนึ่งของความรักที่มีแก่นางงามคนใหม่ ข้าพเจ้ารินเหล้าให้นาง พลางสัมผัสตระกองกามกรีฑากลนางคนใหม่ไม่วางมือ จนเป็นเหตุให้นางคนเก่ารู้สึกริษยา

นางถามว่า ในนามแห่งพระอาหล่า นางผู้นี้งามจริงหรือ น่ารักยิ่งกว่าข้าพเจ้าจริงหรือไม่

ข้าพเจ้าไม่ทันคิดตอบไปตามตรงว่า จริงทีเดียวนางงามกว่ามาก พูดเท่านั้นแล้ว ข้าพเจ้าก็ประคองไว้แนบอกจนหลับไป เมื่อข้าพเจ้าตื่นขึ้นในเวลาเช้า รู้สึกตัวว่าหมอเบอนเปรอะไปด้วยโลหิต ลืมตาขึ้นดูเห็นพระอาทิตย์ขึ้นสูงแล้ว จึงลุกขึ้นเพื่อจะปลุกหญิงสาวคนที่มาใหม่ แต่เมื่อสังเกตดูชัดเจน เห็นศีรษะของนางขาดจากตัวกลิ้งอยู่ หญิงอีกคนหนึ่งหายไป เหตุฉะนี้ทำให้ข้าพเจ้าลงความเห็นว่า นางที่มาคราวแรกบังเกิดความริษยาทำลายชีวิตนางผู้นี้เสีย ข้าพเจ้านั่งตะลึงอยู่ครู่หนึ่ง

จึงรู้สึกตัว รีบถอดเสื้อออกขุดหลุมในที่พักแล้วแบกเอาศพของนางไปฝังไว้ ขนดินมากลบหลุมจนเต็ม แล้วก็เรียงศิลาที่ปูพื้นให้เรียบร้อยตามเดิม รีบแต่งตัวไปหาเจ้าของที่พัก เอาเงินที่เหลืออยู่ให้ค่าเช่าสำหรับปีหนึ่ง บอกว่าข้าพเจ้าตั้งใจจะไปหาอาณ ประเทศอียิปต์ เสร็จแล้วออกเดินทางไป พอเดินทางไปถึงประเทศอียิปต์พบอา ต่างพากันซักถามว่า เหตุใดจึงไม่คอยอยู่ที่ดามัสกัส

ข้าพเจ้าตอบว่า จะมาพักอยู่กับอา ทั้งเงินที่มีอยู่ก็จวนหมดจะไม่มีพอใช้ แล้วก็พักอยู่กับอาด้วยความรื่นรมย์ในประเทศอียิปต์นั้นประมาณปีหนึ่ง ใช้เงินทองที่มีเหลืออยู่อย่างสุรุ่ยสุร่าย จนถึงวันกำหนดที่อาจะกลับเอลโมซิล ข้าพเจ้าหลบซ่อนตัวเสีย พวกอาพากันเข้าใจว่าข้าพเจ้ากลับไปดามัสกัส ก็เลยพากันกลับ ข้าพเจ้าจึงพักอยู่ในนครไคโร ๑ ปี เงินทองที่มีอยู่ก็ใช้จ่ายไปจนแทบจะไม่มีเหลือ จึงออกจากไคโรมาดามัสกัส เจ้าของที่พักที่ข้าพเจ้าเคยเช่าอยู่ มีความยินดีมากที่เห็นข้าพเจ้ากลับมาอีก เพราะตลอดเวลาที่ข้าพเจ้าอยู่ในไคโรนั้น ได้ส่งเงินค่าเช่าให้ทุกปี ข้าพเจ้าเข้าไปในห้องเดิม จัดการเช็ดล้างโลหิตแห้งของนางผู้ถูกฆ่า แต่พอเคลื่อนหมอนออกจากที่ เห็นสร้อยคอเพชรซึ่งนางสวมคืนนั้นอยู่ภายใต้หมอน ข้าพเจ้าเก็บขึ้นพิจารณาดู

แล้วนึกถึงนางเจ้าของก็ร้องไห้อยู่พักหนึ่ง

ข้าพเจ้าพักอยู่ ๒ วัน วันที่ ๓ ข้าพเจ้าจึงเปลี่ยนเสื้อที่สวมอยู่ จึงทราบว่าไม่มีเงินเหลือเลย แต่ยังอุ่นใจที่เก็บได้สร้อยคอเพชรของนาง ข้าพเจ้าจึงไปที่ตลาด ยื่นสร้อยเพชรให้แก่ผู้ที่เป็นนายหน้า เขาเชื้อเชิญให้ข้าพเจ้านั่งลง พอพ่อค้ามาพร้อมกัน ก็นำเอาไปประกาศขายอย่างลับ ๆ ไม่ให้ข้าพเจ้าทราบ คิดเป็นราคาจะขายได้ ๒,๐๐๐ เหรียญทอง แต่เขากลับมาหาข้าพเจ้าพูดว่า สร้อยคอนั้นทำด้วยเงินชุบทองจะขายได้ราคา ๒,๐๐๐ เหรียญเงินเท่านั้น

ข้าพเจ้าตอบว่า ถึงจะได้ราคาต่ำเช่นนั้นก็ตามเถิด เขาทำไว้สำหรับลวงสตรีเล่น ภรรยาข้าพเจ้าได้รับเป็นมรดกต่อมา บัดนี้ต้องการจะขายเสีย ท่านจงนำไปขายเอาเงิน ๒,๐๐๐ เหรียญมาเถิด ชายผู้เป็นนายหน้าได้ฟังดังนั้น รู้สึกว่าคำพูดของข้าพเจ้าเป็นที่น่าสงสัย จึงนำสร้อยคอไปให้แก่หัวหน้าตลาด หัวหน้าตลาดนำไปให้ตุลาการบอกว่า สร้อยคอนี้เป็นของข้าพเจ้าถูกคนร้ายลักไป บัดนี้เราได้พบตัวผู้ร้ายแต่งตัวอย่างบุตรพ่อค้า ดังนั้นกว่าข้าพเจ้าจะรู้เรื่องว่าอะไรเกิดขึ้น ตำรวจก็มาล้อมจับตัวไปส่งตุลาการ ๆ ซักถามข้าพเจ้าถึงเรื่องสร้อยคอนั้น ข้าพเจ้าเล่าให้ฟังอย่างที่เล่าให้นายหน้าฟัง แต่เขาหัวเราะว่า นี่ไม่ใช่ความจริง ในทันใดนั้น เขาสั่งให้คนมัดข้าพเจ้าถอดเสื้อชั้นนอกออก โบย

จนยับไปทั้งตัว ข้าพเจ้าเหลือกำลังที่จะทนทานได้ จำเป็นต้องรับว่า ได้เป็นขโมยจริง เพราะดีกว่าจะรับว่าเจ้าของสร้อยนั้นถูกฆ่าในที่พักของข้าพเจ้า ซึ่งอาจได้รับโทษถึงประหารชีวิตเพื่อเป็นการทดแทนความตายของนางก็ได้ เมื่อข้าพเจ้ารับสารภาพดังนั้น คนเหล่านั้นต้มมือข้าพเจ้าเสีย แล้วเอาแขนท่อนที่เหลือติดอยู่กับตัวต้มน้ำมันเดือดปุด ๆ ข้าพเจ้าทนความเจ็บปวดไม่ไหวก็สลบไป ครั้นแล้วเอาเอาเหล้าองุ่นมาให้ดื่ม ค่อยรู้สึกสติขึ้นจึงกลับมายังที่พัก

เจ้าของที่พักบอกข้าพเจ้าว่า เมื่อมีเหตุร้ายบังเกิดขึ้นดังนั้น ท่านจงไปจากที่นี่ ไปหาที่พักใหม่เกิด เพราะความประพฤติของท่านเป็นความประพฤติอันไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

ข้าพเจ้าตอบว่า ท่านผู้เป็นนาย โปรดให้เวลาข้าพเจ้าสัก ๒ วันก่อนว่าจะหาที่พักใหม่ได้ เขาตกลงยอม เมื่อเจ้าของที่พักไปแล้ว ข้าพเจ้านั่งเศร้าใจอยู่ลำพัง รำพันแก่ตนเองว่าจะกลับไปที่บ้านพบหน้าญาติพี่น้องทั้งมือด้วนเช่นนี้ได้อย่างไร ผู้ที่ตัดมือข้าพเจ้ามิได้ทราบความจริงว่า ข้าพเจ้าเป็นคนบริสุทธิ์ แต่อย่างไรก็ดี พระเป็นเจ้าทรงทราบอยู่คงจะกรุณาข้าพเจ้าบ้างในข้อนั้น

ข้าพเจ้านั่งร้องไห้อยู่ ตั้งแต่เวลาที่เจ้าของที่พักกลับไปจนตกเวลาค่ำ ด้วยความทุกข์ใจหนัก จึงล้มป่วยนอนเศร้าใจ

อยู่ ๒ วัน พอวันที่ ๓ เจ้าของที่พักเข้ามาหาข้าพเจ้า มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายนครบาลมาด้วย พร้อมทั้งชายที่เป็นหัวหน้าผู้ดูแลตลาด

ข้าพเจ้าออกมาพบเขา แล้วถามว่า มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นอีกหรือ

เขาไม่ตอบว่ากระไร ตรงเข้ารวบแขนมัดไว้ เอาโซ่ล่ามคอข้าพเจ้าแล้วจึงบอกว่าสร้อยคอที่เจ้าว่าเป็นของเจ้านั้น บัดนี้ปรากฏว่าเป็นสมบัติของผู้ว่าราชการเมืองดามัสกัส หายไปจากบ้านของท่านเป็นเวลาสัก ๓ ปีมาแล้ว เป็นสร้อยคอของบุตรีท่าน เมื่อข้าพเจ้าได้ยินดังนั้นแขนขาสั่นสะท้านไปหมด นึกเป็นทุกข์ใจว่า เขาจะต้องฆ่าเรา ความตายของเราเป็นสิ่งที่แน่นอนจะหลบหลีกมิได้ แต่ทว่าโดยพระคุณพระอาหล่าเจ้า ข้าพเจ้าจะต้องเล่าเรื่องที่เป็นจริงทั้งหมดให้ผู้ว่าราชการเมืองฟัง สุดแต่จะสั่งให้ประหารชีวิตหรือยกโทษให้ก็แล้วแต่ความพอใจ

เมื่อพากันมาถึงจวนผู้ว่าราชการเมือง เขาพาตัวข้าพเจ้าเข้าไปเฉพาะหน้าผู้ว่าราชกาเมือง เมื่อเจ้าเมืองแลเห็นข้าพเจ้าเข้า จึงถามเจ้าพนักงานที่นำมาว่า ชายนี้หรือที่ขโมยสร้อยคอไป แล้วนำออกขาย ถ้ากระนั้นท่านได้ทำโทษตัดมือเขาผิดไปแล้ว บัดนี้ให้คุมตัวผู้ดูแลตลาดเข้ามา พอผู้คุมๆ ตัวผู้ดูแลตลาดเข้าไป ท่านเจ้าเมืองกล่าวว่า เจ้าต้องเสียค่าทำขวัญสำหรับมือ

ที่ถูกตัดของชายนั้น มิฉะนั้นเราจะแขวนคอเจ้าและริบทรัพย์สมบัติของเจ้าเสีย แล้วสั่งให้ผู้คุมฉุดคร่าลากตัวออกไป

ข้าพเจ้าคงนั่งอยู่กับผู้ว่าราชการเมืองโดยลำพัง ท่านสั่งให้คนถอดโซ่ตรวนออกจากคอข้าพเจ้า และแก้แขนที่ถูกมัดออก แล้วพูดว่า ลูกเอ๋ย จงเล่าเรื่องของเจ้ามาให้พ่อฟังตามจริง เหตุใดสร้อยคอจึงตกมาเป็นของเจ้า

ข้าพเจ้าตอบว่า ข้าแต่ท่านเจ้าเมือง ข้าพเจ้าจะเล่าความตามสัตย์จริงทุกประการ แล้วก็เล่าเรื่องตั้งแต่ต้น เริ่มแต่ได้พบหญิงสาวคนแรก จนนางได้นำคนที่สองมาแล้วฆ่านางเสียด้วยความริษยา เมื่อได้ฟังดังนั้น ท่านเจ้าเมืองสั่นศีรษะเอาผ้าเช็ดหน้าปิดหน้าร้องไห้ ภายหลังจึงเงยหน้าขึ้นพูดว่า ลูกเอ๋ย เจ้าจงรู้เถิดว่า หญิงสาวที่มีอายุแก่กว่านั้นเป็นบุตรีของพ่อ พ่อเลี้ยงดูนางและถนอมไว้แต่ในบ้าน จนนางมีอายุสมควรแต่งงาน จึงส่งนางไปยังบุตรชายของลุงในไคโร แต่ต่อมาสามีตายลง นางจึงกลับมาหาพ่ออีก มีนิสัยชอบความเริงรมย์ผิดธรรมดาติดมาจากชาวเมืองนั้น นางจึงไปหาเจ้า ๔ ครั้ง ในครั้งที่ ๕ นำน้องสาวไปด้วย ทั้ง ๒ คนเป็นพี่น้องร่วมมารดาเดียวกัน และรักใคร่กันมาก เมื่อเรื่องที่เจ้าเล่านั้นบังเกิดแก่นางผู้พี่ นางจึงเล่าความลับนั้นให้น้องฟัง แล้วน้องก็มาขออนุญาตพ่อออกไปจากบ้าน ภายหลังนางผู้พี่กลับมาแต่ผู้เดียว เมื่อพ่อถามถึงนางก็ร้องไห้ตอบว่า

ไม่ทราบเรื่องราวเลย แต่ต่อมานางเล่าให้มารดาฟังถึงเรื่องที่น้องเสีย มารดาจึงนำความมาเล่าให้พ่อฟังอย่างลับๆ ส่วนนางเองก็เศร้าโศกอยู่ตลอดมา เผื่อแต่บ่นว่าพระอาหล่าเจ้า ข้าพเจ้าจะไม่หยุดร้องไห้จนกว่าจะตายลง คำให้การของเจ้าเป็นความจริงทั้งสิ้น ลูกเอ๋ย พ่อรู้ดี เพราะพ่อรู้เรื่องก่อนเจ้าบอกแล้ว แต่นี่น่ะ พ่อคิดว่าเจ้าจะไม่ขัดขืนถ้าพ่อจะบอกว่า พ่อประสงค์จะให้เจ้ารับทำการวิวาห์กับบุตรคนสุดท้องของพ่อ นางไม่ใช่บุตรมารดาเดียวกันกับทั้ง ๒ คนนั้น จึงไม่มีนิสัยชอบสนุกคงเป็นพรหมจารีณีอยู่จนบัดนี้ พ่อจะไม่เรียกร้องเอาค่าสินสอดอะไรจากเจ้าเลย และจะรักเจ้าเสมือนบุตรชายของพ่อเอง

ข้าพเจ้าตอบว่า แล้วแต่ท่านจะกรุณาเถิด ข้าพเจ้าไม่ได้คาดหมายเลยว่า จะได้รับโชคและความสุขอันยิ่งใหญ่ถึงปานฉะนี้ ผู้ว่าราชการเมืองจึงสั่งคนไปรับเอาทรัพย์สมบัติซึ่งเป็นมรดกของข้าพเจ้ามาจากเอลโมซิล เพราะบิดาของข้าพเจ้าถึงแก่กรรมเสียเมื่อข้าพเจ้าออกเดินทางมาได้หน่อยแล้ว ตั้งแต่นั้นมา ข้าพเจ้าก็อยู่กินกับภรรยาผู้เป็นบุตรีเจ้าเมืองมีความสุขสำราญณ บ้านเจ้าเมืองดามัสกัสสืบมา

นายแพทย์ยิวทูลสุลต่านเมื่อเรื่องจบลงว่า ข้าพเจ้าประหลาดใจในเรื่องราวนี้มาก ข้าพเจ้าอยู่กับเขาได้ ๓ วันเขาให้เงิน

แก่ข้าพเจ้าเป็นจำนวนมากมาย ครั้นเขาหายป่วยเป็นปกติแล้ว ข้าพเจ้าก็ลา เดินทางมาถึงประเทศของพระองค์ ได้มีเคหสถานอยู่เป็นสุขสบาย จนได้มาบังเกิดเรื่องชายหลังค่อมตามที่พระองค์ทรงทราบอยู่ตลอดแล้วนั้น เรื่องของข้าพเจ้าจบลงเพียงนี้

สุลต่านได้ทรงสดับเรื่องตลอดแล้วรับสั่งว่า ข้าเห็นว่าเรื่องนี้ไม่ประหลาดกว่าเรื่องเจ้าหลังค่อมเลย เจ้าจะถูกแขวนคอด้วยกันทั้งหมด แต่ภายหลังพระองค์เห็นว่า ช่างเย็บเสื้อเป็นต้นเหตุให้เกิดคดีขึ้น จึงรับสั่งกับช่างตัดเสื้อว่า เอาเถิดถ้าเจ้ามีเรื่องอะไร ที่ประหลาดกว่าเรื่องเจ้าหลังค่อมเล่าให้ฟังแล้ว ข้าจะยกโทษให้ ช่างเย็นเสื้อกราบลงแล้วเล่าเรื่องถวายดังต่อไปนี้

๓๒. เรื่องของช่างตัดเสื้อ

ข้าแต่พระองค์ เรื่องที่ข้าพเจ้าจะเล่าถวายต่อไปนี้เป็นเรื่องแปลกประหลาดขบขันกว่าผู้อื่นได้เล่าถวายมาแล้ว

เช้าตรู่วันหนึ่ง ก่อนที่ข้าพเจ้าจะพบกับชายหลังค่อมข้าพเจ้าไปในที่ประชุม เพื่อความรื่นเริงในระหว่างพวกพ่อค้าที่รู้จักมักคุ้นสนิทสนมกันมาแต่ก่อน ผู้ที่มาชุมนุมมีช่างตัดเสื้อ พ่อ

ค้าผ้าช่างไม้และพวกอื่น ๆ อีก พอพระอาทิตย์ขึ้นเขาก็นำอาหาร มาให้เรารับประทาน บังเอิญเจ้าของบ้านเข้ามาพร้อมกับชายหนุ่มแปลกหน้าผู้หนึ่งซึ่งมีเค้าบอกชัดว่า เป็นชาวเมืองแบกแดด รูปร่างสะสวยแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าอันวิจิตรงดงาม เสียแต่เท้าพิการเท่านั้น พอย่างเข้าในที่ประชุม ก็ทำความเคารพ พวกที่อยู่ก่อนก็ยืนขึ้นแสดงความเคารพตอบ ดวงตาของเขาสอดส่ายเพ่งอยู่ที่ชายช่างโกนผมผู้หนึ่งซึ่งปนอยู่ในพวกข้าพเจ้าเขามิยอมนั่ง ตั้งใจจะลากลับ พวกที่อยู่ในนั้นและเจ้าของบ้านพากันอ้อนวอนเขาให้ยับยั้งอยู่ก่อน และพูดเชื้อเชิญเขาว่าเมื่อท่านได้เข้ามาถึงแล้ว เหตุใดจะด่วนกลับเสียเล่า

เขาตอบว่า ข้าแต่ท่าน โปรดอนุญาตข้าพเจ้าเถิด การที่ข้าพเจ้าจำจะต้องลาจากท่านไปนี้ เป็นเหตุเนื่องด้วยช่างโกนผมผู้ซึ่งนั่งอยู่กับท่าน

เมื่อที่ประชุมได้ฟังดังนั้น ก็มีความประหลาดใจ พูดกันว่าเป็นด้วยเหตุอย่างไรหนอ การที่ชายหนุ่มชาวเมืองแบกแดดผู้นั้นได้เผชิญหน้ากับช่างโกนผม จึงเป็นเหตุให้เกิดความกระวนกระวายขึ้น จึงหันไปทางเขากล่าวขึ้นว่า โปรดบรรยายเรื่องราวอันเป็นเหตุที่กระทำให้ท่านไม่พอใจในช่างโกนผมผู้นี้ พังสักหน่อยเถิด

ชายหนุ่มผู้นั้นตอบว่า ข้าแต่พวกพ้อง อันเรื่องราวของข้าพเจ้าแปลกประหลาด เกิดขึ้นในเมืองแบกแดดบ้านเกิดเมืองนอนของข้าพเจ้า และช่างโกนผมผู้นี้แหละเป็นผู้ทำให้ข้าพเจ้าพิการจนขาของข้าพเจ้าหัก ข้าพเจ้าจึงได้กระทำสัตย์สาบานไว้ว่า จะไม่ขอนั่งในที่ใดที่หนึ่งในขณะที่เขาอยู่ด้วย และมิขออยู่ร่วมกับเขา ข้าพเจ้าจึงออกจากเมืองแบกแดดมาตั้งภูมิลำเนาอยู่ในเมืองนี้ แต่จะต้องลามิให้ล่วงพ้นค่ำคืนพรุ่งนี้ไป

พวกที่ฟังพากันอ้อนวอนว่า ขอท่านจงบรรยายเรื่องราวของท่านอันเกี่ยวข้องกับช่างโกนผมให้ฟังสักหน่อยเถิด ชายหนุ่มก็รับคำ

เมื่อช่างโกนผมได้ฟังคำรับรองของชายหนุ่มดังนั้น ผิวพรรณราศีก็เศร้าซึมลงทันที ฝ่ายชายหนุ่มจึงเริ่มเล่าเรื่องว่า

ข้าแต่ท่านสุภาพบุรุษ บิดาของข้าพเจ้าเป็นพ่อค้าสำคัญผู้หนึ่งในเมืองแบกแดด หาบุตรยาก มีแต่ข้าพเจ้าผู้เดียวเท่านี้ เมื่อข้าพเจ้าเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ บิดาก็ถึงแก่กรรมลง ละทรัพย์สมบัติและผู้คนบ่าวทาสไว้ให้ข้าพเจ้าเป็นอันมาก ข้าพเจ้าใช้สอยอย่างฟุ่มเฟือย เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มเลือกหาแต่ที่ประณีตงดงาม อาหารก็เลือกหาแต่ของดี ๆ ที่มีรสเอมโอช

อันตัวข้าพเจ้านั้น เนื่องจากพระประสงค์แห่งพระเป็นเจ้า เป็นคนเกลียดชังผู้หญิงมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว แต่บังเอิญ

วันหนึ่งข้าพเจ้าเดินไปตามถนนในกรุงแบกแดด พวกผู้หญิงชวนกันถือกางขวางหน้าเสีย ข้าพเจ้าจึงลัดหนีออกทางตรอกเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ซึ่งมิใช่เป็นทางที่สาธารณชนจะสัญจรไปมาแล้วทะลุออกถนนอื่น พอออกถนนใหญ่จึงนั่งลงเพื่อพักผ่อนร่างกายบนปลายอัฒจันทร์ข้างหนึ่ง สักครู่หนึ่ง หน้าต่างเรือนที่อยู่ตรงข้ามกับที่ข้าพเจ้านั่งพักนั้นเปิดออก หญิงสาวคนหนึ่งเยี่ยมหน้าออกมา แลดูงามประดุจดังพระจันทร์ในวันเพ็ญ ตั้งแต่ข้าพเจ้าเกิดมา ยังมิได้เคยเห็นใครจะงามปานนั้นเลย นางถือดอกไม้อยู่ช่อหนึ่งยื่นออกมาประพรมน้ำ แล้วเหลียวแลดูซ้ายขวาพลางปิดหน้าต่างหายวับเข้าไป ขณะนั้นศรแห่งกามเทพได้ลั่นมาถูกหัวใจข้าพเจ้า ประดุจขาดเด็ดกระเด็นตามนางไป อันความเกลียดชังผู้หญิงมาแต่เดิมนั้นหายไปหมด ความผูกพันปฏิพัทธ์รักใคร่กลับบังเกิดขึ้น ข้าพเจ้านั่งครุ่นคิดอยู่ที่นั้นจนมืด มีอารมณ์ฟุ้งซ่านดุจคนเสียสติ พอค่ำลงท่านตุลาการนั่งรถมีทาสนั่งประจำอยู่ข้างหน้า และคนใช้ประจำอยู่ข้างหลังมาหยุดอยู่ที่นั้น แล้วก็เดินเข้าไปในบ้านที่ผู้หญิงโผล่หน้าต่างออกมา ข้าพเจ้าจึงรู้ได้ว่าท่านตุลาการคงเป็นบิดาของนาง

ครั้นแล้วข้าพเจ้ากลับบ้าน มีความระทมตรมใจยิ่งนัก นอนคะนึงนึกถึงนางมิได้ขาด เหล่าทาสผู้หญิงพากันแวดล้อม

หน้าหลังเป็นทุกข์ร้อน มิรู้ว่ามีเหตุการณ์อย่างไรเกิดขึ้นแก่ข้าพเจ้า และข้าพเจ้าก็มิได้บอกเล่าให้นางทาสเหล่านั้นรู้เรื่องเหตุด้วยความตรอมใจ ข้าพเจ้าก็ล้มเจ็บลง เพื่อนบ้านใกล้เรือนเคียงพากันมาเยี่ยมเยือน ในจำนวนแขกที่มาเยี่ยมข้าพเจ้าวันนั้นมีแม่เฒ่าคนหนึ่งเห็นอาการไข้ของข้าพเจ้า ก็น่าจะรู้ถึงสมุฏฐานแห่งโรคทันที แกจึงมานั่งใกล้ศีรษะข้าพเจ้า แล้วพูดว่า ลูกเอ๋ย จงบอกแม่เถิดว่าเจ้าป่วยเป็นไข้อะไรไป

ข้าพเจ้าก็เล่าให้ฟังโดยละเอียด แม่เฒ่าร้องว่า ลูกเอ๋ยนั่นคือบุตรีของท่านตุลาการประจำนครแบกแดด ท่านบิดาหวงแหนนางหนักหนา สงวนไว้ในที่มิดชิด ที่ซึ่งเจ้าเห็นนางเยี่ยมหน้าต่างนั้นท่านบิดาแบ่งปันให้นางอยู่ชั้นล่าง เป็นห้องโถงนางอยู่แต่ผู้เดียว แม่เคยไปมาหาสู่นางเสมอ ถ้าเจ้าใคร่จะได้พบปะนาง แม่ผู้เดียวเท่านั้นสามารถจะชักนำเจ้าได้ จงอุตส่าห์แข็งใจเถิด

ข้าพเจ้าได้ยินดังนั้น ก็รู้ได้ทันทีว่าแม่เฒ่าแกมุ่งหมายอย่างไร จึงรู้สึกกระชุ่มกระชวยใจคอเบิกบานดุจได้ดื่มยาทิพย์ พวกญาติพี่น้องครอบครัวพากันดีใจ ที่ได้เห็นข้าพเจ้าฟื้นขึ้นวันนั้น ข้าพเจ้าลุกขึ้นยืนรู้สึกว่าแขนเท้ามีกำลังแข็งแรงมั่นคง ปองหวังอยู่แต่ความสำเร็จดังประสงค์เท่านั้น

พอแม่เฒ่าลากลับไปได้สักครู่หนึ่ง แกกลับมาอีก มีสีหน้าเปลี่ยนแปลงลง บอกแก่ข้าพเจ้าว่า ลูกเอ๋ย อย่าเพิ่งถามแม่เลยว่านางว่ากระไร เมื่อแม่นำข่าวทุกข์ร้อนของเจ้าไปแจ้งแก่นาง นางกลับกล่าวตัดพ้อต่อว่ามากมาย เถอะแม่จะต้องไปหานางอีกสักครั้งหนึ่ง

ข้าพเจ้าได้ยินข่าวดังนั้น อาการไข้กลับกำเริบขึ้นอีกอยู่มา ๒ - ๓ วันแม่เฒ่ากลับมาพูดอีก ลูกเอ๋ย เจ้าอะให้อะไรเป็นบำเหน็จเชิงเดินแก่แม่เล่า

เมื่อข้าพเจ้าได้ยินดังนั้น มีใจชุ่มชื่นตอบว่า ลูกยกทุกสิ่งทุกอย่างให้ตามแต่แม่จะประสงค์เถิด

แม่เฒ่าพูดว่า เมื่อวานนี้แม่พบนางอีก นางเพ่งจ้องมองดูแม่อย่างละห้อย น้ำตาคลอคลองดวงตารำพันว่า ป้าขาไฉนป้าจึงเป็นคนใจน้อยเช่นนั้นเล่า ได้ยินดังนั้นแม่ก็ถลันน้ำตามิใคร่ได้พลางพูดว่า คุณนายน้อย ๆ เมื่อวานนี้ข้าพเจ้าไปเยี่ยมชายหนุ่มผู้ซึ่งหลงรักใคร่คุณนาย เห็นเขาเจ็บใกล้จะถึงแก่ความตายอยู่แล้ว ด้วยความทุกข์ตรอมใจอาลัยรักคุณนาย พอนางได้ฟังแม่ว่าดังนั้น สังเกตได้ว่าใจนางอ่อนเอนไปในความสงสาร

นางซักถามว่า ชายหนุ่มคนไหนเล่าที่ป้าพูดถึง แม่ตอบนางว่า เขาเป็นลูกของแม่ เป็นลูกที่รักอย่างสุดสวาท เขาได้

เห็นคุณนายครั้งหนึ่งหลายวันมาแล้ว กำลังประพรมช่อดอกไม้อยู่ที่หน้าต่าง พอเขาเห็นหน้าคุณนายเข้า ก็ให้เกิดความรัญจวนบ่วนปั่นรักใคร่คุณนายเป็นที่สุด เมื่อข้ากลับไปบอกเขาว่าคุณนายตัดพ้อคราวเมื่อมาหาในครั้งแรกนั้น เขาก็เศร้าโศกโทมนัสใจไข้กำเริบถึงล้มหมอนนอนเสื่อไปอีก เวลานี้อาการของเขาหนักบ่างตายอยู่แล้ว ไม่มีหวังจะรอดได้ พอนางได้ฟังดังนั้น ผิวพรรณอันผุดผ่องก็ซีดสลดลงทันที

นางถามแม่ว่า หมดเรื่องราวที่เกี่ยวข้องแก่ตัวนางเท่านั้นหรือ แม่รับว่าหมดเพียงเท่านั้น และย้อนถามนางว่า จะโปรดให้แม่ทำอะไรอีกบ้าง นางสั่งให้มาบอกแก่เจ้าว่า นางขอฝากความนับถือมายังเจ้า และให้บอกว่านางมีความรักยิ่งกว่าเจ้ารักนาง ในวันศุกร์หน้าก่อนเวลาประชุมกระทำวัตร นางนัดให้เจ้าไปที่บ้านนาง จะให้เขาเปิดประตูรับ เพื่อจะได้เข้าไปสนทนากันในเวลาซึ่งมีอยู่เล็กน้อยระหว่างที่บิดานางไม่อยู่ และเจ้าจะต้องกลับก่อนบิดานางกระทำวัตรแล้ว

พอได้ยินข่าวดีเช่นนั้น โรคภัยไข้เจ็บไข้ใจพลันหายทันที อิ่มเอิบไปด้วยความปราโมทย์ ข้าพเจ้าให้เสื้อผ้าสำรับที่ข้าพเจ้าเพิ่งนุ่งห่มแก่แม่เฒ่าสำรับหนึ่ง แกก็ลาไป พลางร้องสั่งว่า จงสมความปรารถนาเถิด

ข้าพเจ้าตอบว่า ข้าพเจ้าหมดทุกข์โศกโรคภัยแล้ว พวกพ้องเพื่อนบ้านต่างก็ส่งข่าวถึงกันว่า ข้าพเจ้าหายบ่วยไข้แล้ว ข้าพเจ้านับวันคอยอยู่จนถึงวันศุกร์ แม่เฒ่ามาหาข้าพเจ้าถามถึงความทุกข์สุข ข้าพเจ้าบอกว่าสบายดีแล้ว ข้าพเจ้าจึงแต่งตัวนุ่งห่มประพรมน้ำหอมเสร็จแล้ว นั่งลงคอยเฝ้าดูผู้คนที่ไปประชุมกระทำวัตร เพื่อว่าพอได้เวลาจะไปบ้านแม่คนสวย แต่แม่เฒ่าทักท้วงว่า เจ้ายังมีเวลาเหลืออีกมาก ควรจะไปอาบน้ำโกนผมโกนหนวดเสียก่อน เพื่อชำระสิ่งเศร้าหมองมลทินอันเกิดแต่ความไข้ของเจ้าจะได้ดูผุดผ่องขึ้นกว่านี้

ข้าพเจ้าตอบว่า โอวาทของแม่ชอบแล้ว ข้าพเจ้าจะโกนผมเสียก่อน ดังนั้น จึงเข้าไปในห้องอาบน้ำ ข้าพเจ้าสั่งคนใช้ให้ไปที่ตลาดเพื่อเรียกช่างโกนผม กำชับให้เลือกดูคนที่มีมือประกอบด้วยสามัญสติ ไม่เป็นคนหยาบคาย เพื่อจะได้ไม่บ่นพร่ำในเวลาโกนผม จนกระทำให้ปวดศีรษะ คนใช้ไปตามได้ชายชาติชิกข์คนนี้แหละ พอเข้ามาถึงก็กระทำความเคารพข้าพเจ้าก็กระทำตอบ

เขาพูดว่า ขอพระผู้เป็นเจ้าจงปัดเป่าความทุกข์โศกความกังวล โชคร้ายและความเสียอกเสียใจให้พ้นจากท่านเถิด ข้าพเจ้าตอบว่า ขอพระผู้เป็นเจ้าจงรับคำอ้อนวอนของท่าน

เขาพูดต่อไปอีกว่า ขอท่านจงมีความรื่นเริงบันเทิงใจในความสุขสวัสดีอันควรพลันมาถึงท่านนั้นเถิด นี่ท่านมีความประสงค์จะให้ข้าพเจ้าโกนผมหรือโกนหนวด เพราะโดยบัญญัติแห่งท่านศาสดาจารย์อิบน์ อับบัส บ่งไว้ว่า ถ้าผู้ใดปลงผมในวันศุกร์ พระผู้เป็นเจ้าทรงปัดเป่าให้พ้นโรค ๗๒ จำพวก และโดยบัญญัติอันเดียวกัน ท่านศาสดาจารย์กล่าวไว้ว่า ผู้ใดดื่มสุราในวันศุกร์ มักจะไม่พ้นจักษุพิการและเจ็บไข้บ่อย ๆ

ข้าพเจ้าจึงห้ามเขาว่า หยุด จงเลิกพูดถึงเรื่องคติเหลวไหลนั้นเสีย มาโกนผมให้ข้าพเจ้าเร็ว ๆ เถิด เพราะข้าพเจ้ารีบร้อนมาก

ช่างได้ฟังดังนั้นคลี่ห่อผ้าเช็ดหน้าออก ในนั้นมีเครื่องตรวจดาวอันหนึ่ง และแผ่นเหล็ก ๗ แผ่น เขานำไปกลางสนามหญ้า แล้วเงยหน้าขึ้นเพ่งดวงอาทิตย์อยู่ครู่หนึ่ง แล้วบอกแก่ข้าพเจ้าว่า พึงรู้เถิดว่า ชันษาของเรามาประจบรอบวันนี้ตรงกับวันศุกร์ ซึ่งเป็นวันที่ ๑๐ แห่งเดือนซาฟาบี่ล่วงแล้วได้ ๒๖๓ นับแต่วันที่ท่านนะบีโมฮำหมัดปลาสนาการหนีไป พระองค์ประกอบด้วยเมตตากรุณายิ่งล้น เป็นที่สรรเสริญของสรรพสัตว์ทั้งปวง และตามภูมิดาราศาสตร์ ดาวพระพุธโคจรร่วมกับดาวพระอังคาร ณ ที่ ๗ องศากับ ๖ นาที ท่านทำนายไว้ว่า การโกนผมในฤกษ์นี้ประเสริฐนักแล ตามทำนายของข้าพเจ้านั้นว่าถ้าท่านจะ

ทำคุณแก่ผู้ใด ผู้นั้นได้ชื่อว่ามีโชคดีนักแล แต่ต่อไปภายหน้า ถ้าจะมีการประกาศโฆษณาเกิดขึ้นเกี่ยวข้องแก่เหตุการณ์นี้แล้ว ข้าพเจ้าจะไม่กล่าวถึงท่านเลย

ข้าพเจ้ารู้สึกรำคาญหูเต็มทน จึงร้องออกไปว่า ข้าพเจ้าหาท่านมาเพื่อให้โกนผมเท่านั้น มิใช่หาท่านมาทำนายเคราะห์ดีร้ายดังเรื่องดังราวก่อความรำคาญมิได้ เร่งลงมือเถิด อย่าหน่วงให้เสียเวลาเลย

เขากลับตอบว่า ถ้าท่านได้รู้ความจริงแห่งวิชานี้บ้างแล้ว ท่านคงจะร้องขอให้ข้าพเจ้าอธิบายต่อไป ข้าพเจ้าขอแนะนำให้ท่านทราบถึงกำลังวันแห่งวันนี้ ตามที่ข้าพเจ้าได้ชี้แจงแก่ท่านโดยวิธีคำนวณในภูมิดาราศาสตร์ หักลบจากดาวธรรมดา เป็นหน้าที่ของท่านจะต้องนบนอบสรรเสริญพระผู้เป็นเจ้า และต้องไม่กระทำการขัดขวางข้าพเจ้า เพราะข้าพเจ้าเป็นผู้ให้โอวาทอันดีแก่ท่าน และเป็นผู้บริหารท่านโดยความเอ็นดู ข้าพเจ้าจะขอรับธุระของท่านตลอดปี เพื่อความยุติธรรม อันท่านจะพึงให้เป็นสินจ้างรางวัลแก่ข้าพเจ้าเท่านั้น ข้าพเจ้าไม่ปรารถนาธนทรัพย์ของท่าน เป็นค่าจ้างรางวัลตอบแทนค่าแรงเลย ข้าพเจ้าพึงเท่านั้น มีอารมณ์ไม่ใคร่ดี จึงตอบว่า แกจะประหารข้าพเจ้าเสียด้วยลมปากในวันนี้ และปิดหนทางไม่ให้หลีกเลี่ยงรอดพ้นได้

เขาตอบว่า ข้าพเจ้าเป็นผู้ซึ่งราษฎรพากันให้นามว่าเอสสามิทคนเงียบ ก็โดยเหตุที่ข้าพเจ้าเป็นคนพูดน้อย ข้าพเจ้ามีชื่อเสียงกว่าบรรดาพี่ชายของข้าพเจ้า พี่ชายคนใหญ่ของข้าพเจ้าชื่อบัมบุก คนรองลงมาชื่อเฮดดาร คนที่ ๓ ชื่อบัมบัมทั้ง ๓ ชื่อน แสดงว่าเป็นคนช่างพูด คนที่ ๔ ชื่ออัวานี คนที่ ๕ ชื่อเฟษชาร คนที่ ๖ ชื่อชากะลิก และคนน้องสุดท้องที่ ๗ ชื่อเอสสามิท คือตัวข้าพเจ้าเอง

เมื่อช่างโกนผมมาก่อความรำคาญให้เช่นนั้น ข้าพเจ้าแทบจะสงบอารมณ์มิใคร่ได้ จึงสั่งคนใช้ว่า จงเอาเงินมาให้เขาเสียเสียวเหรียญทองหนึ่ง แล้วบอกให้กลับเสียเถิด ยังไม่ต้องการจะโกนผม แต่พอช่างโกนผมได้ยินข้าพเจ้าพูดกับคนใช้ดังนั้น ก็ร้องสอดขึ้นมาว่า ข้าพเจ้าจะยังไม่ยอมรับเงินค่าจ้างจนกว่าจะได้ทำการให้ท่านแล้ว ข้าพเจ้าต้องกระทำให้แก่ท่านตามที่ท่านร้องขอ ข้าพเจ้าไม่ใยดีในค่าจ้าง จะได้รับหรือไม่ก็ตามที ถึงแม้ท่านจะมิรู้ค่าคุณความดีของข้าพเจ้าก็ดี ข้าพเจ้าก็ยังรู้ค่าของท่านและของบิดาท่าน ขอพระผู้เป็นเจ้าจงทรงพระเมตตาเขาเถิด เพราะเขาเป็นคนดี วันหนึ่งบิดาของท่านให้คนไปตามข้าพเจ้ามาในวันประชุมกระทำวัตรคล้ายวันนี้แหละ ข้าพเจ้ามาถึงพบบิดาท่านกำลังนั่งรับแขกอยู่มากมายด้วยกัน เขาพูด

กับข้าพเจ้าว่า ท่านจงเชือดให้เลือดข้าพเจ้าออกเสียบ้าง ข้าพเจ้าเอาเครื่องตรวจดาวมากระทำพิธีอย่างวันนั้น ปรากฏว่าต้องยามร้าย ทำนายว่ากอกเลือดออกจะประสบความลำบาก ข้าพเจ้าก็บอกแก่เขาตามนั้น เขาก็ยอมกระทำตามความประสงค์ของข้าพเจ้า เขารอคอยอยู่จนยามร้ายผ่านพ้นไป ถึงยามดีแล้วข้าพเจ้าจัดการกอกเลือดเขาออก เขามิได้ขัดขวางเลย กลับแสดงความขอบใจในการที่ข้าพเจ้าขัดขวางเขา คือประวิงไว้ให้ช้าจนได้ฤกษ์ดี แขกที่ประชุมกันอยู่ในที่นั้นแสดงความขอบใจข้าพเจ้าโดยลักษณะเช่นเดียวกัน บิดาท่านได้ให้รางวัลแก่ข้าพเจ้าเป็นเงิน ๑๐๐ เหรียญทองตอบแทนการที่ข้าพเจ้าได้กระทำไปนั้น

ข้าพเจ้ากล่าวขึ้นว่า พระผู้เป็นเจ้าช่างไม่กรุณาแก่บิดาข้าพเจ้าเลย ทรงบันดาลให้รู้จักคนเช่นท่านได้

ช่างโกนผมหัวเราะแล้วร้องขึ้นว่า ในโลกย่อมไม่มีความประเสริฐ เว้นแต่พระผู้เป็นเจ้าพระองค์เดียวเท่านั้น พระโมฮำหมัดเป็นผู้แทนของพระองค์ ความมั่นคงถาวรของพระองค์ย่อมเป็นที่สรรเสริญยกย่องในหมู่คนทั่วไป ข้าพเจ้าไม่นึกเลยว่าท่านจะเป็นคนไร้สติเช่นนี้ ท่านย่อมกล่าวถึงแต่ความบ่วยไข้อันไม่เป็นสาระอะไรเลย พระผู้เป็นเจ้าทรงกล่าวไว้ในคัมภีร์พระธรรมอันประเสริฐของพระองค์ว่า ผู้ที่อดกลั้นยับยั้งความโกรธได้

และผู้ที่ไม่มีจิตอาฆาตจองเวรไม่ถือโทษผู้อื่น พึงได้รับความยกเว้นโทษทุกประการ ข้าพเจ้าไม่ทราบเลย ว่าเหตุไรท่านจึงรีบร้อนนัก ท่านก็ทราบแล้วว่า บิดาของท่านทำสิ่งไรย่อมปรึกษาหารือข้าพเจ้าก่อน เขากล่าวกันว่า ผู้ซึ่งถูกร้องขอให้โอวาทสั่งสอนเป็นบุคคลที่ควรเชื่อถือได้ ท่านจะหาใครเล่า ที่มีความรู้ทางโลกดีกว่าข้าพเจ้า และข้าพเจ้าก็เตรียมพร้อมแล้วที่จะกระทำการให้แก่ท่าน ข้าพเจ้าไม่มีความรังเกียจท่านเลย เหตุไฉนเล่าท่านจึงไม่พอใจ ข้าพเจ้าจะอุตส่าห์ทำเต็มตามความสามารถเพื่อเป็นการสนองคุณบิดาท่านที่ได้ทำไว้ต่อข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าจะสงบอารมณ์นิ่งฟังอยู่ไม่ได้ จึงกล่าวว่า ข้าพเจ้ารู้สึกอ่อนใจด้วยคำพูดของท่านนัก ท่านจะข่มข้าพเจ้าด้วยลมปากของท่านหรือ ข้าพเจ้ามีประสงค์แต่เพียงให้ท่านโกนผม แล้วก็เชิญกลับเถิด

ถึงแม้เขาจะได้ชุบผมข้าพเจ้าจนชุ่มโชกแล้วก็ดี ข้าพเจ้ายังต้องพยายามสะกดจิตระงับโทสะซึ่งเกือบจะพลุ่งขึ้น เพราะเขายังขืนพูดพร่ำต่อไปว่า ข้าพเจ้าชนะความไม่พอใจของท่านเพราะข้าพเจ้าไม่ถือโทษโกรธตอบ โดยเห็นว่าท่านยังเยาว์ในความมีสติอยู่มาก เพราะท่านก็ยังอยู่ในวัยหนุ่ม แต่ก่อนข้าพเจ้าเคยแบกท่านขึ้นบ่าพาไปโรงเรียนเสมอ

ข้าพเจ้าจึงพูดว่า ขอเชิญท่านรีบ ๆ โกนผมเข้าเถิด แล้วจะได้ขอเชิญไปให้พ้น เพื่อข้าพเจ้าจะได้มีโอกาสกระทำกิจการของข้าพเจ้าบ้าง พูดแล้วข้าพเจ้าเปลื้องผ้าออก ครั้นเขาเห็นดังนั้น ก็จับมีดโกนขึ้นถูลับไปมา ลับแล้วลับเล่าจนข้าพเจ้าออกเหลือรำคาญ ภายหลังก็ลงมือโกนผมข้าพเจ้า พอมีดกินผมไปได้สักหน่อยหนึ่ง กลับยกขึ้นเสียพลางพร่ำต่อไปอีกว่า ความรีบร้อนย่อมมาจากนิสัยพวกอุบาทว์กาลี และกล่าวคำโคลงประกอบถ้อยคำว่า

อันความรีบด่วนไซร้ จักนำผลส่งให้
สบแม้นสมหมาย ดังฤๅ
หว่านรายมิตรจิตแล้ว มิตรใจบ่ห่อนแคล้ว
ติดต้อยตามสนอง กันแล

แล้วเขาพูดต่อไปว่า ข้าแต่ท่านผู้เป็นใหญ่ ข้าพเจ้าไม่คิดว่า ท่านจะรู้จักฐานะของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีฐานะสูง มือข้าพเจ้าเบาเคยแตะต้องพระเศียรกษัตริย์ ศีรษะขุนนางคฤหบดีตลอดจนบัณฑิต และบุคคลที่มีฐานะเสมอกันกับตัวข้าพเจ้า มีคำฉันท์กล่าวว่า

เฉกเช่นพณิชชาติ สหร่วมวลีวาลย์
กลับกก็เปรียบปาน วรรตน์จุฬ้างาม
ผู้มีอธชาญเชี่ยว มนตังพยายาม
เคยหัตถทานทาม ศีรษะราชนิรันดร

ข้าพเจ้าห้ามว่า เลิกเถิด นั่นไม่เกี่ยวข้องอะไรแก่ท่าน ท่านทำให้ข้าพเจ้าได้รับความยุ่งยากใจยิ่งนัก

เขากลับชอบใจตอบว่า ข้าพเจ้านึกขันที่ท่านรีบร้อนนัก

ข้าพเจ้าเหลือจะรำคาญแล้วจึงตอบประชดว่า จ้ะ! จ้ะ! จ้ะ!

เขาทำใจเย็นพูดว่า ทำช้า ๆ ก็แล้วกัน เพราะความรีบร้อนเป็นนิสัยของพวกอุบาทว์กาลี อันมิพึงนำมาซึ่งผลดีเลย ผู้ซึ่งได้รับความยกย่องสรรเสริญของบุคคลทั่วไป ย่อมกล่าวว่า การทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งลงโดยได้คิดให้รอบคอบเสียก่อนแล้วเป็นสิ่งประเสริฐ ข้าพเจ้าให้นึกเคลือบคลุมสงสัยในกิจที่ท่านจะกระทำนัก ท่านจะกรุณาบอกข้าพเจ้าสักหน่อยได้ไหม ว่าท่านรีบร้อนเพื่อกิจอันใด บางทีจะเป็นผลดีแก่ท่าน หาไม่ข้าพเจ้ากลัวว่าจะบันดาลผลตรงข้าม

ข้าพเจ้าตอบว่า ข้าพเจ้ามีกิจธุระสำคัญและยังมีเวลาเหลืออยู่เพียง ๓ ชั่วโมงเท่านั้น

เขาทำมุดโกนด้วยความโกรธ ฉวยเครื่องตรวจดาวออกไปกลางสนามหญ้า ตรวจฤกษ์อีกประมาณสักครู่ใหญ่ ๆ กลับเข้ามาชี้แจงว่า มีเวลาเหลืออยู่อีก ๓ ชั่วโมงสำหรับกากรระทำวัตรไม่มากไม่น้อยกว่านั้น

ข้าพเจ้าร้องห้ามว่า เงียบเสียเถิด ท่านจะทำลายร่างกายของข้าพเจ้าลงเป็นผงธุลีเสียแล้ว ได้ฟังดังนั้น เขาก็จับมีดโกนขึ้นลับแล้วลับเล่าดุจครั้งก่อน แล้วก็ลงมือโกนผมข้าพเจ้าอีก พอโกนไปได้สักหน่อย เขาหยุดมีดเสีย เอ่ยพูดขึ้นอีกว่า ข้าพเจ้ารู้สึกร้อนใจเหลือเกินอยากทราบเรื่องความรับร้อนของท่านนัก ถ้าท่านจะแจ้งให้ทราบเหตุบ้าง เชื่อว่าจะเป็นผลดีแก่ท่านมาก ท่านก็ย่อมทราบอยู่แล้วว่า บิดาของท่านไม่เคยทำสิ่งใดโดยมิได้ปรึกษาหารือข้าพเจ้าเลย

ข้าพเจ้ามาหวนคิดได้ว่า ข้าพเจ้าเห็นจะหลีกเลี่ยงให้พ้นจากความพร่ำเพรื่อของเขามิได้เสียแล้ว เวลากระทำวัตรก็เกือบถึงแล้ว ข้าพเจ้าปรารถนาจะไปก่อนเวลาที่พวกราษฎรเลิกประชุมทำวัตร ถ้าและข้าพเจ้าทำเฉื่อยช้าไปอีกสักหน่อยหนึ่งก็ไม่มีหนทางที่จะเข้าไปพบไปหานางได้ ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงปลอบเอาใจเขาว่า ช่วยโกนให้เร็วขึ้นสักหน่อยเถิด และหยุดพูดพร่ำเสียที เพราะข้าพเจ้าอยากจะไปในการรื่นเริงกับเพื่อน

พอได้ยินกล่าวถึงการรื่นเริง เขาก็ร้องขึ้นว่า วันนี้เป็นวันขอศีลขอพรของข้าพเจ้า วานนี้ข้าพเจ้าเชื้อเชิญเพื่อนฝูงทั้งสนิทสนมมารับประทานอาหารด้วยกัน แต่ข้าพเจ้าลืมและไม่ได้เตรียมจัดหาอาหารไว้เลย ข้าพเจ้าเพิ่งนึกขึ้นมาได้เดี๋ยวนี้ อนิจจา น่าอดสูเขาเหลือเกิน

ข้าพเจ้าจึงตอบเอาอกเอาใจเขาว่า อย่าเป็นทุกข์เป็นร้อนเรื่องนั้นเลย ดังที่ข้าพเจ้าได้บอกแก่ท่านแล้วว่า วันนี้ข้าพเจ้าจะไปในการรื่นเริง ส่วนอาหารและเครื่องดื่มที่มีอยู่ในบ้านข้าพเจ้านี้จะยอมยกให้แก่ท่าน ถ้าท่านจะรีบกระตือรือร้นทำกิจของข้าพเจ้าและโกนผมให้เร็วทันประสงค์

เขาตอบว่า ขอพระผู้เป็นเจ้าจงประทานพระพรแก่ท่านเทอญ โปรดแจ้งให้ข้าพเจ้าทราบหน่อยเถิดว่า ท่านได้ตระเตรียมอาหารอะไรไว้บ้างสำหรับแขกของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าควรจะรู้

ข้าพเจ้าก็อ่านรายละเอียดให้ฟังว่ามี เนื้อวัว ๕ จาน ไก่ ๑๐ ตัว และลูกแกะย่าง ๑ ตัว

เขาพูดว่า โปรดบอกให้เขายกมาทีนี่เถิด ข้าพเจ้าอยากจะชมสักหน่อย

ข้าพเจ้าก็ตามใจเขา สั่งคนใช้ให้ยกออกมา

พอเขาเห็นเข้าก็ร้องขึ้นว่า ท่านย่อมได้รับพระพรแห่งพระผู้เป็นเจ้า ข้าพเจ้าออกรู้สึกปลาบปลื้มมาก แต่ยังขาดเครื่องหอมเครื่องปรุงอยู่หน่อย

ข้าพเจ้าจึงหยิบหีบบรรจุเครื่องหอม มีเนื้อไม้กฤษณาเป็นต้นอันมีราคากว่า ๕๐ เหรียญทองออกมาวางไว้ พลางบอกว่าท่านจงรับเอาของเหล่านี้เถิด แล้วโกนผมข้าพเจ้าเสียให้เสร็จ

เพราะเวลาก็ใกล้เข้ามาแล้ว โดยพระโมฮำหมัดผู้ดำรงพระศาสนา ขอพระผู้เป็นเจ้าจงประทานพรแก่ท่านเถิด แต่เขากลับตอบว่า ข้าพเจ้าจะยังมิรับจนกว่าจะได้เห็นของภายในเสียก่อน

ข้าพเจ้าจึงให้เด็กเปิดหีบออก เขาก็โยนเครื่องตรวจดาวลงเสียจากมือ พลางนั่งลงบนพื้นเปิดแก้เครื่องหอมและเนื้อไม้ข้าพเจ้าเหลืออดเหลือกลั้นที่จะนิ่งดูได้ ใจคอแทบจะลอยออกจากร่างเสียให้ได้

เขาก้าวออกไปหยิบมีดโกนขึ้นมา ลงมือโกนไปได้เล็กน้อยพลางพูดขึ้นอีกว่า ข้าพเจ้าไม่รู้ว่าจะควรขอบคุณท่านหรือบิดาของท่านอย่างไร เพราะการรีบเร่งของข้าพเจ้าในวันนั้นแทบจะกล่าวได้ว่า ได้มาโดยบำเหน็จรางวัลและความเอ็นดูของท่านเกือบทั้งหมด ซึ่งแขกของข้าพเจ้าไม่มีใครรู้ค่าแห่งของเหล่านั้นเลย แขกของข้าพเจ้าคือ ชีตูน—ผู้รักษาที่อาบน้ำ สาลี—คนขายข้าวสาลี ออกัล—คนขายถั่ว อัคเรษเอ—คนขายเครื่องชำ โฮมีย์ด—คนกวาดถนน อาการิษ—คนขายนมวัว แต่ละคนละคนล้วนมีชื่อเสียงในการเต้นรำตามทำนองของเขาว่าโคลงฉันท์กาพย์กลอนตามภาษาของเขา ลักษณะที่ดีที่สุดของพวกเขาก็คือเหมือนกับทาสของท่าน คนใช้ที่นั่งอยู่เฉพาะหน้าท่าน คือข้าพเจ้าผู้เป็นทาสของท่าน

เขาพูดต่อไปว่า เฉพาะผู้รักษาที่อาบน้ำ ถ้าข้าพเจ้าไม่ได้ไปรับประทานเลี้ยงกับเขาแล้ว เขาต้องมาบ้านข้าพเจ้าเสมอ เฉพาะคนกวาดถนนเขาเป็นคนฉลาดไหวพริบ ชอบสนุกขบขันมักเต้นรำเล่นบ่อย ๆ ชอบพูดว่า การฝากความลับไว้กับภรรยาไม่เหมือนเก็บไว้ในตู้ เพื่อนของข้าพเจ้าแต่ละคนล้วนมีข้อขบขันซึ่งผู้อื่นไม่มี แต่เนื้อเรื่องนั้นไม่เป็นของจริงจังอะไรมิได้ ถ้าท่านจะเลือกมาทางข้าพเจ้า ก็จะเป็นการสนุกสนานทั้งข้าพเจ้าและท่าน ควรเลิกความคิดทางที่จะไปเยี่ยมเยือนเพื่อนท่าน ตามที่ท่านได้บอกเขาไว้นั้นเสียเถิด เพราะอาการไข้ของท่านก็ยังไม่หายเป็นปกติดี และบางทีท่านจะต้องไปสนทนากับคนช่างพูดช่างนินทา เขาจะกล่าวสิ่งซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับพวกเขาเลย อันเป็นเครื่องรกหูและบางทีก็จะมีคนที่เบาสติซึ่งอาจทำให้หัวใจของท่านพลุ่งพล่านไปได้

ข้าพเจ้าตอบว่า ถ้าการณ์จะเป็นไปตามพระประสงค์ของพระผู้เป็นเจ้าที่จะรับเชิญของท่านแล้ว ขอจงเลื่อนไปวันหลังเถิด

เขากล่าวว่า ทางที่เหมาะกว่าควรไปร่วมสมาคมพวกข้าพเจ้าก่อน ท่านจะได้รับความรื่นเริงบันเทิงใจ ควรจะกระทำตามเนื้อความที่มีมาในโคลงบทหนึ่งว่า

ยามจะตลสุขสิ่ง มิควรทิ้งทอดขว้าง
เหตุโชคสามารถล้าง ลบสิ้นแผนเราได้นา

พอได้ยินเขากล่าวดังนั้น ข้าพเจ้าหัวเราะออกมาทั้งความโกรธ พลางพูดกับเขาว่า จงทำตามที่ข้าพเจ้าต้องการ ข้าพเจ้าจะไปตามนัด และท่านก็จงรีบไปหาเพื่อนท่านเถิด เขาคอยอยู่แล้ว

เขากลับตอบว่า ข้าพเจ้าไม่มีประสงค์อย่างอื่นนอกจากจะแนะนำให้ท่านรู้จักสมาคมกับคนเหล่านั้น เพราะเขาล้วนเป็นบุตรผู้มีความรู้รอบคอบทั้งสิ้น ถ้าท่านได้พบปะเขาสักครั้งหนึ่งแล้วท่านจะต้องละทิ้งเพื่อนของท่านหมด

ข้าพเจ้าเลยพูดคล้อยตามอารมณ์ของเขาว่า ขอให้เขามีความสนุกสนานรื่นเริงทั่วกันเถิด ข้าพเจ้าจะต้องเชิญเขามาที่นี่สักวันหนึ่ง ที่กล่าวเช่นนี้ดูออกจะถูกใจเขา เขาจึงพูดว่า ถ้าท่านมีประสงค์เช่นนั้นจริงแล้วข้าพเจ้าจะนำอาหารที่ท่านให้นี้ไปให้เขารับประทานก่อนโดยไม่ต้องคอยข้าพเจ้า ส่วนข้าพเจ้าจะมาที่นี่ เพื่อไปหาเพื่อนของท่านพร้อมกับท่านด้วย จะได้ไม่เป็นการหลอกลวงระหว่างข้าพเจ้ากับพวกเพื่อนของข้าพเจ้า และป้องกันการที่เขาจะเหน็บแนมข้าพเจ้าไว้มิให้มา ข้าพเจ้าจะรีบกลับมาหาท่านโดยด่วนและตามท่านไปด้วย

ข้าพเจ้าได้ยินดังนั้น นึกโกรธขึ้นมาทันที จึงร้องออกไปว่า ไป จงไปหาเพื่อนท่าน สนุกสำราญอยู่กับเขาวันนี้ทั้งวันเถิด ไม่ต้องกลับมาอีก ข้าพเจ้าก็จะไปหาเพื่อนของข้าพเจ้า

เขาตอบอย่างใจเย็นว่า ข้าพเจ้าจะไม่ยอมละทิ้งท่านไปแต่ผู้เดียว ข้าพเจ้าบอกเขาว่า ในที่ที่ข้าพเจ้าจะไปนี้เขาไม่ยอมให้ใครเข้านอกจากข้าพเจ้าผู้เดียว

เขาเอ่ยขึ้นว่า ถ้ากระนั้นข้าพเจ้าเข้าใจว่าท่านคงได้รับนัดหมายจากผู้หญิงเป็นแน่ หาไม่ท่านคงพาข้าพเจ้าไปด้วย เอาเถอะข้าพเจ้าเป็นคนจัดจ้านชาญเชี่ยวกว่าใคร ๆ ทั้งหมดสามารถจะช่วยเหลือให้ท่านสำเร็จสมประสงค์ได้ ข้าพเจ้าเกรงว่า ท่านจะไปโดนเอา แม่คนสำคัญ มีอำนาจวาสนาเข้า ชีวิตของท่าน ก็จะแหลกเป็นธุลีลง เพราะในนครแบกแดดไม่มีใครกล้าทำการขบถในวันสำคัญเป็นต้นว่าวันนี้ จงดูเถิด ท่านตุลาการประจำนครแบกแดดเป็นคนดุ น่าสยดสยองที่สุด ดาบของท่านคมนัก

ข้าพเจ้าโกรธเหลือที่จะระงับอยู่ จึงตวาดออกไปว่า ไอ้เฒ่ากาลี แกเก็บเอาถ้อยคำอัปมงคลเหล่านี้มากล่าวกับข้า เขาเห็นข้าพเจ้าเอาจริงเอาจังเข้าเลยเงียบไปนาน

ณ บัดนี้เวลาประชุมทำวัตรก็มาถึง และเวลาจะลงมือกระทำพิธีสวดมนต์ก็ใกล้เข้ามา เมื่อข้าพเจ้าเสร็จการโกนผม

แล้วจึงบอกกับเขาว่า จงนำเอาอาหารและเครื่องดื่มเหล่านี้ไปสู่เพื่อนท่านเถิด ข้าพเจ้าจะคอยอยู่จนกว่าท่านจะกลับ เพื่อจะได้ชวนให้ท่านไปด้วย ข้าพเจ้าพยายามที่จะล่อหลอกให้เขาไปเสียให้พ้น แต่ดูเหมือนเขาจะรู้เชิงอุบายของข้าพเจ้า

เขาจึงพูดว่า ท่านหลอกลวงข้าพเจ้า ท่านจะไปแต่ผู้เดียว ท่านจะนำตัวท่านไปสู่โชคร้ายซึ่งท่านจะหาทางหลีกเลี่ยงไม่ได้ ท่านอย่าเพิ่งไปเลย จงคอยข้าพเจ้าให้จงได้ ข้าพเจ้าจะไปด้วยเพื่อจะได้รู้เหตุผลในเรื่องนี้

ข้าพเจ้าตอบเขาว่า ดีแล้ว อย่าไปให้นานนักข้าพเจ้าจะคอย

เขาก็ขนเอาอาหารและเครื่องดื่มที่ข้าพเจ้าให้นั้นไปทันที แต่เขาแอบไปจ้างคนรับจ้างหาบหามขนไปส่งที่บ้าน ส่วนตัวเขาเองเข้าซ่อนเสียในตรอก

ขณะนั้น ผู้ที่มีศรัทธาแก่กล้ากำลังสวดมนต์กระทำศาสนพิธีอยู่ในโบสถ์ ข้าพเจ้าก็รีบแต่งตัวเสร็จ ออกเดินไปแต่ผู้เดียว พอถึงตรอกเล็กจึงหยุดอยู่ที่หน้าบ้าน ซึ่งข้าพเจ้าได้พบกับแม่คนสวยในวันก่อนนั้น ช่างโกนผมเดินสะกดรอยตามหลังข้าพเจ้าไปก็หารู้ไม่ ครั้นเห็นประตูเปิดอยู่จึงรีบเข้าไปในทันใด นั้นท่านเจ้าของบ้านกลับจากโบสถ์แล้ว ก็เดินเข้าไปในห้องโถง

และบีดประตูเสียด้วย ข้าพเจ้านึกว่าตายละคราวนี้เขาต้องพบข้าพเจ้าแน่

ในขณะนั้น ด้วยเดชะอำนาจแห่งพระผู้เป็นเจ้าที่จะป้องกันกำบังข้าพเจ้า บังเอิญให้สาวใช้คนหนึ่งในบ้านนั้นกระทำผิดขึ้น และถูกเฆี่ยน นางทนความเจ็บปวดมิได้ ก็ร้องไห้ครวญครางไปมา ฝ่ายทาสขายได้เห็นดังนั้น บังเกิดความสงสาร จึงเข้าไปขอโทษนางสาวใช้นั้น เขาก็กลับเฆี่ยนเอาตัวเข้าด้วย ทาสชายผู้นั้นก็ร้องไห้ครวญครางดุจกัน

ฝ่ายช่างโกนผมเข้าใจเสียว่า เขาเฆี่ยนข้าพเจ้าก็ตกใจ ยอเสื้อผ้าของตนและกอบเอาฝุ่นทรายขึ้นคลุมศีรษะ พลางร้องตะโกนขอความช่วยเหลือจากชาวบ้านใกล้เคียง ในไม่ช้าพวกชาวบ้านก็พากันมาล้อมหน้าล้อมหลังเขาแน่นเพื่อฟังเหตุการณ์เขาแจ้งแก่พวกเหล่านั้นว่า นายของเขาถูกฆ่าในบ้านตุลาการแล้ว เขาก็แหวกทางกลับไปบ้านข้าพเจ้า วิ่งพลางร้องพลางมีคนตามไปเป็นกลุ่ม ๆ ไปแจ้งให้พวกของข้าพเจ้าทราบ

ส่วนข้าพเจ้าแฝงตัวอยู่ข้างประตูในห้องโถง ไม่รู้เรื่องราวอะไรเลย สักประเดี๋ยวหนึ่งเห็นคนเดินเป็นหมู่ใกล้เข้ามาทางบ้านท่านตุลาการร้องว่า น่าสงสารนายเราแท้ ๆ ช่างโกนผมเดินมาข้างหน้าผ้าผ่อนหลุดลุ่ยหมด มีพวกชาวเมืองเดินตามหลังมาเป็นกลุ่มใหญ่ เดินพลางร้องพลางเสียงขรมมาตลอดทาง จน

กระทั่งถึงบ้านท่านตุลาการ เมื่อท่านตุลาการได้ยินดังนั้น จึงเปิดประตูออกมาเห็นพวกราษฎรชาวเมืองเอกเกริกวุ่นวายดังนั้น ก็มีความหลากใจ พลางร้องถามไปว่านั่นเรื่องอะไร

เขาตอบว่า ท่านฆ่านายของข้าพเจ้า

ตุลาการกล่าวว่า นายของท่านทำผิดคิดร้ายอะไรจึงต้องให้ข้าพเจ้าฆ่า เหตุใดช่างโกนผมผู้นั้นจึงเป็นเจ้าทุกข์รับความเสียหายมากกว่าพวกท่านเล่า

ช่างโกนผมตอบว่า ท่านเฆี่ยนเขาด้วยหวาย ข้าพเจ้าได้ยินเสียงเขาร้องครวญครางออกสนั่นไป

ท่านตุลาการจึงถามดุจครั้งก่อนอีกว่า ก็นายของท่านทำผิดอะไร ช้าพเจ้าจึงได้ฆ่าเขาเล่า เขามาเมื่อไร และเขาจะไปไหน

ช่างโกนผมร้องตอบไปว่า อย่าทำเป็นเฆ่าใจชั่วไปเลย ข้าพเจ้ารู้เรื่องตลอดถึงเหตุผลที่เขาได้เข้าไปในบ้านท่าน และรู้ความจริงของเรื่องนี้โดยละเอียด บุตรีของท่านรักเขา และเขาก็รักบุตรีของท่าน เมื่อท่านรู้ว่าเขาเข้าไปในบ้านท่าน ท่านก็สั่งคนใช้ของท่านให้เฆี่ยนเขา ขอสาบานเฉพาะพระพักตร์พระอาหล่า ว่าเรื่องนี้ไม่มีใครจะสามารถวินิจฉัยข้อพิพาทในระหว่างเรากับท่านได้ เว้นแต่กาหลิบองค์เดียว หาไม่ท่านจะ

ต้องส่งนายของข้าพเจ้าออกมามอบให้ญาติของเขารับไป จงอย่าขัดขวางข้าพเจ้าในการที่จะเข้าไปรับนายของข้าพเจ้า จากบ้านท่านรีบส่งเขาออกมาเร็ว

เนื่องด้วยการโต้เถียงกันนี้ ท่านตุลาการรู้เรื่องได้ตลอดให้มีความอายเป็นอันมาก จึงพูดกับช่างโกนผมว่าถ้าตามที่ท่านกล่าวนี้เป็นความจริงแล้ว จงเข้าไปรับเขาออกมาเถิด

ช่างโกนผมจึงเดินเข้าไปในบ้าน พอข้าพเจ้าเห็นเขาเข้ามา จึงคิดหาทางที่จะหลบซ่อนเสีย แต่ไม่มีที่ที่จะหลบพ้น เว้นแต่ในตู้ใหญ่ซึ่งตั้งอยู่ในห้องนั้น ข้าพเจ้าจึงแอบเข้าไปแล้วปิดฝาเสีย ไว้ช่องอากาศพอหายใจ ในทันใดนั้นช่างโกนผมเข้ามาในห้องโถง มิได้เหลียวแลตรวจค้นทางอื่น นอกจากที่ ๆ ข้าพเจ้าซ่อนอยู่ ดูซ้ายดูขวาเห็นตู้ใหญ่ใบที่ข้าพเจ้าแอบอยู่ ก็ยกขึ้นทูนศีรษะพลางลงบันไดมาโดยเร็ว ข้าพเจ้ารู้แน่ว่าคงหนีไม่พ้น ดังนั้นจึงเปิดตู้ออกกระโดดลงยังพื้นขาหัก พอออกมาถึงประตูบ้าน เห็นผู้คนยืนอยู่เป็นหมู่ล้นหลาม ซึ่งข้าพเจ้าไม่เคยเห็นเหมือนวันนั้นเลย ข้าพเจ้าจึงโปรยอัฐลงไปในกลางวงเพื่อให้เขาเปิดทางให้แก่ข้าพเจ้า ครั้นฝูงคนมัวกังวลเก็บอัฐอยู่ ข้าพเจ้าก็รีบเดินออกมาตามตรอกเมือง ช่างโกนผมผู้นั้นก็เดินติดตามข้าพเจ้ามา จะแวะที่ใดเขาก็แวะด้วยพลางร้องว่าเขาเกือบ

จะทำโทษข้าพเจ้าเสียด้วยแล้ว เนื่องด้วยการช่วยเหลือนาย ข้าพเจ้า ขอความสรรเสริญจงมีแด่พระผู้เป็น เจ้า พระองค์บันดาลให้ข้าพเจ้า ได้ช่วยเหลือนายให้หลุดพ้นจากมือพวกมัน ข้าแต่ท่าน ท่านควรจะรู้ต่อไปว่า การที่ท่านกระทำสิ่งใดลงโดยความรีบร้อน ย่อมนำมาซึ่งผลดังประจักษ์แล้ว ถ้าพระผู้เป็นเจ้ามิทรงพระเมตตา ก็อย่าพึงหวังเลยว่าท่านจะรอดพ้นจากความหายนะ อันท่านได้เหยียบเข้าไปแล้วและเขาก็ทุ่มทอดท่านลงสู่ความหายนะนี้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจะขออยู่เป็นพี่เลี้ยงช่วยแนะนำท่านให้เป็นอิสระสุขสืบไป ท่านเกือบจะประหารข้าพเจ้าเสียด้วยอุบายอันชั่วร้ายของท่านโดยประสงค์จะไปแต่ผู้เดียว แต่เราไม่ถือโกรธท่าน ด้วยเห็นว่าท่านเป็นคนโฉดเขลา ประกอบไปด้วยความรีบร้อนเกินไปแต่ยังมีสติอยู่บ้างเล็กน้อย

ข้าพเจ้าจึงย้อนถามเขาว่า ท่านยังไม่พอใจอีกหรือเท่าที่ท่านได้กระทำมาแล้ว และท่านยังจะวิ่งตามข้าพเจ้าไปตามถนนหนทางอีกเล่า ข้าพเจ้าอยากจะตายเสียให้พ้นดีกว่า แต่ก็ยังไม่ถึงกาล ครั้นแล้วจึงคิดว่าอย่าเลย เราจะต้องหลีกเลี่ยงให้พ้นเขาจงได้ คิดแล้วจึงออกวิ่งหนีเขาเข้าไปในร้านขายของที่อยู่ในถนนนั้น ร้องขอความช่วยเหลือจากเจ้าของ

ร้านให้ไล่ช่างโกนผมไป เขาก็ไล่ช่างโกนผมคนนั้นไป

ข้าพเจ้าเลยอาศัยนั่งอยู่ในร้านนั้น พลางรำพึงอยู่ว่า ข้าพเจ้าเห็นจะเอาตัวออกห่างจากช่างโกนผม ผู้นี้มิได้เสียแล้ว เขาคงจะพยายามติดตามอยู่ด้วยทั้งกลางวันกลางคืน ให้น่ากเกลียดชังยิ่งนัก แม้แต่หน้าก็มิอยากเห็น ดังนั้นข้าพเจ้าจึงให้คนไปเชิญพยานมา พร้อมกับเขียนพินัยกรรมฉบับหนึ่ง แบ่งทรัพย์สมบัติของข้าพเจ้าให้แก่บรรดาญาติพี่น้องครอบครัว และตั้งผู้ปกครองให้รับมอบหมายรักษาทรัพย์นั้นไว้ ข้าพเจ้าสั่งให้ขายบ้านเรือนและของอันพึงเคลื่อนที่ได้ เอาเงินมาแบ่งปันกัน ครั้นแล้วข้าพเจ้าก็ออกเดินทางจากนครแบกแดด เพื่อหลีกหนีชายทุรชนคนนี้ ภายหลังข้าพเจ้ามาถึงประเทศของท่านร่วมกับชายผู้นี้ จะมีความสุขอย่างไร เพราะเป็นผู้นำเหตุร้ายมาสู่ข้าพเจ้า และเป็นผู้ก่อเหตุให้ข้าพเจ้าพิการ

เมื่อชายหนุ่มเล่าเรื่องจบลง พวกที่ฟังจึงถามช่างโกนผมว่า ตามที่ชายหนุ่มผู้นี้แถลงเรื่องราวอันเกี่ยวข้องแก่ตัวท่านนี้เป็นความจริงหรือ

เขาตอบว่า เฉพาะพระพักตร์พระอาหล่าเจ้า เป็นความจริงทุกข้อ แต่ที่ได้ทำไปนั้นก็เพื่อจะป้องกันอันตราย ถ้ามิฉะนั้นเขาก็คงเป็นอันตรายเสียแล้ว ข้าพเจ้าเป็นต้นเหตุให้เขารอดความตายต่างหาก โดยความเมตตาแห่งพระผู้เป็นเจ้าและโดยความมุ่งดีของข้าพเจ้า เขาจึงได้รับทุกข์แต่เพียงเท้าพิการมิถึงแก่ชีวิต เหตุไฉนจะว่าข้าพเจ้าเป็นคนพูดมากตลบแตลงหลายลิ้น ความจริงข้าพเจ้ามิได้ทำความดีไว้ก่อนเขาหรือ อ้า! บัดนี้ข้าพเจ้าจะขอแถลงการณ์อันเกิดขึ้นแก่ข้าพเจ้า ซึ่งหวังว่าจะกระทำให้ท่านเห็นว่า ข้าพเจ้าเป็นคนพูดน้อยและพูดจริงมีความเหลวไหลเป็นส่วนน้อยกว่าพี่ชายของข้าพเจ้า ว่าแล้วช่างโกนผมก็เล่าเรื่องของเขาดังต่อไปนี้

๓๓. เรื่องของช่างโกนผม

ข้าพเจ้าตั้งบ้านเรือนอยู่ในนครแบกแดด ในสมัยที่กาหลิบมันตาเสอร์บิลลา พระปนัดดาแห่งกาหลิบฮารูนอัลราษจิทเสวยราชย์ กาหลิบองค์นี้มีพระอัธยาโอบอ้อมอารี รักใคร่กรุณาไพร่บ้านพลเมืองผู้ยากจนของพระองค์ ส่วนพลเมืองก็ตั้งอยู่ในสัตย์ธรรม สัมมาอาชีวะ และผู้ที่มีความรู้คงแก่การเล่าเรียน พระองค์ก็คบค้าสมาคมด้วย ไม่ถือพระเกียรติยศ

ปกครองว่าขานการเมืองตามเยี่ยงอย่างยุติธรรม ราษฎรได้รับความรุ่มเย็น พากันแซ่ซร้องสรรเสริญพระบารมีอยู่เนืองนิตย์ ครั้งหนึ่งพระองค์กริ้วชาย ๑๐ คน ด้วยได้กระทำความผิดร้ายแรง จึงรับสั่งให้ตุลาการนำคนทั้ง ๑๐ เข้าไปถวาย ตุลาการรับสั่งแล้วออกมาสั่งให้เจ้าหน้าที่ไปจับตัวคนผิด เจ้าหน้าที่รับสั่งแล้วออกมาสั่งให้เจ้าหน้าที่ไปจับตัวคนผิด เจ้าหน้าที่จับตัวคนทั้ง ๑๐ คุมมาในเรือ ข้าพเจ้าเห็นเข้าคิดว่า พวกนั้นลงเที่ยวเรือเพื่อความสนุก เขาคงจะเลยงดูกันอย่างสำราญเป็นแน่ คิดดังนั้นแล้วจึงลงเรือเข้าหมู่ไปกับพวกนั้นด้วย พอมาถึงตุลาการสั่งให้ตำรวจเอาโซ่ล่ามคอพวกคนโทษ เพื่อนำตัวเข้าไปถวายกาหลิบ แล้วเลยล่ามคอข้าพเจ้าไปในโซ่สายเดียวกับพวกนั้นด้วย

ข้าพเจ้าไม่พูดจาโต้แย้งประการไร นี่แหละเป็นข้อพิสูจน์ความใจปรานี และความไม่พูดมากของข้าพเจ้าข้อหนึ่งละ

พอตุลาการคุมนักโทษเข้าไปถึงหน้าที่นั่ง กาหลิบรับสั่งให้ตัดศีรษะนักโทษเสียทั้ง ๑๐ คน เพชฌฆาตไม่รอช้า พลันฉวยดาบฟันคอนักโทษขาดทีละคนจนครบ ๑๐ เหลืออยู่แต่ข้าพเจ้า กาหลิบเหลียวมาทอดพระเนตรข้าพเจ้า เข้าพระทัยว่ายังเหลือนักโทษอยู่อีกคนหนึ่ง จึงรับสั่งกับเพชฌฆาตว่าเหตุไรเจ้าจึงไม่ตัดหัวมันเสียให้หมด ๑๐ คน

เพชฌฆาตทูลว่า ข้าพเจ้าได้ตัดศีรษะนักโทษหมดทั้ง ๑๐ คนตามรับสั่งแล้ว

กาหลิบกรวนน้อย ๆ รับสั่งว่า ไอ้นี่เถียงข้า ก็ข้าเห็นอยู่กับตานี่ว่ายังเหลืออยู่อีกคนหนึ่ง เมื่อนักโทษยังเหลืออยู่อีกคนหนึ่ง มึงจะตัดหัวได้มากกว่า ๙ อย่างไร

เพชฌฆาตทูลว่า ข้าแต่พระองค์ ข้าพเจ้าได้ตัดศีรษะนักโทษครบ ๑๐ คนตามโองการแล้ว

กาหลิบรับสั่งซ้ำว่า ๙ สิหวา ถ้า ๑๐ หัวจริง นี่เป็นใครเล่า

เพชฌฆาตก็ยืนคำว่า ๑๐ คน หาใช่ ๙ มิได้

กาหลิบรับสั่งว่า นับให้ข้าดูเดี๋ยวนี้หรือว่าจะเป็น ๑๐ ได้อย่างไร

เพชฌฆาตจึงนับศีรษะนักโทษ ทีละศีรษะให้กาหลิบทอดพระเนตรจนครบ ๑๐ ศีรษะ

เมื่อกาหลิบทอดพระเนตรดังนั้น จึงผินพระพักตร์มายังข้าพเจ้ารับสั่งถามว่า เจ้าเป็นใคร เหตุไรเจ้าจึงปะปนกับพวกนักโทษเข้ามาถึงที่นี่ และเหตุไรจึงนิ่งอยู่ไม่พูดจา

พอข้าพเจ้าได้ฟังรับสั่งถามดังนั้น จึงกราบทูลว่า ข้าแต่กาหลิบผู้ทรงธรรม ข้าพเจ้าชื่อเอสสามิต คนให้สร้อยชื่อกันว่าคนเงียบ ข้าพเจ้ามีความรู้ในวิทยาศาสตร์ต่าง ๆ เข้าใจ

เหตุการณ์ได้อย่างดีโดยเร็ว แต่เป็นคนไม่ชอบพูดมาก อาชีวะของข้าพเจ้าเป็นช่างโกนผม เมื่อเช้านี้เห็นพวก ๑๐ คนมาในเรือ เข้าใจว่าเขาเที่ยวเรือเพื่อสนุก ข้าพเจ้าจึงเข้าพวกลงเรือมากับเขา ไม่ช้าก็ทราบได้ว่าพวก ๑๐ คนเป็นนักโทษ พอเจ้าหน้าที่นำตัวมาส่งตุลาการ ตำรวจก็ใส่โซ่คอ ด้วยเหตุว่าข้าพเจ้าไม่พูดจาโต้แย้งประการไร ตำรวจจึงจำโซ่ล่ามคอมาพวงเดียวกับนักโทษ การที่ข้าพเจ้าไม่พูดโต้แย้งประการไรนั้นก็เพราะว่า ในใจของข้าพเจ้าเต็มตื้นด้วยความสงสารพวกนักโทษทั้งสิบ เรื่องต่อจากนี้ไปพระองค์ทรงทราบอยู่แล้ว การที่ข้าพเจ้ามีความกรุณาปรานีเพื่อนมนุษย์ และเพราะเป็นคนไม่พูดมาก จึงต้องตกเข้ามาอยู่กับพวกนักโทษ จักแหล่นจะถูกตัดศีรษะ แต่ข้าพเจ้าประพฤติตนเป็นคนไม่พูดนี้ติดเป็นนิสัยมาตลอดชีวิต

เมื่อกาหลิบได้ทรงฟัง ตระหนักพระหฤทัยว่า ข้าพเจ้าเป็นคนมีอัธยาศัยไอบอ้อมอารีออมคำพูด พระองค์จึงรับสั่งถามว่า เจ้ามีพี่น้องบ้างหรือไม่ ข้าพเจ้าทูลว่ามีพี่ชาย ๖ คน

กาหลิบรับสั่งถามว่า พี่ชายของเจ้าทั้ง ๖ คนนั้นมีอัธยาศัยใจคอ มีชื่อเสียงประกอบด้วยวิทยาความรู้ และเป็นผู้ออมถ้อยคำเหมือนกับเจ้าบ้างหรือ

ข้าพเจ้าทูลว่า หามิได้ พี่ชายทั้ง ๖ ของข้าพเจ้าไม่ได้มีชีวิตอยู่เพื่อให้เหมือนกับข้าพเจ้า การที่พระองค์คาดว่าจะมีผู้ใดมีคุณสมบัติเหมือนข้าพเจ้านั้น เป็นการด้อยเกียรติคุณของข้าพเจ้า ข้าแต่กาหลิบผู้ทรงธรรม ซึ่งพระองค์เปรียบพี่ชายกับข้าพเจ้านั้นหาเป็นธรรมไม่ เพราะพี่ชายทั้ง ๖ คนล้วนแต่มีตำหนิอยู่ทั้งสิ้น ทั้งมีนิสัยมั่วซุกขนชอบพูดมาก แต่มีคุณสมบัติดีน้อยเป็นการตรงกันข้าม คนที่ ๑ เท้าพิการ คนที่ ๒ พั้นหลอ คนที่ ๓ ตาบอดทั้งสองข้าง คนที่ ๔ เสียตาข้างหนึ่ง คนที่ ๕ หูแหว่ง คนที่ ๖ ริมฝีปากแหว่งทั้งข้างล่างข้างบน ทั้ง ๖ คนมีเรื่องประจำตัวแสดงความโฉดเขลาต่าง ๆ อยู่ด้วยกันทั้งสิ้น ถ้าพระองค์จะไม่เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนพูดมากแล้ว ข้าพเจ้าจะเล่าเรื่องถวายว่า คนไหนมีเรื่องอย่างไร และบางคนที่มีตำหนิพิการดังนั้น ก็เพราะเรื่องที่จะเล่าถวาย

กาหลิบรับสั่งว่า เล่าไปเถิด ข้าจะฟัง ช่างโกนผมจึงเริ่มเล่าว่า

๓๔. เรื่องชายคนที่ ๑ ของช่างโกนผม

ข้าแต่กาหลิบผู้ทรงธรรม พี่ชายคนที่ ๑ ของข้าพเจ้าชื่อบัมบุฆ เป็นคนขาพิการ ตั้งร้านเย็บเสื้ออยู่ในนครแบก

แดด เขามักนั่งเย็บเสื้ออยู่ในร้านวันยังค่ำ ๆ เสมอ ร้านที่อยู่เช่าจากชายผู้มีทรัพย์คนหนึ่ง ซึ่งอยู่เหนือขึ้นไปและมีโรงโม่คั่นอยู่ระหว่างบ้านเขากับร้านของพี่ชายข้าพเจ้า วันหนึ่ง ขณะที่พี่ชายข้าพเจ้านั่งเย็บผ้าอยู่ในร้าน เขาเงยหน้าขึ้นเห็นหญิงคนหนึ่งหน้าตาสวยงามประดุจดวงเดือนเมื่อวันเพ็ญ กำลังเยี่ยมหน้าต่างมองดูหญิงชายซึ่งเดินผ่านไปมาอยู่ในถนน ตั้งแต่เห็นหญิงนั้นเขารู้สึกหลงรัก เฝ้าแต่นั่งดูนางตลอดวัน ไม่เป็นอันเอาใจใส่ในกิจการที่เป็นภาระของตน พอรุ่งขึ้น เขาเปิดร้านและนั่งลงเย็บเสื้อ ตลอดเวลาที่นั่งอยู่ก็เฝ้ามองดูที่หน้าต่าง ทำเช่นนี้อยู่ตลอดวัน ไม่ได้เย็บอะไรพอที่จะได้ค่าจ้างสักเบี้ยหนึ่ง

ในวันที่ ๓ เขานั่งทำงาน มองดูนางที่เยี่ยมหน้าต่างอยู่ คราวนี้นางแลเห็นเขา สังเกตรู้สึกตนได้ว่าเขาตกเป็นทาสของหล่อนโดยความรักอย่างแน่แท้แล้ว ส่วนนางมองดูเขาแล้วหัวเราะ เขาก็มองดูนางแล้วหัวเราะบ้าง สักประเดี๋ยวนางลุกไปเสียจากหน้าต่าง ใช้ให้สาวใช้นำห่อผ้าไหมสีแดงมีลวดลายดอกไม้มาให้เขา บอกว่านายสั่งให้มาคำนับท่าน และสั่งให้ท่านเย็บเสื้ออย่างประณีต เย็บให้งดงามเต็มฝีมือ

พี่ชายข้าพเจ้าตอบว่า เราจะทำตามคำสั่งของนางทุกประการ แล้วก็ลงมือตัดเย็บเสื้อจนเสร็จเรียบร้อยในวันเดียว

วันรุ่งขึ้นสาวใช้นั้นมาหาอีกบอกว่า นายสั่งให้มาคำนับท่านและให้ถามว่า เมื่อคืนนี้นอนหลับได้อย่างไร นายไม่ได้นอนเลยเพราะเหตุความรักท่าน แล้ววางห่อแพรต่วนสีเหลืองลงพูดต่อไปว่า นายต้องการให้ท่านตัดและเย็บกางเกงคู่หนึ่งให้แล้วภายในวันนี้

เขาตอบว่า เราจะทำตามคำสั่งของนางทุกประการ จงบอกแก่นางด้วยเถิดว่า ทาสของนางมีความเต็มใจจะกระทำตามคำสั่งของนางอยู่เสมอ ขอจงสั่งให้เขาทำการทุกสิ่งที่นางปรารถนาเถิด แล้วเขาก็ลงมือตัดและเย็บกางเกงด้วยความเอาใจใส่ระมัดระวังอย่างยิ่ง ขณะนั้นหญิงเจ้าของกางเกงก็เยียมหน้าต่างมองดูเขาและทำกิริยาเป็นเชิงคำนับ ซึ่งทำให้เขามีหวังในนางเพิ่มขึ้นอีก ภายหลังนางลุกไปจากหน้าต่างเด็กสาวใช้ก็มาหาเขา พี่ชายข้าพเจ้ามอบกางเกงที่เย็บเสร็จแล้วให้สาวใช้ ๆ ก็ลาไป เมื่อถึงเวลากลางคืน บัฆบุฆทอดตัวลงบนที่นอนพลิกกลับไปมาด้วยความกระวนกระวายใจ จนรุ่งเช้าไม่เป็นอันนอนด้วยความร้อนรัก วันรุ่งขึ้นชายเจ้าของบ้านซึ่งเป็นสามีของนางมาหา นำผ้าลินินมาบอกให้บัฆบุฆตัดเสื้อให้

บัฆบุฆตอบว่า ข้าพเจ้าจะกระทำตามที่ท่านสั่งทุกประการ แล้วลงมือทำงานมิได้หยุด จนตัดเสื้อเสร็จแล้ว ๒๐ เสื้อก็พอถึงเวลาค่ำ ไม่ได้หยุดรับประทานอาหารตลอดวัน

ชายเจ้าของเสื้อถามว่า ท่านจะเรียกค่าจ้างสักเท่าไร แต่พี่ชายข้าพเจ้าไม่ได้ตอบ เพราะแหงนหน้าขึ้นไปทางหน้าต่าง ก็พอดีมองเห็นหญิงสาวทำอาณัติสัญญาว่า อย่าให้เขาเรียกค่าจ้างเลย เพราะความรักนางถึงแม้เขากำลังขัดสนต้องการเงินอยู่ก็จริง แต่เพื่อปฏิบัติตามใจนาง เขาจึงตกลงใจไม่รับค่าจ้างจากเจ้าของเสื้อ ต่อจากนี้มาอีก ๓ วันเขาก็นั่งทำงานด้วยความพยายามไม่ได้รับประทานอาหารหรือดื่มอะไรเลยสักเล็กน้อย จนเย็บเสื้อได้ ๑๐๐ เสื้อหมดผ้าแล้วก็นำไปส่ง

ที่จริงหญิงสาวนั้นได้บอกเรื่องราวที่พี่ชายข้าพเจ้าหลงรักนางให้สามีทราบ แต่พี่ชายข้าพเจ้าไม่รู้สึกตัว นางกับสามีจึงช่วยกันคิดอุบายที่จะใช้ให้เขาเย็บเสื้อผ้าให้ โดยไม่ต้องให้ค่าจ้าง และนอกจากนี้ยังคิดว่าจะหัวเราะเยาะเล่นให้สนุกสนานด้วย เมื่อคิดฉะนี้ พอเขาทำงานที่มอบให้เสร็จลงและนำมาให้แล้ว ก็คิดอุบายขึ้นอย่างหนึ่ง คือจะจัดการวิวาห์เขากับสาวใช้ของตน

ครั้นถึงเวลาค่ำ หญิงสาวใช้คนนั้นมาบอกกับพี่ชายข้าพเจ้าว่า คืนนี้ให้นอนคอยในโรงโม่ก่อน พรุ่งนี้จะพบความสุข พี่ชายข้าพเจ้าคิดว่าเห็นจะเป็นอุบายของนางที่จะลอบมาเล่นชู้กับตนจึงตกลงนอนในโรงโม่ ในเวลาเดียวกันนั้นสามีของหญิงได้ไปหาเจ้าของโรงโม่ ยุให้ใช้พี่ชายข้าพเจ้าโม่แป้ง

ชายเจ้าของโรงโม่ก็รับคำ พอถึงเวลา ๒ ยามก็ไปที่พี่ชาย ข้าพเจ้าซึ่งหลับอยู่ร้องว่าเจ้าวัวนี้เกียจคร้านจริง ๆ ช่างนอนเสียได้ในเวลาที่มีข้าวสำหรับโม่เหลืออยู่เป็นกอง เจ้าของแป้งเขาต้องการแป้งในวันพรุ่งนี้แล้ว ข้าจะผูกเจ้าเข้ากับโม่ และให้เจ้าโม่แป้งไปให้แล้ว พูดดังนี้แล้วก็ผูกพี่ชายข้าพเจ้าเข้ากับโม่ใช้ให้โม่แป้งอยู่จนรุ่งเช้า สามีนางมาที่โรงโม่เห็นบัมบุมกำลังเทียมโม่ ๆ แป้งอยู่ และเจ้าของโรงโม่กำลังตีเขาด้วยไม้เหมือนหนึ่งตีวัว พอใจหัวเราะเยาะให้แล้วก็กลับไป สักประเดี๋ยวหญิงสาวใช้มาหา แก้บัมบุมออกจากโม่พูดว่า นายของฉัน และตัวฉันมีความเสียใจมากที่ท่านได้รับเหตุร้ายดังนี้ และรู้สึกว่ามีส่วนในความทุกข์ของท่านเหมือนกัน แต่ถึงนางจะพูดอย่างไรก็ตาม บัมบุมก็ไม่มีถ้อยคำจะตอบ เพราะมีความเจ็บปวดอย่างสาหัสที่ถูกเฆี่ยนตี ออกจากโรงโม่ได้ตรงไปยังบ้านหญิงนั้นเพื่อจะต่อว่า พอไปถึงพบพยานการพิธีแต่งงานอยู่ที่นั้น พวกนั้นตรงเข้าคำนับและพูดว่า ขอพระเจ้าจงทรงดลบันดาลให้ชีวิตท่านยืนยาว ขอการวิวาห์ของท่านจงได้รับพรอันดีงาม

พี่ชายข้าพเจ้าไม่รู้เรื่องราวตอบว่า ขอพระเจ้าทรงอย่าได้รักษาคนอสัตย์ไว้เลย พวกเจ้าเป็นคนชั่วช้าอย่างที่สุด ทำให้ข้าต้องไปโม่แป้งแทนวัวอยู่ตลอดคืน พวกพยานถามเรื่อง

ราวที่เกิดขึ้น พี่ชายข้าพเจ้าก็เล่าให้ฟังถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่ตัวเขา เล่าจบลงพวกนั้นพูดว่าชะตาของท่านไม่ดี ไม่สมควรจะเป็นคู่ครองกับหญิงที่ท่านรัก อย่าเลยเราจะเปลี่ยนตัวเจ้าสาวเสีย เพื่อให้ชะตาถูกกัน ว่าแต่ท่านจะยอมตามเราหรือไม่

บัฆบุฆถามว่า พวกท่านคิดอย่างไร

พวกนั้นตอบว่า บัดนี้เราเห็นว่าท่านควรจะแต่งงานกับหญิงคนใช้ของผู้ที่ท่านรัก

บัฆบุฆตอบว่า อย่าเลย พวกเจ้าจะทำให้ข้าบ่นปี่เสียคราวนี้เอง ข้าไม่เชื่อเจ้าแล้ว ยังเข็ดไม่หาย เจ้าต้องซ่อนความคิดอะไรไว้ล่อลวงเราเป็นแน่ ว่าแล้วพี่ชายข้าพเจ้าก็กลับมาร้าน หวังอยู่ว่าคงจะมีใครมาจ้างเย็บเสื้อผ้า ซึ่งพอจะได้เงินซื้ออาหารบ้าง

ขณะนั้นหญิงสาวใช้มาหา หญิงนี้เป็นผู้สมรู้ในอุบายของนายตนด้วย มาถึงพูดว่า นายของฉันระลึกถึงท่านมากนาง จะคอยพบหน้าท่านที่หน้าต่าง ทันใดนั้นพี่ชายข้าพเจ้าก็แหงนหน้าขึ้น เห็นนางเยี่ยมหน้าต่างและร้องไห้พูดว่า เหตุไฉนท่านจึงตัดความไมตรี ระหว่าง ท่านกับ ข้าพเจ้าเสียได้ไม่ไว้เยื่อใยเลย

บัฆบุฆไม่ตอบคำนาง แสดงว่ายังไม่หายโกรธ

นางจึงสาบานว่า เรื่องที่เกิดขึ้นนั้นนางไม่ได้ยินยอมรู้เห็นด้วยเลย ครั้นเมื่อบัฆบุฆได้เห็นความสวยงามของนางและได้ยินน้ำเสียงหวานฉ่ำสำออยพูดดังนั้น เขาก็ลืมความลำบากและเหตุร้ายที่เกิดขึ้นแก่ตนเสียสิ้น รับคำขออภัยนางโดยดี กลับมีความสุขใจขึ้นเพราะที่ได้เห็นหน้านาง เขาคำนับนางและสนทนากันสักครู่หนึ่ง นางกลับหายไปในเรือน บัฆบุฆก็เริ่มทำทำงานของตนต่อไป สักประเดี๋ยวหญิงสาวใช้ก็มาหาอีก บอกว่านายสั่งให้มาคำนับท่าน และให้บอกกับท่านว่า คืนนี้สามีของนางจะไปค้างที่บ้านเพื่อนสนิทคนหนึ่ง เมื่อเขาไปแล้วขอให้ท่านไปหาพี่ชายข้าพเจ้าไม่ทราบอุบายของสตรีก็รับคำว่าจะไป

ฝ่ายสามีของนางปรึกษากับภรรยาว่า ถ้าเขามาจริงเราจะทำงอย่างไรจึงจะลากตัวเขาไปหาตุลาการได้

นางตอบว่า ปล่อยให้ข้าพเจ้าจัดการกับเขาเถิด จะทำให้เขาได้รับความอับอายเสียสักคราว ถ้าเขามาจริงจะทำให้นำตัวตระเวนไปรอบเมืองเพื่อเป็นเยี่ยงอย่างแก่คนอื่นจงได้ พอถึงเวลาเย็น หญิงสาวใช้ก็มานำพี่ชายข้าพเจ้าไปยังบ้านนายของตน

นางพูดว่าข้าแต่ท่านผู้เป็นนายข้าพเจ้าระลึกถึงท่านมาก

พี่ชายข้าพเจ้าพูดว่า ถ้าจริงกระนั้น ก็จงรีบให้ข้าพเจ้าจูบให้สมรักสักครั้งเถิด คำพูดของเขายังไม่ทันจบลง สามีของหญิงก็ผุดเข้ามา จับพี่ชายข้าพเจ้าไว้ ร้องว่าพระอาหล่าเจ้าข้าจะไม่ปล่อยเจ้าจนกว่าจะได้เอาตัวเจ้าไปส่งต่อท่านตุลาการ พี่ชายข้าพเจ้าวิงวอนเขาให้กรุณายกโทษให้ แต่ชายนั้นไม่ยอมฟังเสียง พาตัวเขาไปยังบ้านตุลาการ ท่านตุลาการทราบเหตุสั่งให้โบยเขาอย่างหนัก และเอาขนหลังอูฐไปตระเวนตามถนนตลอดเมือง พลเมืองที่พากันดูต่างก็ร้องว่านี่แหละ เป็นการตอบแทนที่เขาอุกอาจเข้าไปในสถานเริงรมย์ของผู้อื่น ในขณะที่ตระเวนนั้นเขาตกจากหลังอูฐขาหักและพิการตั้งแต่นั้นมา ครั้นแล้วตุลาการสั่งให้เนรเทศเขาไปจากเมือง พี่ชายข้าพเจ้าก็ออกเดินทางไปโดยไม่ทราบแน่ว่าจะไปแห่งใดดี ข้าพเจ้าทราบเข้าถึงหากจะโกรธเคืองสักเท่าไรก็ต้องตามไปรับกลับมา เลี้ยงดูทะนุบำรุงเขาต่อมาจนทุกวันนี้

กาหลิบทรงพระสรวลรับสั่งว่าเจ้าเล่าดีมาก แต่ข้าพเจ้าทูลว่า ข้าพเจ้าจะไม่ขอรับพระราชทานเกียรติยศอันนี้จนกว่าพระองค์จะทรงฟังเรื่องพี่ชายคนอื่น ๆ ของข้าพเจ้าอีกต่อไป ขอพระองค์อย่าทรงเห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนพูดมากเลย

กาหลิบรับสั่งว่า จงเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นแก่พี่คนอื่นของเจ้าต่อไปเถิด เราออกรู้สึกขบขันอยู่มาก อย่าเกรงใจว่าเราจะติว่าเป็นคนพูดมากเลย เรื่องเป็นอย่างไรก็เล่าไป

•

๓๕. เรื่องที่ชายคนที่๒ ของช่างโกนผม

•

ข้าแต่กาหลิบผู้ทรงธรรม พี่ชายคนที่ ๒ ของข้าพเจ้าชื่อเฮตดา วันหนึ่งไปทำธุระซึ่งเกี่ยวแก่การค้าขาย พบหญิงชรากลางทาง หญิงชรากล่าวว่า นี่แน่ะท่านจงหยุดก่อน ข้าพเจ้ามีเรื่องจะพูดด้วย พี่ชายของข้าพเจ้าจึงหยุดอยู่ หญิงชรากล่าวต่อไปว่า ข้าพเจ้าจะแนะนำท่านไปพบของสิ่งหนึ่ง แต่จะยังไม่บอกให้ทราบละเอียดก่อน จนกว่าท่านจะสัญญาว่าจะไม่เป็นคนพูดมาก

เฮตดาพูดว่า ข้าพเจ้ารับสัญญาข้อนั้น ขอให้แจ้งเรื่องให้ทราบต่อไปเถิด

หญิงชราจึงกล่าวต่อไปว่าดีแล้ว ถ้ายอมสัญญาเช่นนั้น ข้าพเจ้าจะนำท่านไปยังบ้านสวยงามแห่งหนึ่ง ซึ่งอุดมด้วยอาหารการกิน พร้อมด้วยมีหญิงหน้าสวยงามที่จะได้เห็นมีแก้มผุดผ่องที่จะได้จูบ มีรูปโฉมวิจิตรจะได้สัมผัส มีหน้าอกสล้าง

ด้วยปทุมตูมที่จะได้เคล้าคลึง อุดมด้วยความเริงรมย์ประการนานา ไม่มีใครกีดกันขัดขวาง ท่านจะว่าอย่างไร

เมื่อเฮตดาได้ฟังถ้อยคำหญิงชรานั้น ให้รู้สึกประหลาดใจเป็นอันมาก ถามว่า เหตุไฉนจึงเลือกให้ข้าพเจ้าเป็นผู้จะได้พบปะสิ่งเหล่านี้ ชายอื่นมีอยู่เป็นอันมาก เหตุไฉนจึงเลือกเฉพาะตัวข้าพเจ้า หรือว่าข้าพเจ้ามีความดีอะไรที่ทำให้พอใจเลือก

หญิงชราตอบว่า นี่ข้าพเจ้ามิได้บอกท่านแล้ว หรือว่าจะต้องเป็นคนไม่พูดมาก ที่ข้าพเจ้าเลือกเอาท่านก็ด้วยข้อที่ท่านรับสัญญาในข้อนั้น เพราะฉะนั้น จงเป็นคนออมคำพูดแล้วตามข้าพเจ้ามา

พูดเท่านั้นแล้ว หญิงชราออกเดินไป เฮตดาก็เดินตามไปด้วยความร้อนใจ กระหายใคร่จะได้พบปะสิ่งซึ่งหญิงชรากล่าว จนมาถึงบ้านสวยงามแห่งหนึ่ง หญิงชราพาเฮตดาเดินเข้าไปในบ้านแล้วขึ้นบันไดไปชั้นบน เฮตดาตะลึงดูสถานที่ด้วยความประหม่า เห็นสิ่งทั้งหลายคล้ายพระราชวังไปทุกแห่ง ในห้องโถงใหญ่มีหญิงสาวอยู่ ๔ นาง แต่ละนางสวยล้ำกว่าหญิงอื่นที่เฮตดาได้เคยพบเห็นมาแล้ว พอนางเห็นหญิงชรานำเฮตดาเข้าไปในห้องต่างก็พากันร้องเพลงเสียงไพเราะเสนาะแจ้ว ซึ่งถ้าชายใดมีหัวใจแข็งกระด้างเหมือนก้อนหิน ไม่พอใจในรูปรสกลิ่นเสียง

ไซร้ แต่ถ้าได้ยินเสียงอันมีเสน่ห์ของนางทั้ง ๔ เข้าก็อาจจะหลงละเมอได้ ครั้นแล้วนางหนึ่งยกถ้วยเหล้าองุ่นขึ้นดื่ม เฮตดาผสมกล่าวขึ้นลอย ๆ ขอความเจริญจงมีแด่นาง พูดเท่านั้นแล้วเดินตรงเข้าไปจะปรนนิบัตินาง นางห้ามเสียแล้วยกถ้วยเหล้าองุ่นถ้วยหนึ่งส่งให้เฮตดา เฮตดารับมาดื่มด้วยความปลื้ม พอดื่มเหล้าหมดถ้วยนางเอื้อมมืออันนิ่มนวลตบเข้าที่คอเฮตดา เฮตดาไม่พอใจในกิริยาของนาง นึกโกรธ จึงเดินออกจากห้องไป ปากพูดว่าติเตียนหลายประการ หญิงชราเห็นดังนั้น ลุกขึ้นเดินตามเฮตดาไปบอกว่า ท่านสัญญากับข้าพเจ้าแล้วว่าจะไม่พูดมาก นี่พอถูกผู้หญิงหยอกเอาหน่อยก็ใจน้อย โกรธขึ้งพูดมาก เฮตดาได้สติกลับเข้าไปในห้องนั้นอีก พอนั่งลงไม่พูดจาว่ากระไร หญิงคนเก่าเข้ามาหาเฮตดาตบที่ต้นคออีก คราวนี้ตบเอาแรง ๆ หลายทีจนเฮตดาสลบไป พอฟื้นขึ้นให้โกรธเคืองเป็นกำลัง ลุกออกจากห้องไป หญิงชราเดินตามไปรั้งตัวกลับเข้าไปในห้องอีกแล้วพูดว่า อดใจเอาหน่อยเถอะ ประเดี๋ยวท่านจะได้ชมสมประสงค์

เฮตดาถามว่า จะให้ข้าพเจ้าอดโทสะอยู่อย่างนี้ไปอีกสักกี่ครั้งกัน จึงจะได้ชมสมปรารถนา

หญิงชราตอบว่า รอให้นางมีนเมาเหล้าเสียก่อน แล้วท่านจะปรารถนาสิ่งไรก็สมประสงค์ทั้งสิ้น

อาศัยว่ากำลังความกระหายที่จะชมนางงาม มีอำนาจเหนือโทสะ เฮตดาจึงกลับลงนั่งที่เก่าอีก หญิงงามทั้ง ๔ พากันลุกขึ้นมา เปลื้องเครื่องแต่งกายภายนอกของเฮตดาออกแล้วประพรมด้วยน้ำกุหลาบหอมตระหลบห้อง เมื่อได้กระทำเช่นนั้นแล้ว นางหนึ่งซึ่งงามกว่านางอื่น เข้ามาหาเฮตดาปราศรัยว่า ขอพระอาหล่าจงให้เกียรติยศท่าน บัดนี้ท่านได้เข้ามาในที่นี้แล้ว ถ้าหากว่ามีความอดทนยอมให้ข้าพเจ้าทำตามประสงค์ไซร้ ท่านก็จะได้ชมสมที่ท่านหมายมา

เฮตดาตอบว่า ข้าแต่นางผู้เป็นนาย ดวงจิตข้าพเจ้าเป็นทาสของนาง ยอมตนอยู่ใต้อำนาจของนางทั้งสิ้น

นางพูดต่อไปว่า ถ้ากระนั้น จงทราบเถิดว่าข้าพเจ้าเป็นคนชอบสนุก ชายใดที่ยอมปฏิบัติตามความพอใจของข้าพเจ้าได้ ชายนั้นก็จะได้รับความเอ็อเฟอจากข้าพเจ้า พูดแล้วสั่งให้นางทั้ง ๓ ขับร้องขึ้นพร้อมกัน อันปราชญ์คนใดเล่าเมื่อได้ตกเข้าไปอยู่ในฐานะอย่างที่ชายของข้าพเจ้า แล้วได้ยินน้ำเสียงอันหวานฉ่ำมีเสน่ห์เช่นนั้น จะดำรงสติเป็นปราชญ์อยู่ได้ไม่พึงเผื่อ พอเสร็จนางขับร้องบทหนึ่ง นางคนที่อยู่กับเฮตดากล่าวกับอีกนางหนึ่งว่า จงนำเอานายของเจ้าไปทำธุระเสีย เสร็จแล้วนำเอาตัวกลับมาโดยเร็ว

นางผู้ได้พึ่งคำสั่งลุกขึ้นพาตัวเฮตดาไป เฮตดาไม่รู้ว่าเขาจะนำตัวไปทำอะไร เดินแสดงสีหน้าประหลาดอยู่ หญิงชราเห็นดังนั้นจึงเดินตามไปกล่าวว่า อย่าประหม่า จงสะกดใจเอาหน่อย แล้วจะสมประสงค์

เฮตดาถามว่า เขาจะเอาข้าพเจ้าไปทำอะไร

หญิงชราตอบว่า การณ์ทุกสิ่งเกือบจะถึงความสำเร็จอยู่แล้ว ยังอยู่แต่ท่านจะต้องโกนหนวดเท่านั้น ตามนางนี้ไปชำระหนวดเสียแล้วเป็นหมดธุระ

เฮตดาประหลาดใจตะลึงถามหญิงชราว่า เหตุไรจะต้องกระทำเช่นนั้นด้วย ข้าพเจ้าไม่สามารถจะยอมให้เขากระทำสิ่งซึ่งจะเป็นเหตุให้อับอายแก่เพื่อนฝูงได้

หญิงชราตอบว่า อย่าเขลาไปเลย ซึ่งนางจะให้โกนหนวดนั้น ก็เพราะอยากจะให้ท่านดูเป็นหนุ่มขึ้น และเมื่อไม่มีหนวดจะได้ไม่มีอะไรตำแก้มนางเมื่อขณะท่านจูบ ที่นางถึงกับสั่งให้ทำเช่นนี้ ก็จงเข้าใจเถิดว่า บัดนี้นางมีความรักใคร่ท่านเป็นหนักหนาเหลือที่จะอดกลั้นต่อไปได้แล้ว หาไม่นางจะให้โกนหนวดด้วยอะไร เพราะฉะนั้น จงตั้งใจทนเอาหน่อยเถอะแล้วก็จะได้ชมสมหมายทุกประการ

เมื่อพี่ชายของข้าพเจ้าได้ยินคำที่ว่า จะได้ชมสมหมายทุกประการดังนั้น จึงยอมให้เขาโกนหนวดโกนเคราเสียเลี่ยน

ตลอดจนขนคิ้วก็โกนเสียด้วย ครั้นแล้วเขาทาหน้าด้วยชาดนำตัวกลับไปในห้องเก่า

หญิงคนหัวหน้าเห็นเข้าหัวเราะพูดว่า ข้าแต่ท่านผู้เป็นนาย นี่แหละท่านพิสูจน์ให้เราเห็นว่าท่านมีความรักใคร่พวกเราจริง แล้วนางจึงอ้อนวอนให้เฮตดาเต้นรำให้ดู เฮตดาก็กระทำตามขณะที่เต้นรำอยู่ พวกนางเหล่านั้นพากันเอาส้มและลูกมะนาวและของอื่น ๆ ขว้างปาเฮตดาจนเฮตดาล้มลงสิ้นสติไป พวกนางพากันเข้ากลุ้มรุมตบตีตามต้นคอตามหน้า จนกลับฟื้นคืนสติขึ้นอีก

หญิงชรากล่าวว่า บัดนี้ท่านทนทำหน้าที่ได้หมดแล้วไม่ต้องถูกตีถูกตบอีก ยังเหลือที่จะต้องกระทำต่อไปอีกอย่างหนึ่งคือประเพณีของนาง เมื่อนางเมาเหล้า นางไม่ยอมให้ใครเข้าใกล้เว้นเสียแต่เมื่อนางได้เปลื้องเครื่องแต่งกายภายนอกแล้ว เพราะฉะนั้นท่านจงเตรียมตัวไว้ เมื่อเห็นนางเปลื้องผ้าออก จึงวิ่งเข้าไปหานาง แล้วนางจะออกวิ่งดูเหมือนว่าจะวิ่งหนีไปให้พ้น แต่ท่านอย่าตกใจ จงพยายามวิ่งตามนางไปเถิดจนกว่าจะคว้าตัวได้ เมื่อเฮตดาได้ฟังดังนั้นจึงลุกขึ้นพอดีเห็นนางเปลื้องเครื่องแต่งกายออก เฮตดาจึงเดินตรงเข้าไปหา นางออกวิ่งหนี เฮตดาก็วิ่งตามเข้าห้องนั้นออกห้องนั้น ไปจนในที่สุดได้ยินเสียงนางร้อง เฮตดาก็ไม่หยุด

ตาม วิ่งหนีกันตามกันไปจนเฮตดารู้สึกว่า ตนวิ่งออกไปอยู่กลางถนนใหญ่

ถนนนั้นเป็นตลาดขายหนังฟอก พวกพ่อค้ากำลังร้องขายอยู่องึมๆ พอพวกนั้นเห็นเฮตดาเข้าต่างพากันประหลาดใจ เพราะขณะนั้นเฮตดาแทบเป็นชีเปลือย โกนหนวดโกนเคราโกนขนคิ้วเลี่ยน หน้าทาชาดแดงเห็นแต่นัยน์ตา จึงเลยพากันเห็นเป็นขบขันหัวเราะโห่ร้องออๆ บางคนก็ฉวยหนังหวดลงที่ตัวเฮตดาล้มลงสลบไปอีกคราวหนึ่ง ครั้นพอฟื้นสติขึ้น พวกพ่อค้าก็เอาขึ้นหลังลาไปส่งให้ตุลาการ

ตุลาการถามว่านี่อะไรกัน

พ่อค้าตอบว่า คนนี้กระโจนลงมาจากบ้านท่านวิเซียร์ มีลักษณะอาการดังนี้ สงสัยว่าจะทำความมิดีมิร้ายเกิดขึ้นเป็นแน่ ตุลาการจึงสั่งให้โบยเฮตดา ๑๐๐ หนึ่ง แล้วให้เนรเทศออกจากนครไป พอข้าพเจ้าทราบความเข้า จึงติดตามไปพบตัวและนำกลับเข้ามาในนครอีก ด้วยเหตุฉะนี้ข้าพเจ้าจึงทูลว่า บรรดาพี่ชายของข้าพเจ้าจะมีใครมีความฉลาดเฉลียวเหมือนข้าพเจ้าหามิได้ ล้วนแต่โง่เขลามีความโลภในกามราคะ พี่ชายคนนี้จึงมีเรื่องดังที่เล่าถวายนี้ และมิใช่เพราะข้าพเจ้ามีความกรุณาหรือ จึงรับเขาเลี้ยงดูต่อมา

๓๖. เรื่องพี่ชายคนที่ ๓ ของช่างโกนผม

•

พี่ชายคนที่ ๓ ของข้าพเจ้าตาบอด ชื่อบัมบัม วันหนึ่ง กรรมบันดาลให้เขาไปยังประตูใหญ่ เคาะประตูหวังว่าเมื่อเจ้าของบ้านออกมาจะขอทาน เจ้าของบ้านร้องถามว่า ใครมาเคาะประตู บัมบัมไม่ตอบ เจ้าของบ้านร้องถามออกมาเสียงดังกว่าว่า ใคร เหตุไรไม่ตอบ บัมบัมไม่ตอบอีก สักประเดี๋ยวได้ยินเสียงคนเดินออกมาที่ประตู แล้วเปิดประตูออก ถามว่าเจ้าต้องการอะไร

พี่ชายข้าพเจ้าตอบว่า ขอจงได้เห็นแก่พระเป็นเจ้าเถิด ข้าพเจ้าขอทาน

ผู้นั้นย้อนถามว่า เจ้าตาบอดหรือ

บัมบัมตอบว่า ข้าพเจ้าตาบอด ท่านจงได้โปรดเถิด

เจ้าของบ้านพูดว่า ยื่นมือมาให้ข้า บัมบัมยื่นมือให้ ทันใดนั้นเจ้าของบ้านก็ฉุดมือบัมบัมเข้าไปในบ้าน พาเอาขึ้นบันไดไปหลายชั้น จนที่สุดบัมบัมรู้สึกว่าขึ้นไปจนถึงชั้นสูงสุด เขาคิดชมอยู่แต่ในใจว่า เจ้าของบ้านใจดีจริง คงจะพาไปเลี้ยงอาหารและให้ทานเงิน แต่เจ้าของบ้านกลับถามช้ำอีกว่าเจ้าตาบอด เจ้าต้องการอะไร บัมบัมตอบเหมือนคราวก่อนขอจงได้เห็นแก่พระเจ้าเถิด ข้าพเจ้าขอทาน

เจ้าของบ้านว่า ขอพระเป็นเจ้าจงนำท่านไปข้างหน้าก่อนเถิด

บัมบัมประหลาดใจร้องว่า นี่อะไรท่าน เหตุไรท่านจึงไม่บอกอย่างนี้เสียแต่ข้างล่างเล่า

เจ้าของบ้านว่า เจ้าบ้า ก็ทำไมเจ้าไม่บอกข้าว่า เจ้าขอทานในนามแห่งพระเป็นเจ้าเหมือนอย่างเจ้าว่านั้นเสียแต่เมื่อขณะที่เจ้าได้ยินเสียงข้าเมื่อคราวแรก ที่เจ้ากำลังเคาะประตูอยู่นั้นเล่า

พี่ชายของข้าพเจ้าจึงย้อนถามว่า เมื่อเช่นนั้นท่านจะทำอะไรกับข้าพเจ้าต่อไป

เจ้าของบ้านว่า ข้าไม่มีอะไรจะให้เจ้า

บัมบัมจึงว่า ถ้ากระนั้นจงนำข้าพเจ้าไปส่งข้างล่างสิ

เจ้าของบ้านว่า หนทางก็อยู่ข้างหน้าเจ้านั่นแหละ เชิญลงไปสิ

บัมบัมเห็นจนแต้มจึงค่อย ๆ คลำทางลงบันได พอลงมาได้จวนจะถึงประตู เท้าพลาดล้มลงเลยกลิ้งลงบันไดศีรษะแตก

ครั้นออกประตูไปได้แล้วเดินไปพบเพื่อนขอทานตาบอดด้วยกัน ๒ คน

เพื่อนถามว่า วันนี้เป็นอย่างไร ได้ผลดีอยู่หรือ พี่ชายข้าพเจ้าก็เล่าความให้ฟังจนจบ ถึงเรื่องที่เขาได้ผจญมาในวันนั้น

เล่าพลางเดินพลางไปตามถนนมแล้วพูดว่า พี่น้องเอ๋ย บัดนี้ข้าพเจ้าอยากจะขอส่วนแบ่งที่หาได้ของเราเสียสักคราวหนึ่ง เพื่อรักษาศีรษะที่แตก

ขณะที่คนตาบอดทั้ง ๓ สนทนากันอยู่นั้น เจ้าของบ้านคนที่ทำความทุกข์ให้แก่บัฆบัฆ ลอบสะกดรอยตามมาฟังความด้วย เดินตามคนทั้ง ๓ ไปจนมาถึงที่อาศัย คนทั้ง ๓ ไม่รู้ตัวว่ามีคนเดินตามไปด้วยก็มิได้ระวังคำพูดๆ ปล่อยไปตามความพอใจเหมือนกับว่าอยู่เฉพาะพวกเดียวกัน พอถึงที่อาศัยคนขอทานจึงเปิดประตูเข้าไป พี่ชายข้าพเจ้าพูดว่า ปิดประตูเสีย แล้วตรวจดูตามห้องหับให้ทั่ว เผื่อว่าจะมีคนแปลกปลอมเข้ามาในบ้านเรา

ขณะนั้นชายผู้บุกรุกได้ลอบเข้าไปในบ้านคนขอทานแล้ว เมื่อได้ยินบัฆบัฆพูดดังนั้น จึงโจนขึ้นโหนตัวอยู่กับเชือกที่ผูกห้อยติดอยู่กับเพดาน พวกขอทานทั้ง ๓ ช่วยกันคลำทั่วๆ ห้องไม่พบประสิ่งไรแล้วก็กลับมานั่งลงเป็นวง ขยายเอาเงินออกนับได้จำนวนเงินมากกว่า ๑๐,๐๐๐ เหรียญ พอเสร็จแล้วเอาเงินจำนวน ๑๐,๐๐๐ เหรียญใส่ถุงซ่อนไว้มุมห้อง เศษที่เหลือ ๑๐,๐๐๐ เอาออกแบ่งกันในระหว่าง ๓ คน ครั้นแล้วยกอาหารออกมากินกัน ทันใดนั้นพี่ชายข้าพเจ้ารู้สึกว่าได้ยินเสียงหายใจของคนอยู่ข้างตัว จึงพูด

กับเพื่อนทั้ง ๒ ว่ามีคนแปลกปลอมอยู่ในพวกเราแน่แล้ว พูดเท่านั้นก็ยืนมือออกคลำหาพบแขนคนข้างหลังจึงร้องว่า นี่ประไร มีคนบุกรุกเข้ามาในห้องเราอยู่นี่แล้ว ครั้นแล้วคนทั้ง ๓ ก็ช่วยกันกลุ้มรุมทำร้ายผู้บุกรุกพลางร้องตะโกนว่า ไอ้นี่เป็นขโมยด้อมเข้ามาในบ้านเราเพื่อจะทำโจรกรรม สักครู่หนึ่งพวกชาวบ้านได้ยินเสียงอึกทึกเข้าพากันมาล้อมดูคนทั้ง ๔ อยู่รอบข้าง

ชายผู้บุกรุกรู้สึกว่าตนเสียเสียเปรียบ อย่างน้อยจะต้องถูกหาว่าเป็นผู้ร้ายจึงหลับตาเสียแสร้งทำเป็นตาบอดเหมือนขอทานทั้ง ๓ เพราะฉะนั้นคนที่มาล้อมดูจึงเข้าใจว่าพวกนั้นตาบอดทั้ง ๔ คน ครั้นแล้วชายผู้บุกรุกร้องดังว่า ข้าพเจ้าขอร้องเอาซึ่งอารักขาแห่งพระอาหล่าเจ้าและแห่งสุลต่าน ข้าพเจ้าขอร้องความปกป้องรักษาแห่งพระอาหล่าเจ้าและของท่านตุลาการ ข้าพเจ้าขอร้องความป้องกันภัยแห่งพระอาหล่าเจ้าและของอีเมอร์ ข้าพเจ้ามีข้อความที่จะร้องทุกข์ต่อท่านอีเมอร์ ทันใดนั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายนคราภิบาลมาพบเหตุการณ์เข้า จึงพาตัวคนตาบอดทั้ง ๔ ไปส่งตุลาการ

ตุลาการถามว่า เจ้าทั้ง ๔ มีเรื่องอะไร จึงเกิดวิวาทกันขึ้น

ชายผู้บุกรุกกล่าวว่า ข้าแต่ท่านตุลาการผู้รักษากฎหมาย ดูแลทุกข์สุขของราษฎร ท่านจะไม่ทราบความจริงนอกจากจะได้ใช้วิธีสืบทวนด้วยเชือกหนัง และถ้าจะทำเช่นนั้น จงลงมือสืบสวนข้าพเจ้าก่อนต่อหน้าเพื่อนอีก ๓ คนนี้

ท่านตุลาการจึงให้คนจับตัวผู้พูดคว่ำลง แล้วเรียกเอาเชือกหนังมาให้คนทวนผู้นั้นเป็นแนวยับไปทั้งหลัง สักครู่ชายผู้นั้นลืมตาขึ้นข้างหนึ่ง แล้วพวกเจ้าหน้าที่ช่วยกันทวนอีกต่อไป แล้วชายผู้นั้นก็ลืมตาขึ้นอีกข้างหนึ่ง ท่านตุลาการเห็นดังนั้นก็ร้องเสียงดังว่า ไอ้ชาติไพร่ นี่แปลว่าอะไรกัน เหตุไรมึงจึงแสร้งทำตาบอด

ชายผู้นั้นจึงให้การว่า ข้าแต่ท่านตุลาการ เราทั้ง ๔ แสร้งทำเป็นคนตาบอดบุกรุกเข้าไปในละแวกบ้านของผู้อื่นเพื่อจะได้ดูผู้หญิง และได้ช่องก็ทำการฉกลักตามแต่โอกาสจะบังเกิด ด้วยวิธีนี้เราได้เงินเป็นอันมาก มีจำนวนถึง ๑๐,๐๐๐ เหรียญกว่าอยู่มาวันนี้ ข้าพเจ้าพูดกับเพื่อนอีก ๓ คนว่า บัดนี้เราก็ได้เงิน ๑๐,๐๐๐ กว่าแล้ว ขอให้แบ่งส่วนที่ข้าพเจ้าจะได้คือ ๒,๕๐๐ เหรียญให้แก่ข้าพเจ้าเถิด พวกเพื่อนไม่ยอม ช่วยกันทำร้ายข้าพเจ้าแย่งเอาเงินเสีย เพราะฉะนั้น ขอท่านจงชำระให้ด้วยเถิด อนึ่งถ้าท่านประสงค์จะพิสูจน์ว่าข้อที่ข้าพเจ้าพูดนั้นเป็นความจริงหรือไม่ ก็ขอให้ทวนพวก ๓ คนนั้นให้มากยิ่งกว่าทวนข้าพเจ้า

หาไม่พวกนั้นจะไม่ลืมตาสารภาพความจริง

เมื่อตุลาการได้ฟังคำให้การดังนั้น จึงออกคำสั่งให้ทวนคนทั้ง ๓ คนที่ ๑ เป็นบัฆบัฆพี่ชายข้าพเจ้า เขาช่วยกันทวนเสียแทบตายคาเชือกหนัง แล้วตุลาการถามว่า อย่างไรไอ้ชาติชั่ว เหตุไหนเจ้าจึงปฏิเสธไม่ยอมรับพรอันประเสริฐของพระเจ้าที่ประทานแสงสว่างแก่เจ้า แสร้งทำเป็นตาบอดเสีย พระเป็นเจ้าไม่ได้ประทานนัยน์ตามาให้เจ้าแสร้งหลับเล่นดังนี้

พี่ชายข้าพเจ้าร้องว่า พระอาหล่า พระองค์ทรงทราบแต่ผู้เดียวว่า เราทั้ง ๓ นี้ตาบอดจริง

ตุลาการได้ฟังดังนั้น จึงว่า เจ้ายังไม่ยอมสารภาพอีกหรือ แล้วสั่งให้คว่ำคนทั้ง ๓ ลงพร้อมกัน ระดมกันทวนต่อไปอีก จนในที่สุดบัฆบัฆทนความเจ็บปวดไม่ได้ ก็สลบไป ตุลาการจึงสั่งว่าทิ้งมันไว้ก่อน พอฟื้นขึ้นยังปากแข็งไม่รับสารภาพก็ให้ทวนอีกให้หนักกว่าคราวก่อน ๆ ส่วนเพื่อนอีกสองคนยังไม่สลบก็สั่งให้ทวนต่อไป คนหนึ่งทวนกว่า ๓๐๐ ที

ขณะนั้น ชายผู้แสร้งทำตาบอดกล่าวว่า เพื่อนเอ๋ยลืมตาขึ้นเสียเถิด หาไม่เขาจะทวนเจ้าจนตายคาเชือกหนังแล้วหันไปพูดกับตุลาการว่า ขอให้จัดคนไปกับข้าพเจ้า เพื่อจะได้นำเงิน ๑๐,๐๐๐ เหรียญมาส่งท่าน

ตุลาการจึงจัดให้คนตามชายผู้นั้นไป แล้วนำเอาเงิน ๑๐,๐๐๐ เหรียญมาส่งให้ตุลาการๆ จึงจัดแบ่งเงิน ๒,๕๐๐เหรียญ มอบให้ชายผู้นั้นไป ในฐานที่เป็นผู้บอกความจริงเท่ากับจำนวนที่เป็นส่วนอันควรจะได้รับ นอกนั้นริบไว้ ครั้นลงโทษทวนคนทั้ง ๓ เท่าไร ๆ ก็ไม่กลับเป็นคนตาดีขึ้นได้ จึงสั่งให้เนรเทศไปเสียจากนคร

ข้าแต่กาหลิบผู้ทรงธรรม ครั้นข้าพเจ้าได้ทราบความว่าพี่ชายถูกเนรเทศ จึงตามไปพบตัวเข้า ซักถามคงได้ความดังที่ได้ทูลมาแล้วนั้น ข้าพเจ้าจึงลอบนำกลับเข้าไปในนครเลี้ยงดูสืบมาตลอดชีวิตเขา

กาหลิบพอได้สดับเรื่องจบลง ทรงพระสรวลลั่น รับสั่งกับวิเซียร์ของพระองค์ว่า ให้รางวัลชายผู้นี้แล้วปล่อยตัวไป ข้าพเจ้าทูลว่า ข้าพเจ้าจะไม่ขอรับรางวัลจากพระองค์ จนกว่าจะได้เล่าเรื่องพี่ชายคนอื่น ๆ ถวายให้ทรงทราบทั้งหมดเสียก่อน เพื่อพระองค์จะได้ทรงพิสูจน์ให้ตระหนักแน่ว่า ข้าพเจ้ามีคุณความดีแตกต่างกับพี่ชายอื่น ๆ

กาหลิบจึงสั่งว่า กระนั้นก็เล่าเรื่องบ้า ๆ ของเจ้าต่อไปเถิด ข้าพเจ้าทูลว่ายังเหลืออีก ๓ คนล้วนแต่แสดงให้เห็นความเขลาระยำชั่วร้าย แล้วข้าพเจ้าจึงเริ่มเล่าเรื่องต่อไป

๓๗. เรื่องพี่ชายคนที่ ๔ ของช่างโกนผม

ข้าแต่กาหลิบผู้ทรงธรรม พี่ชายคนที่ ๔ ของข้าพเจ้าตาบอดข้างหนึ่งชื่อกุสอัวานิ มีอาชีวะเป็นคนเลี้ยงแกะและขายเนื้อสดอยู่ในนครแบกแดด การค้าเนื้อสดได้กำไรงาม ภายหลังเขามั่งมีมีบ้านเรือนและฝูงสัตว์เป็นอันมาก การงานของเขาเจริญเป็นลำดับมาเช่นนี้เป็นเวลานาน อยู่ต่อมาวันหนึ่งเขากำลังอยู่ในร้านขายเนื้อสด มีชายชราหนวดหงอกยาวเข้ามาหาเขา ส่งเงินให้แล้วพูดว่า ขอให้ตัดเนื้อสดให้เท่าราคาเงินนี้ อัสวานิรับเงินไว้แล้วตัดเนื้อสดให้ พอชายชราไปแล้วอัสวานิหยิบเอาเหรียญเงินนั้นขึ้นดู เห็นใหม่เอี่ยมขาวบริสุทธิ์จึงเก็บไว้ต่างหาก ไม่ปนกับเงินจำนวนอื่น รุ่งขึ้นชายชราผู้นั้นก็มาซื้อเนื้อสด และให้เงินใหม่ ๆ แก่อัสวานิอีก กระทำอยู่ดังนั้นเป็นเวลาราว ๕ เดือนเศษ อัสวานิก็เก็บเงินของชายชรา รวมไว้ในหีบเดียวกันตลอดมา ภายหลังเขาต้องการจะเอาเงินไปซื้อแกะ จึงเปิดหีบออกเห็นเงินในหีบกลายเป็นกระดาษขาวม้วนเป็นก้อนไปสิ้น เขาตบหน้าตนเองและร้องเสียงดังด้วยความประหลาดใจ มีผู้คนมาประชุมดูเป็นอันมาก อัสวานิจึงเล่าเรื่องชายชราให้ฟัง พวกชาวบ้านต่างพากันประหลาดใจ

รุ่งขึ้น พี่ชายข้าพเจ้าฆ่าลูกแกะตัวหนึ่ง เอาแขวนไว้ในร้าน ตัดแบ่งเอาเนื้อออกแขวนที่หน้าร้านบ้าง คิดว่า ถ้าชายชราฆ่าซื้อเนื้อสดอีกจะจับตัวไว้ คิดดังนั้นแล้วก็นั่งรออยู่สักครู่ชายชราเดินตรงมาซื้อเนื้อแกะและให้เงินตามเคย พี่ชายข้าพเจ้าลุกขึ้นจับตัวชายชราไว้ แล้วร้องเสียงดังว่า เพื่อนบ้านทั้งหลายจงมาช่วยข้าพเจ้า และคอยฟังว่าชายเฒ่าเจ้าเล่ห์นั้นจะให้การแก้ตัวอย่างไร

ชายชราได้ฟังถ้อยคำดังนั้น จึงพูดกับอัสวานิวา นี่ท่านหมายความว่ากระไร ใครจะต้องเป็นผู้ให้การแก้ตัวแน่

อัสวานิตอบว่า ท่านเป็นผู้ที่จะต้องให้การว่า เหตุไรท่านจึงโกงข้าพเจ้า เอากระดาษมาลวงใช้แทนเงินตรา ท่านจะต้องอดสูใจในข้อนั้น

ชายชราย้อนถามว่า ใครเป็นผู้อดสูแน่ ท่านจะทำให้ข้าพเจ้าอดสู หรือข้าพเจ้าจะทำให้ท่านอดสู

อัสวานิก็ประหลาดใจถามว่า ท่านจะทำให้ข้าพเจ้าอดสูได้ในข้อไร

ชายชราตอบว่า ในข้อที่ท่านขายเนื้อคนแทนเนื้อแกะ

อัสวานิบังเกิดโทสะร้องดังว่า ไอ้มุสา เจ้าจะต้องถูกพระเจ้าแช่ง

ชายชรายังว่า ไม่มีใครถูกพระเจ้าแช่ง เว้นแต่คนที่ถูกฆ่าแขวนอยู่ในร้านของท่าน และท่านเองก็จะต้องถูกพระเจ้าลงโทษอย่างหนัก และในขณะนั้นชาวบ้านพากันมาล้อมดูอยู่แน่น

อัสวานิพูดว่า ชายชราผู้นี้พูดจาเหลวไหลมาก ถ้าความจริงเป็นอย่างท่านว่า ข้าพเจ้าขอมอบทรัพย์สมบัติทั้งสิ้นของข้าพเจ้า รวมทั้งเลือดเนื้อของข้าพเจ้าด้วยให้แก่ท่าน

พออัสวานิพูดเท่านั้น ชายชราจึงหันหน้ามาทางหมู่คน พูดเสียงดังว่า ท่านที่มาชุมนุมในที่นี้ จงรู้ความจริงเถิดว่าชายขายเนื้อผู้นี้ คือผู้ที่ได้ทำการฆ่าคน เอาเนื้อคนขายแทนเนื้อแกะ ถ้าท่านทั้งหลายจะพิสูจน์ให้เห็นจริง จงเข้าไปในร้านแล้วจะเห็นองค์พยานแห่งคำพูดของข้าพเจ้า เมื่อชาวบ้านได้ยินดังนั้น จึงพากันวิ่งเข้าไปในบ้าน เห็นลูกแกะกลายเป็นคนถูกฆ่าแขวนอยู่ พอเห็นเท่านั้นก็มีความโกรธ ช่วยกันจับอัสวานิไว้ บ้างร้องด่าว่าต่าง ๆ นานา ผู้ที่เคยเป็นเพื่อนสนิทก็กลายเป็นศัตรูทุบตีเอา ในที่สุดพวกชาวบ้านพาเอาพ่อชายข้าพเจ้าพร้อมทั้งลูกแกะที่แขวนอยู่ในร้านไปส่งหัวหน้าตำรวจ พอไปถึงชายชรากล่าวว่า ข้าแต่ท่านอเมอร์ ชายผู้นี้ฆ่าคนเอาเนื้อขายต่างเนื้อแกะ พวกข้าพเจ้าจึงจับตัวพร้อมทั้งของกลางมาส่งท่าน ท่านผู้ดูแลความทุกข์สุขของราษฎร จงชำระความให้เป็นไปตาม

พระประสงค์ของพระเป็นเจ้าด้วยเถิด เมื่อหัวหน้าตำรวจได้รับฟ้องปากเปล่าเช่นนั้น ก็สั่งให้จับตัวพี่ชายข้าพเจ้าคว่ำลงสั่งให้ทวน ๕๐๐ ที ไม่ยอมฟังคำให้การของจำเลยประการไรทั้งสิ้น แล้วสั่งให้ริบทรัพย์สมบัติของอสัวานิเสียสิ้น ส่วนตัวอสัวานินั้นที่จริงจะสั่งให้ประหารชีวิตเสียด้วยซ้ำ หากว่ามีทรัพย์สมบัติอยู่เป็นอันมาก จึงให้เนรเทศออกจากนครแบกแดดไป

อสัวานิออกจากนครแบกแดดเที่ยวไป ไม่รู้ว่าจะไปแห่งหนตำบลไร เดินทางไปหลายวันหลายคืนถึงนครใหญ่แห่งหนึ่ง คิดตกลงใจว่าจะเป็นช่างเย็บรองเท้าขาย จึงลงมือหาทุนได้พอแล้วเปิดร้านเย็บรองเท้าขาย ทำการหาเลยงปากเลยงท้องต่อไป

วันหนึ่งอสัวานิออกไปธุระ เดินไปตามถนนได้ยินเสียงม้าร้องมาข้างหลัง จึงสืบถามดูได้ความว่า พระเจ้าแผ่นดินจะเสด็จล่าเนื้อ อสัวานิอยากดูกระบวนเสด็จของพระเจ้าแผ่นดินจึงหยุดคอยดู พอพระเจ้าแผ่นดินเสด็จมาถึงเห็นหน้าอสัวานิเข้าก็มีพระอาการทุรนทุรายพระเศียรตก รับสั่งว่าพระเป็นเจ้าทรงลงโทษเราที่ได้พบชายผู้นี้ แล้วพระองค์ชักม้าควบกลับพระราชวัง พวกข้าราชบริพารที่โดยเสด็จต่างก็ควบม้ากลับ ภายหลังพระเจ้าแผ่นดินรับสั่งให้มหาดเล็กจับตัวอสัวานิไป พอมหาดเล็กจับตัว

พี่ชายข้าพเจ้าได้เข้าไปถวาย พระองค์รับสั่งให้ลงโทษโบยเสียยับไปทั้งตัว จวนเจียนจะขาดใจตายด้วยความเจ็บปวด ทั้งนี้พี่ชายข้าพเจ้าหารู้เหตุผลต้นปลายประการไรไม่

พอเสร็จแล้วพี่ชายข้าพเจ้ากลับบ้าน เล่าเรื่องให้คนหนึ่งฟัง ผู้นั้นฟังแล้วกล่าวว่า เจ้าน้องชายที่เจ้าต้องถูกโทษทัณฑ์ครานี้ ก็เพราะพระเจ้าแผ่นดินไม่พอพระทัยคนตาเดียว ถ้ายิ่งตาบอดข้างซ้ายด้วยแล้ว พระองค์เป็นทนไม่ไหว ต้องลงโทษอย่างแสนสาหัส บางคนต้องตายด้วยอาชญา เมื่ออัสวานิได้ฟังดังนั้นตกใจนัก จึงคิดว่า ถ้าเราขืนอยู่ต่อไปในบ้านเมืองนี้ คงจะหนีความตายด้วยอาชญาพระเจ้าแผ่นดินไม่รอดเป็นแน่ อย่าเลย จะต้องหลบหนีไปอาศัยอยู่เมืองอื่น คิดดังนั้นแล้วก็ออกเดินทางจากนครนั้นไป

อัสวานิเดินทางไปหลายวันหลายคืน บรรลุถึงเมืองหนึ่งไม่มีพระเจ้าแผ่นดิน จึงหยุดตั้งหลักฐานทำการหาเลี้ยงชีพต่อไป เขาอยู่ในเมืองนั้นนาน วันหนึ่งออกจากที่พักไปเดินเล่น เดินพลางนึกถึงเหตุการณ์ที่ได้บังเกิดแก่ตนในนครที่ทิ้งมา ทันใดนั้นได้ยินเสียงม้าร้องมาข้างหลัง ตกใจตัวสั่นสะท้านด้วยความกลัว แหงนหน้าขึ้นดูฟ้าพลางกล่าวว่า ข้าแต่พระอาหล่าเจ้า พระองค์จะลงโทษข้าพเจ้าไปถึงไหน ว่าแล้วก็ออกวิ่งหาที่ซ่อนกำบังกาย วิ่งไปเห็นประตูบ้านแห่งหนึ่งเปิดอยู่ก็ถลันเข้าไป

พบชาย ๒ คน พอชาย ๒ คนเห็นเข้าจับตัวอัสวานิไว้พลางกล่าวว่า ขอสรรเสริญพระเป็นเจ้าด้วยเถิด ที่ทรงอนุกูลให้ข้าพเจ้าจับตัวชายผู้นี้ได้ แล้วเขาว่ากับอัสวานิว่า เจ้าเป็นศัตรูของพระเป็นเจ้าทำให้น้ำลำบากอดหลับอดนอน อดอาหารการกินมา ๓ วัน ๓ คืนแล้ว ไม่มีความสงบเลย เจ้าเป็นต้นเหตุให้ข้าล้มรสความตาย

พี่ชายข้าพเจ้าไม่รู้เหตุผลต้นปลายจึงถามว่า ข้าแต่ท่านทั้งสอง นี่ท่านหมายความว่ากระไรกัน ข้าพเจ้าไม่เข้าใจเลย

ชายทั้งสองตอบว่า เจ้าคอยเฝ้าเรา เจ้าประสงค์จะทำให้เราอดสูญ และจะทำให้เจ้าของบ้านพลอยอดสูด้วย ที่เจ้าและพวกพ้องของเจ้า ทำให้เจ้าของบ้านล่มจมเสียทรัพย์สมบัติไปเป็นอันมากแล้วนั้น ยังไม่พออีกหรือ ยังจะทำให้เขาได้รับความอัปยศอดสูต่อไปอีก เจ้าจงเอามีดที่เจ้าขู่พวกเราทุก ๆ คืนนั้นออกมา พอพูดเท่านั้น ชายทั้งสองตรงเข้าตรวจค้นร่างกายอัสวานิ พบมีดซึ่งอัสวานิใช้ตัดหนังที่จะเย็บรองเท้าซ่อนอยู่ที่ขันั้นเอง จึงเอาออกจากตัวอัสวานิ

อัสวานิร้องว่า ท่านทั้งสอง ซึ่งท่านทำแก่ข้าพเจ้าทั้งนี้มิได้เกรงพระอาหล่าบ้างเลย อยู่ดี ๆ ท่านก็กล่าวหาลงโทษเอาโดยข้าพเจ้าไม่เข้าใจเรื่องแม้แต่เล็กน้อย

ชายทั้งสองพูดว่า เจ้าปฏิเสธหรือ ถ้ากระนั้นเหตุไรเจ้าจึงเข้ามาในบ้านนี้

อัสวานิตอบว่า ซึ่งข้าพเจ้าเข้ามาในบ้านนี้มีเหตุผล ถ้าท่านจะฟังเรื่องของข้าพเจ้าแล้ว ท่านจะอดออกปากไม่ได้ว่าประหลาดมาก

ชายทั้งสองถามว่า เรื่องของเจ้าเป็นอย่างไร

อัสวานิจึงเล่าเรื่องของตนตามที่เป็นจริงให้ชายทั้งสองฟังจนสิ้นเชิง โดยหวังว่าเขาจะได้ไม่กล่าวหาลงโทษตน แต่ครั้นอัสวานิเล่าเรื่องจบลง ชายทั้ง ๒ หาเชื่อฟังไม่ น่าที่จะสงสารช่วยเหลือบ้าง กลับช่วยกันทุบตีอัสวานิเป็นหนักหนา ครั้นแล้วฉีกกระชากเสื้อผ้าออกขาดวิ่น เหลือแต่ตัวล่อนจ้อนเป็นเหตุให้ชายทั้ง ๒ เห็นแนวหวาย ซึ่งอัสวานิถูกทวนเมื่อครั้งอยู่ในนครแบกแดด และนครทัตนเพิ่งหนีมาเมื่อเร็ว ๆ นั้น

ชายทั้ง ๒ เห็นดังนั้น จึงกล่าวว่านี่ประไร—นี่ประไรไอ้ชาติไพร่ รอยแผลเป็นเหล่านี้เป็นพยานความผิดของเจ้าอย่างดี ครั้นแล้วชายทั้ง ๒ คน จึงพาอัสวานิไปส่งตุลาการ ขณะที่เดินไปกลางทางอัสวานินึกถึงตัวรำพึงว่า ข้าแต่พระอาหล่าเจ้าซึ่งพระนามของพระองค์ย่อมเป็นที่เกรงขาม นี่พระองค์ทรงลงโทษข้าพเจ้า ด้วยความผิดที่บุกรุกเข้าไปในบ้านผู้อื่นกระนั้นหรือ ข้าพเจ้าเห็นว่า เท่าที่เขาทำแก่ข้าพเจ้า ก็เพียงพอแก่ความผิด

นั้นแล้ว ถ้าพระองค์ไม่ทรงโปรด ข้าพเจ้าเห็นจะไม่รอดตายแน่ พอรำพึงได้เท่านั้นก็มาถึงบ้านท่านตุลาการ ๆ ไม่ซักถามอย่างหนึ่งอย่างใด พอได้ฟังถ้อยคำของชายทั้ง ๒ จึงกล่าวว่า ไอ้ชาติไพร่ใจลามก รออแผลเป็นเหล่านี้เป็นพยานอยู่ว่า เจ้าเคยได้กระทำความผิดอย่างร้ายแรงมามากแล้ว เพราะฉะนั้น เรื่องของชายทั้ง ๒ นี้ต้องเป็นความจริง ว่าเท่านั้นก็สั่งให้ตำรวจทวนอัสวานิร้อยหนึ่ง ครั้นแล้วนำตัวขึ้นอูฐเที่ยวประกาศโฆษณาไปตามถนนหลวงว่า คนโทษลอบเข้าไปในบ้านเรือนผู้อื่น ต้องได้รับโทษทวนร้อยหนึ่ง อย่าให้ใครเอาเยี่ยงอย่างเลย

ครั้นข้าพเจ้าทราบข่าวพี่ชายได้รับโทษร้ายแสนสาหัสจึงออกจากนครแบกแดดไปเที่ยวติดตาม พบกำลังเขาพาตัวเที่ยวประกาศโฆษณาอยู่ ข้าพเจ้าก็ตามไปทั่วทุกถนนหลวง จนกระทั่งพวกเจ้าพนักงานโฆษณาจบทุกถนนแล้วปล่อยตัว จึงรับเอากลับนครแบกแดดเลี้ยงดูเขาสืบมา

๓๘. เรื่องพี่ชายคนที่ ๕ ของช่างโกนผม

ข้าแต่กาหลิบผู้เป็นที่นับถือของปวงชน พี่ชายคนที่ ๕ ของข้าพเจ้าชื่ออัลนัษชา หูแหว่งทั้ง ๒ ข้าง เป็นคนขอทาน

เที่ยวขอทานในเวลากลางคืน ได้อะไรมาก็ได้เลี้ยงท้องไปวันหนึ่ง เป็นอันว่าหาคืนหนึ่งพอกินไปวันหนึ่ง เมื่อบิดาของเราตายมีเงินเหลืออยู่ ๗๐๐ เหรียญ เราแบ่งกันคนละ ๑๐๐ เหรียญ ครั้นพี่ชายคนที่ ๕ ได้ส่วนแบ่งไปแล้ว จึงนึกอยู่ว่าจะเอาเงินนั้นทำอะไรดี ในที่สุดตกลงใจว่าจะค้าเครื่องแก้ว เขาจึงจัดซื้อถ้วยชามและสิ่งของเครื่องใช้ที่ทำด้วยแก้ว เป็นราคารวมทั้งหมด ๑๐๐ เหรียญ เอาใส่ถาดใหญ่เที่ยนศีรษะมา ครั้นมาถึงที่แห่งหนึ่งซึ่งเขาทำม้ายาวไว้ข้างกำแพง เป็นโอกาสสำหรับที่จะวางของ ๆ เขาอันนัษชาจึงลดเครื่องแก้วลงวางบนไม้เพื่อจะขาย ส่วนตัวเองนั่งพิงกำแพงอยู่

อันนัษชานั่งพิงกำแพงอยู่เป็นเวลานาน ก็ยังขายของไม่ได้สักอย่างหนึ่ง จึงมีเวลาว่างคิดอะไร ๆ ได้ นั่งคิดอยู่นานในที่สุดพูดกับตนเองอยู่ในลำคอว่า ทุนทรัพย์ของเราทั้งหมดคือเครื่องแก้วถาดนี้ เราจะขายให้ได้ ๒๐๐ เหรียญ แล้วจะเอาเงินนี้ ๒๐๐ เหรียญไปซื้อเครื่องแก้วมาใหม่ คราวนี้จะขายให้ได้ ๔๐๐ เหรียญ ซื้อมาขายไปได้กำไรคราวละเท่าตัวเสมอ ไม่กี่สิบคราวเราก็จะได้เงินเป็นอันมาก เมื่อได้เงินมากแล้วเราจะซื้อสินค้าทุกชนิด ตลอดจนน้ำหอม และเครื่องเพชรพลอย ครั้นขายสินค้าเหล่านั้นหมด เราจะเป็นเศรษฐีมีเงินหลาย ๑๐๐,๐๐๐ เหรียญทอง เมื่อเป็นเศรษฐีแล้ว เราจะซื้อบ้านสวย ๆ สักหลัง

หนึ่ง จ้างนักการไว้ใช้สอยให้ล้นหลามบ้าน ในบ้านจะปลูกโรงม้าไว้ให้มาก เครื่องเบาะอานก็จะทำด้วยหนังดีวิเศษ ส่วนใดเป็นเหล็กจะเปลี่ยนใช้เป็นทองเสีย ถึงเวลาค่ำลง จะเชื้อเชิญบรรดาข้าราชการชั้นสูง ๆ มีวิเซียร์เป็นต้นให้มารับประทานอาหาร เราจะจัดโต๊ะอันอุดมด้วยเครื่องดื่มและของกินอันโอชาต่าง ๆ ไว้ให้เพียบโต๊ะทุกเวลาค่ำ เราจะไม่ปล่อยให้นางนักร้องเหลือว่างอยู่ในเมืองเลยสักคนหนึ่ง จะกว้านเอามาไว้ในบ้านให้หมด

เมื่อเวลาเรารับประทานอาหาร นางจะได้ขับร้องบำเรอเรา บางนางก็จะเต้นรำขับฟ้อนชวนให้เพลิน เสร็จการรับประทานอาหารแล้วนางบำเรอจะขับกล่อมให้นอนหลับ นางไหนสวยเยี่ยมในจำนวนนั้น จะได้ถูกเลือกไว้นอนแนบข้าง แต่เราจะไม่ตกลงเอานางเป็นภรรยา เพราะเราเป็นเศรษฐีมีทรัพย์เหลือที่จะนับได้เช่นนั้น เราจะต้องเลือกหาภรรยาชั้นพระบุตรีสุลต่านประเทศต่าง ๆ และบรรดาบุตรวิเซียร์อื่น ๆ นั้นเราจะไม่ยอมให้เป็นภรรยาที่หนึ่ง เพียงแต่จะรับเป็นภรรยารอง ๆ ไว้บำเรอในฮาเร็มเพราะพวกเหล่านี้ไม่สวย ส่วนภรรยาต้นนั้น เราจะเลือกเอาบุตรีแกรนด์วิเซียร์แห่งประเทศนั้น ซึ่งเป็นหญิงที่สวยงามที่สุด ไม่มีหญิงใดในใต้ฟ้าจะเปรียบปานได้ เราจะให้สินสอดค่าตัว ๑,๐๐๐ เหรียญทาง ถ้าบิดาของนางตกลงยินยอมพร้อมใจด้วย

ไชร้ ก็สมความประสงค์ของเรา แต่ถ้าไม่ยินยอมพร้อมใจ เรา ก็จะบังคับเอาด้วยอำนาจ เมื่อเราพานางมาบ้านแล้วจะซื้อขันที ไว้สัก ๑๐ คน สำหรับใช้สอยและควบคุมดูแลนาง แล้วเราจะ ซื้อเครื่องแต่งกายชนิดที่เป็นเครื่องทรงพระเจ้าแผ่นดินและสุลต่าน แล้วจะทำอานม้าประดับด้วยทองคำและเพชร เสร็จแล้วจะแต่ง ตัวขึ้นม้าขี่ขับไปตามถนนหลวงและท้องตลาดทุก ๆ วัน มีข้าทาส เดินหน้าตามหลังพรั่งพร้อม ใคร ๆ เห็นเข้าก็จะทำการเคารพ เราอยู่ถ้วนหน้า เราจะไปเยี่ยมแกรนด์วิเซียร์พ่อตาสักวันหนึ่ง มี นักการติดหน้าตามหลังและแซงซ้ายขวาไปด้วย เมื่อแกรนด์ วิเซียร์เห็นเราเข้า จะต้องลุกขึ้นต้อนรับเชื้อเชิญให้เรานั่งในที่ สูงกว่า เพราะด้วยเราเป็นเศรษฐีลูกเขย เขาเองจะนั่งลงในที่ ต่ำกระทำการเคารพเสมือนต้อนรับสุลต่านเจ้านายของเขา พอนั่ง ลงแล้วเราจะให้นักการนำถุงเงินออกมาถุงหนึ่ง บรรจุเงิน ๑,๐๐๐ เหรียญทอง แล้วจะให้วางไว้ตรงหน้าแกรนด์วิเซียร์ บอกว่าเป็น สินสอดค่าตัวบุตรี แล้วจะให้เป็นส่วนพ่อตาอีก ๑,๐๐๐ เหรียญ ทองเพื่อจะได้เห็นว่าเรามีใจดีมีความกรุณา เขาก็จะพูดยกบุญ ยอคุณเราเป็นอันมาก ถ้าต่างว่าเขาพูดกับเราสัก ๑๐ คำ เราจะ พูดตอบสัก ๒ คำเท่านั้น เหมือนเราเป็นเจ้า เขาเป็นไพร่

เสร็จแล้วเราจะกลับบ้าน ต่อมา ถ้ามีคนที่บ้านแกรนด์วิเซียร์มาบ้านเรา เราจะให้เครื่องแต่งตัวสำรับใหม่ให้สวยงามกว่าที่เขาแต่งมา ถ้ามีของขวัญฝากมาให้เราด้วย เราจะไม่รับ จะให้เขานำกลับคืนไปเพราะหน้าที่เราจะให้ของแก่เขา เหมือนสุลต่านประทานรางวัลแก่ข้าของพระองค์จึงจะถูก

บัดนี้ ฝ่ายบิดาหญิงก็ตกลงยินยอมตามความประสงค์ของเราแล้ว เราจะได้ทำพิธีแต่งงานอย่างเอิกเกริก คือวันพิธีเราจะแต่งกายอย่างวิเศษ ใช้เครื่องแต่งกายอย่างมีค่าเลิศควรกับกษัตริย์ทุกประการ เสร็จแล้วจะนั่งลงบนเบาะเย็บด้วยไหมอย่างดี เจ้าสาวแต่งกายงามวิจิตรดุจดวงเดือนเมื่อวันเพ็ญ จะเดินเข้ามาหาเราพร้อมด้วยเพื่อนเจ้าสาว เราจะให้นางยืนอยู่ข้างหน้าเรา นางก็จะทำหน้ากระมิดกระเมี้ยนเป็นเชิงอายสะเทินเขินขวย แต่เราจะถือตัวไม่พูดด้วยเพราะเรามีเงินแล้ว ก็เปรียบเหมือนมียศศักดิ์สูงเทียมสุลต่านไฉนเราจะพูดด้วยหญิง ซึ่งจะมาเป็นบาทบริจาริกาของเราก่อนเล่า เพราะฉะนั้นนางเพื่อนเจ้าสาวจะต้องพูดด้วยก่อนว่า ข้าแต่ท่านผู้เป็นนาย บรรดาเราเหล่าสาวใช้ยอมเป็นปติพลีของท่าน นางผู้นี้คือภรรยาของท่าน หรือจะเรียกว่าสาวใช้ก็ไม่ผิด กำลังคอยฟังคำสั่งเพื่อรับใช้สอยอยู่เฉพาะหน้าท่านแล้ว ขอท่านจงรับนางไว้เป็นข้าร่วมบุญด้วยเถิด แต่เราจะยังไม่ไยดี

ในถ้อยคำเพียงเท่านั้น จะให้อ้อนวอนต่อคำสรรเสริญเยินยอยศศักดิ์เราให้มากมายแล้ว แล้วจึงเงยหน้าขึ้นชำเลืองดูอย่างเสียไม่ได้ ไว้ยศว่าเราไม่ไยดีในนางนัก ครั้นแล้วก็จะก้มไม่ดูนางเสียจนกระทั่งพิธีอาวาห์เสร็จ พวกนางพิธีจะได้นำเจ้าสาวไปในห้องนอน ส่วนเราจะลุกจากที่ไปเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย สวมเครื่องแต่งกายกลางคืนเสร็จแล้ว จะได้เข้าไปในห้องที่เจ้าสาวนั่งคอยอยู่ จะนั่งลงบนเก้าอี้นวมแต่จะไม่เหลียวดูนาง พวกเฒ่าแก่แม่สาวจะอ้อนวอนให้เราเข้าไปหาเจ้าสาว แต่เราจะไม่ฟังคำของพวกนั้น จะสั่งให้สาวใช้นำถุงเงินออกมาให้ แล้วจะแจกจ่ายให้พวกนางเหล่านั้นคนละ ๑,๐๐๐ เหรียญทอง ไล่ให้ออกไปเสียจากห้อง พอนางเหล่านั้นไปแล้ว เราจะลุกเขยิบไปนั่งลงข้างเจ้าสาว ทำวางท่าเย่อหยิ่งเจ้าเจ้าสาวจะได้นึกว่า แหมผัวของเราช่างมีสง่าผ่าเผยจริง ต่อนั้นไปมารดาของนางจะเข้ามาหาเรา เราจะยื่นมือให้จูบแล้วนางจะพูดว่า ข้าแต่ท่านผู้เป็นนาย ข้าพเจ้าขอฝากฝั่งบุตรีด้วย ขอท่านจงกรุณาแก่นางเหมือนข้าพึงบุญนั้นเถิด แต่เราก็จะไม่ตอบว่ากระไร แล้วมารดาของนางก็จะก้มลงจูบตีนเรา จูบแล้วจูบเล่าแล้วจะพูดว่า ข้าแต่ท่านผู้เป็นนาย บุตรีของข้าพเจ้ายังเด็กอยู่ ยังไม่เคยเห็นชายใดเลยนอกจากท่าน เพราะฉะนั้นถ้าท่านไม่ไยดีด้วยแล้ว หัวใจของนางจะแตกสลาย

ลง ขอท่านจงพูดกับนางสักคำเพื่อให้มีแก่ใจเถิด เราจะเหลือบดูนางอย่างไว้ยศเพียงชำเลืองหางตาดูเท่านั้น และจะสั่งให้นางลุกขึ้นยืนอยู่เฉพาะหน้าเพื่อน จะได้รู้ว่าต้องกระทำความเคารพต่อสามีของนางเสมือนหนึ่งว่า สามีของนางเป็นสุลต่านทรงอำนาจยิ่งมารดาของนางจะกล่าวอ้อนวอนอีกว่า ข้าแต่ท่านผู้เป็นนายนี่คือข้าพึ่งบุญของท่าน ท่านจงกรุณานางให้จงมาก ผิดพลั้งประการไรขอให้สั่งสอนเอาไว้ใช้สอยเถิด แล้วนางจะสั่งให้เจ้าสาวรินเหล้าองุ่นใส่ถ้วยทองมาจ่อให้ที่ปากเรา และนางจะกล่าวว่าข้าแต่นายที่เคารพยิ่ง ข้าพเจ้าขออ้อนวอนพระอาหล่าว่าขอท่านจงอย่าได้ปฏิเสธเหล้าองุ่นถ้วยนี้ จากทาสของท่านเลย เพราะข้าพเจ้าเป็นทาสของท่านโดยแท้ แต่ถึงกระนั้นเราก็จะไม่พูดกับนาง นางจะต้องอ้อนวอนพูดจาประเล้าประโลมต่างๆ แต่ก็จะต้องไม่เป็นถ้อยคำที่ฉอเลาะอาจเอื้อม แล้วจะยื่นถ้วยมาจ่อที่ปากเรา ถ้านางฮาจเอื้อมบังคับพูดว่า ท่านต้องดื่มเหล้าถ้วยนี้ เราจะโกรธ สะบัดถ้วยเหล้าให้พลัดจากมือนางกระเด็นไปเท่านั้น แล้วยังไม่พอ เราจะถีบนางให้กระเด็นออกไปให้สมกับความผิดที่บังคับเรา พอนึกมาได้ถึงเพียงนั้นเขาก็ถือถาดเครื่องแก้วพลัดลงจากม้าไม้แตกกระจายไม่เหลือชิ้นดี เขารู้สึกตัวขึ้นร้องดังว่า อนิจจา นี่ตัวเราหรือ เหตุไฉนจึงเคลิ้มสติไปได้ถึงเพียงนี้ นี่ไม่ใช่อื่นไกลเลย ผลของความบ้าของเราโดยแท้ อนิจจา อัลนัช

ชาเอ๋ย เจ้านี่คิดสมบัติบ้าถึงเพียงนี้เจียวหนอ พูดกับตัวเองเท่านั้น แล้วเขาก็ตีอกชกตัวฉีกเสื้อผ้าขาดบ่นบ่น แล้วร้องไห้รำพันถึงความยากจนเป็นทุกข์ใจยิ่งนัก พวกคนที่เดินไปมาเห็นเข้าพากันนึกประหลาดใจ

วันนั้นเป็นวันศุกร์ มีผู้คนชาวเมืองไปทำวัตรกันมาก อัลนัษชาไม่ไยดีว่าใครจะเห็นว่าตนเป็นอย่างไร นั่งร้องไห้รำพันถึงความยากจนอยู่ไม่หยุดหย่อน ชาวเมืองที่เดินไปพบเข้าบางคนนึกประหลาดใจก็แวะเข้าถามเหตุผล บางคนก็เดินเลยไปไม่เอาธุระ ขณะนั้นมีหญิงสาวผู้หนึ่งขี่ลาจะไปวัด นางมีรูปร่างสะสวยเป็นที่ต้องตาต้องใจแก่บรรดาชายทั่วไป แต่งกายด้วยเครื่องวิจิตรแลดูงามยิ่งนัก นางขี่ลาไปถึงไหน ก็หอมกลิ่นชะมดเชียงฟุ้งไปตลอดทาง ลาที่นางขี่อยู่ก็ตกแต่งด้วยเบาะอานอันวิจิตรปูด้วยไหมขลิบ ชายปั๊กทอง มีสาวใช้และทาสชายหญิงติดตามหน้าหลังล้นหลาม พอนางมาถึงที่อัลนัษชานั่งร้องไห้อยู่ และแลเห็นเครื่องแก้วแตกกระจายเกลื่อนพื้นดิน นางจึงหยุดพังได้ยินอัลนัษชานั่งร้องไห้ รำพันถึงความยากจนฟูมฟายน้ำตาอยู่ให้นึกสงสาร จึงให้สาวใช้เข้าไปสืบถามเรื่องราวดู สาวใช้กลับจากอัลนัษชามาแจ้งแก่นายว่า ชายผู้นั้นมีเครื่องแก้วขาย อนึ่งถ้าขายได้มากน้อยเท่าไร ก็จะได้ซื้ออาหารเลี้ยงท้องไปวันหนึ่ง ๆ แต่บัดนี้ เครื่องแก้วของเขาแตกหมดจึงนั่งร้องไห้เป็นทุกข์ว่าจะ

อดตาย พอหญิงผู้นั้นได้ฟัง จึงเรียกสาวใช้อีกคนหนึ่งเข้ามารับสั่งว่า มีเงินอยู่เท่าไร จงให้แก่ชายผู้น่าสงสารนั้นทั้งหมด สาวใช้ก็ยื่นถุงเงินให้แก่อลันษชา อลันสัชารับเอาไปเปิดนับดูเห็นมีเหรียญทองอยู่ในถุง ๕๐๐ เหรียญรู้สึกดีใจเป็นอันมาก พลางคุกเข่าลงแหงนหน้าขึ้นกล่าวว่า ข้าแต่พระอาหล่า ขอพระองค์จงประทานพรแก่สตรีผู้นั้นด้วยเถิด

ครั้นแล้วอลันษชากลับบ้าน รู้สึกภาคภูมิใจในความมั่งมี พอถึงบ้านก็เข้าห้องนั่งลงนึกถึงความเป็นเศรษฐีของตนอยู่ สักประเดี๋ยวมีคนมาเคาะประตู เขาลุกออกไปเปิดประตู เห็นหญิงชราคนหนึ่งซึ่งเขาไม่รู้จักยืนอยู่ที่หน้าประตู

หญิงชรากล่าวกับอลันษชาว่า ลูกเอ๋ย จงรู้เถิดว่าเวลากำหนดทำวัตรจวนจะพ้นอยู่แล้ว ข้าพเจ้ายังไม่ได้ทำวัตรเลย เพราะฉะนั้น ขอให้เข้าไปในบ้านของลูกเพื่ออาศัยทำวัตรหน่อยเถิด

อลันษชาตอบว่า เชิญกระทำกิจแด่พระเป็นเจ้าตามความประสงค์ในบ้านข้าพเจ้าเถิด ครั้นแล้วเขาก็หลีกทางให้หญิงชราเข้าไปข้างใน ส่วนตัวเขาหลีกไปเสียเพื่อจะได้คิดชื่นชมในความมั่งมีของตนตามพำพัง เมื่อหญิงชราทำวัตรเสร็จเดินเข้าไปที่อลันษชากำลังเพลินใจอยู่ พูดอวยพรว่า ซึ่งข้าพเจ้าได้กระทำกิจแด่พระเป็นเจ้าสมประสงค์ครั้งนี้ ก็ด้วยอาศัยความ

สงเคราะห์ของท่าน เพราะฉะนั้น ขอให้พระเป็นเจ้าประทานพรแก่ท่านด้วย อัลนัษชาชอบใจยื่นเหรียญทองให้ ๒ เหรียญ หญิงชราเห็นดังนั้นกล่าวว่า ข้าแต่พระอาหล่าผู้ตรัสรู้แล้ว พระองค์จะให้ข้าพเจ้าเป็นคนขอทานหรือ จึงบัญชาให้ชายผู้นั้นเอาเงินที่เขาได้รับทานมาให้ข้าพเจ้าอีกต่อหนึ่ง แล้วพูดกับอัลนัษชาว่า จงเอาเงินของท่านเก็บไว้เถิด ถ้าท่านไม่ต้องการก็จงคืนให้แก่เจ้าของเดิมเสีย

อัลนัษชาประหลาดใจถามว่า นี่แม่หมายความอย่างไร

หญิงชราตอบว่า ข้าพเจ้ารู้ดีอยู่ว่าท่านเอาเงินที่ท่านได้รับทานเมื่อเครื่องแก้วของท่านแตกจากหญิงสาวผู้หนึ่ง มาให้ข้าพเจ้าอีกต่อหนึ่ง ข้าพเจ้ายังประหลาดใจอยู่เลยว่า เหตุไรหนอหญิงสาวผู้นั้นจึงผูกพันรักใคร่ท่าน ทั้งในขณะเมื่อท่านมีฐานะเป็นคนขอทานเช่นนั้น

อัลนัษชายิ่งประหลาดใจหนักขึ้นถามว่า แม่รู้ได้อย่างไรว่าสตรีผู้นั้นรักข้าพเจ้า

หญิงชราตอบว่า ที่จะพิสูจน์ให้รู้แน่ว่าข้าพเจ้าทราบได้อย่างไรนั้น ขอให้ท่านตามข้าพเจ้าไป แต่จะเตือนสติสักหน่อยว่า สตรีผู้นั้นเป็นภรรยาคนมีอำนาจต้องระวังให้ดี ข้าพเจ้าว่าอย่างไรให้เชื่อฟัง อัลนัษชารู้สึกพอใจในความงามของหญิงผู้นั้นอยู่แล้ว ทั้งได้ทราบจากหญิงชราว่านางมีความรักตน และ

เมื่อจะมีโอกาสได้สนองความรักของนางดังนั้น เขาจึงไม่ปฏิเสธเสีย จัดแจงเตรียมตัวเสร็จออกจากบ้านตามหญิงชราไปและเอาถุงเงินไปด้วย เดินไปถึงประตูใหญ่แห่งหนึ่ง หญิงชราเคาะประตู มีหญิงสาวชาวกรีกรูปร่างสะสวยออกมาเปิดประตู หญิงชราพาอัลนัษชาเข้าประตูไป พอถึงบันไดหญิงชราพาอัลนัษชาขึ้นไปบนเรือนใหญ่ เรือนหลังนั้นตกแต่งอย่างงดงามห้องโถงมีเครื่องเรือนดี ๆ มีม่านแพรกั้นอยู่ทุกด้าน

พอถึงสองคนพากันเข้าไปในห้องโถง อัลนัษชาก็นั่งลงเอาถุงเงินวางไว้ข้างหน้า ถอดผ้าโพกศีรษะวางไว้บนตัก พอดีทันใดนั้นมีหญิงสาวอีกคนหนึ่งเดินเข้ามาหา อัลนัษชากล่าวว่าเขาไม่เคยเห็นหญิงสาวคนใดในโลกนี้สวยทัดเทียมคนนั้นเลย ไม่เลือกว่าจะชมตรงไหนเป็นงามไปทุกแห่งทั่วทั้งตัว แต่งกายก็ด้วยแพรวิเศษงามระยับ อัลนัษชาลุกขึ้นจะทำการเคารพนางแต่นางเมินเสีย หันเราะแล้วเดินไปที่ประตูไล่หญิงชราออกไปแล้วใส่กุญแจเสียเสร็จแล้วเดินยิ้มเข้ามาหาอัลนัษชา กล่าวว่าข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้พบท่าน พลางนางยื่นมืออัลนัษชาแล้วจูงเดินเข้าไปในห้องลับซึ่งปูลาดด้วยพรมเจียมต่างๆ ชนิดซับซ้อนลายกันหลาก ๆ แลดูงามชวนพิศ นางบอกให้อัลนัษชานั่งลง แล้วนางก็นั่งลงข้าง ๆ พลางก็เล่นสนุกหยอกเอินกันอย่างสำราญใจเป็นเวลานาน ครั้นแล้วนางลุกขึ้นพูดว่า

ท่านจงอยู่ที่นี่อย่าลุกเลื่อนที่ไปแห่งใดเป็นอันขาด จนกว่าข้าพเจ้าจะกลับมาหาท่าน ว่าแล้วนางก็ออกจากห้องลับนั้นไปปล่อยให้อัลนัษชานั่งคอยอยู่ สักครู่หนึ่งมีทาสผิวดำรูปร่างกำยำล่ำสันใหญ่โต มือถือดาบคมเลื่อมเป็นเงาปลาบ เดินตรงเข้ามาที่อัลนัษชาพูดว่า มึงตายแน่ละ ใครนำเอามึงเข้ามาในนี้หวาไอ้ชาติไพร่ มึงไม่รู้หรือว่าที่นี่เป็นที่ตายของมึง หัวมึงจะต้องขาดกระเด็นด้วยดาบเล่มนี้เดี๋ยวนี้แล้ว แต่บอกกูหน่อยว่าใครนำมึงเข้ามา อัลนัษชาหมดสติลืนแข็งกระด้างพูดไม่ออก แขนขามือเท้าก็แข็งกระด้างไปด้วย ขยับออกจากที่ไม่ได้ ทาสเงื้อดาบตรงเข้าเปลื้องเครื่องแต่งกายของอัลนัษชาออกหมด แล้วฟาดด้วยทางแบนของดาบ ๘๐ ครั้ง จนอัลนัษชาล้มฟุบพับอยู่กับที่นั้น ครั้นแล้วทาสคนนั้นก็ละมือคิดว่า อัลนัษชาตายแล้ว เขาร้องเสียงดังได้ยินก้องไปทั้งบ้านว่า เมลิฮาไปไหน เมลิฮาไปไหน ทันใดนั้นมีหญิงสาวคนหนึ่งเดินเข้ามาในห้องที่อัลนัษชานอนฟุบอยู่ มือถือถาดใบใหญ่มีเกลือบนอยู่ในถาดเต็ม ครั้นมาถึงตัวอัลนัษชาหญิงผู้นั้นนั่งลงเอาเกลือโรยลงที่แผลแตกตามตัวอัลนัษชา แล้วขยขยำไปมา อัลนัษชารู้สึกแสบแทบเหลือที่จะทน แต่ก็ต้องแข็งใจนอนนิ่งอยู่ไม่กระดุกกระดิก กลัวว่าทาสจะรู้ว่าเขายังไม่ตายก็จะฆ่าเสีย พอเสร็จการใส่เกลือแผลที่ตัวอัลนัษชาแล้ว หญิงคนนั้น

ก็เอาถาดเกลือกลับไป ทาสร้องขึ้นเสียงดังเหมือนคราวก่อนอีก ประเดี๋ยวหญิงชราเข้ามาในห้อง มือฉวยเท้าอัลนัชาลากไปในห้องมืดแห่งหนึ่ง ในห้องนั้นมีซากศพคนนอนตายก่ายกองอยู่เป็นอันมาก บ้างตายใหม่บ้างตายเก่า เน่าเหม็นตระหลบ อัลนัชานอนทนกลิ่นเหม็นอยู่ ๒ วันเต็ม ๆ จะลุกหนีไปก็ไม่ได้ ไม่มีกำลังทั้งบาดแผลที่ถูกทวนก็เจ็บปวดแสบอย่างสาหัส คิดว่าคงไม่รอดชีวิตแน่แล้ว แต่อายุของเขายังไม่ถึงขีดพระเจ้ายังทรงพระเมตตาเขาอยู่ เป็นเหตุให้เกลือห้ามเลือดรักษาบาดแผลของเขาไว้ไม่เน่า พอค่ำลงในวันที่ ๒ เขารู้สึกความเจ็บปวดบาดแผลทุเลาลง และยังมีกำลังพอพยุงตัวขึ้นยืนเดินได้ จึงลุกขึ้นเดินคลำทางไปในที่มืด จนถึงประตูเปิดออกมาแฝงตัวอยู่นอกห้องจนกว่าจะรุ่งเช้า ครั้นเวลาเช้าขนหญิงชราจะออกจากบ้านเพื่อไปหาเหยื่อใหม่ เดินผ่านมาทางที่อัลนัชาแฝงตัวอยู่ อัลนัชาจึงเดินตามไป หญิงชราไม่ทันรู้ตัว พออัลนัชาออกจากประตูบ้านนั้นได้ก็ตรงไปบ้านของตน

อัลนัชาต้องรักษาบาดแผลอยู่หลายวัน ครั้นหายเป็นปกติจึงออกจากบ้านคอยสกดรอยตามดูหญิงชราอยู่ เห็นหญิงชรานำชายหนุ่มวันละคนเข้าไปในบ้านนั้นเนือง ๆ วันหนึ่งอัลนัชาจึงเย็บถุงเงินใบใหญ่ใส่กระเบื้องไว้เต็มถุง แล้วเอาผูกเข้า

กับบั้นเอว ปลอมตัวเป็นชาวต่างเมืองไม่ให้ผู้ใดจำได้ เอาดาบเล่มหนึ่งซ่อนไว้ในเสื้อ ออกจากบ้านไปสกดรอยคอยทีหญิงชราอยู่ พอหญิงชราเห็นอัลนัษชาตรงเข้ามาหา แต่จำไม่ได้ว่าเป็นคนที่ตนเคยนำเข้าไปในบ้านประหลาดนั้นครั้งหนึ่งแล้ว อัลนัษชาจึงดัดเสียงพูดให้เป็นชาวต่างเมืองว่า ยายขา ยายมีตาชั่งพอชั่งทองคราวละ ๙๐๐ ลิ่มหรือไม่

หญิงชราตอบว่า ยายมีบุตรชายคนหนึ่ง ทำการแลกเปลี่ยนเงิน เขามีตาชั่งทุกชนิด ถ้าต้องการก็จงเดินตามมา

อัลนัษชาจึงพูดว่า ยายเดินหน้าเถิดข้าพเจ้าจะเดินตามไป อัลนัษชาก็เดินตามไปไม่พูดจาว่ากระไรอีก เดินไปจนถึงประตูบ้านที่อัลนัษชาเคยเข้าไปแล้วเมื่อคราวก่อน หญิงชราเคาะประตูมีหญิงสาวออกมาเปิดประตูรับ แล้วหญิงชราก็นำอัลนัษชาขึ้นเรือนเข้าไปในห้องโถงเหมือนคราวก่อน มีหญิงสาวคนเก่าเดินยิ้มออกมาหาอัลนัษชา พูดจาหยอกเอินและกระทำกิริยาอาการเหมือนเมื่อครั้งที่แล้วมาทุกประการ แต่ก่อนที่หญิงชราจะออกจากห้องนั้นไปพูดกับหญิงสาวว่า วันนี้จงทำให้ดีเนื้อตัวอ้วนมาก ครั้นแล้วหญิงสาวนำอัลนัษชาเข้าไปในห้องลับ เพื่อทำประโยชน์อันหนึ่งเหมือนอย่างเคย เสร็จประโยชน์แล้วหญิงสาวลุกขึ้นพูดว่าท่านอย่าไปจากที่นี่ จนกว่าข้าพเจ้าจะกลับมาหาท่าน

พูดแล้วก็ออกจากห้องไป อัลนัษชานั่งรออยู่ไม่ช้า ทาสรูปร่างใหญ่โตคนเก่าถือดาบเข้ามาในห้องนั้น พูดกับอัลนัษชาว่า ไอ้คนเคราะห์ร้ายลุกขึ้นเดี๋ยวนี้ อัลนัษชาลุกขึ้นตามบัญชา แต่พอทาสเผลอตัวได้ที่อัลนัษชาก็ชักดาบออกจากที่ซ่อน หวดคอทาสศีรษะขาดกระเด็นไปกลิ้งอยู่กับพื้น ครั้นแล้วอัลนัษชาลากเอาซากศพของทาสเข้าไปทิ้งไว้ในห้องมืด กลับออกมาร้องตะโกนว่า เมลิฮาไปไหน เมลิฮาไปไหน สักประเดี๋ยวหญิงสาวคนหนึ่งเดินถือถาดเกลือบ่นออกมา แต่ครั้นพอเห็นอัลนัษชายืนถือดาบอยู่ตกใจทิ้งถาดเกลือกลับวิ่งหนีไป อัลนัษชาวิ่งตามจับตัวได้ จึงตัดศีรษะเสียอีกคนหนึ่งแล้วร้องตะโกนอีกว่า หญิงชราไปไหน สักประเดี๋ยวหญิงชราก็ออกมา

อัลนัษชาถามว่า ยายเฒ่าเจ้าเล่ห์ เอ็งรู้จักข้าหรือไม่

หญิงชราตกตะลึง ปากสั่นตอบว่า ข้าแต่ท่านผู้เป็นนาย ข้าพเจ้าหารู้จักท่านไม่

อัลนัษชาพูดว่า ข้าคือคนที่มีเหรียญทองอยู่ถุงหนึ่งเป็นเจ้าของบ้านที่เอ็งเข้าไปอาศัยทำวัตร ข้าเป็นคนที่เอ็งล่อลวงพามาในบ้านนี้ครั้งหนึ่งแล้วเมื่อ ๒ เดือนที่แล้วมา เอ็งจำข้าไม่ได้หรือ เอ็งเป็นตัวการให้ข้าเสียทรัพย์ไป ๓๐๐ เหรียญทอง

หญิงชราตัวสั่นตอบว่า ข้าแต่ท่านผู้เป็นนาย ข้าพเจ้าขออ้อนวอนให้ท่านเกรงกลัวอาชญาแห่งพระเป็นเจ้า ท่านอย่าลงโทษข้าพเจ้าเลย หาไม่พระเป็นเจ้าจะลงโทษท่าน

อัลนัษชาตอบว่า แต่พระอาหล่าจะต้องลงโทษหญิงเจ้าเล่ห์ในบัดนี้ แล้วชักดาบออกฟาดฟันหญิงชราขาดเป็น ๒ ท่อน เสร็จการสังหารหญิงชราแล้ว เขาเดินเที่ยวค้นหาหญิงหัวหน้า พอนางเห็นเขาถือดาบซึ่งมีเลือดติดอยู่ ก็กลัวตัวสั่นล้มลงกับที่ อัลนัษชาพยุงขึ้น นางร่ำพันขอขมาโทษ อัลนัษชาก็ให้อภัย พลางถามนางว่า เหตุไฉนนางจึงตกมาอยู่ในเงื้อมมือไอ้ทาสดำคนนั้น

นางตอบว่า ข้าพเจ้าเป็นภรรยาพ่อค้าคนหนึ่ง เมื่ออยู่กับพ่อค้าคนนั้น หญิงชราคนที่นำท่านมาในบ้านนี้เคยไปมาหาสู่เสมอ วันหนึ่งหญิงชราพูดกับข้าพเจ้าว่า วันนี้ที่บ้านเรามีงานพิธีเอิกเกริกสนุกสนานมาก ไม่เคยมีงานพิธีที่ไหนจะสนุกเหมือนครั้นข้าพเจ้าได้ฟังดังนั้นให้นึกอยากจะไปดูงาน จึงพูดกับหญิงชราว่าข้าพเจ้าอยากจะไปดูงาน หญิงชราก็รับปากจะพาไป ข้าพเจ้าจึงลุกขึ้นแต่งตัว ด้วยเครื่องแต่งกายสำรับที่งามที่สุดที่มีอยู่ พอแต่งตัวเสร็จเอาเงินติดตัวไปด้วย ๑๐๐ เหรียญทอง แล้วออกจากบ้านมากับหญิงชรา เดินมาจนถึงบ้านนี้หญิงชราก็นำเข้าในห้อง พบชายผิวดำคนเจ้าของบ้านนั่งอยู่ในห้อง พอเขาเห็น

ข้าพเจ้า เขาก็บังคับข่มขืนให้กระทำตามอำเภอใจของเขา แล้วกักตัวข้าพเจ้าไว้ให้ทำการอย่างที่ทำกับท่าน ต่อมาเป็นเวลาได้ ๓ ปีแล้ว

อลันษชาทราบความดังนั้น จึงถามว่า มีทรัพย์สมบัติอะไรของชายผิวดำอยู่ในบ้านนั้นบ้าง

นางตอบว่า มีเป็นเอนกประการ ถ้าท่านมีประสงค์และจะเอาไปได้ ก็จงเชิญเถิด พูดเท่านั้น นางก็พาอลันษชาเข้าไปในห้องเก็บทรัพย์ มีหีบยาวใหญ่ใบหนึ่งวางอยู่กลางห้อง พอเปิดหีบขึ้นเห็นมีถุงเงินอยู่เป็นอันมาก เต็มจนแทบจะปิดฝาหีบไม่ลง อลันษชาเห็นเข้าก็ตกตะลึงอยู่เป็นนาน

นางพูดกับอลันษชาว่า ท่านจงรีบไปหาคนมาขนทรัพย์เหล่านั้นเถิด ข้าพเจ้าจะรออยู่ที่นี่

อลันษชากำลังดีใจไม่ทันคิดว่าจะถูกลวง จึงออกจากบ้านนั้นไปจ้างคนได้ ๑๐ คนแล้วกลับมา พอมาถึงบ้านเห็นประตูเปิดทิ้งอยู่ เขาตรงเข้าไปในห้องเก็บทรัพย์หาพบหญิงนั้นไม่ มีเงินเหลือทิ้งอยู่ก้นหีบเล็กน้อย นอกนั้นมีแต่เครื่องผ้าผ่อนทิ้งอยู่เกลื่อนห้อง เขารู้ได้ทันทีว่าตนถูกผู้หญิงลวงเสียแล้ว จึงเก็บเงินที่เหลืออยู่ก้นหีบและเก็บเสื้อผ้าดี ๆ ได้พอจุใจแล้ว ก็ออกจากบ้านนั้นไป

ถึงแม้ว่าเป็นแต่เพียงเงินที่เหลืออยู่ก้นหีบเท่านั้น ก็ยังพอทำให้อัลนัษชาปลื้มใจได้ คืนวันนั้นนอนสบายใจก็ถึงความมั่งมีอยู่จนสว่าง ครั้นรุ่งเช้าขันทหาร ๒๐ คนมาเฝ้าอยู่ที่ประตูบ้าน พออัลนัษชาลุกจากที่นอนออกมาที่ประตู พวกทหารก็กรูกันเข้าจับตัวไว้ พูดว่าบัดนี้ท่านตุลาการมีหมายมาให้จับท่าน พูดเท่านั้นก็พาเอาตัวไปส่งตุลาการพร้อมทั้งเงินและเสื้อผ้าที่ได้มาเมื่อวานนั้น

ตุลาการซักถามว่า เจ้าได้เงินและเสื้อผ้านั้นมาแต่ไหน

อัลนัษชาก็ให้การตามความจริง ตั้งแต่ต้นจนปลายให้ตุลาการฟัง พอให้การมาถึงตรงที่หญิงสาวล่อลวงเขาแล้วหลบหนีไป เขาพูดเสริมว่า สิ่งของเงินทองที่ข้าพเจ้าเอามาจากบ้านนั้น ถ้าท่านต้องการอะไรก็จงเลือกเอาเถิด ขอแต่จงปล่อยตัวข้าพเจ้าและแบ่งสิ่งของให้บ้างเล็กน้อยพอเป็นเครื่องประทังชีวิตต่อไป

ตุลาการว่า เหตุไรข้าจะแบ่งให้เจ้า ข้าจะริบเอาเสียให้หมด แต่พอพูดขาดคำลงเกรงว่าเรื่องจะทรงทราบถึงสุลต่านจะเป็นข้อครหาต่อไป จึงเลือกเอาแต่ของดี ๆ ไว้ เหลือนอกนั้นมอบให้พี่ข้าพเจ้าไป แล้วสั่งว่า เจ้าจงออกไปเสียจากเมืองนี้หาไม่ข้าจะแขวนคอเจ้าเสีย พี่ชายข้าพเจ้ากลัวอำนาจจึงรับคำว่าจะปฏิบัติตามคำสั่งของท่านทุกประการ ครั้นแล้วเขาก็ออก

จากนครแบกแดดไป ถึงกลางทางพบพวกโจรแย่งชิงเอาทรัพย์สิ่งของไปหมดแล้ว พวกโจรยังแถมทุบตีและตัดหูเสียทั้ง ๒ ข้าง เมื่อข้าพเจ้าได้ทราบความ จึงไปรับตัวมาเลี้ยงดูให้ทานข้าวน้ำกินไปชั่ววันหนึ่ง ๆ จนตลอดชีวิตของเขา เรื่องพี่ชายคนที่ ๕ ของข้าพเจ้าจบลงเพียงนี้

๓๕. เรื่องพี่ชายคนที่ ๖ ของช่างโกนผม

ข้าแต่กาหลิบ อันพี่ชายคนที่ ๖ ของข้าพเจ้านั้นชื่อชากะลิก ถูกตัดริมฝีปาก และเป็นคนยากจนค่นแค้นแสนสุด ไม่มีทรัพย์สิ่งใดติดตัวเลย วันหนึ่งเขาออกเที่ยวขอทานไปตามชนบท เพื่อหาเลี้ยงชีพโดยตามปกติกิจ ในระหว่างทางที่เดินไปนั้น เห็นตึกใหญ่หลังหนึ่งงดงาม มีหอสูงตระหง่านกว้างขวาง ที่ประตูมีคนใช้ยืนระวังยามอยู่ เขาตรงเข้าไปถาม ได้ความว่า เป็นตึกของบุตรคนหนึ่งของท่านบาร์เมกิส แล้วก็เลยเข้าไปหานายประตูและขอทานสิ่งของ

นายประตูตอบว่า จงเข้าไปขอแก่ท่านเจ้าของบ้านข้างในเถิด บางทีจะได้ตามประสงค์ พี่ชายของข้าพเจ้าก็เดินผ่านพ้นหอสูงเข้าไปถึงตึกหลังใหญ่อันวิจิตรงดงาม ท่ามกลางตึกทำเป็นสวนดอกไม้ เป็นที่น่าชมยิ่งนัก พื้นตึกปูด้วยศิลาอ่อน

ที่ริมผนังมีม่านห้อยอยู่โดยรอบ เขาฉงนไม่รู้ว่าจะไปทางไหน ตกลงเดินรุดเรื่อยขึ้นไป พบชายผู้หนึ่งโฉมหน้าบอกว่าเป็นเจ้าของบ้าน รูปร่างสะสวยหนวดยาว เดินตรงเข้ามาถามพี่ชายข้าพเจ้าถึงกิจธุระที่เข้าไปนั้น

พี่ชายข้าพเจ้าตอบว่า เขาเป็นคนอนาถาไร้ทรัพย์ การที่เข้าไปนั่นก็เพื่อขอทานเลี้ยงชีพ เมื่อท่านเจ้าของบ้านได้ยินดังนั้น มีความเศร้าสงสารยิ่งนัก จึงเปลื้องเครื่องนุ่งห่มของเขาออกให้ทันที พลางพูดว่า ข้าพเจ้าเองสอบรมอยู่แต่ในความสมบูรณ์ ส่วนท่านนั้นขัดสนค่นแค้นไม่พอที่ข้าพเจ้าจะนิ่งดูดาย เอาเถอะจะให้สัญญาว่า จะเกื้อกูลให้ได้รับความสุขโดยประการต่าง ๆ แต่ท่านต้องอยู่กับข้าพเจ้า ๆ จะรับเลี้ยงดูท่าน

พี่ชายข้าพเจ้าตอบว่า ข้าแต่ท่าน อันความหิวนั้นรบกวนข้าพเจ้าจนมิสามารถจะดำรงกำลังต่อไปได้อีกแล้ว

เมื่อได้ยินดังนั้น ท่านเจ้าของบ้านก็เรียกเด็กคนใช้ให้หยิบชามใหญ่และเหยือกน้ำมา แล้วพูดว่า เชิญล้างมือเถิด ตัวเขาเองทำอาการดุจล้างมือเหมือนกัน พลางสั่งคนใช้ให้ยกโต๊ะออกมาตั้ง ต่างชุลมุนขวักไขว่กันไปมา เขาจูงมือพี่ชายข้าพเจ้าไปนั่งที่โต๊ะซึ่งยังไม่มีอาหาร ทำมือหยิบอาหารปากก็เคี้ยวพึ่มเหมือนรับประทานอาหารจริง ๆ เขาพูดว่า เชิญรับ

ประทานเถิดไม่ต้องอาย เพราะท่านกำลังหิวมา ข้าพเจ้ารู้ได้ว่าท่านรับทุกข์ทรมานด้วยความหิวมาเพียงไร พี่ชายข้าพเจ้าก็กระทำดุจได้รับประทานจริง ๆ ฉะนั้น เจ้าของบ้านพูดว่า เชิญรับประทานซี และจงดูขนมปังก้อนนี้ว่าขาวดีอย่างไร คราวแรกพี่ชายข้าพเจ้าไม่ตอบ แต่คิดเห็นว่าชายคนนี้ชะรอยเป็นคนชอบเล่นสนุกขบขัน จึงตอบไปว่า ตั้งแต่ข้าพเจ้าเกิดมายังไม่เคยพบขนมปังขาวกว่าก้อนนี้ หรือมีรสอร่อยกว่านี้เลย เจ้าของบ้านพูดอวดว่า ขนมนี้แหละทำโดยผีมือภรรยาของเขา ที่เขาช่วยมาเป็นเงิน ๕๐๐ เหรียญทอง ว่าพลางสั่งเด็กคนใช้ให้ยกจานชิกบาชออกมาตั้ง (*อาหารสำรวมมีเนื้อวัว แป้งสาลี และน้ำส้มผสมกัน*) ซึ่งเขาคุยอวดว่าเป็นอาหารที่แม้แต่กษัตริย์ก็ไม่เคยเสวย แล้วเชิญให้รับประทาน พี่ชายข้าพเจ้ากระบิดหนวดเพื่อมิให้ยื่นย้อยลงมาปกริมฝีปาก เคี้ยวฟันดุจเคี้ยวอาหาร เจ้าของบ้านก็สั่งให้เลื่อนจานอาหารต่าง ๆ ชนิดเข้ามาทีละจาน ๆ แต่เป็นจานเปล่าไม่เห็นปรากฏว่ามีอะไรเลย เจ้าของบ้านก็คงร้องเรียกคะยั้นคะยอให้รับประทาน ภายหลังเรียกลูกไก่แกงกับลูกไม้จานหนึ่ง พลางพูดว่า เชิญท่านลองรับประทาน เชื่อว่าท่านจะยังไม่เคยได้ชิมที่ไหนเลย

พี่ชายข้าพเจ้าแลดูไปที่จานเปล่าแล้วตอบว่า อาหารจานนี้อร่อยหาที่เปรียบมิได้

เจ้าของบ้านทำหยิบอาหารสิ่งโน้นสิ่งนี้ ป้อนเข้าปากพี่ชายข้าพเจ้า ปากก็คุยอวดแต่ว่ารสเลิศล้นไปทั้งสิ้น กระทำให้ความหิวทวียิ่งขึ้น รู้สึกว่าถ้าได้ขนมปังจริง ๆ สักก้อนหนึ่งยังจะดีกว่าอาหารวิเศษเหล่านั้น

เจ้าของบ้านถามพี่ชายข้าพเจ้าว่า ท่านเคยรับประทานอาหารที่อร่อยกว่าสิ่งเหล่านี้มีบ้างหรือ

เขาตอบว่า เปล่าเลย

เจ้าของบ้านพูดว่า เชิญเถิด เชิญรับประทานให้มาก ๆ เถิด ไม่ต้องเกรงอกเกรงใจ

พี่ชายข้าพเจ้าตอบว่ารับประทานอิ่มแล้ว เขาก็เรียกให้เลื่อนของหวานออกมา กระทำอาการดุจเรียกให้รับประทานของคาวฉะนั้น เมื่อพี่ชายข้าพเจ้าบอกเขาว่ารับประทานอิ่มบริบูรณ์แล้ว เขาก็ว่า ถ้าท่านต้องการจะรับประทานอีก และต้องการอาหารที่มีรสอร่อยแล้วก็จงบอกเถิดอย่าทนหิวอยู่เลย

พี่ชายของข้าพเจ้าระลึกได้ว่า เจ้าของบ้านผู้นี้เป็นคนชอบสนุกเล่นตลกขบขัน ซึ่งจะต้องกระทำตอบแทนให้รู้สึกเสียบ้าง ต่อมาเจ้าของบ้านสั่งให้ยกเหล้าองุ่นออกมาอีกทำอาการดุจก่อน ยกถ้วยแก้วเปล่าให้พี่ชายข้าพเจ้าจิบ พลางพูดว่า เชิญดื่มซิ เชื่อว่าจะพอใจท่าน

พี่ชายข้าพเจ้าตอบขอบบุญคุณเขา เขาก็ส่งถ้วยที่ ๒ มาอีก ครั้นพี่ชายข้าพเจ้าทำอาการดุจเมา ยกแขนขึ้นทุบลงที่คอเจ้าของบ้านโดยแรง ๒ ครั้ง เขาร้องขึ้นว่า นี่ทำอะไร ท่านจะฆ่ามนุษย์หรือ

พี่ชายข้าพเจ้าตอบว่า ข้าแต่ท่าน ข้าพเจ้าเป็นทาสของท่าน ซึ่งท่านกรุณาให้ย่างเหยียบเข้ามาในบ้านของท่าน เลี้ยงดูจนอิ่มหนำแล้วให้ดื่มเหล้าองุ่น จึงเป็นเหตุให้มึนเมา กระทำความผิดต่อท่าน แต่ท่านเป็นผู้ที่ได้รับความยกย่องสรรเสริญจนสูงเกินที่จะลงโทษ ไม่พอที่จะโกรธผู้ซึ่งมีความโฉดเขลาเช่นข้าพเจ้า

เมื่อเจ้าของบ้านได้ยินดังนั้นก็หัวเราะและพูดว่า ข้าพเจ้าเคยเล่นตลกขบขันต่อคนอื่น ๆ มานานแล้ว ไม่มีใครจะล่วงรู้อุบายของข้าพเจ้าเลย เว้นแต่ท่านผู้เดียวเท่านั้น เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าขอขมาท่าน และขอท่านจงเป็นมิตรแท้ของข้าพเจ้าสืบไป อย่ารู้ทิ้งขว้างร้างไมตรีกัน แล้วเขาสั่งให้คนใช้ยกอาหารต่าง ๆ ตามที่ได้ออกชื่อมาแล้วนั้นมา เขาและพี่ชายข้าพเจ้าก็ได้รับประทานด้วยกันสำราญบานใจ ครั้นอิ่มหนำแล้วพากันออกไปนั่งในห้องเครื่องดื่ม มีทาสีสาว ๆ อันมีหน้าตางดงามประชุมเต้นรำขับร้องบำเรออารมณ์ เขาดื่มสุราจนมึนเมาไปด้วยกันทั้ง ๒ คน เจ้าของบ้านรักใคร่นับถือพี่ชายข้าพเจ้าเหมือนญาติ

สนิทสนม ให้เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มใหม่ เขาอยู่ด้วยกันเป็นสันติสุขสืบมาเป็นเวลา ๒๐ ปี เจ้าของบ้านถึงแก่กรรมลง สุลต่านโปรดให้ริบราชบาทว์บรรดาทรัพย์สมบัติของเขาทั้งสิ้น

พี่ชายข้าพเจ้าต้องออกเดินทางจากเมืองนั้นไป ในระหว่างทางที่ไปแขกอาหรับพบเข้า ก็จับเอาไปเป็นเชลย ใช้อาชญาเฆี่ยนตีและขู่ว่า เจ้าต้องไปขายตัวเอาเงินมาให้ข้า มิฉะนั้นจะฆ่าเจ้าเสีย

พี่ชายข้าพเจ้าร้องไห้พลางตอบว่า ข้าพเจ้าไม่มีอะไรเลยและไม่รู้ว่าจะหาทรัพย์มาให้ท่านโดยทางไร ข้าพเจ้าเป็นเชลยตกอยู่ในเงื้อมมือท่านแล้ว ตามแต่ท่านจะชุบเลี้ยงเถิด

ในทันใดนั้น แขกบะดารีใจโหดร้ายผู้หนึ่งชักดาบอันคมกล้าอาจฟันคออูฐให้ขาดกระเด็นได้ออกมาจากเข็มขัด กุมไว้ในมือขวา ตรงเข้ามาหาพี่ชายข้าพเจ้าและเฉือนริมฝีปากออกเสีย คงยึดพี่ชายข้าพเจ้าไว้เป็นเชลยต่อมา ชายบะดารีผู้นี้มีภรรยาสวยคนหนึ่ง ซึ่งรักใคร่เสน่หาพี่ชายข้าพเจ้านัก ในขณะผัวไม่อยู่ชอบชายหางตาและทอดสนิท พี่ชายข้าพเจ้ารู้มารยาแห่งนางได้ดี วันหนึ่งนางมาหาพี่ชายข้าพเจ้านั่งสนทนากันอยู่ บังเอิญชายบะดารีผู้เป็นสามีกลับมาพบเข้าก็โกรธ ร้องขนว่า ไอ้ชาติทุรชน เจ้าจะกระทำชู้ด้วยภรรยาข้าหรือ ว่าพลางชักมีดฟันพี่ชายข้าพเจ้าเป็นบาดแผลฉกรรจ์ และพาตัวไปปล่อยไว้บน

ภูเขาแห่งหนึ่ง พวกคนเดินทางมาพบปะเข้าให้ข้าวให้น้ำ ที่รู้จักก็นำความมาบอกข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงไปรับเขากลับมาเลยงดูอุปการะตลอดมา

ช่างโกนผมพูดต่อไปว่า แล้วข้าพเจ้าก็ทูลกาหลิบต่อไปว่า ข้าแต่กาหลิบ บัดนี้ข้าพเจ้ามีโอกาสได้เข้ามาเฝ้าพระองค์ จึงได้กราบทูลความจริงให้ทรงทราบ พระองค์คงทรงเห็นได้แล้วว่าในจำนวนพี่ชายข้าพเจ้า ๖ คนนั้น มีนิสัยผิดกับข้าพเจ้ามากสมจริงดังได้กราบทูลมาแล้วแต่ต้น และข้าพเจ้าเป็นคนมีนิสัยซื่อตรงกว่าเขา

ครั้นกาหลิบได้ทรงฟังประวัติการณ์ของข้าพเจ้าและของพี่ชายดังที่ได้เล่ามาแล้วนั้นก็ทรงพระสรวล ตรัสว่า เจ้าพูดจริงอ้า สามิทคนบริม เจ้าเป็นคนไม่พูดมากปราศจากความฟุ้งซ่าน เจ้าจงไปเสียจากเมืองข้า หาที่อยู่อาศัยในเมืองอื่นเถิด

เมื่อข้าพเจ้าถูกเนรเทศจากนครแบกแดดแล้ว ก็เที่ยวไปในประเทศต่าง ๆ จนภายหลังได้ทราบว่ากาหลิบองค์เก่าสิ้นพระชนม์แล้ว กาหลิบองค์ใหม่ขึ้นเสวยราชย์แทนจึงกลับคืนเข้าบ้านเมืองเดิม ข้าพเจ้าได้พบกับชายหนุ่มผู้นี้ ซึ่งข้าพเจ้าได้กระทำความดีไว้ต่อเขาเป็นอันมาก หาไม่เขาคงต้องถูกฆ่าเป็นแน่ แต่ถึงกระนั้นเขาก็ยังไม่รู้คุณ กล่าวหาว่าข้าพเจ้ากระทำผิดให้ร้ายต่อเขา ซึ่งความจริงมิได้มีในสันดานของ

ข้าพเจ้าเลย ข้อหาของเขาอันเกี่ยวแก่ข้าพเจ้าในเรื่องความหยาบช้าสามานย์วาจาสามหาว โฉดเขลาและตะกละตะกลามเหล่านั้นล้วนเป็นเท็จทั้งสิ้น ขอท่านทั้งหลายพึงทราบเถิด

ช่างตัดเสื้อกล่าวต่อไปว่า เมื่อได้ฟังประวัติการณ์ของช่างโกนผมจบลงแล้ว เห็นได้ว่าเขาเป็นคนหยาบช้าสามหาวพูดพร่ำเพรื่อ กระทำให้ชายหนุ่มได้รับโทษทุกข์ร้อน พวกข้าพเจ้า จึงช่วยกันจับตัวคุมขังไว้นั่งล้อมเฝ้าระวังรักษาอยู่พลางกินเลี้ยงอาหารกันจนอิ่มหนำสำราญ ได้นั่งเฝ้าอยู่จนถึงเวลาทำกิจนมัสการพระเจ้าเวลาบ่าย ครั้นแล้วข้าพเจ้ากลับบ้าน ภรรยาโกรธผูกคิ้วนิ่วหน้าพูดตัดพ้อว่า ท่านไปเที่ยวเพลิดเพลินสนุกสนานเสียวันยังค่ำ ส่วนข้าพเจ้าต้องเฝ้าบ้านไม่มีความรื่นเริงบันเทิงใจเลย ถ้าท่านมิพาข้าพเจ้าไปให้ได้รับความสนุกสนานในเวลาบ่ายวันนั้นแล้ว จะเป็นเหตุให้ถึงหย่าร้างกัน ดังนั้นข้าพเจ้าจึงพานางไปเที่ยว พบชายหลังค่อมผู้นั้นจึงชวนไปบ้านเขาก็ยอมไปด้วย พอถึงบ้านก็ชวนให้รับประทานอาหารพร้อมกัน ภรรยาข้าพเจ้าหยิบขนมปังคำหนึ่งกับปลาป้อนใส่ปากเขา และแค่นให้กลืน เกิดก้างติดคอเขาก็ถึงแก่ความตาย ข้าพเจ้าจึงยกศพพาไปไว้ในบ้านของนายแพทย์ผู้นั้น แล้วนายแพทย์คงได้โยนลงไปในห้องเครื่อง คนต้นเครื่องของพระองค์เลยเอาไปทิ้งไว้ที่ร้านของพ่อค้าอีกต่อหนึ่ง ประวัติการณ์อันเกิดแก่ข้าพเจ้าเมื่อ

วานนี้จบลงเพียงนี้ หวังด้วยเกล้า ฯ ว่าเรื่องคงจะขบขันกว่าเรื่องของชายหลังค่อมเป็นแน่

เมื่อกาหลิบได้ทรงฟังเรื่องจบลง รับสั่งว่า เออ เรื่องประหลาดจริง แล้วรับสั่งให้ข้าราชบริพารของพระองค์ไปกับช่างตัดเสื้อ นำตัวช่างโกนผมเข้าเฝ้า พระองค์ตรัสว่า การที่จะให้ช่างโกนผมมาเฝ้านั้น ก็เพื่อจะใคร่ฟังถ้อยคำสำนวนดูและเพื่อที่จะได้ทรงปล่อยพวกนักโทษพร้อมกัน แล้วจะได้จัดการฝังศพชายหลังค่อมเสียให้เสร็จไป เพราะตายมาแต่วานนี้แล้ว พระองค์จะได้รับสั่งให้ตั้งอนุสาวรีย์ที่ระลึกไว้โดยรอบหลุมศพ เพราะเป็นต้นเหตุทำให้พระองค์ได้ฟังนิทานสนุกขบขัน

เหล่าราชบริพารพร้อมด้วยช่างตัดเสื้อ ไปพาเอาช่างโกนผมมาเฝ้าสุลต่าน เมื่อพระองค์ทอดพระเนตรเห็นร่างกายช่างโกนผมแก่คร่ำ ดูจะมีอายุสัก ๙๐ ปี ผิวพรรณมัวคล้ำ หนวดและขนตาขาว ใบหูเล็ก จมูกยาว รูปร่างสะโอดสะอง ดังนั้นก็ทรงพระสรวลพลางตรัสว่า เจ้าคนไม่ช่างพูด ข้าอยากจะฟังเรื่องราวของเจ็ง

ช่างโกนผมกราบทูลว่า ข้าแต่กาหลิบ โดยโอกาสอันใด พระองค์จึงประทานอนุญาตให้ชายคริสเตียนผู้นี้ ยิวผู้นี้ มุสลิมผู้นี้ และชายหลังค่อมซึ่งนอนตายอยู่นี้ได้เฝ้าพระองค์และเขามาประชุมกันเฉพาะพระพักตร์ด้วยเหตุไร

กาหลิบตรัสว่า เจ้าถามเพื่ออะไร

ช่างโกนผมทูลว่า การที่ข้าพเจ้าทูลถาม ก็เพื่อสำแดงให้พระองค์ทรงทราบว่า ข้าพเจ้ามิใช่เป็นคนหยาบช้าสามานย์ หรือมิใช่เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับเขา และมิใช่เป็นคนสามหาวดังที่เขากล่าวหาข้าพเจ้าฉะนั้น ข้าพเจ้าเป็นผู้มีฐานะดีจนเขาพากันตั้งแต่งให้ข้าพเจ้ามีนามสมญาว่า เอสสามิท สมดังภาษิตกล่าวไว้ว่า

"นาน ๆ ท่านจึงจะได้พบผู้ที่ได้รับตั้งแต่งด้วยนามสมญาสักคนหนึ่ง และถ้าท่านจะพิจารณาลงไป ก็จะเห็นว่านามนั้นแหละเป็นเครื่องชี้นิสัยและลักษณะของผู้นั้น"

กาหลิบจึงรับสั่งให้คนเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่ชายหลังค่อมในเย็นวันก่อนนั้น ตลอดจนเรื่องราวที่ชายคริสเตียน ชายชาติยิว พ่อครัวและช่างตัดเสื้อได้บรรยายแล้วนั้นให้ช่างโกนผมฟังอีก

ช่างโกนผมได้ฟังเรื่องจบลง จึงทูลว่า เรื่องแปลกมาก ขอพระองค์ได้โปรดรับสั่งให้แก้ศพชายหลังค่อมออก ข้าพเจ้าจะขอตรวจพิจารณาดู มหาดเล็กจึงแก้ศพชายหลังค่อมออก ช่างโกนผมนั่งลงช้อนศีรษะชายหลังค่อมขึ้นวางบนตัก ตรวจหน้าตาแล้วหัวเราะขึ้นจนมิสามารถจะทรงตัวอยู่ได้ ก็ล้มหงายลง พลางร้องขึ้นว่า อันความตายทุก ๆ ราย ย่อมทิ้งร่องรอยไว้ให้รู้ และ

ความตายของชายหลังค่อมนี้ออกจะแปลกมาก น่าจะบันทึกตราสินลงไว้ เพื่อชนชั้นหลัง ๆ จะได้ทราบเรื่องราวความเป็นไปของเขาได้ตลอด

กาหลิบประหลาดพระหฤทัย รับสั่งว่า สามิท จงอธิบายความหมายแห่งคำพูดของเจ้า ช่างโกนผมทูลว่า ชีวิตของชายหลังค่อมยังหาได้แตกดับไปไม่ ว่าแล้วก็หยิบโถขี้ผึ้งออกมาจากอกเสื้อทาลงที่คอชายหลังค่อม แล้วคลุมไว้จนเหงื่อออกจึงเอาปากคีบสอดลงไปในลำคอหยิบเอาก้างปลาออกมาต่อหน้าคนทั้งหลาย

ชายหลังค่อมก็กระโดดขึ้นจามออกมาได้ รู้สึกได้สติสมปฤดี ยกมือขึ้นลูบหน้าผากพลางร้องว่า ความศักดิ์สิทธิ์มีแต่พระผู้เป็นเจ้าพระองค์เดียว พระโมฮำหมัดเป็นผู้แทนพระองค์ ขอพระผู้เป็นเจ้าจงประทานพรแก่พระองค์เทอญ ผู้ที่อยู่ที่นั่นต่างมีความประหลาดใจ

กาหลิบตรัสว่า เรื่องนี้แปลกมาก ข้ายังไม่เคยได้พบได้เห็นเลย บรรดาพวกเจ้าที่ประชุมอยู่ที่นี่ตั้งแต่เกิดมาจนคุ้มใหญ่ยังจะได้เคยเห็นคนที่ตายไปแล้วกลับฟื้นขึ้นอีกหรือ ถ้าพระผู้เป็นเจ้ามิโปรด และช่างโกนผมมิช่วยเหลือแล้ว เจ้าค่อมก็จะต้องไปเพิ่มจำนวนสำมะโนครัวในปรโลกโน้น ณ วันนี้แล้ว นี่หากช่างโกนผมเป็นผู้รักษาให้คืนชีวิตมาได้

พวกที่เฝ้าพากันกราบทูลรับว่า เป็นสิ่งแปลกประหลาดมากอยู่

กาหลิบรับสั่งให้จารึกเหตุการณ์ที่เป็นมานั้น แล้วสั่งให้นำไปรักษาไว้ในหอพระสมุดหลวง พระองค์ประทานเสื้อผ้าอาภรณ์แก่ชายชาติยิว ชายคริสเตียนและคนต้นเครื่องคนละสำรับ ช่างตัดเสื้อนั้นทรงตั้งให้เป็นช่างตัดฉลองพระองค์ประทานเบี้ยหวัดเงินปีเป็นเครื่องเลี้ยงชีพเสมอมา และโปรดให้พวกนั้นผูกสัมพันธไมตรี ไม่มีอาฆาตจองเวรกันกับชายหลังค่อม และทรงตั้งไว้ในตำแหน่งตลกหลวง เป็นผู้รักใคร่สนิทสนมสืบไป ช่างโกนผมนั้นเล่าพระองค์ก็ประทานเช่นเดียวกัน ทรงประทานเสื้อผ้าอาภรณ์ เบี้ยหวัดเงินปี ทรงตั้งให้เป็นช่างโกนผมในราชสำนัก และทรงยกย่องเป็นราชพัลลภ ต่างก็อยู่เป็นสุขเกษมสานต์สืบมาตราบเท่าถึงอายุขัยของคนเหล่านั้น

๔๐. เรื่องนูระดินกับเอนิสเอลเชลิส์

กาลก่อนยังมีกษัตริย์เสวยราชย์อยู่ในเมืองบัสโสระ พระองค์มีพระหฤทัยมั่นในเมตตาจิตต่อไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน ตลอดจนคนเข็ญใจไร้ทรัพย์อนาถา สอดส่องพิจารณาความสุขทุกข์ของราษฎรเป็นเนืองนิตย์ ผู้ใดมีความเลื่อมใสศรัทธาแน่นเฟ้นใน

พระโมฮำหมัดเจ้าแล้ว พระองค์ก็ทรงอุปการะประทานทรัพย์สินเงินทองส่วนพระองค์แก่ผู้นั้น พระองค์เป็นกษัตริย์ที่กล้าหาญทรงเดชานุภาพมาก ดังจินตกวีผู้หนึ่งได้ผูกขึ้นเป็นคำฉันท์สรรเสริญวีรภาพแห่งพระองค์ว่า

ทรงหอกสมรรถผิวจะเปรียบ คุจเรขะปาณกา
หัวใจริปุครุวนา คุจดังลิขิตบรรณ์
โลหิตบี้จจนึกเปรียบ คุจหมึกก็ปานกัน
ทรงอิทธิเดชมหิมหันต์ คุจท้าวสุเลมัน

พระองค์ทรงพระนามโมฮำหมัด เป็นโอรสท้าวสุเลมันเอสเซย์นี มีวิเซียร์ ๒ คน ๆ หนึ่งชื่อว่าเอลโมอินเป็นบุตรซาวีอีกคนหนึ่งชื่อว่าเอลฟาดสะ เป็นบุตรคากาน วิเซียร์ฟาดละเป็นคนสุภาพเรียบร้อยยิ่งกว่าขุนนางทั้งปวง ยึดธรรมเป็นอารมณ์มีปัญญาเฉลียวฉลาดชาญเชาวน์ เป็นที่รักใคร่นับถือของประชาชนทั่วไป ราษฎรพากันอวยพรให้มีอายุยืนยาวถาวรเป็นที่พึ่งของเขาสืบไป โดยนับถือเสมือนหนึ่งว่า เป็นผู้ปัดเป่าป้องกันอุบาทว์จัญไรและความชั่วร้ายต่าง ๆ แต่วิเซียร์โมอินนั้นมีลักษณะตรงกันข้าม ราษฎรมีความรักใคร่วิเซียร์ฟาดละเพียงไร ก็มีความเกลียดชังวิเซียร์โมอินไม่น้อยกว่านั้น

วันหนึ่งสุลต่านโมฮำหมัดประทับอยู่บนพระแท่นแวดล้อมด้วยเหล่าเสนามาตย์รายบริพาร จึงรับสั่งกับวิเซียร์ฟาดละว่า เราอยากได้นางงามกัลยาณีสักคนหนึ่ง ที่มีรูปลักษณะวิลาสเลิศ

กว่าหญิงทั้งปวง เป็นที่น่ารักใคร่ควรถนอม กับต้องเป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปได้ยกย่องสรรเสริญแล้วว่า สมบูรณ์ด้วยคุณสมบัติทั้งปวง วิเซียร์ฟาดละกราบลงแล้วทูลว่า นางงามผู้มีลักษณะดังรับสั่งนั้น พอจะหาถวายได้ แต่จะต้องซื้อราคาไม่ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ เหรียญทอง สุลต่านจึงรับสั่งให้โกษาบดีเบิกเงินในท้องพระคลัง ๑๐,๐๐๐ เหรียญทองให้แก่วิเซียร์ฟาดละ เมื่อวิเซียร์ได้รับเงินมอบจากโกษาบดีแล้วก็ออกจากที่เฝ้าไป ตั้งแต่บัดนั้นมาเขาก็ไปตลาดทุกวัน บนบานนายหน้าซื้อขายให้เที่ยวเสาะแสวงหานางงาม และออกคำสั่งกำชับว่า ถ้ามีการซื้อขายหญิงสาวที่มีราคาเงินเกินกว่า ๑๐,๐๐๐ เหรียญทองไซร้ ต้องให้วิเซียร์รู้เห็นยินยอมก่อนทุกรายไป

ดังนั้นพวกนายหน้าซื้อขายทาส ก็จำต้องนบนอบกฎข้อบังคับของวิเซียร์ โดยเคร่งครัด ส่วนวิเซียร์ก็พยายามสืบเสาะอยู่เป็นช้านาน มิได้พบปะนางงามตามพระประสงค์ วันหนึ่งนายหน้าซื้อขายทาสผู้หนึ่งมายังที่อยู่ของวิเซียร์ พบเขากำลังนั่งอยู่บนหลังลาจะไปเฝ้าสุลต่าน จึงตรงเข้ายึดเอาขอเท้าเข้าไว้แล้วกล่าวเป็นฉันท์ขึ้นว่า

อ้าท่านวิเซียร์ผู้ คณะเทพะบำรุง
ท่านช่วยประกอบปรุง ทนุเกื้อตระกองคุณ
ท่านทรงสุปรีชา พิริยภาพะไพบูลย์
ขอเทพะเกื้อกูล ประลสิ่งสฤษดิ์เทอญ

ข้าแต่ท่านผู้เป็นใหญ่ อันนางงามตามกระแสรับสั่งนั้น ได้มาแล้ว วิเซียร์จึงสั่งให้พานางมาที่บ้านของเขา นายหน้าผู้นั้นก็กลับไปพานางมาในขณะนั้น นางนั้นสะสวยรูปร่างสะโอดสะอง อกนูนขนตาดำขลับ เนื้อแก้มเกลี้ยงเป็นละออง สะเอวเรียวเล็กกะทัดรัดรับกับตะโพกใหญ่ผายผึ่งทั้งคู่ สวมเสื้อผ้างดงาม ริมผีปากเบี่ยกฉ่ำ ถ้าหวานกึ่งกว่าน้ำผึ้ง แขนของนางทั้งสองข้าง ดั่งจะเย้ยเครื่องวัลย์แห่งบูรพทิศให้ได้อาย อันกระแสเสียงยะเยือกเย็นจับใจ ยิ่งกว่าลมที่โชยบุปผชาติในกลางสวน ความงามของนางนั้น มีผู้หนึ่งในจำพวกที่ได้ทัศนานางแล้ว เก็บมาประพันธ์เป็นคำฉันท์ชมนางว่า

งามผิวลอออัด กลรัตนะกำพล
น้ำเสียงวิเวกวาล กลการะเวกครวญ
งามเนตรยุพาเยาว์ กลเย้านิ่มยวน
ยั่วจิตตะชายรวน กลต้องธนูกาม
งามงอนขนงวง กลรงคะนิลทาม
ดวาพักตร์พงางาม กลแสงอุทัยพราย
เรียมร้อนระทมนัก ระอุอัคนีกระโหมกาย
ความรักจะเสื่อมวาย มละพร้อมประลัยกัลป์

เมื่อวิเซียร์ได้เห็นนาง และนางได้เห็นวิเซียร์ ตาต่อตาประสานกัน ก็บังเกิดความยินดีแก่นาง ส่วนวิเซียร์เล่ามีความเคลิบเคลิ้มไปในราคฤดี หากยับยั้งเสียด้วยญาณอันสุขุม ยึดถือรับสั่งของเจ้านายเป็นใหญ่ พลางผินหน้ามาทางนายหน้า

แล้วถามว่า นางนี้มีค่าตัวเท่าไร นายหน้าตอบว่า ๑๐,๐๐๐ เหรียญทอง ตามที่ได้กำหนดไว้ แต่ผู้ที่เลี้ยงดูนางมาปฏิญาณว่า ราคาเท่านี้นิเพียงพอกับค่าลูกไก่ที่นางรับประทานแต่น้อย จนคุ้มใหญ่ (*ดูจะเป็นค่าขมิ้นค่าน้ำมนอย่างไทย ๆ เรา*) รวมค่าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และเงินค่าจ้างครูสอนวิชาแก่นางเข้าด้วย แล้วราคา ๑๐,๐๐๐ เหรียญทองก็ถูกไปมาก นางมีความรู้ในทางเขียน อ่าน ไวยากรณ์ อักษรศาสตร์ นิติศาสตร์ ศาสนศาสตร์ แพทยศาสตร์ โหราศาสตร์ นัจจะและคีตศาสตร์ และคัมภีร์โกหร่านแตกฉาน

วิเซียร์พูดว่า ข้าพเจ้าอยากจะพบกับนายเงินของนางสักหน่อย นายหน้าก็ไปพามาในทันใดนั้น เขาเป็นคนต่างเมือง สูงอายุ ร่างกายคร่ำคร่าด้วยความชราผอมมีแต่หนังหุ้มกระดูก ดังมีโคลงบทหนึ่งว่า

ชราภาพเสริมส่งให้	ทุรพล
ชรารย่อมทรงเดชรณ	กาจกล้า
ยามเยาว์จักจรหน	ไหนเหนื่อย มีฤๅ
ยามบั้จจุบันอ้า	อนาถสั้นแรงโรย

วิเซียร์ถามเขาว่า ท่านจะเต็มใจรับเงิน ๑๐,๐๐๐ เหรียญเป็นค่าตัวนางจากสุลต่านโมฮำหมัด โอรสท้าวสุเลมัน เอสเซย์นี หรือไม่

เขาตอบว่า นางเกิดมาสำหรับบารมีแห่งสุลต่านแล้ว ข้าพเจ้าก็มีหน้าที่จะต้องถวายไว้ในใต้ฝ่าพระบาท โดยมิควรพักคิดถึงค่าตัวนางเลย แต่วิเซียร์สั่งให้เอาเงินจำนวนนั้นขนชั่งได้เท่าใด แล้วให้ชั่งทองมีน้ำหนักเสมอกัน มอบให้แก่นายเงินนั้นไป ครั้นเสร็จการซื้อขายกันแล้ว นายหน้าจึงพูดว่า ข้าแต่ท่านผู้เป็นใหญ่ ข้าพเจ้าขออนุญาตเสนอความเห็นสักหน่อยเถิด วิเซียร์ก็อนุญาต

นายหน้ากล่าวว่า ข้าพเจ้าเห็นว่ายังมิบังควรจะพานางนั้นขึ้นถวายตัวต่อสุลต่านในวันนี้ก่อน เพราะนางเพิ่งเข้ามาถึงยังมิชินกับอากาศอันเปลี่ยนแปลง และยังเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าอยู่ เพราะต้องกรากกรำลำบากมาตามทาง ควรให้นางได้มีโอกาสพักผ่อนร่างกายเสียในบ้านท่านสักสิบวันก่อนเห็นจะดี เพื่อบ่มผิวให้ผุดผ่องยิ่งขึ้นกว่านี้ แล้วพานางไปชำระล้างมลทิน สอดสวมเสื้อผ้าที่งามๆ ก่อน จึงค่อยพาไปถวายสุลต่าน ดังนั้นกิจที่ท่านกระทำจะพึงประสบผลอันเลิศ

วิเซียร์ไตร่ตรองพิจารณาดูคำแนะนำนั้น ภายหลังเห็นชอบด้วย จึงพานางไปบำรุงไว้ยังบ้านของตน แบ่งปันที่บ้านให้อยู่ต่างหากพร้อมทั้งเครื่องอุปโภคบริโภคมิให้ขัดขวาง นางได้รับความสุขสำราญสืบมา

วิเซียร์ฟาดละมีบุตรชายคนหนึ่ง ชื่ออาลีนูระดินมีรูปร่างงดงามดุจพระจันทร์ในวันเพ็ญ ผิวพรรณผุดผ่อง แก้มแดงเป็นสายเลือดแล่นผ่าน มีไฝสีอำพันอยู่แก้มหนึ่งน่าชม เป็นที่สนิทเสน่หาของบิดามารดายิ่งนัก เมื่อวิเซียร์พานางงามมาบำรุงเลี้ยงไว้ที่บ้านนั้น นูระดินไม่รู้เรื่อง เพราะวิเซียร์ตั้งใจปกปิด ซ้ำแกล้งอุบายบอกความทับถมบุตรของตนแก่นางว่า นูระดินมีนิสัยเป็นคนเจ้าชู้ เคยประพฤติการอันมิชอบ เที่ยวได้หลอกลวงบุตรีสาว ๆ ชาวบ้านในบริเวณนั้นเสียแทบทุกคน พอได้ชมสมเสน่ห์ดังประสงค์แล้ว ก็พาลทอดทิ้งเมียมิไยดี ดังนั้นให้นางระมัดระวังตัวอย่าให้นูระดินเห็นหน้าหรือแม้แต่ได้ยินเสียงได้ นางก็รับคำ

วันหนึ่งนางไปอาบน้ำชำระมลทินในห้อง นางสาวใช้ช่วยชำระขัดสีผุดผ่องแล้ว นางแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าใหม่อันวิจิตรงดงามส่งโฉมเฉิดฉายน่าชมยิ่งนัก เสร็จแล้วเดินเข้าไปหาภรรยาท่านวิเซียร์ก้มลงจูบผ่ามือด้วยความเคารพ

ภรรยาวิเซียร์จึงปฏิสันถารว่า จงอยู่เย็นเป็นสุขเถิด เอนิสเอลเชลิส์ อาบน้ำมาแล้วรู้สึกสบายดีหรือ

นางตอบวา มิได้ขัดข้องประการใด แต่อยากจะใคร่ให้ท่านไปอาบเสียบ้าง ภรรยาวิเซียร์เห็นพ้องด้วย จึงสั่งนางสาวใช้สองคน ให้นั่งเฝ้าประตูห้องโถง คอยบ้องกัน

ห้ามปรามมิให้ผู้ใดกล้ำกรายเข้าไปในห้องนั้นได้ แล้วนางก็ออกจากห้องไป ขณะเมื่อนางเอนิสเอลเชลิส์กำลังนั่งอยู่ อาลีนูระดินบุตรชายท่านวิเซียร์เดินเข้ามาถามหามารดา

สาวใช้ทั้งสองคนพากันตอบว่า มารดาของท่านไปอาบน้ำเมื่อครู่นี้เอง นูระดินก็ยืนนิ่งอยู่ นางเอนิสเอลเชลิส์ครั้นได้สดับเสียงนูระดินเข้าก็ให้ร่านร้อนจะใคร่เห็นหน้า บังเอิญให้ลืมคำตักเตือนของท่านวิเซียร์เสีย โดยบุพเพสันนิวาสของเขาทั้งสองกลับเห็นผิดเป็นชอบ มารำพึงว่า ชายหนุ่มผู้นี้หรือที่ท่านวิเซียร์บอกว่า เป็นคนเจ้าชู้ประพฤติพาลหลอกลวงล่อเล่ห์หญิงสาวชาวเบตแขวงนี้เสียแทบทุกคน ไฉนหนอจะได้เห็นหน้าสักครั้งหนึ่ง คิดพลางเดินไปยืนอยู่ริมประตู เห็นนูระดินรูปร่างแช่มช้อยดุจดวงเดือน ก็บังเกิดความกระสันเสียวกำเริบรัก เมื่อนูระดินได้เห็นนาง ก็มีอาการดุจกัน ความสิเนหารัดรึงตรึงมั่นเขาไว้ทั้งคู่ นูระดินจึงเดินเข้าไปใกล้ทาสีที่เฝ้าประตูพลางไล่ตะเพิดไป ทาสทั้งสองคนก็ออกไปยืนอยู่ห่าง คอยเฝ้าดูว่าเขาจะทำอะไรต่อไป นูระดินเดินเข้าไปหานางในห้องโถงพลางปราศรัยว่า นางหรือเป็นผู้ที่ท่านบิดาได้สู่ขอให้แก่ข้าพเจ้า

นางตอบว่า ข้าพเจ้าใคร่จะให้เป็นเช่นนั้น

เมื่อได้ฟังดังนั้น นูระดินก็บังเกิดความเคลิบเคลิ้มใคร่สวาทตรงเข้ากอดรัดนางไว้ นางก็ผวากอดนูระดินเช่นเดียวกัน

กางแขนโอบคอแล้วจุมพิต ทาสีทั้งสองเห็นนูระดินทำดังนั้นก็ร้องเอ็ดอึงขึ้น นูระดินกลัวผิดในข้อที่ตนบังอาจล่วงละเมิดเข้าไปในห้องนั้น จึงละนางวิ่งหนีออกไปทันที

ฝ่ายภรรยาท่านวิเซียร์ ครั้นได้ยินเสียงนางสาวใช้ร้องขึ้น จึงวิ่งออกมาจากห้องอาบน้ำตรงไปที่นางสาวใช้ทั้งสองยืนอยู่ ถามว่า เหตุไรเจ้าจึงร้องเอ็ดอึงขึ้นในบ้านเช่นนี้

นางสาวใช้ตอบว่า ข้าแต่คุณนาย อาลีนูระดินโบยตีข้าพเจ้าทั้งสองจนต้องหนีแล้ว เขาก็เข้าไปหานางเอนิสเอลเชลิส์ หากข้าพเจ้าทั้งสองนี้ร้องขึ้นเขาจึงหนีออกไป

ภรรยาวิเซียร์จึงไปหานางเอนิสเอลเชลิส์ ถามว่า มีเรื่องราวอะไรเกิดขึ้นบ้าง

นางเล่าให้ฟังว่า เมื่อข้าพเจ้านั่งอยู่ในห้องโถงนั้นมีชายหนุ่มผู้หนึ่งรูปร่างงดงาม ตรงเข้ามาถามข้าพเจ้าว่า นางหรือที่ท่านบิดาได้สู่ขอให้ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าตอบว่า ใคร่จะให้เป็นเช่นนั้น ด้วยว่าข้าพเจ้าเชื่อว่าคำที่เขาพูดนั้นเป็นจริง เขากอดรัดและจุมพิตข้าพเจ้าถึง ๓ ครั้ง แล้วก็ทอดทิ้งข้าพเจ้าไว้ให้อาลัยรักอยู่ข้างเดียว

เมื่อภรรยาวิเซียร์ได้ฟังดังนั้น ก็ร้องไห้สองมือปิดหน้าโศกาดูร ด้วยกลัวว่า ถ้าความชั่วของนูระดินแพร่งพรายไป

วิเชียร์จะประหารนูระดินเสีย ขณะนั้นบังเอิญวิเชียร์เดินเข้ามาเห็นภรรยาโศกาดูรพิลาปร่ำไห้ จึงถามว่า เหตุไฉนจึงร้องไห้

ภรรยาวิเชียร์ตอบว่า ขอท่านจงสาบานเสียก่อนว่าจะเชื่อฟังถ้อยคำที่ข้าพเจ้าจะบอกเล่า วิเชียร์ก็ยอมรับปาก นางจึงเล่าให้ฟังตามที่นูระดินได้ทำแก่เอนิสเอลเชลิส์ วิเชียร์ก็เป็นทุกข์เป็นร้อน ฉีกแย่งเสื้อผ้าของตน ตีอกชกหัวกระชากหนวดเคราวุ่นวายแล้วทุ่มทอดตัวลง

ภรรยาจึงปลอบเอาใจว่า อย่าเป็นทุกข์เป็นร้อนตีตนไปก่อนไข้เลย ข้าพเจ้าขอยอมให้เงินส่วนของข้าพเจ้า ๑๐,๐๐๐ เหรียญทองเป็นค่าตัวนาง

วิเชียร์เผยอศีรษะขึ้นพลางพูดว่า ซึ่งข้าพเจ้าจะปรารถนาเงินนั้นก็หาไม่ แต่เสียดายชีวิตและทรัพย์สมบัติของเรายิ่งนัก

ภรรยาถามว่า ข้าแต่สวามี เป็นเหตุดังฤๅ

วิเชียร์ตอบว่า เจ้าไม่รู้หรือว่า วิเชียร์โมอินเป็นศัตรูของเรา เมื่อเขารู้เหตุการณ์นี้แล้ว ก็จะนำความไปกราบทูลสุลต่านว่า อันวิเชียร์ซึ่งพระองค์เชื่อถือว่าจงรักภักดีดังนั้นได้รับพระราชทานเงิน ๑๐,๐๐๐ เหรียญทองไปหาซื้อได้นางงามคนหนึ่ง รูปร่างแช่มช้อยไม่มีใครเทียมทัน แล้วบอกแก่บุตรชายของตนว่า จงรับนางไปเลี้ยงดูเถิด เจ้าเป็นผู้มีลักษณะคู่ควรแก่นางยิ่งกว่าสุลต่าน และฝ่ายบุตรก็รับนางไว้เลี้ยงดูเป็นภรรยา

เดียวนี้ยังอยู่ด้วยกัน ดังนั้นในชั้นต้นสุลต่านคงจะไม่เชื่อก่อน เพราะพระองค์มีหฤทัยเชื่อในความสัตย์ซื่อ กตัญญู ของข้าพเจ้ามากอยู่ แต่โมอินก็จะกราบทูลขออนุญาตเข้ามาค้นในบ้านพาเอาตัวนางไปเฝ้า แล้วจะตั้งกระทู้ขู่ถามนาง ไหนเลยนางจะกล้าปฏิเสธได้ เขาก็จะทูลยุยงและเยาะเย้ยข้าพเจ้า สุลต่านจะต้องลงโทษข้าพเจ้า เพื่อเป็นเยี่ยงอย่างแก่คนทั่วไป พวกราษฎรก็จะเย้ยไยไพ อันชีวิตข้าพเจ้าจะแตกดับในขณะนั้นเอง

ภรรยาจึงแนะนำให้ปกปิดความไว้ก่อน เพราะเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นโดยลับลี้ไม่มีใครล่วงรู้นอกจากสาวใช้ เราบนบานพระผู้เป็นเจ้ามอบชีวิตไว้ในอารักขาของพระองค์ คงจะไม่มีภัยเป็นแน่ วิเซียร์ค่อยมีใจสงบเป็นปกติ

อันเรื่องราวของวิเซียร์หยุดกล่าวไว้เพียงนี้ ฝ่ายนูระดินรู้สึกตัวผิดกลัวบิดาจะทำโทษ แอบซ่อนตัวอยู่ในสวนตลอดวัน ต่อเมื่อค่ำมืดลงแล้ว จึงลอบเข้ามานอนอยู่ในที่ของเอนิสเอลเชลิส์ ครั้นรุ่งสางก็รีบหนีลงไปเสีย มิทันให้ใครได้พบเห็น การณ์เป็นดังนี้มาประมาณเกือบเดือนหนึ่ง มิได้พบปะหน้าบิดาเลย ภายหลังมารดาจึงพูดแก่สามีว่า ข้าแต่สวามี ท่านจะยอมเสียทั้งนางงามและทั้งบุตรหรือ เพราะถ้าเราเพิกเฉยเสีย บุตรเราก็จะกระเจิงหนีออกจากเมืองไป

วิเชียร์ถามว่า จะทำประการไรเล่า

นางตอบว่า คืนนี้จงนั่งเฝ้าคอยดูอยู่ เมื่อเห็นเขามาจงเรียกเข้ามา และอนุญาตให้เขาอยู่กินด้วยกันเสีย เพราะต่างก็มีความรักใคร่สิเน่หากันและกันแล้ว ข้าพเจ้าจะใช้ค่าตัวนางเอง วิเชียร์แสร้งเห็นชอบด้วย คืนวันนั้นจึงนั่งคอยเฝ้าอยู่ ครั้นเห็นนูระดินเข้ามา จึงตรงเข้าจับนั่งทับอกไว้ตั้งท่าจะเชือดคอบุตร แต่มารดามาทันเห็นเข้าก็ตรงเข้ายื้อแย่งไว้ พลางถามว่าท่านทำอะไรแก่บุตรดังนี้

วิเชียร์ตอบว่า ข้าพเจ้าคิดจะฆ่ามันเสีย นูระดินจึงวอนถามด้วยเสียงอันโอดครวญว่า ข้าแต่บิดา ท่านหมดความปรานีลูกแม้แต่เล็กน้อยแล้วหรือ อันราคาของลูกน้อยกว่าเท่ามาก พ่อจึงไม่ไยดี วิเชียร์ได้ฟังก็ใจอ่อนน้ำตาไหลพรากลงด้วยความสงสารลูก พูดว่า ลูกเอ๋ย อันชีวิตและทรัพย์สมบัติของพ่อนี้มีราคาน้อยดุจชีวิตของเจ้าเหมือนกัน นูระดินจึงพยายามอ้อนวอนขอโทษ วิเชียร์มีความสงสารบุตรยิ่งนัก พลางลุกขึ้นจากอกบุตร นูระดินลุกขึ้นจูบฝ่ามือบิดา วิเชียร์พูดว่าลูกเอ๋ย ถ้าพ่อรู้แน่ว่าเจ้าจะเลี้ยงดูนางให้เป็นธรรมแล้ว พ่อก็จะยกนางให้แก่เจ้า สู้ทนรับเผิดเอาตามแต่จะมี

นูระดินตอบว่า อันลูกนี้มีความรักใคร่นางเสมอด้วยดวงใจ ก็เหตุไฉนลูกจะทิ้งนางมิให้เป็นธรรมได้เล่า

วิเซียร์พูดว่า พ่อขอสั่งเจ้าว่า เจ้าต้องไม่เอาใจออกห่างรักใคร่รับหญิงอื่นไว้ในตำแหน่งของนาง ต้องไม่ประทุษร้ายด้วยประการต่าง ๆ และไม่ขายนางต่อไป นูรุดดีนรับคำว่าข้าพเจ้าขอสาบานว่า จะไม่มีภรรยาอื่นอีก และจะไม่ขายนางให้แก่ผู้อื่นต่อไป ครั้นแล้ววิเซียร์ก็ยกนางเอนิสเอลเชลิส์ให้แก่นูรุดดีน เขาทั้งสองได้ร่วมภิรมย์กันโดยความสุขสวัสดิ์สืบมาปีกว่า เห็นจะเป็นด้วยเดชะอำนาจแห่งพระเป็นเจ้าบังเอิญให้สุลต่านนึกถึงนางงามที่ต้องพระประสงค์เสียทีเดียว แต่ความได้รั่วรู้ไปถึงหูวิเซียร์โมอินแล้ว แต่หากยังไม่มีช่องทางจะเพ็ดทูลได้ ด้วยเกรงอำนาจวาสนาวิเซียร์ฟาดละ ซึ่งในขณะนั้นเป็นคนโปรดปรานของสุลต่านมากอยู่

พอขึ้นวันปีใหม่ วิเซียร์ฟาดละออกจากพิธีชำระมลทินมีอาการมึดหน้าเหงื่อโซมตัว เนื่องด้วยอากาศภายนอกอบอ้าวร้อนจัดมาก เป็นเหตุให้เขาล้มเจ็บลงนอนมิใคร่หลับ อาการมีแต่ทรุดลงเรื่อยมาเป็นที่น่าวิตกมาก เขาเรียกบุตรชายเข้าไปสั่งสอนว่า ลูกเอ๋ย อันชีวิตของเรานี้ย่อมแบ่งออกเป็นวัยตามลิขิตแห่งพระเป็นเจ้า และเราย่อมต้องถึงความตายเป็นเที่ยงแท้ด้วยกันทุกคน พ่อไม่มีกิจอะไรที่จะมอบหมายให้เจ้าทำ แต่พ่อวิตกถึงความผิดของเจ้าอันได้ทำมาแล้วนั้น เจ้าจงอุตส่าห์บำรุงเลี้ยงนางเอนิสเอลเชลิส์ไว้ด้วยดี จงมีความ

เมตตาปรานีนาง ถนอมน้ำใจกันอย่าให้มีขุ่นหมองแตกร้าวได้ นูระดินก็รับคำร่ำรำพันว่า ข้าแต่บิดา ลูกจะหาใครเหมือนพ่ออีกเล่า พ่อเคยทำความดีปรากฏเด่นแก่ตาชนเป็นเอนกประการ ซึ่งต่างอวยชัยให้แก่พ่อ

วิเซียร์บอกว่า การที่พ่อทำมาแล้ว พ่อหวังความดีต่อพระเป็นเจ้าเท่านั้น ขณะนั้นอาการไข้กำเริบขึ้นเขาร้องประกาศความสามิภักดิ์ออกมาได้สองคำ ถอนหายใจยาวได้ครั้งหนึ่งก็หวนหอบ อัสสาสะก็สว้าน จิตวาบวะวับหวิว ม่อยผลอยระริกอุระระริว นิทรานิ่งบ่คืนชนม์

หลวงธรรมาภิมณฑ์ (ถึก)

ณ บ้านวิเซียร์ไนขณะนั้น มีแต่เสียงโหยหวนครวญคร่ำรักผู้ตาย ข่าวนี้พลันแพร่รู้ไปถึงประชาชนพลเมืองต่างก็พากันเสียใจ แม้แต่เด็กเล็ก ๆ ในโรงเรียนก็พลอยร้องไห้อาลัยถึงวิเซียร์ไปด้วย คราวนั้นราษฎรต่างมีอกใจเต็มตื้นไปด้วยความเทวศสงสารเสียดายวิเซียร์ฟาดละ มิอาจจะกลั้นน้ำตาไว้ได้สักคนเดียว เว้นแต่วิเซียร์โมอินเท่านั้น

ครั้นนูระดินเสื่อมคลายถวายโศก จึงจัดการฝั่งศพบิดา มีขุนนางข้าราชการและเจ้าพนักงานกรมสนมพลเรือน รวมทั้งวิเซียร์โมอินด้วยเดินตามศพไป เมื่อกระบวนเดินผ่ามาตามหน้าบ้านราษฎร มีชายผู้หนึ่งในจำพวกที่เศร้าโศกร้องขึ้นว่า

ไฉนหนานักสนมคนสนิท ควรหรือไม่คิดคำข้า
เสียแรงได้สั่นวาจา ช่างไม่นำพาปรานี
อันการอาบน้ำชำระศพ มิควรปรบประด้วยวารีศรี
หนึ่งเครื่องสุคันธมาลา อลังการ์ประดับมิเห็นสม
ควรแต่ชื่อเสียงอุดม ประพรมลูบไล้ทาบทา
โดยเกียรติยศอันยิ่งล้น บันดาลดลทวยเทพนาถา
ตระกองกรช้อนเชิญศพมา พวกเราหลับตาอยู่หรือไร
คนเชิญกะเพวระร่าง จะรู้สึกหนักบ้างก็หาไม่
ทั้งนี้มิใช่อื่นไกล เธอหว่านบุญคุณไว้ดลอดเอย ฯ

น่าสงสารนูระดินที่ต้องทนทุกข์เทวศอยู่ช้านานเฝ้าคิดถึงแต่บิดาผู้ที่ล่วงลับไปแล้วมิรู้วาย วันหนึ่งนั่งอยู่บนเรือนของบิดามีผู้มาเคาะประตูเรียก จึงออกไปเปิดประตูรับ ผู้นั้นเป็นเพื่อนสนิทกันกับบิดา พอเขาเห็นนูระดินก็ตรงเข้าจูบฝ่ามือแล้วพูดว่า ข้าแต่ท่าน อันวิญญาณของผู้ซึ่งทอดทิ้งบุตรชายเช่นท่านไว้นั้นยังหาแตกดับไม่ หากวิญญาณนั้นต้องไปยังปลายทางตามบัญชาของพระผู้เป็นเจ้าเหมือนกับทุกคนเท่านั้น ใครเล่าจะเว้นได้ ศาสดาจารย์โมฮำหมัดยังต้องทำเช่นเดียวกัน ท่านจงปลดเปลื้องความทุกข์ หันมาเสพความรื่นเริงบันเทิงใจเถิด นูระดินได้ยินเพื่อนของบิดาเตือนสติดังนั้น เห็นชอบด้วย เข้าไปในห้องเปลื้องเครื่องทุกข์ออกหมด นัดชุมนุมเพื่อนฝูงมา

เลยงดูกินอยู่กันอย่างสนุกสนาน มีการเอิกเกริกรื่นเริงทั้งกลางวันกลางคืน ติด ๆ กันไปหลายเวลา บรรดาแขกเหรื่อเพื่อนฝูงที่มาชุมนุม ต่างก็ได้รับแจกของชำร่วยรางวัลทุกคน ฝ่ายทนายของนูระดินเห็นผิดเชิงจะนิ่งดูดายมิได้ จึงเข้ามาตักเตือนว่า ข้าแต่ท่านนูระดินผู้ใหญ่ ท่านมิเคยได้ยินสุภาษิตกล่าวไว้บ้างหรือว่า ผู้ซึ่งใช้เงินทองโดยมิได้คิดถึงต้นทุน ได้ชื่อว่าเป็นผู้ซึ่งเดินเข้าเหยียบเงาแห่งความจน การใช้จ่ายโดยมิจำเป็น และชำร่วยของอันมีค่านี้ย่อมนำไปสู่ความหายนะโดยพลัน นูระดินได้ยินดังนั้น ก็จ้องดูตาทนายด้วยความโกรธพลางพูดว่า ถ้อยคำที่เจ้าพูดมานั้น ข้าไม่ถือเป็นสาระแต่สักคำเดียว ข้าได้พบโคลงสุภาษิตบทหนึ่งข้อความน่าฟังนักว่าดังนี้

ถึงรวยทรัพย์หากไร้ ศรัทธา
ดั่งหนึ่งปราศหัตถา อีกเท้า
คนตระหนี่จักหา สรรเสริญ ได้ฤๅ
คนพุ่มเพื่อยยามเข้า เขตม้วยด้วยดี

นี่แน่ะทนาย ขอให้เข้าใจไว้เถอะว่า ถ้าเจ้ามีกับข้าวพอข้าในมื้อเช้าแล้ว ก็ไม่ควรจะหาความรำคาญในเรื่องอาหารเย็นมาบรรทุกให้ข้าเลย ทนายได้ฟังดังนั้นจึงหันกลับไปที่อยู่แห่งตน นูระดินก็ถืออิสรภาพในการใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายโดยไม่มีใครกล้าขัดขวางได้ เพื่อนคนใดชมเชยว่าของสิ่งนั้นดีสิ่งนี้

นูระดินมิได้ขัดขวางพอใจในคำยกยอ มักชอบผสมกล่าวว่านั่นแหละเป็นของกำนัลสำหรับท่าน ถ้าเพื่อนกล่าวว่าเรือนชนิดนั้นน่าอยู่น่าอาศัยจริง นูระดินก็มักพลอยเสริมว่า นั่นแหละเป็นของกำนัลสำหรับท่านดังนั้นเสมอ

นูระดินคบหาสมาคม เพื่อนฝูงเชื้อเชิญมาประชุมรื่นเริงนอนค้างอ้างแรมทุก ๆ วันมิได้ขาด มีเพื่อนประจำตลอดปี ๑๐ คน เป็นบุตรพ่อค้ามั่งมีทรัพย์ วันหนึ่งกำลังนั่งอยู่มีหมู่เพื่อนสรวลเสเฮฮาอยู่รอบข้าง นูระดินแว่วเสียงผู้หญิงขับฉันท์จึงเงี่ยหูสดับฟังดูได้ความว่า

อามรวยศถุงศา รทิวาและรัชนี
มัวเมาเกษมศรี มนโลดสุปรีดา
ยามรื่นระเริงจิต มละคิดจะนำพา
ภองภัยพิบัติหา ยนะร้ายอุบัติพลัน
ความสุขนิปรวนแปร บ่มิแท้ขจัดผัน
ฉายาอุบัทว์อัน ทุษต้อยกระชั้นตาม

ขณะนั้นมีผู้มาเคาะประตูเรียก นูระดินลุกขึ้นเดินจะไปเปิดประตู เพื่อนคนหนึ่งเดินลอบสะกดรอยตามไปด้วยโดยนูระดินมิรู้สึก พอประตูเปิดก็เห็นทนายของเขาเองมายืนอยู่ จึงถามว่ามีเรื่องราวอะไรหรือ

ทนายตอบว่า ข้าแต่นาย ข้าพเจ้ามีความวิตกถึงท่าน

นูระดินถามว่า เจ้าวิตกอะไร

ทนายตอบว่า พึงทราบเถอะว่า ทรัพย์สมบัติของท่านที่อยู่ในความรักษาของข้าพเจ้า ณ เวลานี้ มีราคาหนึ่งเหรียญหรือต่ำกว่านั้นเสียอีก นี่คือบัญชีค่าใช้จ่ายและทรัพย์สมบัติเดิมของท่าน ข้าพเจ้าขอเสนอด้วย นูระดินได้ฟังดังนั้นรู้สึกสลดใจทันที มิกล้าเงยหน้าขึ้นได้แล้วร้องขึ้นด้วยความเสียใจว่า ไม่มีสิ่งไรในโลกเรานี้จะถาวรมั่นคงเป็นสิ่งเที่ยงแท้เลย เว้นแต่ลิขิตพระเป็นเจ้าเท่านั้น ผู้ที่ลอบสะกดรอยตามนูระดินไปได้ฟังความเป็นไปของนูระดินเช่นนั้น กลับมาบ่นรับทุกข์ให้เพื่อนฟังว่า นูระดินจะต้องเป็นคนล้มละลายแล้ว เราจะทำอย่างไรกัน เมื่อทนายไปแล้วนูระดินจึงกลับมาหาเพื่อน มีสีหน้าเศร้าซึด

ขณะนั้นเพื่อนคนหนึ่งลุกขึ้นพูดว่า ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะใคร่ลาท่าน

นูระดินถามว่า ทำไมจะรีบด่วนลาเสียแต่วันนี้เล่า

เขาตอบว่า ภรรยาข้าพเจ้าจะคลอดบุตรในคืนวันนี้ จำเป็นที่จะต้องอยู่พยาบาลนาง เพราะฉะนั้นขอลาท่านก่อนละว่าแล้วก็ลุกเดินไป

เพื่อนอีกคนหนึ่งกล่าวว่า ข้าพเจ้ามีกิจที่จะต้องไปช่วยทำการมงคลฉลองวันเกิดของบุตรชายเขา เพื่อนคนอื่นก็ต่างมีความจำเป็น ลาไปทีละคน ๆ จนไม่มีผู้ใดเหลืออยู่

นูรุดดินนั่งเป็นทุกข์ร้อนอยู่แต่ผู้เดียว ระลึกถึงเมียขึ้นมาได้จึงเรียกออกมาพลางถามว่า เอนิสเอลเชลิส์เอย เจ้ารู้หรือไม่ว่าความวิบัติได้บังเกิดขึ้นแก่ผัวแล้ว ว่าแล้วก็เล่าความเป็นไปให้นางฟัง ตลอดจนที่ทนายตักเตือนบอกเล่า

นางตอบว่า ข้าแต่สวามี ข้าพเจ้ามีความร้อนใจจะใคร่เล่าบอกเรื่องนี้แก่ท่านหลายคืนมาแล้วเหมือนกัน หากได้ยินท่านกล่าวเป็นคำโคลง ๒ บท พาดพิงมาถึงข้าพเจ้าว่า

โชคโชนตลสั่งให้	แบ่งทรัพย์บั่นเพื่อนไซร้
ก่อนหน้านงคราญ	จากไป
การพึ่มเพื่อยห่อนช้า	เสริมทรัพย์ให้เลื่อนล้ำ
หากน้องจักอยู่	ฤาไกล

เมื่อข้าพเจ้าได้ฟังท่านกล่าวโคลง ๒ บทนั้นแล้ว ก็เป็นอันจนใจต้องนิ่งไม่กล้าที่จะตักเตือนขัดขวางได้

นูรุดดินพูดว่า เอนิสเอลเชลิส์เอย เจ้าพึงรู้เถิดว่าผัวมิได้ใช้ทรัพย์หมดเปลืองไปในทางอื่นเลย นอกจากเลี้ยงดูเพื่อนฝูงเพื่อความรื่นเริงบันเทิงใจเท่านั้น ผัวไม่คิดเลยว่าพวกเพื่อนเหล่านั้นจะทอดทิ้งเสียได้มิใยดี

นางพูดว่า เพื่อนคนใดเล่าจะไม่ยอมทอดทิ้งท่าน เมื่อท่านหมดทรัพย์

นูรุดดินพูดว่า พี่คิดจะไปหาเขาดู เผื่อขอความช่วยเหลือเกื้อหนุนจากเขา หยิบยืมทรัพย์เขามาทำทุนซื้อขายก่อร่าง

สร้างตัวใหม่ จะเลิกการฟุ่มเฟือยรื่นเริงต่าง ๆ เสีย คิดดังนั้นแล้วจึงออกเดินจากบ้าน มิได้หยุดพักจนกระทั่งถึงตรอกเล็กที่เพื่อน ๑๐ คนตั้งบ้านเรือนอยู่ ถึงบ้านเพื่อนคนแรก นูระดินขึ้นไปเคาะประตูเรียก มีนางสาวใช้คนหนึ่งเปิดประตูออกมาถามว่า ท่านคือใคร

นูระดินตอบว่า จงไปบอกท่านเจ้าของบ้านเถิดว่านูระดินมายืนคอยพบอยู่หน้าประตู ขอฝากไปกล่าวกับเจ้าบ้านด้วยว่าอาลีนูระดินผู้เป็นทาส ขอน้อมเศียรลงจุบฝ่ามือโดยความเคารพเพื่อขอความช่วยเหลือในยามขัดสนอนาถา สาวใช้ก็ไปบอกนายตามนูระดินสั่ง แต่เพื่อนของนูระดินสอนนางสาวใช้ให้กลับมาบอกนูระดินว่า ขอประทานโทษนายของข้าพเจ้าไม่อยู่ นางสาวใช้ก็มาบอกนูระดินตามนั้น นูระดินจำต้องลาออกเดินต่อไป พลางรำพันแก่ตัวเองว่า เพื่อนคนนี้ชะรอยจะเป็นมิตรทรยศ จึงแกล้งปฏิเสธเสีย จำจะลองไปหาเพื่อนคนอื่นดูอีก เขาคงไม่เป็นเช่นนี้เป็นแน่ คิดแล้วจึงเดินต่อไปเรียกเพื่อนอีกคนหนึ่ง ก็ได้รับตอบดุจกัน นูระดินร้องขึ้นว่า

อ้า เขาพากันหลบเสียหมด ถ้าออกยืนรอหน้าอยู่ที่ประตูบ้านไซร้ จะได้รับบำเหน็จอย่างงามตอบแทนความทรยศต่อมิตรให้สมใจ

นูระดินพูดกับตัวเองต่อไปว่า ซึ่งเราจะคิดว่าเพื่อนทั้ง ๑๐ คนเป็นใจเดียวกันเช่นนี้หมดนั้นหาควรไม่ อย่าเลยเราจะพยายามไปหาจนทั่วคน คงจะมีคนใจดีสักคนเป็นแน่ คิดดังนั้นแล้วก็เดินไปเที่ยวหาเพื่อนจนครบทั้ง ๑๐ คน ไม่มีใครจะเปิดประตูรับ หรือโผล่หน้าออกมาให้เห็น เขารำพึงว่า อันยามตกยากนี้จะหาเพื่อนยื่นโยนขนมให้สักก้อนเดียวก็ไม่มี ในที่สุดก็กล่าวขึ้นเป็นกลอนว่า

นรชาติใดพร้อมสมบูรณ์ พอกพูนด้วยทรัพย์สุขา
เฉกเช่นรุกขชาติศาขา ดกผลชนประชาล้อมราย
ยามโรยหมดลูกร่วงหล่น นรชนละหลีกปลีกหาย
แอบอิงต้นอื่นลืมอาย ปองหมายแต่จะเก็บผลา
ไอ้เพื่อนเหล่านี้ทั้งสัตย์ ขอให้วิบัติถ้วนหน้า
จะมีซื่อตรงคงวาจา สักคนก็หาไม่เลย

นูระดินมีความร้อนใจยิ่งนัก จะพึ่งใครมิได้แล้ว ก็หันหน้าอันหม่นไหมกลับบ้านแจ้งข่าวแก่ภรรยา นางพูดว่า ข้าพเจ้าได้บอกแล้วมิใช่หรือว่า จะไม่มีผู้ใดเออเฟอเกอกูลแก่ท่านในยามตกยากเป็นแน่

นูระดินตอบว่า จริงกระนั้นเจียวน้องเอ๋ย แม้แต่เพียงหน้าก็มิได้มีผู้ใดให้พบเห็นเลย

นางกล่าวตอบไปว่า ข้าแต่สามี มาเราจะผ่อนขายทรัพย์อันพึงเคลื่อนที่ได้คราวละเล็กละน้อย พอได้เงินมาจับ

จ่ายใช้สอย นูระดินเห็นชอบด้วย จึงทำตามภรรยา จนกระทั่งทรัพย์สมบัติในบ้านเรือนไม่มีเหลือ วันหนึ่งนั่งแลดูเอนิสเอลเชลิส์อยู่ด้วยความสงสาร พลางพูดว่า บัดนี้ทรัพย์ในบ้านหมดสิ้นแล้ว เราจะทำอย่างไรต่อไปเล่า นางจึงว่า ข้าพเจ้าขอแนะนำว่า จงพาข้าพเจ้าไปขายเสียยังตลาดขายทาสเถิด ท่านย่อมทราบแล้วว่า บิดาท่านซื้อข้าพเจ้าไว้เป็นราคาเงิน ๑๐,๐๐๐ เหรียญทอง บางทีพระเจ้าจะกรุณาโปรดประทานโอกาสให้ท่านได้รับเงินนี้บ้าง ถ้าและพระเจ้าโปรดเราในปลายมือไซร้ เราก็จะได้กลับมาร่วมเรียงเคียงหมอนกันอีก

นูระดินตอบว่า เอนิสเอลเชลิส์เอ๋ย สุดวิสัยของผัวแล้วที่จะทำตามเจ้าว่า เป็นการง่ายอยู่นักหรือที่จะพรากเจ้าไปเสียแม้แต่สักชั่วโมงเดียว

นางตอบว่า ข้าพเจ้าก็มีความอาลัยเช่นเดียวกัน แต่หากความจำเป็นบังคับต้องกันหน้าพลัดพรากจากกัน ถ้าวาสนาหนหลังเรายังมีอยู่แล้ว ไหนจะเลยพันกันไปได้ นูระดินได้ฟังดังนั้น คิดหักใจจูงมือนางไปหานายหน้าซื้อขายทาสเดินพลางร้องไห้พลาง แก้มสองข้างชุ่มโชกด้วยน้ำตา ครั้นถึงตลาดจึงตกลงกับนายหน้า พลางถามว่า ท่านจะกำหนดราคาร้องขายเท่าไร

นายหน้าตอบว่า สิ่งซึ่งมีลักษณะดีเป็นพิเศษแล้วย่อมจะลือเสียง่าย ๆ หาได้ไม่ นางนี้มิใช่นางเอนิสเอลเซลิส์ผู้ที่บิดาท่านซื้อไว้เป็นราคาเงิน ๑๐,๐๐๐ เหรียญทองดอกหรือ

นูระดินตอบว่า ใช่ นายหน้าก็ไปเที่ยวหาพวกพ่อค้าต่าง ๆ แต่ยังมิถึงเวลาที่พวกพ่อค้าจะประชุมกัน จึงต้องรอคอยอยู่จนถึงเวลาตลาดติด พอได้เวลามีพวกหญิงชาติต่าง ๆ เป็นต้นว่า ตุรกี กรีก ซีระกาเซีย ยอเยียร์ และอะบิซิเนีย ยืนอยู่แน่นหลามเพื่อเอาออกขาย นายหน้าจึงยืนขึ้นร้องขายเอนิสเอลเซลิส์ก่อนหญิงอื่น ว่าสิ่งของที่มีลักษณะกลมเกลี้ยงนั้น หาใช่ผลไม้ไม่ สิ่งที่มีลักษณะยาวก็หาใช่ผลกล้วยไม่ สิ่งที่มีสีแดงนั่นเล่าก็หาใช่เนื้อโคไม่ ที่สีขาวก็ไม่ใช่ไขเนื้อแดงเข้มไม่ใช่เหล้าองุ่น และสีเหลืองคร้ามนั่นเล่าก็หาใช่ผลอินทผลัมไม่ ข้าแต่ท่านพ่อค้าทั้งหลาย นางนี้คือไข่มุกอันมีค่ายิ่งกว่าจะเอาจำนวนใดเข้าเทียบ ท่านทั้งหลายจะให้ราคาเท่าไร

พ่อค้าคนหนึ่งร้องให้ราคา ๔,๕๐๐ เหรียญทองบังเอิญในขณะนั้นวิเซียร์โมอินเที่ยวเดินอยู่ในตลาดด้วย เห็นนูระดินยืนอยู่ในที่นั้น จึงคิดว่านี่เขาต้องการซื้อหาอะไรหนอจะว่ามาซื้อหญิงก็ใช่ที่ เพราะไม่เห็นมีทรัพย์สมบัติเหลืออยู่พลางทอดสายตาไปโดยรอบ และได้ยินเสียงนายหน้ายืนร้องขาย

หญิง มีพวกพ่อค้าล้มแน่น หวนคิดถึงนูระดินอีกว่า ชะรอยนูระดินพาภรรยามาขายเป็นแน่ ถ้าการณ์เป็นไปตามคาดหมายนี้ เราก็จะดีใจมาก คิดพลางเรียกนายหน้าเข้ามาหา นายหน้าเดินตรงเข้ามากม้ลงจุบพื้นโดยความเคารพ วิเชียร์ถามได้ความแล้วจึงพูดว่า เราอยากได้นางคนที่ท่านร้องขายนั้น นาหน้ามิกล้าจะขัดขวางได้ก็จำเป็นต้องไปพานางมาให้ เมื่อวิเชียร์ได้เห็นนางก็บังเกิดความเสน่หา รักใคร่ในรูปทรงและกระแสเสียงของนาง จึงถามนายหน้าว่า ราคาค่าตัวนางขึ้นถึงเท่าไรแล้ว นายหน้าตอบว่า ๔,๕๐๐ เหรียญทอง เมื่อพวกพ่อค้าได้ยินดังนั้น ก็ไม่มีใครกล้าให้ราคาสูงขึ้นไปอีก ต่างพากันถอยกลับไปหมด ด้วยเกรงความโหดร้ายของวิเชียร์ วิเชียร์พูดกับนายหน้าว่า ทำไมจึงนิ่งอยู่เช่นนั้นเล่า เมื่อไม่มีใครต้องการ ก็จงขายนางให้แก่เราเป็นราคา ๔,๕๐๐ เหรียญ และท่านชักค่าขาย ๕๐๐ เหรียญไว้เป็นของท่าน นายหน้ากลับมาหานูระดิน บอกว่า ท่านเห็นจะเสียภรรยาเสียเปล่า ๆ แล้ว นูระดินถามว่าไฉนจะเป็นเช่นนั้นเล่า นายหน้าเล่าให้ฟังว่า ชั้นเดิมข้าพเจ้าร้องได้ค่าตัวนาง ๔,๕๐๐ เหรียญทอง วิเชียร์โมอินเดินมาพบเข้า เห็นนางเป็นที่ต้องใจจึงใช้ให้ข้าพเจ้ามาตกลงแก่ท่านว่า เขาจะให้เพียงราคา ๔,๐๐๐ เหรียญ ส่วนอีก อีก ๕๐๐ นั้นให้เป็นค่าขายแก่ข้าพเจ้า ซึ่งวิเชียร์

รู้อยู่ดีว่านางนั้นเป็นภรรยาของท่าน ไม่ต้องมีความสงสัยเลย ถ้าโดยพระมหากรุณาธิคุณของพระเจ้า ท่านก็จะได้รับเงินค่าตัวของนางตามราคา แต่ข้าพเจ้าเคยรู้นิสัยโหดร้ายของวิเซียร์อยู่ น่าจะเขียนใบสั่งจ่ายเงินให้แก่ท่านถือไปถึงผู้แทนหรือผู้รักษาเงินของเขา ในที่สุดท่านจะไม่ได้รับเงินตามนั้น เขาจะผัดเพี้ยนท่านวันแล้ววันเล่ามิรู้สิ้น เมื่อท่านไปรบกวนเขาหนักเข้า เขาจะขอให้ท่านส่งใบสั่งจ่ายไว้ให้แก่เขา เมื่อเขาได้รับแล้วจะฉีกออกเป็นท่อนเล็กท่อนน้อย นี่แหละเป็นอุบายชั่วร้ายของวิเซียร์โมอิน ซึ่งท่านก็น่าจะรู้อยู่เต็มใจ ดังนั้นท่านจะไม่ได้รับเงินเลย

นูระดินจึงถามว่า ถ้าเช่นนั้นเราจะทำอย่างไรเล่า

นายหน้าตอบว่า ข้าพเจ้าจะแนะนำให้ท่านสักอย่างหนึ่ง ถ้าท่านทำได้ บางทีจะเป็นโชคดีสำหรับท่าน

นูระดินถามว่า ท่านจะทำอย่างไร

นายหน้าตอบว่า ท่านจงตามไปยืนอยู่ใกล้ๆ ข้าพเจ้าในขณะเมื่อข้าพเจ้ายืนอยู่กลางหมู่คนในตลาด จงฉุดนางไปจากข้าพเจ้าทุบลงทีหนึ่งแล้วร้องว่า ข้าตั้งใจจะทำตามสัตย์สาบานของข้า ข้าพาเจ้ามาประจานกลางตลาดเพื่อให้นายหน้าร้องขายเจ้าเท่านั้น ถ้าท่านทำได้ดังนี้ บางทีอุบายนี้จะล่อลวงให้วิเซียร์หลงได้ คนทั้งปวงจะพากันเชื่อว่า ท่านพานางมาเพื่อปฏิบัติตามคำสาบานเท่านั้น หาใช่พามาขายไม่ นูระดินเห็นชอบ

ด้วย นายหน้าจึงกลับไปยืนอยู่ในกลางหมู่คน จับมือนางเอนิส เอลเซลิส์ไว้ พลางแสดงสัญญาณให้วิเซียร์โมอินทราบแล้ว กล่าวว่า ข้าแต่ท่านผู้เป็นใหญ่ เจ้าของนางคนนี้มาถึงแล้ว ทันใดนั้นนูระดินก็เดินตรงเข้าไปฉุดนางมาจากนายหน้า ทุบนางลงที่หนึ่งแล้วพูดว่า ข้าพาเจ้ามาที่นี่เพื่อจะประจานเจ้าตามคำสัตย์สาบานเท่านั้น จงกลับไปบ้าน อย่าดื้อดึงเช่นนี้แล้วอีก ข้าไม่ต้องการเงินค่าตัวของเจ้า ถึงกับจะต้องพาตัวเจ้ามาขาย ถ้าข้าจะขายเครื่องใช้ในบ้าน และสิ่งของต่าง ๆ ลงอีก ก็คงจะได้เงินท่วมเท่าค่าตัวเจ้า วิเซียร์โมอินเห็นนูระดินทำดังนั้น จึงถามว่า เจ้ายังมีทรัพย์สมบัติอะไรที่มีราคาพอจะนำออกขายอีกละหรือ ข้าเชื่อว่าเจ้ากล่าววาจาสามหาวพูดอวดโอ้โปกปดไปเช่นนั้นเอง พลางตั้งท่าจะทุบตีนูระดิน พวกพ่อค้าต่างพากันมองดูนูระดินด้วยความรักใคร่ นูระดินจึงพูดแก่พวกพ่อค้าเหล่านั้นว่า ข้าพเจ้ายืนอยู่เฉพาะหน้าท่านณ บัดนี้ และขอบอกกล่าวว่า ท่านย่อมทราบแล้วว่า วิเซียร์โหดร้ายเพียงไร วิเซียร์ได้ยินดังนั้นก็ผินหน้าไปทางฝูงคนพลางสบถออกมาว่า ให้ตายต่อพระพักตร์พระอาหล่าเถอะ ถ้าเราไม่เกรงใจพวกเจ้าไซ้เราจะฆ่านูระดินเสียเดี๋ยวนี้แหละ ราษฎรและพวกพ่อค้าที่ประชุมอยู่ในที่นั้นต่างแลดูตากันเป็นเชิงให้สัญญาณ

แล้วร้องขึ้นว่า พวกเราจะไม่เกี่ยวข้องด้วยท่านทั้ง ๒ เลยแม้แต่คนหนึ่ง นูระดินเป็นคนโทสะร้ายกอปรด้วยมีมานะกล้า ก็เดินตรงเข้าไปหาวิเชียร์โมอิน จับกระชากวิเชียร์ลงจากหลังม้าเหวี่ยงลงยังพื้นดิน วิเชียร์กระเด็นตกลงไปในบ่อโคลนที่ผสมสำหรับก่อตึก นูระดินชกต่อยเอาหลายที ทีหนึ่งถูกปากเลือดไหลอาบลงชุ่มโชกหนวด ฝ่ายพวกนักการ ๑๐ คนซึ่งตามวิเชียร์มาด้วยนั้น ครั้นเห็นนูระดินทำร้ายนายเช่นนั้น ก็ชักดาบออกจะเข้าฟาดฟันนูระดิน แต่พวกราษฎรร้องห้ามว่า นี่คือวิเชียร์และนั่นก็เป็นบุตรวิเชียร์ ซึ่งบางทีเขาอาจจะกลับเป็นไปตรีกันก็ได้ ถ้าท่านทำดังนั้นอาจจะเป็นการหนุนโทสะเขาทั้ง ๒ ให้กล้ายิ่งขึ้น หรือบางทีอาจจะถึงตาย ท่านก็จะได้รับโทษอย่างสาหัส เราขอแนะนำท่านให้ตั้งตัวเป็นกลางไว้ อย่าเข้าข้างใครเลย พวกนักการได้พึ่งดังนั้นก็พากันรามืออยู่ ฝ่ายนูระดินเมื่อได้ทำแก่วิเชียร์เป็นที่พอใจแล้ว ก็พาภรรยากลับบ้าน

วิเชียร์ลุกขึ้นจากบ่อโคลน เสื้อผ้าซึ่งแต่เดิมแต่งมาเป็นสีขาว บัดนี้กลายเป็น ๓ สี คือ สีโคลน สีเลือดและสีเถ้าที่ผสมปูน เมื่อวิเชียร์เห็นร่างกายตนย่อยยับเช่นนั้น จึงเอาเบาะแขวนคอเข้าแล้ว หัวเอาหญ้า ๒ ฟ่อนออกวิ่งไปยืนอยู่ใต้ท้องพระโรงที่ประทับสุลต่าน พลางร้องถวายฎีกาว่า ข้าแต่สุลต่าน ข้าพเจ้าถูกข่มเหงโดยมิเป็นธรรม พวกขาววังเห็น

เข้าชั้นแรกจำไม่ได้ว่าเป็นใคร ต่อมาเมื่อสังเกตถี่ถ้วนแล้วจึงจำได้ ครั้นแล้วจึงพาตัวขึ้นเฝ้าสุลต่าน พระองค์จ้องทอดพระเนตรด้วยความตั้งพระหฤทัยอยู่เป็นครู่จึงจำได้ว่า วิเชียร์โมอินบุตรซาวีร์ พระองค์ตรัสถามว่า ใครทำร้ายเจ้าให้ได้รับความอับอายถึงเพียงนี้ วิเชียร์ร้องไห้สะอึกสะอื้นพิไรทูลว่า ข้าแต่สุลต่าน ไฉนข้าพเจ้าจึงจะต้องถูกข่มเหงได้รับความทุกข์โทมนัสทั้งในขณะที่พระองค์ยังดำรงพระชนม์อยู่ พระองค์เปรียบเหมือนราชสีห์ ก็ด้วยเหตุไฉนเล่าข้าพเจ้าผู้เป็นข้าพระบาทจึงต้องถูกสุนัขบบกัดกินเป็นภักษาหาร ในยามเมื่อปวงชนสามัญมีน้ำดื่มกินอย่างเหลือเฟือ แต่เหตุไฉนข้าพเจ้าผู้เป็นวิเชียร์ของพระองค์จึงต้องกระหายทนหิวโหย เสมือนอยู่ในทะเลทรายอันแห้งแล้ง ทั้งพระองค์เล่าก็เปรียบเสมือนฝนโชยชุ่มให้เย็นราชฎร

สุลต่านตรัสว่า อย่างไรวิเชียร์จึงมาตั้งกระทู้ถามเรา เราถามว่าใครทำร้ายเจ้า เจ้าก็ยังไม่ตอบ วิเชียร์ได้สติขึ้นมา จึงกราบทูลบรรยายความตั้งแต่ต้นไปว่า เดิมทีวันนี้ข้าพเจ้าไปที่ตลาดซื้อขายหญิง ตั้งใจว่าจะหาซื้อแม่ครัวสักคนหนึ่ง ข้าพเจ้าพบหญิงคนหนึ่งรูปร่างสะสวย ซึ่งแต่เดิมมาจนบัดนี้ยังมิเคยพบเห็นใครงามเท่านางเลย นายหน้าบอกว่าเป็น

ภรรยานูระดิน พอได้ความดังนั้นข้าพเจ้าก็นึกขึ้นได้ว่า ตามที่พระองค์ประทานเงิน ๑๐,๐๐๐ เหรียญทองให้แก่บิดาของนูระดินเพื่อหาซื้อหญิงสวยคนหนึ่งนั้น บิดาของนูระดินซื้อได้สมพระประสงค์แล้วแต่เขามีหนังสือตรงต่อพระองค์ ไพล่ยกหญิงคนนั้นให้แก่นูระดิน ต่อมาเขาถึงแก่กรรมลง บุตรชายใช้สอยสุรุ่ยสุร่ายมิคิดหน้าหลัง จนในที่สุดก็ย่างเข้าสู่ความฉิบหาย ต้องขายบ้านเรือนที่สวนและเครื่องใช้ไม้สอย หมดตัวลงก็เลยเป็นคนล้มละลายไม่มีทรัพย์สิ่งไรเหลืออยู่อีก เขาจึงพาภรรยาของเขาไปมอบให้นายหน้าจัดการขายให้ นายหน้าก็ร้องประกาศขายตามประเพณี พวกพ่อค้าต่างขึ้นราคาจนถึง ๔,๕๐๐ เหรียญทอง ข้าพเจ้าตั้งใจว่าจะซื้อมาถวายพระองค์ โดยเห็นว่าราคาค่าตัวของหญิงคนนั้น แต่เดิมก็เป็นทรัพย์ส่วนพระองค์ ข้าพเจ้าจึงพูดแก่นูระดินโดยดีว่า ข้าพเจ้าขอตกลงตามราคา ๔,๕๐๐ เหรียญทองนั้น แต่นูระดินไม่ยอมขายให้ กลับพูดว่า ไอ้เฒ่าใจบาป ข้าจะขายให้แก่พวกยิวหรือพวกคริสเตียนดีกว่าจะขายให้แก่เจ้า

ข้าพเจ้าบอกเขาว่า ข้าพเจ้าหาได้ซื้อไว้ใช้สอยเองไม่ จะซื้อมาถวายพระองค์ เมื่อนูระดินได้ยินดังนั้นก็โกรธข้าพเจ้าเป็นอันมาก ตรงเข้าฉุดคร่าข้าพเจ้าพลัดตกลงจากหลังม้า ด้วย

ความชราของข้าพเจ้า มิสามารถจะต่อสู้ป้องกันตัวได้ นูระดิน ก็ทุบตีข้าพเจ้ามิหยุดหย่อนจนบอบช้ำ ดังบาดแผลรัวรอยที่ได้ทอดพระเนตรเห็น ณ บัดนี้ การที่ข้าพเจ้าต้องบาดเจ็บครั้งนี้หาใช่โดยเหตุอื่นเลย เป็นเพราะปรารถนาจะช่วยหญิงงามมาถวายพระองค์เท่านั้น พอทูลสิ้นกระแสความ วิเซียร์ก็ทอดตัวลงกลิ้งเกลือกร้องไห้พิไรร่ำโอดครวญ

เมื่อสุลต่านได้ทอดพระเนตรอาการกิริยาและได้ทรงฟังน้ำเสียงวิเซียร์ดังนั้น เส้นโลหิตแห่งโทสะก็ปรากฏนูนเด่งขึ้นมาในระหว่างพระเนตรทั้ง ๒ ข้าง พลางหนพระพักตร์มาทางข้าราชบริพารที่เฝ้าอยู่ในขณะนั้น ทอดพระเนตรเห็นพลตาบ ๔๐ คนยืนอยู่ในตำแหน่งรักษาพระองค์ จึงรับสั่งว่า จงรีบไปบ้านอาลีนูระดินบุตรวิเซียร์ฟาดละทำลายย่อแย่งลงเสียให้ย่อยยับแล้วจับตัวนูระดินและนางภรรยาของมัน มัดมือไพล่หลังจับเท้าให้หน้ามันครูดถนนพามาให้ข้าที่นี่ พลตาบสนองโองการว่าพวกข้าพเจ้าทราบเกล้าฯ และจะปฏิบัติตาม ครั้นแล้วพลตาบก็ออกจากพระราชวังตรงไปยังบ้านอาลีนูระดิน

มีขุนนางผู้หนึ่ง ชื่อว่าอาลาเม็ดดินเซนเซอร์ ซึ่งเคยเป็นข้าพึ่งบุญอยู่กับวิเซียร์ฟาดละมาแต่ก่อน ขณะนั้นอยู่ในที่เฝ้าด้วย พอได้ทราบกระแสโองการและเห็นว่านูระดินบุตรของ

นายตกอยู่ในอันตรายอย่างร้ายแรงดังนั้นก็มิสามารถจะนิ่งดูดายอยู่ได้ พลางคิดว่า อย่าเลยจำเราจะต้องช่วยเหลือนูระดินไว้ในครั้งนี้เพื่อเป็นการสนองบุญคุณของวิเซียร์ฟ่าดละนายเก่าของเรา คิดเท่านั้นแล้วจึงออกจากพระราชวังไปขึ้นม้าควบไปบ้านนูระดิน พอถึงเคาะประตูเรียกนูระดินเห็นเข้าก็จำได้ ยอบตัวลงจะทำความเคารพ แต่อาลาเม็ดดินห้ามว่า เวลานี้มิใช่เวลาจะแสดงความเคารพและสนทนากัน นูระดินแปลกใจถามกระชั้นว่ามีข่าวร้ายอะไรหรือ

อาลาเม็ดดินตอบว่า ไม่มีเวลาพออธิบายเรื่องราวพอเสียแล้ว จงพาภรรยาหนีภัยเถิด ด้วยวิเซียร์โมอินขึงบ่วงไว้ดักท่านแล้ว ถ้าท่านถลำเข้าไปมันจะจับฆ่าเสียทั้ง ๒ คน บัดนี้สุลต่านรับสั่งใช้พลตาบ ๔๐ คนมาจับท่านและภรรยา ข้าพเจ้าขอแนะนำให้ท่านหนีเดี๋ยวนี้ ก่อนที่ภัยจะมาถึงตัว พลางยื่นเงินให้ ๔๐ เหรียญทองแล้วพูดว่า ขอท่านจงรับเงินนี้ไว้ใช้สอยเถิด ถ้าข้าพเจ้ามีมาอีกก็จะมอบให้จนหมด และเวลานี้ไม่ใช่เวลาจะถือยศถือศักดิ์อะไร จงรับเงินไว้ นูระดินรับเงินแล้วรีบกลับเข้าไปแจ้งแก่ภรรยา นางก็พร้อมใจที่จะหนีไป

ทั้ง ๒ คนรีบหนีออกจากเมืองไป โดยอำนาจพระเจ้าคุ้มภัยและกำบังตาผู้อื่นเสีย มิได้มีใครสังเกต เขาทั้ง ๒ ก็

เล็ดลอดไปถึงฝั่งแม่น้ำ มีเรือใบลำหนึ่งเตรียมจะออกจากท่า นายเรือร้องบอกแก่คนโดยสารว่าใครมีกิจธุระจะต้องทำอีกบ้าง เป็นต้นว่า ล่ำลากันหรือเตรียมหาอาหารไปรับประทานตามทาง หรือลืมข้าวของไว้ก็ดี จงไปจัดการเสียเดี๋ยวนี้ แล้วจงรีบกลับมาลงเรือ

พวกคนโดยสารตอบว่า พร้อมแล้ว นายเรือก็ร้องสั่งกะลาสีว่า เร็ว ถอนหลักขึ้นเถิด

นูระดินถามว่า ท่านจะแล่นไปเมืองไหน

นายเรือตอบว่า ไปแบกแดดนครแห่งความสงบ นูระดินจึงโดยสารเรือลำนั้นพร้อมกับภรรยา กะลาสีค้าเรือออกให้ลอยตัวและกางใบขึ้น ลมกล้าพัดต้องใบเรือก็แล่นลิ่วไปโดยเร็วประดุจนกบิน

ฝ่ายพลดาบ ๔๐ คนที่ถือรับสั่งสุลต่าน มาถึงบ้านนูระดินก็พังประตูเข้าไปตรวจค้นทุกห้องทุกคูหา ครั้นไม่พบนูระดินและภรรยา จึงชวนกันทำลายบ้านเรือนเสีย แล้วกลับไปทูลสุลต่าน สุลต่านรับสั่งให้พลดาบตรวจค้นไปทุกหนทุกแห่ง ไม่ว่าในที่ใด ตำบลใด พบให้จับตัวไปถวาย พลดาบก็รับโองการ สุลต่านประทานเสื้อยศให้แก่วิเซียร์ตัวหนึ่งแล้วตรัสว่า อันไอ้นูระดินนี้นอกจากข้าแล้ว เห็นไม่มีใครจะจับตัวมันมาลงโทษให้สมแก่

ความผิดของมันได้ วิเชียร์ดีใจสนองพระโองการให้ต้องพระทัย ว่า ขอพระองค์จงทรงมีพระชนม์ยืนยาวไปเถิด สุลต่านโปรดให้ตรวจพระราชกฤษฎีกาประกาศทั่วทุกเมือง ในแว่นแคว้นของพระองค์ว่า ถ้าผู้ใดพบปะนูระดินและพาตัวมาถวายได้ จะประทานเสื้อยศตั้งให้เป็นขุนนาง กับจะจะประทานเงิน๑,๐๐๐ เหรียญทองเป็นบำเหน็จ และถ้าใครปิดบังซ่อนเร้น หรือรู้จักสำนักหลักแหล่งที่อาศัยของมันก็ดี มินำความมาแจ้งแก่เจ้าพนักงานไซร้ ให้ลงโทษแก่มันอย่างสาหัส เพื่อเป็นตัวอย่างแก่คนทั้งหลาย ราษฎรชาวเมืองก็ปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกา แต่ไม่มีใครรู้ข่าวคราวของนูระดินเลย

จะกล่าวถึงนูระดินและภรรยาเมื่อเรือมาถึงนครแบกแดด นายเรือร้องขึ้นว่า ถึงนครแบกแดดข่ายแห่งความรอดภัยแล้ว ฤดูหนาวได้ผ่านพ้นไปพร้อมกับความหนาว ฤดูวสันต์ย่างเข้ามาแทนพร้อมด้วยกุหลาบอันระดาดกไปด้วยดอกงาม บรรดาไม้ผลหนาแน่นไปด้วยผลสุกงอมและน้ำที่ไหลริน ๆ ยะเยือนเย็นสบายใจ บัดนี้อาลีนูระดินส่งเงินให้แก่นายเรือ ๕ เหรียญ ก็พาภรรยาขึ้นบกเดินไปโดยมิรู้จะไปแห่งหนตำบลใด จนมาถึงสวนแห่งหนึ่งจึงเดินเข้าไป เห็นแท่นเรียงรายปูดกวาดไว้เรียบร้อย มีหวดแก้วใส่น้ำเต็มแขวนไว้เป็นระยะ ๆ เบื้องบนมีหลังคาทำด้วย

หวายสานเป็นตา ๆ ยาวตลอดถนน ทางเบื้องที่สุดมีประตูปิดกั้นอยู่ นูระดินหันมาพูดกับภรรยาว่า เดชะบุญของเราที่ได้มาพบที่สุขแล้ว ภรรยาจึงวอนว่า ข้าแต่สวามี อันสวนนี้น่าผาสุกจริง ข้าพเจ้าเหนื่อยอ่อนมา ขอจงพักเสียสักหน่อยเถิด นูระดินพาภรรยาไปนั่งพักอยู่บนแท่นในสวนพลางชำระล้างหน้าล้างมือและดื่มน้ำดับความกระหายเหนื่อยอ่อนมา ครั้นต้องลมโชยรื่นๆ ก็ม่อยหลับไปทั้งคู่ ขอความรุ่งเรืองจงมีแด่พระผู้ไม่หลับ

สวนนี้มีนามว่า อุทยานสำราญรมย์ ภายในวังเรียกว่าวังแห่งความระงับทุกข์ ซึ่งเป็นที่ประทับสบายพระหฤทัยแห่งกาหลิบฮารูนอัลราษจิท พระองค์เคยเสด็จมาประทับในขณะที่ไม่ทรงสบายพระหฤทัยเนื่อง ๆ ที่ประทับมีช่องพระแกลอยู่ ๘๐ ช่อง โคม ๘๐ ดวงแขวนอยู่ตามช่อง ด้านกลางมีเชิงเทียนทองคำใหญ่ เมื่อกาหลิบเสด็จเคยใช้พวกข้าหลวงเปิดพระแกล และคนสนิทชื่ออิสฮากร้องเพลงประสานเสียงดนตรี เป็นที่เจริญพระอารมณ์และดับความร้อนกังวลพระหฤทัย มีผู้เฒ่าชื่ออิบราฮิมเป็นผู้ดูแลรักษาอุทยาน ครั้งหนึ่งอิบราฮิมไปทำกิจธุระ กลับมาพบชายพวกหนึ่ง พาหญิงมาโลมกันในสวนนั้นก็โกรธ ครั้นกาหลิบเสด็จมาที่สวน ได้โอกาสก็กราบทูลแถลงเหตุการณ์นั้น กาหลิบประทานอนุญาตว่า ถ้าเจ้าพบใครล่วงล้ำเข้าไปในสวน

นั้นแล้วให้ทำโทษได้ตามใจเถิด ครั้นวันที่นูระดินพาภรรยาล่วงล้ำเข้าไปในอุทยาน อิบราฮิมออกไปกิจธุระเสียกลับมาจึงพบนูระดินและภรรยานอนหลับอยู่ร่วมประตูห่มผ้าผืนเดียวกัน อิบราฮิมบ่นว่าเจ้าทั้ง ๒ นี้มิรู้ที่ตายหรือ กาหลิบประทานอาชญาสิทธิ์แก่ข้า ให้ฆ่าผู้ล่วงล้ำเข้ามาในสวนนี้ แต่ข้าจะตีสั่งสอนเพียงเบา ๆ ก่อน เพื่อเป็นตัวอย่างแก่คนทั้งหลาย ว่าแล้วอิบราฮิมไปตัดเอากิ่งไม้สด ๆ มากิ่งหนึ่ง รูดใบทิ้งเสีย เงื้อมือขึ้นจนสุดแขนจะตีลง ทันใดนั้นคิดขึ้นได้ว่า อิบราฮิมเอ๋ย เจ้าจะตีผู้ที่ไม่รู้ความผิดของเขาได้ละหรือ คนทั้ง ๒ นี้ชะรอยจะแปลกหน้าไม่ใช่คนพื้นเมือง หรือชะรอยจะเป็นเด็กกลางถนนสัญจรมาหยุดอยู่ อย่าเลยจะเปิดผ้าคลุมหน้าดูก่อน คิดแล้วดึงผ้าคลุมออก เห็นโฉมหน้าอันแช่มช้อย จึงพูดว่า กระนี้หรือจะควรตีได้ อิบราฮิมชักผ้าขึ้นคลุมหน้าเขาทั้ง ๒ ไว้อย่างเดิม แล้วเดินร่ายไปทางปลายเท้ายกมือขึ้นลูบแต่เบา ๆ นูระดินลืมตาขึ้น เห็นผู้เฒ่าจึงหดเท้าเสีย ลุกขึ้นนั่งพลางจับมือเขาขึ้นจุมพิต

อิบราฮิมพูดว่า ลูกเอ๋ย เจ้ามาจากไหน

นูระดินตอบว่า ข้าพเจ้าเป็นคนต่างเมืองมา พูดได้เท่านี้หวนนึกถึงความหลัง ความโศกบันดาลเต็มขึ้นอก น้ำตาก็ไหลลงเผาะ ๆ

อิบราฮิมมีความสงสาร จึงพูดเล้าโลมเอาใจว่า ลูกเอ๋ย เจ้าจงคิดหักใจหายโศกเสียเถิด มาเข้าไปพักอยู่ในสวนด้วยกัน พ่อจะทำให้เจ้าเพลิดเพลินสร้างทุกข์โศกได้บ้าง

นูระดินถามว่า สวนนี้เป็นของใคร

อิบราฮิมตอบว่า เป็นของข้าพเจ้าเอง เป็นมรดกตกทอดมาแต่ญาติ การที่เขาอำพรางความจริงไว้เช่นนี้ ก็เพื่อให้นูระดินหมดความสะทกสะท้าน นูระดินค่อยมีใจชุ่มชื่นขอบบุญคุณอิบราฮิม เลยชวนภรรยาเดินตามอิบราฮิมเข้าไปข้างใน

ประตูสวนนั้นทำเป็นซุ้มทวาร ปกคลุมไปด้วยเถาองุ่นอันดกผล มีวรรณต่าง ๆ ที่แดงก็ดูดุจเม็ดทับทิม ที่ดำก็คล้ายกฤษณา ล่วงพ้นประตูเข้าไป มีต้นไม้ตกผลระดาดก บ้างเป็นพวงเป็นช่อ บ้างโดดเด่นอยู่ผลเดียว ปักษาทิชาชาติดูดาษดื่นจับอยู่บนกิ่งไม้ บ้างบินโผไปโผมา บ้างห้อยโหนตัวลงจิกลูกไม้ นกไนติงเกลส่งเสียงวิเวกหวานฉ่ำเฉื่อยคลอนครวญแล้วกรอ ๆ พึ่งยิ่งเย็นอก ทำให้คิดวกไปถึงบ้านเมื่อยามอุดมไปด้วยทรัพย์เอนกอนันต์ นกพิราบพากันเกาะอยู่ตามกุฏโก่งคอครางดุจเป็นไข้ ดูเหว่าเล่าส่งเสียงจ้าแจ่มใสคล้ายกับเสียงคน นกเขาทำเสียงกรนคล้ายคนเมาสุรา เหล่าต้นพฤกษาทรงผลสุกงาม ติดอยู่ตามต้นมีต่าง ๆ ชนิดละคู่ ๆ ดูแล้วชวนให้น้ำลายไหลน่ากระดาก

ว่าแต่เฉพาะต้นแอปริกอต ก็มีถึงสามชนิด ออกผลงามยิ่งนักหนา ดูผิวราวกับผิวหน้าแห่งนางงาม อีกต้นเชอรีก็ทรงผลมีสีต่าง ๆ สีแดง สีขาว สีเขียวอ่อนยิ่งน่าชม พรรณไม้ดอกก็ปลูกเป็นระยะได้ระเบียบตกดอกออกเกลื่อนกลาดราวกับแกล้งรายด้วยไข่มุกและโมรา ดอกกุหลาบแดงเรื่อเป็นสีชมพูงามดูช่างเย้ยแก้มชู้รักเสียจนได้อาย ดอกไวโอเล็ตก็มีสีดังเปลวกำมะถันเลื่อมพรายเมื่อชัดลงในไฟ และดอกไม้อื่น ๆ อีกเป็นเอนกประการเหลือที่จะพรรณนามีใบเขียวชอุ่มชุ่มไปด้วยน้ำค้างบ้างเกาะอยู่เป็นเม็ด ๆ คล้ายประดับพลอย มีลำคลองเล็ก ๆ ขุดไว้กลางสวน เปี่ยมกระเพื่อมด้วยน้ำใสสะอาดถึงขอบฝั่ง เป็นที่รับระลอกแห่งเสียงนกเมื่อยามครวญ ลมรื่น ๆ โชยกลิ่นสุคันธมาลีตระหลบฟุ้งไปทั่วบริเวณสวนชวนให้สูด ผู้ใดได้ทัศนาได้ชื่อว่าเป็นขวัญตาอันเลิศล้น อันประชาชนในนครแบกแดดที่เกิดมาแล้วมิได้เห็นก็มีมาก

ทั้งสองคน เดินตามอิบราฮิมเข้าไปถึงห้องประทับของกาหลิบแล้วนั่งลงตรงบัญชร นูรุดดินหวนระลึกถึงความหลังเมื่อครั้งสนุกรื่นเริง ก็ร้องขึ้นว่า ที่นี่น่าสุขสบายเหลือเกิน เป็นเครื่องเตือนใจให้คิดถึงความหลังยิ่งนัก ภายหลังอิบราฮิมยกอาหารมาเลี้ยงจนอิ่มหนำ ครั้นแล้วนูรุดดินชวนภรรยาไปนั่ง

ชมนกชมไม้ทางบัญชรอื่น พลางพูดกับอิบราฮิมว่า ข้าแต่ท่านอิบราฮิม ท่านไม่มีน้ำกลั่นรับประทานบ้างหรือ

อิบราฮิมเอาน้ำหวานมาให้ นูระดินพูดว่า นี่ไม่ใช่น้ำกลั่นที่ข้าพเจ้าต้องการ

อิบราฮิมถามว่า ท่านต้องการเหล้าองุ่นหรือ

นูระดินตอบว่า ถูกแล้ว

อิบราฮิมจึงพูดว่า ข้าพเจ้าเลิกดื่มมาเป็นเวลา ๑๓ ปีแล้ว ได้ตกลงใจว่าจะไม่แตะต้องเครื่องเมาเลย เพราะพระเจ้าย่อมทรงติโทษผู้ดื่ม ผู้หีบองุ่น และผู้ถือหรือหาบหาม

นูระดินท้วงขึ้นว่า โปรดฟังข้าพเจ้าสัก ๒ คำเถิด

อิบราฮิมพูดว่า เชิญเถิด จะว่าอะไรก็ว่ามาก

นูระดินจึงพูดว่า ถ้าท่านไม่เป็นผู้ดื่ม ผู้หีบผลองุ่น ผู้ถือหรือหาบหามแล้ว เป็นอันว่าจะไม่มีโทษอะไรตกแก่ท่านบ้างเลยกระนั้นหรือ

อิบราฮิมปฏิเสธว่า ไม่มี

นูระดินกล่าวว่า ถ้าเช่นนั้นท่านจงเอาเงินข้าพเจ้าไป ๒ เหรียญ กับเหรียญทอง ๑ เหรียญ ขึ้นลาไป พบคนที่พอจะจ้างเขาได้ จงหยุดลาบอกแก่เขาว่าข้าให้เงินเจ้า ๒ เหรียญ จงไปซื้อเหล้าองุ่นมาให้ข้าเป็นราคา ๑ เหรียญทอง ได้มาแล้ว

ให้เขาวางให้บนหลังลา ทำเช่นนี้ท่านจะพ้นจากความเป็นผู้ถือผู้หีบ ผู้ดมเหล้าองุ่นหรือผู้ซื้อ โทษกรณีจะตกอยู่แก่ผู้อื่นไม่ตกอยู่แก่ท่าน

อิบราฮิมหัวเราะแล้วพูดว่า ข้าพเจ้ายังไม่เคยเห็นใครที่จะตลกขบขันไปยิ่งกว่าท่าน ไม่เคยได้ฟังคำพูดอันไพเราะเช่นนี้เลย

นูระดินพูดว่า บัดนี้เราเป็นแขกของท่าน ท่านควรจะปฏิบัติให้เป็นที่พอใจเราจึงจะควร เพราะฉะนั้น จงนำสิ่งซึ่งเราประสงค์นั้นมาเถิด

อิบราฮิบชี้มือไปทางห้องเครื่องของกาหลิบ แล้วพูดว่า นี่แหละเป็นห้องครัวของข้าพเจ้า ตามแต่ท่านจะเลือกรับประทานเถิด มีอาหารมากเกินความต้องการของท่านเสียอีก นูระดินพาภรรยาเดินเข้าไปในห้องเครื่องเห็นภาชนะต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่ทำด้วยทองคำ เงิน และแก้วเจียระไนประดับด้วยเพชรพลอยดูอร่ามนึกแปลกใจ จึงรินเหล้าองุ่นลงในถ้วยแก้ว แล้วดื่มพร้อมกันกับภรรยา อิบราฮิบหยิบช่อดอกไม้ที่มีกลิ่นหอมหวานมายื่นให้ แล้วกลับออกไปนั่งอยู่ห่าง เขาทั้งสองบริโภคกันตามความพอใจไม่มีจำกัดจนมึนเมา ฤทธิ์เหล้าเบ่งให้แก้มแดงตาขวางผมหลุดลุ่ยลงปรกหน้า อิบราฮิมเห็นดังนั้นก็บ่นว่าเป็นเหตุเพราะข้าพเจ้ามานั่งห่างเสียนี่เอง จึงทำให้ต้องร้อนใจ

เหตุไฉนเราจึงไม่เข้าไปนั่งอยู่ใกล้ ๆ เล่า อีกเมื่อไรเล่า เราจะได้เข้าร่วมสมาคมกับผู้ที่มีรูปร่างงดงามราวกับดวงเดือน เช่นคนทั้งสองนี้ ว่าแล้วก็ลุกไปนั่งลงใกล้ ๆ นูระดิน นูระดินจึงร้องเชิญให้เขาเข้าร่วมสมาคม พลางรินเหล้าใส่ถ้วยเต็มยกขึ้นพูดว่า เชิญดื่มเถิด ท่านจะรู้ว่ารสดีเพียงไร

อิบราฮิมร้องว่า ข้าพเจ้าเลิกเสียแล้ว ถวายพระเจ้าเสียแล้ว ๑๓ ปีแล้วไม่ได้แตะต้องของเช่นนี้เลย นูระดินแกล้งทำเป็นไม่ได้ยิน ดื่มเหล้าในถ้วยนั้นหมดแล้ว ล้มตัวลงนอนบนพื้นเหมือนหนึ่งว่าหมดเมาจนสิ้นสมปฤดี

นางเอนิสเอลเชลิส์เห็นดังนั้น ก็ร้องขึ้นว่า อิบราฮิมช่วยข้าพเจ้าด้วย ชายผู้นี้ทำแก่ข้าพเจ้า

อิบราฮิมถามว่า เขาทำอะไรแก่ท่านเล่า

นางตอบว่า เขาทำดังนี้เสมอ ดื่มเข้าไปนิดหน่อยก็เมาหลับไป ทิ้งข้าพเจ้าไว้แต่ผู้เดียวไม่มีเพื่อนที่จะคอยดูแลข้าพเจ้า ถ้าข้าพเจ้าดื่มใครเล่าจะเป็นผู้รินส่ง ถ้าข้าพเจ้าจะร้องเพลงใครเล่าจะเป็นผู้ฟัง

ฮิบราฮิมเคลิบเคลิ้มในคำพูดของนาง ตอบว่า ไม่เป็นการชอบเลยที่มีเพื่อนดื่มเช่นนี้ นางได้ฟังดังนั้นจึงรินเหล้าใส่ถ้วย ชายตาให้อิบราฮิมพลางกล่าวว่า ข้าพเจ้าขอเชิญท่านด้วยความเต็มใจ ขอท่านจงดื่ม จงอย่าปฏิเสธ จงรับคำเชิญ

อันเกิดจากหัวใจของข้าพเจ้าให้ชื่นใจสักหน่อยเถิด อิบราฮิมรับถ้วยจากนางดื่มหมด นางจึงรินส่งให้ อีกพลางพูดว่า ข้าแต่นาย นี่คือส่วนที่ข้าพเจ้าตั้งใจออมไว้สำหรับท่านโดยแท้

อิบราฮิมตอบว่า ข้าพเจ้าดื่มมากพอแล้ว มิสามารถจะรับเชิญอีกได้

นางอ้อนวอนว่า กระไรท่านช่างไม่เออเฟ่อข้าพเจ้าบ้างเลย เสียแรงออกปากเชิญ อิบราฮิมเสียมิได้รับมาดื่มหมดไปอีกถ้วยหนึ่ง นางรินซ้ำส่งอีก อิบราฮิมก็ดื่มหมดอีกจนถ้วยสุดท้าย ขณะที่อิบราฮิมกำลังยกถ้วยจะดื่ม นูระดินลูกชายต่อว่า อ้า ท่านอิบราฮิมนี่ ท่านเป็นคะไรไปเล่า เมื่อกันข้าพเจ้ามิได้เชื้อเชิญท่านหรือ ท่านปฏิเสธ อ้างว่าเลิกขาดมานานถึง ๑๓ ปีแล้ว มิได้แตะต้องเลย

อิบราฮิมก็ละอายใจตอบว่า ข้าพเจ้าไม่ผิดที่ต้องดื่ม ก็เพราะนางบังคับข่มขืนใจข้าพเจ้า ก็ใครเล่าจะกล้าขัดเสียงเชื้อเชิญอันหวานจับใจได้ อิบราฮิมว่าดังนั้นแล้วต่างก็พากันหัวเราะสรวลเสเฮฮา

นางชำเลืองมาทางนูระดินแล้วกล่าวว่า ข้าแต่สวามี เชิญท่านดื่มเถิด ไม่พักต้องแค่นอิบราฮิม ข้าพเจ้าจะทำให้ท่านเห็นขบขัน นางจึงรินเหล้าใส่ถ้วยแล้วส่งไปให้นูระดิน และนูระดินก็รินใส่ถ้วยบ้างแล้วส่งให้นาง ส่งกันไปส่งกันมา

จนอิบราฮิมนึกรำคาญ จึงร้องถามไปว่า การทำเช่นนั้นหมายความว่ากระไรกัน พิธีรีตเริงอะไรกันเช่นนั้น เหตุไรไม่รีนส่งมาให้ข้าพเจ้าบ้างเล่า ข้าพเจ้าก็เป็นเกลอดื่มด้วยกันกับท่านแล้ว ทั้ง ๒ คนก็หัวเราะส่งถ้วยเหล้าให้อิบราฮิม ทั้ง ๓ คนดื่มจนเมา ครั้นสร่างเมาก็ดื่มอีก แต่เลี้ยงกันเช่นนั้นจนล่วงมาได้ถึงคืนที่ ๓

เอนิสเอลเชลิส์จึงกล่าวว่า ท่านอิบราฮิม ท่านจะโปรดอนุญาตให้ข้าพเจ้าจุดเทียนที่จัดตั้งไว้นั้นสักดวงหนึ่งได้หรือไม่

อิบราฮิมตอบว่า เชิญเถิด แต่จุดเพียงเล่มเดียว เอนิสเอลเชลิส์จึงยืนขึ้น หย่อนโคมถึงลงต่ำ แล้วจุดเทียนจนครบ ๘๐ เล่ม

นูระดินก็กล่าวขึ้นบ้างว่า อิบราฮิม ท่านจะมิให้ข้าพเจ้าได้มีโอกาสตอบแทนบุญคุณท่านบ้างหรือ ข้าพเจ้าขออนุญาตจุดโคมบ้าง

อิบราฮิมตอบว่า เชิญเถิด แต่จุดเพียงดวงเดียว อันที่จริงท่านมิควรลำบากเลย นูระดินได้รับอนุญาตก็จุดขึ้นทีละดวงจนครบ ๘๐ ดวง อันว่าห้องโถงนั้นก็สว่างไสวราวกับกลางวัน ในขณะนั้นอิบราฮิมรู้สึกมึนเมาพูดออกมาว่า ท่านเล่นสนุกครึกครื้นดีกว่าข้าพเจ้า ว่าแล้วก็ลุกขึ้นไปเปิดบัญชรเสียทุก ๆ

ช่อง แล้วกลับมานั่งร้องรำทำเพลงกันสนุกสนาน เสียงสรวลเสเฮฮาสนั่นลั่นก้องไปรอบบริเวณอุทยาน

พระผู้เป็นเจ้าพระองค์ทรงทิพเนตรทิพญาณทรงบันดาลเหตุให้เป็นไปตามลิขิต ขณะนั้นกาหลิบฮารูนอัลราษจิทประทับอยู่ริมพระแกล ผันพระพักตร์ไปทางแม่น้ำไตกริส ทอดพระเนตรแสงเดือนอันส่องลงมาต้องน้ำเป็นประกายวะวาบวับ พลันเห็นแสงโคมและแสงเทียนฉายเงาลงในแม่น้ำ ก็ประหลาดพระหฤทัย ทอดพระเนตรไปทางวังในอุทยาน เห็นรุ่งโรจน์ด้วยแสงเทียนและประทีปอันตามอยู่ จึงรับสั่งเรียกหาจาฟาร์บามีกีในชั่วพริบตาเดียว จาฟาร์ก็ไปยืนอยู่เฉพาะหน้าพระที่นั่ง พระองค์รับสั่งว่า อย่างไรเจ้าวิเซียร์หนุ่ม เมื่อเจ้ามีหน้าที่เป็นวิเซียร์ของข้า เหตุไฉนเจ้าจึงนิ่งเพิกเฉยเสีย ในเมื่อมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นในครแบกแดด เหตุไรมิบอกให้รู้

จาฟาร์ทูลถามว่า เหตุการณ์อะไรที่ต้องพระประสงค์ทราบในขณะนี้

กาหลิบตรัสว่า ถ้านครแบกแดดยังเป็นของข้าอยู่ตราบใด อันโคมไปต่าง ๆ ในตำหนักในอุทยานนั้น ก็เป็นอันจุดมิได้ และบัญชรก็ต้องปิดอยู่เสมอ

จาฟาร์ทูลว่า ถ้าข้าพเจ้ายังมีหน้าที่ราชการอยู่ในพระองค์ตราบใด ก็ไม่มีใครสามารถจะทำเช่นนั้นได้ มีผู้ใด

มากราบทูลพระองค์ว่า มีผู้จุดโคมไฟและเปิดบัญชรในตำหนักนั้นหรือพระเจ้าข้า

กาหลิบตรัสว่า จงเข้ามาใกล้ ๆ นี่แน่ะ ดูไปทางโน้นเห็นหรือไม่ โน่นอะไร จาฟาร์เดินเข้าไปใกล้ที่ประทับ มองเห็นตำหนักในอุทยานตามโคมไฟ มีแสงรุ่งโรจน์ยิ่งกว่าแสงเดือน รู้ได้ทันทีว่า อิบราฮิมประมาทละเลยราชกิจยันเป็นหน้าที่ของตน ปล่อยให้ผู้อื่นทำได้ตามอำเภอใจ หากจาฟาร์มีความสงสารอยู่ จึงอุบายกราบทูลขอประทานโทษแทนอิบราฮิมผู้เป็นเจ้าพนักงานรักษาอุทยานว่า ข้าแต่กาหลิบ อิบราฮิมเคยปรารภแก่ข้าพเจ้าเมื่ออาทิตย์ก่อนนี้ว่า อยากจะใคร่มีการเฉลิมพระชนม์พรรษาของพระองค์ด้วย

ข้าพเจ้าถามว่า จะทำพิธีอย่างไร

อิบราฮิมตอบว่า จะทูลขอพระอนุญาต เพื่อทำการรื่นเริงที่พระตำหนักในอุทยาน ข้าพเจ้าตอบเห็นชอบด้วย และว่าบางทีพระองค์จะเสด็จไปประทานเกียรติยศ ข้าพเจ้าก็จะโดยเสด็จไปในงานนั้นด้วย แล้วเขาก็ลาไป เรื่องนี้ข้าพเจ้าลืมกราบทูลให้ทรงทราบ

กาหลิบตรัสว่าเออจาฟาร์นี่เหตุไรเจ้าจึงทำผิดถึงเพียงนี้ อันความผิดของเจ้าอาจแยกได้เป็น ๑ กระทง ๑. เจ้าไม่บอก

กล่าวเรื่องราวแก่เรา ๒. เจ้าไม่จัดการให้เป็นไปตามความประสงค์ของอิบราฮิม ด้วยว่าที่อิบราฮิมมาบอกเล่าแก่เจ้านั้นก็เพื่อจะร้องขอเงินทองไปใช้สอย เจ้าก็มิได้ให้อะไรแก่เขา ทั้งมิได้บอกให้เราทราบ เพื่อจะได้ให้เงินทองไปจับจ่ายในพิธีของเขาบ้าง

จาฟาร์กราบทูลแก้ตัวว่า ข้าแต่กาหลิบ ข้าพเจ้าหลงลืมไป พระอาญาไม่พ้นเกล้า ฯ

กาหลิบตรัสว่า เราจะไม่ยอมให้เวลาที่อยู่ในคืนนี้ล่วงไปเสียโดยเปล่าประโยชน์ เราจะไปเยี่ยมอิบราฮิมสักหน่อย เพราะเขาเป็นคนซื่อตรงคงสัตย์ ประกอบด้วยเมตตาจิตเออเฟื้อเกื้อหนุนแก่คนยากจนอนาถา เชื่อว่าบรรดาเพื่อนฝูงที่ชอบสนิทชิดชอบอัธยาศัยกับเขา คงมากันมาก บางทีอาจมีบางคนอวยชัยให้พรแก่เรา เพื่อความเจริญและถาวรในภพนี้และภพหน้า อนึ่งการที่จะไปนี้อาจเป็นที่ยินดีปรีดา เพื่อความสนุกสนานให้แก่เขาได้บ้าง

จาฟาร์ทูลทัดทานว่า ข้าแต่กาหลิบ เวลานี้ดึกมากแล้ว ยามที่ล่วงไปนั้นมากกว่าที่ยังเหลืออยู่อีกมาก และจวนเวลาที่เขาต่างจะกลับบ้านกันแล้ว

กาหลิบมิทรงเห็นด้วย ตรัสว่าจะไปให้จงได้ เป็นอันว่าจาฟาร์ต้องนิ่ง มิอาจขัดพระอัธยาศัยได้ ทั้งไม่รู้ว่าจะทำประการไรต่อไป

กาหลิบดำเนินออกหน้า จาฟาร์กับเมสเรอผู้ขันทีโดยเสด็จไปเบื้องหลัง ทั้ง ๓ คนแต่งตัวเป็นพ่อค้า ครั้นมาถึงอุทยานเห็นประตูเปิดอยู่ ก็ฉงนพระทัย หันพระพักตร์มาพูดกับจาฟาร์ว่า ดูหรือ อิบราฮิมแกลังทิ้งให้ประตูเปิดอยู่จนถึงเวลานี้ ซึ่งไม่มีขนบธรรมเนียมเลย ตรัสแล้วเสด็จเข้าไปในอุทยาน ครั้นถึงตำหนักจึงแอบซุ่มอยู่ภายใต้พุ่มไม้ กาหลิบรับสั่งว่า ก่อนที่ข้าจะขึ้นไปข้างยากจะลอบเข้าไปดูเสียก่อนว่ามันทำอะไรกัน มันนึกมันฝันถึงข้าบ้างหรือเปล่า เพราะดูมันหมดความเกรงกลัวผู้อื่นเสียทีเดียว อนึ่งเรายืนอยู่ที่นี่ก็ไม่ได้ยินเสียงอะไร ดูราวกับว่าไม่มีผู้คนอยู่ จาฟาร์ ข้าจะปีนขึ้นไปบนต้นไม้ต้นนี้ ซึ่งมีกิ่งทอดไปริมบัญชร อาจแลเห็นข้างในได้ถนัด พวกเจ้าจงยืนคอยอยู่ที่นี่ กาหลิบก็ทรงปีนขึ้นต้นไม้ไต่ไปตามกิ่ง แล้วประทับอยู่บนกิ่งที่ทอดไปทางบัญชร พระองค์ทอดพระเนตรเห็นหญิงสาวและชายหนุ่มทั้งคู่ มีดวงพักตร์ดุจเดือนฉาย พระองค์ทรงรำพึงว่า พระเจ้าควรได้รับความสรรเสริญ ในข้อที่พระองค์ทรงสร้างมนุษย์ทั้ง ๒ คนนี้งามหาที่ติมิได้ ส่วนอิบราฮิมนั่งถือถ้วยเหล้าอยู่ พลางกล่าวว่านางผู้นี้มีรูปอันงดงาม การดื่มเหล้าโดย

ปราศจากการสรวลเลเฮฮากันแล้ว ก็ไม่เป็นการสนุกสนานเต็มที่ นางไม่เคยได้ยินฉันท์ที่กล่าวดังนี้บ้างหรือ

ผิวะปากจะดื่มน้ำ กระเคาะลิ้นกระตุ้นเตือน
พาชีมิแชเชือน มนรื่นระเริงครัน
การดื่มสุราเม รยะวารุณีอัน
ปราศจากเกษมสันต์ ตะก็หมดสนุกเอย

กาหลิบได้ทอดพระเนตรเห็นดังนั้น ทรงพระพิโรธเป็นกำลัง จึงรีบลงมาจากต้นไม้ ตรัสกับจาฟาร์ว่า ข้ายังไม่เคยเห็นการรื่นเริงอันแปลกประหลาดอย่างนี้นี้เลย จงขึ้นไปดูมันให้เห็นด้วยตาของเจ้าเอง มิฉะนั้นมันจาหาว่าไม่เป็นยุติธรรม จาฟาร์ได้รับสั่งดังนั้นให้เดือดร้อนทุรนทุราย ปีนต้นไม้ขึ้นไปดูบ้าง ก็เห็นนูรุดดิน นางงามและอิบราฮิมกำลังฉลองด้วยเหล้าอยู่พลางนึกว่า ความหายนะจะมาถึงแน่นอนแล้ว จึงรีบลงมาเฝ้ากาหลิบ พระองค์ตรัสว่า ความสรรเสริญจงมีแด่พระผู้เป็นเจ้า พระองค์ทรงสร้างสรรค์พวกเราไว้ในจำนวนพวกสัมมาทิฏฐิก็ศรัทธาในพระลิขิตอันศักดิ์สิทธิ์ และพระองค์ป้องกันจิตเรามิได้คิดสิ่งบาปกรรม จาฟาร์มิรู้ที่จะกราบทูลประการใดก็นิ่งเสีย กาหลิบจึงตรัสต่อไปว่า ใครหนอบังอาจนำเอาคนทั้ง ๒ นี้เข้ามาในวัง

ของข้า อันที่จริง ข้ายังไม่เคยเห็นใครที่จะงามแม้นชายหญิงคู่นี้เลย

จาฟาร์คิดว่า กาหลิบคงจะทรงพระเมตตาบ้างเป็นแน่ จึงทูลคล้อยตามว่า ตามที่พระองค์รับสั่งนั้นถูกต้อง

ครั้นแล้ว กาหลิบตรัสขวนจาฟาร์กลับขึ้นไปบนต้นไม้ประทับทอดพระเนตรเพื่อความสนุกสนานของพระองค์

ขณะนั้นอิบราฮิมพูดกับนางเอนิสเอลเชลิส์ว่า ข้าพเจ้าก็ตกอยู่ในฐานแห่งผู้ชอบดื่มคนหนึ่งแล้ว แต่ความรื่นเริงนี้นยังไม่ไพบูลย์เต็มเปี่ยม เพราะขาดเสียงดนตรีเสียอย่างหนึ่ง

นางตอบว่า ถึงแม้เรามีเครื่องกระจับปี่สีซอสักอย่างหนึ่งจะสนุกขึ้นอีกมาก อิบราฮิมได้ยินก็ยิ้มขึ้น

กาหลิบหันมากระซิบกับจาฟาร์ว่า นั่นมันจะทำอย่างไรกันต่อไป

จาฟาร์กราบทูลว่า หาทราบเกล้าฯ มิได้

อิบราฮิมเดินไปหยิบพิณมาอันหนึ่ง กาหลิบทรงจำได้ว่าเป็นพิณของอิสฮาคราชพัลลภของพระองค์ พระองค์ตรัสกับจาฟาร์ว่า ถ้านางคนนี้ร้องเพลงไม่เพราะเป็นที่พอใจข้าแล้ว จะจับตรึงกับไม้กางเขนเสียทั้ง ๓ คน พร้อมทั้งเจ้าด้วย ถ้านางนี้ร้องเพราะดี ข้าจะยกโทษให้มัน แต่ต้องเอาเจ้าไปตรึงแทน

จาฟาร์ร้องขึ้นว่า ขออย่าให้เสียงนางนั้นไพเราะต้องพระหฤทัย

กาหลิบตรัสถามว่า เหตุไฉน

จาฟาร์กราบทูลว่า เพราะพระองค์จะได้จับพวกข้าพเจ้าตรึงกับไม้กางเขนสิ้นพร้อมกันทั้งหมด ข้าพเจ้าก็จะได้มีโอกาสพูดกับนาง ถึงตัวจะตายก็ยินดี กาหลิบทรงพระสรวล ผ่ายเอนิสเอลเชลิส์ก็จัดหมุนลูกบิดแต่งเสียงได้ที่ จึงลงมือดีดเป็นเพลงร้องขับประสานเสียงไปด้วย กระแสเสียงโหยหวนวังเวงวิเวกดุจหลอมเหล็กให้ละลายลง หรือแทบว่าจะใส่หัวใจให้แก่รูปปั้นเป็นที่จับใจยิ่งนัก

กาหลิบตรัสขึ้นว่า ตั้งแต่เกิดมาจนบัดนี้ยังมิได้เคยได้ยินเสียงผู้ใดเพราะเหมือนเสียงนางคนนี้เลย

จาฟาร์ทูลสรรพยอกว่า พระโทสะเห็นจะเลื่อนลอยหายไปแล้วละกระมัง พระเจ้าข้า

กาหลิบรับสั่งว่าจริง แล้วพากันลงมาจากต้นไม้ กาหลิบตรัสกับจาฟาร์ว่า ข้าอยากจะเข้าไปข้างในเพื่อจะได้ฟังนางร้องใกล้ ๆ

จาฟาร์ทูลว่า ข้าแต่กาหลิบ การที่พระองค์จะเสด็จเข้าไปนั้นอาจทำให้พวกนั้นไม่สบายใจทุรนทุราย เพราะเกรงพระบารมีและอิบราฮิมก็คงจะขาดใจตายเพราะความกลัวเป็นแน่

กาหลิบรับสั่งว่า ถ้ากระนั้นเจ้าต้องหาอุบายให้ข้าได้รู้ความจริงแห่งเรื่องนี้ ว่าต้นสายปลายเหตุมันอย่างไรกัน แต่ต้องมิให้พวกมันรู้ว่าข้าได้มาพบเห็นเอง แล้วกาหลิบกับจาฟาร์ก็เดินไปตามฝั่งแม่น้ำไตกริส พระหฤทัยมุ่งคิดอยู่ในสิ่งที่ได้ทอดพระเนตรเห็นมานั้น บังเอิญขณะนั้นมีชาวประมงคนหนึ่งยืนอยู่ใต้เงาพระบัญชร กำลังเหวี่ยงแหในแม่น้ำเพื่อหาปลา

กาหลิบทรงรำพึงว่า ครั้งก่อน ๆ เมื่อพระองค์เสด็จมาประทับที่ตำหนักนั้น คราวใดที่ได้ยินเสียงคนหาปลาทอดแห พระองค์ก็จะรับสั่งกับอิบราฮิมว่า ลงไปดูสิ นั่นเสียงอะไรเอ็ดอึงอยู่ใต้บัญชรนี้ อิบราฮิมจะตอบว่า นั่นคือเสียงชาวประมงทอดแหหาปลา พระองค์จะรับสั่งว่าจงลงไปห้ามเสีย อย่าให้มาหาปลาในที่นี้ แต่นับมาที่หน้าตำหนักจึงเป็นที่หวงห้ามมิให้จับปลา แต่ในคืนนั้นมีชาวประมงคนหนึ่งชื่อว่าการิม หาปลาล่วงล้ำเข้ามาจนถึงหน้าอุทยาน เห็นประตูเปิดอยู่ ก็เข้าใจว่าไม่หวงห้าม จึงทอดแหเรื่อยมาจนถึงหน้าตำหนัก ทอดแหพลางร้องเพลงคร่ำครวญถึงอาชีวะของชาวประมงผู้อนาถา ที่ต้องกรากกรำลำบากอยู่ตลอดคืน ต่างกันกับกาหลิบผู้เป็นเจ้าของอุทยานนี้ เมื่อได้เวลาบรรทมเริงรมย์สำราญพระหฤทัย ครั้นต้นบรรทมก็มีพนักงานเชิญเครื่องเสวยมาคอย พอการิมว่ามาได้ถึงเพียงนั้น บังเอิญกาหลิบเสด็จมาถึงที่นั้น ได้ทรงฟังเพลง

ก็ประทับนิ่งอยู่บนฝั่งตรงศีรษะชาวประมงผู้นั้น พระองค์ทอดพระเนตรเห็นก็จำได้ว่าเป็นการิมซึ่งทรงรู้จักดี จึงตรัสเรียกว่า การิม ชาวประมงได้ยินเสียงขานเรียกชื่อตน จึงเงยหน้าขึ้นดู เห็นกาหลิบยืนอยู่ก็อกสั่นขวัญหนี กราบทูลว่า ข้าแต่กาหลิบข้าพเจ้ามิได้ตั้งใจจะหมิ่นพระเดชานุภาพ หรือฝ่าฝืนบัญญัติของพระองค์เลย หากความยากจนค่นแค้นในครอบครัวข้าพเจ้าบังคับให้ทำไปตาม ซึ่งพระองค์ได้ทอดพระเนตรเห็นฉะนั้น กาหลิบมิได้ถือโทษ กลับตรัสว่า เจ้าจงทอดแหให้เราสักครั้งหนึ่ง ถ้าได้อะไรขึ้นมาเราจะขอซื้อเอา การิมก็เหวี่ยงแหลงในแม่น้ำ พอแหจมได้ที่จึงลากขึ้นมา ได้ปลาต่าง ๆ ชนิดทั้งน้อยใหญ่เหลือที่จะนับคณนา

กาหลิบทรงพระสรวลตรัสว่า การิม เจ้าจงถอดเสื้อผ้าเครื่องแต่งตัวของเจ้าออก การิมก็ทำตามโองการ ในเวลานั้น การิมสวมเสื้อยาว ปะแล้วปะเล่าตั้ง ๑๐๐ แห่ง ซึ่งเกือบจะโยนทิ้งอยู่รอมร่อ ผ้าโพกศีรษะก็คร่ำคร่ามีอายุยืนนานประมาณ ๓ ปีกว่าแล้ว ยังไม่ได้แก้คลี่ออกเลย สุดแต่พบผ้าขาวสักผืนหนึ่งตาแกก็โพกพันทับเข้าไว้เหนือผ้าโพกผืนเดิม เมื่อการิมเปลื้องเสื้อผ้าออกแล้ว กาหลิบก็ทรงเปลื้องเครื่องทรงของพระองค์ อันทำด้วยไหมจากเมืองอเล็กซานเดรีย ล้วนเป็นของมีค่าทั้งสิ้น ออกประทานแก่การิม ส่วนพระองค์ทรงเสื้อผ้าขาดวิ่นปุปะของการิม

ทรงเลื่อนผ้าคลุมพระเศียรลงมาปกพระพักตร์เสีย แล้วประทานเงินแก่การิมพลางตรัสว่า ไปเถอะ ไปทำกิจของเจ้าต่อไปเถิด การิมหมอบจุมพิตพระบาทกาหลิบ ถวายพระพรชัยว่า

ข้าขอประณตนฤปทรง ตุละภาวะไพบูลย์
ทรงธรรมประทานบวรคุณ ผิวะจะเปรียมบ่มีคำ
ขอรองฉลองยุคลบาท อธิราชะผู้ทำ–
รงฉัตระรัชยะอุปถำ ภะนิกรประชาชน
ข้าขออุทิศชีวะสนอง บทะราชประจวบจน
คุ้งวันพิบัติมรณะคล อตะภาพพิลัยลง

กว่าชาวประมงจะถวายพระพรเสร็จ ทำเอากาหลิบอิหลักอิเหลื่อไม่น้อย ด้วยพอทรงเสื้อชาวประมงเข้า ตัวเรือดตัวไรพากันรุมกินกัดจนแสบพระมังสา สองพระหัตถ์สาละวนจับตัวเรือด พระหัตถ์ขวาทรงปัดพระศอ พระหัตถ์ซ้ายทรงเกาพระศอก เปลี่ยนเวียนกันไปมา แทบว่าจะต้องถอดออกโยนทิ้ง พลางตรัสว่า เฮ้ยการิม นี่อะไรกัน เรือดไรตามเสื้อเอ็งชุมจริง

การิมทูลว่า ข้าแต่กาหลิบ เดี๋ยวนี้มันคงรบกวนพระองค์สักหน่อย ต่อล่วงไปสักสัปดาห์หนึ่ง พอพระองค์ชินกับมันเสียแล้ว คงไม่รบกวนพระองค์อีกต่อไป พระองค์ก็คงลืม

กาหลิบทรงพระสรวล ตรัสว่า ทำอย่างไรข้าจึงจะทนใส่เสื้อของเอ็งต่อไปได้เล่า

การิมทูลว่า ข้าพเจ้าใคร่จะกราบทูลแนะนำบ้าง ก็เกรงพระบารมีเป็นล้นเกล้าฯ

กาหลิบจึงตรัสว่า พูดไปเถอะ จะบอกอะไรก็บอกมา

การิมกราบทูลว่า ข้าแต่กาหลิบ ถ้าพระองค์ปรารถนาจะศึกษาวิชาจับปลา เพื่อเป็นหนทางที่จะนำไปสู่ความเป็นอยู่ค้าอันเป็นผลต่อพระองค์แล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่าเสื้อผ้าสำรับที่ทรงอยู่นี่แหละดีที่สุด

กาหลิบทรงพระสรวลขบขัน ในโอวาทแห่งชาวประมงแล้ว ก็เสด็จแยกทางไป

กาหลิบ ทรงหิ้วตะกร้าปลามีสาหร่ายปิดอยู่ปากตะกร้าดำเนินกลับไปหยุดยืนอยู่ตรงหน้าจาฟาร์ จาฟาร์เข้าใจว่าชาวประมง มีความสงสาร จึงบอกว่า การิมทำไมเจ้าจึงล่วงล้ำเข้ามาจนถึงนี่ เร็ว รีบหนีออกไปเสีย คืนนี้กาหลิบเสด็จอยู่ที่นี่ กาหลิบได้ทรงฟัง ก็ทรงพระสรวลจนแทบจะยั้งพระองค์ไม่อยู่ จาฟาร์จำพระสุรเสียงได้ จึงพูดว่า แน่แล้ว เห็นจะเป็นปิยมหาราชของเรานี่เอง

กาหลิบตรัสว่า ถูกแล้ว ท่านเห็นจะเป็นวิเซียร์ละกระมัง อะไรเพียงสวมเสื้อชาวประมงเท่านี้จำไม่ได้ กระนี้หรืออิบราฮิมจะจำข้าได้ ทั้งในขณะมันเมาเหล้าอยู่ด้วย ดีแล้ว

เจ้าจงคอยอยู่ที่นี่จนกว่าข้าจะกลับลงมา แล้วพระองค์เสด็จเข้าไปเคาะประตูข้างใน

อิบราฮิมได้ยินเสียง จึงร้องถามออกมาว่า นั่นใครมาเคาะประตู

กาหลิบตอบว่า ฉันเอง

อิบราฮิมกระชั้นถามว่า ฉันเองน่ะใคร

กาหลิบตอบว่า ฉันชื่อการิมเป็นคนจับปลาอย่างไรเล่าได้ข่าวว่า ท่านมีการรื่นเริงรับแขก ฉันนำปลามากำนัลท่านปลางามๆ ทั้งนั้น

นูระดินกับภรรยาเป็นคนชอบรับประทานปลา พอได้ยินออกชื่อปลาๆ เช่นนั้น ก็ดีใจยิ่ง พลางพูดกับอิบราฮิมว่าเป็นบุญของเราแล้วเขานำปลามาให้ จงไปเปิดประตูรับเขาเข้ามาเถิด อิบราฮิมก็ไปเปิดประตูรับ

กาหลิบเสด็จตามอิบราฮิมเข้าไปข้างใน แสดงความเคารพเจ้าของสำนักดุจแขกธรรมดาเพื่อมิให้มีใครสงสัย อิบราฮิมร้องขึ้นว่า ข้าพเจ้าขอต้อนรับท่านนักปลั้น นักขโมย และนักเลงเล่นเบียและเชิญมานั่งทางนี้เถิด โปรดเปิดตะกร้าให้เห็นปลาสักหน่อยเถิด กาหลิบก็เปิดให้ดู แต่ปลายังเป็นอยู่ทั้งนั้น นางเอนิสเอลเชลส์เห็นก็ร้องขึ้นด้วยความดีใจว่า แหม ปลาเหล่านี้น่ารับประทานจริง ใครจะเป็นผู้ทอดได้ทันใจเดี๋ยวนี้เล่า

อิบราฮิมจึงหันมาทางกาหลิบพูดว่า นี่แน่ะ เจ้าชาวประมง ข้าพเจ้าคิดว่าเจ้าจงนำเอาปลาที่ทอดน้ำมันแล้วมาให้เรา แต่ที่ไหนได้ กลับเป็นปลาสดทั้งนั้น เจ้าจงกลับออกไปทอดมาเถิด

กาหลิบรับปากแล้ว กลับออกไปหาจาฟาร์บอกว่า พวกนั้นเขาต้องการปลาทอด

จาฟาร์ทูลอาสาว่า ข้าพเจ้าขอรับทำให้เขาเอง แต่กาหลิบไม่ยอมจะทรงทำเอง พระองค์เข้าไปในห้องครัวของคนเฝ้าสวน หาได้น้ำมันใส่กระทะลง ก่อไฟขึ้นน้ำมันเดือดจึงใส่ปลาลงในกระทะ ครั้นสุกดีตักใส่ใบตองเก็บมะนาวมาบีบลงบนปลาทอดนั้นแล้ว นำขนมปังหนักไปตั้งลงกลางวง นูระดินกับภรรยาและอิบราฮิมก็ลงมือรับประทาน อิ่มหนำสำราญชำระล้างมือเสร็จแล้วนูระดินพูดขึ้นว่า อ้า ท่านชาวประมงท่านทำคุณแก่พวกเราเหลือล้นในคืนนี้ ข้าพเจ้าต้องตอบแทนคุณท่าน ว่าพลางล้วงมือลงในกระเป๋าเสื้อ ควักเงินที่เพื่อนของบิดาให้ไว้ใช้สอยเมื่อหนีจากเมืองมานั้นออกมา ๓ เหรียญทอง ยื่นให้แก่กาหลิบ พลางพูดว่า ถ้าข้าพเจ้ารู้จักกับท่านก่อนเวลาที่ข้าพเจ้าถึงความอับจนลง ข้าพเจ้าจะช่วยเหลือให้ท่านรอดพ้นจากความจนค่นแค้นนี้ แต่เวลานี้ข้าพเจ้ากับท่านก็ไม่มีฐานะผิดแผกอะไรกัน ขอท่านจงรับไว้เป็นสินน้ำใจในยามที่ข้าพเจ้าขัดสนนี้เถิด

พูดแล้วก็โยนเหรียญทองไปให้กาหลิบ พระองค์ทรงเก็บขนมาจูบทุก ๆ อันแล้วใส่ไว้ในกระเป๋าเสื้อ การที่กาหลิบปลอมพระองค์ไปครั้งนี้ ก็โดยมีพระประสงค์จะฟังนางเอนิสเอลเชลิส์ร้องเพลงเท่านั้น พระองค์ตรัสกับนูระดินว่า เท่าที่ท่านได้ทำมาแล้วนั้น ก็เป็นบุญคุณแก่ข้าพเจ้ามากพออยู่ แต่ข้าพเจ้าอยากจะขอความเมตตาท่านสักครั้งหนึ่ง ช่วยวานแม่สาวน้อยผู้นี้ร้องเพลงให้ข้าพเจ้าฟังสักหน่อยเถิด นูระดินจึงหันไปบอกนางว่า จงปฏิบัติตามคำขอของชาวประมงผู้นี้สักหน่อยเถิด เอนิสเอลเชลิส์ได้ยินสามีบอกดังนั้น ก็จับเอาพิณขึ้นเทียบเสียง พอได้ที่จึงดีดคลอไปกับเสียงร้องรำว่า

น้ำนางตั้งน้ำวเลชา	โสภาเรียวรับกับพิณสี
กระทบเสียงเพียงทิพดนตรี	เป็นที่ยวนวิญญาณ์
คนไม้และคนวิกลโสต	ต้องโลดเหลือบเหลียวแลหา
ต่างเผยเอ่ยอรรถวาจา	เออนางน้ำว่าเพราะจริงเอย

ครั้นจบแล้วจึงเปลี่ยนทำนองใหม่ นางส่งเสียงหวนโหยโรยร่อน เป็นเสน่ห์ต้องใจผู้ฟังยิ่งนักว่า

คืนเอยคืนนี้	สุขเกษมเปรมปรีดิ์หนักหนา
ขอขอบพระคุณที่มา	เยี่ยมเยือนพวกข้าถึงเรือน
อันแสงจันทราบนอากาศ	ก็ไม่ผุดผาดเผ่องเหมือน
ราศีแห่งท่านเมื่อเดือน	ดั่งจะเยื้อนแย้มเยาะดวงจันทร์
รู้สึกว่าเป็นหน้าที่	ต้องจงรักภักดีมิบิดผัน
ประพรมรมอบด้วยสคันธ์	พิพิธพรรณบุบผามาลีเอย

กาหลิบได้ทรงฟังสุรเสียงนางโหยหวนวิเวกวังเวงจับพระทัย พระองค์ก็เคลิบเคลิ้มไปในราคฤดี เผลอพระสติร้องขึ้นว่า ขอพระอาหล่าเจ้าจงดลบันดาลให้นางเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไปเถิด—ขอพระอาหล่าเจ้าจงดลบันดาลให้นางเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไปเถิด ถึง ๓ ครั้ง

นูระดินถามว่า ท่านชอบฟังนางดีดพิณหรือ

กาหลิบตอบว่า ชอบจริงทีเดียว

นูระดินพูดว่า ถ้ากระนั้นข้าพเจ้าขอยกนางให้แก่ท่านเป็นของกำนัลโดยความเต็มใจ และจะมิเรียกร้องขอคืน ว่าพลางยื่นขึ้นถอดเสื้อโยนไปให้กาหลิบแล้วพูดว่า เชิญท่านพานางไปเถิด

นางพูดขึ้นว่า ข้าแต่สวามี ท่านจะสลัดข้าพเจ้าเสียโดยมิได้อำลาก่อนละหรือ ถ้าแหละเราจะต้องอำลาจากกันไซร้ โปรดรอสักประเดี๋ยวเถิด พอให้ข้าพเจ้าได้ลำลาก่อน นางจึงกล่าวคำอำลาว่า

โอ้โอ่เวรก่อสร้าง จำจิตจำเป็นร้าง
ชีพเพี้ยงบัลลัย
จากไปใจฝากเผ้า คนึงคิดผัวเจ้า
ห่อนเว้นวายวัน
อัญเชิญเทพช่วยเอื้อ เสริมสุขส่งผลเก้อ
แก่ผู้รับโอนสิทธิ์แล

พอนางว่าจบลง นูระดินก็เอ่ยขึ้นบ้างว่า

กำโบลนางโชกน้ำ ตาหลั่งอกพี่ช้ำ
นิราสน้องนางเดียว
เสียวเสียวจิตไปแจ้ง น้ำจิตผัวจักแล้ง
ชุ่มชื่นฉันใด พ่อเอย
ใคร่ทราบพึงสอบซ้ำ ถามไต่เขาคงย้ำ
ยกข้อไขความ แม่นา

กาหลิบได้ทรงฟังเขาทั้งสองกล่าวคำคำลากัน ก็มีพระทัยสลดลงทันที มิอยากจะพรากจากนางไปจากสามี ทรงชำเลืองพระเนตรไปทางนูระดินพลางตรัสว่า นี่แน่ะท่าน ข้าพเจ้าดูท่านเห็นเป็นทุกข์นัก ชะรอยจะหนีอาญาแผ่นดิน หรือท่านมีหนี้สินเหลือล้นพ้นตัวประการไร หรือเพียงแต่เป็นทุกข์ที่จะจากกับนางเท่านั้น

นูระดินตอบว่า มีเหตุการณ์อันพิสดารเกิดขึ้นแก่ตัวข้าพเจ้าและนางนี้ จึงเป็นเหตุให้ต้องสัญจรมา แม้เหตุการณ์อันนี้สามารถจะจารึกลงไว้ในความเข้าใจได้แล้ว ก็จะเป็นตัวอย่างแก่ผู้ที่ได้ยินได้ฟังต่อไป

กาหลิบตรัสว่า ท่านจะไม่เล่าสู่เราฟังบ้างหรือ โดยเดชะบารมีแห่งพระเป็นเจ้าผู้สถิตอยู่แทบเรานี้ บางทีอาจเกิดผลแก่ท่านก็ได้

นูระดินถามว่า ท่านต้องการให้ข้าพเจ้าเล่าเป็นฉันทลักษณ์หรือถ้อยคำร้อยแก้วตามธรรมดา

กาหลิบทรงตอบว่า ถ้อยคำธรรมดานั้นพูดง่ายฟังดีก็จริงอยู่ แต่คำฉันท์ยังเพราะเปรียบเหมือนร้อยกรองด้วยเมล็ดไข่มุก นูระดินจึงก้มหน้าลงบรรยายเรื่องราวของเขาตั้งแต่ต้น จนอวสานล้วนเป็นคำโครงฉันท์ทั้งสิ้น

กาหลิบรับสั่งให้นูระดินอธิบายข้อความต่างๆ นั้นให้กระจ่างแจ้งขึ้น นูระดินก็แจงขยายอรรถจนสิ้นกระแสความ

กาหลิบรับสั่งถามว่า ท่านจะมุ่งไปไหนต่อไปเล่า

นูระดินตอบว่า แผ่นดินของพระเจ้ายังกว้างอยู่

กาหลิบรับสั่งว่า ข้าพเจ้าจะเขียนหนังสือให้แก่ท่านฉบับหนึ่ง ถือไปถวายศุลต่านโมฮำหมัดผู้โอรสท้าวสุเลมันเอสเซย์นี ขอร้องมิให้พระองค์ลงโทษแก่ท่าน

นูระดินพูดว่า เคยมีบ้างหรือว่า ชาวประมงคนใดที่สามารถเขียนจดหมายถึงกษัตริย์ได้

กาหลิบรับสั่งว่า ถูก ท่านพูดถูก แต่ข้าพเจ้าจะอธิบายเหตุผลให้ท่านทราบ เดิมสุลต่านโมฮำหมัดกับข้าพเจ้าเมื่อยังเป็นเด็กเคยเรียนหนังสือในโรงเรียนเดียวกัน อาจารย์เดียวกัน ข้าพเจ้าเป็นหัวหน้าควบคุมพระองค์ ครั้นเติบโตขึ้นด้วยกัน

โดยบุญญาภินิหารมีมาในสกุลของพระองค์ พระองค์ก็ได้เป็นสุลต่าน ส่วนข้าพเจ้านั้นพระองค์สาปมาเป็นชาวประมง ข้าพเจ้ายังมิได้เคยรบกวนร้องขออะไรต่อพระองค์เลย ถ้าแหละข้าพเจ้าจะเขียนหนังสือไปขอทรัพย์พระองค์วันละ ๑,๐๐๐ ลิ่ม ทุก ๆ วัน พระองค์จะไม่ขัดความต้องการของข้าพเจ้าเลย

นูระดินได้ฟังดังนั้น จึงพูดว่า เชิญท่านเขียนเถิด ข้าพเจ้าจะได้ขอชมบ้าง

กาหลิบทรงเขียนเป็นใจความว่า

"ฮารูนอัลราชจิท โอรสเอลมาหะดี ขออวยพรมายังสุลต่านโมอำหมัด โอรสสุเลมันเอสเซย์นี ผู้ซึ่งอยู่ในข่ายปริมณฑลแห่งความกรุณาของข้าพเจ้า และเป็นผู้ซึ่งข้าพเจ้าสถาปนาขึ้น ไว้ในตำแหน่งข้าหลวงต่างพระองค์ประจำแว่นแคว้น อันเป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรของข้าพเจ้า ผู้ถือสาส์นนี้ชื่ออาลีนูระดิน บุตรของเอลฟาดละหลานคากานผู้เป็นวิเซียร์ ข้าพเจ้าตั้งแต่งให้มาเป็นข้าหลวงต่างพระค์ในตำแหน่งของท่าน นูระดินมาถึงเมื่อไร ให้ท่านมอบเวนอำนาจตำแหน่งหน้าที่ให้ จงปฏิบัติการให้เป็นไปตามสั่งนี้"

ครั้นทรงอักษรเสร็จ จึงมอบให้แก่นูระดิน นูระดินรับเอามาจูบ สอดไว้ในม้วนผ้าโพกศีรษะ แล้วนูระดินก็ออกเดินทางไปทันที

อิบราฮิมชำเลืองดูกาหลิบพลางพูดว่า เจ้ามายา เจ้านำปลามาให้เรา ๒ ตัวมีราคาราว ๑๐ ไดเรมเท่านั้น เจ้าก็ได้รับเงินไปถึง ๓ เหรียญทองแล้ว ยังจะโลภเอานางไปด้วยอีกหรือ กาหลิบได้ทรงฟังคำเผ็ดร้อนเช่นนั้น จึงทรงตวาดอิบราฮิม พลางให้สัญญาณเรียกเมสเรอเข้ามา รับสั่งใช้ให้สั่งคนไปนำฉลองพระองค์มาจากพระราชวัง

ครั้นผู้ไปเชิญฉลองพระองค์กลับมาถึง จึงนำเข้าไปถวายแล้วกราบลงแทบบาทกาหลิบ พระองค์ทรงรับมาผลัดสำรับชาวประมงนั้นออกทรงสำรับใหม่

อิบราฮิมนั่งนิ่งอยู่ด้วยความใหลหลงงงงวย ปากเน้นนิ้วมือรำพันว่า นี่ข้าพเจ้าหลับหรือตื่นหนอ

กาหลินรับสั่งว่า อิบราฮิม บัดนี้เจ้าตกอยู่ในความรู้สึกหรือยัง อิบราฮิมได้สติรู้สึกตน จึงเลื่อนลงที่พื้นหมอบกราบลงทูลขอประทานโทษที่ได้ก้ำเกินพระองค์ กาหลิบมิได้ถือโทษ ส่วนนางเอนิสเอลเชลิส์นั้น พระองค์รับสั่งให้พาไปไว้ในพระราชวังประทานที่ให้อยู่ส่วนหนึ่งต่างหาก และประทานหญิงไว้รับใช้หลายคน พระองค์รับสั่งกับนางว่า เราตั้งผัวเจ้าให้ไปเป็นสุลต่านแห่งเมืองบัสโสระแล้ว จะส่งเครื่องยศและอาภรณ์ไปให้ภายหลังพร้อมกันกับตัวเจ้า

ฝ่ายนูระดินรอนแรมมาตามทางหลายคืน พอถึงเมืองบัสโสระก็เข้าเฝ้าสุลต่าน ทำความเคารพและถวายพระราชสาส์น พอสุลต่านเห็นลายพระหัตถ์กาหลิบก็จำได้ ลุกขึ้นบ่ายพระพักตร์ไปสู่นครแบกแดด ถวายความเคารพโดยจุบสาส์นนั้นสามครั้ง แล้วพูดว่าข้าพเจ้าทราบเกล้า ฯ และจะปฏิบัติตามโองการแห่งพระเจ้าและกาหลิบบี่ยมหาราช สุลต่านตรัสให้เรียกประชุมอาจารย์ทั้งสี่และขุนนางผู้ใหญ่ เพื่อพระองค์จะทำพิธีมอบอำนาจตำแหน่งหน้าที่ บังเอิญวิเซียร์โมอินเข้ามาเฝ้า พระองค์จึงประทานพระราชสาส์นให้ดู วิเซียร์อ่านตลอดแล้วก็ฉีกออกเป็นชิ้นน้อยชิ้นใหญ่ใส่ปากเคี้ยว แล้วถ่มทิ้งเสีย

สุลต่านโกรธตวาดว่า เหตุใดเจ้าจึงทำเช่นนั้น

วิเซียร์ทูลว่า ชายผู้นี้หาได้ไปเฝ้ากาหลิบ หรือพบปะกับวิเซียร์ของพระองค์ไม่ ชะรอยชายถ่อยทรลักษณ์กาลีผู้นี้จะได้กระดาษที่มีพระนามกาหลิบทรงเซ็นไว้ แล้วเขียนข้อความอันเป็นเท็จเติมลงตามความพอใจของมัน ดูไม่บังควรเลยที่พระองค์จะสละสมบัติมอบเวนหน้าที่เสีย โดยกาหลิบมิได้ทรงแต่งให้ข้าหลวงถือพระราชสาส์นหรือสารตรามา ถ้าเรื่องนี้เป็นจริงแล้วก็คงจะมีข้าหลวงมาด้วย แต่นี่มันมาแต่ผู้เดียวหาควรเชื่อถือได้ไม่

สุลต่านรับสั่งถามว่า ถ้าเช่นนั้นจะทำอย่างไรเล่า

วิเซียร์ทูลว่า มอบชายคนนี้ไว้ในความควบคุมของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะได้ให้เจ้าพนักงานคุมตัวไปนครแบกแดด ถ้าแม้ตามที่มันพูดมานั้นเป็นจริงแล้ว กาหลิบจะประทานพระราชสาส์นและตราตั้ง ถ้าไม่เป็นการจริงแล้วชาวนครแบกแดดก็คงจะส่งตัวมันกลับมาพร้อมกับเจ้าพนักงานของเรา ต่อไปข้าพเจ้าจะจัดการทำการแก้แค้นตอบแทนความผิดของมันเอง

สุลต่านได้ฟังก็ชอบพระหฤทัย จึงมอบตัวนูระดินให้วิเซียร์รับไป พอรับหลังสุลต่าน วิเซียร์สั่งพวกราชมัลให้เฆี่ยนนูระดินเสียจนสลบ แล้วจองจำไว้ด้วยเครื่องพันธนาการส่งตัวให้พะทำมะรงสั่งว่า จงเอาตัวมันไปขังไว้ในคุกใต้ดินทรมานให้มันได้รับความลำบากอย่างสาหัส ตลอดทั้งกลางวันกลางคืนกูเตอิดพะทำมะรงรับคำแล้วนำนูระดินไปขังไว้ยังคุกใต้ดิน ปิดประตูลั่นกุญแจแน่นหนา ภายหลังจากเขาใช้ให้กวาดเตียงยาวไว้เรียบร้อย ส่งพรมผืนหนึ่งกับหมอนให้นูระดินไว้หลับนอน ซ้ำถอดเครื่องจองจำออกเสียหมด ทั้งนี้เพราะความเมตตากรุณานูระดิน วิเซียร์สั่งให้เฆี่ยนนูระดินทุกวัน กูเตอิดก็รับคำแสดงท่าทางประหนึ่งมีใจเจ็บแค้น ราวจะกินเลือดเนื้อนูระดิน แต่ครั้นลับหลังกลับแสดงความเอ็นดูมิได้โหดร้ายเลย

นูระดินต้องทรมานอยู่ตั้งแต่วันมาถึงเมืองบัสโสระ นับได้ ๔๐ วัน ครั้นย่างขึ้นวันที่ ๔๑ มีผู้นำบรรณาการอย่างหนึ่งมาจากกาหลิบ สุลต่านได้เห็นก็มีความยินดี ประทานให้แก่วิเซียร์ แต่มีผู้หนึ่งคัดค้านขึ้นว่า บางทีของสิ่งนี้กาหลิบจะประทานแก่สุลต่านคนใหม่กระมัง วิเซียร์ได้ยินดังนั้น จึงพูดว่าอันที่จริงไอ้นูระดินควรต้องถูกประหารชีวิตเสียแต่วันที่มาถึง

สุลต่านตรัสว่า ดีแล้วที่ท่านมาเตือนเรา จงไปพาตัวมันขึ้นมานี่ เราจะตัดศีรษะมันเสีย

วิเซียร์รับบัญชาและทูลว่า ข้าพเจ้าอยากจะขอให้โฆษณาทั่วเมืองว่า ใครอยากจะดูการประหารชีวิตไอ้นูระดินให้มาที่ในวัง เพื่อเป็นการลบล้างความเจ็บความอายของข้าพเจ้า ที่นูระดินได้ทำแก่ข้าพเจ้าแต่หนหลัง สุลต่านก็อนุญาตตามประสงค์ วิเซียร์มีความยินดี สั่งให้เจ้าพนักงานแยกกันออกเที่ยวป่าวร้องตามถนนทนทาง บรรดาชาวเมืองพ่อค้าพาณิช ตลอดกระทั่งเด็กนักเรียนรู้ข่าวนี้เข้า พากันมีความสงสาร บ้างเตรียมม้าเตรียมเก้าอี้ไปคอยนั่งดู บ้างพากันไปยังคุกเพื่อคอยดูนูระดิน วิเซียร์พร้อมด้วยนักการ ๑๐ คนไปยังคุกที่ขังนูระดิน

กูเตอิดถามว่า ท่านต้องการตัวนักโทษหรือ

วิเชียร์ออกคำสั่งว่า จงถอดไอ้คนพาลหนุ่มนั้นออกมา

กูเตอิดชี้แจงว่า เวลานี้มันกำลังบอบช้ำ ด้วยข้าพเจ้าโบยตีมันทุกวันตามคำสั่ง ว่าพลางก็เดินเข้าไปข้างใน เห็นนูระดินกำลังท่องบ่นโคลงว่า

ความเจ็บปวดรวดเร้า บ่ห่อนเห็นใครเข้า
ช่วยแก้ ไขเลย

กูเตอิด จึงเปลื้องเสื้อผ้าอันขาวสะอาดสำรับที่นูระดินนุ่งห่มอยู่นั้นออกเสีย สวมสำรับเก่าอันเปรอะเปื้อนสกปรกให้แล้วพาตัวออกไป นูระดินเห็นหน้าวิเชียร์ผู้เป็นปรปักษ์อันมุ่หมายล้างผลาญเขา ความแค้นก็แล่นขึ้นมาดันดันอกน้ำตาไหล พลางร้องถามว่า ท่านไม่ถือโชคลางร้ายหรือ ท่านไม่เคยได้ยินคำโคลงที่กล่าวดังนี้บ้างหรือ

เขาใช้ธรรมโหดร้าย เขาย่อมจะแพ้พ่าย
พินาศด้วยเวรตาม สนองนอ

แล้วนูระดินพูดต่อไปว่า อ้า ท่านวิเชียร์ พึงรู้เถิดว่าพระเจ้าเป็นผู้บันดาลสรรพเหตุให้เป็นไปตามพระประสงค์

วิเชียร์ตวาดว่า ไอ้นูระดิน เจ้าไม่ต้องพูดมาก ข้าไม่หวาดเสียวในถ้อยคำที่เจ้ากล่าว ข้าจะตัดหัวเจ้าเสียต่อหน้าชาวเมืองบัสโสระ ข้าไม่นำพาในภาษิตใด ๆ หมด ข้าถืออย่างเดียวว่า

"บุญบาปเคราะห์กรรมจะเป็นอย่างไรก็ตาม สิ่งใดชอบใจข้า สิ่งนั้นเป็นดี นอกนั้นยังถืออยู่อีกข้อหนึ่งว่า ถ้าทำให้ปรปักษ์พ่ายแพ้ได้ในวันนี้ ถึงข้าจะมีชีวิตอยู่ต่อไปอีกเพียงวันเดียว ก็ปลาบปลื้มประสบหมายยิ่งนัก"

ครั้นแล้ววิเชียร์สั่งเจ้าหน้าที่ให้พาตัวนูระดินไปตระเวนรอบเมือง ครั้นรอบเมืองบัสโสระ จึงพามาหยุดอยู่ตรงที่วิเชียร์มายืนร้องถวายฎีกาเมื่อวันต้องถูกทุบตีนั้น มีผู้คนดูหนาแน่น ต่างพากันสงสารนูระดินยิ่งนัก เพชฌฆาตเข้ามาหานูระดินแล้วพูดว่า ข้าพเจ้าจะต้องทำตามคำสั่งของผู้มีอำนาจ ถ้าท่านจะต้องประสงค์สิ่งใดขอได้บอกข้าพเจ้าเถิด เพราะชีวิตของท่านจะยืดไปได้อีกเพียงก่อนเวลาที่สุลต่านจะเยี่ยมบัญชรออกมาเท่านั้น นูระดินเหลียวซ้ายแลขวาพลางร้องขึ้นว่า

ดูก่อนนานาญาติมิตร ท่านมีจิตสงสาร
ข้าขอนบนอบนมัสการ เอ็นดูด้วยช่วยวานเมตตา
อันชีวิตของข้านี้ ใกล้ มัจจุภัยอยู่แทบหัตถา
หิวโหยกระหายธารา โปรดข้าสักหยดพอบรรเทา

พวกราษฎรพากันร้องไห้สงสารนูระดิน อาสาจะไปตักน้ำให้ แต่เพชฌฆาตร้องห้ามว่า เป็นหน้าที่ของเขา ผู้ใดจะกล้ากรายเข้าไปไม่ได้ ครั้นแล้วก็จัดน้ำมายื่นให้ แต่วิเชียร์ปัดเสียและทำลายภาชนะนั้นด้วย แล้วสั่งให้เพชฌฆาตเร่งลงมือตัด

ศีรษะเสีย เพชฌฆาตเอาผ้าเข้าผูกตานูระดิน ราชฎรชาวเมืองเบียดเสียดอลหม่าน พากันร้องตะโกนเข้าไปยังวิเชียร์และกล่าวคำหยาบช้าต่าง ๆ เสียงอึกทึก ยังมิทันที่เพชฌฆาตจะลงดาบได้ทันใดนั้นบังเกิดผงคลีมืดคลุ้มตระหลบไปในอากาศ สุลต่านประทับอยู่บนตำหนักเห็นดังนั้น จึงรับสั่งให้หาวิเชียร์เข้าไปถามว่านั่นเป็นเหตุลางอะไรหรือ

วิเชียร์ทูลว่า เมื่อตัดศีรษะชายคนนี้เสียก่อนแล้วจึงจะทูลได้ แต่สุลต่านมิยอม รับสั่งให้งดการฆ่านูระดินไว้ก่อนจนกว่าจะได้ตระหนักแน่ว่า มีข่าวหรือลางอะไร

อันผงคลีมืดคลุ้มนั้น เกิดขึ้นด้วยฝีเท้าม้าของวิเชียร์จาฟาร์แห่งราชสำนักกาหลิบกับคนใช้ซึ่งควบมาโดยด่วน เพื่อนำสิ่งของพระราชทานมาให้แก่นูระดิน ตั้งแต่นูระดินเดินทางออกจากนครแบกแดดมายังบัสโสระ ยังมิได้ข่าวคราวเลย กาหลิบก็ทรงลืมอาลัยนูระดินเสียทีเดียวเป็นเวลาถึง ๓๐ วัน ทั้งไม่มีใครเพ็ดทูลถึงชื่อนูระดินด้วย จนคืนหนึ่งพระองค์เสด็จไปหานางเอนิสเอลเชลิส์ในห้องของนาง ได้ทรงฟังนางร้องเพลงคร่ำครวญถึงผัวด้วยเสียงเยือกเย็นว่า

โฉมพี่นี่น้องเห็น ผิจะใกล้ฤไกลกัน
ปากน้องนิรำพัน วรเชษฐ์สมัญญา

กาหลิบเห็นนางร้องไห้สะอึกสะอื้น ก็ประทับนิ่งอยู่ฝ่ายนางเอนิสเอลเชลิส์ ครั้นเห็นกาหลิบจึงหมอบลงจุมพิตฝ่าพระบาท ๓ ครั้ง แล้วกล่าวขึ้นว่า

อ้าปิ่นประชานาถ ทรงคุณะโอพาร์
ข้าขอประณตน้อม เตือนบทคดีมูล
จากไปก็นานแล้ว ขององค์พระปรานี
อภิชาติราชา ดุลยภาพก็เพียบพูน
ศิระเกล้าประณตตูล นูระดินสวามี
และมิรู้จะร้ายดี บิยภัสดาเทอญ

กาหลิบรับสั่งถามว่า เจ้านี่คือใคร

นางกราบทูลว่า ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่นูระดินบุตรเอลฟาดละหลานคากาน ถวายไว้แต่เมื่อวันเสด็จไปที่อุทอาน พระองค์รับสั่งสัญญาว่าจะส่งตัวข้าพเจ้าคืนไปประทานแก่นูระดิน พร้อมกับของพระราชทาน บัดนี้ข้าพเจ้ามาพึ่งพระบารมีอยู่ ๓๐ วันแล้ว มิเป็นอันกินอันนอนเลย เพราะความเป็นห่วงสามี กาหลิบจึงรับสั่งเรียกจาฟาร์บามีกีเข้ามาแล้วรับสั่งว่า ๓๐ วันแล้ว ข้าไม่ได้ยินข่าวนูระดินเลย เข้าใจว่าสุลต่านจะฆ่าเสียกระมัง ถ้าจริงกระนั้นหรือเพียงแต่ทำร้ายอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว ข้าจะทำลายไอ้ผู้ที่เป็นต้นเหตุประทุษร้ายนั้น เพราะนูระดินเป็นคนรักใคร่สนิทสนมของข้า เจ้าจงรีบเดินทางไปเมืองบัสโสระเดี๋ยวนี้

สืบสวนดูทีว่านูระดินเป็นอย่างไร สุลต่านได้มอบหน้าที่ตามสาส์นของเราหรือไม่

จาฟาร์รับพระราชโองการแล้วออกเดินทางทันที ครั้นมาถึงเมืองบัสโสระ เห็นผู้คนชุลมุนเอิกเกริกวุ่นวาย ก็มีความสงสัย จึงร้องถามไปว่า เหตุใดพวกชาวเมืองจึงเบียดเสียดเยียดยัดกันเป็นกลุ่ม ๆ เช่นนั้น พวกราษฎรร้องบอกว่าเขาจะฆ่านูระดิน จาฟาร์ตกใจรีบไปเฝ้าสุลต่าน ทูลเหตุที่กาหลิบใช้ให้มา และทูลตามที่กาหลิบได้ตรัสไว้ว่า ถ้าผู้ใดทำร้านนูระดิน พระองค์จะทรงล้างผลาญผู้นั้นและผู้เป็นต้นเหตุเสีย ว่าแล้วก็เข้าจับสุลต่านกับวิเซียร์โมอินจำไว้ สั่งให้ปล่อยนูระดินจากโทษ พาตัวมาสถาปนาขึ้นไว้ในตำแหน่งสุลต่านแห่งเมืองบัสโสระ แทนสุลต่านโมฮำหมัดบุตรสุเลมันเอสเซนยีสืบไป จาฟาร์อยู่ในเมืองบัสโสระสามวันเพื่อพักผ่อนร่างกาย ครั้นรุ่งขึ้นวันที่สี่เป็นวันที่จาฟาร์จะกลับนครแบกแดด นูระดินเดินทางมาหาจาฟาร์กล่าวว่า ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะใคร่ไปเฝ้ากาหลิบบียมหาราชด้วย จาฟาร์ก็ยินยอม แล้วบอกแก่สุลต่านโมฮำหมัดว่าจงเตรียมตัวเถิด พอเวลาทำวัตรเช้าแล้ว เราจะเดินทางกลับนครแบกแดด สุลต่านก็รับคำ ครั้นทำวัตรเช้าแล้ว ก็พร้อมกันขึ้นม้า ออกเดินทางจากเมืองบัสโสระ

พร้อมด้วยวิเซียร์โมอิน ฝ่ายนูระดินก็ขี่ม้าเคียงข้างจาฟาร์ไป วิเซียร์โมอินในขณะนั้นรู้สึกตัวว่า การที่ได้ทำต่อนูระดินนั้นเป็นสิ่งมิชอบก็เสียใจ แต่จำใจโดยขัดพระราชอาญามิได้ จนถึงแบกแดดนครแห่งความสงบ

ครั้นถึงพากันไปเฝ้ากาหลิบพร้อมกัน กราบทูลแถลงมูลเหตุกรณีของนูระดินแต่ต้นจนจบ

กาหลิบรับสั่งปฏิสันถารด้วยคำว่า จงเอาดาบเล่มนี้ไปตัดศีรษะปรปักษ์ของเจ้าเสีย นูระดินรับดาบมาแล้วรำเข้าไปใกล้วิเซียร์โมอิน แล้วพูดว่า ข้าพเจ้าจะไม่ทำลงได้ เพราะเป็นธรรมชาติของข้าพเจ้าไม่พยาบาทจองเวร ส่วนท่านนั้นทำแก่ข้าพเจ้าได้ก็โดยธรรมชาติของท่าน ว่าแล้วนูดินทิ้งดาบลงแล้วกราบทูลกาหลิบว่า ข้าแต่กาหลิบปิยมหาราช อันชายผู้นี้ไม่ซื่อตรงต่อข้าพเจ้าก็จริงอยู่ แต่ข้าพเจ้าไม่พยาบาทเขา

กาหลิบตรัสว่า เจ้าจะปล่อยเขาหรือ ไม่ได้ มันเป็นคนต้องรับโทษตามควร พลางตรัสใช้เมสเรอให้ไปตัดศีรษะโมอินเสีย เมสเรอก็ทำตามโองการ

กาหลิบตรัสกับนูระดินว่า เจ้าจงเลือกขอของเอาตามที่เจ้าต้องการ

นูระดินกราบทูลว่า ข้าแต่กาหลิบ ข้าพเจ้ามิได้ปรารถนาในตำแหน่งสุลต่านแห่งเมืองบัสโสระ และมิได้ปรารถนาสิ่งของอย่างอื่นอีก นอกจากจะขอรับใช้สอยอยู่ใกล้ชิดยุคลบาทเท่านั้น

กาหลิบรับสั่งว่า ข้าก็เต็มใจมาก พลางตรัสเรียกนางเอนิสเอลเชลิส์ให้ขนเผ้า พระองค์ประทานเครื่องอุปโภคบริโภคและตำหนักหลังหนึ่งให้ทั้งสองอยู่ครองกันตามเดิม แล้วพระราชทานเบี้ยหวัดเงินปี และทรงยกย่องเป็นราชพัลลภของพระองค์ นูระดินและภรรยาได้พึ่งพระบารมีเป็นสุขสืบมา จนตราบเท่าวันสุดท้ายแห่งชีวิตของตน

•

๔๑. เรื่องเจ้าชายไตเออมูลุค

•

สมัยโบราณนานมา มีนครชื่อเมดินากาทราตั้งอยู่หลังเทือกเขาอิสปาหัน กษัตริย์ซึ่งครองนครนั้นทรงพระนามสุเลมัน พระองค์กอปรด้วยคุณสมบัติแห่งกษัตริย์ทุกประการ มีความโอบอ้อมอารีรักใคร่ไพร่บ้านพลเมือง เสมือนเป็นพระญาติพระวงศ์ของพระองค์ทั้งสิ้น ทรงปกครองว่าขานการเมืองต้องตามแบบนิติธรรม ไม่บังคับกดขี่อาณาประชาราษฎรให้ได้รับความเดือดร้อน พระองค์จึงปราศจากข้อติฉินนินทา มีแต่เสียงชร้องสาธุการ

สรรเสริญพระบารมีอยู่เนืองนิตย์ เมื่อข่าวคุณสมบัติความดีของกษัตริย์สุเลมันลือกระเดื่องไปทั่วในประเทศน้อยใหญ่ใกล้เคียง มีชนต่างแดนเข้าไปพึ่งพระบารมีอยู่ในนครเมดินากาทราหนาแน่น ราษฎรทุกชั้นทุกเหล่าต่างได้รับความร่มเย็นอยู่เป็นสุขปราศจากข้อเดือดร้อนใจ นครเมดินากาทราจึงรุ่งเรืองเป็นสง่ามาเป็นเวลานาน

อันกษัตริย์สุเลมันนั้น ตั้งแต่ครองราชย์มาก็ช้านานจนทรงพระชรา แต่หามีมเหสีไม่ จึงปราศจากโอรสและธิดาที่จะสืบสันตติวงศ์ดำรงราชสกุลสืบไป

พระองค์มีวิเซียร์ผู้หนึ่ง ซึ่งเจริญรอยตามราโชบาย มีคุณสมบัติความดีงามแม้นเหมือนพระองค์ ปกครองว่าขานการเมืองต่างพระเนตรพระกรรณเรียบร้อยเป็นยุติธรรม วันหนึ่งกษัตริย์สุเลมันรับสั่งให้หาวิเซียร์เข้าไปเฝ้า ครั้นวิเซียร์เข้าเฝ้าอยู่เฉพาะพระพักตร์ พระองค์จึงรับสั่งว่า วิเซียร์ เราให้หาท่านมาวันนี้เพื่อจะปรารภเหตุให้ทราบว่า ตัวเราทุกวันนี้ชรามากแล้ว ร่างกายก็ทุพพลภาพเรี่ยวแรงน้อยถอยลงมาก เมื่อหวนคิดถึงสังขารร่างกายขนาดนี้ก็ให้เหี่ยวแห้งใจเป็นห่วงหลัง ด้วยว่าเราไม่มีมเหสีและโอรสจะสืบสกุลต่อไปภายหน้า ดูออกจะไม่เป็นไปตามแบบอย่างกษัตริย์ พระโมฮำหมัดศาสดาจารย์กล่าวไว้ว่า ธรรมดากษัตริย์ผู้ปกครองประเทศมีอำนาจเหนือเหล่า

นิกรชน ย่อมต้องทำการสมรสในหมู่สตรีที่เป็นที่นับถือของไพร่บ้านพลเมืองทั่วไป เพื่อเพิ่มความจงรักภักดีให้ทวีขึ้นในหมู่เสวกามาตย์ราชบริพารตลอดจนผู้ประพฤติพรต และราษฎรสามัญ และจะได้มีบุตรหลานสืบสกุลบำรุงความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติต่อไปภายหน้า พระโมฮำหมัดไม่พอพระหฤทัยในกษัตริย์ที่ไร้โอรสสืบสกุล นี่แน่ะ วิเซียร์ เมื่อกระนี้ท่านจะเห็นประการไรควรจะแนะนำอย่างไรก็จงบอกแก่เราเถิด วิเซียร์ได้รับสั่งถามดังนั้น น้ำตาไหลพราก ทูลตอบว่า ข้าแต่ราชาผู้เจริญด้วยชนมายุ อันการที่จะให้ข้าพเจ้าทูลแนะนำพระองค์ในเรื่องนี้เห็นขัดข้องอยู่ เพราะเรื่องเช่นนี้สุดแต่ความพอพระทัยของพระองค์ที่จะทรงเลือกเป็นส่วนใหญ่ การที่จะให้ข้าพเจ้าทูลแนะนำ ก็เสมือนหนึ่งพระองค์มีพระราชประสงค์จะให้ข้าพเจ้าเข้าไปในกองไฟนรกแห่งความพิโรธของกษัตริย์ผู้ทรงอำนาจมหันต์ คือพระองค์ พระองค์มีพระประสงค์จะให้เป็นเช่นนั้นหรือ กษัตริย์สุเลมันรับสั่งว่า วิเซียร์เอ๋ย จงรู้เถิดว่าการที่เราปรึกษาท่านคราวนี้ก็เพราะมีความหนักใจอยู่ข้อหนึ่ง ข้อนั้นคือว่า ถ้ากษัตริย์องค์ใดซื้อเอาหญิงไพร่ไร้สกุลมาเป็นมเหสี ชั้นแต่วงศ์วานเหล่ากอของหญิงนั้นก็หาทราบไม่ ถ้าได้ทราบเหล่ากอของหญิงนั้นว่าเป็นไพร่ ก็พอจะอดกลั้นได้ แต่หากด้วยความหลงละเมอเพ้อคิดแต่ส่วนว่าเป็นดี

ก็รับไว้เป็นมเหสีให้ยศศักดิ์ หญิงนั้นอาจจะเกิดบุตรเป็นไพร่ไปตามแนวแถวเทือกของมารดา เกิดกบฏทำการเดือดร้อนต่าง ๆ นานา ทำให้ราษฎรได้รับความทุกข์เข็ญ บุตรชนิดนี้จะหาค่าความดีสักเล็กน้อยก็ไม่ได้ นอกจากเป็นสิ่งขัดขวางความเจริญ ทำให้เกิดความเดือดร้อนดังว่ามาแล้วนั้น เมื่อกระนั้น เราจึงคิดเห็นว่า ท่านควรจะแนะนำให้เราเลือกหาหญิงที่จะเป็นมเหสีของเรา พวกราษฎรจะได้ไม่ติเตียนเราว่า เลือกหาผู้ที่จะเป็นสุลตานาที่นับถือของราษฎรเอาตามลำพังใจ เป็นเหตุให้บังเกิดความกระด้างกระเดื่อง ขาดความนิยมนับถือในหมู่นิกรชน

วิเซียร์ทูลว่า เมื่อพระองค์ให้เกียรติยศแก่ข้าพเจ้าถึงเพียงนี้ ก็เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะทูลแนะนำตามความคิดความเห็น ตามที่พระองค์ตกลงพระหฤทัยที่จะมีมเหสีนั้นก็ดีอยู่แล้ว ส่วนสตรีที่จะมาเป็นมเหสีของพระองค์ให้เป็นที่นับถือ จงรักภักดีในหมู่พลเมืองทั่วไปนั้น ควรเป็นสตรีที่มีวงศ์สกุลสูงทัดเทียมกับพระองค์นั่นแหละเป็นข้อใหญ่ ถ้าพระองค์ทรงเห็นพ้องด้วยในข้อนี้แล้ว ข้าพเจ้าก็เห็นสตรีจำพวกธิดาแห่งกษัตริย์ประเทศต่าง ๆ นั้น

พระเจ้าสุเลมันรับสั่งถามว่า ท่านเห็นธิดากษัตริย์ประเทศไหน สมควรจะเป็นมเหสีของเขา ให้เป็นที่รักใคร่นับถือใน

หมู่ราษฎรทั่วไปได้บ้าง ทั้งสตรีผู้นั้นควรจะเป็นผู้มีรูปร่างงดงามน่าพึงรักใคร่ด้วย

วิเชียร์ทูลว่า เป็นพระกรุณาใหญ่หลวงที่พระองค์ทรงเห็นพ้องด้วย ในข้อที่ทรงนึกถึงความพอใจของราษฎรของพระองค์เป็นใหญ่ อนสตรีที่สมควรจะเป็นมเหสีของพระองค์ได้นั้น ข้าพเจ้าเห็นอยู่คนเดียว คือธิดากษัตริย์ซาห์รชาแห่งนครอาร์เปทา นางมีสิริรูปโสภาคย์งดงามกอปรด้วยคุณสมบัติความดีความงามหลายประการ เหลือที่จะกราบทูลให้ครบถ้วนได้ ว่าเฉพาะฝ่ายความงามแล้วนางเป็นยอดเยี่ยมกว่าสตรีใด ๆ ทั้งสิ้น มีนัยน์ตาดำขลับ ผมยาว บั้นเอวเล็กเรียว ตะโพกผายผึ่ง เมื่อขณะนางอยู่ใกล้ หรือเหลียวดูชายใด ย่อมทำให้ชายนั้นอึ่มเอิบใจ รู้สึกตนเสมือนว่าเสพทิพยสมบัติอยู่บนเมืองสวรรค์ อันมีเทพธิดาบำเรออยู่สลอน แต่ครั้นเมื่อยามนางเบือนหนีไป ย่อมทำให้หัวใจชายนั้นแทบแตกสลาย มีคำกล่าวกันว่า นางสามารถจะประหารชีวิตชายเสียได้ด้วยนัยน์ตาอันงามมีเสน่ห์ของนาง บรรดาโอรสกษัตริย์ประเทศใกล้เคียงที่ได้เห็นนาง พากันเคลิบเคลิ้มหลงใหลวิกลจริตไปด้วยความที่ไม่ได้เป็นชายาสมประสงค์เสียเป็นอันมากแล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่า ถ้าพระองค์จะทรงแต่งทูตผู้ชำนาญในชั้นเชิงพูดไปทูลขอต่อพระบิดาของนาง ก็เห็นจะได้อยู่ กษัตริย์สุเลมันรับ

สั่งว่า ถ้าท่านมีความเห็นเช่นนั้นเราก็จะทำตาม แต่เราเห็นว่าจะหาใครเป็นทูตที่ฉลาดเฉลียวไปทำการนี้ให้สำเร็จนั้น ขัดสนอยู่เห็นอยู่ก็แต่ท่านเท่านั้น ท่านผู้เป็นมีปัญญากอปรทั้งมีสัมมาคารวะสุภาพ จะไม่เป็นเหตุให้ขัดเคืองพระทัยกษัตริย์ซาห์รชา เพราะฉะนั้น ท่านจงกลับบ้าน จัดแจงเตรียมตัวออกเดินทางไปยังประเทศอาร์เปทาพรุ่งนี้เถิด เครื่องราชบรรณาการและสิ่งของเครื่องใช้ต้องการอย่างไรให้จัดตามประสงค์ แต่มีข้อสำคัญอยู่อย่างหนึ่งว่า ท่านทำให้หัวใจเราเร่าร้อนอยากได้นางอยู่หนักหนา เพราะฉะนั้น ท่านจะต้องไปทำการให้สำเร็จได้ นางมาจงเร็ว หาไม่ก็อย่ากลับมานครเมดินาอีกเลย

วิเซียร์ทูลว่า ข้าพเจ้าทราบแล้วจะปฏิบัติตามประสงค์ทุกประการ ครั้นแล้วกษัตริย์สุเลมันก็เสด็จขึ้น มีพระหฤทัยอิ่มเอิบในข่าวความงามของธิดากษัตริย์ซาห์รชา หมดทุกข์ร้อนในพระหฤทัยที่มีอยู่แต่ก่อน

วิเซียร์กลับบ้านสั่งให้เจ้าหน้าที่จัดตระเตรียมเครื่องราชบรรณาการอย่างวิเศษนานา มีเครื่องเพชรนิลจินดามรกตหลายหลากชนิด รวมทั้งม้าอาหรับงาม ๆ และสิ่งของอื่น ๆ อีกเอนกประการ ครั้นเตรียมเครื่องราชบรรณาการเสร็จแล้ว ก็เอาขึ้นหลังอูฐหลังลารอท่านวิเซียร์ วิเซียร์ขึ้นเฝ้ากษัตริย์สุเลมันเพื่อ

ทูลลาอีกครั้งหนึ่ง พระองค์รับสั่งว่าจงไปมีความสำเร็จแล้วรีบกลับมาโดยเร็วเถิด วิเซียร์กราบลงกับพื้นแทบพระบาทรับพระแล้วก็ออกจากที่เฝ้า ครั้นแล้วก็พร้อมด้วยนักการร้อยหนึ่ง ทาสชายร้อยหนึ่ง หญิงร้อยหนึ่ง นำเอาเครื่องราชบรรณาการออกจากนครเมดินาไป

ตั้งแต่วิเซียร์ออกจากเมืองไปแล้ว กษัตริย์สุเลมันให้รุ่มร้อนหฤทัย คอยเฝ้ารำพึงใคร่จะได้ธิดากษัตริย์ซาห์รชามาเป็นมเหสี นานวันเข้ายิ่งเร่าร้อนรักหลงใหลยิ่งขึ้น มิเป็นอันสรงเสวยและบรรทม นับวันคืนคอยวิเซียร์อยู่

ฝ่ายวิเซียร์ออกจากนครเมดินา แล้วก็พาบ่าวเดินทางข้ามป่าและทะเลทราย รีบไปทั้งกลางวันกลางคืน จนเหลือทางอีกวันหนึ่งจะถึงนครอาร์เปทา สั่งให้ตั้งกระโจมหยุดพักอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ เรียกหัวหน้านักการคนหนึ่งเข้ามาสั่งว่า เจ้าจงเข้าไปในเมืองขอเข้าเฝ้ากษัตริย์ซาห์รชา ทูลให้พระองค์ทรงทราบว่าเราเป็นทูตกษัตริย์สุเลมัน จะขอเข้าเฝ้าถวายเครื่องราชบรรณาการ หัวหน้านักการคำนับรับคำแล้วก็ออกเดินทางเข้าไปในเมือง พอถึงประตูเมืองพอดีเป็นคราวกษัตริย์ซาห์รชา ประทับหย่อนพระทัยอยู่ที่หน้าพระทวาร ครั้นพระองค์ทอดพระเนตรเห็นหัวหน้านักการก็ตระหนักพระทัยว่า ชาวต่างประเทศมา จึงรับสั่งให้มหาดเล็กไปนำตัวเข้ามาเฝ้า หัวหน้านักการเข้าเฝ้า

กราบทูลว่า บัดนี้กษัตริย์สุเลมันของข้าพเจ้า มีรับสั่งให้วิเซียร์นำเครื่องราชบรรณาการมาถวายพระองค์ กษัตริย์ซาห์รชาพอพระทัย ทรงต้อนรับหัวหน้านักการเป็นอย่างดี เมื่อเข้าไปในพระราชวังแล้วรับสั่งถามว่า บัดนี้วิเซียร์ยังพักอยู่ที่ไหน

หัวหน้านักการทูลว่า เวลานี้วิเซียร์ยังพักอยู่ริมฝั่งแม่น้ำนอกเมือง สั่งให้ข้าพเจ้าล่วงหน้ามาทูลพระองค์ให้ทรงทราบก่อน พรุ่งนี้จึงจะเดินทางเข้ามาในเมือง

กษัตริย์ซาห์รชาได้ทรงฟังดังนั้นรับสั่งให้วิเซียร์ของพระองค์พร้อมด้วยขุนนางผู้ใหญ่ฝ่ายหน้า ทั้งทหารและพลเรือนมากมายออกไปคอยรับวิเซียร์แห่งนครเมดินายังนอกเมือง เพื่อเป็นเกียรติยศแก่กษัตริย์สุเลมันผู้ทรงเดชานุภาพ ปกครองประเทศกว้างขวางมีอาณาจักรจดแผ่ไปทั่วแดนดินถิ่นแถบนั้น

ฝ่ายวิเซียร์แห่งนครเมดินา พักแรมอยู่ริมแม่น้ำจนเวลาเที่ยงคืน จึงพาพวกออกเดินทางมุ่งเข้ามาในเมือง รุ่งเช้าพบกับพวกขุนนางที่ออกมารับ วิเซียร์ของกษัตริย์ซาห์รชาจึงแจ้งแก่วิเซียร์ของกษัตริย์สุเลมันว่า ข้าแต่ท่านวิเซียร์แห่งกษัตริย์ผู้ทรงเดชานุภาพ พวกข้าพเจ้ารับสั่งของเจ้านายให้ออกมาคำนับต้อนรับท่านด้วยความนับถือ พูดเท่านั้นต่างคนต่างพากันคำนับ วิเซียร์ของกษัตริย์สุเลมันคำนับตอบพวกนั้นแล้วว่า ข้าพเจ้ารู้สึกเป็น

เกียรติยศใหญ่หลวงมาก ครั้นแล้วก็พากันเดินทาง ต่อมาวิเซียร์ของกษัตริย์สุเลมันรู้สึกกระหยิ่มว่า การที่ตนถือรับสั่งมาทำราชกิจครั้งนี้ เห็นจะสำเร็จสมประสงค์เป็นแน่

พวกขุนนางที่ออกไปรับ นำวิเซียร์ของกษัตริย์สุเลมันเดินทางเข้าประตูเมืองมาจนถึงประตูพระราชวัง วิเซียร์จึงลงจากหลังม้า เพราะเป็นประเพณีผู้ใดจะขี่ม้าเข้าพระราชวังไม่ได้ จึงเดินเข้าไปในพระราชวังถึงปราสาทใหญ่ ซึ่งตกแต่งไว้อย่างสง่างดงาม เบื้องสุดปราสาทอีกด้านหนึ่งมีบัลลังก์ทำด้วยหินขาวประดับด้วยไข่มุกและเพชรสลับกัน ขาบัลลังก์ทั้งสี่ทำด้วยงาช้างขาวสะอาด บนบัลลังก์มีเบาะไหมสีเขียว ริมขลิบด้วยทองสีแดงแก่ บนบัลลังก์มีฉัตรทองประดับไข่มุกและเพชรนิลจามระยับ บนบัลลังก์อันงามวิจิตรนั้นกษัตริย์ซาห์รชาประทับอยู่ เบื้องซ้ายและเบื้องขวามีขุนนางยืนเฝ้าอยู่สิ้นหลาม เป็นแถวออกมาจนจดกลางปราสาท วิเซียร์เห็นดังนั้นก็ตั้งสติสะกดใจมิให้ประหม่า เดินตรงเข้าไปในระหว่างแถวพวกข้าเฝ้าทั้งสองข้าง พอมาเฉพาะพระพักตร์กษัตริย์ซาห์รชา ก็ก้มศีรษะลงคำนับอย่างสง่าผ่าเผย แล้วทูลว่า ข้าแต่ราชะผู้ประเสริฐ ขอพระองค์จงเจริญด้วยพรแห่งพระเป็นเจ้าทุกประการเถิด อันข้าพเจ้านี้เป็นวิเซียร์รับหน้าที่ทูตแห่งกษัตริย์สุเลมันผู้ทรงเดชมหันต์ มีอานุภาพอนันต์ปกครองประเทศเมดินากาทรา มีอาณาจักรกว้างใหญ่

ปกแผ่ไพศาลไปทั่วเทือกภูเขาอิสปาหัน และประเทศน้อยใหญ่ใกล้ไกล เจ้านายของข้าพเจ้ามีพระหฤทัยใคร่จะผูกมิตรไมตรีกับพระองค์ จึงรับสั่งให้ข้าพเจ้าเชิญเครื่องบรรณาการมาถวาย ขอพระองค์รับเครื่องบรรณาการไว้ เพื่อเป็นราชสัมพันธไมตรีสนิทเสมือนหนึ่งทองแผ่นเดียวกันเถิด นอกจากถ้อยคำเหล่านี้ วิเซียร์แห่งเมดินายังทูลต่อไปด้วยถ้อยคำไพเราะ มีกิริยาสุภาพสง่าผ่าเผย แล้วยังกล่าวโคลงยอพระเกียรติกษัตริย์ซาห์รชาอีกหลายบท ด้วยความแคล่วคล่องว่องไวในเชิงพูด เป็นที่พอพระทัยกษัตริย์ซาห์รชายิ่งนัก พระองค์รับสั่งเรียกให้เข้าไปนั่งใกล้ดำรัสตอบด้วยถ้อยคำไพเราะปรานีย์ม่อ่องผ่องใส ครั้นแล้วรับสั่งให้จัดโต๊ะเทียบเข้าในท้องพระโรง ต้อนรับเลี้ยงดูเป็นเกียรติยศแก่วิเซียร์กับพวกทูตอย่างสนุกรื่นเริง

ครั้นเสวยเสร็จแล้ว พวกข้าเฝ้าต่างพากันออกจากที่เฝ้าเหลืออยู่แต่วิเซียร์แห่งเมดินาและวิเซียร์ประจำพระองค์ กษัตริย์ซาห์รชากับขุนนางผู้ใหญ่ วิเซียร์เห็นได้โอกาสจึงลุกขึ้นยืนกล่าวคำอวยพรกษัตริย์ซาห์รชา แล้วก้มลงจุบพื้นแทบพระบาทพลางทูลว่า ข้าแต่มหากษัตริย์ผู้ทรงพระเกียรติกระเดื่อง อันหน้าที่ของข้าพเจ้าที่เป็นราชทูตมาเฝ้าพระองค์ครั้งนี้ เป็นไปข้างฝ่ายจะนำมาซึ่งความสงบ จะรุ่งเรืองเป็นสันติสุขแด่พระองค์ ข้าพเจ้าได้

รับสั่งของเจ้านายให้มากราบทูลให้ทรงทราบว่า อันเกียรติคุณความงาม พร้อมทั้งเกียรติศักดิ์อันสูงของพระธิดาของพระองค์นั้นเป็นที่สรรเสริญอยู่ทั่วไปในถิ่นประเทศแดนไกล กษัตริย์สุเลมันเจ้านายของข้าพเจ้าทรงยกย่องสรรเสริญเป็นหนักหนา อนึ่งพระองค์เล่าก็เป็นกษัตริย์อันประเสริฐเปี่ยมด้วยบุญญาภินิหาร เจ้านายของข้าพเจ้าก็เช่นกัน เป็นกษัตริย์ที่ทรงตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม มีความโอบอ้อมอารีเป็นที่พึ่งพำนักรักใคร่แห่งฝูงชนทุกชั้น บัดนี้พระองค์ทรงเป็นห่วงอยู่ว่า พระองค์ยังไม่มีเหตุ ถ้าสิ้นพระชนม์ลงก็ไม่มีโอรสจะสืบสันตติวงศ์ทรงปกครองราชฎร์ให้ได้รับความร่มเย็นอย่างที่เป็นอยู่เวลานี้ และก็ด้วยความที่พระองค์มีพระทัยเป็นห่วงถึงความสุขของพลเมืองของพระองค์อยู่มากนั้น จึงไม่ทรงเลือกชายาเอาตามพอพระหฤทัย เห็นอยู่แต่หนทางเดียวเท่านั้นที่จะให้หายเป็นพระกังวลได้ หนทางนั้นคือที่จะเป็นราชสัมพันธ์สนิทของพระองค์เป็นทองแผ่นเดียวกันสืบไปภายหน้า อันสตรีใดในใต้หล้า เห็นจะไม่เป็นที่พอพระทัยของเจ้านายข้าพเจ้า และเป็นที่รักใคร่นับถือในหมู่พลเมืองทั่วไป เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงอยากจะกราบทูลถามว่า พระองค์มีพระประสงค์จะเป็นทองแผ่นเดียวรับไมตรีสนิทกับเจ้านายของข้าพเจ้าหรือหาไม่ พูดเท่านั้นแล้ววิเซียร์นั่งรอฟังรับสั่งตอบอยู่

ฝ่ายกษัตริย์ชาหรชา เมื่อได้สดับถ้อยคำของวิเชียร์ตระหนักพระทัยแล้วว่ากษัตริย์สุเลมันมีประสงค์อะไร พระองค์ลุกขึ้นยืนแล้วกัมลงจุมพิตท้องพระโรง ด้วยพระอิริยาบถอันสุภาพบรรดาข้าเฝ้าเห็นกษัตริย์ชาหรชา ทรงทำการถ่อมเกียรติศักดิ์แก่ราชทูตเช่นนั้น พากันประหลาดใจเป็นอันมาก

ครั้นแล้วกษัตริย์ชาหรชาแหงนพระพักตร์ขึ้นตรัสว่า ข้าแต่พระเป็นเจ้าบนสวรรค์ พระองค์โปรดข้าพเจ้ามากที่ประทานเกียรติยศและความรุ่งเรืองแก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าขอถวายคำสรรเสริญแด่พระยงค์ด้วยเถิด แล้วหันมารับสั่งกะวิเชียร์ทั้งกำลังยืนอยู่ในอาการที่ทำความเคารพว่า ท่านวิเชียร์ผู้ควรได้รับความยกย่องสรรเสริญ ท่านเป็นผู้รุ่งเรืองแล้วด้วยยศศักดิ์และเกียรติคุณนานา จงฟังเรา ณ บัดนี้ว่า เราทั้งหลายทั่วทั้งประเทศนี้ เปรียบเสมือนพลเมืองของกษัตริย์สุเลมันส่วนหนึ่ง เมื่อพระองค์ประสงค์สิ่งไร ย่อมจะต้องเป็นไปตามพระประสงค์ทุกประการ เฉพาะในเรื่องนี้เราเห็นว่า พระองค์ให้เกียรติยศแก่เราเป็นอันมาก ซึ่งจะหาความกรุณาอันใดได้ถึงเพียงนี้อีกนั้นเห็นไม่มีแล้ว เราขอถวายลูกสาวของเราให้เป็นบาทบริจาริกาของพระองค์ด้วยความยินดียิ่ง ตรัสเท่านั้นแล้วรับสั่งให้หากาดีและพยานเข้าไปเฝ้า พอกาดีและพยานเข้าเฝ้าพระองค์รับสั่งว่า เจ้าจงเป็นพยานด้วย ณ

บัดนี้ว่า พระเจ้าสุเลมันแต่ให้วิเซียร์ของพระองค์เป็นราชทูตมาขอธิดาเราไปเป็นบาทบริจาริกา เรายกให้ด้วยความยินดี ฝ่ายกาดีก็ทำสัญญาอภิเษกสมรส ระหว่างกษัตริย์สุเลมันกับธิดาของกษัตริย์ซาห์รชา เสร็จแล้วสวดอ้อนวอนขอพรพระเป็นเจ้าเป็นอันเสร็จพิธี

ต่อจากนั้นมากษัตริย์ซาห์รชาก็ทรงจัดแจงตกแต่งพระธิดาและต้อนรับเลี้ยงดูวิเซียร์ รับสั่งให้จัดโต๊ะเสวยทุกเวลาค่ำ ให้วิเซียร์ร่วมโต๊ะเสวยด้วยทุกคราว ทำอยู่เช่นนั้นเป็นเวลา ๒ เดือนเต็ม พอวันครบกำหนด ๒ เดือน พระองค์รับสั่งให้จัดเครื่องราชบรรณาการไปถวายตอบแทนกษัตริย์สุเลมัน มีของดีวิเศษหลายสิ่งหลายอย่างครบถ้วนตามเกียรติศักดิ์ มอบให้วิเซียร์แห่งเมดินา แล้วรับสั่งให้ตั้งกระโจมนอกเมืองเพื่อกองทูตจะได้พักรอรับราชบุตรี ครั้นแล้วจัดหาหญิงข้าหลวงชาติกรีกและชาติตุรกีหลายร้อยประจำองค์พระธิดา จัดเครื่องแต่งองค์ครบถ้วน ล้วนแล้วด้วยเพชรนิลจินดามีค่าควรเมืองสารพันทุกสิ่งทุกอย่าง จัดกระบวนอู่ฐกระบวนลาเป็นพาหนะหลายสิบ พาหนะของพระธิดานั้นจัดลา ๑๐ ตัวแต่งงดงามด้วยเสลี่ยงทองประดับเพชรและระยับทั้ง ๔ ด้าน ภายนอกกันผ้าหนากันแสงแดด ภายในกันผ้าโปร่งบาง เบื้องบนเป็นฉัตรชั้นกันแสงพระอาทิตย์ พิศดูงามประดุจยอดวิมานในเมืองสวรรค์ พระธิดานั้นก็จัดเครื่องทรงเครื่องใช้

สำหรับพระธิดาขึ้นบรรทุกบนหลังอูฐ กระบวนก็เคลื่อนออกจากพระนคร กระบวนลาของพระธิดาไปกลาง เบื้องซ้ายขวาหน้าหลังเป็นกระบวนอูฐ และกระบวนลา หญิงข้าหลวงแชงกันเป็นหลั่น ๆ ชั้นเชิงหลายแถว กษัตริย์ซาห์รชาขึ้นประทับบนหลังม้าพระที่นั่งเสด็จไปส่งพระธิดา กองทูตแห่งนครเมดินาก็เข้าสมทบรับกระบวนพระธิดาบ่ายหน้ามุ่งตรงไปยังเทือกเขาอิสปาหัน ส่วนกษัตริย์ซาห์รชานั้นเสด็จไปกับกระบวนเป็นหนทาง ๓ โยชน์ แล้วก็เสด็จกลับนครมีพระหฤทัยอิ่มเอิบสำราญยิ่งนัก

วิเซียร์นำพระธิดาเร่งรีบเดินทาง ทั้งกลางวันกลางคืน ข้ามทะเลทรายข้ามป่าแรมรอนเป็นเวลาหลายวันหลายคืน ก็บรรลุถึงเขตแดนเมดินา ยังเหลือหนทางอีก ๓ วันจะเข้านคร วิเซียร์จึงส่งผู้เดินข่าว ล่วงหน้าเข้าไปทูลกษัตริย์สุเลมันก่อน ผู้เดินข่าวขึ้นม้าควบล่วงหน้าไป พอถึงก็เข้าเฝ้ากษัตริย์สุเลมันกราบทูลว่า บัดนี้วิเซียร์กำลังนำพระธิดาแห่งกษัตริย์ซาห์รชาเข้ามาถวายจวนจะถึงนครอยู่แล้ว

กษัตริย์สุเลมันทรงทราบดังนั้น ก็ชื่นบานพระกมลเปรมปรีดิ์พระหฤทัยเป็นอันมาก ประทานเสื้อยศแก่ผู้เดินข่าวแล้วรับสั่งให้จัดแจงกระบวนออกไปรับ มีกระบวนทหารพลเรือนแต่งเต็มยศและปักธงปลิวไสวบนศีรษะทุกคน มีกระบวนม้ากระบวนเดินเท้าหลายเหล่าหลายชนิด แล้วรับสั่งให้บ่าวร้อง

ไพร่บ้านพลเมืองหญิงชายสาวแก่แม่หม้ายเข้ากระบวน ราษฎรถือดอกไม้ธงทิวปลิวว่อน เสร็จแล้วให้เคลื่อนกระบวนออกจากนครเดินเป็นหลั่น ๆ ลันหลามเป็นแถวยาวไป หลายร้อย หลายพันเส้น ส่วนบ้านเรือนและถนนหนทางทั่วนคร ก็รับสั่งให้ตกแต่งไว้คอยท่าอย่างงดงาม เกณฑ์ให้ขันทีและข้าหลวงแต่งกายเหมือน ๆ กันยืนเป็นแถวสลับกันสองฟากถนน ตั้งแต่ประตูพระราชวังไปจนจดประตูเมือง ครั้นกระบวนทหารและกระบวนพลเรือนออกมาพบกระบวนพระธิดา ก็แยกออกเป็นสองปีกซ้ายขวา หันหน้ากลับเข้าสู่พระนครโห่ร้องอวยพรเสียงอึงมี่มาตลอดทาง ฝ่ายกระบวนราษฎรห้อมล้อมอยู่ภายนอกรับขานโห่ร้องและโบกธงอยู่สลอน เหล่าที่เชิญน้ำหอมและถือดอกไม้กำสาดซัดขว้างป่าว่อนหอมตระหลบอบอวล แตรและกลองก็ประโคมกึกก้องครั้นมาถึงประตูเมืองพวกพนักงานเชิญวอเข้ามารับพระธิดา แล้วเชิญเสด็จเข้าไปในฮาเร็มหรืออันเตปุรสถาน อันตกแต่งประพรมน้ำหอมไว้แล้วอย่างห้องทิพย์ กรุ่นด้วยกลิ่นนานาบุปผชาติและเครื่องหอม ครั้นเวลาค่ำลงก็ประกวดโคมไฟแสงไสวสว่างจ้าพร้อมทั้งโคมระย้าเทียนตั้งและโคมสีแลระยับ ฉายแสงต้องเครื่องประดับแลแพรวพราว ราวกับรุ้งเพชรอยู่รอบ ๆ พอได้เวลาพวกขันทีเปิดห้องชั้นในออกแล้วยืนเฝ้าประจำอยู่ทุกบานประตู ฝ่าย

ข้าหลวงพนักงานก็เชิญพระธิดาเสด็จเข้าในห้อง พระนางยุรยาตรไประหว่างหมู่สาวใช้ข้าหลวง ดูงามดังดวงจันทร์แวดล้อมด้วยดวงดาว หรือประหนึ่งไข่มุกขนาดน้อย ๆ รอบ ครั้นพระนางเข้าไปถึงห้องใน ก็ประทับลงบนแท่นหินขาวประดับด้วยเพชรและไข่มุก พวกข้าหลวงและขันทีก็ถอยออก กษัตริย์สุเลมันจึงเสด็จเข้ามาหาพระนาง พอได้ทอดพระเนตรก็ให้ทรงรักใคร่ปรานี สิ้นทุกข์ร้อนและความเหงาพระหฤทัยแต่บัดนั้นมา

พระองค์เสด็จอยู่ด้วยพระมเหสี เป็นเวลาเดือนหนึ่ง จึงได้ออกว่าราชการตามเคย ครั้นอยู่มาอีกเป็นเวลา ๙ เดือน พระนางก็ประสูติพระโอรส มีรูปสิริโสภาคย์งดงาม พอมีผู้นำข่าวไปกราบทูลกษัตริย์สุเลมัน พระองค์ชื่นชมยินดีพระหฤทัยเป็นอย่างยิ่ง ประทานรางวัลแก่ผู้นำข่าวเป็นจำนวนเงินมากมาย แล้วเสด็จเข้าไปหาพระโอรส ทอดพระเนตรเห็นมีลักษณะงดงามจะหาผู้เปรียบไม่ได้ ก็ทรงปราโมทย์ยิ่ง ตรงเข้าจุมพิตระหว่างเนตรทั้งสองทั้งกำลังยังมิได้ชำระ ครั้นแล้วพวกนางพยาบาลผดุงครรภ์หลวง ก็รับพระโอรสไปชำระสระสรง แต้มขอบเนตรทั้งสองให้ดำด้วยคอห์ลหรือสุรหม่า ถึงวันฤกษ์ดีพวกโหรก็ถวายพระนามพระโอรสว่า ไตเอลมูลุคขาวาน

พวกนางสนมอบรมประคับประคองเจ้าชายไตเอลมูลุคเป็นอย่างดี มิได้ประชวรกายไข้เจ็บประการไร จนเจริญวัยได้ ๗

ปี กษัตริย์สุเลมันจึงให้หาครูหลวงเข้าไปสั่งสอนพระโอรสให้รู้เขียนรู้อ่านและวิทยาศาสตร์ต่าง ๆ พร้อมทั้งสอนให้รู้ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิชาอาคมอย่างชั้นที่กษัตริย์จะต้องศึกษา ไตเอลมูลุคมีเชาวน์ไวเรียนวิชาจบสิ้นจนแทบจะไม่มีครูสอน ครั้นศึกษาวิชาจบแล้ว ให้หาครูมาสอนหัดขี่ม้า รู้ที่ท่าเชี่ยวชาญเป็นยอดเยี่ยม จนชนมายุได้ ๑๔ ปีจึงเลิกการศึกษา

อันความสวยงามของเจ้าชายไตเอลมูลุคนั้น ยิ่งเจริญวัยขึ้นความงามก็ยิ่งทวีขึ้น ไม่เลือกว่าจะเสด็จแห่งไร ไพร่พลเมืองเห็นเข้าก็ต้องอดตะลึงชมมิได้ ยิ่งพวกหญิงสาวชาวเมืองตลอดทุกชั้นได้เห็นเข้าแล้ว เป็นไม่มีใครเว้นเคลิบเคลิ้มหลงใหลใคร่ได้ร่วมภิรมย์สวาท ต่างพากันขวนขวายหาช่องให้ได้พบปะบ่อยๆ พอวายบ้า พวกปราชญ์ราชกวีก็พากันแต่งโคลงกลอนประกวดความงามมากมายหลายร้อยหลายพันบท เมื่อพระชนม์ได้ ๑๘ ปี ไตเอลมูลุคเกิดไฝสีเหลืองเหมือนอำพันขึ้นที่ปรางอังแดงเรือทั้งสองข้าง เพิ่มความงามขึ้นอีกเป็นอันมากเหลือที่จะพรรณนาให้หมดสิ้นได้ ยิ่งเจริญวัยความงามก็ยิ่งทวีขึ้น ในที่สุดมีผู้กล่าวว่าไตเอลมูลุคเป็นยอดมหาเสน่ห์ยวนกมลหญิง ได้รับศุภสมบัติคือความงามมาจากพระมารดา

ว่าข้างฝ่ายอัรยาศัยพระทัยเล่า ไตเอลมูลุคก็มีความโอบอ้อมอารีนอบน้อมนับถือผู้ใหญ่ รักใคร่เอ็นดูผู้น้อย มีนิสัย

ถอดแบบจากพระบิดาทุกประการ บรรดาไพร่บ้านพลเมืองต่างก็ปรารถนาปรารภอยู่ทั่วกันว่า ถ้ากษัตริย์สุเลมันสืบพระชนม์ลงเป็นต้องราชาภิเษกให้ไตเอลมูลุคขึ้นครองเมืองเสวยราชย์ แล้วตนจะได้ถวายตัวเป็นอีเมอร์ในพระองค์

เจ้าชายไตเอลมูลุคมีนิสัยชอบการกีฬาล่าเนื้อ วันไหนไม่ได้เสด็จป่าล่าเนื้อก็ไม่สบายพระทัย พระบิดาคอยทรงห้ามปรามอยู่เสมอ ด้วยเกรงว่าพระโอรสจะได้รับอันตรายในป่า แต่พระโอรสจะเชื่อฟังก็หาไม่ ลอบเสด็จไปป่าเสมอ ๆ มาวันหนึ่งรับสั่งกับมหาดเล็กว่า จงเตรียมเสบียงอาหารไว้สำหรับกำหนด ๑๐ วัน เราจะเที่ยวล่าเนื้อนอนค้างอยู่ในป่าให้สนุกสนาน มหาดเล็กออกมาตระเตรียมตามรับสั่ง ครั้นแล้วเจ้าชายไตเอลมูลุคก็พร้อมด้วยมหาดเล็กหลายสิบคนขึ้นม้าออกจากนครข้ามทะเลทรายเข้าป่าท่าเนื้อพลางหยุดพักแรมไปพลางเป็นเวลา ๔ วัน บรรลุถึงทุ่งกว้างแห่งหนึ่ง มีป่าละเมาะและหญ้าสดเขียวชอุ่ม มีฝูงสัตว์ป่าออกกินหญ้าอยู่เป็นหมู่ ๆ ในป่าละเมาะก็มีฝูงสัตว์วิ่งคะนองส่งเสียงร้องแปลก ๆ หลายอย่างหลายชนิด บรรดาไม้ดอกไม้ผลก็ออกผลออกดอกสุกงอมหอมกลิ่นตระหลบ นาน ๆ ป่าละเมาะขาดตอนเป็นห่อม ๆ มีลำธารผ่านไปมาอยู่ระเกะระกะ น้ำในลำธารใสเย็นจืดสนิท ทุกสิ่งล้วนแต่งดงามเป็นที่น่าสบายใจแก่ผู้ที่ได้

ไปถึงทุ่งนั้นยิ่งนัก เจ้าชายไตเอลมูลุคจึงสั่งมหาดเล็กว่า จงตั้งค่ายลงที่นี่ พวกมหาดเล็กทำตาม ครั้นแล้วต่างก็แยกกันออกไล่เนื้อบ้างยิงด้วยธนู บ้างไล่ให้ติดข่ายได้เนื้อทรายกวางละมั่งมากมาย เจ้าชายลงจากหลังม้า จัดแบ่งเนื้อทรายและกวางละมั่ง ส่งเข้าไปถวายพระบิดาบ้าง ประทานพวกขุนนางบ้าง เหลือนอกนั้นก็แบ่งปันกันกินอย่างสนุกสำราญ

เจ้าชายรับสั่งให้ตั้งกระโจมพักแรมคืนอยู่ข้างลำธารชายละเมาะ ครั้นรุ่งเช้ามีพวกคาราวานกองใหญ่พากันเดินทางมายังทุ่งนั้น พอมาถึงปลายลำธารชายละเมาะก็หยุดอยู่ เจ้าชายเห็นดังนั้นรับสั่งให้มหาดเล็กไปสืบสวนดู และให้ถามว่าเหตุไรจึงพากันมาพักอยู่ที่นั่น มหาดเล็กคำนับรับคำสั่งแล้วก็ขึ้นม้าไปยังพวกคาราวาน พอถึงจึงไต่ถามว่า พวกเจ้าจงตอบเราโดยเร็วว่า เป็นใครมาแต่ไหน เหตุไรจึงมาพักอยู่ที่นี่ พวกคาราวานตอบว่า เราเป็นพ่อค้าเดินทางมาถึงที่นี่เห็นมีลำธารน้ำ และทุ่งหญ้าบ่าละเมาะเย็นสบายดี จึงพากันหยุดพักอยู่ หนทางที่เราจะไปนั้นยังไกลนัก ที่จะพักข้างหน้าหายาก ทั้งไม่ใช่เป็นดินแดนของพระเจ้าสุเลมันด้วย ดินแดนนี้เป็นอาณาเขตของพระองค์ พ่อค้าคนเดินทางได้พักผ่อนมีความสุขสำราญ ไม่มีโจรภัยเดือดร้อนประการใด ด้วยพระบารมีของพระองค์และพระราชบุตร เราได้ทราบกิตติศัพท์ดังนี้ จึงชวนกันพักอยู่และเรามีสินค้าดี ๆ

หวังว่า จะนำเข้าไปถวายเจ้าชายไตเอลมูลุคพระราชบุตรด้วย มหาดเล็กได้ทราบความดังนั้นกลับไปทูลเจ้าชาย เจ้าชายรับสั่งว่า ถ้าพวกพ่อค้ามีสิ่งไรจะให้เรา ก็ให้มาที่นี่เถิด ไม่ต้องนำเข้าไปในเมือง ว่าแล้วก็เสด็จขึ้นม้าตามไป ฝ่ายพวกคาราวานเห็นเจ้าชายเสด็จไปหา ต่างพากันลุกขึ้นทำความเคารพแล้วสวดอ้อนวอนว่า ข้าแต่พระเป็นเจ้าบนสวรรค์ ขอพระองค์จงประทานพรแด่เจ้าชายพระราชบุตรกษัตริย์สุเลมัน พระทรงธรรมด้วยเถิด ขอเจ้าชายจงมีความเจริญรุ่งเรืองเสมอไปอย่าได้รู้จักจางเลย ครั้นแล้วพวกพ่อค้าพากันกางกระโจมแพรขลิบริมทอง ประดับด้วยไข่มุกและเพชรพลอยรับเจ้าชาย บนพื้นหญ้าปูลาดด้วยพรมเจียมวิเศษสำหรับกษัตริย์ ตามชายพรมร้อยด้วยมรกตไว้รอบงามระยับ เจ้าชายจึงเสด็จเข้าไปประทับบนพรม มหาดเล็กยืนเฝ้าอยู่เบื้องซ้ายขวาหน้าหลังโดยรอบ เปิดช่องไว้ตรงพระพักตร์ เพื่อให้พ่อค้าเข้าเฝ้า

เจ้าชายรับสั่งกับพ่อค้าคนแรกที่เข้าเฝ้าว่า ท่านมีสินค้าอะไรมาบ้าง จงเอาออกมาให้ดู พ่อค้าได้รับฟังดังนั้น จึงขนเอาสินค้าดี ๆ ออกถวายทอดพระเนตร สิ่งไรที่เจ้าชายต้องประสงค์ก็รับสั่งซื้อคิดราคาให้ตามสมควร ส่วนสิ่งของที่พ่อค้าตั้งใจจะนำเข้าไปถวายในเมือง ก็ให้รับไว้ทุกอย่าง ตรัสตอบขอบใจ

พวกพ่อค้าเป็นอันมาก เสร็จแล้วเจ้าชายเสด็จออกจากกระโจมมาขึ้นม้าจะเสด็จกลับ ทันใดนั้นทอดพระเนตรเห็นพ่อค้าหนุ่มคนหนึ่งรูปร่างสะสวย แต่งกายเรียบร้อย หน้าผากกว้าง เค้าหน้าดูน่าจะมีสง่าผ่าเผยสดใสทุกประการ แต่สังเกตดูสีหน้าเห็นได้ว่าเปลี่ยนแปลงไปมาก ความที่ควรจะงาม ควรจะมีสง่าในดวงหน้าจางหายไปหมด กลับเป็นเผือดชีดน่าเวทนา เจ้าชายทอดพระเนตรดังนั้นให้ประหลาดพระทัยรับสั่งให้มหาดเล็กไต่ถามเหตุผลดู มหาดเล็กก็ไปไต่ถามตามรับสั่ง พ่อค้าหนุ่มถอนใจใหญ่อยู่สักประเดี๋ยว ก็สะอื้นแล้วร้องไห้ครวญครางน้ำตาไหลลงนองหน้า สะอึกสะอื้นบอกกับมหาดเล็กว่า เราเสียดายของรักของเรานักอนิจจา ของรักของเราต้องจากกัน พูดได้เท่านั้นก็ร้องไห้โอดครวญต่อไปอีก พลางรำพันเป็นกลอนพลางร้องไห้พลางว่า

นิจจาต้องพรากจากกัน ไฉนนั่นจึงนานนักหนา
ทุกข์ร้อนถอนใจไม่เว้นวาร โศกสลัดบักข้าไปคลาย
เพื่อนเอ๋ยน้ำตาข้าน้ำ ไหลหลั่งไม่มีสุดสาย
ตั้งแต่วันพรากจากกาย สุดาพี่คิดหมายอารมณ์
หากพระอาหล่าทรงฤทธิ์ ลิขิตชีพไว้แต่ก่อน
ข้าจึงต้องทนทุกข์ร้อน ข้อนี้ทรวงทุกข์เข็ญทรมาน
อยู่เดียวเหมือนกายปราศจิต ชีวิตปราศหวังน่าสงสาร
เพื่อนเอ๋ยเสียงนางกังวาน ยามไข้นางขานเสื่อมคลาย

พ่อค้าหนุ่มว่ามาได้ถึงเพียงนี้ ก็หยุดร้องไห้สะอึกสะอื้นต่อไปอีก แล้วล้มลงบนพื้นหญ้าสลบไป เจ้าชายทอดพระเนตรอยู่ด้วยความประหลาดพระทัยยิ่งนัก สักประเดี๋ยวพ่อค้าหนุ่มฟื้นขึ้น ลืมตาโพลงจ้องดูไปทางเจ้าชายอย่างฉงนงง แล้วกล่าวกลอนต่อไปอีกว่า

หวานไรไม่ล้นเสียงหวาน เนตรนางเปรียบปานแขไข
พิศใครเป็นต้องติดใจ หลงใหลละเมอเพ้อรัก

กลอนมาขาดลงเพียงนี้ พ่อค้าหนุ่มหยุดถอนใจใหญ่แล้วร้องโอดครวญจนสลบไปอีกเป็นครั้งที่ ๒ เจ้าชายเสด็จลงจากหลังม้าเข้าไปหา รับสั่งให้หมอหาดเล็กช่วยแก้ไข พอพ่อค้าหนุ่มฟื้นขึ้นเห็นเจ้าชายยืนอยู่เบื้องศีรษะ เขาจึงพยายามพยุงตัวขึ้นยืน แล้วก้มลงจุบพื้นดินแทบพระบาทเจ้าชาย

เจ้าชายรับสั่งถามว่า เหตุไรเจ้าไม่เอาสินค้าของเจ้าให้เราดู

พ่อค้าหนุ่มทูลว่า ข้าแต่เจ้าชาย อันสินค้าของข้าพเจ้านั้น ไม่พอกับเกียรติยศของพระองค์ มีแต่ของไม่มีค่าควรที่พระองค์จะทอดพระเนตร จึงมิได้นำออกถวายทอดพระเนตร พระอาชญาไม่พ้นเกล้า ฯ

เจ้าชายรับสั่งเป็นเชิงบังคับว่า เจ้ามีอะไรบ้างต้องให้เราดู และจงแจ้งให้เราทราบเหตุผลที่เจ้าร้องไห้จนถึงกับสลบไปเป็นสองครั้ง เราเห็นเจ้าเป็นทุกข์หนักให้นึกสงสาร เจ้าถูกใครบังคับกดขี่ประการใด จงแจ้งให้เราทราบเถิด เราจะแก้ไขให้ หรือถ้าเจ้าเป็นทุกข์ร้อนเพราะมีหนี้สิน เราก็จะชำระให้เพราะสงสารเจ้านัก

ขณะนั้นเจ้าชายไตเอลมูลุค รับสั่งให้จัดหาเก้าอี้เพื่อประทับซักไซ้ไล่เลียงพ่อค้าหนุ่ม พวกพ่อค้าจึงจัดเก้าอี้งากรอบไม้ดำ นวมทำด้วยไหมปักทองถวาย ปูพรมเจียมลงบนพื้นหญ้า เจ้าชายประทับบนเก้าอี้ รับสั่งให้พ่อค้าหนุ่มนั่งลงบนพรมพลางรับสั่งว่า บัดนี้เจ้ามีสินค้าอะไรบ้าง จงเอาออกมาให้เราดู

พ่อค้าหนุ่มตอบว่า ข้าแต่เจ้าชาย ขอพระองค์อย่ารับสั่งบังคับเช่นนั้นเลย อันสินค้าของข้าพเจ้าไม่สมเกียรติศักดิ์ที่พระองค์จะทอดพระเนตร

เจ้าชายรับสั่งซ้ำว่า ต้องเอาออกมาให้เราดูเดี๋ยวนี้ พลางรับสั่งให้มหาดเล็กขนเอาสินค้า ของพ่อค้าหนุ่มออกมาจากที่เก็บ มหาดเล็กก็ทำตามรับสั่ง ช่วยกันขนเอาสินค้าของพ่อค้าหนุ่มออกมา พ่อค้าหนุ่มเห็นดังนั้นน้ำตาไหลพรากลงนองหน้า

ร้องไห้โอดครวญรำพันต่าง ๆ นานา ร้องไห้พลางว่าโคลงกลอนไปพลาง ล้วนแต่เป็นบทที่แสดงความอาลัยในของรักพลางร้องห้ามปรามมิให้พวกมหาดเล็กแก้มัดสินค้าออก แต่พวกมหาดเล็กก็ไม่ฟัง ช่วยกันแก้มัดสินค้าออกถวายให้เจ้าชายทอดพระเนตรทีละอย่าง ๆ จนที่สุดหยิบเอาเสื้อแพรปักทองราคาสัก ๒,๐๐๐ เหรียญออกมาจากห่อ แล้วถวายเจ้าชาย ๆ คลี่ออกทอดพระเนตร ในขณะที่ทรงคลี่อยู่มีผ้าลินินผืนหนึ่งพลัดตกลงมาจากเสื้อ พ่อค้าหนุ่มเห็นดังนั้นตรงเข้าฉวยเอามานั่งทับไว้แล้วร้องว่า เมื่อไรหนอพระองค์จึงจะหยุดทรมานหัวใจข้าพเจ้าเสียที ตัวข้าพเจ้านี้ดาวสังหารเดินใกล้เข้ามาแล้ว ใกล้ยิ่งกว่าพระองค์

ถ้อยคำอันไม่มีผู้ใดทราบต้นสายปลายเหตุของพ่อค้าหนุ่มนี้ทำให้เจ้าชายประหลาดพระทัยเป็นอันมาก จึงรับสั่งถามว่าถ้อยคำของเจ้านั้นหมายความอย่างไร และเหตุไรเจ้าจึงฉวยเอาผ้าลินินผืนนั้นไปนั่งทับเสีย

พ่อค้าหนุ่มทูลว่า ข้าแต่เจ้าชาย อันถ้อยคำของข้าพเจ้านั้นกล่าวไปในขณะเผลอสติ และผ้าลินินผืนนี้หามีค่าสมควรที่พระองค์จะทอดพระเนตรไม่ ข้าพเจ้าเกรงว่าจะไม่พอพระทัย

จึงฉวยเอามาเสีย และก็ได้ทำลงในคราวสติลอย ขอพระองค์จะประทานโทษด้วยเถิด

เจ้าชายรับสั่งบังคับว่า เอาออกมาให้เราดูเดี๋ยวนี้ พ่อค้าหนุ่มทูลว่า ข้าแต่พระองค์ อันสินค้าอื่น ๆ ของข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้าก็มิได้ขัดรับสั่งยอมให้พระองค์ทอดพระเนตรแล้ว แต่ผ้าลินินผืนนี้ข้าพเจ้าถวายทอดพระเนตรไม่ได้ พระอาชญาไม่พ้นเกล้า ฯ

เจ้าชายไตเอลมูลลุครับสั่งซ้ำว่าว่า เจ้าได้ยินข้าว่าหรือไม่ ข้าจะต้องดูผ้าลินินผืนนั้น พ่อค้าหนุ่มก็ยังไม่ยอมถวายทอดพระเนตร เจ้าชายกริ้วรับสั่งว่า เจ้ากล้าขัดใจข้าหรือ ถ้าเจ้าไม่ให้ข้าดูเดี๋ยวนี้ ข้าเห็นจะกลั้นโทสะไม่ได้ต่อไปอีกแล้ว พ่อค้าหนุ่มเห็นเหลือปัญญาที่จะขัดรับสั่งได้ จึงหยิบผ้าลินินออกมาจากใต้เข่าที่ทับไว้แล้วกอดแนบไว้กับอก พลางสะอึกสะอื้นร้องไห้รำพันโอดครวญต่าง ๆ นานาฟังดูน่าสังเวชยิ่งนัก

เจ้าชายให้มีพระทัยสงสารหายกริ้ว รับสั่งถามว่าเจ้ามีความทุกข์ร้อนอันใดซึ่งเกี่ยวแก่ผ้าลินินผืนนี้ จงบอกเรามาเถิด เราจะช่วยแก้ไขให้หายทุกข์ พ่อค้าหนุ่มสะอื้นพลางทูลว่า ข้าแต่พระองค์ อันเรื่องราวของข้าพเจ้าซึ่งเกี่ยวแก่ผ้าลินินผืนนี้และเจ้าของผ้าลินินผืนนั้นประหลาดมหัศจรรย์ยิ่งนัก ว่าพลาง

ก็คลี่ผ้าลินินออก บนผืนผ้ามีรูปจามรีปักด้วยไหมเดินทองสีแดงตัวหนึ่ง อีกตัวหนึ่งปักด้วยดินเงิน มีปลอกคอเดินทองสีแดงสลับกับลูกปัด ตัวจามรีผินหน้าเข้าหากัน พอเจ้าชายไตเอลมูลุคทอดพระเนตรเห็นดังนั้น รับสั่งว่า ขอความสรรเสริญจงมีแต่พระเป็นเจ้าผู้ตรัสรู้แล้ว พระองค์ช่างสอนให้มนุษย์ทำการแสดงฝีมือช่างได้สวยงามถึงเพียงนี้เจียวหนอ รูปจามรีทั้งสองนี้จะหาฝีมือช่างทำได้วิเศษกว่าเห็นไม่มีแล้ว

เจ้าชายตะลึงพิศความงามของรูปอยู่นาน บังเกิดความกระหายใฝ่พระทัยที่จะได้ฟังเรื่องราวของพ่อค้าหนุ่มยิ่งนัก พระองค์จึงรับสั่งกับพ่อค้าหนุ่มว่า เจ้าจงเล่าเรื่องของเจ้าที่เกี่ยวข้องกับผ้าลินิน และเจ้าของรูปจามรีทั้งสองนี้ให้เราฟังบัดนี้เถิด เรากระหายจะทราบเรื่องนักแล้ว

พ่อค้าหนุ่มจึงทูลว่า ถ้าพระองค์ประสงค์ข้าพเจ้าจะเล่าถวาย แล้วเขาก็เริ่มเล่าว่า

๔๒. เรื่องอชิชกับอชิเชห์

ข้าแต่โอรสกาหลิบ ข้าพเจ้าชื่ออชิช บิดาเป็นพ่อค้ามั่งคั่งด้วยทรัพย์ศฤงคาร มีบ้านเรือนใหญ่โตรโหฐาน แต่พระ

เป็นเจ้าประทานบุตรแก่บิดาข้าพเจ้าคนเดียว คือตัวข้าพเจ้าเท่านั้น ข้าพเจ้ามีญาติหญิงคนหนึ่งชื่ออซิเซห์เป็นบุตรีของอาบิดาของนางถึงแก่ความตายเสียตั้งแต่นางยังอ่อนอยู่ บิดาของข้าพเจ้าจึงรับนางมาเลี้ยงดูอยู่ในบ้าน เมื่อก่อนที่บิดาของนางจะตายได้สัญญาตกลงกันไว้กับบิดาข้าพเจ้าว่า เมื่อนางเติบโตขึ้น จะได้แต่งงานอยู่กินเป็นสามีภรรยากับข้าพเจ้า เพราะฉะนั้นเมื่อข้าพเจ้าเป็นหนุ่มและนางก็เป็นสาว บิดาของข้าพเจ้าจึงพูดกับมารดาว่า ขึ้นเราจะแต่งอซิซกับอซิเซห์ให้สิ้นห่วงใยเสียที มารดาข้าพเจ้าตกลงเห็นชอบด้วย บิดาข้าพเจ้าจึงจัดแจงตระเตรียมการไว้

ข้าพเจ้ากับอซิเซห์นั้น ตั้งแต่เล็กมาจนคุ้มใหญ่หาได้มีข้อบาดหมางขัดใจกันประการไรไม่ ต่างรักใคร่ใกล้ชิดสนิทสนมกันเหมือนพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน กระทั่งถึงคราวบิดาตระเตรียมการจะตกแต่งให้ เราก็ยังรักใคร่กันดีอยู่ ยิ่งได้ทราบว่าจะได้เป็นสามีภรรยากันในเร็ววัน ก็ยิ่งบังเกิดความรักสนิทแน่นแฟ้นขึ้นเป็นอันมาก มิได้ระแวงคิดว่าจะบังเกิดเหตุการณ์อันใดที่จะพรากข้าพเจ้าเสียจากนาง

บิดาข้าพเจ้าตระเตรียมการเสร็จ จึงกำหนดว่าวันศุกร์เวลาทำวัตร แล้วจะประชุมทำสัญญาแต่งงานข้าพเจ้ากับอซิเซห์

ครั้นแล้วก็เที่ยวไปเชื้อเชิญเพื่อนฝูง มีพ่อค้าคฤหบดีและคนใหญ่คนโตนัดหมายกำหนดวันพิธี ส่านมารดาข้าพเจ้าก็ไปเชื้อเชิญเพื่อนผู้หญิงและญาติพี่น้องไว้พร้อม ครั้นถึงวันศุกร์ก็จัดการขัดล้างบ้านช่องตกแต่ห้องหับไว้รอท่าแขก ขัดสีพื้นหินอ่อนและปูลาดด้วยพรมเจียมงดงามทั่วทุกห้อง ตามฝาผนังและเพดานห้อยม่านแพรลายกนกแลงามระยับชวนชม สิ่งไรที่ขาดเหลือก็จัดหาตกแต่งไว้เรียบร้อย ฝ่ายเครื่องโต๊ะอาหารก็จัดสรรอาหารสารพัดล้วนแต่ของวิเศษเทียบที่ไว้พร้อม รอเวลาเมื่อทำสัญญาพิธีแต่งงานเสร็จก็จะเลี้ยงดูกันให้สนุกสำราญ ขณะนั้นมารดาให้ข้าพเจ้าไปชำระมลทิน เสร็จแล้วออกมาแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสำรับใหม่งดงามประพรมน้ำหอมส่งกลิ่นหอมฟุ้ง จะย่างเท้าไปทางไหนก็ส่งกลิ่นอบตระหลบไปทุกแห่ง

ขณะนั้นข้าพเจ้าคิดถึงเพื่อนคนหนึ่ง เป็นผู้ชอบพอกันมาก แต่ยังไม่ได้เชิญเขามากินเลี้ยงในพิธีด้วย เวลาจะเริ่มพิธีก็ใกล้เข้ามาแล้ว ข้าพเจ้าจึงออกจากบ้านเพื่อจะไปตามเขา เดินเข้าถนนซอยแห่งหนึ่งไป ถนนนั้นข้าพเจ้ายังไม่เคยเดิน เมื่อเดินเข้าไปแล้วจึงรู้สึกว่ายาวมาก ต้องเดินไปเป็นเวลานานจึงออกถนนใหญ่ พอถึงหัวถนนให้รู้สึกเหนื่อยเหงื่อไหล เพราะกำลังร้อนและหนทางก็ไกล ทั้งผสมกับเหตุที่แต่งตัวด้วยเสื้อผ้าสำรับใหม่ ใส่น้ำหอมเต็มที่ จึงทำให้เหนื่อยมากกว่าปกติ

ข้าพเจ้าจึงหยุดลงนั่งพักบนม้านั่ง เอาผ้าเช็ดหน้าปูกลงปูรองพอนั่งลงสักประเดี๋ยวรู้สึกร้อนเหงื่อไหลโทรมหน้า ครั้นจะเอาผ้าเช็ดหน้าเช็ดเหงื่อก็เอาปูรองนั่งเสียแล้ว จึงคิดจะเอาชายเสื้อขึ้นเช็ด ขณะที่กำลังก้มลงจะเอาชายเสื้อเช็ดหน้านั้น บังเอิญมีผ้าเช็ดหน้าขาวพลัดลง มาจากข้างบน ตกลงมาตรงหน้าข้าพเจ้า ผ้าเช็ดหน้าผืนนั้นขาวสะอาดรู้ได้ทันทีว่าเป็นของผู้หญิงใช้ ไม่สมควรที่ข้าพเจ้าจะเอาขึ้นเช็ดหน้า แต่ถึงกระนั้นก็ยอมดีกว่าจะใช้ชายเสื้อเช็ด ข้าพเจ้าจึงเอื้อมหยิบพลางแหงนหน้าขึ้นดูให้รู้ว่าผ้าเช็ดหน้านั้นหล่นลงมาจากไหน ทันใดนั้นเหลือบตาไปสบตาหญิงสาวคนหนึ่ง คือผู้เป็นเจ้าของรูปจามรีคู่นั้น นางกำลังมองออกมาทางบานเกล็ดหน้าต่างทองเหลือง ข้าพเจ้าเกิดมาจนถึงเวลานั้นก็หลายปีแล้ว ยังไม่เคยเห็นหญิงใดในใต้หล้ามีดวงหน้างดงามวิไลปานหญิงผู้นั้นเลย ดวงหน้าของนางเต็มเปี่ยมด้วยมหาเสน่ห์ยวนใจชายทุกประการ เหลือที่จะกล่าวถูกว่าความงามของนางนั้นเพียงไร เพราะพระเป็นเจ้าประทานความงามแก่นางมากกว่าที่พระองค์ประทานอำนาจให้แก่ลูกมนุษย์ที่จะสรรกล่าวได้หมดจด เมื่อตาของนางสบกับตาข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้ารู้สึกว่าศรแห่งกามเทพได้แผลงแปลบเข้าหัวใจ นางจ้องดูข้าพเจ้า พลางเอานิ้วมืออันเล็กเรียวดัง

ลำเจียกจ่อเข้าที่ริมฝีปากอันจืดสนิท แล้วเอานิ้วกลางประสานจรดเข้าเป็นคู่กับนิ้วชี้ แล้วแนบกับทรวงอกสักประเดี๋ยวหลบหน้าปิดบานเกล็ดหน้าต่างหายแวบไป อันศรแห่งกามเทพซึ่งแผลงเข้าหัวใจข้าพเจ้าเมื่อยามประสบตากับนางนั้น บัดนี้เกิดเป็นเปลวไฟลุกลามร้อนผ่าวเผาอก ให้รู้สึกอึดอดกระวนกระวายต้องถอนใจอยู่ตั้งพันครั้ง

ข้าพเจ้านั่งฉงนสนเท่ห์ใจ เคลิ้มสติหลงใหล อยู่เป็นเวลานาน ซึ่งนางทำสัญญาณเช่นนั้นมีความหมายอย่างไรก็หาแจ้งใจไม่ นาน ๆ เหลียวขึ้นไปดูทางหน้าต่างก็เห็นคงปิดมิดชิดอยู่ อนิจานางไม่เยี่ยมหน้าออกมาแล้วหรือ ข้าพเจ้านั่งรำพึงอยู่เช่นนั้นจนเวลาพระอาทิตย์ตก นางก็หาวี่แววออกมาอีกไม่ ถนนหนทางแถบนั้นเปลี่ยวเงียบเชียบไม่เคยมีผู้คนสัญจร ข้าพเจ้าจึงลุกขึ้นยืน คลี่ผ้าเช็ดหน้าของนางออก มีกลิ่นชะมดเชียงหอมตระหลบนาสิก ทำให้รู้สึกตัวเหมือนว่าอยู่ในห้องทิพบนเมืองแมนที่อุดมด้วยสารพัดกลิ่นหอม ขณะที่ข้าพเจ้าคลี่ผ้าเช็ดหน้าออก มีกระดาษแผ่นเล็กพับไว้เรียบร้อยหล่นลงจากผ้า ข้าพเจ้าหยิบขึ้นได้กลิ่นหอมชวนจุมพิต แล้วคลี่ออดูเห็นมีฉันท์บทหนึ่งว่าดังนี้

ขอเสี่ยงลิขิตข่าว อุระร้าวกมลใน
ยังผู้พินิจใน ผิวประสบประสาทเห็น
จิตข้าระทมถอน ระอุร้อนฤมีเย็น
จึงได้ประดิษฐ์เป็น ศุภอักขรสำแดง
หากเธอจะถามหา ปุจฉาวิมัติแคลง
ตัวข้าจะแจกแจง อนุสนธิ์กระจ่างนัย
ลายลักษณะข้าเขียน มนะเพียรประจงใจ
เพื่อน้อมสิเน่ห์ไป ปะทะคู่สวาทเทอญ

เมื่ออ่านฉันท์สิ้นความแล้ว ข้าพเจ้าเหลือบชมความสวยงามของผ้าเช็ดหน้า เห็นที่ขอบทั้ง ๒ ข้างปักด้วยไหมเป็นฉันท์ไว้ข้างละครึ่งบท รวมสองข้างเป็นบทหนึ่ง (ธรรมดาผ้าเช็ดหน้าชาวอาหรับเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเหมือนของเรา ด้านหัวท้ายตามขวางปักขนเป็นขอบด้วยไหมสี หรือบางทีใช้ดิ้นทอง ริมสองข้างด้านยาวปล่อยเกลี้ยง ที่ปักเป็นฉันท์ในเรื่องนี้คือเดินเส้นไหมที่ขอบเป็นตัวหนังสือไปทีเดียว) อันผู้มือปักและความในฉันท์บทบนขอบผ้าเช็ดหน้านั้น ทั้งงามทั้งไพเราะจนทำให้ข้าพเจ้าลืมสติว่าตนคือใคร และเวลานั้นกำลังทำอะไรอยู่ ถือผ้าเช็ดหน้าไว้มือหนึ่ง กระดาษฉันท์มือหนึ่ง ออกเดินกลับบ้านสติลอยคิดวนเวียนไปมาไม่รู้ว่าตนประสงค์จะทำอะไร ข้อหนึ่งนั้นแน่อยู่แล้วว่า ข้าพเจ้าหลงรักนางเจ้าของผ้าเช็ดหน้าจนเผลอสติ แทบจะเป็นบ้าด้วยความรัก แต่ที่จะทำให้สมรักได้ด้วยประ

การไรนั้นคิดไม่ได้ กลับมาถึงบ้านเป็นเวลาดึกสงัดเห็นอชิเชห์นั่งร้องไห้สะอึกสะอื้นอยู่ แต่พอนางเห็นข้าพเจ้าเข้าก็รีบเช็ดน้ำตาเสีย แล้วเดินเข้ามาหาข้าพเจ้า นางถอดเสื้อชั้นนอกของข้าพเจ้าออก พลางถามถึงเหตุผลที่หายไปจากบ้านจนดึกดื่น ข้าพเจ้ายังมิทันได้ตอบประการใดเพราะสติยังฉอยอยู่ นางจึงแจ้งข้าพเจ้าว่า เมื่อถึงเวลานัดทำพิธีอาวาห์ มีแขกหรือผู้ใหญ่ในเมือง เป็นต้นว่า อีเมอร์ขุนนางผู้ใหญ่ และพ่อค้าคฤหบดีทั้งหลายมาประชุมมากมายเต็มไปทั้งบ้าน รวมทั้งกาดีและพยานการทำสัญญาแต่งงานก็มาพร้อม ครั้นถึงเวลารับประทานอาหาร บิดาของข้าพเจ้าก็เลยงดูเป็นอย่างดีเสร็จแล้วพากันนั่งคอยข้าพเจ้าอยู่เพื่อจะทำพิธีอาวาห์ นั่งรออยู่จนเวลาดึก เห็นว่าข้าพเจ้าไม่กลับ ไม่รู้เหตุผลต้นปลายประการใด จึงพากันกลับไปหมด แล้วนางพูดต่อไป บิดาของท่านโกรธมาก สาบานว่าจะไม่แต่งงานพี่ให้อยู่กินเป็นสามีภรรยากับน้องจนกว่าจะถึงปีหน้า ทั้งนี้เพราะพี่ทำให้ขายหน้าเพื่อนบ้าน และทำให้เสียเงินทองที่จัดเตรียมพิธีมากมายหลายร้อยหลายพัน บัดนี้น้องขอถามพี่ว่า เหตุไฉนจึงหายตัวไปจากบ้านจนดึกดื่นเช่นนี้ มีเหตุการณ์อย่างไรบังเกิดขึ้นแก่พี่หรือ

หรือว่าไม่เต็มใจจะแต่งงานกับน้องจึงแกล้งหลบหน้าเสีย พี่มีความคิดประการใดก็ขอจงบอกแต่น้องตามตรงเถิด

ข้าพเจ้าเล่าความตามที่เป็นจริงให้นางฟัง ตั้งแต่ต้นจนปลายตั้งแต่ออกจากบ้านไปพบหญิงสาวรูปร่างสะสวย และได้ผ้าเช็ดหน้าจนนั่งละเมอเพ้ออยู่จนดึกดื่น นางได้ฟังดังนั้นก็เอาผ้าเช็ดหน้าและเศษกระดาษไปจากข้าพเจ้า อ่านฉันท์สั้นข้อความแล้ว น้ำตาไหลลงนองทั้งสองแก้ม นางถามว่า นางพูดอะไรกับพี่บ้าง ซึ่งนางทำสัญญาเช่นนั้น มีความหมายประการใด

ข้าพเจ้าตอบว่า นางมิได้พูดอะไรกับพี่สักคำเดียว ได้แต่ทำสัญญาเอานิ้วจรดที่ริมฝีปาก แล้วเอานิ้วชักกับนิ้วกลางประสานกัน แล้วแนบไว้กับทรวงอก นางจะมีความหมายปมะการใดพี่หาทราบไม่ ภายหลังนางลดมือลงชี้มาข้างล่างครั้นแล้วก็หลบหน้าไป ขณะเมื่อนางปิดหน้าต่างหายไปนั้น นางได้ปลิดเอาหัวใจของพี่ไปเสียด้วย พี่จึงหมดสติยั้งคิดหลงใหลอยู่จนเวลาพลบค่ำ หวังว่าจะได้เห็นหน้านางอีกแต่ก็เปล่า จึงลุกขึ้นเดินจิตลอยกลับ เรื่องราวเป็นเช่นนี้ บัดนี้อยากจะขอให้น้องช่วยเหลือปลดเปลื้องความทุกข์ร้อนในใจ เจ้าเห็นประการใด นางได้ฟัง แหงนหน้าขึ้นจ้องดูตาข้าพเจ้าแล้วพูดว่า ข้าแต่ท่านผู้บุตรของลุง ถ้าหากพี่จะประสงค์แก้วตา

ทั้งสองของน้องไซร้ น้องก็ยินดีเต็มใจจะควักออกให้จากกระบอกตาเพราะรู้สึกเป็นหน้าที่จำเป็นว่า ต้องช่วยพี่ให้สมประสงค์เช่นเดียวกับช่วยนาง เหตุว่านางรักใคร่พี่มากมายเหมือนพี่หลงรักนางฉะนั้น

ข้าพเจ้าถามว่า น้องเข้าใจสัญญาของนางที่จรดนิ้วมือกับริมฝีปากและอย่างอื่นประการใด

นางตอบว่า ซึ่งนางจรดนิ้วมือกับริมฝีปากนั้น หมายความให้รู้ว่า นางนับเอาว่า พี่เป็นเสมือนดวงวิญญาณแห่งร่างกายนาง นางมีความประสงค์จะได้เป็นคู่ครองสวาทของพี่ส่วนผ้าเช็ดหน้านั้นเป็นเครื่องสำแดงความเคารพนับถือจากคู่ชู้รัก ฉันท์ในกระดาษนั้น บอกว่าวิญญาณของนางร้อนรุ่มด้วยความรักพี่และซึ่งนางประสานนิ้วทั้งสองเข้าด้วยกัน และแนบไว้กับทรวงอกนั้นเล่ามีความหมายแจ่มชัดประดุจนางบอกด้วยปากว่า ต่อจากนี้ไปอีก ๒ วันให้พี่ไปที่นั่นอีกเพื่อให้เห็นหน้าพอบรรเทาความร้อนรัก นี่แหละท่านผู้บุตรของลุง จงรู้ตระหนักแน่ใจเถิดว่านางรักพี่ ความรักของนางในพี่นั้นท่วมหัวใจนางแล้ว ถ้าน้องมีสิทธิ์จะไปไหนได้ตามลำพังเหมือนผู้ชาย น้องจะทำให้พี่กับนางสมปรารถนาในเวลาเร็ววัน แต่ถึงจะทำไม่ได้เช่นนั้นก็ทำเนาก็จะพยายามช่วยเหลือทุกประการ เพราะน้องรู้หัวใจ

หญิงดีอยู่ว่าลงได้รักแล้ว เป็นกระหายจะให้สมรักสมปรารถนาเสมอ เมื่อข้าพเจ้าได้ฟังถ้อยคำของนางรู้สึกพอใจมาก พลางกล่าวขอบใจนางแล้วพูดกับตัวเองว่า เราจะต้องรออยู่อีก ๒ วัน แล้วจะไปหานางอีก

ตลอดเวลา ๒ วัน ข้าพเจ้าไม่เป็นอันกินอันนอนไม่ออกจากบ้านหรือทำธุระการงานอย่างไร เฝ้าอยู่แต่ในห้อง ครุ่นคิดแต่จะให้เวลาหมดเปลืองไปโดยเร็ว อชิเซห์เข้ามาพูดจาเอาใจข้าพเจ้าซบศีรษะลงบนตักนางพลางถอนใจอยู่ นางกล่าวประเล้าประโลมว่า จงทำใจให้ดีมีมานะอดทน อย่าทุกข์ร้อนไปเลย ถ้าวาสนาที่จะได้นางมีอยู่แล้ว ไหนเลยจะพ้นกันไปได้ ครั้นแล้วเวลาล่วงมาได้ ๒ วันเป็นวันถึงกำหนด อชิเซห์จัดแจงแต่งกายประพรมน้ำหอมให้ข้าพเจ้าพลางพูดว่า วันนี้ถึงกำหนดแล้วจงไปหานางเถิด

ข้าพเจ้าพยายามตั้งสติอารมณ์ให้เป็นปกติแล้ว ออกจากบ้านเข้าถนนซอยเก่าไป พอออกหัวถนนอีกด้านหนึ่งก็หยุดลงนั่งบนม้าไม้เหมือนวันก่อน ตาเฝ้าจับอยู่กับหน้าต่างที่แม่สาวน้อยเคยเยี่ยมหน้าออกมา ข้าพเจ้านั่งกระวนกระวายใจอยู่สักครู่หนึ่งเห็นบานเกล็ดหน้าต่างเปิดออก แม่สาวน้อยเยี่ยมหน้าอันงามเปล่งเหมือนดวงจันทร์ออกมาตามเคย พอข้าพเจ้าเหลือบ

เห็นนางก็บังเกิดหน้ามืดตามัวล้มลงอีก สักประเดี๋ยวค่อยทุเลา พยายามสะกดจิตลุกขึ้นแหงนหน้าดูนางอีกเป็นครั้งที่ ๒ ครั้นเห็นหน้านางเข้าก็กลับสิ้นสติไปแล้วล้มลงอีก คราวหลังนี้สิ้นสติอยู่นาน ครั้นฟื้นขึ้นแหงนดูนาง เห็นนางถือกระจกเงาและผ้าเช็ดหน้าสีแดง นางแลดูข้าพเจ้าแล้วถลกแขนเสื้อขึ้นแลเห็นท่อนแขน ครั้นแล้วนางแบมือกางทั้ง ๕ นิ้วตบลงกับทรวงอกแนบไว้สักประเดี๋ยว ยกมือที่ถือกระจกเงาชูขึ้นออกมาจากหน้าต่างต่อนั้นไปนางชูผ้าเช็ดหน้าสีแดงให้ดู แล้วหดมือหายไปปล่อยหน้าต่างอยู่ตามเดิม สักครู่นางกลับมาอีก กางนิ้วชูผ้าเช็ดหน้าออกมาห่างหน้าต่างยกขึ้นยกลง ๓ ครั้ง แล้วม้วนกระหวัดไว้กับมือขึ้นศีรษะออกมาก้มอยู่สักประเดี๋ยว แหงนขึ้นชำเลืองหางตาดูข้าพเจ้า ครั้นแล้วก็ปิดหน้าต่างหายไป มิได้พูดจาอย่างไรสักคำหนึ่ง ปล่อยให้ข้าพเจ้ายืนงวยงงอยู่เหมือนถูกสาปไม่เข้าใจว่าที่นางทำสัญญาเช่นนั้นมีความหมายอย่างไร ข้าพจ้าลดตัวลงนั่งวนเวียนไปมาจนพลบค่ำ จึงลุกขึ้นออกเดินกลับบ้าน ถึงบ้านเวลาเที่ยงคืน

มาถึงบ้านเห็นอชิเซห์เอามือทั้งสองเท้าแก้มอยู่ นัยน์ตาของนางเต็มคลอด้วยน้ำตา ข้าพเจ้าเห็นดังนั้นยิ่งมีความทุกข์ร้อนพะว้าพะวังใจเพิ่มทวีขึ้นเป็นอันมาก จนเหลือสติกำลัง

จะทรงตัวอยู่ได้ เลยซวนเซไปล้มลงมุมห้อง อชิเซห์เห็นดังนั้น โผพยุงข้าพเจ้าขึ้นนั่ง แล้วนางเปลื้องเครื่องแต่งกายภายนอกของข้าพเจ้าออก เอาแขนเสื้อของนางเช็ดเหงื่อที่โทรมอยู่ที่หน้าข้าพเจ้า พลางถามถึงเรื่องราว ข้าพเจ้าก็เล่าให้นางฟังตามที่เป็นจริงตั้งแต่ต้นจนปลายทุกประการ แล้วถามนางถึงความหมายของสัญญาที่แม่สาวน้อยทำแก่ข้าพเจ้า

นางตอบว่า ท่านผู้บุตรของลุง อันสัญญาของนางมีความหมายดังนี้ ที่วางเอานิ้วมือทั้งห้าแนบอกนั้นแปลว่า เมื่อครบกำหนด ๕ วันแล้วจงมาที่นี่ ส่วนกิริยาที่ถือกระจกชูผ้าเช็ดหน้าสีแดงและชะโงกศีรษะนั้น แปลว่า เมื่อมาแล้วให้นั่งพักรออยู่ที่ร้านย้อมผ้าจนกว่าคนถือสาส์นของนางจะไปหา

พอข้าพเจ้าได้ยินอชิเซห์แปลความให้ฟังดังนั้น รู้สึกว่าเพลิงแห่งความรักลุกโพลงอลู่ในอกไหม้เผาหัวใจร้อนแรงอย่างยิ่ง พลางแหงนหน้าขึ้นกล่าวว่า ข้าแต่พระอาหล่า อันถ้อยคำของบุตรีอาข้าพเจ้าสมจริงทุกประการ แล้วก้มลงพูดกับอชิเซห์ว่า จริงแล้ว อชิเซห์น้องรัก พี่เห็นมีร้านย้อมผ้าของชนชาติยิวตั้งอยู่แห่งหนึ่งในถนนนั้น พูดได้เท่านั้น ให้คำนึงคิดถึงนางขึ้นมาจึงซบหน้าลงกับตักอชิเซห์ร้องไห้ อชิเซห์ปลอบว่า อย่าระทมทุกข์ร้อนไปเลย แข็งใจทนเอาบ้าง ดูกระไรช่างไม่มีใจหนัก

แน่นเสียเลย ผู้อื่นได้รับความระทมตรมตรอมใจ อกแทบเป็นหนองด้วยความรัก และต้องทนทรมานอยู่เช่นนั้นเป็นเวลานับปี ส่วนท่านเพียงแต่จะรออยู่สักสัปดาห์เดียวเท่านี้ ไฉนจะต้องทุกข์หนักไม่ควรที่

ต่อจากนั้นไป นางก็ได้พูดจาประเล้าประโลมเอาใจข้าพเจ้าต่าง ๆ พยายามยั่วเย้าเข้าชี้เล่นหัวเพื่อให้คลายทุกข์จัดหาอาหารให้รับประทาน ข้าพเจ้าหยิบก้อนขนมขึ้นแต่ก็ไม่มีแก่ใจรับประทาน ผินหน้าเข้าห้องนอนก็นอนไม่หลับ ไม่เป็นอันกินอันนอนอยู่เช่นนั้นตลอดมาหลายวัน รูปร่างซูบผอมผิดไปมาก ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะเหตุว่าข้าพเจ้ายังไม่เคยลิ้มรสความรักมาแต่ก่อน ไม่รู้ว่าความรักนั้นมีอำนาจเหนือวิญญาณมนุษย์เพียงไร อา! พระผู้เป็นเจ้าบนสวรรค์ ไฉนพระองค์บันดาลให้มีความรักอยู่ในวิญญาณมนุษย์ด้วย หรือว่าถ้าปราศจากความรักเสียแล้ว ชีวิตปวงสัตว์ก็เสมือนปราศจากวิญญาณ หรือว่าไม่มีชีวิตถ้าไม่มีรัก ส่วนข้าพเจ้านั้นเกิดมีความรักขึ้นแล้ว น่าที่จะมีความสำราญ เหตุไฉนกับตรงกันข้าม มีแต่ความร้อนระอุในหัวอก เพลิงแห่งความรักเผาผลาญเลือดเนื้อจนซูบผอมถึงปานฉะนี้ อา! นี่หรือรสแห่งความรัก อา ความ

รักเอย ชื่อของเจ้าช่างเพราะ ฟังดูแต่ชื่อเย็นหูชุ่มชื่นใจ แต่เจ้ามีอำนาจร้อนแรงร้ายกาจนัก

ข้าพเจ้าเป็นทุกข์ตรมตรอมใจหนักขึ้นทุกที จนล้มป่วยลง อซิเซห์ยิ่งเป็นทุกข์ด้วยข้าพเจ้าหนักขึ้น พยายามพูดจาเอาใจต่าง ๆ นานา เวลากลางคืนนางมาพยาบาลในห้องนอนข้าพเจ้าทุกคืน บางคืนบรรยายถึงความรักให้ฟังว่า ขึ้นชื่อว่าคู่รักแล้วย่อมจะต้องมีความรักด้วยกันทั้งสองฝ่าย ก็ย่อมต้องระทมตรมตรอมใจเช่นเดียวกัน มิใช่แต่ฝ่ายชายเท่านั้นที่จะมีหน้าที่ระทมทุกข์ เมื่อเป็นธรรมดาเช่นนั้น ก็เหตุใดเล่าจึงไม่แข็งใจทนเอาบ้าง แล้วนางพูดชี้แจงอย่างอื่นอีกหลายประการจนข้าพเจ้าหลับไป ตื่นขึ้นคราวไรเห็นนางนั่งร้องไห้ฟูมฟายน้ำตาไม่หลับนอน ข้าพเจ้าไม่รู้จะทำประการไร เพราะอาการของข้าพเจ้าก็เต็มเปี่ยมด้วยความทุกข์อยู่แล้ว บังคับฝืนใจตนเองไม่ให้ระทมตรมใจยังไม่ได้ ซึ่งจะให้ปลอบผู้อื่นนั้นขัดสนอยู่ ข้าพเจ้ามีอาการอยู่เช่นนั้นจนครบกำหนด ๕ วัน อซิเซห์จัดแจงอุ่นน้ำให้ข้าพเจ้าอาบ นางอาบน้ำให้ข้าพเจ้าเสร็จแล้วจัดแจงแต่งกายให้ พลางพูดว่า จงไปหานางตามกำหนดเถิด ขอพระอาหล่าจงทรงบันดาลให้พี่สมปรารถนา พี่ประสงค์สิ่งไรในผู้ที่พี่รัก ขอพระองค์จงเสกให้สมประสงค์ทุกประการ

ครั้นแล้วข้าพเจ้าก็ออกจากบ้านเดินเข้าถนนซอยไปยังร้านย้อมผ้า วันนั้นเป็นวันเสาร์ ร้านปิด ข้าพเจ้าหยุดนั่งอยู่ที่หน้าร้านย้อมผ้าจนเวลาบ่ายแก่แล้ว เย็นก็แล้ว และจนตกเวลาพลบค่ำแล้วไม่เห็นแม่สาวน้อยนั่งมา หรือจะเป็นผู้ถือสาสน์ของนางก็ไม่เห็น นั่งรออยู่จนดึกสงัดเงียบเสียงผู้คน ให้นึกกลัวที่นั่งอยู่คนเดียว จึงลุกขึ้นเดินซวนเซกลับบ้านคล้ายกับคนเมาสุรา อันความจริงข้าพเจ้าหาได้เมาสุราไม่ แต่ถ้าจะว่าเมารักแล้วข้าพเจ้าก็ต้องรับรับสารภาพ

คืนนั้นข้าพเจ้ากลับถึงบ้านดึกมาก พอเดินขึ้นเรือนจะเข้าห้อง เห็นชิเซ่ยืนเกาะขอบแขวนเสื้อที่ติดอยู่กับฝาผนังห้องมือหนึ่ง อีกมือหนึ่งแนบอยู่กับทรวงอก ร้องไห้โอดครวญพลางกล่าวกลอนพลาง ครั้นนางเหลือบมาเห็นข้าพเจ้าเข้านางก็หยุดร้องไห้ เอาชายเสื้อเช็ดน้ำตาของนางแล้วเช็ดให้ข้าพเจ้า พอเช็ดน้ำตาแห้ง นางยิ้มใส่หน้าข้าพเจ้ากล่าวว่าท่านผู้บุตรของลุง พระอาหล่าได้ทรงโปรดบันดาลให้พี่ได้สมปรารถนาแล้ว แต่เหตุไฉนไม่อยู่ร่วมกับคู่รักตลอดคืนเล่า พอข้าพเจ้าได้ฟังถ้อยคำเหล่านี้บังเกิดโทสะยกเท้าขึ้นถีบนางที่หน้าอก นางล้มลงศีรษะฟาดกับพื้นแตกโลหิตไหล นางมิได้พูดจาว่ากระไร ลุกขึ้นเผาเศษผ้าปิดแผลเพื่อห้ามเลือด แล้วเอาผ้า

พันรอบศีรษะ เสร็จแล้วนางเช็ดเลือดที่ไหลนองอยู่ที่พื้น ภายหลังนางทำประหนึ่งว่ามิได้มีเหตุการณ์อันใดบังเกิดขึ้น เดินตรงเข้ามาหาข้าพเจ้า ยิ้มพลางกล่าวด้วยน้ำเสียงหวานไพเราะว่า ข้าแต่ท่านผู้บุตรของลุง น้องขอกล่าวความตามจริงในนามแห่งพระอาหล่าว่า ถ้อยคำซึ่งน้องได้กล่าวเมื่อกี้นี้ มิได้ประสงค์จะล้อหรือเยาะเย้ยพี่และนางคู่รักของพี่เลย เมื่อกี้นี้น้องกำลังพะวงพันแผลและเช็ดเลือดฝาดอยู่ บัดนี้ความเจ็บที่หน้าผากหายแล้ว จึงอยากจะฟังความว่า วันนี้พี่ไปสมปรารถนาประการไรบ้าง ข้าพเจ้าเล่าให้นางฟังตามที่เป็นจริง จบแล้วก็ร้องไห้ นางกล่าวว่า จงดีใจในยามที่รู้เหตุบอกความสำเร็จสมประสงค์เถิด ข้าพเจ้าสงสัยคำของนางจึงถามว่า น้องหมายความว่าอย่างไร

นางตอบว่า อาการที่นางทำวันนี้เป็นเครื่องหมายบอกความสำเร็จปรารถนา จริงแล้วเป็นสัญญาณบอกความสำเร็จที่นางหายไปไม่มีวี่แววเลยนั้น เพราะว่านางประสงค์จะทดลองดูว่า พี่รักนางจริงหรือไม่ ถ้ารักจริงแล้วก็ต้องเพียรพยายาม เพราะความเพียรพยายามเป็นแก่นสารของความสำเร็จในประการทั้งปวง ยิ่งความรักด้วยแล้ว ยิ่งต้องเพียรพยายามอดทนให้มาก พรุ่งนี้จงไปหานางเถิด ไปนั่งรออยู่ที่เก่า เผื่า

ดูว่านางจะทำสัญญาณอย่างไรบ้าง ไปเถอะอย่าใจน้อยสละความเพียรง่าย ๆ เพราะความสุขใกล้เข้ามาแล้ว ความโศกเศร้ากำลังจะหายไปสิ้น

ต่อจากนั้น นางเผ้าพูดจาประเล้าประโลมเอาใจต่าง ๆ นานา แต่ใช่ข้าพเจ้าจะคลายความทุกข์รุ่มร้อนใจก็หาไม่ นางจัดเอาอาหารมาให้รับประทานแต่ข้าพเจ้าเตะกระเด็นไป อาหารหกนอง พลางพูดว่า ความรักคือความบ้า คนที่ตกอยู่ในความรักก็ตกอยู่ในความบ้าทุกคน จะหารสในอาหาร จะหาความสำราญในการนอนย่อมไม่มีแท้ อซิเซห์พูดว่า จริงทีเดียว พระอาหล่าทรงทราบอยู่ ข้อความที่พักล่าวนั้นเป็นอาการไข้ของความรัก ว่าแล้วนางก็นั่งลงร้องไห้พลางเก็บเศษอาหารและจานชามที่แตกตกเกลื่อนอยู่กลางห้องเสร็จแล้ว นางเข้ามานั่งพูดจาเอาใจข้าพเจ้า ส่วนข้าพเจ้านั่งสวดอ้อนวอนพระเจ้าขอให้พระองค์เร่งรีบให้รุ่งเช้าขึ้น

รุ่งเช้าขึ้น ข้าพเจ้าแต่งตัวเสร็จออกจากบ้านไปยังถนนนั้นอีก พอถึงม้านั่งก็นั่งลงตามเคย แหงนหน้าเผ้าจ้องตาดูอยู่ที่บานหน้าต่าง สักประเดี๋ยวบานเกล็ดหน้าต่างเปิดออก แม่สาวรูปสวยโผล่หน้าออกมาหัวเราะ แล้วกลับหายเข้าเรือนไป สักครู่กลับโผล่หน้าออกมาอีก มือถือกระจกเงากับถุงข้างหนึ่งอีก

ข้างหนึ่งถือหม้อมีต้นไม้เขียวสดกับตะเกียง ขั้นแรกนางเอากระจกเงาใส่ลงในถุง แล้วมัดม้วนโยนกลับเข้าไปในห้อง ภายหลังนางสยายผมให้ห้อยลงมาประหน้า แล้วเอาตะเกียงวางลงบนหม้อต้นไม้เขียว ทำอยู่ดังนั้นสักประเดี๋ยวเอากลับเข้าห้อง แล้วปิดบานเกล็ดหน้าต่างหายหน้าไป

อกใจของข้าพเจ้าร้อนรุ่มกลุ้มกลัดหนักขึ้น อันสัญญาณของนางนั้น ข้าพเจ้าจะเข้าใจสักข้อหนึ่งก็หาไม่ พลางนึกถามตัวเองอยู่ว่า นางหมายความอย่างไรหนอ คิดวนเวียนปั่นป่วนไปมา ไม่ตกลงว่าจะเข้าใจประการไร อนิจจา สมองของข้าพเจ้าพิการเสียแล้วนึกอะไรไม่ออกด้วยความรัก ทำให้เป็นบ้าอันความบ้าก็คือปราศจากความคิด ยิ่งเห็นนางบ่อยเข้าก็ยิ่งบ้าหลังหนักขึ้น และยิ่งไม่สมประสงค์หลายครั้งเข้า เพราะไม่รู้ว่าจะทำให้สมประสงค์ได้อย่างไร ความทุกข์ร้อนก็ทวีขึ้นเหลือที่จะพรรณนา

ข้าพเจ้ายืนครุ่นคิดพึ่งซ่านสติลอยเหมือนคนบ้าหลังอยู่เป็นเวลานาน จนตะวันเที่ยงจึงได้สติออกเดินร้องไห้กลับบ้าน หัวใจโศกเศร้าโทมนัสยิ่งนัก พอถึงบ้านขึ้นเรือนเดินเข้าไปในห้อง พบอซิเซหนังผันหน้าเข้ากำแพงร้องไห้สะอึกสะอื้นอยู่ ข้าพเจ้ายืนพิศดูนางเป็นนาน บังเกิดความสงสาร จึงได้สติรู้สึก

ผิดชอบคิดขึ้นในขณะนั้นได้ว่า ชะรอยนางจะโศกโทมนัสน้อยใจ มีความทุกข์ร้อนใจไห้เกรียมด้วยความริษยาเป็นแน่ แต่หากนางมีความรักใคร่ข้าพเจ้ามากไม่สามารถจะบอกความตามตรงได้ เพราะนางเห็นข้าพเจ้ามีความบ้าหลังหลงรักหญิงอื่น อันความร้าของข้าพเจ้า ซึ่งมีอยู่กับหญิงอื่นมีกำลังแรงกล้านักนางจึงสู้อดออมถนอมใจข้าพเจ้า ซ่อนความรักอันรัดรึงตรึงหัวใจนางไว้แต่ในอก

ข้าพเจ้ายืนหายใจสะท้อนแลดูอชิเซห์อยู่นาน แต่ไม่ให้นางรู้ตัวว่าข้าพเจ้าเข้าไปในห้อง ข้าพเจ้าพิศพลางนึกพลางให้รู้สึกสงสารยิ่งนัก แทบจะตีอร้องไห้ออกมาดัง ๆ จึงเบือนหน้าไปเสียอีกทางหนึ่ง ครั้นค่อยคลายหายใจสะท้อนเหลียวดูนางอีกคราวนี้เห็นนางมีผ้าพันแผลสองผืน ๆ หนึ่งพันแผลที่หน้าผาก ซึ่งเกิดจากการที่ข้าพเจ้าถีบนางล้มลงเมื่อคืนก่อน อีกผืนหนึ่งนางพันนัยน์ตาข้างหนึ่งไว้ ซึ่งเกิดจากการร้องไห้มาก นัยน์ตาบวมปวดต้องใส่ยา แต่ถึงกระนั้นนางก็ยังไม่วายร้องไห้เพราะความโศก นางร้องไห้พลางว่าโคลงรำพันพลางหลายบท แต่ข้าพเจ้าจำได้ ๔ บท ๒ บทแรกเป็นโคลงรำพัน ๒ บทหลังเป็นโคลงอ้อนวอนพระผู้เป็นเจ้าให้ทรงปกป้องรักษาข้าพเจ้า มีความว่าดังนี้—

ยามจากใจว้าเหว่ พะวงคิดจิตข้า
ครุ่นให้ละเนึงถึง พ่อเอย
คะเนึงคิดจิตละห้อย ชลเนตรไหลย้อย
ท่วมน้ำ เนตรคลอ
สรวมเดชอาหล่าเจ้า เสวยสวรรค์
มาช่วยปกป้องกัน หมู่ร้าย
สรรพสิ่งอุบัติทั่วพลัน ตรายสิ้น
ปกบักษ์รำคาญผ้าย เผด็จด้วยพรชัย
ดลใดขอแต่ได้ สุขสวัสดิ์
ข้าแต่ท่านผู้พลัด ห่างห้อง
ทุกข์ใดอย่าอุบัติ บังเกิด
จากใช่ไกลใจน้อง ร่ำไห้ถวิลหา

ครั้นนางว่าโคลงจบลง เหลียวมาทางข้าพเจ้าทั้งกำลังฟูมฟายน้ำตาอยู่ พอนางเห็นข้าพเจ้ากรีบเช็ดน้ำตาเสียลุกเดินเข้ามาหา นางมายืนนิ่งอยู่ตรงหน้าข้าพเจ้าพูดจาไม่ออก เพราะมีความรักหนักแน่นทรวงเจือระคนกับความโศก นางยืนนิ่งอยู่นาน ครั้นแล้วพูดว่า ท่านผู้บุตรของลุง จงบอกน้องเถิดว่าวันนี้ได้พบคู่รักและได้ความประการใดบ้าง ข้าพเจ้าเล่าความให้นางฟัง ครั้นจบลงนางกล่าวว่า จงอย่าเสียใจไปเลย อดใจเอาอีกเล็กน้อยเท่านั้น เวลาความสำเร็จมาถึงแล้ว พี่จะสมหวังในคืนวันนี้ อันสัญญาณของนางมีความหมายดังนี้

กิริยาที่นางเอากระจกเงาใส่ลงในถุง ได้ความเหมือนกับนางพูดว่า จงยับยั้งอยู่จนกว่าพระอาทิตย์ตก

กิริยาที่นางสยายผมปล่อยลงมาประหน้า หมายความว่า เมื่อถึงเวลาพลบค่ำ ความมืดบดบังแสงสว่างแล้วให้กลับมาที่นอก

ส่วนหม้อต้นไม้เขียวนั้น แปลความว่า ด้านหลังถนนมีสวน เมื่อมาถึงให้เข้าทางสวน

อันตะเกียงนั้นเล่าแปลว่า เมื่อเข้ามาในสวนแล้วจะเห็นโคมจุดห้อยอยู่ดวงหนึ่ง แต่อย่าตกใจ ให้นั่งอยู่ใต้โคมรอจนกว่าคู่รักจะไปหา

แต่ครั้นข้าพเจ้าได้ยินถ้อยคำของอซิเซห์ ข้าพเจ้าร้องขึ้นด้วยกำลังร้อนใจว่า เจ้าแปลความให้พี่ผิดแล้ว พี่ก็หาสมประสงค์สักคราวไม่ ไม่ปรากฏว่าสมจริงดังความหมายของเจ้าสักครั้งหนึ่งเลย

อซิเซห์ได้ฟังดังนั้นหัวเราะตอบว่า คราวนี้สมปรารถนาแน่ละ พี่จะต้องอดใจรออยู่เพียงให้ค่ำเสียก่อนเท่านั้น ความหวังของพี่อยู่ในขีดสำเร็จแล้ว จะได้ร่วมภิรมย์สมสู่กับคู่รักของพี่ในคืนนี้แน่แท้ทีเดียว ว่าแล้วนางกระเถิบเข้ามาใกล้ข้าพเจ้าพลางพูดจาเอาอกเอาใจต่าง ๆ นานา แต่ไม่กล้าจัดหาอาหารมาให้รับประทานเพราะเกรงว่าข้าพเจ้าจะโกรธ อันการที่นางสู้ออดอ้อนน้ำใจข้าพเจ้าถึงเพียงนี้ สิ่งที่รู้ว่าไม่ชอบ

ก็ไม่ทำนั้น ด้วยมีหวังอยู่ว่า เผื่อบางทีข้าพเจ้าจะกลับมีความรักนางขึ้นบ้าง นางจัดแจงถอดเครื่องแต่งกายภายนอกของข้าพเจ้าออกพลางฉะอ้อนพูดว่า ท่านผู้บุตรของลุง เชิญนั่งลงใกล้ ๆ น้องเถิด เพื่อจะได้ชวนพูดให้เพลิดเพลินใจจนกว่าจะค่ำ ถ้าหากพระอาหล่าทรงโปรดไซร้ เวลาค่ำคืนนี้จะสมความปรารถนา ได้อยู่ร่วมภิรมย์สมสู่กับคู่รักของพี่เป็นแน่แล้วนางพูดจาอย่างอื่นอีกมากมาย แต่ข้าพเจ้าไม่ค่อยเอาใจใส่นัก เฝ้าแต่เร่งเวลาให้ค่ำลงเร็ว ๆ เท่านั้น ยิ่งเร่งดูเหมือนยิ่งเห็นเป็นช้า ให้รู้สึกกลัดกลุ้มใจเต็มประดา พลางกล่าวว่าข้าแต่พระอาหล่าทรงฤทธิ์ ขอพระองค์จงเร่งรีบให้ค่ำลงเร็ว ๆ เถิด

ครั้นเวลาค่ำลง อซิเซห์ร้องไห้คร่ำครวญเข้ามาแต่งกายให้ข้าพเจ้า เสร็จแล้วนางยื่นก้อนชะมดเชียงแท้ให้ก้อนหนึ่ง พลางพูดว่า ข้าแต่ท่านผู้บุตรของลุง จงเอาก้อนชะมดเชียงนี้อมไว้ในปาก เมื่อไปพบคู่สวาทและเมื่อนางต้อนรับร่วมภิรมย์กันแล้ว จงกล่าวกาพย์ว่า

อ้าแม่ช่วยเฉลยพจน์ ชเลงบทอุบายสอน
ชายหนุ่มผู้อาวรณ์ ฤดีดิ้นด้วยขอกาม

นางจูบข้าพเจ้า แล้วอ้อนวอนให้ข้าพเจ้าสาบานว่าจะไม่ว่ากาพย์นั้นก่อน จนกว่าจะถึงเวลาจากกันกับนาง ข้าพเจ้ารับคำปฏิญาณตามความประสงค์ของอซิเซห์

พอเวลาค่ำดีข้าพเจ้าออกจากบ้าน เดินตรงไปยังสวนที่อชิเชห์บอก เห็นประตูสวนเปิดอยู่จึงเดินเข้าไป เดินไปได้หน่อยเห็นแสงไฟจุดอยู่แต่ไกล ข้าพเจ้าเดินตรงเข้าไปยังแสงไฟนั้น พอไปถึงเห็นที่นั่นปลูกเป็นปะรำทำเป็นห้องรับแขก ยกพื้นสูงจากพื้นดินประมาณสัก ๑๐ ศอก ข้าพเจ้าขึ้นไปบนศาลารับแขกนั้น เห็นด้านข้างหลังเป็นซุ้มต้นไม้ดอกแทนฝา เปิดด้านหน้าโล่ง เบื้องบนทำเป็นมณฑปด้วยงาช้างและไม้ดำ แขวนโคมไว้กลางมณฑป บนพื้นห้องปูลาดด้วยพรมเจียมบั๋กด้วยทองและเงิน เบื้องล่างตรงโคมแขวนมีเทียนใหญ่ตามอยู่บนเชิงเทียนทองคำ ตรงกลางห้องพอดีมีน้ำพุประดับแต่งรูปแปลก ๆ พ่นฝอยกระจายจับแสงเทียน ข้างกลุ่มน้ำพุมีโต๊ะอาหารตั้งอยู่ บนโต๊ะมีอาหารจัดเทียบไว้ คลุมด้วยผ้าโต๊ะไหม ข้างจานมีอาหาร มีเหล้าองุ่นขวดใหญ่ ข้างขวดเหล้าองุ่นมีถ้วยแก้วขอบเดินทองฝั่งเพชร นอกจากสิ่งของเหล่านี้ยังมีถาดเงินใบใหญ่ตั้งอยู่บนโต๊ะ มีผ้าคลุมไว้ ข้าพเจ้าเปิดออกดู เห็นมีผลไม้หลายอย่างหลายชนิด มีดอกไม้ต่าง ๆ เช่น กุหลาบ นาซิซซัส จัสมิน และอื่น ๆ อีกมากปักไว้ระหว่างซอกผลไม้หอมฟุ้ง ข้าพเจ้าประหลาดใจที่เห็นสถานที่ตกแต่งไว้อย่างเรียบร้อยวิจิตรงดงาม แต่หามีผู้คนไม่ แม้แต่ทาสทาสีที่จะดูแล

ของเหล่านั้นก็ไม่มี จึงคิดว่าชะรอยหญิงที่รักของข้าพเจ้าจะจัดไว้รับข้าพเจ้ากระมัง พอคิดเช่นนั้นก็ให้รู้สึกปลาบปลื้มใจ ความทุกข์ร้อนโทมนัสหายไปสิ้น ข้าพเจ้านั่งลงคอยหญิงผู้ยอดดวงจิตอยู่ ครั้นคอยอยู่ชั่วโมงหนึ่งก็แล้วสองชั่วโมงก็แล้ว สามชั่วโมงก็แล้ว ยังหาเห็นนางไม่ เวลานั้นข้าพเจ้าบังเกิดความหิวโหยขึ้น ค่าที่อาหารไม่ได้ตกถึงท้องมาหลายชั่วโมงแล้ว เนื่องจากการร้อนรักรับประทานไม่ลง ครั้นได้มาเห็นอาหารที่ดี และประจวบกับเวลาที่หายความโทมนัสใจจึงเลื่อนไปที่โต๊ะอาหาร เปิดผ้าคลุมออกแล้วนั่งลงรับประทานตามความพอใจ ครั้นรับประทานอิ่มก็ให้บังเกิดความง่วงเป็นกำลัง เพราะไม่ได้นอนหลับเป็นปกติมาหลายคืนแล้ว จึงจัดแจงล้างมือเสียแล้วเอนตัวลงนอนหลับไปที่นั่น ต่อจากเวลานั้นไปจะเกิดเหตุการณ์อย่างไรขึ้นบ้างข้าพเจ้าไม่ทราบ จนรุ่งเช้าพระอาทิตย์ส่องแสงร้อนจ้ามาที่ตัวข้าพเจ้าจึงตื่นขึ้น รู้สึกว่าที่หน้าอกมีถ่านไฟและเกลือเปอนเปรอะอยู่ ข้าพเจ้าลุกขึ้นสะบัดเสื้อผ้าแล้วมองดูทางซ้ายขวา แต่ไม่เห็นมีผู้คน มองลงไปที่ยืนอยู่ จึงรู้สึกตัวว่านอนหลับอยู่กับพื้นหินอ่อนไม่มีเครื่องปูลาดให้ประหลาดใจเป็นอันมาก ข้าพเจ้ายังจำได้ว่า เมื่อข้าพเจ้าล้มตัวนอนนั้นมีเครื่องปูลาดอย่างดี พร้อมทั้งหมอนไหมอ่อนนุ่ม

แต่เหตุไฉนจึงกลับมาเป็นเช่นนั้นข้าพเจ้าก็ไม่ทราบ นึกพลางให้เป็นทุกข์ร้อนใจ น้ำตาไหลลงอาบหน้า ออกเดินกลับบ้านด้วยความโทมนัสอย่างยิ่ง

ครั้นมาถึงบ้าน พบอซิเซห์นั่งร้องไห้ฟูมฟายน้ำตาพลางเอามือทั้งสองข้อนอกอยู่ร่ำไร แต่พอนางเห็นข้าพเจ้าเข้าก็รีบลุกขึ้นยืนเช็ดน้ำตา พลางพูดด้วยน้ำเสียงอ่อนโยนไพเราะว่าข้าแต่ท่านผู้บุตรของลุง พระเป็นเจ้าโปรดให้พี่สมรัก เพราะหญิงผู้ที่พี่รัก ส่วนน้องต้องระทมทุกข์นั่งร้องไห้อาลัยถึงพี่อยู่แต่ผู้เดียว พระเป็นเจ้าไม่ทรงโปรดน้อง จึงแยกพี่ไปเสียจากน้อง แต่ขออย่าให้พระองค์ทรงลงโทษพี่ เพราะด้วยการที่ต้องระทมตรมตรอมใจนั้นเลย ว่าแล้วนางยิ้มใส่หน้าข้าพเจ้าด้วยอาการยิ้มอย่างผู้ที่มีความแค้น แล้วตรงเข้ากอดข้าพเจ้าพลางเปลื้องเครื่องแต่งกายภายนอกให้ นางยกเสื้อข้าพเจ้าขึ้นดมพลางแสดงความประหลาดใจ พูดว่า ข้าแต่พระอาหล่าไฉนไม่มีกลิ่นอันจะแนะให้เห็นว่า พี่ได้ร่วมที่นอนกับคู่รักของพี่แล้วนางเหลียวมาพูดกับข้าพเจ้าว่า ข้าแต่ท่านผู้บุตรของลุงขอจงได้บอกเหตุการณ์อันบังเกิดขึ้นแก่พี่ให้ฟังแต่บัดนี้ด้วยเถิด ข้าพเจ้าจึงเล่าความให้นางฟังทุกประการ นางยิ้มใส่หน้าด้วยอาการยิ้มอย่างผู้มีความแค้นอีกครั้งหนึ่ง พลางพูดว่า หัวใจ

ของน้องนั้นเต็มด้วยความทุกข์และเจ็บแค้น แต่ถึงกระนั้นก็ยังให้พี่ต้องแค้นใจด้วย ผู้ใดที่ทำให้พี่ต้องแค้นเคืองใจ ขอจงบรรลัยด้วยอำนาจของพระเป็นเจ้าด้วยเถิด หญิงผู้นั้นจะทำให้พี่ต้องตกยากอย่างแสนเข็ญ ท่านผู้บุตรของลุง น้องยังมิรู้เลยว่านางจะทำอย่างไรแก่พี่อีกต่อไป บัดนี้จงรู้ไว้เถิดว่า ที่นางเอาเกลือใส่หน้าอกพี่นั้น หมายความว่าพี่ง่วงเหงาหาวนอนเป็นคนมีร่างกายปราศจากวิญญาณ หรือหากจะมีก็จืดชืดไม่มีรสความรัก นางจึงมีความเกลียดชังเบื่อหน่ายพี่นักจึงใส่เกลือหัวใจเสีย บัดนี้นางเห็นว่าพี่เป็นรู้แสร้งทำเสมือนว่ารักนางจริง แต่ความที่แท้จริงแล้วพี่หารักนางจริง ๆ ไม่ เพราะผู้มีความรักแท้จริงแล้ว ไหนเลยจะห่วงนอน ความมักมากในการนอนหลับเป็นยาพิษห้ามขาดในระหว่างคู่รักที่แท้จริง พี่ไปหาคู่รักชอบพี่จะคอยจนได้พบปะร่วมภิรมย์สมสวาท แต่กลับไปนอนหลับเสีย นางหมดรักพี่แล้ว นี่แหละเป็นคำแปลของเกลือ ส่วนนางเล่ามีความรักพี่ ไม่จริงจังเช่นเดียวกัน เพราะถ้านางรักพี่จริงแล้ว ไฉนเลยจะไม่ปลุกพี่เมื่อมาพบพี่หลับอยู่ แต่นี่นางก็หาปลุกพี่ไม่ ส่วนถ่านนั้นมีความหมายจะพูดว่า ขอพระเป็นเจ้าจงมอมให้หน้าพี่ดำเหมือนถ่านไฟ เพราะพี่แสร้งทำเป็นว่ารักจริง แต่ความจริงพี่เป็นเสมือนเด็กน้อย ไม่มีความรักสิ่งไร

จริงแท้นอกจากรักกินรักนอน ข้าแต่ท่านผู้บุตรของลุง ข้าพเจ้าสงสารพี่นัก ขอพระผู้เป็นเจ้าผู้มีพระนามอันเป็นที่ยกย่องสรรเสริญ จงโปรดประทานตัวพี่ให้รอดพ้นจากกำมือของหญิงผู้นั้นด้วยเถิด

เมื่อข้าพเจ้าได้ฟังถ้อยคำของอชิเซห์ดังนั้น ให้รู้สึกกลัดกลุ้มใจเหลือประมาณ เอามือตบอกหลายครั้งพลางร้องด้วยเสียงอันดังว่า จริงทีเดียว ถ้อยคำของน้องล้วนแต่จริงทั้งสิ้น พี่นอนหลับไป คู่รักกันเมื่อแรกพบ หรือแรกจะได้พบย่อมหาหลับนอนไม่ นี่พี่ทำผิดเอง น่าเจ็บใจแท้ ไม่ควรที่จะรับประทานอาหารและนอนหลับเสีย จะหาความผิดอันใดที่จะทำให้เจ็บช้ำน้ำใจยิ่งกว่านี้ไม่มีอีกแล้ว นี่จะทำสถานไรต่อไปเล่า ว่าแล้วข้าพเจ้าร้องไห้สะอึกสะอื้นเหมือนเด็กน้อย พลางพูดกับอชิเซห์ว่า น้องจงช่วยแนะนำพี่ด้วยเถิดว่าจะทำสถานไรดี จงสงสารเถิด เผื่อพระเจ้าจะได้ทรงเมตตาน้องดุจกัน ถ้าไม่สงสารแนะนำให้แล้ว เห็นจะต้องตายแน่ ว่าเท่านั้นก็ซบหน้าลงที่อชิเซห์ พลางร้องไห้สะอึกสะอื้นอยู่ อชิเซห์เห็นดังนั้นกลั้นความสงสารไม่ได้เพราะมีความรักใคร่ข้าพเจ้าอยู่มาก ถึงจะมีความริษยาหญิงคู่รักใคร่ของข้าพเจ้าอยู่ก็จริง แต่ก็ใช่จะลบล้างความรักใคร่เสียก็หาไม่

นางตอบว่า ข้าพเจ้าสงสารพี่และยินดีเต็มใจอยู่เสมอที่จะช่วยเหลือแนะนำทุกประการ เพราะความที่รักเสียหนักหนาจนมิรู้ที่จะระงับได้อย่างไรแล้ว ไฉนจะปล่อยให้พี่ได้รับทุกข์ร้อนโดยไม่ช่วยเหลือเล่า แต่นั่นแหละท่านผู้บุตรของลุง ข้าพเจ้าได้บอกพี่หลายครั้งแล้วว่า ถ้าข้าพเจ้าเป็นอิสระแก่ตัวไปไหนมาไหนได้ตามพอใจ ก็จะช่วยให้พี่ได้ครองกับคู่รักของพี่ในเวลาเร็ววัน และจะปิดบ้องพี่ทั้งสองไว้ในชายผ้านุ่งข้าพเจ้าที่เต็มใจจะทำเช่นนั้น ก็เพราะอยากจะให้พี่สมปรารถนาทุกประการ ไม่อยากจะให้พี่เห็นว่าข้าพเจ้าไม่ทำตามใจพี่ และขัดขืนทั้งนกเพื่ออะไร รวมความทั้งหมดมิใช่เพื่อถนอมรักของพี่หรือ ถ้าพระเป็นเจ้าทรงแปลงข้าพเจ้าเป็นชายเสียได้จะดีมาก และจะได้พยายามทุกสถานให้พี่ได้สมปรารถนาในพริบตาเดียว ถ้าแม้การทำเช่นนั้นจะต้องเสียชีวิตก็มิย่อท้อ แต่นี่เป็นไปไม่ได้ จึงได้แต่ช่วยเหลือแนะนำเท่าที่สามารถ บัดนี้จงฟังถ้อยคำของข้าพเจ้าที่จะแนะนำต่อไป ขอให้ทำตามทุกประการเถิดพี่จะสมปรารถนาเป็นมั่นคง ค่ำวันนี้จงกลับไปที่เก่าอีก แต่ระวังอย่ารับประทานอะไรเป็นอันขาด เพราะการกินอิ่มชวนให้เกิดความง่วงนอน ถึงจะรอนางอยู่นานสักเพียงไรก็จงมีมานะอย่าหลับเสีย นางจะไม่มาหาพี่จนกว่าจะล่วงยามหนึ่งไปแล้ว พี่จง

ทำตามคำแนะนำของข้าพเจ้าเถิด และขอพระเป็นเจ้าจงดลบันดาลให้นางกลับใจละทิ้งความเกลียดชังมารักใคร่พี่ใหม่ เมื่อข้าพเจ้าได้ฟังถ้อยคำของอชิเซห์ ให้รู้สึกยินดีปลาบปลื้มใจเป็นอันมาก พลางอ้อนวอนพระเจ้าให้เร่งเวลาค่ำลงเร็ว ๆ ครั้นจวนค่ำลง ข้าพเจ้าจัดแจงจะออกจากบ้านไป อชิเซห์พูดว่า เมื่อพี่ไปได้พบกับนางแล้ว เมื่อจะจากมา ขอพี่อย่าลืมว่ากาพย์ที่ข้าพเจ้าบอก ข้าพเจ้าตอบว่า จะจดจำไว้ในใจมิลืมเลย

ครั้นแล้วข้าพเจ้าก็ออกจากบ้านไป ถึงสวนเดินเข้าไปที่เก่า เห็นศาลารับแขกจัดตกแต่งไว้เหมือนเมื่อคืนก่อน สิ่งไรที่ได้เห็นเมื่อคืนนั้นได้เห็นครบทุกประการ ข้าพเจ้าเข้าไปนั่งอยู่ข้างโต๊ะอาหาร ได้กลิ่นอาหารหอมฟุ้งชวนให้กระหาย กลิ่นหอมแห่งดอกไม้นานากลิ่นชวนให้ปลื้มจนลืมความทุกข์ร้อนใจ สำหรับผู้ที่ระทมทุกข์จนกินไม่ได้นอนไม่หลับ เมื่อหมดความทุกข์ร้อนใจความหิวก็เข้ามาแทนที่ประจำอยู่ คอยนางนาน ๆ ก็เคลิ้มสติลืมคำสั่งของอชิเซห์ กลิ่นอาหารก็หอมชวนใจให้อยาก จึงลุกขยับไปที่โต๊ะอาหารเปิดผ้าคลุมโต๊ะออก แต่ครั้นเปิดขนมก็กินได้ ต้องสงบอารมณ์ทนความหิวต่อไป ทำอยู่ดังนั้นหลายครั้งหลายหน จนในที่สุดเหลือสติกำลังจะทนความ

กระหายได้ จึงตกลงใจรับประทานอาหารและเครื่องดื่มจนอิ่ม หนำสำราญตามความพอใจ ครั้นอิ่มก็พอดีหนังตาบนประจบกับหนังตาล่าง แต่ยังมีมานะแข็งใจว่าจะไม่นอน แล้วลุกจากโต๊ะอาหารไป เดินชวนเชไปนั่งอยู่ข้างน้ำพุกลางห้อง นั่งคอยพลางดูน้ำพุพ่นน้ำเป็นฝอยกระเซ็นเป็นช่อช้อยจับแสงเทียน ชมเพลินตาเพลินใจอยู่ได้สักครู่ ความง่วงนอนเข้ามาชวนให้หลับอยู่เสมอ จึงรำพึงอยู่ว่า ถ้าหากเราจะเอนลงนอนข้างน้ำพุเล่นก็จะสบายใจไม่น้อย อย่างไรก็ดีคงจะไม่หลับเป็นอันขาด เพราะจะต้องรอให้พบกับหญิงยอดดวงจิตให้จงได้ คิดตกลงใจดังนั้นจึงลุกไปคว้าหมอนได้ใบหนึ่งเอามาหนุนศีรษะ นอนลงเลยหลับไปในบัดเดี๋ยวใจ จนเวลาเช้าพระอาทิตย์ขึ้นสูง แสงแดดส่องเข้ามาต้องตัวจึงรู้สึกตื่นขึ้น เห็นที่หน้าอกมีเครื่องเด็กเล่น และเม็ดอินทผลัมและเมล็ดพรรณดอกไม้ผุอยู่เป็นอันมาก ส่วนเครื่องตกแต่งห้องหายไปหมด ดูเสมือนหนึ่งว่าไม่มีอะไรอยู่เลยในคืนนั้น

ข้าพเจ้าลุกขึ้น ปัดสิ่งที่เกลื่อนอยู่บนหน้าออออกหมดแล้ว ก็ลงจากหอรับแขกเดินออกจากสวนไปด้วยความโกรธเคืองใจเป็นอันมาก ครั้นมาถึงบ้านพบอชิเซห์นั่งร้องไห้คร่ำครวญอยู่ในห้อง ข้าพเจ้ากำลังโกรธมาจึงด่าว่า นางได้ยินยิ่งร้องไห้หนัก

ขึ้น แต่ในที่สุดนางหยุดร้องไห้เช็ดน้ำตาเสีย แล้วลุกเข้ามาหากอดข้าพเจ้าไว้แนบอกของนาง พลางจุมพิตด้วยความรัก แต่ข้าพเจ้าพยายามดันออกจากวงแขนของนาง แล้วด่าว่าติเตียนมากมาย นางกล่าวว่า ข้าแต่ท่านรู้เป็นบุตรของลุง พอข้าพเจ้าเห็นกิริยาอาการของพี่วันนั้นก็รู้ได้ว่า เมื่อคืนนี้พี่ไปนอนหลับเสียอีก

ข้าพเจ้าตอบว่า ก็เช่นนั้นถูกแล้ว เมื่อตื่นขึ้นพบเครื่องเด็กเล่น และเม็ดอินทผลัมกับเมล็ดพรรณดอกไม้ผูอยู่บนหน้าอกเป็นอันมาก ไม่เข้าใจว่าเหตุไฉนนางจึงทำเช่นนั้น ว่าแล้วข้าพเจ้าก็ร้องไห้พลางอ้อนวอนถามอซิเซห์ว่า น้องเอ๋ย จงช่วยโปรดอธิบายให้พี่ฟังด้วยเถิดว่า ที่นางเอาของสามสิ่งไว้บนหน้าอกพี่นั้น หมายความว่าประการไร จงช่วยแนะหนทางให้ด้วยว่าจะทำอย่างไรต่อไป น้องจงช่วยเหลือในคราวทุกข์ยากนี้ให้ตลอดไปด้วยเถิด อซิเซห์มิได้ถือโกรธในการที่ข้าพเจ้าด่าว่าและทำแก่นางมาแล้ว เมื่อได้ยินข้าพเจ้าอ้อนวอนดังนั้น จึงตอบว่า อันชีวิตของข้าพเจ้านี้เสมือนของพี่ ยินดีเต็มใจจะช่วยเหลือพี่ให้สมปรารถนาเสมอ ซึ่งนางเอาเครื่องเด็กเล่นวางไว้บนหน้าอกของพี่นั้น หมายความว่าอันตัวพี่ไปหานางนั้นก็ไปแต่ตัว ส่วนหัวใจพะวงอยู่ที่อื่น เหมือนเด็กน้อยทำงาน แต่ใจห่วงเล่นอยู่ฉะนั้น

นางกล่าวโดยสัญญาณว่า ความรักมิใช่เป็นเช่นนั้น เพราะฉะนั้น อย่านับว่าตัวพี่เป็นคู่รักของนางเลย ส่วนเม็ดอินทผลัมนั้นเล่า นางหมายความเหมือนจะพูดว่า ถ้าพี่เป็นคู่รักของนางจริงแล้ว ไหนเลยจะนอนหลับเสีย ผู้รักกันนั้นหัวใจย่อมร้อนผ่าวอยู่ด้วยความรัก ไม่รู้จักรสแห่งความหลับ เพราะความรักมีรสหวานเสมือนเนื้ออินทผลัม ส่วนผู้ที่มักมากในการหลับนอนเป็นผู้ไม่มีความรักอันแท้จริง เปรียบเสมือนเม็ดอินทผลัมไม่มีรสแห่งความหวานฉะนั้น อนึ่งเมล็ดพันธุ์ดอกไม้ที่ผุเสียนั้นเล่า นางหมายความว่า ความรักของพี่นั้น ถึงแม้นเมื่อแรกรักจะจริงอยู่ก็ทำเนาแต่บัดนี้ก็ไม่เป็นความรักที่แท้จริงเสียแล้ว ส่วนตัวนางแต่เดิมที่ก็คิดรักพี่อยู่ ครั้นได้เห็นความประพฤติของพี่เข้าก็หมดรัก นางเห็นว่าทั้งสองฝ่ายจะปลูกรักขึ้นอีกเห็นไม่ได้แล้ว ฉันเดียวกับเมล็ดพันธุ์ดอกไม้ที่ผุเสียแล้วจะเพาะไม่ได้ฉะนั้น ขอพี่จงเลิกคิดที่จะปลูกรักเสียเถิด การปลูกรักย่อมปลูกได้ด้วยความเพียรพยายามและใช้เวลานาน นี่กระไรแม้เพียงแต่คอยจะพบกันชั่วในเวลา ๒—๓ ชั่วโมงเท่านั้นก็ยังคอยไม่ได้ กระนั้นหรือจะปลูกรักที่ต้องใช้เวลานาน ถึงหากว่าสมรักแล้วก็เบื่อหน่ายง่ายไม่ยืนนาน จงจากกันเถิด ไปเรียนพยายามอดทนความจากกันเสียก่อน แล้วจึงเริ่มเรียนอดทนความรัก

เมื่อข้าพเจ้าได้ฟังคำแปลสัญญาณดังนั้นแล้ว ให้รู้สึกเสมือนว่าไฟได้เข้าที่หัวใจ ให้มีความการร้อนผ่าวทุรนทุรายบังเกิดความทุกข์โทมนัสเป็นอันมาก เหลือสติกำลังจะระงับความโศกไว้ได้ พลางร้องขึ้นด้วยเสียงอันดังว่า ข้าแด่พระอาหล่าเจ้าพระองค์บัญชาให้การณ์นี้ เป็นไปตามพระประสงค์ของพระองค์ พระองค์บังคับให้ข้าพเจ้าหลับ แล้วข้าพเจ้าพูดกับอชิเซห์ว่า นางผู้บุตรีของอาเอ๋ย ชีวิตของพี่นี้จะรอดได้ก็เพราะน้องเมตตา ขอจงคิดหาอุบายช่วยชีวิตพี่ไว้เถิด มีหนทางไรบ้างที่จะให้พี่ได้พบกับนางเพื่อสนทนากันได้ ว่าแล้วข้าพเจ้าก็ร้องไห้สะอื้นอยู่แทบตักอชิเซห์ อชิเซห์มีความสงสารพูดว่า อชิชผู้บุตรของลุงเอ๋ย อันหัวใจของอชิเซห์นี้เต็มอยู่ด้วยความคิด แต่หากพูดไม่ออก คืนนี้จึงไปที่นั่นอีกเถิด ระวังสะกดใจให้ดีอย่านอนหลับเสีย เผื่อบางทีจะสมปรารถนา ข้าพเจ้าแนะนำได้เท่านี้ ขอจงมีความสงบและสมปรารถนาทุกประการเถิด

ข้าพเจ้าตอบว่า จะทำตามคำแนะนำของน้อง ถ้าคราวนี้พระเป็นเจ้าไม่ลงโทษแล้ว ก็จะไม่นอนหลับเสียเป็นอันขาด ครั้นอชิเซห์ได้ฟังดังนั้นจึงลุกขึ้นออกจากห้องไป สักประเดี๋ยวกลับมานำเอาอาหารเข้ามาหลายสิ่งพูดว่า บัดนี้จงรับประทานเสียให้พอใจ เพื่อจะได้ไม่หิวในเวลาคอยนาง ข้าพเจ้าจึงรับ

ประทานจนอิ่ม ครั้นเวลาค่ำลงอชิเชห์ลุกขึ้นจัดแจงหาเครื่องแต่งกายสำรับที่สวยงามให้ พอนางจัดแต่งกายให้ข้าพเจ้าเสร็จก็เตือนซ้ำไม่ให้นอนหลับ และเตือนว่าเมื่อได้พบนางคู่รักแล้ว จงอย่าลืมกล่าวกลอนที่สอนไว้

ข้าพเจ้าออกจากบ้านไป ครั้นถึงสวนก็เข้าประตูเดินเข้าไปถึงศาลารับแขก เห็นมีเครื่องโต๊ะอาหารและสิ่งของสารพัดจัดเทียบไว้เหมือนคืนก่อน ๆ ข้าพเจ้านั่งลงคอยนางอยู่จนดึก ให้รู้สึกง่วงนอนยิ่งนัก กลิ่นอาหารก็ฟุ้งกลบจมูก ทำให้หิวกระหายเป็นกำลัง ยิ่งนานเข้าก็ให้บังเกิดความกระหายมากขึ้น ถ้าได้หลับเสียความกระหายก็จะพออดกลั้นได้ แต่ก็หลับไม่ได้ นานๆ ข้าพเจ้าต้องเอานิ้วมือล่างตาไว้,เพราะจวนจะปิดลงเสียให้ได้ ครั้นทำการแข็งอกแข็งใจหายง่วงนอนได้ ความกระหายอาหารก็ยิ่งทวีขึ้นสุดที่จะอดกลั้นไว้ แลดูออกไปรอบ ๆ สวนก็ไม่เห็นมีวัวแวว อะไร ดูมืดไปทุกด้าน ในที่สุดจึงตกลงใจว่า คืนวันนี้นางผู้ยอดชีวิตของเราคงจะไม่มาหาเป็นแน่ ถ้าเช่นนั้น เหตุไรเราจะต้องทนอดกลั้นความหิวกระหายอยู่เล่า อย่าเลยเราจะกินอาหารเพื่อแก้กระหายสักเล็กน้อย แล้วจึงค่อยนั่งคอยนางต่อไป คิดดังนั้นแล้วก็ลุกไปที่โต๊ะอาหาร เปิดผ้าคลุมโต๊ะอาหารออก เลือกรับประทานอาหารตามพอใจ ครั้นแล้วเอื้อมหยิบเอาขวดเหล้าองุ่นเข้ามารินพลางพูดกับตัวเองว่าเราจะดื่มสักถ้วยเดียว แต่ครั้นดื่ม

หมดไปถ้วยหนึ่งแล้ว ให้รู้สึกอร่อยชวนดื่มอีก จึงพูดทวีแก่ตัวเองว่า ขอดื่มอีกถ้วยหนึ่งเถอะ แล้วก็ดื่มถ้วยที่ ๒ หมด ครั้นแล้วก็ถ้วยที่ ๓ ที่ ๔ กระทั่งถึงถ้วยที่ ๑๐ จนมึนเมาเต็มที่ เลยล้มลงคอพับหลับฟุบอยู่กับพื้นคล้ายคนถูกทำร้าย จนกระทั่งเวลารุ่งเช้าจึงรู้สึกตื่นขึ้นเห็นตัวไปนอนอยู่นอกสวน มีดาบคมเล่มใหญ่กับเหล็กลูกชั่งที่ใช้สำหรับชั่งเหรียญเงินวางอยู่บนหน้าอก พอข้าพเจ้าแลเห็นดาบเข้า ก็ให้รู้สึกประหม่าตกใจกลัวเป็นกำลัง พลางลุกขึ้นตั้งสั่นเทาคว้าดาบไว้ในมือ พอหายกลัวแล้วหยิบเหล็กลูกชั่งขึ้น พาของสองสิ่งกลับบ้าน

พอกลับถึงบ้าน พบอซิเซห์นั่งอยู่ในห้องร้องไห้รำพันว่าอันตัวเราอยู่ในบ้านนี้มิได้มีความสุขเลย เฝ้าแต่โศกเศร้าเสียใจร้องไห้อยู่มิรู้แล้ว ครั้นข้าพเจ้าเข้าไปในห้อง เหวี่ยงดาบกับเหล็กลูกชั่งลงแล้วก็ล้มลงสลบไป เมื่อฟื้นขึ้นจึงเล่าเรื่องให้อซิเซห์ฟังตามที่เป็นมาในคืนวันนั้น ในที่สุดบอกกับนางว่า เห็นจะไม่สมปรารถนาเป็นแน่แล้ว พูดเท่านั้นข้าพเจ้าก็ร้องไห้สะอึกสะอื้นอยู่กับตักอซิเซห์ อซิเซห์เห็นข้าพเจ้าทุกข์ร้อนนัก ร้องไห้โอดครวญเช่นนั้น ก็ยิ่งมีความร้อนใจทวีขึ้นอีกเป็นอันมาก นางกล่าวว่า ข้าพเจ้าเสียใจนักที่เตือนสติว่า มิให้นอนหลับพักยังขืนนอนหลับ ทั้งนี้เพราะมิเชื่อฟังข้าพเจ้าจึงได้รับความทุกข์ร้อน อันถ้อยคำแนะนำของข้าพเจ้าไม่มีค่าเสียเลย

ข้าพเจ้าตอบเอาใจว่า น้องรักของพี่ อย่าถือโกรธพี่เลย พี่เชื่อเจ้าทุกประการ แต่หากกรรมบันดาลให้เป็นไป บัดนี้จงบอกพี่หน่อยเถิดว่า ที่นางเอาดาบและลูกชั่งวางไว้บนหน้าอกพี่นั้น นางมีความหมายประการไร

อซิเซห์ตอบว่า อันเหล็กลูกชั่งนั้น นางเปรียบเสมือนนัยน์ตาข้างขวาของนาง นางสาบานด้วยนัยน์ตาข้างขวาของนางว่า ถ้าคราวหลังพี่ไปนอนหลับอีก นางจะฆ่าเสียด้วยดาบเล่มนี้ แล้วอซิเซห์พูดต่อไปว่า ข้าแต่ท่านผู้บุตรของลุงข้าพเจ้าไม่ไว้ใจเลย ถ้าพี่ขืนไปอีก เกรงว่าจะได้รับอันตรายเป็นแน่แท้ เมื่อพี่เป็นอันตรายไป ไหนเลยชีวิตอซิเซห์จะคงอยู่ได้ เพราะฉะนั้น ขอจงยับยั้งเสียเถิด

ข้าพเจ้าตอบอซิเซห์ว่า ซึ่งจะให้พี่เลิกคิดที่จะไปหานางในเมื่อพี่ยังมีชีวิตอยู่นั้น เห็นจะเป็นไปไม่ได้ พี่จะต้องไปจะเป็นอันตรายร้ายดีประการไร ก็ขอให้ได้พบสนทนากับนางพอชื่นใจสักหน่อยเถิด เมื่อได้สมปรารถนาแล้ว ถึงตัวจะตายก็ไม่เสียดายชีวิต

เอซิเซห์จึงพูดว่า ถ้าขืนจะไปหานางอีกให้จงได้ ก็จงอย่านอนหลับเสีย เผื่อจะได้สมปรารถนา แต่ถ้ารู้อยู่ว่า ถ้า

ไปหานางก็คงจะหลับอีกเหมือนคราวก่อน ก็จงไปเพื่อให้นางฆ่าเถิด

ข้าพเจ้าถามนางว่า จะทำอย่างไรจึงจะไม่หลับได้

นางตอบว่า เอาไว้เวลาท่านจะไปเถิดข้าพเจ้าจะบอกให้ ขอแต่จงเชื่อฟังถ้อยคำของข้าพเจ้าทุกประการเถิด ท่านคงจะสมความปรารถนาเป็นแน่ นางกอดข้าพเจ้าไว้แนบอกแล้วพาไปที่นอน พูดจาประเล้าประโลมเอาใจต่างๆ นานา พลางพัดให้จนข้าพเจ้าหลับไป ตื่นขึ้นเห็นนางนั่งอยู่ข้างที่นอน มือยังถือพัดอยู่ แก้มทั้งสองนองด้วยน้ำตาไหลลงเปียกเสื้อผ้าชุ่มโชก พอนางเห็นข้าพเจ้าตื่นก็รีบเช็ดน้ำตาเสีย พลางลุกไปหาอาหารมาให้รับประทาน ข้าพเจ้าปฏิเสธว่ายังไม่หิว นางจึงกล่าวว่า ข้าพเจ้ามิได้บอกพี่แล้วหรือว่า จงเชื่อฟังถ้อยคำของข้าพเจ้าทุกประการ ถ้าพี่ไม่เชื่อฟังข้าพเจ้าแล้ว ซึ่งจะสมความปรารถนานั้นอย่าหวังเลย เมื่อใคร่ความสำเร็จจงรับประทานเสียเดี๋ยวนี้ ข้าพเจ้าตกลงรับประทานเพื่อมิให้ขัดใจนาง นางจึงหยิบอาหารป้อนใส่ปากข้าพเจ้าๆ ได้แต่เคี้ยวแล้วกลืนจนอิ่ม เสร็จการรับประทานแล้ว นางจัดแจงแต่งกาย และประพรมน้ำกุหลาบให้ข้าพเจ้าหอมฟุ้ง เสร็จแล้วนั่งลงสนทนากันอยู่สักครู่ก็พอได้เวลาค่ำ นางหยิบเอาเสื้อชั้นนอกมาสวมให้พลางพูดว่าท่านผู้บุตรของลุง จงพยายาม

เฝ้าคอยคู่รักของพี่จนตลอดคืนอย่านอนหลับเสีย คืนนี้ถ้านางจะมาหาพี่ก็อยู่ในราวตอนจวนรุ่งสว่าง ถ้าเป็นพระประสงค์แห่งพระเป็นเจ้าแล้ว พี่จะได้พบนางคืนวันนี้เป็นแน่ เมื่อได้ร่วมภิรมย์กับนางแล้ว อย่าลืมข้อความที่ข้าพเจ้าสั่งไว้นี้เสีย ว่าแล้วนางก็ร้องไห้ ข้าพเจ้าให้รู้สึกสงสารนางเป็นอันมาก

ข้าพเจ้าออกจากบ้านตรงไปที่สวน แล้วขึ้นไปบนศาลารับแขก เห็นโต๊ะอาหารเครื่องดื่ม และสิ่งของอื่น ๆ จัดไว้เหมือนคืนก่อน ข้าพเจ้าสะกดอกสะกดใจไม่ไยดีในอาหารการนอน นั่งคอยนางอยู่จนเวลายามกว่าก็ไม่เห็นนางวี่แววมา ในยามที่นั่งรอนางอยู่นั้น รู้สึกว่าเวลาช่างนานเสียเหลือเกิน เวลายามหนึ่งดูนานราวกับสักปีหนึ่ง แต่ถึงจะรู้สึกหิว โหยกระหายอาหารและง่วงนอนสักเพียงไรก็ดี ยังอุตส่าห์ฝืนใจนั่งรอนางอยู่จนล่วงเข้ายามสาม ได้ยินไก่ขันเร่งสว่างอยู่แจ้ว ๆ ก็ยังไม่เห็นนางมา ยิ่งนั่งคอยนานยิ่งคิดเข้าความกระหายอาหารก็ยิ่งทวีขึ้น จนทนไม่ไหวจึงลุกขึ้นไปที่โต๊ะอาหาร เปิดผ้าคลุมโต๊ะออกหยิบอาหารรับประทาน และรินเหล้าองุ่นดื่มเป็นที่สำราญใจ ครั้นอิ่มแล้วบังเกิดความง่วงนอนมากขึ้นทันที เป็นอันตกลงใจว่าต้องนอนหลับแน่ นึกเสียว่านางคงไม่มาหาแล้ว พอเอนตัวลงศีรษะถึงหมอน ก็พอดีได้ยินเสียงคนเดินมาแต่ไกล ข้าพเจ้ารีบลุกขึ้นนั่ง

ตั้งตาคอย สักประเดี๋ยวเห็นนางเดินเข้ามาในศาลารับแขก มีทาสีสาว ๆ ตามมาด้วยสิบนาง พอข้าพเจ้าเหลือบเห็นนางก็ให้รู้สึกเสมือนว่าได้เห็นดวงพระจันทร์ฉายแสงจ้าอยู่ในที่ล้อมแห่งดวงดาราบนอากาศ ณ บัดนั้นางฉายแสงส่องเข้ามาในศาลารับแขก ที่ซึ่งข้าพเจ้าเฝ้าคอยอยู่นานนักหนานั้นแล้ว นางแต่งกายงามด้วยแพรต่วนสีเขียว ปักด้วยทองสีแดง เมื่อเหลือบมาเห็นข้าพเจ้าเข้า นางหัวเราะพลางเผยปากอันจืดสนิทดังผีปากรูปนั้น กล่าวว่า นี่พี่นั่งรออยู่ได้อย่างไรไม่หลับนอน จนเวลาล่วงเข้าถึงยามสี่แล้ว อันการที่พี่นั่งตั้งตาคอยข้าพเจ้าอยู่ได้ไม่หลับนอนจนเกือบตลอดคืนเช่นนี้เป็นข้อพิสูจน์ให้เห็นว่า พี่มีความรักจริงกระนั้นจึงจะเรียกว่าคู่รัก เพราะความรักก่อปรด้วยความพยายามอดทน ไม่เห็นแก่การกินการนอน เห็นเวลากลางคืนเป็นกลางวันไม่เบื่อหน่ายท้อถอย ว่าแล้วนางหันกลับไปทางทาสีให้สัญญาแล้ว พวกทาสีทั้ง ๑๐ ก็กลับออกไป ฝ่ายนางเดินตรงเข้ามาหาข้าพเจ้า ๆ ก็ลุกขึ้น นางไม่พูดจาว่ากระไรอีก ตรงเข้าสวมกอดจุมพิตข้าพเจ้า ครั้นแล้วทั้งสองก็ถ่อยทีถ่อยผ่อนปรนสนทนากันอยู่จนเวลารุ่งสว่าง ข้าพเจ้ารู้สึกปลาบปลื้มใจยิ่งนัก อันความทุกข์ร้อนกระวนกระวายใจ ที่ต้องทนทุกข์มาแล้วเป็นเวลาหลายวันนั้น บัดนี้พลันหายสิ้น มีความสำเริงบันเทิงใจสุดที่จะกล่าว

ถูก ถ้าจะมีผู้ถามว่า ความสุขในคืนวันนั้น ถ้าจะเอาความสุขในเมืองสวรรค์มาเปรียบ ไหนจะสุขสำราญกว่ากัน ข้าพเจ้าย่อมตอบได้ทันทีว่า ความสุขของข้าพเจ้าในคืนวันนั้น เป็นที่พอใจของข้าพเจ้ายิ่งกว่าความสุขในเมืองสวรรค์ เพราะข้าพเจ้ายังไม่เคยได้รับความสุขในเมืองสวรรค์

ครั้นเวลารุ่งเช้า ข้าพเจ้าจัดแจงเตรียมตัวจะจากนางมา แต่นางยึดข้าพเจ้าไว้ พลางกล่าวว่า หยุดก่อน ข้าพเจ้าจะอวดของแก่พี่สักอย่างหนึ่ง ข้าพเจ้าจึงหยุดอยู่ ครั้นแล้วนางคลี่ผ้าเช็ดหน้าของนางออก หยิบเอาผ้าลินินผืนนั้นออกมาจากห่อผ้าเช็ดหน้า แล้วคลี่ออกต่อหน้าข้าพเจ้า บนผืนผ้าลินินมีรูปจามจุรีคู่หนึ่ง ยืนหันหน้าเข้าหากัน ดังพระองค์ทอดพระเนตรเห็นอยู่ ณ บัดนี้ นางแจ้งว่า รูปจามจุรีคู่นี้เป็นฝีมือปักของพี่สาว ข้าพเจ้าถามว่า พี่สาวของนางชื่อไร นางตอบว่า ชื่อเนอเอลฮูดา ข้าพเจ้าได้เห็นรูปจามจุรีคู่นั้นให้นึกชอบเป็นอันมาก จึงขอนางไว้ นางก็มอบให้ กำชับสั่งว่าจงรักษาไว้ให้ดี ข้าพเจ้ารับคำแล้วให้สัญญาแก่นางว่า จะไปหานางที่สวนนั้นทุกๆ คืน ครั้นจุมพิตลากันแล้ว ข้าพเจ้าก็จากนางมา ด้วยเหตุว่าเวลานั้นข้าพเจ้ารู้สึกปลาบปลื้มสำราญใจที่ได้สมปรารถนา เลยลืมว่ากาพย์ที่อซิเซห์สั่งไว้

พอกลับถึงบ้านพบอชิเชห์นอนคว่ำหน้าอยู่ในห้องข้าพเจ้า ร้องไห้สะอึกสะอื้นน้ำตาเปียกหมอนชุ่ม ครั้นนางรู้สึกว่าข้าพเจ้ากลับมาแล้ว ก็รีบลุกขึ้นน้ำตาร่วงพรูลงเผาะ ๆ ทั้งน้ำตาเช่นนั้น นางตรงเข้าสวมกอดข้าพเจ้าจุมพิตแล้วพูดว่า ข้าพเจ้ารู้ได้ว่าเมื่อคืนนี้สมปรารถนาได้รับความสุขสำราญบานใจ ส่วนข้าพเจ้าเฝ้าแต่ระทมทุกข์ แต่เมื่อพี่จะจากนางมา พี่ได้ว่ากาพย์ที่ข้าพเจ้าสั่งไว้หรือไม่ ข้าพเจ้าเพิ่งนึกขึ้นได้ในขณะนั้นจึงตอบนางว่าพี่ลืมไปแล้ว เมื่อเวลาที่จะจากนางมานั้น กำลังพอใจในรูปจามจุรีคู่นี้ จึงทำให้ลืมไป ว่าแล้วข้าพเจ้าก็ยื่นผ้าลินินผืนนี้ให้นางดู นางรับไปพิจารณาดูอยู่นานแล้วร้องไห้พลางพูดว่า ท่านผู้บุตรของลุง อันรูปจามจุรีคู่นี้งามนักหนา ข้าพเจ้าใคร่จะได้ไว้เป็นของขวัญ ข้าพเจ้าก็ยินยอมยกให้นาง

ครั้นถึงเวลาจวนค่ำลง ได้กำหนดที่ข้าพเจ้าจะไปหานางคู่ชู้รักตามเคย อชิเชห์เข้ามาจัดแจงแต่งกายประพรมน้ำหอมให้แล้วกล่าวว่า ได้เวลาแล้ว จงรีบไปเถิด ขอความคุ้มภัยจงบังเกิดแก่พี่ตลอดคืน คราวนี้ขออย่าลืมเสีย เมื่อพี่จะจากนางจงอย่าลืมกล่าวกาพย์ที่สอนไว้ แต่เวลานั้นข้าพเจ้าออกจะลืมกาพย์ที่นางสอนเสียแล้ว จึงขอให้นางว่าให้ฟังใหม่ อชิเชห์ก็ว่าให้ฟังอีกครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าท่องขึ้นใจจนจำได้ดี

พอเวลาค่ำดี ข้าพเจ้าออกจากบ้านตรงไปยังสวน ครานั้นพอถึงศาลารับแขกก็พบคู่ชู้รักนั่งคอยอยู่ ครั้นนางเห็นข้าพเจ้าก็รีบลุกขึ้นมารับกอดไว้แนบอก จุมพิตพลางพาข้าพเจ้าไปนั่งที่โต๊ะอาหาร ข้าพเจ้ากับนางก็รับประทานอาหารและดื่มเหล้าองุ่นเป็นที่อิ่มหนำสำราญใจ เสร็จแล้วก็นั่งสนทนากันอยู่อย่างสุขสำราญ จนเวลารุ่งสว่างมิได้หลับนอน เพราะนางกล่าวว่าคู่รักย่อมไม่ห่วงนอน ข้าพเจ้าก็ปรนนิบัติตามใจนางทุกประการ ครั้นเวลาเช้าข้าพเจ้าจะจากนางมา นึกถึงกาพย์ที่อชิเชห์สอนไว้ได้จึงกล่าวขึ้นว่า

อ้าแม่ช่วยเฉลยพจน์ ชเลงบทอุบายสอน
ชายหนุ่มผู้อาวรณ์ ฤดีดิ้นด้วยขอกาม

เมื่อนางได้ฟังดังนั้นน้ำตาไหลออกมาหล่อนัยน์ตาทั้งสองข้าง พลางกล่าวกาพย์ตอบว่า

ขันตีสงบจิต บำเพ็ญคิดพยายาม
ซ่อนรักอีกลับความ จะต้องปกต้องบีคบัง

ข้าพเจ้าจำกาพย์ที่นางว่าได้แล้วก็จากกันมา ให้รู้สึกยินดีที่ได้ทำการตามความปรารถนาของอชิเชห์ ครั้นมาถึงบ้านพบอฉิเชห์นอนร้องไห้ฟูมฟายน้ำตาอยู่ที่ที่นอน มารดาของข้าพเจ้านั่งอยู่ที่หัวนอน ร้องไห้สงสารหลานสาวอยู่ด้วย พอข้าพเจ้าเดินเข้าห้องไป มารดาข้าพเจ้าพูดว่า ความหายนะจง

บังเกิดแก่ญาติผู้หาค่ามิได้เช่นเจ้านี้ด้วยเถิด เจ้านี้ช่างใจร้าย ปล่อยน้องไว้ให้ได้ทุกข์ไข้ระทมใจไม่สืบถามเหตุผล ครั้นอชิเซห์เห็นข้าพเจ้าเข้า นางพยุงตัวลุกขึ้นนั่งพลางพูดกับข้าพเจ้าว่า ข้าพเจ้าดีใจที่เห็นพี่กลับมาไม่มีภัย พี่ได้ว่ากาพย์ที่ข้าพเจ้าสอนนั้นหรือเปล่า ข้าพเจ้าตอบว่า พี่ว่าแล้ว ครั้นนางได้ยินเข้าก็ร้องไห้ แล้วนางว่ากาพย์ตอบ และชมว่าข้าพเจ้ายังจำกาพย์ของนางได้ อชิเซห์พูดอีกว่า พี่ลองว่าให้พี่ฟังหน่อยเถิด ข้าพเจ้าจึงว่าให้นางฟัง พอว่าจบลงนางร้องไห้พิลาปร่ำไร พลางกล่าวเป็นกาพย์ว่า

ความรักกำเริบจิต เห็นสุดคิดจะยับยั้ง
ครุ่นคิดดวงจิตตั้ง มานะแต่จะสบปอง

ครั้นแล้วอชิเซห์พูดกับข้าพเจ้าว่า คืนนี้พี่ไปหานางอีกเมื่อเวลารุ่งเช้าจะจากนางมา จงว่ากาพย์ตามที่ข้าพเจ้าว่าไว้นี้เถิด ข้าพเจ้ารับคำว่า พี่จำได้แล้วจะว่าให้นางฟัง

ครั้นเวลาค่ำลง ข้าพเจ้าไปยังสวนนั้นตามเคย พบคู่ชู้รักและเลียงดูสนทนากันตลอดคืน จนรุ่งสว่างมิได้หลับนอนเช่นเดียวกับคืนก่อนๆ ครั้นรุ่งเช้าได้เวลาที่ข้าพเจ้าจะต้องจากนาง ข้าพเจ้าว่ากาพย์ตามที่อชิเซห์สอนไว้ว่าดังนี้

ความรักกำเริบจิต เห็นสุดคิดจะยับยั้ง
ครุ่นคิดดวงจิตตั้ง มานะแต่จะสบปอง

นางได้ฟังดังนั้น ก็ร้องไห้อีกเหมือนกับคราวก่อนแล้วว่ากาพย์ตอบว่า

ปองรักต้องเร่งคิด สะกดจิตบีบความสอง
รักลับประคับประคอง หาไม่ไซร้ต้องตายแล

ข้าพเจ้าจำกาพย์ของนางได้แล้วก็ลานางมาถึงบ้านตรงไปหาอซิเซห์ พบนางนอนหลับตาร้องไห้อยู่ มารดาของข้าพเจ้านั่งคุมอยู่เหมือนวันก่อน พออซิเซห์ได้ยินเสียงข้าพเจ้ากลับมา นางลืมตาขึ้นเหลียวดูพลางถามว่า ข้าแต่อซิซที่รักพี่ได้ว่ากาพย์กับคู่รักหรือเปล่า ข้าพเจ้าตอบว่า พี่ได้ว่าตามที่สอนไว้แล้ว เมื่อนางได้ฟังก็ร้องไห้เหมือนคราวก่อนแล้วว่ากาพย์ตอบ มีใจความว่าถ้าพี่ไม่ซ่อนเร้นความรัก ปกปิดไว้เป็นความลับไซร้พี่จะต้องถึงที่ตาย แล้วข้าพเจ้าก็ว่ากาพย์ซ้ำให้อซิเซห์ฟัง พอนางได้ฟังดังนั้นก็สลบไป ข้าพเจ้ากับมารดาช่วยกันแก้ไขฟื้นขึ้น

ครั้นตกเวลาค่ำถึงกำหนดที่ข้าพเจ้าจะไปหาชู้รักตามเคย จึงเข้าไปหาอซิเซห์บอกว่า พี่จะไปหานางอีก คืนนี้เจ้าจะให้พี่ว่ากาพย์อย่างไรเมื่อจะจากนางมา อซิเซห์ก็สอนกาพย์ให้ข้าพเจ้า ยังจำได้แต่ใจความว่าดังนี้

“ถึงตัวจะตายก็ยอมตาย ซึ่งจะให้ซ่อนความรักไว้นั้น เหลือปัญญาที่จะทำได้ มีชีวิตร้อนรุ่มอยู่ด้วยความรักมิสมปรารถนา

เช่นนี้จะมีประโยชน์อันใด สู้ตายเสียดีกว่า ขอให้นางนำเอาอภิวันทนาการของข้าพเจ้า ไปให้แก่ผู้เป็นเหตุกีดกั้นความรักของเรามิให้สมปรารถนานั้นด้วยเถิด”

เมื่อสอบสวนทวนความที่อชิเษห์สอน จำได้ดีแล้วข้าพเจ้าก็ออกจากบ้านตรงไปยังสวน ขึ้นไปบนศาลารับแขก พบชู้รักนั่งคอยอยู่ มีโต๊ะอาหารและเครื่องดื่มจัดไว้เช่นเคย ข้าพเจ้ากับนางชวนกันรับประทานอาหารและดื่มเหล้าองุ่นจนอิ่มหนำสำราญครั้นแล้วนั่งสนทนากันตลอดคืน รุ่งเช้าขึ้นได้เวลาที่ข้าพเจ้าจะจากนาง จึงว่ากาพย์ตามความที่อชิเษห์สอนไว้ เมื่อนางได้ฟังกาพย์จบลงก็ร้องไห้เป็นนักหนา พลางแหงนหน้าขึ้นร้องออกมาเสียงดังว่า นางผู้ว่ากาพย์ดังนี้ตายเสียแล้ว ข้าแต่พระอาหล่าขอพระองค์จงกรุณารับวิญญาณ ของนางไปไว้ในที่สุคติด้วยเถิด ครั้นแล้วนางหันมากล่าวกับข้าพเจ้าว่า ความทุกข์อันหนักจงบังเกิดแก่ท่าน แล้วนางถามว่าหญิงใดเป็นผู้สอนกาพย์แก่ท่าน ข้าพเจ้านึกประหลาดใจว่าเหตุไฉนนางจึงว่ามีผู้สอนกาพย์

ข้าพเจ้าตอบว่า หญิงผู้สอนกาพย์ให้ข้าพเจ้านี้เป็นบุตรีของอา นางกล่าวว่าท่านสุมา ถ้านางเป็นบุตรีของอาท่านจริงแล้ว เหตุไฉนนางจึงรักท่านฐานชู้รัก อันนางผู้นี้เป็นคู่รักของ

ท่านที่แท้จริง ท่านทำให้นางรักท่านจนมิสามารถจะปลดเปลื้องความรักได้ ท่านเป็นผู้ทำลายชีวิตนาง ขอพระเป็นเจ้าจงสังหารท่านให้ตายตกไปตามกันเถิด ข้าพเจ้ายิ่งรู้สึกประหลาดใจขึ้นอีกเป็นอันมาก จึงถามนางว่า นางหมายความว่ากระไร เหตุไฉนนางจึงรู้ว่ามีผู้สอนกาพย์แก่ข้าพเจ้า อันนางนั้นเป็นญาติของข้าพเจ้า เป็นบุตรีของอาจริง ๆ

นางตอบว่า ท่านช่างโง่เขลานี่กระไรเลย อันความรักทำให้คนตาบอดและไร้สติ ไม่มีปัญญาคิดได้ถึงเพียงนี้เจียวหนอ กาพย์ที่นางสอนท่านมาตั้งแต่ต้นจนปลาย และกาพย์ที่ข้าพเจ้าตอบมีความรวมกันได้ดังนี้ว่า

อ้าแม่ช่วยเฉลยพจน์ ชเลงบทอุบายสอน
ชายหนุ่มผู้อาวรณ์ ฤดีดิ้นด้วยขอกาม
ขันตีสงบจิต บำเพ็ญคิดพยายาม
ซ่อนรักและลับความ จะต้องปกต้องบีดบัง
ความรักกำเริบจิต เห็นสุดคิดจะยับยั้ง
ครุ่นคิดดวงจิตตั้ง มานะแต่จะสบปอง
ปองรักต้องเร่งคิด สะกดจิตบีดความสอง
รักลับประคับประคอง หาไม่ไซร้ต้องตายแล

นางมีความรักใคร่ท่านเป็นอันมาก ความรักท่วมดวงจิต แต่ก็มิสามารถจะบอกความตามตรงแก่ท่านได้ จึงสอนให้

ท่านว่ากาพย์กับข้าพเจ้า นางเปรียบตัวของนางเสมือนเป็นท่าน และเปรียบตัวท่านเป็นข้าพเจ้า ข้อความที่นางสอนให้ท่านว่ากับข้าพเจ้านั้น เป็นข้อความที่นางประสงค์จะกล่าวกับท่านโดยตรง ส่วนถ้อยคำที่ข้าพเจ้าตอบแก่ท่านเล่า เป็นเสมือนถ้อยคำของท่านตอบกับนางบังคับให้นางซ่อนความรักไว้ แต่นางมิสามารถจะซ่อนความรักได้ เห็นสุดคิดที่จะยับยั้งอยู่ เมื่อกระนั้นจะได้ทำประการใด ก็ได้คำตอบว่า ถ้าซ่อนเร้นความรักไว้ไม่ได้ก็ต้องตาย ในที่สุดนางจึงยอมตายด้วยความรักท่าน อนิจจาความรักของสตรีนี้ยิ่งกว่าชีวิตของตนปานดังเห็นได้ฉะนี้แจ้วหนอ อนิจจาส่วนความเขลาของบุรุษเล่าก็เขลาเสียเหลือแสน มีตัวอย่างได้แก่ท่านนี้ไม่รู้เท่าถึงความรักของสตรีเสียเลย ถ้าข้าพเจ้าได้รู้เสียแต่แรกว่า หญิงผู้นั้นเป็นญาติของท่าน ข้าพเจ้าจะไม่เออเพื่อท่านเลย บัดนี้จงกลับไปเสียเถิด ไปดูบุตรของอาท่านว่าเวลานี้เป็นอย่างไร

นางแสดงความโกรธเคืองข้าพเจ้าเป็นอันมาก ไล่ให้ข้าพเจ้ากลับ ข้าพเจ้าต้องกลับรู้สึกกลัดกลุ้มในใจเป็นนักหนา พอเดินเข้ามาใกล้จะถึงบ้าน ได้ยินเสียงคนในบ้านร้องไห้กันอยู่ขรม สืบถามคนบ้านใกล้เรือนเคียงได้ความว่า คนในบ้านข้าพเจ้าร้องไห้อาลัยอาวรณ์ ข้าพเจ้าใจหายวับวิ่งเข้าบ้านขึ้น

ไปบนเรือน พบคนแรกถามว่า ร้องไห้ด้วยเหตุไรกัน ได้รับตอบว่า น่าสงสารอซิเซห์นัก นอนตายอยู่นอกประตูเรือน ข้าพเจ้าวิ่งเข้าไปที่ศพอซิเซห์ มารดาข้าพเจ้าพอเห็นหน้าข้าพเจ้าก็ร้องเสียงดังว่า บาปที่เจ้าฆ่าน้องจงแขวนคอเจ้า ถึงอาชญาแผ่นดินจะไม่แขวนคอเจ้า พระผู้เป็นเจ้าก็จะไม่ให้อภัยเจ้าเป็นแน่แท้ พระผู้เป็นเจ้าจะลงโทษเจ้าทดแทนเลือดเนื้อของอซิเซห์ ความบรรลัยจงบังเกิดแก่เจ้าผู้เป็นญาติทรยศโดยพลันเถิด

นอกจากถ้อยคำเหล่านี้ มารดาข้าพเจ้ายังว่ากล่าวอีกเป็นอันมาก ครั้นแล้วบิดามารดาข้าพเจ้าและญาติพี่น้องอื่น ๆ ก็จัดแจงฝังศพอซิเซห์ สวดคัมภีร์โกหร่านให้ที่หลุมศพ ๓ วัน ๓ คืน เสร็จแล้วข้าพเจ้าเดินกลับบ้านโศกเศร้าเสียใจอาลัยถึงอซิเซห์เป็นอันมาก พอกลับมาถึงบ้านพบมารดา ๆ ถามข้าพเจ้าว่า ลูกทำอะไรแก่อซิเซห์ร้ายแรงนัก ถึงกับทำลายชีวิตของนางให้สลายไป แม่อ้อนวอนถามหลายครั้งหลายหนนักหนา แต่นางก็ไม่บอกเหตุผลให้พ่อฟัง แม่ใคร่จะทราบเหตุให้ตระหนักเจ้าจงเล่าให้แม่ฟังโดยละเอียดด้วยเถิดว่า เหตุเป็นอย่างไรจนถึงกับทำให้นางตรอมใจตาย ข้าพเจ้าตอบว่า ลูกมิได้ทำอะไรแก่อซิเซห์เลย มารดาข้าพเจ้าได้ฟังดังนั้นกล่าวว่า ข้าแต่

พระอาหล่าเจ้า ขอพระองค์จงทรงแก้แค้นอชิเซห์ด้วยเถิด อชิช ผู้ต้นเหตุไม่สารภาพความผิด ไม่มีใครจะลงโทษมันได้นอกจาก พระองค์เท่านั้น อชิชเป็นต้นเหตุความผิดเรื่องนี้โดยแท้ ถึง อชิเซห์ปกปิดความจริง มิได้บอกให้ทราบเหตุผลต้นปลายประการไรก็ดี ก็พอจะคาดได้ที่อชิเซห์ไม่บอกความผิดของอชิชก็เพราะนางรักใคร่นับถือ แล้วมารดาหันมาพูดกับข้าพเจ้าต่อไปว่า เมื่ออชิเซห์จวนจะตายนางลืมตาขึ้นกล่าวว่า ท่านผู้ภรรยาของลุง ขอพระผู้เป็นเจ้าจงอย่าลงโทษบุตรของท่านเลย ถึงบุตรของท่านเป็นต้นเหตุให้ข้าพเจ้าถึงตายในครั้งนี้ ก็ขอพระผู้เป็นเจ้าจงประทานโทษให้เถิด บัดนี้ข้าพเจ้าจะตายแล้ว พระผู้เป็นเจ้าทรงแปลงรูปข้าพเจ้าให้ทำลายไปจากโลกนี้ เพื่อไปสู่โลกอื่น แต่ส่วนดวงวิญญาณของข้าพเจ้านั้น ถึงพระผู้เป็นเจ้าจะบังคับให้ไปสิงอยู่ที่ไรก็ดี ก็ยังจะเป็นห่วงอชิชอยู่เสมอ แม่จึงกล่าวประเล้าประโลมเอาใจว่า เจ้าอย่าทุกข์ร้อนระทมใจไปนักเลย เจ้าจะยังไม่ถึงกับลืมตาย พระผู้เป็นเจ้าจะทรงคุ้มครองเจ้า พระองค์จงทรงรักษาความงามความเป็นสาวของเจ้าไว้ แล้วแม่ก็ถามถึงเหตุผลที่เจ้าทำให้นางตรอมใจ นางไม่ตอบว่ากระไร หลับตาไปสักประเดี๋ยวลืมขึ้นใหม่ ยิ้มกับแม่แล้วกล่าวว่า ท่านผู้ภรรยาของลุง ถ้าอชิชประสงค์จะไปยังที่ ๆ เคยไปอีกแล้วก็

ให้ไปเถิด สั่งไว้ด้วยว่าเมื่อเวลาจะกลับจากที่นั้น ขอให้ว่าความสองข้อนี้ว่า ความกตัญญูเป็นธรรมอันประเสริฐ ความอกตัญญูเป็นอธรรมชั่วร้าย ขอท่านจงกรุณาหลานบอกกับอชิชให้จงได้ เพื่อจะได้เห็นว่า อันตัวข้าพเจ้านี้สัตย์ซื่อกตัญญูต่ออชิชเสมอ ทั้งในยามที่มีชีวิตอยู่ และยามหาชีวิตไม่แล้วก็เช่นเดียวกัน อันความรักใคร่ของข้าพเจ้าในตัวอชิชนั้นจะมิทำลายไปพร้อมกับร่างกาย ว่าแล้วนางหยิบเอาของสิ่งหนึ่งมอบให้แม่ไว้ให้กับเจ้า ให้แม่สัญญาว่าจะให้ของสิ่งนั้นแก่เจ้าต่อเมื่อเห็นเจ้าร้องไห้อาลัยถึงนาง สั่งความได้เท่านั้นแล้ว ก็หลับตาม่อยผลอยไป แม่เข้าใจว่าหลับ แต่ครั้นรุ่งเช้าจึงพบนอนตายอยู่นอกประตู อันของสิ่งนั้นแม่เก็บไว้ ตั้งแต่อชิเชห์ตายมาจนเดี๋ยวนี้ แม่ยังไม่เห็นเจ้าร้องไห้อาลัยถึงอชิเชห์เลย ดังนั้นแม่จึงไม่ให้ของสิ่งนั้นแก่เจ้า ตามข้อความที่อชิเชห์ให้ ๆ สัญญาไว้ ข้าพเจ้าอ้อนวอนมารดาให้ ๆ ของสิ่งนั้นบอกว่า ข้าพเจ้าก็โศกเศร้าอาลัยถึงอชิเชห์เป็นอันมากเหมือนกัน แต่มารดาไม่ยอมบอกว่า ต้องร้องไห้เสียก่อนจึงจะให้

ตั้งแต่บัดนั้นมา ข้าพเจ้าเลิกทุกข์เลิกโศกถึงอชิเชห์ไม่ใคร่จะนึกถึงอีกเลย เฝ้าแต่จะหาโอกาสให้ได้อยู่ร่วมกับชู้คู่รักตลอดวันตลอดคืนเท่านั้น จัดแจงแต่งกายออกจากบ้านตรง

ไปยังสวนนั้นอีก พอขึ้นไปบนศาลารับแขกก็พบนางนั่งคอยอยู่ สังเกตดูกิริยารู้ได้ว่าตั้งใจคอยมาก ครั้นนางเห็นข้าพเจ้าไปก็รีบลุกเดินเข้ามาต้อนรับ เอ๊อมโอบมือกอดไว้รอบคอพลางถามถึงญาติหญิงของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงตอบนางว่า นางตายเสียแล้ว แล้วก็เล่าความซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวอซิเซห์ให้นางฟังทุกประการ นางได้ฟังแล้วก็ร้องไห้สงสารเป็นอันมาก พลางกล่าวว่า ข้าพเจ้าได้บอกกับท่านแล้วว่าท่านฆ่านาง ถ้าท่านได้บอกความเรื่องนี้กับข้าพเจ้าเสียแต่แรกแล้ว ข้าพเจ้าคงจะช่วยเหลือให้นางรอดชีวิตได้เป็นแน่ ไหนเลยนางจะต้องตาย อนิจจา น่าสงสารนักหนา นางมีความรักใคร่ท่านยิ่งกว่าชีวิตของนาง มีความรักมากมายถึงปานนั้นยังไม่มีความริษยาข้าพเจ้า สู้ยอมตายปล่อยให้ท่านหลุดลอยมาเป็นของข้าพเจ้า ถ้าเป็นหญิงอื่นไหนเลยจะอดกลั้นความริษยาหึงหวงได้ คงไม่ปล่อยให้ท่านเที่ยวมีคู่รักอื่นนอกจากตน นี่แหละเป็นตัวอย่างความรักอันสัตย์ซื่อแท้จริงของสตรีตามใจชายคู่รักได้ถึงเพียงนี้น่าสรรเสริญนัก

นางพาข้าพเจ้านั่งลงสนทนากันอยู่จนดึก ข้าพเจ้าเล่าความที่อซิเซห์สั่งกับมารดาไว้ให้นางฟังสิ้นทุกประการ นางกล่าวว่าข้าพเจ้าขออ้อนวอนท่านว่า เมื่อท่านกลับไปหามารดาจงซักถามให้ได้ความว่า ของสิ่งนั้นคืออะไร ข้าพเจ้ารับคำ

นางว่าจะทำตาม ครั้นแล้วข้าพเจ้าบอกกับนางว่า เมื่อเวลาอชิเชห์จวนจะตาย ได้สั่งมารดาไว้ให้บอกกับข้าพเจ้าว่า ถ้าข้าพเจ้าประสงค์จะมายังที่ ๆ เคยมาอีก ก็ให้มาได้ เมื่อเวลาจะกลับขอให้ว่าความสองข้อดังนี้ "ความกตัญญูเป็นธรรมอันประเสริฐ ความอกตัญญูเป็นอธรรมชั่วร้าย" เมื่อคู่รักของข้าพเจ้าได้ฟังความสองข้อนั้น นางร้องเสียงดังว่า ขอพระเป็นเจ้าอันพระนามของพระองค์เป็นที่ยกย่องสรรเสริญทั่วไป จงมีพระกรุณาแก่นางอชิเชห์ด้วยเถิด นางอชิเชห์ผู้นี้ นอกจากมีความรักใคร่ท่านอย่างซื่อสัตย์ ยากที่จะหาความรักของหญิงใดมาเปรียบได้ ไม่มีความริษยาข้าพเจ้า และนอกจากความดีอย่างอื่น ๆ อีกแล้ว นางยังเป็นผู้ช่วยชีวิตของท่านไว้จากเงื้อมมือของข้าพเจ้าด้วย นางเอาชีวิตของนางเข้าแลกเพื่อช่วยชีวิตท่านไว้ เพราะเมื่อคราวที่ท่านมานอนหลับอยู่ที่นั่นถึง ๓ คราวนั้น ข้าพเจ้าคิดตกลงปลงใจว่าจะสังหารท่านอยู่แล้ว อชิเชห์รู้ทันความคิดของข้าพเจ้า สู้อุตส่าห์ช่วยเหลือให้ท่านรอดภัย กลับได้ร่วมรักกับข้าพเจ้า ดูหรือการทำของนางเปรียบเหมือนนางเอาร่างกายเข้าผ่าอันตรายรับภัยแทนท่าน จนกระทั่งถึงตรอมใจตายด้วยความรัก บัดนี้ท่านพ้นภัยแล้ว ข้าพเจ้าไม่คิดทำร้าย หรือทำให้ลำบากใจประการไรต่อไป ข้าพเจ้าได้ฟังนางว่าดังนั้นให้นึก

ประหลาดใจจึงถามนางว่า นางคิดจะทำร้ายประการไรแก่ข้าพเจ้าและด้วยเหตุดังฤๅ และนางเพิ่งเลิกคิดจะทำร้ายข้าพเจ้าบัดนี้เองหรือ จนเมื่อเราได้ร่วมรักกันแล้วนางก็ยังคิดจะทำร้ายอยู่อีกหรือ

นางตอบว่า ซึ่งข้าพเจ้าเลิกคิดจะทำร้ายท่านตั้งแต่บัดนี้ไปนั้น เพราะด้วยเหตุผล ๓ ประการ ประการที่ ๑ เพราะท่านรักข้าพเจ้าโดยแท้จริงจนโง่เขลาไม่รู้เดียงสา ประการที่ ๒ เพราะท่านยังเยาว์ความคิดมากนัก ตัวท่านโตก็จริงแล แต่ความคิดอ่อนกว่าเด็กไม่รู้ความ ถ้าข้าพเจ้าทำร้ายท่านก็เสมือนทำร้ายเด็กที่ไม่เดียงสา ประการที่ ๓ ข้าพเจ้ายกเลิกความคิดที่จะทำร้ายท่านด้วยเห็นแก่ความดีของอซิเซห์ ถ้าอซิเซห์ยังมีชีวิตอยู่นางจะเป็นผู้ปกป้องคุ้มภัยให้ท่าน แต่นางก็ตายไปเสียแล้ว ด้วยความดีของนางที่ทำไว้แก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าเห็นเป็นหน้าที่ จำเป็นจะรับเป็นผู้คุ้มภัยของท่านแทนนางต่อไป บัดนี้ข้าพเจ้าขอสั่งสอนท่านว่า อย่าได้พูดจากับสตรีใด ๆ เลย จงระวังจงหนักอย่าทำการเกี่ยวข้องกับเพศของข้าพเจ้าเป็นอันขาด ไม่เลือกว่าสาวหรือชราประการไร เพราะท่านเขลาไม่รู้ถึงมารยาของสตรี สตรีเพศเป็นเพศที่พระเป็นเจ้าประทานอุบายไว้ให้เป็นสมบัติ ผู้ที่เคยแปลความคิดของสตรีให้ท่านหรือก็ตายเสียแล้ว ถ้าท่าน

ขึ้นเกี่ยวข้องกับสตรีอีกต่อไป จงเป็นที่แน่ใจเถิดว่า จะได้รับทุกข์ภัยแสนสาหัส จะไม่มีใครช่วยเหลือให้พ้นทุกข์ได้แล้ว นอกจากอซิเซห์ผู้ญาติสัตย์ซื่อสุจริตของท่าน ส่วนข้าพเจ้านั้นซึ่งจะกตัญญูต่อท่านได้ดีเหมือนอซิเซห์นั้นเห็นสุดคิด อนิจจา น่าสงสารเสียดายนางหนักหนา ข้าพเจ้าไม่มีโอกาสจะตอบแทนความดีของนาง ที่ทำไว้แก่ข้าพเจ้าได้แล้ว ถ้าจะต้องเสียสิ่งของที่รักสักเท่าไร เพื่อแลกเปลี่ยนกับโอกาสเช่นนี้ ข้าพเจ้าก็ยินดีจะเสียสละอย่างเต็มอกเต็มใจ ขอพระเป็นเจ้าอันพระนามของพระองค์เป็นที่ยกย่องสรรเสริญ จงประทานพระกรุณาแก่นางทุกประการเถิด นางมีคุณความดีแก่ข้าพเจ้าและแก่ท่านเป็นอันมาก เพราะนางซ่อนเร้นความรักความลับของนางไว้ พลีชีวิตออกสนองผู้ที่นางรัก มิได้แพร่งพรายให้ทราบว่านางมีความรู้สึกอย่างไร ถ้าผิดจากนางหรือถ้าไม่ได้ความช่วยเหลือเกื้อหนุนของนางแล้ว ท่านก็จะไม่ได้สมปรารถนาของท่าน ข้าพเจ้าก็จะไม่ได้ท่านเป็นคู่ร่วมภิรมย์ด้วยประการฉะนี้ นางจึงมีคุณแก่เราทั้งสองเป็นอันมาก บัดนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าท่านควรจะทำการอย่างหนึ่ง เพื่อเป็นการทดแทนบุญคุณของอซิเซห์ ท่านจะต้องไม่ปฏิเสธ

ข้าพเจ้าตอบว่า จะให้ข้าพเจ้าทำอะไรก็ให้ว่ามาเถิด

นางตอบว่า ท่านจะต้องนำข้าพเจ้าไปยังหลุมฝังศพอชิเซห์เพื่อจะได้เยี่ยมหลุมศพของนางผู้มีคุณ ถึงจะไม่ได้รู้จักทดแทนบุญคุณนางเมื่อนางมีชีวิตอยู่ ก็ขอให้ได้เขียนข้อความไว้อาลัยไว้ที่เสาหินฝังศพเป็นที่ระลึกด้วยเถิด ข้าพเจ้าตอบว่ายินดีจะพานางไปในวันรุ่งขึ้น

ข้าพเจ้ากับนางอยู่ร่วมกันตลอดคืนวันนั้น นางเผ่าพูดกับข้าพเจ้าบ่อย ๆ ว่า ถ้าได้รู้เรื่องอชิเซห์ญาติของพี่เสียแต่แรกแล้วไหนเลยนางจะต้องตาย น่าสงสารเป็นนักหนา ส่วนข้าพเจ้าก็เผ่าแต่ถามว่า ที่อชิเซห์สั่งไว้ให้พูดว่า ความกตัญญูเป็นธรรมอันประเสริฐ ความอกตัญญูเป็นอธรรมชั่วร้ายนั้น นางมีประสงค์อย่างไร มีความหมายตื้นลึกประการไร แต่คู่รักของข้าพเจ้าหาตอบอธิบายความให้ฟังไม่

รุ่งขึ้นเช้านางลุกขึ้นจากที่นอนปลุกข้าพเจ้าลุกขึ้น ครั้นแล้วนางหยิบถุงเงินมีเหรียญทองบรรจุอยู่หลายสิบเหรียญ นางพูดกับข้าพเจ้าว่า บัดนี้จงพาข้าพเจ้าไปที่หลุมฝังศพอชิเซห์เถิด เพื่อข้าพเจ้าจะได้เยี่ยมหลุมศพ สวดอ้อนวอนพระเป็นเจ้าให้ประทานพรแก่นาง และจะเขียนข้อความไว้อาลัยในนาง

ข้าพเจ้าตอบว่า เชิญเถิด ข้าพเจ้าพร้อมแล้ว ข้าพเจ้าจึงพานางออกจากบ้านไป เดินนำหน้านางไปพอออกมานอก

ถนนนางหยิบเหรียญทองโปรยทานไปตามถนนตลอดทาง ขณะใดที่นางโปรยทานก็พูดว่า นี่เป็นทานสำหรับดวงวิญญาณของอซิเซห์ผู้ซ่อนความลับไม่เปิดเผยความรัก จนดื่มรสแห่งมฤตยู นางเดินพลางทิ้งทานพลางว่าความดังนั้นไปพลาง จนไปถึงหลุมฝังศพของอซิเซห์ และเหรียญทองในถุงเงินหมดนางจึงเลิกทิ้งทาน เมื่อนางแลเห็นเสาหินฝังศพนางก็เข้าไปนั่งร้องไห้พิไรครั้นแล้วหยิบเอาเหล็กแหลมอันหนึ่งฆ่อนไม้เล็กอันหนึ่งออกมาจากห่อผ้าเช็ดหน้า เริ่มลงมือสลักเสาหินบนเบื้องศีรษะศพ เป็นตัวหนังสือน้อย ๆ มีความดังนี้

สถานี้

เป็นที่พักแห่งผู้ซ่อนเร้นความรักไว้เป็นความลับ
ต้องตกอับยอมเสียสละชีวิตด้วยความรัก
ขอปวงชนจงประจักษ์ว่า
ผู้ตกเป็นเหยื่อแห่งความรัก ย่อมหนักด้วยโทษประการทั้งหลาย
วาระสุดท้ายคือตัวต้องตายด้วยตรอมจิต
ผู้เป็นคู่รักฤจะคิดมีอาลัยสักเล็กน้อยไม่เล็งเห็น
ความรักที่ตนบำเพ็ญเป็นอันสูญสิ้นพร้อมไปกับชีวิต
จนชั้นหลุมฝังศพยังปิดมิดปกคลุมด้วยหญ้าไม้อีกฝนฝอย
ถ้าสามารถข้าจะสร้างเป็นสวนดอกไม้น้อย ๆ ห้อมล้อมอยู่ในบ่าช้านั้น
และทุกทิวาราตรีจะเฝ้าคอยรดน้ำด้วยน้ำตาอันไหลหยดย้อยมิรู้สิ้น
ขอพระเป็นเจ้า พระผู้สร้างฟ้าดิน พระผู้รังสฤษดิ์
ขอพระองค์จงนฤมิตเป็นทิพยสถาน
สำหรับวิญญาณแห่งผู้กตัญญูความรักนี้ด้วยเทอญ

ครั้นนางสลักเสาหินฝังศพเสร็จแล้วก็ร้องไห้ไปอีก พอค่อยสร่างโศกจึงลุกขึ้น ข้าพเจ้าลุกตามพากันเดินออกจากที่ฝังศพกลับมาที่สวน นางพูดกับข้าพเจ้าว่า ข้าพเจ้าขออ้อนวอนในพระนามพระอาหล่าว่า ขออย่าให้ท่านทิ้งขว้างข้าพเจ้าเสียเลย

ข้าพเจ้าตอบว่า จะไม่ทิ้งขว้างร้างหย่าจนจวบวันตาย ต่อจากวันนั้น ข้าพเจ้าก็ไปหานางที่สวนตามเคยเสมอทุก ๆ คืน นางต้อนรับเลี้ยงดูข้าพเจ้าเป็นอย่างดี ให้ทั้งเกียรติยศและความสุขนานาประการ คราวไรที่ข้าพเจ้าอยู่ร่วมกับนาง นางมักจะถามถึงข้อความที่อชิเซห์สั่งไว้เมื่อก่อนหน้าจะตายนั้นเสมอ ข้าพเจ้าก็ว่าให้นางฟัง และถามถึงความหมาย แต่นางมิได้อธิบายให้ฟังประการไร ข้าพเจ้าอยู่ร่วมกับนางมีความสุขเริงรมย์ไม่มีห่วงใยสิ่งไร ความทุกข์โศกเศร้าหมองประการไรไม่มีพ้องพานอยู่เป็นสุขสำราญบันเทิงใจมาเป็นเวลาปีหนึ่ง ครั้นวันขึ้นปีใหม่ข้าพเจ้าทำพิธีชำระมลทินแล้ว กลับออกมาแต่งกายด้วยเครื่องเสื้อผ้างดงาม ประพรมน้ำหอม ๆ ฟุ้ง เสร็จแล้วนั่งลงดื่มเหล้าองุ่นหลายถ้วย พอดีตกเวลาค่ำได้กำหนดที่จะไปหานางตามเคย จึงออกจากบ้านมีใจเบิกบานไม่มีทุกข์ร้อนสิ่งไร คืนวันนั้นข้าพเจ้าดื่มเหล้าองุ่นมากไปหน่อย ให้รู้สึกมึนเมา พอออกจากบ้านมานอกถนนก็บังเกิดสติลอยไม่รู้สึกตัวว่าเดินไปทางไหน เดิน

ไป ๆ จนดึกจึงสร่างเมา รู้สึกตัวว่ากำลังเดินอยู่ในถนนซอยนอกบ้านไกลจากบ้านและห่างจากสวนของนางคู่รัก ทันใดที่รู้สึกตัวเช่นนั้น เห็นหญิงชราคนหนึ่งเดินสวนทางมาข้างหน้า มือหนึ่งถือเทียน อีกมือหนึ่งถือหนังสือพับอยู่ พอข้าพเจ้าเห็นดังนั้นก็หยุดยืนอยู่ ครั้นหญิงชราเดินมาถึงตัวข้าพเจ้าก็หยุดยืนร้องไห้พลางพูดว่า ลูกเอ๋ย เจ้าอ่านหนังสือได้หรือ

ข้าพเจ้าตอบว่า อ่านได้ หญิงชราจึงพูดต่อไปว่า ดีแล้วลูก จงอ่านจดหมายฉบับนี้ให้แม่ฟังหน่อยเถิด พูดพลางหญิงชราก็ส่งจดหมายให้ ข้าพเจ้ารับจดหมายมาคลี่ออกอ่านให้ฟัง ในจดหมายฉบับนั้นมีความว่า ผู้ที่จากไปส่งความนบนอบมาคำนับผู้ที่รัก เมื่อหญิงชราได้ฟังความในจดหมายแล้วก็ยินดี พลางร้องขอพรพระเป็นเจ้าว่า ขอพระอาหล่าจงทรงปลดเปลื้องความร้อนใจของชายผู้นี้ เหมือนดังที่เขาปลดเปลื้องความร้อนใจของข้าพเจ้าแล้วนั่นเถิด ว่าแล้วหญิงชราก็รับเอาจดหมายคืนไปจากข้าพเจ้า พลางออกเดินไป ข้าพเจ้ายังยืนอยู่ที่เดิมสักประเดี๋ยว หญิงชราเดินกลับมาหาข้าพเจ้า เอื้อมมือมายกมือข้าพเจ้าขึ้นจุบแล้วพูดว่า ข้าแต่ผู้เป็นนาย ขอพระเป็นเจ้าอันพระนามของพระองค์เป็นที่ยกย่องสรรเสริญ จงประทานความเพลิดเพลินเจริญใจให้สมความเป็นหนุ่มของท่านทุกประการเถิด ท่านมี

ความปรารถนาสิ่งใด ขอพระองค์อย่าได้ขัดขวางความปรารถนานั้นเลย บัดนี้อยากจะขอร้องท่านให้เดินไปยังประตูนั้นกับข้าพเจ้าสัก ๒—๓ ก้าว ข้าพเจ้าไปบอกกับพวกบ้านว่าท่านอ่านหนังสือฉบับนี้ให้ฟัง ได้ความเช่นนั้นเขาไม่เชื่อ ขอท่านจงไปอ่านให้เขาฟังให้ชัดเจนหน่อยเถิด

ข้าพเจ้านึกประหลาดใจ จึงถามว่า หนังสือฉบับนี้มาจากผู้ใด มีเรื่องราวมาอย่างไร

หญิงชราตอบว่า หนังสือฉบับนี้มีมาจากบุตรชายของข้าพเจ้า เขาจากบ้านไปค้าขายต่างเมืองประมาณ ๑๐ ปีแล้ว พวกบ้านเห็นเขาหายสาบสูญไปเป็นเวลานาน คิดว่าเขาล้มตายเสียแล้ว ตั้งแต่จากไปเพิ่งได้รับข่าวตามหนังสือฉบับนี้ครั้งเดียว เขามีน้องสาวอยู่คนหนึ่ง ตั้งแต่พี่ชายจากไปก็เฝ้าคิดถึงร้องไห้ทั้งกลางวันกลางคืน เมื่อกี้นี้ข้าพเจ้าไปบอกกับนางว่า พี่ชายอยู่เป็นสุขสบายดีตามความในหนังสือที่ท่านอ่านให้ฟัง แต่นางไม่เชื่อพูดว่า ขอให้แม่นำคนที่อ่านหนังสือให้แม่ฟังนั้นมาอ่านให้ลูกฟังเสียก่อนลูกจึงจะเชื่อ หาไม่ลูกจะสบายใจวายคิดถึงพี่นั้นเป็นไม่ได้แล้ว ด้วยเหตุนี้ขอท่านจงกรุณาข้าพเจ้าและบุตรีด้วยเถิด ข้าพเจ้าจะนำท่านไปยืนอ่านหนังสือฉบับนี้อยู่นอกม่านให้บุตรีของข้าพเจ้าฟังอยู่หลังม่าน ถ้าท่านกรุณาทำได้ดังนี้

ข้าพเจ้าร้องขอนั้น ท่านจะได้รับพรแห่งพระเป็นเจ้า อันกุศลกรรมซึ่งจะบังเกิดแก่ผู้ปลดเปลื้องทุกข์ และทำตามความปรารถนาที่ชอบของอิสลามิกชนก็จะเป็นสมบัติของท่าน เพราะโอวาทของพระโมฮำหมัดมีอยู่ดังนี้

"ชนใดปลดเปลื้องทุกข์ในโลกนี้ จากหัวใจแห่งผู้เศร้าอื่น ๆ เสียได้ประการหนึ่ง พระเป็นเจ้าจะทรงปลดเปลื้องทุกข์ประการหนึ่ง เสียจากหัวใจแห่งผู้นั้นในโลกหน้า"

กับโอวาทอีกข้อหนึ่งว่า

"ชนใดปลดเปลื้องทุกข์ในโลกนี้ จากหัวใจแห่งพี่น้องเสียได้ประการหนึ่ง พระเป็นเจ้าจะทรงปลดเปลื้องทุกข์ ๗๒ ประการเสียจากหัวใจแห่งผู้นั้นในโลกหน้า"

บัดนี้ท่านจงทำตามความประสงค์ของข้าพเจ้า เพื่อกุศลกรรมดังกล่าวแล้วนั้นเถิด

ข้าพเจ้าตอบว่า จะทำตามประสงค์ทุกประการ จงนำข้าพเจ้าไปเถิด หญิงชราจึงเดินนำหน้า ข้าพเจ้าก็เดินตามไป สักประเดี๋ยวถึงประตูใหญ่แห่งหนึ่ง ชุ้มประตูทำด้วยทองแดง หญิงชราหยุดเรียกเป็นภาษาอิหร่าน ประเดี๋ยวมีผู้มาเปิดประตู พาข้าพเจ้ากับหญิงชราเข้าไปข้างใน ผู้ที่มาเปิดประตูนั้นเป็น

หญิงสาวแต่งตัวงดงามยิ่ง ข้าพเจ้าพิศดูนางขึ้นไปตั้งแต่เท้า นางพับขากางเกงขึ้นไว้เพียงเข่า แต่พอข้าพเจ้าเห็นท่อนเท้าทั้งสองของนาง ซึ่งแลดูเสมือนขารูปปั้นด้วยหินขาวเลื่อมพรายงามวิจิตร ก็ให้รู้สึกปั่นป่วนใจไม่เป็นปกติด้วยความงามของนาง ที่ข้อเท้ามีกำไลทองผั้งเพชรรุ้ง เป็นประกายแข่งแสงเทียนที่นางถืออยู่ ยามที่นางย่างเท้าเดินก็บรรจงก้าวงามราวกับกวางย่าง แขนเสื้อชั้นนอกของนางเล่าก็พับไว้เพียงข้อศอก ปล่อยท่อนศอกอันขาวนวลละอองทั้งสองออกไว้ให้เห็นเพื่อชวนพิศ ที่ข้อมือทั้งคู่มีกำไลทองคำผั้งเพชรสวมไว้หลวมพอเลื่อนขึ้นลงได้ เมื่อนางแกว่งแขนไปมา กำไลก็เลื่อนขึ้นลง ทำให้รุ้งเพชรกระจายพรายพราวไปรอบ ๆ ที่หูทั้งสองห้อยระย้า ไข่มุกขาวนวลเป็นใยระยับรับกับสีขาวนวลของแก้ม รอบคอนางเป็นสร้อยเพชรห้อยย้อยอยู่ที่ราวอก ดูดังหยาดน้ำค้างหยดเรียงรายอยู่บนใบหญ้าเมื่อยามเช้าเข้ากับแสงแดดอ่อน ๆ เป็นรัศมีรุ้งพราย จะพิศไหนงามสมยิ่งกว่านางงาม เครื่องประดับแลอร่าม ทุกสิ่งล้วนสมกับความงามของผู้แต่ง ไม่ชวนให้เห็นเป็นเคอะเขิน เมื่อนางแลเห็นข้าพเจ้าเข้านางถามหญิงชราด้วยเสียงอันหวานฉ่ำ ซึ่งข้าพเจ้ายังไม่เคยได้ยินลิ้นของหญิงใดจะกลั่นถ้อยคำน้ำเสียงได้หวานเท่าถึงเพียงนั้นว่า คุณแม่ขา นี่หรือผู้ที่จะมาอ่านหนังสือให้ลูกฟัง

หญิงชราตอบว่า คนนี้แหละลูก ครั้นแล้วทั้งสามคนก็พากันเดินเข้าไปในบ้าน พอข้าพเจ้าเดินไปถึงประตูเรือนชั้นนอกก็หยุดอยู่พูดว่า เอาหนังสือมาเถิดข้าพเจ้าจะอ่านให้ฟังที่นี่ หญิงชราตรงเข้าผลักข้าพเจ้าเข้าประตูไป แล้วปิดประตูเสีย ข้าพเจ้ายืนงงอยู่ไม่รู้เหตุผล ให้ประหลาดใจเป็นอันมาก ยังไม่ทันจะพูดว่ากระไร หญิงสาวที่ว่าเป็นบุตรีของหญิงชรานั้นตรงเข้ามากอดข้าพเจ้าไว้ แล้วยื่นมือถือแขนจูงข้าพเจ้าเดินเข้าไปข้างใน ส่วนหญิงชราเดินถือเทียนนำหน้า ข้าพเจ้ายังไม่หายตะลึงจึงมิได้คิดขัดขืน เดินตามนางเข้าไปเงียบ ๆ จนเข้าประตูไปเจ็ดชั้น พอเข้าประตูชั้นที่เจ็ดไปเป็นห้องโถงสี่เหลี่ยมใหญ่กว้างมโหฬาร เสาและกำแพงเพดานห้องโถงนั้นล้วนแต่ก่อด้วยหินขาว เครื่องตกแต่งห้องงดงามมีค่าวิเศษ พร้อมทั้งเก้าอี้นั่งเตียงนอนหมอนปักไหมวางเรียงรายอยู่ตามมุมห้อง มีม่านแพรต่วนห้อยอยู่รอบ ๆ แต่รูดไว้เรียบร้อย ตรงกลางห้องมีม้านั่งยาวทำด้วยทองเหลือง นวมทำด้วยแพรอย่างดีปักทอง ตามผนังประดับด้วยไข่มุกและเพชรพลอยงามวิจิตร นางจับข้าพเจ้านั่งลงที่เก้าอี้นวมทองเหลืองกลางห้อง พลางพูดว่า อันสถานที่นี้ไม่สวยงามสมควรที่ท่านจะย่างเข้ามาโดยความเต็มใจหรือ ข้าพเจ้ามิได้ตอบนางประการไร

อันคำถามของนางนั้นจะตอบได้ก็อย่างเดียวว่า สถานที่นั้นงามวิเศษไม่สมควรแก่ผู้ใด สมแต่จะเป็นที่ประทับแห่งกษัตริย์เท่านั้น

เมื่อนางไม่เห็นข้าพเจ้าตอบประการไร นางจึงกล่าวต่อไปว่า ท่านชื่ออชิช ของสองสิ่งนี้ท่านชอบสิ่งไหนมากกว่า คือชีวิตกับความตาย ข้าพเจ้านึกประหลาดใจที่นางรู้จักชื่อเสียงข้าพเจ้า แต่ต้องเก็บความประหลาดใจไว้ มิได้ซักถามนาง พลางตอบว่า ชีวิตเป็นของประเสริฐ

นางกล่าวต่อไปว่า ท่านคิดถูก เมื่อท่านชอบชีวิตมากกว่าความตายก็จงแต่งงานกับข้าพเจ้า ข้าพเจ้ายิ่งประหลาดใจหนักขึ้น คิดว่าสตรีผู้นี้กล้าหาญหนักหนา จึงตอบนางไปตามที่รู้สึกอยู่ในใจในขณะนั้นว่า ข้าพเจ้าไม่พอใจที่จะแต่งงานกับหญิงเช่นนาง นางได้ฟังก็โกรธนักแล้วพูดต่อไปว่า ถ้าแต่งงานกับข้าพเจ้าเสียแล้ว ท่านจะรอดพ้นภัยจากเงื้อมมือของลูกสาวเดลิเลห์ผู้เจ้าเล่ห์

ข้าพเจ้าซักถามว่า ใครเป็นลูกสาวเดลิเลห์ผู้เจ้าเล่ห์ นางหัวเราะแล้วกล่าวว่า ท่านอยู่ร่วมกับนางมาเป็นเวลาถึง ปี ๑ กับ ๒ เดือนแล้ว เหตุไฉนท่านจึงไม่รู้จักว่า นางเป็นลูกเต้าเหล่าใคร เป็นความขบขันนักหนา ขอพระอาหล่าอัน

พระนามของพระองค์เป็นที่ยกย่องสรรเสริญ จงล้างผลาญนางเสียเถิด ไม่มีหญิงคนใดจะชั่วร้ายกาจกว่านางอีก นางได้ฆ่าชายมาเสียมากมายหลายคนแล้ว ชายใดที่ตกเข้าไปในเงื้อมมือนางเป็นไม่รอดชีวิตไปได้ ที่รอดอยู่จนเดี๋ยวนี้ได้ก็แต่ท่านคนเดียวเท่านั้น อันนางผู้นี้มีชีวิตอยู่ก็สำหรับเป็นตัวล้างผลาญชีวิตมนุษย์ ไม่ทำความดีงามอย่างไรให้แก่โลก แต่เป็นที่น่าประหลาดใจนักหนา ว่าเหตุไฉนนางจึงมิได้ฆ่าท่านเสียด้วย ซึ่งท่านตกเข้าไปอยู่ในเงื้อมมือของนางเป็นเวลาถึงปีกว่า แต่ก็ยังมีชีวิตรอดอยู่ได้เช่นนี้เป็นบุญหนักหนา

เมื่อข้าพเจ้าได้ฟังถ้อยคำของนางดังนั้น ให้รู้สึกประหลาดใจเป็นอันมาก พลางถามนางว่า อันเรื่องราวที่นางกล่าวมาแล้วนั้น นางรู้ได้อย่างไร ข้าพเจ้าฟังดูรู้สึกว่านางรู้จักหญิงคนนั้นดี

นางตอบว่า ข้าพเจ้ารู้จักนางดีเช่นเดียวกับชีวิตรู้จักความทุกข์กระนั้น แต่ข้าพเจ้าจะยังไม่เล่าประวัติของหญิงคนนั้นให้ท่านฟังก่อน จนกว่าท่านจะได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังถึงอุบายซึ่งท่านได้อยู่ร่วมกับนางตั้งแต่ต้นจนจบเพื่อข้าพเจ้าจะได้ทราบชัดว่า ท่านรอดชีวิตอยู่ได้ด้วยประการไร ข้าพเจ้าจึงเล่าเรื่องของข้าพเจ้าที่เป็นมาในระหว่างหญิงคนนั้น เริ่มตั้งแต่

วันแรกพบกันจนกระทั่งอชิเซห์ตาย แล้วต่อนั้นมานางก็มีความรักใคร่เอ็นดูข้าพเจ้าตลอดมา จนกระทั่งถึงเมื่อคนทั้งสองยังอยู่ร่วมกันครั้งที่สุด

ครั้นข้าพเจ้าเล่าจบลง นางร้องขึ้นด้วยเสียงอันดังว่า ขอพระอาหล่าจงมีพระกรุณาแก่อชิเซห์ญาติกตัญญูของท่านด้วยเถิด ว่าได้เท่านั้นนางก็ร้องไห้น้ำตาไหลพราก สองมือข้อนอกอยู่ร่ำไร ครั้นแล้วนางกล่าวต่อไปว่า อชิซ ท่านควรจะต้องรู้สึกบุญคุณของอชิเซห์จงหนัก เพราะนางเป็นผู้คุ้มภัยป้องกันท่านไว้ หาไม่ท่านก็จะถูกลูกสาวเดลิเลห์ฆ่าเสียตั้งแต่ก่อนนางตายแล้ว ถ้าไม่เพราะนางแล้วท่านเป็นต้องตายแน่ ขอพระเป็นเจ้าจงประทานพรแก่นางจงหนักเถิด ว่าแล้วนางตบมือเป็นอาณัติ สักประเดี๋ยวหญิงชราเปิดประตูเข้ามา นางจึงพูดว่า แม่ขา นำผู้ที่จะทำธุระมาเดี๋ยวนี้เถิด หญิงชรากลับออกจากห้องไปสักประเดี๋ยวกลับมาอีก นำเอากาดีและพยานการแต่งงานมาด้วย ๔ คน พอคนทั้ง ๔ เข้ามาในห้องก็ทำการเคารพข้าพเจ้าแล้วนั่งลง หญิงชราจุดเทียนขึ้น ๔ ดวง ผ่ายหญิงสาวลุกขึ้นอีกแล้วกล่าวว่า ท่านทั้ง ๔ จงเป็นพยานด้วยว่า ข้าพเจ้ากับชายหนุ่มผู้นี้ยินยอมตกลงทำสัญญาว่าจะอยู่กินเป็นสามีภรรยากัน ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป อันเงินสินสอด

ของหมั่นซึ่งชายหนุ่มผู้นั้นจะต้องเสียให้แก่ข้าพเจ้าตามประเพณีนั้น ข้าพเจ้าได้รับไว้ครบถ้วนทุกประการแล้ว นอกจากนั้นข้าพเจ้ายังเป็นหนี้ชายหนุ่มผู้นั้นอีก เป็นจำนวนเงินหมื่นเหรียญ ขอท่านจงลงข้อความไว้ในสัญญา ตามที่ข้าพเจ้ากล่าวนี้เถิด กาดีทำสัญญาลงชื่อลายเซ็นกันต่อหน้าพยานเสร็จแล้ว นางชำระเงินค่าธรรมเนียมให้กาดี คนทั้ง ๔ ก็ลากลับไป ข้าพเจ้ากับนางก็อยู่ร่วมกันในคืนนั้น

วันรุ่งขึ้นข้าพเจ้าประสงค์จะออกไปข้างนอก จึงบอกนาง ๆ หัวเราะกล่าวว่า อันเวลาที่ออกจากสถานที่ชำระมลทินนั้นไม่เหมือนกับเวลาเช้า *(เป็นธรรมเนียมที่ผู้เข้าไปทำพิธีชำระมลทินในสุเหร่า เมื่อเวลากลับออกมาจะต้องเสียเงิน)* ถ้าท่านคิดว่าเวลามาเวลาไปไม่ต้องเสียสินทรัพย์อย่างไร ก็เท่ากับคิดว่าตัวข้าพเจ้านี้เสมือนกับลูกสาวของเดลิเลห์ผู้เจ้าเล่ห์ ถ้าท่านคิดเช่นนั้นไซร้ จงเลิกคิดเสียเถิด ท่านเผลอสติไปหรือ ท่านลืมเสียหรือว่าท่านนั้นไม่ใช่ไกลอื่น คือเป็นสามีของข้าพเจ้าโดยถูกต้องตามคัมภีร์โกหร่านและคัมภีร์สุนเนห์ ถ้าท่านเผลอสติไป ก็จงกลับมีสติเสียเดี๋ยวนี้เถิด อนึ่งจงรู้ไว้ว่าบ้านนี้เปิดประตูครั้งเดียวในเวลาปีหนึ่ง ท่านจะเปิดเข้าออกทุกวันเหมือนท่านอยู่บ้านท่านเป็นอิสระแก่ตัวนั้นไม่ได้ บัดนี้ท่านเป็นสามีของข้าพเจ้าแล้ว ไม่ใช่ชู้รักของลูกสาวเดลิเลห์ผู้เจ้าเล่ห์ ท่านจง

เดินไปที่ประตูหน้าบ้านซึ่งจะออกถนนนั้นเถิด ดูทีหรือว่าเปิดหรือปิดอยู่ ข้าพเจ้าไปดูตามที่นางบอก เห็นประตูปิดลงกลอนแน่น จึงกลับมาบอกกับนางตามที่เห็นมา นางกล่าวว่า อชิช ในบ้านนี้มีข้าวปลาอาหารเบ็ดไก่สารพัด พอเป็นเสบียงไปได้หลายปี ไม่ต้องเป็นกังวลออกไปจ่ายตลาดเหมือนบ้านอื่น ๆ นับตั้งแต่เมื่อคืนนี้ไปจนครบรอบปี ประตูบ้านจึงจะเปิดออกครั้งหนึ่ง ท่านจะต้องอยู่ในบ้านนี้ตลอดปี จะออกนอกบ้านได้ก็ต่อเมื่อครบกำหนดเปิด ท่านเข้าใจแจ่มแจ้งหรือยัง ข้าพเจ้าได้ฟังถ้อยคำของนางดังนั้นร้องขึ้นด้วยเสียงดังว่า ไม่มีกำลังและอำนาจอันใดนอกจากในพระเป็นเจ้า นางได้ยินดังนั้นก็หัวเราะ ข้าพเจ้าก็พลอยยิ้มหัวเราะไปกับนางด้วย ตั้งแต่บัดนั้นมาข้าพเจ้าก็ต้องอยู่กับภรรยาในบ้านนั้นทั้งเวลากลางวันกลางคืนไม่ได้ไปมาข้างไหน และไม่ได้ทำกิจการใด ๆ นอกจากถึงเวลากินก็กิน ถึงเวลานอนก็นอน นางปรารถนาจะให้ข้าพเจ้าปฏิบัติให้เป็นที่ถูกใจนางประการใด ข้าพเจ้าก็ต้องทำตามทุกประการ

ข้าพเจ้าอยู่ด้วยภรรยาทั้งกลางวันกลางคืนตลอดมา จนเวลาได้ ๑๒ เดือนเต็ม เกิดบุตรชายกับนางคนหนึ่ง พอวันขึ้นรอบปีใหม่ข้าพเจ้าได้ยินเสียงประตูเปิด จึงเดินออกจากห้องไปดู เห็นมีคนขนสิ่งของเสบียงอาหารต่าง ๆ เข้ามาในบ้านเป็นอันมาก มีแป้งขนมนมเนย เครื่องหวานคาวหลายชนิด

ข้าพเจ้าเห็นประตูเปิดดังนั้นก็ยินดี คิดว่าจะได้ออกไปข้างนอกบ้าน ก็จัดแจงแต่งกาย แต่ภรรยาเข้ามาหาพูดว่า ถ้าท่านประสงค์จะออกไปข้างนอก ก็ต้องรออยู่จนกว่าจะถึงเวลากลางคืน ให้ได้เวลาเดียวกับเมื่อเวลาท่านเข้ามาในบ้านนี้ ข้าพเจ้าต้องเชื่อฟังคำนางและคอยอยู่จนตกเวลากลางคืน พอถึงเวลายามเดียวกับเมื่อคราวข้าพเจ้าเข้าไปในบ้านนั้น จึงเตรียมตัวจะออกจากบ้าน ขณะนั้นภรรยาเข้ามาหาข้าพเจ้า ๆ ให้รู้สึกประหม่าหวาดกลัวตัวสั่น เพราะนางพูดว่า ในพระนามแห่งพระอาหล่า ถ้าท่านไม่สาบานต่อพระนามพระอาหล่าว่า ท่านจะกลับมาบ้านในคืนวันนี้ ก่อนเวลาปิดประตูลงกลอน ข้าพเจ้าจะไม่ให้ท่านออกจากบ้านนี้ไปเป็นอันขาด

ข้าพเจ้ารับสัญญากับนางว่า จะทำตามทุกประการ นางจึงให้ข้าพเจ้าสาบานในนามแห่งพระอาหล่า และต่อพระคัมภีร์โกหร่านกับดาบศักดิ์สิทธิ์ว่า จะกลับมาหานางทันตามเวลากำหนด

พอสาบานเสร็จข้าพเจ้าก็ออกจากบ้านนั้น รีบตรงไปยังสวนคู่รักที่เคยไป เห็นประตูสวนเปิดอยู่ให้รู้สึกโกรธเคืองเป็นกำลัง พลางพูดกับตัวเองว่า เวลานี้ดึกแล้วเหตุไฉนประตูสวนยังเปิดอยู่อีก ตัวเราหรือก็ไม่ได้ไปมาหาสู่นางเป็นเวลา

ปีหนึ่งเต็ม ๆ มาถึงที่นี่คืนวันนั้นนางก็ไม่รู้ตัว จะว่านางเปิดรอท่าเราก็ไม่เห็นสม ชะรอยนางจะเปิดไว้รับชู้อื่นเป็นแน่ อย่าเลยเราจะเข้าไปดูให้เห็นจริงว่า นางเปิดประตูไว้รอท่าเราหรือว่าคบชู้อื่นเสียแล้ว เมื่อรู้ความแล้วเราจึงจะไปหามารดา แล้วจะได้รีบกลับไปหาภรรยามิให้เสียคำสาบานได้ คิดดังนั้นแล้วจึงเข้าประตูสวน เดินตรงไปยังศาลารับแขกที่เคยไปเมื่อปีก่อน พบบุตรีของเดลิเลห์ผู้เจ้าเล่ห์ นั่งคางเชยเข่าสองมือประสานแก้มอยู่ อันผิวพรรณราศีของนางผิดแผกไปกว่าเก่ามาก นัยน์ตาทั้งสองกลีกโหลดูเหมือนคนไข้หนัก พอนางเหลือบเห็นข้าพเจ้าเข้าก็ร้องว่า พรจงบังเกิดแก่พระเป็นเจ้า พระองค์เป็นผู้คุ้มภัยท่านไว้ให้ได้กลับมาให้ข้าพเจ้าเห็นหน้าอีก ว่าแล้วนางพยายามจะลุกขึ้นมาหาข้าพเจ้า แต่เป็นด้วยมีความปีติยินดีเป็นอันมาก ลุกไม่ขึ้นกลับล้มลง ข้าพเจ้าให้รู้สึกละอายนางเป็นอันมากที่ทอดทิ้งนางไว้ จึงยืนก้มหน้าอยู่เป็นเวลานาน ครั้นแล้วข้าพเจ้าเดินเข้าไปหานางพลางอุ้มขึ้นแนบอกไว้ แล้วจุมพิตปากก็กล่าวว่านางผู้ยอดรัก เหตุไฉนจึงรู้ว่าข้าพเจ้าจะมาหาในเวลาคืนวันนี้

นางตอบว่า ข้าพเจ้าหาทราบไม่

ข้าพเจ้าจึงย้อนถามว่า ถ้ากระนั้นเหตุไรจึงเปิดประตูสวนไว้

นางตอบว่า พระอาหล่าทรงทราบอยู่สั้นว่า ตั้งแต่คืนท่านหายไป ไม่มาหาข้าพเจ้าตามเคยแล้ว ข้าพเจ้ามิได้หลับนอนเลย เฝ้าแต่นั่งตั้งตาคอยท่านอยู่ทุกคืนเสมอมา คืนหนึ่งก็แล้ว สองคืนก็แล้ว คืนที่สามก็แล้ว ท่านก็หามาไม่ ข้าพเจ้าก็ไม่หลับนอนนั่งคอยท่านอยู่ อย่างกิริยาที่ท่านเห็นข้าพเจ้าเมื่อกันเรอยมา มีความหวังอยู่เสมอว่าท่านยังไม่หน่ายรัก คงจะกลับมาหาสักคืนหนึ่งจนได้ อันคู่รักที่แท้จริงย่อมทนทรมานกายอยู่ได้เช่นข้าพเจ้านี้ บัดนี้ข้าพเจ้าขอถามว่า เหตุไฉนท่านจึงละเลยไม่มาหาข้าพเจ้าเป็นเวลาถึงปีหนึ่ง

ข้าพเจ้าได้ฟังนางว่าดังนั้น ให้รู้สึกสงสารเป็นอันมาก ครั้นแล้วก็เล่าความตามจริงให้นางฟังตั้งแต่ต้นมา เมื่อนางฟังเรื่องมาถึงตรงที่ข้าพเจ้าแต่งงาน สีหน้าเผือดชืดสลดลง เมื่อข้าพเจ้าเล่าเรื่องให้นางฟังสิ้นทุกประการแล้ว จึงบอกกับนางว่า ที่ข้าพเจ้ามาหานางคืนนี้จะต้องกลับไปก่อนรุ่งเช้า แต่นางร้องว่า เท่าที่หญิงคนนั้นจับตัวท่านแต่งงานนั้นยังไม่พอใจอีกหรือ ยังจะให้กลับไปให้นางขังอีกปีหนึ่ง ถึงมาตรว่าจะไปอยู่กินร่วมกับนางอีกก็ตามที แต่ช่างกระไรเลยจะอยู่กินกับข้าพเจ้า หรือกับมารดาท่านสักคืนหนึ่งก็ไม่ได้ อนิจจา ใจท่านช่างเป็นห่วงของใหม่ยิ่งกว่าของเก่ามากมายถึงเพียงนี้ ข้าพเจ้า

เป็นคู่รักของท่านก่อน ท่านเป็นของข้าพเจ้าก่อน ท่านจากไปเป็นเวลาปีหนึ่ง ครนกลับมาเพียงแต่จะอยู่ร่วมกันสักตลอดคืนก็ไม่ได้ คู่รักใหม่ของท่านช่างหวงแหนไม่คิดถึงอกหญิงอื่นบ้างเลย นางได้ท่านไว้เป็นเวลาถึงปีหนึ่ง ส่วนข้าพเจ้าสิจะได้ไว้สักคืนหนึ่งก็ไม่ตลอด นอกจากข้าพเจ้าแล้วท่านยังจะต้องเป็นห่วงมารดาท่านบ้าง อนิจจา คิด ๆ ไปก็ให้นึกสงสารอชิเซห์เป็นนักหนา นางมีความดีต่อข้าพเจ้ามาก นางอุตส่าห์ทนทุกข์ระทมตรมตรอมใจ อดทนพยายามฝืนใจยอมให้ท่านมาเป็นของข้าพเจ้า สู้ทนตรอมใจตายไม่ริษยาหวงแหน จะหาหญิงใดได้เหมือนนางเห็นไม่มีอีกแล้ว ว่าพลางนางร้องไห้สะอึกสะอื้นครวญคร่ำน่าสงสารยิ่งนัก

ครั้นนางร้องไห้ไปได้พักใหญ่ก็หยุด พลางรำพันถึงอชิเซห์ว่า อนิจา อชิเซห์ ขอพระเป็นเจ้าจงประทานพรแก่นางเถิด แล้วหันมาพูดกับข้าพเจ้าว่า เมื่อคิดถึงนางขึ้นคราวไรก็ไม่อยากจะทำอันตรายท่าน เพราะเมื่อนางมีชีวิตอยู่นางได้เป็นผู้คุ้มภัยท่าน บัดนี้นางตายไปแล้ว ท่านจะได้ผู้ใดคุ้มภัยท่านต่อไป ส่วนตัวข้าพเจ้านั้นก็คิดอยู่ที่จะป้องกันภัยให้ท่านเพื่อสนองคุณความดีอชิเซห์ที่ได้มีอยู่กับข้าพเจ้า แต่ท่านจงเข้าใจเถิดว่า ซึ่งจะหาหญิงใดมีใจเช่นอชิเซห์นั้นเป็นไม่ได้แล้ว

และข้าพเจ้าก็ได้กล่าวเช่นนี้มาแล้วแต่ต้นมือ เชิญเถอะท่านจงไปหาภรรยาใหม่ของท่านเถิด ไปมอบความอิสระไว้ในกำมือของนางเถิด ไปให้นางขังอยู่ตลอดปีตลอดชาติเถิด ถึงแม้ว่าบัดนี้ท่านอยู่ในอำนาจของข้าพเจ้าทุกประการ ข้าพเจ้าจะขังท่านหรือทำอันตรายล้างชีวิตท่านประการไรก็ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ดีข้าพเจ้าคิดว่า ท่านจะกลับไปหาภรรยาใหม่ได้ นางพูดพลางร้องไห้พลางด้วยความแค้น แค้นหนักเข้าก็กลายเป็นความโกรธ นางแลดูข้าพเจ้าด้วยนัยน์ตาขุ่นขวางแสดงว่าโกรธจัด ข้าพเจ้าเห็นนางมีอาการดังนั้นให้นึกกลัวตัวสั่นคล้ายถั่วอยู่บนเตาไฟ ครั้นแล้วนางร้องออกมาเสียงดังเป็นอาณัติ ทันใดนั้นมีหญิงสาวใช้ ๑๐ คนวิ่งกรูเข้ามาที่ข้าพเจ้า ช่วยกันจับข้าพเจ้าขังลงกับพื้น เมื่อหญิงสาวใช้ทั้ง ๑๐ จับข้าพเจ้าขังเรียบร้อยแล้ว นางผู้คู่รักของข้าพเจ้าฉวยมีดเล่มใหญ่เข้ามาที่ข้าพเจ้าพูดว่า ข้าพเจ้าจะฆ่าท่านเสียในบัดนี้เหมือนอย่างกับฆ่าแพะ เพื่อเป็นการแก้แค้นแทนความผิดที่ท่านได้ทำแก่ญาติของท่าน และนี่เป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ถ้ามีโทษอันใดที่หนักกว่าความตายแล้ว โทษอันนั้นจะควรกับท่านนัก ท่านควรจะตายถึง ๓ ครั้ง จึงจะสมกับความชั่วร้าย เมื่อข้าพเจ้าได้ยินนางว่าเช่นนั้นก็ให้ตกใจกลัวเป็นกำลัง ทั้งเห็นมีดเล่มใหญ่อยู่ในมือของคู่รัก ผู้ซึ่งบัดนี้เป็นศัตรูคอยจะสังหารอยู่

จึงนึกว่าอันความตายเป็นของเที่ยงแท้หนีไม่พ้น และจะต้องตายในบัดนั้น แต่ก็ยังอุตส่าห์ร้องอ้อนวอนขอให้นางกรุณา เผื่อว่านางจะใจอ่อนลงบ้าง แต่ครั้นเมื่อนางได้ยินคำอ้อนวอนเข้ากลับมีความแข็งกระด้างดุร้ายยิ่งขึ้น ร้องสั่งให้สาวใช้มัดมือไพล่หลัง สาวใช้ก็ทำตาม ครั้นมัดเสร็จปล่อยให้ข้าพเจ้านอนหงายอยู่กับพื้น สาวใช้ ๒ คนช่วยกันยึดปลายเท้า ๒ คนนั่งทับขา อีกคนขึ้นนั่งทับบนตัวและกดศีรษะไว้ พลางนางออกคำสั่งให้สาวใช้อีกสองคนโบยข้าพเจ้า ๆ ได้รับความเจ็บปวดเป็นกำลัง ร้องโอดครวญอยู่ไปมาจนหมดเสียงแล้วสลบไป ครั้นฟื้นขึ้นรู้สึกเจ็บปวดรวดร้าวระบมไปทั้งตัว นึกพูดกับตนเองว่า ถ้าเราถูกฆ่าตายเสียทันทียังจะดีกว่าถูกโบยตีได้รับความทุกข์ทรมานแสนสาหัสเช่นนี้ นึกพลางคิดถึงถ้อยคำของอซิเซห์ที่พูดว่า ขอพระเป็นเจ้าทรงปกป้องกันพี่ ให้พ้นความโหดร้ายของนางด้วยเถิด เมื่อครั้งอซิเซห์พูดดังนั้น ข้าพเจ้ายังไม่เชื่อ ยังไม่เห็นจริง ครั้งถึงความเห็นจริงเข้า จึงรู้สึกว่านางนั้นมีความโหดร้ายเหลือแสน

ครั้นพอข้าพเจ้ามีเสียงขึ้นมา ก็ร้องโอดครวญด้วยความเจ็บปวดจนหมดเสียงไปอีก ขณะนั้นนางลับมีดเล่มใหญ่ พลางสั่งสาวใช้ว่า เปิดคอนักโทษไว้ เราจะหั่นเสียให้

หัวขาดออกจากตัวในบัดนี้ พอข้าพเจ้าได้ยินดังนั้นให้รู้สึกกลัวเป็นกำลัง บังเอิญพระเป็นเจ้าเข้าดลใจให้นึกถึงข้อความที่อซิเซห์สั่งไว้กับมารดาได้ จึงพยายามตะเบ็งเสียงร้องจนสุดกำลัง แต่ก็มีเสียงออกมาได้เพียงพอฟังเป็นสำเหนียกเสียงคนว่าความกตัญญูเป็นธรรมอันประเสริฐ ความอกตัญญูเป็นธรรมชั่วร้าย พอนางได้ฟังดังนั้นก็ร้องขึ้นเสียงดังว่า โอ้ อซิเซห์เอ๋ย ขอพระอาหล่าจงทรงพระเมตตาแก่นางด้วยเถิด นางช่วยพ่อหนุ่มของนางไว้ได้อีกแล้ว! นางกตัญญูต่อเขาทั้งในขณะที่มีชีวิตอยู่และเมื่อตายแล้ว ครั้นแล้วนางพูดกับข้าพเจ้าว่า ท่านรอดตายได้เพราะข้อความสองข้อของอซิเซห์ ข้าพเจ้าจะยกชีวิตให้ โดยเห็นแก่อซิเซห์ แต่จะต้องทำเครื่องหมายไว้เป็นเครื่องสอนใจว่าความรักความหวงของข้าพเจ้าเป็นผลแก่ท่านเพียงไร พูดแล้วนางเอามีดฟันข้าพเจ้าเข้าที่แห่งหนึ่ง เป็นบาดแผลสาหัสโลหิตไหลไม่หยุดจนข้าพเจ้าสลบไป ครั้นฟื้นขึ้นเห็นโลหิตหยุดแล้ว นางเอาเหล้าองุ่นให้ดื่มถ้วยหนึ่ง พอข้าพเจ้าดื่มเหล้าองุ่นหมดถ้วยนางก็เอาเท้าถีบข้าพเจ้าแทนถ้อยคำที่จะบอกว่าให้ลุกไปได้

ข้าพเจ้าพยุงตัวลุกขึ้น แต่ขันต้นเดินไม่ได้ต้องนั่งพักเอากำลังอยู่นาน ในที่สุดค่อยมีกำลังขึ้น จึงพยายายลงจากต้นลาค่อย ๆ เดินออกจากสวนไป พยายามเดินไปทีละเล็กน้อย

จนถึงประตูบ้านของภรรยาเห็นยังเปิดอยู่ก็ดีใจเดินเข้าประตูไป ภรรยาออกมารับเห็นข้าพเจ้ามีอาการดังนั้น จึงพยุงเข้าไปในห้อง พอถึงห้องโถง ข้าพเจ้าก็หมดกำลังล้มฟุบลงหลับไป ครั้นตื่นขึ้นเห็นตัวกลับไปนอนอยู่กลางดิน ที่ประตูสวนบ้านบุตรีเดลิเลห์ผู้เจ้าเล่ห์

ข้าพเจ้ารู้สึกประหลาดใจและโกรธขึ้งเป็นอันมาก แต่ก็ไม่รู้ที่จะลงโทษแก้แค้นผู้ใด จำใจลุกขึ้นเดินกลับบ้าน พอขึ้นเรือนพบมารดากำลังนั่งร้องไห้โศกเศร้าถึงข้าพเจ้าอยู่ มารดาเหลือบมาเห็นข้าพเจ้าก็ร้องออกมาเสียงดังว่า ลูกรักของแม่เจ้าหายไปไหนมาเป็นเวลานาน ข้าพเจ้าไม่ได้ตอบประการใด ตรงเข้าไปที่มารดาทอดตัวลงนอนอยู่กับตัก มารดาเห็นข้าพเจ้ามีสีหน้าและผิวหนังเหลืองซีดตามหน้าก็ฟกช้ำดำเขียวจึงถามว่า นี่เจ้าเป็นอะไรไปลูก

ข้าพเจ้าตอบว่า ลูกถูกทำร้ายอย่างแสนสาหัส พอพูดเท่านั้นก็ให้หวนคิดถึงอซิเซห์ ถ้านางมีชีวิตอยู่ไหนเลยข้าพเจ้าจะได้รับทุกข์ภัย คิดถึงความกตัญญูของนางขึ้นมาแล้ว ให้สงสารนางเป็นอันมาก นางต้องตรอมใจตายด้วยความรักข้าพเจ้าเพิ่งจะรู้ในขณะนั้นว่า นางรักโคร่ภักดีต่อข้าพเจ้าโดยแท้จริง นึกพลางหัวอกเต็มขึ้นด้วยความโศกสงสาร จึงร้อง

ไห้รำพันถึงนางต่าง ๆ นานา มารดาข้าพเจ้าก็พลอยร้องไห้อาลัยถึงอชิเซห์ด้วย

ครั้นพอค่อยสร่างโศกมารดาข้าพเจ้าพูดว่า ลูกเอ๋ย บิดาของเจ้าตายเสียแล้ว พอข้าพเจ้าได้ยินดังนั้นก็โศกเศร้าโทมนัสยิ่งขึ้นกลับร้องไห้ไปอีก ข้าพเจ้าร้องไห้ครวญครางอยู่นานจนสิ้นสติ พอฟื้นขึ้นเหลียวไปดูทางที่อชิเซห์เคยนั่ง ก็ให้สะท้อนถอนใจสะอึกสะอื้นแล้วร้องไห้พิไรร่ำรำพันถึงนางต่อไปอีกจนสิ้นสมปฤดี ประเดี๋ยวฟื้นขึ้นหวนคิดถึงนางก็ร้องไห้ต่อไปอีก เป็นอยู่อย่างนั้นจนเวลาเที่ยงคืนมิได้หยุดหย่อน มารดาเข้ามาปลอบเอาใจ แต่ก็ไม่สร่างโศก และมารดาพูดว่า บิดาของเจ้าตายไปได้ ๑๐ วันแล้ว

ข้าพเจ้าตอบว่า ลูกมิได้ร้องไห้อาลัยถึงบิดา ซึ่งบิดาตายลูกก็เสียใจมากเหมือนกัน แต่ก็จะหักห้ามความโศกเศร้าได้ ขณะนี้ลูกร้องไห้อาลัยถึงอชิเซห์เท่านั้น โธ่เอ๋ย นางมีความดีต่อลูกมาก นางมีความสัตย์ซื่อกตัญญูต่อลูก ที่ลูกได้รับทุกข์ภัยคราวนี้สมควรอยู่นัก เป็นโทษเพราะลูกละเลยไม่เอาใจใส่นาง นางรักลูกจนตรอมใจตายแต่ลูกไม่อินังในความรักของนางเลย มารดาข้าพเจ้าพูดว่า ลูกยังมิได้บอกเล่าให้แม่ฟัง ลูกหายไปไหนนาน และมีผู้ใดทำร้ายให้ลูกได้รับทุกข์ภัยประการ

ไร ทั้งเรื่องลูกกับอชิเซห์บาดหมางกันจนถึงกับนางต้องตรอมใจตายนั้นเล่าเจ้าก็ยังไม่ได้บอกแม่โดยละเอียด ข้าพเจ้าจึงเริ่มเล่าเรื่องราวของข้าพเจ้า ตั้งแต่ต้นจนปลายให้มารดาฟังสิ้นทุกประการ

เมื่อข้าพเจ้าเล่าจบลงมารดากล่าวว่า ขอความสรรเสริญจงบังเกิดแด่พระเป็นเจ้าเถิด พระองค์ทรงพระเมตตามิให้นางฆ่าเจ้าเสียดังนักหนา ที่ลูกได้รับทุกข์ภัยแต่เพียงนี้ ว่าแล้วมารดาก็จัดแจงใส่ยารักษาแผล จนข้าพเจ้าหายมีกำลังวังชาเป็นปกติอยู่มาวันหนึ่งมารดาพูดกับข้าพเจ้าว่า บัดนี้แม่จะนำของที่อชิเซห์มอบให้แม่ไว้ให้แก่เจ้า ของสิ่งนั้นเป็นของเจ้า เพราะเจ้าร้องไห้อาลัยถึงอชิเซห์แล้ว แต่แรกพออชิเซห์ตายไป เจ้าก็ลืมเสียมิได้อาลัยถึง แม่จึงไม่ให้เจ้าตามที่อชิเซห์สั่งกำชับไว้ บัดนี้เจ้ารู้สึกสำนึกตัวแล้วว่า ความรักของหญิงอื่นไม่แท้จริงเหมือนความรักของอชิเซห์ เมื่อเจ้าได้รับทุกข์ร้อนจากสตรีอื่นแล้ว จึงรำลึกถึงอชิเซห์ได้ ว่าแล้วมารดาก็ลุกไปเปิดหีบนำเอาของสิ่งหนึ่งออกมา พอข้าพเจ้าเห็นก็จำได้ว่า เป็นผ้าลินินผืนที่มีรูปจามจุรีที่ข้าพเจ้าให้นางไว้แต่ก่อน ผืนเดียวกันกันที่พระองค์ทอดพระเนตรอยู่ ณ บัดนี้ ข้าพเจ้ารับเอามาจากมารดาคลี่ออกดูเห็นมีกาพย์กลอนบทกอยู่หลายบท รำพันถึง

ความรักอันมิสมปรารถนาของนาง นอกจากนั้นยังมีถ้อยคำตักเตือนสั่งสอนเขียนใส่กระดาษพับซ่อนไว้ในผ้าลินิน

เมื่อข้าพเจ้าอ่านข้อความที่อซิเซห์เขียนไว้จบลงแล้ว ก็ให้เป็นเดือดเป็นแค้นติโทษตนเองเป็นอันมาก ถ้าข้าพเจ้าไม่ลืมอซิเซห์เสียตั้งแต่เมื่อนางตายใหม่ ๆ และถ้ามีความสงสารร้องไห้อาลัยถึงนาง ข้าพเจ้าก็คงจะได้อ่านทราบข้อความตักเตือนเหล่านั้นเสียแล้ว สตรีภัยก็จะไม่บังเกิดแก่ข้าพเจ้า เมื่อคิดถึงอซิเซห์ขึ้นมาคราวไรให้รู้สึกสงสารเป็นอันมาก ในวันนั้นข้าพเจ้าเลยร้องไห้อาลัยถึงนางอีก ตั้งแต่กลางวันจนพลบค่ำ ต่อจากวันนั้นมาข้าพเจ้าก็เฝ้าแต่คิดถึงอซิเซห์มิได้ว่างเว้น เศร้าโศกมิเป็นอันคิดอ่านกิจการใด ๆ เป็นเวลาปีหนึ่ง มารดาเห็นข้าพเจ้าทุกข์โศกไม่มีความสุขสบาย คิดจะให้ไปเที่ยวต่างเมืองเพื่อคลายทุกข์ พอดีเวลานั้นพวกคาราวานเตรียมจะเดินทางไปค้าขายเมืองไกล มารดาจึงมาพูดว่า ลูกเอ๋ย แม่เห็นเจ้าทุกข์โศกอยู่เป็นเวลากว่าปีแล้ว ยังหาสร่างไม่ บัดนี้พวกพ่อค้าเมืองนั้นเตรียมจะออกเดินทางไปค้าขาย แม่คิดว่าเจ้าควรจะจัดหาสินค้าไปขายกับเขาบ้าง การเดินทางไปเที่ยวเมืองไกลบางทีจะทำให้เจ้าคลายความทุกข์ลง ข้าพเจ้าเห็นชอบด้วยก็จัดเตรียมหาสินค้า ออกเดินทางมากับพวกคาราวานพวกนี้ แต่ถึงแม้ว่าจะได้เดินทางออกจากบ้านมาเป็น

เวลานานแล้วก็จริง แต่ก็ยังไม่วายคิดถึงอชิเซห์ ข้าพเจ้าโศกเศร้าถึงนาง ร้องไห้น้ำตาไม่แห้งมาตลอดทาง เดินทางมากลางทะเลทรายอันแห้งแล้งกันดารน้ำ แต่ข้าพเจ้ามิได้กันดารน้ำเลย เพราะน้ำตาชุ่มโชกหน้าอยู่เสมอ หยุดพักที่สถานีไหนก็คลี่ผ้าลินินผืนนี้ออกมาดูรูปจามจุรี และอ่านข้อความของอชิเซห์ ดูแล้วอ่านแล้วก็คิดถึงเจ้าของแล้วก็ร้องไห้พิไรร่ำไป

ด้วยเหตุที่ไม่มีความสุขขื่นเริงบันเทิงใจประการไร จึงทำให้ข้าพเจ้าซูบผอมลงทุกวัน ดังที่พระองค์ทอดพระเนตรเห็นอันความทุกข์โศกของข้าพเจ้านี้ เห็นว่าจะไม่มีสร่างลงได้เสียแล้ว จะต้องระทมทุกข์ร้องไห้อยู่ดังนี้เสมอไป ซึ่งจะสะกดใจให้ลืมอชิเซห์เสียนั้นไม่ได้ โธ่เอ๋ยนางหรือรักข้าพเจ้ายิ่งกว่าชีวิต ต้องตรอมใจตายด้วยมิสมความรัก นางตายด้วยความโหดร้ายของข้าพเจ้าแท้ ๆ นางทำคุณความดีไว้แก่ข้าพเจ้าเป็นหนักหนา เหลือที่จะทดแทนบุญคุณได้ ส่วนข้าพเจ้าสิมิได้ทำความดีอะไรไว้แก่นางเลย มิหนำซ้ำยังทำให้นางต้องตรอมใจตาย โธ่เอ๋ย น่าเสียดายนางยิ่งนัก อันความคิดที่ว่าเมื่อออกเที่ยวเดินทางไปค้าขายเมืองไกล จะค่อยคลายทุกข์ลงบ้างนั้นเป็นความคิดที่ผิด เพราะตั้งแต่ข้าพเจ้าออกเดินทางมากับพวกคาราวานนี้เป็นเวลาเกือบปี

หนึ่งแล้ว ข้าพเจ้ายังไม่สร่างทุกข์ลงเลย ยิ่งซ้ำร้ายกว่าอยู่บ้านเมืองเสียอีก นับตั้งแต่วันที่พวกข้าพเจ้าพาสินค้าเดินผ่านมาทางหมู่เกาะการะบูน และปราสาทแก้วแล้ว ความโศกเศร้าเสียใจกลับทวีขึ้น

เจ้าชายไตเอลมูลุครับสั่งถามว่า เหตุไฉนจึงเป็นเช่นนั้น

อซิซกราบทูลต่อไปว่า อันหมู่เกาะการะบูนนั้นมีอยู่รวมด้วยกัน ๗ เกาะ กษัตริย์ที่เสวยราชย์ในแคว้นนั้นทรงพระนามชาซีมัน พระองค์มีพระธิดาองค์หนึ่งทรงนามดุนยะ มีผู้กล่าวเล่าลือไปว่า พระธิดาแห่งกษัตริย์ชาซีมันทรงปั้กรูปจามจุรีได้งดงามยอดเยี่ยม รูปจามจุรีที่ตกมาเป็นสมบัติของข้าพเจ้านี้เป็นฝีมือของนาง เมื่อข้าพเจ้าได้ทราบดังนั้น จึงใคร่จะได้เห็นพักตร์พระธิดาดุนยะสักครั้ง วันหนึ่งเมื่อพวกคาราวานเดินทางเข้าไปในแคว้นนั้น ข้าพเจ้าจึงแยกพวกเข้าไปในเมืองเดินทางไปถึงอุทยานดอกไม้พบผู้รักษาอุทยานเป็นคนมีอายุชรา ข้าพเจ้าจึงตรงเข้าไปถามว่า ข้าแต่ท่านผู้รักษาอุทยาน อันอุทยานงามนี้เป็นของผู้ใด ผู้รักษาอุทยานตอบว่า อุทยานนี้เป็นของเจ้าหญิงดุนยะ ราชธิดาแห่งกษัตริย์ชาซีมัน พระธิดาเคยเสด็จมาประพาสเสมอเป็นนิจศีล ข้าพเจ้าพูดกับผู้รักษาอุทยานว่า ข้าพเจ้าเป็นคนต่างเมืองเดินทางมาเหน็ดเหนื่อย ท่านจะกรุณาให้นั่งพักในสวนนี้ เพื่อดูดดมกลิ่น

ดอกไม้สักพักหนึ่งจะได้หรือไม่ ผู้รักษาอุทยานตอบว่า ได้สิเป็นไรไป ว่าพลางเขาก็เปิดประตูให้ ข้าพเจ้าเข้าไปนั่งสูดกลิ่นดอกไม้อันหอมระรื่นอยู่เป็นเวลานาน ในใจเฝ้าแต่พะวงใคร่จะได้เห็นพระธิดาอยู่มิได้ขาด แต่รู้สึกว่านั่งอยู่นานแล้ว พระธิดาก็ยังไม่เสด็จมา เกรงว่าผู้รักษาอุทยานจะให้ข้าพเจ้าออกไปเสียมิทันได้เห็น จึงพูดเอาใจผู้รักษาอุทยานว่า อันอุทยานนี้ช่างรักษาไว้เรียบร้อยงดงามดี จะแลดูไปทางไหนก็พบแต่ความสวยงามอยู่รอบด้าน เจ้าของอุทยานน่าจะประทานรางวัลแก่ผู้รักษาเป็นอันมาก ผู้รักษาอุทยานไม่ชอบคำสรรเสริญตน จึงพูดว่าอันความสวยงาม ในอุทยานนี้จะเท่าเทียมกับความงามของเจ้าของนั้นหามิได้ ข้าพเจ้าจึงรีบกล่าวว่า เป็นความจริงกระนั้นเจียวหรือ ท่านจะกรุณาให้ข้าพเจ้าอยู่สวนนี้ เพื่อจะได้ดูเป็นขวัญตาสักครั้งจะได้หรือไม่ ผู้รักษาอุทยานตอบว่าจะเป็นไรไป ทั้งท่านจะเห็นสมจริงด้วยว่าข้าพเจ้าไม่ได้พูดยกยอเจ้านายของข้าพเจ้า

พอผู้รักษาอุทยานพูดขาดคำลง ประตูอุทยานเปิดออก ผู้รักษาอุทยานบอกข้าพเจ้าว่า รีบไปซ่อนเสียเร็ว ๆ พระธิดาเสด็จมาแล้ว ข้าพเจ้าจึงรีบไปแอบบังสุมทุมไม้เสีย สอดสายตาคอยจ้องดูพระธิดา ทันใดนั้นแขกคำขันที่เดินเข้าประตูมาร้อง

ถามผู้รักษาอุทยานว่า มีผู้ใดอยู่กับท่านหรือไม่ ผู้รักษาอุทยานตอบว่าไม่มี ขันทีเดินกลับไปที่ประตูแล้วนำเสด็จพระธิดาเข้ามา เมื่อข้าพเจ้าได้เห็นรูปโฉมพระธิดาดุนยะ ก็ให้รู้สึกเสมือนว่าได้เห็นดวงพระจันทร์ลงมาลอยอยู่แทบพื้นดิน หัวอกหัวใจให้วุ่นคิดสติเคลิบเคลิ้มหลงใหล ใคร่จะได้เชยชมพระนางเสมือนดังผู้กระหายน้ำใคร่จะได้ดื่มฉะนั้น พระนางเสด็จประพาสอุทยานอยู่สักครู่ก็เสด็จกลับ ข้าพเจ้าก็ออกจากที่ซ่อน แล้วลาผู้รักษาอุทยานออกจากนครกลับไปสมทบกับพวกคาราวานเดินทางผ่านประเทศนั้นเข้ามาในแว่นแคว้นของพระองค์ พอเดินทางมาที่นี่เห็นทุ่งราบรื่นสบายดีอุดมด้วยน้ำท่าจึงพากันหยุดพักอยู่ ส่วนการที่ใคร่จะได้เชยชมพระธิดาดุนยะนั้น ข้าพเจ้าเลิกคิดเสียแล้ว เพราะรู้สึกว่าจะทำประการไรก็ไม่สมปรารถนา ถึงความงามของพระนางจะเลิศล้ำชวนให้ข้าพเจ้าครุ่นคิดสักเพียงไร ข้าพเจ้าก็รู้สำนึกตัวว่าฐานะผิดกันไกล พระนางนั้นคู่ควรก็แต่กับพระโอรสกษัตริย์เช่นพระองค์ อันเรื่องราวของข้าพเจ้าก็จบลงเพียงเท่านี้ขอความสงบจงมีแด่พระองค์ทุกประการเทอญ

•

๔๓. เรื่องเจ้าหญิงดุนยะ

ครั้นเมื่อเจ้าชายไตเอลมูลุคได้สดับเรื่องราวของอชิชจบลง พระทัยให้หันกรักใคร่เจ้าหญิงดุนยะเป็นกำลัง พระองค์จึงเสด็จขึ้นหลังม้า นำอชิชและพวกมหาดเล็กกลับคืนเข้านคร โปรดให้จัดที่ทางให้อชิชพักอยู่ตามสบาย มีเครื่องใช้สอยอยู่กินบริบูรณ์ ส่วนพระองเสด็จกลับถึงตำหนัก ก็เฝ้าแต่มีพระทัยใฝ่ฝันถึงรูปโฉมของพระธิดาดุนยะที่ว่างาม เพียงแต่ได้ทราบข่าวความงามจากอชิชเท่านั้น ก็ให้เร่าร้อนรักใคร่เป็นกำลัง มิเป็นอันเสวย พระฉวีเผือดซีด พระองค์ร้อนระทมตรมหฤทัยอยู่เป็นเวลานานไม่รู้ที่จะทำประการไร อยู่มาวันหนึ่งพระราชบิดาเห็นพระโอรสไม่ขึ้นเฝ้าหลายเวลา ทรงดำริว่าชะรอยจะประชวรไป จึงเสด็จไปเยี่ยมถึงตำหนัก ครั้นถึงทอดพระเนตรเห็นพระพักตร์โอรสซูบซีด มีฉวีเปลี่ยนแปลงไปมาก ทรงทราบได้ในทันใดนั้นว่าคงมีความทุกข์ร้อนหฤทัยหนัก จึงรับสั่งถามว่า ลูกเอ๋ยเจ้ามีทุกข์ร้อนอะไรหรือ พ่อเห็นเจ้ามีราศีซูบซีดไปมาก มีเรื่องราวอะไรเกิดขึ้นจงบอกพ่อเถิด เจ้าชายไตเอลมูลุคจึงเล่าเรื่องถวายตามที่ได้ทรงทราบมาจากอชิชทุกประการ แล้วทรงทูลต่อไปว่า เมื่อลูกได้ข่าวความงามของพระธิดาดุนยะก็ให้มีจิตใจใฝ่ฝันถึง ใคร่จะได้

เห็นพระนาง พระบิดาได้ทรงฟังดังนั้นจึงรับสั่งว่า ลูกเอ๋ย นางเป็นธิดากษัตริย์ อยู่ต่างแคว้นห่างไกลกันนัก ยากที่จะแต่งทูตให้ถือสาส์นไปสู่ขอ เจ้าจงเลิกคิดที่จะได้นางเสียเถิด บัดนี้จงเข้าไปในวังของพระมารดาเลือกสรรเอานางงามมาปรนนิบัติตามความปรารถนา ในวังของพระมารดามีนางงามอยู่ถึงห้าร้อย ล้วนแต่งามเทียบเปรียบด้วยดวงเดือน นางงามคนไหนเป็นที่พอใจเจ้าก็จงเลือกนางงามไว้เป็นชายาเถิด ถ้าแม้ว่านางงามห้าร้อยไม่เป็นที่ต้องใจพอใจเจ้า พ่อก็จะแต่งทูตไปสู่ขอพระธิดากษัตริย์ในแว่นแคว้นใกล้เคียงให้ จะได้ง่ายกว่าพระธิดาดุนยะเสียอีก พ่อว่าทั้งนี้เจ้าจะเห็นเป็นประการใด เจ้าชายไตเอลมูลุคทูลว่า ข่าวความงามของนางทำให้ข้าพเจ้ารักใคร่เสียแล้วเหลือที่จะลืมได้ ข้าพเจ้าต้องได้นาง หาไม่จะหนีไปฆ่าตัวตายเสียในกลางทะเลทราย

พระราชบิดาเห็นจะทานขัดขวางไว้มิอยู่แล้ว จึงตรัสปลอบว่า ลูกเอ๋ย จงสงบอารมณ์ฟังพ่อเถิด พ่อจะแต่งทูตไปทูลขอต่อพระบิดาของนาง มาทำการอภิเษกสมรสให้แก่เจ้าตามปรารถนา ดุจพ่อได้ทำมาแล้วแก่พระแม่ของเจ้า และถ้าฝ่ายเขามิตกลงปลงใจด้วยแล้ว พ่อจะกรีธาทัพไปล้อมเมืองชิงเอานางมาจงได้ ตรัสแล้วเบือนพระพักตร์มาถามอซิซชายหนุ่มว่า

ข้าพูดดังนี้เจ้าเข้าใจหรือไม่ อซิซสนองพระโองการว่า ทราบเกล้า ฯ แล้ว พระองค์จึงตรัสว่า ข้าอยากจะให้เจ้าไปกับวิเซียร์ถือสาส์นไปทูลขอพระธิดาดุนยะ อซิซก็รับพระโองการ พระองค์หันมาสั่งวิเซียร์ว่า เจ้าจงถือสาส์นของข้าไปถวายกษัตริย์แห่งการะบูน ทูลขอพระราชธิดามาอภิเษกเป็นมเหสีโอรสข้า ให้เป็นไปตามประสงค์ของลูกข้าทุกประการเถิด วิเซียร์ก็รับพระราชโองการ รับสั่งแล้วพระองค์เสด็จกลับ ส่วนเจ้าชายไตเอลมูลุคกลับเข้าข้างใน มีความร้อนรนพระหฤทัยพระโรคกำเริบหนักขึ้น ก็ล้มลงสลบไปตั้งแต่เวลานั้นจนรุ่งสว่าง พอรุ่งแจ้งพระราชบิดาเสด็จมาเยี่ยม ทอดพระเนตรเห็นราศีพระโอรสเศร้าซีดเปลี่ยนแปลงลงยิ่งกว่าเดิม มีพระหฤทัยสงสารยิ่งนัก จึงตรัสเล้าโลมเอาพระทัยพระโอรสและทรงสัญญาว่า จะทรงจัดการให้ได้ครองกันตามประสงค์ของพระโอรสจงได้

ครั้นแล้วพระเจ้าสุเลมันทรงประทานเครื่องราชบรรณาการและราชสาส์นแก่อซิซและวิเซียร์ ทั้งสองก็ถวายบังคมลาออกเดินทางจากพระนคร รอนแรมมาหลายคืนหลายวันจนกระทั่งถึงเกาะการะบูน จึงหยุดอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ ส่งอุปทูตขึ้นไปแจ้งข่าวกราบทูลขอเฝ้า ครั้นต่อมาอีกเป็นเวลาครึ่งวันนับแต่เวลาที่ส่ง

อุปทูตขึ้นไป มีขุนนางในราชสำนักพร้อมด้วยบริวารนำกระแสโองการมาบอกว่า รับสั่งให้ขึ้นเฝ้าได้ อซิซและวิเซียร์ก็นำราชบรรณาการไปพร้อมกับพวกขุนนาง ครั้นถึงจึงนำขึ้นถวายแล้วพักอยู่ในพระราชวัง ๔ วัน พอรุ่งขึ้นวันที่ ๕ วิเซียร์ขึ้นเฝ้าถวายพระราชสาส์นกราบทูลแถลงการณ์ที่มาเฝ้านั้นให้ทรงทราบ พระราชาแห่งเกาะการะบูนได้ทรงฟัง ก็ตันพระหฤทัยมิรู้จะตอบประการใด ด้วยพระองค์ตระหนักพระหฤทัยอยู่ว่า พระธิดายังมิสมัครจะมีคู่ ทรงคิดไปก็ให้วนเวียน ครั้นจะเอออวยให้ก็เกรงจะขัดอัธยาศัยพระธิดา จะมิให้เล่าก็เกรงบารมีกษัตริย์สุเลมัน จึงก้มพระพักตร์นิ่งอยู่ดุจคนสิ้นคิด ครั้นได้พระสติขึ้นมา จึงรับสั่งใช้ขันทีไปทูลความพระธิดาว่า บัดนี้วิเซียร์แห่งกษัตริย์สุเลมันถือสาส์นมาทูลขอนางไปอภิเษกเป็นมเหสีของเจ้าชายไตเอลมูลุค ขันทีถวายบังคมลาไปสักครู่หนึ่งกลับมากราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ข้าพเจ้าได้ไปเฝ้าพระธิดาทูลแถลงโดยถี่ถ้วน พระธิดาทรงพระพิโรธไล่เฆี่ยนตีข้าพเจ้าและตรัสว่า ถ้าพระบิดาจะข่มขืนใจให้อภิเษกสมรสด้วยใครแล้ว นอกจากจะไม่ยินยอมพร้อมใจพระนางก็จะฆ่าผู้นั้นเสียแล้ว แล้วภายหลังจะปลงพระชนม์ของพระนางเอง กษัตริย์แห่งเกาะการะบูนได้ทรงฟังดังนั้น จึงตรัส

กับวิเชียร์ว่า เราขอถวายบังคมแด่พระเจ้าสุเลมันราชาของท่าน บัดนี้ความก็ประจักษ์แก่หูท่านแล้ว เพราะฉะนั้น ท่านจงกราบทูลพระองค์ด้วยเถิดว่า ธิดาของเรายังมิสมัครจะมีคู่ วิเชียร์จึงถวายบังคมลาพาอชิชและบริวารกลับบ้านเมือง ครั้นถึงขนเฝ้ากราบทูลพระเจ้าสุเลมันตามความที่ไปทำการไม่สมประสงค์นั้นให้ทรงทราบ กษัตริย์สุเลมันทรงพระพิโรธเป็นกำลัง พลันรับสั่งให้กรีธาทัพจะยกไปโจมตีเกาะการะบูน วิเชียร์ทูลทัดทานไว้ว่า ขอพระองค์จงยับยั้งพระหฤทัยก่อนเถิด อันกษัตริย์แห่งเกาะการะบูนพระบิดาของนางนั้นหาความผิดมิได้ หากพระธิดามิทรงสมัครที่จะมีคู่ครอง จึงได้ทรงปฏิเสธเสีย ขณะที่ข้าพเจ้ายังกำลังเฝ้าอยู่ที่นั้น พระธิดาใช้ให้ขันทีมาทูลพระบิดาว่า ถ้าพระบิดาจะขืนใจให้แต่งงานด้วยใครแล้ว พระธิดาก็จะฆ่าผู้นั้นเสีย ภายหลังจะทำลายชีวิตของพระนางเสียเองให้ตายตกไปตามกัน

ครั้นพระเจ้าสุเลมันได้ทรงฟังวิเชียร์ทูลทัดทานห้ามปรามดังนั้น ก็ให้อดอั้นพระหฤทัยอยู่ แต่ครั้นจะนิ่งเฉยเสียมิกรีธาทัพไปเล่า ก็เกรงจะขัดอัธยาศัยพระโอรส ครั้นจะยกไปทำยุทธสงครามชิงนาง หากได้ดังประสงค์ไหนเลยนางจะยอมมาด้วยดี นางคงจะชิงทำลายชีพเสียก่อน เพราะความไม่สมัครจะมีคู่ ครั้นแล้วพระองค์จึงผินพระพักตร์มาตรัสแก่ราชโอรส ตามที่วิเชียร์ได้

กราบทูล เจ้าชายไตเอลมูลุคจึงกราบทูลว่า ข้าแต่พระบิดา ข้าพเจ้าจะอยู่คนเดียวโดยปราศจากนางกระไรรอด เมื่อการเป็นเช่นนี้ก็เห็นมีอยู่ทางเดียวเท่านั้น คือข้าพเจ้าขอถวายบังคมลาไปตามหานางจนกว่าจะได้พบกัน แม้จะเสียชีวิตไปเพราะเหตุนี้ก็เสียดายโลกจะได้ขนขื่อว่าตายเพราะความรัก พระบิดารับสั่งถามว่า เจ้าจะไปโดยทำนองไหน เจ้าชายทูลตอบว่า ข้าพเจ้าจะปลอมตัวเป็นพ่อค้าไป พระองค์ตรัสตรัสว่ากระนั้นก็ดีแล้ว จงเอาซีซและวิเซียร์เป็นพี่เลี้ยงไปด้วยเจ้า เผื่อจะมีเหตุการณ์ฉุกละหุกประการไร จะได้ช่วยเหลือป้องกัน แล้วพระองค์รับสั่งให้เบิกเงินในท้องพระคลังประทานแก่โอรส กับรับสั่งให้จัดหาสินค้าไปเป็นราคาหมื่นเหรียญทอง เจ้าชายไตเอลมูลุคก็ทรงเห็นด้วยพระดำริของพระบิดา พอค่ำจึงพาอซีซไปค้างอยู่ที่บ้านวิเซียร์ แต่เจ้าชายนั้นจะมีพระทัยเบิกบานแม้แต่เล็กน้อยก็หามิได้ มีพระทัยรัดรึงตรึงตราอยู่ด้วยความทุกข์เทวศคร่ำครวญถึงพระนางมิขาด มิเป็นอันจะเสวยจะบรรทม เฝ้าทรงโศกาอาสรดสะอื้น อซีซเล่าก็พลอยร้องไห้ไปด้วยสงสารเจ้าชาย กับทั้งรำลึกถึงอซิเซห์ผู้น้องขึ้นก็ยิ่งทุกข์ระทมตรมตรอมใจเป็นหนักหนา มิเป็นอันหลับนอนจนรุ่งแจ้ง รุ่งเช้าเจ้าชายตื่นบรรทมแล้ว เสด็จไปเฝ้าทูลลาพระมารดา ฝ่ายพระมารดาครั้นเห็นพระโอรสทรงเครื่องสำหรับประพาสบ่ำเข้ามาเฝ้า ก็หลากพระทัยจึงตรัสถามถึงเหตุผล

เจ้าชายก็ทูลบรรยายให้ทรงทราบสิ้นทุกประการ พระมารดามีความสงสารเป็นกำลัง แต่ครั้นจะทัดทานประการไรก็ไม่สำเร็จ จึงประทานเงินห้าหมื่นเหรียญทอง แล้วประทานพระพรให้ไปเป็นสุขสวัสดิ์สถาวรและได้พระธิดาสำเร็จพระมโนรถทุกประการ เจ้าชายรับพระพรแล้วทูลลาขึ้นเฝ้าพระราชบิดา พระองค์ประทานเงินอีกห้าหมื่นเหรียญทองแล้วประทานพระพร โดยนัยดุจพระมารดานั้น ครั้นแล้วรับสั่งให้เจ้าพนักงานปลูกพลับพลาส่งเสด็จเจ้าชายถึงนอกพระนคร

เจ้าชายพร้อมด้วยราชบริพารเสด็จออกไปประทับแรมอยู่ในพลับพลาได้สองวัน แล้วออกเดินทางรอนแรมไปกลางป่า ขณะที่เดินทางไปด้วยกัน เจ้าชายตรัสกับอชิชในฐานที่นับถือรักใคร่เสมอนหนึ่งว่าเป็นน้องว่า น้องเอ๋ย ตั้งแต่บัดนี้ไปพี่มิสามารถจะพรากจากเจ้าได้

อชิชทูลตอบว่า ข้าพเจ้าก็มีใจคิดดุจกัน และจะขอตายอยู่แทบพระบาทมิห่างไกล แต่ข้าพเจ้ายังมีใจห่วงกังวลอยู่ในมารดายิ่งนัก เจ้าชายตรัสเล้าโลมว่า เมื่อการเป็นไปได้เรียบร้อยดีทุกประการแล้ว เจ้าก็จะได้ไปพบมารดาอย่าวิตกเลย อันวิเชียร์นั้นเฝ้าแต่คอยล่อโลมกระตุ้นเตือนพระหฤทัย มิให้ท้อถอยทุกข์ร้อน ส่วนอชิชเล่าก็หมั่นถวายนิยายต่าง ๆ และถวายกาพย์

โคลง เพื่อพาใจให้เพลิดเพลินในยามทุกข์รอนแรมมาตามทาง ได้สองเดือน ก็ยังมิได้บรรลุถึงเกาะการะบูน ตลอดเวลาที่เดินทางไปนั้น เจ้าชายไตเอลมูลุคมีพระทัยเบื่อหน่ายย่อท้อ ความร่านร้อนในเรื่องรักที่ทวีหนักขึ้นเป็นลำดับมิเป็นอันสรงเสวย พระรูปซูบซีดลงเป็นอันมาก จนอยู่มาวันหนึ่ง เดินทางมาใกล้จะถึงเมืองหลวงแห่งเกาะการะบูน จึงค่อยมีพระทัยหรรษาหย่อนทุกข์ร้อนกังวลพระทัยลง

เมื่อมาถึงเมืองหลวง เจ้าชายจึงปลอมพระองค์ทรงเครื่องพ่อค้า พาพวกบริพารอันแต่งตัวเป็นพ่อค้าเหมือนกันไปยังที่แห่งหนึ่งเรียกว่าย่านพักพวกพาณิช เป็นตำบลใหญ่ พวกพ่อค้าซึ่งไปมาค้าขายติดต่อกับเกาะนั้น ประชุมกันอยู่ที่ตำบลนั้น เจ้าชายตรัสถามอชิชว่า นี่หรือเรียกว่าย่านพักพ่อค้า

อชิชทูลตอบว่า ใช่ แต่เมื่อข้าพเจ้าคุมสินค้ามาเมื่อคราวก่อนหาได้พักที่นี่ไม่ แล้วจึงพากันปลดสินค้าลงจากหลังอูฐ มอบหมายฝากไว้ในโรงเก็บของ เจ้าชายกับพวกจึงพักอยู่ที่ตำบลนั้นเป็นเวลาสี่วัน

วิเซียร์ทูลแนะนำว่า ควรจะหาเช่าบ้านใหญ่สักหลังหนึ่งดูพอสมควรแก่การที่จะดำเนินการต่อไป ต่างก็มีความพอใจเห็นพร้อมกัน วิเซียร์จึงจัดหาเช่าบ้านได้เป็นที่พักแห่งหนึ่งใหญ่โต

ต่อมาวิเซียร์กับอซิซปรึกษากันถึงหนทางที่จะดำเนินอุบายให้ได้พระธิดามาสมประสงค์ ส่วนเจ้าชายนั้นอัดอั้นตันพระทัยอยู่มิรู้จะทำประการใด เฝ้าแต่ตรมตรอมพระทัยคิดถึงแต่พระธิดาเท่านั้น วิเซียร์ตรึกตรองทบไปทวนมาก็ไม่มองเห็นอุบายอย่างอื่น นอกจากจะเปิดร้านทำการขายผ้า แล้วจึงค่อยคิดการต่อไป เมื่อตกลงแน่ใจแล้ว จึงทูลเจ้าชายและบอกกับอซิซว่า ถ้าเราจะนิ่งอยู่เช่นนี้ไหนเลยจะได้นางดังประสงค์ บัดนี้ข้าพเจ้าพเจ้ามองเห็นหนทางสำเร็จได้อย่างหนึ่ง ถ้าไม่เป็นการขัดพระอัธยาศัยแห่งพระเป็นเจ้าแล้วก็น่าจะบรรลุผลสมประสงค์

เจ้าชายตรัสว่า ท่านคิดเห็นประการไร ก็จงทำไปตามสติปัญญาเถิด เพราะท่านเป็นผู้มีอายุย่อมมีปัญญาความคิดสุขุม ทั้งในเรื่องนี้ท่านก็ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้อุปการะ ดังนั้นเมื่อเห็นดีอย่างไรจงแนะนำให้ทราบเถิด

วิเซียร์ทูลว่า ข้าพเจ้าคิดเห็นว่า เราควรจะไปเช่าร้านในตลาดสักห้องหนึ่ง เปิดการค้าขายผ้าแพรงาม ๆ พระองค์จะต้องนั่งประจำอยู่กับร้านเป็นผู้ขาย ผู้มีบรรดาศักดิ์ และราชฎรสามัญคงจะพอใจซื้อหาเป็นแน่ ต่อไปการก็จะดำเนินไปด้วยดี อนึ่งความสวยงามของพระองค์ย่อมเป็นสง่าราศีแก่ร้าน คงจะมีลูกค้าติดมาก ส่วนอซิซนั้นจะตั้งให้เป็นคนใช้สนิทไว้เนื้อเชื่อใจ

คอยรับใช้สอยของพระองค์ เจ้าชายไตเอลมูลุคได้ทรงฟังก็เห็นชอบด้วย จึงออกจาที่พักรีบพากันไปยังตลาดเพื่อหาเช่าร้าน ขณะที่เจ้าชายพร้อมด้วยวิเซียร์กับอซิซไปยังตลาดนั้น พวกพ่อค้าชาวตลาดเห็นเจ้าชายไตเอลมูลุคมีรูปโฉมงดงามต้องตา ก็พากันตะลึงไปตามกัน บ้างกล่าวว่า ชะรอยท่านทริทวารเทพเจ้าผู้รักษาสวรรค์เปิดทวารสวรรค์ไว้แล้วลืมปิดชายหนุ่มผู้มีรูปวิไลนี้จึงหนีลงมาได้ บ้างกล่าวว่า ชะรอยผู้นี้เป็นเทพบุตรลงมาดิน ต่างพากันมากลุ้มรุมชมโฉมอยู่สลอน ต่อมาเจ้าชายรับสั่งถามหาผู้ควบคุมดูแลตลาดว่าอยู่ที่ใด พ่อค้าคนหนึ่งก็นำเจ้าชายและวิเซียร์ไปยังที่อยู่ของผู้ดูแลตลาด ๆ เห็นเข้าก็รีบต้อนรับด้วยกิริยาอันดี โดยเห็นวิเซียร์เป็นรู้สูงอายุประกอบด้วยมีกิริยาสุภาพเรียบร้อย อันชายหนุ่มสองคนคือเจ้าชายกับอซิซซึ่งมาด้วยนั้น ผู้ดูแลตลาดลงความเห็นคาดคะเนเอาว่าเป็นบุตร

วิเซียร์ถามว่า ท่านเป็นเจ้าของตลาดหรือ ผู้ดูแลรักษาตลาดก็รับว่าใช่ วิเซียร์จึงพิจารณารูปร่างลักษณะ เห็นว่าเป็นผู้สมควรเคารพนับถือ มีข้าทาสชายหญิงหนุ่มสาวหลายคน ครั้นแล้วเจ้าของตลาดก็เชื้อเชิญให้นั่งในที่อันสมควร พลางปราศรัยด้วยวาจาอันดีว่า ท่านมีธุระอันใด ที่จะใช้สอยข้าพเจ้าหรือ

วิเซียร์ตอบว่า มีอยู่บ้าง ข้าพเจ้าเป็นพ่อค้า ข้าพเจ้ากับบุตรสองคนนี้ชอบเที่ยวไปทุกด้าวทุกแดน พักแรมอยู่ตลอดมาทุก ๆ เมือง เมืองหนึ่งไม่ต่ำกว่าปี เพื่อความสุขสำราญและชมภูมิประเทศ ทำความรู้จักมักคุ้นไว้กับประชาชนในเมืองนั้น ๆ บัดนี้ข้าพเจ้าตกเข้ามาสู่เมืองนี้ จึงพากันมาหาที่พักสักแห่งหนึ่งอยากจะได้ร้านขายของที่สร้างทำอย่างงามที่สุด น่าอยู่น่าอาศัย และอยากจะได้ที่ตั้งอยู่ในย่านสาธารณะชนสัญจรไปมาเสมอ ๆ เพื่อจะได้ชมความสวยงามของชาวเมือง และจะได้รู้ความเป็นไปของประชาชนจะได้รู้จักมักคุ้นไว้ และเพื่อจะได้รู้กิจการค้าขายของราษฎรทั่วไปด้วย

เจ้าของตลาดรับรองจะจัดหาให้ตามประสงค์ พลางจ้องมองดูเจ้าชายและอซิซ ให้ตะลึงชมรูปโฉมอันงาม บังเกิดมีความรักใคร่ยิ่งนัก ถึงกับเผลอตัวลุกขึ้นมายืนอยู่ตรงหน้าประดุจทาสคอยรับใช้นาย ครั้นได้สติขึ้นมาจึงรีบออกจากบ้านพาแขกไปยังร้านใหญ่แห่งหนึ่ง อันตั้งอยู่กลางตลาด ร้านนั้นได้สร้างขึ้นไว้เป็นพิเศษใหญ่กว่าร้านธรรมดาที่ใกล้เคียงกัน และงดงามมากประกอบด้วยเครื่องแต่งร้านอันล้วนแล้วไปด้วยของที่ทำด้วยงาช้าง และไม้ดำทาสัน เมื่อเจ้าของตลาดสั่งให้ทาสปัดกวาดร้านสะอาดเรียบร้อยแล้ว ก็มอบลูกกุญแจให้กับวิเซียร์พลางตะลึงดูเจ้าชายอีก แล้วกล่าวกับวิเซียร์ว่า ท่าน

เป็นพ่อค้าที่ได้รับพรจากพระเจ้าโดยเต็มเปี่ยม เพราะท่านมีบุตรชายสวยงามน่าชมถึง ๒ คน ว่าแล้วก็ลาไป

ฝ่ายวิเซียร์ครั้นได้รับกุญแจจากเจ้าของตลาดแล้ว ก็พาเจ้าชายและอชิซเข้าอยู่ยังร้านที่เจ้าของตลาดจัดให้ พลางเบิกเงินพันเหรียญทองให้จัดหาซื้อสิ่งของมาใส่ร้าน ได้ของแล้วก็จัดวางเรียงรายไว้เป็นหมู่เป็นเหล่าได้ระเบียบ ดูงามตายิ่งนัก ครั้นค่ำลงได้เวลาต่างพากันไปหลับนอน พอรุ่งสว่างวิเซียร์ก็พาเจ้าชายและอชิซไปอาบน้ำชำระมลทินเสร็จ กลับมาร้านพักผ่อนพอหายเหนื่อยเมื่อยล้าแล้ว รับประทานอาหารและเครื่องดื่มสำราญใจด้วยกันทุกคน ล่วงมาได้อีกคืนหนึ่ง พอรุ่งเช้าต่างทำพิธีชำระมลทินและทำวัตรเช้าตามเคย บรรดาร้านในตลาดเปิดค้าขายกันจอแจ ร้านของเจ้าชายไตเอลมูลุคจัดตกแต่งเรียบร้อย ปูลาดด้วยพรมแพรตลอดร้าน ที่หน้าร้านปูเบาะอันมีค่าตั้งร้อยเหรียญทองไว้ ๒ เบาะ มีหนังสัตว์ปูทับลงบนผ้านอกชั้นหนึ่ง ดูราวกับเตรียมเป็นที่ประทับของกษัตริย์เสร็จแล้วก็เปิดร้าน เจ้าชายประทับบนหนังสัตว์ผืนหนึ่ง อชิซนั่งอีกผืนหนึ่ง ส่วนวิเซียร์นั้นนั่งอยู่กลางร้าน พวกคนใช้ยืนอยู่ข้างหน้า ประชาชนชาวตลาดเห็นดังนั้นต่างพากันมาชมแย่งซื้อสินค้าที่ร้านเจ้าชายอยู่แน่นขนัดทั้งนี้เพื่อได้พลอยชมความสวยงามของเจ้าชายไตเอลมูลุค เป็นอยู่

เช่นนั้นทุกวันมิรู้ขาด ครั้นคนหนึ่งกลับไปแล้วก็เล่าความต่อๆ กันไปเช่นนี้ไม่กี่วันก็ลือกันตลอดทั้งเมือง ประชาชนชาวเมืองพบปะกันก็กล่าวสรรเสริญเยินยอโฉมของเจ้าชายจนกระฉ่อนหู การเป็นดังนี้มาหลายวัน ยิ่งนานวันเข้า ก็ยิ่งมีผู้คนเบียดเสียดเยียดยัดกันมายังร้านเจ้าชายเสมอ ๆ

วันหนึ่งวิเซียร์ทูลเจ้าชายว่า จะต้องกลับไปที่พักเพื่อคิดหาอุบายต่อไป อันจะได้นางสมประสงค์ จึงตั้งอซิซให้เป็นผู้คอยพิทักษ์รักษาเจ้าชายอยู่จนกว่าตนจะกลับ ส่วนเจ้าชายกับอซิซนั้นครั้นวิเซียร์ไปแล้วจึงนั่งสนทนากันอยู่ เจ้าชายเอ่ยขึ้นว่า วันนี้บางทีจะมีข้าทาสีของเจ้าหญิงดูนยะมาเยี่ยมร้านเราบ้างกระมัง แต่ก็คอยหายไม่มีลาดเลาประการไร

เจ้าชายไตเอลมูลุคเฝ้าแต่คร่ำครวญหวนหาพระธิดามิได้ว่างเว้นตลอดทั้งกลางวันกลางคืน ต่อมาอีกเป็นเวลาหลายวันก็ยังไม่มีลาดเลาว่าจะได้พบปะพระนางประการไร ยิ่งนานวันเข้าก็ยิ่งร้อนรักหนักขึ้น มิเป็นอันสรงเสวยตามกำหนด พระกายซูบซีดผอมเผือดหนักลง ถึงกระนั้นก็ดี พระฉวีก็ยังผุดผ่องเป็นนวลใยดุจแสงเดือนไม่หมดความงาม

วันหนึ่งเจ้าชายนั่งอยู่ที่หน้าร้าน บังเอิญมีหญิงชราผู้หนึ่งมีทาสี ๒ คนตามหลัง เดินมาถึงหน้าร้าน พอมาถึงเห็นชายรูปงามน่ารักใคร่นั่งอยู่ ก็ตะลึงแลพลางร้องขึ้นว่า ขอพระผู้เป็น

เจ้าผู้ให้กำเนิดแก่สรรพสัตว์ทั้งปวง จงเป็นที่ยกย่องสรรเสริญเถิด ขอความบริสุทธิ์แห่งพระผู้เป็นเจ้าผู้ให้กำเนิดแก่ชายให้งามต่างกว่าสรรพสัตว์ทั้งปวงนี้ จงเป็นที่ยกย่องสรรเสริญจงหนัก ขอพระเป็นเจ้าจงทรงรับความสรรเสริญจากข้าพเจ้า ในข้อที่พระองค์ให้กำเนิดแก่ชายนี้ งามเป็นที่ยวนเสน่ห์แห่งหญิงทั่วไปจงมากเถิด ว่าพลางหญิงชรากำผ้าเหม่อมองดูเจ้าชายจนลืมตัว พูดขึ้นว่านี่ชะรอยจะไม่ใช่มนุษย์อย่างพวกเรา ๆ เห็นจะเป็นเทพบุตรเป็นแน่แท้ แล้วเดินเข้าไปใกล้ทำความเคารพ เจ้าชายยืนขึ้นแสดงความเคารพตอบ หญิงชรากำยืมรับ

ขณะนั้นอชิซจึงทูลแนะนำให้เจ้าชายเชิญหญิงชราให้เข้าไปนั่งในร้าน เจ้าชายก็ทรงทำตาม พลางทรงพัดโบกระบายลมให้จนหายเหนื่อยหายร้อน หญิงชราถามเจ้าชายว่า อ้า พ่อเอย เจ้าผู้มีวรรณอันบริสุทธิ์ พ่อเกิดในประเทศนี้หรือ

เจ้าชายไตเอลมูลุค จึงตอบด้วยถ้อยคำน้ำเสียงอันไพเราะว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญอายุ ข้าพเจ้ามิได้เกิดในประเทศนี้ การที่ข้าพเจ้ามาอยู่เมืองนี้ ก็เพื่อความสำราญชั่วคราวเท่านั้น หาได้ตั้งใจจะตั้งภูมิลำเนาอยู่ที่นี่ที่เดียวไม่

หญิงชราถามด้วยกิริยาอันสุภาพว่า ท่านมีผ้างาม ๆ ขายหรือ ขอชมสักหน่อยเถิด จงเลือกที่ดีงามทั้งสิ้นเถิด เพราะคนงาม

ต้องคู่กับความงาม สิ่งไรไร้ความงามหาคู่ควรกับคนงามไม่ เจ้าชายไตเอลมูลุคได้ทรงฟังก็ให้งงงวยไม่เข้าใจความหมายฉนัด อซิซจึงชายหางตาบอกอุบาย เจ้าชายรู้เชิงก็ตอบออกไปว่า ของงามที่ท่านประสงค์นั้น ข้าพเจ้ามีครบทุกสิ่งทุกอย่าง ล้วนเป็นของงามวิเศษควรแก่กษัตริย์และพระธิดาทั้งนั้น ขั้นต้นข้าพเจ้าขอทราบว่าท่านต้องการจะซื้อไปให้ผู้ใด ขอได้บอกข้อนี้ก่อน เผื่อข้าพเจ้าจะได้จัดให้ถูกต้องตามประสงค์ การที่เจ้าชายถามความเช่นนี้ ก็เพื่อใคร่จะรู้ระคายความหมายของถ้อยคำที่หญิงชราได้กล่าวมาแล้วนั่นเอง

หญิงชราตอบว่า ข้าพเจ้าต้องการซื้อผ้าไปถวายเจ้าหญิงดุนยะพระธิดากษัตริย์ชาห์เซมานผู้เป็นใหญ่ เพียงแต่ได้ยินพระนามของพระธิดาเท่านั้น เจ้าชายไตเอลมูลุคให้รู้สึกเกษมสันต์หรรษา ตรัสสั่งอซิซว่า จงเลือกผ้าที่มีคุณวิเศษส่งมาให้ข้าพเจ้าด้วยเถิด อซิซจึงนำห่อหนึ่งไปถวาย พลางแก้ห่อออกตรงหน้าหญิงชรา

เจ้าชายตรัสกับหญิงชราว่า จงเลือกดูเถิดว่าผืนไหนจะต้องพระทัยพระธิดา ของเหล่านี้มีแต่ที่ข้าพเจ้าเท่านั้น ซึ่งจะหาผ้าที่ร้านอื่นงามกว่านี้หาไม่มีเป็นแน่ หญิงชราเลือกได้ผ้าผืนหนึ่งราคาราวพันเหรียญทอง พลางถามราคา เจ้าชายกลับย้อนถาม

ว่า เป็นการสมควรอยู่หรือที่ข้าพเจ้าจะขายของเช่นนี้ให้แก่บุคคลอย่างท่าน เมื่อท่านพอใจจะนำไปถวายพระธิดาก็จงรับไปเถิด ข้าพเจ้าจะไม่คิดราคา เพียงได้รู้จักพบปะกันก็เป็นพระกรุณาแห่งพระเจ้าอย่างยิ่งแล้ว หญิงชราได้ฟังดังนั้นก็ยินดีพลางร้องว่า ข้าพเจ้า ขอวิงวอน พระอรุณเทพให้ ประทาน พระพร แก่ท่านผู้มีพักตร์อันงาม หญิงใดถ้าได้ท่านไว้จะเป็นที่ชื่นชมภิรมย์ขวัญแต่เฉพาะหญิงที่มีรูปลักษณะเบญจกัลยาณีเท่านั้นจึงจะควรแก่ท่าน เจ้าชายได้ทรงฟังก็ทรงพระสรวลระริกอยู่พูดแก่พระองค์เองว่า อันความปรารถนาเห็นจะสำเร็จได้ด้วยหญิงชราคนนี้ ครั้นแล้วหญิงชราถามว่า พ่อเอ๋ย พ่อชื่ออะไร

เจ้าชายตอบว่า ข้าพเจ้าชื่อไตเอลมูลุค หญิงชราร้องว่า ชื่อนี้เป็นพระนามของกษัตริย์พระองค์หนึ่ง แต่นี่ท่านเป็นเพียงพ่อค้าคนหนึ่งเท่านั้นเอง เหตุไฉนจึงชื่อเช่นนี้

อซิซชิงตอบว่า อันชื่อนี้เป็นโดยพวกญาติพี่น้องมีความพอใจและเห็นดีเลือกตั้งให้ ด้วยเห็นว่ามีความสวยงามพอสมชื่ออยู่

หญิงชรารับว่า จริง ท่านพูดถูกทีเดียว ไม่มีชายใดจะสมชื่อไตเอลมูลุคไปยิ่งกว่านี้ แล้วหันมาทางเจ้าชายกล่าวว่า ขอพระผู้เป็นเจ้า จงช่วยป้องกันปัดเป่าภัยอันจะบังเกิดจากการอิจฉาในรูปงามให้พ้นไปเสียจากท่านทุกเมื่อเถิด ท่านจงรู้ตัวเถิดว่า

ท่านมีเสน่ห์ชวนอิจฉาอยู่ในตัวเป็นอันมาก น่าที่หัวใจหญิงที่ได้เห็นท่านจะแตกสลายไปเสียนักต่อนักแล้ว

ครั้นแล้วหญิงชรารับของจากเจ้าชายลาไป ในใจนั้นเปี่ยมด้วยความหลงใหล จะใคร่ชมความงามน่ารักใคร่ และรูปทรงอันวิไลของเจ้าชาย ครั้นมาถึงวังจึงขนเอาเจ้าหญิงดุนยะกราบทูลว่า ข้าแต่พระแม่เจ้า ข้าพเจ้านำสิ่งของงาม ๆ มาถวาย

พระธิดาตรัสว่า จงส่งมาให้ดูสักหน่อยเถิด หญิงชราส่งผ้าไปถวาย พระธิดารับผ้าไปพิจารณาดูพลางพูดว่า ผ้าผืนนี้ช่างสวยจริง ยังไม่เคยเห็นมีในบ้านเมืองเราเลย

หญิงชราทูลว่า ข้าแต่พระแม่เจ้า อันผ้านี้สวยงามก็จริงอยู่ แต่เจ้าของผ้ายังสวยงามไปกว่าอีก ดู ๆ คล้ายจะเป็นท้าวทริทวารเปิดประตูสวรรค์ทิ้งไว้แล้วลืมปิด ปล่อยให้เจ้าของผ้านี้ลงมาได้ ข้าพเจ้าใคร่จะเห็นความงามของชายเจ้าของผ้าคู่กับความงามของพระธิดา เจ้าหญิงได้ทรงฟังคำหญิงชราก็กลั้นพระสรวลไม่ได้ตรัสว่า ขอพระอาหล่าจงติโทษหญิงชราใจหยาบคายพูดเหลวไหลนี้ด้วยเถิด พลางตรัสต่อไปว่า เห็นจะเสียจริตกระมัง จงส่งผ้าเข้ามาใกล้อีกหน่อยเถิด ขอตรวจให้ละเอียดสักหน่อย หญิงชราก็นำเข้าไปถวาย พระธิดาจึงทอดพระเนตรกลับไปกลับมา เห็นเป็นผ้าผืนเล็ก ๆ เท่านั้น แต่เป็น

ผ้าที่มีราคาสูงยิ่งนัก เพราะเนื้อผ้าและลวดลายดอกดวงงดงาม พระธิดาพิศวงว่า ตั้งแต่เกิดมายังมิได้เคยเห็นผ้าสวยงามเช่นนั้นเลย หญิงชรารู้ในทีจึงทูลว่า ถ้าพระธิดาได้เห็นเจ้าของผ้าผืนนั้นเมื่อไร จึงจะรู้ว่าสวยงามจริงดังข้าพเจ้าทูล อันมนุษย์เดินดินด้วยกัน จะหางามเทียมทันมิได้แล้ว

เจ้าหญิงดุนยะตรัสถามว่า เจ้าของผ้านั้นมีประสงค์จะรู้จักกับเราบ้างหรือไม่ จงช่วยอนุเคราะห์เขาให้สมเจตนาเถิด

หญิงชราดีใจทูลตอบว่า ขอพระอาหล่าจงประทานบัญญาความคิดแด่พระธิดาเถิด ข้าพเจ้าขอสาบานว่า เจ้าของผ้าเต็มใจใคร่พบพระธิดาอยู่ทุกเมื่อ อันใครบ้างจะไม่มีความประสงค์จำนงหมายเช่นนั้น

พระธิดารับสั่งว่า ถ้ากระนั้นจงกลับไปบอกเขาว่าเรายินดีมากที่เจ้าของผ้าผืนนั้นได้เข้ามาเยี่ยมเมืองเราเป็นสง่าแก่นครยิ่งนัก ถ้าจะประสงค์สิ่งไร เราจะจัดหาให้ตามความสามารถทุกประการ

หญิงชราออกจากที่เฝ้ากลับมาหาเจ้าชายไตเอลมูลุค พอเจ้าชายทอดพระเนตรเห็น ก็ลุกขึ้นเดินไปจูงมือมานั่งลงข้าง ๆ พระองค์ หญิงชรา ทูลความตามที่ พระธิดาตรัส ทุกประการ เจ้าชายได้ทรงฟัง มีพระทัยเต็มเปี่ยมไปด้วยความปรีดาปราโมทย์ ตรัสแก่พระองค์เองว่า คราวนี้เห็นจะสำเร็จดังประสงค์เป็นแน่

แล้ว พลางตรัสกับหญิงชราว่า ท่านจงช่วยสงเคราะห์นำสาส์นของข้าพเจ้าไปถวายพระธิดา และรับตอบมาด้วยเถิด หญิงชราก็รับปฏิบัติตาม เจ้าชายไตเอลมูลุคจึงให้อชิซนำน้ำหมึกกระดาษและปากไก่ทองเหลืองมา พระองค์ทรงสาส์นว่า

เรียมขอลิขิตอัก ชระลักษณเบรรจง
แจ้งอรรถโฉมยง วระนาถแจ่มจันทร์
แสนทุกท์เทวศช้า อุระช้ำเพราะไกลกัน
แว่วเสียงวิหคขัน มนะนึกคะเนนาง
หนึ่งเรียมแถลงเล่า อุระเศร้าฤวายวาง
สองเรียมมิอำพราง มนะเจตจำนงจง
สามเรียมผิว่วายชี พจะพลี ณ ยุพยง
สี่เรียมผิว่ปลดปลง ก็มิวายจะอาวรณ์
ห้าเรียมจะขอถาม ศุภะยามจะพบอร
หกเรียมสะท้อนถอน สติท่าสิเน่ห์สม

ครั้นทรงสาส์นเสร็จจึงทรงเติมบั๋จฉิมลิขิตว่า สาส์นฉบับนี้ส่งจากเซลยแห่งความรัก ผู้ซึ่งถูกคุมขังอยู่ในข่ายแห่งความจำนงปอง อันไม่มีหวังที่จะรอดพ้นไปได้ นอกจากจะได้พบเห็นสักครั้งหนึ่ง อันการที่จะไปพบปะนั้นถึงมาตรว่าจะต้องฝ่าอันตรายใหญ่หลวงสักเพียงไร ก็ไม่ท้อถอย เพราะยังจะดีกว่าที่ต้องทรมาน อยู่ด้วย ความทุกข์เทวศ เนื่องจากเหตุที่ต้องอยู่ห่างไกลกัน

ขณะเมื่อเจ้าชายทรงสาส์นจวนจะจบ น้ำพระเนตรหลั่งไหลลงรินๆ สะท้อนถอนสะอื้น พลางเติมข้อความลงอีกว่า

เริ่มสาส์นวาดด้วยชลนัย ชลเนตรหลามไหล
หลั่งล้นมิรู้สุดสาย
สุดสวาทนาฏน้องฤคลาย ฤเคลื่อนคิดหมาย
ครวญแม่มิเว้นอาวรณ์
อ้าหวังคุณเทพนิกร นุกูลอวยพร
องค์พี่ให้พบสบสม

ครั้นเสร็จทรงสาส์นจึงทรงผนึกส่งให้แก่หญิงชรา พลางสั่งว่า จงนำไปถวายเจ้าหญิงดุนยะแต่บัดนี้ด้วยเถิด ครั้นหญิงชรารับคำรับสาส์นไปจากหัตถ์แล้ว เจ้าชายไตเอลมูลุคประทานเงินหนึ่งพันเหรียญทองพลางรับสั่งว่า ขอจงรับเงินนี้เป็นรางวัลจากข้าพเจ้า หญิงชรายื่นมือรับเงินพลางกล่าวคำเยินยอแล้วก็ลาไป

ครั้นออกจากร้านไป หญิงชราก็มิได้หยุดหย่อน รีบเดินดุ่มไปจนถึงตำหนักพระธิดาดุนยะ เมื่อพระธิดาเห็นหญิงชรากลับมา จึงรับสั่งถามว่า นมจ๋า เจ้าของผ้าขออะไรที่เราพอจะจัดหาให้ได้เป็นเครื่องตอบแทนบ้าง

หญิงชราทูลว่า เจ้าของผ้ามิได้ขอสิ่งไร ได้แต่ฝากสาส์นมาถวายพระธิดาฉบับหนึ่ง เนื้อความว่ากระไร ข้าพเจ้าหาทราบมิได้ ทูลพลางถวายสาส์นแก่เจ้าหญิง เจ้าหญิงรับไป

ทรงเปิดผนึกออกทอดพระเนตร ครั้นเข้าใจข้อความตลอดแล้ว จึงร้องขึ้นว่า เออนี่อย่างไร ชายคนนี้มาแต่ไหน ใครสั่งสอนให้หรือจึงบังอาจสื่อสาส์นแก่ข้าพเจ้าเจียวหนอ ถ้าเรามิเกรงพระผู้เป็นเจ้าแล้ว จะสั่งให้ตรึงเสียในร้านนั้นในวันนี้

หญิงชราถามว่า มีข้อความอะไรหยาบคายถึงกับทำให้เดือดเนื้อร้อนพระทัยพระธิดานักหรือ หรือว่ามีสาส์นมาทวงราคาค่าผ้า

เจ้าหญิงรับสั่งว่า หาเป็นเช่นนั้นไม่ ถ้าเป็นเช่นนั้นเหตุไฉนเราจะเดือดร้อน แต่นี่ล้วนแต่มีข้อความรักๆ ทั้งนั้น ดูช่างบังอาจเหลือเกิน เราเห็นว่าน่าจะเป็นด้วยความช่วยเหลือของท่านทั้งสิ้น หาไม่ชายถ่อยผู้นี้คงจะไม่สามารถใช้ถ้อยคำลวนลามถึงเพียงนี้

หญิงชราทูลตอบว่า ข้าแต่พระธิดา พระองค์ประทับอยู่ถึงในวังชั้นสูงสุด ไม่มีมนุษย์ใดจะสามารถมากล้ำกรายได้ แม้แต่นกที่บินได้ก็ไม่มีโอกาสเช่นนั้นเลย พระอาหล่าทรงป้องกันพระองค์ให้พ้นจากการดูหมิ่นนินทาทุกประการ เช่นนี้ไยจะมาหวาดกลัวเพียงแต่เสียงสุนัขเห่าเพื่ออันใด กรุณายกโทษข้าพเจ้าเสียเถิด เพราะสาส์นที่ข้าพเจ้านำมาถวายนี้ ข้าพเจ้าหาทราบข้อความประการไรมิได้ แต่อย่างไรก็ดีข้าพเจ้าคิดว่าพระธิดาควรจะตอบเสียให้สาสมใจ ยกเอาอำนาจการประหารชีพขึ้นขู่ห้ามโดย

มิให้บังอาจใช้ถ้อยคำลวนลามเช่นนี้อีกต่อไป เชื่อว่าเขาคงจะหยุดและมิทำอุกอาจเช่นที่แล้วมาอีก

เจ้าหญิงตอบว่า เรานึกเกรงมิอยากจะตอบ ฉวยจะเห็นเป็นเยื่อใยติดต่อกันไปอีก

หญิงชราทูลอธิบายว่า ถ้าเขาเห็นถ้อยคำขู่เข็ญและว่าจะลงอาชญา ก็คงจะขยาดมิกล้าประพฤติหยาบคายดังนี้อีก เจ้าหญิงจึงรับสั่งเรียกหมึกกระดาษและปากไก่ทองเหลือง เมื่อข้าหลวงนำเครื่องทรงอักษรมาถวาย เจ้าหญิงก็ทรงสาส์นตอบมีข้อความว่า

ยลสาส์นสลับเดือด ทุระถ้อยแถลงลม
เคี้ยวคดระคายคม ระแคะแค่นจำนรรจา
แสร้งเสสิเน่ห์รัก กระอุอัคนีมิเสื่อมชา
รานร้อนถวิลหา นิทรห่อนจะหลับแล
เธอมุ่งชะเม่นหมาย ศศีร่วมฤดีแด
ไหนเลยจะได้แช ดุจจิตจำนงจอง
เธอควรจะเลิกคิด สละกิจประสงค์ปอง
หาไม่พิบัติผอง ภยะคล้อยคละเคลื่อนตาม
เธอควรจะเลิกขาด บริภาษละลวนลาม
หาไม่จะเกิดความ ครุโทษจะถึงตน
ต่อหน้าพระผู้ให้ อกะสัตว์กำเนิดคล
อีกแสงระวีมณ ทละรัชนีกร
แม้นขืนจะเขียนซ้ำ วจีพร่ำพิไรวอน
ตัวข้าจะสินกร กะจะเสียบ ณ พฤกษา

พอทรงสาส์นเสร็จ ทรงพับผนึกแล้วส่งให้หญิงชรา รับสั่งว่าจงเอาไปให้แก่ชายเจ้าของผ้า และกำชับอย่าให้ใช้ถ้อยคำหยาบคายเช่นแล้วนั้นอีก หญิงชรารับสาส์นแล้วทูลลาไป

หญิงชรานำสาส์นไปสู่บ้านด้วยความยินดีค้างอยู่คืนหนึ่ง รุ่งเช้าขึ้นจึงไปหาเจ้าชายไตเอลมูลุค ซึ่งกำลังตั้งหน้าตั้งตาคอยอยู่ พอทอดพระเนตรเห็นหญิงชราเดินมา เจ้าชายรู้สึกพระองค์ว่าราวกะจะปลิวไปด้วยความยินดีปรีดา พอหญิงชราเดินเข้ามาใกล้ เจ้าชายจึงลุกขึ้นมาต้อนรับจูงมือไปนั่งใกล้ๆ หญิงชราก็ส่งสาส์นให้พลางพูดว่า จงอ่านดูข้อความเถิด อันสาส์นของท่านนั้น พอเจ้าหญิงได้ทอดพระเนตร ก็ทรงพระพิโรธเป็นกำลัง แต่ข้าพเจ้าได้เพ็ดทูลประเล้าประโลม ชวนพาให้พระทัยชื่นหาย โกรธทรงพระสรวลได้ ในที่สุดก็ทรงสงสารท่าน จึงได้ทรงตอบสาส์นมา เจ้าชายชอบพระทัย สั่งอชิชให้นำเงินมารางวัลหญิงชราอีกพันเหรียญ แล้วทรงคลี่สาส์นออกอ่าน พอสิ้นกระแสความทรวงอกก็ตันตื้นขึ้นมาด้วยความรันทดน้ำพระเนตรไหลหยดลงเผาะผอยจนหญิงชราอดสงสารมิได้เลยพลอยร้องไปด้วย ครั้นแล้วหญิงชราจึงถามว่า พ่อเอย มีข้อความสลักสำคัญนักถึงกับทำให้เจ็บอกเจ็บใจจนต้องร้องไห้เจียวหรือ

เจ้าชายตอบว่า พระธิดาขุ่เข็ญว่า ถ้าข้าพเจ้าเขียนสาส์นไปถวายอีก พระธิดาจะตรึงข้าพเจ้าเสีย แต่ถ้าข้าพเจ้าจะเขียนถึงพระธิดามิได้แล้ว ก็จะยอมตายเสียดีกว่า ท่านจงช่วยอนุเคราะห์ทูลพระธิดาด้วยเถิดว่า ขอพระธิดาจงทำตามพระทัยชอบเถิด ข้าพเจ้าขอถวายชีวิต

หญิงชราตอบว่า อันชีวิตของท่านนั้น มีค่ายิ่งกว่าของข้าพเจ้า เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าขอเอาชีวิตของข้าพเจ้ารับรองเป็นประกัน จะช่วยเหลือให้ท่านได้สำเร็จดังปรารถนา เจ้าชายได้ฟังดังนั้นจึงตอบว่า ถ้ากระนั้นก็ดีแล้ว ขอจงช่วยข้าพเจ้าให้สมประสงค์ด้วยเถิด ท่านมีความคิดเห็นประการไร ข้าพเจ้าจะทำตามทุกประการ ถ้าไม่ได้ความช่วยเหลือของท่านแล้ว ข้าพเจ้าเห็นจะคงมีชีวิตอยู่ต่อไปไม่ได้แล้ว เพราะฉะนั้น ท่านเป็นผู้ฉลาดในเชิงนี้ จงช่วยเพ็ดทูลพระธิดาอย่าให้ตัดไมตรีเสีย ข้าพเจ้าขอมอบเรื่องนี้ไว้กับยายและกับพระเป็นเจ้า เพราะพระผู้เป็นเจ้าสามารถบันดาลให้สมหวังได้ทุกสิ่งทุกอย่าง ว่าพลางเจ้าชายทรงหยิบกระดาษมาเขียนข้อความลงว่า

อ้าแม่เผยอโอษฐ์ ก็จะโปรดประหารชี
วิตเรียมมิปรานี มนะน้อมถวายชนม์
ความตายประเสริฐกว่า นิจะวาระทุกข์ทน
ตรอมรักเทวศจน นฤคุขะหรรษา

อาหล่าผตุงเก้อ อนุกุลเอาภาร์
ตูผู้อนาถา อรทาสสิเน่ห์นาง
โอ้โฉมสุดาพี่ ปฏิพัทธ์มิจืดจาง
แม่อย่าระคายคาง อนุญาตโทษทัณฑ์

พอเจ้าชายทรงสาส์นจบ ถอนพระทัยใหญ่แล้วทรงกันแสงสะอึกสะอื้น จนหญิงชราสงสารจะกลั้นน้ำตามิอยู่ จึงปลอบว่าอย่าเป็นทุกข์เป็นร้อนไปเลย ข้าพเจ้าจะจัดการให้สมดังประสงค์ท่านจงได้

หญิงชรารับสาส์นจากเจ้าชายแล้วลากลับไป ส่วนเจ้าชายยังนั่งเป็นทุกข์ตรอมใจอยู่กับที่ ฝ่ายหญิงชราครั้นมาถึงพระราชวัง เลยขึ้นเฝ้าเจ้าหญิงดุนยะ พบพระธิดามีพระพักตร์บึ้งตึงขุ่นโกรธในเรื่องที่เจ้าชายไตเอลมูลุคมีสาส์นมาลวนลาม แต่หญิงชราหากลัวเกรงไม่ ตรงเข้าถวายสาส์นฉบับที่ ๒ เจ้าหญิงทรงอ่านสาส์นจบก็ทรงพิโรธเป็นกำลัง ตรัสว่า เรามิได้สั่งแล้วหรือว่าให้ไปบอกชายเจ้าของผ้าว่าอย่าให้หวังในตัวเราเลย

หญิงชราเลยทูลทับถมเจ้าชายว่า เป็นอย่างไรหนอสัตว์ตัวนี้จึงได้ใฝ่สูงจนเกินศักดิ์ มุ่งหมายพระธิดามิรู้จักเกรงขามอาชญาเลย

เจ้าหญิงตรัสว่า จงกลับไปบอกเขาว่า ถ้าขืนคิดอเขียนมาอีก เราจะตัดศีรษะเสีย

หญิงชราทูลว่า ขอพระธิดาได้โปรดเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรกำชับไปเถิด ข้าพเจ้าจะนำไปให้เขา คราวนี้เขาคงจะมีความเกรงกลัวอาชญาเป็นแน่ เจ้าหญิงจึงหยิบกระดาษมาทรงเขียนข้อความว่า

สูเอ๋ยทะนงนัก มิรู้จักอันตราย
ใผ่สูงมิเจียมกาย ขะเม่นมุ่งจะร่วมหมอน

สูเอ๋ยจะเอื้อมหัตถ์ กระหวัดรัดดารากร
เพียงแต่ศศิธร ก็ยังไกลมิครือเคียง

สูเอ๋ยอย่าพึงตั้ง มโนหวังจะร่วมเรียง
ร่วมรสและร่วมเตียง เสมอด้วยพระธิดา

สูเอ๋ยพึงรู้ตัว รู้เกรงกลัวอาชญา
รู้คิดอันตรา ยะทุกข์หนัก ณ ยามปลาย

ครั้นทรงสาส์นเสร็จ ปิดผนึกแล้วส่งให้หญิงชรา ๆ ก็นำไปถวายเจ้าชายไตเอลมูลุค พอเจ้าชายไตเอลมูลุคเห็นหญิงชราเดินมา ก็ลุกขึ้นต้อนรับด้วยความดีใจพลางกล่าวว่า ขอพระผู้เป็นเจ้าจงโปรดให้ได้พบกับท่านเสมอ ๆ เถิด หญิงชราส่งสาส์นตอบของพระธิดาให้แล้วพลางกล่าวว่า นี่แน่สาส์นตอบของพระธิดา ดูทีจะกริ้วมาก เจ้าชายรับมาเปิดออกอ่านแล้วก็ทรงกันแสงพลางตรัสว่า ข้าพเจ้าอยากจะตายเสียดีกว่าที่จะมาทรมานอยู่ด้วยความทุกข์เทวศเช่นนี้

หญิงชรากล่าวว่า ท่านจงมีมานะให้สมกับเป็นชายเฉิด เจ้าชายได้ฟังดังนั้นจึงหยิบกระดาษมาทรงอักษรตอบไปว่า

ความหวังสวาทนุช ปะทะแนบมิคลอนแคลน
จนดึงชะเลแคน ปฏิพัทธเหลือหลาย
เหลือเรียมจะรักษา ทุมนาฤเคลื่อนคลาย
ชีพเรียมจะวอดวาย มละด้วยสิเน่ห์นาง
อ้าแม้ผิเรียมหาญ จะแขวะคว้านอุราพลาง
หยิบดวงหทัยวาง นยะเนตระน้องเห็น
จนจิตตะเรียมแล้ว วรนุชะจงเอ็น
ดูเฉิดนะเนื้อเย็น ดุจชุบชีวาเรียม

เสร็จแล้วพับผนึกส่งให้หญิงชรา พลางพูดว่า ข้าพเจ้าทำให้ท่านต้องเหนื่อยยากมาก แล้วสั่งอชิชให้จ่ายเงินให้แก่หญิงชราอีกพันเหรียญทอง เจ้าชายตรัสต่อไปว่า ความสำเร็จสมดังปรารถนา หรือความแตกร้าวก็จะรู้ได้ด้วยสาส์นฉบับนี้เป็นที่สุด

หญิงชราตอบว่า ข้าพเจ้ามิได้มีปรารถนาอย่างอื่นเลย นอกจากขอให้ท่านได้ประสบอัครลาภ ข้าพเจ้าอยากจะให้ท่านได้ร่วมพระธิดาอยู่เสมอ เพราะท่านเปรียบเหมือนพระจันทร์ พระธิดาเปรียบเหมือนพระอาทิตย์ สมควรจะร่วมภิรมย์กันยิ่งนัก ถ้าและข้าพเจ้ามิสามารถจะชักนำให้มาร่วมกันได้แล้ว อันชีวิตที่จะมีอยู่ต่อไป ก็จะทำประโยชน์อะไรได้ดีกว่านี้ไปอีก

ไม่ได้ ข้าพเจ้าได้เคยเรียนเคยทดลองเคยใช้อุปเท่ห์เล่ห์ลมเหล่านี้มามากต่อมากนัก จนอายุล่วงไปได้ ๙๐ ปีแล้ว เหตุใดข้าพเจ้าจึงจะชักบุคคลสองคนนี้ให้ได้ร่วมรสรติกันไม่สำเร็จเล่า

ครั้นแล้วทญิงชราก็ลาเจ้าชายเดินมุ่งตรงไปเฝ้าเจ้าหญิงโดยมิได้แวะเวียนแห่งใด จวนถึงจึงเอาสาส์นซ่อนไว้ในมวยผม แล้วตรงเข้าไปนั่งลงใกล้เจ้าหญิง แสร้งทำเป็นเสยผมเกาศีรษะพลางทูลว่า ขอพระธิดาจงช่วยโปรดสยายมวยผมข้าพเจ้าสักครั้งเถิด ตั้งแต่ไปชำระมลทินมาแล้วในวันก่อนนั้น ข้าพเจ้ามิได้สยายเลย เจ้าหญิงดุนยะจึงเออมพระหัตถ์ไปแก้มวยผมกระจายเส้นออก สาส์นก็ร่วงลงมา เจ้าหญิงตรัสถามว่านี่กระดาษอะไรเล่า

หญิงชราทูลว่า ดูเหมือนจะเป็นว่า เมื่อข้าพเจ้าไปนั่งอยู่ในร้านชายเจ้าของผ้า กระดาษชิ้นนี้ปลิวมาติดอยู่ในมวยผมข้าพเจ้า ขอได้โปรดประทานให้ข้าพเจ้าเถิด จะได้นำไปคืนเจ้าของเขา แต่เจ้าหญิงดุนยะชิงเปิดผนึกอ่านเสียก่อนแล้วร้องขึ้นว่า นี่เป็นอุบายของท่าน ที่ทำเช่นนี้มิใช่การทรยศต่อเราหรือ ถ้าไม่เป็นเพราะได้เลยงเรามาแต่น้อยแล้วเราจะตีท่านเสียด้วยมือเดี๋ยวนี้ ช่างกระไรเลยต้องเดือดเนื้อร้อนใจเพราะชายเจ้าของผ้านี่นักและโดนหญิงชราเจ้าอุบายชักนำก่อให้เกิดขึ้นทั้งสิ้น ไม่รู้เลยว่าชายคนนี้มาจากประเทศไหน ไม่มีใคร

ที่จะอุกอาจลวนลามเราเหมือนชายผู้นี้เลย เราเกรงว่าเหตุการณ์ที่เกี่ยวพันระหว่างเรากับชายพ่อค้าผู้นี้ จะปรากฏขึ้นแก่หูชนสักครั้งหนึ่ง ต่างคนก็จะพากันกล่าวใส่ความเอาว่าเราผูกไมตรีติดต่อกับผู้ที่มีสกุลต่ำมิใช่เป็นพระญาติพระวงศ์ ชอบที่จะลงโทษให้รู้สำนึกเสียสักคราว

หญิงชราทูลว่า ใครเล่าจะล่วงนินทาว่ากล่าวได้ เพราะประชาชนย่อมเกรงกลัวอำนาจของพระธิดา และบารมีของพระราชบิดาอยู่ทุกคน ข้าพเจ้าเชื่อว่าการที่จะตอบสาส์นก็คงจะไม่มีเหตุเภทพาลอะไรมิได้

เจ้าหญิงตรัสว่า ชายผู้นี้มิใช่อื่นไกลเลย คือตัวกาลีแท้ ช่างกล้าใช้ถ้อยคำลวนลามแก่เรา มิได้เกรงกลัวพระเดชานุภาพแห่งสุลต่านเลย เรื่องนี้ทำให้เรามีความคิดอัดอั้นขัดสนนัก ครั้นจะออกคำสั่งให้คนของเราไปฆ่าเขาเสีย ก็ดูจะไม่เป็นธรรม แต่ครั้นจะเพิกเฉยเสียเล่าก็จะกล้าแข็งหนักขึ้น หญิงชราได้ช่องจึงทูลว่า ข้าแต่พระธิดา เขียนสาส์ว่าไปเถิด บางทีเขาจะยังคิดได้บ้าง เจ้าหญิงจึงรับสั่งหากระดาษน้ำหมึกและปากไก่ได้แล้วทรงเขียกสาส์นตอบไปว่า

ห้ามแล้วมิฟังเล่า ดูดู่เผ้าทำแชเชือน
หลายครั้งข้าตักเตือน ครั้นจะเขียนมาห้ามปราม
ยิ่งห้ามเหมือนยิ่งยุ กละกุอัคคีลาม
สิ่งเดียวจะผ่อนตาม จะมิฆ่าให้บรรลัย

ความรักจงปกบีด กระเม้ยนมิดระวังระไว
แม้นขืนวู่วามไป ก็จะโกรธบ่นำพา
คราวใดสูย้อนกล่าว ถึงเรื่องราวจำนรรจา
สหสิเนหา ก็จะขาดกระจายกัน
คราน้นมัจจุราช จะพิฆาตเอาชีวัน
พสุธาจะเป็นขัณฑ์ เคหาสน์ของสูรา
อีกสูจะต้องขาด ประยุรญาติวงศา
เสวยทุกข์เทวศอา ดูรด้นด้วยดาบกาม

พอเสร็จสาส์น ก็พับส่งให้หญิงชรานำไปให้แก่เจ้าชายไตเอลมูลุค · เมื่อเจ้าชายได้อ่านตลอดแล้ว ก็ลงเนื่อเห็นว่าเจ้าหญิงเป็นคนใจแข็งเด็ดเดี่ยว จนมิสามารถโน้มพระทัยให้อ่อนลงได้ ทรงห้ามปรามเสียมิให้ส่งสาส์นไปอีก เจ้าชายจนพระทัยจึงแถลงเรื่องแก่วิเซียร์เพื่อขอคามเห็นและอุบาย

วิเซียร์ทูลว่า ขอพระองค์พึงทราบเถิดว่า ไม่มีอะไรที่จะประเสริฐกว่าเขียนสาส์นไปถวายพระนาง รำพันวิงวอนง้อดูใหม่ เจ้าชายหันมาตรัสกับอซิซว่า น้องเอ๋ยจงเขียนแทนที่เถิด เขียนไปตามความรู้ความเห็นของเจ้า ส่วนพี่นี้ออกจะหมดความคิดเสียแล้ว อซิซเขียนสาส์นว่า

โอ้โอ่พระเบ็นเจ้า ไฉนเล่ามิช่วยตู
ปล่อยให้องค์พธู กระทำทุกข์ทรมาน
พระเอ๋ยตระตรักชัด โทสนัสด้วยเพลิงกาล์ป
ดีมรักเยาวมาลย์ ไฉนพระมิปรานี

อกเอ๋ยอนาถนัก จะร้อนรักสักกี่มี
เมื่อไรพระโฉมศรี จะเลิกร้างทารุณทัณฑ์
เมื่อไรหนอกามเทวศ จะสิ้นเขตกระจัดผัน
ขอเดชะพระเจ้าบัน ดาลพระกรุณาเทอญ

พอเสร็จก็ถวายเจ้าชายไตเอลมูลุค ๆ รับไปอ่านเห็นเป็นที่พอพระทัยจึงส่งให้หญิงชรา

หญิงชราทูลลานำสาส์นไปถวายเจ้าหญิงดุนยะ พอเจ้าหญิงดุนยะทรงอ่านสาส์นจบ ก็ทรงพระพิโรธเป็นกำลังรับสั่งว่า อันความร้อนใจต่าง ๆ ที่เกิดแก่เรานี้ ยายหญิงหยาบช้าเป็นผู้นำมาทั้งสิ้น พลางตรัสเรียกสาวใช้และขันทีมาแล้วตรัสว่า จงจับยายเฒ่าเจ้าเล่ห์ไปตบเสียด้วยเกือก ขันทีก็ทำตามรับสั่งจนหญิงชรานั้นสลบไป พอฟื้นขึ้น เจ้าหญิงรับสั่งว่า อียายเฒ่าจัญไร ถ้าข้าไม่เกรงกลัวพระผู้เป็นเจ้าแล้วข้าจะฆ่าเจ้าเสียเดี๋ยวนี้ แล้วรับสั่งให้ข้าหลวงตบตีซ้ำจนสลบไปอีก รับสั่งให้ลากตัวไปทิ้งไว้นอกทวาร พวกขันทีก็ช่วยกันจับสองเท้าลาก หน้าครูดกับพื้นไปจนถึงนอกทวาร

เมื่อหญิงชราได้สมปฤดีขึ้นมา ก็เดินโซเซกลับไปถึงบ้าน พอรุ่งสว่างขึ้นจึงไปเฝ้าเจ้าชายไตเอลมูลุค ทูลเหตุร้ายต่าง ๆ อันตนต้องรับทัณฑกรรมของพระธิดาให้ฟังโดยละเอียด เจ้าชายได้ทรงฟังดังนั้นก็ร้อนพระทัยสงสารหญิงชรายิ่งนัก พลางตรัสเอาใจว่า ยายเอ๋ย ข้าพเจ้านี้มีความสงสารยิ่งนัก และมีความ

เสียใจเป็นอันมาก ที่ยายต้องประสบเคราะห์ร้ายเช่นนี้ แต่จงนึกเสียว่าการย่อมเป็นไปตามโชค และกำหนดตามลิขิตของพระอาหล่าทุกสิ่งทุกประการ

หญิงชราทูลตอบว่า ขอท่านจงเป็นสุขเถิด จะต้องร้อนอกร้อนใจด้วยข้าพเจ้าไปไยมี ตัวข้าพเจ้านี้จะไม่ยอมละเลิกความพยายามเสียง่าย ๆ จะต้องพยายามหาอุบายให้ท่านได้ชมพระธิดาจนได้ ครั้นแล้วเจ้าชายไตเอลมูลุครับสั่งถามว่า เหตุไฉนพระธิดาจึงขังเคียดเกลียดชังผู้ชายนัก ขอจงเล่าถึงน้ำพระทัยของพระธิดาให้ข้าพเจ้าฟังสักหน่อยเถิด

หญิงชราทูลตอบว่า เหตุทั้งนี้เนื่องจากสุบินของพระธิดา เจ้าชายจึงชักต่อไปว่า พระธิดาทรงสุบินว่ากระไร หญิงชราจึงเล่าเรื่องถวายว่า

คืนวันหนึ่ง พระธิดาทรงสุบินว่าได้เห็นพรานนกคนหนึ่งกำลังดักแร้วไว้บนพื้นดิน พลางโปรยเมล็ดข้าวไว้รอบ ๆ แล้วถอยออกมานั่งเฝ้าดูอยู่ใกล้ ๆ ครั้นต่อมาไม่ช้ามีนกพิราบฝูงหนึ่งบินลงมากินข้าวที่โปรยไว้ ในจำนวนนกพิราบฝูงนั้นมีนกสองตัวผัวเมียเดินจิกเก็บเมล็ดข้าวเข้าไปใกล้บ่วงแร้วกว่านกอื่น ๆ ทันใดนั้นนกตัวผู้เดินถลำเข้าไปติดบ่วง พยายามดิ้นรนสักเท่าไรก็หาหลุดออกได้ไม่ นกทั้งหลายตื่นตกใจพากันบินหนีไป อารามตกใจกลัวนางนกก็พลอยบินหนีไปด้วยแต่ครั้นเหลียวมาเห็นผัวของ

ตนดิ้นปัด ๆ อยู่กลางดิน นางนกก็สงสารเป็นห่วงผัว บินกลับมาเดินวนเวียนอยู่รอบ ๆ บ่วงแร้ว เพื่อหาช่องทางที่จะช่วยแก้ไข หรือถ้าหากว่าแก้ไขไม่ได้แล้ว จะต้องตายก็จะได้ตายด้วยกัน ทันใดนั้น นางนกเห็นเงื่อนเชือกที่ต้นของผัวพอจะจิกคลายออกได้ ทั้งขณะนั้นพรานนกก็ยังไม่มา นางนกจึงรีบพยายามจิกเงื่อนบ่วงคลายออก ครั้นแล้วสองนกก็พากันบินหนีไป พอดีพรานนกก็วิ่งมาถึง แหงนดูนกทั้งสองด้วยความประหลาดว่า เหตุไรจึงนกทั้งสองฉลาดนัก สันประเดี๋ยวก็ก้มลงจัดบ่วงแร้วใหม่ แล้วถอยกลับไปนั่งเฝ้าอยู่ที่เดิม ต่อมาอีกสักครู่นกพิราบฝูงนั้นบินกลับลงมากินเมล็ดข้าวที่พรานนกโปรยไว้อีก คราวนี้พ่อนกตัวที่ช่วยแก้ผัวไว้เมื่อคราวก่อนติดแร้ว บรรดานกอื่น ๆ รวมทั้งพ่อนกที่เคยติดบ่วงแร้ว และเมียของตนช่วยแก้ไปได้นั้นก็พากันบินหนีไปหมด แม่นกจะพยายามดิ้นรนสักเท่าไรไม่หลุด พลางแหงนหน้าขึ้นดูข้างบนหวังว่าผัวของตนจะบินกลับมาช่วยแก้ไข คอยแล้วคอยเล่าสักเท่าไร ก็หาเห็นผัวบินกลับมาไม่ ไม่ช้าพรานนกก็วิ่งเข้ามาจับแม่นกได้ฆ่าเสีย พระธิดาดุนยะพรั่นพระทัยตื่นขึ้นพลางรำลึกถึงความในสุบิน ทรงเห็นว่าใจชายนี้ร้ายนัก ตั้งแต่บัดนั้นมาพระธิดาจึงเกลียดชังผู้ชายยิ่งนัก เคยตรัสกับข้าพเจ้าว่าอันชายทุกคนย่อมต้องมีสันดานเหมือนนกตัวผู้ทุกตัว หามีความดี

สงสารเป็นห่วงหญิงไม่ แม้แต่หญิงที่เคยทำบุญคุณช่วยชีวิตตนไว้ ก็ยังใจร้ายทอดทิ้งให้ตายได้ ฉะนั้นพระนางจึงปลงพระทัยว่า จะอยู่แต่เดียวดายไม่ปรารถนามีคู่ครอง

เมื่อหญิงชราเล่าจบลง เจ้าชายไตเอลมูลุคตรัสว่า ยายเอ๋ย พระธิดาลงโทษผู้ชายเกินไป ธรรมดามนุษย์เกิดมาในโลกนี้ ย่อมจะดีบ้างชั่วบ้าง หาเหมือนกันไปหมดทุกคนไม่ ยิ่งตัวข้าพเจ้าด้วยแล้วก็เห็นว่า ยินดีจะยอมตายแทนพระธิดาได้เสมอ ไม่ถึงกับต้องเป็นคราวที่พระธิดา จะตกถึงฐานะแม่นกพิราบที่ติดบ่วงแร้วนั้นเลย แม้เพียงแต่ให้ข้าพเจ้าได้เห็นพระนางสักครั้งเดียวเท่านั้น ถึงมาตรว่าจะต้องเสียชีวิตก็ยินดีจะยอมพลีถวาย เพราะฉะนั้น ขอยายจงช่วยคิดกลอุบายอย่างหนึ่งอย่างใด ให้ข้าพเจ้าได้พบพระธิดาสักครั้งหนึ่งเถิด

หญิงชราจึงทูลว่า พระธิดามีอุทยานอยู่ติดกับวังของเธอ เรียกว่าอุทยานสำราญรมย์ เสด็จไปชมเดือนละครั้งทุก ๆ เดือน พระธิดามักจะเสด็จออกทางประตูลับ และประทับแรมอยู่ในอุทยานคราวหนึ่งมีกำหนด ๑๐ วัน บัดนี้จวนจะถึงเวลาที่จะเสด็จประทับแรมอยู่ในสวนแล้ว ถึงกำหนดเมื่อใดข้าพเจ้าจะรีบมาบอกท่านเพื่อท่านจะได้ไปพบพระธิดา ขอเตือนว่า เมื่อได้พบพระธิดาแล้วและยังไม่ถึงกับเกิดเหตุการณ์ประการไรขึ้นก็ อย่าได้

รีบหนีไปเสียจากอุทยานเลย เพราะบางทีเมื่อพระธิดาได้เห็นรูปโฉมอันงดงามแน่นอนของท่านแล้ว ก็น่าจะมีพระทัยดูดดื่มในความเสน่หาท่านก็เป็นได้ เพราะความรักเป็นสิ่งที่มีอำนาจแรงกล้ามากในระหว่างหญิงกับชาย

เจ้าชายไตเอลมูลุคเห็นชอบด้วย จึงชวนอชิชกับหญิงชราเดินออกจากร้านไปยังที่พัก เจ้าชายตรัสกับอชิชว่า น้องเอ๋ย เราไม่มีความปรารถนาในร้านต่อไป เพราะจะได้สำเร็จความประสงค์ที่มุ่งหมายใกล้เข้ามาแล้ว อนึ่งน้องก็ได้ละทิ้งบ้านเกิดเมืองมารดรติดตามเรามาได้ร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน เพราะฉะนั้น ขอโอนกรรมสิทธิ์ในร้านทั้งหมดให้เป็นบำเหน็จแก่น้อง อชิชก็ยินดีรับมอบหมายไว้แล้วนั่งสนทนากันต่อไป เจ้าชายรับสั่งให้อชิชเล่าเรื่องที่ได้ท่องเที่ยวมาแต่ก่อนซ้ำอีก เพื่อแก้รำคาญพระทัย อชิชก็เล่าถวาย ครั้นแล้วเจ้าชายก็แถลงเรื่องของพระองค์ให้วิเซียร์ฟัง เพื่อขอความเห็นว่าจะทำอย่างไรต่อไป

วิเซียร์ทูลว่า บัดนี้เราจงชวนกันไปในอุทยานนั้นเถิด ว่าแล้วต่างก็แต่งตัวด้วยเสื้อผ้าอันวิจิตรงดงาม เสร็จแล้วพากันเดินเข้าไปในอุทยานพร้อมด้วยมหาดเล็ก ๑ คน ครั้นมาถึงอุทยานเห็นดื่นดาษไปด้วยต้นไม้และลำธารเล็ก ๆ น่าสำราญใจ พบ

ผู้รักษาอุทยานนั่งอยู่ที่ประตู จึงตรงเข้าไปทำความเคารพชายผู้รักษาอุทยานก็แสดงปราศรัยตอบ วิเชียร์ยื่นเงินให้ร้อยเหรียญทอง พลางพูดว่า ข้าพเจ้าอยากจะขอให้ท่านรับเงินนี้ไว้แล้วช่วยจัดอาหารให้พวกเรารับประทานสักมื้อหนึ่ง ข้าพเจ้าเป็นคนต่างเมืองพาบุตรหลานมาชมภูมิประเทศเพื่อความสำราญ ครั้นมาถึงที่นี่พบสวนนี้งดงามยิ่งนัก ใคร่จะชมเล่นให้เพลินใจ ผู้รักษาอุทยานรับเงินไว้แล้วกล่าวว่า เชิญเดินเข้าไปชมต้นไม้เล่นภายในเถิด จงมีความสำราญและคิดว่าสวนนี้ดุจเป็นของท่านเองอย่าเกรงใจเลย และจงโปรดคอยข้าพเจ้าอยู่จนกว่าจะกลับ พูดแล้วก็ออกเดินไปตลาด วิเชียร์พาเจ้าชายกับอชิชเดินเข้าไปในอุทยานสักครู่หนึ่งชายผู้รักษาอุทยานนำแกะย่างมาตัวหนึ่ง ต่างชวนกันรับประทานอิ่มหนำชำระล้างมือเสร็จ ก็นั่งสนทนากันต่อไป

วิเชียร์ถามผู้รักษาอุทยานว่า สวนนี้เป็นของผู้ใด เป็นของท่านเองหรือท่านเช่าถือเขา

ชายผู้รักษาอุทยานตอบว่า หามิได้ ไม่ใช่ของข้าพเจ้า เป็นของเจ้าหญิงดุนยะพระธิดาแห่งกษัตย์นครนี้

วิเชียร์ถามว่า ท่านได้รับพระราชทานเงินเดือนเท่าไร

ชายผู้รักษาสวนตอบว่า เดือนละเหรียญทองเดียวเท่านั้น ครั้นแล้ววิเชียร์ทอดตาตราจดูรอบ ๆ สวนเห็นพลับพลาหลังหนึ่งสูง

แต่ค่อนข้างเก่า แล้วหันมาพูดกับชายผู้รักษาสวนว่า ข้าพเจ้าอยากจะทำการสักอย่างหนึ่ง ซึ่งจะเป็นเครื่องเตือนใจให้ท่านถึงข้าพเจ้าในวันหน้า

ชายผู้รักษาสวนถามว่า ท่านประสงค์จะทำอะไร

วิเซียร์กล่าวว่า จงรับเงินสามร้อยเหรียญทองนี้ไว้ก่อนเถิด แล้วค่อยทราบต่อภายหลัง เมื่อชายผู้เฒ่าสวนได้ยินออกชื่อเงินสามร้อยเหรียญทองก็ดีใจ ตอบว่า ท่านจะทำอะไรก็จงทำตามปรารถนาเถิด พลางรับเงินจากวิเซียร์ไว้ วิเซียร์กล่าวว่า ถ้าไม่เป็นการขัดกับพระอัธยาศัยของพระเป็นเจ้าแล้ว เราจะใช้ที่นี่เป็นที่ทำการอันดีได้อย่างหนึ่ง

ครั้นสนทนากันสิ้นเรื่องแล้ว วิเซียร์และเจ้าชายกับพวกก็ลาชายผู้เฒ่าสวนกลับที่พัก พอรุ่งขึ้นวิเซียร์ให้หาช่างถือปูน ช่างทาสีและช่างทองผู้มีฝีมือเยี่ยมมา พลางจัดเตรียมเครื่องมือและวัตถุต่าง ๆ อันเป็นของที่จะต้องใช้ แล้วพาไปที่สวน ให้ซ่อมแปลงพลับพลาโบกปูนใหม่ ทาสีตกแต่งประดับประดาให้วิจิตรงดงามตา ส่วนการตกแต่งภายในพลับพลานั้น วิเซียร์สั่งให้หาทองคำและสีเขียวมาได้แล้ว ให้ช่างเขียน ๆ ไว้บนฝาผนังห้องโถงเป็นรูปคนต่อนกกำลังนั่งเฝ้าบ่วงอยู่ มีนางนกพิราบถลำเข้าไปในบ่วง เชือกรัดเอาปากเข้าไว้ เมื่อช่างเขียน ๆ ภาพแล้วไป

ได้ด้านหนึ่ง วิเซียร์บอกว่า บนด้านอื่นก็ให้เขียนเป็นเรื่องต่อไป จนถึงนางนกพิราบติดบ่วง แล้วเขียนรูปพรานนกกำลังจับเอานางนกไว้ได้ และตั้งท่าจะลงมือกรีดคอนางนก อีกด้านหนึ่งเขียนเป็นภาพนกใหญ่กำลังแข็งกล้า กำลังจับจิกคอพ่อนกพิราบไว้ในวงเล็บ ช่างเขียนก็ประดิษฐ์ทำได้ตามคำสั่ง ครั้นเสร็จแล้วพากันลาชายผู้รักษาสวนกลับไป

เมื่อกลับไปถึงที่พัก เจ้าชายไตเอลมูลุคตรัสกับอชิชว่า น้องเอ๋ย พี่นี้ทุกข์ร้อนกระวนกระวายใจนัก จงว่าโคลงฉันท์หรือร่ายให้พี่ฟังสักบทหนึ่งเถิด บางทีใจคอจะเบิกบานขึ้นได้บ้างกระมัง พี่อยากจะให้ความคิดยุ่งยากในใจปลดเปลื้องลงเสียบ้าง ถ้าเจ้าทำให้เปลวไฟในหัวอกของพี่ดับลงได้บ้างแล้ว นับว่าเจ้าได้ทำคุณแก่พี่มาก อชิชจึงเปล่งเสียงทำทำนองให้เป็นที่น่าจับใจน่าฟังว่า

"โบราณปราชญ์กล่าวพจน์ โอสถเชื่อมชู้รัก ชักชู้ชื่นชวนชิด หนึ่งเพลินจิตชุมนุม หนึ่งรุมรื่นยามกิน หนึ่งยามรินเมรัย หนึ่งยามปรีดิ์โสมนัส หมู่บริษัท ณ สวน มวลนอกสำเนียงสุรเสียงดนตรี แต่ข้านี้เห็นชัด โรคปฏิพัทธ์ร้าย เหลือจะย้ายหยูกยา หมดตำราโอสถ สุดจะปลดปลิดหาย ข้าเห็นอุบายหนึ่งไว้ ผิวาสนาส่งให้ จับพันเพลงกาม พ่อเอย"

อยู่มาวันหนึ่ง หญิงชรากำลังนั่งอยู่ในบ้านแต่ผู้เดียว ฝ่ายเจ้าหญิงดุนยะ ให้ร่านร้อนพระทัยจะใคร่เสด็จประพาสอุทยาน เที่ยวชมต้นไม้และดอกไม้ต่าง ๆ เพื่อสำราญพระทัย แต่ไม่เคยจะเสด็จโดยพระองค์เดียว พอพระทัยพาหญิงชราไปด้วยเสมอ จึงรับสั่งให้ข้าหลวงไปตามหญิงชรามาแล้วรับสั่งชวนไปอุทยาน หญิงราก็รับเสาวนีย์แล้วทูลว่า ขอผัดกลับไปบ้านเสียก่อนเพื่อแต่งตัวเสร็จแล้วจะกลับมาตามเสด็จ

เจ้าหญิงดุนยะรับสั่งว่า จงไปเถิด แต่อย่าช้านัก หญิงชราก็ลากลับไปเฝ้าเจ้าชายไตเอลมูลุค พลันทูลว่า จงเตรียมตัวเถิด นุ่งห่มด้วยเสื้ออันวิจิตรงดงามที่สุดที่มีอยู่ แล้วจงรีบไปในอุทยาน พูดกับผู้รักษาอุทยานตามเคย แล้วรีบไปซ่อนตัวเสียในนั้น เจ้าชายก็รับคำ หญิงชราจึงนัดแนะว่าจะให้อาญัติสัญญาณให้รู้ภายหลังว่าจะทำอย่างไรต่อไป สั่งเสร็จหญิงชราก็ลาไปเฝ้าเจ้าหญิงดุนยะ วิเซียร์จึงตกแต่งพระองค์เจ้าชาย สวมเสื้อผ้าเครื่องทรงของกษัตริย์อันมีค่าห้าพันเหรียญทอง ทรงรัดพระองค์อันทำด้วยทองธรรมชาติฝังเพชรพราว เสร็จแล้วพากันไปยังอุทยาน ครั้นถึงประตูอุทยานพบชายผู้รักษาอุทยานนั่งอยู่ เมื่อเขาแลเห็นเจ้าชายไตเอลมูลุคเสด็จมา ก็ยืนขึ้นแสดงกิริยาต้อนรับด้วยความเคารพอย่างสูง แล้วเปิดประตูให้ พลางพูดว่า เชิญเข้าไป

พักผ่อนร่างกายให้สำราญเถิด ทั้งนี้ชายผู้รักษาอุทยานจะทราบความว่า เจ้าหญิงจะเสด็จมาอุทยานก็หาไม่ เจ้าชายไตเอลมูลุคเสด็จเข้าไปนั่งคอยอยู่สักครู่หนึ่ง ได้ยินเสียงคนแว่วแล่นมากระทบหูพลางเหลียวดูรอบ ๆ เห็นพวกขันทีและข้าหลวงล่วงหน้ามาก่อนทางประตูลับ ชายผู้รักษาอุทยานได้เห็นดังนั้น ก็รีบวิ่งมาหาเจ้าชายไตเอลมูลุคว่า ข้าแต่ท่านผู้เป็นใหญ่ จะทำอย่างไรดี บัดนี้พระธิดาเสด็จมาประพาสอุทยาน

เจ้าชายรับสั่งว่าไม่เป็นไรดอก อย่ากลัวเลย ข้าพเจ้าจะซ่อนตัวเสียไม่ให้พระธิดาทอดพระเนตรเห็น ชายผู้รักษาอุทยานยังไม่ไว้ใจ กำชับแล้วกำชับเล่าให้รีบซ่อนเสียอย่าได้ประมาท แล้วก็กลับไปประจำหน้าที่ของตน

บัดเดี๋ยวใจพระธิดาก็เสด็จเข้ามาในสวน พร้อมด้วยข้าหลวงและขันทีกับหญิงชรา ๆ รำพันกับตัวเองว่า ถ้าพวกขันทีตามเสด็สคลอข้างอยู่เช่นนี้แล้ว ไหนเลยเราจะมีโอกาสทำการได้ตามความตั้งใจ เห็นทีชายคนนั้นจะหมดโอกาสเสียแน่แล้ว รำพึงพลางคิดหาอุบายพลาง ครั้นแล้วจึงอุบายทูลเจ้าหญิงดุนยะว่า ข้าพเจ้าอยากจะถวายความเห็นสักอย่างหนึ่ง ซึ่งจะเป็นที่พอพระทัยพระธิดายิ่งนัก เจ้าหญิงดุนยะตรัสอนุญาตว่าจะคิดอะไรก็คิดเถิด

หญิงชราทูลว่า ข้าแต่พระแม่เจ้า ดูก็ไม่เป็นการจำเป็นที่จะให้พวกบันทีพี่เลี้ยงตามเสด็จเคลียคลอไปด้วย ใครเล่าจะกล้ากรายเข้ามาได้ถึงในนี้ ถ้าพวกบันทีพี่เลี้ยงยังอยู่ด้วยแล้ว พระพระธิดาก็คงจะไม่มีความสำราญบานกมลเต็มที่ ขอจงขับไปเสียให้ห่างเถิดแล้วทรงชมดอกไม้ให้สำยาญพระทัย เจ้าหญิงเห็นพ้องไปด้วย ตรัสว่า จริงแล้ว พวกนี้ออกจะกลุ้มรุมเรามาก รำคาญใจ พลางพระธิดาก็รับสั่งห้ามพวกบันทีพี่เลี้ยงมิให้ตามเสด็จไปด้วย

ครั้นแล้วเจ้าหญิงดุนยะก็ทรงดำเนินโดยลำพังกับหญิงชราเที่ยวชมรุกขชาติตามสวนนั้น ขณะนั้นเจ้าชายไตเอลมูลุคแอบมองดูอยู่แต่เจ้าหญิงมิทันรู้สึกพระองค์ พอเจ้าชายเหลือบเห็นพระธิดาก็ให้วงวยงงไปในความสวยอรชรอ้อนแอ้นน่าพิศวาสยิ่งนัก เหลือบพระเนตรสบพระพักตร์พระธิดาครั้งใด ให้เสียวกระสันแทบจะสลบลงด้วยความสิเน่หา ฝ่ายหญิงชราก็ชวนพลอดให้พระธิดาเพลินพระทัย พลางเดินนำไปจนถึงพลับพลากลางสวน ที่วิเซียร์ได้ตกแต่งประดับประดาไว้แล้ว ครั้นมาถึงก็พาเสด็จพระธิดาขึ้นไปพักเหนื่อย เจ้าหญิงดุนยะได้ทอดพระเนตรรูปภาพที่เขาเขียนไว้ตามผนัง นึกหลากพระทัยพอทอดพระเนตรเห็นรูปคนต่อนกกับนกพิราบ ก็ตะลึงร้องขึ้นว่า ขอความบริสุทธิ์ผุดผ่องใสจงมีแด่พระผู้เป็นเจ้าเถิด นี่เป็นภาพที่ข้าพเจ้าเห็นในความฝันแท้ ๆ เที่ยว

พลางทรงเขม้นมองต่อไปเห็นฝูงนกพิราบกับคนต่อนก และบ่วงแร้วเรียงรายรอบ ๆ ติด ๆ กันไป ยิ่งบังเกิดความพิศวงพระทัยหนักขึ้น พระธิดาหันมาตรัสกับหญิงชราว่า นมจ๋า เราเคยจงร้ายเกลียดชังเจ้าพวกเพศชายเสียหนักหนา แต่จงดูคนต่อนกโน่นแน่ก็ลังทำทารุณร้ายกาจเชือดคอนางนกพิราบอยู่ ส่วนเจ้านกตัวนั้นบินหนีไปภายหลังก็ตั้งใจจะกลับมาแก้ไขนางอีก แต่เคราะห์ร้ายบังเอิญนกใหญ่มาพบเข้าเลยจับจิกเฉี่ยวเอาไปเสีย อนิจจานกตัวผู้ก็มีเจตนาดีต่อคู่ทุกข์คู่ยากของตนอยู่ หญิงชราทำเป็นรู้ไม่ถึง แกลังทูลชักชวนพูดเรื่องอื่นเสียให้เป็นการสนุกบบขัน แล้วนำเสด็จต่อไปทางเบื้องสุดพลับพลา จนถึงทางที่เจ้าชายซ่อนอยู่จึงให้อาณัติสัญญาณแก่เจ้าชาย ๆ เสด็จออกจากที่ซ่อนแล้วดำเนินมาทางหน้าต่างพลับพลาที่เจ้าหญิงดุนยะประทับอยู่ ครั้นเจ้าหญิงดุนยะ เหลือบพระเนตรเห็นพระรูปเจ้าชายงามพระพักตร์ผ่องดุจเดือนฉาย จึงตรัสถามหญิงชราว่า นมจ๋า ชายหนุ่มรูปงามนี้มาจากไหน

หญิงชราทูลว่า ข้าพเจ้าหาทราบไม่ แต่ข้าพเจ้าเข้าใจว่าคงเป็นโอรสกษัตริย์องค์หนึ่ง เพราะทรงสิริรูปลักษณ์โสภาคย์งดงามน่าชมยิ่ง เจ้าหญิงได้ทรงฟังดังนั้นก็ต้องพระทัยนัก อันคำปฏิญาณว่า จะมิขอร่วมอภิรมย์ด้วยชายใด ๆ นั้นพลันเสื่อมหาย

ไปหมด กามเทพก็เข้าสิงสถิตมั่นในพระทัย ให้เคลิบเคลิ้มหลงใหลเสน่หา ในรูปสิริวิลาสแห่งเจ้าชายไตเอลมูลุคยี่งนัก พลั้งพระโอษฐ์ตรัสออกมาว่า ชายนี้ช่างสวยจริง

หญิงชราทูลเสริมว่า สวยจริงสวยแท้สมดังรับสั่งทุกประการ พลางบอกสัญญาณให้เจ้าชายเสด็จกลับที่พักเสียก่อน เจ้าชายอาดูรเดือดดันอยู่ด้วยแสงอัคคีแห่งความรัก อันสุมอยู่ในพระทัย รอน ๆ จะใคร่ตรงเข้าตระกองกอดด้วยความพิศวาสอันล้นเหลือ หากเกรงจะเป็นการวู่วามชิงสุกก่อนห่ามหนักไป จึงจำใจเสด็จออกไปลาชายผู้รักษาอุทยานกลับที่พัก ครั้นถึงที่พัก เจ้าชายก็ทรงเล่าเรื่องให้วิเซียร์ และอซิซฟังตั้งแต่ต้นจนถึงหญิงชราบอกให้กลับมาเสียก่อน วิเซียร์และอซิซทูลชักจูงใจเพื่อให้เจ้าชายมีมานะว่า หญิงชราคงเห็นช่องอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นแน่แล้ว หาไม่ก็คงไม่ให้อาณัติให้พระองค์เสด็จกลับ

จะกล่าวถึงเจ้าหญิงดุนยะ อันความเสน่หาอาลัยในเจ้าชายยิ่งทวีหนักขึ้นเป็นลำดับ จึงตรัสกับหญิงชราว่าเราอัดอั้นตันใจมิรู้จะทำประการใด จึงจะได้พบพูดจาปราศรัยกับหนุ่มผู้นั้นสักครั้งหนึ่ง จงช่วยหาอุบายช่วยเหลือเราด้วยเถิด

หญิงชราร้องว่า พระอาหล่าช่วยด้วย ขอได้โปรดช่วยคุ้มกันภัยจากซาตานมารร้ายด้วยเถิด พระธิดาตั้งสัตย์ปฏิญาณ

ว่าไม่ขอร่วมรสด้วยผู้ชายมิใช่หรือ ไยจึงมาเป็นเช่นนี้ แต่เมื่อต้องพระประสงค์โดยแท้จริงแล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่าชายอื่นหมื่นพันหาสมควรคู่กับพระธิดาเหมือนชายคนนี้ไม่

เจ้าหญิงดุนยะตรัสว่า ก็เป็นความจริงเช่นนั้นสิ จงช่วยอนุเคราะห์ให้ได้พบกันสักครั้งหนึ่งเถิด เราจะตอบแทนบุญคุณด้วยเงินพันเหรียญทอง กับเสื้อผ้าอันมีค่าไม่ต่ำกว่าจำนวนนี้อีกสำรับหนึ่ง ถ้าไม่ช่วยเหลือเราในครั้งนี้แล้วเห็นจะตายเป็นแม่นมั่นแท้

หญิงชราทูลว่า เชิญพระธิดากลับวังเถิด ข้าพเจ้าจะหาอุบายให้ได้พบกันจนได้ เมื่อข้าพเจ้าจะได้อยู่ชมบุญท่านทั้งคู่ เจ้าหญิงดุนยะก็เสด็จกลับวัง ส่วนหญิงชรารีบไปหาเจ้าชายไตเอลมูลุค พอเจ้าชายแลเห็น ก็ตรงเข้าจูงมือไปนั่งใกล้

หญิงชราทำกระชดกระช้อย ทูลว่า บัดนี้อุบายของข้าพเจ้าสำเร็จแล้ว พลางทูลเรื่องราวให้พิ่งโดยละเอียดเจ้าชายดีพระทัยประดุจได้พระธิดามาแนบไว้กับอก กระชั้นถามว่า เมื่อไรจะได้พบกันเล่า

หญิงชราทูลว่า ข้าพเจ้าจะให้พบกันในวันพรุ่งนี้จงได้ เจ้าชายดีพระทัยยิ่งนัก ประทานเงินพันเหรียญทองกับเสื้อผ้าอันมีราคาถึงพันเหรียญอีกสำรับหนึ่งเป็นรางวัล หญิงชรารับ

รางวัลแล้วทูลลากลับไปเฝ้าเจ้าหญิงดุนยะ พอเจ้าหญิงทอดพระเนตรเห็นทักแต่ไกล ครั้นหญิงชราเข้าไปถึงจึงตรัสถามว่า นมจ๋า ได้ข่าวอะไรมาจากชายผู้นั้นบ้างหรือ

หญิงชราทูลว่า ข้าพเจ้าได้ไปหาชายผู้นั้นถึงที่บ้านแล้ว พรุ่งนี้จะพามาเฝ้า เจ้าหญิงได้ทรงฟังก็ชอบพระทัยประทานเงินพันเหรียญทอง กับเสื้อผ้าอย่างดีราคาพันเหรียญอีกสำรับหนึ่งเป็นบำเหน็จความชอบ หญิงชรารับของแล้วทูลลากลับไปบ้านเรือนตน

พอรุ่งสว่างหญิงชรารีบไปเฝ้าเจ้าชาย ช่ายตกแต่งปลอมพระองค์ด้วยเครื่องนุ่งห่มผู้หญิง แล้วทูลแนะนำว่า ท่านจงเดินตามหลังข้าพเจ้าไป ใส่จริตยักไหล่ส่ายสะเอวเล็กน้อยให้เหมือนผู้หญิง อย่าก้าวขาให้เร็วนัก แม้จะเห็นใครเฝ้าดูหรือทักทายก็จงอย่าได้โต้ตอบเหลียวแลเลย ครั้นแต่งตัวปลอมเรียบร้อยแล้วก็พากันไป ตลอดทางที่ไปด้วยกันนั้น หญิงชราแนะนำวิธีที่จะทำจริตกิริยาให้เหมือนหญิง เพื่อมิให้มีความสะทกสะท้านขวยอาย หญิงชรานำเสด็จเจ้าชายไปจนถึงประตูวัง แล้วผ่านประตูเข้าไปได้ ไม่มีผู้ใดสงสัย เมื่อล่วงพ้นประตูชั้นนอกแล้วก็เข้าประตูชั้นที่สองชั้นที่สามสี่ห้าหก จนถึงประตูชั้นที่เจ็ด หญิงชราหันมากระซิบกับเจ้าชายไตเอลมูลุคว่า จงสำรวม

ใจให้มั่นคงเถิด อย่าประหม่าสะทกสะท้าน ถ้าข้าพเจ้าเรียกว่านางสาวเล็ก ๆ เอ๋ยเข้ามาเถิด อย่าได้เหยาะย่างเลย จงรีบสาวเท้าเข้าประตูไป เมื่อเข้าไปถึงห้องโถงชั้นใน จงเดินเลี้ยวไปทางซ้ายมือ จะพบห้องรับแขกมีประตูเจ็ดประตูจงนับเรียงไปแต่หนึ่งจนถึงห้า ถึงประตูที่หกจงเข้าไปเถิด จะได้พบสิ่งที่ท่านปรารถนาอยู่ภายในนั้น

เจ้าชายไตเอลมูลุคตรัสถามว่า ก็ตัวยายเล่าจะไปทางไหนอีกต่อไป

หญิงชราทูลว่า ข้าพเจ้าไม่รู้จะไปไหน บางทีจะคอยท่านอยู่ภายนอก สนทนากันเล่นกับขันที ครั้นซ้อมความตกลงกันแล้วก็พากันเดินต่อเข้าไป หญิงชราเดินหน้า เจ้าชายเดินตามหลังจนกระทั่งถึงประตูที่หัวหน้าพวกขันทีเฝ้าอยู่ ครั้นขันทีแลเห็นเจ้าชายไตเลอมูลุค ที่แต่งปลอมพระองค์เป็นหญิงเดินตามหญิงชราเข้ามาด้วย จึงร้องถามว่า นี่นางสาวใช้น้อย ๆ คนนี้มีกิจธุระอะไรด้วยหรือ

หญิงชราอุบายตอบว่า เจ้าหญิงทรงทราบว่า เด็กคนนี้มีความรู้ชำนาญในการประดิษฐ์ของต่าง ๆ พระองค์ใคร่จะทรงซื้อไว้ใช้ ขันทีกล่าวว่า จะเป็นเด็กหญิงหรือใครก็ตามจะเข้าไปเฝ้าก่อนที่ข้าพเจ้าจะได้คันในตัวก่อนนั้นไม่ได้ เพราะเป็น

หน้าที่ของข้าพเจ้าจะต้องทำตามพระราชโองการ หญิงชราได้ฟังดังนั้นก็โกรธ จึงตอบว่า ข้าพเจ้ารู้อยู่ว่าท่านเป็นขันทีที่ดี แต่ถ้าท่านมาเปลี่ยนแปรเป็นอื่นไปฉะนี้แล้ว ข้าพเจ้าก็จะทูลเจ้าหญิงว่า ท่านทำการขัดขวางต่อพระประสงค์ในเรื่องหญิงทาสีคนนี้ ว่าแล้วก็เรียกเจ้าชายไตเอลมูลุคว่า นางสาวใช้เล็ก ๆ เอ๋ยเข้าไปซี เจ้าชายได้โอกาสก็รีบสาวเท้าเข้าประตูไป ส่วนขันทีไม่กล้าจะพูดขัดขวาง ด้วยเกรงพระธิดาต้องนิ่งเฉย เจ้าชายไตเอลลุคก็นับประตู ตั้งแต่หนึ่งจนถึงห้าแล้วเดินเลยเข้าประตูที่หกไป พบเจ้าหญิงดุนยะกำลังยืนคอยพระองค์อยู่

ครั้นพระธิดาเห็นเจ้าชายก็จำได้ดี ตรงโผเข้าตระกองโอบพระองค์ประทับไว้แนบอก เจ้าชายก็ทำดุจกัน ส่วนหญิงชราตามมาภายหลังเห็นเป็นข้อแยบคายแล้ว จึงทูลแนะนำเจ้าหญิงดุนยะ ขับไล่ให้เหล่าสาวสรรกำนัลในออกไปเสียจากตำหนัก เจ้าหญิงก็ทำตามและมอบหมายให้หญิงชราเป็นผู้เฝ้าประตูตำหนัก แล้วพระธิดาก็อยู่แต่ลำพังกับเจ้าชายไตเอลมูลุค สองเกลียวกลมสมสวาทด้วยความบันเทิงเริงรมย์ตลอดราตรี

ครั้นรุ่งสว่างพระธิดาเชิญเจ้าชายไตเอลมูลุค ให้ประทับอยู่แต่ในห้องตำหนักกับหญิงชรา ครั้งทรงปิดประตูไว้แล้ว พระธิดาก็เสด็จออกบัญชากิจการตามเคย เพื่อมิให้ผู้ใดสงสัย

พอควรแก่เวลาพระธิดาตรัสกับข้าหลวงทั้งหลายว่า จงออกไปข้างนอกเสียก่อนเถิด เราอยากจะพักผ่อนร่างกายให้หาหมกมุ่นสักหน่อย เหล่าข้าหลวงก็ทูลลาไปหมด พระธิดาจึงกลับเข้าไปเฝ้าเจ้าชายไตเอลมูลุค นำเอาอาหารไปถวายและประทานหญิงชราด้วย พระธิดาเวียนเข้าเฝ้าเคล้าสวาทอยู่ดังนี้ทุกวัน จนเป็นเวลาเดือนหนึ่งเต็ม ๆ ไม่มีผู้ใดรู้ระแคะระคายประการไร

จักกล่าวถึงวิเซียร์และอซิซ ตั้งแต่เจ้าชายไตเอลมูลุคเสด็จไปพระทับสมสู่อยู่ในตำหนักพระธิดา เป็นเวลาเดือนหนึ่งแล้วมิได้ทราบข่าวร้ายดีประการไร ทั้งสองพากันเป็นทุกข์ร้อนหวั่น ๆ ใจคิดเห็นไปว่า เจ้าชายได้รับโชคร้ายดับสูญเสียแล้วจึงมิได้เสด็จกลับ อซิซหารือกับวิเซียร์ว่าจะทำประการใดดี

วิเซียร์ตอบว่า ลูกเอ๋ย นี่แหละยากนักยากหนา ผิวเราจะกลับไปเฝ้าพระราชบิดาของเจ้าชาย ทูลแถลงเหตุการณ์ที่เป็นมาให้ทรงทราบเล่า พระองค์ก็คงจะติโทษว่า เราเลินเล่อมิระวังพระราชโอรส แต่ถึงกระนั้นก็ตาม เราก็ต้องกลับไปกราบทูลจนได้ ก้มหน้าทนรับพระราชอาญาไปกว่าจะหมดเวร ครั้นแล้วทั้งสองซึ่งนับถือกันเหมือนเป็นพ่อลูก ก็ตระเตรียมตัวรีบพากันออกเดินทางกลับบ้านเมือง ครั้งถึงก็ขึ้นเฝ้ากษัตริย์สุเลมันทูลประพฤติเหตุแห่งพระโอรส ตั้งแต่ออกจากเมืองไปจนได้

เข้าหาพระธิดาดุนยะและประทับอยู่ที่นั่น ต่อมามาหาได้ทราบข่าวร้ายดีประการใดไม่ เมื่อกษัตริย์สุเลมันได้ทรงฟังวิเซียร์และอซิซกราบทูลความดังนั้น ให้เคลิ้มพระสติ ดุจดังสิ้นพระชนม์ไปแล้วกลับฟื้นขึ้นมารับคำพิพากษาแห่งพระเจ้า ก็ทรงพระพิโรธดังหนึ่งมีใครเอาอัคคีมาลามลน ตรัสสั่งให้ป่าวประประกาศไปทั่วประเทศว่า จะทำสงครามกับบิดาเจ้าหญิงดุนยะครั้นแล้วก็รับสั่งให้กรีธาทัพหลวงออกไปตั้งอยู่นอกนคร รับสั่งให้ตั้งพลับพลาและกระโจมที่พักพลทหารลงเป็นที่ชุมนุมพลอันจะยกมาแต่เมืองขึ้นเหนือใต้ใหญ่น้อยให้พร้อมกัน อันราษฎรมีความนิยม จงรักภักดีในพระองค์มาก เลื่อมใสในความยุติธรรมและพระกรุณาธิคุณของพระองค์ จึงพร้อมเพียงกันจัดเป็นทัพได้เร็วทันพระประสงค์ พอได้ศุภฤกษ์ก็ให้ยาตราทัพออกจากดินแดน อันกองทัพสุเลมันที่ยกไปครั้งนี้มีทหารมากมาย นับจำนวนหมื่นแสนแน่นเนืองแลสุดสายตาครบสรรพศัสตราวุธยุทธภัณฑ์ถ้วนถี่ เมื่อออกจากดินแดนไปแล้วก็เดินทัพมุ่งตรงไปยังเกาะการะบนเพื่อเชิงชัยเอาพระโอรสที่รักคืนมา

ฝ่ายเจ้าชายไตเอลมูลุคกับเจ้าหญิงดุนยะ ทั้งสองสมสนิทเสน่หากันมาเป็นเวลานับได้ครึ่งปีมิรู้จืดจาง ยิ่งนานความรักยิ่งทวีหนักขึ้นทุกวัน ๆ จนประหนึ่งว่าจะกลืนกันไว้ได้ในกลางอก

อยู่มาวันหนึ่งเจ้าชายไตเอลมูลคทรงขยายความลับของพระองค์ให้พระนางทราบพลางตรัสว่า พระธิดาผู้ยอดชีวิต ข้าพเจ้ายิ่งอยู่กับพระธิดานานเพียงไร ความรักพิศวาสเกษมสันต์หรรษาก็ยิ่งทวีขึ้น แต่ความร้อนใจก็ยิ่งทวีหนักขึ้นเช่นเดียวกัน เพราะยังหาได้ประสบความปรารถนาโดยบริบูรณ์ไม่

เจ้าหญิงทูลถามว่า ข้าแต่ท่านผู้ประสิทธิประสาทความผ่องแผ้วหรรษาแก่ข้าพเจ้า ท่านยังประสงค์อันใดอีกเล่า

เจ้าชายตรัสตอบว่า ข้าพเจ้าใคร่จะเล่าประวัติอันแท้จริงให้พระธิดาฟังโดยแจ่มแจ้งสักคราว ขอจงทราบเถิดว่าข้าพเจ้านี้มิใช่พ่อค้า ข้าพเจ้าเป็นโอรสกษัตริย์ พระบิดาทรงพระนามว่าสุเลมันชาห์มหาราช กษัตริย์องค์ที่ได้แต่งทูตจำทูลพระราชสาส์นมาถวายพระบิดาของพระธิดา เพื่อขอพระธิดาไปอภิเษกกับข้าพเจ้า เมื่อข้าพเจ้าทราบว่าพระธิดาสลัดไมตรีเสีย ก็ให้แสนจะอาดูรพูนเทวศชีวิตแทบจะประลัยลงแต่วันนั้นแล้ว หากคิดมานะขึ้นมาว่า ถึงแม้จะตายก็ขอให้ได้เห็นหน้าพระธิดาเพียงสังครั้งเดียวก็เอาเถิดจึงอุตส่าห์ผ่าฟันอันตรายมาตามทางทุรกันดารจนได้มาประสบพระธิดาผู้ยอดชีวิตพิศวาส ครั้นแล้วเจ้าชายก็ทรงเล่าความตามที่เป็นมาตั้งแต่ต้นจนปลายสิ้นทุกประการ ในที่สุดตรัสว่า บัดนี้ได้จากเมืองมาก็นานแล้ว อยากจะละพระ

น้องกลับไปเฝ้าพระบิดาสักคราว จะได้กราบทูลให้ทรงแต่งทูตมาขอพระน้องอีก เชื่อว่าพระบิดาพระน้องคงจะไม่ขัดขวาง ต่อไปจะได้อยู่ร่วมกันเป็นอิสระสุข พระน้องจะเห็นเป็นประการไร เมื่อเจ้าหญิงดุนยะได้ทรงฟังเรื่องราวมีพระทัยโสมนัสยินดียิ่งล้น เพราะด้วยได้พระสามีสมประสงค์ สมยศ สมสกุล สมพระรูปทุกประการดังเทพแกล้งหล่อไว้ให้สมกัน ทั้งสองก็ร่วมรสฤดีอำลาจะจากกันในวันรุ่งขึ้น

คืนนั้นบังเกิดลางร้ายสำแดงเหตุให้ประจักษ์ ทั้งสององค์บรรทมมิใคร่หลับลงได้ เฝ้าพลิกกลับสับสนอยู่จนอาทิตย์อุทัย ณ วันรุ่งขึ้น กษัตริย์ชาห์เซมานเสด็จประทับอยู่บนพระแท่น ณ ท้องพระโรง พร้อมด้วยหมู่เสนามาตย์ราชเสวกเฝ้าอยู่ตามตำแหน่งแน่นขนัดดุจดาวล้อมเดือน ขณะนั้นมีพ่อค้าเพชรพลอยนำเอาเครื่องเพชรพลอย มีราคาคิดได้ถึงแสนเหรียญทองเข้าไปถวาย พระองค์ทรงรับหีบเครื่องเพชรมาเปิดทอดพระเนตร เห็นมีทับทิมและโมราอันมีค่าวิเศษ ซึ่งยากที่กษัตริย์ในมนุษย์ทวีปนี้จะหาได้ ต้องพระทัยเป็นนักหนา จึงชำเลืองพระเนตรมาทางหัวหน้าพวกขันที พลางตรัสว่า เจ้าจงนำเพชรหีบนี้ไปถวายเจ้าหญิงดุนยะ ธิดาของเราในบัดนี้เถิด หัวหน้าขันทีรับหีบเพชรจากพระหัตถ์ ถวายบังคมแล้วตรงเข้าไปยังตำหนักพระธิดา ครั้นไปถึงเห็นพระทวารปิดอยู่ หญิงชรานอนเฝ้าอยู่

ที่ธรณีประตู ขันทีจึงร้องถามว่า จนสายบ่านนี้แล้วยังจะหลับอยู่อีกหรือ จงเปิดประตูออกบัดนี้ เราจะเอาเครื่องเพชรไปถวายพระธิดา หญิงชราได้ยินดังนั้นก็ตกใจตื่น ครั้นตื่นขึ้นจึงคิดว่าเห็นจะเกิดเหตุเป็นแน่แล้ว พลางร้องบอกไปว่า จงคอยอยู่ที่นี่ก่อน ข้าพเจ้าจะไปหยิบกุญแจ พูดแล้วก็ออกเดินเลยหลบหน้าหนีไป หัวหน้าขันทีเห็นกิริยาหญิงชราผิดปกติ จึงดันพระทวารเข้าไปเห็นเจ้าหญิงดุนยะบรรทมหลับอยู่ กับเจ้าชายไตเอลมูลุค ก็ระลึกขึ้นได้ถึงเรื่องที่ได้ทะเลาะกับหญิงชราเมื่อครั้งหญิงชรานำคนแปลกปลอมเข้ามาถวายพระธิดา จึงขยับจะกลับไปเฝ้าทูลเหตุแก่พระบิดาของเจ้าหญิง พอดีเจ้าหญิงตื่นบรรทมขึ้นเห็นขันทีเข้ามาข้างใน ทั้งในเวลานั้นเจ้าชายก็ยังบรรทมอยู่แนบข้าง ก็ตกพระทัยเป็นกำลัง พระพักตร์ซีดสลดลงด้วยความกลัวพระราชอาญาแห่งพระบิดา จึงหันมาอ้อนวอนขันทีว่า ขันทีเอย จงปกปิดสิ่งซึ่งยังมิได้เปิดเผยไว้ก่อนเถิดพระเป็นเจ้ายังได้ทรงปกปิดมานานแล้ว

หัวหน้าขันทีทูลว่า ข้าพเจ้ามิสามารถจะปกปิดความบิดาของพระนางได้ ว่าแล้วก็ปิดประตู รีบกลับไปเฝ้ากษัตริย์ชาห์เชมาน พระองค์ตรัสถามว่า เจ้าถวายหีบเพชรแก่พระธิดาแล้วหรือ

ห้าหน้าขันทีกราบทูลว่า หามิได้ พระอาชญาไม่พ้นเกล้า ฯ ข้าพเจ้าขอถวายหีบนี้คืน ทั้งมิสามารถจะปกปิดสิ่งที่เห็นมาแล้วนี้ด้วย

กษัตริย์ชาห์เซมานรับสั่งถามว่า เจ้าได้เห็นอะไรมา

ขันทีกราบทูลว่า ข้าพเจ้าเห็นชายหนุ่มรูปร่างสะสวย บังอาจเข้าไปนอนร่วมอาสน์พระธิดา กษัตริย์ชาห์เซมานได้ทรงฟังดังนั้น ให้ทรงพระกรุณาเป็นกำลัง พลางตรัสว่า เหม่ ดูดู๋ใครหนอช่างบังอาจทำได้ ไม่กลัวหัวขาด จงไปลากเอาตัวมันมาทั้งสองคนเดี๋ยวนี้ ขันทีจึงกลับไปนำเจ้าชายกับเจ้าหญิงมาเฝ้า พระองค์เปล่งพระสุรสีหนาทตวาดว่า ดูดู๋ ทำอย่างไรกันเช่นนี้หวา รับสั่งได้เท่านั้น ก็ให้บันดาลพระพิโรธเป็นกำลัง ฉวยพระบรรค์ตรงเข้าจะฟันเจ้าชายไตเอลมูลุค แต่เจ้าหญิงเข้าขวางไว้ แล้วก้มพระเศียรลงแทบพระบาทพระบิดา พลางทูลว่า จงฆ่าข้าพเจ้าเสียก่อนเถิด กรัตริย์ชาห์เซมานทรงยั้งพระบรรค์พลางทรงตวาดพระธิดา แล้วรับสั่งให้ขันทีพากลับไปตำหนัก ครั้นแล้วพระองค์ตรัสถามเจ้าชายไตเอลมูลุคว่า ไอ้ชาติข้าสารเลวนี่มาจากไหน เป็นลูกเต้าเหล่าใคร เหตุใดจึงบังอาจทำล่วงเกินแก่ธิดากูถึงเพียงนี้

เจ้าชายไตเอลมูลุคทูลตอบโดยมิได้ครั่นคร้ามว่า ข้าแต่พระองค์ จะรู้เถิดว่า ถ้าพระองค์ทำอันตรายข้าพเจ้าไซร้

พระองค์จะถึงแก่ความพินาศลง ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินก็จะพลอยได้ความเดือดร้อน จะรู้สึกสำนึกผิดในภายหลังเป็นแน่แท้

กษัตริย์ชาห์เซมานตรัสถามว่า เหตุใดจึงบังอาจพูดดังนี้ไม่กลัวอาญาหรือ

เจ้าชายไตเอลมูลุคทูลว่า ข้าแต่พระองค์ อันพระอาชญาของพระองค์นั้นใช่ข้าพเจ้าจะกลัวหรือไม่กลัวนั้นก็หาไม่ แต่ขอพระองค์ทรงทราบเถิดว่า ข้าพเจ้าเป็นโอรสกษัตริย์สุเลมัน ถ้าพระองค์ทรงลงอาชญากับข้าพเจ้าประการใด ก็จะได้เห็นพระบิดาข้าพเจ้ากรีธาทัพใหญ่มาล้อมเมืองนี้ น่าที่พระองค์จะไม่มีโอกาสพักกล่าวแก้ตัวเลย กษัตริย์ชาห์เซมานได้ทรงฟังก็ยิ่งทรงพระพิโรธเป็นกำลัง แต่ครั้นจะทรงหุนหันพลันผ่าเจ้าชายไตเอลมูลุคลงในบัดนั้น ก็ยังเกรงเดชานุภาพกษัตริย์สุเลมันอยู่ จึงรับสั่งให้จำขังไว้ก่อน รอดูว่ากษัตริย์สุเลมันจะยกทัพมาจริงหรือประการใด ภายหลังจึงจะให้สำเร็จโทษเสีย

วิเซียร์ของพระองค์กราบทูลว่า ควรจะประหารชีวิตชายกาลีเสียบัดนี้เถิด มันได้ทำทุจริตผิดแบบประเพณีลอบรักพระธิดาเป็นความผิดใหญ่หลวงนัก หาควรที่จะได้รับพระกรุณาผ่อนปรนประการใดไม่ ครั้นพระองค์ได้ทรงฟังวิเซียร์ทูลยุยงในขณะที่กำลังพิโรธเช่นนั้น จึงรับสั่งกับเพชฌฆาตว่า จงตัดหัวไอ้ชายจัญไรนี่เสียบัดนี้เถิด เพชฌฆาตจึงตรงเข้ามัดเจ้าชาย

ไว้แน่นแล้วยกมือขึ้นทำสญญาณแก่ข้าเฝ้าทั้งหลาย เป็นเชิงหารือสองครั้งตามประเพณีว่า ควรจะประวิงการฆ่าไว้ก่อนหรือประการไร กษัตริย์ชาห์เซมานทอดพระเนตรเห็นตรัสออกมาด้วยพระพิโรธว่าจะหารือกันอีกนานสักเท่าใด ถ้าเจ้าขืนทำดังนี้อีกข้าจะตัดศีรษะเจ้าเสียด้วย

เพชฌฆาตตกใจกลัวพระราชอาญาเป็นกำลังเงื้อดาบขึ้นสุดแล้ว ครั้นพอจะลงดาบก็พอดีได้ยินเสียงกัมปนาทหวาดหวั่นไปทั้งเมือง ราษฎรชาวเมืองพากันปิดบ้านเรือนเป็นโกลาหล กษัตริย์ชาห์เซมานได้ประจักษ์เหตุดังนั้น จึงรับสั่งให้หารือการฆ่าไว้ก่อน พลางรับสั่งให้ม้าใช้รีบไปสืบดูว่าเหตุเภทพาลประการใดบังเกิดขึ้น ม้าใช้ถวายบังคมลาออกไป สักครู่หนึ่งกลับมากราบทูลว่า บัดนี้มีกองทัพมาตั้งอยู่นอกเมืองพร้อมไปด้วยผู้คนพลทหาร เสียงฝีเท้าก็กึกก้องประหนึ่งคลื่นในท้องมหาสมุทร เสียงม้าเผ่นลำพองคะนองฤทธิ์ ประหนึ่งแผ่นดินจะถล่มลง ข้าพเจ้าได้เห็นแล้วก็รีบมากราบทูลมิทันทราบว่า กองทัพนั้นยกมาแต่ประเทศไหน กษัตริย์ชาห์เซมานได้ทรงฟังดังนั้น ก็ตกตะลึงพระโลมาพองสยองเกล้าครั่นคร้ามเป็นกำลัง ทรงเป็นห่วงราชบัลลังก์ว่าจะตนไปเป็นของผู้อื่น พระองค์หันมาปรึกษาวิเซียร์ว่า อันแม่ทัพนายกองของเราไม่มีผู้ใดจะอาสานำทหาร

ออกไปประทับต้านทานกำลังข้าศึกไว้บ้างหรือ ครั้นตรัสยังมิทันจะขาดคำลง ข้าหลวงของพระองค์พาคณะทูตของกษัตริย์สุเลมันเข้าเฝ้า วิเซียร์ที่เคยตามเสด็จเจ้าชายไตเอลมูลุคมาด้วยนั้นเป็นหัวหน้า พอทูตเข้าไปถวายความเคารพ กษัตริย์ชาห์เซมานยืนขึ้นแสดงปฏิสันถารตอบ แล้วทรงชักไข่ไต่ถามถึงเหตุการณ์และความประสงค์ที่กรีธาทัพมาล้อมเมือง

วิเซียร์จึงเลื่อนขึ้นหน้าพวกข้าเฝ้า เข้าไปใกล้ที่ประทับแล้วทูลว่า ขอพระองค์จงทราบเถิดว่าผู้ซึ่งกรีธาทัพมาเหยียบแว่นแคว้นแดนดินของพระองค์ครั้งนี้ คือมหากษัตริย์ผู้ทรงเดชานุภาพใหญ่ยิ่งกว่ากษัตริย์ทั้งหลาย ที่ทรงราชย์สืบมาก่อนพระองค์ มีอำนาจยิ่งใหญ่กว่าสุลต่านในบุรพกาลก่อนโน้นทั้งสิ้น

กษัตริย์ชาห์เซมานตรัสถามว่า กษัตริย์ที่ท่านกล่าวถึงนั้นคือพระองค์ใดเล่า

วิเซียร์ทราบทูลว่า กษัตริย์พระองค์นั้นคือพระเจ้าทรงธรรม เป็นหลักจรรโลงโลกอันเป็นที่พึ่งของทวยนิกรประชาทุกชาติทุกภาษา พระเดชาบารมีและพระเกียรติยศปรากฏกำจรจนนานาประเทศ พวกพ่อค้าคาราวานที่เคยไปมาค้าขายพึ่งพระโพธิสมภารเก็บเอาพระเกียรติไปสรรเสริญต่อ ๆ กันไป จนพระเดชลือกระเดื่องเฟื่องฟุ้งทั่วธาตรี พระองค์ทรงพระนามว่า

กษัตริย์สุเลมัน ผู้เป็นเจ้าแห่งแคว้นอิสปาหันบรรพต ทรงธรรมนิติเป็นพระอารมณ์ เกลียดชังการประทุษร้ายข่มเหงเบียดเบียนกัน รับสั่งให้ข้าพเจ้ามากราบทูลว่า บัดนี้พระปีโยรสผู้ยอดเสน่หา ตกมาอยู่ในแว่นแคว้นแดนเมืองของพระองค์ มีพระประสงค์จะใคร่ทราบว่า ยังอยู่ดีหรือประการใด ถ้าพระโอรสอยู่ดีไซร้ ก็จะทรงพอทระทัยเป็นนักหนา ถ้ามิได้พบโอรสในเมืองนี้ไซร้ หรือมีผู้ประทุษร้ายพระโอรสประการใดแล้ว ความพินาศฉิบหายก็จะพลันถึงพระองค์และทวยนาครทั่วไป อันบ้านเมืองน้อยใหญ่ก็จะกลายเป็นป่าช้าเปลี่ยวแร้งกาจะเที่ยวบินว่อนมาถามข่าว บัดนี้ข้าพเจ้าจบการสื่อสาส์นต่อพระองค์ด้วยประการฉะนี้ กษัตริย์ชาห์เซมานได้ทรงฟังทูตทูลก็ให้ทรงพรั่นครั่นคร้ามพระทัยนัก เกรงว่าจะเสียเมืองแก่ข้าศึกเป็นแม่นแท้ พระองค์ให้เรียกประชุมวิเซียร์เสนามาตย์ราชเสวกขึ้นในทันใด ครั้นเหล่าอมาตย์ราชเสวกมาประชุมพร้อมแล้วจึงตรัสว่า บัดนี้ข้าศึกมาล้อมเมืองฟังข่าวดูรู้ว่ากำลังห้าวหาญยิ่งนัก เห็นจะต้านทานไม่ได้เพราะฉะนั้น จงรีบส่งตัวขายหนุ่มนักโทษไป ณ บัดนี้เถิด

ขณะนั้น เจ้าชายไตเอลมูลคอยู่ในความควบคุมของเพชฌฆาตผู้รอคอยคำสั่งให้ลงดาบ ผิวพระพักตร์ผาดเผือดลงด้วยความกลัวตาย วิเซียร์เห็นเจ้าชายกำลังต้องจำจองอยู่บน

หนังรองเลือดเพื่อจะสำเร็จโทษก็จำได้ตรงเข้าไปทุ่มทอดตัวลงแทบพระบาทซบหน้าลงร้องไห้ด้วยความสงสาร พวกทูตานุทูตที่มาด้วยวิเซียร์รวมทั้งอซิซ ก็พลันเข้าถอดเครื่องพันธนาการแล้วก้มลงจูบฝ่าพระหัตถ์และฝ่าพระบาท ร้องไห้สงสารละล่ำละลักเจ้าชายไตเอลมูลุคลืมพระเนตร เห็นวิเซียร์และอซิซก็จำได้ดีพระทัยจนสลบแน่นิ่งไป

ฝ่ายกษัตริย์ชาห์เซมาน ทรงฉงนสนเท่ห์พระทัยยิ่งนักครั้นประจักษ์เหตุชัดเจนว่า กองทัพที่ยกมานั้นเพื่อจะชิงเอาชายหนุ่มนักโทษผู้เดียวไปก็ได้พระสติขึ้นมา จึงลุกขึ้นจากที่ประทับตรงไปหาเจ้าชายไตเอลมูลุค จุมพิตพระเกศพลางชลนัยน์คลอพระเนตรตรัสว่า โอ้ ลูกเอ๋ย จงอย่าถือโทษพ่อและผู้ซึ่งทำมิชอบโดยหน้าที่ของเขานั้นเลย จงเมตตาแก่พ่อผู้ชราภาพอย่าทำลายล้างบ้านเมืองเสียเลย เจ้าชายไตเอลมูลุคฟังจากสลบแว่วพระสุรเสียงกษัตริย์ชาห์เซมานอ้อนวอน จึงเสด็จเข้าไปใกล้ยกพระหัตถ์ขึ้นจุมพิตแล้วทูลว่า พระองค์อย่าเป็นทุกข์เป็นร้อนไปเลย ข้าพเจ้านับถือพระองค์อย่างพระบิดา ขอแต่พระองค์ช่วยปกป้องกันพระธิดาดุนยะ ผู้ยอดเสน่หาของข้าพเจ้าไว้อย่าให้เป็นอันตรายได้เท่านั้น

กษัตริย์ชาห์เซมานรับสั่งว่า จงอย่าเป็นทุกข์ถึงขนาดนั้นเลย ชายาของพระลูกจะไม่มีอันตรายใดเป็นอันขาด จะคอย

ท่าพระลูกอยู่ด้วยความสำราญพระทัย เหมือนพ่อสบายใจในบัดนี้ พลางหันมาตรัสเอาใจวิเซียร์ของกษัตริย์สุเลมันว่า ขอท่านจงช่วยเอ็นดูปกปิดเหตุการณ์ที่ท่านได้เห็นมาแล้ว อย่าให้ทรงทราบถึงเจ้านายของท่านเลย เราจะให้บำเหน็จรางวัลแก่ท่านให้ถึงขนาด ครั้นแล้วตรัสสั่งเสนาบดีให้นำเจ้าชายไตเอลมูลุคไปสรงน้ำทำพิธีชำระล้างมลทิน จัดเครื่องอันมีค่าให้ทรงใหม่แล้วให้รีบพากลับไปเฝ้าโดยเร็ว เจ้าพนักงานนำเจ้าชายไตเอลมูลุคไปชำระมลทินเสร็จแล้ว ทรงเครื่องใหม่ที่ประทานมา แล้วพาขึ้นเฝ้ายังที่ท้องพระโรงออกขุนนางกษัตริย์ชาห์เซมานทรงยืนขึ้นต้อนรับ พวกขุนนางทั้งปวงยืนขึ้นพร้อมกัน เจ้าชายไตเอลมูลุครับสั่งกับขุนนางพอสมควรแล้ว ก็ประทับสนทนากะวิเซียร์ของพระบิดาพระองค์ และอธิษฐานถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่พระองค์

วิเซียร์ทูลว่า เมื่อข้าพเจ้าคอยท่าพระองค์เห็นหายไป จึงตกลงกับอธิษพากันกลับไปเฝ้าพระราชบิดา กราบทูลว่าพระองค์เสด็จเข้าหาเจ้าหญิงดุนยะแล้วก็หายไป ไม่ทราบเหตุดีร้ายประการไร สงสัยว่าพระองค์มิเป็นอันตรายไปหรือ พอพระราชบิดาทรงทราบดังนั้นจึงกริ้วทำพยกมา

เจ้าชายตรัสว่า ตามที่วิเซียร์ได้ทำไปนั้นดีแล้ว

ฝ่ายกษัตริย์ชาห์เซมานเสด็จไปตำหนักพระธิดา เห็นพระธิดาทรงโศกาดูร ร่ำรักเจ้าชายไตเอลมูลุคอยู่เป็นหนักหนา ทรงเอาด้ามพระขรรค์ตังลงบนพื้นตำหนัก จรดปลายพระขรรค์เข้าไว้ระหว่างทรวงอก กำลังจะโถมพระองค์ลงทับพระขรรค์เพื่อให้พระขรรค์แล่นตลอดพระอุระ พลางรำพันว่า อกเอ๋ยจะทนอยู่ต่อไปกระไรได้ ไหนเลยจะทนดูหน้ามนุษย์ได้ ฝูงคนมันจะพากันค่อนแคะครหาว่าร้ายต่าง ๆ จำเราจะต้องตายตามเจ้าชายผู้สุดสวาทไปด้วย เจ้าชายไตเอลมูลุคของเมียเอ๋ย จงมารับเมียไปด้วยเถิด เมื่อพระราชบิดาได้ทอดพระเนตรเห็นดังนั้น ก็ตกพระทัยรีบวิ่งไปประคององค์พระธิดาไว้ แล้วตรัสปลอบว่า ลูกเอ๋ย เจ้าเป็นธิดาของพ่อ ซึ่งเป็นกษัตริย์ชาติมีศักดิ์มั่งควรจะด่วนทำการเช่นนั้น จงเอ็นดูพ่อและจงเห็นแก่ทวยราษฎรของเจ้าบ้างเถิด แล้วพระองค์ก็ตรัสเล่าความให้ฟังตามเรื่องที่เป็นมาโดยตลอด ตรัสแถมต่อไปว่าอันพิธีหมั้นและการอภิเษกสมรสนั้น ก็แล้วแต่ลูกจะตกลงตามอัธยาศัยเถิด

เจ้าหญิงดุนยะทรงทราบว่า เจ้าชายไตอลมูลุคยังไม่ตาย ก็มีพระทัยยิ่งนัก ทรงยิ้มแล้วตรัสตอบพระบิดาว่า ข้าพเจ้ามิได้กราบทูลแต่ก่อนแล้วหรือ ว่าภัสดาของข้าพเจ้าเป็นโอรสกษัตริย์สุเลมัน อันความผิดที่พระองค์ทำแก่ภัสดาข้าพเจ้าครั้งนี้ ข้าพเจ้าจะทูลภัสดาข้าพเจ้าให้สำเร็จโทษพระองค์เสีย

กษัตริย์ชาห์เซมานตรัสว่า พ่อขอสารภาพความผิดต่อพระผู้เป็นเจ้าในข้อนั้น ลูกเอ๋ย จงเอ็นดูพ่อบ้างเถิด ไหน ๆ ก็ได้ผิดไปแล้ว พ่อผิดก็เพราะรักเจ้า จงให้อภัยเสียเถิด

เจ้าหญิงตรัสว่า ถ้ากระนั้นจงไปทูลเชิญเจ้าชายและพาเสด็จมาหาข้าพเจ้าที่นี่ พระบิดาก็รับคำ รีบเสด็จไปหาเจ้าชายไตเอลมูลุคทูลความตามพระธิดาตรัสสั่งมา เจ้าชายก็เสด็จไปหาพระธิดา เมื่อเจ้าหญิงดุนยะทอดพระเนตรเห็นก็ตรงเข้าสวมกอดไว้ต่อหน้าพระบิดา และทอดพระองค์ลงในวงแขนเจ้าชาย พลางรำพันทูลว่า ตั้งแต่พระองค์จากไปนั้นข้าพเจ้าร่ำไห้โศกาดูรพูนเทวศ์ปมประหนึ่งจะสิ้นปราณ ถ้าหากพระบิดามามิทัน ข้าพเจ้าคงจะตายเสียด้วยดาบเล่มนี้ มิได้เห็นพระพักตร์พระองค์อีก พลางเบือนพระพักตร์มาตรัสกับพระบิดาว่า ผู้ที่สวยงามถึงเพียงนี้ และซ้ำเป็นโอรสกษัตริย์ผู้สูงศักดิ์ด้วยนั้น ยังจะมีผู้ประทุษร้ายอีกด้วยหรือ กษัตริย์ชาห์เซมานได้ทรงฟัง ก็ให้หวั่นกละอายพระทัยยิ่งนัก เสด็จกลับไปโดยเร็ว แล้วทรงหับพระทวารเสียปล่อยให้เจ้าชายและพระธิดาอยู่ด้วยกันตามลำพัง พระองค์เสด็จไปหาวิเซียร์ และคณะทูตของพระบิดาเจ้าชายไตเอลมูลุค รับสั่งให้กลับไปกราบทูลกษัตริย์สุเลมันว่า พระโอรสอยู่ดีหาโภยภัยอันตรายมิได้ทรงสำราญรื่นรมย์อยู่ด้วยพระธิดา แล้วสั่งให้เบิกเบยเลยงและเครื่อง

เสบียงอาหาร ขนไปประทานแจกจ่ายแก่ทหารในกองทัพกษัตริย์สุเลมันเป็นอันมาก แล้วรับสั่งให้จัดม้าที่มีเท้าเร็วร้อยหนึ่ง อูฐที่มีเท้าเร็วร้อยหนึ่ง มหาดเล็กร้อยหนึ่ง นางนักสนมร้อยหนึ่ง ทาสร้อยหนึ่ง ทาสีร้อยหนึ่ง ส่งล่วงหน้าไปถวายกษัตริย์สุเลมันเป็นราชบรรณาการ

ครั้นแล้ว กษัตริย์ชาห์เซมาน พร้อมด้วยเสนาข้าราชบริพาร เสด็จออกไปเฝ้ากษัตริย์สุเลมันยังนอกเมือง ฝ่ายกษัตริย์สุเลมันทรงทราบ ก็เสด็จออกมารับยังนอกค่ายที่ประทับ ฝ่ายวิเซียร์และอชิซมาถึงค่ายก่อน กราบทูลความตามที่กษัตริย์ชาห์เซมานรับสั่งมา พระองค์ทรงโสมนัสยินดียิ่งตรัสว่า ขอความสรรเสริญจงมีแด่พระเจ้า พระผู้ซึ่งทรงบันดาลให้โอรสข้าพเจ้าสมสิ่งประสงค์ ตรัสแล้วประทับรอท่ากษัตริย์ชาห์เซมานอยู่นอกค่าย พอกษัตริย์ชาห์เซมานเสด็จมา กษัตริย์สุเลมันก็ตรงเข้าสวมกอดกษัตริย์ชาห์เซมานด้วยความดีพระทัย แล้วจูงพระกรให้มาประทับร่วมอาสน์ ทรงสนทนาปราศรัยกันในฐานมิตรภาพ พอได้เวลาพวกมหาดเล็กก็เชิญเครื่องเสวยมาเทียบถวาย กษัตริย์ทั้งสองเสวยพร้อมกันด้วยความรื่นเริงบันเทิงพระทัย ต่อมาพวกมหาดเล็กเชิญผลไม้แช่อิ่มมาถวาย ขณะนั้นเจ้าชายไตเอลมูลุค เสด็จออกจากนครไปเฝ้าพระบิดา พระองค์ทรงเครื่องอันวิจิตรงดงาม พอ

พระบิดาทอดพระเนตรเห็น ก็ดีพระทัย ตรงเข้าตระกองกอดและจุมพิต บรรดาข้าเฝ้าทั้งหลายก็ยินดีรับเสด็จพร้อมกัน

ต่อมากษัตริย์สุเลมัน ตรัสกับกษัตริย์ชาห์เซมานว่า ข้าพเจ้าอยากจะทำพิธีเสกสมรสเสียต่อหน้าพยานทั้งหลายในคราวเดียวกัน พระองค์จะเห็นเป็นประการไร กษัตริย์ชาห์เซมานทรงเห็นชอบด้วย จึงรับสั่งให้เรียกประชุมตุลาการและพยานมาพร้อมกัน ทำสัญญาสมรสพระธิดากับเจ้าชายตามประเพณี พวกทหารทั้งกองทัพและราษฎรชาวเมือง ต่างโห่ร้องชร้องสาธุการทั่วกันสนั่นก้อง

เจ้าชายไตเอลมูลุคกราบทูลพระบิดาว่า อันอชิซนั้นจงรักภักดีโดยสุจริตเป็นอันมาก ได้ติดตามข้าพเจ้าดุจเงาตามตัวสู้ทั้งบ้านเกิดเมืองมารดร อยู่ด้วยข้าพเจ้าเป็นเวลาถึง ๒ ปีกว่า มิได้รังเกียจแก่ทุกข์ลำบากยากแค้นประการใด เป็นผู้ช่วยเหลือข้าพเจ้าให้สำเร็จประโยชน์ คอยเฝ้าตักเตือนชักจูงใจให้มีมานะจนข้าพเจ้าได้บรรลุความประสงค์ดังนี้ ข้าพเจ้าคิดว่าควรจะปูนบำเหน็จรางวัลให้สมกับความดี อีกประการหนึ่งบ้านเมืองของเขาก็ไม่สู้ไกลนัก ถ้าเราจะให้สินค้าเป็นบำเหน็จรางวัลให้สมกับความดี ก็คงจะมีความยินดีมากเป็นแน่ พระบิดาทรงเห็นด้วย ตรัสชมเชยว่า ความคิดเจ้าดีมาก ครั้นแล้วพระราชทานสิ่งสินค้า

อันมีค่า บรรทุกเต็ม ๑๐๐ ต่างแก่อชิช เจ้าชายไตเอลมูลุคตรัสกับอชิชว่า น้องเอ๋ย เราจะจากกันแล้วจงรับสิ่งของสินค้าเหล่านี้ไปเถิด อชิชรับของเหล่านั้นแล้วก็หมอบลงจูบพื้น ณ ที่ใกล้พระบาทเจ้าชายและกษัตริย์สุเลมัน พลางถวายบังคมลาออกเดินทางกลับบ้านเมือง เจ้าชายไตเอลมูลุคขึ้นม้าไปส่งเป็นระยะทาง ๑๒๐ เส้นเศษ อชิชทูลเชิญให้เสด็จกลับร่ำทูลด้วยความอาลัยว่า ถ้าแม้นมิเป็นห่วงด้วยมารดาแล้ว ข้าพเจ้าจะขออยู่ฉลองบาทจนตลอดชีพ ขอพระองค์จงอย่าได้ลืมข้าพเจ้าผู้ภักดีเสียเลย โปรดประทานข่าวร้ายดีสุขทุกข์ของพระองค์ ให้ข้าพเจ้าทราบเสมอๆ ด้วยเถิด ครั้นแล้วก็ลาแยกทางไป ครั้นไปถึงบ้านเห็นอนุสาวรีย์ที่มารดาสร้างขึ้นไว้ที่กลางบ้านเพื่อเป็นที่ระลึก พบมารดานั่งอยู่ที่นั้น สยายผมขึ้นปกพาดไว้บนอนุสาวรีย์โศกาดูร รำพันว่า

เจ้าเอ๋ยนะดูรา อนุสาวรีย์เอย
วานเอื้อนพจีเผย พะจะนาทประสาทความ
ว่าเจ้าอชิชบุตร ชีวะสุดฤเสื่อมทราม
ดวงพักตร์พิไลงาม มละโฉมฤฉันใด
อกเอ๋ยจะอาทวา อนุสาวรีย์ไหน
เล่าเจ้านะห่อนใช่ นภะค้าวฤสวนขวัญ
ไฉนเลยจะมิมา ลยะชาติดวงจันทร์
เปรียบพักตร์ประไพพรรณ ณ ชอชิชนิดังฤๅ

รำพันพลางครวญครางสะอึกสะอื้นแทบจะสิ้นสมปฤดีแต่พอเหลือบเห็นอชิซเดินเข้ามา ก็กลับโสมนัสดุจดังตายแล้วเกิดใหม่ ผวากอดบุตรเข้าไว้ แล้วถามถึงเหตุการณ์ที่จากไปเสียนมนาน อชิซก็บรรยายความตามที่เป็นมาตั้งแต่ต้นจนปลายโดยถี่ถ้วนทุกประการแล้วบอกว่า เจ้าชายไตเอลมูลุคประทานความมั่งคั่งสมบูรณ์ ด้วยอุปโภคและสิ่งของสินค้า ๑๐๐ ต่าง มารดาได้ฟังก็ยินดีปรีดา อันเรื่องราวของอชิซก็สิ้นลงดังว่ามาฉะนี้

จักกล่าวถึงเจ้าชายไตเอลมูลุค เมื่ออชิซจากไปแล้วก็เสด็จกลับคืนมาหาพระมเหสีผู้ยอดเสน่หา ส่วนกษัตริย์ชาห์เซมานก็จัดเตรียมการที่จะส่งเจ้าหญิงดุนยะไปกับพระสวามี และพระสัสสุระ พระองค์รับสั่งให้จัดเสบียงอาหารราชบรรณาการและของโบราณต่าง ๆ ออกไปถวายกษัตริย์สุเลมันอีกเป็นอันมาก ครั้นแล้วกษัตริย์สุเลมันก็เคลื่อนทัพกลับ เดินทางออกจากเกาะการะบูนกษัตริย์ชาห์เซมานเสด็จไปส่งกษัตริย์สุเลมันกับเจ้าชายและพระราชธิดา เป็นหนทางไกล ๓ วัน กษัตริย์สุเลมันจึงรับสั่งให้เสด็จกลับคืนเมือง ฝ่ายพระองค์กับเจ้าชายและเจ้าหญิงดุนยะก็พากันคุมทัพเดินทางรอนแรมมาทั้งกลางวันกลางคืนจนใกล้พระนคร พวกเจ้าพนักงานและราษฎรชาวบ้านร้านตลาด ตกแต่ง

สถานที่บ้านช่องไว้รับเสด็จสะพรั่งพร้อม ครั้นแล้วต่างก็พากันมารับเสด็จเชยชมพระบารมีพระโอรสโห่ร้องถวายชัยพรอยู่องึ่ สามกษัตริย์ทรงบันเทิงยินแย้มรับพรมาตลอดทาง จนถึงพระราชวังกษัตริย์สุเลมันก็เสด็จออกมุขมนตรี มีเจ้าชายไตเอลมูลุคประทับอยู่เบื้องหนึ่งเจ้าหญิงดุนยะอีกเบื้องหนึ่ง ทรงปูนบำเหน็จรางวัลข้าราชการทหารพลเรือนผู้ที่มีความชอบเป็นอันมาก แล้วโปรดให้ปล่อยนักโทษผู้ต้องจำขังอยู่ในเรือนจำจนหมดสิ้น ภายหลังพระองค์โปรดให้ทำพิธีอภิเษกสมรสพระราชโอรส เป็นคำรบสอง มโหระทึกกลองกระหน่ำประโคมอยู่เป็นเวลาเดือนหนึ่ง พวกท้าวนางพนักงานพระภูษามาลา ก็เข้าห้อมล้อมอยู่รอบองค์เจ้าหญิงดุนยะ คอยผลัดเปลี่ยนเครื่องทรงตามโบราณราชประเพณีสมรส เจ้าหญิงดุนยะจะได้มีพระทัยระอิดระอาในราชพิธีที่ต้องทำอยู่แรมเดือนแม้แต่เล็กน้อยก็หามิได้ พวกเจ้าหน้าที่นั้น ๆ เล่าไซร้ ก็มิได้เบื่อหน่ายมีใจอยู่ถวายงานทั้งกลางวันกลางคืนเพื่อได้ชมโฉม ด้วยทั้งสององค์ทรงสิริรูปเป็นที่เสน่หาจับใจของชนทั่วไปให้ชวนพิศ ครั้นเสร็จพิธี เจ้าชายจึงพาเจ้าหญิงดุนยะขึ้นเฝ้าพระบิดาและพระมารดาตามประเพณี แล้วเสด็จกลับมาประทับอยู่ในตำหนักของพระองค์ ต่อนั้นมาเจ้าชายไตเอลมูลุคและ

เจ้าหญิงดุนยะทั้งสองพระองค์ ก็เสวยราชสมบัติเป็นสุขสวัสดิ์บันเทิงสถาพรสโมสร ร่วมรักกันตราบเท่าถึงวันชีพอวสาน

๙๔. เรื่องเจ้าชายกามาระเอชเชมาน และเจ้าหญิงบุตูร

ในยุคโบราณมีกษัตริย์องค์หนึ่ง ทรงพระนามว่าชาห์เชมาน ทรงราชย์อยู่ในเกาะกาลิดัน ใกล้ชิดกับประเทศอิหร่าน พระองค์ทรงอำนาจใหญ่ยิ่ง แวดล้อมไปด้วยเสวกามาตย์ราชบริพาร มีกองทัพใหญ่พร้อมเพรียงคอยระวังป้องกันบ้านเมืองปราบปรามข้าศึก มีมเหสี ๔ องค์ล้วนเป็นธิดากษัตริย์ นอกนั้นมีสาวสนมกำนัลในและนางพนักงานภูษามาลาอีก ๖๐ คนคอยบำเรอบาทอยู่เป็นนิรันดร์ พระองค์เสวยราชย์มาเป็นเวลาช้านาน จนทรงพระชรา แต่พระองค์ไร้พระโอรส จึงเป็นเหตุให้ทรงร้อนพระหฤทัยเป็นห่วงราชบัลลังก์ยิ่งนัก

วันหนึ่งทรงปรับทุกข์กับวิเซียร์ว่า วิเซียร์เอ๋ย ข้าเกรงว่าถ้าข้าตายเสียในเวลานี้ อาณาจักรของเราก็จะเป็นของผู้อื่น เพราะไร้โอรสที่จะสืบสันตติวงศ์ดำรงราชย์แทนตัวข้าสืบไปจะทำประการไรดี

วิเซียร์ผู้ชาญฉลาดกราบทูลให้เย็นพระหฤทัยว่า ข้าแต่พระองค์ ขอพระองค์จงมั่นพระหฤทัยในพระกรุณาแห่งพระเป็นเจ้าเพื่อทำพิธีกรรมชำระมลทินให้บริสุทธิ์ และสวดสาธยายมนต์วิงวอนขอพระโอรสพระผู้เป็นเจ้า ก็คงจะโปรดประสิทธิประสาทให้ดังพระประสงค์เป็นแน่ อีกประการหนึ่ง ข้าพเจ้าคิดจะกราบทูลขอให้พระองค์ตั้งโรงทาน บำรุงพวกยาจกวณิพกมาพร้อมกันรับประทานภัตตาหารอิ่มหนำแล้ว สวดมนต์อ้อนวอนพระผู้เป็นเจ้า ขอให้ประทานกำเนิดพระโอรสแก่พระองค์ ข้าพเจ้าเชื่อว่าคงจะได้สมพระประสงค์เป็นแท้ยิ่งแท้ กษัตริย์ชาห์เซมานทรงเห็นชอบด้วย จึงรับสั่งให้ดำเนินการตามคำแนะนำของวิเซียร์ มิช้าพระมเหสีก็ทรงครรภ์ ครั้นถ้วนทศมาสก็ประสูติพระโอรส ทรงสิริวิลาสดังจันทร์เพ็ญปราศจากหมอกเมฆในรัตติกาล พระบิดาทราบข่าวก็ทรงโสมนัสยินดียิ่งล้น ประทานพระนามพระโอรสว่ากามาระเอซเซมาน พระองค์ให้ตกแต่งนครเฉลิมพระราชโอรส มีกำหนด ๗ วัน กรมมหรสพประโคมมโหระทึก ปีกลองนี่นันเซ็งแซ่ ข่าวนกแพร่กระจายไปทั่วนคร พวกราษฎรต่างชื่นชมสาธุการ พี่เลี้ยงนางนมก็เอาภารธุระพิทักษ์รักษาพระกุมารจนพระชันษาได้ ๑๕ ปี ทรงสิริรูปเป็นที่น่าเสน่หายิ่งนัก

ครั้นเจ้าชายเจริญชันษาจนเป็นหนุ่ม ความสวยงามในดวงพักตร์ผิวพรรณทรวดทรงยิ่งทวีขึ้น เป็นที่ยอดเสน่หาดุจหนึ่งว่าเป็นดวงชีวิตของพระบิดา จนมิสามารถจะเห็นห่างไปได้ตลอดทั้งกลางวันและกลางคืน วันหนึ่งกษัตริย์ชาห์เชมานตรัสปรารภกับวิเชียร์ว่า เดิมเป็นทุกข์เรื่องไร้บุตร ภายหลังพระเจ้าประทานบุตรมาให้สมเจตนา จึงค่อยเสื่อมคลายความทุกข์ แต่บัดนี้เกิดมามีทุกข์ขึ้นอีก ด้วยเกรงว่าชีวิตเราจะอยู่ต่อไปไม่ได้นาน จึงอยากจะให้ลูกมีเมียเป็นพึ่งฝ่าเสียให้ทันตาเห็น

วิเชียร์กราบทูลว่า ตามพระปรารภนั้นสมควรอย่างยิ่ง ไม่เป็นการเสื่อมเสียประการไรมิได้เลย น่าจะเป็นที่ยกย่องสรรเสริญของคนทั่วไปด้วย

กษัตริย์ชาห์เชมานได้ทรงฟังสบพระทัย ตรัสใช้ให้ไปเชิญโอรสมา เจ้าชายกามาระเอชเชมานทราบก็แสดจขึ้นเฝ้า ครั้นถึงจึงหมอบลงกับพระเศียรจรดพื้นตามประเพณี

กษัตริย์ชาห์เชมานตรัสว่า ลูกเอ๋ย ในเวลานี้พ่อก็มีอายุล่วงมามากแล้ว อยากจะปลูกพึ่งเจ้าให้มีคู่เสียแต่พ่อยังมีชีวิตอยู่ ให้เป็นที่หมดห่วงใยของพ่อ

เจ้าชายทูลว่า ข้าแต่พระบิดา ข้าพเจ้ายังมิปรารถนาจะมีคู่และยังมิกพอใจผู้หญิงเลย เพราะข้าพเจ้าได้อ่านหนังสือ

พบข้อความที่กล่าวถึงกลมารยาของสตรี ให้นึกครั่นคร้ามเกรงจะต้องประสบภัยเช่นนั้นบ้าง

กษัตริย์ชาห์เซมานได้ทรงฟังดังนั้น ตรัสถามว่า เจ้าได้อ่านหนังสือพบข้อความประการไร

เจ้าชายกามาระเอซเซมานทูลว่า ภาษิตกล่าวไว้ดังนี้

ผิว่าท่านใคร่แจ้ง นารี ลักขณา
ข้าก็แพทย์เปรื่องปรีชา กิจนั้น
ชายใดเสื่อมสุขี แปรเกศ ขาวแล
หญิงย่อมหน่ายเสน่ห์ชั้น สลัดร้างแหนงหนี

อีก ๒ บทมีความว่า

พยายามผันจิตสู้ สตรี
นั่นแหละสุวาที พระเจ้า
บังเหียนยื้อนารี ควบขับ
สิริวัฒน์จักเสื่อมเศร้า สุดสิ้นราศี
ความดีหากเกิดพร้อม สารพัน
หญิงย่อมคอยกีดกัน ขัดไว้
ผิแต่ปราชญ์ทรงบุญ ฦาเชี่ยว
ยังบ่หาญหักได้ พ่ายแพ้กลหญิง

เจ้าชายทูลต่อไปว่า ข้าแต่พระบิดา อันการที่จะมีคู่สู่สมนั้น ถึงแม้ว่าเป็นคราวที่ความหายนะจะมีมาเฉพาะหน้าก็ดี ข้าพเจ้าขอปฏิเสธอย่างเด็ดขาด เมื่อกษัตริย์ชาห์เซมานได้ทรงฟังโอรสทูลดังนั้น พระเนตรทั้งสองข้างผ่องใสเต็มไปด้วยความรักใคร่ก็กลับมืดมน ความโทมนัสเศร้าเสียพระทัยก็บังเกิดขึ้น

ทันที เพราะเหตุที่โอรสผู้ยอดเสน่หาขัดพระบัญชา แต่หากด้วยมีความพิศวาสอยู่เหลือล้น พระองค์มิได้ตรัสซ้ำหรือทำให้ขัดอัธยาศัยโอรสประการไร กลับแสดงให้เห็นว่าทรงปรานีทวีรักใคร่ขึ้นอีกเป็นอันมาก

เจ้าชายกามาระเอชเชมานยิ่งเจริญวัยขึ้น ความงามพร้อมในรูปทรงก็ยิ่งทวีขึ้นทุกวัน เป็นที่น่ารักใคร่ยิ่งนัก พระบิดาเผ้าทะนุถนอมมิให้แผ้วพานด้วยฝุ่นเถ้าธุลีเท่ายองใย เผ้าถนอมกล่อมเกลี้ยงไว้แต่ในที่รโหฐานมิให้ต้องแดดลม อันความงามของเจ้าชายกามาระเอชเชมานนั้น แม้แต่พระพายที่พัดรำเพยมาก็ยังเว้นสรรเสริญเยินยอพระโฉมเสียมิได้ หญิงใดได้ทัศนาย่อมมีกมลคลั่งไคล้ปรารถนาใคร่จะได้รองบาท ดูดุจว่าเจ้าชายเป็นทิพย์วัตถุของผู้มุ่งมาดสวาทหวัง พระสุรเสียงก็ไพเราะจับใจ พระพักตร์ประไพผุดผ่อง ดังจะเย้ยดวงจันทร์ให้ช้ำจิตเพราะด้อยศรี พระรูปทรงผึ่งผายกะทัดรัดงามสันทัดไม่สูงต่ำ มีมารยาทแช่มช้อยละมุนละม่อมดังก้านจามจุรีแห่งบุรพประเทศหรือลำหวายแขก พระปรางเปล่งนูนน่าชม นิ้วพระหัตถ์เรียวกลมดังเรียวจามจุรี เหลือที่จะเก็บมาพรรณนาดังมีผู้ประพันธ์ยอพระโฉมว่า

ขอความเจริญสิริสวัส ดิพิพัฒนะจงคล
อาหล่าประทานปฏิสน ธิกำเนิดกุมารา
ทรงโฉมประโลมศุภพิไล ยประไพตระการตา
เป็นอัครราชนรมหา ธิบดี ณ ความงาม
บรรดานิกรทศนะผู้ มนะสาธุการตาม
น้อมเศียรศิโรตมประณาม ชลิหัตถ์ถวายชัย
โอษฐ์โอชะชุ่มมธุรจะเปรียบ บ่มิเทียบมิเทียมไท
ทนต์สีเสวตวรวิไล ดุจมุกดะวัลย์วาง
ไกวัลวิจิตระรุจิเลิศ สหะเทอดพระสำอาง
ใครยลพระรูปสรรพางค์ ก็มหัศจรรย์ครัน
พิศปรางนิแม้นประดุจะชาด ตละวาดูพิมลพรรณ
ทั่วทุระเทศะธุระขัณ ฑจะเปรียบบ่มีสอง

ครั้นล่วงเวลามาอีกปีหนึ่ง กษัตริย์ชาห์เซมานรับสั่งให้โอรสขึ้นเฝ้า แล้วตรัสถามถึงเรื่องเก่าว่า ลูกเอ๋ย เจ้าเป็นลูกของพ่อ จะมีฟังโอวาทของพ่อบ้างหรือ เจ้าชายกามาระเอซเซมานได้ทรงฟังก็สลดพระทัย ก้มพระพักตร์ลงด้วยความกลัวและความละอายยิ่งนัก แล้วทูลว่า ข้าแต่พระบิดา เมื่อพระเจ้าทรงประกาศิตให้ข้าพเจ้ามีหน้าที่เชื่อฟัง นบนอบพระโองการข้าพเจ้าหรือจะอาจขัดพระบรรหารได้

กษัตริย์ชาห์เซมานจึงตรัสต่อไปว่า ลูกเอ๋ย ถ้ากระนั้นพ่ออยากจะปลูกฝังให้เจ้ามีคู่ และจะได้จัดการอภิเษกให้เจ้าเป็นสุลต่าน ครอบครองราชอาณาจักรของเราเสียแต่พ่อยังมีชีวิตอยู่ เจ้าชายได้ทรงฟังก็ม่อยพระพักตร์ลงทันที มิกล้าเงยขึ้นได้เป็น

ครู่หนึ่งจึงกราบทูลว่า ข้าแต่พระบิดา ข้าพเจ้าได้ทูลแล้วว่า อันการสิ่งนี้ ถึงแม้ข้าพเจ้าจะมองเห็นความหายนะมาปรากฏอยู่เฉพาะหน้าก็ดี ข้าพเจ้าก็ขอปฏิเสธ ข้าพเจ้าย่อมทราบดีแล้วว่าข้าพเจ้ามีหน้าที่ตามประกาศิตแห่งพระผู้เป็นเจ้า ที่จะต้องเชื่อฟังนบนอบพระโอวาท แต่เฉพาะเรื่องมีคู่นี้ข้าพเจ้าขอรับประทานพระกรุณางด และขอจงทรงทราบเถิดว่าข้าพเจ้าจะไม่มีภรรยาจนตลอดชีวิตของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้อ่านตำรับตำราของบุรพาจารย์ และของผู้ที่ล่วงรู้ในสมัยหลังนั้นมามากแล้ว ได้เห็นตัวอย่างความหายนะและความประสบผลร้ายเดือดร้อนรำคาญ อันเกิดจากผู้หญิงนั้นมาก ผู้หญิงย่อมมีกลมายาไม่มีสิ้นสุด ความพินาศย่อมมีมาแต่ผู้หญิงด้วยประการนานา ดังภาษิตบทหนึ่งกล่าวไว้ เนื้อความไพเราะจับใจยิ่งนัก

ขั้นชื่อว่าชาย ผิตกเข้าข่าย อลัชชินารี ย่อมจักมืดมน ห่อนยลวิถี ถ่ายถอนอินทรีย์ หลุดพ้นม้วมันท์

ถึงแม้จะสร้าง สหัสสปรางค์ ปราสาทครบครัน ตาดตะกั่วลายบ้อมค่ายคูขัณฑ์ หวังปิดบ้องกัน ห่อนให้ผลรา

ขั้นชื่อว่าหญิง เล่ห์เหลี่ยมประวิง เจ้ากลมายา ดัดจริตกรีดน้ำแต่งค้ำย้อมตา ถ้ามุ่นเกศา ย้อมเล็บรงค์วรรณ์

ชำนาญชาญชัย อุปเท่ห์เล่ห์นัย เชิงน้ำขยัน ยั่วยวนผู้ชายถึงไกลใกล้กัน ผิหลงลมทันท์ พินาศพลันดล

กษัตริย์ชาห์เซมานได้ทรงฟังโอรสทูลยกภาษิตขึ้นอ้างดังนั้น ก็ตันพระหฤทัยมิได้ตรัสตอบประการใด ด้วยความพิศวาสในโอรสยิ่งนัก พระองค์ยิ่งกลับทรงปรานียิ่งขึ้น โดยเห็นว่ารอบรู้ในกามศาสตร์ครบครัน

ในคราวนั้นมีการประชุมมนตรีตามโบราณราชประเพณี ครั้นเลิกประชุมแล้ว กษัตริย์ชาห์เซมานตรัสหารือกับวิเซียร์เป็นความลับส่วนพระองค์ว่า วิเซียร์เอ๋ย จงบอกให้รู้หน่อยเถอะว่าเรื่องลูกชายของเรานั้นจะทำอย่างไรดี เราได้หารือเจ้าครั้งหนึ่งแล้ว ว่าจะคิดให้แต่งงานเสียก่อน แล้วเราจะทำราชาภิเษกขึ้นเป็นสุลต่านแทนเราต่อไป ครั้นเราบอกเล่าเรื่องที่คิดไว้ โอรสเรากลับขัดขวางมิยอมทำตาม เรายังตันใจอยู่มิรู้ว่าจะทำประการไร เจ้าจะคิดเห็นทางไหน

วิเซียร์กราบทูลว่า ข้าพเจ้าอยากจะให้พระองค์ผ่อนเวลาให้เนิ่นไปอีกสักปีหนึ่ง จึงค่อยหารือเจ้าชายใหม่อีกครั้งหนึ่ง เมื่อรับสั่งถึงเรื่องนี้ ขอพระองค์อย่าได้รับสั่งเป็นความลับสองต่อสอง รอไว้จนถึงวันประชุมชำระคดีพิพาทของราษฎรซึ่งพวกขุนนางข้าราชการและทหารจะมาเฝ้าพร้อมกัน เมื่อพวกเสนา

มาตย์ราชเสวกเข้าประชุมพร้อมกันหมดแล้ว ขอพระองค์จงให้หาเจ้าชายมาเฝ้า รับสั่งถามเรื่องการแต่งงานต่อหน้าเสนาข้าราชการ ฝ่ายทหารและพลเรือนทั้งปวง เจ้าชายคงมิกล้าขัดขวางได้ คงจะยินยอมด้วยโดยง่าย กษัตริย์ชาห์เซมานได้ทรงฟัง ก็พอพระหฤทัยในความคิดของวิเซียร์ยิ่งนัก โปรดประทานเสื้อผ้าอาภรณ์เป็นบำเหน็จความชอบเป็นอันมาก

กษัตริย์ชาห์เซมานเฝ้าทะนุถนอมโอรส ต่อมาอีกปีหนึ่ง ฝ่ายเจ้าชายกามาระเอซเซมานยิ่งเจริญวัยขึ้น ก็ยิ่งสวยงามขึ้นทุกวัน พระชันษาล่วงเข้า ๒๐ ปี พระราศีผุดผ่องหามลทินมิได้

ครั้นย่างขึ้นปีใหม่ กษัตริย์ชาห์เซมาน ยังทรงจำคำแนะนำของวิเซียร์ไว้ได้ พอถึงวันกำหนดเสนามาตย์ราชเสวกมาประชุมพร้อมกัน พระองค์จึงตรัสให้หาโอรสขึ้นเฝ้า เจ้าชายกามาระเอซเซมานครั้นได้ทราบพระโองการก็เสด็จขึ้นเฝ้า ครั้นถึงจึงหมอบลงจูบพื้น ๓ คราว แล้วยืนขึ้นไขว้พระหัตถ์ทั้งสองไว้เบื้องหลัง

พระบิดาตรัสว่า ลูกเอ๋ย พึงรู้เถิดว่า พ่อเรียกเจ้ามาในที่ประชุมพวกเสนาข้าราชการเหล่าทหารพลเรือนของเราวันนี้ เพื่อจะขอให้เจ้าทำการตามที่พ่อสั่ง จงอย่าได้ขัดขวางเลย พ่อจะให้เจ้าแต่งงานกับธิดากษัตริย์องค์หนึ่งองค์ใด สุดแต่เจ้าจะเลือกเสียแต่ขณะเมื่อพ่อยังมีชีวิตอยู่ พ่อจะได้มีความโสมนัสด้วยเจ้า เมื่อเจ้าชายได้ทรงฟังดังนั้นก็ตันพระทัยก้มพระพักตร์ลงเป็นครู่หนึ่งจึงเงยขึ้นได้ พลันทูลว่า อันตัวข้าพเจ้านี้จะไม่ขอแต่งงาน แม้ที่สุดจะต้องประจันหน้ากับความหายนะก็จะยอมสู้ ส่วนพระบิดานั้นก็เป็นผู้มีอายุสูงแล้ว แต่หย่อนความคิด เมื่อก่อนนี้พระองค์ได้ถามข้าพเจ้าในเรื่องแต่งงานถึงสองครั้งแล้ว แต่ข้าพเจ้าก็มิได้ตกลงด้วยสักครั้งเดียวมิใช่หรือ ทูลพลางปล่อยหัตถ์ทั้งสองข้าง ที่ไขว้กันไว้ข้างหลังให้หลุดจากกันแล้วม้วนแขนเสื้อขึ้นต่อหน้าพระที่นั่งด้วยความโกรธ ทั้งนี้เพราะด้วยเจ้าชายยังเป็นหนุ่ม ขาดความคิดอันรอบคอบ

กษัตริย์ชาห์เซมานมีความละอายพระทัยยิ่งนัก ด้วยพระราชบุตรบังอาจขัดขืนพระโองการ มิหนำยังซ้ำแสดงกิริยาหมิ่นพระองค์ต่อหน้าที่ประชุมเสนาข้าราชการ พระองค์บันดาลพระพิโรธพลางเปล่งเสียงตวาดโอรส แล้วสั่งพวกมหาดเล็ก

ให้มัดไว้ พวกมหาดเล็กก็กรูกันเข้าจับเจ้าชายไว้ ครั้นแล้วกษัตริย์ชาห์เชมานตรัสสั่งให้มัดมือโอรสไขว้หลังพามาหน้าพระที่นั่ง พลางพระองค์ก็ตรัสกริ้วกราดยิ่งนัก เจ้าชายกามาระเอซเชมานมิกล้าเงยพระพักตร์ขึ้นได้ เพราะความกลัวพระราชอาชญาเสโทและน้ำพระเนตรไหลพรากลงโชมพระพักตร์ เจ็บช้ำพระทัยยิ่งนัก

กษัตริย์ชาห์เชมานตรัสว่า ไอ้ชาติไพร่ เหตุไฉนจึงบังอาจพูดกับกูด้วยถ้อยคำรุนแรง ต่อหน้าข้าราชการทหารพลเรือนของกูได้เช่นนี้ เห็นควรแล้วหรือ มึงยังไม่เคยชิมรสแห่งความลำบากเสียบ้างจึงทะนงใจ มึงไม่รู้หรือว่าสิ่งที่มึงทำไปแล้วนั้น เป็นกิริยาของคนเลวทรามเป็นมารยาทชั่วช้าที่สุด พลางตรัสสั่งให้แก้มัดข้อพระหัตถ์โอรสเสีย แล้วให้ส่งไปจำขังไว้ในห้องสูงบนปราสาท ฝ่ายพวกเจ้าพนักงานชาวที่ครั้นทราบกระแสพระโองการก็รีบไปยังห้องปราสาทที่รับสั่งให้ขังโอรสนั้น ปัดกวาดเช็ดถูตั้งอาสน์ ปูลาดด้วยผ้าและหนังพร้อมทั้งพระเขนยหนุนและโคมไฟ เพราะในห้องถึงในเวลากลางวันก็มืดอยู่เสมอ ครั้นแล้วพวกข้าหลวงก็พาเจ้าชายไปขังไว้ในห้องนั้นตามรับสั่งจัดให้ขันทีคนหนึ่งนั่งยามเฝ้าประตูอยู่

เจ้าชายกามาระเอซเซมานครั้นพวกข้าหลวงไปแล้ว ก็เสด็จไปประทับบนอาสน์ เศร้าสลดพระทัยเป็นหนักหนาเมื่อระลึกถึงความผิดที่ได้ทำต่อพระบิดาขึ้นมา ก็ให้นึกติโทษพระองค์เองว่า เมื่อก่อนยังมิรู้สำนึกตัว กล่าวหาใส่โทษผู้หญิงต่าง ๆ นานา บัดนี้คิดได้ว่าถ้าจะทำตามพระราชโองการ ยอมแต่งงานเสียตามพระราชประสงค์แล้ว จะมิเป็นการดีกว่าต้องมาทรมานอยู่ในที่คุมขังเช่นนี้หรือ เจ้าชายกามาระเอซเซมานคิดได้ดังนี้แล้วก็ทุ่มทอดองค์ลงโศกาดูรเป็นกำลัง

ฝ่ายกษัตริย์ชาห์เซมาน ประทับอยู่บนพระแท่นในที่ประชุมออกขุนนางจนตลอดวัน ครั้นสิ้นเวลาก็เสด็จขึ้น ตรัสเรียกวิเซียร์ให้ไปเฝ้าแล้วรับสั่งว่า วิเซียร์เจ้าเป็นผู้แนะนำเรา เจ้าเป็นคนต้นเหตุก่อความระหว่างเรากับลูกชายของเรา บัดนี้เจ้าเห็นว่าจะควรทำอย่างไรต่อไปอีกก็ให้ว่ามา

วิเซียร์กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ ขอพระองค์ได้ปล่อยให้พระโอรสอยู่ในที่จำขังนั้นสัก ๑๕ วันก่อนเถิด แล้วจึงค่อยโปรดให้หาขึ้นมาเฝ้าตรัสถามดูใหม่ ครั้นข้าพเจ้าเชื่อว่าคงจะไม่กล้าขัดพระโองการเป็นแน่ กษัตริย์ชาห์เซมานทรงอนุโลมตามคำแนะนำของวิเซียร์อีก

ในคืนวันนั้น กษัตริย์ชาห์เชมานมิได้มีความสำราญพระหฤทัยเลย เฝ้าแต่ทุกข์เทวศตรมตรอมพระหฤทัยถึงโอรสด้วยพระองค์มีโอรสแต่องค์เดียว ซึ่งย่อมเป็นที่โปรดปรานยิ่งนัก จนเวลาดึกดื่นพระองค์ก็บรรทมมิหลับ หวนคะนึงนึกถึงโอรสอยู่มิได้ขาด คืนก่อน ๆ พระองค์เคยตระกองกอดศอพระโอรสจนบรรทมหลับไปทุก ๆ คืน เมื่อมีเหตุให้ต้องวิโยคห่างไปเช่นนี้ ก็เป็นธรรมดาที่พระองค์จะเศร้าสร้อยพระหฤทัย บรรทมมิหลับพลิกกลับแล้วพลิกมาอีกเล่า ประดุจหนึ่งว่าบรรทมอยู่บนไฟมหานรก ทรงพระโศกาอาดูรน้ำพระเนตรนองพระพักตร์ พลางรำพันว่า

โอ้โอ๋นิลำบาก ระทิภาคกำศรวญ
อกเอ๋ยฤวายครวญ คติลูกทุวาจา
ลูกเอ๋ยมิควรขัด วจนัตถบัญชา
ลูกต้องวิโยคอา ทุระดั้นก็ควรการ
คืนวันนิเยินยาว อุระร้าวระทมทาน
ลูกรุ่งทิวาการ จะมิคืนฤอย่างไร

ฝ่ายเจ้าชายกามาระเอซเชมาน ครั้นค่ำลงพวกขันทีจัดโคมไฟมาตามไว้ แล้วนำอาหารมาถวาย พระองค์เสวยได้แต่เพียงเล็กน้อย พลางคะนึงถึงความประพฤติชั่วที่พระองค์ได้ทำลงต่อพระบิดาและรับสั่งกับพระองค์เองว่า เจ้าไม่รู้หรือว่าบุตรของอาดามนั้น มีลิ้นเป็นอิสระ และลิ้นของบุคคลนั่นเอง เป็นสิ่งที่

ก่อให้เกิดภัยแก่ตัวเขาเอง พระองค์เผ้าคะนึงนึกกลับไปกลับมาแล้วติโทษพระองค์เอง รู้สึกเศร้าสลดพระทัยน้ำพระเนตรหลั่งไหลลงพราก ๆ เจ็บแค้นพระทัยที่หย่อนพระสติ ปล่อยให้โทสะชักนำพระองค์หลงทำผิด ใช้ลิ้นกล่าวคำหยาบช้าต่อพระบิดาเสวยพลางนึกติโทษพระองค์พลางจนเสวยอิ่ม จึงชำระพระหัตถ์ตระเตรียมทำพิธีสวดมนต์คัมภีร์โกหร่าน พระองค์เลือกอ่านบทที่ว่าด้วยโคและครอบครัวของอิบรานและยาสิน บทที่ว่าด้วยความเมตตากรุณาแก่ผู้ตกทุกข์ได้ยาก บทที่ว่าด้วยรู้คุณสรรเสริญพระคุณผู้ซึ่งทรงราชย์ในอาณาจักร และบทที่ว่าด้วยการป้องกันเหตุร้าย ๒ ประการ ซึ่งจะสำเร็จได้โดยอาศัยอำนาจบารมีแห่งพระเจ้าเป็นที่พึ่ง พอเสร็จพิธีแล้ว เสด็จขึ้นไปนอนบนอาสน์ ซึ่งปูลาดด้วยผ้าไหมมะดินี และบุด้วยขนนกกระจอกเทศทรงถอดเสื้อชั้นนอกออกเสีย เหลือไว้แต่เสื้อชั้นใน คลุมพระเศียรด้วยผ้าสีเขียว ดูงามประดุจพระจันทร์ในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ คลุมพระองค์ด้วยผ้าคลุมบรรทม ตามประทีปไว้ด้านปลายพระบาท และตามเทียนไว้ด้านพระเศียร บรรทมหลับไปตลอดยามแรก โดยมิรู้สึกว่าจะมีภัยอันลึกลับคอยประทุษร้ายพระองค์อยู่ ซึ่งพระผู้เป็นเจ้าผู้ทรงทราบดี และบันดาลให้เป็นไปตามพระเคราะห์ของพระองค์

ปราสาทหลังนั้นเป็นของโบราณเคยเป็นที่ทิ้งร้างว่างเปล่ามานาน ภายในมีบ่อซึ่งพวกโรมันขุดไว้แต่สมัยโน้น เป็นที่พำนักอาศัยของปีศาจตนหนึ่ง ซึ่งสืบเนื่องมาแต่สมัยพระเจ้าอิบลิสเสือมอำนาจลง ปีศาจตนนั้นมีนามว่ามียามุเนห์ บุตรีเอ็ดดิมิรยัท ผู้เป็นกษัตริย์มีเดชานุภาพพระองค์หนึ่งในราชวงศ์ชินนะ เมื่อเจ้าชายกามาระเอซเซมานบรรทมหลับพ้นยามต้นไปแล้ว ปีศาจตนนี้ก็ขึ้นมาจากบ่อ จะไปยังสวรรค์เพื่อลอบฟังข่าวสาส์นต่าง ๆ พอขึ้นมาพ้นปากหลุม เห็นแสงประทีปโคมไฟสว่างจ้าอยู่เบื้องบนหอสูงแปลกกว่าแต่ไรมา จึงพูดแก่ตนเองว่า ตัวเราอาศัยอยู่ในที่มานานนักหนาแล้ว ไม่เคยเห็นมีแสงไฟประหลาดดังนี้เลย พูดแล้วนางปีศาจก็ตะลึงพิศวงยิ่งนัก เข้าใจว่าจะมีเหตุร้ายเกิดขึ้นสักอย่างหนึ่งเป็นแน่ จึงเดินมุ่งตรงไปยังแสงไฟก็ปรากฏว่าแสงสว่างนั้นมาจากปราสาท พอเดินเข้าไปข้างในเห็นวัตถุสิ่งหนึ่งมีรูปลักษณะคล้ายคนนอนหลับอยู่บนอาสน์ ตามเทียนไว้เบื้องหัวนอน ตามประทีปไว้เบื้องเท้า นางบังเกิดอัศจรรย์ใจค่อยเขยิบเข้าไปทีละน้อย ๆ จนใกล้อาสน์ แล้วกระพือปีกไปมาพลางเปิดผ้าคลุมพระพักตร์ออกดู นางจ้องพิจารณาอยู่ตั้งชั่วโมงตะลึงหลงใหลไปในพระรูปโฉมอันงามน่ารักใคร่ ดวงพระพักตร์กระจ่างแจ้งผุดผ่องยิ่งกว่าแสงไฟ พิศไหนงามเป็นที่ต้องตาต้องใจยั่วยวนเสน่หายิ่งนัก

นางร้องขึ้นว่า ขอความสรรเสริญจงมีแด่พระผู้เป็นเจ้า พระองค์แสร้งสรรมาแต่ส่วนงามหาที่ติมิได้ ในเรื่องเช่นนี้ ข้าพเจ้าก็เป็นผู้เชื่อถือศรัทธาในพระอาหล่าด้วยเหมือนกัน

นางกล่าวต่อไปว่า พระเป็นเจ้าองค์เดียวเท่านั้นทรงความศักดิ์สิทธิ์ นางมอง ๆ ดูเจ้าชายแล้วมาพิจารณาดูตัวเอง โดยละเมอหวังว่าตนมีรูปงดงามคู่จเจ้าชายฉะนั้น

นางรำพึงว่า ข้าพเจ้าจะขอสาบานต่อพระอาหล่าว่า ข้าพเจ้าจะไม่ทำอันตรายแก่ชายนี้หรือยอมให้ผู้อื่นทำ ข้าพเจ้าจะคอยป้องกันเหตุภัยทุก ๆ ประการ เพราะดวงพักตร์อันงามนี้เป็นที่ต้องตาของบุคคลทั่วไป ชวนให้รำลึกและสรรเสริญพระเป็นเจ้า เป็นไฉนหนอญาติวงศ์พงศาจึงมาทอดทิ้งไว้เดียวดายในห้องอันปรักหักพังเช่นนี้ ถ้าพวกเรามาพบเข้าคงจะทำอันตรายเป็นแน่ นางบีศาจกัมลงจุมพิตพระอุณาโลมและเลื่อนผ้าลงมาคลุมพระพักตร์ไว้ดังเดิม

ครั้นแล้ว นางบีศาจกางปีกโบกบินขึ้นสู่อากาศสูงขึ้น ๆ จนกระทั่งถึงสวรรค์ชั้นต่ำ แว่วเสียงลมปีกกระพือมาในกลางอากาศ จึงบ่ายหน้าตรงไปทางเสียงก็พบบีศาจตนหนึ่งชื่อว่าดาหะนาษ นางบีศาจตรงเข้าจับไว้แน่น ฝ่ายดาหะนาษเหลียวมาเห็นกรุจักว่านางนั้นคือมียามุนห์ ธิดากษัตริย์แห่งชินนะ มีความ

กลัวเป็นที่สุด ขนพองสยองเกล้าร้องขอความกรุณาว่า โดยนามของพระผู้เป็นเจ้าเป็นใหญ่ และโดยสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่จารึกไว้บนตราแห่งท้าวสุเลมัน ข้าพเจ้าขอความกรุณาต่อท่าน โปรดอย่าได้ทำอันตรายข้าพเจ้าเลย

นางบีศาจได้ฟังดังนั้น ก็ใจอ่อนลง มีความสงสารและพูดว่า เจ้าอ้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ขึ้นเป็นข้อสำคัญ ขอชีวิตต่อข้า แต่ข้ายังมิปล่อยเจ้าจนกว่าเจ้าจะชแจงให้ข้ารู้ก่อนว่าเจ้ามาจากไหน

เจ้าบีศาจตอบว่า ข้าแต่พระแม่เจ้า ข้าพเจ้ามาจากปลายเขตแดนประเทศจีน ผ่านเกาะ ๆ หนึ่งมา ได้พบสิ่งประหลาดอย่างหนึ่ง ถ้อยคำที่ข้าพเจ้าจะบอกแก่ท่านนี้ปรากฏว่าเป็นความจริงแล้ว ขอท่านได้โปรดปล่อยให้ข้าพเจ้าไปตามอำเภอใจ และจงเขียนหนังสือสำคัญด้วยมือของท่านเอง แสดงว่าข้าพเจ้าเป็นทาสท่าน เพื่อว่าพวกพ้องและบริษัทแห่งชินนะผู้ทรงอำนาจหรือที่บนโบยอยู่เบื้องบน หรือเบื้องต่ำ หรือผู้ซึ่งชำแรกแทรกอยู่ตามพื้นพสุธาก็ดี จะได้ไม่ขัดขวางข้าพเจ้า

นางบีศาจมียามุเนห์จึงถามว่า เมื่อคืนนี้เห็นอะไรแปลกประหลาด จงแจ้งมาแต่ตามจริง อย่าบิดพลิ้วกล่าวเท็จเพื่อให้หลุดพ้นจากมือข้าไป ข้าสาบานต่ออักษรศักดิ์สิทธิ์ที่จารึกไว้

บนตราผนึกอนุสาวรีย์ท้าวสุเลมันราชบุตรดาวิท ทั้งสองพระองค์ผู้ทรงความสงบว่า ถ้าถ้อยคำของเจ้าเป็นเท็จไซร้ ข้าจะถอนขนเจ้าเสีย ฉีกหนังและจะขยักระดูกของเจ้าให้เป็นธุลีลง

เจ้าบี่สาจตาหะนาษบุตรเชมหุริษก็ตอบรับรองว่า ถ้าข้าพเจ้ากล่าวเท็จไซร้ จงทำแก่ข้าพเจ้าตามความพอใจเถิด แล้วก็เริ่มบรรยายเรื่องที่ได้พบได้เห็นมาว่า

เมื่อคืนนี้ ข้าพเจ้ามาจากเกาะหนึ่งภายในอาณาจักรของประเทศจีน ซึ่งเป็นราชอาณาจักรของกษัตริย์เอลไกยูร์ จักพรรดิแห่งหมู่เกาะหมู่ทะเลและปราสาททั้ง ๗ ขณะที่ผ่านมาได้ลอบเห็นพระธิดาของกษัตริย์เอลไกยูร์ทรงรูปโฉมงามเลิศ ซึ่งพระผู้เป็นเจ้าไม่เคยประสิทธิประสาทให้แก่ผู้อื่น อันว่าความสวยงามของนางนั้น ข้าพเจ้าจะหาคำมาพรรณนาให้ท่านฟังโดยถ้วนถี่เห็นขัดสนอยู่ แต่จะพยายามชี้แจงให้ฟังพอให้ท่านเข้าใจบ้าง อันผมของนางนั้นดำประดุจความมืดในราตรี ดวงพักตร์ผุดผ่องฉวีวิไลเลิศ ดังมีกวีกล่าวชมโฉมว่า

แม้นนางธเงยบวรพักตระมลักพระจันทร
ข้าเห็นจะคิดเอาศศิธรทวิร่วมดิถีเดียว

อันนาสิกงามประดุจสันดาบที่ขัดเงา แก้มนั้นเล่าแดงกล่ำดังสีผลอุ่นงอม ริมฝีปากดังกับย้อมด้วยสีโมราหรือสีใบไม้อ่อน พระโอษฐ์เอี่ยมชุ่มชื่นยิ่งกว่าน้ำอุ่น สามารถจะดับ

ความกระวนกระวายเคืองขุ่นให้เหือดหาย ชิวหาระริกรัวลำลำ จะตอบถ้อยอยู่เสมอ พระทรวงตั้งเต่งยวนตาผู้ที่ได้เห็น ขอความสรรเสริญจงมีแด่พระเป็นเจ้า ผู้ประทานกำเนิดนางมาเถิด อันพระกรทั้งสองอีกเล่าเรียวกลมงามนักหนา อีกทรวดทรงของพระธิดางามพริ้ง ดังมีผู้กล่าวยอโฉมว่า

ผึ่งผายตะโพกอรพธู พิศดูสะเอวเรียว
ใครยลก็ยวนรดีเสียว ปฏิพัทธกำหนัดใน

อันความสวยงามของนางนี้ ไม่มีผู้ใดจะสามารถกล่าวให้ถี่ถ้วนได้ ตามที่ข้าพเจ้าได้พรรณนามาแล้วนั้นยังหาหมดไม่ อนึ่งข้าพเจ้ามีความประหลาดใจอยู่อีกอย่าง คือพระบาททั้งสองข้างนั้นเล็กเห็นเกินส่วน ไม่น่าจะทานน้ำหนักพระองค์ได้ ซึ่งส่วนอื่น ๆ ข้าพเจ้างดเว้นเสียบ้างมิได้กล่าว เพราะขัดสนด้วยถ้อยคำที่จะกล่าวให้เพียงพอ ตรงต่อความจริงตามศุภลักษณะของนางนั้นได้

บิศาจดาหะนาษกล่าวต่อไปว่า ข้าพเจ้ายังทราบเรื่องพระธิดาและพระบิดาอีกต่อไป พระบิดาของนางเป็นกษัตริย์ผู้ทรงอานุภาพมาก และเป็นทหารม้าที่กล้าหาญ สามารถข้ามน้ำข้ามทะเลที่อยู่ล้อมรอบเกาะนั้นได้ทั้งกลางวันกลางคืน มิได้ย่อท้อต่อความตายเกรงกลัวศัตรูหมู่ภัยประการไร พระองค์เป็นกษัตริย์ผู้ทรงอำนาจเหนือกฎหมาย เป็นอธิบดียิ่งใหญ่เหนือกอง

ทั้งทั้งปวง มีอำนาจปกแผ่ไปใต้เหนือแว่นแคว้นและเกาะต่าง ๆ ในบริเวณ พระองค์ทรงพระนามว่าเอลไกยูร์จักรพรรดิแห่งหมู่เกาะหมู่ทะเลโดยรอบปราสาท ๗ หลัง พระองค์ทรงรักใคร่พิศวาสพระธิดา ที่ข้าพเจ้ากล่าวโฉมให้ฟั่นดังดวงพระหฤทัย เป็นเหตุให้เร่งรัดเอาทรัพย์สมบัติจากกษัตริย์ต่าง ๆ อันเป็นเมืองขึ้น มาสร้างปราสาทเป็น ๗ หลังให้แก่พระธิดาปราสาทหนึ่ง ๆ ล้วนวิจิตรงดงามตระการตาไปทั้งนั้น ปราสาทแรกทำด้วยแก้ว ปราสาทที่ ๒ ทำด้วยหินอ่อน ปราสาทที่ ๓ ทำด้วยแร่เหล็กแห่งประเทศจีน ปราสาทที่ ๔ ทำด้วยโมราแกม เพชรประดับพลอย ปราสาทที่ ๕ เป็นปราสาทเงิน ปราสาทที่ ๖ เป็นปราสาททองคำ ปราสาทที่ ๗ เป็นเพชรพลอยล้วนตกแต่งประดับประดาด้วยรูปวาดอันวิจิตร ภาชนะต่าง ๆ ล้วนทำด้วยเงินและทอง ทุก ๆ ปราสาทเครื่องใช้ ไม้สอยบริบูรณ์ทุกอย่าง พระองค์ให้พระธิดาประทับอยู่ตามฤดู ฤดูหนึ่งประทับอยู่ในปราสาทหนึ่ง เวียนไปจนครบทั้ง ๗ ปราสาทตลอดปี อันพระธิดานั้นทรงนามบุดูร เมื่อเจริญรุ่นขึ้นมา ข่าวขวัญพระสิริโฉมกระจายแผ่ไปทั่วทุกอาณาจักร ประเทศที่ใกล้เคียงต่างส่งทูตและบรรณาการมาทูลขอต่อพระบิดา พระบิดาก็ตรัสปรึกษาพระธิดา พระธิดาไม่พอพระทัยจะมีคู่ครอง กราบทูลพระบิดาว่า ข้าแต่พระบิดา ข้าพเจ้า

ไม่ปรารถนาจะมีคู่ ข้าพเจ้าเป็นพระธิดากษัตริย์อันทรงมหาอำนาจ เป็นขัตติยนารีปกครองบุรุษ มิปรารถนาจะให้บุรุษมาปกครองข้าพเจ้า นอกนี้พระนางยังแสดงกิริยาไม่พอพระทัยในการแต่งงานเสมอ ยิ่งเป็นเหตุที่ปองหมายพระนางทวีความมานะหนักขึ้น กษัตริย์ทั้งหลายในแว่นแคว้นแดนประเทศจีน ยังมีความอาลัยรักพระนาง ต่างส่งสาส์นและบรรณาการมาถวายพระบิดาสู่ขอพระนางไปเป็นมเหสีเนือง ๆ พระบิดาก็ทรงตรัสหารือพระนางทุกครั้งไป แต่พระนางหาได้ไยดีด้วยไม่

ครั้นหนักเข้า พระนางทรงพิโรธพระบิดาตรัสว่า ถ้าพระองค์ยังขืนกล่าวเรื่องแต่งงานแก่ข้าพเจ้าอีก ข้าพเจ้าจะตีดาบลงกับพื้น เอาปลายแหลมขึ้นจรดกับทรวงอกลั่นทับลงให้ดาบทะลุลอดหลังเสีย พระบิดาก็ตรอมพระหฤทัย ด้วยเสียดายทางพระราชไมตรีระหว่างกษัตริย์ ที่มีพระราชสาส์นมาทูลขอแต่พระราชธิดาก็มิสมพระทัย ครั้นจะบังคับหักหาญพระธิดาให้ไปเล่า ก็เกรงจะเป็นอันตรายขึ้นภายหลัง ดังนั้นจึงทรงห้ามมิให้พระธิดาเข้าออกนอกในให้ผู้ใดเห็นเป็นอันขาด รับสั่งให้กักพระธิดาไว้ในตำหนักหนึ่ง อยู่ในความควบคุมของพี่เลี้ยงนางนม ๑๐ คน ภายหลังพระองค์ส่งราชสาส์นไปยังกษัตริย์ประเทศต่าง ๆ ว่า พระธิดาประชวรพระโรควิกลจริตเสียแล้ว ต้องกักขังไว้สักปีหนึ่งก่อน

เมื่อปีศาจเล่าเรื่องมาได้เพียงนี้แล้ว จึงพูดต่อไปว่า ข้าพเจ้าเผ้าตะลึงแลพระธิดาอยู่เป็นเวลานาน พิศวงในดวงพักตร์อันงามยิ่งนัก ในที่สุดได้ลอบเข้าไปจุมพิตพระอุณาโลม ขณะเมื่อพระธิดาบรรทมหลับสนิท แต่มิได้ทำให้เศร้าหมองเสียหายประการไร เพราะความงามเป็นเสน่ห์ยั่วยวนใจให้สังเวช อันผู้ใดที่ได้ทัศนาพระธิดาจะงดเว้นทะเยอทะยานใคร่สวาทเสียมิได้ ข้าพเจ้าใคร่จะเชิญท่านไปชมให้ประจักษ์แก่ตาท่านเองว่า พระธิดาสวยงามน่ารักใคร่จริงหรือไม่ ถ้าถ้อยคำของข้าพเจ้าไม่จริงประการไรแล้ว ตามแต่ท่านจะลงโทษหรือเอาตัวเป็นข้าประการไรก็ตามเถิด

ฝ่ายนางปีศาจมียามุเนห์ได้ฟังดังนั้น ก็หัวเราะพลางถามว่า นี่เจ้าพูดถึงคนไหน ฟังดูเหมือนเจ้ากล่าวถึงโฉมคนรักของข้า ถ้าเจ้าไปได้เห็นคนรักของข้า เจ้าจะหลงใหลในความงามของเขาเป็นแน่ เมื่อคืนข้าได้พบชายหนุ่มผู้หนึ่ง ถ้าเจ้าได้เห็นคงจะนึกว่าเป็นความฝัน เจ้าจะตกตะลึงพิศวงไม่น้อย

ปีศาจดาหะนาษถามว่า เรื่องราวของชายหนุ่มผู้นั้นเป็นอย่างไร รูปร่างจะสวยไปยิ่งกว่าพระธิดาบุดูรได้หรือ

นางปีศาจตอบว่า เรื่องราวของชายหนุ่มผู้นี้เป็นมาดุจดังเรื่องของพระธิดาที่เจ้าเล่า พระบิดาของเขาเคี่ยวเข็ญจะให้แต่งงานหลายครั้งหลายครา แต่เขาไม่ตกลงปลงใจด้วย

พระบิดาโกรธให้นำตัวไปขังไว้ในปราสาทที่ข้าอาศัยอยู่ ข้าขันมาพบเข้าคืนนั้นเอง

บีศาจดาหะนาษกล่าวว่า ขอท่านได้พาข้าพเจ้าไปให้เห็นสักหน่อยเถิด จะดูว่าจะสวยกว่าพระธิดาบุตรของข้าพเจ้าหรือประการไร ข้าพเจ้าไม่คิดเลยว่าจะมีมนุษย์คนใดงามยิ่งหรืองามเทียมพระธิดาบุตรได้

นางบีศาจกล่าวว่า เจ้ายกย่องคนรักของเจ้าเกินความจริง เจ้ากล่าวเท็จ เจ้าบีศาจกาลี ข้าจะว่าโดยตามจริง ในประเทศต่าง ๆ บนพื้นโลกนี้แล้ว ไม่มีใครสวยเท่าคนรักของข้าเจ้าเสียจริตหรือ จึงนำเอาคนรักของเจ้ามาเปรียบเทียบว่างามเทียมทันกับคนรักของข้า

บีศาจดาหะนาษวิงวอนว่า ข้าพเจ้าขอเชิญท่านไปชมคนรักของข้าพเจ้าก่อนเถิด ภายหลังข้าพเจ้าจะตามไปชมของท่านบ้าง

นางบีศาจพูดว่า เจ้ากล่าวชอบ ควรเป็นเช่นนั้น แต่ข้ายังจะไม่ไปกับเจ้า หรือจะให้เจ้าไปกับข้า เว้นไว้แต่จะมีการพนันกันก่อน ถ้าคนรักของเจ้าสวยเป็นเอกยิ่งยวดกว่าคนรักของข้า ซึ่งข้ายกย่องเป็นเอกแล้วเจ้าเป็นผู้ชนะข้า ถ้าคนรักของข้าสวยกว่าคนรักของเจ้าไซร้ ข้าต้องเป็นผู้ชนะเจ้า

บีศาจดาหะนาษตอบว่า ข้าพเจ้าขอตกลงด้วยความเต็มใจ มาเถิด ข้าพเจ้าจะพาท่านไปชมนางยังเกาะนั้น

นางบีศาจแย้งว่า คนรักของข้าอยู่ใกล้กว่า จงลงไปด้วยข้าเถิด ภายหลังจึงจะพากันไปชมคนรักของเจ้า บีศาจดาหะนาษก็รับคำ

บีศาจทั้งสองพากันลอยลงยังปราสาท เดินเลยเข้าไปในห้อง นางบีศาจจัดให้เจ้าบีศาจดาหะนาษยืนอยู่ข้างอาสน์ แล้วเปิดผ้าคลุมพระพักตร์เจ้าชายกามาระเอซเซมานออก พระพักตร์ผุดผ่อง ประดุจดังจันทร์เมื่อวันเพ็ญฉายรัศมีวะวาบวับ นางบีศาจพิศดูพลางเหลียวมาบอกแก่บีศาจดาหะนาษว่า จงดูให้เต็มตาเถิดเจ้านักโทษ แต่อย่าประพฤติหยาบช้าทารุณ

บีศาจดาหะนาษพิจารณาอยู่ครู่หนึ่ง ด้วยความพิศวงพลางพูดกับนางบีศาจว่า จริงแล้วท่าน ชายผู้นี้สวยจริง แต่ทว่าตามธรรมชาติหญิงกับชายย่อมสวยงามไปคนละทาง อันคนรักของท่านนี้ ก็เป็นคนสวยที่สุดในจำพวกชาย แต่หาสวยไปกว่าพระธิดาบุดูรไม่ เพียงแต่ความละม้ายคล้ายคลึงกันเท่านั้น ด้วยรูปทรงผิวพรรณดังหล่อด้วยพิมพ์เดียวกัน นางบีศาจได้ฟังดังนั้น ก็บันดาลโทสะขึ้นมา จึงตรงเข้ายกบีกขึ้นฟาดลงที่ศีรษะ เจ้าบีศาจดาหะนาษเจ็บปวดแสนสาหัส แล้วร้องประกาศว่า ข้าขอสาบานต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์และความสว่างว่า เจ้าต้องไปพาคนรักของ

เจ้ามาที่นี่เดี๋ยวนี้วางลงเคียงกัน เราจะได้ดูว่าใครจะสวยกว่ากัน ถ้าเจ้าไม่ทำตามที่ข้าสั่ง ข้าจะเผาเจ้าเสีย หาไม่ก็จะฉีกเนื้อเจ้าลงเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย แล้วโยนลงไว้กลางทะเลทราย เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่ผู้สัญจรไปมาในเวลาค่ำคืน

เจ้าบีศาจดาหะนาษกล่าวว่า ข้าพเจ้าขอปฏิบัติตามบัญชาของท่านทุกประการ แต่อย่างไรก็ดี ข้าพเจ้าก็ยังเข้าใจว่าคนรักของข้าพเจ้าสวยกว่า และน่ารักน่าชมกว่าคนรักของท่าน

ครั้นว่าเท่านั้นแล้ว เจ้าบีศาจดาหะนาษบินขึ้นสู่อากาศรีบไปโดยเร็ว นางบีศาจก็บินตามคุมไปด้วย บีศาจทั้งสองหายไปด้วยกันสักชั่วโมงหนึ่งก็กลับมา พาเอาหญิงสาวมาผู้หนึ่งสวมเสื้อชั้นในผ้าไหมขลิบริมทองสองแถวงดงามยิ่ง สองบีศาจพลางวางนางลงข้างเจ้าชายแล้ว เปิดผ้าคลุมพระพักตร์ออกเสีย ทั้งสององค์ดูละม้ายคล้ายคลึงกันดุจฝาแฝด หรือพี่น้องร่วมสายโลหิตกัน ทั้งสององค์บรรทมนิ่งอยู่ดุจถูกสะกดนิทรา บีศาจทั้งสองเฝ้าเพ่งอยู่ด้วยความพิศวง

บีศาจดาหะนาษกล่าวขึ้นว่า คนรักของข้าพเจ้าสวยกว่า

นางบีศาจมียามุเนห์เถียงว่า ไม่จริง คนรักของข้าสวยกว่า เจ้าตาบอดหรือ เจ้าไม่เห็นหรือว่ารูปทรงวงพักตร์งดงามน่ารักเพียงไร

ปีศาจทั้งสองต่างโต้เถียงไม่ตกลงกัน ภายหลังนางปีศาจมียามุเนห์บันดาลโทสะขึ้นมา เงื้อมือจะทำร้ายเจ้าปีศาจดาหะนาษ ๆ รู้ทีหมอบลงเสีย อ่อนเสียงลงกล่าวว่า ความจริงจะเป็นประการใดก็ตาม ท่านอย่าเพิ่งเสียใจเลย เลิกการต่อล้อต่อเถียงกันเสียเถิด เพราะเราต่างกล่าวความลำเอียงเข้าข้างฝ่ายคนรักด้วยกันไม่มีสิ้นสุด จงเลิกความเห็นแตกต่างกันนี้เสียเถิด มาเราจะหาคนกลางให้มาพิจารณาดูดีกว่า และยุติกันด้วยคำชี้ขาดของคนกลาง นางปีศาจมียามุเนห์เห็นด้วย จึงยกเท้าขึ้นกระทืบลงบนพื้น ในทันใดนั้นปีศาจตนหนึ่ง ชื่อกาษกาษ จักษุพิการข้างหนึ่ง ผิวหนังเน่าเปื่อย ตาโปนยื่นออกมาข้างหน้า บนศีรษะมีเขางอกออกมาเจ็ดเขา มีผมสยิ้มมวดห้อยย้อยถึงพื้น มือสองข้างคล้ายตีนสัตว์ในภาพประดิษฐ์ มีเล็บยาวคล้ายเล็บสิงโต ตีนเหมือนตีนช้างแต่กีบเหมือนลาโผล่ขึ้นมาจากพื้นประสาทเข้าหมอบลงจุบพื้นดินแล้ว ลุกขึ้นยืนเอามือไขว้หลังอยู่ตรงหน้านางปีศาจ แล้วถามนางปีศาจว่า ข้าแต่พระแม่เจ้า ท่านต้องประสงค์อันใดหรือ

นางปีศาจตอบว่า ข้าประสงค์จะให้เจ้าตัดสินข้อโต้เถียงระหว่างข้ากับปีศาจนักโทษดาหะนาษนี้ แล้วนางก็บรรยายเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบให้ปีศาจกาษกาษฟัง

ฝ่ายบิศาจกาษกาษได้ฟังเรื่อง พลางพิจารณาดูพระพักตร์เจ้าชายแล้วดูเจ้าหญิง เห็นรูปทรงสวยละม้ายคล้ายคลึงกัน บิศาจกาษกาษตะลึงหลงใหลไปในรูปโฉมอันน่ารักใคร่ของเจ้าทั้งสององค์ พิจารณาดูเป็นครู่จึงหันมาทางบิศาจมยามุเนห์และบิศาจดาหะนาษแล้วกล่าวขึ้นว่า อันมนุษย์ทั้งสองนี้สวยไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน เหมือนกันราวกับพิมพ์เดียว ตลอดกระทั่งผิวพรรณรูปโฉมทรวดทรง ซึ่งไม่มีใครสามารถสำแดงว่างามต่างกันโดยลักษณะอันใด แต่อย่าเลย ข้าพเจ้าต้องขอความเห็นในวิธีนี้เพื่อให้ได้ผลสมคำถามจนได้ เราจะปลุกให้ฟื้นขึ้นทีละองค์มิให้รู้เรื่องราวขององค์หนึ่ง แล้วก็สะกดอีกองค์หนึ่งเสีย ถ้าองค์ใดมีความร่านร้อนรักใคร่อีกองค์หนึ่งมากแล้ว ย่อมจะมีความสวยงามน่ารักใคร่น้อยกว่าองค์นั้น

บิศาจมยามุเนห์รับรองว่า คำแนะนำของเจ้าประเสริฐมาก ข้าเห็นชอบด้วย

ฝ่ายบิศาจดาหะนาษก็มีความเห็นพ้องกัน จึงกล่าวขึ้นว่า ข้าพเจ้าขอรับรองความเห็นของท่าน ทันใจนั้นบิศาจดาหะนาษก็จำแลงตัวให้เป็นรันเข้ากัดพระศอเจ้าชายกามาระเอซเซมานเจ้าชายรู้สึกเจ็บ ๆ คัน ๆ จึงยกพระหัตถ์ขึ้นลูบตรงต่อมทรันกัดพลิกพระกายตะแคงข้างทอดกรไปกระทบเจ้าหญิงบุดูรรู้สึกได้กลิ่นหอม

ตระหลบปานกลีนชะมดเชียง สัมผัสเนื้ออ่อนนุ่มยิ่งกว่าจับเนย เจ้าชายกามะระเอซเซมานอัศจรรย์พระทัยยิ่งนัก ลุกขึ้นพิจารณาดูก็เห็นหญิงสาวสวยขาวเหลืองประดุจไข่มุก มีดวงพักตร์เปล่งปลั่งดังดวงอาทิตย์ อกนูนเต่ง แก้มแดงน่าชม เมื่อเจ้าชายกามาระเอซเซมานทอดพระเนตรเห็นหญิงงาม ทรงสิริรูปโฉมวิไลน่ารักมานอนหลับอยู่ข้างพระองค์เช่นนั้นก็ให้ฉงนพลางพิจารณาดูโดยละเอียด เห็นนางทรงแต่เสื้อชั้นใน คลุมพระเศียรด้วยผ้าไหมทองประดับด้วยเพชรพลอย ทรงสร้อยศอทำด้วยเพชรอันมีค่าซึ่งยากที่ธิดากษัตริย์พระองค์ใดจะมีได้เช่นนั้น

พระองค์พิศพลางก็หลงใหลลุ่มรัก พลางตรัสแก่พระองค์เองว่า สิ่งใดที่พระเจ้าประสงค์ก็พึงเป็นมา สิ่งใดที่มิประสงค์ก็หาเกิดเป็นมาไม่ ครั้นแล้วพระองค์ก็ทรงปลุกสั่น เจ้าหญิงจะให้ฟื้นองค์ แต่พระนางหารู้สึกพระกายไม่ ด้วยปีศาจดาหะนาษสะกดนิทราพระนางไว้

เจ้าชายกามาระเอซเซมานเฝ้าบีบข้อกรสั่นปลุกพระธิดา พลางหลงใหลพึมเผ้อพระทัยตรัสว่า โอ้นางงามเอ๋ย จงตื่นเถิด จงตื่นขึ้นดูให้รู้ว่าเรานี้เป็นใคร อันตัวเรากามาระเอซเซมานโอรสกษัตริย์ เจ้าชายเฝ้าปลุกสั่นอยู่ดังนั้นหลายคราว แต่พระธิดาจะรู้สึกองค์หรือไหวติงกายแต่เล็กน้อยก็หามิได้

เจ้าชายตันพระทัยนิ่งนึกอยู่ราวชั่วโมงหนึ่ง แล้วตรัสกับพระองค์เองว่า นางนี้ชะรอยจะเป็นผู้ที่พระบิดาจะสู่ขอให้เป็นแม่นมั่น แต่เราเผ้าปฏิเสธมาถึงสามปีเข้านี่แล้ว แต่บัดนี้ขอพระเป็นเจ้าได้โปรดกรุณาเถิด คราวนี้ข้าพเจ้าจะไม่ปฏิเสธอีกแล้ว พอรุ่งสว่างจะทูลพระบิดาให้แต่งงานข้าพเจ้ากับนางนี้ ว่าพลางเจ้าชายก็ลำ ๆ จะใคร่จุมพิตพระนาง ฝ่ายนางปีศาจมียามุเนห์ฉงนใจกายสั่นเทิ้ม ด้วยเกรงว่าจะแพ้พนัน แต่เจ้าปีศาจดาหะนาษดีใจกระโดดโลดเต้นไปมา

เจ้าชายกามาระเอซเซมาน ขยับจะเข้าจุมพิตโอษฐ์พระนางแต่มายับยั้งเสียโดยคิดเกรงพระผู้เป็นเจ้า พลางผินพระพักตร์ไปข้างหนึ่งตรัสกับพระองค์เองว่า เราจะต้องพยายามสงบอารมณ์ไว้ก่อน เพราะบางทีอาจจะเป็นว่า เมื่อพระบิดาทรงพิโรธเราและรับสั่งให้ขังไว้ที่นี่นี้ ชะรอยจะพานางนี้มาไว้ให้นอนเคียงข้างเราเพื่อจะพิสูจน์เราแล้วแกล้งให้นางทำหลับสนิทไม่รู้สึกตัว บางทีพระบิดาอาจจะเสด็จมาซ่อนพระองค์อยู่ในที่แห่งหนึ่งแห่งใดในบริเวณนี้ เพื่อแอบมองดูว่าเราจะทำอย่างไรแก่นางบ้าง ครั้นรุ่งเช้านี้ขนคงจะสอบถามนางและเสด็จมาสอบถามเราว่า เจ้าได้พูดไว้ว่ากระไร ไหนว่าจะไม่ไยดีในการแต่งงานหรือมีบุตรภรรยา เหตุใดเจ้าจึงจูบกอดหญิงคนนี้เล่า

เราก็จะแพ้กลพระบิดาด้วยประการฉะนี้ อย่าเลยเราจะต้องไม่แตะต้องชำเลืองแลดูนางนั้นต่อไปอีกแล้ว แต่จะต้องเอาของสิ่งหนึ่งสิ่งใดในตัวนางไว้เป็นของที่ระลึกต่างหน้า ซึ่งจะได้เป็นเครื่องหมายสำคัญระหว่างเรากับนาง ดำริดังนั้นแล้วจึงประคองหัตถ์นางขึ้น ถอดธำมรงค์จากนิ้วก้อยไว้วงหนึ่ง อันธำมรงค์นั้นมีค่ามาก ยอดเป็นเป็นเพชรน้ำระยับ ครั้นแล้วเจ้าชายประจงสวมธำมรงค์เข้าไว้ในนิ้วก้อยของพระองค์ หันหลังให้นางนอนหลับไปอีก

นางบีศาจมียามุเนห์เห็นดังนั้นมีความยินดี หันมาพูดกับบีศาจดาหะนาษและกาษกาษว่า เจ้าเห็นเจ้าชายกามาระเอซเซมานคนรักของข้าแล้วหรือยังว่า พระองค์หน่ายแหนงเจ้าหญิงองค์นี้แล้ว นี่แหละเป็นข้อที่ชี้ให้เห็นว่าพระองค์งามบริสุทธิ์ยิ่ง เมื่อพระองค์ได้ยลโฉมอันงามน่ารักใคร่ของเจ้าหญิงแล้วยังไม่กอดแม้แต่กรก็มิได้กล่ายเกยเจ้าหญิงเลย ซ้ำกลับหันหลังให้บรรทมหลับเสียอีก

บีศาจทั้งสองต่างรับว่า เราได้เห็นตระหนักแน่แล้วว่าพระองค์มีรูปโฉมและมารยาทงามยิ่ง

ฝ่ายนางบีศาจมียามุเนห์จำแลงตัวเป็นรันชำแรกเข้าในผ้ากัดเจ้าหญิง ครั้นเจ้าหญิงรู้สึกพระองค์ลุกขึ้นนั่งเหลือบเห็นเจ้าชายมานอนหลับอยู่ข้าง ๆ ให้นึกขวยเขินสะเทินอาย

พระนางตรัสแก่พระองค์เองว่า นี่ใครหนอช่างบังอาจมานอนร่วมอาสน์ ครั้นได้พิจารณาโดยถี่ถ้วนเห็นรูปโฉมน่ารักใคร่ก็ให้หลงเสน่หาลุ่มหลง จึงตรัสว่า ชายหนุ่มนี้ช่างสวยงามราวกับดวงจันทร์ โอษฐ์เอยมจมลมราวกับดวงตาท้าวสุเลมัน ดวงเนตรนั้นหวานฉ่ำดูราวกับว่าจะเย้ยน้ำผึ้งให้ได้อาย จะดูไหนช่างงามวิไลเสียทุกสิ่งยิ่งกว่านางงามที่ว่างามเลิศ ฉะนี้หรือสตรีใดจะไม่มีจิตลุ่มหลงรักใคร่เป็นนักหนา แต่เหตุไฉนหนอชายผู้นี้จึงได้มานอนอยู่ร่วมที่ ชะรอยพระบิดาจะเสกสมให้เป็นแน่ ถ้าเรารู้เสียแต่แรกว่า ชายหนุ่มรูปงามนี้เป็นผู้ที่พระบิดาจะให้เป็นสามีเราแล้วไฉนเราจะขัดขวางปฏิเสธ จะยินยอมปลงใจด้วยความปรีดาปราโมทย์ปลาบปลื้มเป็นนักหนา พระนางตะลึงแลดูพักตร์เจ้าชายกามาระเอซเซมาน พลางก็ซ่านซ่าด้วยความปฏิพัทธ์รำพันว่า ชายงามผู้น่ารักจงตื่นเถิด พระนางเรียกพลางปลุกสั่นพระองค์ แต่จะพยายามปลุกสั่นสักเท่าไรเจ้าชายก็มิได้ฟื้นองค์ด้วยเหตุว่าบิศาจมียามุเน่ห์สะกดนิทราพระองค์ไว้ พระนางเฝ้าปลุกสั่นพระองค์ แล้วและรำพันเล่าสักเท่าไร เจ้าชายกามาระเอซเซมานจะได้รู้สึกพระองค์ก็หามิได้

เจ้าหญิงจึงตรัสพ้อว่า อนิจจา นี่มาถือตนว่าเป็นคนสวยน่ารักใคร่กระนั้นหรือ ข้าพเจ้าก็มีรูปโฉมงดงามเหมือนกัน เหตุใดจึงไม่ยอมผ่อนผันอนุโลมความภักดีของข้าพเจ้าบ้าง หรือ

เขาบังคับบัญชาให้ท่านทำเมินหมางข้าพเจ้า หรือพระบิดาของข้าพเจ้าทรงห้ามปรามมิให้ท่านเจรจากับข้าพเจ้าในคืนนี้

ต่อนั้นไปเจ้าหญิงบุดูรก็ปลุกสั่นรำพันต่าง ๆ นานาด้วยความรัก ครั้นเจ้าชายเสื่อมมนต์สะกดลงเพียงแต่ลืมพระเนตรขึ้นมาได้ ความปฏิพัทธ์ของพระนางยิ่งทวีขึ้น พิศดูพลางสะท้อนถอนใจอยู่ไปมา พรางตรัสแก่เจ้าชายว่า ข้าแต่ท่านผู้เป็นใหญ่ จงพูดกับข้าพเจ้าสักคำหนึ่งเถิดพอให้ชื่นใจ ข้าแต่ท่านผู้ยอดสวาทพิสมัยในดวงจิต จงเออนตรัสตอบข้าพเจ้าสักนิดเถิดว่า ท่านชื่อไรท่านเอ๋ย ข้าพเจ้านี้ถูกพันธนาด้วยสายโซ่แห่งความรักล่ามรัดริ้งแน่นอยู่แล้วมิรู้ที่จะเคลื่อนหาย ส่วนเจ้าชายกามาระเอชเซมานั้นหลับสนิทอยู่ ด้วยว่ามนต์สะกดยังไม่เสื่อมหายลงจนหมดสิ้นจึงมิได้ตอบคำนางประการไร

เจ้าหญิงถอนพระทัยใหญ่แล้วตรัสว่า ไฉนจึงพอใจในรูปทรงของท่านนักไม่ไยดีข้าพเจ้าบ้าง พลางก็เขย่าพระองค์อีกต่อไป แล้วยกพระกรเจ้าชายขึ้น ทันใดนั้นทอดพระเนตรเห็นแหวนก้อยของพระนางสวมนิ้วพระหัตถ์เจ้าชายอยู่ พระนางก็จำได้ จึงร้องขึ้นด้วยความประหลาดใจและทั้งความรักเจือกันว่า อนิจจา ท่านนี่ก็เป็นคนรักของเรา รักใคร่เราดุจกัน แต่ไฉนท่วงทีกิริยาจึงแสดงความแหนงหน่ายเล่า ท่านมาหาข้าพเจ้าใน

เวลาที่หลับอยู่มิรู้สึกตัว จึงมิได้ต้อนรับ ถึงกระนั้นก็ดี ข้าพเจ้าก็จะมิละลาบละล้วงถอดแหวนของข้าพเจ้าที่สวมนิ้วท่านอยู่นั้นคืนเสีย ยินดีขอมอบไว้เป็นที่ระลึก รับสั่งพลางตรวจหาสิ่งของอันพอจะได้ไว้เป็นเครื่องระลึกต่างหน้าเจ้าชาย ครั้นพบแหวนก้อยของเจ้าชาย จึงถอดออกมาสวมนิ้วน้อยไว้แล้วก้มลงจุมพิตพระโอษฐ์และพระหัตถ์ สอดแขนของพระนางไว้ใต้พระศอเจ้าชายอีกข้างหนึ่งสอดไว้ใต้พระกรหลับไปด้วยกันอีก

เมื่อนางปิศาจมียามุเนห์เห็นดังนั้น มีความยินดียิ่งนัก จึงร้องบอกแก่ปิศาจดาหะนาษว่า เจ้าเห็นหรือไม่ว่าคนรักของข้าได้แสดงต่อนางอย่างไร ข้อนี้ไม่ต้องสงสัย คนรักของข้าสวยกว่าของเจ้าแน่แท้ แต่ข้าให้อภัยแก่เจ้า ว่าแล้วนางปิศาจเขียนหนังสือคุ้มตัวให้แก่ดาหะนาษ พลางสั่งปิศาจกาษกาษว่า จงช่วยดาหะนาษประครองนาง พาคืนไปส่งยังที่อยู่ของนางเถิด ดาหะนาษและกาษกาษตรงไปยังเจ้าหญิงบุดูร เข้าประคองพระองค์แบกไว้เหนือบ่า พาเหาะไปไว้บนอาสน์ในตำหนักของพระนาง ฝ่ายนางปิศาจมียามุเนห์ ก็เฝ้าชมโฉมเจ้าชายกามาระเอซเซมานอยู่แต่ผู้เดียวจนใกล้รุ่ง จึงออกจากปราสาทไป

ครั้นรุ่งสว่าง เจ้าชายกามาระเอซเซมานตื่นบรรทมเหลียวซ้ายแลขวามิพบนาง ก็ฉงนสนเท่ห์ในพระทัย รำพึงว่า

นี่เป็นอย่างไรกันหนอ ชะรอยพระบิดาจะหาอุบายเร่งเร้าให้เราแต่งงานกับนางงามที่นอนอยู่กับเราเมื่อคืนนี้ ครั้นสมพระประสงค์แล้วก็พรากนางไปเสีย หวังจะให้ความปรารถนาของเราทวีมากขึ้น คิดดังนั้นแล้วพระองค์ตะโกนเรียกขันทีผู้ที่นอนอยู่หน้าประตูให้ตื่นขึ้น ขันทีได้ยินก็ตกใจตื่น รีบนำขันสำหรับสรงพระพักตร์และน้ำหอมเข้าไปถวาย เจ้าชายกมาระเอซเซมานชำระพระพักตร์แล้ว ทำวัตรเช้าและสวดมนต์เสร็จแล้วเหลือบเห็นขันทีมายืนอยู่ตรงหน้าจึงตรัสถามว่า ซาวับ เจ้าเห็นใครเข้ามาในนี้ และพานางงามที่นอนอยู่กับข้าไปเสียในขณะที่ข้ายังหลับอยู่ ขันทีได้ฟังก็ตกตะลึงโดยมิรู้เรื่องจึงย้อนทูลถาม อันนางงามที่พระองค์รับสั่งถามนั่นคือผู้ใด

เจ้าชายตรัสบอกว่า นางงามซึ่งนอนอยู่กับข้าเมื่อคืนนี้ ขันทีได้ฟังยิ่งมีความประหลาดใจทูลว่า ข้าพเจ้าไม่เห็นนางงามที่ไหนเลย ทั้งไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดจะกล้ากรายมาทางนี้ ข้าพเจ้านอนเฝ้าประตูอยู่และประตูก็ปิดลั่นกุญแจ นางงามสามารถเข้ามาในห้องนี้ได้อย่างไร ข้าพเจ้าขอสาบานต่อพระอาหล่าว่า ไม่มีหญิงหรือชายล่วงล้ำเข้ามาในนี้เลย

เจ้าชายกามาระเอซเซมานตรัสว่า เจ้าข้าถ่อยโกหกไฉน เจ้าจึงกล้าลอเลียนปิดโป้ข้าเล่นเช่นนี้ เหตุไรเจ้าจึงแกล้งปกปิด

ความมิบอกให้ข้ารู้ว่า นางงามที่ข้ากอดนอนอยู่เมื่อคืนนี้ไปไหน ใครลักพาเอานางไป ขันทีได้ฟังดังนั้นรำคาญใจยิ่งนักทูลว่า ข้าพเจ้าขอสาบานว่าไม่เห็นหญิงสาวหรือชายหนุ่มคนใดเลย

เจ้าชายกามาระเอซเซมานทรงพิโรธเป็นกำลัง รับสั่งเจ้าถูกเสียมสอนให้หลอกลวงข้า เจ้าจงเข้ามาหาข้าบัดนี้ ขันทีเดินเข้าไปใกล้พระองค์ เจ้าชายทรงจับคันคอไว้แน่นเหวี่ยงลงกับพื้น คุกเข่าลงทับไว้ แล้วทรงเตะถีบบีบคอจนขันทีสลบนิ่งแน่ไป ครั้นแล้วพระองค์ผูกขันทีด้วยเชือกเอาหย่อนลงไปในบ่อน้ำ เวลานั้นตกอยู่ในฤดูหนาวจัด เจ้าชายหย่อนขันทีลงในน้ำแล้วดึงขึ้น ทำดังนี้อยู่หลายหน ขันทีก็ร้องครวญครางขอความกรุณา เจ้าชายกลับตรัสว่า ข้าจะมิยอมยกเจ้าขึ้นจนกว่าเจ้าจะเล่าเรื่องราวที่เป็นมาเมื่อคืนนี้ให้ข้าฟัง เจ้าต้องบอกว่า ใครเป็นผู้ลักลอบพานางงามของข้าไป

ขันทีจึงทูลว่า โปรดยกข้าพเจ้าขึ้นให้พ้นจากบ่อนี้เถิด ข้าพเจ้าจะทูลความตามจริงทุกประการ เจ้าชายก็ดึงขันทีขึ้นมาจากบ่อ ขันทีหนาวจนตัวสั่นฟั่นกระทบกันเสื้อผ้าชุ่มโชกไปด้วยน้ำ ครั้นขึ้นมาจากบ่อน้ำแล้วจึงร้องขอความกรุณาว่า ขอได้โปรดอนุญาตให้ข้าพเจ้าไปผลัดเสื้อผ้าออกเสียก่อนแล้วจะทูลเรื่องราวที่เป็นมาเมื่อคืนนี้ และประวัติของนางงามถวาย

เจ้าชายตรัสว่า เมื่อเจ้ายังไม่ได้ชิมรสความเจ็บปวดสาหัส เจ้าก็ยังไม่แจ้งความจริง จงออกไปผลัดเครื่องแต่งตัวแล้วรีบเข้ามาเล่าเรื่องนางงามให้ข้าฟังโดยเร็ว

ขันทีได้โอกาสก็รีบหนีไปเฝ้ากษัตริย์ชาห์เซมาน พระบิดาแห่งเจ้าชายกามาระเอซเซมาน ซึ่งกำลังตรัสถึงเรื่องเจ้าชายกามาระเอซเซมานอยู่กับวิเซียร์

ขันทีได้ยินกษัตริย์ชาห์เซมานตรัสว่า เมื่อคืนนี้เรานอนมิใคร่หลับเลย ใจหมกมุ่นอยู่ในเรื่องกามาระเอซเซมานคิดเกรงว่าจะมีเหตุร้ายเกิดขึ้นแก่ลูกเราเป็นแน่ เพราะปราสาทหลังนั้นเป็นของโบราณ ไม่เป็นการสมควรที่จะจำขังลูกไว้ในที่นั้นเลย

วิเซียร์กราบทูลว่า ขอพระองค์อย่าทรงพระวิตกเลย ข้าพเจ้าเชื่อว่าไม่มีอันตรายเป็นแน่ ปล่อยให้พระโอรสต้องจำขังอยู่ในนั้นสักเดือนหนึ่งเถิด เพื่อว่าพระมานะจะได้ลดหย่อนลงบ้าง พอวิเซียร์ทูลความมาได้เพียงนั้น ขันทีก็กรากเข้าไปเฝ้า ทั้งเสื้อผ้ากำลังชุ่มโชกน้ำอยู่ พลางทูลกษัตริย์ชาห์เซมานว่า ข้าแต่พระองค์ พระโอรสเห็นจะประชวรพระโรควิกลจริตเสียแล้ว พระองค์ตรัสกับข้าพเจ้าว่ามีนางงามผู้หนึ่งเข้าไปนอนอยู่ด้วย ครั้นรุ่งสว่างขึ้นก็ลอบหนีไปเสีย พระองค์รับสั่งถามข้าพเจ้าถึงนางนั้น ข้าพเจ้าไม่ทราบเรื่องราวจึงกราบทูลมิได้ กษัตริย์ชาห์เซมาน

ได้ทรงฟังก็ตกพระทัยตรัสว่า อนิจจา ลูกเอ๋ย แล้วห้ามาตวาดวิเชียร์ ซึ่งเป็นผู้ก่อให้เกิดเหตุว่า เจ้าจงรีบไปสืบเรื่องราวลูกข้าเดี๋ยวนี้ แล้วรีบกลับมาบอกข้า

วิเชียร์ได้ฟังรับสั่ง มีความกลัวมิอาจจะดูพระพักตร์ได้ รีบไปยังยังประสาทที่ขังพระโอรสพร้อมด้วยขันที เห็นเจ้าชายกามาระเอซเซมานนั่งอ่านคัมภีร์โกหร่านอยู่ จึงตรงเข้าไปถวายคำนับยืนอยู่ใกล้พระองค์แล้วทูลว่า ขันทีผู้นี้เข้าไปกราบทูลเรื่องราวของพระองค์ต่อพระบิดา ทำให้พระบิดาทรงพระพิโรธมาก

เจ้าชายกามาระเอซเซมานตรัสถามวิเชียร์ว่า ขันทีผู้นี้เข้าไปกราบทูลเรื่องราวของเราแก่บิดาประการไรบ้าง พระบิดาจึงทรงพิโรธ ท่านวิเชียร์อุบอิบไม่กล้าทูลความจริง ครั้นเจ้าชายรับสั่งถามซ้ำอีกจึงได้ทูลว่า ขันทีทูรนทูรายเข้าไปเฝ้ากล่าวหาพระองค์เป็นความเท็จ ไม่สมควรจะทูล ขอพระอาหล่าจงทรงบัดเบ่าบ่องกันอันตรายอย่าให้มาแผ้วพานพระองค์เลย

เจ้าชายตรัสถามซ้ำอีกว่า ขันทีได้แจ้งแก่ท่านว่าอย่างไร จงบอกเรามาเดี๋ยวนี้ วิเชียร์ทูลว่า ขันทีแจ้งว่าพระองค์วิกลจริตเสียแล้ว เนื่องด้วยพระองค์รับสั่งว่า เมื่อคืนนี้

มีนางงามเข้ามานอนด้วยพระองค์ เรื่องนี้พระองค์รับสั่งกับขันทีจริงเช่นนี้หรือ เจ้าชายได้ทรงฟังดังนั้นทรงพิโรธเป็นกำลังตรัสกับวิเซียร์ว่า บัดนี้ปรากฏชัดแล้วว่าท่านเป็นผู้เสียมสอน ห้ามปรามขันทีมิให้บอกเล่าเรื่องนางงามที่เรากอดนอนอยู่เมื่อคืนนี้แก่เรา แต่วิเซียร์เอ๋ย ท่านเป็นผู้มีสติรอบคอบยิ่งกว่าขันที จงบอกเราบัดนี้แต่ตามตรงเถิดว่า นางงามซึ่งนอนแนบเราอยู่เมื่อคืนนี้หายไปไหน เรารู้อยู่ว่าท่านเป็นผู้ที่ส่งนางมาให้เรา ได้นอนอยู่กับนางตลอดคืน ครั้นตื่นขึ้นหาพบนางไม่ บัดนี้นางอยู่ไหน จงบอกแก่เราเถิด

วิเซียร์ทูลว่า ข้าแต่พระโอรส ขอพระอาหล่าจงทรงพิทักษ์รักษาพระองค์เถิด ข้าพเจ้าขอสาบานว่า ข้าพเจ้าไม่ได้ส่งใครมาถวายพระองค์เลย พระองค์บรรทมอยู่แต่ผู้เดียว อีกประการหนึ่งเล่าประตูก็ปิดลั่นดาลแน่นหนา มีขันทีนอนเฝ้าอยู่ภายนอก ไหนเลยจะมีผู้ใดกล้ากรายเข้ามาได้ ขอจงยับยั้งคิดกลับพระสติเสียดังเดิมเถิด อย่าร่านร้อนพระทัยไปเลย

เจ้าชายกามาระเอซเซมานได้ทรงฟังดังนั้นก็ทรงพิโรธตรัสว่า นางงามผู้นั้นเป็นที่รักของเรา นางมีรูปโฉมงดงามผมดำแก้มแดงเรืองงามยิ่งนัก เรายังได้กอดอยู่เมื่อคืนนี้ วิเซียร์นึกพิศวงในถ้อยคำของเจ้าชาย จึงทูลถามว่า พระองค์ได้เห็นนางในขณะเมื่อพระองค์ตื่นอยู่ หรือขณะบรรทมหลับ

เจ้าชายตรัสตวาดว่า วิเซียร์ถ่อย ท่านเข้าใจว่าเราเห็นนางได้ด้วยหูกระนั้นหรือ ถ้าเราหลับอยู่จะเห็นนางได้อย่างไร เราไม่ได้ฝันไปมิได้ เราตื่นอยู่เป็นปกติ ทั้งยังได้สัมผัสผลักพลิกนางด้วยมือของเราเอง แต่เข้าใจว่าท่านบังคับนางมิให้พูดกับเรา นางจึงแกล้งทำหลับเฉยเสีย เราได้นอนอยู่เคียงนางหลับไปจนสว่าง ครั้นตื่นขึ้นจึงไม่เห็นนาง

วิเซียร์ทูลว่า ข้าพเจ้าเข้าใจว่าพระองค์เห็นในขณะเมื่อบรรทมหลับสนิทอันเป็นนิมิตฝัน หรือไม่ก็เป็นโดยปีศาจชั่วร้ายมาหลอนหลอกเอาเป็นแน่แล้ว เจ้าชายได้ทรงฟังก็พิโรธยิ่งขึ้น ตรัสว่า วิเซียร์ถ่อย เหตุไฉนท่านจึงมาล้อเลียนเราอีกคนหนึ่ง เล่า ขันทีล้อเราคนหนึ่งแล้ว บัดนี้ขันทีรับสารภาพแล้วว่ามีนางงามเข้ามานอนกับเราจริง แต่ขอผลัดไปเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวแล้วจะกลับมาเล่าเรื่องของนางให้ฟัง ท่านยังจะมาขืนกล่าวว่าเราฝันด้วยเหตุไร

เจ้าชายตรัสดังนั้นแล้วลุกเข้าไปใกล้วิเซียร์ พลางรวบหนวดกระหมวดเข้าไว้แน่น แล้วกระชากเอาวิเซียร์ล้มลงกับพื้น เตะถีบทุบเองโบยตีวิเซียร์แทบถึงแก่ความตาย วิเซียร์ได้รับความเจ็บปวดยิ่งนัก

จึงรำพึงว่า เมื่อขันทีได้รอดชีวิตไปได้เพราะกล่าวเท็จก็เป็นการสมควรแล้ว ที่เราจะเอาชีวิตรอดไปโดยวิธีนั้นบ้างมิฉะนั้นเจ้าชายคงทำอันตรายแก่เราจนถึงชีวิตเป็นแน่ เพราะเจ้าชายนั้นเป็นบ้าเสียแล้ว อย่าเลยเราจะต้องกล่าวเท็จเพื่อเอาชีวิตรอดไปให้จงได้ คิดดังนั้นแล้วจึงทูลไปว่า ข้าแต่พระโอรสขอพระองค์อย่าได้ลงโทษข้าพเจ้าเลย พระบิดาของพระองค์รับสั่งให้ปกปิดไว้มิให้ทูลเรื่องราวนางงามนั้นแก่พระองค์ บัดนี้เหนื่อยอ่อนบอบช้ำรู้สำนึกตนแล้ว อนึ่งเล่าข้าพเจ้าก็ชราแล้วมิสามารถจะทนอาชญาอยู่ได้ ขอได้โปรดผันผ่อนข้าพเจ้าเถิดข้าพเจ้าจะได้เล่าเรื่องราวนางงามถวายบัดนี้ เจ้าชายได้ฟังดังนั้นก็หยุดทุบตีแล้วตรัสว่า ซึ่งท่านถูกทุบตีทนทุกข์เพราะมิบอกเล่าเรื่องนี้แก่เราเสียก่อน รอไว้จนถูกทำโทษแล้วจึงจะบอกฉะนี้ สมกับความผิดเจ้าแล้ว ลุกขึ้นเถิดแล้วจงเล่าความไป

วิเชียรจนปัญญาจึงแกล้งทูลถามว่า พระองค์ประสงค์จะทราบเรื่องนางงามผู้มีพักตร์ดังดวงจันทร์เมื่อวันเพ็ญรูปโฉมแช่มช้อยนั่นหรือ เจ้าชายตรัสว่า ถูกแล้ว จงเล่าไปเถิดว่าใครเป็นผู้พานางเข้ามาให้นอนเคียงเรา บัดนี้นางอยู่ที่ไหน เราจะไปหานางได้แห่งไร ถ้าการที่พระบิดาทำดังนั้นเพื่อพิสูจน์ว่าเราจะปลงใจแต่งงานหรือไม่ เรายอมตกลงทำตามพระบิดาทุกประการ

ซึ่งพระบิดาทำแก่เราทั้งนี้ดุจเอาเพลิงมาเผาอก แต่ก็สมกับความผิดที่เราปฏิเสธไม่ยอมแต่งงานตามพระบัญชาเมื่อวันก่อนนั้น บัดนี้เรายอมตกลงทุกประการแล้ว จงไปทูลพระบิดาตามที่เราว่านี้เถิด และช่วยทูลเตือนให้พระองค์จัดการแต่งงานเรากับนางงามนั้นโดยเร็วด้วย เราไม่ปรารถนาหญิงอื่น นอกจากนางงามคนเดียวเท่านั้น เพราะใจเรามิได้มีความปฏิพัทธ์ในหญิงอื่น จงรีบไปกราบทูลพระบิดาตามที่เราสั่งนี้ แล้วจงรีบกลับมาบอกความแก่เราโดยเร็ว

วิเชียร์มีความเกรงกลัวเจ้าชายมาก ยังไม่วางใจว่าจะพ้นจากอาชญาได้ จนออกมาพ้นปราสาทแล้วจึงค่อยคลายใจ รีบวิ่งไปเฝ้ากษัตริย์ชาห์เชมาน พอพระองค์ทอดพระเนตรเห็นวิเชียร์วิ่งเข้ามาจึงตรัสถามว่า วิเชียร์ ทำไมท่านจึงมีกิริยาผิดปกติดังนี้ มีใครทำผิดคิดร้ายประการไรหรือ จึงตกใจตัวสั่น วิเชียร์ทูลว่าข้าพเจ้านำข่าวร้ายมาทูล กษัตริย์ชาห์เชมานตรัสถามว่าเรื่องอะไร วิเชียร์ทูลว่า พระโอรสเกิดวิกลจริตเสียแล้ว พอกษัตริย์ชาห์เชมานได้ทรงฟังดังนั้น ก็ให้บังเกิดมืดมนพระพักตร์ตรัสว่า เหตุใดลูกข้าจึงเป็นบ้า วิเชียร์จึงกราบทูลความตามที่เจ้าชายได้ทำแก่ตนนั้นทุกประการ

ครั้นกษัตริย์ชาห์เซมานได้ทรงฟังดังนั้นจึงรับสั่งว่า พึงรู้เถิดว่าข้าไว้ชีวิตเจ้าครั้งนี้ เพราะเหตุที่รีบนำข่าวของลูกข้ามาบอกโดยเร็ว หาไม่ข้าจะตัดหัวเจ้าเสีย เพราะเจ้าเป็นคนต้นเหตุยุยงส่งเสริมให้ข้าทำแก่ลูกข้าตั้งแต่ต้นจนปลาย ถ้าลูกข้าเป็นอันตรายไปประการใดแล้ว ข้าจะตรึงเจ้าเสียให้รู้สำนึกความผิดจงได้

ครั้นแล้วกษัตริย์ชาห์เซมาน พร้อมด้วยวิเซียร์รีบเสด็จไปยังปราสาทที่ขังเจ้าชายกามาระเอซเซมานไว้ พอเจ้าชายทอดพระเนตรเห็นพระบิดา จึงเลื่อนลงจากอาสน์ตรงเข้าจุมพิตพระหัตถ์ แล้วถอยออกมายืนมือไขว้หลังก้มพักตร์นิ่งอยู่ ครั้นแล้วจึงเงยพักตร์ขึ้นพระปรางชุ่มโชกไปด้วยน้ำพระเนตร พลางทูลพระบิดาว่า ข้าแต่พระองค์ อันโทษผิดของข้าพเจ้านี้หนักนัก ชอบที่พระองค์จะลงอาชญาให้ถึงขนาด บัดนี้ข้าพเจ้ารู้สำนึกความผิดแล้ว ขอพระองค์ได้ทรงพระกรุณาด้วยเถิด ว่าแล้วก็ก้มพักตร์นิ่งฟังรับสั่งอยู่

ครั้นกษัตริย์ชาห์เซมานได้ทรงฟังดังนั้น ก็ตระกองกอดโอรสเข้าไว้ ทรงจุมพิตแล้วประคองให้นั่งบนอาสน์ใกล้พระองค์ พลางทอดพระเนตรมาทางวิเซียร์ตรัสว่า วิเซียร์ทำไมเจ้าจึง

แกลังกล่าวว่าลูกข้าเป็นบ้า ทำให้ข้าตกใจนัก แล้วหันมาทาง
โอรสตรัสถามว่า ลูกเอ๋ย วันนี้วันอะไร

เจ้าชายทูลว่า ข้าแต่พระบิดา วันนี้เป็นวันเสาร์ พรุ่งนี้
วันอาทิตย์ ถัดไปวันจันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสบดี แล้วถึง
วันศุกร์ พระองค์ประสงค์สิ่งใดหรือจึงรับสั่งถามดังนี้

กษัตริย์ชาห์เซมานไม่ตอบกระไรตรัสต่อไปว่า กามาระ
เอซเซมานของพ่อเอ๋ย ขอความสรรเสริญจงมีแด่พระเจ้าผู้ทรง
พิทักษ์รักษาเจ้าเถิด เดือนนี้เป็นเดือนอะไร เจ้าจงเรียกชื่อเดือน
อาหรับไปจนครบเถิด

เจ้าชายทูลว่า เดือนนี้เป็นเดือนดุละกาเด ถัดไปเป็น
เดือนดุละหิชเช แล้วโมหะราม ซาฟาร์ ราบีเอลอาวาล ราบี
เอททานิ ยุมาดาแอลอลา ยุมาดาเอททานิเย เรเย็บ ชาบัน
รามะดัน แล้วชาวาล กษัตริย์ชาห์เซมานได้ฟังดังนั้นก็ดีพระทัย
ยิ่งนัก ด้วยเห็นว่าพระโอรสมิหลงใหลฟั่นเฟือนพระสติประการใด
จึงตรัสกับวิเซียร์ว่า เหตุไฉนเจ้าจึงว่า กามาระเอซเซมานลูกข้า
วิกลจริต อันตัวเจ้านั้นเองเป็นบ้า วิเซียร์สั่นศีรษะพลางจะกราบ
ทูล แต่คิดตะขิดตะขวงในใจจึงนั่งรออยู่ก่อน คอยดูว่าจะมีเหตุ
วิกลอะไรเกิดขึ้นอีก

กษัตริย์ชาห์เซมานตรัสถามพระโอรสว่า เจ้าได้พูดอะไรกับวิเซียร์ และขันทีเรื่องที่ว่ามีนางงามผู้หนึ่งมานอนกับเจ้าเมื่อคืนนี้บ้างหรือ

เจ้าชายกามาระเอซเซมาน ได้ฟังดังนั้น ก็ทรงพระสรวลพลางทูลตอบว่า ข้าแต่พระบิดา ข้าพเจ้านี้มิสามารถจะอดทนระงับใจให้พระองค์ล้อเล่นเช่นนี้ได้ต่อไปอีกแล้ว ขออย่าได้ตรัสเช่นนั้นเลย ข้าแต่พระบิดา ขอพระองค์จงทรงทราบเถิดว่า บัดนี้ข้าพเจ้ายอมตกลงปลงใจจะแต่งงานตามพระโองการทุกประการแล้ว แต่ขอได้โปรดให้ข้าพเจ้าได้แต่งงานกับนางงาม ผู้ที่นอนอยู่กับข้าพเจ้าเมื่อคืนนี้เถิด ข้าพเจ้าแน่ใจว่าพระองค์ได้โปรดให้นางมานอนกับข้าพเจ้า เพื่อให้ข้าพเจ้าลุ่มหลงรักใคร่นาง แล้วพระองค์พานางกลับไปเสียก่อนรุ่งสว่าง ขอพระองค์จงโปรดเถิดอย่าทรมานใจข้าพเจ้าต่อไปอีกเลย เมื่อกษัตริย์ชาห์เซมานได้ฟังดังนั้นก็ตรัสว่า ขอพระอาหล่าจงพิทักษ์รักษาเจ้า ป้องกันสิ่งวิปริตต่างๆ เถิด ลูกเอ๋ย เจ้าว่าถึงนางงามคนไหน ที่เจ้าแน่ใจว่าพ่อส่งมาให้แก่เจ้าเมื่อคืนนี้ และสั่งให้พรากไปเสียจากเจ้าก่อนรุ่งสว่าง ลูกเอ๋ย พ่อไม่รู้เรื่องนี้เลย ช่วยบอกพ่อสักหน่อยเถิดว่า สิ่งซึ่งเจ้าว่านี้ไม่ใช่ความฝันของเจ้าหรือ น่าจะเป็น

โดยเหตุที่ธาตุของเจ้าวิปริตเพราะบริโภคอาหารไม่เป็นปกติ หรือ
ไม่ก็เป็นด้วยเจ้ามีใจหมกมุ่นอยู่ด้วยเรื่องแต่งงาน จึงได้เก็บเอามา
ฝันฉะนั้น ลูกเอ๋ย สิ่งเหล่านั้นล้วนเป็นความฝันทั้งสิ้น เจ้าอย่าเชื่อ
ถือเป็นความจริงเลย กามาระเอซเซมานทูลว่า ข้าแต่พระบิดา
ขอพระองค์จงอย่าได้ตรัสเช่นนั้นเลย โปรดปฏิญาณให้แก่ลูกต่อ
พระพักตร์พระอาหล่า พระผู้สร้าง ทรงมหิทธิเดช พระผู้ทำลาย
ราชวงศ์กิศราส (กษัตริย์เปอร์เชียโบราณ) ว่าพระองค์ไม่ทรง
ทราบเรื่องราวหรือที่อยู่ของนางงามผู้นั้นเลย

จบบริบูรณ์